حدیث از

حضرت

امام صادق علیه السلام

دانشنامه احادیث اهل بیت علیهم السلام

واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحیم

۲۵۹۱ حدیث از حضرت امام صادق علیه السلام

نویسنده:

واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر چاپی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۲۵۹۱ حدیث از حضرت امام صادق علیه السلام

مشخصات کتاب

سرشناسه:مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان،۱۳۹۳
عنوان و نام پدیدآور:۲۵۹۱ حدیث از حضرت امام صادق علیه السلام/ واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان.
مشخصات نشر دیجیتالی:اصفهان:مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری:نرم افزار تلفن همراه ، رایانه و کتاب
موضوع: احادیث شیعه -- قرن ۱۳ق. ، خاندان نبوت -- احادیث ، خاندان نبوت -- فضایل

از ا تا ۲۰۰

حدیث۱

امام صادق علیه السلام :
ـ فیما وَعَظَ لُقمانُ ابنَهُ ـ : صُم صَوماً یَقطَعُ شَهوَتَکَ ، ولا تَصُم صَوماً یَمنَعُکَ مِنَ الصَّلاةِ ؛ فَإِنَّ الصَّلاةَ أحَبُّ إلَی اللّه ِ مِنَ الصِّیام .
امام صادق علیه السلام ـ در بیان نصایح لقمان علیه السلام به پسرش ـ : روزه ای بگیر که شهوتت را قطع کند و روزه ای نگیر که از نماز، بازت دارد؛ زیرا نماز ، نزد خدا محبوب تر از روزه است .
تفسیر القمی : ج ۲ ص ۱۶۴ ، قصص الانبیاء للراوندی : ص ۱۹۰ ح ۲۳۸ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۱ ح ۲ و ص ۴۱۷ ح ۱۰ .

حدیث۲

امام صادق علیه السلام :
قالَ لُقمانُ لاِبنِهِ : یا بُنَیَّ ، لِکُلِّ شَیءٍ عَلامَةٌ یُعرَفُ بِها ، ویُشهَدُ عَلَیها ... ولِلعالِمِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : العِلمُ بِاللّه ِ ، وبِما یُحِبُّ ، وبِما یَکرَهُ .
امام صادق علیه السلام :لقمان به پسرش گفت: «ای پسرم! هر چیز نشانه ای دارد که بدان شناخته می شود و بر اساس آن ، گواهی می گردد. دانشمند نیز سه نشانه دارد : شناختن خدا و آنچه خداوند دوست دارد و آنچه دوست ندارد» .
الخصال : ص ۱۲۱ ح ۱۱۳ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۵ ح ۸ .

حدیث۳

امام صادق علیه السلام :
کانَ فیما وَعَظَ لُقمانُ ابنَهُ أن قالَ لَهُ : یا بُنَیَّ ، اِجعَل فی أیّامِکَ ولَیالیکَ وساعاتِکَ نَصیباً لَکَ فی طَلَبِ العِلمِ ، فَإِنَّکَ لَن تَجِدَ لَهُ تَضییعا مِثلَ تَرکِهِ .
امام صادق علیه السلام :یکی از نصایح لقمان به پسرش ، این بود که گفت : «ای پسرم! بخشی از روز و شب و ساعات خود را برای دانش پژوهی قرار ده؛ زیرا هیچ زیانی را مانند ترک آن نخواهی یافت» .
الأمالی للمفید : ص ۲۹۲ ح ۲ ، الأمالی للطوسی : ص ۶۸ ح ۹۹ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۵ ح ۷ .

حدیث۴

امام صادق علیه السلام :

ـ فیما وَعَظَ لُقمانُ ابنَهُ ـ : یا بُنَیَّ ، إن تَأَدَّبتَ صَغیراً انتَفَعتَ بِهِ کَبیراً ، ومَن عَنی

امام صادق علیه السلام ـ در بیان موعظه لقمان علیه السلام به پسرش ـ : ای پسرم! اگر در کودکی ادب آموختی ، در بزرگی سودش را می بری . هر کس آهنگ ادب کند ، به آن اهتمام می ورزد، و هر کس بدان اهتمام ورزد ، زحمتِ دانستن آن را تحمّل می کند، و هر کس زحمت دانستن آن را بپذیرد ، جستجویش [در پی دانش] زیاد می شود، و هر کس جستجویش زیاد شود، سودش را درمی یابد . پس آن را عادت خود قرار ده؛ چرا که تو جانشین گذشتگانی و به وسیله آن ، جانشین خود را سود می بخشی و علاقه مند ، برای آن به تو امید می بندد و ترسان، از عظمت تو می هراسد . و از تنبلی نسبت به آن و از رفتن در پیِ غیر آن بپرهیز ؛ زیرا اگر در برابر دنیا شکست بخوری ، در برابر آخرت ، مغلوب نمی شوی ؛ ولی اگر جستجوی دانش در جایگاه های خودش را از دست بدهی ، در برابر آخرت ، مغلوب می شوی . بخشی از روزها و شب ها و لحظاتت را برای جستجوی دانش قرار بده ؛ چرا که تو زیانی شدیدتر از ترک آن را نمی یابی. و در آن ، با هیچ فرد لجوجی مستیز، و با هیچ فقیهی مجادله، با هیچ پادشاهی دشمنی، و با هیچ ستمگری همراهی نکن و او را تصدیق منما . و با فاسقِ آلوده به گناه ، همنشینی نکن، و با متّهم [نیز] همنشینی نکن، و دانش خود را ذخیره کن ، همان طور که پولت را ذخیره می کنی.

فی المصدر : «غنی» ، والتصویب من بحار الأنوار وقصص الأنبیاء : ص ۱۹۴ ح ۲۴۳ . وعَنَی الأَمرُ فلاناً : أهَمَّهُ . ویقال : عَنی بأمر فلان (المعجم الوسیط : ج ۲ ص ۶۳۳ «عنا»).

حدیث۵

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : یا بُنَیَّ ، لا تَتَعَلَّمِ العِلمَ لِتُباهِیَ بِهِ العُلَماءَ ، أو تُمارِیَ بِهِ السُّفَهاءَ ، أو تُرائیَ بِهِ فِی المَجالِسِ ، ولا تَترُكِ العِلمَ زَهادَةً فیهِ ورَغبَةً فِی الجَهلِ .

امام صادق علیه السلام :لقمان به پسرش گفت: «ای پسرم! دانش را برای فخر فروشی نزد دانشمندان یا نزاع با سفیهان یا زینت مجالس ، نیاموز و همچنین ، دانش را از سرِ بی رغبتی به آن و تمایل به نادانی ، رها نکن» .

دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۸۳ ، قصص الأنبیاء : ص ۱۹۰ ح ۲۳۸ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۷ ح ۱۰ .

حدیث۶

امام صادق علیه السلام :

ـ فیما وَعَظَ لُقمانُ ابنَهُ ـ : یا بُنَیَّ ، جالِسِ العُلَماءَ وزاحِمهُم بِرُكبَتَیكَ ، لا تُجادِلهُم فَیَمنَعوكَ .

امام صادق علیه السلام ـ در بیان نصایح لقمان علیه السلام به پسرش ـ : ای پسرم! با دانشمندان همشین باش و با زانو زدنت ، جایشان را تنگ کن ؛ ولی با آنان به مجادله نپرداز ، که در این صورت ، تو را از حضور باز می دارند.

تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۱۶۴ ، بحار الأنوار : ج ۱ ص ۲۰۴ ح ۲۲ .

حدیث۷

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ علیه السلام : یا بُنَیَّ ، لا تَتَّخِذِ الجاهِلَ رَسولاً ، فَإِن لَم تُصِب عاقِلًا حَکیماً یَکونُ رَسولَکَ فَکُن أنتَ رَسولَ نَفسِکَ . یا بُنَیَّ ، اِعتَزِلِ الشَّرَّ یَعتَزِلکَ .

امام صادق علیه السلام :لقمان گفت: «ای پسرم! نادان را پیک خود انتخاب مکن. اگر شخص عاقل و حکیم که فرستاده تو باشد، پیدا نکردی، خود فرستاده خودت باش. ای پسرم! از بدی دوری کن تا آن هم از تو دوری کند» .

قصص الأنبیاء : ص ۱۹۶ ح ۲۴۷ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۱ ح ۱۶ .

حدیث۸

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا قیلَ لَهُ ما کانَ فی وَصِیَّةِ لُقمانَ ـ : کانَ فیهَا الأَعاجیبُ ، وکانَ أعجَبَ ما فیها أن قالَ لِابنِهِ : خَفِ اللّه َ خیفَةً لَو جِئتَهُ بِبِرِّ الثَّقَلَینِ لَعَذَّبَکَ ، وَارجُ اللّه َ رَجاءً لَو جِئتَهُ بِذُنوبِ الثَّقَلَینِ لَرَحِمَکَ .

امام صادق علیه السلام ـ وقتی به ایشان گفته شد : در وصیت لقمان چه بود؟ ـ : در آن ، شگفتی های فراوانی بود و عجیب تر از همه ، این است که به پسرش گفت: «از خدا چنان بترس که [گویی] حتّی اگر با همه خوبی های انس و جن به پیشگاهش برسی ، عذابت می کند و چنان به خدا امیدوار باش که [گویی]حتّی اگر با همه بدی های انس و جن به پیشگاهش برسی ، به تو رحم می کند» .

الکافی : ج ۲ ص ۶۷ ح ۱ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۵۹ ح ۱۵۱ .

حدیث۹

امام صادق علیه السلام :

ـ فیما وَعَظَ لُقمانُ ابنَهُ ـ : یا بُنَیَّ ، خَفِ اللّه َ خَوفاً لَو أتَیتَ القِیامَةَ بِبِرِّ الثَّقَلَینِ خِفتَ أن یُعَذِّبَکَ ، وَارجُ اللّه َ رَجاءً لَو وافَیتَ القِیامَةَ بِإِثمِ الثَّقَلَینِ رَجَوتَ أن یَغفِرَ لَکَ . فَقالَ لَهُ ابنُهُ : یا أبَتِ ، وکَیفَ أُطیقُ هذا وإنَّما لی قَلبٌ واحِدٌ . فَقالَ لَهُ لُقمانُ : یا بُنَیَّ لَو استُخرِجَ قَلبُ المُؤمِنِ فَشُقَّ لَوُجِدَ فیهِ نورانِ ، نورٌ لِلخَوفِ ونورٌ لِلرَّجاءِ

امام صادق علیه السلام :لقمان به پسرش موعظه کرد : «ای پسرم! از خدا چنان بترس که اگر قیامت را با همه خوبی های انس و جن دریابی، باز هم بهراسی که خداوند عذابت کند. و به خدا چنان امیدوار باش که اگر قیامت را با همه بدی های انس و جن دریابی، امیدوار باشی که خداوند تو را بیامرزد » . پسرش به او گفت: ای پدرم! چگونه می توانم چنین باشم ، در حالی که تنها یک قلب دارم؟ لقمان گفت: «ای پسرم! اگر قلب مؤمن بیرون آورده و پاره شود، دو نور در آن دریافت می گردد : نوری برای خوف و نوری برای رجا ، که اگر وزن شوند ، هیچ یک ذرّه ای بر دیگری ترجیح نخواهد داشت . هر کس به خدا ایمان آورَد ، سخن خدا را تصدیق می کند و هر کس گفته خداوند را تصدیق کند، به دستور او جامه عمل می پوشد . و هر کس به دستور او جامه عمل نپوشد، گفته خدا را تصدیق نکرده است زیرا این خلق و خوی ها ، بر درستیِ یکدیگر شهادت می دهند. پس هر کس به خدا ایمان صادقانه داشته باشد، در عمل نیز با خدا خالصانه و خیرخواهانه رفتار می کند و هر که در راه خدا خالصانه و خیرخواهانه عمل کند ، حقیقتا صادقانه به خدا ایمان آورده است . و هر که خدا را اطاعت کند، از او می ترسد و هر که از او بترسد، او را دوست می دارد و هر که او را دوست بدارد، از فرمانش پیروی می کند و هر که از فرمانش پیروی کند ، مستحقّ بهشت و رضوانش می گردد ، و هر که از رضوان الهی پیروی نکند، غضب خدا بر او هموار می گردد. از غضب خدا ، به خدا پناه می بریم!» .

فی المصدر : «نورین نورا للخوف ونورا للرجاء» والصحیح ما أثبتناه کما فی بحار الأنوار.

حدیث۱۰

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : یا بُنَیَّ ، اِختَرِ المَجالِسَ

امام صادق علیه السلام :لقمان به پسرش گفت: «ای پسرم! مجالس را با دو چشمانت، آگاهانه انتخاب کن. پس اگر گروهی را دیدی که خدا را یاد می کنند، همراهشان بنشین؛ زیرا اگر عالم باشی، هم دانشت به تو سود می رساند و هم آنهابر دانشت می افزایند، و اگر نادان باشی، تو را دانش می آموزند و چه بسا خداوند بر آنان نظر رحمت افکنَد، پس تو را نیز در بر گیرد».

قال العلّامۂ المجلسی رحمه الله : اختر المجالس علی عینک : أی علی بصیرۂ منک ، أو بعینک ، فإنّ «علی» قد تجییٔ بمعنی الباء ، أو رجحّها علی عینک ، وعلی الاخیر التفصیل لبیان المجلس الذی ینبغی أن یختار علی العین (بحار الأنوار : ج ۱ ص ۲۰۱) .

حدیث۱۱

امام صادق علیه السلام :

لَمّا وَعَظَ لُقمانُ ابنَهُ فَقالَ : أنَا مُنذُ سَقَطتُ إلَی الدُّنیا استَدبَرتُ وَاستَقبَلتُ الآخِرَۀَ ، فَدارٌ أنتَ إلَیها تَسیرُ أقرَبُ مِن دارٍ أنتَ مِنها مُتَباعِدٌ . یا بُنَیَّ ، لا تَطلُب مِنَ الأَمرِ مُدبِرا ، ولا تَرفُض مِنهُ مُقبِلًا ؛ فَإِنَّ ذلِکَ یُضِلُّ الرَّأیَ ویُزری بِالعَقلِ .

امام صادق علیه السلام :هنگامی که لقمان پسرش را نصیحت کرد، گفت: «من از همان زمانی که به دنیا آمدم ، به آن پشت کردم و به سوی آخرت رفتم. پس خانه ای که تو به سوی آن روانی ، نزدیک تر است از خانه ای که تو از آن دور می شوی. ای پسرم! در پیِ چیزی نباش که پشت سر نهاده ای، و چیزی را که پیشِ رو داری، رها نکن؛ زیرا این کار، رأی و نظر را گم راه می کند و عقل را بی مایه می گرداند».

قصص الأنبیاء : ص ۱۹۳ ح ۲۴۲ ، تنبیه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۸ نحوه .

حدیث۱۲

امام صادق علیه السلام :

ـ فیما وَعَظَ لُقمانُ ابنَهُ ـ : مَن أطاعَ اللّه َ خافَهُ ، ومَن خافَهُ فَقَد أحَبَّهُ ، ومَن أحَبَّهُ اتَّبَعَ أمرَهُ ، ومَنِ اتَّبَعَ أمرَهُ استَوجَبَ جَنَّتَهُ ومَرضاتَهُ ، ومَن لَم یَتَّبِع رِضوانَ اللّه ِ فَقَد هانَ عَلَیهِ سَخَطُهُ . نَعوذُ بِاللّه ِ مِن سَخَطِ اللّه ِ .

امام صادق علیه السلام ـ در بیان نصایح لقمان علیه السلام به پسرش ـ : هر کس خدا را اطاعت کند ، از او می ترسد. و هر کس از خدا بترسد ، او را دوست می دارد. و هر کس خدا را دوست بدارد ، از فرمانش پیروی می کند. و هر کس از خدا پیروی کند ، بهشت و رضای او را از آن خود می سازد. و هر کس به دنبال رضای الهی نباشد ، به آسانی ، خود را مشمول خشم الهی می گرداند. از خشم خدا به خدا پناه می بریم!

تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۱۶۲ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۲ ح ۲ .

حدیث۱۳

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ علیه السلام لِابنِهِ : ... یا بُنَیَّ ، إنَّ الدُّنیا قَلیلٌ وعُمُرَکَ قَصیرٌ .
امام صادق علیه السلام :لقمان به پسرش گفت: «ای پسرم! [متاع] دنیا ناچیز است و عمر تو نیز کوتاه».
قصص الأنبیاء : ص ۱۹۵ ح ۲۴۵ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۴ .

حدیث۱۴

امام صادق علیه السلام :
فی وَصِیَّةِ لُقمانَ لِابنِهِ : یا بُنَیَّ ، اِعلَم أنَّ الدُّنیا قَلیلٌ ، وعُمُرَکَ مِنها قَلیلٌ مِن قَلیلٍ ، ویَقِرُّ
امام صادق علیه السلام :لقمان در سفارش به پسرش، گفت: «ای پسرم! بدان که [متاع] دنیا ناچیز است و عمر تو اندکی از آن ناچیز است، و از آن اندک نیز اندکی مانده است».
أی یبقی ویستقرّ .

حدیث۱۵

امام صادق علیه السلام :
قالَ لُقمانُ : یا بُنَیَّ ... اِقنَع بِقَسمِ اللّهِ لَکَ یَصفُ عَیشُکَ ، فَإِن أرَدتَ أن تَجمَعَ عِزَّ الدُّنیا فَاقطَع طَمَعَکَ مِمّا فی أیدِی النّاسِ ، فَإِنَّما بَلَغَ الأَنبِیاءُ وَالصِّدّیقونَ ما بَلَغوا بِقَطعِ طَمَعِهِم .
امام صادق علیه السلام :لقمان گفت: «ای پسرم! ... به قسمت الهی قانع باش تا زندگی ات پاک باشد. پس اگر خواستی عزّت دنیا را گرد آوری ، طمع خود را از آنچه در دست مردم است، ببُر . همانا پیامبران و صدّیقان، به اندازه قطع طمعشان ، به آن مقامات رسیدند ».
قصص الأنبیاء : ص ۱۹۵ ح ۲۴۴ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۴ .

حدیث۱۶

امام صادق علیه السلام :
قالَ لُقمانُ علیه السلام لِابنِهِ : ... یا بُنَیَّ ، اِحذَرِ الحَسَدَ فَلا یَکونَنَّ مِن شَأنِکَ ، وَاجتَنِب سوءَ الخُلُقِ فَلا یَکونَنَّ مِن طَبعِکَ ، فَإِنَّکَ لا تَضُرُّ بِهِما إلاّ نَفسَکَ ، وإذا کُنتَ أنتَ الضّارَّ لِنَفسِکَ کَفَیتَ عَدُوَّکَ أمرَکَ ، لِأَنَّ عَداوَتَکَ لِنَفسِکَ أضَرُّ عَلَیکَ مِن عَداوَةِ غَیرِکَ .
امام صادق علیه السلام :لقمان گفت: . . . «ای پسرم! از حسد بر حذر باش، که در شأن تو نیست، و از بداخلاقی دوری کن، که از سرشت تو نیست؛ زیرا تو به وسیله آن دو ، جز به خودت ضرر نمی زنی، و هر گاه به خودت ضرر رساندی، دشمنت را از پرداختن به کار تو کفایت می کنی؛ زیرا دشمنی تو با خودت، از دشمنی دیگری زیان بارتر است».
قصص الأنبیاء : ص ۱۹۵ ح ۲۴۵ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۴ .

حدیث۱۷

امام صادق علیه السلام :
قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : یا بُنَیَّ ، لِکُلِّ شَیءٍ عَلامَةٌ یُعرَفُ بِها ویُشهَدُ عَلَیها ... ولِلحاسِدِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : یَغتابُ إذا غابَ ، ویَتَمَلَّقُ إذا شَهِدَ ، ویَشمَتُ بِالمُصیبَةِ .

امام صادق علیه السلام :لقمان به پسرش گفت: «ای پسرم! هر چیز ، نشانه ای دارد که بدان شناخته می شود و بر اساس آن، گواهی می گردد... . حسود ، سه نشانه دارد : غایب را غیبت، حاضر را چاپلوسی، و گرفتار را شماتت می کند» .

الخصال : ص ۱۲۱ ح ۱۱۳ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۵ ح ۸ .

حدیث۱۸

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : یا بُنَیَّ ، لِکُلِّ شَیءٍ عَلامَةٌ یُعرَفُ بِها ویُشهَدُ عَلَیها ... ولِلمُرائی ثَلاثُ عَلاماتٍ : یَکسَلُ إذا کانَ وَحدَهُ ، ویَنشَطُ إذا کانَ النّاسُ عَندَهُ ، ویَتَعَرَّضُ فی کُلِّ أمرٍ لِلمَحمَدَةِ .

امام صادق علیه السلام :لقمان به پسرش گفت: «ای پسرم! هر چیز نشانه ای دارد که بدان شناخته می شود و بر اساس آن، گواهی می گردد... ریاکار نیز سه نشانه دارد: هر گاه تنها باشد، کسل است، و هر گاه پیش مردم باشد ، شاد است، و هر کاری را که در آن ستایش باشد ، انجام می دهد».

الخصال : ص ۱۲۱ ح ۱۱۳ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۵ ح ۸ .

حدیث۱۹

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ لابنِهِ : یا بُنَیَّ ، إیّاکَ وَالضَّجَرَ وسوءَ الخُلُقِ وقِلَّةَ الصَّبرِ، فَلا یَستَقیمُ عَلی هذِهِ الخِصالِ صاحِبٌ، وألزِم نَفسَکَ التُّؤَدَةَ فی اُمورِکَ، وصَبِّر عَلی مَؤوناتِ الإِخوانِ نَفسَکَ ، وحَسِّن مَعَ جَمیعِ النّاسِ خُلُقَکَ .

امام صادق علیه السلام :لقمان به پسرش گفت: «ای پسرم! از بی قراری و بداخلاقی و کم صبری بپرهیز، که هیچ کس با این خصوصیّات، پایدار نمی ماند. در کارهایت آرام و نرم باش، و بر خود هزینه برادران [دینی] را هموار کن ، و با همه مردم، اخلاق نیکو داشته باش».

قصص الأنبیاء : ص ۱۹۸ ح ۲۴۵ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۹ ح ۱۴ .

حدیث۲۰

امام صادق علیه السلام :

ـ فیما وَعَظَ لُقمانُ ابنَهُ ـ : یا بُنَیَّ ، لا تَرکَن إلَی الدُّنیا ولا تَشغَل قَلبَکَ بِها ، فَما خَلَقَ اللّه ُ خَلقاً هُوَ أهوَنُ عَلَیهِ مِنها ، ألا تَری لَم یَجعَل نَعیمَها ثَواباً لِلمُطیعینَ ، ولَم یَجعَل بَلاءَها عُقوبَةً لِلعاصینَ .

امام صادق علیه السلام ـ در بیان نصایح لقمان علیه السلام به پسرش ـ : ای پسرم! به دنیا تکیه نکن و دلت را به آن مشغول نگردان، که خداوند ، چیزی پَست تر از دنیا نیافریده است. مگر نمی بینی که خداوند ، نعمت های دنیا را برای فرمانبران، پاداش و گرفتاری های آن را برای گناهکاران کیفر قرار نداده است؟

تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۱۶۵ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۲ ح ۲ .

حدیث۲۱

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : یا بُنَیَّ ، لِکَلِّ شَیءٍ عَلامَةٌ یُعرَفُ بِها ویُشهَدُ عَلَیها ... ولِلکَسلانِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : یَتَوانی حَتّی یُفَرِّطَ ، ویُفَرِّطُ حَتّی یُضَیِّعَ ، ویُضَیِّعُ حَتّی یَأثَمَ .

امام صادق علیه السلام :لقمان به پسرش گفت: «ای پسرم! هر چیز ، نشانه ای دارد که بدان شناخته می شود و بر اساس آن، گواهی می گردد ... . کاهل (تنبل) نیز سه نشانه دارد: به قدری سستی می کند که کوتاهی می نماید، و چنان کوتاهی می کند تا ضایع می سازد، و آن چنان ضایع می سازد که مرتکب گناه می شود ».

الخصال : ص ۱۲۱ ح ۱۱۳ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۵ ح ۸ .

حدیث۲۲

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : یا بُنَیَّ ، إن کُنتَ زَعَمتَ أنَّ الکَلامَ مِن فِضَّةٍ ، فَإِنَّ السُّکوتَ مِن ذَهَبٍ

امام صادق علیه السلام :لقمان به پسرش گفت: «پسرم! اگر گمان کردی که سخن، نقره است، پس [بدان که]سکوت، طلاست».

قال العلّامۀ المجلسی قدس سره فی تبیین الحدیث : «یدل علی أن السکوت أفضل من الکلام ، وکأنه مَبنیّ علی الغالب وإلاّ فظاهر أنّ الکلام خیر من السکوت فی کثیر من الموارد ، بل یجب الکلام ویحرم السکوت عند إظهار اصول الدین وفروعه ، والأمر بالمعروف والنهی عن المنکر ، ویستحب فی المواعظ والنصایح ، وإرشاد الناس إلی مصالحهم وترویج العلوم الدینیۀ ، والشفاعۀ للمؤمنین ، وقضاء حوائجهم وأمثال ذلک، فتلک الأخبار مخصوصۀ بغیر تلک الموارد أو بأحوال عامّۀ الخلق ، فإنّ غالب کلامهم إنما هو فیما لا یعنیهم ، أو هو مقصور علی المباحات وقد مرّ فی کتاب العقل فی حدیث هشام أنّ أمیر المؤمنین علیه السلام کان یقول : «إنّ من علامۀ العاقل أن یکون فیه ثلاث خصال یجیب إذا سئل ، وینطق إذا عجز القوم عن الکلام ، ویشیر بالرأی فیه» (بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۲۹۷) .

حدیث۲۳

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : إذا سافَرتَ مَعَ قَومٍ فَأَکثِرِ استِشارَتَکَ إیّاهُم فی أمرِکَ واُمورِهِم ، وأکثِرِ التَّبَسُّمَ فی وُجوهِهِم ، وکُن کَریماً عَلی زادِکَ . وإذا دَعَوکَ فَأَجِبهُم ، وإذَا استَعانوا بِکَ فَأَعِنهُم ، وَاغلِبهُم بِثَلاثٍ: بِطولِ الصَّمتِ ، وکَثرَةِ الصَّلاةِ ، وسَخاءِ النَّفسِ بِما مَعَکَ مِن دابَّةٍ أو مالٍ أو زادٍ . وإذَا استَشهَدوکَ عَلَی الحَقِّ فَاشهَد لَهُم ، وَاجهَد رَأیَکَ لَهُم إذَا استَشاروکَ ثُمَّ لا تَعزِم حَتّی تَثَبَّتَ وتَنظُرَ ، ولا تُجِب فی مَشوَرَةٍ حَتّی تَقومَ فیها وتَقعُدَ وتَنامَ وتَأکُلَ وتُصَلِّیَ وأنتَ مُستَعمِلٌ فِکرَکَ وحِکمَتَکَ فی مَشوَرَتِهِ ، فَإِنَّ مَن لَم یُمحِضِ النَّصیحَةَ لِمَنِ استَشارَهُ سَلَبَهُ اللّه ُ تَبارَکَ وتَعالی رَأیَهُ ، ونَزَعَ عَنهُ الأَمانَةَ . وإذا رَأَیتَ أصحابَکَ یَمشونَ فَامشِ مَعَهُم ، وإذا رَأَیتَهُم یَعمَلونَ فَاعمَل مَعَهُم ، وإذا تَصَدَّقوا وأعطَوا قَرضاً فَأَعطِ مَعَهُم ، وَاسمَع لِمَن هُوَ أکبَرُ مِنکَ سِنّا ، وإذا أمَروکَ بِأَمرٍ وسَأَلوکَ فَقُل : نَعَم ولا تَقُل : لا ، فَإِنَّ لا عِیٌّ ولُؤمٌ . وإذا تَحَیَّرتُم فی طَریقِکُم فَانزِلوا ، وإذا شَکَکتُم فِی القَصدِ فَقِفوا ، وتَآمَروا ، وإذا رَأَیتُم شَخصاً واحِداً فَلا تَسأَلوهُ عَن طَریقِکُم ولا تَستَرشِدوهُ ، فَإِنَّ الشَّخصَ الواحِدَ فِی الفَلاةِ مُریبٌ ، لَعَلَّهُ أن یَکونَ عَیناً لِلُّصوصِ ، أو یَکونَ هُوَ الشَّیطانَ الَّذی حَیَّرَکُم ، وَاحذَرُوا الشَّخصَینِ أیضاً إلاّ أن تَرَوا ما لا أری ؛ فَإِنَّ العاقِلَ إذا أبصَرَ بِعَینِهِ شَیئاً عَرَفَ الحَقَّ مِنهُ ، وَالشّاهِدَ یَری ما لا یَرَی الغائِبُ . یا بُنَیَّ ، وإذا جاءَ وَقتُ صَلاةٍ فَلا تُؤَخِّرها لِشَیءٍ ، وصَلِّها وَاستَرِح مِنها ؛ فَإِنَّها دَینٌ . وصَلِّ فی جَماعَةٍ ولَو عَلی رَأسِ زُجٍّ . ولا تَنامَنَّ عَلی دابَّتِکَ ؛ فَإِنَّ ذلِکَ سَریعٌ فی دَبرِها ، ولَیسَ ذلِکَ مِن فِعلِ الحُکَماءِ إلاّ أن تَکونَ فی مَحمِلٍ یُمکِنُکَ التَّمَدُّدُ لِاستِرخاءِ المَفاصِلِ ، وإذا قَرُبتَ مِنَ المَنزِلِ فَانزِل عَن دابَّتِکَ ، وَابدَأ بِعَلَفِها قَبلَ نَفسِکَ ، وإذا أرَدتَ النُّزولَ فَعَلَیکَ مِن بِقاعِ الأَرضِ بِأَحسَنِها لَوناً

، وألیَنِها تُربَةً ، وأکثَرِها عُشباً . وإذا نَزَلتَ فَصَلِّ رَکعَتَینِ قَبلَ أن تَجلِسَ ، وإذا أرَدتَ قَضاءَ حاجَةٍ فَأَبعِدِ المَذهَبَ فِی الأرضِ ، وإذَا ارتَحَلتَ فَصَلِّ رَکعَتَینِ ، ووَدِّعِ الأَرضَ الَّتی حَلَلتَ بِها ، وسَلِّم عَلَیها وعَلی أهلِها ؛ فَإِنَّ لِکُلِّ بُقعَةٍ أهلاً مِنَ المَلائِکَةِ . وإنِ استَطَعتَ أن لا تَأکُلَ طَعاماً حَتّی تَبدَأَ فَتَتَصَدَّقَ مِنهُ فَافعَل ، وعَلَیکَ بِقِراءَةِ کِتابِ اللّهِ عَزَّ وجَلَّ ما دُمتَ راکِباً ، وعَلَیکَ بِالتَّسبیحِ ما دُمتَ عامِلاً ، وعَلَیکَ بِالدُّعاءِ ما دُمتَ خالیاً . وإیّاکَ وَالسَّیرَ مِن أوَّلِ اللَّیلِ ، وعَلَیکَ بِالتَّعریسِ وَالدُّلجَةِ مِن لَدُن نِصفِ اللَّیلِ إلی آخِرِهِ ، وإیّاکَ ورَفعَ الصَّوتِ فی مَسیرِکَ .

امام صادق علیه السلام ـ در بین سفارش لقمان علیه السلام به پسرش ـ هر گاه با گروهی مسافرت کردی ، با آنان در کارهای مربوط به خود و آنها، بسیار مشورت کن و به رویشان بسیار لبخند بزن و نسبت به زاد و توشه ات، کریم و بخشنده باش. هر گاه دعوتت کردند، بپذیر و هر گاه از تو یاری خواستند، کمکشان کن و با سه چیز، بر آنان فائق باش: سکوت طولانی، نماز گزاردنِ بسیار و سخاوتمندی نسبت به آنچه از حیوان و مال و توشه داری. هر گاه تو را به گواهی طلبیدند، برایشان گواهی بده. هر گاه با تو مشورت کردند ، درباره رأی خود، کوشش کن؛ اما تصمیم قطعی نگیر، تا این که [اندیشه ات] تثبیت شود و تأمّل کرده باشی . پاسخ هیچ مشورتی را نده ، مگر آن که درباره آن ـ در حالی که قیام و قعود می کنی و می خوابی و می خوری و نماز می خوانی ـ فکر کنی و حکمتت را به کار گیری؛ زیرا هر کس برای مشورتْ خواه، خالصانه خیرخواهی نکند ، خداوند ـ تبارک و تعالی ـ نظرش را از او سلب می کند و امانت [ـ اهلیت مشورت]را باز می گیرد. و هر گاه دیدی که یارانت می روند ، تو هم با آنان برو، و هر گاه دیدی کار می کنند ، تو هم با آنان کار کن. هر گاه صدقه دادند و قرضی عطا کردند، تو هم بده و حرف بزرگ تر را گوش بده. و هر گاه به تو امر کردند و از تو چیزی خواستند، در جوابشان آری «بگو» و «نه» نگو؛ زیرا «نه» گفتن، درماندگی و پستی است . هر گاه در راهتان سرگردان شدید، پیاده شوید و هر گاه در مقصدتان تردید پیدا کردید ، درنگ و مشورت کنید و اگر شخص تنهایی را دیدید ، درباره راهتان از او نپرسید و از او راه نمایی نخواهید؛ زیرا شخص تنها در بیابان، مشکوک است؛ شاید دیده بان و جاسوس دزدان باشد ، یا شاید او همان شیطانی باشد که شما را متحیّر ساخته است. و اگر دو شخص بودند ، باز هم احتیاط و حذر کنید ، مگر چیزی را تشخیص دهید که من الآن تشخیص نمی دهم ؛ زیرا عاقل، وقتی به چیزی با دیده بصیرت بنگرد ، حق را در آن می یابد و شخص شاهد و حاضر، چیزی را می بیند که غایب نمی بیند. ای پسرم! هر گاه وقت نماز رسید ، آن را به خاطر چیز دیگری به تأخیر نینداز و آن را بخوان و خود را از آن راحت کن؛ زیرا نماز، بدهی [به خداوند]است. نماز را به جماعت بخوان ؛ هرچند بر نوک پیکان باشد. بر روی حیوانت نخواب؛ زیرا این کار ، پشت حیوان را زود زخم می کند و این ، کار حکیمان نیست؛ مگر محملی داشته باشد که بتوانی در آن دراز بکشی و مفاصلت را راحت سازی. هر گاه به منزل نزدیک شدی ، از حیوانت پیاده شو و قبل از [پرداختن به] خود ، علف آن را بده . هر گاه خواستی در جایی نزول کنی ، بهترین جای زمین را بر گزین که خوش منظره، خاکش نرم و علفزار باشد. هر گاه پیاده شدی ، قبل از نشستن ، دو رکعت نماز بخوان. هر گاه خواستی قضای حاجت کنی ، قدری در زمین راه برو که دور[از دیگران] باشی. هر گاه خواستی کوچ کنی ، دو رکعت نماز بخوان و با زمینی که در آن بودی، وداع کن و بر آن زمین و اهل آن، سلام کن؛ زیرا هر جایی از زمین، ساکنانی از فرشتگان دارد . اگر توانستی از طعامی نخوری تا این که ابتدا از آن صدقه بدهی ، این کار را انجام بده. و بر توباد که تا سواره ای ، کتاب خداوند عز و جل را قرائت کنی، و بر توباد که تا مشغول کاری هستی ، تسبیح بگویی، و بر توباد که تا بیکاری ، دعا کنی. از سفر کردن در اوّل شب، بپرهیز و در آخر شب، رحل اقامت بیفکن و از نیمه شب به بعد تا آخر آن، سفر کن و در هنگام حرکت، از بلند کردن صدا بپرهیز.

الکافی : ج ۸ ص ۳۴۸ ح ۵۴۷ ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۲ ص ۲۹۸ ح ۲۵۰۵ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۲ ح ۱۸ .

حدیث۲۴

امام صادق علیه السلام :

فی وَصِیَّةِ لُقمانَ لِابنِهِ : یا بُنَیَّ ، سافِر بِسَیفِکَ وخُفِّکَ وعِمامَتِکَ وخِبائِکَ وسِقائِکَ وإبرَتِکَ وخُیوطِکَ ومِخرَزِکَ ، وتَزَوَّد مَعَکَ مِنَ الأَدوِیَةِ ما تَنتَفِعُ بِها أنتَ ومَن مَعَکَ ، وکُن لِأَصحابِکَ مُوافِقاً إلاّ فی مَعصِیَةِ اللّه عَزَّ وجَلَّ .

امام صادق علیه السلام ـ در بیان سفارش لقمان علیه السلام به پسرش ـ : پسرم! شمشیر، کفش، عمامه، خیمه، مَشک ، سوزن، نخ و درفش خود را در مسافرت، همراه داشته باش و از ادویه، آنچه خود و همراهانت لازم دارید ، توشه بردار و با یارانت، جز در معصیت خداوند عز و جل سازگار باش .

الکافی : ج ۸ ص ۳۰۳ ح ۴۶۶ ، بحار الأنوار : ج ۷۶ ص ۲۷۰ ح ۲۶ .

حدیث۲۵

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : ... یا بُنَیَّ ، إن عَدِمَکَ ما تَصِلُ بِهِ قَرابَتَکَ ، وتَتَفَضَّلُ بِهِ عَلی إخوَتِکَ فَلا یَعدَمَنَّکَ حُسنُ الخُلُقِ وبَسطُ البِشرِ ؛ فَإِنَّهُ مَن أحسَنَ خُلُقَهُ أحَبَّهُ الأَخیارُ وجانَبَهُ الفُجّارُ .

امام صادق علیه السلام ـ در بیان آنچه لقمان علیه السلام به پسرش گفت ـ : پسرم! اگر چیزی نداری که بدان صله رحم کنی و به برادران [دینی] خود بخشش نمایی، نیک خویی و گشاده رویی را از دست نده ؛ زیرا هر کس اخلاقش را نیکو گردانَد ، نیکوکاران او را دوست می دارند و بدکاران از او کناره می گیرند.

قصص الأنبیاء : ص ۱۹۵ ح ۲۴۴ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۴ .

حدیث۲۶

امام صادق علیه السلام :

ـ فیما وَعَظَ لُقمانُ ابنَهُ ـ : ولا تُجادِلَنَّ فَقیهاً ، ولا تُعادِیَنَّ سُلطاناً ، ولا تُماشِیَنَّ ظَلوماً ، ولا تُصادِقَنَّهُ ، ولا تُصاحِبَنَّ فاسِقاً نَطِفاً ، ولا تُصاحِبَنَّ مُتَّهَماً .

امام صادق علیه السلام ـ در بیان موعظه لقمان علیه السلام به پسرش ـ : با فقیه ، مجادله و با پادشاه ، دشمنی و با ستمگر ، همراهی و دوستی و با فاسقِ پلید ، رفاقت نکن و با متّهم نیز رفاقت نکن .

تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۱۶۴ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۲ ح ۲ .

حدیث۲۷

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ علیه السلام : یا بُنَیَّ ، إنِ احتَجتَ إلَی السُّلطانِ فَلا تُکثِرِ الإِلحاحَ عَلَیهِ ، ولا تَطلُب حاجَتَکَ مِنهُ إلاّ فی مَواضِعِ الطَّلَبِ ، وذلِکَ حینَ الرِّضا وطیبِ النَّفسِ ، ولا تَضجَرَنَّ بِطَلَبِ حاجَةٍ ؛ فَإِنَّ قَضاءَها بِیَدِ اللّه ولَها أوقاتٌ ، ولکِنِ ارغَب إلَی اللّه وسَلهُ ، وحَرِّک أصابِعَکَ إلَیهِ .

امام صادق علیه السلام :لقمان گفت: «ای پسرم! اگر محتاج پادشاه شدی ، زیاد اصرار نکن و حاجت خود را جز در جای مناسبِ درخواست ، از او نخواه، و آن، هنگام خشنودی و خوش حالی است. و در طلب حاجت ، بی قراری نکن؛ زیرا برآورده شدن آن، به

دست خداست و آن هم اوقاتی دارد ؛ ولی تمایل و توجّهت، به خداوند باشد و از او بخواه و انگشتانت را به سوی او بجنبان».
قصص الأنبياء : ص ۱۹۵ ح ۲۴۵ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۴ .

حدیث۲۸

امام صادق علیه السلام :
لَمّا وَعَظَ لُقمانُ ابنَهُ فَقالَ : ... يا بُنَيَّ ، لِيَكُن مِمّا
امـام صادق علیه السـلام :وقتی که لقمان پسـرش را موعظه می کرد ، به او گفت: « . . . ای پسـرم! چیزهایی که می خواهی با آنها بر دشـمنت چیره شوی، اینهـا باشـند: پرهیز از محرّمـات، برتری در دینت ، حفظ جوان مردی ات ، تکریم نفس خود تا به نافرمانی های خـدای رحمان و اخلاق بد و کردار زشت، آلوده نگردد. رازت را پنهان کن و باطنت را نیکو گردان؛ چرا که هر گاه چنین کردی ، در پنـاه خداونـد خواهی بود تـا از دستیـازیِ دشـمن بر نقطه ضـعف تو و یـا پی بردن او به لغزشت ، در امـان بمانی . خود را از حیله دشـمن، در امـان نبین تا مبادا در برخی از حالات ، فریبش را بخوری . هر گاه توانست، به تو حمله می کنـد و هیـچ لغزشـی را از تو نمی بخشد. باید یکی از سـلاح هایی که تو در برابر دشـمنت به کار می گیری، اعلان رضایت از او باشد. در جلب منفعت، بسیار را اندک، و در زیان دیدن ، کوچک را بزرگ بشمار» .
في المصدر : «ما» ، وما أثبتناه من بحار الأنوار .

حدیث۲۹

امام صادق علیه السلام :
كانَ فيما أوصـى بِهِ لُقمانُ ابنَهُ ناتانَ أن قالَ لَهُ : يا بُنَيَّ ، لِيَكُن مِمّا تَتَسَـلَّحُ بِهِ عَلى عَـدُوِّكَ فَتَصـرَعُهُ المُماسَـحَةُ وإعلانُ الرِّضا عَنهُ ، ولا تُزاوِلهُ بِالمُجانَبَةِ فَيَبدُوَ لَهُ ما في نَفسِكَ فَيَتَأَهَّبَ لَكَ .
امام صادق علیه السـلام :در سفارش لقمان به پسرش ناتان است که گفت: «ای پسرم! از جمله چیزهایی که باید داشته باشی تا بتواند تو را در برابر دشمن، مسلّح گرداند و زمینگیرش کند ، نرم زبانی با دشمن و اعلان رضایت از اوست؛ ولی با کناره گیری ، او را رها نکن؛چرا که در این صورت ، آنچه در ضمیر توست ، برایش آشکار می شود و آن گاه، خود را برایت آماده می کند ».
الأمالي للصدوق : ص ۷۶۶ ح ۱۰۳۱ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۳ ح ۳ .

حدیث۳۰

امام صادق علیه السلام :
قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : ... يا بُنَيَّ ، اِستَصـلِحِ الأَهلينَ وَالإِخوانَ مِن أهلِ العِلمِ إنِ استَقاموا لَكَ عَلَى الوَفاءِ ، وَاحذَرهُم عِندَ انصِرافِ الحالِ بِهِم عَنكَ ؛ فَإِنَّ عَداوَتَهُم أشَدُّ مَضَرَّةً مِن عَداوَةِ الأَباعِدِ بِتَصديقِ النّاسِ إيّاهُم لِاطِّلاعِهِم عَلَيكَ .
امام صادق علیه السـلام :لقمان به پسـرش گفت: « . . . پسرم! میان خودی ها و برادران اهل علم ، اگر به تو وفادارند ، اصلاح کن، و اگر موضـعشان نسبت به تو عوض شـده ، از آنان بر حذر باش ؛ زیرا از آن جایی که مردم نظر آنها را ـ به دلیل آگاهی شان بر تو ـ تصدیق می کنند، زیان دشمنیِ آنان، بیش از زیان دشمنیِ بیگانگان است » .
قصص الأنبياء : ص ۱۹۴ ح ۲۴۴ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۹ ح ۱۳ .

حدیث۳۱

امام صادق علیه السلام :

ـ کـانَ فیمـا أوصـی بِهِ لُقمـانُ ابنَهُ ـ : یـا بُنَیَّ ، حَمَلتُ الجَنـدَلَ وَالحَدیـدَ وکُلَّ حِملٍ ثَقیلٍ فَلَم أحمِل شَیئا أثقَلَ مِن جارِ السَّوءِ ، وذُقتُ المَراراتِ کُلَّها فَلَم أذقْ شَیئاً أمَرَّ مِنَ الفَقرِ .

امام صادق علیه السلام ـ در بیان سفارش های لقمان علیه السلام به پسرش ـ : ای پسرم! صخره بزرگ و آهن و هر چیز سنگینی را بر دوش خود کشیدم ؛ ولی باری سنگین تر از همسایه بد حمل نکردم ، و همه تلخی ها را چشیدم ؛ ولی چیزی تلخ تر از فقر نچشیدم .

الأمالی للصدوق : ص ۷۶۶ ح ۱۰۳۱ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۳ ح ۳ .

حدیث۳۲

امام صادق علیه السلام :

قیلَ لِلعَبدِ الصّالِحِ لُقمانَ : ... أیُّ النّاسِ أشَرُّ ؟ قالَ : الَّذی لا یُبالی أن یَراهُ النّاسُ مُسیئاً .

امام صادق علیه السـلام :به بنـده صالح ، لقمان ، گفته شد : . . . بدترینِ مردم کیان اند ؟ گفت : «آن که اهمیّت ندهد که مردم او را بدکار ببینند » .

قصص الأنبیاء : ص ۱۹۷ ح ۲۴۸ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۱ ح ۱۶ .

حدیث۳۳

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ علیه السـلام لِابنِهِ : ... یا بُنَیَّ ، سَیِّدُ أخلاقِ الحِکمَةِ دینُ اللّه تَعالی ، ومَثَلُ الدّینِ کَمَثَلِ الشَّجَرَةِ الثّابِتَةِ ، فَالإیمانُ بِاللّه ماؤُها ، وَالصَّلاةُ عُروقُها ، وَالزَّکاةُ جِذعُها ، وَالتّآخی فِی اللّه شُعَبُها ، وَالأَخلاقُ الحَسَنَةُ وَرَقُها ، وَالخُروجُ عَن مَعاصِی اللّه ثَمَرُها ، ولا تَکمُلُ الشَّجَرَةُ إلاّ بِثَمَرَةٍ طَیِّبَةٍ ، کَذلِکَ الدّینُ لا یَکمُلُ إلاّ بِالخُروجِ عَنِ المَحارِمِ .

امام صادق علیه السـلام :لقمان به پسـرش گفت: . . . «ای پسـرم! سـرور اخلاق حکیمانه، دین خـدای متعال است . مَثَل دین ، همانند درخت اسـتوار است ؛ ایمان به خـدا آب آن است و نماز ، ریشه های آن و زکات ، تنه آن و برادری در راه خـدا ، شاخه های آن و اخلاـق نیـک ، برگ های آن و بیرون آمـدن از گناهان ، میوه آن و همان گونه که درخت ، جز با [دادنِ] میوه پاکیزه به کمال نمی رسد، دین نیز جز با بیرون آمدن از محرّمات، کامل نمی شود» .

قصص الأنبیاء : ص ۱۹۶ ح ۲۴۵ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۴ .

حدیث۳۴

امام صادق علیه السلام :

ـ فیما وَعَظَ لُقمانُ ابنَهُ ـ : یا بُنَیَّ ، إنَّ الدُّنیا بَحرٌ عَمیقٌ ، قَد هَلَکَ فیها عالَمٌ کَثیرٌ ، فَاجعَل سَفینَتَکَ فیهَا الإیمانَ ، وَاجعَل شِراعَهَا التَّوَکُّلَ ، وَاجعَل زادَکَ فیها تَقوَی اللّه ، فَإن نَجَوتَ فَبِرَحمَةِ اللّه ، وإن هَلَکتَ فَبِذُنوبِکَ .

امام صادق علیه السـلام ـ در پندهای لقمان علیه السـلام به پسـرش ـ : ای پسـرم! دنیا ، دریای عمیقی است که بسیاری در آن هلاک گردیـده انـد . پس کشتی ات را در دنیا ، ایمان به خـدا قرار بده و بادبان آن را توکّل بر خدا ، و توشه راهت را تقوای خداوند عز و

جل قرار بده ؛ اگر نجات یافتی، از رحمت خداست و اگر هلاک شدی، به سبب گناهانت خواهد بود .

تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۱۶۴ ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۲ ص ۲۸۲ ح ۲۴۵۷ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۱ ح ۲ .

حدیث۳۵

امام صادق علیه السلام :

کانَ فیما وَعَظَ بِهِ لُقمانُ ابنَهُ : ... لا تَکُن فی هذِهِ الدُّنیا بِمَنزِلَةِ شاةٍ وَقَعَت فی زَرعٍ أخضَرَ فَأَکَلَت حَتّی سَمِنَت

امام صادق علیه السلام ـ در بیان نصایح لقمان علیه السلام به پسرش ـ : در این دنیا ، همانند گوسفندی مباش که در کشتزار سرسبزی وارد شود و آن قدر بخورد تا چاقی اش مایه مرگش شود .

فی المصدر «سمن» وما أثبتناه من بحار الأنوار .

حدیث۳۶

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : یا بُنَیَّ ، إنِ احتَجتَ إلَی السُّلطانِ فَلا تُکثِرِ الإلحاحَ عَلَیهِ ، ولا تَطلُب حاجَتَکَ مِنهُ إلاّ فی مَواضِعِ الطَّلَبِ ، وذلِکَ حینَ الرِّضا وطیبِ النَّفسِ ، ولا تَضجَرَنَّ بِطَلَبِ حاجَةٍ ؛ فَإِنَّ قَضاءَها بِیَدِ اللّه ولَها أوقاتٌ ، ولکِنِ ارغَب إلَی اللّه ، وسَلهُ ، وحَرِّک أصابِعَکَ إلَیهِ . یا بُنَیَّ ، إنَّ الدُّنیا قَلیلٌ ، وعُمُرَکَ قَصیرٌ . یا بُنَیَّ ، اِحذَرِ الحَسَدَ فَلا یَکونَنَّ مِن شَأنِکَ ، وَاجتَنِب سوءَ الخُلُقِ فَلا یَکونَنَّ مِن طَبعِکَ ، فَإِنَّکَ لا تَضُرُّ بِهِما إلاّ نَفسَکَ ، وإذا کُنتَ أنتَ الضّارَّ لِنَفسِکَ کَفَیتَ عَدُوَّکَ أمرَکَ ، لِأَنَّ عَداوَتَکَ لِنَفسِکَ أضَرُّ عَلَیکَ مِن عَداوَةِ غَیرِکَ . یا بُنَیَّ ، اِجعَل مَعروفَکَ فی أهلِهِ ، وکُن فیهِ طالِباً لِثَوابِ اللّه ، وکُن مُقتَصِداً ، ولا تُمسِکهُ تَقتیراً ، ولا تُعطِهِ تَبذیراً . یا بُنَیَّ ، سَیِّدُ أخلاقِ الحِکمَةِ دینُ اللّه تَعالی ، ومَثَلُ الدّینِ کَمَثَلِ الشَّجَرَةِ الثّابِتَةِ ، فَالإِیمانُ بِاللّه ماؤُها ، وَالصَّلاةُ عُروقُها ، وَالزَّکاةُ جِذعُها ، وَالتّآخی فِی اللّه شُعَبُها ، وَالأَخلاقُ الحَسَنَةُ وَرَقُها ، وَالخُروجُ عَن مَعاصِی اللّه ثَمَرُها ، ولا تَکمُلُ الشَّجَرَةُ إلاّ بِثَمَرَةٍ طَیِّبَةٍ ، کَذلِکَ الدّینُ لا یَکمُلُ إلاّ بِالخُروجِ عَنِ المَحارِمِ . یا بُنَیَّ ، لِکُلِّ شَیءٍ عَلامَةٌ یُعرَفُ بِها ، وإنَّ لِلدّینِ ثَلاثَ عَلاماتٍ : العِفَّةَ ، وَالعِلمَ ، وَالحِلمَ .

امام صادق علیه السلام ـ در بیان سفارش لقمان علیه السلام به پسرش ـ : ای پسرم ! اگر محتاج پادشاه شدی ، زیاد پافشاری نکن و نیازت را جز در جای مناسبِ درخواست ، از او نخواه ، و آن ، زمانِ خشنودی و نشاط اوست . و در درخواست حاجت ، بی قراری نکن ؛ چرا که برآورده شدن آن ، به دست خداست و آن هم زمان هایی دارد ؛ ولی به خدا علاقه نشان بده و از او درخواست کن و انگشتانت را به سوی او بجنبان . ای پسرم ! [متاع] دنیا اندک است و عمر تو کوتاه . ای پسرم ! از حسد بپرهیز ، که در شأن تو نیست ، و از بد اخلاقی دوری کن ، که از سرشت تو نیست ؛ چرا که تو با آن دو ، جز به خودت زیان نمی رسانی ، و هر گاه خودت زیان رسانِ خود بودی ، زحمت دشمنت را درباره کارت کم کرده ای ؛ زیرا دشمنیِ تو با خودت ، زیان بارتر از دشمنیِ دیگری است . ای پسرم ! کار خوبت را برای اهلش انجام بده و در آن ، از خدا پاداش بخواه . [در خرج کردن]میانه رو باش و از ترس فقر و فلاکت ، [از خرج کردنْ]خودداری نکن ؛ ولی ریخت و پاش هم نکن . ای پسرم ! سرور اخلاق حکیمانه ، دین خدای متعال است . مَثَل دین ، مانند درخت استوار است ؛ ایمان به خدا آب آن است و نماز ریشه های آن ، و زکات تنه آن ، و برادری در راه خدا شاخه های آن ، و اخلاق نیکْ برگ های آن ، و بیرون آمدن از گناهان ، میوه آن . و همان گونه که درخت ، جز با میوه پاکیزه به کمال نمی رسد ، دین نیز جز با بیرون آمدن از محرّمات ، کامل نمی گردد . ای پسرم ! هر چیزی نشانه ای دارد که بدان شناخته می شود . دین نیز سه نشانه دارد : پاک دامنی ، دانش ، و بردباری .

قصص الأنبیاء : ص ۱۹۶ ح ۲۴۷ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۴ .

حدیث۳۷

امام صادق علیه السلام :

کـانَ فیما وَعَظَ بِهِ لُقمانُ ابنَهُ : یا بُنَیَّ ، إنَّ النّاسَ قَد جَمَعوا قَبلَکَ لِأَولادِهِم ، فَلَم یَبقَ ما جَمَعوا ولَم یَبقَ مَن جَمَعوا لَهُ ، وإنَّما أنتَ عَبدٌ مُستَأجَرٌ ؛ قَد اُمِرتَ بِعَمَلٍ ووُعِدتَ عَلَیهِ أجراً ، فَأَوفِ عَمَلَکَ وَاستَوفِ أجرَکَ ، ولا تَکُن فی هـذِهِ الـدُّنیا بِمَنزِلَةِ شاةٍ وَقَعَت فی زَرعٍ أخضَرَ ، فَأَکَلَت حَتّی سَمِنَت

امام صادق علیه السـلام ـ در بیان سـفارش های لقمان علیه السـلام به پسـرش ـ : ای پسرم! مردم پیش از تو ، برای فرزندانشان سرمایه جمع کردند ؛ ولی نه سرمایه باقی مانْد و نه آن کسی که سرمایه برایش جمع شده بود. همانا تو بنده ای اجیر شده هستی که به انجام دادن کاری مأمور شـده ای و مزدی نیز به تو وعـده داده شـده است . پس به انجام دادن کارت وفادار باش و مزدت را بگیر . در این دنیا ، همانند گوسـفندی مباش که در زراعت سبزی داخل می شود و آن قدر می خورد که چاق می گردد و هنگام چاقی اش کشته می شود ؛ بلکه دنیا را هماننـد پلی بر روی رودخانه ای به شـمار آور که از آن می گذری و آن را رها می کنی و تا پایان روزگار ، به سوی آن بـاز نمی گردی. آن را خراب کن و آبـادش نکن؛ زیرا تو مأمور آبادانی آن نیستی . بـدان که همانا تو ، فردا به هنگامی که در پیشـگاه خداونـد عز و جـل حاضـر شوی ، دربـاره چهار چیز مورد سؤال قرار می گیری : جوانی ات را چگونه سپری کردی؟ عمرت را چگـونه گذرانـدی؟ مـالت را از کجـا به دست آوردی و در چه راهی هزینه کردی؟ بنـا بر این ، خود را برای چنین روزی آماده کن و برای این پرسـش ها ، جوابی فراهم کن . به خاطر آنچه از دنیا از دست دادی ، تأسف نخور؛ زیرا اندکِ دنیا دوام ندارد و زیـاد آن ، از بلا و گرفتاری در امان نیست. پس بر حـذر باش و در کارت بکوش و پرده [ی غفلت] را از روی خود ، کنار بزن و به کارهـای مطلوب پروردگارت مشـغول باش و در دل خود ، توبه را تازه کن و پیش از این که مرگ ، آهنگ تو کنـد و درباره تو حکم براند و بین تو و خواسته هایت حایل شود، تو به سوی آسایش خود بشتاب .

فی المصدر «سمن» وما أثبتناه من بحار الأنوار .

حدیث۳۸

امام صادق علیه السلام :

قـالَ لُقمـانُ لاِبـنِهِ : یـا بُنَیَّ ، إیّاکَ وَالضَّجَرَ وسوءَ الخُلُقِ وقِلَّةَ الصَّبرِ ، فَلا یَستَقیمُ عَلی هـذِهِ الخِصالِ صاحِبٌ ، وألزِم نَفسَکَ التُّؤَدَةَ فی اُمورِکَ ، وصَبِّر علی مَؤُوناتِ الإِخوانِ نَفسَکَ ، وحَسِّن مَعَ جَمیعِ النّاسِ خُلُقَکَ . یا بُنَیَّ ، إن عَـدِمَکَ ما تَصِلُ بِهِ قَرابَتَکَ ، وتَتَفَضَّلُ بِهِ عَلی إخوَتِکَ فَلا یَعدَمَنَّکَ حُسنُ الخُلقِ وبَسطُ البِشرِ ؛ فَإِنَّهُ مَن أحسَنَ خُلُقَهُ أحَبَّهُ الأَخیارُ وجانَبَهُ الفُجّارُ ، وَاقنَع بِقَسمِ اللّه لَکَ یَصفُ عَیشُکَ ، فَإِن أرَدتَ أن تَجمَعَ عِزَّ الدُّنیا فَاقطَع طَمَعَکَ مِمّا فی أیدِی النّاسِ ، فَإِنَّما بَلَغَ الأَنبیاءُ وَالصِّدّیقونَ ما بَلَغوا بِقَطعِ طَمَعِهِم .

امام صادق علیه السلام ـ در بیان سفارش های لقمان علیه السلام به پسرش ـ : ای پسرم ! از بی حوصلگی و بد اخلاقی و کم صبری ، بپرهیز ؛ چرا که هیـچ کس بـا این ویژگی هـا اسـتوار نمی مانـد . خو کن که در کارهـایت بـا وقار باشـی و بر زحمت های برادران ، شکیبـایی کنی ، و با همه مردم ، خوش اخلاق باش . ای پسـرم ! اگر چیزی نـداری که با آن ، صـله رحم به جا آوری و بر برادرانت بخششـی نمایی ، خوش اخلاقی و خوش رویی را از دست نـده ؛ چرا که هر کس اخلاقش را نیکو گردانـد ، نیکان او را دوست می دارند و بدان از او کناره می گیرند . و به آنچه خدا قسـمت تو فرموده ، قانع باش ، تا زندگی ات صفا یابد . پس اگر خواستی عزّت دنیـا را گرد آوری ، طمـع خود را از آنچه در دسـتان مردم است ، قطع کن ؛ زیرا پیـامبران و صـدّیقان ، تنهـا به سـبب قطع طمع ، به چنان مقاماتی رسیدند .

قصص الأنبياء : ص ۱۹۵ ح ۲۴۵ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۹ ح ۱۴ .

حدیث۳۹

امام صادق علیه السلام :

قـالَ لُقمانُ لِابنِهِ : إن تَأَدَّبتَ صَغيرا انتَفَعتَ بِهِ كَبيراً ، ومَن عَنى بِالأَدَبِ اهتَمَّ بِهِ ، ومَنِ اهتَمَّ بِهِ تَكَلَّفَ عِلمَهُ ، ومَن تَكَلَّفَ عِلمَهُ اشتَدَّ لَهُ طَلَبُهُ ، ومَنِ اشتَدَّ لَهُ طَلَبُهُ أدرَكَ بِهِ مَنفَعَةً ، فَاتَّخِذهُ عادَةً . وإيّاكَ وَالكَسَلَ مِنهُ وَالطَّلَبَ بِغَيرِهِ ، وإن غُلِبتَ عَلَى الدُّنيا فَلا تُغلَبَنَّ عَلَى الآخِرَةِ ، وإنَّهُ إن فاتَكَ طَلَبُ العِلمِ فَإِنَّكَ لَن تَجِدَ تَضييعا أشَدَّ مِن تَركِهِ . يا بُنَيَّ ، اِستَصلِحِ الأَهلينَ وَالإِخوانَ مِن أهلِ العِلمِ إنِ استَقاموا لَكَ عَلَى الوَفاءِ ، وَاحذَرهُم عِندَ انصِرافِ الحالِ بِهِم عَنكَ ، فَإِنَّ عَداوَتَهُم أشَدُّ مَضَرَّةً مِن عَداوَةِ الأَباعِدِ بِتَصديقِ النّاسِ إيّاهُم لِاطِّلاعِهِم عَلَيكَ .

امام صادق علیه السلام ـ در بیان سفارش های لقمان علیه السلام به پسرش ـ : ای پسرم! اگر در کودکی ادب شوی ، در بزرگی سودش را می بری. هر که قصد ادب کند ، به [کسب بیشتر] آن اهتمام می ورزد و هر که به آن اهتمام ورزد ، خود را برای آموختن آن ، به سختی می اندازد و هر که خود را برای آموختن آن ، خود را به سختی اندازد ، شدیدتر [و تشنه تر] آن را طلب می کند و هر که آن را به شدّت طلب کند ، به سودش دست می یابد . پس آن را عادت خود قرار بده و بپرهیز از این که در کسب آن ، تنبلی کنی و در پیِ چیز دیگری بروی . اگر در برابر دنیا شکست خوردی ، در برابر آخرت شکست نخور ، و اگر دانش نجویی ، هرگز زیانی شدیدتر از ترک آن نخواهی یافت . ای پسرم ! میان خودی ها و برادران اهل علم ، اگر به تو وفادارند ، اصلاح کن ، و اگر نظرشان نسبت به تو عوض شده ، از آنان بر حذر باش ؛ زیرا از آن جا که مردم نظر آنان را ـ به دلیل آگاهی شان بر تو ـ دشمنیِ آنان ، زیانبارتر از دشمنیِ بیگانگان است .

قصص الأنبياء : ص ۱۹۴ ح ۲۴۴ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۹ ح ۱۳ .

حدیث۴۰

امام صادق علیه السلام :

لَمّا وَعَظَ لُقمانُ ابنَهُ فَقالَ : أنَا مُنذُ سَقَطتُ إلَى الدُّنيا استَدبَرتُ وَاستَقبَلتُ الآخِرَةَ ، فَدارٌ أنتَ إلَيها تَسيرُ أقرَبُ مِن دارٍ أنتَ مِنها مُتَباعِدٌ . يا بُنَيَّ ، لا تَطلُب مِنَ الأَمرِ مُدبِرا ، ولا تَرفُض مِنهُ مُقبِلاً ، فَإِنَّ ذلِكَ يُضِلُّ الرَّأيَ ويُزري بِالعَقلِ . يا بُنَيَّ ، لِيَكُن مِمّا

امام صادق علیه السلام :وقتی که لقمان پسرش را موعظه کرد ، به او گفت : «من از وقتی به دنیا آمدم ، پشت به دنیا و رو به آخرت کرده ام . خانه ای که تو به سوی آن می روی ، نزدیک تر از خانه ای است که از آن دور می شوی . ای پسرم ! کاری را که گذشته است ، پیگیری نکن ، و کار پیشِ رو را رها نکن ؛ چرا که آن ، اندیشه را گم راه و خِرد را سبک می گردانَد . ای پسرم ! از جمله چیزهایی که به سبب آن ، بر دشمنت پیروز می گردی ، اینها باشد : پرهیز از محرّمات ، برتری در دینت ، حفظ جوان مردی ات ، و گرامی داشتن نفْست ، به گونه ای که آن را به گناهانِ خدای بخشنده و اخلاق بد و کارهای زشت ، آلوده نسازی . رازت را پنهان کن و باطنت را نیکو گردان ؛ چرا که تو هر گاه چنین کردی ، به سبب پوشش خداوندی ، از دستیابی دشمن به راز ، تو یا از پی بردن او به لغزش تو ، در امان می مانی . خود را از مکر دشمن ، در امان نبین تا مبادا در بعضی از حالت ها فریبت دهد . پس هر گاه بر تو توانا گشت ، بر تو می جهد و هیچ لغزشی را از تو نمی بخشد . باید از جمله سلاح هایی که در برابر دشمنت به کار می گیری ، اعلان رضایت از او باشد . در جلب منفعت ، بسیار را اندک ، و در زیان بینی ، کوچک را بزرگ بشمار . ای پسرم ! با مردم ، بر خلاف روش خودشان همنشینی نکن و بیش از توانشان بر آنان بار نکن که [اگر چنین کنی ،] همنشین تو پیوسته از تو

گریزان می گردد و کسـی که بیش از توانش بر او بار شـده ، از تو کناره می گیرد و در این هنگام ، تو تنها خواهی ماند و نه رفیقی خواهی داشت که همـدمت شود و نه برادری که تو را یاری رسانَـد ، پس وقتی که تنها مانـدی ، خوار می شوی و ذلیل می گردی . به درگاه کسـی که دوست نـدارد عـذر تو را بپذیرد و برای تو حقّی قایل نیست ، عذر نبر . و در کارهایت ، از کسـی یاری نجوی ، جز از کسـی که می خواهـد در برابرِ برآوردن حـاجت تو ، مزدی بگیرد ؛ زیرا هر گاه چنین باشـد ، همان گونه در پیِ بر آوردن آن حـاجت برای تـو می رود که گـویی آن را برای خودش پیگیری می کنـد ؛ چرا که او پس از برآورده شـدن آن برای تو ، در دنیـای فـانی سودی می بَرد و در خـانه باقیِ آخرت نیز نصیـب و ذخیره ای خواهـد داشت ، پس بـدین جهت ، در برآوردن آن برای تو می کوشـد . برادران و یـارانی که برای خود بر می گزینی و از آنـان برای کارهایت یاری می جویی ، بایـد اهل جوان مردی و قناعت و خیر و خرد و پـاک دامنی باشـند ؛ کسـانی که اگر سودشـان دهی ، سپاست بگزارنـد ، و اگر از همسایگی شان غایب شوی ، یادت کنند» .

فی المصدر : «ما» ، وما أثبتناه من بحار الأنوار .

حدیث۴۱

امام صادق علیه السلام :

ـ فی تَفسیرِ قَولِهِ تعـالی : «وَ إِذْ قَـالَ لُقْمَـنُ لِابْنِهِ وَ هُوَ یَعِظُهُ یَـبُنَیَّ لَا تُشْرِکْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّـرْکَ لَظُـلْمٌ عَظِیمٌ » ـ : فَوَعَظَ لُقمانُ لِابنِهِ بِآثارٍ حَتّی تَفَطَّرَ وَانشَقَّ . وکانَ فیما وَعَظَهُ بِهِ ... أن قالَ : یا بُنَیَّ ، إنَّکَ مُنـذُ سَـقَطتَ إلَی الدُّنیَا استَدبَرتَ وَاستَقبَلتَ الآخِرَةَ ، فَدارٌ أنتَ إلَیها تَسیرُ أقرَبُ إلَیکَ مِن دارٍ أنتَ مِنها مُتَباعِـدٌ . یا بُنَیَّ ، جالِسِ العُلَماءَ وزاحِمهُم بِرُکبَتَیکَ ، لا تُجادِلهُم فَیَمنَعوکَ ، وخُذ مِنَ الدُّنیا بَلاغاً ، ولا تَرفُضـها فَتَکونَ عِیالاً عَلَی النّاسِ ، ولا تَـدخُل فیها دُخولاً یَضُـرُّ بِآخِرَتِکَ ، وصُم صَوما یَقطَعُ شَـهوَتَکَ ، ولا تَصُم صَوما یَمنَعُکَ مِنَ الصَّلاةِ ؛ فَإِنَّ الصَّلاةَ أحَبُّ إلَی اللّه ِ مِنَ الصِّیـام . یـا بُنَیَّ ، إنَّ الـدُّنیا بَحرٌ عَمیقٌ ، قَد هَلَکَ فیها عالَمٌ کَثیرٌ ، فَاجعَل سَـفینَتَکَ فیهَا الإِیمانَ ، وَاجعَل شِراعَهَا التَّوَکُّلَ ، وَاجعَل زادَکَ فیها تَقوَی اللّه ِ ، فَإِن نَجَوتَ فَبِرَحمَةِ اللّه ِ ، وإن هَلَکتَ فَبِذُنوبِکَ . یا بُنَیَّ ، إن تَأَدَّبتَ صَغیرا انتَفَعتَ بِهِ کَبیراً ، ومَن عَنی

امـام صـادق علیه السـلام ـ در تفسـیر این گفته خـدای متعـال : «و هنگامی که لقمان به پسـرش ـ در حالی که او را موعظه می کرد ـ گفت : «ای پسـرک من ! به خـدا شـرک نورز ؛ چرا که شـرک ، سـتمی بزرگ است»» ـ : لقمان به حکمتی چند ، پسـرش را موعظه کرد ، تا [سپیـده صـبح ،] شـکافته شـد . و در موعظه او به پسـرش ، چنین بود که گفت : «ای پسـرم ! از زمانی که تو به دنیا آمدی ، پشت به آن کرده ای و رو به آخرت داری ، پس خانه ای که به سوی آن می روی ، به تو نزدیک تر است از خانه ای که از آن دور می شوی . ای پسـرم ! بـا دانشـمندان همنشـینی کن و تنگاتنگ آنان بنشـین ، [ولی] با آنان مجادله نکن ، که بازت می دارنـد . و به انـدازه لازم ، از دنیا برگیر ، و آن را چنان رها نکن که سـربارِ مردم شوی ، و آن چنان در آن وارد نشو که به آخرتت زیان رسانَـد . روزه ای بگیر که شـهوتت را قطع کنـد ، و چنان روزه ای نگیر که از نماز ، بازت بـدارد ؛ چرا که نماز ، نزد خدا محبوب تر از روزه است . ای پسـرم ! دنیـا دریـایی عمیق است که بسـیاری در آن هلاـک شـده انـد . پس کشتیِ خود را در دنیـا ، ایمان ، بادبان آن را توکّل ، و توشه خود را در آن ، تقوای الهی قرار بـده . پس اگر نجـات یافتی ، در سایه رحمت خـداست ، و اگر هلاک شـدی ، به سبب گناهـانت خواهـد بـود . ای پسـرم ! اگر در کودکی ادب شوی ، در بزرگی سودش را می بری . هر که آهنگ ادب کنـد ، به [کسب هر چه بیشترِ] آن همّت می گمـارد و هر که به آن همّت گمـارد ، خود را برای آموختن آن ، به سـختی می انـدازد و هر که خود را برای آموختن آن ، به سختی بیندازد ، آن را شدیدتر طلب می کند و هر که آن را به شدّت طلب کند ، به سودش دست می یابد . بنا بر این ، آن را عادت خود قرار بده . تو جانشـین پیشینیانت هستی ، و جانشین تو از آن سود خواهد برد و مشتاق ، به تو امید

دارد و ترسا ، از قدرت تو می هراسد . و بپرهیز از این که در کسب آن (ادب) ، تنبلی کنی و در پیِ چیز دیگری بروی . اگر در برابر دنیا شکست خوردی ، در برابر آخرت شکست نخور ، حال اگر دانش را در جایگاهش نجستی ، هر آینه در برابر آخرت نیز شکست خورده ای . در روزها و شب ها و لحظاتت ، برای خودت زمانی را جهت جستجوی دانش قرار بده ؛ چرا که تو برای آن ، چیزی ضایع کننده تر از رها کردنِ آن نمی یابی . و در باره آن ، با لجوج ، بگومگو نکن و با فقیه ، مجادله نکن و با پادشاه ، دشمنی نکن و با ستمگر ، همراهی و دوستی نکن و با فاسدِ پلید و متّهم ، رفاقت نکن و دانشت را ذخیره کن ؛ همان گونه که سکّه ات را ذخیره می کنی . ای پسرم ! از خدا چنان بترس که اگر در روز رستاخیز ، نیکیِ دو جهان را به همراه داشته باشی ، [بازهم]از عذابش بترسی ، و چنان به خدا امیدوار باش که اگر در روز رستاخیز ، گناه دو جهان را به همراه داشته باشی ، [بازهم] به آمرزش او امیدوار باشی» . پسرش به او گفت : ای پدر ! چگونه می توانم چنین باشم ، در حالی که تنها یک دل دارم ؟ لقمان بدو گفت : «پسرم ! اگر دل مؤمن بیرون آورده شود و شکافته شود ، دو نور در آن یافت می شود : نوری برای ترس و نوری برای امید ، که اگر وزن شوند ، هیچ یک بر دیگری ، هموزن ذرّه ای برتری نمی یابد . هر که به خدا ایمان آورَد ، سخن خدا را تصدیق می کند و هر که سخن خدا را تصدیق کند ، امر خدا را به جا می آورد ، و هر که امر خدا را به جا نیاورَد ، سخن خدا را تصدیق نکرده است . بخشی از اخلاق ، بخش دیگر را تأیید می کند ؛ پس آن که ایمانِ راستین به خدا دارد ، خالصانه و خیرخواهانه برای خدا کار می کند و آن که خالصانه و خیرخواهانه برای خدا کار کند ، هر آینه ایمان راستین به خدا دارد ، و آن که خدا را اطاعت کند ، از او می ترسد و آن که از او بترسد ، دوستش دارد ، و آن که دوستش داشته باشد ، از فرمانش پیروی می کند و آن که از فرمانش پیروی کند ، شایسته بهشت و خشنودیِ اوست ، و آن که از خشنودی خدا پیروی نکند ، خشم او را بر خود آسان گردانیده است . از خشم خدا به خدا پناه می بریم ! ای پسرم ! به دنیا اتّکا نکن و دلت را به آن مشغول نساز ؛ چرا که خداوند ، هیچ چیزی را سست تر از آن نیافریده است . مگر نمی بینی که نعمتِ دنیا را پاداش فرمان بُرداران قرار نداده ، و گرفتاریِ آن را کیفر نافرمانان قرار نداده است ؟!» .

فی المصدر : «غنی» ، والتصویب من بحار الأنوار وقصص الأنبیاء : ص ۱۹۴ ح ۲۴۳ . وعَنَى الأَمرُ فلانا : أَهَمَّهُ . ویقال : عَنی بأمر فلان (المعجم الوسیط : ج ۲ ص ۶۳۳ «عنا») .

حدیث۴۲

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : یا بُنَیَّ ، لِکُلِّ شَیءٍ عَلامَةٌ یُعرَفُ بِها ویُشهَدُ عَلَیها ، وإنّ لِلدّینِ ثَلاثَ عَلاماتٍ : العِلمَ وَالإِیمانَ وَالعَمَلَ بِهِ . ولِلإِیمانِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : الإِیمانُ بِاللّه وکُتُبِهِ ورُسُلِهِ . ولِلعالِمِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : العِلمُ بِاللّه وبِما یُحِبُّ وبِما یَکرَهُ . ولِلعامِلِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : الصَّلاةُ وَالصِّیامُ وَالزَّکاةُ . ولِلمُتَکَلِّفِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : یُنازِعُ مَن فَوقَهُ ، ویَقولُ ما لا یَعلَمُ ، ویَتَعاطی ما لا یَنالُ . ولِلظّالِمِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : یَظلِمُ مَن فَوقَهُ بِالمَعصِیَةِ ، ومَن دونَهُ بِالغَلَبَةِ ، ویُعینُ الظَّلَمَةَ . ولِلمُنافِقِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : یُخالِفُ لِسانُهُ قَلبَهُ ، وقَلبُهُ فِعلَهُ ، وعَلانِیَتُهُ سَریرَتَهُ . ولِلآثِمِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : یَخونُ ، ویَکذِبُ ، ویُخالِفُ ما یَقولُ . ولِلمُرائی ثَلاثُ عَلاماتٍ : یَکسَلُ إذا کانَ وَحدَهُ ، ویَنشَطُ إذا کانَ النّاسُ عِندَهُ ، ویَتَعَرَّضُ فی کُلِّ أمرٍ لِلمَحمَدَةِ . ولِلحاسِدِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : یَغتابُ إذا غابَ ، ویَتَمَلَّقُ إذا شَهِدَ ، ویَشمَتُ بِالمُصیبَةِ . ولِلمُسرِفِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : یَشتَری ما لَیسَ لَهُ ، ویَلبَسُ ما لَیسَ لَهُ ، ویَأکُلُ ما لَیسَ لَهُ . ولِلکَسلانِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : یَتَوانی حَتّی یُفَرِّطَ ، ویُفَرِّطُ حَتّی یُضَیِّعَ ، ویُضَیِّعُ حَتّی یَأثَمَ . ولِلغافِلِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : السَّهوُ وَاللَّهوُ وَالنِّسیانُ .

امام صادق علیه السلام ـ در بیان آنچه لقمان علیه السلام به پسرش گفت ـ : پسرم ! هر چیزی ، نشانه ای دارد که بدان شناخته می شود و بر اساس آن ، مورد گواهی قرار می گیرد ، و همانا دین ، سه نشانه دارد : دانش ، ایمان ، و عمل به آن . ایمان ، سه نشانه

دارد : ایمان به خدا و کتاب های او و فرستادگانش . دانشمند ، سه نشانه دارد : شناخت خدا و شناخت آنچه می پسندد و شناخت آنچه نمی پسندد . صالح ، سه نشانه دارد : نماز و روزه و زکات . متظاهر نیز سه نشانه دارد : با برتر از خود می ستیزد ، و چیزی را می گوید که نمی داند ، و در پیِ چیزی است که به آن ، دست نمی یابد . ستمگر ، سه نشانه دارد : به بالاتر از خودش با نافرمانی ، و به پایین تر از خودش با چیرگی ، ستم می کند و به ستمگران ، یاری می رساند . منافق ، سه نشانه دارد : زبانش مخالف دلش ، و دلش مخالف کارش ، و ظاهرش مخالف باطنش است . گنهکار ، سه نشانه دارد : خیانت می ورزد ، دروغ می گوید ، و با سخن خودش نیز مخالفت می کند . ریاکار ، سه نشانه دارد : هنگامی که تنها باشد ، تنبلی می کند و هنگامی که نزد مردم باشد ، چابک است و در هر کاری ، خود را در مَعرض ستایش دیگران قرار می دهد . حسود ، سه نشانه دارد : هر گاه غایب باشد ، غیبت می کند و هر گاه حاضر باشد ، چاپلوسی می کند ، و به خاطر گرفتاری ، سرکوفت می زند . اسرافکار ، سه نشانه دارد : چیزی را می خرد که لازم ندارد ، و چیزی را می پوشد که لازم ندارد ، و چیزی را می خورد که لازم ندارد . تنبل ، سه نشانه دارد : تا آن جا سستی می کند که کوتاهی می شود ، و تا آن جا کوتاهی می کند که ضایع می سازد ، و تا آن جا ضایع می سازد که گناه می کند . غافل ، سه نشانه دارد : اشتباه و سرگرمی و فراموشی .

الخصال : ص ۱۲۱ ح ۱۱۳ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۵ ح ۸ .

حدیث۴۳

امام صادق علیه السلام :

كانَ فيما أوصى بِهِ لُقمانُ ابنَهُ ناتانَ أن قالَ لَهُ : يا بُنَيَّ ، لِيَكُن مِمّا تَتَسَلَّحُ بِهِ عَلى عَدُوِّكَ فَتَصرَعُهُ المُماسَحَةُ وإعلانُ الرِّضا عَنهُ ، ولا تُزاوِلهُ بِالمُجانَبَةِ فَيَبدُوَ لَهُ ما في نَفسِكَ فَيَتَأَهَّبَ لَكَ . يا بُنَيَّ ، خَفِ اللّهَ خَوفا لَو وافَيتَهُ بِبِرِّ الثَّقَلَينِ خِفتَ أن يُعَذِّبَكَ اللّهُ ، وَارجُ اللّهَ رَجاءً لَو وافَيتَهُ بِذُنوبِ الثَّقَلَينِ رَجَوتَ أن يَغفِرَ اللّهُ لَكَ . يا بُنَيَّ ، حَمَلتُ الجَندَلَ وَالحَديدَ وكُلَّ حِملٍ ثَقيلٍ فَلَم أحمِل شَيئا أثقَلَ مِن جارِ السَّوءِ، وذُقتُ المَراراتِ كُلَّها فَلَم أذُق شَيئا أمَرَّ مِنَ الفَقرِ.

امام صادق علیه السلام :در سفارش های لقمان به پسرش ناتان ، این است که به او گفت : «پسرم ! از چیزهایی که باید با آن ، در برابر دشمنت مسلّح شوی تا زمینگیرش کنی ، نرمی با او و اظهار خشنودی از اوست ؛ ولی با کناره گیری ، خود را از او دور نکن ، که رازت برای او آشکار می شود و برای [سرنگونیِ]تو تدارک می بیند . پسرم ! از خدا چنان بترس که اگر با نیکیِ دو جهان به او برخوردی ، [باز هم]بترسی که خدا کیفرت دهد ، و چنان به خدا امیدوار باش که اگر با گناهان دو جهان به او برخوردی ، [باز هم] امیدوار باشی که خدا تو را بیامرزد . پسرم ! صخره بزرگ و آهن و هر بار سنگینی را بر دوش کشیدم ؛ ولی چیزی سنگین تر از همسایه بد ، بر دوش نکشیدم . همه تلخی ها را چشیدم ؛ ولی چیزی تلخ تر از فقر نچشیدم» .

الأمالی للصدوق : ص ۷۶۶ ح ۱۰۳۱ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۳ ح ۳ .

حدیث۴۴

امام صادق علیه السلام :

نَيروزُنا كُلُّ يَومٍ ؛

امام صادق علیه السلام : هر روز ما نوروز است .

کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۳، ص ۳۰۰ .

حدیث۴۵

امام صادق علیه السلام :

یَومُ النَّیروزِ هُوَ الیَومُ الَّذی یَظهَرُ فیهِ قائِمُنا أهلَ البَیتِ ؛

امام صادق علیه السلام : نوروز ، روزی است که قائم ما اهل بیت در آن ظهور می کند .

بحار الأنوار ، ج ۵۲ ، ص ۲۷۶ .

حدیث۴۶

امام صادق علیه السلام :

إذا کانَ یَومُ النَّیروزِ فَاغْتَسِل وَ البَسْ أنظَفَ ثِیابِکَ ؛

امام صادق علیه السلام : هرگاه نوروز فرار رسید ، غسل کن و پاکیزه ترین لباس هایت را بپوش .

وسائل الشیعه ، ج ۵ ، ص ۲۸۸ .

حدیث۴۷

امام صادق علیه السلام :

ما مِن یَومِ نَیروزٍ إلاّ و نَحنُ نَتوقَّعُ فِیهِ الفَرَجَ لِأَنَّهُ مِن أیّامِنا و أیّامِ شِیعَتِنا ؛

امام صادق علیه السلام :هیچ نوروزی نیست مگر آن که ما در آن روز منتظر فرج [ظهور قائم آل محمّد صلی الله علیه و آله] هستیم ؛ چرا که نوروز از روزهای ما و شیعیان ما است.

. مستدرک الوسائل ، ج ۶ ، ص ۳۵۲ .

حدیث۴۸

امام صادق علیه السلام :

لاتُفسِدْ عَلَی القَومِ ماءَهُم ؛

امام صادق علیه السلام : آب مورد نیاز مردم را آلوده نکن .

تهذیب الأحکام ، ج ۱ ، ص ۱۸۵ .

حدیث۴۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ القَصدَ أمرٌ یُحِبُّهُ اللّه َ ـ عَزَّوَجَلَّ ـ و إنَّ السَّرَفَ یُبغِضُهُ . . . و حَتّی صَبُّکَ فَضلَ شَرابِکَ ؛

امام صادق علیه السلام :میانه روی چیزی است که خدای ـ عزّوجلّ ـ آن را دوست دارد و اسراف را ناخوش می دارد . . . حتّی دور ریختن زیاده نوشیدنی ات را .

الکافی ، ج ۴ ، ص ۵۲ .

حدیث۵۰

امام صادق علیه السلام :

أدنَی الإسرافِ هِراقَةُ فَضلِ الإناءِ ؛

امام صادق علیه السلام : کم ترین اندازه اسراف، دور ریختن ته مانده ظرف (غذا یا آب) است .

همان ، ج ۶ ، ص ۴۶۰ .

حدیث۵۱

امام صادق علیه السلام :

و هکَذا الهَواءُ ، لَولا کَثرَتُهُ و سَعَتُهُ لَاخْتَنَقَ هذا الأنامُ مِنَ الدُّخانِ و البُخارِ الَّذی یَتَحیَّرُ فیهِ ؛

امام صادق علیه السلام :هوا نیز چنین است : اگر فراوان و گسترده نبود، مردم از دود و بخار سرگردان در هوا خفه می شدند .

بحار الأنوار ، ج ۶۰ ، ص ۸۸ .

حدیث۵۲

امام صادق علیه السلام :

إعتَبِر بِهذِهِ الحَرِّ و البَردِ کَیفَ یَتَعاوَرانِ العالَمَ و یَتَصِّرفانِ، هذا التَّصَرُّفُ فِی الزِّیادَةِ و النُّقصانِ و الإعتِدالِ لإقامَةِ هذِهِ الأزمِنَةِ الأربعَةِ مِنَ السَّنَةِ و ما فیهِما مِنَ المَصالِحِ ؛

امام صادق علیه السلام :به گرما و سرما بنگر که چگونه چرخ نظام جهان را به گردش در می آورند و خود نیز در گردش اند . این گردش در فزونی و کاستی و اعتدال ، برای برقرار ماندن فصل های سال و مصالحی است که در آن دو است .

همان ، ج ۵۸ ، ص ۱۷۳ .

حدیث۵۳

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الصَّحوَ إذا دامَ جَفَّتِ الأرضُ وَاحتَرَقَ النَّباتُ وَ غیضَ ماءُ العُیُونِ والأودِیَةِ فَأضَرَّ بِالنّاسِ و غَلَبَ الیُبسُ عَلَی الهَواءِ فَأحدَثَ ضُرُوبا اُخری مَنَ الأمراضِ ؛

امام صادق علیه السلام : اگر هوا همیشه صاف و آفتابی بود ، زمین خشک می شد و گیاهان می سوخت ؛ آب چشمه ها و رودها فرو می رفت و به مردم زیان می رسید ؛ خشکی بر هوا چیره می شد و گونه دیگری از بیماری را پدید می آورد .

همان ، ج ۳ ، ص ۱۲۵ .

حدیث۵۴

امام صادق علیه السلام :

فَإنَّهُ یُلَیِّنُ الأبدانَ و یَجلُو کَدِرَ الهَواءِ فَیَرتَفِعُ الوَباءُ الحادِثُ مِن ذلِکَ ؛

امام صادق علیه السلام :بارش باران بدن ها را لطیف می کند و آلودگی را از هوا می زداید و وبایِ پدیدآمده از آن را از بین می برد .

بحار الأنوار ، ج ۵۹، ص ۳۸۶ .

حدیث۵۵

امام صادق علیه السلام :

لاتَطیبُ السُکنی إلّا بِثَلاثٍ : الهَواءِ الطَّیِّبِ وَ الماءِ الغَزیرِ العَذبِ و الأرضِ الخَوّارَةِ ؛

امام صادق علیه السلام :زندگی با سه چیز خوش می شود : هوای پاک ، آب فراوان گوارا و زمین نرم و سست [آماده زراعت] .

تحف العقول ، ص ۳۲۰ .

حدیث۵۶

امام صادق علیه السلام :

النَّشوَةُ فی عَشَرَةِ أشیاءَ : المَشیِ و الرُّکُوبِ و الاِرتِماسِ فِی الماءِ و النَّظَرِ إلَی الخُضرَةِ . . . ؛

امام صادق علیه السلام :شادابی در ده چیز است : پیاده روی ، [اسب] سواری ، آب تنی (شنا) و نگاه کردن به سبزه . . . .

الخصال ، ص ۴۴۳ .

حدیث۵۷

امام صادق علیه السلام :

اِغسِلُوا أیدِیَکُم قَبلَ الطَّعامِ و بَعدَهُ ؛

امام صادق علیه السلام :دست هایتان را قبل از خوردن غذا و بعد از آن بشویید .

المحاسن ، ج ۱ ، ص ۴۲۵ .

حدیث۵۸

امام صادق علیه السلام :

و نَهی [رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله] أن یُنفَخَ فی طَعامٍ أو شَرابٍ ؛

امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا از فوت کردن در غذاً و آشامیدنی نهی فرمودند .

بحار الأنوار ، ج ۷۵ ، ص ۵۰.

حدیث۵۹

امام صادق علیه السلام :

أصلُ خَرابِ البَدَن تَرکُ العَشاءِ ؛

امام صادق علیه السلام :ریشه (بیماری و) خرابی بدن ترک غذای شب است .

. الکافی ، ج ۶ ، ص ۲۸۸.

حدیث۶۰

امام صادق علیه السلام :

الطَّعامُ الحارُّ غَیرُذِی بَرَکَةٍ ؛

امام صادق علیه السلام : غذای داغ ، بی برکت است .

همان ، ج ۶ ، ص ۳۲۲ .

حدیث۶۱

امام صادق علیه السلام :

إیّاکَ و شُربَ الماءِ البارِدِ فِی الحَمّام فَإنَّهُ یُفسِدُ المِعدَةَ ؛

امام صادق علیه السلام :از نوشیدن آب سرد در حمّام بپرهیز که معده را تباه می کند .

الأمالی ، صدوق ، ص ۴۴۵ .

حدیث۶۲

امام صادق علیه السلام :

وصُبَّ الماءَ البارِدَ عَلی قَدَمیکَ إذا خَرَجتَ فَإنَّهُ یَسِلُّ الدّاءَ مِن جَسَدِکَ ؛

امام صادق علیه السلام :هنگام خارج شدن از حمّام بر دو پای خود آب سرد بریز ؛ این کار بیماری را از بدنت بیرون می کند .

همان ، ص ۴۴۵ .

حدیث۶۳

امام صادق علیه السلام :

اِلبَس مالاتُشتَهَرُ بِهِ ولایُزری بِکَ ؛

امام صادق علیه السلام :نه لباس شهرت بپوش و نه لباسی که تو را بی مقدار جلوه دهد .

میزان الحکمه ، ح ۱۸۰۸۰ .

حدیث۶۴

امام صادق علیه السلام :

الثَّوبُ النَقیُّ یَکبِتُ العَدُوَّ ؛

امام صادق علیه السلام :جامه پاکیزه دشمن را خوار می کند .

الکافی ، ج ۶ ، ص ۴۸۸ .

حدیث۶۵

امام صادق علیه السلام :

در تفسیر آیه خُذُوا زِینَتَکُم عِندَ کُلِّ مَسجِدٍ

امام صادق علیه السلام :منظور شانه کردن است ؛ زیرا شانه کردن مو را زیبا می کند .

اعراف ، آیه ۳۱ .

حدیث۶۶

امام صادق علیه السلام :

کانَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله یَغسِلُ رَأسَهُ بِالسِّدرِ ؛

امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا سرش را با سدر می شست .

همان ، ص ۶۳ .

حدیث۶۷

امام صادق علیه السلام :

غَسلُ الرَّأسِ بِالخَطمِیِّ نُشرَةٌ ؛

امام صادق علیه السلام :شستن سر با خطمی موجب شادابی است .

همان ، ص ۶۱ .

حدیث۶۸

امام صادق علیه السلام :

لا تَتَسَرَّحْ فِی الحَمّامِ فَإِنَّهُ یُرِقُّ الشَّعرَ ؛

امام صادق علیه السلام : در حمّام شانه نزنید که موی را سست می کند .

مکارم الأخلاق ، ج ۱ ، ص ۱۶۵ .

حدیث۶۹

امام صادق علیه السلام :

مِنَ السُّنَّهِ تَقلِیمُ الأظفارِ ؛

امام صادق علیه السلام :گرفتن ناخن از سنّت پیامبر است .

وسائل الشیعه ، ج ۲ ، ص ۱۳۲ .

حدیث۷۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّما قُصّوا الأظفارَ لِأَنَّها مَقیلُ الشَّیطانِ ؛

امام صادق علیه السلام :ناخن ها را کوتاه کنید ؛ زیرا جایگاه شیطان (و میکرب) است .

همان ، ص ۱۳۲ .

حدیث۷۱

امام صادق علیه السلام :

قالَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله لِلرِّجالِ : قُصُّوا أظافیرَ کُم و لِلنّساءِ : اُترُکنَ مِن أظفارِکُنَّ ؛ فَإنَّهُ أزیَنُ لَکُنَّ ؛

امام صادق علیه السلام :پیامبر به مردان فرمودند : ناخن هایتان را کوتاه کنید ، و به زنان فرمودند : ناخن هایتان را بلند بگذارید ؛ زیرا برای شما زینت بخش تر است .

کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۱ ، ص ۱۲۸ .

حدیث۷۲

امام صادق علیه السلام :

نَهی رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله عَن تَقلیمِ الأظفارِ بِالأَسنانِ ؛

امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا از کوتاه کردن ناخن با دندان نهی فرمودند .

وسائل الشیعه ، ج ۲ ، ص ۱۳۴ .

حدیث۷۳

امام صادق علیه السلام :

الدُّهنُ یُلَیِّنُ البَشَرَةَ و یَزیدُ فِی الدِّماغِ و یُسَهِّلُ مَجارِیَ الماءِ و یُذهِبُ القَشَفَ و یُسفِرُ اللَّونَ ؛

امام صادق علیه السلام :روغن [مالیدن به پوست] آن را نرم و عقل را زیاد می کند ؛ روزنه های پوست را پاك می کند و آلودگی تن را از بین می برد و رنگ پوست را روشنی می بخشد .

الکافی ، ج ۶ ، ص ۵۱۹ .

حدیث۷۴

امام صادق علیه السلام :

کَنسُ البَیتِ یَنفِی الفَقرَ ؛

امام صادق علیه السلام :جاروب کردن خانه ، فقر را از بین می برد .

الکافی ، ج ۶ ، ص ۵۳۱ .

حدیث۷۵

امام صادق علیه السلام :

مِن سَعادَةِ المَرءِ سِعَةُ المَنزِلِ ؛

امام صادق علیه السلام :وسعت خانه ، از خوش بختی مرد است .

مکارم الأخلاق ، ص ۱۲۵ .

حدیث۷۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّما سُمِّیَ البَلیغُ ؛ لِأَنَّهُ یُبلِغُ حاجَتَهُ بِأهوَنِ سَعیِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :بلیغ از آن جهت بلیغ نامیده شد که خواسته خود را با کم ترین تلاش به مخاطب می رساند .

تحف العقول ، ص ۳۵۹ .

حدیث۷۷

امام صادق علیه السلام :

مَن قالَ فِینا بَیتَ شِعرٍ بَنَی اللّه ُ تعالیی لَهُ بَیتا فِی الجَنَّهِ ؛

امام صادق علیه السلام :هر کس درباره ما یک بیت شعر بگوید ، خدای بزرگ برای او در بهشت خانه ای می سازد .

عیون أخبار الرضا علیه السلام ، ج ۲ ، ص ۱۵ .

حدیث۷۸

امام صادق علیه السلام :

ما بَعَثَ اللّه ُ نَبِیّا إلاّ حَسَنَ الصَّوتِ ؛

امام صادق علیه السلام :خداوند هیچ پیامبر را مبعوث نکرد مگر این که خوش آواز بود .

همان ، ص ۶۱۶ .

حدیث۷۹

امام صادق علیه السلام :

کانَ عَلیُّ بنُ الحُسَینِ علیهماالسلام أحسَنَ النّاسِ صَوتا بِالقُرآنِ . . . و کانَ أبوجَعفَرٍ علیه السلام أحَسَنَ النّاسِ صَوتا ؛

امام صادق صلی الله علیه و آله :علی بن حسین علیهماالسلام خوش صداترینِ مردم در قرائت قرآن بود و امام باقر علیه السلامنیز خوش صداترینِ مردم بود .

میزان الحکمه ، ح ۱۶۵۱۳ .

حدیث۸۰

امام صادق علیه السلام :

مِن أخلاقِ الأنبِیاءِ السِّواکُ ؛

امام صادق :مسواک کردن از اخلاق پیامبران است .

میزان الحکمه ، ح ۹۰۵۳ .

حدیث۸۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ رَسولَ اللّه ِ كانَ يَتَخَلَّلُ و هو يُطَيِّبُ الفَمَ ؛

امام صادق عليه السلام :رسول خدا دندان هايش را خلال مى كرد و خلال كردن ، دهان را خوش بو مى كند .

الكافى ، ج ۶ ، ص ۳۷۶ .

حديث۸۲

امام صادق عليه السلام :

لَستُ اُحِبُّ أن أرَى الشّابَّ مِنكُم إلاّ غادِيا فى حالَينِ : إمّا عالِما أومُتَعَلِّما ؛

امام صادق عليه السلام :دوست ندارم جوانى از شما [شيعيان] را جز بر دو گونه ببينم : دانشمند يا دانشجو .

الأمالى ، طوسى ، ص ۳۰۴ .

حديث۸۳

امام صادق عليه السلام :

لاتَكُونَنَّ أوَّلَ مُشيرٍ و إيّاكَ و الرَّأىَ الفَطيرَ ؛

امام صادق عليه السلام : در مشورت نخستين كس مباش كه نظر مى دهد و از اظهار نظر ناسخته بپرهيز .

ميزان الحكمه ، ح ۹۸۶۸ .

حديث۸۴

امام صادق عليه السلام :

أعطِهِم اُجورَهُم قَبلَ أن يَجِفَّ عَرَقُهُم ؛

امام صادق عليه السلام :پيش از آن كه عرق آنان(كارگران) خشك شود ، مزدشان را بپرداز .

الكافى ، ج۵، ص۲۸۹ .

حديث۸۵

امام صادق عليه السلام :

مَنِ استَأجَرَ أجيرا ثُمَّ حَبَسَهُ عَنِ الجُمُعَةِ يَبوَءُ بِإثمِهِ وَ إن كانَ هُوَ لَم يَحبِسهُ اشتَرَكا فِى الأجرِ ؛

امام صادق عليه السلام :هر كس كارگرى را به كار گيرد و او را از شركت در نماز جمعه باز دارد ، گناهش را به عهده گرفته است و اگر او را باز ندارد ، در اجر او شريك است .

تهذيب الأحكام ، ج۲، ص۱۷۵ .

حديث۸۶

امام صادق عليه السلام :

تَواضَعُوا لِمَن طَلَبتُم مِنهُ العِلمَ ؛

امام صادق عليه السلام :در پيشگاه كسى كه از او دانش مى آموزيد ، فروتن باشيد .

همان ، ص ۳۶ .

حدیث۸۷

امام صادق علیه السلام :

تَصَدَّقَ رَسُولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله بِأموالٍ جَعَلَها وَقفا ؛

امام صادق علیه السلام :پیامبر خدا اموالی را صدقه داد و آنها را وقف کرد .

همان ، ص ۳۴۱ .

حدیث۸۸

امام صادق علیه السلام :

قَسَمَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله الْفَیءَ فَأصابَ عَلِیّا أرضٌ فَاحتَفَرَ فِیها عَینا فَخَرَجَ مِنها ماءٌ . . . فَقالَ : هِیَ صَدقَةٌ بَتّا بَتْلاً فی حَجیجِ بَیتِ اللّه ِ و عابِرِ سَبیلِهِ لاتُباعُ و لاتُوهَبُ و لاتُورَثُ ؛

امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا غنایم را تقسیم کرد . قطعه زمینی به علی رسید . علی در آن زمین چشمه ای حفر کرد و چشمه به آب رسید . . . حضرت فرمود : «این صدقه (و وقفی) است که آن را به طور قطعی (از ملک خویش) جدا کردم و به حاجیان خانه خدا و در راه ماندگان حجّ، مخصوص گردانیدم ؛ نه فروختنی است ، نه بخشیدنی و نه ارث بردنی .

تهذیب الأحکام ، ج۹ ، ح ۱۴۸ .

حدیث۸۹

امام صادق علیه السلام :

لاتَطیبُ السُّکنی إلاّ بِثَلاثٍ : الهَواءِ الطَّیِّبِ و الماءِ الغَزیرِ العَذبِ و الأرضِ الخَوّارَةِ ؛

امام صادق علیه السلام :سه چیز زندگی را خوش می کند : هوای پاک ، آب فراوان گوارا ، زمین نرم و سست (آماده زراعت) .

تحف العقول ، ص ۳۲۰ .

حدیث۹۰

امام صادق علیه السلام :

لاتُفسِدْ عَلَی القَومِ ماءَهُم ؛

امام صادق علیه السلام :آب مورد نیاز مردم را آلوده نکن .

الکافی ، ج ۳ ، ص ۶۵ .

حدیث۹۱

امام صادق علیه السلام :

لَقَد کانَ عَلیُّ بنُ الحُسَینِ علیهماالسلام یَمُرُّ عَلَی المَدَرَةِ فی وَسَطِ الطَّریقِ فَینزِلُ عَن دابَّتِهِ حَتّی یُنَحِّیَها بِیَدِهِ عَنِ الطَّریقِ ؛

امام صادق علیه السلام :امام سجّاد علیه السلام هرگاه در میان راه به کلوخی بر می خورد ، از مرکب پیاده می شد و با دستش آن را

از راه دور می کرد .

بحار الأنوار ، ج ۷۵ ، ص ۵۰ .

حدیث۹۲

امام صادق علیه السلام :

القُضاةُ أربَعَةٌ : ثَلاثَـةٌ فِی النّارِ و واحِدٌ فِی الجَنَّةِ : رَجُلٌ قَضـی بِجَورٍ و هُوَ یَعَلَمُ فَهُوَ فِی النّارِ ، و رَجُلٌ قَضـی بِجَورٍ و هُوَ لایَعلَمُ فَهُوَ فِی النّارِ ، و رَجُلٌ قَضی بِالحَقِّ و هُوَ لایَعلَمُ فَهُو فِی النّارِ و رَجُلٌ قضی بِالحَقِّ و هُوَ یَعلَمُ فَهُوَ فِی الجَنَّةِ ؛

امام صادق علیه السلام :قاضیان چهار گروهند : سه گروه دوزخی اند و یک گروه بهشتی : مردی که ، دانسته ، حکم ناحق می دهد ، دوزخی است . مردی که ندانسـته حکم ناحق دهد نیز دوزخی است . مردی که ندانسته حکم حق دهد نیز دوزخی است ، و مردی که دانسته حکم به حق دهد ، بهشتی است .

الکافی ، ج ۷ ، ص ۴۰۷ .

حدیث۹۳

امام صادق علیه السلام :

العَدلُ أحلی مِنَ الماءِ یُصیبُهُ الظَّمآنُ ؛

امام صادق علیه السلام :عدالت از آبی که شخص تشنه به آن می رسد ، گواراتر است .

الکافی ، ج ۲ ، ص ۱۴۶ .

حدیث۹۴

امام صادق علیه السلام :

کُلُّ ذی صَناعَةٍ مُضطَرٌّ إلی ثَلاثِ خِصالٍ یَجتَلِبُ بِهَا المَکسَبَ و هُوَ أن یَکونَ حاذِقا بِعَمَلِهِ مُؤَدِّیا لِلأمانَةِ فیهِ مُستَمیلاً لِمَن استَعمَلَهُ ؛

امام صادق علیه السلام :هر صنعت گر از سه خصلت گزیر ندارد تا با آنها کسبش را رونق بخشد : در کارش زبردست باشد ، امانت دار باشد و نظر کارفرمای خود را [تأمین و] به خود جلب کند .

بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۲۳۶ .

حدیث۹۵

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةُ أشیاءَ یَحتَاجُ النّاسُ إلَیها : الأمنُ وَ العَدلُ و الخِصبُ ؛

امام صادق علیه السلام :سه چیز است که مردم به آنها نیازدارند : امنیّت ، عدالت و رفاه .

تحف العقول ، ص ۳۲۰ .

حدیث۹۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أميرَالمُؤمِنينَ عليه السلام اُتِیَ بِرَجُلٍ اختَلَسَ دُرَّةً مِن اُذُنِ جارِيَةٍ فقالَ : هذِهِ الدُّغارَةُ المُعلِنَةُ فَضَرَبَهُ و حَبَسَهُ ؛

امام صادق علیه السلام :مردی را که مرواریدی از گوش دختری ربوده بود به محضر امیرالمؤمنین علیه السلامآوردند ؛ حضرت فرمود : «این ربودنی آشکار است .» او را (تازیانه) زد و به زندان افکند .

الکافی ، ج ۷ ، ص ۲۲۶ .

حدیث۹۷

امام صادق علیه السلام :

يا اُمَّ إسحاقَ! لاتُرضِعِيهِ مِن ثَديٍ واحِدٍ و أرضِعِيهِ مِن كِلَيهِما يَكونُ أحدُهُما طَعاما و الآخَرُ شَرابا ؛

امام صادق علیه السلام :ای مادر اسحاق! فرزند خود را نه از یک پستان بلکه از دو پستان شیر بده که یکی برایش غذا و دیگری آب باشد .

وسائل الشیعه ، ج ۲۱ ، ص ۴۵۳ .

حدیث۹۸

امام صادق علیه السلام :

لايَستَغنِی أهلُ كُلِّ بَلَدٍ عَن . . . طَبيبٍ بَصيرٍ ثِقَةٍ ؛

امام صادق علیه السلام :مردم هیچ شهری از پزشکِ بصیرِ مورد اعتماد بی نیاز نیستند .

تحف العقول ، ص ۳۲۱ .

حدیث۹۹

امام صادق علیه السلام :

مَن قُتِلَ فی سَبيلِ اللّه ِ لا يُعَرِّفُهُ اللّه ُ شَيئا مِن سَيِّئاتِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :هر که در راه خدا کشته شود ، خداوند چیزی از گناهانش را به او نمی نمایاند .

وسائل الشیعه ، ج ۱۵ ، ص ۱۶ .

حدیث۱۰۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ المَلائكَةَ لَتَضَعُ أجنِحَتَها لِطالِبِ العِلمِ رِضیً بِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :فرشتگان ، با خشنودی ، بال هایشان را برای جوینده علم می گسترند .

ثواب الأعمال ، ص ۱۳۱ .

حدیث۱۰۱

امام صادق علیه السلام :

لَیسَ مِنّا مَن لَم یُوَقِّر کَبیرَنا و یَرحَم صَغیرَنا ؛
امام صادق علیه السلام :از ما نیست کسی که به بزرگ سالان ما حرمت ننهد و با خردسالان ما مهربان نباشد.
. الکافی ، ج ۲ ، ص ۱۶۵ .

حدیث۱۰۲

امام صادق علیه السلام :
عَظِّموا کِبارَکُم و صِلُوا أرحامَکُم ؛
امام صادق علیه السلام :سال خوردگان خود را بزرگ بدارید و صله ارحام به جای آرید .
. میزان الحکمه ، ۹۹۲۵ .

حدیث۱۰۳

امام صادق علیه السلام :
عَلِّموا صِبیانَکُم مِن عِلمِنا ؛
امام صادق علیه السلام :از دانش ما به کودکان خود بیاموزید .
وسائل الشیعه ، ج ۲۱ ، ص ۴۷۸ .

حدیث۱۰۴

امام صادق علیه السلام :
إنَّ خَیرَ ما وَرَّثَ الآباءُ لِأبنائِهِم الأدَبُ لَا المالُ ؛
امام صادق علیه السلام :بهترین ارثی که پدران برای فرزندان باقی می گذارند ، ادب است نه ثروت .
. الکافی ، ج ۸ ، ص ۱۵۰ .

حدیث۱۰۵

امام صادق علیه السلام :
إنَّ اللّه َ لَیَرحَمُ العَبدَ لِشِدَّةِ حُبِّهِ لِوَلَدِهِ ؛
امام صادق علیه السلام :خداوند به بنده ، به خاطر محبّت شدید او به فرزندش ، رحم می کند .
الکافی ، ج ۶ ، ص ۵۰ .

حدیث۱۰۶

امام صادق علیه السلام :
دَعِ ابنَکَ یَلعَبْ سَبعَ سِنینَ ؛
امام صادق علیه السلام :پسرت را رها کن که تا هفت سالگی بازی کند .
وسائل الشیعه ، ج ۲۱ ، ص ۴۷۳ .

حدیث۱۰۷

امام صادق علیه السلام :

رَدُّ جَوابِ الكِتابِ واجِبٌ كَوُجوبِ رَدِّ السَّلامِ ؛

امام صادق علیه السلام :جواب دادن به نامه ، همچون جواب سلام ، واجب است .

. الکافی ، ج ۲ ، ص ۶۷۰ .

حدیث۱۰۸

امام صادق علیه السلام :

التَّواصُلُ بَينَ الإخوانِ فِی الحَضَرِ التَّزاوُرُ وَ التَّواصُلُ فی السَّفَرِ المُكاتَبَةُ ؛

امام صادق علیه السلام :ارتباط میان برادران در زمان حضور ، دید و بازدید است و در سفر ، نامه نگاری.

. میزان الحکمه ، ح ۱۷۳۴۰ .

حدیث۱۰۹

امام صادق علیه السلام :

طَعامُ اللَّيلِ اَنفَعُ مِن طَعامِ النَّهارِ ؛

امام صادق علیه السلام :غذای شب سودمندتر از غذای روز است .

. الکافی ، ج ۶ ، ص ۲۸۹ .

حدیث۱۱۰

امام صادق علیه السلام :

يَنبَغی لِلمُؤمِنِ أن لايَخرُجَ مِن بَيتِهِ حَتّی يَطعَمَ فَإنَّهُ أعزُّ لَهُ ؛

امام صادق علیه السلام :برای مؤمن شایسته است که تا غذایی نخورده از خانه اش خارج نشود ؛ زیرا این کار برای او عزّت مندانه تر است .

. بحار الأنوار ، ج ۶۶ ، ص ۳۴۱ .

حدیث۱۱۱

امام صادق علیه السلام :

تَغَدَّ و تَعَشَّ ولاتَأكُل بَينَهُما شَيئا فَإنَّ فيهِ فَسادَ البَدَنِ ؛

امام صادق علیه السلام :صبحانه و شام بخور و میان آنها چیزی مخور که مایه تباهی بدن است .

الکافی ، ج ۶ ، ص ۲۸۸ .

حدیث۱۱۲

امام صادق علیه السلام :

دَخَلَ النَّبِیُ ذاتَ لَیلَةٍ بَیتَ فاطِمـةَ و مَعَهُ الحَسنُ و الحُسَـینُ علیهم السـلامفَقالَ لَهُمـا النَّبِیُّ صـلی الله علیه و آله : قُومـا فَاصـطَرِعا ، فَقاما لِیَصطَرِعا . . . ؛

امـام صـادق علیه السـلام :پیـامبر شبی به خـانه فاطمه رفت و حسن و حسـین با او بودنـد . پیامبر به آن دو فرمود : «برخیزیـد و کشتی بگیرید» . آن دو بزرگوار برخاستند و کشتی گرفتند .

. بحار الأنوار ، ج ۱۰۳ ، ص ۱۸۹ .

حدیث۱۱۳

امام صادق علیه السلام :

النُشرَةُ فی عَشَرَةِ أشیاءَ : المَشیِ و الرُّکوبِ و.. . ؛

امام صادق علیه السلام :شادابی در ده چیز است : پیاده روی ، سوارکاری و... .

. الخصال ، ص ۴۴۳ .

حدیث۱۱۴

امام صادق علیه السلام :

التَّقدِیرُ نِصفُ العَیشِ ؛

امام صادق علیه السلام :برنامه ریزی نیمی از زندگی است .

همان ، ص ۲۲۱ .

حدیث۱۱۵

امام صادق علیه السلام :

عَلَیکَ بِالْأحداثِ فَإِنَّهُم أسرَعُ إلی کُلِّ خَیرٍ ؛

امام صادق علیه السلام :نوجوانان را در یاب ، که این گروه در پذیرش هر خوبی ، بیشتر شتاب می کنند .

. الکافی ، ج ۸ ، ص ۹۳ .

حدیث۱۱۶

امام صادق علیه السلام :

بادِرُو أحداثَکُم بِالحَدیثِ قَبلَ أن تَسبِقَکُم إلَیهِمُ المُرجِئَةُ ؛

امام صادق علیه السلام :نوجوانان را قبل از این که دشمنانِ اعتقادی به سراغ آنان بروند ، حدیث بیاموزید .

. میزان الحکمه ، ح ۲۲۷۵۲ .

حدیث۱۱۷

امام صادق علیه السلام :

يأتى عَلَى النّاسِ زَمانٌ هَرجٍ لا يأنِسونَ فِيهِ إلاّ بِكُتُبِهِم ؛

امام صادق علیه السلام :روزگار پر آشوبی فرا می رسد که در آن روز مردم جز با کتاب های خود انس نمی گیرند .

. الكافى ، ج ١ ، ص ٥٢ .

حدیث۱۱۸

امام صادق علیه السلام :

مَن أضَرَّ بِشَى ءٍ مِن طَريقِ المُسلِمينَ فَهُوَ لَهُ ضامِنٌ ؛

امام صادق علیه السلام :هر کس بخشی از راه عبور مسلمانان را تباه کند ، ضامن آن است .

. الكافى ، ج ۷ ، ص ۳۵۰ .

حدیث۱۱۹

امام صادق علیه السلام :

الكِيمياءُ الأكبَرُ الزِّراعَةُ ؛

امام صادق علیه السلام :بزرگ ترین کیمیا ، ثروت ، کشاورزی است .

. الكافى ، ج ۵ ، ص ۲۶۱ .

حدیث۱۲۰

امام صادق علیه السلام :

ما فِى الأعمالِ شَى ءٌ أحَبُّ إلَى اللّه ِ تعاليى مِنَ الزِّراعَةِ ؛

امام صادق علیه السلام :در میان کارها ، کاری محبوب تر از کشاورزی ، در نزد خدای متعالی نیست .

. مستدرک الوسائل ، ج ۱۳ ، ص ۴۶۱ .

حدیث۱۲۱

امام صادق علیه السلام :

الزّارِعُونَ كُنوزُ الأنامِ ؛

امام صادق علیه السلام :کشاورزان گنج های مردمان اند .

. الكافى ، ج ۵ ، ص ۲۶۱ .

حدیث۱۲۲

امام صادق علیه السلام :

مَنَّ اللّه ُ عَلَى النّاسِ بَرِّهِم و فاجِرِهِم بِالكِتابِ و الحِسابِ و لَولا ذلِكَ لَتَغالَطُوا ؛

امام صادق علیه السلام :خداوند با نعمت نوشتن و حساب کردن ، بر مردم ، از نیک و بد ، منّت نهاد و اگر این دو کار نبود آنان

گرفتار اشتباه می شدند .

. الکافی ، ج ۵ ، ص ۱۵۵ .

حدیث۱۲۳

امام صادق علیه السلام :

سَيَأتی زَمانٌ تَكونُ بَلدَةُ قُمَّ و أهلُها حُجَّةً عَلَى الخَلائِقِ و ذلِكَ فی زَمانِ غَيبَةِ قائِمِنا إلى ظُهُورِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :روزگاری خواهد آمد که شهر قم و مردمان آن حجّت بر دیگر مردمان باشند؛ آن روزگار در زمان غیبت قائم ما است تا آن گاه که ظهور کند .

بحار الأنوار ، ج ۶۰ ، ص ۲۱۳ .

حدیث۱۲۴

امام صادق علیه السلام :

اللّه ُ فی عَونِ المُؤمِنِ ، مادامَ المُؤمِنُ فی عَونِ أخيهِ ؛

امام صادق علیه السلام :خداوند در پی یاری مؤمن است ، تا وقتی که مؤمن در پی یاری برادر خویش است .

. بحار الأنوار ، ج ۷۴ ، ص ۳۲۲ .

حدیث۱۲۵

امام صادق علیه السلام :

تَواصَلوا و تَبارُّوا و تَراحَموا و كُونُوا إخوَةً بَرَرَةً كَما أمَرَ كُمُ اللّه ُ ؛

امام صادق علیه السلام :با یکدیگر پیوند داشته باشید و به هم نیکی کنید ، و با یکدیگر مهربان باشید و همچنان که خداوند به شما دستور داده است ، برادرانی نیکوکار باشید.

. الکافی ، ج ۲ ، ص ۱۷۵ .

حدیث۱۲۶

امام صادق علیه السلام :

اَيُّما مُؤمِنٍ نَفَّسَ عَن مُؤمِنٍ كُربَةً ، نَفَّسَ اللّه ُ عَنهُ سَبعينَ كُربَةً مِن كُرَبِ الدُّنيا و كُرَبِ يَومِ القيامَةِ ؛

امام صادق علیه السلام :هر مؤمنی که گرفتاری مؤمنی را بر طرف کند ، خداوند هفتاد گرفتاری دنیا و آخرت را از وی دور می سازد .

مستدرک الوسائل ، ج ۱۲ ، ص ۴۱۳ .

حدیث۱۲۷

امام صادق علیه السلام :

لاتَقطَعُوا الثِّمارَ فَيَبعَثَ اللّه ُ عَلَيكُم العَذابَ صَبًّا ؛

امام صادق علیه السلام :درختان میوه را قطع نکنید که خداوند بر شما عذاب فرو می ریزد .

. الکافی ، ج ۵ ، ص ۲۹۴ .

حدیث۱۲۸

امام صادق علیه السلام :

اِزرَعُوا و اغرِسُوا وَاللّه ما عَمِلَ النّاسُ عَمَلًا اَجَلَّ و لاأطیَبَ مِنهُ ؛

امام صادق علیه السلام :کشت کنید و درخت بنشانید ؛ به خدا قسم آدمیان کاری برتر و پاک تر از این نکرده اند .

. بحار الأنوار ، ج ۱۰۳ ، ص ۶۸ .

حدیث۱۲۹

امام صادق علیه السلام :

وَیلٌ لِمَن یأمُرُ بِالمُنکَرِ و یَنهی عَنِ المَعروفِ ؛

امام صادق علیه السلام :وای بر آن که به منکر امر کند و از معروف نهی کند !

. همان ، ج ۱۰۰ ، ص ۸۷ .

حدیث۱۳۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ یَومَ الحُسَینِ أعظَمُ مُصیبَةً مِن جَمیعِ سائرِ الأیّامِ ؛

امام صادق علیه السلام :روز شهادت امام حسین علیه السلام سوگناک ترین روزها است .

. علل الشرائع ، ص ۲۲۵ .

حدیث۱۳۱

امام صادق علیه السلام :

أمّا یَومُ عاشُوراءَ فَیومٌ اُصِیبَ فیهِ الحُسَینُ صَریعا بَینَ أصحابِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :عاشورا روزی است که حسین میان یارانش کشته بر زمین افتاد .

. بحار الأنوار ، ج ۴۵ ، ص ۹۵ .

حدیث۱۳۲

امام صادق علیه السلام :

مَن سَرَّهُ أنْ یَکونَ عَلی مَوائِدِ النُّورِ یَومَ القِیامَةِ فَلْیَکُنْ مِن زُوّارِ الحُسَینِ بنِ عَلیٍّ علیه السلام ؛

امام صادق علیه السلام :هر کس دوست دارد روز قیامت ، بر سر سفره های نور بنشیند ، باید از زایران امام حسین علیه السلام باشد .

. همان ، ج ۹۸ ، ص ۷۲ .

حدیث۱۳۳

امام صادق علیه السلام :

لاتَدَعْ زيارَةَ الحُسَينِ بنِ عَلِيٍّ علیه السلام يَمُدُّ اللّه ُ فى عُمرِكَ و يَزيدُ فى رِزقِكَ و يُحييكَ اللّه ُ سَعيدا ولاتَموتُ إلاّشَهيدا ؛

امام صادق علیه السـلام :زیارت امام حسین علیه السلام را فرو نگذار که خدا عمرت را طولانی و روزی را زیاد می کند و زندگی با سعادت و مرگ با شهادت به تو خواهد بخشید .

وسائل الشيعه ، ج ۱۴ ، ص ۴۳۱ .

حدیث۱۳۴

امام صادق علیه السلام :

زِيارَةُ قَبرِ الحُسَينِ بنِ عَلِيٍّ علیه السلام مِن أفضَلِ ما يَكونُ مِنَ الأعمالِ ؛

امام صادق علیه السلام :زیارت قبر امام حسین علیه السلام از برترین اعمال است .

. مستدرک الوسائل ، ج ۱۰ ، ص ۳۱۱ .

حدیث۱۳۵

امام صادق علیه السلام :

مَن أرادَ اللّه ُ بِهِ الخَيرَ قَذَفَ فى قَلبِهِ حُبَّ الحُسَينِ علیه السلامو حُبَّ زيارَتِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :کسی که خدا خیرخواه او باشد ، محبّت حسین و شوق زیارتش را در دل او می اندازد .

. بحار الأنوار ، ج ۹۸ ، ص ۷۶ .

حدیث۱۳۶

امام صادق علیه السلام :

حَنِّكُوا أولادَكُم بِتُربَةِ الحُسَينِ علیه السلام فَإِنَّها أمانٌ ؛

امام صادق علیه السلام :کام کودکانتان را با تربت حسین بردارید؛ زیرا موجب امنیّت کودکان است .

وسائل الشيعه ، ج ۱۴ ، ص ۵۲۴ .

حدیث۱۳۷

امام صادق علیه السلام :

فى طِينِ قَبرِ الحُسَينِ الشِّفاءُ مِن كُلِّ داءٍ و هُوَ الدَّواءُ الأكبَرُ ؛

امام صادق علیه السلام :شفای هر دردی در تربت مزار حسین است ، و آن بزرگ ترین درمان است .

كامل الزيارات ، ص ۴۶۲ .

حدیث۱۳۸

امام صادق علیه السلام :

السُّجُودُ عَلی تُربَةِ الحُسَینِ علیه السلام یَخرُقُ الحُجُبَ السَّبعَ ؛

امام صادق علیه السلام :سجده بر تربت امام حسین حجاب های هفت گانه را می درد .

. بحار الأنوار ، ج ۹۸ ، ص ۱۳۵ .

حدیث۱۳۹

امام صادق علیه السلام :

یُنادِی مُنادٍ یَومَ القیامَةِ أینَ زَینُ العابِدینَ؟ فَکَأنّی أنظُرُ إلی عَلِیِّ بنِ الحُسَینِ علیه السلام یَخطُرُ بَینَ الصُّفُوفِ ؛

امام صادق علیه السلام :روز قیامت منادی ندا می دهد : «زیور عبادت کنندگان کجاست؟» گویا علی بن حسین علیه السلام را می بینم که میان صف ها با ابّهت گام بر می داد .

. میزان الحکمه ، ح ۱۱۳۱ .

حدیث۱۴۰

امام صادق علیه السلام :

بَکَتِ السَّماءُ عَلَی الحُسَینِ أربَعینَ یَوما بالدَّمِ ؛

امام صادق علیه السلام :آسمان چهل روز بر حسین علیه السلام ، خون گریه کرد .

مناقب آل أبی طالب ، ج ۳ ، ص ۲۱۲ .

حدیث۱۴۱

امام صادق علیه السلام :

إنّ الحُسَینَ بنَ عَلیٍّ علیه السلام أرادَ أن یَدفَنَ الحَسَنَ بنَ عَلِیٍّ علیه السلامَمعَ رَسُولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله ... جاءَت [عائِشَةُ] و إلَی المَسجِدِ فَمَنَعَت أن یَدفَنَ مَعَ رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله... ؛

امام صادق علیه السلام :امام حسین علیه السلام می خواست امام حسن علیه السلام را در کنار پیامبر خدا صلی الله علیه و آله دفن کند... عایشه به مسجد آمد و نگذاشت که امام حسن علیه السلام در کنار رسول خدا صلی الله علیه و آله دفن شود.

علل الشرائع ، ج ۱، ص ۲۱۵ .

حدیث۱۴۲

امام صادق علیه السلام :

رَکعَتانِ یُصَلّیهِما مُتَزَوِّجٌ أفضَلُ مِن سَبعینَ رَکعةٍ یُصَلّیها غَیرُ مُتَزَوِّجٍ ؛

امام صادق علیه السلام :دو رکعت نمازی که فرد همسر دار می خواند ، برتر از هفتاد رکعت نمازی است که فرد بی همسر می خواند .

بحار الأنوار ، ج ۱۰۳ ، ص ۲۱۹ .

حدیث۱۴۳

امام صادق علیه السلام :

مَن بَنی مَسجِدا بَنَی اللّه ُ لَهُ بَیتا فِی الجَنَّهِٔ ؛

امام صادق علیه السلام :هر کس مسجدی بسازد ، خداوند برای او در بهشت خانه ای بسازد .

. الکافی ، ج ۳ ، ص ۳۶۸ .

حدیث۱۴۴

امام صادق علیه السلام :

کانَ عَلِیٌ علیه السلام قد جَعَلَ بَیتا فی دارِهِ لَیسَ بِالصَّغیرِ و لابِالکَبیرِ لِصَلاتِهِ ؛

امام صادق علیه السـلام :امام علی علیه السـلام در منزل خود اتاقی را ، که نه کوچک بود و نه بزرگ ، به اقامه نماز مخصوص کرده بود .

. میزان الحکمه ، ح ۸۲۹۷ .

حدیث۱۴۵

امام صادق علیه السلام :

عَلَیکُم بِإِتیانِ المَساجِدِ فَإِنَّها بُیوتُ اللّه ِ فِی الأرضِ ؛

امام صادق علیه السلام :بر شما باد به رفتن به مساجد ، که مساجد ، خانه های خدا در روی زمین اند .

الأمالی ، صدوق ، ص ۴۴ .

حدیث۱۴۶

امام صادق علیه السلام :

عَلَیکُم بِالصَّلاهِٔ فِی المَساجِدِ ؛

امام صادق علیه السلام :بر شما باد به نماز گزاردن در مساجد .

. الکافی ، ج ۲ ، ص ۶۳۵ .

حدیث۱۴۷

امام صادق علیه السلام :

صَلاهُٔ الرَّجُلِ جَماعَهًٔ فِی المَسجِدِ تَعدِلُ ثَمانِیَ و أرَبعینَ صَلاهًٔ مُضاعَفَهًٔ فِی المَسجِدِ ؛

امام صادق علیه السلام : نماز خواندن مرد به جماعت در مسجد ، برابر با چهل و هشت نماز ، [با پاداش]دو چندان ، در مسجد است .

الأمالی ، طوسی ، ص ۶۹۶ .

حدیث۱۴۸

امام صادق علیه السلام :

إنّی وَاللّهِ ما آمُرُکُم إلاّ بِما نَأمُرُ بِهِ أنفُسَنا فَعَلَیکُم بِالجِدِّ و الِاجتِهادِ ؛

امـام صادق علیه السـلام :به خـدا سوگنـد من شـما را به چیزی فرمان نمی دهم مگر آن که خود را نیز بـدان فرمان می دهم ؛ پس بر شما باد که تلاش و کوشش کنید .

همان ، ج ۵ ، ص ۷۹ .

حدیث۱۴۹

امام صادق علیه السلام :

اَحَبُّ إخوانی إلَیَّ مَن أهدی إلَیَّ عُیوُبی ؛

امام صادق علیه السلام :محبوب ترین برادرم کسی است که عیب هایم را به من هدیه کند .

. تحف العقول ، ص ۳۶۶ .

حدیث۱۵۰

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ تُورِثُ المَحَبَّةَ : الدّینُ و التَّواضُعُ و البَذلُ ؛

امام صادق علیه السلام :سه چیز محبّت می آورد : دین داری ، تواضع و بخشش .

. همان ، ص ۳۱۵ .

حدیث۱۵۱

امام صادق علیه السلام :

الاُنسُ فی ثَلاثٍ : فِی الزَّوجَةِ المُوافِقَةِ و الوَلَدِ البارِّ و الصَّدیقِ المُصافِی ؛

امام صادق علیه السلام :انس در سه چیز است : زن سازگار ، فرزند نیکوکار و دوست یکرنگ .

. تحف العقول ، ص ۳۱۸ .

حدیث۱۵۲

امام صادق علیه السلام :

صَلاحُ حالِ التَّعایُشِ و التَّعاشُرِ مِل ءُ مِکیالٍ ثُلُثاهُ فِطنَةٌ و ثُلُثُهُ تَغافُلٌ ؛

امام صادق علیه السـلام :سامان یافتن همزیستی و معاشـرت ، به پیمانه ای پُر می ماند که دو سومش هوشمندی و یک سومش نادیده گرفتن [خطای دیگران]است .

. همان ، ص ۳۵۹ .

حدیث۱۵۳

امام صادق علیه السلام :

لایَصیرُ العَبدُ عَبدا خالِصا لِلّهِ حَتّی یَصیرَ المَدحُ و الذَّمُّ عِندَهُ سَواءً ؛

امام صادق علیه السلام :آدمی بنده خالص خدا نمی شود تا آن گاه که ستایش و نکوهش نزد او یکسان شود .

. بحار الأنوار ، ج ۷۳ ، ص ۲۹۴ .

حدیث۱۵۴

امام صادق علیه السلام :

مَن رَأی أخاهُ عَلی أمرٍ یَکرَهُهُ ، فَلَم یَرُدَّهُ عَنهُ ـ و هُو یَقدِرُ عَلَیهِ ـ فَقَد خانَهُ ؛

امام صادق علیه السلام :هر که برادرش را در کاری ناپسند ببیند و بتواند او را از آن باز دارد و چنین نکند ، به او خیانت کرده است .

الأمالی ، صدوق ، ص ۳۴۳ .

حدیث۱۵۵

امام صادق علیه السلام :

لایَنبَغی لِلمُؤمِنِ أن یَجلِسَ مَجلِسا یُعصَی اللّهُ فیهِ و لایَقدِرُ عَلی تَغییرِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :شایسته نیست مؤمن در مجلسی بنشیند که در آن گناه می شود و او توانایی تغییر دادن آن را ندارد .

الکافی ، ج ۲ ، ص ۳۷۴ .

حدیث۱۵۶

امام صادق علیه السلام :

مَن سَرَّهُ أن یُستَجابَ دُعاؤُهُ فَلیُطَیِّب کَسبَهُ ؛

امام صادق علیه السلام :هر که خوش دارد دعایش مستجاب شود ، باید کسب خود را حلال کند .

. بحار الأنوار ، ج ۹۳ ، ص ۳۷۳ .

حدیث۱۵۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ لَنا حَرَما و هُوَ بَلَدَةُ قُمَّ و سَتُدفَنُ فیهَا امْرَأةٌ مِن أولادِی تُسَمّی فاطِمَةَ ، فَمَن زارَها وَجَبَت لَهُ الجَنَّةُ ؛

امام صادق علیه السلام :ما را حرمی است و آن «قم» است ، و به زودی بانویی از فرزندان من به نام فاطمه در آن دفن خواهد شد . هر کس او را زیارت کند ، بهشت بر او واجب شود .

. بحار الأنوار ، ج ۶۰ ، ص ۲۱۶ .

حدیث۱۵۸

امام صادق علیه السلام :

و تَدخُلُ بِشَفاعَتِها شِیعَتی الجَنَّهَْ بِأجمَعِهِم ؛

امام صادق علیه السلام :همه شیعیان من با شفاعت او (فاطمه معصومه علیهاالسلام) وارد بهشت خواهند شد .

همان ، ص ۲۲۸ .

حدیث۱۵۹

امام صادق علیه السلام :

یَکِرُّ مَعَ القائِمِ علیه السلام ثَلاثَ عَشرَهَْ امرَأهًْ . . . یُداوِینَ الجَرحی ویَقُمنَ المَرضی ؛

امام صادق علیه السلام :سیزده زن در رکاب امام مهدی علیه السلام حضور خواهند داشت . . . زخمیان را درمان و از بیماران پرستاری می کنند .

. دلائل الإمامه ، ص ۴۸۴ .

حدیث۱۶۰

امام صادق علیه السلام :

أکثَرُ الخَیرِ فِی النِّساءِ ؛

امام صادق علیه السلام :بیشتر خوبی ها در زنان است .

. کتاب من لایحضره الفقیه ، ج ۳ ، ص ۳۸۵ .

حدیث۱۶۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ جَعَلَ لِلمَرأهِْ أن تَصبِرَ صَبرَ عَشرَهِْ رِجالٍ ؛

امام صادق علیه السلام :خداوند صبر و تحمّلِ ده مرد را به زن عطا کرده است .

. الکافی ، ج ۵۰ ، ص ۳۳۹ .

حدیث۱۶۲

امام صادق علیه السلام :

لَیسَ لِامرَأهٍْ خَطَرٌ لا لِصالِحَتِهِنَّ ولالِطالِحَتِهِنَّ ؛

امام صادق علیه السلام :برای زن بهایی نمی توان تعیین کرد ، نه برای خوب آنها و نه برای بدشان .

میزان الحکمه ، ح ۷۸۴۷ .

حدیث۱۶۳

امام صادق علیه السلام :

لا اعتِکافَ إلاّ فی مَسجِدِ جَماعَهٍْ قَد صَلّی فیهِ امامُ عَدلٍ بِصَلاهِْ جَماعهٍْ ؛

امام صادق علیه السلام :اعتکاف تنها در مسجد جامعی است که امام عادل در آن نماز جماعت گزارده باشد .

. الکافی ، ج ۴ ، ص ۱۷۶ .

حدیث۱۶۴

امام صادق علیه السلام :

ما أفضَلُ ما يُفعَلُ فيهِ (شَعبانَ) ، الصَّدَقَةُ و الإستِغفارُ ؛

امام صادق علیه السلام در جواب کسی که پرسیده بود :چه عملی در ماه شعبان برتر است؟ فرمودند : صدقه و استغفار .

. اقبال الأعمال ، ج ۳ ، ص ۲۹۴ .

حدیث۱۶۵

امام صادق علیه السلام :

كانَ عَمُّنَا العَبّاسُ بنُ عَلِيٍّ نافِذَ البَصيرَةِ صُلبَ الإيمانِ جاهَدَ مَعَ أبى عَبدِاللّه و أبلى بَلاءً حَسَنا و مَضى شَهيدًا ؛

امام صادق علیه السلام :عموی ما ، عبّاس ، دارای بینشی ژرف و ایمانی راسخ بود ؛ همراه با امام حسین علیه السلامجهاد کرد و نیک آزمایش داد و به شهادت رسید .

. عمدة الطّالب ، ص ۳۵۶ .

حدیث۱۶۶

امام صادق علیه السلام :

كانَ عَلِيُّ بنُ الحُسَينِ عليه السلام إذا قامَ فِى الصَّلوةِ كَأَنَّهُ ساقُ شَجَرَةٍ لايَتَحرَّكُ مِنهُ شَى ءٌ إلاّ ما حَرَّكَهُ الرِّيحُ مِنهُ ؛

امام صادق علیه السلام :امام سجّاد علیه السلام هرگاه به نماز می ایستاد چنان تنه درختی بود که چیزی از آن نمی جنبید مگر آنچه را که باد می جنباند .

. الکافی ، ج ۳ ، ص ۳۰۰ .

حدیث۱۶۷

امام صادق علیه السلام :

لَو أدرَكتُهُ لَخَدَمتُهُ أيّامَ حَياتى ؛

امام صادق علیه السلام : اگر او [امام زمان علیه السلام] را در یابم ، تمام عمر به او خدمت می کنم .

الغیبه ، نعمانی ، ص ۲۴۵ .

حدیث۱۶۸

امام صادق علیه السلام :

لِلقائِمِ غَيبَتانِ : إحداهُما طَويلَةٌ و الاُخرى قَصيرَةٌ ؛ فَالاُولى يَعلَمُ بِمَكانِهِ فيها خاصَّةٌ مِن شيعَتِهِ والاُخرى لايَعلَمُ بِمَكانِهِ فِيها إلاّ خاصَّةُ مَواليهِ فِيدينِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :قائم را دو غیبت است : یکی طولانی و دیگری کوتاه . در غیبت نخستین جایگاه آن حضرت را شیعیان خاص او می دانند ، و در غیبت دوم از جایگاه او کسی جز خدمتکارانش ، که بر دین اویند ، آگاه نیست .

. میزان الحکمه ، ح ۱۱۷۸ .

حدیث۱۶۹

امام صادق علیه السلام :

تَوَقَّع أمرَ صاحِبِكَ لَيلَكَ و نَهارَكَ ؛

امام صادق علیه السلام :در شب و روزت منتظر فرج مولایت باش .

. همان ، ج ۹۸ ، ص ۱۵۹ .

حدیث۱۷۰

امام صادق علیه السلام :

مَن آمَنَ بِنا و صَدَّقَ حَدِيثَنا وَانتَظَرَ أمرَنا كانَ كَمَن قُتِلَ تَحتَ رايَةِ القائِم ؛

امام صادق علیه السلام :آن که به ما ایمان آورَد و سخن ما را تصدیق کند و منتظر امر [فرج] ما باشد ، همچون کسی است که زیر پرچم قائم به شهادت برسد .

همان ، ج ۲۷ ، ص ۱۳۸ .

حدیث۱۷۱

امام صادق علیه السلام :

المُنتَظِرُ لِلثّاني عَشَرَ كَالشّاهِرِ سَيفَهُ بَينَ يَدَي رَسولِ اللّه يَذُبُّ عَنهُ ؛

امام صادق علیه السلام :منتظر ظهور امام دوازدهم مانند کسی است که در رکاب پیامبر خدا شمشیر کشیده است و از ایشان دفاع می کند .

. کمال الدّین ، ص ۶۴۷ .

حدیث۱۷۲

امام صادق علیه السلام :

مَن سَرَّهُ أنْ يَكونَ مِن أصحابِ القائِمِ فَلينَتَظِر وَ لْيَعمل بِالوَرَع ؛

امام صادق علیه السلام :هر کس خوش دارد از یاران امام مهدی علیه السلام باشد ، باید منتظر باشد و پارسایی پیشه کند .

. الغیبهٔ ، نعمانی ، ص ۲۰۰ .

حدیث۱۷۳

امام صادق علیه السلام :

كانَ عَلِيُّ بنُ الحُسَينِ عليه السلام إذا كانَ شَهرُ رَمَضانَ لَم يَتَكَلَّم إلاّ بِالدُّعاءِ و التَّسبيحِ و الاِستِغفارِ و التَّكبيرِ ؛

امام صادق علیه السلام :امام سجّاد علیه السلام در ماه رمضان جز به دعا و تسبیح و استغفار و تکبیر لب نمی گشود .
. همان ، ص ۸۸ .

حدیث۱۷۴

امام صادق علیه السلام :
کانَ الحَسَنُ أشبَهَ النّاسِ بِرَسولِ اللّه ِ خَلقا و سُؤدُدا و هَدیا ؛
امام صادق علیه السلام :امام حسن علیه السلام در خلقت و سیرت و شرافت شبیه ترین مردم به رسول خدا بود .
. الإرشاد ، ج ۲، ص ۵ .

حدیث۱۷۵

امام صادق علیه السلام :
قَلبُ شَهرِ رَمَضانَ لَیلَةُ القَدرِ ؛
امام صادق علیه السلام :قلب ماه رمضان ، شب قدر است .
. بحار الأنوار ، ج ۵۸ ، ص ۳۷۶ .

حدیث۱۷۶

امام صادق علیه السلام :
مَن عَرَفَ فاطِمَةَ حَقَّ مَعرِفَتِها فَقَد أدرَکَ لَیلَةَ القَدرِ ؛
امام صادق علیه السلام :هر که فاطمه را ، آن گونه که سزاوار است ، بشناسد ، بی تردید شب قدر را درک کرده است .
. همان ، ج ۴۳ ، ص ۶۵ .

حدیث۱۷۷

امام صادق علیه السلام :
التَّقدیرُ فی لَیلَةِ تِسعَ عَشرَةَ و الإبرامُ فی لَیلَةِ إحدی و عِشرینَ و الإمضاءُ فی لَیلَةِ ثلاثَ و عِشرینَ ؛
امام صادق علیه السلام :مقدّرات در شب نوزدهم تعیین ، در شب بیست و یکم تأیید و در شب بیست و سوم [ماه رمضان] امضا می شود .
. الکافی ، ج ۴ ، ص ۱۵۹ .

حدیث۱۷۸

امام صادق علیه السلام :
الرِّوایَةُ لِلحَدیثِ المُتَفَقِّهُ فِی الدِّینِ أفضَلُ مِن ألفِ عابِدٍ لافِقهَ لَهُ و لارِوایَةَ ؛
امام صادق علیه السلام :آن که حدیث روایت کند و دین شناس باشد ، از هزار عابد که دین شناس و راوی حدیث نباشد ، بهتر است .

همان ، ص ۱۴۵ .

حدیث۱۷۹

امام صادق علیه السلام :

إعرِفُوا مَنازِلَ النّاسِ مِنّا عَلی قَدرِ رِوایَتِهم عَنّا ؛

امام صادق علیه السلام :جایگاه مردم را نزد ما از شمار روایاتی که از ما نقل می کنند بشناسید .

میزان الحکمه ، ح ۳۳۳۹ .

حدیث۱۸۰

امام صادق علیه السلام :

الغِیبَةُ أن تَقولَ فی أخیکَ ما سَتَرَهُ اللّه ُ عَلَیهِ ؛

امام صادق علیه السلام :غیبت آن است که درباره برادرت چیزی بگویی که خداوند آن را پنهان کرده است .

. میزان الحکمه ، ح ۱۵۵۱۰ .

حدیث۱۸۱

امام صادق علیه السلام :

لایَتِمُّ المَعروفُ إلاّ بِثَلاثٍ : تَعجیلِهِ و تَصغیرِهِ و تَستیرِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :کار نیک تمام نمی شود مگر به سه چیز : شتاب در انجام دادن ، کوچک شمردن و پنهان داشتن آن .

. خصائص الائمه ، ص ۱۰۰ .

حدیث۱۸۲

امام صادق علیه السلام :

أروَحُ الرُّوحِ الیَأسُ عَنِ النّاسِ ؛

امام صادق علیه السلام :خوش ترین آسایش ، نومیدی از مردم است .

. مشکاة الأنوار ، ص ۳۲۴ .

حدیث۱۸۳

امام صادق علیه السلام :

صِلَةُ الرَّحِمِ تُهَوِّنُ الحِسابَ یَومَ القیامَةِ ؛

امام صادق علیه السلام :صله رحم حساب را در روز قیامت آسان می کند .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۲۱۰ .

حدیث۱۸۴

امام صادق علیه السلام :

مَن يَثِقَ بِاللّهِ يَكفِهِ ما أهَمَّهُ مِن أمرِ دُنياهُ و آخِرَتِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :هر که به خدا اعتماد کند ، خداوند کارهای دنیا و آخرتش را ، که او را بی قرار کرده اند، کفایت می کند.

. تحف العقول ، ص ۳۰۴ .

حدیث۱۸۵

امام صادق علیه السلام :

إعمَلِ اليَومَ فِى الدُّنيا بِما تَرجُو بِهِ الفَوزَ فِى الآخِرَةِ ؛

امام صادق علیه السلام :امروز در دنیا کاری کن که به وسیله آن امید رستگاری در آخرت داری .

. همان ، ص ۳۰۶ .

حدیث۱۸۶

امام صادق علیه السلام :

مَن عَيَّرَ مُؤمِنا بِذَنبٍ لَم يَمُت حَتّى يَرتَكِبَهُ ؛

امام صادق علیه السلام :هر کس مؤمنی را بر انجام دادن گناهی سرزنش کند ، نمی میرد تا آن که خود آن گناه را مرتکب شود .

. الکافی ، ج ۲ ، ص ۳۵۶ .

حدیث۱۸۷

امام صادق علیه السلام :

ضَمِنتُ لِمَنِ اقتَصَدَ أن لايَفتَقِرَ ؛

امام صادق علیه السلام :من ضمانت می کنم که هر که میانه روی پیشه کند ، فقیر نشود .

. الخصال ، ص ۹ .

حدیث۱۸۸

امام صادق علیه السلام :

إعرِفُوا مَنازِلَ النّاسِ عَلى قَدرِ رِوايَتِهِم عَنّا ؛

امام صادق علیه السلام :منزلت مردم را به اندازه نقل حدیث شان از ما بشناسید .

. الکافی ، ج ۱ ، ص ۵۰ .

حدیث۱۸۹

امام صادق علیه السلام :

بَرُّوا آبائَكُم يَبَرَّكُم أبنائُكُم ؛

امام صادق علیه السلام :به پدرانتان نیکی کنید تا فرزندانتان به شما نیکی کنند .

. تحف العقول ، ص ۳۵۹ .

حدیث۱۹۰

امام صادق علیه السلام :

مَن زَوَّجَ أعزَبا كانَ مِمَّن يَنظُرُ اللّهُ إلَيهِ يَومَ القِيامَةِ ؛

امام صادق علیه السلام :هر کس بی زنی را همسر دهد از جمله کسانی است که خداوند در روز قیامت به او نظر می افکند .

. الكافی ، ج ۵ ، ص ۳۳۱ .

حدیث۱۹۱

امام صادق علیه السلام :

لَولا أنَّ اللّهَ خَلَقَ أميرَ المُؤمِنينَ لِفاطِمَةَ ما كانَ لَها كُفوٌ عَلَى ظَهرِ الأرضِ ؛

امام صادق علیه السلام :اگر خداوند امیرمؤمنان را برای فاطمه نمی آفرید ، در زمین همتایی برای او نبود .

. همان ، ج ۱ ، ص ۴۶۱ .

حدیث۱۹۲

امام صادق علیه السلام :

قالَ لی أبی : يا جَعفَرُ أوقِفْ لِی مِن مالی كَذا و كَذا ، النَّوادِبُ تَندُبُنی عَشرَ سِنينَ بِمِنی أيّامَ مِنی ؛

امام صادق علیه السلام :پدرم به من فرمود : ای جعفر! فلان مقدار از دارایی ام را برایم وقف کن تا گریه کنندگان در مِنا و در ایّام مِنا ده سال بر من بگریند .

. بحار الأنوار ، ج ۴۶ ، ص ۲۲۰ .

حدیث۱۹۳

امام صادق علیه السلام :

تَخَيَّر لِنَفسِكَ مِنَ الدُّعاءِ ما أحبَبتَ واجتَهِد ، فإنَّهُ (يَومَ عَرَفَة) يَومُ دُعاءٍ و مَسألَةٍ ؛

امام صادق علیه السلام :هر چه می خواهی برای خود دعا بخوان و [در دعا کردن] بکوش که آن روز [روز عرفه] روز دعا و درخواست است .

. التهذيب الأحكام ، ج ۵ ، ص ۱۸۲ .

حدیث۱۹۴

امام صادق علیه السلام :

أوحَى اللّهُ إلى داودَ عليه السلام : بِی فَافرَح و بِذِكری فَتَلَذَّذ و بِمُناجاتی فَتَنَعَّم ؛

امام صادق علیه السلام :خداوند به داوود علیه السلام وحی فرمود : «به من شاد باش و با یاد من سرخوشی کن و از نعمت مناجات با

من برخوردار شو .»

. میزان الحکمه ، ح ۲۰۰۳۵ .

حدیث۱۹۵

امام صادق علیه السلام :

مَن حَجَّ حَجَّةَ الإسلامِ ، فَقَد حَلَّ عُقدَةً مِنَ النّارِ مِن عُنُقِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :هر کس حجّ واجبش را به جای آورَد ، گره ای از آتش ، از گردن خویش گشوده است .

. کتاب من لا یحضره الفقیه ، ج ۲ ، ص ۲۱۶ .

حدیث۱۹۶

امام صادق علیه السلام :

إذا أرَدتَ الحَجَّ فَجَرِّد قَلبَکَ لِلّهِ مِن کُلِّ شاغِلٍ وحِجابٍ ؛

امام صادق علیه السلام :هرگاه قصد حجّ کردی ، دلت را برای خدا از هر بازدارنده و حجابی بپیرای .

. مصباح الشریعه ، ص ۱۴۲ .

حدیث۱۹۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ المَرءَ یَحتاجُ فی مَنزِلِهِ و عیالِهِ إلی ثَلاثِ خِلالٍ یَتَکَلَّفُها و إن لَم یَکُن فی طَبعِهِ ذلِکَ : مُعاشَرَةٍ جَمیلَةٍ وسَعَةٍ بِتَقدیرٍ و غَیرَةٍ بِتَحَصُّنٍ ؛

امام صادق علیه السلام :مرد برای اداره منزل و خانواده خود به سه خصلت نیاز دارد که اگر در طبیعت او نباشد ، باید خود را با تکلّف به آنها وادارد : خوش رفتاری ، گشاده دستی سنجیده وغیرت برای حفاظت از آنها .

. تحف العقول ، ص ۳۲۲ .

حدیث۱۹۸

امام صادق علیه السلام :

لاغِنی بِالزَّوجِ عَن ثَلاثَةِ أشیاءَ فیما بَینَهُ و بَینَ زوجَتِهِ و هِی : المُوافَقَةُ لِیَجتَلِبَ بِها مُوافَقَتَها و مَحَبَّتَها و هَواها و حُسنُ خُلقِهِ مَعَها وَ استِعمالُهُ استِمالَةَ قَلبِها بِالهَیئَةِ الحَسَنَةِ فی عَینِها و تَوسِعَتِهِ عَلَیها ؛

امام صادق علیه السلام :شوهر در رابطه خود با همسرش از سه چیز بی نیاز نیست : سازگاری با او تا به این وسیله سازگاری و محبت و عشق او را به خود جلب کند ، و خوش خویی با او و دلبری از او با آراستن خود برای وی و فراهم آوردن امکانات رفاهی او .

. میزان الحکمه ، ح ۷۸۷۶ .

حدیث۱۹۹

امام صادق علیه السلام :

مَن حَسُنَ بِرُّهُ بِأهلِ بَیتِهِ مُدَّ لَهُ فی عُمرِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :هر کس به خانواده اش نیکی کند ، عمرش زیاد شود .

. الکافی، ج ۲، ص ۱۰۵ .

حدیث۲۰۰

امام صادق علیه السلام :

سَعیدَةٌ سَعیدَةٌ امَرأةٌ تُکرِمُ زَوجَها و لاتُؤذِیهِ و تُطیعُهُ فی جَمیعِ أحوالِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :خوشبخت است خوشبخت ، آن زنی که شوهر خود را گرامی می دارد و آزارش نمی هد و در همه حال از وی فرمان می برد .

. کنزالفوائد ، ج ۱، ص ۱۵۰ .

از۲۰۱تا۴۰۰

حدیث۲۰۱

امام صادق علیه السلام :

لاغِنی بِالزَّوجَةِ فیما بَینَها و بَینَ زَوجِها المُرافِقِ لَها عَن ثَلاثِ خِصالٍ و هُنَّ : صِیانَةُ نَفسِها عَن کُلِّ دَنَسٍ حَتّی یَطمَئِنَّ قَلبُهُ إلَی الثِّقَةِ بِها فی حالِ المَحبوبِ والمَکروهِ و حِیاطَتُهُ لِتَکونَ ذلِکَ عاطِفا عَلَیها عِندَ زَلَّةٍ تَکونُ مِنها و إظهارُ العِشقِ لَهُ بِالخَلابَةِ و الهَیئَةِ الحَسَنَةِ لَها فی عَینِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :زن با شوهر سازگار خود ناگزیر از رعایت سه نکته است : حفظ کردن خود از هر گناه و آلودگی تا شوهرش در هر حال ، خوشایند یا ناخوشایند ، در دل به او اطمینان داشته باشد ؛ مراقبت از او و زندگی اش تا شوهرش در صورتی که لغزشی از او سرزند با او مهربانی کند ، و اظهار عشق به او با عشوه و دلبری و ظاهر مناسب و خوشایند در نظر او .

. بحار الأنوار ، ج ۷۸ ، ص ۲۳۷ .

حدیث۲۰۲

امام صادق علیه السلام :

یَجِبُ لِلوالِدَینِ عَلَی الوَلَدِ ثَلاثَةُ أشیاءَ ؛ شُکرُ هُما عَلی کُلِّ حالٍ و طاعَتُهُما فِیما یأمُرانِهِ و یَنهَیانِهِ عَنهُ فی غَیرِ مَعصِیَةِ اللّهِ و نَصیحَتُهُما فِی السِّرِّ وَ العلانِیَةِ ؛

امام صادق علیه السلام :پدر و مادر را بر فرزند سه حقّ است : در همه حال شکرگزار آنها باشد ؛ در هر چه او را امر و نهی می کنند ، به جز معصیت خدا ، اطاعتشان کند و در نهان و آشکار خیرخواه آنان باشد.

. تحف العقول ، ص ۳۲۲ .

حدیث۲۰۳

امام صادق علیه السلام :

یَخرُجُ قائِمُنا أهَلَ البَیتِ یَومَ الجُمُعَةِ ؛

امام صادق علیه السلام :قائم ما ، خاندان پیامبر ، روز جمعه قیام می کند .

. بحار الأنوار ، ج ۵۲ ، ص ۲۷۹ .

حدیث۲۰۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّ للّه ِ كَرامَةً فى عِبادِهِ المُؤمِنينَ فى كُلِّ يَومِ جُمُعَةٍ ؛

امام صادق علیه السلام :در هر روز جمعه خدا را بر بندگان مؤمنش کرامتی است .

. همان ، ج ۸۹ ، ص ۲۲۶ .

حدیث۲۰۵

امام صادق علیه السلام :

اُفٍّ لِلرَّجُلِ المُسلِمِ لايُفرِغُ نَفسَهُ فِى الاُسبوعِ يَومَ الجُمُعَةِ لِأَمرِ دينِهِ ؛

امام صادق علیه السلام :اُفّ بر مسلمانی که در روز جمعه هر هفته برای رسیدگی به کار دین خود ، دست از کار نمی کشد .

الخصال ، ص ۳۹۳ .

حدیث۲۰۶

امام صادق علیه السلام :

غُسلُ يَومِ الجُمُعَةِ طَهُورٌ و كَفّارَةٌ لِما بَينَهُما مِنَ الذُّنوبِ مِنَ الجُمُعَةِ إلَى الجُمُعَةِ ؛

امام صادق علیه السلام :غسل جمعه سبب پاکی، و کفّاره گناهان از جمعه تا جمعه است .

. وسائل الشیعه ، ج ۳ ، ص ۳۱۵ .

حدیث۲۰۷

امام صادق علیه السلام :

الصَّدَقَةُ يَومَ الجُمُعَةِ تُضاعَفُ أضعافا ؛

امام صادق علیه السلام :صدقه روز جمعه چند برابر می شود .

. ثواب الأعمال ، ص ۱۷۲ .

حدیث۲۰۸

امام صادق علیه السلام :

ما مِن عَمَلٍ يَومَ الجُمُعَةِ أفضَلَ مِنَ الصَّلاةِ عَلى مُحَمَّدٍ و آلِهِ؛

امام صادق علیه السلام :در روز جمعه عملی برتر از صلوات بر محمّد و خاندان او علیهم السلامنیست .

. الخصال ، ص ۳۹۴ .

حدیث۲۰۹

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ اَنْ یُعْبَدَ فِی السِّرِ کَما یُحِبُّ اَنْ یُعْبَدَ فِی الْعَلانِیَةِ؛

خداوند دوست دارد که در پنهان عبادت شود، چنانکه دوست دارد آشکارا عبادت شود.

کافی، ج ۲، ص ۲۲۳، ح ۸

حدیث۲۱۰

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ عزّوَجَلَّ یُحِبُّ اَنْ یُسْاَلَ وَ یُطْلَبَ ما عِنْدَهُ؛

خداوند عزّوجل دوست دارد آنچه نزد اوست درخواست گردد و طلب شود.

کافی، ج ۲، ص ۴۷۵، ح۴

حدیث۲۱۱

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الْعَبْدَ الْمُفَتَّنَ التَّوّابَ وَ مَنْ لَمْ یَکُنْ ذلِکَ مِنْهُ کانَ اَفْضَلَ؛

خداوند بنده به گناه افتاده توبه کار را دوست دارد ولی کسی که گناه نکند، از اوبرتر است.

کافی، ج ۲، ص ۴۳۵، ح۹

حدیث۲۱۲

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الْبَیْتَ الَّذی فیهِ الْعُرْسُ وَ یُبْغِضُ الْبَیْتَ الَّذی فیهِالطَّلاقُ؛

خداوند خانه ای را که در آن عروسی برپا شود دوست دارد و با خانه ای که در آن طلاقصورت گیرد، دشمن است.

کافی، ج ۶، ص ۵۴، ح۳

حدیث۲۱۳

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الْجَمالَ وَ التَّجَمُّلَ وَ یُبْغِضُ الْبُؤْسَ وَ التَّباؤُسَ؛

خداوند زیبایی و آراستگی را دوست دارد و با فقر و تظاهر به فقر دشمن است.

کافی، ج ۶، ص ۴۴۰، ح ۱۴

حدیث۲۱۴

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ یُحِبُّ الْعَدْلَ؛

خداوند عدالت را دوست دارد.

محاسن، ج ۲، ص ۱۰۸، ح ۱۲۹۴

حدیث۲۱۵

امام صادق علیه السلام :

مَا كَلَّمَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله اَلْعِبادَ بِكُنْهِ عَقْلِهِ قَطُّ، قَالَ رَسُولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله: اِنّامَعاشِرَ الْأَنْبیاءِ اُمِرْنا اَنْ نُكَلِّمَ النّاسَ عَلی قَدْرِ عُقولِهِمْ ؛

رسول خدا صلی الله علیه و آله هرگز با مردم به اندازه عقل خود سخن نگفتند و فرمودند: ما پیامبرانمأموریم که با مردم به اندازه عقل و فهمشان سخن بگوییم.

کافی، ج ۱ ، ص ۲۳

حدیث۲۱۶

امام صادق علیه السلام :

كانَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله یُداعِبُ وَ لا یَقولُ اِلاّ حَقّـا؛

رسول اکرم صلی الله علیه و آله شوخی می کردند ولی جز حقّ چیزی نمی گفتند.

مستدرک الوسائل، ج ۸ ، ص ۴۰۸

حدیث۲۱۷

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ عَزَّوَجَلَّ لَمْ یَبْعَثْ نَبیّا اِلاّ بِصِدْقِ الْحَدیثِ وَ اَداءِ الْأَمانَةِ اِلَیالْبَرِّ وَ الْفاجِرِ؛

خداوند عزّوجلّ هیچ پیامبری را نفرستاد، مگر به راستگویی و برگرداندن امانت بهنیکوکار و بدکار .

کافی، ج ۱، ص ۱۰۴، ح ۱

حدیث۲۱۸

امام صادق علیه السلام :

الاَکْلُ عِندَ اَهلِ المُصیبَهِٔ مِن عَمَلِ الجاهِلیَّهِٔ وَ السُّنَّهُٔ البَعْثُ اِلَیْهِمبِالطَّعام؛

غذا خوردن نزد مصیبت زدگان و با خرج آنان، از رفتارهای جاهلیت است و سنّتپیامبر صلی الله علیه و آلهفرستادن غذا برای مصیبت زدگان است.

من لایحضره الفقیه، ج ۱، ص ۱۸۲

حدیث۲۱۹

امام صادق علیه السلام :

اَلْمُفَوِّضُ أَمْرَهُ إِلَی اللّهِ فی راحَهِٔ الأَبَدِ وَالعَیْشِ الدّائِمِ الرَّغَدِوَالْمُفَوِّضُ حَقّا هُوَ الْعالی عَنْ کُلِّ هِمَّهٍٔ دُونَ اللّهِ تَعالی؛

کسی که کارهای خود را به خدا بسپارد همواره از آسایش و خیر و برکت در زندگیبرخوردار است و واگذارنده حقیقی کارها به خدا، کسی است که تمام همّتش تنها بهسوی خدا باشد.

مصباح الشریعه، ج ۱، ص ۱۷۵، ح ۸۳

حدیث۲۲۰

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ الْمُؤمِنَ لَیَسْکُنُ اِلَی الْمُؤْمِنِ کَما یَسْکُنُ الظَّمْآنِ اِلَی الْماءِ الْبارِدِ؛

به راستی که مؤمن با برادر مؤمنش آرامش پیدا می کند، چنان که تشنه، با آب خنکآرامش می یابد.

کافی، ج ۲، ص ۲۴۷

حدیث۲۲۱

امام صادق علیه السلام :

خَمْسُ خِصالٍ مَنْ فَقَدَ واحِدَهًٔ مِنْهُنَّ لَمْ یَزَلْ ناقِصَ العَیْشِ زائِلَالْعَقْلِ مَشْغولَ الْقَلْبِ، فَاَوَّلُها: صِحَّهُٔ البَدَنِ وَ الثّانیَهُٔ: اَلاْمْنُ وَ الثّالِثَهُٔ: اَلسَّعَهُٔ فِی الرِّزْقِ، وَ الرّابِعَهُٔ: اَلاْنیسُ الْمُوافِقُ (قال الراوی:) قُلْتُ: و مَا الاْنیسُ الْمُوافِقُ؟ قال: اَلزَّوجَهُٔالصّالِحَهُٔ، وَ الوَلَدُ الصّالِحُ، وَ الْخَلیطُ الصّالِحُ وَ الخامِسَهُٔ: وَ هِیَ تَجْمَعُ هذِه الْخِصالَ:الدَّعَهُٔ؛

پنج چیز است که هر کس یکی از آنها را نداشته باشد، همواره در زندگی اش کمبوددارد و کم خرد و دل نگران است: اول، تندرستی، دوم امنیت، سوم روزی فراوان، چهارمهمراهِ همرأی. راوی پرسید: همراهِ همرأی کیست؟ امام فرمودند: همسر و فرزند وهمنشین خوب و پنجم که در برگیرنده همه اینهاست، رفاه و آسایش است.

خصال، ص ۲۸۴

حدیث۲۲۲

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ الْقَلْبَ لَیَتَجَلْجَلُ فِی الْجَوْفِ یَطْلُبُ الحَقَّ فَاِذا اَصابَهُ اطْمَاَنَّ وَ قَرَّ؛

به راستی که دل در درون سینه بی قرار است و به دنبال حق می گردد و چون به آنرسید، آرام و قرار می گیرد.

کافی، ج ۲، ص ۴۲۱

حدیث۲۲۳

امام صادق علیه السلام :

ما مِنْ مُؤْمِنٍ اِلاّ وَ قَدْ جَعَلَ اللّه ُ لَهُ مِنْ ایمانِهِ اُنْسا یَسْکُنُ اِلَیْه، حَتّیلو کانَ عَلی قُلَّةِ جَبَلٍ لَمْ یَسْتَوحِشْ؛

هیچ مؤمنی نیست مگر آن که خداوند ایمان را همدم و آرامش بخش او قرار می دهد،چنانچه حتی اگر در قله کوهی هم باشد، احساس تنهایی نمی کند.

عدة الداعی، ص ۲۱۸

حدیث۲۲۴

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ صاحِبَ الدّینِ فَکَّرَ فَعَلَتْهُ السَّکینَةُ وَ اسْتَکانَ فَتَواضَعَ وَ قَنِعَفَاسْتَغْنی وَ رَضیَ بِما اُعْطیَ وَ انْفَرَدَ فَکُفِیَ الاْخْوانَ وَ رَفَضَ الشَّهَواتِ فَصارَ حُرّا وَخَلَعَ الدُّنْیا فَتَحامَی الشُّرورَ وَ اطَّرَحَ الْحَسَدَ فَظَهَرتِ الْمَحَبَّةُ وَ لَمْ یُخِفِ النّاسَ فَلَمْیَخَفْهُمْ وَ لَمْ یُذْنِبْ اِلَیْهِمْ فَسَلِمَ مِنْهُمْ وَ سَخَتْ نَفْسُهُ عَنْ کُلِّ شَی ءٍ ففازَ وَ اسْتَکْمَلَالْفَضْلَ وَ اَبْصَرَ العافیَةَ فَاَمِنَ النَّدامَةَ؛

آدم دین دار چون می اندیشد، آرامش بر جان او حاکم است. چون خضوع می کندمتواضع است. چون قناعت می کند، بی نیاز است. به آنچه داده شده خشنود است. چونتنهایی را برگزیده از دوستان بی نیاز است. چون هوا و هوس را رها کرده آزاد است. چوندنیا را فرو گذارده از بدی ها و گزندهای آن در امان است. چون حسادت را دور افکندهمحبتش آشکار است.مردم را نمی ترساند پس از آنان نمی هراسد و به آنان تجاوز نمی کند پس از گزندشاندر امان است. به هیچ چیز دل نمی بندد پس به رستگاری و کمال فضیلت دست می یابد و عافیت را به دیده بصیرت می نگرد پس کارش به پشیمانی نمی کِشد.

امالی مفید، ص ۵۲، ح ۱۴

حدیث۲۲۵

امام صادق علیه السلام :

صَلاةُ اللَّیْلِ تُحَسِّنُ الْوَجْهَ وَ تُحَسِّنُ الْخُلْقَ وَ تُطَیِّبُ الرِّیحَ وَ تَدُرُّالرِّزْقَ وَ تَقْضِی الدَّیْنَ وَ تَذْهَبُ بِالْهَمِّ وَ تَجْلُو الْبَصَرَ؛

نماز شب، انسان را خوش سیما، خوش اخلاق و خوشبو می کند و روزی را زیاد و قرضرا ادا می نماید و غم و اندوه را از بین می برد و چشم را نورانی می کند.

ثواب الأعمال، ص ۴۲

حدیث۲۲۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ تَصَدَّقَ فی یَوْمٍ اَو لَیْلَةٍ اِنْ کَانَ یَوْمٌ فَیَوْمٌ وَ اِنْ کانَ لَیْلَةٌ فَلَیْلَةٌدَفَعَ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ عَنْهُ الْهَمَّ وَ السَّبُعَ وَ میتَةَ السُّوءِ؛

هر کس در روز و یا شب صدقه بدهد ـ اگر روز است روز و اگر شب است، شب ـ خداوندعزّوجلّ او غم و اندوه، درنده و مرگ بد را دور می کند.

ثواب الأعمال، ص ۱۴۰

حدیث۲۲۷

امام صادق علیه السلام :

مَنْ قالَ فی کُلِّ یَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ اِلاّ بِاللّه دَفَعَ اللّه ُ بِهاعَنْهُ سَبْعینَ نَوْعا مِنَ الْبَلاءِ اَیْسَرُهَا الْهَمُّ؛

هر کس در هر روز صد مرتبه لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ اِلاّ بِاللّه ِ بگوید، خداوند هفتاد نوع بلا را از او دفع می کند، که کوچکترین آن غم و اندوه است.

ثواب الأعمال، ص ۱۶۲

حدیث۲۲۸

امام صادق علیه السلام :

لَمّا سُئِلَ عَنْ طَریقِ الراحَةِ ـ : فی خِلافِ الْهَوی. قیل: فَمَتی یَجِدُعَبدٌ الرّاحَةَ؟ فَقالَ علیه السلامعِنْدَ اَوَّلِ یَوْمٍ یَصیرُ فِی الْجَنَّةِ؛

در پاسخ به این سؤال که راه رسیدن به آسایش چیست؟ فرمودند: مخالفت با هوا وهوس. عرض شد: پس، چه وقت انسان به آسایش می رسد؟ فرمودند: در نخستین روزورودش به بهشت.

تحف العقول، ص ۳۷۰

حدیث۲۲۹

امام صادق علیه السلام :

اَلسُّرُورُ فی ثَلاثِ خِلالٍ: فِی الْوَفاءِ وَ رِعایَةِ الحُقوقِ وَ النُّهوضِ فِیالنَّوائِبِ؛

شادی در سه چیز است: وفاداری، رعایت حقوق و ایستادگی در برابر سختی ها.

تحف العقول، ص ۳۲۳

حدیث۲۳۰

امام صادق علیه السلام :

النَّشْوَةُ فی عَشَرَةِ اَشْیاءَ: فِی الْمَشْیِ وَ الرُّکُوبِ وَ الاِرتِماسِ فِیالْماءِ وَ النَّظَرِ اِلَی الْخُضْرَةِ وَ الاَکْلِ وَ الشُّرْبِ وَ الْجِماعِ وَ السِّواکِ وَ غَسْلِ الرَّأْسِبِالْخَطْمیِّ وَ النَّظَرِ اِلَی الْمَرْأَةِ الْحَسْناءِ وَ مُحادَثَةِ الرِّجالِ؛

نشاط در ده چیز است: پیاده روی، سواری، آب تنی (شنا)، نگاه کردن به سبزی، خوردن و آشامیدن، آمیزش، مسواک کردن، شستن سر با خطمی، نگاه کردن به زن زیباو گفتگوی حکیمانه.

خصال، ص ۴۴۳، ح ۳۸

حدیث۲۳۱

امام صادق علیه السلام :

اَلنَّومُ راحَةٌ لِلْجَسَدِ وَ النُّطْقُ راحَةٌ لِلرُّوحِ وَ السُّکوتُ راحَةٌ لِلْعَقْلِ؛

خواب مایه آسایش جسم، سخن مایه آسایش جان و سکوت مایه آسایش عقل است.

من لایحضره الفقیه، ج۴، ص۴۰۲، ح۵۸۶۵

حدیث۲۳۲

امام صادق علیه السلام :

ما یَمْنَعُ اَحَدَکُمْ اِذا دَخَل عَلَیْهِ غَمٌّ مِنْ غُمُومِ الدُّنْیا اَنْ یَتَوَضَّاَ ثُمَّیَدْخُلَ مَسْجِدَهُ وَ یَرْکَعَ رَکْعَتَینِ فَیَدْعُوَ اللّه َ فیهِما؟ اَما سَمِعْتَ اللّه َ یَقُولُ: «وَاسْتَعینوابِالصَّبْرِ وَ الصَّلاةِ»؟

چه چیز مانع می شود که هر گاه بر یکی از شما غم و اندوه دنیایی رسید، وضو بگیرد وبه سجده گاه خود رود و دو رکعت نماز گزارد و در آن دعا کند؟ مگر نشنیده ای که خداوندمی فرماید: «از صبر و نماز مدد بگیرید»؟

تفسیر عیاشی، ج ۱، ص ۵۹، ح ۳۹

حدیث۲۳۳

امام صادق علیه السلام :

حُرِمَ الْحَریصُ خَصْلَتَیْنِ وَلَزِمَتْهُ خَصْلَتانِ: حُرِمَ القَناعَةَ فَافْتَقَدَالرّاحَةَ وَحُرِمَ الرِّضا فَافْتَقَدَ الْیَقینَ؛

حریص از دو خصلت محروم و با دو خصلت همراه است: از قناعت محروم است و درنتیجه آسایش را از دست می دهد، از راضی بودن محروم است، در نتیجه یقین را ازدست می دهد.

خصال ص ۶۹

حدیث۲۳۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ وَجَدَ هَمّا وَ لا یَدری ما هُوَ فَلْیَغْسِلْ رَأْسَهُ؛

هر کس غمگین شد و علت آن را ندانست، سر خود را بشوید.

الدعوات للراوندی، ص ۱۲۰، ح ۲۸۴

حدیث۲۳۵

امام صادق علیه السلام :

صَدَقَةٌ یُحِبُّهَا اللّه ُ: إصْلاحٌ بَیْنَ النّاسِ إذا تَفاسَدوا، وَتَقارُبٌ بَیْنَهُمْ إذاتَباعَدوا؛

صدقه ای که خداوند آن را دوست دارد عبارت است از: اصلاح میان مردم هرگاهرابطه شان تیره شد و نزدیک کردن آنها به یکدیگر هرگاه از هم دور شدند.

کافی، ج ۲، ص ۲۰۹، ح ۱

حدیث۲۳۶

امام صادق علیه السلام :

إذا أرادَ أَحَدُکُمْ أنْ یُسْتَجابَ لَهُ فَلْیُطَیِّبْ کَسْبَهُ وَلْیَخْرُجْ مِنْ مَظالِمِالنّاسِ ، وَ إنَّ اللّه َ لا یَرْفَعُ إلَیْهِ دُعاء عَبْدٍ وَ فی بَطْنِهِ حَرامٌ أوْ عِنْدَهُ مَظْلَمَةٌ لأحَدٍ مِنْ خَلْقِهِ؛

هر کس بخواهد دعایش مستجاب شود، باید کسب خود را حلال کند و حق مردم راپپردازد. دعای هیچ بنده ای که مال حرام در شکمش باشد یا حق کسی بر گردنش باشد،به درگاه خدا بالا نمی رود.

بحارالأنوار، ج ۹۳، ص ۳۲۱، ح ۳۱

حدیث۲۳۷

امام صادق علیه السلام :

مَنْ بَغی صَیَّرَ اللّه ُ بَغْیَهُ عَلی نَفْسِهِ وَصارَتْ نُصْرَةُ اللّه ِ لِمَنْ بَغیعَلَیْهِ وَمَنْ نَصَرَهُ اللّه ُ غَلَبَ وَاَصابَ الظَّفَرَ مِنَ اللّه ِ ؛

هر کس ستم کند خداوند ستمش را به خود او باز می گرداند و یاری خدا نصیب کسیمی گردد که به او ستم شده و کسی که خدا او را یاری کند غلبه پیدا می کند و از جانب خداپیروزی نصیبش می شود.

تحف العقول، ص ۳۱۵

حدیث۲۳۸

امام صادق علیه السلام :
مَنْ شَتَمَکَ فَقُلْ لَهُ: انْ کُنْتَ صادِقا فیما تَقولُ فَاَسْاَلُ اللّه َ اَنْ یَغْفِرَلی،وَ انْ کُنْتَ کاذِبا فیما تَقولُ فَاللّه َ اَسْاَلُ اَنْ یَغْفِرَ لَکَ. وَمَنْ وَعَدَکَ بِالْخَنی فَعِدْهُبِالنَّصیحَةِ وَالرِّعاءِ؛
اگر کسی به تو ناسزا گفت به او بگو: اگر راست می گویی، از خدا می خواهم که مرابیامرزد و اگر دروغ می گویی، از خدا می خواهم که تو را بیامرزد و اگر کسی تهدیدت کرد،تو او را به خیرخواهی و مراقبت وعده ده.

بحارالأنوار، ج۱، ص ۲۴۴، ح۱۷

حدیث۲۳۹

امام صادق علیه السلام :
اِعْلَموا اَنَّ اللّه َ تَعالی یُبْغِضُ مِنْ خَلْقِهِ الْمتَلَوِّنَ، فَلا تَزولوا عَنِ الْحَقِّوَاَهْلِهِ، فَاِنَّ مَنِ اسْتَبَدَّ بِالْباطِلِ وَاَهْلِهِ هَلَکَ وَفاتَتْهُ الدُّنْیا؛
بدانید که خداوند از انسان هایی که دائما رنگ عوض می کنند نفرت دارد. پس از حقو اهل آن جدا نشوید، چرا که هر کس به باطل و اهل آن بپیوندد، نابود می شود و دنیا راهم از دست می دهد.

امالی مفید، ص۱۳۷، ح ۶

حدیث۲۴۰

امام صادق علیه السلام :
یَنْبَغی لِلْمُؤْمِنِ اَنْ یَکونَ فیهِ ثَمانی خِصالٍ: وَقورا عِنْدَ الهَزاهِزِ،صَبورا عِندَ البَلاءِ، شَکُورا عِنْدَ الرَّخاءِ، قانِعا بِما رَزَقَهُ اللّه ُ، لایَظْلِمُ الاَعْداءِ، وَلایَتَحامَلُ لِلاَصْدِقاءِ، بَدَنُهُ مِنْهُ فی تَعَبٍ وَ النّاسُ مِنْهُ فی راحَةٍ؛
سزاوار است مؤمن هشت خصلت داشته باشد: در سختی ها باوقار، در گرفتاریصبور، در آسایش شاکر و به روزی خداوند قانع باشد، به دشمنان ستم نکند، از دوستانکینه و دشمنی به دل نگیرد، بدنش از او در رنج و مردم از او در آسایش باشند.

کافی، ج۲، ص ۴۷، ح۱

حدیث۲۴۱

امام صادق علیه السلام :
اِحتَجِز مِنَ النّاسِ کُلِّهِم بِـ«بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیمِ» و بِـ«قُل هُوَ اللّه ُ أحَدٌ»اِقرَأها عَن یَمینِکَ و عَن شِمالِکَ و مِن بَینِ یَدَیکَ و مِن خَلفِکَ و مِن فَوقِکَ ومِن تَحتِکَ؛
خود را از تمامی مردم با بسم اللّه الرحمن الرحیم و قل هو اللّه احد حفظ کن. آن را ازسمت راست و چپ و جلو و عقب و بالا و

پایین بخوان.

کافی، ج ۲، ص ۶۲۴

حدیث۲۴۲

امام صادق علیه السلام :

لا تَدَعْ بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیم و إن کانَ بَعدَهُ شِعرٌ؛

بسم اللّه الرحمن الرحیم را رها مکن حتی اگر بعدش شعر باشد.

کافی، ج ۲، ص ۶۷۲

حدیث۲۴۳

امام صادق علیه السلام :

إذا تَوَضَّأَ أحَدُکُم و لَم یُسَمَّ کانَ لِلشَّیطانِ فی وُضوئِهِ شِرکٌ و إنأکَلَ أو شَرِبَ أو لَبِسَ و کُلُّ شَی ءٍ صَنَعَهُ یَنبَغی أن یُسَمِّی عَلَیهِ فَإن لَم یَفعَل کانَلِلشَّیطانِ فیهِ شِرکٌ؛

هر گاه یکی از شما وضو بگیرد و بسم اللّه الرحمن الرحیم نگوید. شیطان در آنشریک است و اگر غذا بخورد و آب بنوشد یا لباس بپوشد و هر کاری که باید نام خدا را برآن جاری سازد، انجام دهد و چنین نکند، شیطان در آن شریک است.

محاسن، ج ۲، ص ۴۳۳

حدیث۲۴۴

امام صادق علیه السلام :

بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیمِ اسْمُ اللّه ِ الْأکبرِ أو قالَ الْأعظَمِ؛

بسم اللّه الرحمن الرحیم، بزرگ ترین ـ فرمود ـ یا با عظمت ترین نام خداوند است.

بحارالأنوار، ج ۹۰، ص ۲۲۳

حدیث۲۴۵

امام صادق علیه السلام :

اَلباءُ بَهاءُ اللّه ِ وَ السِّینُ سَناءُ اللّه ِ وَ الْمیمُ مَجدُ اللّه ِ و اللّه ُ إلهُ کُلِّ شَی ءٍالرَّحمنُ بِجَمیعِ خَلقِهِ وَ الرَّحیمُ بِالْمُؤمنینَ خاصَّةً؛

باء (بسم اللّه الرحمن الرحیم) بهاء (روشنی) خدا و سین آن سناء (بزرگی) خدا و میمآن مجد (عظمت) خدا، و اللّه معبود همه چیز، رحمن مهربان به همه خلق، رحیم مهربانفقط به مؤمنان است.

کافی، ج ۱، ص ۱۱۴

حدیث۲۴۶

امام صادق علیه السلام :

رُبَّما تَرَکَ بَعضُ شیعَتِنا فِی افْتِتاحِ أَمرِهِ بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیمِفَیَمْتَحِنَهُ اللّه ُ بِمَکْروهٍ لِیُنَبِّهَهُ عَلی شُکرِ اللّهِ وَ الثَّناءَ عَلَیهِ و یَمحَقُ وَ صَمةَ تَقصیرِهِعِندَ تَرکِهِ قَولَ بِسمِ اللّهِ الرَّحمنِ الرَّحیمِ؛

بسا که یکی از شیعیان ما در آغاز کاری، بسم اللّه الرحمن الرحیم نمی گوید و به همینخاطر، خداوند، او را گرفتار چیزی ناخوشایند می سازد تا به شکر و ثنای الهی متوجّهگردد و کوتاهی اش را در گفتن بسم اللّه ، جبران کند.

التوحید، ص ۲۳۱

حدیث۲۴۷

امام صادق علیه السلام :

اَلْبسمَلَةُ تیجانُ السُّوَرِ؛

بسم اللّه الرحمن الرحیم، تاج سوره هاست.

تفسیر القرطبی، ج ۱، ص ۹۲

حدیث۲۴۸

امام صادق علیه السلام :

اِغْلِقُوا أَبوابَ الْمَعصیَةِ بِالْإسْتِعاذَةِ وَ افْتَحُوا أبوابَ الطّاعَةِبِالتَّسمیَةِ ؛

درهای گناهان را با استعاذه (پناه بردن به خدا) ببندید و درهای طاعت را با بسم اللّه گفتن بگشایید.

الدعوات، ص ۵۲

حدیث۲۴۹

امام صادق علیه السلام :

خَیْرُ النّاسِ قُضاةُ الْحَقِّ؛

بهترین مردم کسانی هستند که به حق قضاوت کنند.

بحارالانوار، ج ۱۰۴، ص ۲۶۶، ح ۲۰

حدیث۲۵۰

امام صادق علیه السلام :

اَ لْعالِمُ بِزَمانِهِ لا تَهْجُمُ عَلَيْهِ اللَّوابِسُ؛

کسی که به اوضاع زمان خود آگاه باشد، گرفتار هجوم اشتباهات نمی شود.

تحف العقول ، ص ۳۵۶

حدیث۲۵۱

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ الْمُؤْمِنَ وَلِیُّ اللّه ِ يُعينُهُ وَ يَصْنَعُ لَهُ وَ لا يَقولُ عَلَيْهِ اِلاَّ الْحَقَّ وَ لايَخافُ غَيْرَهُ؛

مؤمن دوست خداست، یاریش می رساند و برای او کار می کند و درباره او جز حقنمی گوید و از غیر او نمی ترسد.

کافی، ج ۲، ص ۱۷۱، ح ۵

حدیث۲۵۲

امام صادق علیه السلام :

اِذا اَرادَ اللّه ُ بِقَوْمٍ هَلاكا ظَهَرَ فيهِمُ الرِّبا؛

هنگامی که خداوند بخواهد ملتی را نابود کند، رباخواری در میان آنان رواج می یابد.

وسائل الشيعه، ج ۱۸، ص ۱۲۳، ح ۱۷

حدیث۲۵۳

امام صادق علیه السلام :

اَمّا الْعِلَّةُ فِی الصِّيامِ لِيَسْتَوِیَ بِهِ الْغَنِیُّ وَ الْفَقيرُ و ذلِکَ لِاَنَّ الْغَنِیَّ لَمیَكُنْ لِيَجِدَ مَسَّ الْجوعِ فَيَرْحَمَ الْفَقيرَ لِاَنَّ الْغَنِیُّ كُلَّما اَرادَ شَيئا قَدَرَ عَلَيْهِ فَاَرادَ اللّه ُعَزَّوَجَلَّ اَن يُسَوّی بَينَ خَلقِهِ و اَن يُذيقَ الغَنِیَّ مَسَّ الجوعِ وَ الاَ لَمِ لِيَرِقَّ عَلَى الضَّعيفِو يَرحَمَ الجائعَ ؛

علت روزه گرفتن آن است که به سبب آن، ثروتمند و فقیر برابر شوند، زیرا ثروتمندگرسنگی را احساس نکرده، تا به فقیر رحم کند، هرگاه هم چیزی را بخواهد می تواندفراهم کند. پس خداوند خواست میان بندگانش برابری ایجاد کند و توانمند مزهگرسنگی و درد را بچشد تا بر ناتوان مهر بورزد و بر گرسنه ترحم کند .

بحارالأنوار، ج ۹۶، ص ۳۷۱، ح ۵۳

حدیث۲۵۴

امام صادق علیه السلام :

وَ لَيْسَ يُحَبُّ لِلْمُلوكِ أنْ يُفَرِّطوا فی ثَلاثٍ: فی حِفْظِ الثُّغورِ وَ تَفَقُّدِالْمَظالِمِ وَ اخْتيارِ الصّالِحينَ لِاَعْمالِهِمْ؛

حاکم سزاوار نیست که در سه کار کوتاهی کند: حفظ مرزها، رسیدگی به حقوقپایمال شده و انتخاب افراد شایسته برای کارهایشان.

تحف العقول، ص ۳۱۹

حدیث۲۵۵

امام صادق علیه السلام :

اُنْظُرْ ما بَلَغَ بِهِ عَلیٌّ علیه السلام عِنْدَ رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آلهفَالْزَمْهُ فَاِنَّ عَلیّا علیه السلامإنَّمابَلَغَ ما بَلَغَ بِهِ عِنْدَ رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله بِصِدْقِ الْحَدیثِ وَ اَداءِ الْاَمانَةِ؛

ببین علی علیه السلام با چه چیز آن مَقام را نزد پیامبر خدا صلی الله علیه و آله پیدا کرد، همان را پیروی کن.در حقیقت علی علیه السلام آن مَقام را نزد پیامبر خدا صلی الله علیه و آلهبا راستگویی و امانتداری بدست آورد.

کافی ، ج ۲، ص ۱۰۴، ح ۵

حدیث۲۵۶

امام صادق علیه السلام :

اَلسَّعیدُ مَنِ اتَّبَعَنا وَ الشَّقیُّ مَن عادانا وَ خالَفَنا؛

خوشبخت کسی است که از ما پیروی کند و بدبخت کسی است که با ما دشمنی ومخالفت نماید.

دلائل الإمامة، ص ۲۳۳

حدیث۲۵۷

امام صادق علیه السلام :

اَللّهُمَّ... ما أسعَدْتَ مَنِ اعْتَمَدَ عَلی مَخلُوقٍ مِثْلِهِ... وَ لا أشقَیتَ مَناعْتَمَدَ عَلَی الْخالِقِ الَّذی أنتَ هُوَ؛

خداوندا کسی را که به مخلوقی همانند خود، متکی شد، خوشبخت نکردی و هر که رابه خالقی که تو باشی متکی شد، بدبخت نکردی.

فتح الأبواب، ص ۱۹۹

حدیث۲۵۸

امام صادق علیه السلام :

اَلسَّعادَةُ سَبَبُ خَیرٍ تُمسِکُ بِهِ السَّعیدُ فَیَجُرُّهُ إلَی النَّجاةِ وَ الشَّقاوَةُسَبَبُ خِذلانٍ تُمسِکُ بِهِ الشَّقیُّ فَیَجُرُّهُ إلَی الْهَلَکَةِ؛

خوشبختی رشته خیری است که خوشبخت به آن چنگ زده پس او را به سوینجات می کشاند و بدبختی رشته درماندگی است که

بدبخت به آن می آویزد و او را بههلاکت می کشاند.

الاحتجاج، ج ۲، ص ۹۶

حدیث۲۵۹

امام صادق علیه السلام :

اُدعُ اللّه َ أن یَجعَلَ رِزقَکَ عَلی أیدی خیارِ خَلقِهِ فَإِنَّهُ مِنَ السَّعادَةِ وَ لایَجْعَلَهُ عَلی أیدی شِرارِ خَلقِهِ فَإِنَّهُ مِنَ الشَّقاوَةِ؛

از خـدا بخواه که روزیت را در دسـتان خوبان آفریدگانش قرار دهد که ایناز خوشـبختی است و آن را در دسـتان بَدان آفریدگانش قرار ندهد که این ازبدبختی است.

تحف العقول، ص ۳۶۲

حدیث۲۶۰

امام صادق علیه السلام :

کَم مِن حَریصٍ عَلی أمرٍ قَد شَقِیَ بِهِ حینَ أتاهُ وَ کَم مِن تارِکٍ لِأَمرٍقَد سَعِدَ بِهِ حینَ أتاهُ؛

چه بسـیار حریص بر کاری که وقتی بدان دست یافت با آن بدبخت شد و چه بسـیاررها کننده کاری که وقتی به آن رسید، به وسیله آن خوشبخت شد.

تحف العقول، ص ۳۷۷

حدیث۲۶۱

امام صادق علیه السلام :

مَلعونَةٌ مَلعُونَةٌ اِمْرَأَةٌ تُوذی زَوجَها وَ تَغُمُّهُ وَ سَعیدَةٌ سَعیدَةٌ اِمْرَأَةٌتُکرِمُ زَوجَها وَ لا تُؤذیهِ وَ تُطیعُهُ فی جَمیعِ أحوالِهِ؛

ملعون است ملعون، آن زنی که شوهر خود را بیـازارد و غمگین کنـد و خوشـبخت استخوشـبخت، آن زنی که شوهر خود را احـترام نهد و آزارش ندهد و در همه حال از ویفرمان برد.

کنزالفوائد، ص ۶۳

حدیث۲۶۲

امام صادق علیه السلام :

إذا أرَدتَ أن تَعلَمَ أَشَـقیّا الرَّجُلُ أم سَـعیدا فَانْظُر بِرَّهُ وَ مَعروفَهُ إلیمَن یَصـنَعُهُ؟ فَإِن صَنَعَهُ إلی مَن هُوَ أهلُهُ فَاعلَمْ أنَّهُ إلی خَیرٍ یَصیرُ وَ إن کانَ یَصنَعُهُإلی غَیرِ أهلِهِ فَاعْلَم أنَّهُ لَیسَ لَهُ عِندَ اللّه ِ خَیرٌ؛

اگر می خواهی بـدانی که کسـی بدبخت است یا خوشـبخت؟ نگاه کن ببین به چه کسـیخوبی و نیکی می کند، اگر به اهلش خوبی

می کند بدان که او به سوی خوبی می رود و اگربه نااهلش خوبی می کند بدان که او را نزد خداوند خیری نیست.

الأمالی، طوسی، ص ۶۴۴، ح ۱۳۳۶

حدیث۲۶۳

امام صادق علیه السلام :

لِلمُفَضَّلِ بنِ عُمَرَ ـ : اُنْظُرِ الآنَ اِلی ذَواتِ الْاَربَعِ کَیْفَ تَراهاتَتبَعُ اُمَّهاتِها مُستَقِلَّةً بِاَنفُسِها ... و کَذلِکَ تَری کَثیرا مِنَ الطَّیرِ کَمِثلِ الدَّجاجِ وَ الدُّرّاجِ وَ القَبَجِ تَدرُجُ و تَلقُطُ حینَ یَنقابُ عَنهَا البَیضُ فَاَمّا ما کانَ مِنها ضَعیفالا نُهوضَ فیهِ ، کَمِثلِ فِراخِ الحَمامِ وَ الیَمامِ وَ الحُمَّرِ فَقَد جُعِلَ فِی الاُمَّهاتِ فَضلُعَطفٍ عَلَیها فَصارَت تَمُجُّ الطَّعامَ فی اَفواهِها بَعدَما توعیهِ حَواصِلُها فَلا تَزالُ تَغذوهاحَتّی تَستَقِلَّ بِاَنفُسِها وَ لِذلِکَ لَم تُرزَقِ الحَمامُ فِراخا کَثیرَةً مِثلَما تُرزَقُالدَّجاجُ لِتَقوَی الاُمُّ عَلی تَربیَةِ فِراخِها فَلا تَفسُدَ وَ لا تَموتَ فَکُلٌّ اُعطیَ بِقِسطٍ مِنتَدبیرِ الحَکیمِ اللَّطیفِ الخَبیرِ ؛

به مفضل بن عمر: اکنون به این چارپایان بنگر. ببین چگونه هر یک به طور جداگانهدر پیِ مادرانشان هستند... همچنین بسیاری از پرندگان، مانند: مرغ و قرقاول و کبک، رامی بینی که از همان ساعتی که از تخم بیرون می آیند به دنبال دانه می روند. آنجوجه هایی که ناتوان اند و حرکتی ندارند، مانند: جوجه کبوتر اهلی و کبوتر صحرایی وسینه سرخ، در قلب مادران آنها، مهربانی زیادی نهاده شده است؛ به گونه ای که خوراکرا پس از جمع آوری در چینه دانشان، در دهان آنها می گذارند، و پیوسته آنها را غذامی دهند تا خودشان در انجام دادن کارهایشان استقلال یابند. به همین دلیل (ناتوانیجوجه ها) است که کبوتر، مانند مرغ، از جوجه زیاد بر خوردار نمی شود، به جهت این کهمادر بتواند جوجه هایش را خوب بپروراند تا رنجور نگردند و تلف نشوند. روزیِ همه آنهابه عدالت و از روی تدبیر [خداوندِ] دانای مهربانِ آگاه، عطا شده است.

بحار الأنوار ، ج ۶۴، ص ۵۴

حدیث۲۶۴

امام صادق علیه السلام :

اَلنّاسُ یَسْتَغْنونَ اِذا عُدِلَ بَیْنَهُمْ وَ تُنْزِلُ السَّماءُ رِزْقَها وَ تُخْرِجُالْاَرْضُ بَرَکَتَها بِاِذْنِ اللّه تَعالی؛

اگر در میان مردم عدالت اجرا شود، بی نیاز می شوند و به اذن خداوند متعال، آسمانروزیِ خود را فرو می فرستد و زمین برکاتش را بیرون می ریزد.

کافی، ج ۳ ، ص ۵۶۸، ح ۶

حدیث۲۶۵

امام صادق علیه السلام :

عن یونس... عن الإمام الصادق علیه السلام ، قالَ : قالَ لَهُ رَجُلٌ : جُعِلْتُ فِداکَ ،اَجبَرَ اللّه ُ العِبادَ عَلَی المَعاصی ؟ فَقالَ : اللّه ُ اَعدَلُ مِن اَن یُجبِرَهُم عَلَی المَعاصیثُمَّ یُعَذِّبَهُم عَلَیها . فَقالَ لَهُ : جُعِلتُ فِداکَ ، فَفَوَّضَ اللّه ُ اِلَی العِبادِ ؟ قالَ : فَقالَ :لَو فَوَّضَ اِلَیهِم لَم یَحصُرهُم

بِالاَمرِ وَ النَّهیِ . فَقالَ لَهُ : جُعِلتُ فِداکَ فَبَینَهُما مَنزِلَةٌ ؟ قالَ : فَقالَ : نَعَم ، اَوسَعُ ما بَینَ السَّماءِ وَالاَرضِ ؛

به نقـل از یونس: مردی به امـام صـادق علیه السـلامگفت: فـدایت شوم! آیا خداونـد، بنـدگان را برانجام گناهان مجبور ساخته؟ امام فرمودنـد:« خداونـد، عـادل تر از آن است که آنـان را برانجـام گناهـان مجبور سـازد و سپس به خاطر آن، کیفرشان نمایـد». گفت: فدایت شوم! پسخداوند، اختیار آن را به بندگان واگذاشته است؟ فرمودند: «اگر به اختیار آنانمی گذاشت، امر و نهیشان نمی کرد». عرض کرد: فدایت شوم! آیا میان جبر و واگذار کردن،جایگاه دیگری هم هست؟ فرمود: «آری، گسترده تر از فاصـله میان آسمان و زمین».

کافی ، ج ۱، ص ۱۵۹، ح ۱۱

حدیث۲۶۶

امام صادق علیه السلام :

مـا نَهـاهُ اللّه ُ عَنْ شَـی ءٍ اِلاّ وَ قَـدْ عَلِمَ اَ نَّهُ یُطیقُ تَرَ کَهُ ، وَ لا اَمَرَهُ بِشَـی ءٍ اِلاّوَ قَـدْ عَلِمَ اَ نَّهُ یَسْـتَطیعُ فِعْلَهُ ؛ لِاَ نَّهُ لَیْسَ مِنْ صِـفَتِهِ الْجَورُ وَ العَبَثُ وَالظُّلْمُ وَ تَکلیفُ الْعِبادِما لا یُطیقونَ ؛

«خداونـد از چیزی نهی نکرد، جز این که می دانـد بنـده تـوان ترک آن را دارد و به چیزیـامر نکرد، جز این که می دانـد بنـده تـوان انجام آن را دارد، زیرا جُور و سرگرمی و ستم وتکلیف کردن بندگان به آنچه توانش را ندارند، از صفات خداوند نیستند».

الاحتجاج ، ج ۲، ص ۲۲۳

حدیث۲۶۷

امام صادق علیه السلام :

قَـدْ عَلِمْتُ یـا اِلهی اَ نَّهُ لَیْسَ فی حُکْمِـکَ ظُلْمٌ وَ لا فی نَقْمَتِکَ عَجَلَـةٌ وَاِنَّما یَعْجَلُ مَنْ یَخافُ الْفَوْتَ وَ یَحْتاجُ اِلَی الظُّلْمِ الضَّعیفُ وَ قَدْ تَعالَیْتَ یا اِلهی عَنْ ذلِکَعُلُوّا کَبیرا ؛

بار الها! به تحقیق دانستم که در قضاوت تو، هیچ ظلمی و در کیفرت هیچ شتابینیست. همانا کسی شتاب می کند که نگران از دست دادن فرصت است. و شخص ناتوانبه ظلم کردن، نیاز دارد، در حالی که ـ ای پروردگار من ـ مقام تو، بالاتر از آن است.

تهذیب الاحکام ، ج ۵، ص ۲۷۷، ح ۹۴۶

حدیث۲۶۸

امام صادق علیه السلام :

... وَ لَو کانَتِ النِّیّاتُ مِنْ اَهْلِ الْفِسْقِ یُؤخَـذُ بِها اَهْلُها ، اِذا لَاُخِـذَ کُلُّمَنْ نَوَی الزِّنا بِالزِّنا ، وَ کُلُّ مَنْ نَوَی السَّرِقَةَ بِالسَّرِقَةِ ، وَ کُلُّ مَنْ نَوَی الْقَتلَ بِالْقَتْلِ ،وَ لکِنَّ اللّه َ عَدْلٌ حَـکیمٌ ، لَیْسَ الْجَوْرُ مِنْ شَأنِهِ ، وَ لکِنَّهُ یُثیبُ عَلی نیّاتِ الْخَیرِ اَهْلَها ،وَ اِضْمارِهِم عَلَیْها ، وَ لا یُؤاخِذُ اَهْلَ الْفُسوقِ حَتّی یَفْعَلوا ؛

اگر فاسقان به نیت هایشان بازخواست می شدند، در این صورت، هرکس نیّت زنامی کرد، به زنا و هرکس نیّت دزدی می کرد، به

دزدی و هر کس نیّت کشتن می کرد، بهکشتن بـازخواست می شـد، ولی خداونـد عـادل حکیـم اسـت و ظلـم، از شـأن او بـه دور است،امّا نیکوکاران را بر پایه نیت های خوبشان و بر پایه نیت های خوبی که پنهان داشته اند،پاداش می دهد و بدکاران را تا زمانی که کار بد انجام نداده اند، باز خواست نمی کند.

قرب الإسناد ، ص۹، ح ۲۸ و ص ۴۸، ح ۱۵۸

حدیث۲۶۹

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ بَنی اِسـرائیلَ اَ تَوا موسی علیه السلام ، فَسَأَلوهُ اَنْ یَسْاَلَ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ اَنْیُمْطِرَ السَّماءَ عَلَیْهِمْ اذا اَرادوا ، وَ یَحْبِسَها اذا اَرادوا ، فَسَاَلَ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ ذلِکَ لَهُمْ . فَقالَاللّه ُ عَزَّوَجَلَّ : ذلِکَ لَهُم یا موسـی ، فَاَخْبَرَهُم موسی فَحَرَثوا وَ لَمْ یَتْرُ کوا شَیْئا اِلّازَرَعوهُ ثُمَّ اسْتَنْزَلُوا الْمَطَرَ عَلی اِرادَتِهِم ، وَ حَبَسوهُ عَلی اِرادَتِهِم ، فَصـارَت زُروعُهُم کَاَنَّهَـا الْجِبالُ وَ الآجامُ ، ثُمَّ حَصَـدوا وَ داسوا وَ ذَرّوا فَلَمْ یَجِـدوا شَـیئا فَضَـجّواالِی موسـی علیه السـلام وَ قـالوا : اِنَّما سَأَلْـناکَ اَنْ تَسْاَلَ اللّه َ اَنْ یُمْطِرَ السَّماءَ عَلَیْنااِذا اَرَدْنا فَاَجابَنا ، ثُمَّ صَـیَّرَها عَلَیْنا ضَـرَرا فَقالَ : یا رَبِّ اِنَّ بَنی اِسـرائیلَ ضَـجّوامِمّا صَـنَعْتَ بِهِم ، فَقـالَ : وَ مِمَّ ذاکَ یـا موسـی ؟ قالَ : سَاَلونی اَنْ اَسْاَ لَکَ اَنْ تُمْطِرَالسَّماءَ اذا اَرادوا وَ تَحبِسَـها اذا اَرادوا فَـاَجَبْتَهُمْ ثُـمَّ صَـیَّرتَها عَلَیْهِـمْ ضَـرَرا ! فَقـالَ :یـا موسـی ، اَ نَـا کُنـتُ الْمُقَـدِّرَ لِبَنی اِسـرائیلَ فَلَـمْ یَرضَـوا بِتَقـدیری ، فَـاَجَبْتُهُم اِلی اِرادَتِهِمْفَکانَ ما رَاَیْتَ ؛

بنی اسـرائیل نزد موسـی علیه السلام آمدند و از او خواستند که از خداوند عزّوجلّدرخواست کند تا هرگاه آنان اراده کردند، آسمان برایشـان ببـارد و هرگـاه آنـان خواسـتند،آن را از باریـدن بـاز دارد. موسـی علیه السـلام نیز خواسـته آنـان را از خداونـد عزّوجـلّ در خواسـتنمود. خداوند عزّوجلّ فرمود: «ای موسـی! باشد[پذیرفتم]». موسـی علیه السـلام آنان را خبردارکرد. پس به کشت همه دانه ها پرداختنـد و چیزی را فروگـذار نکردنـد. سـپس بر پایهخواسـتشان، بارش باران را درخواست نمودنـد و براساس درخواسـتشان از آن جلوگیریکردنـد. در نتیجه، کشتزارهایشـان چنـان پُربـار شـد که محصول آنها هماننـد کوه ها و نیزارهاگردیـد. سـپس درو کردنـد و کوبیدنـد و باد دادنـد، امّا چیزی به دست نیاوردند. پس، نزدموسـی علیه السـلامفریاد و ناله سـر دادند و گفتند: ما از تو در خواسـت کردیم که از خـدا بخواهی کههرگاه ما خواستیم، آسـمان بر ما ببارد. خـدا خواسـته ما را پذیرفت و سـپس آن را بر ضـرر ماگرداند! موسـی علیـه السـلام گفـت: پروردگـارا! بنی اسـرائیل، از کـار تـو به فریـاد آمدنـد. خـدا فرمـود: «ایموسـی! برای چه؟» گفت: از من درخواست کردنـد که از تو بخواهم هرگـاه آنـان خواسـتند،آسـمان را ببـارانی و هرگـاه خواسـتند، آن را از بارش باز داری . تو هم پذیرفتی، اما آن را بهضـررشان گرداندی! خدا فرمود: «ای موسـی! من برای بنی اسـرائیل، تقدیر کرده بودم،ولی آنان به مقدرات من راضی نشدند. پس، خواسته شان را پذیرفتم و نتیجه اش اینشد که دیدی ».

کافی ، ج ۵، ص ۲۶۲، ح ۲

حدیث۲۷۰

امام صادق علیه السلام :

هذِهِ الآفاتُ... مِنَ الوَباءِ وَ الجَرادِ و ما اَشـبَهَ ذلِکَ ما بالُها لا تَدومُ ...و یُلذَعُ اَحیانا بِهذِهِ الآفاتِ الیَسیرَةِ لِتَأدیبِ النّاسِ وَ تَقویمِهِم ، ثُمَّ لا تَـدومُ هـذِهِالآفاتُ ، بَل تَـکشِفُ عَنْهُم عِنـدَ القُنوطِ مِنهُم ، فَتَـکونُ وُقوعُها بِهِمْ مَوعِظَةً و کَشـفُهاعَنهُم رَحمَةً ... . فَإِذا عَضَّتهُ المَکارِهُ وَ

وَجِدَ مَضَضَهَا اتَّعَظَ وَ اَبصَرَ کَثیرا مِمّاکانَ جَهِلَهُ وَ غَفَلَ عَنهُ ، وَ رَجَعَ اِلی کَثیرٍ مِمّا کانَ یَجِبُ عَلَیهِ ... اِنَّ هذِهِ الآفاتِ وَ ان کانَتَنالُ الصّالِحَ وَ الطّالِحَ جَمیعاً ، فَاِنَّ اللّهَ جَعَلَ ذلِکَ صَلاحا لِلصِّنفَینِ کِلَیهِما :اَمَّا الصّالِحونَ فَاِنَّ الَّذی یُصیبُهُم مِن هذا یَرُدُّهُم نِعَمَ رَبِّهِم عِندَهُم فی سالِفِ اَیّامِهِم فَیَحدوهُم ذلِکَ عَلَی الشُّکرِ وَ الصَّبرِ ، وَ اَمَّا الطّالِحونَ فَاِنَّ مِثلَ هذا اذا نالَهُمکَسَرَ شِرَّتَهُم وَ رَدَعَهُم عَنِ المَعاصی وَالفَواحِشِ ، وَ کَذلِکَ یَجْعَلُ لِمَن سَلِمَ مِنهُممِنَ الصِّنفَینِ صَلاحا فی ذلِکَ ، اَمَّا الاَبرارُ فَاِنَّهُم یَغتَبِطونَ بِماهُم عَلَیهِ مِنَ البِرِّوَ الصَّلاحِ و یَزدادونَ فیهِ رَغبَةً وَ بَصیرَةً ، و اَمَّا الفُجّارُ فَاِنَّهُم یَعرِفونَ رَأفَةَ رَبِّهِموَ تَطَوُّلَهُ عَلَیهِم بِالسَّلامَةِ مِن غَیرِ استِحقاقِهِم ، فَیَحُضُّهُم ذلِکَ عَلَی الرَّأفَةِ بِالنّاسِوَالصَّفحِ عَمَّن اَساءَ اِلَیهِم ؛

این آفت ها، از قبیل وبا و هجوم ملخ و ماننـد اینها، دوام ندارند...و گاهیا این آفت های زودگذر، آسیبی به مردم می رسد تا ادب شوند و مقاوم گردند.البته آفت ها دوامی ندارند و همین که موجب ناامیدی مردم شوند، برداشته می شوندتا معلوم گردد که گرفتار شـدن به آفـات، انـدرزی برای مردم و برطرف شـدن آفـات [نیز]بخشایشـی در حق آنـان است... پس هرگـاه سختی ها انسان را فرا گرفتند و او رنج آنهارا چشید، پند می گیرد و از بسیاری چیزها که نمی دانست و غفلت داشت، آگاه می گرددو به سوی بسیاری چیزها که بر او واجب بوده، توجه می کنـد... هرچنـد چنین آفت هاییهم به نیکوکاران و هم به بدکاران می رسـند، امّا خداوند، آنها را برای هر دو گروه، خوبقرار داده است.برای نیکوکـاران، خوب است، چون هر آسیبی به آنان برسـد، آنها را نسبت بهنعمت های پروردگارشان ـ که در گذشـته داشـته اند ـ هشـیارتر می کند و به سپاس گزاری وصبر بر می انگیزد. برای بدکاران هم خوب است، چون وقتی چنین آسیبی به آنها برسد،شرارتشان را در هم می شکند و از گناهان و زشتی ها بازشان می دارد.همچنین خداوند، جانِ سـالم بـه در بُردن از آفـت هـا را برای هر دو گروه،خـوب قرار داده اسـت. برای نیکوکـاران، خـوب اسـت، چـون آنهـا را بـه نیکیو درسـتکاری خویش امیـدوار می کند و برای بدکاران هم خوب است، چون مهربانی و احسان پروردگارشان را در می یابند که آنها را سـالم قرار داد، بـا آن کهشایسـته اش نبودنـد، و همین، آنها را به مهربانی با مردم و گـذشت از بـدی های دیگرانـدر حقّ خویش، تشویق می کند.

بحار الأنوار ، ج ۳، ص ۱۳۸ و ۱۳۹

حدیث۲۷۱

امام صادق علیه السلام :

سَاَلتُ اَبا عَبدِ اللّه علیه السـلام عَن قَولِ اللّه عَزَّ وَ جَلَّ : «وَ ما اَصابَکُم مِنْمُصیبَةٍ فَبِمَا کَسَبَتْ اَیْدیکُمْ» اَرَاَیتَ ما اَصابَ عَلیّا وَ اَهلَ بَیتِهِ علیهم السلامِمِن بَعْدِهِ هُوَ بِماکَسَبَت اَیدیهِم ، وَ هُم اَهلُ بَیتِ طَهارَةٍ مَعصومونَ ؟ فَقالَ : اِنَّ رَسولَ اللّه صلی الله علیه و آله کانَ یَتوبُاِلَی اللّه وَ یَستَغفِرُهُ فی کُلِّ یَومٍ وَ لَیلَةٍ مِئَةَ مَرَّةٍ مِن غَیرِ ذَنبٍ ، اِنَّ اللّهَ یَخُصُّ اَولیاءَهُ بِالمَصائِبِ لِیَأْجُرَهُم عَلَیها مِن غَیرِ ذَنبٍ ؛

از امام صادق علیه السـلام درباره این سـخن خداوند عزّ و جلّ: (و هرگونه مصیبتی به شمابرسد، نتیجه اعمال خود شماست) پرسیدم که: درباره آنچه به علی و اهل بیت او علیهم السلامپس از او رسید، چه نظری داری؟ آیا آن هم نتیجه اعمال خودشان بود، در حالی کهآنان خانـدانی پاک و معصومنـد؟ فرمودنـد: «پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله بدون آن که گناهی کردهباشد، شبانه روزی، صـد مرتبه به درگاه خداوند، توبه می کرد و آمرزشـمی طلبید. خداوند، اولیای خود را گرفتار مصائب می کند تا به سـبب آن پاداشـشان دهد،بدون آن که گناهی کرده باشند.

کافی ، ج ۲، ص ۴۵۰، ح ۲

حدیث۲۷۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ لَمْ يَبْعَثْ نَبيّا إلاّ بِصِدْقِ الْحَديثِ وَأداءِ الأْمانَةِ إلَيالْبَرِّ وَالْفاجِرِ؛

خدای عزوجل هیچ پیامبری را نفرستاد، مگر با راستگویی، و برگرداندن امانت بهنیکوکار و یا بدکار.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۴، ح ۱

حدیث۲۷۳

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الصّادِقَ أوَّلُ مَنْ يُصَدِّقُهُ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ يَعْلَمُ أنَّهُ صادِقٌ وَتُصَدِّقُهُنَفْسُهُ تَعْلَمُ أنَّهُ صادِقٌ؛

راستگو را نخستین کسی که تصدیق می کند، خدای عزوجل است که می داند اوراستگوست و نیز نفس او تصدیقش می کند که می داند راستگوست.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۴، ح۶

حدیث۲۷۴

امام صادق علیه السلام :

لا تَغْتَرّوا بِصَلاتِهِمْ وَلا بِصيامِهِمْ، فَإنَّ الرَّجُلَ رُبَما لَهِجَ بِالصَّلاةِوَالصَّوْمِ حَتّى لَوْ تَرَكَهُ اسْتَوْحَشَ ، وَلكِنِ اخْتَبِروهُمْ عِنْدَ صِدْقِ الْحَديثِ وَأداءُ الأمانَةِ؛

فریب نماز و روزه مردم را نخورید، زیرا آدمی گاه چنان به نماز و روزه خو می کند کهاگر آنها را ترک گوید، احساس ترس می کند، بلکه آنها را به راستگویی و امانتداری بیازمایید.

کافی، ج۲، ص ۱۰۴، ح۲

حدیث۲۷۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ مِمّا أعانَ اللّه ُ (بِهِ) عَلَى الْكَذّابينَ النِّسْيانَ؛

از جمله کمک های خداوند بر ضد دروغگویان فراموشی است.

کافی، ج ۲، ص ۳۴۱، ح ۱۵

حدیث۲۷۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ صَدُقَ لِسانُهُ زَکی عَمَلُهُ؛

هر کس راستگو باشد عملش پاکیزه می شود و رشد می کند.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۵، ح ۱۱

حدیث۲۷۷

امام صادق علیه السلام :

اَلْکَلامُ ثَلاثَةٌ: صِدْقٌ وَکِذْبٌ وَ إِصْلاحٌ بَیْنَ النّاسِ قالَ: قیلَ لَهُ:جُعِلْتُ فِداکَ مَا الْإِصْلاحُ بَیْنَ النّاسِ؟ قالَ: تَسْمَعُ مِنَ الرَّجُلِ کَلاما یَبْلُغُهُفَتَخْبُثُ نَفْسُهُ، فَتَلْقاهُ فَتَقولُ: سَمِعْتُ مِنْ فُلانٍ قالَ فیکَ مِنَ الْخَیْرِ کَذا وَ کَذا، خِلافَ ماسَمِعْتَ مِنْهُ؛

سخن سه گونه است: راست و دروغ و اصلاح میان مردم به آن حضرت عرض شد:قربانت اصلاح میان مردم چیست؟ فرمودند: از کسی سخنی درباره دیگری می شنویکه اگر سخن به گوش او برسد، ناراحت می شود. پس تو آن دیگری را می بینی و بر خلافآنچه شنیده ای، به او می گویی: از فلانی شنیدم که در خوبی تو چنین و چنان می گفت.

کافی، ج۲، ص ۳۴۱، ح ۱۶

حدیث۲۷۸

امام صادق علیه السلام :

اَلْحِلْمُ سِراجُ اللّه ... وَالْحِلْمُ یَدورُ عَلی خَمْسَةِ أَوْجُهٍ: أنْ یَکونَ عَزیزافَیَذِلَّ أَوْ یَکونَ صادِقا فَیُتَّهَمَ أَوْ یَدْعُوَ إِلَی الْحَقِّ فَیُسْتَخَفَّ بِهِ أَوْ أنْ یُؤْذی بِلا جُرْمٍ أَوْأَنْ یُطالِبَ بِالْحَقِّ وَیُخالِفوهُ فیهِ، فَإِنْ آتَیْتَ کُلًّا مِنْها حَقَّهُ فَقَدْ اَصَبْتَ... ؛

بردباری چراغ خداست... پنج چیز است که بردباری می طلبد: شخص عزیز باشدو خوار شود، راستگو باشد و نسبت ناروا داده شود، به حق دعوت کند و سبکش بشمارند،بی گناه باشد و اذیت شود، حق طلبی کند و با او مخالفت کنند. اگر در هرپنج مورد، به حق رفتار کنی، بردبار هستی... .

بحارالأنوار، ج ۷۱، ص ۴۲۲، ح ۶۱

حدیث۲۷۹

امام صادق علیه السلام :

لَیْسَ مِنّا مَنْ لَمْ یَمْلِکْ نَفْسَهُ عِنْدَ غَضَبِهِ؛

کسی که هنگام خشم خوددار نباشد، از ما نیست.

کافی، ج ۲، ص ۶۳۷، ح ۲

حدیث۲۸۰

امام صادق علیه السلام :
ما مِنْ عَبْدٍ کَظَمَ غَیْظا اِلاّ زادَهُ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ عِزّا فِی الدُّنْیا وَالآخِرَةِ؛
هیچ بنده ای نیست که خشمی را فرو خورد مگر آنکه خداوند عزوجل در دنیا وآخرت بر عزت او بیفزاید.

اصول کافی، ج ۲، ص ۱۱۰

حدیث۲۸۱

امام صادق علیه السلام :
اَلْغَضَبُ مِفْتاحُ کُلِّ شَرٍّ؛
خشم کلید همه بدی هاست.

کافی، ج۲، ص ۳۰۳، ح۳

حدیث۲۸۲

امام صادق علیه السلام :
مَنْ غَضِبَ عَلَیْکَ ثَلاثَ مَرّاتٍ وَلَم یَقُل فیکَ سوءا فَاتَّخِذْهُ لِنَفْسکَخلیلاً؛
هر کس سه بار بر تو خشم گرفت ولی به تو بد نگفت، او را برای خود به دوستیانتخاب کن.

معدن الجواهر، ص۳۴

حدیث۲۸۳

امام صادق علیه السلام :
اَلمُؤمِنُ اِذا غَضِبَ لَم یُخرِجْهُ غَضَبُهُ مِنْ حَقٍّ وَاِذا رَضِیَ لَم یُدخِلْهُرِضاهُ فی باطِلٍ وَالَّذی اِذا قَدَرَ لَم یَأخُذ اَکْثَرَ مِمّا لَهُ؛
مؤمن چون خشمگین شود، خشمش او را از حق بیرون نبرد و چون خشنود شود،خشنودیش او را به باطل نکشاند و چون قدرت یابد بیش از حقّ خود نگیرد.

بحارالأنوار، ج ۷۸، ص ۲۰۹، ح۸۵

حدیث۲۸۴

امام صادق علیه السلام :
فِی السِّواکِ اثْنَتا عَشْرَةَ خَصْلَةً: هُوَ مِنَ السُّنَّةِ، وَمَطْهَرَةٌ لِلْفَمِ،وَمَجْلاةٌ لِلْبَصَرِ، وَیُرْضِی الرَّحْمنَ، یُبَیِّضُ الأَسْنانَ، یَذْهَبُ بِالْحَفَرِ، وَیَشُدُّاللِّثَّةَ،

وَيُشَهِّى الطَّعامَ، وَيَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ، وَيَزيدُ فِى الْحِفْظِ، وَيُضاعِفُ الْحَسَناتِ،وَتَفْرَحُ بِهِ الْمَلائِكَةُ؛

در مسواك زدن دوازده فايده وجود دارد: ۱. از سنت پيامبر صلى الله عليه و آلهاست، ۲. دهان راپاكيزه مى كند، ۳. نور چشم را زياد مى كند، ۴. باعث خشنودى خداوند است،۵ . دندان ها را سفيد مى كند، ۶ . جرم آنها را از بين مى برد، ۷ . لثه را محكم مى كند،۸ . اشتها آور است، ۹ . بلغم را مى برد، ۱۰. حافظه را زياد مى كند، ۱۱. حسنات را چندبرابر مى كند، ۱۲. فرشتگان از آن شاد مى گردند.

خصال، ص ۴۸۱

حديث۲۸۵

امام صادق عليه السلام :

اِيّاكَ وَ السِّواكَ فِى الْحَمّامِ فَاِنَّهُ يورِثُ وَباءَ الْاَسْنانِ؛

در حمام مسواك نزنيد؛ زيرا كه دندان ها را فاسد مى كند.

علل الشرايع، ص ۲۹۲

حديث۲۸۶

امام صادق عليه السلام :

نِعْمَ اللُّقْمَةُ الجُبْنُ، تُعْذِبُ الْفَمَ وَ تُطَيِّبُ النَّكْهَةَ و ... ؛

خوب لقمه اى است پنير؛ آب دهان را گوارا و بوى آن را خوش مى نمايد ... .

بحارالأنوار، ج ۶۶ ، ص ۱۰۵، ح ۱۱

حديث۲۸۷

امام صادق عليه السلام :

ما أَدَرْتَ عَلَيْهِ لِسانَكَ فَأَخْرَجْتَهُ فَابْلَعْهُ وَما أَخْرَجْتَهُ بِالْخَلالِفَارْمِ بِهِ؛

بعد از غذا زبان را دور دهان بگردان، هرچه با زبان درآمد فرو ببر، و آنچه را با خلالبيرون آوردى از دهان بيرون افكن.

مكارم الأخلاق، ص۱۵۲

حديث۲۸۸

امام صادق عليه السلام :

مَنْ اَصابَهُ ضَعْفٌ فى قَلْبِهِ اَو بَدَنِهِ فَلْيَأكُلْ لَحْمَ الضَّأنِ بِاللَّبَنِ فَاِنَّهُيُخْرِجُ مِنْ اَوصالِهِ كُلَّ داءٍ وَ غائِلَةٍ وَ يُقَّوى جِسْمَهُ وَ يَشُدُّ لِثَـتَهُ؛

هر كس به ضعفى در قلب يا بدن خويش گرفتار شد، بايد گوشت گوسفند با شيربخورد، چرا كه اين خوراك، هر درد و بلايى را

از اندام وی بیرون می بَرَد و تن او را تقویت ولثه اش را محکم می کند.

محاسن، ج ۲، ص ۲۵۹، ح ۱۸۱۹

حدیث۲۸۹

امام صادق علیه السلام :
ثَلاثٌ یُذْهِبْنَ النِّسْیانَ وَ یُحْدِثْنَ الذُّکْرَ: قِراءَهُ الْقُرآنِ، وَ السِّواکُ وَالصِّیامُ؛
سه چیز، فراموشی را از بین می برد و حافظه را زیاد می کند: خواندن قرآن، مسواکزدن و روزه گرفتن.

دعائم الاسلام، ج ۲، ص ۱۳۷، ح ۴۸۱

حدیث۲۹۰

امام صادق علیه السلام :
کُلُوا الْبَصَلَ؛ فَاِنَّ فیهِ ثَلاثَ خِصالٍ: یُطَیِّبُ النَّـکْهَهَ وَ یَشُدُّ اللِّثَهَ وَیَزیدُ فِی الْماءِ وَ الْجِماعِ؛
پیاز بخورید؛ چرا که سه ویژگی دارد: دهان را خوشبو، لثه را محکم و توان جنسی رازیاد می کند.

کافی، ج ۶ ص ۳۷۴، ح ۳

حدیث۲۹۱

امام صادق علیه السلام :
اَلْخِلالُ بَعْدَ الطَّعامِ، یَشُدُّ اللِّثاتِ وَ یَجْلِبُ الرِّزْقَ وَ یُطَیِّبُ النَّـکْهَهَ؛
خلال کردن بعد از غذا، لثه ها را محکم، روزی را زیاد و دهان را خوشبو می کند.

احقاق الحق، ج ۱۲، ص ۲۸۳

حدیث۲۹۲

امام صادق علیه السلام :
اَلحَوْکَ بَقْلَهُ الأَنْبیاءِ. أَما إِنَّ فیهِ ثَمانُ خِصالٍ:... وَ یُطَیِّبُ النَّـکْهَهَ ...؛
ریحان سبزی انبیاست و در آن هشت خاصیت است: ... از جمله این که دهان راخوشبو می سازد.

کافی، ج ۶، ص ۳۶۴، ح ۴

حدیث۲۹۳

امام صادق علیه السلام :

خَلُّ الْخَمْرِ یَشُدُّ اللِّثَهَ وَ یَقْتُلُ دَوابَّ الْبَطْنِ وَ یَشُدُّ الْعَقْلَ؛

سرکه لثه را تقویت می کند، کِرم معده را از بین می برد و عقل را نیرو می بخشد.

کافی، ج ۶ ، ص ۳۳۰، ح ۹

حدیث۲۹۴

امام صادق علیه السلام :

اَلحِنّاءُ یَذْهَبُ بِالسَّهَکِ وَ یَزیدُ فی ماءِ الْوَجْهِ وَ یُطَیِّبُ النَّکْهَهَ وَیُحَسِّنُ الْوَلَدَ؛

حنا، بوی بد عرق را از بین می برد و چهره را شاداب، دهان را خوشبو و فرزند را زیبا می کند.

کافی، ج ۶، ص ۴۸۴، ح ۵

حدیث۲۹۵

امام صادق علیه السلام :

عَلَیْکُمْ بِالسِّواکِ فَاِنَّهُ یُذْهِبُ وَسْوَسَهَ الصَّدرِ؛

شما را سفارش می کنم به مسواک زدن؛ چرا که وسوسه دل را از بین می برد.

امالی طوسی، ج ۱، ص ۶۶۷، ح ۱۳۹۶

حدیث۲۹۶

امام صادق علیه السلام :

نِعْمَ الطَّعامُ الزَّیْتُ یُطَیِّبُ النَّکْهَهَ وَیَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ وَیُصْفِی اللَّوْنَوَیَشُدُّ الْعَصَبَ وَیَذْهَبُ بِالْوَصَبِ وَیُطْفِئُ الْغَضَبَ؛

زیتون غذای خوبی است، دهان را خوشبو می کند، بلغم را از بین می برد، رنگپوست را صفا می بخشد، اعصاب را محکم می کند، مرض را می برد و خشم راخاموش می کند.

مکارم الاخلاق، ص ۱۹۰

حدیث۲۹۷

امام صادق علیه السلام :

اذا قُمْتَ بِاللَّیْلِ فَاسْتَکْ فَاِنَّ الْمَلَکَ یَأْتیکَ فَیَضَعُ فاهُ عَلی فیکَ فَلَیْسَ مِنْ حَرْفٍ تَتْلوهُ وَ تَنْطِقُ بِهِ اِلّا صَعِدَ بِهِ اِلَی السَّماءِ فَلْیَکُنْ فوکَ طَیِّبَ الرِّیحِ؛

شبانگاه که (برای نماز) برخاستی، مسواک بزن چرا که فرشته ای نزد تو می آید ودهانش را بر دهانت می گذارد و آنگاه هیچ

حرفی از قرآن و نماز و دعا نمی خوانی مگرآن که آن را به آسمان بالا می برد، پس باید که دهانت خوشبو باشد.

وسائل الشیعهٔ، ج ۱، ص ۳۵۷

حدیث۲۹۸

امام صادق علیه السلام :
لَوْ یَعْلَمُ النّاسُ ما فِی التُّفّاحِ، ماداوَوْا مَرضاهُمْ إِلّا بِهِ، أَلا وَإِنَّهُ أَسْرَعُشَیْ ءٍ مَنْفَعَةً لِلْفُؤادِ خاصَّةً وَإِنَّهُ نَضوحَةٌ؛
اگر مردم می دانستند چه خواصی در سیب وجود دارد، بیماران خود را تنهابا آن درمان می کردند. بدانید که سیب از هر چیزی سریع تر به قلب فایده می بخشدو خوشبو کننده است.

طب الأئمه، ص ۱۳۵

حدیث۲۹۹

امام صادق علیه السلام :
سُئِلَ اَبو عَبْدِ اللّه علیه السلام عَنِ الْکُرّاثِ، فَقالَ: کُلْهُ، فَاِنَّ فیهِ اَرْبَعَ خِصالٍ: یَطَیِّبُ النَّکْهَةَ و... ؛
از امام صادق علیه السلام درباره تره پرسیدند. امام فرمودند: آن را بخور؛ زیرا در آن، چهارفایده هست: دهان را خوشبو می کند و... .

کافی، ج ۶ ، ص ۳۶۵، ح ۴

حدیث۳۰۰

امام صادق علیه السلام :
... وَ السَّعْتَرُ وَ الْمِلحُ... یُطَیِّبانِ النَّکْهَةَ؛
آویش و نمک، دهان را خوشبو می کنند.

مکارم الاخلاق، ج ۱، ص ۴۱۶، ح ۱۴۱۰

حدیث۳۰۱

امام صادق علیه السلام :
اَ لْکُحْلُ بِاللَّیلِ یُطَیِّبُ الْفَمَ وَ مَنْفَعَتُهُ اِلی اَرْبَعینَ صَباحا؛
سرمه کشیدن در شب، دهان را خوشبو می کند و آثار آن تا چهل روز ادامه دارد.

مکارم الاخلاق، ص ۴۶

حدیث۳۰۲

امام صادق علیه السلام :
کانَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله اذا اَفْطَرَ بَدَاَ بِحَلْواءَ یُفْطِرُ عَلَیْها، فَاِنْ لَمْ یَجِدْفَسُکَّرَهٍ اَو تَمَراتٍ، فَاِذا اَعوَزَ ذلِکَ کُلُّهُ فَماءٍ فاتِرٍ و َکانَ یَقولُ: یُنَقّی الْمَعِدَهَ وَ الْکَبِدَ وَیُطَیِّبُ النَّکْهَهَ وَ الْفَمَ وَ یُقَوِّی الاَضْراسَ... ؛
پیامبر خدا صلی الله علیه و آله با حلوا افطار می کردند و اگر حلوا نبود، با چیز شیرین دیگر و یا چنددانه خرما و اگر نبود، با آب گرم و می فرمودند: آب گرم معده و جگر را پاک، دهان راخوشبو و دندان ها را تقویت می کند.

کافی، ج ۴، ص ۱۵۲، ح ۴

حدیث۳۰۳

امام صادق علیه السلام :
صَلاهٌ مُتَطَیِّبٍ اَفْضَلُ مِنْ سَبعینَ صَلاهً بِغَیْرِ طیبٍ؛
یک نماز با بوی خوش (عطر) بهتر از هفتاد نماز بدون بوی خوش است.

کافی، ج ۶، ص ۵۱۱ ، ح ۷

حدیث۳۰۴

امام صادق علیه السلام :
صَلاهُ اللَّیْلِ تُحَسِّنُ الْوَجْهَ وَ تُحَسِّنُ الْخُلْقَ وَ تُطَیِّبُ الرّیحَ وَ تَدُرُّالرِّزْقَ وَ تَقْضِی الدَّیْنَ وَ تَذْهَبُ بِالْهَمِّ وَ تَجْلُو الْبَصَرَ؛
نماز شب، انسان را خوش سیما، خوش اخلاق و خوشبو می کند و روزی رازیاد، بدهی را پرداخت می نماید، غم و اندوه را از بین می برد و چشم را نورانی می کند.

ثواب الأعمال، ص ۴۲

حدیث۳۰۵

امام صادق علیه السلام :
مَنْ قَبِلَ اللّه ُ مِنْهُ صَلاهً واحِدَهً لَمْ یُعَذِّبْهُ وَ مَنْ قَبِلَ مِنْهُ حَسَنَهًلَمْ یُعَذِّبْهُ؛
خداوند از هر کس یک نماز و یا یک کار نیک قبول کند، عذابش نمی نماید.

کافی، ج ۳، ص ۲۶۶، ح ۱۱

حدیث۳۰۶

امام صادق علیه السلام :

اَحَبُّ الْعِبادِ اِلَی اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ رَجُلٌ صَدوقٌ فی حَدیثِهِ مُحافِظٌعَلی صَلاتِهِ؛

محبوب ترین بنده نزد خدای عزوجل کسی است که راستگو و مراقب نمازش باشد.

امالی صدوق، ص ۳۷۱، ح ۴۶۷

حدیث۳۰۷

امام صادق علیه السلام :

اذا قامَ الْعَبْدُ فِی الصَّلاةِ مَخَفَّفَ صَلاتَهُ قالَ اللّه ُ تَبارَکَ وَ تَعالیلِمَلائِکَتِهِ: اَما تَرَوْنَ اِلی عَبْدی کَانَّهُ یَری اَنَّ قَضاءَ حَوائِجِهِ بِیَدِ غَیْری! اَما یَعْلَمُ اَنَّقَضاءَ حَوائِجِهِ بِیَدی؟

هرگاه بنده ای به نماز بایستد و آن را سبک به جا آورد، خداوند به فرشتگانشمی گوید: به بنده ام نمی نگرید؟ گویا برآوردن حاجت هایش را به دست کسی جز منمی داند؟ آیا او نمی داند تأمین نیازهایش به دست من است؟

کافی، ج ۳، ص ۲۶۹، ح ۱۰

حدیث۳۰۸

امام صادق علیه السلام :

اذا قُمْتَ فِی الصَّلاةِ فَاعْلَمْ اَنَّکَ بَیْنَ یَدَیِ اللّه ، فَاِنْ کُنْتَ لا تَراهُ فَاعْلَمانَّهُ یَراکَ فَأَقْبِلْ قِبَلَ صَلاتِکَ ... ؛

هنگامی که به نماز ایستادی بدان که در پیشگاه خداوند هستی و اگر او را نمی بینی،او تو را می بیند. پس به نمازت توجه کن... .

تهذیب الأحکام، ج ۲، ص ۳۲۵، ح ۱۳۳۲

حدیث۳۰۹

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اَحَبَّ اَنْ یَعْلَمَ اَقُبِلَتْ صَلاتُهُ اَمْ لَمْ تُقْبَلْ، فَلْیَنْظُرْ هَلْ مَنَعَتْهُصَلاتُهُ عَنِ الْفَحْشاءِ وَ الْمُنْکَرِ؟ فَبِقَدْرِ ما مَنَعَتْهُ قُبِلَتْ مِنْهُ؛

کسی که دوست دارد بداند نمازش قبول شده یا نه؟ باید ببیند آیا نمازش او را از زشتی ها و ناپاکی ها دور کرده است یا خیر؟ به همان اندازه که دور کرده، قبول شده است.

بحار الأنوار، ج ۸۲، ص ۱۹۸

حدیث۳۱۰

امام صادق علیه السلام :

یُعْرَفُ مَنْ یَصِفُ الحَقَّ بِثَلاثِ خِصالٍ: یُنْظَرُ اِلی اَصْحابِهِ مَنْ هُمْ؟وَ اِلی صَلاتِهِ کَیْفَ هیَ؟ وَ فی اَیِّ وَقْتٍ یُصَلّیها؛

کسی که از حق دَم می زند با سه ویژگی شناخته می شود: دوستانش دیده شوند کهچه کسانی هستند؟ نمازش چگونه است؟ و در چه وقت آن را می خواند؟

محاسن، ج ۱، ص ۲۵۴، ح ۲۸۱

حدیث۳۱۱

امام صادق علیه السلام :

ما عالَجَ النّاسُ شَيْئا اَشَدَّ مِنَ التَّعْقيبِ؛

مردم به چیزی بهتر از تعقیبات نماز (ذکر و دعا) نپرداخته اند.

تهذيب الأحكام، ج ۲، ص ۱۰۴، ح ۳۹۳

حدیث۳۱۲

امام صادق علیه السلام :

تَسْبيحُ فاطِمَةَ علیهاالسلام فى كُلِّ يَوْمٍ فى دُبُرِ كُلِّ صَلاةٍ اَحَبُّ اِلَيَّ مِنْ صَلاةِاَلْفِ رَكْعَةٍ فى كُلِّ يَوْمٍ؛

تسبیحات فاطمه زهرا علیهاالسلام در هر روز پس از هر نماز، نزد من محبوب تر از هزار رکعتنماز در هر روز است.

كافى، ج ۳، ص ۳۴۳، ح ۱۵

حدیث۳۱۳

امام صادق علیه السلام :

سَجْدَةُ الشُّكْرِ واجِبَةٌ عَلى كُلِّ مُسْلِمٍ تُتِمُّ بِها صَلاتَکَ وَ تُرْضى بِهارَبَّکَ وَ تُعْجِبُ الْمَلائِكَةَ مِنْکَ ... ؛

سجده شکر بر هر مسلمانی واجب است، با آن نمازت را کامل می کنی، پروردگارت راخشنود می سازی و فرشتگان را از خود به شگفتی می آوری... .

تهذيب الأحكام، ج ۲، ص ۱۱۰، ح ۴۱۵

حدیث۳۱۴

امام صادق علیه السلام :

قَضاءُ الْحَوائِجِ اِلَى اللّه ِ وَ اَسْبابُها ـ بَعْدَ اللّه ِ ـ الْعِبادُ تَجْرى عَلياَيْديهِم فَما قَضَى اللّه ُ مِنْ ذالِكَ فَاقبَلوا مِنَ اللّه ِ بِالشُّكْرِ وَ ما زَوى عَنْكُم مِنْها فَاقْبَلوهُ عَنِاللّه ِ بِالرِّضا وَ التَّسْليمِ وَ الصَّبْرِ فَعَسى اَن يَكونَ ذالِكَ خَيْرا لَكُمْ فَاِنَّ اللّه َ اَعْلَمُ بِمايُصْلِحُكُم وَ اَنْتُمْ لا تَعْلَمونَ ؛

برآورده شدن حاجت ها در اختیار خداست و اسباب آن، بعد از خداوند ، بندگانهستند که به دست آنها اجرا می شود . پس هر حاجتی را که خداوند برآوَرْد ،سپاس گزارانه از خداوند بپذیرید و آنچه برآورده نساخت ، آن را نیز با رضایتو تسلیم و صبر ، از او

بپذیرید ، زیرا بسا این برای شما بهتر است ، چرا که خداوند ،به صلاحِ کار شما داناتر است و شما نمی دانید.

تحف العقول ، ص ۳۶۵

حدیث۳۱۵

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ قَوما فیما مَضی قالوا لِنَبِیٍّ لَهُم : اُدْعُ لَنا رَبَّکَ یَرْفَع عَنَّا الْموتَفَدَعا لَهُم فَرَفَعَ اللّه ُ عَنْهُمُ المَوتَ فَکَثُروا حَتّی ضاقَت عَلَیهِمُ الْمنازِلُ وَ کَثُرَ النَّسلُوَ یُصْبِحُ الرَّجُلُ یُطْعِمُ اَباهُ وَ جَدَّهُ وَ اُمَّهُ وَ جَدَّ جَدِّهِ وَ یُوَضِّیهِم وَ یَتَعاهَدُهُم فَشَغَلوا عَنْ طَلَبِ الْمَعاشِ . فَقالوا : سَل لَنا رَبَّکَ اَن یَرُدَّنا اِلی حالِنَا الَّتی کُنّا عَلَیها فَسَاَلَ نَبِیُّهُم رَبَّهُفَرَدَّهُم اِلی حالِهِم ؛

یکی از اقوام گذشته به پیامبرشان گفتند : دعا کن پروردگارت مرگ را از ما بردارد . اودعا کرد و خداوند ، مرگ را از آنها برداشت . جمعیت آنان زیاد شد، چندان کهمنزل هایشان دیگر گنجایش آنها را نداشت و جمعیت چنان زیاد شد که هر مردی ناچاربود خرج پدر و جدّ و مادر و جدّ جدّش را بدهد و به نظافت و امور دیگر آنها رسیدگی کندو بدین ترتیب از طلب معاش باز ماندند .بار دیگر آمدند و درخواست کردند که : دعا کن پروردگارت ما را به همان حال که بودیمباز گرداند . پیامبرشان به درگاه پروردگارشان دعا کرد و آنها را به حال اوّلشان باز گرداند.

کافی ، ج ۳، ص ۲۶۰، ح ۳۶

حدیث۳۱۶

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ فَرَضَ عَلَیکُمُ الصَّلَواتِ الخَمْسَ فی اَفضَلِ السّاعاتِفَعَلَیکُم بِالدُّعاءِ فی اَدبارِ الصَّلَواتِ ؛

خداوند عزّوجلّ نمازهای پنجگانه را در بهترین اوقات ، بر شما واجب نموده است .پس بعد از نمازها ، دعا کنید.

خصال ، ص ۲۷۸، ح ۲۳

حدیث۳۱۷

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ الرَّجُلَ لَیَخرُجُ اِلی قَبرِ الحُسَینِ علیه السلام فَلَهُ اذا خَرَجَ مِن اَهلِهِ بِاَوَّلِخُطوَةٍ مَغفِرَةٌ لِذُنوبِهِ ثُمَّ لَم یَزَل یُقَدَّسُ بِکُلِّ خُطوَةٍ حَتّی یَاْتیَهُ فَاِذا اَتاهُ ناجاهُ اللّه ُ ، فَقالَ : عَبدی سَلنی اُعطِکَ ادعُنی اُجِبکَ اُطلُب مِنّی اُعطِکَ سَلنی حاجَتَکَ اَقضِها لَکَ . قالَاَبو عَبدِ اللّه ِ علیه السلام : و حَقٌّ عَلَی اللّه ِ اَن یُعطیَ ما بَذَلَ ؛

هر کس برای زیارت قبر حسین علیه السلامخارج شود ، هنگامی که از خانه اش بیرون شد ،برای هر قدمی یک گناهش آمرزیده می شود و پیوسته با هر قدمی که برمی دارد ، پاک ترمی شود تا به آن جا برسد و چون به آرامگاه رسید ، خداوند ، به صورت درگوشی به اومی گوید: بنده من! از من بخواه تا عطایت کنم ، مرا بخوان تا اجابتت نمایم ، از من بطلبتا به تو بدهم ، حاجتت را از من بخواه تا برآورم. و امام صادق علیه السلام فرمود: بر خداست کهآنچه را وعده داده است ، عطا کند.

ثواب الأعمال ، ص ۱۱۷، ح ۳۲

حدیث۳۱۸

امام صادق علیه السلام :

و سَمِعَ اَمیرُ المُؤمِنینَ علیه السلام رَجُلاً یَقولُ : اللّهُمَّ اِنّی اَعوذُ بِکَ مِنَ الفِتنَةِ .قالَ علیه السلام : اَراکَ تَتَعَوَّذُ مِن مالِکَ وَ وُلدِکَ ! یَقولُ اللّه تَعالی : «اِنَّما اَمْوالُکُمْ وَ اَوْلادُکُمْ فِتْنَةٌ»وَلکِن قُل : اَللّهُمَّ اِنّی اَعوذُ بِکَ مِن مُضِلّاتِ الفِتَنِ ؛

امیر مؤمنان علیه السلام ، شنید که مردی می گوید : بار خدایا ! از فتنه به تو پناه می برم . به اوفرمودند : می بینم که از مال و فرزندت به خدا پناه می بری. خداوند متعال می فرماید :«جز این نیست که دارایی ها و فرزندانتان فتنه اند» بلکه بگو : بار خدایا ! از فتنه های گم راهکننده ، به تو پناه می برم.

امالی طوسی، ص ۵۸۰ ، ح ۱۲۰۱

حدیث۳۱۹

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ العَبدَ لَیَدْعو فَیَقولُ اللّه عَزَّوَجَلَّ لِلْمَلَکَیْنِ: قَدِ اسْتَجَبْتُ لَهُ وَلکِناحْبَسوهُ بِحاجَتِهِ ، فَاِنّی اُحِبُّ اَنْ اَسْمَعَ صَوْتَهُ وَ اِنَّ الْعَبْدَ لَیَدْعو فَیَقولُ اللّه تَبارَکَوَ تَعالی: عَجِّلوا لَهُ حاجَتَهُ فَاِنّی اُبْغِضُ صَوْتَهُ؛

براستی که انسان دعا می کند و خداوند عزّوجّل به دو فرشته می فرماید: من دعای اورا مستجاب کردم، اما حاجتش را نگهدارید، زیرا دوست دارم صدای او را بشنوم ودیگری دعا می کند و خداوند تبارک و تعالی می فرماید: زود خواسته اش را برآورید، کهمن خوش ندارم صدای او را بشنوم.

کافی، ج ۲، ۴۸۹، ح ۳

حدیث۳۲۰

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ تَعالی اَوحی اِلی داوُودَ علیه السلام ، اَنْ بَلِّغ قَومَکَ اَنَّهُ لَیسَ مِن عَبدٍمِنهُم آمُرُهُ بِطاعَتی فَیُطیعُنی اِلاّ کانَ حَقّا عَلَیَّ اَن اُعینَهُ عَلی طاعَتی فَاِن سَاَ لَنیاَعطَیتُهُ وَ اِن دَعانی اَجَبتُهُ وَ اِنِ اعتَصَمَ بی عَصَمتُهُ و اِنِ استَکفانی کَفَیتُهُ و اِن تَوَکَّلَعَلَیَّ حَفِظتُهُ و اِن کادَهُ جَمیعُ خَلقی کِدتُ دونَهُ ؛

خداوند متعال به داوود علیه السلام وحی فرمود که : به قوم خود برسان که هیچ بنده ای ازایشان نیست که به فرمان برداری از خودم فرمانش دهم و او فرمان برد ، جز آن که بر مناست که او را بر اطاعتم کمک کنم . پس اگر از من بخواهد ، عطایش می کنم ، اگر مرابخواند ، پاسخش می دهم ، اگر به من پناهنده شود ، پناهش می دهم ، اگر از من کفایتطلبد ، کفایتش می کنم ، اگر به من توکّل کند ، او را حفظ می کنم و اگر همه آفریدگانمعلیه او نقشه کشند ، من به سود او نقشه می کشم.

قصص الأنبیاء ، ص ۱۹۸، ح ۲۵۱

حدیث۳۲۱

امام صادق علیه السلام :

اذا اَرادَ اَحَدُكُم اَن یُسْتَجابَ لَهُ فَلیُطَیِّب كَسبَهُ وَ لیَخرُج مِن مَظالِمِالنّاسِ وَ اِنَّ اللّه َ لا یُرفَعُ اِلَیهِ دُعاءُ عَبدٍ و فی بَطنِهِ حَرامٌ اَو عِندَهُ مَظلِمَةٌ لِاَحَدٍ مِن خَلقِهِ ؛

هرگاه فردی از شما خواست دعایش مستجاب شود، درآمدش را حلال گرداند و اززیر بار حقوق مردم بیرون برود. دعای بنده ای که در شكمش حرام باشد، یا حق یكی از خلق خدا به گردنش باشد، به درگاه خداوند بالا نمی رود.

بحار الأنوار ، ج ۹۳، ص ۳۲۱، ح ۳۱

حدیث۳۲۲

امام صادق علیه السلام :

اَلذُّنوبُ الَّتی تُغَیِّرُ النِّعَمَ البَغىُ ... وَ الَّتی تَرُدُّ الدُّعاءَ و تُظلِمُ الهَواءَعُقوقُ الوالِدَینِ ؛

گناهانی كه باعث از دست دادن نعمت ها می شوند ، ستم كردن ... است و گناهانی كهدعا را رد می كنند و فضا را تیره و تار می گردانند ، نافرمانی از پدر و مادر و آزردن آنهاست.

كافی ، ج ۲، ص ۴۴۷، ح ۱

حدیث۳۲۳

امام صادق علیه السلام :

مَنْ حَسُنَ بِرُّهُ فی اَهْلِ بَیْتِهِ زیدَ فی رِزْقِهِ؛

هر كس به شایستگی در حقّ خانواده اش نیكی كند، روزیش زیاد می شود.

الدعوات الراوندی، ص ۱۲۷

حدیث۳۲۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ صَدَقَ لِسانُهُ زَكی عَمَلُهُ و مَن حَسُنَت نِیَّتُهُ زیدَ فی رِزقِهِ و مَنحَسُنَ بِرُّهُ بِأَهْلِ بَیْتِهِ مُدَّ لَهُ فی عُمُرِه؛

هر كس راستگو باشد، عملش پاكیزه می شود و رشد می كند؛ هر كس نیتش خوبباشد روزیش زیاد می شود و هر كس به شایستگی در حق خانواده اش نیكی كند، عمرشطولانی می شود.

كافی، ج ۲، ص ۱۰۵، ح ۱۱

حدیث۳۲۵

امام صادق علیه السلام :

لَمّا قالَ لَهُ اَبو عُبَیـدهَ: اُدْعُ اللّهَ لی اَنْ لا یَجْعَلَ رِزْقی عَلی اَیْدِیالْعِبادِ ـ : اَبَی اللّهُ عَلَیْکَ ذلِکَ اِلاّ اَنْ یَجْعَلَ اَرْزاقَ العِبادِ بَعْضِهِم مِنْ بَعْضٍ وَلکِنِ اُدْعُ اللّهَاَنْ یَجْعَلَ رِزْقَکَ عَلی اَیْدی خِیارِ خَلْقِهِ فَاِنَّهُ مِنَ السَّعادَةِ؛

ابو عبیـده به امام صادق علیه السـلام عرض کرد: «دعا کنیـد که خداوند روزی مرا دست بندگانشـقرار ندهد»، امام فرمودند: خداوند چنیـن کـاری نمی کنـد. او روزی بنـدگانش را در دستیکـدیگر قرار داده اسـت؛ امّـا از خـدا بخـواه که روزیت را در دست بنـدگان خوبش قرار دهد،که این از خوش بختی است.

تحف العقول، ص ۳۶۱

حدیث۳۲۶

امام صادق علیه السلام :

صَلاةُ اللَّیْلِ تُحَسِّنُ الْوَجْهَ وَ تُحَسِّنُ الْخُلْقَ وَ تُطَیِّبُ الرّیحَ وَ تَدُرُّالرِّزْقَ وَ تَقْضِی الدَّیْنَ وَ تَذْهَبُ بِالْهَمِّ وَ تَجْلُو الْبَصَرَ؛

نماز شب، انسان را خوش سیما، خوش اخلاق و خوشبو و روزی را زیاد می کند؛ [و زمینه]پرداخت بدهی را فراهم می نماید؛ غم و اندوه را از بین می برد و چشم را نورانی می کند.

ثواب الأعمال، ص ۴۲

حدیث۳۲۷

امام صادق علیه السلام :

اَلْبِرُّ یَزیدُ فِی الرِّزْقِ؛

نیکوکاری روزی را زیاد می کند.

کتاب الزهد، ص ۳۳

حدیث۳۲۸

امام صادق علیه السلام :

ما اَنْعَمَ اللّهُ عَلی عَبْدٍ مِنْ نِعْمَةٍ فَعَرَفَها بِقَلْبِهِ وَ حَمِدَ اللّهُ ظاهِرابِلِسانِهِ فَتَمَّ کَلامُهُ حَتّی یُؤمَرَ لَهُ بِالْمَزیدِ؛

چون خداونـد به بنـده ای نعمت بدهـد و او آن را قلبا قـدر بشـناسد و به زبان سپاسـبگوید، سـخنش تمام نشده، فرمان افزایش نعمت برای وی صادر می شود.

کافی، ج ۲، ص ۹۵، ح ۹

حدیث۳۲۹

امام صادق علیه السلام :

الفَضْلُ بْنُ اَبی قُرَّةَ: دَخَلنا عَلی اَبی عَبدِاللّهِ علیه السلاموَ هُوَ یَعْمَلُ فی حائطٍلَهُ فَقُلنا: جَعَلَنَا اللّهُ فِداکَ! دَعْنا نَعْمَلْ لَکَ اَو تَعْمَلْهُ الغِلمانُ. قالَ: لا، دَعونی فَاِنّی اَشْتَهیاَنْ یَرانِی اللّهُ عَزَّوَجَلَّ اَعْمَلُ بِیَدی وَ اَطْلُبُ الحَلالَ فی اَذی نَفْسی؛

فضل بن ابی قرّه: خدمت امام صادق علیه السلام که در باغشان مشغول کار بودند، رسیدیم وعرض کردیم: خدا ما را فدای شما کند! اجازه بدهید یا ما برایتان کار کنیم و یا غلامان.حضرت فرمودند: نه، مرا به حال خود بگذارید؛ زیرا دوست دارم خداوند عزّوجلّ مرا درحال کار کردن و زحمت کشیدن برای کسب روزی حلال ببیند.

من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۱۶۳،ح ۳۵۹۵

حدیث۳۳۰

امام صادق علیه السلام :

فی قولِهِ تَعالی «وَ یَرْزُقْهُ مِنْ حَیْثُ لا یَحْتَسِبُ» اَیْ یُبارِکُ لَهُفیما آتاهُ؛

دربـاره این فرموده خداونـد والاـ «و او از جایی که گمانش را نمی برد، روزی می دهـد»فرمودنـد: یعنی به آنچه که عطایش فرموده است، برکت و فزونی می بخشد.

تفسیر مجمع البیان، ج ۱۰، ص ۴۳

حدیث۳۳۱

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ عَزَّوَجَلَّ جَعَلَ اَرزاقَ الْمُؤمِنینَ مِنْ حَیْثُ لا یَحْتَسِبونَ وَ ذلِکَاَنَّ الْعَبْدَ اذا لَمْ یَعْرِفْ وَجْهَ رِزْقِهِ کَثُرَ دُعاؤَهُ؛

خـدای عزیز و ارجمنـد، روزی مؤمنـان را از جـایی می رسانـد کـه فکرش را هم نمی کننـد.علّتش این است که وقـتی مـؤمن نـداند روزیش از کجا خواهد رسید، زیاد دعا می کند.

توحید صدوق، ص ۴۰۲

حدیث۳۳۲

امام صادق علیه السلام :

مَنِ اهتَمَّ لِرِزْقِهِ کُتِبَ عَلَیْهِ خَطیئَةٌ؛

هر کس غم روزی خود را بخورد، برایش یک گناه نوشته می شود.

امالی طوسی، ص ۳۰۰، ح ۵۹۳

حدیث۳۳۳

امام صادق علیه السلام :

لا یَسْتَغْنی أَهْلُ کُلِّ بَلَدٍ عَنْ ثَلاثَةٍ یُفْزَعُ اِلَیْهِمْ فی أَمْرِ دُنْیاهُمْ وَ آخِرَتِهِمْفَاِنْ عَدِموا ذلِکَ کانوا هَمَجا: فَقیهٌ عالِمٌ وَرِعٌ وَ اَمیرٌ خَیِّرٌ مُطاعٌ وَ طَبیبٌ بَصیرٌ ثِقَةٌ؛

مردم هر شهری به سه چیز نیازمندند که در امور دنیا و آخرت خود به آنها رجوعکنند و اگر آن سه را نداشته باشند گرفتار سرگردانی می شوند: دین شناسِ داناپرهیزکار، حاکم نیکوکاری که مردم از او اطاعت کنند و پزشک دانای مورد اعتماد.

تحف العقول، ص ۳۲۱

حدیث۳۳۴

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ نَبیا مِنَ الْاَنْبیاءِ مَرِضَ، فَقالَ: لا اَتَداوی حَتّی یَکونَالَّذی اَمْرَضَنی هُوَ الَّذی یَشْفینی. فَاَوحَی اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ لا اَشْفیکَ حَتّی تَتَداوی، فَاِنَّ الشِّفاءَ مِنّی ؛

پیامبری از پیامبران بیمار شد. گفت درمان نمی کنم تا همان کسی که بیمارم کردهاست، خود درمانم کند. خداوند عزوجل به او وحی فرستاد: «شفایت نمی دهم، مگر آن کهدرمان کنی، که شفا از من است».

مکارم الاخلاق، ص ۳۶۲

حدیث۳۳۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ مَرِضَ ثَلاثَةَ اَیّامٍ فَکَتَمَهُ وَ لَمْ یُخْبِر بِهِ اَحِدا اَبدَلَ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ لَهُلَحْما خَیراً مِنْ لَحْمِهِ وَ دَماً خَیْرا مِنْ دَمِهِ وَ بَشَرَةً خَیْراً مِنْ بَشَرَتِهِ وَ شَعْرا خَیْرا مِنْشَعْرِهِ. قالَ: قُلْتُ لَهُ: جُعِلْتُ فِداکَ! وَ کَیْفَ یُبْدِلُهُ؟ قالَ: یُبْدِلُهُ لَحْما وَ دَما وَ شَعرا وَبَشَرَةً لَمْ یُذْنِبْ فیهَا؛

هر کس سه روز بیمار باشد و آن را پنهان کند و هیچ کس را از آن آگاه نسازد، خداوندبرای او گوشتی بهتر از آن گوشت (که در بیماری از دست رفته است)، خونی بهتر ازخونش، پوستی بهتر از پوستش و مویی بهتر از مویش جایگزین می کند. پرسیدم:فدایت شوم! چگونه جایگزین می سازد؟ فرمودند: «برای او گوشت، خون، پوست و موییرا جایگزین می کند که با آنها گناه نکرده است».

کافی، ج ۳، ص ۱۱۶، ح ۶

حدیث۳۳۶

امام صادق علیه السلام :

لَوْ یَعْلَمُ النّاسُ ما فِی التُّفّاحِ، ماداوَوْا مَرضاهُمْ اِلاّ بِهِ، اَلا وَ اِنَّهُاَسْرَعُ شَیْ ءٍ مَنْفَعَةً لِلْفُؤادِ خاصَّةً وَ اِنَّهُ نَضوحَةٌ؛

اگر مردم می دانستند چه خواصی در سیب وجود دارد، بیماران خود را تنها با آندرمان می کردند. سیب سریع تر از هر چیزی به

قلب فایده می رساند؛ به ویژه آن کهخوشبو کننده است.

طب الائمّهٔ، ص ۱۳۵

حدیث۳۳۷

امام صادق علیه السلام :
یُسْتَحَبُّ لِلْمَریضِ اَنْ یُعطیَ السّائِلَ بِیَدِهِ وَ یَأمُرَ السّائِلَ اَنْ یَدْعُوَ لَهُ؛
شایسته است بیمار با دست خود، صدقه به سائل بدهد و از او بخواهد برایش، دعا کند.

کافی، ج ۴، ص ۴، ح ۹

حدیث۳۳۸

امام صادق علیه السلام :
لا تَدَعِ الْعَشاءَ وَ لَوْ بِثَلاثِ لُقَمٍ بِمِلْحٍ. مَنْ تَرَکَ العَشاءَ لَیْلَةً ماتَ عِرقٌفی جَسَدِهِ وَ لا یَحیا اَبَدا ؛
شـام را ترک نکن، هر چنـد به سه لقمه نان و نمک باشـد. هر کس یک شام را ترک کنـد،یک رگ در بـدن وی می میرد و دیگر هرگز زنده نمی شود.

مکارم الاخلاق، ص ۱۹۵

حدیث۳۳۹

امام صادق علیه السلام :
ثَلاثَةٌ یَهْدِمْنَ الْبَدَنَ وَ رُبَّما قَتَلْنَ: دُخولُ الْحَمّامِ عَلَی الْبِطْنَةِ، وَالْغِشیانُ عَلَی الْاِمْتِلاءِ وَ نِکاحُ العَجائِزِ؛
سه چیز بدن را فرسوده می کند و شاید هم نابود کند: حمّام رفتن با شکم پُر، آمیزشکردن با شکم پُر و همبستری با پیر زنان.

من لا یحضره الفقیه، ج ۳، ص ۵۵۵،ح ۴۹۰۴

حدیث۳۴۰

امام صادق علیه السلام :
... اِعلَم أنَّ آلامَ البَدَنِ و اَدواءَهُ تَخرُجُ بِخُروجِ الشَّعرِ فی مَسامِّهِو بِخُروجِ الأَظفارِ مِن اَنامِلِها و لِذلِکَ اُمِرَ الاِنسانُ بِالنّورَةِ و حَلقِ الرَّأسِو قَصِّ الاَظفارِ فی کُلِّ اُسبوعٍ لِیُسرِعَ الشَّعرُ وَ الاَظفارُ فِی النَّباتِ فَتَخرُجَ الآلامُوَ الاَدواءُ بِخُروجِهِما؛
بـدان که دردها و بیماری های بـدن، همراه با درآمـدن موها از جایگاه خود و ناخن هااز انگشـتان، از بدن بیرون می روند. از همین رو، انسان به نوره کشـیدن، سرتراشیدن(کوتاه کردن) و کوتاه کردن ناخن ها در هر هفته، موظف شده است، تا موها و ناخن هارشد شتابان تری یابند و با درآمدن آنها، دردها و بیماری ها از تن بیرون بروند.

توحید مفضل، ص ۳۲

حدیث۳۴۱

امام صادق علیه السلام :

اَقِلِ مِن شُربِ الماءِ فَإنَّهُ یَمُدُّ کُلَّ داءٍ وَ اجْتَنِبِ الدَّواءَ مَا احتَمَلَبَدَنُکَ الدّاءَ؛

کم آب بیاشامید، که زیاد آن هر مرضی را تقویت می کند و تا بدنتان تحمل دارد ازمصرف دارو بپرهیزید.

کافی، ج ۶، ص ۳۸۲، ح ۲

حدیث۳۴۲

امام صادق علیه السلام :

مَوْلی لِجَعْفَرِبْنِ مُحَمَّدٍ علیه السلام مَرِضَ بَعْضُ مَوالیهِ فَخَرَجْنا إلَیْهِ نَعودُهُوَنَحْنُ عِدَّةٌ مِنْ مَوالی جَعْفَرٍ فَاسْتَقْبَلَنا جَعْفَرٌ علیه السلام فی بَعْضِ الطَّریقِ فَقالَ لَنا أیْنَتُریدونَ؟ فَقُلْنا: نُریدُ فُلانا نَعودُهُ فَقالَ لَنا: قِفوا، فَوَقَفْنا، فَقالَ: مَعَ أَحَدِکُمْ تُفّاحَةٌ أَوْسَفَرْجَلَةٌ أَوْ اُتْرُجَّةٌ أَوْ لُعْقَةٌ مِنْ طیبٍ أَوْ قِطْعَةٌ مِنْ عودِ بُخورٍ؟ فَقُلْنا: ما مَعَنا شَیْ ءٌ مِنْهذا، فَقالَ: أَما تَعْلَمونَ أَنَّ الْمَریضَ یَسْتَریحُ إلی کُلِّ مااُدْخِلَ بِهِ عَلَیْهِ؛

یکی از وابستگان امام صادق علیه السلام گوید: یک نفر از یاران حضرت بیمار شد و ما عده ایاز یاران امام برای عیادت او بیرون رفتیم. در راه با حضرت صادق علیه السلامروبرو شدیم. از ماپرسیدند: کجا می روید؟ عرض کردیم به عیادت فلانی می رویم. فرمودند: بایستید. ماایستادیم. حضرت فرمودند: آیا سیبی، بهی، تُرنجی، کمی عطر یا قطعه ای عود با یکی ازشما هست؟ عرض کردیم: از این چیزها با خود نداریم. حضرت فرمودند: مگر نمی دانیدکه بیمار از این که چیزی برایش ببرند، آرامش می یابد.

کافی، ج ۳، ص ۱۱۸، ح ۳

حدیث۳۴۳

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ لا یُرفَعُ لَهُم عَمَلٌ... وَ امرَاَةٌ زَوْجُها عَلَیْها ساخِطٌ ؛

سه نفرند که هیچ عملی از آنها پذیرفته نمی شود... و زنی، که شوهرش نسبت به اوخشمگین باشد.

کافی ، ج ۵، ص ۵۰۷، ح ۳

حدیث۳۴۴

امام صادق علیه السلام :

لا غِنی بِالزَّوجِ عَنْ ثَلاثَةِ اَشْیاءَ فیما بَیْنَهُ وَ بَیْنَ زَوْجَتِهِ وَ هِیالْمُوافَقَةُ لِیَجْتَلِبَ بِها مُوافَقَتَها وَ مَحَبَّتَها وَ هَواها وَ حُسْنُ خُلُقِهِ مَعَها وَ اِسْتِعْمالُهُاسْتِمالَةَ قَلْبِها بِالْهَیْئَةِ الْحَسَنَةِ فی عَیْنِها وَ تَوسِعَتِهِ عَلَیْها ؛

شوهر در رابطه با همسرش از سه چیز بی نیاز نیست: سازگاری که با آن، سازگاری ومحبت و عشق زن را به خود جلب کند و خوش اخلاقی با او و دلبری از او با آراستن خودبرای وی و فراهم آوردن امکانات رفاهی او.

تحف العقول ، ص ۳۲۳

حدیث۳۴۵

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ تَبارَکَ وَ تَعالی غَیورٌ وَ یُحِبُّ کُلَّ غَیورٍ وَ لِغَیْرَتِهِ حَرَّمَالْفَواحِشَ ظاهِرَها وَ باطِنَها؛

خداوند تبارک و تعالی با غیرت است و هر با غیرتی را دوست دارد و از غیرتمندیاوست که زشتی ها را از پیدا و ناپیدا، حرام فرموده است.

کافی، ج ۵ ، ص ۵۳۵، ح ۱

حدیث۳۴۶

امام صادق علیه السلام :

بِرُّوا آباءَکُمْ یَبِرَّکُمْ اَبْناؤُکُمْ وَ عِفُّوا عَنْ نِساءِ النّاسِ تَعِفَّ نِساؤُکُمْ ؛

به پدر و مادر خود نیکی کنید، تا فرزندانتان به شما نیکی کنند و نسبت به زنان مردمپاکدامن باشید، تا زنانتان پاکدامن باشند.

کافی ، ج ۵، ص ۵۵۴، ح ۵

حدیث۳۴۷

امام صادق علیه السلام :

عَنْ اَبی وَلاّدِ الْحَنّاطِ قالَ: سَاَ لْتُ اَبا عَبْدِاللّه ِ علیه السلامعَنْ قَوْلِ اللّه ِ:«وَ بِالْوالِدَیْنِ اِحْسانا» فَقالَ: اَلاِحْسانُ اَنْ تُحْسِنَ صُحْبَتَهُما وَ لا تُکَلِّفَهُما انْ یَسْألاکَشَیْئا هُما یَحْتاجانِ اِلَیْهِ؛

ابی ولّاد می گوید: معنای آیه «به پدر و مادرتان نیکی کنید» را از امام صادق علیه السلامپرسیدم، فرمودند: نیکی به پدر و مادر این است که رفتارت را با آنها نیکوکنی و مجبورشان نکنی تا چیزی که نیاز دارند از تو بخواهند (یعنی قبل ازدرخواست آنان، نیازشان را برطرف کنی).

بحارالأنوار، ج ۷۴، ص ۷۹، ح ۷۸

حدیث۳۴۸

امام صادق علیه السلام :

خَیْرُ الرِّجالِ مِن اُمَّتِی الَّذینَ لا یَتَطاوَلونَ عَلی اَهلیهِم و یَحِنُّونَ عَلَیهِم وَ لا یَظلِمونَهُم ؛

بهترین مردان امّت من کسانی هستند که نسبت به خانواده خود خشن نباشند،اهانت نکنند، دلسوزشان باشند و به آنان ظلم ننمایند.

مکارم الاخلاق ، ص ۲۱۶

حدیث۳۴۹

امام صادق علیه السلام :

دِعامَةُ الْاِنْسانِ الْعَقْلُ وَ الْعَقْلُ مِنْهُ الْفِطْنَةُ وَ الْفَهْمُ وَ الْحِفْظُ وَ الْعِلْمُوَ بِالْعَقْلِ یَکْمُلُ وَ هُوَ دَلیلُهُ وَ مُبْصِرُهُ وَ مِفْتاحُ اَمْرِهِ فَاِذا کانَ تَأْییدُ عَقْلِهِ مِنَ النّورِ کانَعالِما حافِظا ذاکِرا فَطِنا فَهِما فَعَلِمَ بِذلِکَ کَیْفَ وَ لِمَ وَ حَیْثُ وَ عَرَفَ مَنْ نَصَحَهُ وَ مَنْغَشَّهُ فَاِذا عَرَفَ ذلِکَ عَرَفَ مَجْراهُ وَ مَوصولَهُ وَ مَفْصولَهُ وَ اَخْلَصَ الوَحْدانِیَّةَ لِلّهِ وَالْاِقْرارَ بِالطّاعَةِ فَاِذا فَعَلَ ذلِکَ کانَ مُسْتَدْرِکا لِما فاتَ وَ وارِدا عَلی ما هُوَ آتٍ یَعْرِفُما هُوَ فیهِ وَ لِاَیِّ شَیْءٍ هُوَ هاهُنا و مِنْ اَیْنَ یَاْتیهِ و اِلی ما هُوَ صائِرٌ وَ ذلِکَ کُلُّهُ مِنْتَاْییدِ العَقْلِ؛

ستون انسانیت، عقل است و از عقل، زیرکی، فهم، حفظ و دانش بر می خیزد. با عقل،انسان به کمال می رسد. عقل، راهنمای انسان، بینا کننده و کلید کارهای اوست. هر گاهعقل با نور یاری شود، دانا، حافظ، تیزهوش و فهیم می شود و بدین وسیله (پاسخ)چگونه، چرا و کجا را می فهمد و خیرخواه و دغلکار را می شناسد و هر گاه این را دانست،مسیر حرکت و خویش و بیگانه را می شناسد و در توحید و طاعت خداوند اخلاصمی ورزد و چون چنین کرد، آنچه از دست رفته جبران می کند و بر آنچه در آینده می آیدچنان وارد می شود که می داند در کجای آن است و برای چه منظوری در آنجاست. از کجاآمده و به کجا می رود. و این همه از پرتو تأیید عقل است.

کافی، ج ۱، ص ۲۵، ح ۲۳

حدیث۳۵۰

امام صادق علیه السلام :

لا یُعَدُّ الْعاقِلُ عاقِلًا حَتّی یَسْتَکْمِلَ ثَلاثا: اِعْطاءَ الْحَقِّ مِنْ نَفْسِهِعَلی حالِ الرِّضا وَ الْغَضَبِ وَ اَنْ یَرْضی لِلنّاسِ ما یَرْضی لِنَفْسِهِ وَ اسْتِعْمالَ الْحِلْمِعِنْدَ الْعَثْرَةِ؛

عاقل، عاقل نیست مگر آن که سه صفت را در خود به کمال رساند: حق را در هنگامخشنودی و خشم ادا کند، آنچه را برای خود می پسندد، برای دیگران هم بپسندد وهنگام خطای دیگران، بردبار باشد.

تحف العقول، ص ۳۱۸

حدیث۳۵۱

امام صادق علیه السلام :

اَلْخَیْرُ کُلُّهُ اَمامَکَ وَ اِنَّ الشَّرَّ کُلَّهُ اَمامَکَ وَ لَنْ تَری الخَیْرَ وَ الشَّرَّ اِلّابَعْدَ الاْخِرَةِ لِاَنَّ اللّهَ عَزَّوَجَلَّ جَعَلَ الْخَیْرَ کُلَّهُ فِی الْجَنَّةِ وَ الشَّرَّ کُلَّهُ فِی النّارِ؛

همه خوبی ها و بدی ها در مقابل توست و هرگز خوبی و بدی واقعی را جز درآخرت نمی بینی، زیرا خداوند همه خوبی ها را در

بهشت و همه بدی ها را در جهنم قرارداده است.

تحف العقول، ص ۳۰۶

حدیث۳۵۲

امام صادق علیه السلام :

ما مِنْ عَبْدٍ اَسَرَّ خَیْرا فَذَهَبَتِ الاَیّامُ اَبَدا حَتّی یُظْهِرَ اللّه ُ لَهُ خَیْرا وَما مِنْ عَبْدٍ یُسِرُّ شَرّا فَذَهَبَتِ الاَیّامُ حَتّی یُظْهِرَ اللّه ُ لَهُ شَرّا؛

هر بنـده ای که خیری را پنهان کنـد، با گـذشت زمان خداونـد خیری را از اوآشـکار می سازد و هر بنـده ای شـری را پنهان کند، با گذشت زمان خداوند شری را از اوآشکار می گرداند.

بحارالأنوار، ج ۷۲، ص ۲۸۲، ح ۴

حدیث۳۵۳

امام صادق علیه السلام :

اِعْلَمی اَنَّ الشّابَّ الحَسَنَ الخُلقِ مِفْتاحٌ لِلْخَیْرِ مِغْلاقٌ لِلشَّرِّ وَ اَنَّالشّابَّ الشَّحیحَ الْخُلقِ مِغْلاقٌ لِلْخَیْرِ مفتاحٌ لِلشَّرِّ؛

آگاه باش که جوان خوش اخلاق، کلید خیر و قفل شر است و جوان بداخلاق قفل خیرو کلید شر است.

امالی طوسی، ص ۳۰۲، ح ۵۹۸

حدیث۳۵۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ یَزْرَعْ خَیْرا یَحْصِدْ غِبْطَةً وَ مَنْ یَزْرَعْ شَرّا یَحْصِدْ نَدامَةً وَ لِکُلِّزارِعٍ ما زَرَعَ؛

هر کس خوبی بکارد، خشنودی درو می کند و هر کس بدی بکارد، پشیمانی درومی کند، هر کس هر چه بکارد، همان را برداشت می کند.

کافی، ج ۲، ص ۴۵۸، ح ۱۹

حدیث۳۵۵

امام صادق علیه السلام :

الْمَرأَةُ تَحیضُ، یَحْرُمُ عَلی زَوْجِها اَن یَأتِیَها لِقَولِ اللّه ِ تَعالی «و لاتَقرَبوهُنَّ حَتّی یَطهُرْنَ)؛

زنی کـه در عـادت ماهیـانه (حیض) اسـت بر شـوهرش آمیزش بـا او حرام است به دلیـل این گفته خداونـد متعـال: «به زنـان حـائض نزدیک نشوید تا زمانی که پاک گردند».

وسائل الشيعه ، ج ۲، ص ۳۲۲، ح ۹

حديث۳۵۶

امام صادق عليه السلام :

مَنْ اَكَلَ سَفَرجَلَةً عَلَى الرِّيقِ طابَ ماؤُهُ وَ حَسُنَ وَلَدُهُ ؛

هر كس ناشتا يك بِهْ بخورد ، نطفه اش پاكيزه مى شود و فرزندش نيكو مى گردد .

كافى ، ج ۶، ص ۳۵۷، ح ۳

حديث۳۵۷

امام صادق عليه السلام :

اَلرَّضاعُ واحِدٌ وَ عِشْرونَ شَهْرا، فَما نَقَصَ فَهُوَ جَورٌ عَلَيالصَّبىِّ ؛

شيرخوارى ، ۲۱ ماه است . پس هر چه كم شود ، ظلم بر كودك است .

كافى ، ج ۶، ص ۴۰، ح ۳

حديث۳۵۸

امام صادق عليه السلام :

اَ لْبَنونَ نَعيمٌ وَ الْبَناتُ حَسَناتٌ وَ اللّه ُ يَسْأَلُ عَنِ النَّعيمِ ، وَ يُثيبُعَلَى الحَسَناتِ ؛

پسران، نعمت اند و دختران خوبى. خداوند ، از نعمت ها سؤال مى كند و به خوبى هاپاداش مى دهد .

كافى ، ج ۶، ص ۷، ح ۱۲

حديث۳۵۹

امام صادق عليه السلام :

اِنَّ اللّه َ لَيَرْحَمُ الْعَبْدَ لِشِدَّةِ حُبِّهِ لِوَلَدِهِ ؛

بدون ترديد ، خداوند بر بنده خود به خاطر شدّت محبّت به فرزندش ، رحم مى كند .

كافى ، ج ۶، ص ۵۰، ح ۵

حديث۳۶۰

امام صادق عليه السلام :

اِذا بَلَغَتِ الجاريَةُ سِتَّ سِنينَ فَلا تُقَبِّلها وَالْغُلامُ لا يُقَبِّلُ الْمَرْاَ ةَ اِذاجاوَزَ سَبْعَ سِنينَ؛

چون دختر [نامحرم] شش ساله شد ، او را مبوس و پسر نیز چون از هفت سالگی گذشت ، زن [نامحرم] را نبوسد .

مکارم الأخلاق ، ج ۱، ص ۴۷۹، ح ۱۶۵۹

حدیث۳۶۱

امام صادق علیه السلام :

مَنِ اسْتَخارَ اللّه َ راضِیا بِما صَنَعَ اللّه ُ لَهُ خارَ اللّه ُ لَهُ حَتْما؛

هر کس از خدا خیر بخواهد و به آنچه خدا خواسته راضی باشد، خداوند حتما برای او خیر خواهد خواست.

کافی، ج ۸ ، ص ۲۴۱، ح ۳۳۰

حدیث۳۶۲

امام صادق علیه السلام :

مَن قَبِلَ اللّه ُ مِنْهُ صَلاةً واحِدَةً لَم یُعَذِّبْهُ وَمَن قَبِلَ مِنْهُ حَسَنَهًلَم یُعَذِّبْهُ؛

خداوند از هر کس یک نماز و یا یک کار نیک را قبول کند، عذابش نمی نماید.

کافی، ج ۳، ص ۲۶۶، ح ۱۱

حدیث۳۶۳

امام صادق علیه السلام :

عَلَیْکُمْ بِالدُّعاءِ ، فَإِنَّکُمْ لاتَقَرَّبونَ إِلَی اللّه ِ بِمِثْلِهِ ، وَلا تَتْرُکوا صَغیرَةً لِصِغَرِها أنْ تَدْعُوا بِها ، إِنَّ صاحِبَ الصِّغارِ هُوَ صاحِبُ الْکِبارِ؛

شما را سفارش می کنم به دعا کردن، زیرا با هیچ چیز به مانند دعا به خدا نزدیکنمی شوید. و دعا کردن برای هیچ امر کوچکی را، به خاطر کوچک بودنش رها نکنید، زیراحاجتهای کوچک نیز به دست همان کسی است که حاجتهای بزرگ به دست اوست.

کافی، ج ۲، ص ۴۶۷، ح۶

حدیث۳۶۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اَطاعَ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ فیما اَمَرَهُ ثُمَّ دَعاهُ مِنْ جِهَهِ الدُّعاءِ اَجابَهُ، قُلْتُ:وَ ما جِهَهُ الدُّعاءِ قالَ: تَبْدَأُ فَتَحْمَدُ اللّه َ وَ تَذْکُرُ نِعَمَهُ عِنْدَکَ ثُمَّ تَشْکُرُهُ ثُمَّ تُصَلّی عَلَیالنَّبِیِّ صلی الله علیه و آله ثُمَّ تَذْکُرُ ذُنوبَکَ فَتُقِرُّ بِها ثُمَّ تَسْتَعیذُ مِنْها فَهذا جِهَهُ الدُّعاءِ؛

هر کس اوامر خداوند را اطاعت کند سپس او را از جهت دعا بخواند، اجابتش می کند. پرسیدند: جهت دعا چیست؟ فرمودند: با حمد الهی آغاز و نعمت های او را یاد و او را شکرمی کنی، سپس بر پیامبر صلی الله علیه و آلهدرود می فرستی و گناهانت را یاد و به آنها اعتراف می نمایی،آنگاه از آنها (به خدا) پناه می بری؛ جهت دعا این ا ست.

کافی، ج۲، ص ۴۸۶

حدیث۳۶۵

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ مِمّا یُزَیِّنُ الْاِسْلامَ الْاَخْلاقُ الْحَسَنَةُ فیما بَیْنَ النّاسِ؛

خوش اخلاقی در بین مردم، زینت اسلام است.

مشکاة الأنوار، ص ۴۲۲

حدیث۳۶۶

امام صادق علیه السلام :

اَلا اُحَدِّثُکَ بِمَکارِمِ الْاَخْلاقِ؟ الصَّفْحُ عَنِ النّاسِ وَ مُواساةُ الرَّجُلِاَخاهُ فی مالِهِ وَ ذِکْرُ اللّه کَثیرا؛

آیا به شما بگویم که مکارم اخلاق چیست؟ گذشت کردن از مردم، کمک مالی به برادر (دینی) خود و بسیار به یاد خدا بودن.

معانی الأخبار، ص ۱۹۱، ح ۲

حدیث۳۶۷

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اَحْسَنَ خُلْقَهُ اَحَبَّهُ الْاَخْیارُ وَ جانَبَهُ الفُجّارُ؛

انسان خوش اخلاق، از دوستی مردمان خوب برخوردار است و از تعرّض آدم هاینابکار در امان است.

مستدرک الوسائل، ج ۸، ص ۴۴۹

حدیث۳۶۸

امام صادق علیه السلام :

وَ قَدْ سُئِلَ عَنْ مَکارِمِ الْاَخْلاقِ: اَ لْعَفْوُ عَمَّنْ ظَلَمَکَ وَ صِلَةُ مَنْ قَطَعَکَوَ اِعْطاءُ مَنْ حَرَمَکَ وَ قَوْلُ الْحَقِّ وَ لَوْ عَلی نَفْسِکَ؛

درباره مکارم اخلاق سؤال شد، فرمودند: گذشت از کسی که به تو ظلم کرده، رابطه با کسی که با تو قطع رابطه کرده، عطا به آن کس که از تو دریغ داشته است و گفتن حق اگرچه بر ضد خودت باشد.

معانی الأخبار، ص ۱۹۱، ح ۱

حدیث۳۶۹

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ لِاَهْلِ الْجَنَّةِ اَرْبَعَ عَلاماتٍ: وَجْهٌ مُنْبَسِطٌ وَ لِسانٌ لَطیفٌ وَ قَلْبٌرَحیمٌ وَ یَدٌ مُعْطیَةٌ؛

بهشتی ها چهار نشانه دارند: روی گشاده، زبان نرم، دل مهربان و دستِ دهنده.

مجموعه ورام، ج ۲، ص ۹۱

حدیث۳۷۰

امام صادق علیه السلام :

لا عَیْشَ اَهْنَأُ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ؛

هیچ زندگی گواراتر از اخلاق و رفتار پسندیده نیست.

علل الشرایع، ج ۲، ص ۵۵۹

حدیث۳۷۱

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقْمانُ لاِبْنِهِ: یا بُنَیَّ اِیّاکَ وَ الضَّجَرَ وَ سوءَ الْخُلْقِ وَ قِلَّةَ الصَّبْرِفَلا یَسْتَقیمُ عَلی هذِهِ الْخِصالِ صاحِبٌ وَ اَلْزِمْ نَفْسَکَ التُّؤَدَةَ فی اُمورِکَ وَ صَبِّرْ عَلیمَؤونات الْاِخْوانِ نَفْسَکَ وَ حَسِّنْ مَعَ جَمیعِ النّاسِ خُلْقَکَ؛

لقمان به فرزندش فرمود: فرزندم! از بی حوصلگی و بد اخلاقی و بی تابی دوری کن که هیچ دوستی تحمل این خصلت ها را ندارد. در کارهایت آرام و بردبار، در تحمّل زحماتبرادران صبور و با همه مردم خوش اخلاق باش.

قصص الأنبیاء، ص ۱۹۸، ح ۲۴۵

حدیث۳۷۲

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ تَبارَکَ وَ تَعالی خَصَّ رَسولَ اللّه صلی الله علیه و آلهبِمَکارِمِ الْاَخْلاقِ،فَامْتَحِنوا اَنْفُسَکُمْ، فَاِنْ کانَتْ فیکُمْ فَاحْمَدُوا اللّه َ عَزَّوَجَلَ وَ ارْغَبوا اِلَیْهِ فِی الزّیادَةِمِنْها. فَذَکَرَها عَشَرَةً: الیَقینُ وَ القَناعَةُ وَ الصَّبْرُ وَ الشُّکْرُ وَ الْحِلْمُ وَ حُسْنُ الْخُلْقِ وَالسَّخاءُ وَ الْغَیْرَةُ وَ الشَّجاعَةُ وَ الْمُروءَةُ؛

خدای تبارک و تعالی، رسول خدا صلی الله علیه و آله را به مکارم اخلاق، مخصوص گردانید. پس شمانیز خود را بیازمایید، اگر این صفات در شما بود خدای عزّوجل را سپاس گویید و از خدااین مکارم را بیشتر بخواهید. سپس آن ده صفت را برشمردند: یقین، قناعت، صبر،شکر، بردباری، خوش اخلاقی، بخشندگی، غیرت، شجاعت و جوانمردی.

امالی صدوق، ص ۲۹۰

حدیث۳۷۳

امام صادق علیه السلام :
ایّاکَ وَ خَصْلَتَینِ: اَلضَّجَرَ وَ الْکَسَلَ، فَاِنَّکَ اِنْ ضَجِرْتَ لَمْ تَصْبِرْعَلی حَقٍّ وَ اِنْ کَسِلْتَ لَمْ تُؤَدِّ حَقّا؛
از دو خصلت بپرهیز: بی حوصلگی و تنبلی، زیرا اگر کم حوصله باشی بر حق شکیباییکنی و اگر سست و تنبل باشی حقّی را ادا نکنی.

امالی صدوق، ص ۶۳۶

حدیث۳۷۴

امام صادق علیه السلام :
اِذا اَرادَ اللّه ُ بِعَبْدٍ خَیْرا زَهَّدَهُ فِی الدُّنْیا وَ فَقَّهَهُ فِی الدِّینِ وَ بَصَّرَهُعُیوبَها وَ مَنْ اوتِیَهُنَّ فَقَدْ اوتِیَ خَیْرَ الدُّنْیا وَ الْآخِرَةِ؛
هرگاه خداوند خیر بنده ای را بخواهد، او را بی رغبت به دنیا، آگاه در دین و دانای بهعیوبش می گرداند؛ به چنین کسی خیر دنیا و آخرت داده شده است.

کافی، ج ۲، ص ۱۳۰

حدیث۳۷۵

امام صادق علیه السلام :
لا یَنْبَغی لِمَنْ لا یَتَّقی مَلامَةَ الْعُلَماءِ وَ ذَمِّهِمْ اَنْ یُرْجی لَهُ خَیْرُ الدُّنْیاوَ الْآخِرَةِ؛
کسی که از سرزنش و نکوهش علما پروا نمی کند، نمی توان به خیر دنیا و آخرت اوامید داشت.

تحف العقول، ص ۳۶۴

حدیث۳۷۶

امام صادق علیه السلام :
مَنْ یَتَّقِ اللّه َ فَقَدْ اَحْرَزَ نَفْسَهُ مِنَ النّارِ بِاِذْنِ اللّه ِ وَ اَصابَ الْخَیْرَ کُلَّهُفِی الدُّنْیا وَ الآخِرَةِ؛
هر کس تقوای الهی پیشه کند، خود را به خواست خداوند از آتش حفظ کرده و بههمه خیر دنیا و آخرت دست یافته است.

بحارالأنوار، ج ۲۴، ص ۲۸۶، ح ۱

حدیث۳۷۷

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اَرادَ الْحَديثَ لِمَنْفَعَةِ الدُّنْيا لَمْ يَكُنْ لَهُ فِى الآخِرَةِ نَصيبٌ، وَ مَنْ اَرادَ بِهِ خَيْرَ الآخِرَةِ اَعْطاهُ اللّه ُ خَيْرَ الدُّنْيا وَ الآخِرَةِ؛

هر کس حدیث را برای بهره دنیا بخواهد، در آخرت بهره ای نخواهد داشت و هر کسبرای خیر آخرت بخواهد، خداوند به او خیر دنیا و آخرت عطا فرماید.

کافی، ج ۱، ص ۴۶

حدیث۳۷۸

امام صادق علیه السلام :

مَنْ قَرَاَها يَعْنى سُورَةَ الْفاتِحَةِ فَتَحَ اللّه ُ عَلَيْهِ خَيْرَ الدُّنْيا وَ الآْخِرَةِ وَقالَ اِنَّ اسْمَ اللّه ِ الاَعْظَمَ مُقَطَّعٌ فى هذِهِ السُّورَةِ؛

هر کس سوره فاتحه را بخواند خداوند خیر دنیا و آخرت را به روی او می گشاید. اسماعظم خداوند در این سوره بخش بخش گردیده است.

مستدرک الوسائل، ج ۴، ص ۳۳۰

حدیث۳۷۹

امام صادق علیه السلام :

فَاِنْ اَرَدْتَ اَنْ تَقَرَّعَيْنُكَ وَ تَنالَ خَيْرَ الدُّنْيا وَ الآخِرَةِ فَاقْطَعِ الطَّمَعِمّا فى اَيْدِى النّاسِ وَ عُدَّ نَفْسَكَ فِى الْمَوتى وَ لا تُحَدِّثْ لِنَفْسِكَ اَنَّكَ فَوْقَ اَحَدٍ مِنَالنّاسِ وَ اخْزَنْ لِسانَكَ كَما تَخْزَنُ مالَكَ؛

اگر می خواهی دیدگان تو روشن شود و به خیر دنیا و آخرت دست یابی، طمع خود رااز آنچه در دست مردم است قطع کن و خود را از میرندگان بشمار و گمان نکن که از کسیبهتری و زبان خود را نگه دار همان گونه که مال خود را نگه می داری.

بحارالأنوار، ج ۱۳، ص ۴۱۶، ح ۸

حدیث۳۸۰

امام صادق علیه السلام :

اِبنُ اَبى يَعفورَ: رَاَيتُ عِندَ اَبى عَبدِاللّه ِ عليه السلام ضَيْفا، فَقامَ يَوْما فيبَعضِ الْحَوائِجِ، فَنَهاهُ عَنْ ذلِكَ ، وَ قامَ بِنَفْسِهِ إلى تِلكَ الْحاجَةِ، وَ قالَ عليه السلام: نَهى رَسولُاللّه ِ صلى الله عليه و آلهعَنْ أنْ يُستَخْدَمَ الضَّيفُ؛

ابن ابی یعفور : در خانه امام صادق علیه السلام میهمانی را دیدم که روزی برای انجام کاربرخاست . حضرت او را از آن کار منع کردند و شخصا آن کار را انجام دادند و فرمودند :رسول خدا صلی الله علیه و آله از به کار گرفتن میهمان ، نهی فرموده است .

کافی، ج ۶، ص ۲۸۳، ح ۱

حدیث۳۸۱

امام صادق علیه السلام :
صِلَةُ الْاَرحامِ تُزَکّی الْاَعمالَ وَتُنْمی الْاَموالَ وَ تَدْفَعُ الْبَلوی وَتُیَسِّرَالْحِسابَ وَتُنْسِئُ فِی الْاَجَلِ؛
صله رحم، اعمال را پاکیزه، اموال را بسیار، بلا را برطرف و حساب (قیامت) را آسانمی کند و مرگ را به تأخیر می اندازد.

کافی، ج ۲، ص ۱۵۷، ح ۳۳

حدیث۳۸۲

امام صادق علیه السلام :
اِنَّ صِلَةَ الرَّحِمِ وَالبِرَّ لَیُهَوِّنانِ الحِسابَ وَیَعْصِمانِ مِنَ الذُّنوبِ؛
صله رحم و نیکی، حساب (قیامت) را آسان و از گناهان جلوگیری می کند.

کافی، ج ۲، ص ۱۵۷، ح ۳۱

حدیث۳۸۳

امام صادق علیه السلام :
صِلَةُ الْاَرحامِ تُحَسِّنُ الْخُلُقَ وَ تُسْمِحُ الکَفَّ وَتُطیبُ النَّفْسَ وَتَزیدُفِی الرِّزْقِ وَتُنْسِئُ فِی الْاَجَلِ؛
صله رحم، انسان را خوش اخلاق، با سخاوت و پاکیزه جان می نماید و روزی را زیادمی کند و مرگ را به تأخیر می اندازد.

کافی، ج ۲، ص ۱۵۱، ح ۶

حدیث۳۸۴

امام صادق علیه السلام :
أفْضَلُ ما یوصَلُ بِهِ الرَّحِمُ کَفُّ الأذی عَنْها؛
بهترین صله رحم، خودداری از آزار و اذیت خویشاوندان است .

بحارالأنوار، ج ۷۴، ص ۸۸، ح ۱

حدیث۳۸۵

امام صادق علیه السلام :
اذا اَتاکَ اَخوکَ فَآتِهِ بِما عِنْدَکَ وَ اذا دَعَوْتَهُ فَتَکَلَّفْ لَهُ؛
هرگاه برادرت ناخوانده بر تو وارد شد، همان غذایی که در خانه داری برایش بیاور وهرگاه او را دعوت کردی در پذیرایی از او خودت را به زحمت بینداز.

محاسن، ج ۲، ص ۴۱۰، ح ۱۳۸

حدیث۳۸۶

امام صادق علیه السلام :

صِلُوا أرحامَكُمْ و بِرّوا بِإِخْوانِكُمْ وَ لَوْ بِحُسْنِ السَّلامِ وَ رَدِّالجَوابِ؛

صله رحم نمایید و به برادران (دینی) خود نیکی کنید، هر چند با سلام کردن خوب ویا جواب سلام خوب باشد.

کافی، ج ۲، ص ۱۵۷، ح ۳۱

حدیث۳۸۷

امام صادق علیه السلام :

صِلَةُ الرَّحِمِ تَعْمُرُ الدِّیارَ وَ تَزیدُ فی الأعْمارِ وَ اِنْ کانَ اَهلُها غَیرَاَخْیارٍ؛

صله رحم، خانه ها را آباد و عمرها را طولانی می کند، هر چند صله رحم کنندگانمردمان خوبی نباشند.

امالی طوسی، ص ۴۸۱، ح ۱۸

حدیث۳۸۸

امام صادق علیه السلام :

اذا دُعیَ اَحَدُکُمْ اِلی طَعامٍ فَلا یَستَتْبِعَنَّ وَ لَدَهُ فَاِنَّهُ اِنْ فَعَلَ ذلکَ، کانَحَراما وَ دَخَلَ غاصِبا؛

هرگاه یکی از شما به میهمانی دعوت شد، فرزندش را به دنبال خود راه نیندازد کهاگر چنین کند، کار حرامی کرده و غاصبانه وارد خانه میزبان شده است.

کافی، ج ۶، ص ۲۷۰، ح ۱

حدیث۳۸۹

امام صادق علیه السلام :

سُئِلَ الْإمـامُ الصّـادِقُ علیه السـلام عَنْ قَولِ اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ: «اِتَّقُوا اللّه َ حَقَّ تُقاتِهِ»قال: یُطاعُ فَلا یُعْصـی، وَ یُـذْکَرُ فَلا یُنْسـی، وَ یُشْـکَرُ فَلا یُکْفَرُ؛

از امام صادق علیه السـلام درباره آیه «تقوای الهی پیشه کنیـد چنان که حق اوست» پرسـیدهشد. فرمودند: از خداوند، اطاعت شود و نافرمانی نشود، یاد شود و فراموش نشود وشکرگزاری گردد و کفران نگردد.

معانی الأخبار، ص ۲۴۰

حدیث۳۹۰

امام صادق علیه السلام :

اِتَّقِ اللّهَ حَیْثُ کُنْتَ فَاِنَّکَ لا تَسْتَوْحِشُ؛

در هر حال که هستی تقوای الهی پیشه کن تا هرگز احساس هراس و وحشت نکنی.

تفسیر علی بن ابراهیم، ج ۲ ، ص ۱۴۷

حدیث۳۹۱

امام صادق علیه السلام :

اَلنّاسُ مَأْمورونَ وَ مَنْهیّونَ وَ مَنْ کانَ لَهُ عُذْرٌ، عَذَرَهُ اللّه ُ؛

مردم به اموری امر و نهی شده اند، ولی هر کس (در انجام دادن آنها) عذری داشتهباشد، خداوند عذرش را می پذیرد.

محاسن، ج ۱، ص ۲۴۵، ح ۲۴۲

حدیث۳۹۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ رِضَا النّاسِ لایُمْلَکُ وَ اَلْسِنَتَهُمْ لا تُضْبَطُ وَ کَیْفَ تَسْلَمونَ مِمّا لَمْیَسْلَمْ مِنْهُ اَنبیاءُ اللّه ِ وَ رُسُلُهُ وَ حُجَجُ اللّه ِ علیهم السلام... ؛

همانـا خشـنودی مردم را نتـوان به دست آورد و جلو زبـان هایشـان را نتوان گرفت،چگونه در امـان مانیـد از چیزی (زبـان مردم) که پیامبران و فرستادگان و حجت هایخدا علیهم السلام از آن در امان نماندند...؟

بحارالأنوار، ج ۷۰، ص ۲، ح ۴

حدیث۳۹۳

امام صادق علیه السلام :

اَلنّاسُ سَواءٌ کَاَسْنانِ الْمُشْطِ وَ الْمَرْءُ کَثیرٌ بِاَخیهِ؛

مردم، همانند دندانه های شانه با هم برابرند و انسان با برادرش پر تعداد (و پرتوان) می گردد.

تحف العقول، ص ۳۶۸

حدیث۳۹۴

امام صادق علیه السلام :

اَلنّاسُ اِذا صَلَحُوا، کَفُّوا عَنْ تَتَبُّعِ عُیوبِهِمْ؛

مردم، هنگامی که درستکار شوند، از عیب جوییِ یکدیگر دست می کِشند.

من لایحضره الفقیه، ج۴، ص۴۰۱، ح ۵۸۶۲

حدیث۳۹۵

امام صادق علیه السلام :

اَلنّاسُ رَجُلانِ: مُبْتَلیً وَ مُعافیً، فَارْحَمُوا الْمُبْتَلی وَ احْمَدُوا اللّه َ عَلَی الْعافیَۀِ؛

مردم دو دسته اند: گرفتار و سلامت؛ پس به گرفتاران ترحم نمایید و خدا را برسلامتی سپاس گویید.

تحف العقول، ص ۳۰۵

حدیث۳۹۶

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ النّاسَ یَعْبُدونَ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ عَلی ثَلاثَۀِ اَوْجُهٍ: فَطَبَقَۀٌ یَعْبُدونَهُ رَغْبَۀًفی ثَوابِهِ فَتِلْکَ عِبادَۀُ الحُرَصاءِ وَ هُوَ الطَّمَعُ وَ آخَرونَ یَعْبُدونَهُ فَرَقا مِنَ النّارِ فَتِلْکَ عِبادَۀُالْعَبیدِ وَ هِیَ الرَّهْبَۀُ وَ لکِنّی اَعْبُدُهُ حُبّا لَهُ عَزَّوَجَلَّ فَتِلْکَ عِبادَۀُ الکِرامِ وَ هُوَ الْاَمْنُ... ؛

عبادت کنندگان خداوند سه گروهند: گروهی او را برای پاداش عبادت می کنند، کهطمعکارانه است و اینان حریصند. گروهی او را از ترس جهنم عبادت می کنند که اینعبادت بردگان و از روی ترس است. ولی من خداوند را از روی محبت عبادت می کنم کهچنین عبادتی مایه امنیت و آرامش و عبادت کریمان است.

خصال، ص ۱۸۸، ح۲۵۹

حدیث۳۹۷

امام صادق علیه السلام :

اَلْعِلْمُ مَقْرونٌ اِلَی الْعَمَلِ ، فَمَنْ عَلِمَ عَمِلَ ، ومَنْ عَمِلَ عَلِمَ ، وَالْعِلْمُیَهْتِفُ بِالْعَمَلِ فَاِنْ اَجابَهُ وَ اِلاَّ ارْتَحَلَ عَنْهُ؛

دانش، با عمل همراه است ، پس هر که دانست ، عمل کرد و هر که عمل کرد ، دانست ودانش ، به عمل فرا می خواند . پس اگر او را اجابت کرد ، چه بهتر وگرنه از او جدا می گردد .

کافی ، ج ۱، ص ۴۴، ح ۲

حدیث۳۹۸

امام صادق علیه السلام :

وَ الْمُتَعَلِّمُ یَحْتاجُ اِلی رَغْبَۀٍ وَ اِرادَۀٍ و فَراغٍ وَ نُسُکٍ وَ خَشْیَۀٍ وَ حِفْظٍوَ حَزْمٍ؛

دانش اندوز به شوق، اراده، فراغت، عبادت، ترس از خدا، مراقبت و آینده نگری نیاز دارد.

مصباح الشريعه، ص ۱۵

حدیث۳۹۹

امام صادق عليه السلام :
لا تَدَع زيارَةَ الحُسَيْنِ بْنِ عَلىّ عليه السلام و مُر اَصحابَكَ بِذالِكَ، يَمُدُّ اللّه ُ فيعُمْرِكَ و يَزيدُ اللّه ُ فى رِزقِكَ و يُحييكَ اللّه ُ سَعيدا و لاتَموتُ اِلاّ سَعيدا و يَكتُبكَ سَعيدا؛
زيارت امام حسين عليه السلام را رها نكن و دوستان خود را هم به آن سفارش كن، كه در اينصورت، خداوند عمرت را طولانى و روزى ات را زياد مى كند و زندگى ات را همراه باسعادت مى كند و جز سعادتمند نمى ميرى و نام تو را در شمار سعادتمندان، ثبت مى كند.

كامل الزيارات، ص ۲۸۶

حدیث۴۰۰

امام صادق عليه السلام :
مَنْ حَسُنَ بِرُّهُ بِاَهْلِهِ زادَ اللّه ُ فى عُمُرِهِ ؛
هر كس به شايستگى در حقّ خانواده اش نيكى كند، خداوند بر عمرش مى افزايد.

كافى ، ج ۸، ص ۲۱۹، ح ۲۶۹

از۴۰۱تا۶۰۰

حدیث۴۰۱

امام صادق عليه السلام :
اِنْ اَحْبَبْتَ اَنْ يَزيدَ اللّه ُ فى عُمُرِكَ فَسُرَّ اَبَوَيْكَ ؛
اگر دوست دارى كه خداوند عمرت را زياد كند، پدر و مادرت را شاد كن.

بحارالأنوار ، ج ۷۴ ، ص ۸۱ ، ح ۸۴

حدیث۴۰۲

امام صادق عليه السلام :
تَجَنَّبُوا الْبَوائِقَ يُمَدَّ لَكُمْ فِى الاْعْمارِ؛
از فتنه ها و بدى ها كناره بگيريد، تا عمرتان طولانى شود .

عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۲، ص ۴۰، ح ۹۰

حدیث۴۰۳

امام صادق علیه السلام :

اِغْسِلُوا اَیْدیَکُمْ قَبْلَ الطَّعامِ وَ بَعْدَهُ فَاِنَّهُ یَنْفِی الْفَقْرَ وَ یَزیدُفِی الْعُمُرِ؛

دست هایتان را قبل و بعد از غذا خوردن بشویید، که فقر را می بَرَد و بر عمر می افزاید.

محاسن ، ج ۲، ص ۲۰۲، ح ۱۵۹۴

حدیث۴۰۴

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ اِنْ یَعْلَمُهنَّ الْمُؤمِنُ کانَتْ زیادَةً فی عُمُرِهِ وَ بَقاءَ النِّعْمَةِ عَلَیْهِ:تَطْویلُهُ فی رُکوعِهِ وَ سجودِهِ فی صلاتِهِ وَ تَطْویلُهُ لِجلوسِهِ عَلی طَعامِهِ اِذا اَطْعَمَ عَلیمائِدَتِهِ وَ اصْطِناعُهُ الْمَعْروفَ اِلی اَهْلِهِ؛

سه چیز است که اگر مؤمن از آنها مطلع شود، باعث طول عمر و دوام بهره مندی او ازنعمت ها می شود: طول دادن رکوع و سجده، زیاد نشستن بر سر سفره ای که در آندیگران را اطعام می کند و خوش رفتاری اش با خانواده.

کافی، ج ۴، ص ۴۹، ح ۱۵

حدیث۴۰۵

امام صادق علیه السلام :

ما نَعْلَمُ شَیْئا یَزیدُ فِی الْعُمْرِ اِلاّ صِلَةَ الرَّحِمِ، حَتّی اِنَّ الرَّجُلَ یَکونُاَجَلُهُ ثَلاثَ سِنینَ فَیکونُ وَصولاً لِلرَّحِمِ فَیَزیدُ اللّه ُ فی عُمْرِهِ ثَلاثینَ سَنَةً فَیَجْعَلُها ثَلاثاوَ ثَلاثینَ سَنَةً، وَ یَکونُ اَجَلُهُ ثَلاثا وَ ثَلاثینَ سَنَةً فَیَکونَ قاطِعا لِلرَّحِمِ، فَیَنْقُصُهُ اللّه ُثَلاثینَ سَنَةً وَ یَجْعَلُ اَجَلَهُ اِلی ثَلاثِ سِنینَ؛

ما، غیر از صله رحم، چیزی نمی شناسیم که بر عمر بیفزاید، تا آن جا که گاهی عمر کسیسه سال است، و وقتی که اهل صله رحم می شود، خداوند هم سی سال بر عمرش می افزایدو آن را سی و سه سال می کند و گاهی عمر کسی سی و سه سال است و قطع رحم می کندو خداوند هم سی سال از عمر او می کاهد و عمرش را به سه سال، کاهش می دهد.

کافی ، ج ۲، ص ۱۵۲ ، ح ۱۷

حدیث۴۰۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ رَجَعَ مِنْ مَکَّةَ وَ هُوَ یَنْوِی الْحَجَّ مِنْ قابِلٍ زیدَ فی عُمْرِهِ ؛

هر کس از مکّه بر گردد و تصمیم داشته باشد که سال بعد هم به حجّ برود، بر عمرشافزوده می شود.

کافی، ج ۴، ص ۲۸۱، ح ۳

حدیث۴۰۷

امام صادق علیه السلام :

اَلـذُّنوبُ الَّتی تُغَیِّرُ النِّعَـمَ الْبَغْیُ وَ الـذُّنوبُ الـتَّی تـورِثُ النَّدَمَ الْقَتْلُوَ الَّتی تُنْزِلُ النِّقَـمَ الظُّلْمُ وَالَّتی تَهْتِـکُ السُّتـورَ شُـرْبُ الْخَمْرِ وَ الَّتی تَحْبِسُالرِّزْقَ الزِّنا وَ الَّتی تُعَجِّلُ الْفَناءَ قَطیعَةُ الرَّحِمِ وَالَّتی تَرُدُّ الدُّعاءَ وَ تُظْلِمُ الْهَواءَعُقوقُ الْوالِدَیْنِ؛

گنـاهی که نعمت ها را تغییر می دهـد، تجاوز به حقوق دیگران است. گناهی کهپشـیمانی می آورد، قتل است. گناهی که گرفتاری ایجاد می کند، ظلم است. گناهی کهآبرو می بَرد، شرابخواری است. گناهی که جلوی روزی را می گیرد، زناست. گناهی کهمرگ را شـتاب می بخشـد، قطع رابطه با خویشان است. گناهی که مانع اسـتجابت دعامی شود و زندگی را تیره و تار می کند، نافرمانی از پدر مادر است.

علل الشرایع ، ج ۲، ص ۵۸۴

حدیث۴۰۸

امام صادق علیه السلام :

اَرْبَعَةٌ تُهْرِمُ قَبْلَ اَوانِ الْهَرَمِ: اَکْلُ الْقَدیدِ وَ الْقُعُودُ عَلَی النَّداوَةِ وَالصُّعودُ فِی الدَّرَجِ وَ مُجامَعَةُ الْعَجوزِ ؛

چهار چیز، انسان را پیش از فرا رسـیدن هنگام پیری، پیر می کند: خوردن گوشتخشکیده، نشستن بر جای مرطوب، بالا رفتن از پلّه و آمیزش با پیر زنان.

تحف العقول ، ص ۳۱۷

حدیث۴۰۹

امام صادق علیه السلام :

اَلْبِرُّ وَ حُسْنُ الْخُلْقِ یَعْمُرانِ الدّیارَ وَ یَزیدانِ فِی الْاَعْمارِ ؛

نیکوکاری و خوش اخلاقی، خانه ها را آباد و عمرها را طولانی می کنند.

کافی ، ج ۲، ص ۱۰۰، ح ۸

حدیث۴۱۰

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةُ اَشْیاءَ یَحْتاجُ النّاسُ طُرّا اِلَیْها: اَلْاَمْنُ وَالْعَدْلُ وَالْخِصْبُ ؛

سه چیز است که همه مردم به آنها نیاز دارند: امنیّت، عدالت و رفاه.

تحف العقول، ص ۳۲۰

حدیث۴۱۱

امام صادق علیه السلام :
اَلْعَدْلُ اَحْلى مِنَ الشَّهْدِ وَاَلْيَنُ مِنَ الزُّبْدِ وَاَطيَبُ ريحا مِنَ الْمِسْكِ؛
عدالت از عسل شیرین تر، از کره نرم تر و از مُشک خوشبوتر است.

کافی، ج ۲، ص ۱۴۷، ح ۱۵

حدیث۴۱۲

امام صادق علیه السلام :
اَلنّاسُ يَسْتَغْنونَ اذا عُدِلَ بَيْنَهُمْ وَتُنْزِلُ السَّماءُ رِزْقَها وَتُخْرِجُالْاَرْضُ بَرَكَتَها بِاِذْنِ اللّه ِ تَعالى؛
هنگامی که در میان مردم عدالت برقرار شود، بی نیاز می شوند و به اذن خداوندمتعال آسمان روزیِ خود را فرو می فرستد و زمین برکاتش را بیرون می ریزد.

کافی، ج ۳، ص ۵۶۸، ح ۶

حدیث۴۱۳

امام صادق علیه السلام :
لَمْ يَبْعَثِ اللّه ُ نَبيّا قَطُّ اِلاّ بِالْبِرِّ وَالْعَدْلِ؛
خداوند هیچ پیامبری را جز به نیکی و عدالت بر نینگیخت.

بحارالأنوار، ج ۲۴، ص ۲۹۲

حدیث۴۱۴

امام صادق علیه السلام :
دِرْهَمُ رِبا أَعْظَمُ عِنْدَ اللّه ِ مِنْ سَبْعينَ زِنْيَةً بِذاتِ مَحْرَمٍ فى بَيْتاللّه ِ الْحَرامِ؛
یک درهم ربا نزد خداوند سنگین تر است از هفتاد بار زنا کردن با محارم در خانه خدا.

نورالثقلین، ج ۱، ص ۲۹۵، ح ۱۱۷۷

حدیث۴۱۵

امام صادق علیه السلام :

آكِلُ الرِّبا لایَخْرُجُ مِنَ الدُّنْیا حَتّی یَتَخَبَّطُهُ الشَّیْطانُ؛

ربا خوار از دنیا نرود، تا آن که شیطان دیوانه اش کند.

بحارالانوار، ج ۱۰۳، ص ۱۲۰، ح ۳۰

حدیث۴۱۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّهُ لَو كـانَ الرِّبـا حَلالاً ـ لَتَرَكَ النّـاسُ التِّجـاراتِ وَما یَحْتاجونَ إلَیْهِفَحَرَّمَ اللّه ُ الرِّبا لِیَفِرَّ النّاسُ مِنَ الْحَرامِ إلَی الْحَلالِ وَ إلَی التِّجاراتِ وَ إلَی الْبَیْعِ وَالشِّراءِفَیَبْقی ذلِكَ بَیْنَهُمْ فِی الْقَرْضِ؛

براستی، اگر ربـا حلال بود، مردم تجـارت و تلاش برای معاش را رها می كردنـد. بههمین دلیل خداونـد ربا را حرام كرد تا مردم از حرام به حلال و تجارت و خرید و فروش روبیاورند و به یكدیگر قرض بدهند.

من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۵۶۷،ح ۴۹۳۷

حدیث۴۱۷

امام صادق علیه السلام :

لَمّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِ اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ : (یَمْحَقُ اللّه ُ الرِّبا وَیُرْبِی الصَّدَقاتِ)وَقَد أری مَنْ یَأْكُلُ الرِّبا یَرْبُو مالُهُ؟ ـ : فَأَیُّ مَحْقٍ أَمْحَقُ مِنْ دِرْهَمِ رِبا یَمْحَقُ الدّینَفَإنْ تابَ مِنْهُ ذَهَبَ مالُهُ وَافْتَقَرَ؛

مردی از امـام صادق علیه السـلام درباره آیه «خداونـد ربا را نابود می كنـد و صـدقات را افزایشـمی دهـد» سئوال كرد و گفت: گاه كسـی را می بینم كه ربا می خورد و با این حال ثروتشـزیاد می شود؟ حضـرت فرمودنـد: كدام نابودی، نابود كننده تر از یك درهم ربا كه دین رانابود می كند. كه اگر توبه هم كند ثروتش از دست می رود و فقیر می شود.

تهذیب الاحكام، ج ۷، ص ۱۹، ح ۸۳

حدیث۴۱۸

امام صادق علیه السلام :

لَاَنْ اُقْرِضَ قَرْضا اَحَبُّ اِلَیَّ مِنْ اَنْ اَصِلَ بِمِثْلِهِ؛

مالی را قرض بدهم، بیشتر دوست دارم تا آن را ببخشم.

بحارالانور، ج ۱۰۳، ص ۱۳۹، ح ۵

حدیث۴۱۹

امام صادق علیه السلام :

عَنْ اَبی موسی، قالَ: قُلْتُ لِاَبی عَبْدِاللّه علیه السلام: جُعِلْتُ فِداکَ یَسْتَقْرِضُالرَّجُلُ وَ یَحِجُّ؟ قالَ: نَعَمْ، قُلْتُ: یَسْتَقْرِضُ وَ یَتَزَوَّجُ؟ قالَ: نَعَمْ، اِنَّهُ یَنْتَظِرُ رِزْقَ اللّه غُدْوَةً وَ عَشِیَّةً؛

ابو موسی می گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: فدایت شوم، آیا مرد،می تواند قرض بگیرد و حج برود؟ فرمودند: بله، عرض کردم: آیا می تواند قرضبگیرد و ازدواج کند؟ فرمودند: بله، قرض کند و ازدواج نماید و شب و روز منتظر روزیخدا باشد.

وسائل الشیعه، ج ۱۳، ص ۸۲، ح ۱

حدیث۴۲۰

امام صادق علیه السلام :

... فَاِنْ اَعْطاهُ اَکْثَرَ مِمّا اَخَذَهُ مِنْ شَرْطٍ بَیْنَهُما فَهُوَ مُباحٌ لَهُ، وَ لَیْسَلَهُ عِنْدَ اللّه ثَوابٌ فیما اَقْرَضَهُ؛

اگر قرض گیرنده بدون قرار قبلی، سودی به قرض دهنده بدهد مُباح است، ولی آنقرض دهنده پاداشی از خدا نخواهد گرفت.

بحارالانوار، ج ۱۰۳، ص ۱۵۷، ح ۱

حدیث۴۲۱

امام صادق علیه السلام :

عَنْ اَبی بصیرٍ قال: قُلْتُ: آکِلُ الرِّبا بَعْدَ البَیِّنَةِ؟ قالَ: یُؤَدَّبُ فَاِنْ عادَاُدِّبَ فَاِنْ عادَ قُتِلَ؛

ابو بصیر از امام صادق علیه السلام پرسید: حکم رباخوار بعد از روشن بودن حکم ربا برای ویچیست؟ حضرت فرمودند: تأدیب می شود و اگر (برای بار دوم) ربا گرفت باز تأدیبمی شود و (برای بار سوّم) اگر ربا گرفت، کشته می شود.

کافی، ج ۷، ص ۲۴۲، ح ۹

حدیث۴۲۲

امام صادق علیه السلام :

لَوْ اَنَّ رَجُلاً ـ وَرِثَ مِنْ اَبیهِ مالاً ـ وَ قَدْ عَرَفَ اَنَّ فی ذلِکَ الْمالِ رِباوَلکِنْ قَدِ اخْتَلَطَ فِی التِّجارَةِ بِغَیْرِهِ حَلالٍ کانَ حَلالاً طَیِّبا فَلْیَأْکُلْهُ وَ اِنْ عَرَفَ مِنْهُ شَیْئاإِنَّهُ رِبا فَلْیَأْخُذْ رَأْسَ مالِهِ وَلْیَرُدَّ الرِّبا؛

اگر کسی از پدرش مالی به ارث ببرد و بداند که در آن مال ربا وجود دارد، ولی مالربوی با مال های دیگر مخلوط شده، آن مال برای او حلال و پاکیزه است و می تواند از آناستفاده کند، و اگر به ربوی بودن مقدار مشخصی از آن یقین دارد باید اصل مال را برایخود بردارد و مال ربوی را به صاحبش رد نماید.

کافی، ج ۵، ص ۱۴۵، ح ۴

حدیث۴۲۳

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الْمُنافِقَ لا یَرغَبُ فِیما قَد سَعِدَ بِهِ الْمُؤْمِنونَ وَ السَّعیدُ یَتَّعِظُبِمَوعِظَةِ التَّقْوی وَ إنْ کانَ یُرادُ بِالْمَوعِظَةِ غَیْرُهُ؛

منافق به آنچه مؤمنان بواسطه آن خوشبخت می شوند، میلی ندارد، ولی خوشبختسفارش به تقوا را می پذیرد هر چند مخاطب موعظه، کس دیگری باشد.

الکافی، ج۸، ص ۱۵۰، ح۱۳۲

حدیث۴۲۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الْمُؤْمِنَ یَغْبِطُ وَ لا یَحْسُدُ وَ الْمُنافِقُ یَحْسُدُ وَ لایَغْبِطُ؛

مؤمن غبطه می خورد و حسد نمی ورزد، و منافق حسد می ورزد و غبطه نمی خورد.

الکافی، ج۲، ص ۳۰۷، ح۷

حدیث۴۲۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الْحِکْمَةَ لَتَکُونُ فی قَلْبِ الْمُنافِقِ فَتُجَلْجِلُ فی صَدْرِهِ حَتّییُخْرِجَها فَیُوعِیَهَا الْمُؤْمِنُ وَ تَکُونُ کَلِمةُ الْمُنافِقِ فی صَدْرِ الْمُؤْمِنِ فَتُجَلْجِلُ فی صَدْرِهِحَتّی یُخْرِجَها فَیَعِیَهَا الْمُنافِقُ؛

به راستی حکمتی که در قلب منافق جا می گیرد، در سینه اش بی قراری می کند تا ازآن بیرون آید و مؤمن آن را بر گیرد و سخن منافقانه (لغو و بیهوده) در سینه مؤمنبی قراری می کند تا از آن بیرون برود و منافق آن را برگیرد.

بحارالأنوار، ج۲، ص ۹۴، ح۲۸

حدیث۴۲۶

امام صادق علیه السلام :

اَ لْمُؤْمِنُ لایُخْلَقُ عَلَی الْکِذْبِ وَلا عَلَی الْخیانَةِ وَ خِصْلَتانِ لایَجْتَمِعانِ فِی الْمُنافِقِ، سَمْتٌ حَسَنٌ وَ فِقْهٌ فِی السُّنَّةِ؛

مؤمن در سرشتش دروغ و خیانت نیست و دو صفت است که در منافق جمع نگردد:سیرت نیکو و دین شناسی.

تحف العقول، ص۳۶۷

حدیث۴۲۷

امام صادق علیه السلام :

اَلْحِنّاءُ یَذْهَبُ بالسَّهَکِ وَ یَزیدُ فی ماءِ الْوَجْهِ وَ یُطَیِّبُ النَّکْهَهَ وَیُحَسِّنُ الْوَلَدَ؛

حنا، بوی بد عرق را از بین می برد، چهره را شاداب، دهان را خوشبو و فرزندرا زیبا می کند.

کافی، ج ۶، ص ۴۸۴، ح ۵

حدیث۴۲۸

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الْجَمالَ وَ التَّجْمیلَ وَ یَکْرَهُ البُؤْسَ وَ التَّباؤسَ فَاِنَّ اللّه َعَزَّوَجَلَّ اذا اَنْعَمَ عَلی عَبْدٍ نِعْمَهً اَحَبَّ اَنْ یَری عَلَیْهِ اَثَرَها. قیلَ: وَ کَیْفَ ذلِکَ؟ قالَ:یُنَظِّفُ ثَوبَهُ وَ یُطَیِّبُ ریحَهُ وَ یُجَصِّصُ دارَهُ وَ یَکْنِسُ أفْنیَتَهُ حَتّی اِنَّ السِّراجَ قَبلَمَغیبِ الشَّمْسِ یَنْفِی الْفَقْرَ وَ یَزیدُ فِی الرِّزْقِ؛

خداوند زیبایی و خودآرایی را دوست دارد و از فقر و تظاهر به فقر بیزار است.هرگاه خداوند به بنده ای نعمتی بدهد، دوست دارد اثر آن را در او ببیند.عرض شد: چگونه؟ فرمودند: لباس تمیز بپوشد، خود را خوشبو کند، خانه اش راگچکاری کند، جلوی در حیاط خود را جارو کند، حتی روشن کردن چراغ قبل از غروبخورشید فقر را می برد و روزی را زیاد می کند.

امالی طوسی، ص ۲۷۵، ح ۵۲۶

حدیث۴۲۹

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ لِکُلِّ ثَمَرَهٍ سَمّا فَاِذا اَتَیْتُمْ بِها فَمَسّوها بِالْماءِ أوْ اَغْمِسوهافِی الماءِ؛

هر میوه ای سمّی دارد، هرگاه میوه به دستتان رسید، آن را با آب بشویید و یا درآب فرو برید.

کافی، ج ۶، ص ۳۵۰، ح ۴

حدیث۴۳۰

امام صادق علیه السلام :

اَبْصَرَ رسول اللّه صلی الله علیه و آله رَجُلاً شَعْثا شَعْرُ رَأسِهِ وَ سَخَهً ثیابُهُ، سَیِّئَهًحالُهُ فَقال رسول اللّه صلی الله علیه و آله: مِن الدّینِ الْمُتْعَهُ وَ اِظْهارُ النِّعْمَهِ؛

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله مردی را دیدند که موهای ژولیده و جامه ای چرکین و سر و وضع نامرتّبیداشت، فرمودند: بهره بردن از نعمت های خدا و آشکار ساختن نعمت جزء دین است.

کافی، ج ۶، ص ۴۳۹، ح ۵

حدیث۴۳۱

امام صادق علیه السلام :
غَسْلُ الْاِناءِ وَ کَسْحُ الْفِناءِ، مَجْلَبَةٌ لِلرِّزْقِ؛
شستن ظرف و جارو زدن جلو در منزل، باعث جلب روزی می شود.

خصال، ص ۵۴، ح ۷۳

حدیث۴۳۲

امام صادق علیه السلام :
خُذْ مِنْ شارِبِـکَ وَ اَظْفارِکَ فی کُلِّ جُمُعَةٍ فَاِنْ لَمْ یَکُنْ فیها شَیْ ءٌفَحُکَّها لا یُصیبُکَ جُنونٌ وَ لا جُذامٌ وَ لا بَرَصٌ؛
در هر جمعه، انـدکی از سبیـل و نـاخن هـای خـود را بگیر، و اگر هـم چیزی وجـود نداشـتهباشد، آن را (کمی) بسـای، [که در این صورت] دیوانگی، جذام و پیسی به تو نمی رسد.

کافی، ج ۶، ص ۴۹۰، ح ۳

حدیث۴۳۳

امام صادق علیه السلام :
غَسْلُ الرَّأسِ بِالْخَطْمیِّ اَمانٌ مِنَ الصُّداعِ وَ بَراءَةٌ مِنَ الْفَقْرِ وَ طَهورٌلِلرَّأسِ مِنَ الحَزازِ؛
شستن سر با خطمی، مایه ایمنی از سر درد، برکنار ماندن از فقر و پاکیز گی سر ازشوره است.

ثواب الاعمال، ص ۱۹

حدیث۴۳۴

امام صادق علیه السلام :
مَنْ عَرَفَ اللّه َ خـافَهُ ، وَ مَنْ خـافَ اللّه َ حَثَّهُ الْخَوفُ مِنَ اللّه ِ عَلَی الْعَمَلِبِطـاعَتِهِ وَالاْخْـذِ بِتَـأدیبِهِ ، فَبَشِّرِ الْمُطیعینَ الْمُتَـأَدِّبینَ بِاَدَبِ اللّه ِ وَ الاْخِذینَ عَنِ اللّه ِ اَنَّهُ حَقٌّعَلَی اللّه ِ اَنْ یُنْجیَهُ مِنْ مُضِلاّتِ الْفِتَنِ؛
آن که خـدا را شـناخت ، از او ترسـید و آن کس که از خـدا ترسـید ، ترس از خـدا او را بهعمل به فرمان او و در پیش گرفتن ادبش واداشت . پس فرمان بردارانِ ادب شـده به ادبخـدا و اطاعت کننـدگان دسـتورهای او را بشارت ده که بر خـداست که آنها را از فتنه هایگمراه کننده برهاند.

بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۴۰۰، ح ۷۳

حدیث۴۳۵

امام صادق علیه السلام :

ما خَسِرَ وَ اللّه ِ مَنْ اَتی بِحَقیقَةِ السُّجودِ ... وَلا بَعُدَ عَنِ اللّه ِ اَبَدا مَنْاَحْسَنَ تَقَرُّبَهُ فِی السُّجودِ وَ لا قَرُبَ اِلَیْهِ اَبَدا مَنْ اَساءَ اَدَبَهُ وَضَیَّعَ حُرْمَتَهُ وَیَتَعَلَّقَ قَلْبُهُبِسِواهُ؛

سوگند به خدا ، هر کس که حقیقت سجده را به جای آورد ، زیان نکرد و کسی که در سجده،به خوبی به خداوند نزدیک شد، هرگز از خداوند دور نیست. و آن که به [ساحت مقدس]اوبی ادبی کرد و حرمتش را زیر پا گذاشت ، و به غیر او دل بست، هرگز به او نزدیک نشد.

مصباح الشريعه، ص ۱۰۸

حدیث۴۳۶

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ الشَّیْطانَ لَیَطْمَعُ فی عالِمٍ بِغَیْرِ اَدَبٍ اَکْثَرُ مِنْ طَمَعِهِ فی عالِمٍبِاَدَبٍ ، فَتَاَدَّبوا وَ اِلاّ فَاَنْتُمْ اَعرابٌ ؛

شیطان ، در عالِمِ بی بهره از ادب بیشتر طمع می کند تا عالِمِ برخوردار از ادب . پسادب داشته باشید وگرنه شما، بیابانی (فاقد تمدّن) هستید.

اعلام الدين، ص ۹۶

حدیث۴۳۷

امام صادق علیه السلام :

اَدَّبَنی اَبی علیه السلام بِثَلاثٍ ... ونَهانی عَنْ ثَلاثٍ : قالَ لی : یا بُنَیَّ مَنْ یَصْحَبْصاحِبَ السّوءِ لا یَسْلَمْ وَ مَن لا یُقَیِّد اَ لْفاظَهُ یَنْدَم ، وَ مَنْ یَدْخُل مَداخِلَ السَّوءِ یُتَّهَمْ...وَ نَهانی اَنْ اُصاحِبَ حاسِدَ نِعْمَةٍ وَ شامِتا بِمُصیبَةٍ ، اَو حامِلَ نَمیمَةٍ ؛

پدرم علیه السلام مرا به سه چیز ادب آموخت و از سه چیز نهی ام فرمود . سه نکته ادباین بود که فرمود : فرزندم! هرکس با دوست بد بنشیند ، سالم نمی ماند و هر کسگفتارش را کنترل نکند ، پشیمان می شود ، و هر کس به جایگاه های بد وارد شود ، موردبدگمانی قرار می گیرد (زیر سؤال می رود) و آن سه چیز که مرا از آن نهی فرمود: دوستیبا کسی که چشم دیدن نعمت کسی را ندارد، و با کسی که از مصیبت دیگران شاد می شودو با سخن چین.

تحف العقول، ص ۳۷۶

حدیث۴۳۸

امام صادق علیه السلام :

انْ اُجِّلْتَ فی عُمُرِکَ یَومَیْنِ فَاجْعَلْ اَحَدَهُما لِاَدَبِکَ لِتَسْتَعینَ بِهِ عَلییَومِ مَوتِکَ. فَقیلَ لَهُ : وَ ما تِلْکَ الْاِسْتِعانَةُ؟ قالَ : تُحْسِنُ تَدبیرَ ما تُخَلِّفُ وَ تُحْکِمُهُ؛

اگر در عُمرت دو روز مهلت داده شـدی ، یـک روز آن را برای ادب خود قرار ده تـا از آنـبرای روز مُردنت کمـک بگیری. به امـام گفته شد : این کمک گرفتن چگونه است؟ فرمودند :به این که آنچه را از خود برجا می گذاری ، خوب برنامه ریزی کنی و محکم کاری نمایی.

کافی، ج ۸ ، ص ۱۵۰، ح ۱۳۲

حدیث۴۳۹

امام صادق علیه السلام :
کَمالُ الاْدَبِ وَالْمُروءَةِ سَبْعُ خِصالٍ : اَلْعَقلُ وَ الْحِلْمُ ، وَالصَّبْرُ ،وَالرِّفْقُ ، وَالصَّمْتُ ، وَحُسْنُ الْخُلْقِ وَ الْمُداراةُ؛
کمال ادب و مروت در هفت چیز است: عقل، بردباری، صبر، ملایمت، سکوت،خوش اخلاقی و مدارا.

معدن الجواهر، ص ۵۹

حدیث۴۴۰

امام صادق علیه السلام :
اذا کـانَ یَومُ القیامَـةِ بَعَثَ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ العالِمَ وَ الْعابِـدَ ، فَإذا وَقَفا بَیْنَیَـدَیِ اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ قیلَ لِلْعابِدِ : اِنْطَلِقْ اِلَی الْجَنَّةِ وَ قیلَ لِلْعالِمِ : قِف تَشَفَّعْ لِلنّاسِ بِحُسْنِتَأدیبِکَ لَهُمْ؛
هر گاه روز قیامت گردد ، خدای عزّوجلّ عالم و عابد را برانگیزاند . پس آن گاهکه در پیشـگاه خداوند ایسـتادند به عابد گفته می شود : «به سوی بهشت حرکت کن»و به عالم گفته می شود : «بایست و مردم را به خاطر آن که نیکو ادبشان نمودی،شفاعت کن» .

علل الشرایع، ج ۲، ص ۳۹۴، ح ۱۱

حدیث۴۴۱

امام صادق علیه السلام :
عَلَیکَ بِالأَحداثِ فَإِنَّهُم أسرَعُ إلی کُلِّ خَیرٍ ؛
جوانان را دریاب، زیرا که آنان سریع تر به کارهای خیر روی می آورند.

کافی، ج ۸، ص ۹۳، ح ۶۶

حدیث۴۴۲

امام صادق علیه السلام :
بادِروا اَحْداثَکُمْ بِالْحَدیثِ قَبْلَ اَنْ تَسْبِقَکُمْ اِلَیْهِمُ الْمُرْجِئَةُ ؛
به آموختن حدیث (معارف دینی) به جوانانتان ، پیش از آن که منحرفین آنان راگمراه سازند، اقدام نمایید.

تهذیب الأحکام ، ج ۸ ، ص ۱۱۱، ح ۳۸۱

حدیث۴۴۳

امام صادق علیه السلام :

اِعْلَمی اَنَّ الشّابَّ الْحَسَنَ الْخُلُقِ مِفْتاحٌ لِلْخَیْرِ ، مِغْلاقٌ لِلشَّرِّ وَ اِنَّالشّابَّ الشَّحیحَ الْخُلُقِ مِغْلاقٌ لِلْخَیْرِ مِفْتاحٌ لِلشَّرِّ ؛

بِدان که جوانِ خوش اخلاق ، کلید خوبی ها و قفل بدی هاست و جوانِ بداخلاق ، قفلخوبی ها و کلید بدی هاست .

امالی طوسی ، ص ۳۰۲، ح ۵۹۸

حدیث۴۴۴

امام صادق علیه السلام :

لَسْتُ اُحِبُّ اَنْ اَرَی الشّابَّ مِنْکُمْ اِلاّ غادیاً فی حالَیْنِ : اِمّا عالِماً اَوْمُتَعَلِّما ، فَاِنْ لَمْ یَفْعَلْ فَرَّطَ ، فَاِنْ فَرَّطَ ضَیَّعَ ، وَ اِنْ ضَیَّعَ اَثِمَ ، وَ اِنْ اَثِمَ سَکَنَ النّارَ وَ الَّذیبَعَثَ مُحَمَّدا بِالْحَقِّ ؛

دوست ندارم جوانانِ شما را جز در دو حالت ببینم : دانشمند یا دانش اندوز . اگرجوانی چنین نکند ، کوتاهی کرده و اگر کوتاهی کرد ، تباه ساخته و اگر تباه ساخت ، گناهکرده است و اگر گناه کند ، سوگند به آن کس که محمّد صلی الله علیه و آله را به حق برانگیخت ،دوزخ نشین خواهد شد .

امالی طوسی ، ص ۳۰۳، ح ۶۰۴

حدیث۴۴۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ قَرَاَ الْقُرآنَ وَ هُوَ شابٌّ مُؤمِنٌ اِخْتَلَطَ الْقُرآنُ بِلَحْمِهِ وَ دَمِهِ وَ جَعَلَهُاللّه ُ عَزَّوَجَلَّ مَعَ الْسَّفَرَةِ الْکِرامِ الْبَرَرَةِ ، وَ کانَ الْقُرآنُ حَجیزا عَنْهُ یَوْمَ الْقیامَةِ ؛

هر جوان مؤمنی که در جوانی قرآن تلاوت کند ، قرآن با گوشت و خونش می آمیزد وخداوند عزّوجلّ او را با فرشتگان بزرگوار و نیک قرار می دهد و قرآن نگهبان او در روزقیامت ، خواهد بود .

کافی ، ج ۲، ص ۶۰۳ ، ح ۴

حدیث۴۴۶

امام صادق علیه السلام :

اِجْتَهَدْتُ فِی الْعِبادَةِ وَ اَنَا شابٌّ ، فَقالَ لی اَبی : یا بُنَیَّ دونَ ما اَراکَتَصْنَعُ ، فَاِنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ اِذا اَحَبَّ عَبْداً رَضیَ عَنْهُ بِالْیَسیرِ ؛

در جوانی زیاد عبادت می کردم . پدرم به من فرمود : فرزندم! کمتر عبادت کن، زیراخداوند عزوجل ، اگر بنده ای را دوست بدارد

، با عبادت کم هم از او خشنود می گردد .

کافی ، ج ۲، ص ۸۷، ح ۵

حدیث۴۴۷

امام صادق علیه السلام :
اِنَّ النّاسَ یَستَغْنونَ اذا عُدِلَ بَیْنَهُمْ وَ تُنْزِلُ السَّماءُ رِزْقَها وَ تُخْرِجُالْاَرْضُ بَرَکَتَها بِاِذْنِ اللّه تَعالی ؛
اگر در میان مردم عدالت برقرار شود، همه بی نیاز می شوند و به اذن خداوند متعالآسمان روزی خود را فرو می فرستد و زمین برکت خویش را بیرون می ریزد.

کافی، ج ۳، ص ۵۶۸، ح ۶

حدیث۴۴۸

امام صادق علیه السلام :
اَ لْبَرَکَةُ مِنْ قَبْرِ الْحُسَیْنِ بْنِ عَلیٍّ علیه السلام عَشَرَةُ اَمْیالٍ؛
تا ده میل اطراف قبر حسین بن علی علیه السلام برکت است.

بحارالأنوار، ج ۱۰۱، ص۱۱۶، ح ۴۱

حدیث۴۴۹

امام صادق علیه السلام :
اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ قَسَمْتَ لی مِنْ قِسْمٍ اَوْ رَزَقْتَنیمِنْ رِزْقٍ فَاجْعَلْهُ حَلالاً طَیِّبا واسِعا مُبارَکا قَریبَ الْمَطْلَبِ سَهْلَ الْمَاْخَذِ فی یُسْرٍ مِنْکَوَ عافَیةٍ وَ سَلامَةٍ وَ سعادَةٍ اِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدیرٌ؛
خدایا! بر محمّد و خاندان او، درود فرست و آنچه را برایم قسمت کرده و یاروزی نموده ای، حلال، پاک، فراوان، با برکت، دست یافتنی و آسان به دست آمدنی قراربده، با راحتی، عافیت، تندرستی و خوش بختی از سوی خود مقرر کن! به درستیکه تو بر هر چیز توانایی.

بحارالأنوار، ج ۸۹، ص ۳۷۷، ح ۶۶

حدیث۴۵۰

امام صادق علیه السلام :
اَ لْکُمَّثری یَدْبَغُ الْمِعِدَةَ وَ یُقَوّیها، هُوَ وَ السَّفَرجَلُ سَواءٌ، وَ هُوَ عَلَیالشِّبَعِ اَ نْفَعُ مِنْهُ عَلَی الرِّیقِ وَ مَنْ اَصابَهُ طَخاءٌ فَلْیَأکُلْهُ ـ یَعنی عَلَی الطَّعامِ ؛

گلابی، معده را پاك و تقویت می کند و بِه هم مثل گلابی است. خوردنش روی غذاسودمندتر است تا ناشتا. هر کس احساس سنگینی می کند، آن را روی غذا بخورد.

کافی، ج ۶، ص ۳۵۸، ح ۲

حدیث۴۵۱

امام صادق علیه السلام :
کُلُوا الرُّمّانَ بِشَحْمِهِ، فَاِنَّهُ یَدْبَغُ الْمَعِدَهَ وَ یَزیدُ فِی الذِّهْنِ؛
انار را با پیه اش بخورید، چرا که معده را پاك می کند و مایه رشد ذهن می شود.

کافی، ج ۶، ص ۳۵۴، ح ۱۲

حدیث۴۵۲

امام صادق علیه السلام :
اَکْلُ الباقِلّی یُمَخِّخُ السّاقَینِ وَ یَزیدُ فِی الدِّماغِ وَ یُوَلِّدُ الدَّمَ الطَّرِیَّ؛
خوردن باقلا، مایه تقویت مغز استخوان های ساق پا می شود، توان مغز را افزونمی سازد و خون تازه تولید می کند.

کافی، ج ۶، ص ۳۴۴، ح ۱

حدیث۴۵۳

امام صادق علیه السلام :
اَطْعِمُوا الْمَبطونَ خُبزَ الْاُرُزِّ، فَما دَخَلَ جَوْفَ الْمَبطونِ شَیْ ءٌ اَنْفَعُ‌عَنْهُ، اَما اِنَّهُ یَدْبَغُ الْمَعِدَهَ وَ یَسُلُّ الدّاءَ سَلًّا ؛
به کسی که دل درد (اسهال)، دارد نان برنجی بدهید، چرا که برای دل درد چیزیمفیدتر از آن نیست. بدانید که آن، معده را پاك و درد را کاملاً آرام می کند.

کافی، ج ۶، ص ۳۰۵، ح ۲

حدیث۴۵۴

امام صادق علیه السلام :
اَلْبَصَلُ یَذْهَبُ بِالنَّصَبِ وَ یَشُدُّ الْعَصَبَ وَ یَزیدُ فِی الْخُطی وَ یَزیدُفِی الْماءِ وَ یَذْهَبُ بِالحُمَّی؛
پیاز، خستگی را می برد، اعصاب را قوی می کند، قدم ها را چاپک و نیروی جنسی رازیاد می کند و تب را می برد.

کافی، ج ۶، ص ۳۷۴، ح ۲

حدیث۴۵۵

امام صادق علیه السلام :

نِعْمَ الإدامَ السَّمْنُ وَ اِنّی لاَکْرَهُهُ لِلشَّیْخِ؛

روغن حیوانی، خوب خورشتی است، ولی من آن را برای پیر، خوشایند نمی دانم.

الدعوات، ص ۱۵۲، ح ۴۰۸

حدیث۴۵۶

امام صادق علیه السلام :

سُئِلَ اَبو عَبْدِاللّه‌ِ علیه السـلام عَنِ الکُرّاثِ، فَقالَ: کُلْهُ، فَاِنَّ فیهِ اَرْبَعَ خِصالٍ:یُطَیِّبُ النَّکْهَهَ وَ یَطْرُدُ الرِّیاحَ وَ یَقْطَعُ البَواسیرَ وَ هُوَ اَمانٌ مِنَ الْجُذامِ لِمَنْ اَدْمَنَ عَلَیْهِ؛

از امام صادق علیه السلام درباره تره پرسیدند، فرمودند: آن را بخورید، چرا که در آن، چهارویژگی است: دهان را خوشبو می کند، بادها را از بدن می برد، بواسیر را ریشه کن می کند،و برای کسی که پیوسته بخورد، مایه ایمنی از جذام است.

کافی، ج ۶، ص ۳۶۵، ح ۴

حدیث۴۵۷

امام صادق علیه السلام :

اَلْجَزَرُ اَمانٌ مِنَ القُولَنْجِ وَ الْبواسیرِ وَ یُعینُ عَلَی الجماعِ؛

هویج، مایه ایمنی از قولنج و بواسیر است و آمیزش جنسی را تقویت می کند.

کافی، ج ۶ ، ص ۳۷۲، ح ۲

حدیث۴۵۸

امام صادق علیه السلام :

نِعْمَ اللُّقْمَهُ الْجُبْنُ، تُعْذِبُ الْفَمَ وَ تُطَیِّبُ النَّکْهَهَ وَ تَهْضِمُ ما قَبْلَهُ وَتُشَهِّی الطَّعامَ؛

چه خوب لقمه ای است پنیر، دهان را تر و تازه و خوشبو می کند، غذای قبلی را هضمو غذا را مطبوع می سازد.

بحارالأنوار، ج ۶۳، ص ۱۰۵، ح ۱۱

حدیث۴۵۹

امام صادق علیه السلام :

عَنْ اَبی عَبْدِ اللّه ِ علیه السلام قالَ: سَاَ لَهُ رَجُلٌ عَنِ الْجُبْنِ... فَقالَ لی: هُوَ ضارٌّبِالْغَداةِ نافِعٌ بِالْعَشیِّ...؛

مردی درباره پنیر از امام صادق علیه السلام پرسید. امام فرمودند: خوردن پنیر، صبحگاهانمضرّ است و شامگاهان مفید.

کافی، ج ۶، ص ۳۴۰، ح ۳

حدیث۴۶۰

امام صادق علیه السلام :

شَکا ذَریحٌ المُحارِبیُّ قَراقِرَ فی بَطْنِهِ اِلی اَبی عَبْدِاللّه ِ علیه السلام فَقالَ:اَتوجِعُکَ؟ قالَ: نَعَمْ. قالَ: ما یَمْنَعُکَ مِنَ الحَبَّةِ السَّوداءِ وَ الْعَسَلِ لَها؛

ذریح محاربی، به امام صادق علیه السلام گفت که شکم او غُرغُر می کند. امام پرسیدند: آیادرد هم دارد؟ گفت: آری. امام فرمودند: چرا برای درمان آن از سیاه دانه و عسل استفادهنمی کنی؟

طب الائمهٔ، ص ۱۰۰

حدیث۴۶۱

امام صادق علیه السلام :

اَ لْحَوکُ بَقْلَةُ الأَنْبیاءِ، اَما اِنَّ فیهِ ثَمانَ خِصالٍ: یُمْرِئُ وَ یَفْتَحُ السُّدَدَوَ یُطَیِّبُ الجُشاءَ وَ یُطَیِّبُ النَّکْهَةَ وَ یُشَهِّی الطَّعامَ وَ یَسُلُّ الدّاءَ وَ هُوَ أمانٌ مِنَ الجُذامِ وَإذا اسْتَقَرَّ فی جَوْفِ الإنسانِ قَمَعَ الدّاءَ کُلَّهُ؛

ریحان، سبزی انبیاست و در آن هشت خاصیت است: هضم کننده است، رگ ها ومجاری را باز می کند، بازدم را خوشبو می سازد، بدن را بوی خوش می بخشد، اشتها آوراست، درد را از بدن بیرون می برد، از جذام در امان می دارد و چون وارد معده شود درد رابه کلّی از بین می برد.

کافی، ج ۶، ص ۳۶۴، ح ۴

حدیث۴۶۲

امام صادق علیه السلام :

اَلْفُجْلُ اَصْلُهُ یَقْطَعُ الْبَلْغَمَ وَ لُبُّهُ یَهْضِمُ وَ وَرَقُهُ یَحْدِرُ البَولَ حَدرا؛

تُرب، ساقه اش بلغم را از بین می برد، خودش غذا را هضم می کند و برگش به دفعکامل ادرار کمک می کند.

کافی، ج ۶، ص ۳۷۱، ح ۲

حدیث۴۶۳

امام صادق علیه السلام :

لَوْ عَلِمَ اللّه ُ فی شَیْ ءٍ شِفاءً اَکْثَرَ مِنَ الشَّعیرِ ما جَعَلَهُ غِذاءَالاَنْبیاءِ علیهم السلام؛

اگر خداوند در چیزی بیشتر از جو شفادهندگی می دید، آن را خوراک پیامبرانقرار نمی داد.

مکارم الاخلاق، ص ۱۵۴

حدیث۴۶۴

امام صادق علیه السلام :

عَنْ اَبِی الْحَسَنِ الاصبهانی: کُنْتُ عِنْدَ اَبی عَبْدِاللّه ِ علیه السلام فَقالَ لَهُ رَجُلٌ وَاَنَا اَسْمَعُ: جُعِلْتُ فِداکَ! اِنّی اَجِدُ الضَّعْفَ فی بَدَنی. فَقال لَهُ: عَلَیْکَ بِاللَّبَنِ، فَاِنَّهُ یُنْبِتُاللَّحْمَ وَ یَشُدُّ الْعَظْمَ؛

ابوالحسن اصفهانی ـ : نزد امام صادق علیه السلام بودم. شنیدم، مردی به ایشان گفت: فدایتشوم! در بدنم احساس ضعف می کنم. امام علیه السلامبه او فرموند: شیربخور، چرا که گوشتمی رویاند و استخوان را محکم می کند.

کافی، ج ۶، ص ۳۳۶، ح ۷

حدیث۴۶۵

امام صادق علیه السلام :

شَکا نَبِیٌّ مِنَ الْاَنبیاءِ اِلَی اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ اَلْغَمَّ فَاَمَرَهُ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّبِاَکْلِ الْعِنَبِ؛

پیامبری از پیامبران به درگاه خداوند عزوجل از غم و اندوه شکایت نمود. خداوندعزوجل او را به خوردن انگور، امر فرمود.

کافی، ج ۶، ص ۳۵۱، ح ۴

حدیث۴۶۶

امام صادق علیه السلام :

الْغُبَیراءُ لَحْمُهُ یُنْبِتُ اللَّحْمَ وَعَظمُهُ یُنْبِتُ الْعَظْمَ وَ جِلْدُهُ یُنْبِتُ الْجِلْدَ وَمَعَ ذلِکَ فَاِنَّهُ یُسَخِّنُ الْکُلْیَتَینِ وَ یَدْبَغُ الْـمَعِدَهَ وَ هُوَ اَمانٌ مِنَ الْبَواسیرِ وَ التَّقْتیرِ وَیُقَوِّی السّاقَیْنِ وَ یَقْمَعُ عِرْقَ الْجُذامِ؛

گوشت سنجد، گوشت را، هسته اش استخوان را و پوستش پوست را تقویت، و کلیه هارا گرم و معده را پاک می کند، از بواسیر و تسلسل ادرار جلوگیری کرده، ساق پا را تقویت ورگ جذام را به کلی از بین می برد.

کافی، ج ۶، ص ۳۶۱، ح ۱

حدیث۴۶۷

امام صادق علیه السلام :

کونوا دُعاةً لِلنّاسِ بِغَیْرِ اَ لْسِنَتِکُمْ، لِیَرَوا مِنْکُمْ الْوَرَعَ وَ الْاِجْتِهادَ وَالصَّلاةَ وَ الْخَیْرَ، فَاِنَّ ذلِکَ داعیَةٌ؛

مردم را به غیر از زبان خود، دعوت کنید، تا پرهیزکاری و کوشش در عبادت و نماز وخوبی را از شما ببینند، زیرا اینها خود دعوت کننده است.

کافی، ج ۲ ، ص ۷۸، ح ۱۴

حدیث۴۶۸

امام صادق علیه السلام :

اِذَا اتَّهَمَ الْمُؤْمِنُ اَخاهُ اِنْماثَ الایمانُ مِنْ قَلْبِهِ كَما یَنْماثُ الْمِلْحُ فِیالْماءِ ؛

هرگاه مؤمن به برادر [دینی] خود تهمت بزند، ایمان در قلب او از میان می رود،همچنان که نمک در آب، ذوب می شود.

کافی، ج ۲، ص ۳۶۱، ح ۱

حدیث۴۶۹

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ لِلْمُؤْمِنِ عَلی الْمُؤْمِنِ سَبْعَةَ حُقوقٍ، فَاَوْجَبُها اَنْ یَقولَ الرَّجُلُ حَقّاوَ اِنْ كانَ عَلی نَفْسِهِ اَوْ عَلی والِدَیْهِ، فَلا یَمیلَ لَهُمْ عَنِ الْحَقِّ؛

مؤمن را بر مؤمن، هفت حق است. واجب ترین آنها این است که آدمی تنهاحق را بگوید، هر چند بر ضد خود یا پدر و مادرش باشد و به خاطر آنها از حقمنحرف نشود.

بحار الأنوار ، ج ۷۴ ، ص ۲۲۳، ح ۸

حدیث۴۷۰

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ مِنْ اَكْبَرِ السِّحْرِ النَّمیمَةَ یُفَرَّقُ بِها بِیْنَ الْمُتَحابَّینِ وَ یُجْلَبُالعَداوَةُ عَلَی الْمُتَصافِیَیْنِ وَ یُسْفَكُ بِها الدِّماءُ وَ یُهْدَمُ بِها الدُّورُ وَ یُكْشَفُ بِها السُّتورُوَ النَّمّامُ اَشَرُّ مَنْ وَطیءَ عَلَی الاَْرْضِ بِقَدَمٍ؛

از بزرگ ترین جادو، سخن چینی است؛ زیرا با سخن چینی، میان دوستان جداییمی افتد، دوستان یکدل با هم دشمن می شوند، به واسطه آن خون ها ریخته می شود،خانه ها ویران می گردد و پرده ها دریده می شود. سخن چین، بدترین کسی است که رویزمین راه می رود.

بحارالأنوار، ج ۶۳، ص ۲۱، ح ۱۴

حدیث۴۷۱

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اَحْصی عَلی اَخیهِ الْمُؤْمِنِ عَیْبا لِیَعیبَهُ بِهِ یَوْما ما كانَ مِنْ اَهْلِهذِهِ الآیَةِ قالَ اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ: اِنَّ الَّذینَ یُحِبّونَ اَنْ تَشیعَ الْفاحِشَةُ فِی الَّذینَ

آمَنوا لَهُمْعَذابٌ اَليمٌ فِى الدُّنْيا وَ الْاخِرَةِ وَ اللّه ُ يَعْلَمُ و َا َنْتُمْ لا تَعْلَمونَ ؛
هر کس درصدد عیب جویی برادر مؤمنش برآید، تا با آن روزی او را سرزنش کند،مشمول این آیه است: کسانی که دوست دارند، زشتی ها در میان مردم با ایمان شیوعپیدا کند، عذاب دردناکی برای آنان در دنیا و آخرت خواهد بود و خداوند می داند و شمانمی دانید.

مستدرک الوسایل، ج ۹، ص ۱۱۰،ح ۱۰۳۷۹

حدیث۴۷۲

امام صادق علیه السلام :
مَنْ يَزْرَعْ خَيْرا يَحْصِدْ غِبْطَةً وَ مَنْ يَزْرَعْ شَرّا يَحْصِدْ نَدامَةً وَ لِكُلِّزارِعٍ ما زَرَعَ؛
هر کس خوبی بکارد، خشنودی درو می کند و هر کس بدی بکارد، پشیمانیمی چیند، هر کس هر چه بکارد، همان را درو می کند.

کافی، ج ۲ ، ص ۴۵۸، ح ۱۹

حدیث۴۷۳

امام صادق علیه السلام :
ما اَنْعَمَ اللّه ُ عَلى عَبْدٍ مِنْ نِعْمَةٍ فَعَرَفَها بِقَلْبِهِ وَ حَمِدَ اللّه َ ظاهِرا بِلِسانِهِفَتَمَّ كَلامُهُ حَتّى يُؤْمَرَ لَهُ بِالْمَزيدِ؛
چون خداوند به بنده ای نعمت بدهد و او آن را قلبا قدر بشناسد و به زبان سپاسگوید، هنوز سخنش به پایان نرسیده، فرمان افزایش نعمت برای وی صادر می شود.

کافی، ج ۲، ص ۹۵، ح ۹

حدیث۴۷۴

امام صادق علیه السلام :
بِرُّوا آباءَكُمْ يَبِرَّكُمْ اَبْناؤُكُمْ وَ عِفُّوا عَنْ نِساءِ النّاسِ تَعِفَّ نِساؤُكُمْ؛
به پدر و مادر خود نیکی کنید تا فرزندانتان به شما نیکی کنند و به زنان مردم عفّتورزید تا زنانتان عفّت ورزند.

کافی، ج ۵، ص ۵۵۴، ح ۵

حدیث۴۷۵

امام صادق علیه السلام :
اِنَّ اللّه َ تَبارَكَ وَ تَعالى لَمْ يَخْلُقْ خَلْقَهُ عَبَثا وَ لَمْ يَتْرُكْهُمْ سُدىً بَلْخَلَقَهُمْ لاِظْهارِ قُدْرَتِهِ وَ لِيُكَلِّفَهُمْ طاعَتَهُ فَيَستَوجِبوا بِذلِكَ رِضْوانَهُ و

ما خَلَقَهُمْلِیَجْلِبَ مِنْهُمْ مَنفَعَةً و لا لِیَدْفَعَ بِهِمْ مَضَرَّةً بَل خَلَقَهُم لِیَنْفَعَهُم و یوصِلُهُمْ اِلی نَعیم؛
خداونـد تبارک و تعالی آفریدگانش را بیهوده نیافریده و آنها را رها نکرده است. بلکهآنها را برای آشکار ساختن تواناییش آفریده و به فرمـانبریش مکلفشـان نموده است تـا بـاآن، خشـنودی خود را نصیـب آنـان کنـد. نیز آنهـا را نیافریـده تـا از آنهـا سودی ببرد و نهضرری را برطرف سازد، بلکه آنها را آفریده تا سودی به آنان برساند و به نعمت برساندشان.

نورالثقلین، ج ۳ ، ص ۵۶۶، ح ۱۶۶

حدیث۴۷۶

امام صادق علیه السلام :
اَوْحَی اللّه ُ عَزَّوَجَلَّ اِلی مُوسـی علیه السـلام یا مُوسی لا تَفْرَحْ بِکَثْرَةِ الْمالِ وَلا تَدَعْ ذِکْری عَلی کُلِّ حالٍ فَاِنَّ کَثْرَةَ الْمالِ تُنْسِی الذُّنوبَ وَ اِنَّ تَرْکَ ذِکری یُقْسِیالْقُلوبَ ؛
خدای عزّوجلّ به موسی علیه السلام وحی کرد: ای موسی! به زیادی ثروت شاد مشو و در هیچحالی مرا فراموش مکن، زیرا با زیادی ثروت گناهان فراموش می شود و از یاد بردن منقساوت قلب می آورد.

کافی، ج ۴، ص ۴۹۷، ح ۷

حدیث۴۷۷

امام صادق علیه السلام :
یَعیشُ النّاسُ بِاِحْسانِهِمْ اَکْثَرَ مِمّا یَعیشونَ بِاَعْمارِهِمْ وَ یَموتونبِذُنوبِهِمْ اَکْثَرَ مِمّا یَموتونَ بِآجالِهِمْ؛
مردم، بیشتر از آن که با عمر خود زنـدگی کننـد، با احسان و نیکوکاری خود زنـدگیمی کنند و بیشتر از آن که با اجل خود بمیرند، بر اثر گناهان خود می میرند.

دعوات الراوندی، ص ۲۹۱، ح ۳۳

حدیث۴۷۸

امام صادق علیه السلام :
اَلرَّوْحُ وَ الرّاحَةُ فِی الرِّضا وَ الْیَقینِ وَ الْهَمُّ وَ الْحَزَنُ فِی الشَکِّوَ السَّخَطِ؛
خوشی و آسایش، در رضایت و یقین است و غم و اندوه در شکّ و نارضایتی.

مشکاه الأنوار، ص ۳۴

حدیث۴۷۹

امام صادق علیه السلام :

ما ضَعُفَ بَدَنٌ عَمّا قَوِیَتْ عَلَیْهِ النِّـیَّةُ؛

اگر اراده قوی باشد، هیچ بدنی برای انجام دادن کار، ناتوان نیست.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۴۰۰، ح ۵۸۵۹

حدیث۴۸۰

امام صادق علیه السلام :

ایّاکَ وَ الْمِراءَ، فَاِنَّهُ یُحْبِطُ عَمَلَکَ وَ ایّاکَ وَ الْجِدالَ، فَاِنَّهُ یوبِقُکَ وَایّاکَ وَ کَثْرَةَ الْخُصوماتِ فَاِنَّها تُبْعِدُکَ مِنَ اللّه ؛

از بگو مگو خودداری کن، زیرا که این کـار، عملت را نـابود می کنـد. از جـدل و ستیز همخودداری کن؛ زیرا که تو را هلاـک می سازد و از دشمنی زیاد کناره بگیر؛ چه این که چنینکاری تو را از خدا دور می کند.

تحف العقول، ص ۳۰۹

حدیث۴۸۱

امام صادق علیه السلام :

اَوَّلُ النَّظَرَةِ لَکَ وَ الثّانیَةُ عَلَیْکَ وَ لا لَکَ وَ الثّالِثَةُ فیهَا الْهَلاکُ؛

نگاه اول [ناخودآگاه به نامحرم] برای تو [حلال]است و نگاه دوم ممنوع است و حرامو نگاه سوم، هلاکت بار است.

من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۴۷۴، ح ۴۶۵۸

حدیث۴۸۲

امام صادق علیه السلام :

اَرْوَحُ الرَّوْحِ اَلْیأسُ مِنَ النّاسِ؛

بهترین راحتی و آسودگی، بی توقعی از مردم است.

کافی ، ج ۸، ص ۲۴۳، ح ۳۳۷

حدیث۴۸۳

امام صادق علیه السلام :

اَبَی اللّهُ اَنْ یُعَرِّفَ باطِلاًـ حَقّـا اَبَی اللّه َاَنْ یَجْعَـلَ الْحَقَّ فی قَلْبِ الْمُؤْمِنِباطِلاًـ لاـ شَـکَّ فیهِ وَ اَبَی اللّه ُاَنْ یَجْعَـلَ الْباطِلَ فی قَلْبِ الْکافِرِ الْمُخالِفِ حَقّـا لا شَکَّ فیهِوَ لَوْ لَمْ یَجْعَلْ هذا هکَذا ما عُرِفَ حَقٌّ مِنْ باطِلٍ؛

خداونـد اِبا دارد از این که باطلی را حق معرفی نمایـد، خداونـد اِبا دارد از این که حق را در دلمؤمن، باطلی تردیدناپذیر جلوه دهد، خداونـد اِبـا دارد از این که باطل را در دل کافر حق ستیز بهصورت حقی تردیدناپـذیر جلوه دهـد، اگر چنین نمی کرد، حق از باطل

شناخته نمی شد.

محاسن، ج ۱، ص ۲۷۷

حدیث۴۸۴

امام صادق علیه السلام :
لا یَسْتَیْقِنُ الْقَلْبُ اَنَّ الْحَقَّ باطِلٌ اَبَدا وَ لا یَسْتَیقِنُ اَنَّ الْباطِلَ حَقٌّ اَبَدا؛
هرگز دل به باطل بودن حق و به حق بودن باطل یقین نمی کند.

تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۵۳، ح ۳۹

حدیث۴۸۵

امام صادق علیه السلام :
لَیْسَ مِنْ باطِلٍ یَقومُ بِإِزاءِ الْحَقِّ اِلاّ غَلَبَ الْحَقُّ الْباطِلَ وَ ذلِکَ قَوْلُهُ:«بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَی الباطِلِ فَیَدْمَغُهُ...»؛
هیچ باطلی نیست که در برابر حق بایستد مگر آن که حق بر باطل چیره می شود واین سخن خداوند است: «بلکه حق را بر سر باطل می زنیم که آن را در هم می کوبد...».

کافی، ج ۸ ، ص ۲۴۲

حدیث۴۸۶

امام صادق علیه السلام :
اِنَّ مِنْ حَقیقَةِ الْایمانِ اَنْ تُؤْثِرَ الْحَقَّ وَ اِنْ ضَرَّکَ عَلَی الْباطِلِ وَ اِنْنَفَعَکَ وَ اَنْ لا یَجوزَ مَنْطِقُکَ عِلْمَکَ؛
از حقیقت ایمان این است که حق را بر باطل مقدم داری، هر چند حق به ضرر تو وباطل به نفع تو باشد و نیز از حقیقت ایمان آن است که گفتار تو از دانشت بیشتر نباشد.

محاسن، ج ۱، ص ۲۰۵

حدیث۴۸۷

امام صادق علیه السلام :
اِنَّ لِلْحَقِّ دَوْلَةً وَ لِلْباطِلِ دَوْلَةً وَ کُلٌّ واحِدٍ مِنْهُما فی دَوْلَةِصاحِبِهِ ذَلیلٌ؛
براستی که حق را دولتی است و باطل را دولتی، و هر یک از این دو، در دولت دیگریذلیل است.

کافی، ج ۲، ص ۴۴۷، ح ۱۲

حدیث۴۸۸

امام صادق علیه السلام :

لَنْ تَبْقَى الاَرْضُ اِلاّ وَ فيها عالِمٌ يَعْرِفُ الْحَقَّ مِنَ الباطِلِ؛

هر گز زمین باقی نمی ماند مگر آن که در آن دانشمندی وجود دارد که حق را ازباطل می شناسد.

محاسن، ج ۱، ص ۲۳۴

حدیث۴۸۹

امام صادق علیه السلام :

قُلْتُ لِاَبى عَبْدِ اللّه ِ عليه السلام: اُطْعِمُ سائِلاً لا اَعْرِفُهُ مُسْلِما؟ فَقالَ: نَعَمْ اَعْطِمَنْ لا تَعْرِفُهُ بِولايَةٍ وَ لا عَداوَةٍ لِلْحَقِّ اِنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ يَقولُ: «و قولوا لِلنّاسِ حُسْنا» ولا تُطْعِمْ مَنْ نَصَبَ لِشَىْ ءٍ مِنَ الْحَقِّ اَوْ دَعا اِلى شَىْ ءٍ مِنَ الْباطِلِ؛

به امام صادق علیه السلام گفتم: آیا به فقیری که نمی دانم مسلمان است غذا بدهم؟ حضرتفرمود: آری، به کسی که نمی دانی دوست است یا دشمن حق، غذا بده؛ زیرا خداوندمی فرماید: «با مردم به نیکی سخن بگویید» ولی به کسی که با حق دشمنی می کند و یا بهباطلی دعوت می کند غذا مده.

کافی، ج ۴، ص ۱۳

حدیث۴۹۰

امام صادق علیه السلام :

كَلامٌ فى حَقٍّ خَيرٌ مِن سُكوتٍ عَلى باطِلٍ؛

سخن گفتن درباره حق، از سکوتی بر باطل بهتر است.

من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص ۳۹۶

حدیث۴۹۱

امام صادق علیه السلام :

طوبى لِمَن لَم تُلهِهِ الأمانِيُّ الكاذِبَةُ؛

خوشا بر آن که آرزوهای دورغین سر گرمش نکند!

حدیث۴۹۲

امام صادق علیه السلام :

يَا ابنَ جُندَبَ! لاتَقُل فِيالمُذنِبينَ مِن أهلِ دَعوَتِكُم إلاّ خَيرا وَاستَكينُوا إلَى اللّه ِ فى تَوفيقِهِم وسَلُوا التَّوبَةَ لَهُم؛

ای پسر جندب! در حقّ گنهکارانی که اهل دعوتِ شمایند ، جز نیک مگو و[همه] برای توفیق آنان به درگاه خداوند ، زاری کنید و بازگشت از گناه را برایشان درخواست کنید.

حدیث۴۹۳

امام صادق علیه السلام :
یَا ابنَ جُندَبَ! مَن حَرَّمَ نَفسَهُ کَسبَهُ فَإنَّما یَجمَعُ لِغَیرِهِ؛
ای پسر جندب! هر که خود را از دستاورد خویش [که دست مایه آخرت است] محروم دارد ، آن را برای دیگری اندوخته است.

حدیث۴۹۴

امام صادق علیه السلام :
اُرجُ اللّه َ رَجاءً لایُجَرّیکَ عَلی مَعصِیَتِهِ وخَفهُ خَوفاً لایُؤیِسُکَ مِن رَحمَتِهِ؛
چنـدان به خداونـد امیـدوار بـاش که [این امیـد] تو را به نافرمانیِ اونکشانَـد ، و چنـدان از او بیم دار که [این بیم] تو را از رحمت او نومید نسازد.

حدیث۴۹۵

امام صادق علیه السلام :
قِف عِندَ کُلِّ أمرٍ حَتّی تَعرِفَ مَدخَلَهُ مِن مَخرَجِهِ قَبلَ أن تَقَعَ فیهِ فَتَندَمَ؛
در برابر هر کاری درنگ کن تا [راهِ] درون شدن و برون آمدن از آن را ،

پیش از آن که در آن وا مانی و پشیمان شوی ، نیک بشناسی.

حدیث۴۹۶

امام صادق علیه السلام :
إعمَل الیَومَ فِی الدُّنیا بِما تَرجُوا بِهِ الفَوزَ فِی الآخِرَةِ؛
امروز در دنیا کاری کن که به وسیله آن ، امید رستگاری در آخرت داری .

حدیث۴۹۷

امام صادق علیه السلام :
لِکُلِّ شَیءٍ أساسٌ وأساسُ الإسلامِ حُبُّنا أهلَ البَیتِ؛
هر چیزی را شالوده ای است و شالوده اسلام ، دوستداری ما اهل بیت است.

حدیث۴۹۸

امام صادق علیه السلام :

یَا بنَ النُّعمانِ! إن أردتَ أن یَصفُو لَکَ وُدُّ أخیکَ فَلا تُمازِحَنَّهُ ولاتُمارِیَنَّهُ ولاتباهِیَنَّهُ ولاتُشارَّنَّهُ؛

ای پسر نعمان! اگر می خواهی برادرت با تو در دوستی با صفا [و یک دل]باشد ، با او شوخی مکن و به کشمکش میرداز و بر او مباهات مفروش وستیزه مجوی.

حدیث۴۹۹

امام صادق علیه السلام :

لاتَطَّلِع صَدیقَکَ مِن سِرِّکَ إلاّ عَلی ما لَوِ اطَّلَعَ عَلَیهِ عَدُوُّکَ لَم یَضُرُّکَ؛

دوستت را بر راز خود آگاه مساز ، مگر آن رازی که اگر دشمنت هم از آن آگاه شود ، زیانی به تو نرسد.

حدیث۵۰۰

امام صادق علیه السلام :

أکثِروا مِنَ الدُّعاءِ فَإنَّ اللّه َ یُحِبُّ مِن عِبادِهِ الَّذینَ یَدعونَهُ؛

بسیار دعا کنید ؛ زیرا خداوند از میان بندگانش کسانی را دوست دارد که او را به دعا بخوانند.

حدیث۵۰۱

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ تُورِثُ المَحَبَّةَ : الدّینُ وَالتَّواضُعُ وَالبَذلُ؛

سه چیز است که محبّت می آورد : دین ، فروتنی و بخشش.

حدیث۵۰۲

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ تُزری بِالمَرءِ : الحَسَدُ والنَّمیمَةُ والطَّیشُ؛

سه چیز است که مرد را زبون می سازد : رشک ، سخن چینی و سبُک سری.

حدیث۵۰۳

امام صادق علیه السلام :

اَلجَهلُ فی ثَلاثٍ : فی تَبَدُّلِ الإخوانِ والمُنابَذَةِ بِغَیرِ بَیانٍ والتَجَسُّسِ عَمّا لایَعنی ؛

نادانی در سه چیز است : عوض کردن دوستان ، ابراز مخالفت بی دلیل ، و تجسّس در آنچه سودی ندارد.

حدیث۵۰۴

امام صادق علیه السلام :

اَلْاُنسُ فی ثَلاثٍ : فِی الزَّوجَةِ المُوافِقَةِ وَالوَلَدِ البارِّ وَالصِّديقِ المُصافی؛
انس (وآرامش) در سه چیز است : در زن سازگار ، فرزند خوش رفتار و دوست باصفای وفادار.

حدیث۵۰۵

امام صادق علیه السلام :
ثَلاثَةُ أشياءَ يَحتاجُ النّاسُ طُرّا إلَيها : الأمنُ وَالعَدلُ والخِصبُ؛
سه چیز است که همگان به آن نیاز دارند : امنیّت ، عدالت و فراوانی نعمت.

حدیث۵۰۶

امام صادق علیه السلام :
تَحتاجُ الإخوَةُ فيما بَينَهُم إلی ثَلاثَةِ أشياءَ فَإنِ استَعمَلوها وإلاّ تَبايَنوا وتَباغَضُوا وهِیَ : اَلتّناصُفُ وَالتَّراحُمُ ونَفیُ الحَسَدِ؛
برادران در میان خود به سه چیز نیازمندنـد . اگر آنها را به کار بندنـد [بربرادری بپاینـد] ؛ وگرنه از یکدیگر جدا شوند و دشـمن هم گردند . آن سه چیز عبارت اند از : انصاف با یکدیگر ، مهربانی با هم و دور کردن حسد.

حدیث۵۰۷

امام صادق علیه السلام :
اَلعالِمُ بِزَمانِهِ لاتَهجُمُ عَلَيهِ اللَّوابِسُ ؛
اشتباهات بر آن کس که به زمانه خود داناست ، هجوم نمی آورد.

حدیث۵۰۸

امام صادق علیه السلام :
إن شِئتَ أن تُكرَمَ فَلِن وإن شِئتَ أن تُهانَ فَاخشُن؛
اگر می خواهی گرامی ات دارند ، نرم خو باش ، و اگر می خواهی خوارت شمارند ، درشتی کن.

حدیث۵۰۹

امام صادق علیه السلام :
مَن أنصَفَ النّاسَ مِن نَفسِهِ رُضِیَ بِهِ حَكَما لِغَيرِهِ؛
هر که داد مردم را از خود بدهد ، مردم راضی باشند که اوداور دیگران

شود.

حدیث۵۱۰

امام صادق علیه السلام :

صَلاحُ حالِ التَّعايُشِ والتَّعاشُرِ مِل ءُ مِكيالٍ ثُلثاهُ فِطنَةٌ وثُلثُهُ تَغافُلٌ؛

اصلاح وضع همزیستی و سازگاری مردم با یکدیگر [مانند] پیمانه پُری است که دو سومش هوشمندی و یک سومش نادیده گرفتن [و چشمپوشی از خطای دیگران] است.

حدیث۵۱۱

امام صادق علیه السلام :

فَوتُ الحاجَةِ خيرٌ من طَلَبِها مِن غَيرِ أهلِها؛

برآورده نشدن حاجت ، بهتر از درخواست آن از نااهل است.

حدیث۵۱۲

امام صادق علیه السلام :

بَرّوا آبائَكُم يَبَرَّكُم أبناؤُكُم وعِفُّوا عَن نِساءِ النّاسِ تَعِفَّ نِساؤُكُم؛

به پدرانتان نیکی کنید تا پسرانتان به شما نیکی کنند ، و از زنان مردم ، دامن پاک دارید تا زنانتان پاکْ دامن باشند.

حدیث۵۱۳

امام صادق علیه السلام :

تَصافَحوا ؛ فَإِنَّها تَذهَبُ بِالسَّخيمَةِ ؛

به یکدیگر دست دهید ، که کینه را از میان می برد.

حدیث۵۱۴

امام صادق علیه السلام :

إتَّقِ اللّه َ بَعضَ التُّقى وإن قَلَّ ودَع بَينَكَ و بَينَهُ سِترا وإن رَقَّ؛

از خداوند ، به نوعی ، هر چند اندک باشد ، پروا کن و میان خود و او پرده ای ، هر چند نازک ، بیاویز.

حدیث۵۱۵

امام صادق علیه السلام :

اَلعامِلُ عَلى غَيرِ بَصيرَةٍ كَالسائِرِ عَلى غَيرِ طَريقٍ فَلا تَزيدُهُ سُرعَةُ السَّيرِ إلّاَبُعدا؛

عمل کننده بی بصیرت ، مانند رونده به بیراهه است و شتابش در رفتن ، جز بر دوری او از مقصد نیفزاید.

حدیث۵۱۶

امام صادق علیه السلام :

مَن ساءَ خُلُقُهُ عَذَّبَ نَفسَهُ؛

هر که بد خوی شود ، خود را شکنجه دهد.

حدیث۵۱۷

امام صادق علیه السلام :

إذا رَأَيتُمُ العَبدَ يَتَفَقَّدُ الذُّنوبَ مِنَ النّاسِ ناسِيا لِذَنبِهِ فَاعلَمُوا أنَّهُ قَد مُكِرَ بِهِ؛

هر گاه دیدید بنده ای به گناهان مردم پرداخته و گناه خود را فراموش کرده است ، بدانید گرفتار مکر شده است.

حدیث۵۱۸

امام صادق علیه السلام :

اَلطّاعِمُ الشاكِرُ لَهُ مثلُ أجرِ الصائِمِ المُحتَسِبِ؛

آن که نعمت خوردن را شکر می گزارد ، پاداشی مانند روزه دارِ حسابْ شمار می بَرَد.

حدیث۵۱۹

امام صادق علیه السلام :

أفضَلُ العِبادَةِ العِلمُ بِاللّهِ والتَّواضُعُ لَهُ؛

بهترینِ عبادت ها شناخت خدا و فروتنی کردن برای اوست .

حدیث۵۲۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ لِكُلِّ شَيءٍ زَكاةٌ و زكاةُ العِلمِ أن يُعَلِّمَهُ أهلَهُ؛

هر چیز را زکاتی است و زکات دانش ، آن است که آن را به شایستگانش بیاموزند.

حدیث۵۲۱

امام صادق علیه السلام :

لِداوودَ الرَّقِّيِّ : تُدخِلُ يَدَكَ فى فَمِ التِّنِّينِ إلَى المِرفَقِ خَيرٌ لَكَ مِن طَلَبِ الحَوائِجِ إلى من لَم يَكُن لَهُ وكانَ؛

به داوود رقّی فرمود : «اگر دستت را تا آرنج به کام اژدها فرو کنی برای تو بهتر از آن است که از نوکیسه ای ، حاجت بخواهی» .

حدیث۵۲۲

امام صادق علیه السلام :

أنفَعُ الأشياءِ لِلمَرءِ سَبقُهُ النّاسَ إلى عَيبِ نَفسِهِ؛
سودمندترینِ چیز برای مرد ، آن است که در جستن عیب خویش بر دیگر مردم ، پیشی گیرد.

حدیث۵۲۳

امام صادق علیه السلام :
أروَحُ الرَّوحِ اليَأسُ مِنَ النّاسِ؛
آسودگیْ بخش ترینِ آسایش ها ، بُریدن امید از مردم است.

حدیث۵۲۴

امام صادق علیه السلام :
أحَبُّ إخوانی إلَیَّ مَن أهدی إلَیَّ عُیُوبی؛
محبوب ترینِ دوستانم نزد من ، کسی است که عیب هایم را به من

هدیه کند.

حدیث۵۲۵

امام صادق علیه السلام :
مُجامَلَةُ النّاسِ ثُلثُ العَقلِ؛
خوش رفتاری با مردم ، یک سومِ خرد است.

حدیث۵۲۶

امام صادق علیه السلام :
لاخَيرَ فی صُحبَةِ مَن لَم یَرَ لَکَ مِثلَ الَّذی یَری لِنَفسِهِ؛
در دوستی با کسی که تو را همْ مصلحت با خود نبیند ، خیری نیست.

حدیث۵۲۷

امام صادق علیه السلام :
مَن غَضِبَ عَلَیکَ مِن اخوانِکَ ثَلاثَ مَرّاتٍ فَلَم یَقُل فیکَ مَکروهاً فَأعِدَّهُ لِنَفسِکَ؛
هر یک از دوستانت که سه بار بر تو خشم گرفت و ناروایی درباره تو نگفت ، او را برای خویش ، اندوخته ای آماده گیر.

حدیث۵۲۸

امام صادق علیه السلام :

ضَع أمرَ أخيكَ عَلى أحسَنِهِ ولا تَطلُبَنَّ بِكَلِمَةٍ خَرَجَت مِن أخيكَ سُوءا وأنتَ تَجِدُ لَها فِي الخَيرِ مَحمِلاً؛

کـار برادر خود را به بهـترین صورتِ محتمـلِ آن حمـل کن ، و سـخنی را که از دهـان برادرت در می آیـد ، تـا وقـتی که می توانی محمِل خیری برای آن بیابی ، به بدی تفسیر مکن.

حدیث۵۲۹

امام صادق علیه السلام :

لاتُذهِبِ الحِشمَةَ بَينَكَ وبَينَ أخيكَ وَأبقِ مِنها ، فَإنَّ ذَهابَ الحِشمَةِ ذَهابُ الحَياءِ؛

ملاـحظه کردن (و آزرم) را در میـان خود و برادرت به یـک سو مَنِه و چیزی از آن را بر جـای گـذار ؛ زیرا از میان رفتن ملاحظه (و آزرم) ، به منزله از میان رفتن شرم است.

حدیث۵۳۰

امام صادق علیه السلام :

طَعمُ الماءِ الحَياةُ وطَعمُ الخُبزِ القُوَّةُ؛

مزه آب ، زندگی است و مزه نان ، نیروست.

حدیث۵۳۱

امام صادق علیه السلام :

ـ عَن آبائِهِ علیهم السـلام ـ : قالَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : إنّي مُخَلِّفٌ فيكُمُ الثَّقَلَينِ : كتابَ اللّه ، وعِترَتي أهلَ بَيتي ، فَإنَّهُما لَن يَفتَرِقـا حَتّى يَرِدا عَلَيَّ الحَوضَ كَهـاتَينِ ـ وضَمَّ بَينَ سَبّابَتَيهِ ـ . فَقـامَ إلَيهِ جابِرُ بنُ عَبـدِاللّه الأنصارِيُّ وقالَ: يا رَسولَ اللّه ، مَن عِترَتُكَ ؟ قالَ : عَلِيٌّ والحَسَنُ والحُسَينُ والأئِمَّةُ مِن وُلدِ الحُسَينِ إلى يَوم القِيامَةِ

امام صادق علیه السـلام : به نقل از پدرانش علیهم السـلام: پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله فرمود: من در میان شما دو چیز گرانسنگ به یادگار می نهم: کتاب خدا وعترتم که همان اهل بیت من هسـتند، این دو هرگز از یکدیگر جدا نشوند تا کنار حوض کوثر بر من وارد شوند، مِثلِ این دو ـ و دو انگشت سبّابه خود را به یکدیگر چسـباند ـ جابر بن عبداللّه انصاری برخاست وعرض کرد: یا رسول اللّه ! عترت تو چه کسانی هستند؟ فرمود: علی، حسن، حسین و امامانی که از پشت حسین هستند تا روز رستاخیز.

كمال الدين : ۲۴۴ عن محمّد بن عمارة عن أبيه ، معاني الأخبار : ۹۱ / ۵ عن محمّد بن عمارة .

حدیث۵۳۲

امام صادق علیه السلام :

ـ عَن آبـائِهِ علیهم السـلام ـ : سُئِلَ أميرُالمُـؤمِنينَ صَـلَواتُ اللّه عَلَيهِ عَن مَعنى قَـولِ رَسولِ اللّه صـلی الله علیه و آله : إنّي مُخَلِّفٌ فيكُمُ الثَّقَلَينِ كِتابَ اللّه وعِترَتي ، مَنِ العِترَةُ ؟

فَقالَ : أنَا والحَسَنُ والحُسَينُ والأئِمَّةُ التِّسعَةُ مِن وُلدِ الحُسَينِ ، تاسِعُهُم مَهدِيُّهُم وقائِمُهُم ، لا يُفارِقونَ كِتابَ اللّه ولا يُفارِقُهُم حَتّى يَرِدوا عَلى رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله حَوضَهُ

امام صادق به نقل از پدرانش علیهم السلام می فرماید: درباره این سخن پیامبر خدا صلی الله علیه و آله که:

«من در میان شما دو چیز گرانسنگ به یادگار می نهم: کتاب خدا و عترتم» ، از امیر المؤمنین علیه السلام پرسش شد که «عترت» چه کسانی هستند؟ امیرالمؤمنین علیه السلامفرمود: من و حسن و حسین و امامان نه گانه از فرزندان حسین که نهمین آنها مهدی ایشان و قائم آنهاست و هرگز از کتاب خدا جدا نشوند و کتاب خدا هم از ایشان جدا نشود تا در کنار حوض کوثر بر پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وارد آیند.

کمال الدین : ۲۴۰ / ۶۴ ، معانی الأخبار : ۹۰ / ۴ ، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ۱ / ۵۷ / ۲۵ کلّها عن غیاث بن إبراهیم .

حدیث۵۳۳

امام صادق علیه السلام :

عَن أبیهِ عَن جَدِّهِ عَنِ الحَسَنِ بنِ عَلِیٍّ علیهم السلام ـ فی بَیانِ قَولِهِ تَعالی : «إنَّما یُریدُ اللّه ُ لِیُذهِبَ عَنکُمُ الرِّجسَ أهلَ البَیتِ ویُطَهِّرَکُم تَطهیرًا» ـ : فَلَمّا نَزَلَت آیَةُ التَّطهیرِ جَمَعَنا رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله أنَا وأخی واُمّی وأبی ، فَجَلَّلَنا ونَفسَهُ فی کِساءٍ لِاُمِّ سَلَمَةَ خَیبَرِیٍّ ، وذلِکَ فی حُجرَتِها وفی یَومِها ، فَقالَ : اللّهُمَّ هؤُلاءِ أهلُ بَیتی ، وهؤُلاءِ أهلی وعِترَتی ، فَأَذهِب عَنهُمُ الرِّجسَ وطَهِّرهُم تَطهیرًا . فَقالَت اُمُّ سَلَمَةَ رَضِیَ اللّه ُ عَنها : أدخُلُ مَعَهُم یا رَسولَ اللّه ؟ فَقالَ لَها صلی الله علیه و آله : یَرحَمُکِ اللّه ُ ، أنتِ عَلی خَیرٍ ، وإلی خَیرٍ ، وما أرضانی عَنکِ ، ولکِنَّها خاصَّةٌ لی ولَهُم

امام صادق علیه السلام : به نقل از پدرش و او به نقل از جدّش حسن بن علی علیه السلامدر بیان این آیه مبارکه: «اِنَّما یُریدُ اللّه ُ لِیُذْهِبَ عَنْکُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ البیتِ ویُطَهِّرَکُمْ تَطْهیراً» . فرمود: چون آیه تطهیر نازل شد پیامر خدا صلی الله علیه و آله من و برادرم و مادرم و پدرم را گرد آورد و ما و خودش را با عبایی خیبری که از آنِ امّ سلمه بود پوشاند. این در خانه امّ سلمه و در روزی بود که پیامبر به خانه او می رفت. پس پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: خدایا! اینان اهل بیت، خاندان و عترت من هستند، پس هر گونه پلیدی را از آنها دور کن و کاملاً پاکشان گردان. امّ سلمه ـ رضی اللّه عنها ـ گفت: یا رسول اللّه ! آیا من هم همراه ایشان زیر عبا بیایم؟ پیامبر صلی الله علیه و آله به او فرمود: خداوند بر تو رحمت آورَد، تو بر خیر و به سوی خیری و من چقدر از تو خشنودم، ولی این به من و ایشان اختصاص دارد.

أمالی الطوسیّ : ۵۶۴ / ۱۱۷۴ عن عبدالرحمن بن کثیر ، وراجع ینابیع المودّة : ۳ / ۳۶۸ .

حدیث۵۳۴

امام صادق علیه السلام :

ـ فی حَدیثٍ طَویلٍ ـ : «إنَّما یُریدُ اللّه ُ لِیُذهِبَ عَنکُمُ الرِّجسَ أهلَ البَیتِ ویُطَهِّرَکُم تَطهیرًا» ، فَکانَ عَلِیٌّ والحَسَنُ والحُسَینُ وفاطِمَةُ علیهم السلام ، فَأَدخَلَهُم رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله تَحتَ الکِساءِ فی بَیتِ اُمِّ سَلَمَةَ ، ثُمَّ قالَ : اللّهُمَّ إنَّ لِکُلِّ نَبِیٍّ أهلاً ـ وثَقَلًا ، وهؤُلاءِ أهلُ بَیتی وثَقَلی . فَقالَت اُمُّ سَلَمَةَ : أ لَستُ مِن أهلِکَ ؟ فَقالَ : إنَّکِ إلی خَیرٍ ، ولکِن هؤُلاءِ أهلی وثَقَلی

امام صادق علیه السلام در حدیثی مفصّل می فرماید: مقصود از آیه: «اِنَّما یُریدُ اللّه ُ لِیُذْهِبَ عَنْکُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ البیتِ وَیُطَهِّرَکُمْ تَطْهیراً» علی، حسن و حسین و فاطمه بود. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آنها را در خانه امّ سلمه زیر عبایی قرار داد و سپس فرمود: خدایا هرپیامبر خانواده ای دارد و گنجینه ای نفیس واینان اهل بیت و گنجینه نفیس من هستند. امّ سلمه گفت: آیا من از اهل بیت تو نیستم؟ پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: تو به سوی خیر روانی، ولی اهل بیت و گنجینه نفیس من اینانند.

الکافی : ۱ / ۲۸۷ / ۱ عن أبی بصیر .

حدیث۵۳۵

امام صادق علیه السلام :

ـ فِی احتِجاجِهِ عَلی مُعاوِیَةَ عِندَ الصُّلحِ ـ : ثُمَّ مَکَثَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله بَعدَ ذلِکَ

امام صادق علیه السلام : به نقل از پدرش به نقل از نیایش زین العابدین به نقل از حسن علیهم السلام در استدلالش با معاویه هنگام صلح: پس از آن (نزول آیه تطهیر) پیامبر خدا صلی الله علیه و آله تا زمانی که زنده بود هر روز هنگام دمیدن سپیده نزد ما می آمد و می فرمود: رحمت خدا بر شما باد، گاه نماز است «اِنَّما یُریدُ اللّه ُ لِیُذْهِبَ عَنْکُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ البیتِ ویُطَهِّرَکُمْ تَطْهیراً» .

أی بعد نزول آیۀ التطهیر وقضیّۀ الکساء ، وراجع ص ۷۴ / ۶۰ من کتابنا هذا .

حدیث۵۳۶

امام صادق علیه السلام :

ـ عَن آبائِهِ علیهم السلام ـ : کانَ النَّبِیُّ صلی الله علیه و آله یَقِفُ عِندَ طُلوعِ کُلِّ فَجرٍ عَلی بابِ عَلِیٍّ وفاطِمَةَ علیهماالسلامفَیَقولُ : الحَمدُ للّه ِ المُحسِنِ المُجمِلِ ، المُنعِمِ المُفضِلِ ، الَّذی بِنِعمَتِهِ تَتِمُّ الصّالِحاتُ ، سَمیعٌ سامِعٌ ، بِحَمدِ اللّه ِ ونِعمَتِهِ ، وحُسنِ بَلائِهِ عِندَنا ، نَعوذُ بِاللّه ِ مِنَ النّارِ ، نَعوذُ بِاللّه ِ مِن صَباحِ النّارِ ، نَعوذُ بِاللّه ِ مِن مَساءِ النّارِ ، الصَّلاةَ یا أهلَ البَیتِ «إنَّما یُریدُ اللّه ُ لِیُذهِبَ عَنکُمُ الرِّجسَ أهلَ البَیتِ ویُطَهِّرَکُم تَطهیرًا

امام صادق علیه السلام به نقل از پدرانش علیهم السلام: پیامبر صلی الله علیه و آله در هر سپیده دم بر در خانه علی و فاطمه می ایستاد و می فرمود: سپاس و ستایش خدای نیکوکار زیباکار، نعمت دهنده احسان بخش که در پرتو نعمتهای او اعمال صالح کمال می یابد، سمیع سامع است، به حمد الهی و نعمت او و آزمون نیکوی او در میان ما، از آتش به خدا پناه می بریم و از بام و شام آتش به خدا پناه می بریم، ای اهل بیت! هنگام نماز است «اِنَّما یُریدُ اللّه ُ لِیُذْهِبَ عَنْکُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ البیتِ ویُطَهِّرَکُمْ تَطْهیراً» .

أمالی الصدوق : ۱۲۴ / ۱۴ عن إسماعیل بن أبی زیاد السکونیّ .

حدیث۵۳۷

امام صادق علیه السلام :

خَرَجَ الحُسَینُ بنُ عَلِیٍّ علیهماالسلام عَلی أصحابِهِ فَقالَ : أیُّهَا النّاسُ ، إنَّ اللّه َ جَلَّ ذِکرُهُ ما خَلَقَ العِبادَ إلاّ لِیَعرِفوهُ ، فَإِذا عَرَفوهُ عَبَدوهُ ، فَإِذا عَبَدوهُ استَغنَوا بِعِبادَتِهِ عَن عِبادَةِ مَن سِواهُ ،فَقالَ لَهُ رَجُلٌ : یَا بنَ رَسولِ اللّه ِ ، بِأَبی أنتَ واُمّی ، فَما مَعرِفَةُ اللّه ِ ؟ قالَ : مَعرِفَةُ أهلِ کُلِّ زَمانٍ إمامَهُمُ الَّذی یَجِبُ عَلَیهِم طاعَتُهُ

امام صادق علیه السلام : حسین بن علی به سوی اصحابش آمد و گفت: ای مردم! خداوند والانام، بندگان را نیافرید مگر آن که او را بشناسند، پس هر گاه او را شناختند خواهند پرستیدش و هر گاه او را بپرستند با پرستش او از پرستش جز او بی نیاز خواهند گشت. مردی به ایشان عرض کرد: ای فرزند رسول اللّه ! پدر و مادرم فدای تو باد، شناخت خدا چیست؟ امام علیه السلامفرمود: این که مردم هر زمان امامشان را که فرمانبری از او واجب است بشناسند.

علل الشرائع: ۹ / ۱ عن سلمۀ بن عطاء ، وراجع کنز الفوائد : ۱ / ۳۲۸ ، إحقاق الحقّ : ۱۱ / ۵۹۴ نقلاً عن درّ بحر المناقب .

حدیث۵۳۸

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ الَّذينَ فَرضَ اللّه ُ طاعَتَنـا ، لاـ يَسَعُ النّـاسَ إلاّ مَعرِفَتُنا ، ولا يُعـذَرُ النّاسُ بِجَهالَتِنا ... ومَن لَم يَعرِفنا ولم يُنكِرنا كانَ ضالاًّ حَتّى يَرجِعَ إلَى الهُدَى الَّذِى افتَرَضَ اللّه ُ عَلَيهِ مِن طاعَتِنَا الواجِبَةِ ، فَإِن يَمُت عَلى ضَلالَتِهِ يَفعَلُ اللّه ُ بِهِ ما يَشاءُ

امام صادق علیه السـلام : ما کسانی هستیم که خداوند فرمانبری از ما را واجب کرده است، مردم را نرسد مگر شـناختن ما و مردم در نشـناختن ما معـذور نیسـتند... و هر که ما را نشـناسد و انکارمان هم نکنـد گمراه است تا به هـدایتی که خداونـد بر او واجب فرموده است، یعنی وجوب اطاعت از ما، باز گردد و اگر بر گمراهی خویش بمیرد خداوند با او هر چه خواهد کند.

الكافى : ١ / ١٨٧ / ١١ عن أبى سلمة .

حدیث۵۳۹

امام صادق علیه السلام :

ـ فى قَولِ اللّه ِ عَزَّوجَلَّ : «ومَن يُؤتَ الحِكمَةَ فَقَد اُوتِىَ خَيرًا كَثيرًا

امـام صـادق علیه السـلام ـ درباره آیه شـریفه «وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَـةَ فَقَـدْ اُوتِىَ خَيْراً كَثيراً » ـ : مقصود فرمانبری از خـدا و شـناخت امام است.

البقرة : ٢٦٩ .

حدیث۵۴۰

امام صادق علیه السلام :

ـ فى دُعـاءٍ عَلَّمَهُ لِزُرارَةَ ـ : اللّهُمَّ عَرِّفنينَفسَكَ فَإِنَّكَ إن لَم تُعَرِّفنى نَفسَكَ لَم أعرِف نَبِيَّكَ ، اللّهُمَّ عَرِّفنى رَسولَكَ فَإِنَّكَ إن لَم تُعَرِّفنى رَسولَكَ لَم أعرِف حُجَّتَكَ ، اللّهُمَّ عَرِّفنى حُجَّتَكَ فَإِنَّكَ إن لَم تُعَرِّفنى حُجَّتَكَ ضَلَلتُ عَن دينى

امـام صـادق علیه السـلام ـ در دعـایی که به زراره آمـوخت ـ : خـدایا! خـود را به من بشـناسان، زیرا اگر تو خود را به من نشـناسانی پیـامبرت را نخواهم شـناخت، خـدایا! پیـامبرت را به من بشـناسان که اگر پیامبرت را به من نشـناسانی حجّت تو را نخواهم شـناخت، خدایا حجّت خود را به من بشناسان که اگر حجّت خود را به من نشناسانی از دینت به کژ راهه خواهم افتاد.

الكافى : ١ / ٣٣٧ / ٥ عن زرارة .

حدیث۵۴۱

امام صادق علیه السلام :

كـانَ عَلِيُّ بنُ الحُسَـينِ عليهماالسـلامإذا زالَـتِ الشَّمسُ صَـلّى ثُمَّ دَعـا ، ثُمَّ صَـلّى عَلَى النَّبِيِّ صـلى الله عليه و آله فَقالَ : اللّهُمَّ صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ ، شَـجَرَةِ النُّبُوَّةِ ، ومَوضِعِ الرِّسالَـةِ ، ومُختَلَفِ المَلائِكَـةِ ، ومَعـدِنِ العِلم ، وأهـلِ بَيتِ الوَحيِ . اللّهُمَّ صَـلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ ، الفُلكِ الجارِيَةِ فِى اللُّجَجِ الغامِرَةِ ، يَأمَنُ مَن رَكِبَها ، ويَغرَقُ مَن تَرَكَها ، المُتَقَدِّمُ لَهُم مارِقٌ ، والمُتَأَخِّرُ عَنهُم زاهِقٌ ، واللاّزِمُ لَهُم لاحِقٌ

امام صادق علیه السـلام : چون ظهر می شد علی بن الحسین علیه السلام نماز می گزارد و دعا می کرد، سپس به پیامبر صلی الله علیه و آله درود می فرسـتاد و می فرمود: خدایا بر محمّد و خاندان محمّد که درخت نبوّت و جایگاه رسالت و مکان آمد و شد فرشتگان و کان دانش و اهل بیت وحی هسـتند درود فرست، خـدایا درود فرست بر محمّد و خاندان محمّد که کشتی روان در دریاهای عمیق

پوشاننده بدان سوار شود

ایمنی یابد و هر که از آن چشم پوشد غرق شود، هر که از ایشان پیشی گیرد از دین بیرون رفته است و هر که از ایشان عقب مانَد فنا پذیرد و هر که ملتزم رکاب ایشان باشد به مقصد رسد.

جمال الاُسبوع : ۲۵۱ .

حدیث۵۴۲

امام صادق علیه السلام :

لَیسَ مِن عالِمٍ یَموتُ ویَترُکُ خَلَفًا إلّا نَحنُ ، کُلَّما ذَهَبَ مِنّا عالِمٌ طَلَعَ مَکانَهُ عالِمٌ ، نَحنُ النُّجومُ فِی السَّماءِ

امام صادق علیه السلام : عالمی نیست که بمیرد و جانشینی از خود گذارد مگر ما، پس هر گاه عالمی از ما برود دیگری در جایگاه او ظهور می کند. ما ستارگان هستیم در آسمان.

جامع الأحادیث للقمّیّ : ۲۴۹ عن حصین بن مخارق .

حدیث۵۴۳

امام صادق علیه السلام :

قالَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله : مَن ماتَ وهُو لا یَعرِفُ إمامَهُ ماتَ میتَةً جاهِلِیَّةً ، فَعَلَیکُم بِالطّاعَةِ ، قَد رَأَیتُم أصحابَ عَلِیٍّ ، وأنتُم تَأتَمّونَ بِمن لا یُعذَرُ النّاسُ بِجَهالَتِهِ ، لَنا کَرائِمُ القُرآنِ ، ونَحنُ أقوامٌ اِفتَرَضَ اللّه ُ طاعَتَنا ، ولَنا الأنفالُ ، ولَنا صَفوُ المالِ

امام صادق علیه السلام : پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرموده است: هر که بمیرد و امامش را نشناسد مرده است چونان در جاهلیت. بر شماست فرمانبری، شما اصحاب علی را دیدید و شما کسی را امام می گیرید که مردم در نشناختن او معذور نیستند، فضائل قرآن، از آنِ ماست و ما گروهی هستیم که خداوند فرمانبری از ما را واجب گردانیده است و انفال و برگزیده اموال از آنِ ماست.

المحاسن : ۱ / ۲۵۱ / ۴۷۴ عن بشیر الدهّان .

حدیث۵۴۴

امام صادق علیه السلام :

مَن ماتَ ولَیسَ فی رَقَبَتِهِ بَیعَةٌ لِإِمامٍ ماتَ میتَةً جاهِلِیَّةً

امام صادق علیه السلام : هر که بمیرد و بیعت امام بر گردنش نباشد مرده است چونان در جاهلیت.

أعلام الدین : ۴۵۹ عن أبی بصیر .

حدیث۵۴۵

امام صادق علیه السلام :

الأَنبِیاءُ والأَوصِیاءُ لا ذُنوبَ لَهُم، لِأَنَّهُم مَعصومونَ مُطَهَّرونَ

امام صادق علیه السلام : انبیا و اوصیا گناهی ندارند، زیرا معصوم و پاکند.

الخصال : ۶۰۸ / ۹ عن الأعمش .

حدیث۵۴۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الشَّکَّ والمَعصِيَةَ فِى النّارِ ، لَيسا مِنّا ولا إلَينا

امام صادق علیه السلام : شکّ و گناه در آتش است و اینها نه از ما هستند و نه به سوی ما روانند.

الکافی : ۲ / ۴۰۰ / ۵ عن بكر بن محمّد .

حدیث۵۴۷

امام صادق علیه السلام :

ـ فى قَولِ اللّه عَزَّوجَلَّ : «إنَّما يُريدُ اللّه ُ لِيُذهِبَ عَنكُمُ الرِّجسَ أهلَ البَيتِ ويُطَهِّرَكُم تَطهيرًا» ـ : الرِّجسُ هُوَ الشَّكُّ

امام صادق علیه السلام : درباره آیه «اِنَّما يُريدُ اللّه ُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ اَهْلَ البيتِ ويُطَهِّرَكُمْ تَطْهيراً» فرمود: رجس همان شکّ است.

معانى الأخبار : ۱۳۸ / ۱ عن عبدالغفّار الجازىّ .

حدیث۵۴۸

امام صادق علیه السلام :

الأَئِمَّةُ بِمَنزِلَةِ رَسولِ اللّه صلى الله عليه و آله إلاّ أنَّهُم لَيسوا بِأَنبِياءَ ، ولا يَحِلُّ لَهُم مِنَ النِّساءِ ما يَحِلُّ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه و آله ، فَأَمّا ما خَلا ذلِكَ فَهُم فيهِ بِمَنزِلَةِ رَسولِ اللّه صلى الله عليه و آله

امام صادق علیه السلام : امامان به منزله رسول خدا صلى الله عليه و آله هستند جز آن که پیامبر نیستند و از زنان آن چه برای پیامبر صلى الله عليه و آله حلال است بر ایشان حلال نیست و در جز آن به منزله رسول خدا صلى الله عليه و آله شمرده می شوند.

الکافی : ۱ / ۲۷۰ / ۷ عن محمّد بن مسلم .

حدیث۵۴۹

امام صادق علیه السلام :

ـ فى هذه الآيَة : «يا أيُّهَا الَّذينَ آمَنوا أطِيعُوا اللّه َ وأطيعُوا الرَّسولَ واُولِى الأَمرِ مِنكُم» ـ : واُولُو الأمرِ هُمُ الأَئِمَّةُ مِن أهلِ البَيتِ عليهم السلام

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه شریفه «يا اَيُّهَا الّذينَ آمَنُوا اَطيعُوا اللّه َ وَاَطيعوا الرَّسُولَ وَاُولِى الاْمْرِ مِنْكُمْ» ـ : اولو الامر، همان امامان از اهل بیت علیهم السلامهستند.

ينابيع المودّة : ۱ / ۳۴۱ / ۲ ، المناقب لابن شهرآشوب : ۳ / ۱۵ .

حدیث۵۵۰

امام صادق علیه السلام :

لِلذِّكرِ مَعنَيانِ : القُرآنُ ومُحَمَّدٌ صلى الله عليه و آله ، ونَحنُ أهلُ الذِّكرِ بِكِلا مَعنَيَيهِ

امام صادق علیه السلام : «ذِکر» دو معنی دارد: قرآن و محمّد صلی الله علیه و آله و به هر دو مفهوم اهل ذکر، ما هستیم، امّا ذکر به معنای قرآن، خداوند می فرماید: «بر تو قرآن نازل کردیم تا آن چه را برای مردم نازل شده است برایشان بیان کنی» و این سخن پروردگار که «و قرآن، سبب بلند آوازه گشتن تو و قوم توست و زودا که بازخواست شوید» و امّا ذکر به معنای محمّد صلی الله علیه و آله . در سوره طلاق آمده است: «پس ای خردمندانی که ایمان آورده اید از خدا بترسید، خدا بر شما قرآن را نازل فرموده است و پیامبری که آیات روشن خدا را برایتان می خواند تا کسانی را که ایمان آورده اند و کارهای شایسته کرده اند از تاریکی به روشنایی در آورد» .

وفی المصدر «معنیه» والصحیح ما أثبتناه فی المتن .

حدیث۵۵۱

امام صادق علیه السلام :

ـ فی حَدیثٍ طَویلٍ ـ : قالَ جَلَّ ذِکرُهُ : «فَاسأَلوا أهلَ الذِّکرِ إن کُنتُم لا تَعلَمونَ» قالَ : الکِتابُ (هُوَ) الذِّکرُ ، وأهلُهُ آلُ مُحَمَّدٍ علیهم السلام ، أمَرَ اللّه ُ عَزَّوجَلَّ بِسُؤالِهِم ، ولَم یُؤمَروا بِسُؤالِ الجُهّالِ

امام صادق علیه السلام ـ در حدیثی طولانی ـ : خداوند و الانام می فرماید: «فَاسْأَلُوا اَهْلَ الذِّکْرِ اِنْ کُنْتُمْ لا تَعْمَلُونَ» : کتاب، همان ذکر است و اهل آن همان خاندان محمّد است که خداوند دستور داده است از آنها پرسش کنند و به سؤال کردن از نادانان مأمور نگشته اند .

الکافی : ۱ / ۲۹۵ / ۳ .

حدیث۵۵۲

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِ اللّه ِ تَعالی : «وإنَّهُ لَذِکرٌ لَکَ ولِقَومِکَ وسَوفَ تُسأَلونَ» ـ : الذِّکرُ القُرآنُ ، ونَحنُ قَومُهُ ، ونَحنُ المَسؤولونَ

امام صادق علیه السلام : درباره آیه شریفه «وَإِنَّه لَذِکْرٌ لَکَ وَلِقَوْمِکَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ» ـ : مقصود از «ذکر» قرآن است و ما قوم آن هستیم و از ما باید سؤال شود!

الکافی : ۱ / ۲۱۱ / ۵ ، تفسیر القمّی : ۲ / ۲۸۶ عن عبد الرحمن بن کثیر ، بصائر الدرجات : ۳۷ / ۱ عن الفضیل ، وذکره أیضًا فی : ۳۷ / ۶ عن برید بن معاویة عن الإمام الباقر علیه السلام .

حدیث۵۵۳

امام صادق علیه السلام :

ـ فی رِسالَةٍ إلی أصحابِهِ ـ : أیَّتُهَا العِصابَةُ المَرحومَةُ المُفلِحَةُ ، إنَّ اللّه َ أتَمَّ لَکُم ما آتاکُم مِنَ الخَیرِ ، واعلَموا أنَّهُ لَیسَ مِن عِلمِ اللّه ِ ولا مِن أمرِهِ أن یَأخُذَ أحَدٌ مِن خَلقِ اللّه ِ فی دینِهِ بِهَویً ولا رَأیٍ ولا مَقاییسَ ، قَد أنزَلَ اللّه ُ القُرآنَ ، وجَعَلَ فیهِ تِبیانَ کُلِّ شَیءٍ ، وجَعَلَ لِلقُرآنِ ولِتَعَلُّمِ القُرآنِ أهلاً ، لا یَسَعُ أهلَ عِلمِ القُرآنِ الَّذینَ آتاهُمُ اللّه ُ عِلمَهُ أن یَأخُذوا فیهِ بِهَوًی ولا رَأیٍ ولا مَقاییسَ ، أغناهُمُ اللّه ُ عَن ذلِکَ بِما آتاهُم مِن عِلمِهِ، وخَصَّهُم بِهِ، ووَضَعَهُ عِندَهُم ، کَرامَةً مِنَ اللّه ِ أکرَمَهُم بِها ، وهُم أهلُ الذِّکرِ الَّذینَ أمَرَ اللّه ُ هذِهِ الاُمَّةَ بِسُؤالِهِم

امام صادق علیه السلام ـ در نامه ای به اصحابش ـ : ای گروه رحمت شده رستگار! همانا خداوند با خیری که به شما بخشیده

نعمتش را بر شما کامل گردانیده است. بدانید که اگر کسی از خلق خدا در دین او به دلخواه و رأی و قیاس عمل کند نه به علم الهی رسیده است و نه به امر او. خداوند قرآن را فرو فرستاده است و در آن بیان هر چیز را نهاده است. خداوند برای قرآن و آموختن آن اهلی را قرار داده است و اهل آگاهی از قرآن را که خداوند علم آن را بدیشان بخشیده، نرسد که به دلخواه و بر اساس رأی و قیاس در آن عمل کنند. خداوند با دادن علم خود بدیشان آنها را از این کار بی نیاز ساخته است و آن را ویژه ایشان کرده و آن علم را نزد ایشان نهاده و این کرامتی است که خداوند با آن ایشان را ارجمند داشته است. اینها همان اهل ذکری هستند که خداوند به این امّت دستور داده از ایشان سؤال کنند.

الکافی : ۸ / ۵ / ۱ عن إسماعیل بن مخلّد السرّاج ، وراجع : «فی أنّهم : أهل الذکر» ، الکافی : ۱ / ۲۱۰ باب أنّ أهل الذکر الذین أمر اللّه الخلق بسؤالهم هم الأئمّـهٔ علیهم السلام، وأیضًا : ۴/۵۹۹ ، و : ۱ / ۲۵۹ / ۳ ، البحار : ۲۳ / ۱۷۲ باب ۹ ، أمالی الطوسیّ : ۶۶۴ / ۱۲۹۰ ، روضهٔ الواعظین : ۲۲۴ ، بصائر الدرجات : ۳۷ / ۵ و : ۴۰ / ۱۰ و : ۵۱۱ / ۲۳ ، کامل الزیارات : ۵۴ ، إحقاق الحقّ : ۲ / ۴۸۲ و ۴۸۳ ، و : ۱۴ / ۳۷۱ ـ ۳۷۵ .

حدیث۵۵۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّ العُلَماءَ وَرَثَةُ الأَنبیاءِ ، وذاکَ أنَّ الأَنبیاءَ لَم یُورِثوا دِرهَمًا ولا دینارًا ، وإنَّما أورَثوا أحادیثَ مِن أحادیثِهِم ، فَمَن أخَذَ بِشَیءٍ مِنها فَقَد أخَذَ حَظًّا وافِرًا ، فَانظُروا عِلمَکُم هـذا عَمَّن تَأخُذونَهُ ؟ فَإِنَّ فینا أهلَ البَیتِ فی کُلِّ خَلَفٍ عُدولًا ، یَنفونَ عَنهُ تَحریفَ الغالینَ وانتِحالَ المُبطِلینَ وتَأویلَ الجاهِلینَ

امام صادق علیه السلام : دانشمندان علما وارثان انبیا هستند و این از آن روست که پیامبران نه درهمی به ارث می نهند نه دیناری بلکه احادیثی از احادیث خود را به ارث می نهند، پس هر که قدری از آن را فراستاند به بهره ای فراوان دست یافته است، پس بنگرید دانش خود را از چه کسی فرا می ستانید زیرا در هر نسلی افراد عادلی از ما اهل بیت هست که تحریف زیاده روان و در لباس دین در آمدن مبطلان و تأویل جاهلان را از این دین دور می کنند.

الکافی : ۱ / ۳۲ / ۲ ، بصائر الدرجات : ۱۰ / ۱ کلاهما عن أبی البختریّ .

حدیث۵۵۵

امام صادق علیه السلام :

الأَوصِیاءُ هُم أبوابُ اللّه عَزَّوجَلَّ الَّتی یُؤتی مِنها ، ولَولاهُم ما عُرِفَ اللّه ُ عَزَّوجَلَّ ، وبِهِمُ احتَجَّ اللّه ُ تَبارَکَ وتَعالی عَلی خَلقِهِ

امام صادق علیه السلام : اوصیاء همان درهای خداوند عزّوجل هستند که از آن وارد می شوند و اگر ایشان نمی بودند خداوند عزّوجل شناخته نمی شد، خداوند تبارک و تعالی با آنها بر خلقش حجّت می آورد.

الکافی : ۱ / ۱۹۳ / ۲ عن أبی بصیر .

حدیث۵۵۶

امام صادق علیه السلام :

ـ فی صِفَةِ الأَئِمَّةِ علیهم السلام ـ : جَعَلَهُمُ اللّه ُ حَیاةً لِلأَنامِ ، ومَصابیحَ لِلظَّلامِ ، ومَفاتیحَ لِلکَلامِ

امام صادق علیه السلام ـ در توصیف امامان علیهم السلام : خداوند آنها را موجب زندگی مردم و چراغ تاریکی و کلیدهای سخن

قرار داده است.

الکافی : ۱ / ۲۰۴ / ۲ عن إسحاق بن غالب .

حدیث۵۵۷

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ قَومٌ فَرَضَ اللّه ُ عَزَّوجَلَّ طاعَتَنا ، لَنَا الأَنفالُ ، ولَنا صَفوُ المالِ ، ونَحنُ الرّاسِخونَ فِی العِلمِ ، ونَحنُ المَحسودونَ الَّذینَ قالَ اللّه ُ : «أم یَحسُدونَ النّاسَ عَلی ما آتاهُمُ اللّه ُ مِن فَضلِهِ

امام صادق علیه السلام : ما گروهی هستیم که خداوند عزّوجل فرمانبری از ما را فرض کرده است. انفال و برگزیده اموال از آن ماست. ما راسخان در دانشیم. ما رشکیدگانی هستیم که خداوند درباره آنها فرموده: «یا مردم بر آنها به سبب آن چه خداوند از فضل خود بدیشان داده حسادت می ورزند».

النساء : ۵۴ .

حدیث۵۵۸

امام صادق علیه السلام :

إنّا أهلُ بَیتٍ عِندَنا مَعاقِلُ العِلمِ ، وآثارُ النُّبُوَّةِ ، وعِلمُ الکِتابِ ، وفَصلُ ما بَینَ النّاسِ

امام صادق علیه السلام : ما خاندانی هستیم که سنگرهای دانش و نشانه های نبوّت و آگاهی از قرآن و داوری بین مردم در میان ما نهاده شده است.

الاختصاص : ۳۰۹ ، بصائر الدرجات : ۳۶۳ / ۴ کلاهما عن الحسن بن یحیی ، وذکره أیضًا فی : ۳۶۵ / ۱۳ عن الحسین الأخمسیّ .

حدیث۵۵۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عَزَّوجَلَّ أوضَحَ بِأَئِمَّةِ الهُدی مِن أهلِ بَیتِ نَبِیِّنا عَن دینِهِ ، وأبلَجَ بِهِم عَن سَبیلِ مِنهاجِهِ ، وفَتَحَ بِهِم عَن باطِنِ یَنابیعِ عِلمِهِ

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل با امامان هدایت که از خاندان پیامبر ما هستند از دینش پرده بر داشته و با آنها راه روشنش را آشکار نموده و با ایشان، کلید از نهفته های دانشش برگرفته است.

الکافی : ۱ / ۲۰۳ / ۲ ، الغیبة للنعمانیّ : ۲۲۴ / ۷ کلاهما عن إسحاق بن غالب .

حدیث۵۶۰

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ شَجَرَةُ النُّبُوَّةِ ، وبَیتُ الرَّحمَةِ ، ومَفاتیحُ الحِکمَةِ ، ومَعدِنُ العِلمِ ، ومَوضِعُ الرِّسالَةِ ، ومُختَلَفُ المَلائِکَةِ ، ومَوضِعُ سِرِّ اللّه ِ ، ونَحنُ وَدیعَةُ اللّه ِ فی

عِبادِهِ ، ونَحنُ حَرَمُ اللّه ِ الأَکبَرُ ، ونَحنُ ذِمَّةُ اللّه ِ ، ونَحنُ عَهدُ اللّه ِ . فَمَن وَفی بِعَهدِنا فَقَد وَفی بِعَهدِ اللّه ِ ، ومَن خَفَرَها فَقَد خَفَرَ ذِمَّةَ اللّه ِ وعَهدَهُ

امام صادق علیه السلام : ما شجره نبوّت و خانه رحمت و کلیدهای حکمت و کان دانش و جایگاه رسالت و مکان آمد و شد

فرشتگان و جای اسرار الهی هستیم. ما سپرده خدا در میان بندگان و پردگیان بزرگ خدا و پیمان پروردگاریم. پس هر کس به عهد و پیمان ما وفا کند به پیمان خدا وفا کرده و هر که آن را پاس بدارد عهد وپیمان الهی را پاس داشته است.

الکافی : ۱ / ۲۲۱ / ۳، بصائر الدرجات : ۵۷ / ۶ کلاهما عن خیثمهٔ .

حدیث۵۶۱

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ شَجَرَةُ النُّبُوَّةِ ، ومَعدِنُ الرِّسالَةِ ، ومُختَلَفُ المَلائِکَةِ ، ونَحنُ عَهدُ اللّه ِ وذِمَّتُهُ ، ونَحنُ ودائِعُ اللّه ِ وحُجَّتُهُ

امام صادق علیه السلام : ما شجره نبوّت و کان رسالت و جایگاه آمد و شد فرشتگان و عهد و پیمان الهی هستیم. ماییم سپرده های خدا و حجّت او.

تفسیر القمّیّ : ۲ / ۲۲۸ عن شهاب بن عبد ربّه .

حدیث۵۶۲

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ حُجَّةُ اللّه ِ فی عِبادِهِ ، وشُهَداؤُهُ عَلی خَلقِهِ ، واُمَناؤُهُ عَلی وَحیِهِ ، وخُزّانُهُ عَلی عِلمِهِ ، ووَجهُهُ الَّذی یُؤتی مِنهُ ، وعَینُهُ فی بَرِیَّتِهِ ، ولِسانُهُ النّاطِقُ ، وقَلبُهُ الواعی، وبابُهُ الَّذی یَدُلُّ عَلَیهِ . ونَحنُ العالِمونَ بِأَمرِهِ ، والدّاعونُ إلی سَبیلِهِ. بِنا عُرِفَ اللّه ُ ، وبِنا عُبِدَ اللّه ُ . نَحنُ الأَدِلّاءُ عَلَی اللّه ِ ، ولَولانا ما عُبِدَ اللّه ُ

امام صادق علیه السلام : ما حجّت خداییم در میان بندگان و گواهان او در میان خلایق و معتمدان او در وحی مقام کبریایی و گنجوران او در دانشش و چهره او که بدان روی می آورند و چشم او در میان مردم و زبان گویای او و دل دیده ور او و دری که بدان هدایت می کند. ماییم آگاهان از امر او و دعوتگران به راهش. خدا با ما شناخته و با ما پرستیده می شود. ما رهنمایان به سوی خداییم و اگر ما نمی بودیم خداوند پرستش نمی شد.

التوحید : ۱۵۲ / ۹ عن ابن أبی یعفور .

حدیث۵۶۳

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ أصلُ کُلِّ خَیرٍ ، ومِن فُروعِنا کُلُّ بِرٍّ ، فَمِنَ البِرّ : التَّوحیدُ ، والصَّلاةُ ، والصِّیامُ ، وکَظمُ الغَیظِ ، والعَفوُ عَنِ المُسیءِ ، ورَحمَةُ الفَقیرِ ، وتَعَهُّدُ الجارِ ، والإِقرارُ بِالفَضلِ لِأَهلِهِ . وعَدُوُّنا أصلُ کُلِّ شَرٍّ ، ومِن فُروعِهِم کُلُّ قَبیحٍ وفاحِشَةٍ ، فَمِنهُم : الکَذِبُ، والبُخلُ ، والنَّمیمَةُ ، والقَطیعَةُ ، وأکلُ الرِّبا ، وأکلُ مالِ الیَتیمِ بِغَیرِ حَقِّهِ ، وتَعَدِّی الحُدودِ الَّتی أمَرَ اللّه ُ ، ورُکوبُ الفَواحِشِ ما ظَهَرَ مِنها وما بَطَنَ ، والزِّنا ، والسَّرِقَةُ ، وکُلُّ ما وافَقَ ذلِکَ مِنَ القَبیحِ . فَکَذَبَ مَن زَعَمَ أنَّهُ مَعَنا وهُوَ مُتَعَلِّقٌ بِفُروعِ غَیرِنا

امام صادق علیه السلام : ما ریشه هر گونه خیری هستیم و هر نیکی از شاخ و بر ماست. از این نیکیهاست: یکتاپرستی، نماز، روزه، فرو خوردن خشم، گذشت از بدی کننده، رحم بر کم توشه، پرداختن به کار همسایه، اقرار به فضیلتِ فضیلت مندان. و دشمن ما ریشه هر گونه بدی است و هر زشتی و پلیدکاری از شاخ و بر ایشان است که از جمله آنهاست: دروغ، تنگ چشمی، سخن چینی، گسستن پیوند، رباخواری، خوردن ناروای مال یتیم، در گذشتن از حدودی که خداوند بدان دستور داده است، ارتکاب پنهان و پیدای پلیدکاری، زنا، دزدی و هر کار زشتی که با اینها همسو باشد. پس دروغ گفته هر که گمان برده با ماست و به شاخه های

دیگران چنگ افکنده است.

الکافی : ۸ / ۲۴۲ / ۳۳۶ عن ابن مسکان ، تأویل الآیات الظاهرة : ۲۲ عن شاذان بن جبرئیل بإسناده عنه علیه السلام .

حدیث۵۶۴

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ مفِتاحُ الکِتابِ ، فَبِنا نَطَقَ العُلَماءُ ، ولَولا ذلِکَ لَخَرِسوا

امام صادق علیه السلام : ما کلید قرآن هستیم. علما در پرتو ما سخن می گویند و اگر این نمی بود هر آینه لال می شدند.

الاختصاص : ۹۰ عن أبی المغرا (حمید بن المثنّی العجلیّ) .

حدیث۵۶۵

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ وَرِثنَا النَّبِیّینَ ، وعِندَنا عَصا موسی ، وإنّا لَخُزّانُ اللّه ِ فِی الأَرضِ ، لا بِخُزّانِ ذَهَبٍ ولا فِضَّةٍ

امام صادق علیه السلام : ما از پیامبران ارث می بریم و عصای موسی نزد ماست، وما گنجوران خدا در زمین هستیم، نه گنجوران زر و سیم .

تفسیر فرات الکوفیّ : ۱۰۷ / ۱۰۱ عن إبراهیم .

حدیث۵۶۶

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ شَجَرَةُ العِلمِ، ونَحنُ أهلُ بَیتِ النَّبِیِّ ، وفی دارِنا مَهبَطُ جَبرائیلَ ، ونَحنُ خُزّانُ عِلمِ اللّه ِ ، ونَحنُ مَعادِنُ وَحیِ اللّه ِ . مَن تَبِعَنا نَجا ، ومَن تَخَلَّفَ عَنّا هَلَکَ ، حَقًّا عَلَی اللّه ِ عَزَّوجَلَّ

امام صادق علیه السلام : ما شجره علم و اهل بیت پیامبر هستیم، فرودگاه جبرئیل در خانه ماست و ما گنجوران علم خدا و کان وحی الهی هستیم. هر که از ما پیروی کند رهایی می یابد و هر که از ما بازماند نابود شود و بر خدا سزاوار است که چنین کند.

أمالی الصدوق : ۲۵۲ / ۱۵ ، بشارة المصطفی : ۵۴ کلاهما عن أبی بصیر ، روضة الواعظین : ۲۹۹ مرسلًا ، وراجع بصائر الدرجات : ۱۰۳ باب ۱۹ فی الأئمّة أنّهم خزّان اللّه علی علمه .

حدیث۵۶۷

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ وُلاةُ أمرِ اللّه ِ ، وخَزَنَةُ عِلمِ اللّه ِ ، وعَیبَةُ وَحیِ اللّه ِ

امام صادق علیه السلام : ما والیان امر الهی و گنجوران دانش خدا و ظرف وحی پروردگاریم.

الکافی : ۱ / ۱۹۲ / ۱ ، بصائر الدرجات : ۶۱ / ۳ ، وذکره أیضًا فی : ۱۰۵ / ۸ کلّها عن عبد الرحمن بن کثیر .

حدیث۵۶۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تَبارَکَ وتَعالَی انتَجَبَنا لِنَفسِهِ ، فَجَعَلَنا صَفوَتَهُ مِن خَلقِهِ ، واُمَناءَهُ عَلی وَحیِهِ ، وخُزّانَهُ فی أرضِهِ ، ومَوضِعَ سِرِّهِ ، وعَیبَةَ عِلمِهِ

امـام صـادق علیه السـلام : خداونـد تبـارک و تعـالی مـا را برای خود برگزیـد و سـپس ما را برگزیـده مردمان و معتمـدان بر وحی و گنجوران زمین و جایگاه راز و ظرف علم خود قرارمان داد.

بصائر الدرجات : ۶۲ / ۷ عن عبّاد بن سلیمان عن أبیه .

حدیث۵۶۹

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ وَرَثَةُ الأَنبیاءِ ، جَلَّلَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله عَلی عَلِیٍّ علیه السلامثَوبًا ، ثُمَّ عَلَّمَهُ ألفَ کَلِمَةٍ ، کُلُّ کَلِمَةٍ تَفتَحُ ألفَ کَلِمَةٍ

امام صادق علیه السلام : ما وارثان پیامبریم. پیامبر صلی الله علیه و آله علی علیه السلام را به جامه ای پوشاند و سپس هزار کلمه به او آموخت که هر کلمه آغازگر هزار کلمه بود.

الخصال : ۶۵۱ / ۴۹ عن ذریح المحاربیّ .

حدیث۵۷۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ عَلِیًّا علیه السلام کانَ عالِمًا والعِلمُ یُتَوارَثُ ، ولَن یهلِکَ عالِمٌ إلّا بَقِیَ مِن بَعدِهِ مَن یَعلَمُ عِلمَهُ أو ما شاءَ اللّه ُ

امـام صـادق علیه السـلام : علی علیه السـلام عـالم بـود وعلم به ارث برده می شود و عـالم، هرگز نمیرد مگر این که پس از او کسـی بماند که علم او یا آن چه را خدا بخواهد بداند.

الکافی: ۱/۲۲۱/۱، وذکره أیضًا فی : ۳/ ۳۷۹، علل الشرائع: ۵۹۱ / ۴۰، بصائرالدرجات: ۱۱۸ / ۲، الإمامة والتبصرة: ۲۲۵ / ۷۵ کلّها عن محمّدبن مسلم، کمال الدین : ۲۲۳ / ۱۳ عن محمّدبن مسلم عن الإمام الباقر علیه السلامنحوه .

حدیث۵۷۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ العِلمَ الَّذی نَزَلَ مَعَ آدَمَ علیه السلامَلم یُرفَع ، وما ماتَ عالِمٌ إلّا وقَد وَرَّثَ عِلمَهُ ، إنَّ الأَرضَ لا تَبقی بِغَیرِ عالِم

امام صادق علیه السلام : علمی که با آدم علیه السلام فرود آمد دیگر بالا نرفت (نابود نشد) و عالمی در نگذشت مگر آن که علمش را به ارث نهاد. زمین بدون عالم باقی نمی ماند.

الکافی : ۱ / ۲۲۳ / ۸ ، کمال الدین : ۲۲۴ / ۱۹ ، بصائر الدرجات : ۱۱۶ / ۹ کلّها عن الحارث بن المغیرة .

حدیث۵۷۲

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ وَرَثَةُ الأَنبیاءِ ، ووَرَثَةُ کِتابِ اللّه ِ ، ونَحنُ صَفوَتُهُ

امام صادق علیه السلام : ما وارثان انبیا و میراث بر آن کتاب الهی و برگزیدگان خداییم.

مختصر بصائر الدرجات : ۶۳ عن عبد الغفّار الجازیّ .

حدیث۵۷۳

امام صادق علیه السلام :
حَدیثی حَدیثُ أبی ، وحَدیثُ أبی حَدیثُ جَدّی ، وحَدیثُ جَدّی حَدیثُ الحُسَینِ ، وحَدیثُ الحُسَینِ حَدیثُ الحَسَنِ ، وحَدیثُ الحَسَنِ حَدیثُ أمیرِ المُؤمِنینَ علیهم السلام ، وحَدیثُ أمیرِ المُؤمِنینَ حَدیثُ رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله ، وحَدیثُ رَسولِ اللّه ِ قَولُ اللّه ِ عَزَّوجَلَّ
امام صادق علیه السلام : حدیث من، حدیث پدرم و حدیث پدرم، حدیث نیایم و حدیث نیایم، حدیث حسین و حدیث حسین، حدیث حسن و حدیث حسن، حدیث امیرالمؤمنین و حدیث امیرالمؤمنین، حدیث رسول خدا صلی الله علیه و آله و حدیث رسول خدا، حدیث خداوند عزّوجل است.
الکافی : ۱ / ۵۳ / ۱۴ عن حمّاد بن عثمان وغیره ، روضة الواعظین : ۲۳۳ وفیه «حدیث جدّی حدیث أمیر المؤمنین» .

حدیث۵۷۴

امام صادق علیه السلام :
إنَّ اللّه َ فَرَضَ وَلایَتَنا ، وأوجَبَ مَوَدَّتَنا . واللّه ، ما نَقولُ بِأَهوائِنا ، ولا نَعمَلُ بِآرائِنا ، ولا نَقولُ إلاّ ما قالَ رَبُّنا عَزَّوجَلَّ
امام صادق علیه السلام : خداوند، ولایت و دوستی ما را واجب ساخته است، به خدا سوگند، ما از روی هوی و هوس خود سخن نمی گوییم و بر طبق آراء خود
عمل نمی کنیم ونمی گوییم مگر آن چه خداوند عزَّوجل فرموده است.
أمالی المفید : ۶۰ / ۴ عن محمّد بن شریح .

حدیث۵۷۵

امام صادق علیه السلام :
قالَ لی : إنَّ الحَکَمَ بنَ عُتَیبَةَ مِمَّن قالَ اللّه ُ : «ومِنَ النّاسِ مَن یَقولُ آمَنّا بِاللّه ِ وبِالیَومِ الآخِرِ وما هُم بِمُؤمِنینَ
ابو بصیر به نقل از امام صادق علیه السلام: حضرت علیه السلام به من فرمود: حکم بن عتیبه از کسانی است که خداوند درباره او فرموده است: «برخی از مردم می گویند که به خدا و روز واپسین ایمان آورده ایم در حالی که ایمان ندارند»، حکم چه به شرق برود چه به غرب، به خدا سوگند، به علمی دست نیابد مگر از اهل بیتی که جبرئیل بر ایشان نازل شده است.
البقرة : ۸ .

حدیث۵۷۶

امام صادق علیه السلام :
یا یونُسُ ، إذا أرَدتَ العِلمَ الصَّحیحَ فَخُذ عَن أهلِ البَیتِ ، فَإِنّا رُویناهُ ، واُوتینا شَرحَ الحِکمَةِ ، وفَصلَ الخِطابِ ، إنَّ اللّه َ اصطَفانا وآتانا ما لَم یُؤتِ أحَدًا مِنَ العالَمینَ
امام صادق علیه السلام : ای یونس! هرگاه طالب علم صحیح بودی آن را از اهل بیت بستان، چه، آن برای ما روایت شده است و به

ما شرح حکمت و سخن فصل داده اند. خداوند ما را برگزیده است و به ما آن داده که به هیچ یک از جهانیان نداده است.
البحار : ۲۶ / ۱۵۸ / ۵ نقلاً عن کتاب المحتضر ، الصراط المستقیم : ۲ / ۱۵۷ نحوه ، إثبات الهداة : ۱ / ۶۰۲ کلّها عن یونس بن ظبیان .

حدیث۵۷۷

امام صادق علیه السلام :
ـ وعِنـدَهُ اُناسٌ مِن أهلِ الکوفَةِ ـ : عَجَبًا لِلنّاسِ ، إنَّهُم أخَذوا عِلمَهُم کُلَّهُ عَن رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله فَعَمِلوا بِهِ واهتَدَوا، ویَرَونَ أنَّ أهلَ بَیتِهِ لَم یَأخُذوا عِلمَهُ ! ونَحنُ أهلُ بَیتِهِ وذُرِّیَّتُهُ، فی مَنازِلِنا نَزَلَ الوَحیُ ، ومِن عِندِنا خَرَجَ العِلمُ إلَیهِم ، أفَیَرَونَ أنَّهُم عَلِموا واهتَدَوا وجَهِلنا نَحنُ وضَلَلنا ؟! إنَّ هذا مُحالٌ
امام صادق علیه السلام : در حالی که گروهی از کوفیان در خدمت ایشان بودند ـ : شگفت از مردمی که همه علم خود را از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله ستاندند و بدان عمل کردند و ره یافتند و گمان می کنند اهل بیت او علمش را نستانده اند در حالی که ما اهل بیت و ذرّیه او هستیم، وحی در خانه های ما فرود آمد و علم از سوی ما بدیشان صادر شد. آیا آنها گمان می کنند که آگاه شده اند و ره یافته اند، ولی ما نمی دانیم و گمراه شده ایم؟ این امری محال است.
الکافی : ۱ / ۳۹۸ / ۱ ، أمالی المفید : ۱۲۲ / ۶ ، بصائر الدرجات : ۱۲ / ۳ کلّها عن یحیی بن عبداللّه .

حدیث۵۷۸

امام صادق علیه السلام :
نَحنُ الرّاسِخونَ فِی العِلمِ ، ونَحنُ نَعلَمُ تَأویلَهُ
امام صادق علیه السلام : ما، راسخان در دانش هستیم و ما تأویل قرآن را می دانیم.
الکافی : ۱ / ۲۱۳ / ۱ ، بصائر الدرجات : ۲۰۴ / ۵ ، وذکره أیضًا فی : ۲۰۴ / ۷ عن الإمام الباقر علیه السلام ، تفسیر العیّاشیّ : ۱ / ۱۶۴ / ۸ ، تأویل الآیات الظاهرة : ۱۰۶ کلّها عن أبی بصیر .

حدیث۵۷۹

امام صادق علیه السلام :
الرّاسِخونَ فِی العِلمِ : أمیرُ المُؤمِنینَ والأَئِمَّةُ علیهم السلام مِن بَعدِهِ
امام صادق علیه السلام : راسخان در دانش، امیرالمؤمنین و امامان پس از او هستند.
الکافی : ۱ / ۲۱۳ / ۳ عن عبد الرحمن بن کثیر .

حدیث۵۸۰

امام صادق علیه السلام :
کانَ عَلِیُّ بنُ الحُسَینِ علیهماالسلامإذا زالَتِ الشَّمسُ صَلّی ، ثُمَّ دَعا ، ثُمَّ صَلّی عَلَی النَّبِیِّ صلی الله علیه و آله : اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ ، شَجَرَةِ النُّبُوَّةِ ، ومَوضِعِ الرِّسالَةِ ، ومُختَلَفِ المَلائِکَةِ ، ومَعدِنِ العِلمِ ، وأهلِ بَیتِ الوَحیِ
امام صادق علیه السلام : چون زوال ظهر می شد علی بن الحسین علیه السلامنماز می گزارْد و سپس دعا می کرد و پس از آن بر

پیامبر صلی الله علیه و آله چنین درود می فرستاد: خدایا درود فرست بر محمّد و خاندان محمّد که درخت نبوّت و جایگاه رسالت و مکان آمد و شد فرشتگان و کان علم و معرفت و اهل بیت وحی هستند.

جمال الأُسبوع : ۲۵۰ ، مصباح المتهجّد : ۳۶۱ .

ولكثرة الأحاديث فی هذا المضمار راجع إحقاق الحقّ : ۱۰ / ۴۰۹ دعاء النبیّ صلی الله علیه و آله لعلیّ وفاطمة علیهماالسلامليلة العرس ، وفيه «جعل نسلهما مفاتيح الرحمة ومعادن الحكمة» ، إقبال الأعمال : ۳ / ۲۹۹ فی دعاء الإمام الكاظم علیه السلام وفيه «الأئمّة ينابيع الحكمة»، الكافی: ۱/۲۰۳/۲ عن الإمام الصادق علیه السلام وفيه «إنّ اللّه عزّوجلّ ... فتح بهم عن باطن ينابيع علمه» ، البحار : ۱۰۲ / ۱۸۹ عن الإمام الرضا علیه السلام وفيه «وأودع قلوبهم ينابيع الحكمة» .

حدیث۵۸۱

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تَعالی : «قالَ الَّذی عِندَهُ عِلمٌ مِنَ الكِتابِ أنَا آتیکَ بِهِ قَبلَ أن یَرتَدَّ إلَیکَ طَرفُکَ

عبدالرحمن بن كثير به نقل از امام صادق علیه السلام ـ درباره اين آيه «قالَ الّذی عِنْدَه عِلْمٌ مِنَ الْكِتابِ اَنَا آتیکَ بِهِ قَبْلَ اَنْ یَرْتَدَّ اِلَیْکَ طَرْفُکَ» : امام صادق علیه السلاممیان انگشتان خود را باز كرد و آنها را روی سينه اش نهاد و سپس فرمود: به خدا سوگند همه علم كتاب نزد ماست.

النمل : ۴۰ .

حدیث۵۸۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ عيسَی بنَ مَريَمَ علیه السلامأُعطِیَ حَرفَينِ كانَ يَعمَلُ بِهِما ، واُعطِیَ موسی أربَعَةَ أحرُفٍ ، واُعطِیَ إبراهيمُ ثَمانِيَةَ أحرُفٍ ، واُعطِیَ نوحٌ خَمسَةَ عَشَرَ حَرفًا ، واُعطِیَ آدَمُ خَمسَةً وعِشرينَ حَرفًا ، وإنَّ اللّه َ تَعالی جَمَعَ ذلِكَ كُلَّهُ لِمُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله . وإنَّ اسمَ اللّه ِ الأَعظَمَ ثَلاثَةٌ وسَبعونَ حَرفًا ، اُعطِیَ مُحَمَّدٌ صلی الله علیه و آله اِثنَينِ وسَبعينَ حَرفًا وحُجِبَ عَنهُ حَرفٌ واحِدٌ

امام صادق علیه السلام : به عيسی بن مريم دو حرف داده شد كه به وسيله آن دو عمل می كرد و به موسی چهار حرف و به ابراهيم هشت حرف و به نوح پانزده حرف و به آدم بيست و پنج حرف و خداوند تبارک و تعالی همه اينها را برای محمّد صلی الله علیه و آله گرد آورده است و اسم اعظم خداوند، هفتاد و سه حرف است كه هفتاد و دو حرف از آن را به محمّد داده اند و يک حرف را از او ممنوع داشته اند.

الكافی : ۱ / ۲۳۰ / ۲ ، بصائر الدرجات : ۲۰۸ / ۲ ، تأويل الآيات الظاهرة : ۴۷۹ كلّها عن هارون ابن الجهم عن رجل من أصحاب الإمام الصادق علیه السلام .

حدیث۵۸۳

امام صادق علیه السلام :

دَخَلَ عَلَيهِ قَومٌ مِن أهلِ خُراسانَ ، فَقالَ ـ ابتِداءً قَبلَ أن يُسأَلَ ـ : مَن جَمَعَ مالاً يَحرُسُهُ عَذَّبَهُ اللّه ُ عَلی مِقدارِهِ ، فَقالوا لَهُ ـ بِالفارِسِيَّةِ ـ : لا نَفهَمُ بِالعَرَبِيَّةِ ، فَقالَ لَهُم : هر كه درم اندوزد جزايش دوزخ باشد

احمد بن قابوس به نقل از پدرش به نقل از امام صادق علیه السلامی گويد: گروهی از مردم خراسان بر حضرت علیه السلام وارد

شدنـد. پیش از این که آنها چیزی بپرسـند، حضـرت علیه السـلام فرمود: هر کس مالی جمع کند و آن را نگه دارد خداوند به همان مقدار کیفرش کند. آنها به فارسـی گفتند: ما عربی نمی فهمیم. امام علیه السـلام به زبان فارسـی فرمود: «هر که درم اندوزد جزایش دوزخ باشد».

الخرائج والجرائح : ۲ / ۷۵۳ / ۷۰ .

حدیث۵۸۴

امام صادق علیه السلام :

اللّهُمَّ یامَن أعطانا عِلمَ ما مَضی وما بَقِیَ ، وجَعَلَنا وَرَثَةَ الأَنبیاءِ ، وخَتَمَ بِنَا الاُمَمَ السّالِفَةَ ، وخَصَّنا بِالوَصِیَّةِ

امام صادق علیه السـلام : بار خـدایا! ای کسـی که آگاهی از گذشـته و آینده را به ما بخشـیده است و ما را وارثان پیامبران قرار داده است و امّتهای گذشته را با ما به پایان برده است و ما را به جانشینی اختصاص داده است.

بصائر الدرجات : ۱۲۹ / ۳ عن معاویة بن وهب .

حدیث۵۸۵

امام صادق علیه السلام :

إنّی لَأَعلَمُ ما فِی السَّماواتِ وما

فِی الأَرضِ ، وأعلَمُ ما فِی الجَنَّةِ ، وأعلَمُ ما فِی النّارِ ، وأعلَمُ ما کانَ وما یَکونُ . ثُمَّ مَکَثَ هُنَیئَةً فَرَأی أنَّ ذلِکَ کَبُرَ عَلی مَن سَمِعَهُ مِنهُ ، فَقالَ : عَلِمتُ ذلِکَ مِن کِتابِ اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ ، إنَّ اللّه َ عَزَّوَجَلَّ یَقولُ : فیهِ تِبیانُ کُلِّ شَیءٍ

حارث بن مغیره به نقل از امام صادق علیه السلام می گوید که امام فرمود: بدون تردید من

به آن چه در

آسـمانها و زمین و بهشت و دوزخ است و آن چه تحقّق یافته وتحقّق خواهـد یافت آگاهی دارم. امام سـپس لحظه ای درنگ کرد و چون دیـد این سـخن بر شـنوندگان گران آمـد فرمود: این را من از کتاب خداونـد عزّوجل یافته ام، چه، خداوند می فرماید: «در آن بیان هر چیزی هست».

یشیر علیه السلامبالمعنی إلی قوله تعالی «تِبیانًا لِکُلِّ شَیءٍ»(النحل : ۸۹) .

حدیث۵۸۶

امام صادق علیه السلام :

قَد وَلَدَنی رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله وأنَا أعلَمُ کِتابَ اللّه ِ وفیهِ بَدءُ الخَلقِ ، وما هُوَ کائِنٌ إلی یَومِ القِیامَةِ ، وفیهِ خَبَرُ السَّماءِ وخَبَرُ الأَرضِ ، وخَبَرُ الجَنَّةِ وخَبَرُ النّارِ ، وخَبَرُ ما کانَ (وخَبَرُ) ما هُوَ کائِنٌ ، أعلَمُ ذلِکَ کَما أنظُرُ إلی کَفّی ، إنَّ اللّه َ یَقولُ : فیهِ تِبیانُ کُلِّ شَیءٍ

امام صادق علیه السـلام : من فرزند پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله هسـتم. من از کتاب خدا آگاهی دارم؛ کتابی که آغاز آفرینش و آن چه تـا روز رسـتاخیز وجود می یابـد و خبر از آسـمانها وزمین وبهشت ودوزخ وخبر از گذشـته و حال در آن نهفته است. اینها را مانند کف دستم می شناسم. خداوند می فرماید: «تِبْیانُ کُلِّ شی ءٍ» .

الکافی : ۱ / ۶۱ / ۸ ، بصائر الدرجات : ۱۹۷ / ۲ ، ینابیع المودّة : ۱ / ۸۰ / ۲۰ کلّها عن عبد الأعلی بن أعین ، وراجع تفسیر العیّاشیّ :

۲ / ۲۶۶ / ۵۶ .

حدیث۵۸۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّهَ أجَلُّ وأعظَمُ مِن أن يَحتَجَّ بِعَبدٍ مِن عِبادِهِ ثُمَّ يُخفِيَ عَنهُ شَيئًا مِن أخبارِ السَّماءِ والأَرضِ

امام صادق علیه السلام : همانا خداوند برتر و بزرگ تر از آن است که بنده ای از بندگانش را حجّت قرار دهد و سپس چیزی از اخبار آسمان و زمین را بر او پوشیده دارد.

بصائر الدرجات : ۱۲۶ / ۶ عن صفوان .

حدیث۵۸۸

امام صادق علیه السلام :

اللّهُ أحكَمُ وأكرَمُ مِن أن يَفرِضَ طاعَةَ عَبدٍ يَحجُبُ عَنهُ خَبَرَ السَّماءِ صَباحًا ومَساءً

امام صادق علیه السلام : خداوند حکیم تر و ارجمندتر از آن است که فرمانبری از بنده ای را واجب گرداند که صبح و شام، خبر آسمان بر او پوشیده مانَد.

بصائر الدرجات : ۱۲۵ / ۵ عن المفضّل بن عمر .

حدیث۵۸۹

امام صادق علیه السلام :

ما مِن لَيلَةٍ تَأتى عَلَينا إلاّ وأخبارُ كُلِّ أرضٍ عِندَنا ، وما يَحدُثُ فيها ، وأخبارُ الجِنِّ ، وأخبارُ أهلِ الهَوى مِنَ المَلائِكَةِ

امام صادق علیه السلام : شبی نیست که بر ما بگذرد و اخبار همه زمین و آن چه در آن رخ می دهد و اخبار جن و فرشتگان شیفته نزد ما نباشد.

كامل الزيارات : ۳۲۸ عن عبد اللّه بن بكر الأرجّانيّ .

حدیث۵۹۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ عِلمَ عَلِيِّ بنِ أبى طالِبٍ عليه السلام (مِن) عِلمِ رَسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آله فَعَلِمناهُ نَحنُ فيما عَلِمناهُ

امام صادق علیه السلام : علم علی بن ابی طالب علیه السلام (از) علم رسول خداست. پس آن چه را می دانیم او به ما آموخته است.

الاختصاص : ۲۷۹ ، بصائر الدرجات : ۲۹۵ / ۱ كلاهما عن أبى يعقوب الأحول .

حدیث۵۹۱

امام صادق علیه السلام :

لَولاـ أنَّ اللّهَ فَرَضَ طاعَتَنا ووَلايَتَنا وأمَرَ مَوَدَّتَنا ما أوقَفناكُم عَلى أبوابِنا ، ولا أدخَلناكُم بُيوتَنا ، إنّا وَاللّهِ ما نَقولُ بِأَهوائِنا ، ولا نَقولُ بِرَأينا ، ولا نَقولُ إلاّ ما قالَ رَبُّنا، واُصولٌ عِندَنا نَكنِزُها كَما يَكنِزُ هؤُلاءِ ذَهَبَهُم وفِضَّتَهُم

امام صادق علیه السلام : اگر نبود این که خداوند، فرمانبری از ما و ولایت ما و دوستی ما را واجب کرده است ما شما را بر درهای خانه مان نمی ایستاندیم و به سرایمان واردتان نمی کردیم. به خدا سوگند ما از سر هوی و هوس سخن نمی گوییم و نظر خود را بیان می داریم و نمی گوییم مگر آن چه خدای ما گفته است و اصولی نزد ماست که آن را می اندوزیم، چنان که این جماعت زر و سیم خود را می اندوزند.

بصائر الدرجات : ۳۰۱ / ۱۰ عن محمّد بن شریح .

حدیث۵۹۲

امام صادق علیه السلام :

ألواحُ موسی علیه السلامعِندَنا ، وعَصا موسی عِندَنا ، ونَحنُ وَرَثَةُ النَّبِيِّينَ

امام صادق علیه السلام : ده فرمان موسی و عصای او نزد ماست و ما وارثان پیامبران هستیم.

الکافی : ۱ / ۲۳۱ / ۲ ، بصائر الدرجات : ۱۸۳ / ۳۲ ، إعلام الوری : ۲۷۷ كلّها عن أبی حمزة الثمالیّ.

حدیث۵۹۳

امام صادق علیه السلام :

قالَ لی : یا أبا مُحَمَّدٍ ، إنَّ اللّهَ عَزَّوجَلَّ لَم یُعطِ الأَنبیاءَ شَیئًا إلاّ وقَد أعطاهُ مُحَمَّدًا صلی الله علیه و آله . قالَ : وقَد أعطی مُحَمَّدًا جَمیعَ ما أعطَی الأَنبیاءَ ، وعِندَنَا الصُّحُفُ الَّتی قالَ اللّهُ عَزَّوجَلَّ : «صُحُفِ إبراهیمَ وموسی

ابوبصیر به نقل از امام صادق علیه السلام: امام علیه السلام به من فرمود: ای ابا محمّد! همانا خداوند عز و جل به پیامبران چیزی نداده است که به محمّد صلی الله علیه و آله نداده باشد. امام علیه السلامفرمود: خداوند هر آن چه به پیامبران داده به محمّد صلی الله علیه و آله نیز بخشیده است و نزد ماست صحفی که خداوند درباره آن می فرماید: «صُحُف ابراهیم و موسی» . عرض کردم: قربانت گردم، همان لوحها؟ فرمود آری.

الأعلی : ۱۹ .

حدیث۵۹۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّ رَسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آله اُفضِیَت إلَیهِ صُحُفُ إبراهیمَ وموسی فَائتَمَنَ عَلَیها عَلِیًّا، ثُمَّ ائتَمَنَ عَلَیها عَلِیٌّ الحَسَنَ، ثُمَّ ائتَمَنَ عَلَیها الحَسَنُ الحُسَینَ أخاهُ ، وائتَمَنَ الحُسَینُ عَلَیها عَلِیَّ بنَ الحُسَینِ ، ثُمَّ ائتَمَنَ عَلَیها عَلِیُّ بنُ الحُسَینِ مُحَمَّدَ بنَ عَلِیٍّ ، وائتَمَنَنی عَلَیها أبی فَكانَت عِندی ، وقَد ائتَمَنتُ ابنی هذا عَلَیها عَلی حَداثَتِهِ وهِیَ عِندَهُ

امام صادق علیه السلام : صحف ابراهیم و موسی به رسول خدا صلی الله علیه و آله رسید و پیامبر آنها را نزد علی به امانت نهاد و علی به حسن و حسن به برادرش حسین و حسین به علی بن الحسین و علی بن الحسین به محمّد بن علی و پدرم به من امانت داد و آنها نزد من بود و من آنها را نزد فرزندم که هنوز كودك است به امانت نهادم و آنها هم اینک نزد اوست.

الغیبة للنعمانیّ : ۳۲۵ / ۲ ، رجال الكشّیّ : ۲ / ۶۴۳ / ۶۶۳ كلاهما عن الفیض بن المختار .

حدیث۵۹۵

امام صادق علیه السلام :
«ولَقَد كَتَبنا فِي الزَّبورِ مِن بَعدِ الذِّكرِ
عبداللّه بن سنان به نقل از امام صادق می آورد که از حضرت علیه السلامدرباره آیه شریفه «و پس از ذکر در زبور نوشتیم» و این که «زبور» و «ذکر» چیست پرسش کرد . حضرت علیه السلام فرمود: ذکر، نزد خداست و زبور، همان کتابی است که بر داود نازل شد و هر کتابی که نازل شود نزد اهل علم است که ماییم.
الأنبياء : ۱۰۵ .

حدیث۵۹۶

امام صادق علیه السلام :
دَعا رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله عَلِيًّا علیه السلامودَعا بِدَفتَرٍ ، فَأَملى عَلَيهِ رَسولُ اللّهِ صَلَّى اللّه ُ عَلَيهِما بَطنَهُ
امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله علی علیه السلام را فرا خواند و دستور داد دفتری بیاورند و آن قدر بر علی املا کرد که شکم آن (پوست) پر شد.
الاختصاص : ۲۷۵ عن حنان بن سدير .

حدیث۵۹۷

امام صادق علیه السلام :
إنَّ عِندَنا ما لا نَحتاجُ مَعَهُ إلَى النّاسِ، وإنَّ النّاسَ لَيَحتاجونَ إلَينا . وإنَّ عِندَنا كِتابًا إملاءُ رَسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله وخَطُّ عَلِيٍّ علیه السلام، صَحيفَةً فيها كُلُّ حَلالٍ وحَرام
امام صادق علیه السلام : نزد ما چیزی است که ما با وجود آن دیگر نیازی به مردم نداریم و مردمند که نیازمندِ مایند. نزد ما کتابی است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله املا کرده و علی علیه السلام با خط خود نوشته است. کتابی است که هر حلال و حرامی در آن نگاشته آمده است.
الكافي : ۱ / ۲۴۱ / ۶ عن بكر بن كرب الصيرفيّ .

حدیث۵۹۸

امام صادق علیه السلام :
دَفَعَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله إلى عَلِيٍّ علیه السلامصَحيفَةً مَختومَةً باِثنَى عَشَرَ خاتَمًا وقالَ : فُضَّ الأَوَّلَ واعمَل بِهِ ، وادفَعها إلَى الحَسَنِ يَفُضَّ الثّانِيَ ويَعمَل بِهِ ، ويَدفَعها إلَى الحُسَينِ يَفُضَّ الثّالِثَ ويَعمَل بِما فيهِ ، ثُمَّ إلى واحِدٍ واحِدٍ مِن وُلدِ الحُسَينِ
امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به علی علیه السلام کتابی داد که با دوازده مُهر، ممهور شده بود و فرمود: اوّلی را باز کن و بدان عمل کن و آن را به حسن بده تا دومی را باز کند و بدان عمل کند و آن را به حسین دهد تا سومی را باز کند و به آن چه در آن است عمل کند و همین طور یک یک به فرزندان حسین برسد.
الغيبة للنعمانيّ : ۵۴ / ۴ عن يونس بن يعقوب .

حدیث۵۹۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ عِندَنا لَمُصحَفَ فاطِمَةَ علیهاالسلام ، وما یُدریهِم ما مُصحَفُ فاطِمَةَ علیهاالسلام ؟! قُلتُ : وما مُصحَفُ فاطِمَةَ علیهاالسلام ؟ قالَ : مُصحَفٌ فیهِ مِثلُ قُرآنِکُم هذا ثَلاثَ مَرّاتٍ ، واللّه ما فیهِ مِن قُرآنِکُم حَرفٌ واحِدٌ

ابو بصیر به نقل از امام صادق علیه السلام: مصحف فاطمه نزد ماست و آنها چه می دانند مصحف فاطمه چیست؟! عرض کردم: مصحف فاطمه چیست؟ فرمود: مصحفی است که سه برابر قرآن شما در آن است. به خدا سوگند، از قرآن شما یک حرف هم در آن نیست .

الکافی : ۱ / ۲۳۹ / ۱ .

حدیث۶۰۰

امام صادق علیه السلام :

مُصحَفُ فاطِمَةَ علیهاالسلاما فیهِ شَیءٌ مِن کِتابِ اللّه ، وإنَّما هُوَ شَیءٌ اُلقِیَ عَلَیها بَعدَ مَوتِ أبیها صَلَّی اللّه ُ عَلَیهِما

امام صادق علیه السلام : در مصحف فاطمه چیزی از کتاب خدا نیامده است و آن کتابی است که پس از مرگ پدرش صلی الله علیه و آله بر فاطمه القا شده است.

بصائر الدرجات : ۱۵۹ / ۲۷ عن أبی حمزة .

از۶۰۱تا۸۰۰

حدیث۶۰۱

امام صادق علیه السلام :

ـ لِوَلیدِ بنِ صَبیحٍ ـ : یا وَلیدُ ، إنّی نَظَرتُ فی مُصحَفِ فاطِمَةَ علیهاالسلامفَلَم أجِد لِبَنی فُلانٍ فیهِ إلاّ کَغُبارِ النَّعلِ

امام صادق علیه السلام ـ به ولید بن صبیح ـ: ای ولید! من در مصحف فاطمه نگریستم و اینک مورد سؤال قرار می گیرم و برای بنی فلان در حکومت، بهره ای به اندازه غبار کفش نیافتم.

بصائر الدرجات : ۱۷۰ / ۷.

حدیث۶۰۲

امام صادق علیه السلام :

یا أبا مُحَمَّدٍ ، وإنَّ عِندَنَا الجامِعَةَ ، وما یُدریهِم مَا الجامِعَةُ ؟ قُلتُ : جُعِلتُ فِداکَ ، ومَا الجامِعَةُ ؟ قالَ : صَحیفَةٌ طولُها سَبعونَ ذِراعًا بِذِراعِ رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله وإملائِهِ مِن فَلقِ فیهِ وخَطِّ عَلِیٍّ بِیَمینِهِ ، فیها کُلُّ حَلالٍ وحَرامٍ ، وکُلُّ شَیءٍ یَحتاجُ النّاسُ إلَیهِ حَتَّی الأَرشِ فِی الخَدشِ . وضَرَبَ بِیَدِهِ إلَیَّ فَقالَ : تَأذَنُ لی یا أبا مُحَمَّدٍ ؟ قُلتُ : جُعِلتُ فِداکَ ، إنَّما أنَا لَکَ فَاصنَع ما شِئتَ ، فَغَمَزَنی بِیَدِهِ وقالَ : حَتّی أرشِ هذا ، کَأَنَّهُ مُغضَبٌ ، قُلتُ : هذا واللّه العِلمُ ، قالَ : إنَّهُ لَعِلمٌ ولَیسَ بِذاکَ

ابو بصیر از امام صادق علیه السلام: ای ابا محمّد! «جامعه» نزد ماست و آنها چه می دانند جامعه چیست؟ عرض کردم: قربانت گردم: «جامعه» چیست؟ فرمود: صحیفه ای است با طول هفتاد ذرع به ذرع رسول اللّه و املای آن حضرت از دهان مبارکش و دست خط

علی. هر حلال و حرام و هر چیزی که مردم بدان نیاز داشته باشند، حتّی دیه خراشهای کوچک در آن آمده است. امام با دستش به من زد و فرمود: ای ابا محمّد! به من اجازه می دهی؟

عرض کردم: قربانت گردم، من در اختیار تو هستم، هر چه می خواهی بکن. حضرت علیه السلامهمچون کسی که خشمگین است دست مرا نیشگون گرفت و فرمود: حتّی دیه این. عرض کردم: به خدا این علم است. فرمود: این علم است ولی نه همه آن.

الکافی : ۱ / ۲۳۹ / ۱ ، بصائر الدرجات : ۱۴۳ / ۴ إلی «فی الخدش» .

حدیث۶۰۳

امام صادق علیه السلام :

ضَلَّ عِلمُ ابنِ شُبرُمَةَ

امام صادق علیه السلام : دانش «ابن شبرمه» در برابر جامعه که به املای پیامبر صلی الله علیه و آله و دست خط علی می باشد، گم است. جامعه، برای هیچ کس جای سخنی باقی نگذاشته و در آن علم حلال و حرام نهفته است.

هو عبداللّه بن شبرمة ، کان قاضیًا علی الکوفة للمنصور ، وکان یعمل بالقیاس .

حدیث۶۰۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّ عِندَنَا الجَفرَ ، ومایُدریهِم مَا الجَفرُ ؟ قُلتُ : ومَا الجَفرُ ؟ قالَ : وِعاءٌ مِن أدَمٍ فیهِ عِلمُ النَّبِیّینَ والوَصِیّینَ ، وعِلمُ العُلَماءِ الَّذینَ مَضَوا مِن بَنی إسرائیلَ ، قُلتُ : إنَّ هذا هُوَ العِلمُ . قالَ : إنَّهُ لَعِلمٌ ولَیسَ بِذاکَ

ابو بصیر از امام صادق علیه السلام: جفر نزد ماست و آنها چه می دانند جفر چیست؟ عرض کردم: جفر چیست؟ فرمود: ظرفی از چرم که علم انبیا و اوصیا و علمای درگذشته بنی اسرائیل در آن نهفته است. عرض کردم: این همان علم است.

امام فرمود: البته این علم است ولی همه آن نیست.

الکافی : ۱ / ۲۳۹ / ۱ .

حدیث۶۰۵

امام صادق علیه السلام :

أخبِرنی عَن عِلمِ عالِمِکُم . قالَ : وِراثَةٌ من رَسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله ومِن عَلِیٍّ علیه السلام . قُلتُ : إنّا نَتَحَدَّثُ أنَّهُ یُقذَفُ فی قُلوبِکُم ویُنکَتُ فی آذانِکُم ! قالَ : أو ذاکَ

حارث بن مغیره به نقل از امام صادق علیه السلام: عرض کردم: مرا از علم عالِمتان آگاه گردان. فرمود: ارثی است از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام. عرض کردم: ما می گوییم که آن به دل شما الهام و در گوشتان نجوا می شود. فرمود: این هم هست.

الکافی : ۱ / ۲۶۴ / ۲ ، بصائر الدرجات : ۳۲۷ / ۵ .

حدیث۶۰۶

امام صادق علیه السلام :

كانَ عَلِيٌّ مُحَدَّثاً وكانَ سَلمانُ مُحَدَّثاً . قُلتُ : فَما آيَةُ المُحَدَّثِ ؟ قالَ : يَأتيهِ مَلَكٌ ، فَيَنكَتُ فى قَلبِهِ كَيتَ وكَيتَ

ابو بصیر از امام صادق علیه السلام: علی علیه السلام، محدَّث بود و سلمان هم محدَّث بود. عرض کردم: نشانه محدَّث چیست؟ فرمود: فرشته ای نزد او می آید و به دلش چنین و چنان الهام می کند.

أماليالطوسیّ : ۴۰۷ / ۹۱۴ ، وراجع رجال الكشّیّ : ۱ / ۶۴ / ۳۶ ، بصائر الدرجات : ۳۲۲ / ۴ ، الخرائج والجرائح : ۲ / ۸۳۰ / ۴۶ .

حدیث۶۰۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الإِمامَ إذا شاءَ أن يَعلَمَ عَلِم

امام صادق علیه السلام : امام هر گاه بخواهد که بداند، می داند .

الكافی : ۱ / ۲۵۸ / ۱ ، وذكره أيضًا فی : ح ۲ وفيه «اُعلم» بـدل «علم» ، بصائر الدرجات : ۳۱۵ / ۳ كلّها عن أبی الربيع ، وذكره أيضًا فی : ح ۲ عن يزيد بن فرقد النهدیّ .

حدیث۶۰۸

امام صادق علیه السلام :

يُبسَطُ لَنا فَنَعلَمُ ، ويُقبَضُ عَنّا فَلا نَعلَمُ ، والإِمامُ يولَدُ وَيلِدُ ، ويَصِحُّ ويَمرَضُ ، ويَأكُلُ ويَشرَبُ ، ويَبولُ ويَتَغَوَّطُ ، ويَفرَحُ ويَحزَنُ ، ويَضحَكُ ويَبكى ، ويَموتُ ويُقبَرُ ، ويُزادُ فَيَعلَمُ . ودَلالَتُهُ فى خَصلَتَينِ : فِى العِلمِ ، واستِجابَةِ الدَّعوَةِ ، وكُلُّ ما أخبَرَ بِهِ مِنَ الحَوادِثِ الَّتى تَحدُثُ قَبلَ كَونِها كَذلِكَ ، بِعَهدٍ مَعهودٍ إلَيهِ مِن رَسولِ اللّه صلى الله عليه و آله تَوارَثَهُ مِن آبائِهِ عليهم السلام

امام صادق علیه السلام : علم برای ما گشایش می یابد و ما آگاهی می یابیم و یا گرفتگی می یابد و ما آگاهی نمی یابیم. امام، زاده می شود و می زایانـد و تندرستی می یابد و بیمار می شود و می خورد و می آشامد و بول و غائط می کند و شاد می شود و محزون می گردد و می خندد و می گرید و می میرد و به خاک سپرده می شود و رشد می کند و آگاهی می یابد و نشانه او، برخورداری از دو ویژگی است: برخورداری از علم و استجابت دعا و از هر رویدادی که پیشتر خبر دهد، همان شود و این در پرتو عهدی است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به او سپرده و او، آن را از پدرانش به ارث برده است.

الخصال : ۵۲۸ / ۳ .

حدیث۶۰۹

امام صادق علیه السلام :

لَيسَ يَخرُجُ شَىءٌ مِن عِندِ اللّه عَزَّوجَلَّ حَتّى يُبدَأَ بِرَسولِ اللّه صلى الله عليه و آله ، ثُمَّ بِأَميرِ المُؤمِنينَ عليه السلام ، ثُمَّ بِواحِدٍ بَعدَ واحِدٍ لِكَى لا يَكونَ آخِرُنا أعلَمَ مِن أوَّلِنا

امـام صادق علیه السـلام : چیزی از درگاه خداونـد عز و جل صادر نمی شود، مگر آن که نخست از پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله آغاز شود و سپس به امیرالمؤمنین علیه السلام برسد و همین طور، یکی پس از دیگری تا آخرین ما از نخستین ما اعلم نباشد.

الكافی : ۱ / ۲۵۵ / ۴ ، الاختصاص : ۳۱۳ ، بصائر الدرجات : ۳۹۲ / ۲ كلّها عن يونس بن عبدالرحمن عن بعض أصحابه .

حدیث۶۱۰

امام صادق علیه السلام :

اِمتَحِنـوا شیعَتَنـا عِندَ ثَـلاثٍ : عِندَ مَواقیتِ الصَّلاةِ کَیفَ مُحافَظَتُهُم عَلَیها ، وعِندَ أسرارِهِم کَیفَ حِفظُهُم لَها عَن عَدُوِّنا ، وإلی أموالِهِم کَیفَ مُواساتُهُم لِإِخوانِهِم فیها

امام صادق علیه السـلام : شیعیان مرا در سه هنگام بیازمایید: هنگام نماز که چگونه آن را پاس می دارند وبه هنگام اسرار که چگونه آن را از دشمنان ما پنهان می دارند

و در دارایی هاشان که چگونه در آن با برادرانشان همیاری می کنند.

الخصال : ۱۰۳ / ۶۲ عن اللیثیّ ، روضـۀ الواعظین : ۳۲۱ وفیهما «عنـد عدوّنا» ، وما أثبتناه لما فی سائر المصادر ، مشـکاۀ الأنوار : ۷۸ ، قرب الإسناد : ۷۸ / ۲۵۳ .

حدیث۶۱۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّمـا شـیعَۀُ جَعفَرٍ مَن عَفَّ بَطنُهُ وفَرجُهُ ، واشـتَدَّ جِهـادُهُ ، وعَمِلَ لِخالِقِهِ ، ورَجا ثَوابَهُ ، وخافَ عِقابَهُ . فَإِذا رَأَیتَ اُولئِکَ فَاُولئِکَ شـیعَۀُ جَعفَرٍ

امام صادق علیه السـلام : شـیعه جعفری کسـی است که شـکم و شـهوت خویش را نگاه دارد و سختکوش باشد و برای آفریدگارش کار کند و پاداش او را امید بَرد و از کیفر او بهراسد. هرگاه آنان را دیدی، هم ایشان شیعیان جعفری هستند.

صفات الشیعۀ : ۸۹ / ۲۱ ، الکافی : ۲ / ۲۳۳ / ۹ وفی صدره «إنّما شیعۀ علیّ» ، الخصال : ۲۹۶ / ۶۳ کلّها عن المفضّل بن عمر .

حدیث۶۱۲

امام صادق علیه السلام :

شیعَتُنا مَن قَدَّمَ مَا استَحسَنَ ، وأمسَکَ مَا استَقبَحَ، وأظهَرَ الجَمیلَ ، وسارَعَ بِالأَمرِ الجَلیلِ رَغبَۀً إلی رَحمَۀِ الجَلیلِ ، فَذاکَ مِنّا وإلَینا ومَعَنا حَیثُ ما کُنّا

امام صادق علیه السـلام : شیعه ما کسـی است که آن چه را نیکو می دارد، پیش اندازد و از آن چه زشت می شـمارد دست بدارد و زیبایی را آشـکار سازد و به امید رحمت نیکوی الهی، به انجام امر نیکو بشـتابد. چنین کسـی با ماست و به سوی ماست، هر کجا که باشیم.

صفات الشیعۀ : ۹۵ / ۳۲ عن مسعدۀ بن صدقۀ .

حدیث۶۱۳

امام صادق علیه السلام :

شیعَتُنا أهلُ الوَرَعِ والاِجتِهادِ ، وأهلُ الوَفاءِ والأَمانَۀِ ، وأهلُ الزُّهدِ والعِبادَۀِ ، أصحابُ إحدی وخَمسینَ رَکعَۀً فِی الیَومِ واللَّیلَۀِ ، القائِمونَ بِاللَّیلِ ، الصّائِمونَ بِالنَّهارِ ، یُزَکّونَ أموالَهُم ، ویَحُجّونَ البَیتَ ، ویَجتَنِبونَ کُلَّ مُحَرَّمٍ

امام صادق علیه السـلام : شـیعیان ما، اهل پاکـدامنی و سختکوشـی و وفاداری و امانتداری و زهد و عبادت هسـتند و در شب و روز، پنجاه و یک رکعت نماز می گزارنـد و شب را به عبادت می ایسـتند و روز را روزه می گیرنـد و زکات مالشان را می پردازنـد و به حجّ خانه خدا می روند و از هر حرامی کناره می گیرند.

صفات الشيعة : ٨١ / ١ عن أبى بصير .

حدیث۶۱۴

امام صادق عليه السلام :

إنَّما شيعَتُنا يُعرَفونَ بِخِصالٍ شَتّى : بِالسَّخاءِ ، والبَذلِ لِلإِخوانِ ، وبِأَن يُصَلُّوا الخَمسينَ لَيلًا ونَهارًا

امام صادق عليه السلام : شيعيان ما با ويژگيهاى گوناگونى شناخته مى شوند: بخشش، فداكارى در برابر برادران و شبانه روز پنجاه ركعت نماز مى گزارند.

تحف العقول : ٣٠٣ .

حدیث۶۱۵

امام صادق عليه السلام :

الشّيعَةُ ثَلاثٌ : مُحِبٌّ وادٌّ فَهُوَ مِنّا ، ومُتَزَيِّنٌ بِنا ونَحنُ زَينٌ لِمَن تَزَيَّنَ بِنا ، ومُستَأكِلٌ بِنَا النّاسَ ومَنِ استَأكَلَ بِنَا افتَقَرَ

امام صادق عليه السلام : شيعيان سه گروهند: آن كه دوستدار ماست و به ما مهر مى ورزد، چنين كسى از ماست و آن كه با ما، خود را مى آرايد و ما موجب زيبايى كسى هستيم كه خود را با ما بيارايد و آن كه با نام ما، مال و مردم را مى ستاند و هركه با نام ما، مال مردم ستاند، تهى دست گردد.

الخصال : ١٠٣ / ٦١ ، أعلام الدين : ١٣٠ كلاهما عن معاوية بن وهب ، روضة الواعظين : ٣٢١ ، مشكاة الأنوار : ٧٨ .

حدیث۶۱۶

امام صادق عليه السلام :

اِفتَرَقَ النّاسُ فينا عَلى ثَلاثِ فِرَقٍ : فِرقَةٌ أحَبّونَا انتِظارَ قائِمِنا لِيُصيبوا مِن دُنيانا ، فَقالوا وحَفِظوا كَلامَنا وقَصَّروا عَن فِعلِنا ، فَسَيَحشُرُهُمُ اللّه ُ إلَى النّارِ .

وفِرقَةٌ أحَبّونا وسَمِعوا كَلامَنا ولَم يُقَصِّروا عَن فِعلِنا ، لِيَستَأكِلُوا النّاسَ بِنا ، فَيَملَأُ اللّه ُ بُطونَهُم نارًا ، يُسَلِّطُ عَلَيهِمُ الجوعَ والعَطَشَ .

وفِرقَةٌ أحَبّونا وحَفِظوا قَولَنا وأطاعوا أمرَنا ولَم يُخالِفوا فِعلَنا ، فَاُولئِكَ مِنّا ونَحنُ مِنهُم

امام صادق عليه السلام : مردم درباره ما، سه گروه شده اند: گروهى كه به انتظار قائم ما دوستمان دارند تا از دنياى ما بهره گيرند. آنها سخن ما را مى گويند و حفظ مى كنند ولى از كردار ما كوتاهى مى ورزند، خداوند اين گروه را به آتش در اندازد و گروهى كه ما را دوست دارند و سخن ما را مى شنوند و از كردار ما كوتاهى نمى ورزند تا با نام ما، اموال مردم را بستانند، خداوند، شكم آنان را از آتش مى آكند وگرسنگى و تشنگى بر ايشان حاكم گرداند و گروهى كه ما را

دوست دارند وسخن ما را حفظ مى كنند و فرمان ما مى برند و با رفتار ما مخالفت نمى ورزند، آنها از مايند و ما از ايشان هستيم .

تحف العقول : ٥١٤ عن المفضّل .

حدیث۶۱۷

امام صادق عليه السلام :

ـ لِرَجُلٍ ادَّعَى الحُبَّ لِأَهلِ البَيتِ عليهم السلام ـ : مِن أيِّ مُحِبّينا أنتَ ؟ فَسَكَتَ الرَّجُلُ ، فَسَأَلَهُ سَديرٌ

امام صادق علیه السلام : به مردی که مدّعی حبّ اهل بیت علیهم السلام بود: تو از کدام دوستداران ما هستی؟ آن مرد خاموش ماند. سدیر پرسید: ای فرزند رسول خدا، دوستداران شما چند گروه هستند؟ امام علیه السلامفرمود: آنها سه گروهند: گروهی که ما را در ظاهر دوست دارنـد و در خفا دوسـتمان ندارنـد و گروهی که ما را در خفا دوست دارند و در ظاهر دوست ندارند و گروهی که هم در ظـاهر و هم در خفـا مـا را دوست می دارنـد، اینان الگوی والا هسـتند. گروه دوم، پایین ترین طبقه هسـتند که فقط در ظاهر ما را دوست دارند و شـیوه سـلاطین را در پیش می گیرند، زبانشان با ما و شمشیرهایشان بر ماست. طبقه سوم، نمونه میانه هستند که ما را در پنهان دوست می دارند و در آشـکار دوستمان نمی دارند. به جان خودم سوگند آنها که ما را در پنهان دوست می دارند و نه در ظاهر همانهایی هسـتند که روزها روزه دار و شبها به عبادت می ایستند و رنگ خدایی را در رخسارشان می بینی و اهل سازگاری و فرمانبرداری اند.

آن مرد گفت: من از آنهـایی هسـتم که در ظـاهر و خفا شـما را دوست می دارم. امام صادق علیه السـلام فرمود: کسانی که ما را در ظـاهر و بـاطن دوست می دارنـد، نشانه هایی دارنـد که بـدان شـناخته می شونـد. آن مرد گفت: این نشانه ها کـدام است؟ امام علیه السلامفرمود: اینها صفاتی است که نخستین آنها این است که توحید را چنان که باید، شناخته اند و علم توحید را استوار ساخته اند. سدیر بن حکیم بن صهیب الصیرفیّ من أصحاب السجّاد والباقر والصادق علیهم السلام(رجال الطوسیّ) .

حدیث۶۱۸

امام صادق علیه السلام :

کانَ عِندَ فاطِمَةَ شَـعیرٌ فَجَعَلوهُ عَصـیدَةً ، فَلَمّا أنضَـجوها ووَضَعوها بَینَ أیدیهِم، جاءَ مِسکینٌ ، فَقالَ المِسکینُ : رَحِمَکُمُ اللّه ُ ، فَقامَ عَلِیٌّ علیه السـلامفَأَعطاهُ ثُلُثَهـا . فَلَم یَلبَث أن جـاءَ یَتیمٌ فَقـالَ الیَتیمُ : رَحِمَکُمُ اللّه ُ ، فَقـامَ عَلِیٌّ علیه السـلامفَأَعطاهُ الثُّلُثَ . ثُمَّ جاءَ أسیرٌ فَقالَ الأَسیرُ : رَحِمَکُمُ اللّه ُ ، فَأَعطاهُ عَلِیٌّ علیه السلام الثُّلُثَ الباقِیَ وما ذاقوها ، فَأَنزَلَ اللّه ُ سُبحانَهُ الآیاتِ فیهِم

امام صادق علیه السـلام: فاطمه، مقـداری جو داشت که از آن کاچی فراهم آوردنـد. پس چون آن را پختند و برای خوردن در پیش روی خود نهادنـد، مسـکینی بیامـد و گفت: خداونـد به شـما رحم کنـد. علی علیه السـلامبرخاست و یک سوم خوراک را بـدو داد. طولی نکشـید که یتیمی آمد و گفت: خداوند به شـما رحم کند. علی علیه السـلامبرخاست و یک سوم خوراک را بدو داد و سـپس اسیری بیامد و گفت: خداوند بر شما رحم کند و علی علیه السلامیک سوم باقیمانده خوراک را بدو داد و هیچ کدام آن خوراک را نچشیدند، پس خداوند این آیات را در حقّ آنها نازل فرمود.

مجمع البیان : ۱۰ / ۶۱۲ ، تفسیر القمّیّ : ۲ / ۳۹۸ وفیه «رحمکم اللّه أطعمونا ممّا رزقکم اللّه » کلاهما عن عبداللّه بن میمون القداح .

حدیث۶۱۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ جَبرَئیلَ علیه السـلامأتی رَسولَ اللّه ِ صلی الله علیه و آله فَخَیَّرَهُ ، وأشارَ عَلَیهِ بِالتَّواضُعِ ، وکانَ لَهُ ناصِحًا ، فَکانَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله یأکُلُ إکلَةَ العَبدِ ، ویَجلِسُ جِلسَةَ العَبدِ، تَواضُعًا للّه ِ تَبارَکَ وتَعالی

امام صادق علیه السلام: جبرئیل نزد پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله آمد و او را مخیّر ساخت و به او اشاره کرد تا فروتنی را برگزیند، جبرئیـل، خیرخـواه پیـامبر بـود. پیـامبر صـلی الله علیه و آله برای فروتنی در برابر خداونـد متعـال، همچون بنـدگان، غـذا می خورد و همچون بندگان، می نشست.

الکافی : ۸ / ۱۳۱ / ۱۰۱ عن علیّ بن المغیرة ، وراجع الکافی : ۶ / ۲۷۰ ،المحاسن : ۲ / ۲۴۴ باب الأکل متّکئًا .

حدیث۶۲۰

امام صادق علیه السلام :

ما أکَلَ نَبِیُّ اللّهِ صلی الله علیه و آله وهُوَ مُتَّکِئٌ مُنذُ بَعَثَهُ اللّهُ عَزَّوجَلَّ ، وکانَ یَکرَهُ أن یَتَشَبَّهَ بِالمُلوکِ ، ونَحنُ لا نَستَطیعُ أن نَفعَلَ

امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله از هنگامی که خداوند عزّوجل او را به پیامبری برانگیخت، هرگز تکیه کرده خوراکی نخورد و کراهت داشت به سلاطین، مانند شود و ما توان چنین کاری نداریم.

الکافی : ۶ / ۲۷۲ / ۸ عن المعلّی بن خنیس .

حدیث۶۲۱

امام صادق علیه السلام :

خَرَجَ أمیرُ المُؤمِنینَ علیه السلاموهُوَ راکِبٌ، فَمَشَوا مَعَهُ فَقالَ : ألَکُم حاجَةٌ ؟ قالوا : لا ـ، ولکِنّا نُحِبُّ أن نَمشِیَ مَعَکَ ، فَقالَ لَهُم : اِنصَرِفوا ؛ فَإِنَّ مَشیَ الماشی مَعَ الرّاکِبِ مَفسَدَةٌ لِلرّاکِبِ ومَذَلَّةٌ لِلماشی

امام صادق علیه السلام : امیرالمؤمنین، سواره از خانه خارج شد و گروهی، پیاده همراه او راه افتادند. حضرت علیه السلام فرمود: آیا شما کاری دارید؟ گفتند: نه، لیکن دوست داریم با شما همراهی کنیم. حضرت علیه السلامبه آنها فرمود: باز گردید، پیاده رفتن به همراه سواره، موجب تباهی سواره و خواری پیاده است.

الکافی : ۶ / ۵۴۰ / ۱۶ هشام بن سالم ، وراجع تحف العقول : ۲۰۹ .

حدیث۶۲۲

امام صادق علیه السلام :

«إنَّهُ لا یُحِبُّ المُستَکبِرینَ

امام صادق علیه السلام : روایت شده است که حسن بن علی علیه السلام در کنار مساکین می نشست و سپس این آیه را تلاوت می کرد: «خداوند مستکبران را دوست ندارد».

النحل : ۲۳ .

حدیث۶۲۳

امام صادق علیه السلام :

(إنَّ) العُبّادَ ثَلاثَةٌ : قَومٌ عَبَدُوا اللّهَ عَزَّوجَلَّ خَوفًا فَتِلکَ عِبادَةُ العَبیدِ ، وقَومٌ عَبَدُوا اللّهَ تَبارَکَ وتَعالی طَلَبَ الثَّوابِ فَتِلکَ عِبادَةُ الاُجَراءِ ، وقَومٌ عَبَدُوا اللّهَ عَزَّوجَلَّ حُبًّا لَهُ فَتِلکَ عِبادَةُ الأَحرارِ ، وهِیَ أفضَلُ العِبادَةِ .

امام صادق علیه السلام : بندگان، سه گروهند: گروهی خدا را از سرِ هراس می پرستند که این پرستش بردگان است و گروهی، در جستجوی پاداش که این پرستش مزدوران است و گروهی، خداوند را به سبب عشق و محبّت می پرستند که این پرستش آزادگان و برترین پرستش است.

الکافی : ۲ / ۸۴ / ۵ عن هارون بن خارجة .

حدیث۶۲۴

امام صادق علیه السلام :

كانَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله يُصَلّى مِنَ التَّطَوُّعِ مِثلَيِ الفَريضَةِ

امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا صلى الله عليه و آله دو برابر نماز واجب، نماز نافله می گزارد.

الکافی : ۳ / ۴۴۳ / ۳ ، التهذیب : ۲ / ۴ / ۳ ، الاستبصار : ۱ / ۲۱۸ / ۷۷۰۳ كلّها عن الفضيل بن يسار والفضل بن عبدالملك وبكير .

حدیث۶۲۵

امام صادق علیه السلام :

كانَ عَلِيُّ بنُ الحُسَينِ عليه السلامشَديدَ الاِجتِهادِ فِى العِبادَةِ ، نَهارَهُ صائِمٌ ، ولَيلَهُ قائِمٌ ، فَأَضَرَّ ذلِكَ بِجِسمِهِ ، فَقُلتُ لَهُ : يا أبَه

امام صادق علیه السلام: على بن الحسين عليه السلام در عبادت، سخت كوش بود، روزش روزه داشت و شبش به عبادت می ایستاد، پس این کار به پیکر او آسیب رساند. به او عرض کردم: ای پدر! این همه تلاش برای چه؟! فرمود: به درگاه خدایم اظهار محبّت می کنم، شاید مرا به خود نزدیک کند.

مضى علىّ بن الحسين عليهماالسلامفى عام خمسة و تسعين من الهجرة ، و كان مولد جعفر بن محمّد سنة ثلاث و ثمانين من الهجرة ، فكان مقامه مع جدّه اثنتى عشرة سنة (راجع تاريخ أهل بيت : ۷۷ و ۸۱) .

حدیث۶۲۶

امام صادق علیه السلام :

كـانَ عَلِيُّ بنُ الحُسَينِ عليهماالسـلامإذا أخَـذَ كِتابَ عَلِيٍّ عليه السـلام فَنَظَرَ فيهِ قالَ : مَن يُطيقُ هـذا ؟ مَن يُطيقُ ذا ؟ قالَ : ثُمَّ يَعمَلُ بِهِ ، وكانَ إذا قامَ إلَى الصَّلاةِ تَغَيَّرَ لَونُهُ حَتّى يُعرَفُ ذلِكَ فى وَجهِهِ ، وما أطاقَ أحَـدٌ عَمَلَ عَلِيٍّ عليه السـلام مِن وُلـدِهِ مِن بَعدِهِ إلاّ عَلِيَّ بنَ الحُسَينِ عليهماالسلام

امام صادق علیه السلام : على بن الحسين عليه السلام هنگامى كه كتاب على عليه السلامرا ستاند در آن نگريست و فرمود: چه كسـى چنين توانى دارد! چه كسـى چنين توانى دارد! امام صادق عليه السـلامـى فرمايد: على بن الحسين عليه السـلاماز آن پس، بـدان عمـل مى كرد و هرگاه براى نماز برمى خاست رنگش دگرگون مى شـد تا آن جا كه در چهره اش نمايان مى گشت و هيچ كس در ميان فرزندان على عليه السلام، جز على بن الحسين عليه السلامتوان عمل او را نداشت.

الکافی : ۸ / ۱۶۳ / ۱۷۲ عن سلمة بيّاع السابرىّ .

حدیث۶۲۷

امام صادق علیه السلام :

كانَ أبى رضى الله عنهيُصَلّى فى جَوفِ اللَّيلِ ، فَيَسجُدُ السَّجدَةَ فَيُطيلُ حَتّى نَقولُ : إنَّهُ راقِدٌ

امام صادق علیه السـلام: پـدرم در دل شب نماز می گزارد و آن قـدر سـجده را طولانی می گردانْد که ما گمان می کردیم خوابیده است.

قرب الإسناد : ۵ / ۱۵ عن مسعدة بن صدقة .

حديث۶۲۸

امام صادق عليه السلام :

إنّى كُنتُ اُمَهِّدُ لِأَبى فِراشَهُ فَأَنتَظِرُهُ حَتّى يَأتِيَ ، فَإِذا أوى إلى فِراشِهِ ونامَ قُمتُ إلى فِراشـى ، وإنَّهُ أبطَأَ عَلَيَّ ذاتَ لَيلَةٍ فَأَتَيتُ المَسـجِدَ فى طَلَبِهِ ، وذلِكَ بَعدَما هَدَأَ النّاسُ ، فَإِذا هُوَ فِيالمَسـجِدِ ساجِدٌ ولَيسَ فِي المَسـجِدِ غَيرُهُ ، فَسَـمِعتُ حَنينَهُ وهُوَ يَقولُ : سُبحانَكَ اللّهُمَّ أنتَ رَبّى حَقًّا حَقًّا ، سَجَدتُ لَكَ يـا رَبِّ تَعَبُّدًا ورِقًّا ، اللّهُمَّ إنَّ عَمَلى ضَعيفٌ فَضـاعِفهُ لى ، اللّهُمَّ قِنى عَذابَكَ يَومَ تَبعَثُ عِبادَكَ ، وتُب عَلَيَّ إنَّكَ أنتَ التَّوّابُ الرَّحيم

امـام صـادق عليه السـلام: من بستر پـدرم را مى گستردم و منتظر آمـدنش مى مانـدم، پس هرگـاه در بسترش جـاى مى گرفت و مى خوابيـد، من نيز به بستر خود مى رفتم. شبى او دير كرد و من در جستجوى او به مسجد رفتم و اين در حـالى بود كه مردم خوابيـده بودنـد. ناگاه او را در مسجد يافتم كه به سجده رفته و در مسجد كسى جز او نبود. ناله او را شـنيدم كه مى گفت: پاك هستى بار الها، بى شكّ و ترديـد تو خـداى پاك منى، خـدايا در برابر تو از سرِ تعبد و بندگى به سجده افتاده ام، خدايا عمل من ناچيز است، پس آن را براى من دو چندان كن، خدايا مرا از عذاب روزى كه بندگانت را برمى انگيزى، حفظ كن و مرا ببخش كه تو بخشنده و مهر ورزى.

الكافى : ۳ / ۳۲۳ / ۹ عن إسحاق بن عمّار .

حديث۶۲۹

امام صادق عليه السلام :

كانَ أبى عليه السـلام كَثيرَ الذِّكرِ ، لَقَد كُنتُ أمشـى مَعَهُ وإنَّهُ لَيَذكُرُ اللّه َ ، وآكُلُ مَعَهُ الطَّعامَ وإنَّهُ لَيَذكُرُ اللّه َ ، ولَقَد كانَ يُحَدِّثُ القَومَ وما يَشغَلُهُ ذلِكَ عَن ذِكرِ اللّه ِ ، وكُنتُ أرى لِسانَهُ لازِقًا بِحَنَكِهِ يَقولُ : لا إلهَ إلاَّ اللّه ُ ، وكانَ يَجمَعُنا فَيَأمُرُنا بِالذِّكرِ حَتّى تَطلُعَ الشَّمسُ ، ويَأمُرُ بِالقِراءَةِ مَن كان يَقرَأُ مِنّا ، ومَن كانَ لا يَقرَأُ مِنّا أمَرَهُ بِالذِّكرِ

امـام صادق عليه السـلام: پـدرم، ذكر فراوان مى گفت، من با او راه مى رفتم، در حالى كه او ذكر خـدا بر لب داشت و با او غـذا مى خوردم در حـالى كه او خـدا را يـاد مى آورد، او با مردم سـخن مى گفت و اين هم او را از ذكر الهى باز نمى داشت، زبان او را مى ديـدم كه از ذكر «لا ـ اله الاّ ـ اللّه » به سـقف دهـانش چسبيـده بود. او ما را گرد مى آورد و از ما مى خواست تا بر آمـدن آفتاب ذكر گوييم. هر كه را از ما [كه مى توانست] قرائت كند، دستور قرائت قرآن مى داد و به هر كه قرائت نمى كرد، دستور ذكر مى داد.

الكافى : ۲ / ۴۹۹ / ۱ عن ابن القدّاح .

حديث۶۳۰

امام صادق عليه السلام :

كانَ رَسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله لا يُؤثِرُ عَلى صَلاةِ المَغرِبِ شَيئًا إذا غَرَبَتِ الشَّمسُ حَتّى يُصَلِّيَها

امام صادق عليه السـلام: پيامبر اكرم صلى الله عليه و آله هنگامى كه خورشيد غروب مى كرد، هيچ چيز را بر نماز مغرب ترجيح نمى داد تا آن كه آن را به جاى مى آورد.

فى المصدر «يصلّها» والصحيح ما أثبتناه .

حدیث۶۳۱

امام صادق علیه السلام :

كانَ عَلِيٌّ علیه السلامیَركَعُ فَيَسيلُ عَرَقُهُ حَتّى يَطَأَ فى عَرَقِهِ مِن طولِ قِيامِهِ

امام صادق علیه السلام: علی علیه السلام آن قدر رکوع خود را ادامه می داد که عرقش روان می شد تا جایی که در عرق خود گام می نهاد.

فلاح السائل : ۱۰۹ عن أبى الصباح .

حدیث۶۳۲

امام صادق علیه السلام :

كانَ عَلِيُّ بنُ الحُسَينِ علیهماالسلامإذا تَوَضَّأَ اصفَرَّ لَونُهُ ، فَقيلَ لَهُ : ما هذَا الَّذى يَغشاكَ ؟ فَقالَ : أتَدرى لِمَن أتَأَهَّبُ لِلقِيامِ بَينَ يَدَيهِ ؟ !

امـام صـادق علیه السـلام: علی بن الحسـین علیه السـلام هرگاه وضو می گرفت رنگش زرد می گشت. به ایشان عرض شـد: این چه حالی است که شما را در بر می گیرد؟ فرمود: آیا می دانی آماده ایستادن در برابر چه کسی می گردم؟

إعلام الورى : ۲۵۵ عن سعيد بن كلثوم ، الإرشاد : ۲ / ۱۴۳ ، كشف الغمّة : ۲ / ۲۹۸ كلاهما عن عبداللّه بن محمّد القرشىّ ، المناقب لابن شهرآشوب : ۴ / ۱۴۸ ، مكارم الأخلاق : ۲ / ۹۷/ ۲۲۷۷ .

حدیث۶۳۳

امام صادق علیه السلام :

كانَ أبى علیه السـلام يَقولُ : كانَ عَلِيُّ بنُ الحُسَينِ صَلَواتُ اللّه ِ عَلَيهِما إذا قامَ فِى الصَّلاةِ كَأَنَّهُ ساقُ شَجَرَةٍ ، لا يَتَحَرَّكُ مِنهُ شَىءٌ إلاّ ما حَرَّكَهُ الرّيحُ مِنهُ

امـام صادق علیه السـلام: پـدرم علیه السـلام می فرمود: علی بن الحسـین صـلوات اللّه علیهما هرگاه به نماز برمی خاست گویی ساقه درختی است، چیزی از آن حرکت نمی کرد مگر آن چه که باد آن را به حرکت در آوَرد.

الكافى : ۳ / ۳۰۰ / ۴ ، فلاح السائل : ۱۶۱ كلاهما عن جهم بن حميد .

حدیث۶۳۴

امام صادق علیه السلام :

لَقَـد صَـلّى أبو جَعفَرٍ علیه السـلام ذاتَ يَوم فَوَقَعَ عَلى رَأسِهِ شَـىءٌ ، فَلَم يَنزَعهُ مِن رَأسِهِ حَتّى قامَ إلَيهِ جَعفَرٌ فَنَزَعَهُ مِن رَأسِهِ، تَعظيمًا للّه ِ وإقبالاً عَلى صَلاتِهِ، وهُوَ قَولُ اللّه ِ : «أقِم وَجهَكَ لِلدّينِ حَنيفًا

جابر جعفی به نقل از امام صادق علیه السـلام: روزی امام باقر علیه السـلام نماز می گزارْد که چیزی روی سـرش افتاد. حضـرت علیه السلام، آن را از سرش برنداشت تا آن که خودِ امام صادق رفت و آن را از سر مبارک امام باقر علیه السلام برداشت. و این (آرامش و بی توجهی به اطراف برای بزرگـداشت مقام الهی و توجه به نمازش بود و این، همان سـخن پروردگار است : «به دین حنیف روی آور» .

یونس : ۱۰۵ .

حدیث۶۳۵

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تَعالی : «ومِنَ اللَّیلِ فَسَبِّحهُ وإدبارَ النُّجوم

امام باقر و امام صادق علیهماالسـلام ـ درباره این فرموده الهی «و تسبیح گوی در پاره ای از شب و به هنگام ناپدید شدن ستارگان» ـ : پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله ، شبانه، سه بار برمی خاست و در افقهای آسمان می نگریست و پنج آیه از سوره آل عمران تلاوت می کرد که پایان آن «انک لا تخلف المیعاد» است و سپس نماز شب را آغاز می کرد.

الطور : ۴۹ .

حدیث۶۳۶

امام صادق علیه السلام :

ـ وذَکَرَ صَلاةَ النَّبیِّ صلی الله علیه و آله ـ : کانَ یُؤتی بِطَهورٍ فَیُخَمَّرُ عِندَ رَأسِهِ، ویوضَعُ سِواکُهُ تَحتَ فِراشِهِ ، ثُمَّ یَنامُ ما شاءَ اللّه ُ ، فَإِذَا استَیقَظَ جَلَسَ، ثُمَّ قَلَّبَ بَصَرَهُ فِی السَّماءِ، ثُمَّ تَلَا الآیاتِ مِن آلِ عِمرانَ : «إنَّ فی خَلقِ السَّماواتِ والأَرضِ واختِلافِ اللَّیلِ والنَّهارِ...» ، ثُمَّ یَستَنُّ ویَتَطَهَّرُ ، ثُمَّ یَقومُ إلَی المَسجِدِ فَیَرکَعُ أربَعَ رَکَعاتٍ عَلی قَدرِ قِراءَتِهِ رُکوعُهُ ، وسُجودُهُ عَلی قَدرِ رُکوعِهِ . یَرکَعُ حَتّی یُقالَ مَتی یَرفَعُ رَأسَهُ ؟! ویَسجُدُ حَتّی یُقالَ مَتی یَرفَعُ رَأسَهُ ؟! ثُمَّ یَعودُ إلی فِراشِهِ فَیَنامُ ما شاءَ اللّه ُ ، ثُمَّ یَستَیقِظُ فَیَجلِسُ، فَیَتلُو الآیاتِ مِن آلِ عِمرانَ، ویُقَلِّبُ بَصَرَهُ فِی السَّماءِ ، ثُمَّ یَستَنُّ ویَتَطَهَّرُ ، ویَقومُ إلَی المَسجِدِ فَیُصَلّی أربَعَ رَکَعاتٍ کَما رَکَعَ قَبلَ ذلِکَ ، ثُمَّ یَعودُ إلی فِراشِهِ فَیَنامُ ما شاءَ اللّه ُ ، ثُمَّ یَستَیقِظُ فَیَجلِسُ فَیَتلُو الآیاتِ مِن آلِ عِمرانَ ویُقَلِّبُ بَصَرَهُ فِی السَّماءِ ، ثُمَّ یَستَنُّ ویَتَطَهَّرُ ، ویَقومُ إلَی المَسجِدِ فَیوتِرُ ویُصَلِّی الرَّکعَتَینِ ثُمَّ یَخرُجُ إلَی الصَّلاةِ

امام صادق علیه السـلام ـ در ذکر نماز پیامبر صـلی الله علیه و آله ـ : حضرت صلی الله علیه و آله ، ظرف آبی می آورد و روی آن را می پوشاند و بالای سر خود می گذاشت و مسواکش را زیر بسترش می نهاد و قدری می آرمید، سپس بیدار می شد و می نشست و در پی آن دیـده در آسـمان می گرداند و این آیه را تلاوت می فرمود «اِنَّ فِی خَلْقِ السَّمواتِ وَالاْرْضِ وَاخْتِلافِ الَّیْلِ وَالنَّهارِ» ، آن گـاه دنـدانهایش را مسواک می زد و وضو می گرفت و به مسـجد می رفت و چهار رکعت نماز می گزارْد که هر رکوعش، به قـدر قیامش بود و هر سجودش، به قدر رکوعش. رکوع او، آن قدر طول می کشید که گفته می شد کی قامت راست می کند؟! و سجده اش آن قدر طولانی می گشت که گفته می شد کی سر از سجده برمی دارد؟! او سپس به بسترش باز می گشت و قدری می آرمید، آن گاه بیدار می شد و می نشـست و آیاتی از سوره آل عمران را قرائت می کرد و دیده در آسـمان می گرداند، سپس مسواک می زد و وضو می گرفت و به مسجد می رفت و همانند دفعه قبل چهار

رکعت نماز می گزارد، آن گاه به بستر برمی گشت و مقـداری می خوابیـد. سـپس بیدار می شد و می نشـست و آیات آل عمران را تلاـوت می کرد و به اطراف آسـمان می نگریست و آن گـاه مسواک می زد و وضو می گرفت و به مسـجد می رفت و وتر به جای می آوردْ و دو رکعت نماز می گزارْد و آن گاه برای نماز (صبح) بیرون می رفت.

التهذیب : ۲ / ۳۳۴ / ۱۳۷۷ عن معاویة بن وهب .

حدیث۶۳۷

امام صادق علیه السلام :

كانَ أميرُ المُؤمِنينَ عليه السلاميَدخُلُ إلى أهلِهِ ويَقولُ : عِندَكُم شَيءٌ وإلاّ صُمتُ ؟ فَإِن كانَ عِندَهُم شَيءٌ أتَوهُ بِهِ وإلاّ صام

امام صادق علیه السلام: امیر المؤمنین علیه السلام به خانه در می آمد و می فرمود: آیا چیزی نزد شما هست، وگرنه روزه بگیرم. اگر نزد آنها چیزی یافت می شد، نزد امام علیه السلامی آوردند و در غیر این صورت، روزه می گرفت.

التهذيب : ۴ / ۱۸۸ / ۵۳۱ ، عوالي اللآلي : ۳ / ۱۳۵ / ۱۵ كلاهما عن هشام بن سالم .

حدیث۶۳۸

امام صادق علیه السلام :

لا تَكسَلوا فى طَلَبِ مَعايِشِكُم ؛ فَإِنَّ آباءَنا كانوا يَركُضونَ فيها ويَطلُبونَها

امام صادق علیه السلام: در طلب معاش خود کاهلی نکنید که پدران ما برای آن می دویدند و آن را جستجو می کردند.

الفقيه : ۳ / ۱۵۷ / ۳۵۷۶ عن حمّاد اللحّام .

حدیث۶۳۹

امام صادق علیه السلام :

قَسَّمَ نَبِيُّ اللّه ِ صلى الله عليه و آله الفَيءَ، فَأَصابَ عَلِيًّا عليه السلام أرضًا ، فَاحتَفَرَ فيها عَينًا فَخَرَجَ ماءٌ يَنبُعُ فِيالسَّماءِ كَهَيئَةِ عُنُقِ البَعيرِ فَسَمّاها يَنبُعَ، فَجاءَ البَشيرُ يُبَشِّرُ فَقالَ عليه السلام : بَشِّرِ الوارِثَ هِيَ صَدَقَةٌ بَتَّةً بَتلًا فى حَجيجِ بَيتِ اللّه ِ وعابِرى سَبيلِ اللّه ِ ، لا تُباعُ ولا توهَبُ ولا تورَثُ ، فَمَن باعَها أو وَهَبَها فَعَلَيهِ

لَعنَةُ اللّه ِ وَالمَلائِكَةِ وَالنّاسِ أجمَعينَ ، لا يَقبَلُ اللّه ُ مِنهُ صَرفًا ولا عَدلًا

امام صادق علیه السلام: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله غنایم را تقسیم کرد و به علی علیه السلامقطعه زمینی رسید. امام علیه السلام در آن چاهی حفر کرد و از آن، آبی به قطر گردن شتر به آسمان جهید، امام علیه السلام آن را «ینبع» نامید. پس مردی آمد و آن را بشارت داد، امام علیه السلامفرمود: به وارث من بشارت ده که آن را صدقه ای حتمی و قطعی

قراردادم برای حاجیان بیت اللّه و عابران راه الهی، نه فروخته می شود و نه بخشیده می گردد و نه به ارث می رسد. هر که آن را بفروشد یا هبه کند، لعنت خدا، فرشتگان و همه مردم بر او باد که خداوند،نه بازگشت و توبه اش را بپذیرد و نه عوض و فدیه اش را.

الكافي : ۷ / ۵۴ / ۹ ، التهذيب : ۹ / ۱۴۸ / ۶۰۹ وفيه «عابر سبيله» بدل «عابرى سبيل اللّه » وكلاهما عن أيّوب بن عطيّة الحذّاء .

حدیث۶۴۰

امام صادق علیه السلام :

ـ عِندَ ذِكرِ عَلِيٍّ عليه السلام ـ : وَاللّه ِ ، لَقَد أعتَقَ ألفَ مَملوكٍ لِوَجهِ اللّه ِ عَزَّوجَلَّ دَبِرَت فيهِم يَداهُ

امام صادق علیه السلام ـ در یادکرد علی علیه السلام ـ : به خدا سوگند، او هزار برده را در راه خداوند عزّوجل آزاد کرد. دستان حضرت علیه السلام به خاطر آزاد کردن این برده ها، زخم شده بود.

الكافي : ۸ / ۱۶۵ / ۱۷۵ عن معاوية بن وهب ، وذكره أيضًا في : ۵ / ۷۴ / ۲ عن الفضل بن أبي قرّة وفيه «إنّ أمير المؤمنين أعتق ... من ماله وكدّ يده» ، الغارات : ۱ / ۹۲ وفيه «أعتق عليّ عليه السلام ... ممّا عملت يداه» ، ودَبِرَت يداه : أصابتهما الدَّبَرة ، وهي القَرْحة . (لسان العرب : ۴ / ۲۷۳) .

حدیث۶۴۱

امام صادق علیه السلام :
إنَّ مُحَمَّدَ بنَ المُنكَدِرِ كانَ يَقولُ : ما كُنتُ أرى أنَّ عَلِيَّ بنَ الحُسَينِ عليهماالسلاميَدَعُ خَلَفًا أفضَلَ مِنهُ حَتّى رَأَيتُ ابنَهُ مُحَمَّدَ بنَ عَلِيٍّ عليهماالسلام ، فَأَرَدتُ أن أعِظَهُ فَوَعَظَني ، فَقالَ لَهُ أصحابُهُ : بِأَيِّ شَيءٍ وَعَظَكَ ؟ قالَ : خَرَجتُ إلى بَعضِ نَواحِي المَدينَةِ في ساعَةٍ حارَّةٍ ، فَلَقِيَني أبو جَعفَرٍ مُحَمَّدُ ابنُ عَلِيٍّ ـ وكانَ رَجُلاً بادِنًا ثَقيلاً ـ وهُوَ مُتَّكِئٌ عَلى غُلامَينِ أسوَدَينِ أو مَولَيَينِ ، فَقُلتُ في نَفسي : سُبحانَ اللّه ! شَيخٌ مِن أشياخِ قُرَيشٍ في هذِهِ السّاعَةِ عَلى هذِهِ الحالِ في طَلَبِ الدُّنيا ! أما لَأَعِظَنَّهُ ، فَدَنَوتُ مِنهُ فَسَلَّمتُ عَلَيهِ، فَرَدَّ عَلَيَّ السَّلامَ بِنَهرٍ
امام صادق علیه السلام : محمّدبن منكدر می گفت: من گمان نمی كردم علی بن الحسین علیه السلامجانشینی برتر از خود بنهد تا آن كه پسرش محمّد بن علی علیه السلامرا دیدم و خواستم بدو پند دهم، ولی او مرا پند داد. دوستانش به منكدر گفتند: امام علیه السلامبه چه چیزی تو را پند داد؟ گفت: در ساعات گرم روز به یكی از مناطق مدینه رفتم، ابو جعفر محمّد بن علی ـ كه مردی جسیم و سنگین بود ـ مرا دید، او به دو غلام سیاه یا دو برده، تكیه كرده بود. با خود گفتم: سبحان اللّه ، بزرگی از بزرگان قریش در این ساعت، در طلب دنیاست! خوب است او را اندرز دهم. به او نزدیک شدم و سلام كردم. او در حالی كه عرق می ریخت به تندی، جواب سلام مرا داد. گفتم: خدا حالت را نیكو گردانَد، بزرگی از بزرگان قریش در این ساعت در طلب دنیاست! هیچ می دانی اگر در این وضع مرگ تو فرا رسد چه می كنی؟ فرمود: اگر در این وضع، مرگ من فرا رسد در حالی فرا رسیده است كه من در حال فرمانبری از خدا هستم و با این فرمانبری و اطاعت، خود و خانواده ام را از نیاز به تو و مردم باز می دارم، من از این می هراسم كه اگر مرگ من در حال معصیت خدا رسد، چه كنم. عرض كردم: خدا بر تو رحمت آورَد، راست می گویی، من خواستم به تو پند دهم لیكن تو به من پند دادی.
النَّهْر : الزَّجْر ، يقال : نَهَره وانْتَهَره . (المصباح المنير : ۶۲۸) .

حدیث۶۴۲

امام صادق علیه السلام :
إنَّ الحَسَنَ بنَ عَلِيٍّ عليهماالسلامقاسَمَ رَبَّهُ ثَلاثَ مَرّاتٍ ، نَعلاً ونَعلاً، وثَوبًا وثَوبًا ، وديناراً وديناراً
امام صادق علیه السلام: حسن بن علی علیه السلام سه بار هر آن چه داشت از كفش و جامه و دینار، با خدا تقسیم كرد.
التهذيب : ۵ / ۱۱ / ۲۹ ، الاستبصار : ۲ / ۱۴۱ / ۴۶۱ ، حلية الأبرار : ۳ / ۵۶ / ۵ كلّها عن الحلبيّ ، وراجع تاريخ دمشق «ترجمة الإمام الحسن عليه السلام»: ۱۴۲ / ۲۳۶ ـ ۲۴۱ ، السنن الكبرى : ۴/۵۴۲/۸۶۴۵ ، المناقب لابن شهرآشوب : ۴ / ۱۴ .

حدیث۶۴۳

امام صادق علیه السلام :
كانَ أبي عليه السلام أقَلَّ أهلِ بَيتِهِ مالاً وأعظَمَهُم مَؤونَةً ، وكانَ يَتَصَدَّقُ كُلَّ جُمُعَةٍ بِدينارٍ ، وكانَ يَقولُ : الصَّدَقَةُ يَومَ الجُمُعَةِ تُضاعَفُ ؛ لِفَضلِ يَومِ الجُمُعَةِ عَلى غَيرِهِ مِنَ الأَيّامِ
امام صادق علیه السلام: پدر من در میان اهل بیتش، مالش از همه كمتر و مخارجش از همه بیشتر بود. او هر جمعه، یک دینار صدقه می داد و می فرمود: صدقه در روز جمعه، به سبب فضیلت روز جمعه بر دیگر روزها، دو چندان می شود.

ثواب الأعمال : ۲۲۰ / ۱ عن عبداللّه بن بكير وغيره .

حديث۶۴۴

امام صادق علیه السلام :

فى كِتـابِ رَسولِ اللّه صـلى الله عليه و آله : إذَا استَعمَلتُم مـا مَلَكَت أيمـانُكُم فى شَـىءٍ يَشُقُّ عَلَيهِم فَاعمَلوا مَعَهُم فيهِ ، وإن كـانَ أبى لَيَأمُرُهُم فَيَقولُ : كَما أنتُم، فَيَأتى فَيَنظُرُ فَإِن كانَ ثَقيلاً قالَ: بِسمِ اللّه ، ثُمَّ عَمِلَ مَعَهُم، وإن كانَ خَفيفًا تَنَحّى عَنهُم

امام صادق عليه السـلام: در نامه رسول خـدا صـلى الله عليه و آله آمـده است: هرگاه خدمتگزارانتان را به كارى گماردید كه بر آنها دشوار است، شـما هم با آنها در آن كار، شـركت جوييد. پدرم هرگاه بديشان دسـتورى مى داد، به آنها مى فرمود: چگونه ايد، پس مى آمد و بديشان مى نگريست و اگر كار، سنگين بود مى فرمود: بسم اللّه و همراه آنان كار مى كرد و اگر كار، سبك بود، آنها را به حال خود مى گذاشت.

الزهد للحسين بن سعيد : ۴۴ / ۱۱۷ عن داود بن فرقد .

حديث۶۴۵

امام صادق علیه السلام :

ما أكَلَ رَسولُ اللّه صـلى الله عليه و آله مُتَّكِئًا مُنذُ بَعَثَهُ اللّه ُ عَزَّوجَلَّ إلى أن قَبَضَهُ تَواضُعًا لِلّه عَزَّوجَلَّ ، وماأرى رُكبَتَيهِ أمامَ جَليسِهِ فى مَجلِسٍ قَطُّ ، ولا صافَحَ رَسولُ اللّه صـلى الله عليه و آله رَجُلاً قَطُّ فَنَزَعَ يَدَيهِ مِن يَدِهِ حَتّى يَكونَ الرَّجُلُ هُوَ الَّذى يَنزِعُ يَدَهُ ، ولا كافَأَ رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آله بِسَيِّئَةٍ قَطُّ ، قالَ اللّه ُ تَعالى لَهُ : «اِدفَع بِالَّتى هِىَ أحسَنُ السَّيِّئَةَ

امام صادق عليه السلام: پيامبر اكرم از آن هنگام كه خداوند عز و جل او را به پيامبرى برانگيخت تا آن هنگام كه او را به سوى خود برگرفت، براى فروتنى در پيشگاه الهى، هرگز لميـده، چيزى نخورد و در هيـچ مجلسـى دو زانوى خود را در برابر همنشـينش نشـان نـداد و هيـچ گـاه پيـامبر صـلى الله عليه و آله بـا مردى دست نـداد كه دسـتش را از دست او بكشـد تا آن كه آن مرد، دست خود را [عقب] كشـد و هرگز پيـامبر صـلى الله عليه و آله ، كـار كسـى را بـا بـدى جبران نكرد، خداونـد تبـارك و تعالى به او فرموده است: «سـخن بـد آنان را به هرچه نيكوترت مى آيـد پاسخ گوى» و او نيز چنين كرد و هرگز گدايى را پس نزد، اگر چيزى نزدش بود مى بخشـيد و گرنه مى فرمود: خدا بدو بدهد. پيامبر صـلى الله عليه و آله هرگز به حساب خداوند عزّوجل چيزى را نبخشيد، مگر آن كه خداوند، آن را اجازه داد و اگر بهشت را هم [به حساب خدا به كسى مى بخشيد] خداوند عزّوجل آن را اجازه مى داد.

المؤمنون : ۹۶ .

حديث۶۴۶

امام صادق علیه السلام :

إنّا أهلُ بَيتٍ إذا عَلِمنا مِن أحَدٍ خَيرًا لَم تُزِل ذلِكَ عَنهُ مِنّا أقاويلُ الرِّجالِ

امام صادق عليه السـلام: ما خاندانى هستيم كه هرگاه خيرى در كسـى سـراغ داشته باشيم، گفته هاى مردم، اين خير را از نظر ما نمى بَرد.

بصائر الدرجات : ۳۶۲ / ۳ عن داود بن فرقد .

حدیث۶۴۷

امام صادق علیه السلام :
لَیسَ فِی الجُملَةِ مِن أخلاقِ الصّالِحینَ ولا مِن شِعارِ المُتَّقینَ التَّکَلُّفُ ! مِن أیِّ بابٍ کانَ . قالَ اللّه ُ تَعالی لِنَبِیِّهِ: «قُل ما أسأَلُکُم عَلَیهِ مِن أجرٍ وما أنَا مِنَ المُتَکَلِّفینَ
امام صادق علیه السلام: به طور کلّی تکلّف و رنج پذیری بیهوده از اخلاق صالحان و شعار پرهیزگاران نیست، هر گونه که باشد . خداوند به پیامبرش فرمود: «بگو من از شما مزدی نمی طلبم و از متکلفان نیستم» پیامبر نیز فرمود: ما پیامبران و امانت داران و پرهیزگاران، از تکلّف بیزاریم.
ص : ۸۶ .

حدیث۶۴۸

امام صادق علیه السلام :
یَا بنَ جُندَبٍ ، بَلِّغ معاشِرَ شیعَتِنا وقُل لَهُم : لا تَذهَبَنَّ بِکُمُ المَذاهِبُ ، فَوَاللّه ِ لا تُنالُ وَلایَتُنا إلاّ بِالوَرَعِ وَالاِجتِهادِ فِی الدُّنیا ، ومُواساةِ الإِخوانِ فِی اللّه ِ ، ولَیسَ مِن شیعَتِنا مَن یَظلِمُ النّاسَ
امام صادق علیه السلام: ای پسر جندب! به گروه شیعیان ما [پیام] برسان و به آنان بگو: مبادا راههای گوناگون، شما را به بیراهه کشاند، زیرا به خدا سوگند که ولایت و دوستی ما، جز با پارسایی و سخت کوشی در دنیا و همیاری و همدردی با برادران دینی به دست نیاید و کسی که به مردم ستم کند، شیعه ما نیست.
تحف العقول : ۳۰۳ .

حدیث۶۴۹

امام صادق علیه السلام :
عَلَیکَ بِتَقوَی اللّه ِ وَالوَرَعِ والاِجتِهادِ وصِدقِ الحَدیثِ وأداءِ الأَمانَةِ وحُسنِ الخُلُقِ وحُسنِ الجِوارِ ، وکونوا دُعاةً إلی أنفُسِکُم بِغَیرِ ألسِنَتِکُم ، وکونوا زَینًا ولا تَکونوا شَینًا ، وعَلَیکُم بِطولِ الرُّکوعِ وَالسُّجودِ ، فَإِنَّ أحَدَکُم إذا أطالَ الرُّکوعَ والسُّجودَ هَتَفَ إبلیسُ مِن خَلفِهِ وقالَ : یا وَیلَهُ ! أطاعَ وعَصَیتُ، وسَجَدَ وأبَیتُ
امام صادق علیه السلام: بر تو باد پروا داشتن از خدا و پارسایی و سخت کوشی [در کار و عمل] و راستگویی وامانتداری وخوشخویی وحُسن همسایگی. مردم را [عملاً و] با غیر زبان به (مذهب) خود دعوت کنید و زیور ما باشید و مایه زشتی و ننگ ما نباشید. بر شما باد طول دادن رکوع و سجود؛ زیرا هرگاه فردی از شما رکوع و سجود را به درازا کشاند، شیطان از پشت سر او فریاد برآورد و بگوید: ای وای! او فرمان برد و من نافرمانی کردم، او سجده کرد و من سرپیچی .
الکافی : ۲ / ۷۷ / ۹ عن أبی اُسامة .

حدیث۶۵۰

امام صادق علیه السلام :
مَعاشِرَ الشّیعَةِ ، کونوا لَنا زَینًا ولا تَکونوا عَلَینا شَینًا ، قولوا لِلنّاسِ حُسنًا، اِحفَظوا ألسِنَتَکُم وکُفّوها عَنِ الفُضولِ وقَبیحِ القَولِ

امـام صادق علیه السـلام: ای گروه شـیعیان! زیور ما باشـید و مایه ننگ و زشتی ما نباشـید، با مردم نیکو سـخن بگوییـد، زبانهایتان را نگهدارید و آنها را از زیاده گویی و زشت گویی باز دارید.

أمالی الصدوق : ۳۲۶ / ۱۷ ، أمالی الطوسیّ : ۴۴۰ / ۹۸۷ ، بشارة المصطفی : ۱۷۰ وفیه «قبح القول» کلّها عن سلیمان بن مهران .

حدیث۶۵۱

امام صادق علیه السلام :

کونوا دُعاةً لِلنّاسِ بِغَیرِ ألسِنَتِکُم ، لِیَرَوا مِنکُمُ الوَرَعَ وَالاِجتِهادَ وَالصَّلاةَ وَالخَیرَ ، فَإِنَّ ذلِکَ داعِیَةٌ

امام صادق علیه السـلام: مردم را با غیر زبان خود [به مذهب خویش] دعوت کنید، تا پارسایی و سخت کوشی [در عمل و عبادت] و نماز و خوبی را از شما ببینند؛ زیرا اینها، خود [بهترین] مبلّغند.

الکافی : ۲ / ۷۸ / ۱۴ ، وذکر أیضًا فی : ۱۰۵ / ۱۰ وفیه «... بالخیر بغیر ألسنتکم لیروا منکم الاجتهاد والصدق والورع» کلاهما عن ابن أبی یعفور .

حدیث۶۵۲

امام صادق علیه السلام :

أی مَفَضَّلُ ، قُل لِشیعَتِنا : کونوا دُعاةً إلَینا بِالکَفِّ عَن مَحارِمِ اللّه ِ وَاجتِنابِ مَعاصیهِ وَاتِّباعِ رِضوانِ اللّه ِ ، فَإِنَّهُم إذا کانوا کَذلِکَ کانَ النّاسُ إلَینا مُسارِعینَ

امام صادق علیه السـلام: ای مفضّل! به شیعیان ما بگو: با خویشتنداری از حرامهای خدا و دوری از گناهان و در پی [جلب] خشنودی خدا بودن، دعوتگر (مردم) به سوی ما باشید؛ زیرا اگر چنین باشند مردم، خود به جانب ما می شتابند.

دعائم الإسلام : ۱ / ۵۸ ، شرح الأخبار : ۳ / ۵۰۶ / ۱۴۵۳ .

حدیث۶۵۳

امام صادق علیه السلام :

إیّاکُم أن تَعمَلوا عَمَلاً یُعَیِّرونا بِهِ ، فَإِنَّ وَلَدَ السَّوءِ یُعَیَّرُ والِدُهُ بِعَمَلِهِ ، کونوا لِمَنِ انقَطَعتُم إلَیهِ زَینًا ولا تَکونوا عَلَیهِ شَینًا

امام صادق علیه السـلام: مبادا کاری کنیـد که به سـبب آن، ما را سـرزنش کننـد؛ زیرا به سـبب کردار فرزند بد، پدر او سـرزنش می شود، برای کسی که به او دل سپرده اید [امام خود]مایه آراستگی باشید و باعث ننگ و زشتی اش نباشید.

الکافی : ۲ / ۲۱۹ / ۱۱ عن هشام الکندیّ .

حدیث۶۵۴

امام صادق علیه السلام :

صانِعِ المُنافِقَ بِلِسانِکَ ، وأخلِص وُدَّکَ لِلمُؤمِنِ ، وإن جالَسَکَ یَهودِیٌّ فَأَحسِن مُجالَسَتَهُ

امام صادق علیه السـلام: با منافق، به زبانت سازگاری کن و دوستیت را، برای مؤمن، خالص گردان و اگر یهودیی با تو همنشین شد، با او نیکو همنشینی کن.

الفقیه : ۴ / ۴۰۴ / ۵۸۷۲ ، أمالی الصدوق : ۵۰۲ / ۸ ، الاختصاص : ۲۳۰ کلّها عن إسحاق بن عمّار ، أمالی المفید : ۱۸۵ / ۱۰ ، الزهد

للحسین بن سعید : ۲۲ / ۴۹ کلاهما عن سعد بن طریف عن الإمام الباقر علیه السلام ، تحف العقول : ۲۹۲ عن الإمام الباقر علیه السلام ، مشکاة الأنوار : ۸۲ .

حدیث۶۵۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عَزَّوجَلَّ أوضَحَ بِأَئِمَّةِ الهُدی مِن أهلِ بَیتِ نَبِیِّنا عَن دینِهِ ، وأبلَجَ بِهِم عَن سَبیلِ مِنهاجِهِ ، وفَتَحَ بِهِم عَن باطِنِ یَنابیعِ عِلمِهِ ، فَمَن عَرَفَ مِن اُمَّةِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله واجِبَ حَقِّ إمامِهِ وَجَدَ طَعمَ حَلاوَةِ إیمانِهِ وعَلِمَ فَضلَ طَلاوَةِ إسلامِهِ

امام صادق علیه السلام: خداوند عز و جل به وسیله پیشوایان هدایت از خاندان پیامبر ما دینش را آشکار ساخت و به وسیله ایشان راهش را روشن نمود و به واسطه آنان چشمه های پنهان دانش خود را گشود. پس از امّت محمّد صلی الله علیه و آله هرکس که حقّ واجب امامش را بشناسد، مزه شیرین ایمانش را بچشد و به ارزش دلپذیری اسلام خود پی برد.

الکافی : ۱ / ۲۰۳ ، الغیبة للنعمانیّ : ۲۲۴ / ۷ ، مختصر بصائر الدرجات : ۸۹ وفیه «طراوة» بدل «طلاوة» کلّها عن إسحاق بن غالب ، بصائر الدرجات : ۴۱۳ / ۲ وفیه «طلاقة» بدل «طلاوة» عن ابن إسحاق بن غالب .

حدیث۶۵۶

امام صادق علیه السلام :

اِحفَظوا فینا ما حَفِظَ العَبدُ الصّالِحُ فِی الیَتیمَینِ ، وکانَ أبوهُما صالِحًا

امام صادق علیه السلام: درباره ما همان چیزی را نگهداری کنید که آن بنده شایسته [خضر علیه السلام] برای آن دو کودک یتیم که پدرشان مردی صالح بود نگهداری کرد.

أمالی الطوسیّ : ۲۷۳ / ۵۱۴ عن البرذون بن شبیب .

حدیث۶۵۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الأَنصارَ جاؤوا إلی رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله فَقالوا : یا رَسولَ اللّه ِ ، إنّا کُنّا ضُلاّلاً فَهَدانَا اللّه ُ بِکَ ، وعَیلَةً فَأَغنانَا اللّه ُ بِکَ ، فَاسأَلنا مِن أموالِنا ما شِئتَ فَهُوَ لَکَ ، فَأَنزَلَ اللّه ُ عَزَّوجَلَّ : «قُل لا أسأَلُکُم عَلَیهِ أجرًا إلاَّ المَوَدَّةَ فِی القُربی» . ثُمَّ رَفَعَ أبو عَبدِ اللّه ِ یَدَهُ إلَی السَّماءِ وبَکی حَتَّی اخضَلَّت لِحیَتُهُ

وقالَ : الحَمدُ للّه ِ الَّذی فَضَّلَنا

امام صادق علیه السلام: انصار نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله آمدند و عرض کردند: ای رسول خدا، ما مردمی گمراه بودیم و خداوند به واسطه تو ما را راهنمایی کرد و تنگدست بودیم و خدا به برکت وجود تو توانگرمان ساخت؛ بنابراین از دارایی های ما هرچه می خواهی از ما بخواه تا به تو دهیم.

پس خداوند عز و جل این آیه را فرو فرستاد: «بگو: من به ازای آن از شما مزدی نمی خواهم جز دوستی کردن با خویشاوندان» . در این هنگام امام صادق علیه السلامدستش را به طرف آسمان بالا برد و چندان گریست که محاسنش تر شد و فرمود: سپاس و ستایش خدای را که به ما برتری بخشید.

دعائم الإسلام : ۱ / ۶۷ ، وراجع : ص ۶۸ .

حدیث۶۵۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الرَّجُلَ (رُبَّما) يُحِبُّ الرَّجُلَ ويُبغِضُ وُلـدَهُ ، فَأَبَى اللّه ُ عَزَّوجَلَّ إلاّ أن يَجعَلَ حُبَّنا مَفتَرَضًا ـ أخَذَهُ مَن أخَذَهُ ، وتَرَكَهُ مَن تَرَكَهُ ـ واجِبًا ، فَقالَ : «قُل لا أَسأَلُكُم عَلَيهِ أجرًا إلاَّ المَوَدَّةَ فِي القُربى

امام صادق علیه السلام: انسان گاه مردی را دوست دارد اما فرزند او را دشمن می دارد، لیکن خداوند عزوجل جز این نخواست که دوستی و محبّت ما را واجب گرداند که عده ای آن را گرفتند و عده ای رهایش کردند. فرموده است: «بگو: من در ازای این از شما مزدی نمی خواهم مگر دوستی با خویشاوندانم» .

المحاسن : ۱ / ۲۴۰ / ۴۴۰ عن محمّد بن مسلم .

حدیث۶۵۹

امام صادق علیه السلام :

ـ في قَولِهِ تَعالى : «وَاعتَصِموا بِحَبلِ اللّه ِ جَميعًا» ـ : نَحنُ الحَبلُ

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «همگی به ریسمان خدا چنگ زنید» ـ : آن ریسمان ما هستیم.

أمالي الطوسيّ : ۲۷۲ / ۵۱۰ عن عمر بن راشد ، وراجع مجمع البيان : ۲ / ۸۰۵ ، ينابيع المودّة : ۱ / ۳۵۶ / ۱۰ ، إحقاق الحقّ : ۱۳ / ۸۴ نقلاً عن الأشراف .

حدیث۶۶۰

امام صادق علیه السلام :

مـا يَمنَعُكُم إذا كَلَّمَكُمُ النّاسُ أن تَقولوا لَهُم : ذَهَبنا مِن حَيثُ ذَهَبَ اللّه ُ ، وَاختَرنا مِن حَيثُ اختارَ اللّه ُ . إنَّ اللّه َ سُبحانَهُ اختارَ مُحَمَّدًا صلى الله عليه و آله وَاختارَ لَنا آلَ مُحَمَّدٍ ، فَنَحنُ مُتَمَسِّكونَ بِالخِيَرَةِ مِنَ اللّه ِ عَزَّوجَلَّ

امام صادق علیه السلام : چه مانعی دارد که هرگاه مردم با شما سخن گفتند به آنها بگویید: ما از همان راهی رفته ایم که خدا رفته است و همان چیزی را برگزیده ایم که خدا برگزیده است. خداوند سبحان محمّد صلی الله علیه و آله را برگزید و آل محمّد را برای ما گزینش فرموده؛ پس ما به برگزیدگان از جانب خدای عز و جلتمسّک جسته ایم.

أمالي الطوسيّ : ۲۲۷ / ۳۹۷ والمتن موافق لما في البحار : ۲۷ / ۳۲۶ / ۵ عن أمالي الطوسيّ ، بشارة المصطفى : ۱۱۱ كلاهما عن كليب بن معاوية الصيداويّ ، وراجع الكافي : ۲ / ۲۱۲ / ۱ .

حدیث۶۶۱

امام صادق علیه السلام :

كَذَبَ مَن زَعَمَ أنَّهُ يَعرِفُنا وهُوَ مُتَمَسِّكٌ بِعُروَةِ غَيرِنا

امام صادق علیه السلام : دروغ می گوید کسی که مدعی است ما را شناخته اما به دامن دیگران چنگ آویخته است.

معاني الأخبار : ۳۹۹ / ۵۷ عن إبراهيم بن زياد ، صفات الشيعة : ۸۲ / ۴ عن المفضّل بن عمر وفيه «من شيعتنا» بدل «يعرفنا» .

حدیث۶۶۲

امام صادق عليه السلام :
إنَّ اللّه َ جَعَلَ وَلايَتَنا أهلَ البَيتِ قُطبَ القُرآنِ ، وقُطبَ جَميعِ الكُتُبِ، عَلَيها يَستَديرُ مُحكَمُ القُرآنِ، وبِها نَوَّهَتِ الكُتُبُ ويَستَبينُ الإِيمانُ. وقَد أمَرَ رَسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله أن يُقتَدى بِالقُرآنِ وآلِ مُحَمَّدٍ ، وذلِكَ حَيثُ قالَ في آخِرِ خُطبَةٍ خَطَبَها : إنّي تارِكٌ فيكُمُ الثَّقَلَينِ : الثَّقَلَ الأَكبَرَ ، وَالثَّقَلَ الأَصغَرَ ، فَأَمَّا الأَكبَرُ فَكِتابُ رَبّي ، وأمَّا الأَصغَرُ فَعِترَتي أهلُ بَيتي ، فَاحفَظوني فيهِما فَلَن تَضِلّوا ما تَمَسَّكتُم بِهِما
امام صادق عليه السلام: خداوند ولايت ما اهل بيت را محور قرآن و محور همه كتابها [ى آسمانى] قرار داد كه قرآنِ استوار بر گرد آن مى چرخد و به واسطه آن همه كتابها ارج يافته اند و به واسطه آن حقيقت ايمان روشن مى شود. رسول خدا صلى الله عليه و آله دستور داد كه به قرآن و آل محمّد اقتدا شود، آن گاه كه در آخرين خطبه خود فرمود: من در ميان شما دو شى ء گرانسنگ بر جاى مى نهم: يكى بزرگتر، ديگرى كوچكتر، اما بزرگتر كتاب پروردگار من است و كوچكتر عترت يا همان اهل بيت منند، پس با پاسداشت آن دو مرا پاس داريد؛ زيرا تا زمانى
كه به اين دو چنگ زنيد هرگز گمراه نخواهيد شد.
تفسير العيّاشيّ : ۱ / ۵ / ۹ عن مسعدة بن صدقة .

حدیث۶۶۳

امام صادق عليه السلام :
مَن تَوَلّى آلَ مُحَمَّدٍ وقَدَّمَهُم عَلى جَميعِ النّاسِ بِما قَدَّمَهُم مِن قَرابَةِ رَسولِ اللّه ِ فَهُوَ مِن آلِ مُحَمَّدٍ لِتَوَلّيهِ آلَ مُحَمَّدٍ ، لا أنَّهُ مِنَ القَومِ بِأَعيانِهِم وإنَّما هُوَ مِنهُم بِتَوَلّيهِ إلَيهِم وَاتِّباعِهِ إيّاهُم ، وكَذلِكَ حُكمُ اللّه ِ في كِتابِهِ : «ومَن يَتَوَلَّهُم مِنكُم فَإِنَّهُ مِنهُم
امام صادق عليه السلام: هركس ولايت آل محمّد را بپذيرد وآنان را به سبب خويشاونديشان با رسول خدا صلى الله عليه و آله بر همه مردم مقدّم دارد، چنين كسى از آل محمّد است چون ولايت آل محمّد را دارد؛ نه به اين معنا كه در واقع جزء اين خاندان است بلكه از آنان است به سبب پذيرش ولايتشان وپيروى كردن از آنها. خداوند در كتاب خود اين گونه حكم كرده آن جا كه فرموده است: «و هركس از شما آنان را به ولايت گيرد از آنان خواهد بود» و ابراهيم عليه السلام فرمود: «پس هركه از من پيروى كند او از من است وهر كه نافرمانيم كند بى گمان تو آمرزنده مهربانى».
المائدة : ۵۱ .

حدیث۶۶۴

امام صادق عليه السلام :
للّه عَزَّوجَلَّ في بِلادِهِ خَمسُ حُرَم : حُرمَةُ رَسولِ اللّه ِ صلى الله عليه و آله ، وحُرمَةُ آلِ رَسولِ اللّه ِ صَلَّى اللّه ُ عَلَيهِم ، وحُرمَةُ كِتابِ اللّه عَزَّوجَلَّ ، وحُرمَةُ كَعبَةِ اللّه ِ ، وحُرمَةُ المُؤمِنِ
امام صادق عليه السلام: خداى عز و جل را درسرزمينش پنج حرمت است: حرمت رسول خدا صلى الله عليه و آله ، حرمت آل رسول خدا صلى اللّه عليهم، حرمت كتاب خداى عز و جل، حرمت كعبه خدا و حرمت مؤمن.
الكافي : ۸ / ۱۰۷ / ۸۲ عن عليّ بن شجرة .

حدیث۶۶۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ للّه ِ عَزَّوجَلَّ حُرُماتٍ ثَلاثًا لَيسَ مِثلَهُنَّ شَیءٌ : كِتابَهُ وهُوَ حِكمَتُهُ ونورُهُ ، وبَيتَهُ الَّذی جَعَلَهُ قِبلَةً لِلنّاسِ لا يُقبَلُ مِن أحَدٍ تَوَجُّهًا إلی غَيرِهِ ، وعِترَةَ نَبِيِّكُم صلی الله عليه و آله

امام صادق علیه السلام: خدای عز و جل را سه حرمت است که هیچ چیز [در حرمت]مانند آنها نیست: کتاب او که آن حکمت و نور اوست، خانه او که آن را قبله مردم قرار داده و روی کردن به غیر آن را از هیچ کس نمی پذیرد و عترت پیامبرتان صلی الله علیه و آله .

أمالی الصدوق : ۳۳۹ / ۱۳ ، معانی الأخبار : ۱۱۷ / ۱ كلاهما عن عبداللّه بن سنان ، الخصال : ۱۴۶ / ۱۷۴ عن ابن عبّاس قال : إنّ للّه . . . ، روضة الواعظين : ۲۹۷ .

حدیث۶۶۶

امام صادق علیه السلام :

لا تَدَعوا صِلَةَ آلِ مُحَمَّدٍ مِن أموالِكُم ، مَن كانَ غَنِيًّا فَعَلی قَدرِ غِناهُ ، ومَن كانَ فَقيرًا فَعَلی قَدرِ فَقرِهِ ، فَمَن أرادَ أن يَقضِیَ اللّه ُ لَهُ أهَمَّ الحَوائِجِ إلَی اللّه ِ فَلْيَصِلْ آلَ مُحَمَّدٍ وشيعَتَهُم بِأَحوَجِ ما يَكونُ مِن مالِهِ

امام صادق علیه السلام: صله دادن از اموال خود به آل محمّد را فرو مگذارید، هر که داراست به قدر دارایی اش [صله دهد] و هر که ناداراست به فراخور ناداریش. هر که می خواهد خداوند مهمترین حاجتهایی را که از خدا می خواهد برآورده سازد از مال خود آن چه را بیشتر از همه مورد نیاز اوست به آل محمّد و شیعیان آنان صله دهد.

بشارة المصطفی : ۶ عن عمران بن معقل .

حدیث۶۶۷

امام صادق علیه السلام :

سَمِعَ أبی رَجُلًا مُتَعَلِّقًا بِالبَيتِ وهُوَ يَقولُ : اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ ، فَقالَ لَهُ أبی : يا عَبدَ اللّه ِ ، لا تَبتُرها ، لا تَظلِمنا حَقَّنا ، قُل : اللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وأهلِ بَيتِهِ

امام صادق علیه السلام: پدرم مردی را دید که به کعبه آویخته و می گوید: اللهم صلّ علی محمّد. پدرم به او فرمود: ای بنده خدا، آن را ناقص مگو، حقّ ما را ضایع مگردان، بگو: اللهم صلّ علی محمّد و اهل بیته.

الكافی : ۲ / ۴۹۵ / ۲۱ ، عدّة الداعی : ۱۴۹ كلاهما عن ابن القدّاح .

حدیث۶۶۸

امام صادق علیه السلام :

(إنَّ ذِكرَنا مِن ذِكرِ اللّه ِ) ، إنّا إذا ذُكِرنا ذُكِرَ اللّه ُ ، وإذا ذُكِرَ عَدُوُّنا ذُكِرَ الشَّيطانُ

امام صادق علیه السلام: [همانا یاد کردن از ما یاد کردن از خداست] هرگاه ما یاد شویم، خدا یاد شده است و هرگاه دشمن ما یاد شود، شیطان یاد شده است.

الكافی : ۲ / ۱۸۶ / ۱ عن علیّ بن أبی حمزة .

حدیث۶۶۹

امام صادق علیه السلام :

ـ لِداوُدَ بنِ سَرحانَ ـ : یا داوُدُ ، أبلِغ مُوالِیَّ عَنِّی السَّلامَ ، وأنّی أقولُ : رَحِمَ اللّه ُ عَبدًا اجتَمَعَ مَعَ آخَرَ فَتَذاکَرا أمرَنا ، فَإِنَّ ثالِثَهُما مَلَکٌ یَستَغفِرُ لَهُما . ومَا اجتَمَعَ اثنانِ عَلی ذِکرِنا إلاّ باهَی اللّه ُ تَعالی بِهِمَا المَلائِکَةَ ، فَإِذَا اجتَمَعتُم فَاشتَغِلوا بِالذِّکرِ ، فَإِنَّ فِی اجتِماعِکُم ومُذاکَرَتِکُم إحیاءَنا . وخَیرُ النّاسِ مِن بَعدِنا مَن ذاکَرَ بِأَمرِنا ودَعا إلی ذِکرِنا

امام صادق علیه السلام: به داود بن سرحان ـ : ای داود، سلام مرا به دوستدارانم برسان و به آنان ابلاغ کن که من می گویم: رحمت خدا بر آن بنده ای که با دیگری گرد آید و دو نفری درباره قضیه ما گفتگو کنند؛ که در این حال سومین نفر آنان فرشته ای است که برای آن دو آمرزش می طلبد. هیچ دو نفری گرد هم نیامدند و از ما یاد نکردند مگر این که خداوند متعال به وجود آنان بر فرشتگان بالید. پس، هرگاه گرد هم آمدید به ذکر مشغول شوید؛ زیرا گردهمایی و مذاکره شما با یکدیگر باعث زنده شدن ما می شود. بهترین مردم بعد از ما کسی است که درباره کار ما مذاکره کند و به یاد و نام ما فرا خواند.

أمالی الطوسیّ : ۲۲۴ / ۳۹۰ ، بشارة المصطفی : ۱۱۰ وفیه «إحیاء لأمرنا» بدل «إحیاءنا» ، کلاهما عن معتب مولی أبی عبداللّه .

حدیث۶۷۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ مِنَ المَلائِکَةِ الَّذینَ فِی السَّماءِ لَیَطَّلِعونَ عَلَی الواحِدِ وَالاِثنَینِ وَالثَّلاثَةِ وهُم یَذکُرونَ فَضلَ آلِ مُحَمَّدٍ ، فَیَقولونَ : أما تَرَونَ إلی هؤُلاءِ فی قِلَّتِهِم وکَثرَةِ عَدُوِّهِم یَصِفونَ فَضلَ آلِ مُحَمَّدٍ صلی الله علیه و آله ؟! فَتَقولُ الطّائِفَةُ الاُخری مِنَ المَلائِکَةِ : «ذلِکَ فَضلُ اللّهِ یُؤتیهِ مَن یَشاءُ وَاللّه ُ ذُو الفَضلِ العَظیمِ

امام صادق علیه السلام: برخی از فرشتگان آسمان یکی دو سه نفر [از اهل زمین]را می بینند که مشغول سخن گفتن از فضایل آل محمّد هستند، پس می گویند: نمی بینید این عده را که با تعداد اندکشان وداشتن دشمنان فراوان، از فضایل آل محمّد صلی الله علیه و آله یاد می کنند؟! گروه دیگری از فرشتگان می گویند: «این فضل خداست که آن را به هرکه بخواهد عطا می کند و خدا دارای فضل بسیار است».

الکافی : ۸ / ۳۳۴ / ۵۲۱ ، وذکره أیضًا فی : ۲ / ۱۸۷ / ۴ ، تأویل الآیات الظاهرة : ۶۶۷ کلّها عن المستورد النخعی عمّن رواه ، والآیة : ۴ من سورة الجمعة .

حدیث۶۷۱

امام صادق علیه السلام :

مَن دَمَعَت عَینُهُ دَمعَةً لِدَمٍ سُفِکَ لَنا ، أو حَقٍّ لَنا اُنقِصناهُ ، أو عِرضٍ اُنتُهِکَ لَنا أو لِأَحَدٍ مِن شیعَتِنا بَوَّأَهُ اللّه ُ تَعالی بِها فِی الجَنَّةِ حُقبًا

امام صادق علیه السلام: هرکس به خاطر خونی که از ما ریخته شده، یا حقّی که از ما گرفته شده ویا هتک حرمتی که نسبت به ما یا یکی از شیعیان ما شده باشد قطره ای اشکّ بریزد، خداوند متعال به سبب آن او را یک حقب [هشتاد تا صد سال]در بهشت جای دهد.

أمالی الطوسیّ : ۱۹۴ / ۳۳۰ ، أمالی المفید : ۱۷۵ / ۵ کلاهما عن محمّد بن أبی عمارة الکوفیّ .

حدیث۶۷۲

امام صادق علیه السلام :

تَجلِسونَ وتَتَحِدَّثونَ ؟ قُلتُ : جُعِلتُ فِداکَ ، نَعَم . قالَ : إنَّ تِلکَ المَجالِسَ اُحِبُّها فَأَحیوا أمرَنا ، إنَّهُ مَن ذَکَرَنا أو ذُکِرنا عِندَهُ فَخَرَجَ مِن عَینَیهِ مِثلُ جَناحِ الذُّبابِ غَفَرَ اللّه ُ لَهُ ذُنوبَهُ ولَو کانَت أکثَرَ مِن زَبَدِ البَحرِ

بکر بن محمّد اَزدی از امام صادق علیه السلام: آیا باهم می نشینید و گفتگو می کنید؟ عرض کردم، آری، فدایت شوم. فرمود: من این گونه مجالس را دوست دارم. پس یاد ما را زنده کنید؛ که هرکس از ما یاد کند یا در حضور او از ما یاد شود و به اندازه پر مگسی اشکّ از دیدگانش بیرون آید خداوند گناهان او را بیامرزد حتی اگر بیشتر از کف دریا باشد.

ثواب الأعمال : ۲۲۳ / ۱ ، بشارة المصطفی : ۲۷۵ نحوه ، وراجع مستطرفات السرائر : ۱۲۵ ، المحاسن : ۱ / ۱۳۶ / ۱۷۴ ، کامل الزیارات : ۱۰۴ ، تفسیر القمّیّ : ۲ / ۲۹۲ .

حدیث۶۷۳

امام صادق علیه السلام :

مَن ذُکِرنا عِندَهُ فَفاضَت عَیناهُ حَرَّمَ اللّه ُ وَجهَهُ عَلَی النّارِ

امام صادق علیه السلام: هرکس در نزد او از ما یاد شود و او بگرید، خداوند چهره اش را بر آتش حرام گرداند.

کامل الزیارات : ۱۰۴ عن فضیل بن فضالة .

حدیث۶۷۴

امام صادق علیه السلام :

نَفَسُ المَهموم لِظُلمِنا تَسبیحٌ ، وهَمُّهُ لَنا عِبادَةٌ ، وکِتمانُ سِرِّنا جِهادٌ فی سَبیلِ اللّه ِ . ثُمَّ قالَ أبو عَبدِاللّه ِ علیه السلام : یَجِبُ أن یُکتَبَ هذَا الحَدیثُ بِالذَّهَبِ

ابان بن تغلب از امام صادق علیه السلام: نفس کشیدن غمدیده از برای ستمی که بر ما رفته، تسبیح است و اندوه او به خاطر ما عبادت است و پرده پوشی اسرار ما، جهاد در راه خداست. حضرت صادق علیه السلامسپس فرمود: باید این حدیث را باطلا نوشت.

أمالی الطوسیّ : ۱۱۵ / ۱۷۸ ، أمالی المفید : ۳۳۸ / ۲ ، بشارة المصطفی : ۲۵۷ ، وراجع الکافی : ۲ / ۲۲۶ / ۱۶ .

حدیث۶۷۵

امام صادق علیه السلام :

مَن عَرَفَ حَقَّنا وأحَبَّنا فَقَد أحَبَّ اللّه َ تَبارَکَ وتَعالی

امام صادق علیه السلام: هرکه حقّ (و مقام) ما را بشناسد و دوستمان بدارد بی گمان خدای تبارک و تعالی را دوست داشته است.

الکافی : ۸ / ۱۲۹ / ۹۸ عن حفص بن غیاث ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۳۷ .

حدیث۶۷۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ حُبَّنـا (أهـلَ البيتِ) يُنَزِّلُهُ اللّه ُ مِنَ السَّمـاءِ مِن خَزائِنَ تَحتَ العَرشِ كَخَزائِنِ الـذَّهَبِ وَالفِضَّةِ ، ولاـ يُنزِلُهُ إلاّ بِقَـدَرٍ ، ولا يُعطيهِ إلاّ خَيرَ الخَلقِ ، وإنَّ لَهُ غَمامَةً كَغَمامَةِ القَطرِ ، فَإِذا أرادَ اللّه ُ أن يَخُصَّ بِهِ مَن أحَبَّ مِن خَلقِهِ أذِنَ لِتِلكَ الغَمامَةِ فَتَهَطَّلَت كَما تَهَطَّلَتِ السَّحابُ ، فَتُصيبُ الجَنينَ فی بَطنِ اُمِّهِ

امـام صـادق علیه السـلام: محبّت به مـا [اهـل بیت] را خداونـد از خزانه هـایی که زیر عرش اوست وماننـد خزانه های زر و سیم می باشـند، از آسـمان فرو می فرسـتد و آن را جز به انـدازه نفرسـتد و جز به بهترین آفریـدگان عطایش نکنـد. این محبّت را ابری است، همچون ابرهای باران زا؛ پس هرگاه خداوند بخواهد آن را به بنده ای که دوستش می دارد اختصاص دهد به آن ابر فرمان می دهد و باران محبّت فرو می ریزد، همچنان که ابرهای باران زا می بارند و این باران به جنین در شکم مادرش می رسد.

تحف العقول : ۳۱۳ عن أبی جعفر محمّد بن النعمان الأحول .

حدیث۶۷۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ فَوقَ كُلِّ عَبادَةٍ عِبادَةً ، وحُبُّنا أهلَ البَيتِ أفضَلُ عِبادَةٍ

امام صادق علیه السلام: بالا دست هر عبادتی عبادتی است و محبّت به ما اهل بیت بالاترین عبادت است.

المحاسن : ۱ / ۲۴۷ / ۴۶۲ عن حفص الدّهان .

حدیث۶۷۸

امام صادق علیه السلام :

مَن وَجَدَ بَردَ حُبِّنا عَلى قَلبِهِ فَليُكثِرِ الدُّعاءَ لِاُمِّهِ ، فَإِنَّها لَم تَخُن أباهُ

امـام صادق علیه السـلام: هرکه خنکای محبّت ما را در دلش یافت، برای مادرش زیاد دعا کنـد؛ زیرا [معلوم می شود که] به پـدرش خیانت نکرده است.

معانی الأخبار : ۱۶۱ / ۴ ، بشارة المصطفی : ۹ کلاهما عن المفضّل بن عمر .

حدیث۶۷۹

امام صادق علیه السلام :

مَن كـانَ يُحِبُّنـا وهُوَ فی مَوضِعٍ لا يَشـينُهُ فَهُوَ مِن خالِصِ اللّه ِ تَبارَكَ وتَعالى . قُلتُ : جُعِلتُ فِداكَ ، ومَا المَوضِعُ الَّذی لا يَشـينُهُ؟ قالَ: لايُرمى فيمَولِدِهِ. ـ وفيخب آخرٍ: لَم يُجعَل وَلَدَزِنًا ـ

ابن بکیر از امام صادق علیه السـلام: هرکس مارا دوست بـدارد و در وضـعی هم نباشد که مایه عیب و ننگ او باشد، چنین کسـی از مخلصان خدای تبارک و تعالی است. عرض کردم: فدایت شوم، یعنی چه در وضعی نباشد که مایه عیب و ننگ او باشد؟ فرمود: در نسبش متهم نباشد.

در خبری دیگر آمده است: زنازاده نباشد.

معانی الأخبار : ۱۶۶ / ۱ .

حدیث۶۸۰

امام صادق علیه السلام :

وَاللّهِ لا یُحِبُّنا مِنَ العَرَبِ وَالعَجَمِ إلّا أهلُ البُیوتاتِ وَالشَّرَفِ وَالمَعدِنِ ، ولا یُبغِضُنا مِن هؤُلاءِ وهؤُلاءِ إلّا کُلُّ دَنَسٍ مُلصَقٍ

امام صادق علیه السلام: به خدا سوگند که از عرب و عجم ما را دوست ندارند مگر کسانی که خانواده دار و شریف و اصیل هستند و از این رو از اینان و آنان ما را دشمن ندارد، مگر کسی که آلوده و بی نسب باشد.

الکافی : ۸ / ۳۱۶ / ۴۹۷ عن ربعیّ ، الملصق ـ بتشدید الصاد ویخفّف ـ : الدعیّ المتّهم فی نسبه ، والرجل المقیم فی الحیّ ولیس منهم ، ووردت الأخبار المتواترة علی أنّ حبّ أهل البیت علامة طیب الولادة وبغضهم علامة خبثها . (مرآة العقول : ۲۶ / ۴۲۰) .

حدیث۶۸۱

امام صادق علیه السلام :

رَأَیتُ جابِرًا مُتَوَکِّئًا عَلی عَصاهُ وهُوَ یَدورُ فی سِـکَکِ الأَنصارِ ومَجالِسِـهِم وهُوَ یَقولُ : . . . یا مَعشَرَ الأَنصارِ ، أدِّبوا أولادَکُم عَلی حُبِّ عَلِیٍّ ، فَمَن أبی فَانظُروا فی شَأنِ اُمِّهِ

ابو زبیر مکّی: جابر را دیدم که عصا زنان در کوی و برزن انصار و در انجمنهای آنان می گشت و می گفت:... ای گروه انصار، فرزندان خود را دوستدار علی بار آورید و هریک نپذیرفت در حال مادر او بیندیشید.

علل الشرائع : ۱۴۲ ، الفقیه : ۳ / ۴۹۳ / ۴۷۴۴ ، رجال الکشّیّ : ۱ / ۲۳۶ ، الثاقب فی المناقب : ۱۲۴ / ۱۲۳ .

حدیث۶۸۲

امام صادق علیه السلام :

ابو زبیر و عطیّه عوفی و جوّاب: هریک جداگانه گفته اند: جابر را دیدم که تکیه زنان بر عصای خویش در کوچه های مدینه و محل تجمع مردم مدینه می گردد و این خبر را روایت می کند و سپس می گوید: ای گروه انصار، فرزندان خود را دوستدار علی بار آورید و هر کدام آنها نپذیرفت باید در حال مادر او اندیشه کرد.

جوّاب ـ بتثقیل الواو وآخره موحّدة ـ : ابن عبداللّه التیمیّ الکوفیّ ، صدوق رُمی بالإرجاء ، من السادسة .

حدیث۶۸۳

امام صادق علیه السلام :

یا مَعشَرَ الشّیعَةِ ، عَلِّموا أولادَکُم شِعرَ العَبدِیِّ

امام صادق علیه السلام: ای گروه شیعیان، به فرزندانتان اشعار عبدی را بیاموزید؛ چه او بر دین خداست. اینک نمونه هایی از اشعار عبدی:

آیا پرسشت از نشان خانه ویران یار، درد ناخوش عشقت را درمان می کند؟!

و یا سوز دلت را در آن روز که فراق دوست نزدیک می شود قطره های ریزان اشکت، فرو می نشاند؟!

هیهات ، عشق برانگیخته را پایان نمی بخشد دوری دوستی که رفته و دیگر باز نمی گردد.

ای پیشاهنگ قبیله! چشمان اشکبار، قبیله را از آب و گیاه بی نیاز می کند

تا آن جا که می گوید:

ای شترسواری که گامهای مرکب نیرومندت پهنای دشت را به تقریب و جنب [دو نوع از راه سپردن شتر تند و کند] در می نوردد. و در فراز غزال خوش خط و خال را می گیرد و در نشیب شاهین تیز بال را خسته می کند.

و بادهای سهمگین را چون اشتران خسته و رنجور بیابان پشت سر می گذارد،

درود مرا به قبری که در نجف است و بهترین انسان از عرب و عجم را در بردارد برسان.

و در آن جا، شعار خدایی تو، فروتنی در برابرش باشد و بهترین وصّی و داماد بهترین پیامبر را ندا ده.

تا آن جا که می گوید:

تو کسی نیستی مگر برادر و یاور آن [پیامبر] راهنما و آشکار کننده حقّی و ستایش شده کتابها [ی آسمانی] .

تو همسر پاره تن پیغمبر، زهرایی و تنها نگهبان او و پدر فرزندان بزرگوار اویی.

فرزندانی که در راه خدا سختکوشند و از او یاری می جویند و بدو معتقدند و برای همو کار می کنند.

و چنان راهنمایانی هستند که اگر شب دیجور گمراهی همه جا را فرا گیرد شبروان را بهتر از هر کوکب و شهابی راهنمایی می کنند.

از آن روز که مهر خود را به پای آنان ریختم مرا رافضی خواندند و این بهترین لقبی است که بدان خوانده می شوم!

درود خدای عرش نشین، پیوسته و هماره، بر فرزند غمگسار فاطمه باد.

و آن دو فرزندی که یکی به زهر ستم نابهنگام مرد و آن دیگری که با گونه خاک آلود به خاک رفت.

و پس از وی، بر آن عبادت پیشه پارسا، سجّاد و آن گاه بر شکافنده دانش که به غایت طلب نزدیک شد.

و سپس بر جعفر و فرزندش موسی و آن گاه بر امام نیکوکار حضرت رضا و جواد عابد کوشا.

و بر عسکریین و مهدی که قائم آنان و صاحب امر است و جامه های پاک و سپید هدایت به تن دارد، همو که زمین آکنده شده از ظلم و بیداد را از عدل و داد می آکند و گمراهان و شرآفرینان را سرکوب می کند.

پیشوای دلیران بی باک و رزمنده ای است که برای برکندن گیاهان هرزه به پیکار سرکشان می روند.

نمونه دیگری از اشعار عبدی:

ای سروران من، ای فرزندان علی، ای آل طه و ای آل «صاد».

کیست که با شما برابری کند، شمایانی که نمایندگان خدا در زمین هستید؟!

شما ستارگان راهنمایی هستید که خداوند هر رهجویی را به واسطه آن راه می نماید.

اگر رهبری شما نبود ما گمراه می شدیم وراه از بیراهه بازشناخته نمی شد.

پیوسته عمر خویش را با مهر شما می گذرانم و با دشمنان شما دشمنی می ورزم.

توشه ای جز مهر شما ندارم و این بهترین رهتوشه است.

مهر شما اندوخته من است که در پهنه قیامت بدان تکیه می کنم.

دوستی شما و بیزاری از آن که دشمن شماست اعتقاد من است.
أبو محمّد سفیان بن مصعب العبدیّ الکوفیّ ، من شعراء أهل البیت الطاهر المتزلّفین إلیهم بولائه وشعره ، المقبولین عندهم لصدق نیّته وانقطاعه إلیهم . وقد ضمّن شعره غیر یسیر من مناقب مولانا أمیر المؤمنین الشهیرهٔ ، وأکثر من مدحه ومدح ذرّیّته الأطیبین وأطاب ، وتفجّع علی مصائبهم ورثاهم علی ما انتابهم من المِحن ، ولم نجد فی غیر آل اللّه له شعرًا . . .
عدّه شیخ الطائفهٔ فی رجاله من أصحاب الإمام الصادق علیه السلام . ولم تک صحبته مجرّد اُلفهٔ معه ، أو محض اختلاف إلیه ، أو أنّ عصرًا واحدًا یجمعهما ، لکنّه حظی بزلفهٔ عنده منبعثهٔ عن صمیم الودّوخالص الولاء ، وإیمان لا تشوبه أیّ شائبهٔ ، حتّی أمر الإمام علیه السلامشیعته بتعلیم شعره أولادهم وقال : إنّه علی دین اللّه . کما رواه الکشّیّ فی رجاله بإسناده عن سماعهٔ قال : قال أبو عبداللّه علیه

السلام : يا معشر الشيعة ، علّموا أولادكم شعر العبديّ فإنّه على دين اللّه .
وينمّ عن صدق لهجته واستقامة طريقته فى شعره وسلامة معانيه عن أىّ مغمز ، أمر الإمام عليه السلام إيّاه بنظم ما تنوح به النساء فى المآتم ، كما رواه الكشّىّ فى رجاله .
لم نقف على تاريخَى ولادة المترجَم له ووفاته ، ولم نعثر على ما يقرّبنا إليهما إلّا ماسمعت من روايته عن الإمام جعفر بن محمّد عليه السلام واجتماعه مع السيّد الحِمْيرىّ المولود سنة ۱۰۵ والمتوفّى سنة ۱۷۸ ومع أبى داود المسترقّ . وملاحظة تاريخَى ولادة أبى داود المسترقّ الراوى عنه ووفاته يؤذننا بحياة شاعرنا العبدىّ إلى حدود سنة وفاة الحِمْيرىّ ، فإنّ أبا داود توفّى سنة ۲۳۱ كما فى فهرست النجاشىّ أو فى سنة ۲۳۰ كما فى رجال الكشّىّ ، وعاش سبعين سنة كما ذكره الكشّىّ . فتكون ولادة أبى داود سنة ۱۶۱ على قول النجاشىّ و ۱۶۰ على اختيار الكشّىّ . وبطبيعة الحال كان له من عمره حين روايته عن المترجم أقلّ ما تستدعيه الرواية ، فيستدعى بقاء المترجم أقلاًّ إلى أواخر أيّام الحِمْيرىّ ، فما فى أعيان الشيعة : ۱ / ۳۷۰ من كون وفاة المترجم فى حدود سنة ۱۲۰ قبل ولادة الراوى عنه أبى داود المسترقّ بأربعين سنة خالٍ عن كلّ تحقيق وتقريب ، (راجع الغدير : ۲ / ۲۹۰ ـ ۳۲۸ ترجمة العبدىّ الكوفىّ وما فى شعره من الحديث) .

حديث۶۸۴

امام صادق علیه السلام :
قُلتُ لِأَبى عَبدِ اللّهِ عليه السلام : أوصِنى جُعِلتُ فِداكَ ، فَقالَ : اُوصيكَ بِتَقوَى اللّهِ وَالوَرَعِ وَالعِبادَةِ وطولِ السُّجودِ وأداءِ الأَمانَةِ وصِدقِ الحَديثِ وحُسنِ الجِوارِ ، صِلوا عَشائِرَهُم وعودوا مَرضاهُم
علقمه: به حضرت صادق علیه السلام عرض کردم: فدایت شوم، مرا نصیحت و سفارشی فرما. حضرت فرمود: سفارش می کنم تو را به تقوای الهی و پارسایی و عبادت وطول دادن سجده وادای امانت و راستگویی وحسن همسایگی. با کسانشان رفت و آمد کنید و از بیمارانشان عیادت کنید و در تشییع جنازه هایشان حاضر شوید. برای ما زیور باشید و مایه زشتی ما نباشید؛ کاری کنید که مردم دوستمان بدارند و کاری نکنید که مبغوض آنها واقع شویم؛ همه محبتها را به سوی ما بکشانید و هرگونه زشتی را از ما بگردانید؛ هر خوبی که در حقّ ما گفته شود ما اهل آن هستیم و هر بدی که درباره ما گفته شود نه چنانیم. ما را در کتاب خدا حقّی است و با پیامبر خدا خویشاوندیم و پاک زاده شده ایم. این چنین بگویید.
وفى المصدر «عشايركم» و «مرضاكم» و ما أثبتناه موافق لسياق الحديث و ما جاء فى ح ۷۶۷ .

حديث۶۸۵

امام صادق علیه السلام :
مَن أحَبَّنا فَليَعمَل بِعَمَلِنا ، ولِيَتَجَلبَبِ الوَرَعَ
امام علی علیه السلام: هر که ما را دوست دارد باید به کردار ما عمل کند و ردای پارسایی در برکند.
غرر الحكم : ۸۴۸۳ .

حديث۶۸۶

امام صادق علیه السلام :
دَخَلتُ عَلى أميرِ المُؤمِنينَ عَلِيِّ بنِ أبى طالِبٍ عليه السلام فَقُلتُ : السَّلامُ عَلَيكَ يا أميرَ المُؤمِنينَ ورَحمَةُ اللّهِ وبَرَكاتُهُ ، كَيفَ أمسَيتَ ؟

قالَ : أمسَيتُ مُحِبًّا لِمُحِبّنا ، ومُبغِضًا لِمُبغِضِنا ، وأمسى مُحِبُّنا مُغتَبِطًا بِرَحمَةٍ مِنَ اللّه كانَ يَنتَظِرُها ، وأمسى عَدُوُّنا يُؤَسِّسُ بُنيانَهُ عَلى شَفا جُرُفٍ هارٍ ، وكَأَنَّ ذلِكَ الشَّفا قَدِ انهارَ بِهِ في نارِ جَهَنَّمَ ، وكَأَنَّ أبوابَ الرَّحمَةِ قَد فُتِحَت لِأَهلِها ، فَهَنيئًا لِأَهلِ الرَّحمَةِ رَحمَتُهُم ، وَالتَّعسُ لِأَهلِ النّارِ وَالنّارُ لَهُم .

يـا حَنَشُ ، مَن سَرَّهُ أن يَعلَمَ أمُحِبٌّ لَنـا أم مُبغِضٌ فَليَمتَحِن قَلبَهُ ، فَإِن كانَ يُحِبُّ وَلِيًّا لَنا فَلَيسَ بِمُبغِضٍ لَنا ، وإن كانَ يُبغِضُ وَلِيَّنا فَلَيسَ بِمُحِبٍّ لَنا ، إنَّ

اللّه َ تَعالى أخَذَ الميثاقَ لِمُحِبّنا بِمَوَدَّتِنا ، وكَتَبَ فِي الذِّكرِ اسمَ مُبغِضِنا ، نَحنُ النُّجَباءُ وأفراطُنا أفراطُ الأَنبِياءِ

حَنَش بن مُعتَمر: بر اميرالمؤمنين على بن ابى طالب عليه السلاموارد شـدم و عرض كردم: سـلام و رحمت و بركات خداوند بر تو باد اى اميرالمؤمنين، چگونه روز خود را به شب رساندى؟ فرمود: روز خود را به شب رساندم در حالى كه دوسـتدار خود را دوست مى دارم و دشـمنم را دشـمن و دوسـتدار ما در حالى روز خود را به شب مى رساند كه نسبت به رحمت خداوند كه در انتظار آن است، شادمان مى باشد و دشمن ما در حالى روز خود را به شب مى رساند كه بناى كار خود را بر لبه پرتگاهى در حال ريزش مى سازد و آن لبه، او را در آتش فرو مى افكنـد و درهاى رحمت به روى اهل آن گشوده شده است. پس اهل رحمت را رحمتشان گوارا باد و هلاكت و دوزخ، ارزانى دوزخيان باد.

اى حنش! هر كه خوشحال مى شود بداند كه آيا دوستدار ماست يا دشمن
ما دلش را بيازمايد، اگر دوست ما را دوست داشته باشد، دشمن ما نيست و
اگر دوست ما را دشـمن داشـته باشد دوسـتدار ما نمى باشد. خداوند متعال از دوستدار ما بردوستى ما پيمان گرفته ودر لوح محفوظ نام دشمن ما را نوشته است. ماييم برگزيدگان[خدا] وپيشتازانما [به سوى حوض كوثر] پيشتازان پيامبرانند.

أمالى الطوسىّ : ۱۱۳ / ۱۷۲ ، أمالى المفيد : ۳۳۴ / ۴ ، بشارة المصطفى : ۴۵ ، كشف الغمّة : ۲ / ۸ ، الغارات : ۲ / ۵۸۵ نحوه .

حديث۶۸۷

امام صادق عليه السلام :

وَجَدتُ في كِتابِ مَيثَمٍ رضى الله عنه يَقولُ : تَمَسَّينا لَيلَةً عِنـدَ أميرِ المُؤمِنينَ عَلِيِّ بن أبى طالِبٍ عليه السـلام ، فَقالَ لَنا : لَيسَ مِن عَبدٍ امتَحَنَ اللّه ُ قَلبَهُ بِالإِيمانِ إلاّ أصبَحَ يَجِدُ مَوَدَّتَنا عَلى قَلبِهِ ، ولا أصبَحَ عَبدٌ مِمَّن سَخَطَ اللّه ُ عَلَيهِ إلاّ يَجِدُ بُغضَنا عَلى قَلبِهِ ، فَأَصبَحنا نَفرَحُ بِحُبِّ المُؤمِنِ لَنـا ، ونَعرِفُ بُغضَ المُبغِضِ لَنا ، وأصبَحَ مُحِبُّنا مُغتَبِطًا بِحُبِّنا بِرَحمَـةٍ مِنَ اللّه يَنتَظِرُها كُلَّ يَوم ، وأصبَحَ مُبغِضُـنا يُؤَسِّسُ بُنيـانَهُ عَلى شَفا جُرُفٍ هـارٍ ، فَكَأَنَّ ذلِكَ الشَّفا قَدِ انهارَ بِهِ في نارِ جَهَنَّمَ ، وكَأَنَّ أبوابَ الرَّحمَـةِ قَد فُتِحَت لِأَصحابِ الرَّحمَـةِ ، فَهَنيئًا لِأَصحابِ الرَّحمَةِ رَحمَتُهُم ، وتَعسًا لِأَهلِ النّارِ مَثواهُم . إنَّ عَبدًا لَن يُقَصِّرَ في حُبِّنا لِخَيرٍ جَعَلَهُ اللّه ُ في قَلبِهِ ، ولَن يُحِبَّنا مَن يُحِبُّ مُبغِضَنا ، إنَّ ذلِكَ لا يَجتَمِعُ في قَلبٍ واحِدٍ و «ما جَعَلَ اللّه ُ لِرَجُلٍ مِن قَلبَينِ في جَوفِهِ

صالح بن ميثم تمّار (رحمه اللّه): در كتاب ميثم رضى الله عنه ديدم كه مى گويد: شبى را در خدمت اميرالمؤمنين على بن ابى طالب عليه السـلام بوديم. آن حضرت به ما فرمود: هيچ بنده اى نيست كه خداوند دلش را براى ايمان صاف و خالص كرده باشد مگر اين كه محبّت ما را در قلبش احساس مى كنـد وهيـچ بنده اى نيست كه خداوند از او در خشم و ناخشـنودى باشد مگر اين كه در قلبش نسبت به ما احساس بغض مى كند. بنابراين، ما از اين كه مؤمن دوسـتمان مى دارد شاد مى شويم و دشـمنى كسـى را كه با ما بغض مى ورزد مى دانيم. دوسـتدار ما از رحمت خداونـد كه به واسـطه محبّت ما هر روز انتظار آن را مى كشـد شادمان است و دشـمن ما بنـاى خود را در لبه پرتگاهى در حال ريزش پى ريزى مى كنـد كه اين لبه، او را در آتش دوزخ فرو مى افكنـد و درهاى رحمت به

روی اهل رحمت گشوده شده است؛ پس گوارا باد اهل رحمت را، رحمتشان و نابود باد جایگاه اهل دوزخ. هر بنده ای که خداوند در دل او خیری قرار داده باشد هرگز در دوست داشتن ما کوتاهی نمی کند و کسی که دشمن ما را دوست بدارد هیچ گاه ما را دوست نخواهد داشت. این دو در یک قلب با هم جمع نمی شوند و «خدا برای هیچ مردی در درونش دو دل ننهاده است» که با این یکی عده ای را دوست بدارد و با آن دیگری دشمن آنها را. کسی که ما را دوست می دارد این محبّت نسبت

به ما را، همچون زر نابی که در آن ناخالصی نیست، خالص می گرداند.

ماییم برگزیدگان [خدا] و پیشتازان ما (به سوی حوض کوثر) پیشتازان پیامبرانند؛ من وصی پیامبران هستم، من حزب خدا و رسول او هستم و آن گروه سرکش و یاغی حزب شیطانند. پس هرکه دوست دارد حال خود را درباره محبّت ما بداند دلش را بیازماید، اگر در آن نسبت به کسی که مردم را بر ضد ما می شوراند احساس دوستی کرد، بداند که خدا و جبرئیل و میکائیل دشمن او هستند و خداوند دشمن کافران می باشد.

الأحزاب : ۴ .

حدیث۶۸۸

امام صادق علیه السلام :

مَن أحَبّنا للّه نَفَعَهُ حُبّنا ولَو كانَ فی جَبَلِ الدّيلَمِ ، ومَن أحَبّنا لِغَيرِ ذلِكَ فَإنّ اللّه يَفعَلُ ما يَشاءُ ، إنّ حُبّنا أهلَ البَيتِ يُساقِطُ عَنِ العِبادِ الذّنوبَ كَمايُساقِطُ الرّيحُ الوَرَقَ مِنَ الشّجَرِ

امام سجاد علیه السلام: هر که ما را به خاطر خدا دوست بدارد، این محبّت او نسبت به ما، وی را سود بخشد حتی اگر در کوه دیلم باشد و هر که ما را به خاطر چیزی غیر از خدا دوست بدارد، خداوند هر گونه که بخواهد عمل خواهد کرد. همانا دوست داشتن ما اهل بیت، گناهان را از بندگان فرو می ریزاند همان گونه که باد، برگهای درخت را می ریزد.

بشارة المصطفى : ۳ عن أبی رزين ، شرح الأخبار : ۲ / ۵۱۳ / ۹۰۶ نحوه عن علیّ بن حمزة عن الحسين ، وذكر أيضًا فی : ۱ / ۱۶۳ / ۱۱۶ نحوه عن الإمام الحسين عليه السلام .

حدیث۶۸۹

امام صادق علیه السلام :

بِحُبّنا تُغفَرُ لَكُمُ الذّنوبُ

امام باقر علیه السلام: به واسطه دوست داشتن ما، گناهان شما آمرزیده می شود.

أمالی الطوسیّ : ۴۵۲ / ۱۰۱۰ عن شجرة ، بشارة المصطفى : ۶۷ عن خالد بن طهماز أبی العلاء الخفّاف ، وفيه «لحبّنا يغفر لكم» .

حدیث۶۹۰

امام صادق علیه السلام :

مَن أحَبّنا للّه وأحَبّ مُحِبّنا لا لِغَرَضِ دُنيا يُصيبُها مِنهُ ، وعادى عَدُوّنا لا لإِحنَةٍ كانَت بَينَهُ وبَينَهُ ثُمّ جاءَ يَومَ القِيامَةِ وعَلَيهِ مِنَ الذّنوبِ مِثلُ رَملِ عالِجٍ وزَبَدِ البَحرِ غَفَرَ اللّه تَعالى لَهُ

امام صادق علیه السلام: هر کس ما را و دوستدار ما را به خاطر خدا دوست بدارد، نه برای دست یافتن به غرضی دنیایی و دشمن ما را نیز دشمن بدارد، اما نه به خاطر کینه ای شخصی که میان آنهاست، اگر در روز قیامت با گناهانی به اندازه ریگهای ریگستان و

کف دریا بیاید، خداوند متعال او را بیامرزد.
أمالی الطوسیّ : ۱۵۶ / ۲۵۹ ، بشارة المصطفی : ۹۰ کلاهما عن الحسین بن مصعب ، إرشاد القلوب : ۲۵۳ ، وراجع أعلام الدین : ۴۴۸ عن صفوان ، ثواب الأعمال : ۲۰۴ / ۱ عن صالح بن سهل الهمدانیّ .

حدیث۶۹۱

امام صادق علیه السلام :
ـ فی قَولِهِ تَعالی : «الَّذینَ آمَنوا وتَطمَئِنُّ قُلوبُهُم بِذِکرِ اللّه ألا بِذِکرِ اللّه تَطمَئِنُّ القُلُوبُ» ـ : قالَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله لِعَلِیٍّ علیه السلام : تَدری فیمَن نَزَلَت ؟ قالَ : اللّه ُ ورَسولُهُ أعلَمُ ، قالَ : فیمَن صَدَّقَ لی ، وآمَنَ بی ، وأحَبَّکَ وعِترَتَکَ مِن بَعدِکَ ، وسَلَّمَ الأَمرَ لَکَ ولِلأَئِمَّةِ مِن بَعدِکَ
امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه « کسانی که ایمان آورده انـد و دلهایشان به یاد خدا آرام می گیرد؛ هان با یاد خداست که دلها آرام می گیرد» ـ فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله به علی علیه السلامفرمود: می دانی درباره چه کسی نازل شده است؟ عرض کرد: خدا و رسول او بهتر می داننـد. پیامبر فرمود: درباره کسـی که مرا تصدیق کند و به من ایمان آورد و تو و عترت تو را دوست بدارد و کار را به تو و امامان پس از تو واگذارد و تسلیم فرمان شما باشد.
تفسیر فرات الکوفیّ : ۲۰۷ / ۲۷۴ عن محمّد بن القاسم بن عبید معنعنًا .

حدیث۶۹۲

امام صادق علیه السلام :
مَن أحَبَّنا أهلَ البَیتِ وحَقَّقَ حُبَّنا فی قَلبِهِ جَرَت یَنابیعُ الحِکمَةِ عَلی لِسانِهِ ، وجُدِّدَ الإیمانُ فی قَلبِهِ
امـام صـادق علیه السـلام: هر که ما اهل بیت را دوست بـدارد و دوستی ما را در قلبش تحقق بخشـد، چشـمه های حکمت بر زبانش جاری گردد و ایمان در دلش نو شود.
المحاسن : ۱ / ۱۳۴ / ۱۶۷ عن المفضّل بن عمر .

حدیث۶۹۳

امام صادق علیه السلام :
إنَّ حُبَّنا أهلَ البَیتِ لَیُنتَفَعُ بِهِ فی سَبعَةِ مَواطِنَ : عِندَ اللّه
امام صادق علیه السلام: دوست داشتن ما اهل بیت، در هفت جا مفید واقع می شود: در
پیشگاه خدا، هنگام مردن، در قبر، روز محشر، در کنار حوض کوثر، نزد میزان و در عبور از صراط.
قال المجلسیّ رحمه الله بعد نقل الخبر : عند اللّه : أی فی الدّنیا بقربه لدیه ، أو استجابة دعائه وقبول أعماله ، أو فی درجات الجنّة ، أو عند الحضور عند اللّه للحساب ، أو استجابة دعائه وقبول أعماله . (بحارالأنوار : ۲۷ / ۱۵۸) .

حدیث۶۹۴

امام صادق علیه السلام :
لا تَجِدُ وَلِیًّا لَنا تَزِلُّ قَدَماهُ جَمیعًا ، ولکِن إذا زَلَّت بِهِ قَدَمٌ إعتَمَدَ عَلی الاُخری حَتّی تَرجِعَ الَّتی زَلَّت

امام صادق علیه السلام: هیچ یک از دوستان ما را نخواهی یافت که هر دو پایش بلغزد، بلکه هر گاه یک پایش بلغزد، به پای دیگر خود تکیه کند تا این که پای لغزیده اش به حال اوّل بر گردد.

دعائم الإسلام : ۱ / ۶۳ .

حدیث۶۹۵

امام صادق علیه السلام :

وَاللّه ِ ، لا یَموتُ عَبدٌ یُحِبُّ اللّه َ ورَسولَهُ ویَتَوَلَّی الأَئِمَّةَ علیهم السلامفَتَمَسَّهُ النّارُ

امام صادق علیه السلام: به خدا سوگند، هر بنده ای که خدا و رسولش را دوست داشته و ولایت ائمّه علیهم السلامرا پذیرفته باشد و از دنیا برود، آتش دوزخ به او نمی رسد.

رجال النجاشیّ : ۱ / ۱۳۸ عن إلیاس بن عمرو البجلیّ ، شرح الأخبار : ۳ / ۴۶۳ / ۱۳۵۵ عن الحضرمیّ .

حدیث۶۹۶

امام صادق علیه السلام :

مَن أحَبَّنا لَم یُحِبَّنا لِقَرابَةٍ بَینَنا وبَینَهُ ولا لِمَعروفٍ أسدَیناهُ إلَیهِ ، إنَّما أحَبَّنا للّه ِ ولِرَسولِهِ ، فَمَن أحَبَّنا جاءَ مَعَنا یَومَ القِیامَةِ کَهاتَینِ ـ وقَرَنَ بَینَ سَبّابَتَیهِ ـ

امام صادق علیه السلام: هرکس ما را دوست بدارد، نه به خاطر قرابتی که میان ما و اوست و یا به خاطر خوبی و احسانی که به او کرده ایم، بلکه فقط به خاطر خدا و رسول او ما را دوست بدارد، در روز قیامت با ما مانند این دو ـ حضرت دو انگشت اشاره خود را به هم نزدیک کرد ـ وارد خواهد شد.

أعلام الدین : ۴۶۰ عن عبیدة بن زرارة .

حدیث۶۹۷

امام صادق علیه السلام :

بَینا رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله فی سَفَرٍ إذ نَزَلَ فَسَجَدَ خَمسَ سَجَداتٍ ، فَلَمّا رَکِبَ قالَ لَهُ بَعضُ أصحابِهِ : رَأَیناکَ یا رَسولَ اللّه ِ صَنَعتَ ما لَم تَکُن تَصنَعُهُ ! قالَ : نَعَم ، أتانی جَبرَئیلُ علیه السلام فَبَشَّرَنی أنَّ عَلِیًّا فِی الجَنَّةِ ، فَسَجَدتُ شُکرًا للّه ِ تَعالی ، فَلَمّا رَفَعتُ رَأسی قالَ : وفاطِمَةُ فِیالجَنَّةِ ، فَسَجَدتُ شُکرًا للّه ِ تَعالی ، فَلَمّا رَفَعتُ رَأسی قالَ : وَالحَسَنُ وَالحُسَینُ سَیِّدا شَبابِ أهلِ الجَنَّةِ ، فَسَجَدتُ شُکرًا للّه ِ تَعالی ، فَلَمّا رَفَعتُ رَأسی قالَ : ومَن یُحِبُّهُم فِی الجَنَّةِ ، فَسَجَدتُ للّه ِ تَعالی شُکرًا ، فَلَمّا رَفَعتُ رَأسی قالَ : ومَن یُحِبُّ مَن یُحِبُّهُم فِی الجَنَّةِ (فَسَجَدتُ شُکرًا للّه ِ تَعالی

امام صادق علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله در سفری از مرکب خود پیاده شد و پنج سجده به جای آورد. چون بر مرکب نشست، یکی از اصحابش عرض کرد: ای رسول خدا، ما کاری از شما دیدیم که قبلاً نکرده بودید! حضرت فرمود: آری، جبرئیل علیه السلام نزد من آمد و بشارتم داد که علی، اهل بهشت است و من به شکرانه آن در پیشگاه خدای متعال سجده کردم. چون سر برداشتم گفت: فاطمه هم اهل بهشت است و من به شکرانه آن نیز خدای متعال را سجده کردم. چون سربرداشتم گفت: حسن و حسین، سرور جوانان بهشتی اند و من باز به شکرانه آن خدای متعال را سجده کردم، چون سربرداشتم گفت: دوستدار آنان نیز اهل بهشت است و من برای خدای متعال، سجده شکر به جای آوردم. چون سربرداشتم گفت: و هرکس دوستدار ایشان را

دوست بدارد، او نیز اهل بهشت است و من باز به شکرانه آن، در پیشگاه خدای متعال سجده کردم.
أمالي المفيد : ٢١ / ٢ عن أبي عبد الرحمن .

حدیث۶۹۸

امام صادق علیه السلام :
إنَّ المُؤمِنَ لَيَشفَعُ لِحَميمِهِ إلاّ أن يَكونَ ناصِبًا ، ولَو أنَّ ناصِبًا شَفَعَ لَهُ كُلُّ نَبِيٍّ مُرسَلٍ ومَلَكٍ مُقَرَّبٍ ما شُفِّعوا
امام صادق علیه السلام: مؤمن برای خویشاوند خود شفاعت می کند، مگر این که ناصبی باشد. در حقّ ناصبی، حتی اگر پیامبری مرسل یا فرشته ای مقرّب هم شفاعت کنند، شفاعت پذیرفته نمی شود.
ثواب الأعمال : ٢٥١ / ٢١ ، المحاسن : ١ / ٢٩٦ / ٥٩٥ كلاهما عن عليّ الصائغ .

حدیث۶۹۹

امام صادق علیه السلام :
مَن سَرَّهُ أن يَعلَمَ أنَّ اللّه َ يُحِبُّهُ فَليَعمَل بِطاعَةِ اللّه ِ وَليَتَّبِعنا ، ألَم يَسمَع قَولَ اللّه ِ عَزَّوجَلَّ لِنَبِيِّهِ صلى الله عليه و آله : «قُل إن كُنتُم تُحِبّونَ اللّه َ فَاتَّبِعوني يُحبِبكُمُ اللّه ُ ويَغفِر لَكُم ذُنوبَكُم
امام صادق علیه السلام: هرکس خوشحال می شود که بداند خداوند او را دوست می دارد، طاعت خدا را به کار بندد و از ما پیروی کند. مگر این سخن خدای عز و جلرا به پیامبرش نشنیده است که: «بگو: اگر خدا را دوست دارید پس از من پیروی کنید تا خدا شما را دوست بدارد و گناهانتان را بیامرزد» ؟ به خدا قسم، هیچ بنده ای نیست که خدا را اطاعت کند، مگر این که خداوند در اطاعت او، پیروی از ما را وارد کند و به خدا قسم، هیچ بنده ای نیست که از ما پیروی کند، مگر این که خداوند دوستش بدارد و به خدا قسم، هیچ بنده ای نیست که پیروی از ما را فرو گذارد، مگر این که دشمن ما شود و به خدا قسم، هیچ بنده ای نیست که ما را دشمن بدارد، مگر این که خدا را نافرمانی کند و هرکه با معصیت خدا از دنیا رود، خداوند او را خوار سازد و در آتش سرنگون کند و سپاس و ستایش خدای را که پروردگار جهانیان است.
آل عمران : ٣١ .

حدیث۷۰۰

امام صادق علیه السلام :
إنَّ رَسولَ اللّه ِ صلى الله عليه و آله نَظَرَ إلى عَلِيٍّ وَالحَسَنِ وَالحُسَينِ عليهم السلامفَبَكى وقالَ : أنتُمُ المُستَضعَفونَ بَعدي
امام صادق علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله به علی و حسن و حسین علیهم السلامنگاه کرد و سپس گریست و فرمود: پس از من، شما را تضعیف خواهند کرد.
معاني الأخبار : ٧٩ / ١ .

حدیث۷۰۱

امام صادق علیه السلام :
لَمّا احتُضِرَ رَسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله غُشِيَ عَلَيهِ ، فَبَكَت فاطِمَةُ عليهاالسلامفَأَفاقَ وهِيَ تَقولُ: مَن لَنا بَعدَكَ يا رَسولَ اللّه ِ؟! فَقالَ:

أنتُمُ المُستَضعَفونَ بَعدی وَاللّهِ

امام صادق علیه السلام: رسول خدا صلی الله علیه و آله هنگام احتضار، از هوش رفت و فاطمه علیهاالسلامشروع به گریه کرد. پیامبر به هوش آمد، [شنید] فاطمه می گوید: ای رسول خدا، بعد از تو، چه بر سر ما خواهد آمد؟! پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: به خدا قسم که شما را بعد از من، تضعیف خواهند کرد.

دعائم الإسلام : ۱ / ۲۲۵ ، وراجع الإرشاد : ۱ / ۱۸۴ ، أمالی المفید : ۲۱۲ / ۲ ، مسند ابن حنبل : ۱۰ / ۲۵۷ / ۲۶۹۴۰ ، المعجم الکبیر : ۲۵ / ۲۳ / ۳۲ .

حدیث۷۰۲

امام صادق علیه السلام :

قالَ أمیرُ المُؤمِنینَ علیه السلام : لَتَعطِفَنَّ عَلَینَا الدُّنیا بَعدَ شِماسِها عَطفَ الضَّروسِ

امـام صادق علیه السـلام: امیرالمؤمنین علیه السـلام فرمود: دنیا پس از چموشـیهایش، دوباره به ما روی خواهـد کرد و مهربان خواهد شد، آن گونه که ماده شتر بدخوی، با بچه خود مهربان می شود. سپس این آیه را قرائت کرد: «و می خواهیم بر کسانی که در زمین فرودست نگه داشته شده اند، منّت نهیم و آنان را پیشوایان (مردم) قرار دهیم و ایشان را وارث (زمین) کنیم» .

الناقهٔ الضروس : هی التی تعضّ حالبتها . (لسان العرب : ۶ / ۱۱۸) .

حدیث۷۰۳

امام صادق علیه السلام :

إنَّ لَنا أیّامًا ودَولَهً یَأتی بِهَا اللّه ُ إذا شاءَ

امام صادق علیه السلام: ما را ایّام و دولتی است که هر زمان خداوند بخواهد، آن را خواهد آورد.

أمالی المفید : ۲۸ / ۹ عن حبیب بن نزار بن حیّان .

حدیث۷۰۴

امام صادق علیه السلام :

بِنا یَبدَأُ البَلاءُ ثُمَّ بِکُم ، وبِنا یَبدَأُ الرَّخاءُ ثُمَّ بِکُم ، وَالَّذی یُحلَفُ بِهِ لَیَنتَصِرَنَّ اللّه ُ بِکُم کَما انتَصَرَ بِالحِجارَهِ

امام صادق علیه السـلام: بلا و گرفتاریها از ما آغاز می شود و سـپس به شما می رسد و آسایش و رفاه نیز از ما آغاز می گردد و آن گاه به شـما می رسـد. سوگنـد به آن کس که بـدو سوگنـد یاد می شود، بی گمان خداونـد به دست شـما پیروزی حاصل می کند، همان گونه که با سنگریزه (در واقعه اصحاب فیل) پیروزی به بار آورد.

أمالی المفید : ۳۰۱ / ۲ ، أمالی الطوسیّ : ۷۴ / ۱۰۹ کلاهما عن سفیان بن إبراهیم الغامدیّ القاضی .

حدیث۷۰۵

امام صادق علیه السلام :

سُئِلَ أبی عَن قَولِ اللّه ِ : «قاتِلُوا المُشرِکینَ کافَّهً کَما یُقاتِلونَکُم کافَّهً

امام صادق علیه السـلام: از پدرم درباره آیه «و همگی با مشـرکان بجنگید، همان گونه که آنان همگی با شـما می جنگند» و آیه «تا

فتنه ای بر جای نمانـد و دین، یکسـره از آن خـدا گردد» سؤال شد؛ فرمود: زمان تأویل (و تحقق) این آیه هنوز نرسـیده است. بعد از قیام قائم ما، کسانی که او را درک می کنند خواهند دید که تأویل (و تحقق) این آیه چگونه است. و دین محمّد تا به هرجا که شب می رسد گسترش می یابد تا این که ـ همچنان که خداوند می گوید ـ اثری از شرک [مشرک]، بر روی زمین باقی نماند.

التوبهٔ : ۳۶ .

حدیث۷۰۶

امام صادق علیه السلام :

ـ فی مَعنی قَولِهِ عَزَّوجَلَّ : «وَعَدَ اللّه ُ الَّذینَ آمَنوا مِنکُم وعَمِلُوا الصّالِحاتِ لَیستَخلِفَنَّهُم فِی الأَرضِ کَما استَخلَفَ الَّذینَ مِن قَبلِهِم ولَیُمَکِّنَنَّ لَهُم دینَهُمُ الَّذِی ارتَضی لَهُم ولَیُبَدِّلَنَّهُم مِن بَعدِ خَوفِهِم أمنًا یَعبُدونَنی لا یُشرِکونَ بی شَیئًا

امام صادق علیه السلام: درباره معنای آیه «خدا به کسانی از شما که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده اند، وعده داده است که حتماً آنان را در زمین جانشین قرار دهـد، همان گونه که کسانی را که پیش از آنان بودنـد، جانشین قرار داد و آن دینی را که برایشان پسندیده است به سودشان مستقر کند و بیمشان را به ایمنی

مبدّل گرداند تا مرا عبادت کنند و چیزی را با من شریک نسازند» ـ فرمود: این آیه، درباره قائم و یاران او نازل شده است

النور : ۵۵ .

حدیث۷۰۷

امام صادق علیه السلام :

تُربَةُ قُمَّ مُقَدَّسَةٌ ، وأهلُها مِنّا ونَحنُ مِنهُم ، لا یُریدُهُم جَبّارٌ بِسوءٍ إلاّ عُجِّلَت عُقوبَتُهُ ما لَم یَخونوا إخوانَهُم (یُحَوِّلوا أحوالَهُم ـ خ ل) ، فَإِذا فَعَلوا ذلکَ سَلَّطَ اللّه ُ عَلَیهِم جَبابِرَةَ سَوءٍ . أما إنَّهُم أنصارُ قائِمِنا ودُعاةُ حَقِّنا . ثُمَّ رَفَعَ رَأسَهُ إلَی السَّماءِ وقالَ : اللّهُمَّ اعصِمهُم مِن کُلِّ فِتنَةٍ ، ونَجِّهِم مِن کُلِّ هَلَکَةٍ

امـام صـادق علیه السـلام: خـاک قم، مقـدّس است و مردم آن، از مـا هسـتند و مـا از آنهاییم. هر جبّاری که بخواهـد به آنان بـدی و گزنـدی برسانـد، زود کیفر بیند و این تا زمانی است که آنان [اهل قم] به برادران خود خیانت نکنند؛ اگر این کار را بکنند، خداوند پادشاهانی نابکار بر ایشان مسلّط گرداند. بدانید که مردم قم، یاران قائم ما و دعوتگران به حقّ ما هسـتند. حضرت سپس سرش را به طرف آسمان بلند کرد و گفت: بار خدایا، آنان را از هر فتنه ای نگه دار و از هر نابودی و هلاکتی نجاتشان بخش.

البحار : ۶۰ / ۲۱۸ / ۴۹ نقلاً عن کتاب تاریخ قم .

حدیث۷۰۸

امام صادق علیه السلام :

سَتَخلو کوفَةُ مِنَ المُؤمِنینَ ، ویَأرِزُ

امـام صادق علیه السـلام: به زودی کوفه از مؤمنان خالی گردد و بساط علم از آن برچیـده شود همان گونه که مار در سوراخش می خزد. سـپس علم و دانش در شـهری به نام قم آشکار گردد و این شهر به کانون علم و فضل تبدیل شود، تا جایی که در روی زمین، مستضـعف دینی باقی نماند، حتی زنان پرده نشین. اینها همه در زمانی اتفاق افتد که ظهور قائم ما، نزدیک است. خداوند، قم و اهل آن را به منزله حجّت قرار می دهـد. اگر نه چنین بود، بی گمان زمین، مردم را در کام خود فرو می برد و در زمین، حجّتی باقی نمی

ماند. علم و دانش از قم به سایر نقاط شرق و غرب عالم سرازیر می شود و بدین سان حجّت خدا بر خلق تمام می شود، تا جایی که در روی زمین کسی باقی نمی ماند که دین و علم به او نرسیده باشد؛ پس از آن، قائم علیه السلام ظهور می کند.

وفی المصدر : یأزر ، والصحیح ما فیالمتن . أرزت الحیّة : لاذت بجحرهاورجعت إلیه . (لسان العرب: ۵/۳۰۵) .

حدیث۷۰۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ احتَجَّ بِالکوفَةِ عَلی سائِرِ البِلادِ ، وبِالمُؤمِنینَ مِن أهلِها عَلی غَیرِهِم مِن أهلِ البِلادِ ، وَاحتَجَّ بِبَلدَةِ قُمَّ علی سائِرِ البِلادِ ، وبِأَهلِها عَلی جَمیعِ أهلِ المَشرِقِ وَالمَغرِبِ مِنَ الجِنِّ وَالإِنسِ ، ولَم یَدَعِ اللّه ُ قُمَّ وأهلَهُ مُستَضعَفًا بَل وَفَّقَهُم . . . وسَیَأتی زَمانٌ تَکونُ بَلدَةُ قُمَّ وأهلُها حُجَّةً عَلَی الخَلائِقِ وذلِکَ فی زَمانِ غَیبَةِ قائِمِنا علیه السلام إلی ظُهورِهِ ، ولَولا ذلِکَ لَساخَتِ الأَرضُ بِأَهلِها . وإنَّ المَلائِکَةَ لَتَدفَعُ البَلایا عَن قُمَّ وأهلِهِ ، وما قَصَدَهُ جَبّارٌ بِسوءٍ إلاّ قَصَمَهُ قاصِمُ الجَبّارینَ

امام صادق علیه السلام: خداوند، کوفه را برای سایر شهرها حجّت قرار داد و مردم مؤمن آن را برای مؤمنان دیگر شهرها و شهر قم را برای دیگر شهرها حجّت قرار داد و مردم آن را برای همه مردم شرق و غرب عالم از جنّ و انس. خداوند، قم و مردم آن را مستضعف [در دین و معارف دینی]رها نکرد، بلکه به آنان توفیق داد... و زمانی خواهد رسید که شهر قم و مردم آن، حجّت بر مردمان باشند و این در زمان غیبت قائم علیه السلام ما تا هنگام ظهور او باشد؛ اگر چنین نبود، بی گمان زمین، اهلش را در کام خود فرو می برد. فرشتگان، بلایا را از قم و اهل آن دور می کنند و هیچ جبّاری نسبت به آنان قصد سوء نکند، مگر

این که [خداوند]درهم شکننده جبّاران او را درهم شکند.

البحار : ۶۰ / ۲۱۲ / ۲۲ نقلاً عن کتاب تاریخ قم .

حدیث۷۱۰

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تَعالی : «بَعَثنا عَلَیکُم عِبادًا لَنا اُولی بَأسٍ شَدیدٍ فَجاسوا خِلالَ الدِّیارِ

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «بندگانی از خود را که سخت نیرومندند بر شما می گماریم تا در میان خانه ها [یتان برای قتل و کشتار شما] به جستجو درآیند» ـ : اینان مردمی هستند که خداوند، قبل از ظهور قائم علیه السلام، آنان را می فرستد و هرکس را که در حقّ آل محمّد ستم کرده باشد، می کشند.

الإسراء : ۵ .

حدیث۷۱۱

امام صادق علیه السلام :

لِکُلِّ اُناسٍ دَولَةٌ یَرقُبونَها ودَولَتُنا فِی آخِرِ الدَّهرِ تَظهَرُ

امام صادق علیه السلام: هر مردمی را دولتی است که منتظر فرا رسیدن آن هستند و دولت ما در پایان روزگار، آشکار می شود.

أمالی الصدوق : ۳۹۶ / ۳ ، روضة الواعظین : ۲۳۴ ، وذکره أیضًا فی : ۲۹۳ .

حدیث۷۱۲

امام صادق علیه السلام :

مـا یَکونُ هـذَا الأَـمرُ حَتّی لا یَبقی صِـنفٌ مِنَ النّاسِ إلاّ وقَـد وُلّوا عَلی النّاسِ ، حَتّی لایَقولَ قائِلٌ : «إنّا لَو وُلّینا لَعَـدَلنا» ، ثُمَّ یَقومُ القائِمُ بِالحَقِّ وَالعَدلِ

امـام صادق علیه السـلام: این امر (حکومت ما اهل بیت) فرا نرسـد، تا این که هیـچ گروهی از مردم باقی نمانـد، مگر این که بر مردم حکـومت کرده باشـد، تـا کسـی نگویـد: «اگر مـا به حکـومت می رسـیدیم، به عـدل و داد رفتـار می کردیم». پس از آن، قـائم علیه السلامقیام می کند و حقّ و عدالت را برپا می دارد.

الغیبهٔ للنعمانیّ : ۲۷۴ / ۵۳ عن هشام بن سالم .

حدیث۷۱۳

امام صادق علیه السلام :

إنَّ مَنِ انتَظَرَ أمرَنا وصَبَرَ عَلی ما یَری مِنَ الأَذی وَالخَوفِ هُوَ غَداً فی زُمرَتِنا

امـام صـادق علیه السـلام: هرکس منتظر امر (حکومت و دولت) مـا باشـد و بر آزارها و رعب و وحشتی که به او می رسـد شـکیبایی کند، فردا در زمره ما باشد.

الکافی : ۸ / ۳۷ / ۷ عن حمران .

حدیث۷۱۴

امام صادق علیه السلام :

المُنتَظِرُ (المُقِرُّ ـ خ ل) لِلثّانی عَشَرَ مِنهُم کَالشّاهِرِ سَیفَهُ بَینَ یَدَی رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله یَذُبُّ عَنهُ

امام صادق علیه السـلام: کسـی که در انتظار دوازدهمین آنان (امام مهدی علیه السـلام) باشد، همانندکسی است که پیشاپیش رسول خدا صلی الله علیه و آله شمشیر بکشد واز او دفاع کند.

کمال الدین : ۳۳۵ / ۵ ، الغیبهٔ للنعمانیّ : ۹۱ / ۲۱ ، إعلام الوری : ۴۰۴ کلّها عن إبراهیم الکرخیّ .

حدیث۷۱۵

امام صادق علیه السلام :

مَن مـاتَ مُنتَظِرًا لِهـذَا الأَـمرِ کـانَ کَمَن کـانَ مَعَ القـائِمِ فی فِسـطاطِهِ ، لا بَل کانَ کَالضّارِبِ بَینَ یَـدَی رَسولِ اللّه ِ صـلی الله علیه و آله بِالسَّیفِ

امام صادق علیه السلام: کسی که در حال انتظار این امر [ظهور قائم] از دنیا برود، همانند کسی است که با قائم در خیمه او باشد، نه، بلکه همانند کسی است که پیشاپیش رسول خدا صلی الله علیه و آله شمشیر زند.

کمال الدین : ۳۳۸ / ۱۱ عن المفضّل بن عمر .

حدیث۷۱۶

امام صادق علیه السلام :

مَن سَرَّهُ أن يَكونَ مِن أصحابِ القائِمِ فَليَنتَظِر وَليَعمَل بِالوَرَعِ ومَحاسِنِ الأَخلاقِ وهُوَ مُنتَظِرٌ ، فَإِن ماتَ وقامَ القائِمُ بَعدَهُ كانَ لَهُ مِنَ الأَجرِ مِثلُ أجرِ مَن أدرَكَهُ ، فَجُدّوا وَانتَظِروا هَنيئًا لَكُم أيَّتُهَا العِصابَةُ المَرحومَةُ

امام صادق علیه السلام: هرکه دوست دارد از یاران قائم باشد، پس باید انتظار کشد و در حالی که منتظر است، پارسایی و اخلاق نیک را در پیش گیرد. اگر (با چنین حالتی) از دنیا برود و بعد از مرگ او، قائم قیام کند، همانند اجر کسی را دارد که قائم را درک کند. پس (در کار و عمل) بکوشید و منتظر باشید؛ گوارایتان باد ای جماعت مشمول رحمت.

الغيبة للنعمانيّ : ۲۰۰ / ۱۶ عن أبی بصير .

حدیث۷۱۷

امام صادق علیه السلام :

ـ فی دُعاءٍ لَهُ ـ : اللّهُمَّ صَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ ، وعَلى إمامِ المُسلِمينَ ، وَاحفَظهُ مِن بَينِ يَدَيهِ ومِن خَلفِهِ وعَن يَمينِهِ وعَن شِمالِهِ ومِن فَوقِهِ ومِن تَحتِهِ ، وَافتَح لَهُ فَتحًا يَسيرًا ، وَانصُرهُ نَصرًا عَزيزًا ، وَاجعَل لَهُ مِن لَدُنكَ سُلطانًا نَصيرًا . اللّهُمَّ عَجِّل فَرَجَ آلِ مُحَمَّدٍ ، وأهلِك أعداءَهُم مِنَ الجِنِّ وَالإِنسِ

امام صادق علیه السلام ـ در یکی از دعاهای خود ـ : بار خدایا، بر محمّد و ال محمّد و بر امام مسلمانان، درود و صلوات فرست و او را از پیش رو و از پشت سرش و از جانب راست و از جانب چپش و از بالای سر و از زیر پایش (از همه جهت) محافظت فرما و پیروزی و فتحی آسان (و بی رنج) نصیبش گردان و نصرتی عزت بخش عطایش کن و از جانب خود برای او تسلطی (و قدرتی) یاری گر قرار ده؛ بار خدایا، فرج آل محمّد را شتاب بخش و دشمنان آنان را، از جنّ و انس، نیست و نابود گردان.

مصباح المتهجّد : ۳۹۲ ، جمال الأُسبوع : ۲۹۳ .

حدیث۷۱۸

امام صادق علیه السلام :

مَن قالَ إنّا أنبِياءُ فَعَلَيهِ لَعنَةُ اللّهِ ، ومَن شَكَّ فی ذلِكَ فَعَلَيهِ لَعنَةُ اللّهِ

امام صادق علیه السلام: هر که بگوید ما پیامبر هستیم، لعنت خدا بر او باد و لعنت خدا بر کسی که در این باره (که ما پیامبر نیستیم) شکّ کند.

رجال الكشّیّ : ۲ / ۵۹۰ / ۵۴۰ عن الحسن الوشّاء عن بعض أصحابنا .

حدیث۷۱۹

امام صادق علیه السلام :

ـ فی ذِكرِ الغُلاةِ ـ : إنَّ فيهِم مَن يَكذِبُ ، حَتّى إنَّ الشَّيطانَ لَاحتاجَ إلى كَذِبِهِ

امام صادق علیه السلام: در وصف گزاف گویان ـ : بعضی از آنها دروغهایی می گویند که حتی شیطان به دروغ آنها احتیاج دارد [و باید نزد آنها درس دروغ گویی بخواند].

رجال الكشّی : ۲ / ۵۸۷ / ۵۲۶ عن هشام بن سالم .

حدیث۷۲۰

امام صادق علیه السلام :
ـ بَعدَ ذَمِّ بَعضِ الغُلاةِ ـ : فَوَاللّهِ ما نَحنُ إلاّ عَبيدُ الَّذی خَلَقَنا وَاصطَفانا ، ما نَقدِرُ عَلى ضُرٍّ ولا نَفعٍ ، وإن رَحِمَنا فَبِرَحمَتِهِ ، وإن عَذَّبَنا فَبِذُنوبِنا . وَاللّهِ ، ما لَنا عَلَى اللّهِ مِن حُجَّةٍ ، ولا مَعَنا مِنَ اللّهِ بَراءَةٌ ، وإنّا لَمَيِّتونَ ومَقبورونَ ومُنشَرونَ ومَبعوثونَ ومَوقوفونَ ومَسؤولونَ
امام صادق علیه السلام: بعد از نکوهش یکی از غالیان ـ: به خدا قسم، ما نیستیم مگر بندگانی که خداوند ما را آفرید و برگزیدمان، نه می توانیم سودی برسانیم و نه زیانی وارد کنیم، اگر به ما رحم کند، از رحمت و مهربانی اوست و اگر عذابمان کند، به واسطه گناهانمان می باشد. به خدا سوگند، ما را بر خدا حجّتی نیست و از او با خود براتی [برای آزادی از دوزخ] نداریم، ما نیز می میریم و دفن می شویم و در روز قیامت محشور و برانگیخته می شویم و برای حساب رسی نگهمان می دارند و بازخواست می شویم.
رجال الكشّیّ : ۲ / ۴۹۱ / ۴۰۳ عن عبدالرحمن بن كثير .

حدیث۷۲۱

امام صادق علیه السلام :
لا تُصَلِّ خَلفَ الغالی وإن كانَ يَقولُ بِقَولِكَ ، وَالمَجهولِ وَالمُجاهِرِ بِالفِسقِ وإن كانَ مُقتَصِدًا
امام صادق علیه السلام: پشت سر غالی مذهب نماز مخوان، اگر چه به ظاهر عقیده تو
[تشیع] را داشته باشد؛ همچنین پشت سرکسی که مذهب وعقیده اش معلوم نیست و کسی که آشکارا گناه می کند، نماز مخوان، اگر چه میانه رو باشد.
التهذيب : ۳ / ۳۱ / ۱۰۹ عن خلف بن حمّاد عن رجل ، الفقيه : ۱ / ۳۷۹ / ۱۱۱۰ نحوه .

حدیث۷۲۲

امام صادق علیه السلام :
اِحذَروا عَلى شَبابِكُمُ الغُلاةَ لا يُفسِدونَهُم ، فَإِنَّ الغُلاةَ شَرُّ خَلقِ اللّهِ ، يُصَغِّرونَ عَظَمَةَ اللّهَ وَيَدَّعونَ الرُّبوبِيَّةَ لِعِبادِ اللّهِ . وَاللّهِ ، إنَّ الغُلاةَ أشَرُّ مِنَ اليَهودِ وَالنَّصارى وَالمَجوسِ وَالَّذينَ أشرَكوا
امام صادق علیه السلام: مواظب باشید غالیان، جوانانتان را فاسد نکنند؛ زیرا غالیان بدترین خلق خدایند، عظمت خدا را پایین می آورند و برای بندگان خدا ادعای ربوبیّت می کنند؛ به خدا قسم که غالیان از یهود و نصاری و مجوس و مشرکان بدترند.
أمالی الطوسیّ : ۶۵۰ / ۱۳۴۹ عن فضيل بن يسار .

حدیث۷۲۳

امام صادق علیه السلام :
أدنى ما يَخرُجُ بِهِ الرَّجُلُ مِنَ الإيمانِ أن يَجلِسَ إلى غالٍ فَيَستَمِعَ إلى حَديثِهِ ويُصَدِّقَهُ عَلى قَولِهِ ، إنَّ أبی حَدَّثَنی عَن أبيهِ عَن جَدِّهِ عليهم السلامأنَّ رَسولَ اللّهِ صلى الله عليه و آله قالَ : صِنفانِ مِن اُمَّتی لا نَصيبَ لَهُما فِی الإسلامِ : الغُلاةُ ، وَالقَدَرِيَّةُ
امام صادق علیه السلام: کمترین چیزی که آدمی را از ایمان خارج می سازد این است که نزد غالی مذهب بنشیند و به سخنانش گوش دهد و گفته اش را تأیید کند. پدرم، از پدرش، از جدش علیهم السلام برایم روایت کرد که رسول خدا صلی الله علیه و آله

فرمود: دو گروه از امّت من هستند که بهره ای از اسلام ندارند: غالی مذهبان و قدریّه.

الخصال : ۷۲ / ۱۰۹ عن سالم .

حدیث۷۲۴

امام صادق علیه السلام :

ـ لِلمُفَضَّلِ بنِ مَزیدٍ بَعدَ ماذَکَرَ أصحابَ أبِی الخَطّابِ وَالغُلاهَ ـ : یامُفَضَّلُ ، لا تُقاعِدوهُم ولا تُواکِلوهُم ولا تُشارِبوهُم ولا تُصافِحوهُم ولاتُؤاثِروهُم

امام صادق علیه السلام: به مفضّل بن مزید که از پیروان ابوالخطاب و غالی مذهبان سخن به میان آورد، فرمود: ای مفضّل، با آنان همنشینی نکن و در سر یک سفره با آنان غذا مخور و با آنها دست نده و با آنان به هم سخنی و مبادله اخبار مپرداز.

رجال الکشّیّ : ۲ / ۵۸۶ / ۵۲۵ .

حدیث۷۲۵

امام صادق علیه السلام :

لَعَنَ اللّه ُ المُغیرَهَ بنَ سَعیدٍ ، إنَّهُ کانَ یَکذِبُ عَلی أبی ، فَأَذاقَهُ اللّه ُ حَرَّ الحَدیدِ . لَعَنَ اللّه ُ مَن قالَ فینا ما لا نَقولُهُ فی أنفُسِنا ، ولَعَنَ اللّه ُ مَن أزالَنا عَنِ العُبودِیَّهِ لِلّه ِ الَّذی خَلَقَنا وإلَیهِ مَآبُنا ومَعادُنا وبِیَدِهِ نَواصینا

امام صادق علیه السلام: خدا مغیرهٔ بن سعید را لعنت کند. او به پدرم دروغ می بست و خداوند، داغیِ آهن (طعم شمشیر) را به او چشاند. لعنت خدا بر کسی که

درباره ما چیزهایی بگوید که ما خود نمی گوییم [و چنان اعتقادی نداریم]؛ لعنت خدا بر کسی که ما را بنده خدا نداند؛ خدایی که ما را آفریده و بازگشت و معاد ما به سوی اوست و زمام اختیار ما در کف اوست.

رجال الکشّیّ : ۲ / ۵۹۰ / ۵۴۲ عن ابن مسکان عمّن حدّثه من أصحابنا .

حدیث۷۲۶

امام صادق علیه السلام :

مَنِ اتَّقی مِنکُم وأصلَحَ فَهُوَ مِنّا أهلَ البَیتِ . قیلَ لَهُ : مِنکُم یَا بنَ رَسولِ اللّه ِ ؟! قالَ : نَعَم مِنّا ، أما سَمِعتَ قَولَ اللّه ِ عَزَّوجَلَّ : «ومَن یَتَوَلَّهُم مِنکُم فَإِنَّهُ مِنهُم

امام صادق علیه السلام: هریک از شما که پرهیزگار و درستکار باشد، او از ما اهل بیت است. راوی عرض کرد: یا بن رسول اللّه ، از شماست؟ فرمود: آری، از ماست. آیا نشنیده ای این سخن خدای عز و جلرا که: «و هرکس از شما آنها را به دوستی گیرد، از آنان خواهد بود» و این سخن ابراهیم را که: «پس هر که از من پیروی کند او از من است» ؟!

المائدهٔ : ۵۱ .

حدیث۷۲۷

امام صادق علیه السلام :

اِعلَموا أنَّهُ لَیسَ مِنّا مَن لَم یُحسِن مُجاوَرَهَ مَن جاوَرَهُ

امام صادق علیه السلام: بدانید از ما نیست کسی که برای همسایه خود، همسایه خوبی نباشد.

الکافی : ۲ / ۶۶۸ / ۱۱ عن أبی الربیع الشامی .

حدیث۷۲۸

امام صادق علیه السلام :

لَیسَ مِنّا مَن لَم یُصَلِّ صَلاةَ اللَّیلِ

امام صادق علیه السلام: از ما نیست کسی که نماز شب نخواند.

المقنع : ۱۳۱ ، المقنعهٔ : ۱۱۹ ، روضهٔ الواعظین : ۳۲۱ وفیهما «شیعتنا» بدل «منّا» .

حدیث۷۲۹

امام صادق علیه السلام :

لَیسَ مِنّا ـ ولا کَرامَهَ ـ مَن کانَ فی مِصرٍ فیهِ مِائَهُ ألفٍ وکانَ فی ذلِکَ المِصرِ أحَدٌ أورَعَ مِنهُ

امام صادق علیه السلام: از ما نیست ـ و ارزشی ندارد ـ کسی که در شهری صدهزار نفری زندگی کند و در آن شهر، پارساتر از او وجود داشته باشد.

الکافی : ۲ / ۷۸ / ۱۰ عن علیّ بن أبی زید عن أبیه .

حدیث۷۳۰

امام صادق علیه السلام :

لَیسَ مِنّا مَن تَرَکَ دُنیاهُ لِاخِرَتِهِ ، ولا آخِرَتَهُ لِدُنیاهُ

امام صادق علیه السلام: از ما نیست کسی که دنیای خود را به خاطر آخرتش و یا آخرت خود را به خاطر دنیایش، رها کند.

الفقیه: ۳ / ۱۵۶ / ۳۵۶۸ ، فقه الرضا علیه السلام : ۳۳۷ وفیه «لیس منّا من ترک دنیاه لدینه ودینه لدنیاه» .

حدیث۷۳۱

امام صادق علیه السلام :

لَیسَ مِن شیعَتِنا مَن وافَقَنا بِلِسانِهِ وخالَفَنا فی أعمالِنا وآثارِنا

امام صادق علیه السلام: شیعه ما نیست کسی که به زبان، دم از ما زند ولی برخلاف کردار و رفتار ما عمل کند.

مشکاهٔ الأنوار : ۷۰ ، مستطرفات السرائر : ۱۴۷ / ۲۱ عن محمّد بن عمر بن حنظلهٔ .

حدیث۷۳۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تَبارَکَ وتَعالی أوجَبَ عَلَیکُم حُبَّنا ومُوالاتَنا ، وفَرَضَ عَلَیکُم طاعَتَنا ، ألا فَمَن کانَ مِنّا فَلیَقتَدِ بِنا ، وإنَّ مِن شَأنِنَا الوَرَعَ وَالاِجتِهادَ وأداءَ الأَمانَهِ إلَی البَرِّ وَالفاجِرِ ، وصِلَهَ الرَّحِمِ وإقراءَ الضَّیفِ وَالعَفوَ عَنِ المُسیءِ ، ومَن لَم یَقتَدِ بِنا فَلَیسَ مِنّا

امام صادق علیه السلام: خداوند تبارک و تعالی دوستی و ولایت ما را بر شما واجب فرمود

و اطاعت از ما را بر شما فرض کرده است. پس آگاه باشید که هرکس
از ماست، بایـد به ما اقتـدا کند و از جمله صـفات ماست: پارسایی و کوشـش در عمل و بازگرداندن امانت به نیکوکار و بدکار و به جای آوردن صله رحم و مهمان داری و گذشت کردن از کسی که (به ما) بدی کند. هرکه به ما اقتدا نکند، از ما نیست.
الاختصاص : ۲۴۱ .

حدیث۷۳۳

امام صادق علیه السلام :
رَحِمَ اللّه ُ الفُضَیلَ بنَ یَسارٍ ، هُوَ مِنّا أهلَ البَیتِ
امام صادق علیه السلام: خدا فضیل بن یسار را رحمت کند، او از ما اهل بیت بود.
الفقیه : ۴ / ۴۴۱ ، رجال الکشّیّ : ۲ / ۴۷۳ / ۳۸۱ کلاهما عن ربعیّ بن عبداللّه عن غاسل الفضیل بن یسار .

حدیث۷۳۴

امام صادق علیه السلام :
لَیسَ مِن أحَدٍ ـ وإن ساعَدَتهُ الاُمورُ ـ بِمُستَخلِصٍ غَضارَةَ
امام صادق علیه السلام : هیچ کس نیست که به نوشی بی نیش دست یابد، اگر چه همه عوامل به یاری اش بیاید.
الغَضارَة : الطیب واللذّة (النهایة : ج ۳ ص ۳۷۰ «غضر») .

حدیث۷۳۵

امام صادق علیه السلام :
فی وَصِیَّةِ لُقمانَ لِابنِهِ : یا بُنَیَّ اعلَم أنَّ الدُّنیا قَلیلٌ ، وعُمُرَکَ مِنها قَلیلٌ مِن قَلیلٍ ، ویَقِرُّ مِنَ القَلیلِ قَلیلٌ .
امام صادق علیه السـلام ـ در سـفارش لقمان به فرزنـدش ـ : فرزنـدم! بـدان که دنیا انـدک است و عمر تو در آن ، انـدکی از انـدک است، و از اندک، اندک می مانَد.
مشکاة الأنوار : ص ۴۶۱ ح ۱۵۳۷ .

حدیث۷۳۶

امام صادق علیه السلام :
قالَ لُقمان لِابنِهِ : . . . یا بُنَیَّ إنَّ الدُّنیا قَلیلٌ ، وعُمُرَکَ قَصیرٌ .
امام صادق علیه السلام : لقمان به فرزندش گفت:... فرزندم! دنیا اندک است و عمر تو کوتاه.
قصص الأنبیاء : ص ۱۹۵ ح ۲۴۵ ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۰ ح ۱۴ .

حدیث۷۳۷

امام صادق علیه السلام :
أیُّهَا النّاسُ ، إنَّ هذِهِ الدُّنیا دارُ فِراقٍ ودارُ الِتواءٍ لا دارُ استِواءٍ ، عَلی أنَّ فِراقَ المَألوفِ حُرقَةٌ لا تُدفَعُ ، ولَوعَةٌ لا تُرَدُّ .

امام صادق علیه السـلام : ای مردم! این دنیا ، سـرای فراق و خانه پیچ در پیچ است ، نه خانه ای سرْ راست. فراق عزیزان ، داغی است که مانعش نمی توان شد و سوزی است که جلوی آن را نمی توان گرفت.

كمال الدين : ص ۷۴ ، الأمالي للصدوق : ص ۳۰۹ ح ۳۵۶ ، تنبيه الخواطر : ج ۲ ص ۱۶۵ وفيه «لاتقلع» بدل «لاتردّ» ، المناقب لابن شهرآشوب : ج ۱ ص ۲۶۷ وليس فيه ذيله من «على أنّ فراق . . .» وكلّها عن عنبسة بن بجّاد العابد ، روضة الواعظين : ص ۴۸۶ ، بحار الأنوار : ج ۴۷ ص ۲۴۵ ح ۳ .

حدیث۷۳۸

امام صادق علیه السلام :

عاشَ نوحٌ عليه السلام ألفَى سَنَةٍ وثَلاثَمِئَةِ سَنَةٍ ؛ مِنها ثَمانُمِئَةٍ وخَمسونَ سَنَةً قَبلَ أن يُبعَثَ ، وألفُ سَنَةٍ إلّا خَمسينَ عاما وهُوَ فى قَومِهِ يَدعوهُم ، وخَمسُمِئَةٍ عامٍ بَعدَما نَزَلَ مِنَ السَّفينَةِ ونَضَبَ

امـام صادق علیه السـلام : نوح علیه السلام دو هزار و سیصد سال ، عمر کرد. هشـتصد و پنجاه سالِ آن را پیش از آن که برانگیخته شـود، نهصـد و پنجاه سـال را به دعوت قومش پرداخت و پانصـد سـال پس از آن که از کشـتی فرود آمـد و آب ، فروکش کرد و شهرها را ساخت و فرزندانش را در آبادی ها اسکان داد.

سپس ، مَلَک الموت ، نزد او که در گوشه آفتاب نشسته بود، آمد و گفت: سلام بر تو!

نوح علیه السلام جواب سلامش را داد و گفت: «برای چه آمده ای ، ای ملک الموت؟» .

گفت: آمده ام که جان تو را بگیرم.

نوح علیه السلام گفت: «اجازه بده که از آفتاب به سایه بروم».

ملک الموت گفت: باشد.

نوح علیه السـلام به سایه رفت و سـپس گفت: ای ملک الموت! این همه عمری که در دنیا سپری کردم ، هماننـد این رفتنم از آفتاب به سایه بود . حالا مأموریتت را اجرا کن».

ملک الموت نیز جان نوح علیه السلام را گرفت.

نضبَ الماء : غار فى الأرض (المصباح المنير : ص ۶۰۹ «نضب») .

حدیث۷۳۹

امام صادق علیه السلام :

اِصبِروا عَلى طاعَةِ اللّه وتَصَبَّروا عَن مَعصِيَةِ اللّه ، فَإِنَّمَا الدُّنيا ساعَةٌ ؛ فَما مَضى فَلَيسَ تَجِدُ لَهُ سُرورا ولا حُزنا ، وما لَم يَأتِ فَلَيسَ تَعرِفُهُ ، فَاصبِر عَلى تِلكَ السّاعَةِ الَّتى أنتَ فيها ، فَكَأَنَّكَ قَدِ اغتَبَطتَ .

امـام صادق علیه السـلام : بر طاعت خـدا بشـکیبید و بر ترک معصـیت او صـبوری کنیـد ؛ چرا که دنیا ساعتی بیش نیست؛ زیرا برای آنچه گذشـته است ، نه شادی ای می یابی و نه اندوهی، و آنچه هم که نیامده است ، نمی دانی چگونه است. پس، بر آن ساعتی که در آنی صبر کن، گویا که تو رشک برده شده ای.

الكافى : ج ۲ ص ۴۵۹ ح ۲۱ عن سماعة وص ۴۵۴ ح ۴ نحوه ، تحف العقول : ص ۳۹۶ عن هشام بن الحكم عن الإمام الكاظم عليه السلام وراجع الزهد للحسين بن سعيد : ص ۴۶ ح ۱۲۴ .

حدیث۷۴۰

امام صادق علیه السلام :
أحكِم أمرَ دينِكَ كَما أحكَمَ أهلُ الـدُّنيا أمرَ دُنياهُم ، فَإِنَّما جُعِلَتِ الـدُّنيا شاهِدا يُعرَفُ بِها ما غابَ عَنها مِنَ الآخِرَةِ ، فَاعرِفِ الآخِرَةَ بِها ، ولا تَنظُر إلَى الدُّنيا إلاّ بِالاِعتِبارِ .
امـام صـادق علیه السـلام : کار دینت را اسـتوار ساز ، چنان که دنیاداران ، کار دنیایشان را اسـتوار می سازنـد؛ زیرا دنیا، در حقیقت، علامت و گواهی قرار داده شده تا با آن ، غیب دنیا، یعنی آخرت، شـناخته شود . پس به وسیله دنیا ، آخرت را بشناس و به دنیا ، جز با دیده اعتبار منگر.
الکافی : ج ۸ ص ۲۴۳ ح ۳۳۷ عن خالد بن نجیح ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۵۳ .

حدیث۷۴۱

امام صادق علیه السلام :
إنَّ هذِهِ الدُّنيا وإن أمتَعَت بِبَهجَتِها وغَرَّت بِزِبرِجِها ، فَإِنَّ آخِرَها لا يَعدو أن يَكونَ كَآخِرِ الرَّبيعِ الَّذى يَروقُ بِخُضرَتِهِ ثُمَّ يَهيجُ عِندَ انتِهاءِ مُـدَّتِهِ . وعَلى مَن نَصَـحَ لِنَفسِهِ وعَرَفَ حَقَّ مـا عَلَيهِ ولَهُ ، أن يَنظُرَ إلَيهـا نَظَرَ مَن عَقَـلَ عَن رَبِّهِ جَلَّ وعَلا ، وحَـذَرَ سوءَ مُنقَلَبِهِ ؛ فَإِنَّ هـذِهِ الدُّنيا قَد خَدَعَت قَوما فارَقوها أسَرَّ

ما كانوا إلَيها ، وأكثَرَ ما كانُوا اغتِباطا بِها ، طَرَقَتهُم آجالُهُم بَياتا وهُم نائِمونَ ، أو ضُحىً وهُم يَلعَبونَ ... .
امـام صادق علیه السـلام : این دنیا، اگرچه با خرّمی هایش لـذّت می بخشـد و با زرق و برقش می فریبـد، امّا فرجامی جز فرجام بهار نـدارد کـه سرسبزی آن ، دل نشـین اسـت ؛ لیکـن در پایـان عمر بهـار ، آن همه خرّمی می خشـکد. آن که دلسـوز خـویش است و وظایف و حقوق خویشـتن را می شـناسد ، باید به دنیا چونان کسی بنگرد که خداپسندانه می اندیشد و از بدفرجامی خویش بترسد؛ زیرا این دنیا ، مردمانی را فریفت و در حالی از دنیا جـدا شدنـد که در اوج سرخوشـی از دنیا و شادمانی نسبت به آن بودنـد ، شـب هنگام که خفته بودند یا روز هنگام که سرگرم بازی [و تفریح]بودند، اجل هایشان ، ناگاه به سراغشان آمد... .
بحار الأنوار : ج ۹۴ ص ۲۷۲ ح ۱ نقلاً عن مهج الدعوات : ص ۲۲۲ عن الربیع وفی بعض عباراته شیء من التصحیف .

حدیث۷۴۲

امام صادق علیه السلام :
كانَ فيما وَعَظَ بِهِ لُقمان ابنَهُ : يابُنَيَّ . . . اجعَلِ الدُّنيا بِمَنزِلَةِ قَنطَرَةٍ عَلى نَهرٍ ، جُزتَ عَلَيها وتَرَكتَها ، ولَم تَرجِع إلَيها آخِرَ الدَّهرِ .
امام صادق علیه السـلام ـ از انـدرزهای لقمان به فرزنـدش ـ : فرزنـدم!... دنیا را به سان پلی بر رودخانه ای بـدان که از آن بگذری و رهایش کنی و دیگر ، هرگز به سویش باز نگردی.
الکافی : ج ۲ ص ۱۳۴ ح ۲۰ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۹۴ کلاهما عن یحیی بن عقبهٔ الأزدی ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۶۹ ح ۳۶ .

حدیث۷۴۳

امام صادق علیه السلام :

سَمِعتُ أبا عَبدِاللّه علیه السـلام یَقولُ : دَخَلَ عَلَی النَّبی صـلی الله علیه و آله رَجُلٌ وهُوَ عَلی حَصیرٍ قَد أثَّرَ فی جِسمِهِ ، ووِسادَةٍ لیفٍ قَد أثَّرَت فی خَدِّهِ . فَجَعَلَ یَمسَحُ ویَقولُ : ما رَضِیَ بِهذا كِسری ولا قَیصَر ، إنَّهُم یَنامونَ عَلَی الحَریرِ وَالدّیباجِ وأنتَ عَلی هذَا الحَصیرِ؟! قالَ : فَقالَ رَسولُ اللّه صـلی الله علیه و آله : لَأَنا خَیرٌ مِنهُما وَاللّه ، لَأَنَا أكرَمُ مِنهُما وَاللّه ، ما أنَا وَالـدُّنیا ، إنَّما مَثَلُ الدُّنیا كَمَثَلِ رَجُلٍ راكِبٍ مَرَّ عَلی شَجَرَةٍ ولَها فَیءٌ فَاستَظَلَّ تَحتَها ، فَلَمّا أن مالَ الظِّلُّ عَنهَا ارتَحَلَ فَذَهَبَ وتَرَكَها .

الزهد حسـین بن سـعید ـ به نقل از عبداللّه بن سـنان ـ : شـنیدم امام صادق علیه السلام می فرمود : مردی بر پیامبر صلی الله علیه و آله وارد شـد ، در حـالی که ایشـان بر بوریـایی خفته بود و بالشـی از لیف خرما زیرِ سـر داشت و اثر [زبریِ] آن بوریا و بالش بر بـدن و گونه پیامبر صـلی الله علیه و آله مانده بود. مرد ، شروع به دست کشیدن [بر جای بوریا] کرد و می گفت: کسرا و قیصر به این چیزها رضایت ندارند. آنان بر بستر حریر و دیبا می خفتند و تو بر چنین بوریایی؟!

پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله فرمود: «سوگنـد به خـدا که من از آنها بهترم. به خـدا سوگند که من ، از آنان گرامی ترم. مرا چه به دنیـا؟ حکـایت دنیـا، در حقیقت، حکایت مردی سواره است که از درختی می گـذرد و آن درخت را سایه ای است و در سایه آن ، فرود می آید و چون سایه اش می رود ، او می کوچد و می رود و درخت را رها می کند».

الزهد للحسین بن سعید : ص ۵۰ ح ۱۳۴ عن عبد اللّه بن سنان ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۶ ح ۱۲۴ .

حدیث۷۴۴

امام صادق علیه السلام :

كانَ فیما وَعَظَ اللّه ُ بِهِ عیسَـی بنَ مَریَم علیه السلام : . . . یا عیسی ، لاتُشرِك بی شَیئا ، وكُن مِنّی عَلی حَذَرٍ ، ولا تَغتَرَّ بِالصِّحَّةِ ولاتُغَبِّط نَفسَكَ ؛ فَإِنَّ الدُّنیا كَفَیءٍ زائِلٍ ، وما أقبَلَ مِنها كَما أدبَرَ .

امام صادق علیه السـلام : از جمله اندرزهای خداوند به عیسـی بن مریم علیه السـلام : ... ای عیسـی! چیزی را شریک من مگردان، از من برحـذر بـاش و به تن درستی غرّه مشو و خویشـتن را خوش بخت مپنـدار ؛ زیرا دنیا هماننـد سایه ای ناپایـدار است و آنچه از آن بیاید ، به مانند آن است که رفته است.

الأمالی للصـدوق : ص ۶۱۰ ـ ۶۱۳ ح ۸۴۲ عن أبی بصـیر ، الكافی : ج ۸ ص ۱۴۱ ح ۱۰۳ عن علیّ بن أسـباط عنهم علیهم السلام ، تحف العقول : ص ۵۰۰ من دون إسنادٍ إلی المعصوم ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۴۵ وفیه «بالنصیحة» بدل «بالصحّة» ، بحار الأنوار : ج ۱۴ ص ۲۹۹ ح ۱۴ .

حدیث۷۴۵

امام صادق علیه السلام :

: إنَّ الدُّنیا خَلَقَهَا اللّه ُ تَعالی بِمَنزِلَةِ ظِلِّكَ ، إن طَلَبتَهُ أتعَبَكَ ولاتَلحَقُهُ أبَدا ، وإن تَرَكتَهُ یَتبَعُكَ وأنتَ مُستَریحٌ .

مصـباح الشریعهٔ ـ در سخنی که به امام صادق علیه السلام نسبت داده شده ـ : دنیا را خداوند متعال به سان سایه تو قرار داده است که اگر در پیِ آن بدَوی ، تو را خسته می کند و هرگز بدان نمی رسی و اگر رهایش کنی ، او در پیِ تو می آید و تو آسوده باشی.

مصباح الشریعهٔ : ص ۱۸۷ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۶۵ ح ۲۶ .

حدیث۷۴۶

امام صادق علیه السلام :

: یـابُنَیَّ ، إنَّ الـدُّنیا بَحرٌ عَمیقٌ ، قَد هَلَکَ فیها عالَمٌ کَثیرٌ ، فَاجعَل سَـفینَتَکَ فیهَا الإیمانَ ، وَاجعَل شِـراعَهَا التَّوَکُّلَ ، وَاجعَل زادَکَ فیها تَقوَی اللّه ِ ، فَإِن نَجَوتَ فَبِرَحمَهِْ اللّه ِ ، وإن هَلَکتَ فَبِذُنوبِکَ .

امام صادق علیه السلام ـ در بیان اندرزهای لقمان به فرزندش ـ: فرزندم! دنیا ، دریایی ژرف است که خلقی بسیار در آن نابود شدند . پس کِشتی خود را در آن ، ایمـان قرار ده و بادبـانش را توکـلّ و توشه ات را تقوای الهی . [با این حال] اگر رستی ، به لطف خـدا رسته ای و اگر هلاک شدی ، به سبب گناهانت هلاک شده ای».

تفسیر القمّی : ج۲ ص۱۶۳ عن حمّاد، کتاب من لایحضـره الفقیه : ج۲ ص۲۸۲ ح۲۴۵۷، الاعتقادات : ص۴۹، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۵۴۰ ح ۱۸۷۵ ، أعلام الدین : ص ۹۳ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۶ ص ۲۵۰ ح ۸۷ .

حدیث۷۴۷

امام صادق علیه السلام :

کانَ أبوذَرٍّ رضـی الله عنه یَقولُ فی خُطبَتِهِ : یا مُبتَغِیَ العِلمِ ، کَأَنَّ شَـیئا مِنَ الدُّنیا لَم یَکُن شَیئا ، إلاّ ما یَنفَعُ خَیرُهُ ویَضُرُّ شَرُّهُ إلاّ مَن رَحِمَ اللّه ُ .

یا مُبتَغِیَ العِلمِ ، لایَشغَلُکَ أهلٌ ولا مالٌ عَن نَفسِکَ ، أنتَ یَومَ تُفارِقُهُم کَضَیفٍ بِتَّ فیهِم ثُمَّ غَدَوتَ عَنهُم إلی غَیرِهِم ، وَالدُّنیا وَالآخِرَةُ کَمَنزِلٍ تَحَوَّلتَ مِنهُ إلی

غَیرِهِ ، وما بَینَ المَوتِ وَالبَعثِ إلاّ کَنَومَهٍْ نِمتَها ثُمَّ استَیقَظتَ مِنها .

یا مُبتَغِیَ العِلمِ ، قَدِّم لِمَقامِکَ بَینَ یَدَیِ اللّه ِ ، فَإِنَّکَ مُثابٌ بِعَمَلِکَ ، کَما تَدینُ تُدانُ یا مُبتَغِیَ العِلمِ .

امـام صـادق علیه السـلام : ابو ذر در سـخنرانی اش می گفت: ای جوینـده دانش! هیـچ چیز دنیـا را چیز مینگار جز آنچه خیرش سود رساند و شرّش زیان زند ، مگر به کسی که خدایش بدو رحم کند. ای جوینده علم! زنهار، زن و فرزند و مال ، تو را از خویشتن باز نـدارد؛ چه، روزی که از آنها جدا می شوی ، [خواهی دانست که [همانند میهمانی بوده ای که شبی را در میان ایشان گذرانده ای و صحبگاهان از نزدشان به جای دیگران رفته ای . دنیا و آخرت ، به سانِ منزلگاهی است که از آن به منزلگاهی دیگر منتقل شـده ای. فاصله ای میان مرگ و رستاخیر نیست ،

مگر به اندازه خوابی کوتاه که بخوابی و سپس ، بیدار شوی.

ای جوینـده دانش! برای آن روز که در پیشـگاه خداوند قرارگیری ، چیزی پیش فرست؛ زیرا که تو در برابر عملت پاداش می یابی . ای جوینده دانش! از هر دست که بدهی ، با همان دست پس می گیری.

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۴ ح ۱۸ عن أبی بصـیر ، الأمالی للمفید : ص ۱۷۹ ح ۱ وفیه «إلاّ عملًا ینفع» بـدل «إلاّ ما ینفع» و«نزلته ثمّ عدلت عنه» بدل «تحوّلت منه» ، الاُصول السـتّهْ عشـر : ص ۳۵ وفیهما «مرتهن» بـدل «مثاب» ، المحاسن : ج ۱ ص ۳۵۷ ح ۷۵۹ کلّها عن أبی بصیر عن الإمام الباقر علیه السلام ، الأمالی للطوسی : ص ۵۴۳ ح ۱۱۶۵ عن مسعدهْ بن زیاد الربعی عن الإمام الصادق عن الإمام الباقر علیهماالسلام وکلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۶۵ ح ۳۴ .

حدیث۷۴۸

امام صادق علیه السلام :

فی مُناجاةِ موسی علیه السلام : یا موسی ، إنَّ الدُّنیا دارُ عُقوبَةٍ ، عاقَبتُ فیها آدَم عِندَ خَطیئَتِهِ ، وجَعَلتُها مَلعونَةً ؛ مَلعونٌ ما فیها إلاّ ما کانَ فیها لی .

امام صادق علیه السلام : در مناجات خدا با موسی علیه السلام آمده است: «ای موسی! دنیا، سرای کیفر است . در آن ، آدم را بر خطایش کیفر دادم. دنیا و آنچه را در آن است ، لعنت شده قرار دادم ، مگر آنچه از آن که برای من باشد».

الکافی : ج ۲ ص ۳۱۷ ح ۹ ، ثواب الأعمال : ص ۲۶۳ ح ۱ ، الأمالی للصدوق : ص ۷۶۵ ح ۱۰۲۸ ، تفسیر القمّی : ج ۱ ص ۲۴۳ کلّها عن حفص بن غیاث ، مشکاة الأنوار : ص ۴۷۰ ح ۱۵۷۵ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۲۱ ح ۱۰ .

حدیث۷۴۹

امام صادق علیه السلام :

إن استَطَعتَ

امام صادق علیه السلام : اگر توانستی از دنیا چیزی به دست نیاوری که فردا [ی قیامت [برای آن بازخواست شوی، چنین کن.

فی المصدر : «مِن ألاّ تنال» والصحیح ما أثبتناه کما فی بحار الأنوار .

حدیث۷۵۰

امام صادق علیه السلام :

مَن یَتَّقِ اللّه َ فَقَد أحرَزَ نَفسَهُ مِنَ النّارِ بِإِذنِ اللّه ِ ، وأصابَ الخَیرَ کُلَّهُ فِی الدُّنیا وَالآخِرَةِ .

امام صادق علیه السلام : هر که از خدا پروا کند، به اذن خداوند، خویشتن را از آتش مصون دانسته است و در دنیا و آخرت به همه خوبی ها دست یافته است.

مختصر بصائرالدرجات : ص ۷۹ ، بصائرالدرجات : ص ۵۲۶ ح ۱ وفیه «من یتّق فقد ...» وکلاهما عن المفضّل بن عمر ، بحار الأنوار : ج ۲۴ ص ۲۸۶ ح ۱ .

حدیث۷۵۱

امام صادق علیه السلام :

لَیسَ مِنّا مَن تَرَکَ دُنیاهُ لِآخِرَتِهِ ، ولا آخِرَتَهُ لِدُنیاهُ .

امام صادق علیه السلام : کسی که دنیایش را به خاطر آخرتش و یا آخرتش را به خاطر دنیایش ترک کند ، از ما نیست.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۱۵۶ ح ۳۵۶۸ ، وسائل الشیعة : ج ۱۲ ص ۴۹ ح ۱ ، المحجّة البیضاء : ج ۷ ص ۴۱۸ .

حدیث۷۵۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّکُم فی آجالٍ مَقبوضَةٍ ، وأیّامٍ مَعدودَةٍ ، وَالمَوتُ یَأتی بَغتَةً ، مَن یَزرَع خَیرا یَحصُد غِبطَةً ، ومَن یَزرَع شَرّا یَحصُد نَدامَةً ، ولِکُلِّ زارِعٍ ما زَرَعَ .

امام صادق علیه السلام : شما در عمرهایی به سر آمدنی و روزهای چند به سر می برید و مرگ ، به ناگاه فرا می رسد. هر که نیکی بکارد ، شادی می درَود، و هر که بدی بکارد ، پشیمانی درو می کند. هر کشتگری ، آن دروید که کاشت.

الکافی : ج ۲ ص ۴۵۸ ح ۱۹ ، تحف العقول : ص ۴۸۹ عن الإمام العسکری علیه السلام وفیه «منقوصة» بدل «مقبوضة» ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۳۷۳ ح ۱۹ .

حدیث۷۵۳

امام صادق علیه السلام :

نِعمَ العَونُ الدُّنیا عَلَی الآخِرَةِ .

امام صادق علیه السلام : نیکو کمکی است دنیا برای آخرت!

الکافی : ج ۵ ص ۷۲ ح ۸ ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۱۵۶ ح ۳۵۶۷ ، الاُصول الستّة عشر : ص ۸۸ کلّها عن ذریح المحاربی ، الزهد للحسین بن سعید : ص ۵۱ ح ۱۳۶ عن الإمام الباقر علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۷ ح ۱۲۶ .

حدیث۷۵۴

امام صادق علیه السلام :

: قالَ [الزِّندیقُ] : فَلِاءَیِّ عِلَّةٍ خَلَقَ الخَلقَ وهُوَ غَیرُ مُحتاجٍ إلَیهِم ولا مُضطَرٍّ إلی خَلقِهِم ، ولایَلیقُ بِهِ التَّعَبُّثُ بِنا؟

قالَ علیه السلام : خَلَقَهُم لاِءِظهارِ حِکمَتِهِ ، وإنفاذِ عِلمِهِ ، وإمضاءِ تَدبیرِهِ .

قالَ : وکَیفَ لایَقتَصِرُ عَلی هذِهِ الدّارِ فَیَجعَلَها دارَ ثَوابِهِ ومُحتَبَسَ عِقابِهِ؟

قالَ : إنَّ هذِهِ الدّارَ دارُ ابتِلاءٍ ، ومَتجَرُ الثَّوابِ ، ومُکتَسَبُ الرَّحمَةِ ، مُلِئَت

آفاتٍ ، وطُبِّقَت

الاحتجاج ـ در بیان پرسش های زندیق از امام صادق علیه السلام ـ : زندیق گفت: پس به چه علّت خداوند ، خلق را آفرید ، در حالی که نه به آنها نیاز داشت ، نه به آفریدنشان مجبور بود، و بازیچه قرار دادن ما هم شایسته او نیست؟

فرمود: «آنها را آفرید تا حکمت خویش را نمایان سازد و دانش خویش را به اجرا درآورد و تدبیرش را به کار بَرَد».

زندیق گفت: چرا به همین سرا بسنده نمی کند و آن را سرای پاداش و زندان کیفر خویش قرار نمی دهد [و به آخرت موکول کرده است]؟

فرمود: «این سرا، سرای آزمایش، تجارت خانه ثواب و محلّ کسب رحمت است ؛ آکنده از آفات و پُر از شهوات ، قرار داده شده است تا خداوند ، در آن بندگانش را به طاعت بیازماید. پس، خانه عمل، خانه پاداش نیست».

طَبَّقَ الغیم : إذا أصاب بمطره جمیع الأرض (الصحاح : ج ۴ ص ۱۵۱۲ «طبق») .

حدیث۷۵۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّهَ ـ تَبارَکَ وتَعالی ـ أعطی مُحَمَّدا صلی الله علیه و آله شَرائِعَ نوح وإبراهیم وموسی وعیسی علیهم السلام : التَّوحیدَ وَالإِخلاصَ وخَلعَ الأَندادِ وَالفِطرَةَ الحَنیفِیَّةَ السَّمحَةَ ، ولا رَهبانِیَّةَ ولا سِیاحَةَ ، أحَلَّ فیهَا الطَّیِّباتِ وحَرَّمَ فیهَا الخَبائِثَ ، ووَضَعَ عَنهُم إصرَهُم

امام صادق علیه السلام : خدای ـ تبارک و تعالی ـ شریعت های نوح و ابراهیم و موسی و عیسی علیهم السلام را به محمّد صلی الله علیه و آله عطا کرد: یکتاپرستی را ، اخلاص را ، شرک ستیزی را و فطرت حنیفی آسان (آیین اسلام و خداپرستی) را. رهبانیت و

سیاحت ، روا نیست. در این شریعت ها ، چیزهای پاک و پاکیزه را حلال کرد و پلیدی ها را حرام گردانید و سختگیری ها و زنجیرهایی را که بر گردن آنها بود، از ایشان برداشت.

الإصر : الإثم والعقوبة ، وأصله من الضيق والحبس ، يقال : أصره إذا حبسه وضيّق عليه (النهاية : ج ۱ ص ۵۲ «أصر») .

حدیث۷۵۶

امام صادق علیه السلام :

ـ في قَولِهِ تَعالى : «يَـأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُواْ لاَ تُحَرِّمُواْ طَيِّبَـتِ مَآ أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ» ـ : نَزَلَت هـذِهِ الآيَةُ في أميرِ المُؤمِنين عليه السلام وبِلالٍ وعُثمانَ بنِ مَظعون ، فَأَمّا أميرُ المُؤمِنين عليه السلام فَحَلَفَ ألّا يَنامَ بِاللَّيلِ أبَدا ، وأمّا بِلالٌ فَإِنَّهُ حَلَفَ ألّا يُفطِرَ بِالنَّهارِ أبَدا ، وأمّا عُثمانُ بنُ مَظعونٍ فَإِنَّهُ حَلَفَ ألّا يَنكِحَ أبَدا .

فَدَخَلَتِ امرَأَةُ عُثمان عَلى عائِشَةَ وكانَتِ امرَأَةً جَميلَةً ، فَقالَت عائِشَةُ :

ما لي أراكِ مُعَطَّلَةً؟ فَقالَت : ولِمَن أتَزَيَّنُ؟ فَوَاللّه ما قارَبَني زَوجي مُنذُ كَذا وكَذا ، فَإِنَّهُ قَد تَرَهَّبَ ولَبِسَ المُسوحَ وزَهِدَ فِي الدُّنيا . فَلَمّا دَخَلَ رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آله أخبَرَتهُ عائِشَةُ بِذلِكَ ، فَخَرَجَ فَنادَى الصَّلاةَ جامِعَةً ، فَاجتَمَعَ النّاسُ ، فَصَعِدَ المِنبَرَ فَحَمِدَ اللّهَ وأثنى عَلَيهِ ، ثُمَّ قالَ :

ما بالُ أقوامٍ يُحَرِّمونَ عَلى أنفُسِهِمُ الطَّيِّباتِ؟! ألا إنّي أنامُ بِاللَّيلِ ، وأنكِحُ ، واُفطِرُ بِالنَّهارِ ، فَمَن رَغِبَ عَن سُنَّتي فَلَيسَ مِنّي .

فَقاموا هؤُلاءِ فَقالوا : يا رَسولَ اللّه ، فَقَد حَلَفنا عَلى ذلِكَ ! فَأَنزَلَ اللّهُ تَعالى : «لاَ يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِى أَيْمَـنِكُمْ وَلَـكِن يُؤَاخِذُكُم بِمَا عَقَّدتُّمُ الْأَيْمَـنَ فَكَفَّـرَتُهُ إِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَـكِينَ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ فَمَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَـثَةِ أَيَّامٍ ذَ لِكَ كَفَّـرَةُ أَيْمَـنِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ»

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه شریف «ای کسانی که ایمان آورده اید! پاکیزه هایی را که خدا برای شما حلال کرده است ، حرام مشمارید» ـ : این آیه درباره امیر مؤمنان علیه السلام و بلال و عثمان بن مظعون ، نازل شد. امیر مؤمنان ، سوگند خورد که شب ، هرگز نخوابد ؛ بلال ، سوگند خورد که همیشه روزه بگیرد عثمان بن مظعون نیز سوگند خورد که هرگز نزدیکی نکند.

[روزی] همسر عثمان ـ که زن زیبایی بود ـ نزد عایشه آمد. عایشه گفت: چرا به خودت نمی رسی؟

گفت: برای چه کسی آرایش کنم؟ به خدا سوگند که شوهرم از فلان و بهمان وقت با من نزدیکی نکرده است ، رهبانیت پیشه کرده و پشمینه پوشیده و زاهد شده است.

چون پیامبر خدا آمد، عایشه ، موضوع را به ایشان گفت. پیامبر صلی الله علیه و آله بیرون آمد و مردم را به مسجد فرا خواند. مردم جمع شدند. ایشان بر منبر رفت و حمد و ثنای الهی به جای آورد و سپس فرمود: «عدّه ای را چه می شود که چیزهای پاک و روا را بر خود ، حرام می شمارند؟! بدانید که من ، شب می خوابم و نزدیکی می کنم، و روز ، غذا می خورم. پس، هر که از راه و رسم من روی گردانَد ، از من نیست.

آن سه نفر برخاستند و گفتند: ای پیامبر خدا! ما بر این کار ، سوگند خورده ایم .

در این هنگام ، خداوند متعال این آیات را فرو فرستاد: «خدا ، شما را بر سوگندهای بیهوده تان مؤاخذه نمی کند ؛ بلکه به سوگندهایی که [از روی اراده] ، می خورید [و می شکنید] ، شما را مؤاخذه می کند وکفّاره اش ، خوراک دادن به ده بینوا ـ از غذاهای متوسّطی است که به کسان خود می خورانید ، یا پوشانیدن آنان ، یا آزاد کردن بنده ای، و کسی که [هیچ یک از اینها را]

نیابد ، سه روز روزه بدارد. این است کفّاره سوگندهای شما ، وقتی که سوگند می خورید» .
المائدة : ۸۹ .

حدیث۷۵۷

امام صادق علیه السلام :
جاءَتِ امرَأَةُ عُثمانَ بنِ مَظعون إلَی النَّبِی صلی الله علیه و آله فَقالَت : یا رَسولَ اللّه ، إنَّ عُثمانَ یَصومُ النَّهارَ ویَقومُ اللَّیلَ!
فَخَرَجَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله مُغضَبا یَحمِلُ نَعلَیهِ ، حَتّی جاءَ إلی عُثمان فَوَجَدَهُ یُصَلّی ، فَانصَرَفَ عُثمانُ حینَ رَأی رَسولَ اللّه صلی الله علیه و آله ، فَقالَ لَهُ : یا عُثمان ، لَم یُرسِلنِی اللّهُ تَعالی بِالرَّهبانِیَّةِ ، ولکِن بَعَثَنی بِالحَنیفِیَّةِ السَّهلَةِ السَّمحَةِ ، أصومُ واُصَلّی وألمِسُ أهلی ، فَمَن أحَبَّ فِطرَتی فَلیَستَنَّ بِسُنَّتی ومِن سُنَّتِیَ النِّکاحُ .
امام صادق علیه السلام : زن عثمان بن مظعون ، نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و گفت: ای پیامبر خدا! عثمان، کارش این شده که روزها را روزه بگیرد و شب ها را به عبادت بگذراند .
پیامبر خدا ، پای افزار به دست و خشمناک ، بیرون شد تا نزد عثمان آمد . او را مشغول نماز خواندن یافت. عثمان با دیدن پیامبر خدا ، نمازش را سلام داد و به او فرمود: «ای عثمان! خداوند متعال ، مرا با رهبانیت نفرستاده؛ بلکه با آیین مستقیم و ساده و آسانگیر ، فرستاده است. من ، هم نماز می خوانم، هم روزه می گیرم و هم به همسرم می رسم. پس، هر که آیین مرا دوست دارد ، باید از سنّت من پیروی کند، و از سنّت من است نزدیکی کردن».
الکافی : ج ۵ ص ۴۹۴ ح ۱ عن ابن القدّاح ، بحار الأنوار : ج ۲۲ ص ۲۶۴ ح ۳ .

حدیث۷۵۸

امام صادق علیه السلام :
إنَّ ثَلاثَ نِسوَةٍ أتَینَ رَسولَ اللّه صلی الله علیه و آله فَقالَت إحداهُنَّ : إنَّ زَوجی لا یَأکُلُ اللَّحمَ ، وقالَتِ الاُخری : إنَّ زَوجی لا یَشُمُّ الطّیبَ ، وقالَتِ الاُخری : إنَّ زَوجی لا یَقرَبُ النِّساءَ .
فَخَرَجَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله یَجُرُّ رداءَهُ حَتّی صَعِدَ المِنبَرَ ، فَحَمِدَ اللّهَ وأثنی عَلَیهِ ، ثُمَّ قالَ : ما بالُ أقوامٍ مِن أصحابی لا یَأکُلونَ اللَّحمَ ولا یَشُمّونَ الطّیبَ ولا یَأتونَ النِّساءَ ! أما إنّی آکُلُ اللَّحمَ وأشُمُّ الطّیبَ وآتِی النِّساءَ ، فَمَن رَغِبَ عَن سُنَّتی فَلَیسَ مِنّی .
امام صادق علیه السلام : سه زن نزد پیامبر خدا آمدند. یکی از آنها گفت: شوهرم گوشت نمی خورد.
دیگری گفت: شوهرم بوی خوش نمی بوید .
سومی گفت: شوهرم به زنان نزدیک نمی شود.
پیامبر خدا ، رداکشان بیرون رفت و بر منبر شد و حمد و ثنای الهی به جای آورد و سپس فرمود: «عدّه ای از یاران مرا چه شده است که گوشت نمی خورند و عطر نمی بویند و به زنان نزدیک نمی شوند؟! بدانید که من، خود، گوشت می خورم و عطر می بویم و پیش زنان می روم. پس، هرکه از سنّت من روی گردانَد ، از من نیست».
الکافی : ج ۵ ص ۴۹۶ ح ۵ ، بحار الأنوار : ج ۲۲ ص ۱۲۴ ح ۹۴ وراجع کنز العمّال : ج ۳ ص ۶۷۰ ح ۸۴۱۵ .
ولمزید من الاطّلاع علی روایات اُخری فی هذا الباب راجع تفسیر الطبری: ج ۵ الجزء ۷ ص ۹ والدرّ المنثور: ج ۳ ص ۱۳۹ .

حدیث۷۵۹

امام صادق علیه السلام :

: أمّا قَولُکَ فِی النِّساءِ فَقَد عَلِمتَ ما کانَ لِرَسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله مِنَ النِّساءِ، وأمّا قَولُکَ فِی الطَّعامِ فَکانَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله یَأکُلُ اللَّحمَ وَالعَسَلَ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ نامه سُکین نخعی که به عبادت روی آورده و زن و استعمال بوی خوش و خوردن غذا [های لذیذ] را ترک کرده و در این باره از امام علیه السلام پرسیده بود چنین نوشت ـ : امّا سخن تو درباره زن . تو خود می دانی که پیامبر خدا زنانی داشته است؛ و امّا سخن تو درباره خوراکی ها . پیامبر خدا ، گوشت و عسل می خورد.

الکافی : ج ۵ ص ۳۲۰ ح ۴ ، رجال الکشّی : ج ۲ ص ۶۸۸ ح ۶۹۱ ، دعائم الإسلام : ج ۲ ص ۱۹۳ ح ۷۰۲ کلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۱۱۷ ح ۶ .

حدیث۷۶۰

امام صادق علیه السلام :

ـ فی بَیانِ ما وَعَظَ بِهِ لُقمان ابنَهُ ـ : خُذ مِنَ الدُّنیا بَلاغا ، ولا تَرفُضها فَتَکونَ عِیالاً عَلَی النّاسِ ، ولا تَدخُل فیها دُخولاً یَضُرُّ بِآخِرَتِکَ .

امام صادق علیه السلام ـ در ذکر اندرزهای لقمان به فرزندش ـ : از دنیا به قدر کفاف بر گیر؛ نه آن را به کلّی کنار نِه که نانخور مردم شوی، و نه آن سان به دنیا درآی که به آخرتت زیان بزند.

تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۱۶۴ عن حمّاد ، قصص الأنبیاء : ص ۱۹۰ ح ۲۳۸ عن إبراهیم بن عبد الحمید عن أبی الحسن علیه السلام نحوه ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۱ ح ۲ .

حدیث۷۶۱

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِ اللّهِ : «رَبَّنَا ءَاتِنَا فِی الدُّنْیَا حَسَنَةً وَفِی الآخِرَةِ حَسَنَةً» ـ : رِضوانَ اللّهِ وَالجَنَّةَ فِی الآخِرَةِ ، وَالمَعاشَ وحُسنَ الخُلُقِ فِی الدُّنیا .

امام صادق علیه السلام : ـ درباره این سخن خداوند «ای پروردگار ما! در دنیا به ما نیکی ده و در آخرت نیز نیکی» ـ : [یعنی] خشنودی خدا و بهشت در آخرت، و اخلاق خوش در دنیا.

الکافی : ج ۵ ص ۷۱ ح ۲ ، تهذیب الأحکام : ج ۶ ص ۳۲۷ ح ۹۰۰ ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۱۵۶ ح ۳۵۶۶ ، معانی الأخبار : ص ۱۷۵ ح ۱ وزاد فیهما «والسعة فی الرزق» بعد «الآخرة» وکلّها عن جمیل بن صالح ، تفسیر العیّاشی : ج ۱ ص ۹۸ ح ۲۷۴ عن عبد الأعلی وفیه «السعة فی المعیشة» بدل «المعاش» ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۳۸۳ ح ۱۸ .

حدیث۷۶۲

امام صادق علیه السلام :

کانَ عِلِیُّ بنُ الحُسَین علیه السلام یَدعو بِهذَا الدُّعاءِ :

اللّهُمَّ إنّی أسأَ لُکَ حُسنَ المَعیشَةِ ، مَعیشَةً أتَقَوّی بِها عَلی جَمیعِ حَوائِجی ، وأتَوَصَّلُ بِها فِی الحَیاةِ إلی آخِرَتی ، مِن غَیرِ أن تُترِفَنی

امام صادق علیه السلام : علی بن حسین علیهماالسلام این دعا را می خواند:

«بار خدایا! از تو نیکویی معشیت را درخواست می کنم؛ معیشتی که با آن بتوانم همه نیازهایم را برآورم، و بدان وسیله ، در این زندگی به آخرتم نایل آیم؛ نه آن چنان مرا در آن غوطه ور سازی که دچار طغیان شوم، و نه آن سان بر من تنگ گیری که به رنج

و سختی بیفتم، از روزیِ حلالت به من گشایش ده و از باران فضلت بر من بریزان. نعمتی بی نقض و دَهِشی بی وقفه از جانب خودت [به من ارزانی دار] ؛ امّا نه چندان بر آن بیفزای که خرّمی اش مرا به خود سرگرم سازد و شکوه و زیبایی اش فریفته ام گردانَد و در نتیجه ، از شکر نعمتت بازمانم، و نه چندان آن را بر من بِکاه که رنج تحصیلش باعث کوتاهی ام در عمل [وعبادت] شود و همّ و غمش سینه ام را پُر کند.

ای معبود من! از این روزی ات آن قدر به من عطا فرما که از بَدانِ خَلقت

بی نیاز شوم و به وسیله آن ، به خشنودیِ (/ بهشتِ) رضوان تو نایل آیم.

پناه می برم به تو ، ای معبود من! از شرّ دنیا و شرّ آنچه در دنیاست. دنیا را بر من زندان مگردان و جدایی آن را مایه اندوهم قرار مده. مرا از این سرای آزمایش ، در حالی به سرای زندگانی و سکونتگاه نیکان [آخرت [بِبَر که از من ، خشنود باشی و اعمالم پذیرفته باشد ، و نعمت های آن سرای ماندگار را جایگزین این دنیای فنا پذیرم کن.

بار خدایا! به تو پناه می برم از سختی و بلاهای دنیا و یورش های شیاطین و سلاطین آن ، و تنبیه و مجازات هایش، و از زورگویی و ستمِ کسی که در این دنیا به من ستم کند و زورگویی کند.

بار خدایا! هرکه برایم نقشه کشید ، تو برایش نقشه بکش، و هرکه قصد من کرد ، قصد او کن و تیغ آن کس را که بر رویم تیغ کشید، کُند کن و آتش آن کس را که برای من آتش افروخت ، خاموش کن و دسیسه دسیسه گران را از من بگردان و چشم های کافران را از من ، کور گردان و بدسِگالی کسی را که نسبت به من در سر پرورانده ، از من دور کن و گزند بدخواهان (یا: شور چشمان) را از من دفع کن و با آرامش [خود] ، مرا از آن نگه دار و زره محکم خود را بر من بپوشان و مرا در پرده نگه دارنده ات پنهان بدار، حالم را نکو گردان و کردارم را مطابق گفتارم قرار ده و به خانواده ام و اموالم برکت عطا فرما.

المُتْرَفُ : المُتَنَعِّم المتوسّع فی ملاذّ الدنیا وشهواتها (النهایة : ج۱ ص ۱۸۷ «ترف») .

حدیث۷۶۳

امام صادق علیه السلام :

: أعطِنی مِن خَیرِ الدُّنیا وَالآخِرَةِ ما أنتَ أهلُهُ ، وَاصرِف عَنّی مِن شَرِّ الدُّنیا وَالآخِرَةِ ما أنتَ أهلُهُ .

امام صادق علیه السلام ـ بخشی از دعایی که امام علیه السلام به یونس بن عمّار آموخت ـ : از نیکی دنیا و آخرت ، آنچه را که تو اهل آنی ، به من عطا فرما و از بدی دنیا و آخرت نیز ، آنچه را که تو اهل آنی ، از من بگردان.

الکافی : ج ۲ ص ۲۵۹ ح ۳۰ و ص ۵۶۵ ح ۴ و ج ۳ ص ۳۲۷ ح ۲۰ ، عدّة الداعی : ص ۲۵۷ کلّها عن یونس بن عمّار ، مصباح المتهجّد : ص ۱۳۹ ح ۲۲۶ ، المصباح للکفعمی : ص ۱۹۶ کلاهما من دون إسنادٍ إلی المعصوم ، بحار الأنوار : ج ۹۵ ص ۸۰ ح ۶ .

حدیث۷۶۴

امام صادق علیه السلام :

: اللّهُمَّ لا تَشغَلنی فِی الدُّنیا عَن شُکرِ نِعمَتِکَ ، ولا بِإِکثارٍ فیها فَتُلهِیَنی عَجائِبُ بَهجَتِها وتَفتِنَنی زَهرَتُها ، ولا بِإِقلالٍ یُضِرُّ بِعَمَلی ضَرُّهُ ویَملَاُ صَدری هَمُّهُ ، أعطِنی مِن ذلِکَ غِنیً عَن شِرارِ خَلقِکَ ، وبَلاغا

امام صادق علیه السلام ـ از دعای ایشان در زیارت خداحافظی با امام حسین علیه السلام ـ : بار خدایا! در دنیا مرا از گزاردن شکر نعمت هایت باز مدار، نه چندان در دنیا فزونی ام بخش که شُکوه خیره کننده آن ، مرا سرگرم سازد و زرق و برقش فریفته ام

گرداند، و نه چندان تهی دستم کن که به عملم لطمه بزند و دغدغه اش ذهنم را پُر کند ؛ [بلکه] از آن به اندازه ای به من ببخش که از بَدانِ خلقت بی نیازم گرداند و در حدّی باشد که با آن ، به خشنودی تو دست یابم، ای مهربان ترینِ مهربانان!

البَلاغ : ما يُتَبلَّغ ويُتَوصَّل به إلى الشيء المطلوب(النهاية : ج ۱ ص ۱۵۲ «بلغ») .

حدیث۷۶۵

امام صادق علیه السلام :

مَن أرادَ الحَديثَ لِمَنفَعَةِ الدُّنيا لَم يَكُن لَهُ فِي الآخِرَةِ نَصيبٌ ، ومَن أرادَ بِهِ خَيرَ الآخِرَةِ أعطاهُ اللّه ُ خَيرَ الدُّنيا وَالآخِرَةِ .

امام صادق علیه السلام : هرکه حدیث را برای سود دنیا بخواهد [و فرا گیرد] ، در آخرت ، او را بهره ای نیست و هرکه با آن خیر آخرت را بخواهد ، خدا ، خیرِ دنیا و آخرت را به او عطا می کند.

الكافي : ج ۱ ص ۴۶ ح ۲ ، منية المريد : ص ۱۳۸ ، مشكاة الأنوار : ص ۲۴۵ ح ۷۱۴ كلّها عن أبي خديجة ، بحار الأنوار : ج ۲ ص ۱۵۸ ح ۲ .

حدیث۷۶۶

امام صادق علیه السلام :

: سَأَلَهُ رَجُلٌ أن يُعَلِّمَهُ ما يَنالُ بِهِ خَيرَ الدُّنيا وَالآخِرَةِ ولا يُطَوِّلَ عَلَيهِ ، فَقالَ :

لا تَكذِب .

تحف العقول ـ در بیان حکمت های امام صادق علیه السلام ـ : مردی از امام علیه السلام تقاضا کرد به او چیزی بیاموزد که با آن به خیر دنیا و آخرت ، دست یابد، و مختصر هم باشد. امام علیه السلام فرمود: «هیچ گاه دروغ مگو».

تحف العقول : ص ۳۵۹ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۴۱ ح ۲۷ .

حدیث۷۶۷

امام صادق علیه السلام :

مَن قَرَأَ سورَةَ «وَ الطُّورِ» ، جَمَعَ اللّه ُ لَهُ خَيرَ الدُّنيا وَالآخِرَةِ .

امام باقر و امام صادق علیهماالسلام : هرکس سوره «والطور» را بخواند ، خداوند ، خیر دنیا و آخرت را برایش گِرد می آورد.

ثواب الأعمال : ص ۱۴۳ ح ۱ عن محمّد بن مسلم ، مكارم الأخلاق : ج ۲ ص ۱۸۵ ح ۲۴۹۲ عن الإمام الصادق عليه السلام ، مجمع البيان : ج ۹ ص ۲۴۵ عن محمّد بن هشام عن الإمام الباقر عليه السلام .

حدیث۷۶۸

امام صادق علیه السلام :

مَن قالَ : «يا رَبِّ صَلِّ عَلى مُحَمَّد وآلِ مُحَمَّد» مِئَةَ مَرَّةٍ ، قُضِيَت لَهُ مِئَةُ حاجَةٍ ؛ ثَلاثونَ لِلدُّنيا وَالباقي لِلآخِرَةِ .

امام صادق علیه السلام : هرکس صد مرتبه بگوید: «پروردگارا ! بر محمّد وآل محمّد ، درود فرست»، صد حاجت او برآورده شود، سی تا برای دنیا و بقیه برای آخرت.

الكافي : ج ۲ ص ۴۹۳ ح ۹ ، ثواب الأعمال : ص ۱۹۰ كلاهما عن معاوية بن عمّار .

حدیث۷۶۹

امام صادق علیه السلام :
ثَلاثَةٌ مَن تَمَسَّکَ بِهِنَّ نالَ مِنَ الدُّنیا وَالآخِرَةِ بُغیَتَهُ : مَنِ اعتَصَمَ بِاللّه ِ ، ورَضِیَ بِقَضاءِ اللّه ِ ، وأحسَنَ الظَّنَّ بِاللّه ِ .
امام صادق علیه السلام : سه چیز است که هرکس به آنها چنگ زند ، در دنیا و آخرت به آرزوی خود برسد: آن که به خدا متمسّک شود ؛ و به قضای خدا رضایت دهد ؛ و به خدا حسن ظنّ داشته باشد.
تحف العقول : ص ۳۱۶ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۲۹ ح ۱۰۷ .

حدیث۷۷۰

امام صادق علیه السلام :
: ثَلاثَةُ أشیاءَ فی کُلِّ زَمانٍ عَزیزَةٌ ، وهِیَ : الإِخاءُ فِی اللّه ِ ، وَالزَّوجَةُ الصّالِحَةُ الأَلیفَةُ فی دینِ اللّه ِ ، وَالوَلَدُ الرَّشیدُ . ومَن أصابَ إحدَی الثَّلاثَةِ ، فَقَد أصابَ خَیرَ الدّارَینِ وَالحَظَّ الأَوفَرَ مِنَ الدُّنیا .
مصباح الشریعۀ ـ در سخنی که به امام صادق علیه السلام نسبت داده شده است ـ : سه چیز است که در هر زمانی کمیاب است: برادری برای خدا ؛ زن شایسته و یار و همراه در دینداری ؛ و فرزند سر به راه . هرکس به یکی از این سه چیز برسد ، به خیر هر دو سرا و به بیشترین سهم از دنیا رسیده است.
مصباح الشریعۀ : ص ۳۰۷ ، بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۲۸۲ ح ۳ .

حدیث۷۷۱

امام صادق علیه السلام :
إنَّ اللّه َ سَیَجمَعُ لَنا ولِشیعَتِنَا الدُّنیا وَالآخِرَةَ .
امام صادق علیه السلام : به زودی خداوند ، دنیا و آخرت را به ما و شیعیان ما خواهد داد.
الکافی : ج ۱ ص ۴۷۴ ح ۴ ، الاختصاص : ص ۲۶۹ ، دلائل الإمامۀ : ص ۲۸۹ ح ۲۳۸ ، بصائر الدرجات : ص ۳۷۴ ح ۱ ، الخرائج والجرائح : ج ۲ ص ۷۳۷ ح ۵۲ کلّها عن یونس بن ظبیان والمفضّل بن عمر وأبی سلمۀ السرّاج والحسین بن ثویر بن أبی فاختۀ ، بحار الأنوار : ج ۴۷ ص ۸۷ ح ۸۸ .

حدیث۷۷۲

امام صادق علیه السلام :
المَسجونُ مَن سَجَنَتهُ دُنیاهُ عَن آخِرَتِهِ .
امام صادق علیه السلام : زندانی [واقعی] کسی است که دنیایش او را از آخرتش باز داشته باشد.
الکافی : ج ۲ ص ۴۵۵ ح ۹ ، المحاسن : ج ۲ ص ۶ ح ۱۰۷۴ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۰۵ ح ۹۹ .

حدیث۷۷۳

امام صادق علیه السلام :

لا يَشغَلُكَ طَلَبُ دُنياكَ عَن طَلَبِ دينِكَ ؛ فَإِنَّ طالِبَ الدُّنيا رُبَّما أدرَكَ ، ورُبَّما فاتَتهُ فَهَلَكَ بِما فاتَهُ مِنها .
امام صادق علیه السلام : طلب دنیایت ، تو را از طلب دینت باز ندارد؛ زیرا که طالب دنیا ، گاه [آن را] به دست می آورد و گاه از دستش می دهد و به واسطه همان چیزی که از دست داده است ، نابود می شود.
المحاسن : ج ۱ ص ۳۵۶ ح ۷۵۸ ، بحار الأنوار : ج ۱ ص ۲۱۴ ح ۱۵ .

حدیث۷۷۴

امام صادق علیه السلام :
إن كانَتِ الدُّنيا فانِيَةً فَالطُّمَأنينَةُ إلَيها لِماذا؟!
امام صادق علیه السلام : اگر دنیا نابود شدنی است ، پس دل خوش کردن به آن ، چرا؟!
كتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۴ ص ۳۹۳ ح ۵۸۳۶ ، الخصال : ص ۴۵۰ ح ۵۵ ، التوحيد : ص ۳۷۶ ح ۲۱ ، الأمالي للصدوق : ص ۵۶ ح ۱۲ ، مختصر بصائر الدرجات : ص ۱۳۹ كلّها عن أبان بن عثمان ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۹۰ ح ۱ .

حدیث۷۷۵

امام صادق علیه السلام :
كانَ عيسَى بنُ مَريَمَ عليه السلام يَقولُ لِأَصحابِهِ : يا بَني آدَمَ اهرَبوا مِنَ الدُّنيا إلَى اللّه ، وأخرِجوا قُلوبَكُم عَنها ؛ فَإِنَّكُم لا تَصلُحونَ لَها ولا تَصلُحُ لَكُم ، ولا تَبقَونَ فيها ولا تَبقى لَكُم ، هِيَ الخَدّاعَةُ الفَجّاعَةُ ، المَغرورُ مَنِ اغتَرَّ بِهَا ، المَغبونُ مَنِ اطمَأَنَّ إلَيها ، الهالِكُ مَن أحَبَّها وأرادَها ، فَتوبوا إلى بارِئِكُم وَاتَّقوا رَبَّكُم ، وَاخشَوا يَوما لا يَجزي والِدٌ عَن وَلَدِهِ ، ولا مَولودٌ هُوَ جازٍ عَن والِدِهِ شَيئا .
امام صادق علیه السلام : عیسی بن مریم علیهاالسلام به یارانش می گفت: «ای فرزندان آدم! از دنیا به خدا بگریزید و دل هایتان را از دنیا بیرون برید ؛ زیرا که نه شما شایسته دنیایید ، نه دنیا شایسته شماست . نه شما در دنیا می مانید ، نه دنیا برای شما می مانَد. دنیا ، فریبکار و مصیبت بار است. فریب خورده [ی واقعی] کسی است که فریب دنیا را بخورد؛ زیان دیده ، کسی است که به دنیا آرمید؛ به هلاکت در افتاده ، کسی است که دنیا را دوست داشت و خواستارش شد. پس به درگاه آفریدگارتان توبه آرید و از پروردگارتان پروا کنید و بترسید از آن روزی که هیچ پدری به کار فرزندش نمی آید و هیچ فرزندی نیز به کار پدرش نخواهد آمد.
الأمالي للصدوق : ص ۶۵۰ ح ۸۸۴ عن منصور بن حازم ، روضة الواعظين : ص ۴۸۹ ، بحار الأنوار : ج ۱۴ ص ۲۸۸ ح ۱۳ .

حدیث۷۷۶

امام صادق علیه السلام :
فيما ناجَى اللّهُ بِهِ موسى عليه السلام : يا موسى ، لا تَركَن إلَى الدُّنيا رُكونَ الظّالِمينَ ورُكونَ مَنِ اتَّخَذَها أبا واُمّا . . . وَاترُك مِنَ الدُّنيا ما بِكَ الغِنى عَنهُ ، ولا تَنظُر عَينُكَ إلى كُلِّ مَفتونٍ بِها ومُوَكَّلٌ إلى نَفسِهِ ، وَاعلَم أنَّ كُلَّ فِتنَةٍ بَدؤُها حُبُّ الدُّنيا .
امام صادق علیه السلام : از نجواهای خداوند با موسی علیه السلام این بود که: «ای موسی! به دنیا دل مبند ، همانند دل بستگیِ ستمگران و دل بستگیِ کسی که دنیا را پدر و مادر خویش گرفته است... از دنیا ، آنچه را که بدان نیازی نداری ، رها کن و به آنان که فریفته دنیا گشته اند و به خود ، وا نهاده شده اند، منگر و بدان که هر گرفتاری ای، آغازش دنیا دوستی است».
الكافي : ج ۲ ص ۱۳۵ ح ۲۱ عن ابن أبي يعفور ، قصص الأنبياء : ص ۱۶۲ ح ۱۸۴ عن أبي يعقوب وفيه «بذرها» بدل «بدؤها» ، بحار

الأنوار : ج ۷۳ ص ۷۳ ح ۳۷ .

حدیث۷۷۷

امام صادق علیه السلام :

: اللّهُمَّ إنّی أعوذُ بِکَ مِن دُنیا تَمنَعُ خَیرَ الآخِرَةِ ، ومِن عاجِلٍ یَمنَعُ خَیرَ الآجِلِ ، وحَیاةٍ تَمنَعُ خَیرَ المَماتِ ، وأمَلٍ یَمنَعُ خَیرَ العَمَلِ .

امام صادق علیه السلام ـ از دعای ایشان در تعقیب نمازش ـ : خدایا! پناه می برم به تو از دنیایی که مانع خیر آخرت شود و از اکنونی که مانعِ خیر آینده شود و از زندگی ای که مانعِ خیر مرگ گردد و از آرزویی که مانعِ نیکوییِ عمل گردد.

مصباح المتهجّد : ص ۶۴ ح ۱۰۱ ، فلاح السائل : ص ۳۲۰ ح ۲۱۵ ، البلد الأمین : ص ۱۵ کلّها عن معاویة بن عمّار ، بحار الأنوار : ج ۸۶ ص ۶۹ ح ۴ .

حدیث۷۷۸

امام صادق علیه السلام :

مَن طَلَبَ الدُّنیا بِغَیرِ حَقٍّ ، حُرِمَ الآخِرَةَ بِحَقٍّ .

امام صادق علیه السلام : هرکس دنیا را به ناحق بجوید، از آخرت به حقّ محروم می شود.

تحف العقول : ص ۳۲۱ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۳۵ ح ۵۷ .

حدیث۷۷۹

امام صادق علیه السلام :

خَرَجَ النَّبِی صلی الله علیه و آله وهُوَ مَحزونٌ ، فَأَتاهُ مَلَکٌ ومَعَهُ مَفاتیحُ خَزائِنِ الأَرضِ ، فَقالَ : یا مُحَمَّدُ ، هذِهِ مَفاتیحُ خَزائِنِ الأَرضِ ، یَقولُ لَکَ رَبُّکَ : اِفتَح وخُذ مِنها ما شِئتَ مِن غَیرِ أن تَنقُصَ شَیئا عِندی .

فَقالَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : الدُّنیا دارُ مَن لا دارَ لَهُ ، ولَها یَجمَعُ مَن لا عَقلَ لَهُ .

فَقالَ المَلَکُ : وَالَّذی بَعَثَکَ بِالحَقِّ نَبِیّا ، لَقَد سَمِعتُ هذَا الکَلامَ مِن مَلَکٍ یَقولُهُ فِی السَّماءِ الرّابِعَةِ حینَ اُعطیتُ المَفاتیحَ!

امام صادق علیه السلام : روزی پیامبر صلی الله علیه و آله در حالی که غمگین بود ، بیرون آمد. فرشته ای باکلیدهای خزانه های زمین ، نزد ایشان آمد و گفت: «ای محمّد! اینها کلیدهای خزانه های زمین است . پروردگارت به تو می گوید: [خزانه ها را] باز کن و از آنها هر اندازه که می خواهی ، بردار ، بی آن که از آنچه [از مقام و پاداش] نزد من داری ، چیزی کم شود».

پیامبر خدا فرمود: دنیا ، سرای کسی است که سرایی ندارد و کسی برای آن گِرد می آورد که خِرد ندارد.

فرشته گفت: «سوگند به آن که تو را به حق به پیامبری برانگیخت، هنگامی که در آسمان چهارم کلیدها به من داده شد ، از فرشته ای نیز شنیدم که همین سخن را می گفت» .

الکافی : ج ۲ ص ۱۲۹ ح ۸ عن عبد اللّه بن سنان ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۵۴ ح ۲۶ .

حدیث۷۸۰

امام صادق علیه السلام :

کانَ فیما وَعَظَ اللّه ُ بِهِ عیسَی بنَ مَریَمَ علیه السلام أن قالَ لَهُ : . . . یا عیسی ، إنَّ الدُّنیا سِجنٌ ضَیِّقٌ مُنتِنُ الرّیحِ وَحِشٌ ، وفیها ما قَدتَری

مِمّا قَد أَلَحَّ عَلَيهِ الجَبّارونَ ، فَإيّاكَ وَالدُّنيا ، فَكَلَّ نَعيمِها يَزولُ ، وما نَعيمُها إلاّ قَليلٌ .

امـام صـادق علیه السـلام : از جمله انـدرزهای خداونـد به عیسـی بن مریم علیهماالسـلام این بود که به او فرمود: «... ای عیسـی! دنیا، زنـدانی تنگ و بدبو و وحشـتناک است و در آن ، گاه چیزهایی می بینی که گردنگشان بر آنها پای می فشارند. پس، از دنیا بپرهیز که همه ناز و نعمت دنیا ، از بین رفتنی است و ناز و نعمتش جز اندک نیست».

الأمالی للصدوق : ص ۶۱۰ ح ۸۴۲ عن أبی بصـیر ، الکافی : ج ۸ ص ۱۳۷ ح ۱۰۳ عن علیّ بن أسـباط عنهم علیهم السلام ولیس فیه «ضیّق» وفیه «وحسن فیها» بـدل «وحش وفیها» ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۴۳ وفیهما «تذابـح» بدل «ألحّ» ، أعلام الدین : ص ۲۳۱ من دون إسنادٍ إلی المعصوم وفیه «وحسن فیها» بدل «وحش وفیها» و«یتذابح» بدل «ألحّ» ، بحار الأنوار : ج ۱۴ ص ۲۹۴ ح ۱۴ .

حدیث۷۸۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ فی کتابِ عَلِی صَلَواتُ اللّه ِ عَلَیهِ : إنَّما مَثَلُ الدُّنیا کَمَثَلِ الحَیَّةِ ؛ ما أَلیَنَ مَسَّها وفی جَوفِهَا السَّمُّ النّاقِعُ

امـام صادق علیه السـلام : در کتاب علی ـ که درودهای خـدا بر او باد ـ آمـده است: حکایت دنیا، در حقیقت، حکایت مار است که پوستی بس نرم دارد ؛ امّا در درونش

زَهر کُشنده است . آدم خردمند ، از آن پرهیز می کند ؛ امّا کودک نادان ، دست به سویش دراز می نماید.

سَمٌّ ناقِع : بالِغٌ ثابت (القاموس المحیط : ج ۳ ص ۹۰ «نقع») .

حدیث۷۸۲

امام صادق علیه السلام :

:

قَد رَأَیتُ القُرونَ کَیف تَفانَت دَرَسَت ثُمَّ قیلَ کانَ وکانَت

هِیَ دُنیا کَحَیَّةٍ تَنفُثُ السَّمَّ وإن کانَتِ المَجَسَّةُ

امام صادق علیه السلام ـ در دیوان منسوب به ایشان ـ :

دیدم که چه سان نسل ها نابود شدند/ از میان رفتند و آن گاه ، گفته شد: فسانه گشتند .

این دنیاست که چون مار ، زهر می ریزد/ هرچند پوستی نرم دارد .

چه بسیار کارها که در آنها سخت گرفتم/ امّا بعد که آسانشان گرفتم ، بر من آسان شدند .

جسّه : أی مسّه ، والمجسّهْ الموضع الذی یجسّه الطبیب (الصحاح : ج ۳ ص ۹۱۳ «جسس») .

حدیث۷۸۳

امام صادق علیه السلام :

مَثَلُ الدُّنیا کَمَثَلِ ماءِ البَحرِ ؛ کُلَّما شَرِبَ مِنهُ العَطشانُ ازدادَ عَطَشا حَتّی یَقتُلَهُ .

امام صادق علیه السـلام : حکایت دنیا، حکایت آب دریاست که هرچه تشـنه از آن بیشتر بنوشد ، تشنه تر می شود تا سرانجام ، او را بکُشد.

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۶ ح ۲۴ ، الزهد للحسین بن سعید : ص ۴۸ ح ۱۲۹ وفیه «البحر المالح» بدل «ماء البحر» وکلاهما عن طلحة بن زید ، تحف العقول : ص۳۹۶ عن الإمام الکاظم علیه السلام ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۹۵ ، بحار الأنوار : ج۷۳ ص۷۹ ح ۴۰ .

حدیث۷۸۴

امام صادق علیه السلام :

: الدُّنیا بِمَنزِلَةِ صورَةٍ ؛ رَأسُهَا الکِبرُ ، وعَینُهَا الحِرصُ ، واُذُنُهَا الطَّمَعُ ، ولِسانُهَا الرِّیاءُ ، ویَدُهَا الشَّهوَةُ ، ورِجلُهَا العُجبُ ، وقَلبُهَا الغَفلَةُ ، ولَونُهَا الفَناءُ ، وحاصِلُهَا الزَّوالُ . فَمَن أحَبَّها أورَثَتهُ الکِبرَ ، ومَنِ استَحسَنَها أورَثَتهُ الحِرصَ ، ومَن طَلَبَها أورَثَتهُ الطَّمَعَ ، ومَن مَدَحَها ألبَسَتهُ الرِّیاءَ ، ومَن أرادَها مَکَّنَتهُ مِنَ العُجبِ ، ومَنِ اطمَأَنَّ إلَیها أرکَبَتهُ الغَفلَةَ ، ومَن أعجَبَهُ مَتاعُها فَتَنَتهُ ولا تَبقی لَهُ ، ومَن جَمَعَها وبَخِلَ بِها أورَدَتهُ إلی مُستَقَرِّها وهِیَ النّارُ .

مصباح الشریعة ـ در سخنی به امام صادق علیه السلام نسبت داده شده است ـ : دنیا ، به منزله شکلی است که سرِ آن ، تکبر است و چشمش ، آزمندی و گوشش ، طمع و زبانش ، ریا و دستش ، شهوت و پایش ، خودپسندی و قلبش ، غفلت و رنگش ، نابودی و حاصلش ، زوال. پس، هرکه دنیا دوست شد ، دنیا به او تکبر داد و هر که دنیا را پسندید ، به او آزمندی داد و هرکه دنیا را طلبید ، به او طمع داد و هرکه دنیا را ستود ، جامه ریا بر قامت او پوشانْد و هرکه خواهان دنیا شد ، به او خودپسندی داد و هرکه به دنیا اطمینان کرد ، او را بر مَرکب غفلت نشانْد و هرکه کالای دنیا خوشایندش شد ، او را فریفت و برایش باقی نماند و هرکه دنیا را گِرد آورد و بخل ورزید ، او را به قرارگاهش، یعنی آتش، در آورد.

مصباح الشریعة : ص ۱۹۶ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۰۵ ح ۱۰۰ .

حدیث۷۸۵

امام صادق علیه السلام :

تَمَثَّلَتِ الدُّنیا لِعیسی علیه السلام فی صورَةِ امرَأَةٍ زَرقاءَ ، فَقالَ لَها : کَم تَزَوَّجتِ؟ قالَت: کَثیرا ، قالَ : فَکُلٌّ طَلَّقَکِ؟ قالَت : بَل کُلًّا قَتَلتُ

امام صادق علیه السلام : دنیا به صورت زنی چشم آبی در برابر عیسی علیه السلام مجسّم شد. عیسی علیه السلام از او پرسید: چند شوی کرده ای؟

گفت: بسیار.

پرسید: «همه آنها تو را طلاق دادند؟» .

گفت: نه . همه را کُشتم. عیسی علیه السلام گفت: «بیچاره شوهران باقی مانده تو که از [سرنوشتِ] گذشتگان ، عبرت نمی گیرند!»

.

فی المصدر : «بلی ، کلًّا طلّقت» ، والتصویب من بحار الأنوار و المصادر الاُخری .

حدیث۷۸۶

امام صادق علیه السلام :

إذا أقبَلَت دُنیا قَومٍ کُسوا مَحاسِنَ غَیرِهِم ، وإذا أدبَرَت سُلِبوا مَحاسِنَ أنفُسِهِم .

امام صادق علیه السلام : هرگاه دنیا به قومی رو کند ، خوبی های دیگران بر قامت آنان پوشانده می شود و هرگاه پشت کند ، خوبی های خودشان هم از آنان رُبوده می شود.

تحف العقول : ص ۳۸۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۶۹ ح ۱۸۵ .

حدیث۷۸۷

امام صادق علیه السلام :

مَرَّ رَسولُ اللّه صـلی الله علیه و آله بِجَدیٍ أسَـکَّ مُلقیً عَلی مَزبَلَـةٍ مَیِّتا ، فَقالَ لاِءَصـحابِهِ : کَم یُساوی هـذا؟ فَقالوا لَعَلَّهُ لَو کانَ حَیّا لَم یُساوِ دِرهَما !

فَقالَ النَّبِی صلی الله علیه و آله : وَالَّذی نَفسی بِیَدِهِ لَلدُّنیا أهوَنُ عَلَی اللّه مِن هذَا الجَدیِ عَلی أهلِهِ .

امـام صادق علیه السـلام : پیامبر خـدا بر لاشه بزغاله گوش بریـده ای که در خرابه ای افتاده بود، گـذشت. به یارانش فرمود: «این، به چند می ارزد؟» .

گفتند: شاید اگر زنده بود ، به درهمی هم نمی ارزید!

پیـامبر صـلی الله علیه و آله فرمود: «سوگنـد به آن که جانم در دست اوست، دنیا در نزد خداونـد ، بی ارزش تر از این بزغاله در نزد صاحب آن است».

الکافی : ج ۲ ص ۱۲۹ ح ۹ عن جمیل بن درّاج ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۵۵ ح ۲۷ .

حدیث۷۸۸

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تَعالی : «وَ لَوْلاَ أن یَکُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَ حِـدَةً لَّجَعَلْنَا لِمَن یَکْفُرُ بِالرَّحْمَـنِ لِبُیُوتِهِمْ سُـقُفًا مِّن فِضَّةٍ وَ مَعَارِجَ عَلَیْهَا یَظْهَرُونَ» ـ : لَو فَعَلَ لَکَفَرَ النّاسُ جَمیعا .

امام صادق علیه السلام : ـ درباره این سخن خدای متعال «و اگر نبود بیم آن که [همه [مردم امّتی واحد گردند ، قطعاً برای خانه های کسانی که به [خدای] رحمانْ کفر می ورزند ، سقف ها و نردبان هایی از نقره ـ که بر آنها بالا روند ـ قرار می دادیم» ـ : [یعنی [اگر خداوند این کار را بکند ، همه مردم ، کافر می شوند.

الزهد للحسین بن سعید : ص ۴۷ ح ۱۲۷ عن إسحاق بن غالب ، مشکاة الأنوار : ص ۵۱۰ ح ۱۷۱۶ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۵ ح ۱۱۸ .

حدیث۷۸۹

امام صادق علیه السلام :

: لَو فَعَلَ اللّه ُ ذلِکَ لَما آمَنَ أحَدٌ ، ولکِنَّهُ جَعَلَ فِی المُؤمِنینَ أغنِیاءَ

وفِی الکافِرینَ فُقَراءَ ، وجَعَلَ فِی الکافِرینَ أغنِیاءَ وفِی المُؤمِنینَ فُقَراءَ ، ثُمَّ امتَحَنَهُم بِالأَمرِ وَالنَّهیِ وَالصَّبرِ وَالرِّضا .

امام صادق علیه السلام : ـ درباره همین آیه ـ اگر خداوند این کار را می کرد ، دیگر هیچ

کس ایمـان نمی آورد ؛ لیکن در میـان مؤمنـان، تـوانگر و تهی دست قرار داد و در میـان کـافران نیز توانگر و تهی دست . سپس از طریق امر و نهی و صبر و رضایت ، آنان را آزمود.

تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۲۸۴ ، تفسیر نور الثقلین : ج ۴ ص ۵۹۹ ح ۳۱ .

حدیث۷۹۰

امام صادق علیه السلام :

قالَ اللّه ُ : لَولا أن یَجِدَ عَبدِیَ المُؤمِنُ فی قَلبِهِ

امام صادق علیه السلام : خداوند فرمود: «اگر بنده مؤمنم دل آزرده نمی شد ، بر سر کافر ، دستمالی آهنین می بستم تا هرگز سردرد نگیرد».

کأنّ مفعول الوجدان محذوف ، أی : شکّا أو حزنا شدیدا ، أو یکون الوجد بمعنی الغضب أو بمعنی الحزن ، فقوله : «فی قلبه» للتأکید (مرآة العقول : ج ۲ ص ۳۴۶) .

حدیث۷۹۱

امام صادق علیه السلام :

قالَ اللّه ُ تَعالی : لَولا أن یَجِدَ عَبدِیَ المُؤمِنُ فی نَفسِهِ ، لَعَصَّبتُ المُنافِقَ عِصابَةً لا یَجِدُ أَلَما حَتّی یَموتَ .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال فرمود: «اگر بنده مؤمنم آزرده خاطر نمی شد ، هر آینه بر سر منافق ، دستاری می بستم که تا زنده است ، دردی نگیرد».

التمحیص : ص ۴۸ ح ۷۴ عن أبی بصیر ، بحار الأنوار : ج ۶۷ ص ۲۴۲ ح ۷۶ .

حدیث۷۹۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّهُ ـ تَبارَکَ وتَعالی ـ لَم یُبالِ بِنَعیمِ الدُّنیا لِعَدُوِّهِ ساعَةً قَطُّ . . . ولَولا ذلِکَ لَما جاءَ فِی الحَدیثِ : لَولا أن یَحزَنَ المُؤمِنُ لَجَعَلتُ لِلکافِرِ عِصابَةً مِن حَدیدٍ لا یُصَدَّعُ رَأسُهُ أبَدا .

امام صادق علیه السلام : خداوند ـ تبارک و تعالی ـ به برخورداری دشمنش از دنیا هرگز لحظه ای اهمّیت نداده است... . اگر چنین نبود ، در حدیث نمی آمد که: «اگر بیم آن نبود که مؤمنْ اندوهگین شود ، هر آینه برای کافر ، دستاری آهنین قرار می دادم که هرگز سردرد نگیرد».

الإقبال : ج ۳ ص ۸۴ عن عطیّة بن نجیح وإسحاق بن عمّار الصیرفی ، بحار الأنوار : ج ۸۲ ص ۱۴۷ ح ۳۲ .

حدیث۷۹۳

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ لَیَتَعاهَدُ عَبدَهُ المُؤمِنَ بِالبَلاءِ کَما یَتَعاهَدُ الغائِبُ أهلَهُ بِالطُّرَفِ

امام صادق علیه السلام : خداوند ، بنده مؤمنش را با بلا (گرفتاری) می نوازد ، همچنان که مسافر با تحفه ها خانواده اش را می نوازد ، و او را از دنیا پرهیز می دهد ، همچنان که پزشک ، بیمار را پرهیز می دهد.

أطرف الرجل : أعطاه ما لم یعطه أحدا قبله ، وأطرفت فلانا شیئا ، أی : أعطیته شیئا لم یملک مثله فأعجبه (لسان العرب : ج۸ ص ۱۴۵ «طرف») .

حدیث۷۹۴

امام صادق علیه السلام :
إنَّ اللّه َ يَطَّلِعُ عَلَى الدُّنيا فى كُلِّ يَومٍ مَرَّةً أو مَرَّتَينِ ، فَيَقولُ : يا دُنيا ، أنتِ دَنِيَّةٌ فَتَكَدَّرى عَلى عَبدِىَ المُؤمِنِ ولا تَحَلّى لَهُ فَيُفتَتَنَ .
امام صادق علیه السـلام : خداوند هر روز ، یکی دو بار به دنیا سرکشی می کند و می فرماید: «ای دنیا ! تو پَستی. پس، بر بنده مؤمنم تیره شو و خود را برایش میارای که فریفته شود».
تنبيه الخواطر : ج ٢ ص ٢٠٠ .

حدیث۷۹۵

امام صادق علیه السلام :
إنّا لَنُحِبُّ الدُّنيا وألاّ نُعطاها خَيرٌ لَنا ، وما اُعطِيَ أحَدٌ مِنها شَيئا إلاّ نَقَصَ مِن حَظِّهِ فِي الآخِرَةِ .
امام صادق علیه السـلام : ما البتّه دنیا را دوست داریم ؛ امّا این که به ما داده نمی شود ، برایمان بهتر است .به هیچ کس چیزی از دنیا داده نشد، مگر آن که از بهره او در آخرت کم شد.
الزهد للحسين بن سعيد : ص٥١ ح١٣٨ عن أبى يعقوب ، الأمالى للطوسـى : ص٦٦٢ ح١٣٨١، مستطرفات السرائر: ص٤٠ ح٦ ، تنبيه الخواطر : ج٢ ص٧٩ كلّها عن عبداللّه بن أبى يعفور ، عدّة الداعى : ص١٠٠ نحوه ، بحار الأنوار : ج ٧٣ ص ١٢٧ ح ١٣٠ .

حدیث۷۹۶

امام صادق علیه السلام :
رَأسُ كُلِّ خَطيئَةٍ حُبُّ الدُّنيا .
امام صادق علیه السلام : ریشه هر خطایی، دنیادوستی است.
الكافى : ج ٢ ص ٣١٥ ح ١ ، الأمالى للطوسـى : ص ٦٦٢ ح ١٣٧٨ كلاهمـا عن هشام ، بحار الأنوار : ج ٧٣ ص ٧ ح ١ ؛ الزهد لابن حنبل : ص ١١٧ عن جعفر بن جرفاس عن عيسى عليه السلام .

حدیث۷۹۷

امام صادق علیه السلام :
فيما ناجَى اللّه ُ بِهِ موسى عليه السلام : يا موسى . . . اِعلَم أنَّ كُلَّ فِتنَةٍ بَدؤُها حُبُّ الدُّنيا .
امـام صـادق علیـه السـلام : در نجواهـای خداونـد بـا موسـی علیـه السـلام آمـده است: «ای موسـی!... بـدان که هر فتنه ای ، آغـازش دنیادوستی است».
الكافى : ج ٢ ص ١٣٥ ح ٢١ عن ابن أبى يعفور ، قصص الأنبياء : ص ١٦٣ ح ١٨٤ عن أبى يعقوب وفيه «بذرها» بدل «بدؤها» ، بحار الأنوار : ج ٧٣ ص ٧٣ ح ٣٧ .

حدیث۷۹۸

امام صادق علیه السلام :

وَاللّه ، ما أحَبَّ اللّهَ مَن أحَبَّ الدُّنيا .

امام صادق عليه السلام : سوگند به خدا كسى كه دنيا را دوست دارد ، خدا را دوست ندارد.

الكافى : ج ۸ ص ۱۲۹ ح ۹۸ عن حفص بن غياث ، تحف العقول : ص ۳۵۷ ، بحار الأنوار : ج ۷۵ ص ۲۲۶ ح ۹۵ .

حديث۷۹۹

امام صادق عليه السلام :

كانَ فيما وَعَظَ بِهِ لُقمان ابنَهُ : يا بُنَيَّ . . . لا تَكُن فى هذِهِ الدُّنيا بِمَنزِلَةِ شاةٍ وَقَعَت فى زَرعٍ أخضَرَ فَأَكَلَت حَتّى سَمِنَت

امام صادق عليه السلام : از اندرزهاى لقمان به فرزندش اين بود كه: «فرزندم!... در اين دنيا به سان گوسفندى مباش كه در سبزه زارى افتاده و چندان چريده كه پروار گشته است و همان پروارى ، مايه مرگ اوست».

فى الكافى : «سمن» ، والتصويب من بحار الأنوار .

حديث۸۰۰

امام صادق عليه السلام :

أبناءُ الدُّنيا عَبيدُ ما يَأكُلونَ ويَلبَسونَ .

امام صادق عليه السلام : دنياپرستان ، بنده خوراک و پوشاک اند.

كتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۱ ص ۲۷۲ ح ۸۴۳ ، علل الشرائع : ص ۳۴۱ ح ۱ كلاهما عن هشام بن الحكم ، بحار الأنوار : ج ۸۵ ص ۱۴۷ ح ۲ .

از۸۰۱تا۱۰۰۰

حديث۸۰۱

امام صادق عليه السلام :

مَن تَعَلَّقَ قَلبُهُ بِالدُّنيا تَعَلَّقَ قَلبُهُ بِثَلاثِ خِصالٍ : هَمٍّ لا يَفنى ، وأمَلٍ لا يُدرَكُ ، ورَجاءٍ لا يُنالُ .

امام صادق عليه السلام : هر كه به دنيا دل بسته شود، دلش به سه چيز بسته مى شود: اندوه پايان ناپذير، آرزوى دست نيافتنى، و اميد نارسيدنى.

الكافى : ج ۲ ص ۳۲۰ ح ۱۷ ، الخصال : ص ۸۸ ح ۲۲ ، تحف العقول : ص ۳۶۷ ، مشكاة الأنوار : ص ۴۶۸ ح ۱۵۶۵ ، روضة الواعظين : ص ۴۸۴ .

حديث۸۰۲

امام صادق عليه السلام :

مَن كَثُرَ اشتِباكُهُ بِالدُّنيا ، كانَ أشَدَّ لِحَسرَتِهِ عِندَ فِراقِها .

امام صادق عليه السلام : كسى كه زياد گرفتار دنيا شود، هنگام جدا شدن از آن ، بيشترين افسوس را مى خورد.

الكافى : ج ۲ ص ۳۲۰ ح ۱۶ عن حفص بن قرط ، عدّة الداعى : ص ۱۰۵ ، مشكاة الأنوار : ص ۴۷۳ ح ۱۵۸۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۳

ص ۱۹ ح ۸ .

حدیث۸۰۳

امام صادق علیه السلام :
مَن صَفَت لَهُ دُنیاهُ فَاتَّهِمهُ فی دینِهِ .
امام صادق علیه السلام : هر که دنیایش به کام او شد ، وی را در دینش متّهم کن .
الأمالی للطوسی : ص ۲۸۰ ح ۵۴۰ وص ۲۸۴ ح ۵۵۲ کلاهما عن المنصوری عن عمّ أبیه عن الإمام الهادی عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۸۰۴

امام صادق علیه السلام :
إذا صَلَحَ أمرُ دُنیاکَ فَاتَّهِم دینَکَ .
امام صادق علیه السلام : هر گاه کار دنیایت درست شد ، به دینداری ات بدگمان شو.
تحف العقول : ص ۳۵۹ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۴۲ ح ۳۰ .

حدیث۸۰۵

امام صادق علیه السلام :
قالَ لُقمانُ علیه السلام : . . . مَنِ اختارَ الدُّنیا عَلَی الآخِرَةِ یَخسَرُهُما کِلتَیهِما ، تَزولُ هذِهِ ولا تُدرَکُ تِلکَ .
امام صادق علیه السلام : لقمان علیه السلام گفت : «... هر که دنیا را بر آخرت برگزیند ، هر دوی آنها را می بازد: این ، از بین می رود، و به آن ، دست نمی یابد».
تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۱۶۳ عن حمّاد ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۰ ح ۲ وراجع عوالی اللآلی : ج ۳ ص ۵۱۷ ح ۱۱ .

حدیث۸۰۶

امام صادق علیه السلام :
کانَ المَسیح علیه السلام یَقولُ لِاءَصحابِهِ : وَیلٌ لِمَن کانَتِ الدُّنیا هَمَّهُ

وَالخَطایا عَمَلَهُ ، کَیفَ یَفتَضِحُ غَدا عِندَ رَبِّهِ؟
امام صادق علیه السلام : مسیح علیه السلام به یارانش می گفت: «وای بر کسی که دنیا دغدغه او باشد و خطا ، رفتارش! فردای قیامت ، چه رسوایی ای نزد پروردگارش خواهد داشت!» .
الأمالی للمفید : ص ۲۰۹ ح ۴۳ عن ابن سنان ، بحار الأنوار : ج ۱۴ ص ۳۲۵ ح ۳۸ .

حدیث۸۰۷

امام صادق علیه السلام :
مَرَّ عیسَی بنُ مَریَمَ علیه السلام عَلی قَریَةٍ قَد ماتَ أهلُها وطَیرُها ودَوابُّها ، فَقالَ : أما إنَّهُم لَم یَموتوا إلاّ بِسَخطَةٍ

امام صادق علیه السلام : عیسی بن مریم علیه السلام بر آبادی ای گذشت که مردمان و مرغان و چارپایان آن ، همگی مرده بودند. فرمود: «قطعاً اینها بر اثر خشم [الهی [مرده اند، که اگر جدا جدا مرده بودند ، حتما یکدیگر را دفن می کردند».

حواریان گفتند: ای روح و کلمه خدا! دعا کن که خداوند ، آنها را برایمان زنده گرداند تا به ما بگویند که چه اعمالی داشته اند ، تا ما از آنها دوری گزینیم.

عیسی علیه السلام به درگاه پروردگارش دعا کرد. از آسمان ندا آمد که: آنان را صدا بزن.

عیسی علیه السلام شب هنگام ، بر تپّه ای از زمین ایستاد و گفت: «ای اهالی این آبادی!» .

از میان آنان ، یکی پاسخش را داد که: بله، ای روح خدا و کلمه او!

عیسی گفت: «وای بر شما! اعمالتان چه بود [که به این روز افتادید]؟» .

گفت: پرستش طاغوت و دنیادوستی، و ترس اندک [از خدا]، و آرزوی دراز، و غفلت و فرو رفتن در لهو و لعب.

عیسی گفت: «دنیادوستی تان چگونه بود؟» .

جواب داد: همانند علاقه مندی کودک به مادرش. هر گاه دنیا به ما رو می آورد ، خوش حال و شاد می شدیم و هر گاه از ما روی بر می گرداند، گریه می کردیم و اندوهناک می شدیم.

عیسی گفت: «طاغوت پرستی شما چگونه بود؟» .

گفت: از گناهکاران اطاعت می کردیم.

عیسی گفت: «فرجام کارتان چگونه بود؟» .

گفت : شب به سلامت خفتیم و صبح در هاویه بودیم.

عیسی گفت: «هاویه چیست؟» .

گفت: سجّین .

عیسی گفت: «سجّین چیست؟» .

گفت: کوه هایی از اخگر که تا روز قیامت بر ما فروزان اند.

عیسی گفت: «شما چه گفتید و چه پاسخ شنیدید؟» .

گفت: ما گفتیم: ما را به دنیا باز گردان تا در آن ، زهد ورزیم. و به ما گفته شد: دروغ می گویید.

عیسی گفت: «وای بر تو! چرا از میان آنان ، فقط تو با من سخن گفتی؟» .

گفت: ای روح خدا! بر آنان لگامی از آتش زده شده که در دست فرشتگانی خشن و سختگیر است . من در میان آنان بودم ؛ امّا از آنان نبودم و چون عذاب فرود آمد، مرا هم در بر گرفت، و من به مویی بر کناره دوزخ آویخته ام و نمی دانم که در آن خواهم افتاد ، یا نجات خواهم یافت.

عیسی علیه السلام به حواریان رو کرد و گفت: «ای اولیای خدا! خوردن نان خشک با نمکِ نیم کوفته و خفتن در خرابه ها به همراه عافیت دنیا و آخرت، بسیار بهتر است».

السُّخْط : الغضب (المصباح المنیر : ص ۲۶۹ «سخط») .

حدیث۸۰۸

امام صادق علیه السلام :

: الطَّمَعُ وَالرَّغبَةُ فِی الدُّنیا أصلانِ لِکَلِّ شَرٍّ ، وصاحِبُهُما لا یَنجو مِنَ النّارِ إلّا أن یَتوبَ عَن ذلِکَ .

مصباح الشریعهٔ ـ در آنچه به امام صادق علیه السلام نسبت داده شده است ـ : طمع و دنیاخواهی ، ریشه هر بدی هستند، و دارنده آنها از آتش نمی رهد ، مگر آن که از این دو خصلت ، توبه کند.

مصباح الشریعهٔ : ص ۱۸۵ ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۳۴۹ ح ۱۸ .

حدیث۸۰۹

امام صادق علیه السلام :

: الزُّهدُ وضِدُّهُ الرَّغبَةُ .

امام صادق علیه السلام ـ در یادکرد از سربازان خِرد و نابخردی ـ : زهد که ضدّ آن ، رغبت است.

الکافی : ج ۱ ص ۲۱ ح ۱۴ ، الخصال : ص ۵۸۹ ح ۱۳ ، علل الشرائع : ص ۱۱۴ ح ۱۰ ، المحاسن : ج ۱ ص ۳۱۲ ح ۶۲۰ کلّها عن سماعهٔ بن مهران ، بحار الأنوار : ج ۱ ص ۱۱۰ ح ۷ .

حدیث۸۱۰

امام صادق علیه السلام :

: الزّاهِدُ ؛ الَّذی یَختارُ

الآخِرَةَ عَلَی الدُّنیا ، وَالذُّلَّ عَلَی العِزِّ ، وَالجَهدَ عَلَی الرّاحَةِ ، وَالجوعَ عَلَی الشِّبَعِ ، وعاقِبَةَ الآجِلِ عَلی مَحَبَّةِ العاجِلِ ، وَالذِّکرَ عَلَی الغَفلَةِ ، ویَکونُ نَفسُهُ فِی الدُّنیا وقَلبُهُ فِی الآخِرَةِ .

مصباح الشریعهٔ ـ در آنچه به امام صادق علیه السلام نسبت داده شده ـ : زاهد ، کسی است که آخرت را بر دنیا بر می گزیند و خواری [و گم نامی] را بر عزّت [و جاه

و جلال]، و رنج و زحمت را بر تن آسایی، و گرسنگی را بر سیری، و سعادت آخرت را بر محبّت دنیا، و یادِ [خدا بودن] را بر غفلت؛ و پیکرش در دنیاست و دلش در آخرت.

مصباح الشریعهٔ : ص ۱۹۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۱۵ ح ۲۰ .

حدیث۸۱۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الزُّهّادَ فِی الدُّنیا نورُ الجَلالِ عَلَیهِم ، وأثَرُ الخِدمَةِ بَینَ أعیُنِهِم ، وکَیفَ لا یَکونونَ کَذلِکَ ؟ وإنَّ الرَّجُلَ لَیَنقَطِعُ إلی بَعضِ مُلوکِ الدُّنیا فَیُری عَلَیهِ أثَرُهُ ، فَکَیفَ بِمَن یَنقَطِعُ إلَی اللّه تَعالی لا یُری أثَرُهُ عَلَیهِ؟!

امام صادق علیه السلام : زاهدانِ به دنیا ، از نور جلال و عظمت ، منوّرند و نشانه چاکری بر پیشانی آنان ، هویداست. چگونه چنین نباشند؟ آدمی ، وقتی خود را وقف چاکری حکمرانی از حکمرانان دنیا می کند ، آثار آن در او دیده می شود . پس چگونه ممکن است کسی خود را وقف خدمت به خدای متعال کند و اثر آن بر وی دیده نشود؟!

أعلام الدین : ص۳۰۴، نزههٔ الناظر : ص۱۱۹ ح۶۷ وفیه «إلی ملک الملوک» بدل «إلی اللّه »، بحار الأنوار: ج ۷۸ ص ۲۷۸ ح ۱۱۳ .

حدیث۸۱۲

امام صادق علیه السلام :

حدیث۸۱۳

امام صادق علیه السلام :

جُعِلَ الخَیرُ کُلُّهُ فی بَیتٍ وجُعِلَ مِفتاحُهُ الزُّهدَ فِی الدُّنیا .

امام صادق علیه السلام : همه خوبی ها در یک اتاق نهاده شده و کلید آن ، زهد به دنیا قرار داده شده است.

الکافی : ج ۲ ص ۱۲۸ ح ۲ عن حفص بن غیاث ، مشکاهٔ الأنوار : ص ۴۶۲ ح ۱۵۴۰ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۴۹ ح ۲۰ .

حدیث۸۱۴

امام صادق علیه السلام :

قالَ رَجُلٌ لِأَبی : مَن أعظَمُ النّاسِ فِی الدُّنیا قَدرا؟ فَقالَ : مَن لَم یَجعَلِ الدُّنیا لِنَفسِهِ فی نَفسِهِ خَطَرا .

امام صادق علیه السلام : مردی به پدرم گفت: پُر منزلت ترینِ مردم در دنیا ، چه کسی است؟

فرمود: «کسی که دنیا در دل و دیده اش بی قدر و منزلت باشد».

مستطرفات السرائر : ص ۱۶۵ ح ۱۰ ، الحکایات للمفید : ص ۹۷ ح ۱۰ عن یزیـد بن خلیفهٔ وفیه «تجعل» بدل «یجعل» ، کشف الغمّهٔ : ج ۲ ص ۳۶۳ عن الإمام الباقر علیه السلام نحوه .

حدیث۸۱۵

امام صادق علیه السلام :

طَلَبتُ الرّاحَهَ فَوَجَدتُها فِی الزُّهدِ .

امام صادق علیه السلام : آسایش را جستم و آن را در زهد یافتم.

مستدرک الوسائل : ج ۱۲ ص ۱۷۴ ح ۱۳۸۱۰ نقلاً عن مجموعهٔ الشهید .

حدیث۸۱۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ یَطَّلِعُ عَلَی الدُّنیا فی کُلِّ یَومٍ مَرَّهً أو مَرَّتَینِ ، فَیَقولُ : یا دُنیا . . . مَن خَدَمَکِ فَاستَخدِمیهِ ، ومَن خَدَمَنی فَاخدُمیهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند در هر روز ، یکی دو بار به دنیا سری می زند و می فرماید : «ای دنیا!... هر که خدمتِ تو می کند ، او را به خدمت گیر، و هر که خدمت من می کند ، خدمتش کن».

تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۲۰۰ وراجع شرح نهج البلاغهٔ : ج ۲ ص ۹۵ وج ۶ ص ۲۳۲ .

حدیث۸۱۷

امام صادق علیه السلام :

إذا تَخَلَّی المُؤمِنُ مِنَ الدُّنیا سَما ، ووَجَدَ حَلاوَةَ حُبِّ اللّه ِ ، وکانَ عِندَ أهلِ الدُّنیا کَأَنَّهُ قَد خولِطَ

امام صادق علیه السلام : هر گاه مؤمن از دنیا دست بشوید ، بلندی می گیرد و شیرینی محبّت خدا را می چشد، و در نظر اهل دنیا دیوانه می نماید ، حال آن که در واقع ، شیرینیِ محبّت خداوند با [جان [آنان آمیخته است و از این رو ، به غیر او نمی پردازند.

یقال : خولط فلان فی عقله ؛ إذا اختلّ عقله (النهایة : ج ۲ ص ۶۴ «خلط») . وقال العلاّمة المجلسی قدس سره بعد نقل کلام ابن الأثیر : فقوله : «خولط» بهذا المعنی وخالط بمعنی الممازجة ، وهذا أعلی درجات المحبّین حیث استقرّ حبّ اللّه تعالی فی قلوبهم وأخرج حبّ کلّ شیء غیره منها فلا یلتفتون إلی غیره تعالی ، ویترکون معاشرة عامّة الخلق لمباینة طوره أطوارهم ، فهم یعدّونه سفیها مخالطا کما نسبوا الأنبیاء إلی الجنون لذلک (مرآة العقول : ج ۸ ص ۲۷۷) .

حدیث۸۱۸

امام صادق علیه السلام :

: یَابنَ جُندَب ، إن أحبَبتَ أن تُجاوِرَ الجَلیلَ فی دارِهِ ، وتَسکُنَ الفِردوسَ فی جِوارِهِ ، فَلتَهُن عَلَیکَ الدُّنیا ، وَاجعَلِ المَوتَ نُصبَ عَینِکَ ، ولا تَدَّخِر شَیئا لِغَدٍ ، وَاعلَم أنَّ لَکَ ما قَدَّمتَ وعَلَیکَ ما أخَّرتَ .

امام صادق علیه السلام ـ در توصیه هایش به عبد اللّه بن جُندَب ـ : ای پسر جندب! اگر دوست داری که همجوار خداوندِ باشُکوه در سرایش گردی، و در بهشت در همسایگیِ او ساکن شوی ، باید دنیا در نظرت خوار باشد، و [نیز] مرگ را در برابر چشمت قرار بده ، و چیزی برای فردایت پس انداز مکن، و بدان که آنچه را [برای قیامتت] پیش بفرستی ، همان از آنِ توست و آنچه بر جای بگذاری ، به زیان توست.

تحف العقول : ص ۳۰۴ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۸۲ ح ۱ .

حدیث۸۱۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أعلَمَ النّاسِ بِاللّه ِ أخوَفُهُم مِنهُ ، وأخشاهُم لَهُ

امام صادق علیه السلام : داناترینِ مردم به خدا ، با خوف و خشیت ترینِ مردم از او و بی رغبت ترینِ آنان به دنیاست.

الفرق بین الخوف والخشیة : الخشیة : خوف یشوبه تعظیم ، وأکثر ما یکون ذلک عن علم بما یخشی منه ، ولذلک خصّ العلماء بها . الخوف : توقّع مکروه عن أمارة مظنونة أو معلومة ، ویضادّ الخوف الأمن (مفردات ألفاظ القرآن : ص۲۸۳ «خشی» وص۳۰۳ «خوف») .

حدیث۸۲۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أعلَمَ النّاسِ بِاللّه ِ أخوَفُهُم لِلّهِ ، وأخوَفُهُم لَهُ أعلَمُهُم بِهِ ، وأعلَمُهُم بِهِ أزهَدُهُم فیها .

امام صادق علیه السلام : خداشناس ترینِ مردم، خداترس ترینِ آنهاست، و خداترس ترینِ مردم ، خداشناس ترینِ آنهاست، و خداشناس ترینِ مردم ، زاهدترینِ آنان در دنیاست.

تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۱۴۶ عن حفص بن غیاث ، بحار الأنوار : ج ۲ ص ۲۷ ح ۵ .

حدیث۸۲۱

امام صادق علیه السلام :

مَن عَرَفَ اللّه َ خافَ اللّه َ ، ومَن خافَ اللّه َ سَخَت نَفسُهُ

امام صادق علیه السلام : هر كه خدا را شناخت ، از خدا ترسيد و هر كه از خدا ترسيد ، دل از دنيا بر كند.

سَخِيَت نفسى عن الشىء : إذا تركتْه (الصحاح : ج ۶ ص ۲۳۷۳ «سخا») .

حدیث۸۲۲

امام صادق علیه السلام :

فى مُناجاةِ موسى عليه السلام : . . . يا موسى ، إنَّ عِبادِىَ الصّالِحينَ زَهِدوا فِى الدُّنيا بِقَدرِ عِلمِهِم ، وسائِرَ الخَلقِ رَغِبوا فيها بِقَدرِ جَهلِهِم ، وما مِن

أحَدٍ عَظَّمَها فَقَرَّت عيَناهُ فيها ، ولَم يُحَقِّرها أحَدٌ إلاَّ انتَفَعَ بِها .

امام صادق علیه السلام : در مناجات [خدا با] موسى عليه السلام است كه : «اى موسى! بندگانِ نيك من ، به اندازه دانششان (معرفتشان) به دنيا زهد ورزيدند، و ديگر مردمان ، به اندازه نادانى شان به آن راغب گشتند. و هيچ كس نيست كه دنيا را بزرگ شمارد و چشمش در آن ، روشن گردد؛ و هيچ كس [نيست كه] آن را خُرد نشمرد ، مگر اين كه بِدان بهره مند مى شود».

الكافى : ج ۲ ص ۳۱۷ ح ۹ ، ثواب الأعمال : ص ۲۶۳ ح ۱ ، الأمالى للصدوق : ص ۷۶۵ ح ۱۰۲۸ ، تفسير القمّى : ج ۱ ص ۲۴۳ كلّها عن حفص بن غياث ، مشكاة الأنوار : ص ۴۷۰ ح ۱۵۷۵ ، روضة الواعظين : ص ۴۹۰ كلّها نحوه ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۲۱ ح ۱۰ .

حدیث۸۲۳

امام صادق علیه السلام :

: إنَّهُ خَرَجَ يَقرَأُ الزَّبور ، وكانَ إذا قَرَأَ الزَّبورَ لايَبقى جَبَلٌ ولا حَجَرٌ ولا طائِرٌ إلاّ جاوَبَتهُ .

فَانتَهى إلى جَبَلٍ ، فَإِذا عَلى ذلِكَ الجَبَلِ نَبِىٌّ عابِدٌ ، يُقالُ لَهُ : حِزقيل ، فَلَمّا سَمِعَ دَوِىَّ الجِبالِ وأصواتَ السِّباعِ وَالطَّيرِ عَلِمَ أنَّهُ داوودُ عليه السلام ، فَقالَ داوودُ عليه السلام : يا حِزقيل ، تَأذَنُ لى فَأَصعَدَ إلَيكَ؟ قالَ : لا .

فَبَكى داوودُ عليه السلام ، فَأَوحَى اللّه ُ إلَيهِ : يا حزقيلُ ، لا تُعَيِّر داوودَ وسَلنِى العافِيَةَ .

قالَ : فَأَخَذَ حِزقيلُ بِيَدِ داوودَ ورَفَعَهُ إلَيهِ .

فَقالَ داوودُ عليه السلام : يا حِزقيل ، هَل هَمَمتَ بِخَطيئَةٍ قَطُّ؟

قالَ : لا .

قالَ : فَهَل دَخَلَكَ العُجبُ بِما أنتَ فيهِ مِن عِبادَةِ اللّه ِ ؟

قالَ : لا .

قالَ : فَهَل رَكَنتَ إلَى الدُّنيا فَأَحبَبتَ أن تَأخُذَ مِن شَهَواتِها ولَذّاتِها؟

قالَ : بَلى ، رُبَّما عَرَضَ ذلِكَ بِقَلبى .

قالَ : فَما كُنتَ تَصنَعُ إذا كانَ ذلِكَ؟

قالَ : أدخُلُ هذَا الشِّعبَ فَأَعتَبِرُ بِما فيهِ .

قالَ : فَدَخَلَ داوودُ عليه السلام الشِّعبَ ، فَإِذا سَريرٌ مِن حَديدٍ عَلَيهِ جُمجُمَةٌ بالِيَةٌ وعِظامٌ فانِيَةٌ ، وإذا لَوحٌ مِن حَديدٍ فيهِ كِتابَةٌ ، فَقَرَأَها داوودُ عليه السلام فَإِذا هِيَ :

أنَا أروَى بنُ سَلَم ، مَلَكتُ ألفَ سَنَةٍ ، وبَنَيتُ ألفَ مَدينَةٍ ، وافتَضَضتُ ألفَ بِكرٍ ، فَكانَ آخِرُ عُمُرى أن صارَ التُّرابُ فِراشى ، وَالحِجارَةُ وِسادَتى ، وَالدّيدانُ وَالحَيّاتُ جيرانى ، فَمَن رَآنى فَلا يَغتَرَّ بِالدُّنيا .

امام صادق عليه السلام ـ در حديثى كه در آن ، قصّه داوود عليه السلام را فرمود ـ : او بيرون رفت و به خواندن زبور پرداخت، و هر گاه زبور مى خواند ، همه كوه ها و سنگ ها و پرندگان ، با او هم صدا مى شدند.

به كوهى رسيد. بر آن كوه ، پيامبرى عابد بود كه به او حِزقيل مى گفتند. او چون همهمه كوه ها و صداى درندگان و پرندگان را شنيد ، دانست كه داوود عليه السلام است.

داوود عليه السلام گفت: اى حِزقيل! اجازه مى دهى كه به نزد تو فراز آيم؟

حزقيل گفت: نه.

داوود عليه السلام گريست.

خداوند به حزقيل وحى فرمود كه: «اى حزقيل! داوود را سرزنش مكن، و از من ، عافيت بخواه».

پس ، حزقيل ، دست داوود را گرفت و به سوى خود ، بالا كشيد.

داوود عليه السلام گفت: اى حزقيل! آيا هرگز قصد گناهى كرده اى؟

گفت: نه.

داوود گفت: آيا از اين كه عبادت خدا را در پيش گرفته اى هرگز دچار غرور شده اى؟

گفت: نه.

داوود گفت: آيا هرگز ميل به دنيا كرده اى و دوست داشته اى كه از خواسته ها و خوشى هاى آن برگيرى؟

گفت: آرى ، گاهى به دلم خطور كرده است.

داوود گفت: در اين صورت ، چه مى كنى؟

گفت: به اين درّه مى آيم و از آنچه در آن است ، عبرت مى گيرم.

داوود عليه السلام وارد درّه شد . تختى آهنين ديد كه بر آن ، جمجمه اى فرسوده و استخوان هاى پوسيده است، و نيز لوحى از آهن كه در آن چيزى نوشته بود. داوود عليه السلام آن نوشته را خواند . چنين آمده بود:

«من اَروى پسر سَلَمْ هستم . هزار سال پادشاهى كردم، و هزار شهر بساختم، و با هزار دختر ، عروسى كردم؛ امّا سرانجام خاك ، بسترم شد و سنگ ، بالشم و كرم ها و مارها همسايگانم. پس ، هر كه مرا مى بيند ، نبايد فريب دنيا را بخورد».

كمال الدين : ص ۵۲۴ ح ۶ ، الأمالى للصدوق : ص ۱۵۹ ح ۱۵۷ كلاهما عن هشام بن سالم ، تفسير القمّى : ج ۲ ص ۲۳۱ ، روضة الواعظين : ص ۴۸۴ كلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ج ۱۴ ص ۲۵ ح ۳ .

حديث۸۲۴

امام صادق علیه السلام :

لَمّا اُدخِلَ رَأسُ الحُسَينِ بنِ عَلِيٍّ عليه السلام عَلى يَزيد ـ لَعَنَهُ اللّه ُ ـ

وأُدخِلَ عَلَيهِ عَلِيُّ بنُ الحُسَينِ عليه السلام . . . قالَ يَزيدُ : يا عَلِيَّ بنُ الحُسَين «وَ مَا أَصَـبَكُم مِّن مُّصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ» !

امام صادق علیه السلام : چون سر حسین بن علی علیهماالسلام را نزد یزید ـ که لعنت خدا بر او

باد ـ بردند و علی بن الحسین علیهماالسلام را نیز آوردند… ، یزید گفت: ای علی بن الحسین! «و هر مصیبتی که به شما می رسد ، به سبب اعمال خودتان است» !

علی بن الحسین علیهماالسلام فرمود: «هرگز! این آیه در باره ما نازل نشد؛ بلکه درباره ما این آیه دیگر نازل شده است: «هیچ مصیبتی ، نه در زمین و نه در نفْس های شما [به شما] نمی رسد ، مگر آن که پیش از این که آن را پدید آوریم، در کتابی است ، و البته این کار ، برای خدا آسان است ، تا بر آنچه از دست شما رفته ، اندوهگین نشوید و به سبب آنچه به شما داده است ، شادمانی نکنید . و خدا هیچ خودپسند فخرفروشی را دوست ندارد» . ما ، کسانی هستیم که برای آنچه از دست می دهیم ، افسوس نمی خوریم و برای آنچه به ما می رسد ، شادمانی نمی کنیم».

الشوری : ۳۰ .

حدیث۸۲۵

امام صادق علیه السلام :

كانَ فيما وَعَظَ بِهِ لُقمان ابنَهُ : يا بُنَيَّ . . . لا تَأسَ عَلى ما فاتَكَ مِنَ الدُّنيا ؛ فَإِنَّ قَليلَ الدُّنيا لا يَدومُ بَقاؤُهُ ، وكَثيرَها لا يُؤمَنُ بَلاؤُهُ .

امام صادق علیه السلام : از جمله پندهای لقمان به فرزندش ، این بود که: «فرزندم!… برای از دست دادن چیزی از دنیا افسوس مخور؛ چرا که اندکِ دنیا بقایش دوام ندارد، و بسیارِ آن ، خالی از رنج نیست».

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۴ ح ۲۰ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۹۴ کلاهما عن یحیی بن عقبة الأزدی ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۵ ح ۱۹ .

حدیث۸۲۶

امام صادق علیه السلام :

تَشَوَّفَتِ

امام صادق علیه السلام : دنیا برای عدّه ای ، به صورت حلالِ محض خودنمایی کرد؛ ولی آنها آن را نخواستند و مردند. سپس برای عدّه ای به صورت حلال و شبهه ناک نمایان شد و آنها گفتند: «ما را به [مال [شبهه ناک ، نیازی نیست» و از حلال ، تا توانستند ، برگرفتند. سپس برای عدّه ای دیگر به صورت حرام و شبهه ناک خودنمایی نمود و آنها گفتند: «ما را به حرام نیازی نیست» و در [مال]

شبهه ناک ، غوطه ور شدند . و سپس برای عدّه ای ، به صورت حرامِ محض نمایان خواهد گردید و آنان آن را می طلبند؛ امّا آن را نمی یابند . مؤمن در دنیا از سرِ ناچاری می خورد.

تَشَوَّفَت الجاريةُ : أي تَزيّنت (الصحاح : ج ۴ ص ۱۳۸۳ «شوف») .

حدیث۸۲۷

امام صادق علیه السلام :

أنزِلِ الـدُّنیا کَمَنزِلٍ نَزَلتَهُ فَارتَحلتَ عَنهُ ، أو کَمالٍ أصَبتَهُ فی مَنامِکَ فَاستَیقَظتَ ولَیسَ فی یَدِکَ شَیءٌ مِنهُ . فَکَم مِن حَریصٍ عَلی أمرٍ قَد شَقِیَ بِهِ حینَ أتاهُ ، وکَم مِن تارِکٍ لِاءَمرٍ قَد سَعِدَ بِهِ حینَ أتاهُ .

امام صادق علیه السـلام : دنیا را به سانِ منزلگاهی بدان که در آن فرود می آیی و سپس از آن می کوچی، یا مانند مالی بدان که در خوابت می یابی و چون بیـدار می شوی ، اثری از آن نمی بینی . ای بسا آزمندِ چیزی که چون بدان رسـید ، مایه بدبختی او گردید، و ای بسا ترک کننده چیزی که چون آن چیز به او رسید ، مایه خوشبختی اش گردید!

تحف العقول : ص ۳۷۷ عن سفیان الثوری و ص۲۸۷ .

حدیث۸۲۸

امام صادق علیه السلام :

کانَ فیما وَعَظَ بِهِ لُقمان ابنَهُ : یا بُنَیَّ . . . اجعَلِ الدُّنیا بِمَنزِلَةِ

قَنطَرَةٍ عَلی نَهرٍ جُزتَ عَلَیها وتَرَکتَها ولَم تَرجِع إلَیها آخِرَ الدَّهرِ .

امام صادق علیه السلام : از اندرزهای لقمان به فرزندش ، این بود که : «فرزندم!... دنیا را

به سان پلی بر رودخانه ای بدان که از آن ، گذشته ای و آن را پشت سر نهاده ای و دیگر هرگز به سوی آن بر نمی گردی».

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۵ ح ۲۰ ، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۹۴ کلاهما عن یحیی بن عقبهْ الأزدی ، بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۲۵ ح ۱۹ .

حدیث۸۲۹

امام صادق علیه السلام :

کانَ أبو ذَر رضـی الله عنه یَقولُ فی خُطبَتِهِ : یا مُبتَغِیَ العِلمِ ، کَأَنَّ شَیئا مِنَ الدُّنیا لَم یَکُن شَیئا إلّا ما یَنفَعُ خَیرُهُ ویَضُرُّ شَرُّهُ ، إلّا مَن رَحِمَ اللّهُ .

امام صادق علیه السـلام : ابو ذر ، در سخنرانی خود می گفت: ای جوینده دانش! گویا هیچ چیز دنیا ، چیزی نبوده است ، جز این که خوبی اش سود می رساند و بدی اش زیان می زند، مگر کسی که خدا به او رحم کند.

الکافی : ج ۲ ص ۱۳۴ ح ۱۸ عن أبی بصیر ، الأمالی للمفید : ص ۱۷۹ ح ۱ وفیه «عملاً ینفع» بدل «ما ینفع» ، الاُصول السّتّهْ عشر : ص ۳۵ کلاهما عن أبی بصیر عن الإمام الباقر علیه السلام ، بحار الأنوار : ج ۲۲ ص ۴۰۱ ح ۱۱ .

حدیث۸۳۰

امام صادق علیه السلام :

:

اِعمَل عَلی مَهَلٍ فَإِنَّکَ مَیِّتٌ وَاختَر لِنَفسِکَ أَیُّهَا الإِنسانُ

فَكَأَنَّ ما قَد كانَ لَم يَكُ إذ مَضيوكَأَنَّ ما هُوَ كائِنٌ قَد كانَ

امام صادق عليه السلام ـ مى فرمود ـ :

در مهلتى كه دارى ، بكوش؛ چرا كه تو مردنى هستى /

و براى خودت ـ اى انسان ـ نيكى بر گزين

آنچه بود و گذشت، گويا اصلاً نبوده است/ و هر آينده اى، گويا از ابتدا بوده است!

الأمالى للصدوق : ص ۵۷۸ ح ۷۹۳ عن محمّد بن أبى عمير ، المناقب لابن شهرآشوب : ج ۴ ص ۲۷۶ ، روضة الواعظين : ص ۵۳۸ ، بحار الأنوار : ج ۷۱ ص ۱۷۲ ح ۳ .

حديث۸۳۱

امام صادق عليه السلام :

قيلَ لِأَميرِ المُؤمِنينَ عليه السلام : عِظنا وأوجِز ، فَقالَ : الدُّنيا حَلالُها حِسابٌ ، وحَرامُها عِقابٌ .

امام صادق عليه السلام : به امير مؤمنان عليه السلام گفته شد: ما را اندرزى كوتاه ده.

فرمود: «دنيا، حلالش حساب دارد و حرامش كيفر».

الكافى : ج ۲ ص ۴۵۹ ح ۱۳ ، تنبيه الخواطر : ج ۱ ص ۱۳۷ نحوه .

حديث۸۳۲

امام صادق عليه السلام :

دَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه و آله رَجُلٌ وهُوَ عَلى حَصيرٍ قَد أثَّرَ فى جِسمِهِ ، ووِسادَةِ ليفٍ قَد أثَّرَت فى خَدِّهِ ، فَجَعَلَ يَمسَحُ ويَقولُ : ما رَضِيَ بِهذا كِسرى ولا قَيصَرُ ، إنَّهُم يَنامونَ عَلَى الحَريرِ وَالدّيباجِ وأنتَ عَلى هذَا الحَصيرِ ؟!

قالَ : فَقالَ رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آله : لَأنَا خَيرٌ مِنهُما ، وَاللّه لَأنَا أكرَمُ مِنهُما ، وَاللّه ما أنَا وَالدُّنيا ، إنَّما مَثَلُ الدُّنيا كَمَثَلِ رَجُلٍ راكِبٍ مَرَّ عَلى شَجَرَةٍ ولَها فَيءٌ فَاستَظَلَّ تَحتَها ، فَلَمّا أن مالَ الظِّلُّ عَنهَا ارتَحَلَ فَذَهَبَ وتَرَكَها .

امام صادق عليه السلام : مردى بر پيامبر صلى الله عليه و آله وارد شد . ديد كه پيامبر صلى الله عليه و آله بر بوريايى خفته است و بالشى از ليف خرما زير سر دارد كه بر بدن و صورت ايشان جا انداخته است . شروع به دست كشيدن بر بوريا كرد و در اين حال مى گفت: كسرا و قيصر ، به چنين چيزى رضايت نمى دهند. آنها بر حرير و ديبا مى خوابند و شما بر اين بوريا؟!

پيامبر خدا فرمود: «من از آنها بهترم. به خدا ، من از آنها ارجمندترم . به خدا، مرا چه به دنيا؟! حكايت دنيا، در حقيقت، حكايت مرد سوارى است كه از درختى مى گذرد كه سايه اى دارد و در سايه آن مى آرمد، و چون سايه بر مى گردد ، بار بر مى بندد و درخت را ترک مى كند و مى رود» .

الزهد للحسين بن سعيد : ص ۵۰ ح ۱۳۴ عن عبداللّه بن سنان ، حلية الأبرار : ج ۱ ص ۲۰۹ ح ۴ ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۶ ح ۱۲۴ وراجع مشكاة الأنوار : ص ۴۶۳ ح ۱۵۴۵ .

حديث۸۳۳

امام صادق عليه السلام :

كانَ عَلِيُّ بنُ الحُسَينِ عليه السلام يَدعو بِهذَا الدُّعاءِ ... : أعوذُ بِكَ يا إلهى مِن شَرِّ الدُّنيا وشَرِّ ما فيها ، لا تَجعَلِ الدُّنيا عَلَيَّ سِجنا ولا

فِراقَها عَلَيَّ حُزنا ، أخرِجنى مِن فِتنَتِها مَرضِيّا عَنّى ، مَقبولاً فيها عَمَلى إلى دارِ الحَيَوانِ .

امام صادق عليه السلام : على بن الحسين (امام زين العابدين) عليه السلام اين دعا را مى خواند ... :

«معبود من! از شرّ دنيا و از شرّ هر آنچه در دنياست ، به تو پناه مى برم . دنيا را بر من ، زندان مگردان و جدايى از آن را مايه اندوهم قرار مده . مرا از فتنه سراى دنيا چنان به سراى زندگى [حقيقى] ببَر كه از من خشنود باشى و اعمالم در آن ، پذيرفته شده باشد» .

الكافى : ج ۲ ص ۵۵۴ ح ۱۳ عن أبى بصير ، جمال الاُسبوع : ص ۲۳۴ ، مصباح المتهجّد : ص ۳۵۱ ح ۴۶۶ كلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ج ۹۰ ص ۴ ح ۱ .

حديث۸۳۴

امام صادق عليه السلام :

اللّهُمَّ إنّى أعوذُ بِكَ مِن شَرِّ الدُّنيا وشَرِّ أهلِها وشَرِّ ما فيها ، ولا تَجعَلِ الدُّنيا عَلَيَّ سِجنا ، ولا تَجعَل فِراقَها لى حُزنا ، أجِرنى مِن فِتنَتِها ، وَاجعَل عَمَلى فيها مَقبولاً وسَعيى فيها مَشكورا ، حَتّى أصِلَ بِذلِكَ إلى دارِ الحَيَوانِ ومَساكِنِ الأَخيارِ.

امام صادق عليه السلام : بارخدايا! از شرّ دنيا و شرّ اهل دنيا و شرّ آنچه در دنياست ، به تو پناه مى برم . بارخدايا! دنيا را بر من ، زندان مگردان و جدايى از آن را مايه اندوهم مساز . از فتنه دنيا پناهم بده و اعمالم در آن را پذيرفته درگاهت و تلاش هايم را مورد قدردانى خود قرار بده تا بدين وسيله به سراى زندگى [ـ حقيقى]و سكونتگاه نيكان ، نايل آيم.

الإقبال : ج ۱ ص ۱۳۴ عن هارون بن موسى التلعكبرى ، جمال الاُسبوع : ص ۲۴۱ عن أبى يحيى الصنعانى عن الإمام الباقر عن الإمام زين العابدين عليهماالسلام نحوه ، مصباح المتهجّد : ص ۳۹۴ ، البلد الأمين : ص ۷۶ وفيهما ذيله من «لا تجعل الدنيا ... » نحوه ، بحار الأنوار : ج ۹۷ ص ۳۳۸ ح ۱ .

حديث۸۳۵

امام صادق عليه السلام :

: يَا بنَ جُندَبٍ ، الخَيرُ كُلُّهُ أمامَكَ ، وإنَّ الشَّرَّ كُلَّهُ أمامَكَ ، ولَن تَرَى الخَيرَ وَالشَّرَّ إلّا بَعدَ الآخِرَةِ؛ لِاءنَّ اللّه َ ـ جَلَّ وعَزَّ ـ جَعَلَ الخَيرَ كُلَّهُ فِى الجَنَّةِ ، وَالشَّرَّ كُلَّهُ فِى النّارِ ؛ لِاءنَّهُما الباقِيانِ .

امام صادق عليه السلام ـ در وصيّتش به پسر جندب ـ : اى پسر جندب ، همه خوبى ، فرا روى توست و همه بدى نيز فراروىِ توست و تو خوب و بد را جز پس از آخرت نمى بينى ؛ زيرا كه خداوند تمام خوب را در بهشت ، و تمام بد را در جهنّم قرار داد ؛ چرا كه اين دو ، ماندگارند.

تحف العقول : ص ۳۰۶ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۸۴ ح ۱ .

حديث۸۳۶

امام صادق عليه السلام :

«عُلُوًّا فِى الْأَرْضِ وَلاَ فَسَادًا»

امام صادق عليه السلام : ـ درباره آيه شريف «در زمين ، خواستار برترى (سركشى) و فساد نيستند» ـ : مراد از «عُلُوّ» ، بزرگى و برترى است ، و مراد از «فساد» ، زنا (زنبارگى و فساد جنسى) .

القصص : ۸۳ .

حدیث۸۳۷

امام صادق علیه السلام :
: رَبِّ دَعَتنی دَواعِی الدُّنیا فَأَجبتُها سَریعا ورَکَنتُ إلَیها طائِعا ، ودَعَتنی دَواعِی الآخِرَةِ فَتَثَبَّطتُ عَنها وأبطَأتُ فِی الإِجابَةِ وَالمُسارَعَةِ إلَیها ، کَما سارَعتُ إلی دَواعِی الدُّنیا وحُطامِهَا الهامِدِ
امام صادق علیه السلام ـ در دعا ـ : پروردگارا! دعوتگرانِ دنیا مرا فرا خواندند و من سراسیمه دعوت آنان را پذیرفتم و داوطلبانه اطاعتشان کردم ؛ و دعوتگرانِ آخرت مرا فرا خواندند و من درنگ کردم و در پذیرفتن دعوت آنان و شتافتن به سوی آنان کُندی ورزیدم ، چنان که [بر عکس] به سوی دعوتگران دنیا و خس و خاشاک و علف های خشکیده نابودشونده آن (متاع پوچ و بی ارزش دنیا) و سراب از بین رفتنی اش ، شتاب کردم.
الهامِد : الیابس (النهایة : ج ۵ ص ۲۷۳ «همد») .

حدیث۸۳۸

امام صادق علیه السلام :
مَن کانَتِ الآخِرَةُ أکبَرَ هَمِّهِ ، کَشَفَ اللّه ُ عَنهُ ضیقَهُ ، وجَمَعَ لَهُ أمرَهُ ، وأتَتهُ الدُّنیا وهِیَ راغِمَةٌ.
امام صادق علیه السلام : کسی که آخرت ، بزرگ ترین همّ و غم او باشد ، خداوند سختی و تنگنایی را از او برطرف می سازد و امورش را سامان می بخشد و دنیا به رغم میلش ، به او روی می آورد.
الزهد للحسین بن سعید : ص ۴۹ ح ۱۳۲ عن أبی هاشم ، بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۲۶ ح ۱۲۲.

حدیث۸۳۹

امام صادق علیه السلام :
کَم مِن طالِبٍ لِلدُّنیا لَم یُدرِکها ، ومُدرِکٍ لَها قَد فارَقَها ، فَلا

یَشغَلَنَّکَ طَلَبُها عَن عَمَلِکَ ، وَالتَمِسها مِن مُعطیها ومالِکِها ، فَکَم مِن حَریصٍ عَلَی الدُّنیا قَد صَرَعَتهُ ، وَاشتَغَلَ بما أدرَکَ مِنها عَن طَلَبِ آخِرَتِهِ ، حَتّی فَنِیَ عُمُرُهُ وأدرَکَهُ أجَلُهُ.
امام صادق علیه السلام : چه بسیار دنیاطلبانی که به آن نرسیدند و چه بسیار کسانی که به دنیا رسیدند و از آن جدا شدند [و رفتند] ! پس مبادا که طلب دنیا ، تو را از عمل کردن [برای آخرت] باز بدارد . و دنیا را از دهنده آن و مالکش (خداوند) بخواه . ای بسا آزمندِ به دنیا که دنیا او را به خاک افکنْد و به جهت آنچه از دنیا به دست آورْد ، از طلب آخرتش باز مانْد ، تا آن که عمرش سپری شد و مرگش فرا رسید!
الکافی : ج ۲ ص ۴۵۵ ح ۹ ، مشکاة الأنوار : ص ۴۶۴ ح ۱۵۴۹ نحوه .

حدیث۸۴۰

امام صادق علیه السلام :
تَقولُ إذا أصبَحتَ وأمسَیتَ : ... اللّهُمَّ إنَّ اللَّیلَ وَالنَّهارَ خَلقانِ مِن خَلقِکَ فَلا تَبتَلِیَنّی فیهِما بِجُرأَةٍ عَلی مَعاصیکَ ، ولا رُکوبٍ

لِمَحارِمِکَ ، وَارزُقنی فیهِما عَمَلاً مُتَقَبَّلاً وسَعیا مَشکورا وتِجارَةً لَن تَبورَ.

امام صادق علیه السلام : در هر بام و شام می گویی : « ... بارخدایا! شب و روز ، دو آفریده از آفریده های تو هستند . پس ، در آنها مرا گرفتار گستاخی بر معاصی ات و ارتکاب حرام هایت مگردان ، و در آنها مرا عملی پذیرفته ، تلاشی در خورِ تقدیر ، و تجارتی که هرگز کساد نمی شود ، روزی فرما.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۱ ص ۳۳۷ ح ۹۸۲ عن عمّار بن موسی ، مصباح المتهجّد : ص ۲۰۶ ح ۲۹۹ نحوه ، بحار الأنوار : ج ۸۶ ص ۲۸۷ ح ۴۸.

حدیث۸۴۱

امام صادق علیه السلام :

إنّی لَاُملِقُ أحیانا فَاُتاجِرُ اللّه َ بِالصَّدَقَةِ.

امـام صـادق علیه السـلام : من گـاهی اوقـات ، تنـگ دست می شوم و [برای رفع تنـگ دستی خود ،] بـا صـدقه دادن ، به تجارت با خداوند می پردازم.

کشف الغمّة: ج ۲ ص ۴۱۷ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۰۶ ح ۵۴ .

حدیث۸۴۲

امام صادق علیه السلام :

«وَ لَبِئْسَ مَا شَرَوْاْ بِهِ أَنفُسَهُمْ» بِالعَذابِ ، إذ باعُوا الآخِرَةَ بِالدُّنیا ورَهَنوا بِالعَذابِ الدّائِمِ أنفُسَهُم «لَوْ كَانُواْ يَعْلَمُونَ»

امام صادق علیه السـلام : «چه بـد است آنچه جان هایشان را به آن فروختنـد» ، یعنی به عـذاب ؛ زیرا که آخرت را به دنیا فروختند و جان هایشان را به گروِ عـذابِ همیشـگی دادنـد . (ای کاش می دانسـتند) که جان هایشان را به عـذاب فروخته انـد؛ امّا به دلیل کافر بودنشان به آن (عذاب) ، این را [که جان خود را به بد چیزی فروخته اند ، [نمی دانند .

پس ، چون اندیشـیدن در حجّت های خـدا را فرو نهادند تا [در نتیجه این اندیشه و تأمّل ، این حقیقت را] بدانند ، خداوند آنان را به سبب اعتقاد باطلشان و انکار حق ، عذاب کرد.

البقرة: ۱۰۲ .

حدیث۸۴۳

امام صادق علیه السلام :

: اللّهُمَّ ، إنّی أشهَد أنَّهُ ... بَذَلَ

مُهجَتَهُ فیکَ لِیستَنقِذَ عِبادَکَ مِنَ الجَهالَةِ وحَیرَةِ الضَّلالَةِ ، وقَد تَوازَرَ عَلَیهِ مَن غَرَّتهُ الدُّنیا وباعَ حَظَّهُ بِالأرذَلِ الأدنی .

امام صادق علیه السـلام ـ در زیارت امام حسین علیه السلام در روز اربعین ـ : بارخدایا! من گواهی می دهم که آن بزرگوار ... خون خود را در راه تو نثار کرد تا بندگانت را از

جهالت و سرگشتگیِ گم راهی برهاند ، در حالی که آنان که دنیا فریبشان داد و بهره خود [از آخرت] را به [دنیای] پَست فروختند ، علیه او همیار شدند.

تهذیب الأحکام : ج ۶ ص ۱۱۳ ح ۲۰۱ ، مصباح المتهجّد : ص ۷۸۸ ح ۸۵۷ کلاهما عن صفوان بن مهران ، بحار الأنوار : ج ۱۰۱ ص ۳۳۱ ح ۲ .

حدیث۸۴۴

امام صادق علیه السلام :

: فَأَعذَرَ فِی الدُّعاءِ ، وبَذَلَ مُهجَتَهُ فیکَ... حَتّی ثارَ عَلَیهِ مِن خَلقِکَ مَن غَرَّتهُ الدُّنیا ، وباعَ الآخِرَةَ بِالثَّمَنِ الأَوکَسِ

امام صادق علیه السلام ـ در زیارت امام حسین علیه السلام ـ : پس ، با دعوت [مردم به حق، [حجّت را تمام کرد و خون و جان خود را در راه تو بخشید ... تا آن که کسانی از خَلق تو که دنیا فریبشان داد و آخرت را به کمترین بها فروختند ، بر او شوریدند.

الثمن الأوکس : الأنقص (مجمع البحرین: ج ۳ ص ۱۹۶۹ «وکس») .

حدیث۸۴۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ روحَ الإیمانِ واحِدَةٌ ، خَرَجَت مِن عِندِ واحِدٍ ، وتَتَفَرَّقُ فی أبدانٍ شَتّی ، فَعَلَیهِ ائتَلَفَت ، وبِهِ تَحابَّت .

امام صادق علیه السلام : روح ایمان ، یکی است که از نزد [خدای] یگانه فرود آمده و در پیکرهای گوناگونی جای گرفته است. پس بر اساس آن ، خو گرفته می شود و بدان ، دوستی ها پدید می آید .

الاختصاص : ۲۴۹ عن أبان بن تغلب الکندی، بحار الأنوار: ۶۹ / ۱۹۳ / ۹ .

حدیث۸۴۶

امام صادق علیه السلام :

المُؤمِنونَ یَألَفونَ ویُؤلَفونَ ویُغشی رَحلُهُم .

امام صادق علیه السلام : مؤمنان ، با یکدیگر اُنس می گیرند و با آنان ، اُنس گرفته می شود و خانه شان محلّ رفت و آمد دوستان است .

تاریخ الیعقوبی : ۲ / ۳۸۲ .

حدیث۸۴۷

امام صادق علیه السلام :

مَا التَقی مُؤمِنانِ قَطُّ إلّا کانَ أفضَلُهُما أشَدَّهُما حُبّا لِأَخیهِ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه دو شخص مؤمن یکدیگر را ببینند ، برترین آن دو ، کسی است که برادرش را بیشتر دوست می دارد .

الکافی : ۲ / ۱۲۷ / ۱۵ ، المؤمن : ۳۱ / ۶۰ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۱ / ۹۳۷ کلّها عن صفوان الجمّال ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۹۱ عن الإمام الباقر علیه السلام ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۵۰ / ۲۶ و ج ۷۴ / ۳۹۸ / ۳۲ .

حدیث۸۴۸

امام صادق علیه السلام :

أنَّهُ سَمِعَ جَعفَرَ بنَ مُحَمَّدٍ علیه السلامیَقولُ : سَأَلَ داودُ النَّبِیُّ سُلَیمانَ علیه السلام ـ وأرادَ عِلْمَ ما بَلَغَ مِنَ الحِکمَةِ ـ قالَ: . . . أیُّ شَیءٍ أحلی ؟

قالَ : المَحَبَّةُ ، هِیَ رَوحُ اللّهِ بَینَ عِبادِهِ ، حَتّی إنَّ الفَرَسَ لَیَرفَعُ حافِرَهُ عَن وَلَدِهِ.

قالَ : فَضَحِکَ داودُ عِندَ إجابَةِ سُلَیمانَ علیه السلام .

جامع الأحادیث ـ به نقل از ابراهیم بن شعیب المُزنی ، از امام صادق علیه السلام ـ : داوود پیامبر علیه السلام، برای این که بداند سلیمان علیه السلام به چه حد از حکمت رسیده است ، از او پرسید : «... چه چیز شیرین تر است؟».

سلیمان پاسخ داد: «دوستی ، همان آرامش [فروفرستاده] خدا میان بندگانش است ، تا آن جا که اسب ، سم خود را برای کره اش برمی دارد» .

آن گاه ، داوود از پاسخگویی سلیمان ، شاد شد .

جامع الأحادیث للقمّی : ۱۹۳ .

حدیث۸۴۹

امام صادق علیه السلام :

أکثِروا مِنَ الأَصدِقاءِ فِی الدُّنیا ؛ فَإِنَّهُم یَنفَعونَ فِی الدُّنیا وَالآخِرَةِ ، أمَّا الدُّنیا فَحَوائِجُ یَقومونَ بِها ، وأمَّا الآخِرَةُ فَإِنَّ أهلَ جَهَنَّمَ قالوا : «فَمَا لَنَا مِن شَـفِعِینَ * وَ لاَ صَدِیقٍ حَمِیمٍ » .

امام صادق علیه السلام : در دنیا بر شمار دوستان بیفزایید که در دنیا و آخرت ، سود می رسانند . امّا در دنیا نیازهایی برمی آورند ، و امّا در آخرت ، دوزخیان می گویند : «پس ما را نه شفیعانی است و نه دوستی نزدیک» .

مصادقة الإخوان : ۱۴۹ / ۱ عن جعفر بن إبراهیم .

حدیث۸۵۰

امام صادق علیه السلام :

اِستَکثِروا مِنَ الإِخوانِ ؛ فَإِنَّ لِکُلِّ مُؤمِنٍ دَعوَةً مُستَجابَةً .

امام صادق علیه السلام : بر شمار برادران بیفزایید که هر مؤمنی را دعایی اجابت شده است .

مصادقة الإخوان : ۱۵۰ / ۱ عن أحمد بن محمّد عن بعض أصحابه .

حدیث۸۵۱

امام صادق علیه السلام :

مَن لَم یَرغَب فِی الِاستِکثارِ مِنَ الإِخوانِ ابتُلِیَ بِالخُسرانِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس به افزایش شمار برادرانْ رغبت نشان ندهد ، دچار زیان می شود .

تحف العقول : ۳۱۹ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۳۲ / ۳۲ .

حدیث۸۵۲

امام صادق علیه السلام :

أكثِروا مُؤاخاةَ المُؤمِنينَ ؛ فَإِنَّ لَهُم عِندَ اللّه ِ تَعالى يَدا يُكافِئُهُم بِها يَومَ القِيامَةِ .

امام صادق علیه السلام : بر برادری [و دوستی] با مؤمنان بیفزایید که آنان را نزد خدا دست توانی است که روز قیامت ، بدان پاداششان می دهد .

مصادقة الإخوان : ۱۵۰ / ۱ عن أحمد بن محمّد عن بعض أصحابه .

حدیث۸۵۳

امام صادق علیه السلام :

خَمسَةٌ لا يَنامونَ : الهامُّ بِدَمٍ يَسفِكُهُ ، وذُو المالِ الكَثيرِ لا أمينَ لَهُ ، وَالقائِلُ فِي النّاسِ الزّورَ وَالبُهتانَ عَن عَرَضٍ مِنَ الدُّنيا يَنالُهُ ، وَالمَأخوذُ بِالمالِ الكَثيرِ ولا مالَ لَهُ ، وَالمُحِبُّ حَبيبا يَتَوَقَّعُ فِراقَهُ .

امام صادق علیه السلام : پنج تن خواب ندارند : آن که در پی ریختن خونی است؛ شخص بسیار دولتمندی که امینی ندارد ؛ آن که برای به چنگ آوردن متاع دنیا ، میان مردم به باطل و بهتان سخن می گوید ؛ آن که ناگزیر از پرداخت مالی فراوان است و هیچ مالی ندارد ؛ و دوستداری که در آستانه جدایی دوست خود است.

کتاب من لا يحضره الفقيه : ۱ / ۵۰۳ / ۱۴۴۶ ، الخصال : ۲۹۶ / ۶۴ كلاهما عن أبي بصير ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۱۵ / ۵ .

حدیث۸۵۴

امام صادق علیه السلام :

لا يَنبَغي لِمَن لَم يَكُن عالِما أن يُعَدَّ سَعيدا ، ولا لِمَن لَم يَكُن

وَدودا أن يُعَدَّ حَميدا .

امام صادق علیه السلام : سزاوار نیست آن کس که دانا نیست ، نیک بخت ، و آن کس که

پُر محبّت نیست ، ستوده به شمار آیند .

تحف العقول : ۳۶۴ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۴۶ / ۷۰ .

حدیث۸۵۵

امام صادق علیه السلام :

رَحِمَ اللّه ُ عَبدا اِجتَرَّ مَوَدَّةَ النّاسِ إلى نَفسِهِ ؛ حَدِّثوهُم بِما يَعرِفونَ ، وَاستُروا عَنهُم ما يُنكِرونَ .

امام صادق علیه السلام : خداوند رحمت کند بنده ای را که دوستی مردم را به سوی خود جلب کند . با آنان (مخالفان) ، از آنچه نیک می شمارند ، سخن بگویید و آنچه را برای آنان خوشایند نیست نهان دارید .

الكافي : ۲ / ۲۲۳ / ۵ ، الغيبة للنعماني : ۳۵ / ۳ نحوه وفيه «إلى نفسه وإلينا» ، مختصر بصائر الدرجات : ۱۰۱ وفيه «إليَّ وإلى نفسه» كلّها عن عبدالأعلى ، الخصال : ۲۵ / ۸۹ عن مدرك بن الهزهاز ، روضة الواعظين : ۴۰۴ وفيهما «وترك» بدل «واستروا عنهم» ، دعائم الإسلام : ۱ / ۶۱ ، شرح الأخبار : ۳ / ۵۰۷ / ۱۴۵۶ وفيهما «إلينا وإلى نفسه» ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۷۴ / ۲۲ .

حدیث۸۵۶

امام صادق علیه السلام :

لا يَزالُ إبليسُ فَرِحا مَا اهتَجَرَ المُسلِمانِ ، فَإِذَا التَقَيَا اصطَكَّت رُكبَتاهُ ، وتَخَلَّعَت أوصالُهُ ، ونادى : يا وَيلَهُ ، ما لَقِيَ مِنَ الثُّبورِ؟!

امام صادق علیه السـلام : تا هنگامی که دو مسـلمان از یکـدیگر بریده اند ، شـیطان ، همواره شادمان است و چون آن دو یکدیگر را دیدار کنند ، زانوانش [از ترس]به یکدیگر می خورد و [گویا] اعضایش از یکدیگر جدا می شود و بانگ می زند : وای بر من ، چه سان هلاک شدم؟!

الکافی : ۲ / ۳۴۶ / ۷ ، منیة المرید : ۳۲۶ کلاهما عن أبی بصیر ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۸۷ / ۷ .

حدیث۸۵۷

امام صادق علیه السلام :

قامَ رَجُلٌ يُقالُ لَهُ هَمّامٌ ـ وكانَ عابِدا ناسِكا مُجتَهِدا ـ إلى

أميرِ المُؤمِنينَ علیه السـلاموهُوَ يَخطُبُ ، فَقالَ : يا أميرَ المُؤمِنينَ ، صِف لَنا صِفَةَ المُؤمِنِ كَأَنَّنا نَنظُرُ إلَيهِ . فَقالَ : يا هَمّامُ ، المُؤمِنُ . . . لا يَهجُرُ أخاهُ ، ولا يَغتابُهُ ، ولا يَمكُرُ بِهِ .

امام صادق علیه السلام : در حالی که امیر مؤمنان خطبه می خواند ، مردی عبادت پیشه ،

پرهیزگار و کوشا[در راه خدا] به نام همّام ، برخاست و گفت : ای «امیر مؤمنان! شخص مؤمن را چنان برای ما وصف کن که گویی او را می بینیم» .

حضرت فرمود : «ای همّام ! مؤمن . . . از برادرش نمی بُرد ، غیبتش را نمی کند و به او نیرنگ نمی زند» .

الکافی : ۲ / ۲۲۶ / ۱ عن عبداللّه بن یونس .

حدیث۸۵۸

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ مَكسَبَةٌ لِلبَغضاءِ : النِّفاقُ ، وَالظُّلمُ ، وَالعُجبُ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز ، دشمنی به بار می آورد : نفاق ، ستمگری و خودپسندی .

تحف العقول : ۳۱۶ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۲۹ / ۶ .

حدیث۸۵۹

امام صادق علیه السلام :

: أما تُحِبّونَ أن يُظهِرَ اللّه ُ تَبارَكَ وتَعالَى الحَقَّ وَالعَدلَ فِي البِلادِ ، ويَجمَعَ اللّه ُ الكَلِمَةَ ، ويُؤَلِّفَ اللّه ُ بَينَ قُلوبٍ مُختَلِفَةٍ ؟!

امـام صـادق علیه السـلام : ـ در حـدیثی درباره به ارزش عبادتِ پنهانی با امام پنهان در دولت باطل ـ آیا دوست نداریـد که خـداوند متعال ، حق و عدالت را بر بسیط زمین ، آشکار]و پیروز [کند و وحدت کلمه ایجاد کند و میان دل های پراکنده ، الفت برقرار سازد ؟!

الکافی : ۱ / ۳۳۴ / ۲ ، کمال الدین : ۶۴۷ / ۷ کلاهما عن عمّار الساباطی ، بحار الأنوار: ۵۲ / ۱۲۸ / ۲۰ .

حدیث۸۶۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الأَرواحَ جُنودٌ مُجَنَّدَةٌ ، فَما تَعارَفَ مِنها فِی المیثاقِ ائتَلَف

هاهُنا ، وما تَناکَرَ مِنها فِی المیثاقِ (اختَلَفَ هاهُنا)

امام صادق علیه السلام : جان ها [همچون]سپاهیانی فراهم آمده اند . پس آنها که در

[عالم]میثاق ، یکدیگر را بشناسند ، در این جا با یکدیگر الفت می گیرند وآنها که [در عالم میثاق ،]یکدیگر را نشناسند ، در این جا اختلاف خواهند کرد .

مابین القوسین أثبتناه من بحار الأنوار نقلاً عن علل الشرایع .

حدیث۸۶۱

امام صادق علیه السلام :

الأَرواحُ جُنودٌ مُجَنَّدَةٌ ، تَلتَقی فَتَتَشامُّ کَما تَتَشامُّ الخَیلُ ، فَما تَعارَفَ مِنهَا ائتَلَفَ ، وما تَناکَرَ مِنها اختَلَفَ ، ولَو أنَّ مُؤمِنا جاءَ إلی مَسجِدٍ فیهِ اُناسٌ کَثیرٌ لَیسَ فیهِم إلاّ مُؤمِنٌ واحِدٌ لَمالَت روحُهُ إلی ذلِکَ المُؤمِنِ حَتّی یَجلِسَ إلَیهِ .

امام صادق علیه السلام : جان ها [همچون]سپاهیانی فراهم آمده اند که یکدیگر را می بینند و چنان که اسبان یکدیگر را می بویند ، یکدیگر را می بویند . پس آنها که یکدیگر را شناختند ، با یکدیگر الفت می گیرند و آنها که یکدیگر را نشناختند ، با هم اختلاف خواهند کرد ، [تا آن جا که] اگر مؤمنی به مسجد بیاید که در آن ، مردمان بسیاری هستند و جز یک مؤمن در میان آنان نیست ، جان او به سوی آن مؤمن ، میل پیدا می کند ، تا کنارش بنشیند .

المؤمن : ۳۹ / ۸۹ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۷۳ / ۱۶ .

حدیث۸۶۲

امام صادق علیه السلام :

حدیث۸۶۳

امام صادق علیه السلام :

کانَ سَبَبُ نُزولِ هذِهِ الآیَةِ أنَّ أمیرَ المُؤمِنینَ علیه السلام کانَ جالِسا بَینَ یَدَی رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله ، فَقالَ لَهُ : «قُل یا عَلِیُّ : اللّهُمَّ اجعَل لی فی قُلوبِ المُؤمِنینَ وُدّا» ، فَأَنزَلَ اللّه ُ: « إِنَّ الَّذِینَ ءَامَنُواْ وَ عَمِلُواْ الصَّــلِحَـتِ سَیَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَـنُ وُدًّا » .

امام صادق علیه السلام : سبب نزول این آیه آن بود که امیر مؤمنان ، مقابل پیامبر خدا نشسته بود که حضرت به او فرمود : «ای علی ! بگو : پروردگارا ! برایم در دل های مؤمنان محبّتی قرار ده» . پس از آن ، خداوند این آیه را فرود

آورد : «آنان که ایمان آورده وکارهای شایسته کرده اند ، [خدای]رحمان به زودی برایشان محبّتی قرار می دهد» .

تفسیر القمّی : ۲ / ۵۶ ، الفضائل : ۱۰۶ عن ابن عبّاس ، تفسیر فرات الکوفی : ۲۵۰ / ۳۳۸ عن الإمام الباقر علیه السلامو ص ۲۵۲ / ۳۴۲ عن البراء بن عازب عنه صلی الله علیه و آله کلّها نحوه ولیس فیها صدره ، بحار الأنوار : ۳۵ / ۳۵۴ / ۴ وراجع تفسیر العیّاشی : ۲ / ۱۴۲ / ۱۱ ؛ تفسیر الدرّ المنثور : ۵ / ۵۴۴ .

حدیث۸۶۴

امام صادق علیه السلام :

طَلَبتُ صُحبَةَ النّاسِ فَوَجَدتُها فی حُسنِ الخُلُقِ .

امام صادق علیه السلام : خواستار همراهی مردم شدم ، پس [ریشه] آن را در خوش خویی یافتم .

مستدرک الوسائل : ۱۲ / ۱۷۴ / ۱۳۸۱۰ نقلاً عن مجموعة الشهید .

حدیث۸۶۵

امام صادق علیه السلام :

حُسنُ الخُلُقِ مَجلَبَةٌ لِلمَوَدَّةِ .

امام صادق علیه السلام : خوش خویی ، جلب کننده دوستی است .

الکافی : ۱ / ۲۷ / ۲۹ عن مفضّل بن عمر ، تحف العقول : ۳۵۶ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۶۹ / ۱۰۹ .

حدیث۸۶۶

امام صادق علیه السلام :

مَن کَرَّهَ اللّه ُ إلَیهِ الشَّرَّ . . . رَزَقَهُ اللّه ُ مَوَدَّةَ النّاسِ ومُجامَلَتَهُم ، وتَرَکَ مُقاطَعَةَ النّاسِ وَالخُصوماتِ ، ولَم یَکُن مِنها ولا مِن أهلِها فی شَیءٍ .

امام صادق علیه السلام : هرکه خداوند ، بدی را منفورش ساخته باشد ، . . . دوستی و سازگاری با مردم را روزی او ساخته است . چنین کسی ، از گسستن از مردم و دشمنی ها به دور است و هیچ نسبتی با این خصلت ها و صاحبان آنها ندارد .

الکافی : ۸ / ۱۲ / ۱ عن إسماعیل بن مخلّد السراج وإسماعیل بن جابر وحفص المؤذّن ، تحف العقول : ۳۱۴ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۲۲ / ۹۳ .

حدیث۸۶۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ صاحِبَ الدّینِ . . . اِطَّرَحَ الحَسَدَ فَظَهَرَتِ المَحَبَّةُ .

امام صادق علیه السلام : شخص دیندار ، . . . حسادت را رها کرده است . در نتیجه ، دوستی پدیدار شده است .

الأمالی للمفید : ۵۲ / ۱۴ عن محمّد بن نضر بن قرواش ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۷۷ / ۱۲ .

حدیث۸۶۸

امام صادق علیه السلام :

لا تَجتَمِعُ الرَّغبَةُ وَالرَّهبَةُ فی قَلبٍ إلّا وَجَبَت لَهُ الجَنَّةُ ، فَإِذا

صَلَّیتَ فَأَقبِل بِقَلبِکَ عَلَی اللّه ِ عز و جل ؛ فَإِنَّهُ لَیسَ مِن عَبدٍ مُؤمِنٍ یُقبِلُ بَقَلبِهِ عَلَی اللّه ِ عز و جل فی صَلاتِهِ ودُعائِهِ إلّا أقبَلَ اللّه ُ عز و جل عَلَیهِ بَقُلوبِ المُؤمِنینَ إلَیهِ ، وأَیَّدَهُ مَعَ مَوَدَّتِهِم إیّاهُ بِالجَنَّةِ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه بیم و امید در دلی جمع شود ، بهشت برایش واجب

می گردد. پس هرگاه به نماز ایستادی، با دل خود به خداوند عز و جل روی بیاور؛ زیرا هیچ بنده مؤمنی در نمازش با دل خود به

خداوند روی نمی آورد و او را به دعا نمی خواند ، مگر آن که خداوند عز و جل ، دل های مؤمنان را متوجّه او می سازد و افزون بر دوستی آنان نسبت به او ، با بهشت [نیز]تأییدش می کند .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱ / ۲۰۹ / ۶۳۲ ، بحار الأنوار : ۸۴ / ۲۶۰ / ۵۹ نقلًا عن أسرار الصلاۀ .

حدیث۸۶۹

امام صادق علیه السلام :

إنّی لَأُحِبُّ لِلرَّجُلِ المُؤمِنِ مِنکُم إذا قامَ فی صَلاتِهِ أن یُقبِلَ بِقَلبِهِ إلَی اللّه تَعالی ، ولا یَشغَلَهُ بِأَمرِ الدُّنیا ؛ فَلَیسَ مِن مُؤمِنٍ یُقبِلُ بِقَلبِهِ فی صَلاتِهِ إلَی اللّه إلاّ أقبَلَ اللّه ُ إلَیهِ بِوَجهِهِ ، وأقبَلَ بِقُلوبِ المُؤمِنینَ إلَیهِ بِالمَحَبَّةِ لَهُ بَعدَ حُبِّ اللّه إیّاهُ .

امام صادق علیه السلام : دوست دارم که مؤمن شما هرگاه به نماز ایستاد ، با دل خود به خدای متعال ، روی بیاورد و دلش او را به امور دنیا مشغول نکند ؛ چون هیچ مؤمنی در نماز با همه قلبش به خدا روی نمی آورد ، مگر آن که خداوندْ با وجه [کریم]خود ، به او روی خواهد آورد و پس از آن که خداوندْ او را دوست داشت ، دل های مؤمنان را نیز متوجّه او خواهد ساخت .

الأمالی للمفید: ۱۵۰/۷، ثواب الأعمال: ۱۶۳/۱ نحوه کلاهما عن إبراهیم الکرخیّ، بحار الأنوار: ۸۴/۲۴۰/۲۴.

حدیث۸۷۰

امام صادق علیه السلام :

کانَ أمیرُ المُؤمِنینَ عَلِیُّ بنُ أبی طالِبٍ علیه السلام یَقولُ لِأَصحابِهِ : مَن سَجَدَ بَینَ الأَذانِ وَالإِقامَةِ فَقالَ فی سُجودِهِ : «رَبِّ لَکَ سَجَدتُ خاضِعا خاشِعا ذَلیلاً» ، یَقولُ اللّه ُ تَعالی : مَلائِکَتی ، وعِزَّتی وجَلالی لَأَجعَلَنَّ مَحَبَّتَهُ فی قُلوبِ عِبادِیَ المُؤمِنینَ ، وهَیبَتَهُ فی قُلوبِ المُنافِقینَ .

امام صادق علیه السلام : امیر مؤمنان ، علی علیه السلام ، به یارانش می فرمود : هر کس میان اذان و اقامه، سجده کند و بگوید: «پروردگارا! از سرِ خواری، افتادگی و فرمانبرداری برایت سجده کردم» ، خداوند متعال می گوید : «ای ملائکه من ! به عزّت و جلالم سوگند که محبّت او را در دل های مؤمنان ، و شکوه او را در دل های منافقان ، خواهم نهاد» .

فلاح السائل : ۱۵۲ عن بکر بن محمّد الأزدی ، بحار الأنوار : ۸۴ / ۱۵۲ / ۴۸ .

حدیث۸۷۱

امام صادق علیه السلام :

إن أرَدتَ أن یَصفُوَ لَکَ وُدُّ أخیکَ فَلا تُمازِحَنَّهُ ، ولا تُمارِیَنَّهُ ، ولا تُباهِیَنَّهُ ، ولا تُشارَنَّهُ .

امام صادق علیه السلام : اگر می خواهی دوستی برادرت برایت خالص شود ، با او [زیاد]شوخی مکن ، بگو مگو منما ، بر او فخر مفروش و با او دشمنی مَورز .

تحف العقول : ۳۱۲ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۹۱ / ۲ .

حدیث۸۷۲

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ تورِثُ المَحَبَّةَ : الدّینُ ، وَالتَّواضُعُ ، وَالبَذلُ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز ، دوستی به بار می آورد : دینداری ، فروتنی و بخشش.

تحف العقول : ۳۱۶ ، غرر الحکم : ۴۶۷۸ وفیه «السخاء» بدل «البذل» ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۲۹ / ۴ .

حدیث۸۷۳

امام صادق علیه السلام :

لا تُفَتِّشِ النّاسَ ؛ فَتَبقى بِلا صَديقٍ .

امام صادق علیه السلام : نهان مردم را مکاو ، که بی دوست می مانی .

الکافی : ۲ / ۶۵۱ / ۲ عن أبی بصیر .

حدیث۸۷۴

امام صادق علیه السلام :

: یا أبا مُحَمَّدٍ لا تُفَتِّشِ النّاسَ عَن أديانِهِم ؛ فَتَبقى بِلا صَديقٍ .

امام صادق علیه السلام ـ به ابو بصیر ـ : ای ابو محمّد! از دینِ مردمان بازجویی مکن ، که بی دوست می مانی .

تحف العقول : ۳۶۹ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۵۳ / ۱۰۹ .

حدیث۸۷۵

امام صادق علیه السلام :

مَن لَم يُؤاخِ إلّا مَن لا عَيبَ فيهِ قَلَّ صَديقُهُ .

امام صادق علیه السلام : هرکه تنها با افراد بی عیب برادری کند ، دوستانش اندک شوند .

أعلام الدين : ۳۰۴ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۷۸ / ۱۱۳ .

حدیث۸۷۶

امام صادق علیه السلام :

لا تَطلُب مِنَ الدُّنيا أربَعَةً ؛ فَإِنَّكَ لا تَجِدُها و أنتَ لابُدَّ لَكَ مِنها : عالِما يَستَعمِلُ عِلمَهُ ؛ فَتَبقى بِلا عالِمٍ ، و عَمَلًا بِغَيرِ رِياءٍ ؛ فَتَبقى بِلا عَمَلٍ ، و طَعاما بِلا شُبهَةٍ ؛ فَتَبقى بِلا طَعامٍ ، و صَديقا بِلا عَيبٍ ؛ فَتَبقى بِلا صَديقٍ .

امام صادق علیه السلام : در دنیا جویای چهار چیز مباش که آنها را نخواهی یافت ، حال آن که به آنها نیازمندی : عالمی که علم خود را به کار بندد ، پس بی عالم می مانی ؛ عملی پاک از ریاکاری ، که در این صورت ، بی عمل می مانی ؛ غذایی دور از شبهه [حُرمت] ، که بی غذا می مانی ؛ و دوستی بی عیب ، که بی دوست می مانی .

جامع الأخبار : ۵۱۰ / ۱۴۲۳ ، المواعظ العدديّة : ۲۳۰ .

حدیث۸۷۷

امام صادق علیه السلام :

مَنِ احتَشَمَ أخاهُ حَرُمَت وُصلَتُهُ ، و مَنِ اغتَمَّهُ سَقَطَت حُرمَتُهُ .

امام صادق علیه السلام : هرکه برادرش را خجالت دهد ، پیوند با او نارواست و هرکه غمگینش سازد ، حرمتش شکسته است .
تحف العقول : ۳۷۰ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۵۴ / ۱۱۸.

حدیث۸۷۸

امام صادق علیه السلام :
إذا قالَ الرَّجُلُ لِأَخیهِ المُؤمِنِ : اُفٍّ، خَرَجَ مِن وِلایَتِهِ .
امام صادق علیه السلام : هرگاه شخص [از سر تنگ دلی و درد] به برادر مؤمنش اُف بگوید ، از [حریم]دوستی اش بیرون می رود .
الکافی : ۲ / ۳۶۱ / ۸ و ج ۸ / ۳۶۵ / ۵۵۶ ، المؤمن : ۷۲ / ۱۹۸ ، المحاسن : ۱ / ۱۸۴ / ۲۹۷ ، مشکاة الأنوار: ۱۰۳ عن الإمام الباقر علیه السلام وکلّها عن أبی حمزة الثمالی، بحار الأنوار: ۷۵ / ۱۴۶ / ۱۶ و ص ۱۶۶ / ۳۸ .

حدیث۸۷۹

امام صادق علیه السلام :
لا تُشاوِر أحمَقَ ، و لا تَستَعِن بِکَذّابٍ ، و لا تَثِق بِمَوَدَّةِ مَلولٍ ؛ فَإِنَّ . . . المَلولَ أوثَقَ ما کُنتَ بِهِ خَذَلَکَ ، و أوصَلَ ما کُنتَ لَهُ قَطَعَکَ .
امام صادق علیه السلام : با هیچ احمقی مشورت مکن ، از هیچ دروغگویی یاری مخواه و به دوستی هیچ افسرده دلی ، اعتماد مکن ؛ زیرا ... افسرده دل ، زمانی که بیشترین اتکا را به او داشته باشی ، تو را وامی گذارد و هنگامی که بیشترین پیوند را با او داری ، از تو می بُرَد .
تحف العقول : ۳۱۶ .

حدیث۸۸۰

امام صادق علیه السلام :
لا یَطمَعَنَّ ذُو الکِبرِ فِی الثَّناءِ الحَسَنِ . . . و لاَ المُستَهزِئُ بِالنّاسِ فی صِدقِ المَوَدَّةِ .
امام صادق علیه السلام : شخص متکبر ، نباید امید نیک ستایی را از دیگران داشته باشد ... ؛ همچنین کسی که مردم را دست می اندازد ، نباید انتظار دوستی راستین داشته باشد .
الخصال : ۴۳۴ / ۲۰ عن یحیی بن عمران الحلبی ، بحار الأنوار : ۷۲ / ۱۹۰ / ۱ .

حدیث۸۸۱

امام صادق علیه السلام :
إذا قالَ الرَّجُلُ لِأَخیهِ : اُفٍّ ، اِنقَطَعَ ما بَینَهُما مِنَ الوِلایَةِ ، و إذا قالَ : أنتَ عَدُوّی ، کَفَرَ أحَدُهُما ، فَإِذَا اتَّهَمَهُ انماثَ الإیمانُ فی قَلبِهِ کَما یَنماثُ المِلحُ فِی الماءِ .
امام صادق علیه السلام : هرگاه کسی به برادرش [از سر دل تنگی و درد] اُف بگوید ، دوستی میان آنها گسسته می شود و اگر بگوید :« تو دشمن منی» ، یکی از آن دو کافر شده است ، و هر گاه به او تهمتی بزنند ، ایمان در دلش چنان آب می شود که نمک در آب ، ذوب می شود .
الکافی : ۲ / ۱۷۰ / ۵ عن إبراهیم بن عمر الیمانی ، الخصال : ۶۲۳ / ۱۰ عن أبی بصیر ومحمّد بن مسلم عن الإمام الصادق عن آبائه

علیهم السـلام عن الإمام علیّ علیه السـلام وفیه «کافر» بـدل «عدوّی» ، المؤمن : ۶۷ / ۱۷۵ ، تحـف العقول : ۱۱۴ عن الإمام علیّ علیه السـلام ولیس فیها «من الولایـهٔ» ، الاختصاص : ۲۸ نحوه ، مشـکاهٔ الأنوار : ۱۰۵ ولیس فیه «وإذا قال أنت عـدوّی کفر أحـدهما» وفیه «اهنته» بدل «اتهمه» و ص ۳۱۹ وفیه ذیله فقط.

حدیث۸۸۲

امام صادق علیه السلام :

لا تَعتَدَّ بِمَوَدَّةِ أحَدٍ حَتّی تُغضِبَهُ ثَلاثَ مَرّاتٍ .

امام صادق علیه السلام : به دوستی کسی اعتماد مکن ، تا آن که او را سه بار به خشم آوری.

تحف العقول : ۳۵۷ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۳۹ / ۵ .

حدیث۸۸۳

امام صادق علیه السلام :

لا تَسِمِ الرَّجُلَ صَدیقا ـ سِمَهَٔ مَعرِفَهٍٔ ـ حَتّی تَختَبِرَهُ بِثَلاثٍ : تُغضِبَهُ فَتَنظُرَ غَضَبُهُ یُخرِجُهُ مِنَ الحَقِّ إلَی الباطِلِ ، و عِندَ الدّینارِ و الدِّرهَمِ ، و حَتّی تُسافِرَ مَعَهُ .

امام صادق علیه السـلام : بر کسـی از سـرِ شناخت ، عنوان دوست مگذار ، تا آن که او را به سه چیز بیازمایی: او را به خشم آوری و ببینی که آیـا این خشم، او را از حق به سوی باطـل می برد [یـا نه]؛ و به نزد درهم و دینـار (در امور مالی) ؛ و تا آن که با او همسـفر شوی.

الأمالی للطوسی : ۶۴۶ / ۱۳۳۹ عن علیّ بن عقبهٔ ، مصادقهٔ الإخوان : ۱۷۸ / ۱ نحوه ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۸۰ / ۲۸ .

حدیث۸۸۴

امام صادق علیه السلام :

مَن غَضِبَ عَلَیکَ ثَلاثَ مَرّاتٍ فَلَم یَقُل فیکَ سوءا فَاتَّخِذهُ لَکَ خِلاًّ .

امام صادق علیه السلام : هرکس سه بار بر تو خشمگین شد و درباره ات سخنی ناروا نگفت ، او را به دوستی بگیر .

تاریخ الیعقوبی : ۲ / ۳۸۳ ، الأمالی للصدوق : ۷۶۷ / ۱۰۳۴ ، روضهٔ الواعظین : ۴۲۵ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۱۸ کلّها نحوه .

حدیث۸۸۵

امام صادق علیه السلام :

إذا کانَ لَکَ صَدیقٌ فَوُلِّیَ وِلایَهً فَأَصَبتَهُ عَلَی العُشرِ مِمّا کانَ لَکَ عَلَیه

قَبلَ وِلایَتِهِ فَلَیسَ بِصَدیقِ سوءٍ .

امـام صادق علیه السـلام : هرگاه دوستی داشتی و بعـدها مقامی دولتی یافت و دیـدی که حتّی یک دهمِ دوستی پیش از کسب مقام خود را حفظ کرده است، پس دوست بدی نیست!

الأمالی للطوسی : ۲۷۹ / ۵۳۳ ، بحـار الأنوار : ۷۴ / ۱۷۶ / ۱۰ و ج ۷۵ / ۳۴۱ / ۲۵ ؛ شـرح نهج البلاغهٔ : ۲۰ / ۲۹۵ / ۳۷۲ عن الإمام علی علیه السلام نحوه .

حدیث۸۸۶

امام صادق علیه السلام :

يُمتَحَنُ الصَّديقُ بِثَلاثِ خِصالٍ ، فَإن كانَ مُؤاتِيا فيها فَهُوَ الصَّديقُ المُصافي ، و إلاّ كانَ صَديقَ رَخاءٍ لا صَديقَ شِدَّةٍ : تَبتَغي مِنهُ مالاً ، أو تَأمَنُهُ عَلى مالٍ ، أو تُشارِكُهُ فِي مَكروهٍ .

امام صادق علیه السلام : دوست ، به سه خصلتْ سنجیده می شود. پس اگر از آنها سرافراز بیرون آمد ، دوستی است یکرنگ و باصفا ، و گرنه دوست دوران آسایش است ، نه سختی : این که از او مالی بخواهی، یا او را بر مالی امین گردانی ، و یا او را در کاری ناخوشایند ، شریک سازی.

تحف العقول : ۳۲۱ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۳۵ / ۶۰ .

حدیث۸۸۷

امام صادق علیه السلام :

يَأتي عَلَى النّاسِ زَمانٌ لَيسَ فيهِ شَيءٌ أعَزُّ مِن أخٍ أنيسٍ ، وكَسبِ دِرهَمٍ حَلالٍ .

امام صادق علیه السلام : روزگاری بر مردم خواهد آمد که در آن ، چیزی کمیاب تر از برادری دمساز و به دست آوردن دِرهمی حلال نیست .

تحف العقول : ۳۶۸ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۵۱ / ۱۰۲ .

حدیث۸۸۸

امام صادق علیه السلام :

الإخوانُ ثَلاثَةٌ : فَواحِدٌ كَالغِذاءِ الَّذي يُحتاجُ إلَيهِ كُلَّ وَقتٍ فَهُوَ العاقِلُ ، وَالثّاني في مَعنَى الدّاءِ وهُوَ الأَحمَقُ ، وَالثّالِثُ في مَعنَى الدَّواءِ فَهُوَ اللَّبيبُ .

امام صادق علیه السلام : برادران ، سه گونه اند : یکی چون غذاست که در همه وقت به آن نیاز است و او شخص عاقل است . دوم به معنایِ درد است ، و او شخص احمق است . سوم به معنایِ دَواست و او شخص خردمند است .

تحف العقول : ۳۲۳ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۳۸ / ۷۵ .

حدیث۸۸۹

امام صادق علیه السلام :

الإخوانُ ثَلاثَةٌ : مُواسٍ بِنَفسِهِ ، وآخَرُ مُواسٍ بِمالِهِ ـ وهُمَا الصّادِقانِ فِي الإخاءِ ـ وآخَرُ يَأخُذُ مِنكَ البُلغَةَ، ويُريدُكَ لِبَعضِ اللَّذَّةِ ، فَلا تَعُدَّهُ مِن أهلِ الثِّقَةِ .

امام صادق علیه السلام : برادران ، سه گونه اند : آن که [در راه دوست] از جان خود می گذرد . دیگری آن که از مال خود می گذرد و این دو در برادری خود صادق هستند . دیگری آنچه را که نیاز دارد ، از تو می گیرد و تو را برای پاره ای لذّت ها[ی خود]می خواهد . پس او را از افراد قابل اعتماد مشمار .

تحف العقول : ۳۲۴ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۳۹ / ۸۶ .

حدیث۸۹۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الَّذینَ تَراهُم لَکَ أصـدِقاءَ إذا بَلَوتَهُم وَجِـدتَهُم عَلی طَبَقاتٍ شَتّی ؛ فَمِنهُم کَالأَسَـدِ فی عِظَمِ الأَکلِ وشِـدَّةِ الصَّولَةِ ، ومِنهُم کَالذِّئبِ فِی المَضَرَّةِ ، ومِنهُم کَالکَلبِ فِی البَصبَصَةِ ، ومِنهُم کَالثَّعلَبِ فِی الرَّوَغانِ وَالسَّرِقَةِ ، صُوَرُهُم مُختَلِفَةٌ وَالحِرفَةُ واحِدَةٌ . ما تَصنَعُ غَدا إذا تُرِکتَ فَردا وَحیدا لا أهلَ لَکَ ولا وَلَدَ إلاَّ اللّه َ رَبَّ العالَمینَ ؟!

امـام صـادق علیه السـلام : کسـانی را که دوسـتان خود می بینی ، اگر آنـان را بیازمـایی، آنـان را گونه های متفاوتی خواهی یافت : برخی در پرخوری و پرخاشگری ، همچون شیر (درنده) هستند. برخی در زیان زدن ، چون گرگ هستند . برخی در چاپلوسی چون سگ هستند. برخی در نیرنگبازی و دزدی ، چون روباه هستند. چهره هایشان گوناگون است ؛ امّا پیشه یکی است . فردا که تنها و بی خانواده و فرزند ، رها خواهی شد و جز پروردگار عالمیان را نخواهی داشت ، چه خواهی کرد ؟

الاختصاص : ۲۵۲ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۷۹ / ۲۲ .

حدیث۸۹۱

امام صادق علیه السلام :

إذا أحبَبتَ رَجُلًا فَأَخبِرهُ بِذلِکَ ؛ فَإِنَّهُ أثبَتُ لِلمَوَدَّةِ بَینَکُما .

امام صادق علیه السلام : هرگاه کسی را دوست داشتی ، از آن [محبّت] باخبرش ساز ، که این کار ، دوستی میان شما را پایدارتر می کند .

الکافی : ۲ / ۶۴۴ / ۲ ، المحـاسن : ۱ / ۴۱۵ / ۹۵۲ وفیه صـدره وکلاهمـا عن هشـام بن سـالم ؛ کنز العمّال : ۹ / ۳۵ / ۲۴۸۰۶ و ح ۲۴۸۰۷ .

حدیث۸۹۲

امام صادق علیه السلام :

إذا أحبَبتَ أحَـدا مِن إخوانِـکَ فَأَعلِمهُ ذلِـکَ ؛ فَـإِنَّ إبراهیمَ علیه السـلامقالَ : «رَبِّ أَرِنِی کَیْفَ تُحْیِ الْمَوْتَی قَـالَ أَوَ لَمْ تُؤْمِن قَالَ بَلَی وَلَـکِن لِّیَطْمَـئِنَّ قَلْبِی»

امام صادق علیه السلام : هرگاه یکی از برادرانت را دوست داشتی ، از آن [محبّت] ، باخبرش کن ؛ زیرا ابراهیم علیه السلامنیز گفت : «پروردگـارا ! به من نشـان بـده که چگونه مردگـان را زنـده می کنی . `` ؟گفت : آیا ایمان نیاورده ای . `` ؟گفت : چرا ؛ ولی می خواهم دلم آرامش یابد» . ``

البقرة : ۲۶۰ .

حدیث۸۹۳

امام صادق علیه السلام :

عَلَیـکَ بِالتِّلادِ ، و إیّاکَ و کُلَّ مُحـدَثٍ لا عَهـدَ لَهُ و لا أمانَـةَ و لا ذِمَّةَ و لا میثاقَ ، و کُن عَلی حَـذَرٍ مِن أوثَقِ النّاسِ فی نَفسِکَ ؛ فَإِنَّ النّاسَ أعداءُ النِّعَمِ .

امـام صـادق علیه السـلام : دوست کُهَن و آزموده ات را نگه دار و از هر دوست نو یافته که پاسِ هیـچ عهـد و پیمان و امانتی را نگه نمی دارد ، بپرهیز و درباره خودت ، از مورد اعتمادترینِ مردمان نیز بهوش باش ؛ زیرا مردم ، دشمن نعمت اند .

الکافی : ۸ / ۲۴۹ / ۳۵۰ و ج ۲ / ۶۳۹ / ۴ و لیس فیه «فإنّ الناس ...» و کلاهما عن ابن مسکان عن رجل من أهل الجبل.

حدیث۸۹۴

امام صادق علیه السلام :

مَوَدَّةُ یَوم صِلَةٌ ، و مَوَدَّةُ شَهرٍ قَرابَةٌ ، و مَوَدَّةُ سَنَةٍ رَحِمٌ ثابِتَةٌ ، مَن قَطَعَها قَطَعَهُ اللّه ُ .

امـام صـادق علیه السـلام : دوستی یـک روزه ، رابطه است . دوستی یـک مـاهه ، خویشـی است و دوستی یـک ساله ، خویشاونـدی پایداری است که هرکس آن را بِبُرد ، خداوند ، [رشته عمر] او را به سر می آورد .

إحقاق الحقّ : ۱۹ / ۵۳۱ نقلاً عن الأنوار القدسیّة و ج ۱۲/۲۶۴ نقلاً عن آداب العشرة وذکر الصحبة والاُخوة.

حدیث۸۹۵

امام صادق علیه السلام :

صُحبَةُ عِشرینَ سَنَةً قَرابَةٌ .

امام صادق علیه السلام : دوستی بیست ساله ، [نوعی]خویشاوندی است .

الکافی : ۶ / ۱۹۹ / ۵ ، قرب الإسـناد : ۵۱ / ۱۶۴ کلاهما عن الحسـین بن علوان ، تحف العقول : ۲۹۳ عن الإمام الباقر علیه السـلام و ص ۳۵۸ عن الإمام الصادق علیه السـلام ، نثر الدرّ : ۱ / ۳۵۲ وفیه «یوما» بدل «سنة» ، بحار الأنوار : ۷۸/۲۱۰/۹۲؛ الفردوس: ۴ / ۱۵۵ / ۶۴۸۰ عن الإمام علیّ علیه السلاموفیه : «معرفة عشرة» بدل «صحبة عشرین».

حدیث۸۹۶

امام صادق علیه السلام :

مَن تَبَسَّمَ فی وَجهِ أخیهِ کانَت لَهُ حَسَنَةٌ .

امام صادق علیه السلام : هرکه به روی برادرش لبخند بزند ، برایش ثوابی (پاداشی) خواهد بود .

الکافی : ۲ / ۲۰۵ / ۱ عن سعدان بن مسلم ، مصادقة الإخوان : ۱۵۸ / ۳ .

حدیث۸۹۷

امام صادق علیه السلام :

قُلتُ لَهُ : ما حَدُّ حُسنِ الخُلقِ ؟

قالَ : تُلینُ جَناحَکَ ، و تُطیبُ کَلامَکَ ، و تَلقی أخاکَ بِبِشرٍ حَسَنٍ .

الکافی ـ به نقل از ابن محبوب، از یکی از یاران امام صادق علیه السـلام ـ : به ایشان (امام صادق) گفتم : «حـدّ خوش خویی چیسـت ؟»

فرمود : «در رفتارت افتادگی کنی ، سخنت را شیرین نمایی و برادرت را با روی گشاده دیدار کنی .

الکافی : ۲ / ۱۰۳ / ۴ ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۴۱۲ / ۵۸۹۷ وفیه «سُئل الصادق علیه السلام» ، معانی الأخبار : ۲۵۳ / ۱ وفیهما

: «جانبك» بدل «جناحك» .

حدیث۸۹۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّهَ تَعالى أوحى إلى داودَ علیه السلام : إنَّ العِبادَ تَحابّوا بِالأَلسُنِ وتَباغَضوا بِالقُلوبِ ، و أظهَرُوا العَمَلَ لِلدُّنيا و أبطَنُوا الغِشَّ وَ الدَّغَلَ .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال به داوود علیه السلام وحی فرمود : بندگان به زبان ، دوستی می کنند و به دل ، دشمنی می ورزند و عمل برای دنیا را آشکار کرده اند و فریب و نیرنگ را نهان ساخته اند .

قصص الأنبياء : ۱۹۹ / ۲۵۵ عن يونس بن ظبيان ، بحار الأنوار : ۱۴ / ۳۷ / ۱۴ .

حدیث۸۹۹

امام صادق علیه السلام :

قالَ سَلمانُ في خُطبَتِهِ : أيُّهَا النّاسُ ، لا تَكِلَّ أظفارُكُم عَن عَدُوِّكُم ، و لا تَستَغِشّوا صَديقَكُم ؛ فَيَستَحوِذَ الشَّيطانُ عَلَيكُم .

امام صادق علیه السلام : سلمان [فارسی]در خطبه اش گفت : ای مردم ! ناخن هایتان از [جنگ با]دشمنتان ، کُند نشود و دوستتان را فریب مدهید که [در این صورت] ، شیطان بر شما چیره می گردد .

رجال الكشّي : ۱ / ۹۲ عن عبداللّه بن سنان ، بحار الأنوار : ۲۲ / ۳۸۹ / ۲۸ .

حدیث۹۰۰

امام صادق علیه السلام :

لا تُغَشِّشِ النّاسَ فَتَبقى بِغَيرِ صَديقٍ .

امام صادق علیه السلام : مردم را فریب مده ، که بی دوست می مانی .

مشكاة الأنوار : ۱۰۴ عن أبي بصير و ص ۱۸۶ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۸۶ / ۱۳ .

حدیث۹۰۱

امام صادق علیه السلام :

لا يَطمَعَنَّ ذُو الكِبرِ فِي الثَّناءِ الحَسَنِ ، و لَا الخَبُّ في كَثرَةِ الصَّديقِ .

امام صادق علیه السلام : نه شخص متکبر ، امید ستوده شدن به نیکی را داشته باشد، و نه شخص فریبکار ، امید دوستانِ فراوان را .

الخصال : ۴۳۴ / ۲۰ عن يحيى بن عمران الحلبي ، بحار الأنوار : ۷۳ / ۳۰۴ / ۱۸ .

حدیث۹۰۲

امام صادق علیه السلام :

لا تَثِق بِأَخيكَ كُلَّ الثِّقَةِ ؛ فَإِنَّ صِرعَةَ الِاستِرسالِ لَن تُستَقالَ .

امام صادق علیه السلام : به برادرت اعتماد مطلق نداشته باش ؛ زیرا زمین خوردن بر اثر اعتماد [به همه گفته ها و کرده های دوست]

، قابل جبران نیست .

الکافی: ۲/۶۷۲/۶، مصادقه الإخوان: ۱۸۸/۳ وفیه«سرعهٔ» بدل «صرعهٔ» وکلاهما عن عبداللّه بن سنان، تحف العقول:۳۵۷، الأمالی للصدوق:۷۶۷/۱۰۳۵، مشکاه الأنوار:۲۱۲،روضه الواعظین:۴۲۵،بحارالأنوار:۷۴/۱۷۳/۳.

حدیث۹۰۳

امام صادق علیه السلام :

مَن وَضَعَ حُبَّهُ فی غَیرِ مَوضِعِهِ فَقَد تَعَرَّضَ لِلقَطیعَهِٔ .

امام صادق علیه السلام : هرکه دوستی اش را نا به جا به کار گیرد ، خود را در معرض جدایی قرار داده است .

المحاسن : ۱/۴۱۵/۹۵۰ عن عبداللّه بن القاسم الجعفریّ، مشکاهٔ الأنوار : ۱۲۲، بحار الأنوار: ۷۴/۱۸۷/۱۱ .

حدیث۹۰۴

امام صادق علیه السلام :

لَیسَ مِنَ الإِنصافِ مُطالَبَهُٔ الإِخوانِ بِالإِنصافِ .

امام صادق علیه السلام : انصاف خواهی از برادران ، از انصافْ به دور است .

الأمالی للطوسی : ۲۸۰ / ۵۳۷ عن أبی عاصم الضحّاک بن مخلّد النبیل ، مشکاهٔ الأنوار : ۱۸۸ ، بحار الأنوار: ۷۵ / ۲۷ / ۱۴ .

حدیث۹۰۵

امام صادق علیه السلام :

المُسلِمُ أخُو المُسلِمِ ؛ لا یَظلِمُهُ ، و لا یَخذُلُهُ ، و لا یَغتابُهُ ، و لا یَخونُهُ ، و لا یَحرِمُهُ .

امام صادق علیه السلام : مسلمان ، برادرِ مسلمان است ؛ به او ستم نمی کند ، او را تنها نمی گذارد ، غیبت او را نمی کند ، به او خیانت نمی ورزد و او را محروم نمی سازد .

الکافی : ۲ / ۱۶۷ / ۱۱ عن فضیل بن یسار ، المؤمن : ۴۵ / ۱۰۵ ، مشکاهٔ الأنوار : ۱۸۶ وفیه «المؤمن» بدل «المسلم» ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۷۳ / ۱۴ .

حدیث۹۰۶

امام صادق علیه السلام :

المُؤمِنُ أخُو المُؤمِنِ ، عَینُهُ و دَلیلُهُ ؛ لا یَخونُهُ ، و لا یَظلِمُهُ ، و لا یَغُشُّهُ ، و لا یَعِدُهُ عِدَهً فَیُخلِفَهُ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن ، برادرِ مؤمن است ؛ دیده بان و راهنمای اوست ، به او خیانت نمی ورزد ، به او ستم نمی کند ، او را فریب نمی دهد و به او وعده ای که آن را به جای نیاورد ، نمی دهد .

الکافی : ۲ / ۱۶۶ / ۳ و ص ۱۶۷ / ۸ کلاهما عن علیّ بن عقبهٔ ، مصادقهٔ الإخوان : ۱۵۲ / ۳ عن أبی بصیر ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۶۸ / ۷ ، وراجع مشکاهٔ الأنوار : ۱۰۴ .

حدیث۹۰۷

امام صادق علیه السلام :

المُسلِمُ أخُو المُسلِمِ ؛ لاـ یَظلِمُهُ ؛ ولاـ یَخذُلُهُ ، ولاـ یَخونُهُ . ویَحِقُّ عَلَی المُسلِمینَ الاِجتِهادُ فِی التَّواصُلِ ، وَالتَّعاوُنُ عَلَی التَّعاطُفِ ، وَالمُواساةُ لِأهلِ الحاجَةِ ، وتَعاطُفُ بَعضِهِم عَلی بَعضٍ ، حَتّی تَکونوا کَما أمَرَکُمُ اللّه ُ عز و جل رُحَماءَ بَینَکُم مُتَراحِمینَ ، مَغتَمّینَ لِما غابَ عَنکُم مِن أمرِهِم ، عَلی ما مَضی عَلَیهِ مَعشَرُ الأَنصارِ عَلی عَهدِ رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله .

امام صادق علیه السلام : مسلمان ، برادرِ مسلمان است ؛ به او ستم نمی کند ، او را تنها نمی گذارد و به او خیانت نمی ورزد . بر مسلمانان لازم است که برای پیوند و همکاری در جهت توجّه به یکدیگر و همدردی با نیازمندان و سهیم کردن آنان در مال خود و مهربانی برخی نسبت به برخی ، کوشش کنند ، تا همان گونه باشید که خداوند عز و جل به شما فرمان داده است : مهربان و مهرورز میان خودتان ، و اندوهگین از گرفتاری هایشان که از شما پنهان مانده است ، به گونه ای که انصار در روزگار پیامبر خدا بودند .

الکافی : ۲ / ۱۷۴ / ۱۵ عن أبی المغرا .

حدیث۹۰۸

امام صادق علیه السلام :

قالَ الحارِثُ الأَعوَرُ لِأَمیرِ المُؤمِنینَ علیه السلام : یا أمیرَ المُؤمِنینَ ، أنَا وَاللّه أُحِبُّکَ .

فَقالَ لَهُ : یا حارِثُ ، أما إذا أحبَبتَنی فَلا تُخاصِمُنی ، ولا تُلاعِبُنی ، ولا تُجارینی ، ولا تُمازِحُنی ، ولا تُواضِعُنی ، ولا تُرافِعُنی .

امام صادق علیه السلام : حارث اَعوَر به امیر مؤمنان گفت : ای امیر مؤمنان ! به خدا سوگند ، من تو را دوست دارم .

حضرت فرمود : «هان ! حال که مرا دوست داری ، پس با من ستیزه نمی کنی ، مرا بازی نمی دهی ، با من مجادله نمی نمایی ، با من شوخی نمی کنی ، و مرا از منزلت حقیقی ام پایین تر و بالاتر نمی نهی» .

الخصال : ۳۳۴ / ۳۵ عن أحمد بن نوح عن رجل .

حدیث۹۰۹

امام صادق علیه السلام :

مَن لَم یَرضَ مِن صَدیقِهِ إلاَّ الإِیثارَ عَلی نَفسِهِ دامَ سَخَطُهُ .

امام صادق علیه السلام : هرکه همواره انتظار داشته باشد که دوستش او را بر خود مقدّم دارد ، همیشه خشمگین خواهد بود .

الدرّة الباهرة: ۳۲ ، أعلام الدین : ۳۰۴ ، غرر الحکم : ۸۹۷۶ عن الإمام علیّ علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴/۱۸۰/۲۸ و ج ۷۸/۲۷۸/۱۱۳.

حدیث۹۱۰

امام صادق علیه السلام :

لَولا أنَّ اللّه َ تَعالی فَرَضَ وِلایَتَنا وأمَرَ بِمَوَدَّتِنا ما وَقَفناکُم عَلی أبوابِنا ، ولا أدخَلناکُم بُیوتَنا .

امام صادق علیه السلام : اگر نه آن که خداوند متعال ، ولایت ما را واجب کرده و به دوست داشتن ما فرمان داده بود ، شما را بر

درگاه خود ، نگه نمی داشتیم و به خانه هایمان راه نمی دادیم .

بصائر الدرجات : ۳۰۰ / ۵ ، إعلام الورى : ۲۸۵ .

حدیث۹۱۱

امام صادق علیه السلام :

صانِعِ المُنافِقَ بِلِسانِکَ ، و أخلِص وُدَّکَ لِلمُؤمِنِ . و إن جالَسَکَ یَهودِیٌّ فَأَحسِن مُجالَسَتَهُ .

امام صادق علیه السلام : با منافق به زبان ، مدارا کن و دوستی ات را برای مؤمن ، خالص ساز و اگر یهودی ای نیز با تو همنشین شد ، با او خوش مجلس باش .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۴۰۴ / ۵۸۷۲ عن إسحاق بن عمّار ، الأمالی للمفید : ۱۸۵ / ۱۰ عن سعد بن طریف ، تحف العقول : ۲۹۲ ، أعلام الدین : ۳۰۱ کلّها عن الإمام الباقر علیه السلام ، الاختصاص : ۲۳۰ ، مشکاة الأنوار : ۸۲ ، روضة الواعظین : ۴۰۶ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۵۲ / ۱۱ .

حدیث۹۱۲

امام صادق علیه السلام :

اُغدُ عالِما ، أو مُتَعَلِّما ، أو أحِبَّ أهلَ العِلمِ ، ولا تَکُن رابِعا فَتَهلِکَ بِبُغضِهِم

امام صادق علیه السلام : عالم باش ، یا آموزنده ، و یا دوستدار اهل علم . چهارمین مباش که به سبب دشمنی با آنان هلاک می شوی .

الکافی : ۱ / ۳۴ / ۳ عن أبی حمزة الثمالی .

حدیث۹۱۳

امام صادق علیه السلام :

حُبُّ الأَبرارِ لِلأَبرارِ ثَوابٌ لِلأَبرارِ ، و حُبُّ الفُجّارِ لِلأَبرارِ فَضیلَةٌ لِلأَبرارِ ، و بُغضُ الفُجّارِ لِلأَبرارِ زَینٌ لِلأَبرارِ ، و بُغضُ الأَبرارِ لِلفُجّارِ خِزیٌ عَلَى الفُجّارِ .

امام صادق علیه السلام : دوست داشتن نیکان ، برای نیکان ، ثواب است ؛ و دوست داشتن بدان ، برای نیکان ، فضیلت است ؛ و دشمنی بدان با نیکان ، زیوَر نیکان است؛ و دشمنی نیکان با بدان ، ننگی است برای بدان .

الکافی : ۲ / ۶۴۰ / ۶ عن عمّار بن موسى ، مصادقة الإخوان : ۱۵۷ / ۴ نحوه ، المحاسن : ۱ / ۴۱۴ / ۹۴۹ کلاهما عن عبداللّه بن القاسم الجعفری ، الاختصاص : ۲۳۹ ، تحف العقول : ۴۸۷ عن الإمام العسکریّ علیه السلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۷۹ / ۴ .

حدیث۹۱۴

امام صادق علیه السلام :

عَلَیکُم بِحُبِّ المَساکینِ المُسلِمینَ ؛ فَإِنَّهُ مَن حَقَّرَهُم و تَکَبَّرَ عَلَیهِم فَقَد زَلَّ عَن دینِ اللّه ، وَ اللّهُ لَهُ حاقِرٌ ماقِتٌ ، و قَد قالَ أبونا رَسولُ اللّه صلى الله علیه و آله : «أمَرَنی رَبّی بِحُبِّ المَساکینِ المُسلِمینَ (مِنهُم)» . وَ اعلَموا أنَّ مَن حَقَّرَ أحَدا مِنَ المُسلِمینَ ألقَى اللّهُ عَلَیهِ المَقتَ مِنهُ وَ المَحقَرَةَ حَتّى یَمقُتَهُ النّاسُ ، وَ اللّهُ لَهُ أشَدُّ مَقتا . فَاتَّقُوا اللّهَ فی إخوانِکُمُ المُسلِمینَ المَساکینِ ؛ فَإن

لَهُم عَلَيكُم حَقّا أن تُحِبّوهُم ؛ فَإِنَّ اللّهَ أمَرَ رَسولَهُ صلى الله عليه و آلهبِحُبِّهِم ، فَمَن لَم يُحِبَّ مَن أمَرَ اللّهُ بِحُبِّهِ فَقَد عَصَى اللّهَ و رَسولَهُ ، و مَن عَصَى اللّهَ و رَسولَهُ وماتَ عَلى ذلِكَ ماتَ و هُوَ مِنَ الغاوينَ .

امام صادق علیه السلام : مسکینانِ مسلمان را دوست بدارید ، که هرکس آنان را حقیر شمارد و بر آنان بزرگی بفروشد ، از دین خدا لغزیده است و خداوند ، او را حقیر می کند و دشمنش می دارد . پدرمان پیامبر خدا فرمود : «پروردگارم به من فرمان داد تا مسکینانِ مسلمان را دوست بدارم» .

بدانید هرکس مسلمانی را حقیر شمارد ، خداوند ، دشمنی و حقارت را بر او خواهد فرستاد ، تا آن جا که مردمْ دشمنش می دارند ، حال آن که دشمنی خدا شدیدتر است . پس درباره برادرانِ مسلمان و مسکین خود ، از خدا بترسید ، که آنان را بر شما این حق است که دوستشان بدارید ؛ زیرا

خداوند به فرستاده اش فرمان داد که آنان را دوست بدارد . پس هرکه آن را که خداوند به دوستی اش فرمان داده ، دوست نداشته باشد ، نافرمانی خدا و پیامبرش کرده است ، و هرکه از خدا و فرستاده اش نافرمانی کند و بر آن حالت بمیرد ، در حال گم راهی مرده است .

الكافى : ۸ / ۸ / ۱ عن إسماعيل بن جابر ، تحف العقول : ۳۱۵ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۱۷ / ۹۳ .

حدیث۹۱۵

امام صادق علیه السلام :

العَبدُ كُلَّما ازدادَ لِلنّساءِ حُبّا ، ازدادَ فِي الإِيمانِ فَضلاً .

امام صادق علیه السلام : هر چه زنْ دوستی بنده افزایش می یابد ، بر ارزش ایمانش افزوده می شود .

كتاب من لا يحضره الفقيه : ۳ / ۴ / ۴۳۵۰ عن أبي العبّاس فضل بن عبدالملك البقباق .

حدیث۹۱۶

امام صادق علیه السلام :

مِن أخلاقِ الأَنبِياءِ صَلَّى اللّهُ عَلَيهِم حُبُّ النِّساءِ .

امام صادق علیه السلام : زن دوستی ، از اخلاق پیامبران ـ صلوات اللّه علیهم ـ است .

الكافى : ۵ / ۳۲۰ / ۱ ، تهذيب الأحكام : ۷ / ۴۰۳ / ۱۶۱۰ كلاهما عن إسحاق بن عمّار .

حدیث۹۱۷

امام صادق علیه السلام :

كُلُّ مَنِ اشتَدَّ لَنا حُبّا اشتَدَّ لِلنِّساءِ حُبّا .

امام صادق علیه السلام : هر که دوستی اش نسبت به ما شدیدتر شود ، زنْ دوستی اش شدیدتر می گردد .

مستطرفات السرائر: ۱۴۳/۸ نقلاً عن كتاب أبيالقاسم بن قولويه، بحارالأنوار: ۶۶/۲۸۷/۱۱ و ج ۱۰۳/۲۲۷/۲۰.

حدیث۹۱۸

امام صادق علیه السلام :

قالَ موسَى بنُ عِمرانَ علیه السلام : یا رَبِّ ، أیُّ الأعمالِ أفضَلُ عِندَکَ ؟ قالَ : حُبُّ الأطفالِ ؛ فَإِنّی فَطَرتُهُم عَلی تَوحیدی ، فَإِن أمَتُّهُم أدخَلتُهُم بِرَحمَتی جَنَّتی .

امام صادق علیه السلام : موسی بن عمران علیه السلام گفت : «پروردگارا ! کدام یک از اعمال ، نزدت برتر است ؟» . خداوند فرمود : دوست داشتن کودکان ، که آنان را بر توحید خود سرشته ام و چون آنان را بمیرانم ، به رحمت خویش ، آنان را به بهشت خود وارد می کنم .

المحاسن : ۱/۴۵۷/۱۰۵۷ عن المساور ، مکارم الأخلاق : ۱ / ۵۰۵ / ۱۷۵۱ ، بحار الأنوار : ۱۰۴ / ۹۷ / ۵۷ .

حدیث۹۱۹

امام صادق علیه السلام :

جاءَ رَجُلٌ إلَی النَّبِیِّ صلی الله علیه و آله فَقالَ : ما قَبَّلتُ صَبِیّا قَطُّ . فَلَمّا وَلّی قالَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله : هذا رَجُلٌ عِندی إنَّهُ مِن أهلِ النّارِ .

امام صادق علیه السلام : مردی نزد پیامبر خدا آمد و گفت : «هرگز کودکی را نبوسیده ام» . چون آن مرد رفت ، پیامبر خدا فرمود : «به نظر من ، این مرد ، دوزخی است» .

الکافی : ۶ / ۵۰ / ۷ ، تهذیب الأحکام : ۸ / ۱۱۳ / ۳۹۱ کلاهما عن الحسن بن علیّ بن یوسف الأزدی عن رجل ، عدّة الداعی : ۷۹ نحوه .

حدیث۹۲۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّهَ لَیَرْحَمُ الْعَبْدَ لِشَدَّةِ حُبِّهِ لِوَلَدِهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند به بنده ای که به فرزندش محبّت شدید دارد ، رحم می کند .

الکافی: ۶/۵۰/۵، ثواب الأعمال: ۲۳۸ کلاهما عن ابن أبی عمیر عمّن ذکره، مکارم الأخلاق: ۱/۴۷۲/۱۶۱۷ وفیهما «الرجل» بدل «العبد» ، عدّة الداعی : ۷۸ وفیه «الولد» بدل «العبد» .

حدیث۹۲۱

امام صادق علیه السلام :

: یا داودُ ، إنَّ خِصالَ المَکارِمِ بَعضُها مُقَیَّدٌ بِبَعضٍ ، یَقسِمُهَا اللّهُ حَیثُ یَشاءُ . . . وَ التَّوَدُّدُ إلَی الجارِ وَ الصّاحِبِ .

امام صادق علیه السلام ـ به داوود بن سَرحان ـ : ای داوود ! صفت های اخلاقی والا به یکدیگر پیوسته اند که خداوند ، آن جا که بخواهد ، آنها را قسمت می کند ... و [از جمله آنهاست :] ابراز دوستی به همسایه و دوست .

الأمالی للطوسی : ۳۰۱ / ۵۹۷ عن أبی قتادة ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۳۷۵ / ۲۳ و ج ۷۵ / ۴۵۸ / ۳ .

حدیث۹۲۲

امام صادق علیه السلام :

: اِصحَب مَن تَتَزَیَّنُ بِهِ ، و لا تَصحَب مَن یَتَزَیَّنُ بِکَ .

امام صادق علیه السلامی فرمود : با کسی مصاحبت کن که خودت را بدو بیارایی . با کسی مصاحبت مکن که خود را به تو می آراید .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۲ / ۲۷۸ / ۲۴۴۰ ، المحاسن : ۲ / ۱۰۱ / ۱۲۶۶ کلاهما عن إسحاق بن جریر ، مکارم الأخلاق : ۱ / ۵۳۵ / ۱۸۵۷ ، عوالی اللآلی : ۴ / ۳۱ / ۱۰۷ ، بحار الأنوار : ۷۶ / ۲۶۷ / ۹ .

حدیث۹۲۳

امام صادق علیه السلام :

مَن أحَب

کافِرا فَقَد أبغَضَ اللّه َ ، ومَن أبغَضَ کافِرا فَقَد أحَبَّ اللّه َ . ثُمَّ قالَ علیه السلام : صَدیقُ عَدُوِّ اللّه ِ عَدُوُّ اللّه ِ .

الأمالی صدوق ـ به نقل از علاء بن فُضَیل، از امام صادق علیه السلام ـ : «هرکس کافری

را دوست بدارد ، با خدا دشمنی کرده است و هرکه با کافری دشمنی کند ، خدا را دوست داشته است» .

سپس فرمود : «دوستِ دشمن خدا ، دشمن خداست» .

الأمالی للصدوق : ۷۰۲ / ۹۶۰ ، روضة الواعظین : ۴۵۷ وفیه «أحبّ صدیق اللّه » بدل «أحبّ اللّه » ولیس فیه ذیله ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۳۷ / ۳ .

حدیث۹۲۴

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِ اللّه ِ عز و جل : «وَ لَا تَرْکَنُواْ إِلَی الَّذِینَ ظَـلَمُواْ فَتَمَسَّکُمُ النَّارُ» ـ : هُوَ الرَّجُلُ یَأتِی السُّلطانَ فَیُحِبُّ بَقاءَهُ إلی أن یُدخِلَ یَدَهُ إلی کیسِهِ فَیُعطِیَهُ .

امام صادق علیه السلام ـ در تفسیر آیه «به ستمکاران ، میل مکنید که آتش می سوزاندتان» ـ : مقصود ، شخصی است که نزد سلطانی می رود و به مقداری که سلطان ، دستش را در کیسه اش می کند تا به او عطایی بدهد ، آرزومند زنده ماندنش است .

الکافی : ۵ / ۱۰۸ / ۱۲ عن سهل بن زیاد رفعه .

حدیث۹۲۵

امام صادق علیه السلام :

أربَعٌ یَذهَبنَ ضَیاعا : مَوَدَّةٌ تُمنَحُ مَن لا وَفاءَ لَهُ ، و مَعروفٌ یوضَعُ عِندَ مَن لا یَشکُرُهُ ، و عِلمٌ یُعَلَّمُ مَن لا یَستَمِعُ لَهُ ، و سِرٌّ یودَعُ مَن لا حَضانَةَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : چهار چیزْ هدر می رود : دوستی ای که نثار شخص بی وفا شود ؛ نیکی کردن در حقّ آن که سپاس آن را نمی گزارد ؛ آموختن دانش به آن که بدان گوش نمی سپارد؛ و رازی که با شخص کم ظرفیت در میان گذاشته شود .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۴۱۷ / ۵۹۰۷ عن أبی بصیر ، الخصال : ۲۶۴ / ۱۴۴ عن درست بن أبی منصور الواسطی نحوه ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۹۴ / ۲۰ و ص ۴۱۱ / ۲۰ .

حدیث۹۲۶

امام صادق علیه السلام :

ألا كُلُّ خُلَّةٍ كانَت فِى الدُّنيا فى غَيرِ اللّه ِ فَإِنَّها تَصيرُ عَداوَةً يَومَ القِيامَةِ .

امام صادق علیه السلام : هان ! هر دوستی ای که در دنیا در راه خدا نباشد ، روز قیامت به دشمنی تبدیل می گردد .

تفسير القمّى : ۲ / ۲۸۷ ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۳۷ / ۴ .

حدیث۹۲۷

امام صادق علیه السلام :

اُنظُر إلى كُلِّ مَن لا يُفيدُكَ مَنفَعَةً فى دينِكَ فَلا تَعتَدَّنَّ بِهِ ، و لا تَرغَبَنَّ فى صُحبَتِهِ ؛ فَإِنَّ كُلَّ ما سِوَى اللّه ِ تَبارَكَ و تَعالى مُضمَحِلٌّ وَخيمٌ عاقِبَتُهُ .

امام صادق علیه السلام : بنگر ، هرکه در دینت به تو سودی نمی رساند ، به او توجّه مکن و به مصاحبت او رغبت منما ؛ زیرا هرچه جدای از خداوند تبارک وتعالی است ، نابود شونده و بد فرجام است .

قرب الإسناد : ۵۱ / ۱۶۷ عن داود الرقّى ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۹۱ / ۵ .

حدیث۹۲۸

امام صادق علیه السلام :

: اِحذَر أن تُؤاخِىَ مَن أرادَكَ لِطَمَعٍ أو خَوفٍ أو أكلٍ أو شُربٍ ، وَاطلُب مُؤاخاةَ الأَتقِياءِ ـ ولَو فى ظُلُماتِ الأَرضِ ـ وإن أفنَيتَ عُمُرَكَ لِطَلَبِهِم ؛ فَإِنَّ اللّه َ عز و جل لَم يَخلُق عَلى وَجهِ الأَرضِ أفضَلَ مِنهُم بَعدَ النَّبِيِّينَ صَلَواتُ اللّه عَلَيهِم وَالأَولِياءِ ، وما أنعَمَ اللّه ُ عَلَى العَبدِ بِمِثلِ ما أنعَمَ بِهِ مِنَ التَّوفيقِ لِصُحبَتِهِم ؛ قالَ اللّه ُ عز و جل : «الْأَخِلاَّءُ يَوْمَئذِ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلاَّ الْمُتَّقِينَ »

امام صادق علیه السلام ـ بنا بر آنچه در مصباح الشريعة به ایشان نسبت داده شده است ـ : از برادری کردن با آن که برای طمعی ، یا از ترس ، یا برای خوردن و نوشیدنْ تو را می خواهد ، بپرهیز . جویای برادری با پرهیزگاران باش ، گرچه در تاریکی های[زیر]زمین باشد و[گرچه]عمرخودرادرجستجوشان به سر آوری ؛ زیرا خداوند عز و جل ، بر گستره زمین ، پس از پیامبران ـ صلوات اللّه علیهم ـ و اولیا ، کسی برتر از آنان نیافریده است و خداوند به بنده ای نعمتی همانند توفیق مصاحبت با آنان ، نداده است . خداوند عز و جلمی فرماید : «آن روز ، دوستان ـ جز پرهیزگاران ـ دشمن یکدیگرند» .

الزخرف : ۶۷ .

حدیث۹۲۹

امام صادق علیه السلام :

كانَ أميرُ المُؤمِنينَ عليه السلام إذا صَعِدَ المِنبَرَ قالَ : يَنبَغى لِلمُسلِمِ أن يَتَجَنَّبَ مُؤاخاةَ ثَلاثَةٍ : الماجِنِ الفاجِرِ ، وَ الأَحمَقِ ، وَ الكَذّابِ .

فَأَمَّا الماجِنُ الفاجِرُ فَيُزَيِّنُ لَكَ فِعلَهُ ، و يُحِبُّ أنَّكَ مِثلُهُ ، و لا يُعينُكَ عَلى أمرِ دينِكَ و مَعادِكَ ، و مُقارَبَتُهُ جَفاءٌ و قَسوَةٌ ، و مَدخَلُهُ و مَخرَجُهُ عارٌ عَلَيكَ .

و أمَّا الأَحمَقُ فَإِنَّهُ لا يُشيرُ عَلَيكَ بِخَيرٍ ، و لا يُرجى لِصَرفِ السّوءِ عَنكَ و لَو أجهَدَ نَفسَهُ ، و رُبَّما أرادَ مَنفَعَتَكَ فَضَرَّكَ ، فَمَوتُهُ خَيرٌ مِن حَياتِهِ ، و سُكوتُهُ خَيرٌ مِن نُطقِهِ ، و بُعدُهُ خَيرٌ مِن قُربِهِ .

وأمَّا الكَذّابُ فَإِنَّهُ لا يَهنَؤُكَ مَعَهُ عَيشٌ ، يَنقُلُ حَديثَكَ ، و يَنقُلُ إلَيكَ الحَديثَ ، كُلَّما أفنى اُحدوثَةً مَطَرَها بِاُخرى مِثلِها ، حَتّى أنَّهُ

يُحَدِّثُ بِالصِّدقِ فَما يُصَدَّقُ ، و يُفَرِّقُ بَينَ النّاسِ بِالعَداوَةِ فَيُنبِتُ السَّخائِمَ فِي الصُّدورِ . فَاتَّقُوا اللّه َ عز و جلوَ انظُروا لِأَنفُسِكُم .

امـام صـادق عليه السـلام : چون امير مؤمنـان بر منبر بالاـ مى رفت ، مى فرمود : «شايسـته مسـلمان ، آن است كه از برادرى بـا سه تن بپرهيزد : بدكارِ بى شرم ، احمق و دروغگو .

امّا بـدكارِ بى شـرم ، رفتار خود را برايت مى آرايد و دوست دارد كه تو نيز چون او باشـى ، در كار دين و قيامتت به تو كمك نمى كند و نزديك شدن به او ، مايه جفا و سخت دلى است و رفت و آمدش ننگى است براى تو .

امّا احمق ، تو را به خيرى راهنمايى نمى كند ، و گرچه خود را رنجه و خسـته كند ، انتظار آن كه بدى را از تو دور كند ، از او نمى رود و چه بسـا بخواهـد به تو سودى برسانـد ، امّـا به تو ضـرر بزنـد ؛ پس مرگش بهتر از زنـدگى اش و خاموشـى اش بهتر از سـخن گفتنش و دورى اش بهتر از نزديكى اش است .

امّـا دروغگو ، با او زنـدگى برايت گوارا نخواهـد بود . سـخنت را پيش ديگران مى برد و سـخن ديگران را نزد تو مى آورد . هرگاه دروغى ببافد و آن را به سر رساند ، آن را با دروغ ديگرى همچون آن ، درمى پيوندد ، تا آن جا كه گاه ، سخنِ راست مى گويد ؛ امّا تصديقش نمى كنند . ميان مردم ، با دشمنى جدايى مى اندازد و در دل ها تخم كينه مى كارد . پس ، از خداى عز و جلبترسيد و خود را بپاييد» .

الكافى : ۲ / ۶۳۹ / ۱ و ص ۳۷۶ / ۶ كلاهما عن محمّد بن سالم الكندى عمّن حدّثه ، تحف العقول : ۲۰۵ عن الإمام علىّ عليه السلام وكلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۴۲ / ۳۱ .

حديث۹۳۰

امام صادق عليه السلام :

إنَّما سُمّوا إخوانا لِنَزاهَتِهِم عَنِ الخِيانَةِ ، وسُمّوا أصدِقاءَ لِأَنَّهُم تَصادَقوا حُقوقَ المَوَدَّةِ .

امـام صـادق عليه السـلام : [دوسـتان] به دليل دورى شان از خيانت ، «برادر» و به دليل پاسـداشتِ حقوق دوستى و راستى ، «صَـديق» ناميده شده اند .

الأمالى للطوسى : ۶۰۹ / ۱۲۵۸ عن سفيان بن عيينة ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۷۹ / ۲۶ .

حديث۹۳۱

امام صادق عليه السلام :

إنَّ اللّه َ جَلَّ ذِكرُهُ لَيَحفَظُ مَن يَحفَظُ صَديقَهُ .

امام صادق عليه السلام : خداوندِ والا نام ، حافظِ كسى است كه دوست خود را حفظ كند .

الكافى : ۸ / ۱۶۲ / ۱۶۶ عن عبيد بن زرارة .

حديث۹۳۲

امام صادق عليه السلام :

ما أقبَحَ بِالرَّجُلِ أن يَعرِفَ أخوهُ حَقَّهُ ، ولا يَعرِفَ حَقَّ أخيهِ!

امام صادق عليه السلام : چه قدر براى انسان ، زشت است كه برادرش حقّ دوستى او را بشناسد ؛ امّا او حقّ برادرش را نشناسد!

مصادقة الإخوان : ۱۴۴ / ۵ عن مرازم .

حدیث۹۳۳

امام صادق علیه السلام :

ما مِن مُؤمِنٍ يَخذُلُ أخاهُ وهُوَ يَقدِرُ عَلى نُصرَتِهِ إلاّ خَذَلَه

اللّه ُ فِي الدُّنيا وَالآخِرَةِ .

امام صادق علیه السـلام : هرگاه مؤمنی ، برادر مؤمنش را ـ در حالی که توانایی یاری دادنِ او را دارد ـ تنها گـذارد ، خداونـد ، او را در دنیا و آخرت ،

تنها خواهد گذاشت .

ثواب الأعمال : ۱۷۷ / ۱ ، الأمالی للصدوق : ۵۷۴ / ۷۸۵ ، المحاسن : ۱ / ۱۸۳ / ۲۹۶ كلّها عن إبراهيم بن عمر اليمانی ، مشكاة الأنوار : ۱۰۴ عن إبراهيم الثمالی ، المؤمن : ۶۷ / ۱۷۸ ، الاختصاص : ۲۷ ، روضة الواعظين : ۴۲۵ ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۷ / ۱ .

حدیث۹۳۴

امام صادق علیه السلام :

مَن عَظَّمَ دينَهُ عَظَّمَ إخوانَهُ ، ومَنِ استَخَفَّ بِدينِهِ استَخَفَّ بِإِخوانِهِ .

امام صادق علیه السـلام : هر كه دين خود را بزرگ شـمارد ، برادران خود را بزرگ می شـمارد و هر كه دين خود را سـبك شمارد ، برادران خود را سبک می شمارد .

الأمالی للطوسی : ۹۸ / ۱۵۰ عن عبداللّه بن أبی يعفور ، مشكاة الأنوار : ۱۸۶ وفيه «دين اللّه » بدل «دينه» و «حقّ إخوانه» بدل «إخوانه».

حدیث۹۳۵

امام صادق علیه السلام :

مَن قالَ لِأَخيهِ المُؤمِنِ : «مَرحَبا» ، كَتَبَ اللّه ُ تَعالى لَهُ مَرحَبا إلى يَومِ القِيامَةِ .

امام صادق علیه السلام : هرکه به برادر مؤمن خود ، خوش آمدی بگويد ، خداوند متعال برايش تا روز قيامت ، آفرين خواهد نوشت .

الكافی : ۲ / ۲۰۶ / ۲ عن جميـل بن درّاج ، ثواب الأعمال : ۱۷۶ / ۱ عن إسحاق بن عمّار ، مصادقة الإخوان : ۱۸۳ / ۲ عن السكونی عن الإمام الصادق عن أبيه عليهماالسلام ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۹۸ / ۳۱ ؛ وراجع كنز العمّال : ۹ / ۳۸ / ۲۴۸۲۵ .

حدیث۹۳۶

امام صادق علیه السلام :

اُذكُروا أخاكُم إذا غابَ عَنكُم بِأَحسَنَ ما تُحِبّونَ أن تُذكَروا بِهِ إذا غِبتُم عَنهُ .

امام صادق علیه السلام : در نبود برادرتان ، به بهترين شكلی كه دوست داريد در نبودتان از شما ياد كند ، از او ياد كنيد .

الأمالی للطوسی : ۲۲۵ / ۳۹۱ عن عبيداللّه بن عبداللّه ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۹۶ / ۱۷ .

حدیث۹۳۷

امام صادق عليه السلام :

أحَبُّ إخوانى إلَيَّ مَن أهدى إلَيَّ عُيوبى .

امام صادق عليه السلام : محبوب ترينِ برادرانم در نظر من ، كسى است كه عيب هايم را به من هديه كند .

الكافى : ۲ / ۶۳۹ / ۵ عن أحمد بن محمّد رفعه ، تحف العقول : ۳۶۶ ، الاختصاص : ۲۴۰ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۸۲ / ۴ .

حديث۹۳۸

امام صادق عليه السلام :

مَن رَأى أخاهُ عَلى أمرٍ يَكرَهُهُ فَلَم يَرُدَّهُ عَنهُ ـ وهُوَ يَقدِرِ عَلَيهِ ـ فَقَد خانَهُ .

امام صادق عليه السلام : هركه برادرش را در كارى ناپسند ببيند و بتواند او را از آن بازدارد و اين كار را نكند ، به او خيانت كرده است .

الأمالى للصدوق : ۳۴۳ / ۴۰۹ عن عبد الرحمن بن الحجّاج ، روضة الواعظين : ۳۲۰ ، مشكاة الأنوار : ۷۷ ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۶۵ / ۲ .

حديث۹۳۹

امام صادق عليه السلام :

اِلتَمِسوا لاِءِخوانِكُمُ العُذرَ فى زَلّاتِهِم وهَفَواتِ تَقصيراتِهِم ، فَإِن لَم تَجِدوا لَهُمُ العُذرَ فى ذلِكَ فَاعتَقِدوا أنَّ ذلِكَ عَنكُم ؛ لِقُصورِكُم عَن مَعرِفَةِ وُجوهِ العُذرِ .

امام صادق عليه السلام : براى لغزش ها و تقصيرهاى پيش آمده برادرانتان ، عذرى (توجيهى) بيابيد . اگر هم براى آن عذرى نيافتيد ، باور كنيد كه اين مسئله ، بر اثر ناآگاهى شما نسبت به گونه هاى عذر است .

تنبيه الخواطر : ۲ / ۲۵۰ ، مستدرك الوسائل : ۹ / ۵۷ / ۱۰۱۹۳ .

حديث۹۴۰

امام صادق عليه السلام :

حَقُّ المُسلِمِ عَلَى المُسلِمِ أن لا يَشبَعَ ويَجوعُ أخوهُ ، ولا يَروى ويَعطَشُ أخوهُ ، ولا يَكتَسِيَ ويَعرى أخوهُ . فَما أعظَمَ حَقَّ المُسلِمَ عَلى أخيهِ المُسلِمِ ! أحِبَّ لِأَخيكَ المُسلِمِ ما تُحِبُّ لِنَفسِكَ . وإذَا احتَجتَ فَسَلهُ ، وإن سَأَلَكَ فَأَعطِهِ ، لا تُملِهِ خَيرا ولا يُملِهِ لَكَ . كُن لَهُ ظَهرا ؛ فَإِنَّهُ لَكَ ظَهرٌ . إذا غابَ فَاحفَظهُ فى غَيبَتِهِ ، وإذا شَهِدَ فَزُرهُ وأجِلَّهُ وأكرِمهُ ؛ فَإِنَّهُ مِنكَ وأنتَ مِنهُ . فَإِن كانَ عَلَيكَ عاتِبا فَلا تُفارِقهُ حَتّى تَسأَلَ سَميحَتَهُ . وإن أصابَهُ خَيرٌ فَاحمَدِ اللّه َ ، وإنِ ابتُلِيَ فَاعضُدهُ ، وإن تُمُحِّلَ لَهُ فَأَعِنهُ .

الكافى ـ به نقل از ابراهيم بن عمر يمانى، از امام صادق عليه السلام ـ : «حقّ مسلمان بر مسلمان ، آن است كه خود ، سير نباشد و برادرش گرسنه ؛ خود ، سيراب نباشد و برادرش تشنه ، و خود ، پوشيده نباشد و برادرش برهنه . چه قدر حقّ مسلمان بر برادر مسلمانش بزرگ است!» .

نيز حضرت فرمود : «آنچه را براى خود دوست دارى ، براى برادرِ مسلمانت دوست بدار . هرگاه نيازمند شدى ، از او درخواست كن

و اگر از تو چیزی درخواست کرد ، به او ببخش . در نیکی به او تـأخیر مکن و او نیز تـأخیر مینـدازد . پشتیبـان او باش که او پشتیبان توست . هرگاه غایب گشت ، او را در غیابش حفظ کن و هرگاه حضور یافت ، به دیدارش شتاب . بزرگش شمار و گرامی اش دار که او از توست و تو از اویی . اگر تو را توبیخ کرد ، تا از او عذرِ تقصیر نخواسته ای ، از او جدا نشو . اگر خیری به او رسـید ، خدا را سپاسْ گوی و اگر مبتلا شد ، حمایتش کن و اگر برایش دامی چیده شد ، او را یاری ده» .

الکـافی : ۲/۱۷۰ / ۵ ، المـؤمن : ۴۲ / ۹۵ ، الأمـالی للصـدوق : ۴۰۱ / ۵۱۹ عن عبـداللّه بن مسـکان عن الإمـام الباقر علیه السـلام، الاختصاص : ۲۷ ، مشکاة الأنوار : ۱۰۴ کلّها نحوه ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۴۳/۴۳.

حدیث۹۴۱

امام صادق علیه السلام :

لا تَکونُ الصَّداقَةُ إلاّ بِحُدودِها ، فَمَن کانَت فیهِ هذِهِ الحُدودُ أو شَیءٌ مِنها فَانسِبهُ إلَی الصَّداقَةِ ، ومَن لَم یَکُن فیهِ شَیءٌ مِنها فَلا تَنسِبهُ إلی شَیءٍ مِنَ الصَّداقَةِ ؛ فَأَوَّلُها : أن تَکونَ سَریرَتُهُ وعَلانِیَتُهُ لَکَ واحِدَةً . وَالثّانی : أن یَری زَینَکَ زَینَهُ ، وشَینَکَ شَینَهُ . وَالثّالِثَةُ : أن لا تُغَیِّرَهُ عَلَیکَ وِلایَةٌ ولا مالٌ . وَالرّابِعَةُ : أن لا یَمنَعَکَ شَیئا تَنالُهُ مَقدُرَتُهُ . وَالخامِسَةُ ـ وهِیَ تَجمَعُ هذِهِ الخِصالَ ـ : أن لا یُسَلِّمَکَ عِندَ النَّکَباتِ .

امـام صـادق علیه السـلام : دوستی ، جز بـا صـفات و حـدود آن ، راست نمی آیـد و هرکه همه یـا بخشـی از آنهـا در او بود ، عنوان دوست بر او بنه و اگر هیچ یک از آنها در او نبود ، هرگز عنوان دوست بر او منه .

نخستین حدّ دوستی ، آن است که آشکار و نهانِ دوست ، برایت یکی باشد .

دومْ آن که زیورِ تو را زیور خود و نقص تو را نقصِ خود بداند .

سومْ آن که مال و مقام ، دوستی او را نسبت به تو تغییر ندهد .

چهارمْ آن که آنچه را در اختیار دارد ، از تو باز ندارد .

پنجم ـ که عصاره همه این صفات است ـ ، آن که تو را در گرفتاری ها رها نکند .

الکافی : ۲ / ۶۳۹ / ۶ عن عبیداللّه الحلبی ، الخصال : ۲۷۷ / ۱۹ ، الأمالی للصدوق : ۷۶۷ / ۱۰۳۳ کلاهما عن یزید بن خالد (مخلد) النیسابوری ، تحف العقول : ۳۶۶ کلّها نحوه ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۷۳ / ۱ .

حدیث۹۴۲

امام صادق علیه السلام :

لاـ تَطعَنوا فی عُیوبِ مَن أقبَلَ إلَیکُم بِمَوَدَّتِهِ ، ولاـ توقِفوهُ عَلی سَیِّئَةٍ یَخضَعُ لَهـا ؛ فَإِنَّهـا لَیسَت مِن أخلاقِ رَسولِ اللّه ِ صـلی الله علیه و آلهومِن أخلاقِ أولیائِهِ .

امام صادق علیه السـلام : بر عیب های آن که به دوستی شـما روی آورده است ، طعنه مزنید و او را به سـبب کار زشتی که از او سـر می زند ، از دوستی خود ، باز مدارید ، که این کار ، از اخلاق پیامبر خدا و دوستانش نیست .

تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۴۶ .

حدیث۹۴۳

امام صادق علیه السلام :

اُنظُر قَلبَکَ ، فَإذا أنکَرَ صاحِبَکَ فَإنَّ أحَدَکُما قَد أحدَثَ .

امام صادق علیه السلام : به دل خود بنگر . هرگاه دوستت را ناپسند داشت ، بی گمان ، یکی از شما [زمینه دشمنی را]پدید آورده است .

الکافی : ۲ / ۶۵۲ / ۱ عن العلاء بن الفضیل وحمّاد بن عثمان و ص ۶۵۳ / ۵ عن جرّاح المدائنی ، الأمالی للمفید : ۱۱ / ۹ عن ربعی بن عبداللّه والفضیل بن یسار ، الاُصول الستّة عشر (أصل جعفر بن محمّدالحضرمی) : ۷۰ عن جابر، مشکاة الأنوار: ۱۰۵ عن الفضل بن سنان، بحار الأنوار: ۷۴/۱۸۲/۶ .

حدیث۹۴۴

امام صادق علیه السلام :

حَقٌّ عَلَی اللّهِ عز و جل أن تَصیروا مَعَ مَن عِشتُم مَعَهُ فی دُنیاهُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل بر خود لازم کرده است که سرانجام ، همراه کسی شوید که در دنیا با او زیسته اید .

الکافی : ۵ / ۱۰۹ / ۱۳ عن علیّ بن عقبة عن بعض أصحابنا.

حدیث۹۴۵

امام صادق علیه السلام :

مَنِ اتَّخَذَ فی بَیتِهِ طَیرا فَلیَتَّخِذ ورشاناً ؛ فَإنَّهُ أکثَرُ شَیئا لِذِکرِ اللّهِ عز و جلوأکثَرُ تَسبیحا ، وهُوَ طَیرٌ یُحِبُّنا أهلَ البَیتِ .

امام صادق علیه السلام : هرکه می خواهد در خانه اش پرنده ای نگه دارد ، قُمری نگه دارد ؛ زیرا این پرنده ، بیش از هرچیز به ذکر و تسبیح خدای عز و جلمشغول است و ما اهل بیت را دوست می دارد .

الکافی : ۶ / ۵۵۰ / ۱ ، بحار الأنوار : ۶۵ / ۲۱ / ۳۰ .

حدیث۹۴۶

امام صادق علیه السلام :

ما أنعَمَ اللّه ُ عز و جل عَلی عَبدٍ أجَلَّ مِن أن لا یَکونَ فی قَلبِهِ مَعَ اللّهِ تَعالی غَیرُهُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جلبه هیچ بنده ای نعمتی بزرگ تر از این ارزانی نداشته است که در دلش همراه خداوند متعال ، چیزی دیگری نباشد .

التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکریّ علیه السلام : ۳۲۸ ، عدّة الداعی : ۲۱۹، بحار الأنوار : ۷۰ / ۲۱۱ و ص ۲۴۹ .

حدیث۹۴۷

امام صادق علیه السلام :

الحُبُّ أفضَلُ مِنَ الخَوفِ .

امام صادق علیه السلام : دوستی [خدا] برتر از ترس [از خدا]است .

الکافی : ۸ / ۱۲۹ / ۹۸ عن حفص بن غیاث ، تحف العقول : ۳۵۷ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۲۶ / ۹۵ و ص ۲۷۰ / ۱۰۹ .

حدیث۹۴۸

امام صادق علیه السلام :

أوحَی اللّه ُ عز و جل إلی داودَ علیه السلام : یا داودُ ، بی فَافرَح ، وبِذِکری فَتَلَذَّذ ، وبِمُناجاتی فَتَنَعَّم ، فَعَن قَریبٍ اُخلِی الدّارَ مِنَ الفاسِقینَ ، وأجعَلُ لَعنَتی عَلَی الظّالِمینَ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل به داوود علیه السلاموحی کرد : «ای داوود ! به من شادمان باش و از یادم لذّت ببر و با مناجات من متنعّم شو که به زودی ، خانه را از فاسقانْ خواهم پرداخت و نفرین خود را بر ظالمان قرار خواهم داد» .

الأمالی للصدوق : ۲۶۳ / ۲۸۰ ، قصص الأنبیاء : ۱۹۹ / ۲۵۴ کلاهما عن یونس بن ظبیان ولیس فیه «وأجعل لعنتی . . .» ، روضة الواعظین : ۵۰۵ ، بحار الأنوار : ۱۴ / ۳۴ / ۳ .

حدیث۹۴۹

امام صادق علیه السلام :

القَلبُ حَرَمُ اللّه ِ ، فَلا تُسکِن حَرَمَ اللّه ِ غَیرَ اللّه ِ .

امام صادق علیه السلام : دل ، حرم خداست . پس در حرم خدا ، جز خدا را جای مده .

جامع الأخبار : ۵۱۸ / ۱۴۶۸ .

حدیث۹۵۰

امام صادق علیه السلام :

: إلهی فَتَدارَکنی بِرَحمَتِکَ الَّتی بِها تَجمَعُ الخَیراتِ لِأَولِیائِکَ ، وبِها تَصرِفُ السَّیِّئاتِ عَن أحِبّائِکَ .

امام صادق علیه السلام : بارالها! با رحمت خود که با آن ، همه نیکی ها را برای اولیایت گِرد آورده ای و با آن ، بدی ها را از دوستانت دور ساخته ای ، مرا دریاب .

مهج الدعوات : ۲۶۳ ، بحار الأنوار : ۹۴ / ۳۸۱ / ۳ .

حدیث۹۵۱

امام صادق علیه السلام :

لا یَمحَضُ رَجُلٌ الإیمانَ بِاللّه ِ حَتّی یَکونَ اللّه ُ أحَبَّ إلَیهِ

امام صادق علیه السلام : ایمانِ کسی برای خدا خالص نمی شود ، تا آن که خداوند ، نزدش از خودش ، پدرش ، مادرش ، فرزندانش ، خانواده اش و هر آنچه از مردم دارد ، محبوب تر باشد .

فی المصدر : «أحبّ اللّه » ، والصحیح ما أثبتناه من بحار الأنوار .

حدیث۹۵۲

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سُئِلَ الصادِقُ علیه السلام عَنِ الصِّدقِ فَقالَ ما مَعناهُ ـ هُوَ أن لا ـ تَختارَ عَلَی اللّه ِ غَیرَهُ فَإِنَّهُ تَعالی قالَ (هُوَ اجتَباکُم) فَإِذا کانَ

اجتباکَ فَاجتَبِهِ أنتَ لاَتَختَر عَلَیهِ هَواکَ ولا دُنیاکَ .

فلاح السائل ـ در پاسخ امام صادق علیه السلام به سؤال از معنای صدق ـ : صدق ، یعنی جز خدا را به جای او برنگزینی ؛ چرا که خدای متعال ، شما را برگزیده است . پس چون او تو را برگزیده ، تو هم او را برگزین و هوا و دنیای خودت را به جای او مگزین .

فلاح السائل : ۲۲۳ / ۱۲۵ .

حدیث۹۵۳

امام صادق علیه السلام :

: اللّهُمَّ هَدَأَتِ الأَصواتُ ، وسَكَنَتِ الحَرَكاتُ ، وخَلا كُلُّ حَبيبٍ بِحَبيبِهِ وخَلَوتُ بِكَ ، أنتَ المَحبوبُ إلَيَّ ، فَاجعَل خَلوَتی مِنكَ اللَّيلَةَ العِتقَ مِنَ النّارِ .

امام صادق علیه السلام ـ در دعایش ـ : بارالها ! صداها فرو نشست و جنبش ها آرام گرفت و هر دوستی ، با محبوب خود خلوت کرد . من نیز با تو خلوت کرده ام . تو محبوب منی . پس [تحفه] خلوت امشب مرا با خود ، رهایی از دوزخْ قرار ده .

الکافی : ۲ / ۵۹۴ / ۳۳ عن أبی بصیر ، مصباح المتهجّد : ۲۷۸ ، جمال الاُسبوع : ۱۴۴ وفیهما «یا إلهی» بدل «أنت المحبوب إلیَّ» ، بحار الأنوار : ۸۹ / ۳۰۳ / ۱۰ .

حدیث۹۵۴

امام صادق علیه السلام :

: اللّهُمَّ املَأ قَلبی حُبّا لَكَ ، وخَشيَةً مِنكَ ، وتَصديقا وإيمانا بِكَ ، وفَرَقا مِنكَ ، وشَوقا إلَيكَ ، يا ذَا الجَلالِ وَالإِكرامِ . اللّهُمَّ حَبِّب إلَيَّ لِقاءَكَ ، وَاجعَل لی فی لِقائِكَ خَيرَ الرَّحمَةِ وَالبَرَكَةِ .

امام صادق علیه السلام ـ در دعایش ـ : بارالها ! ای صاحب کرامت و جلال ! قلبم را از دوستی تو، ترس از تو ، تصدیق تو و ایمان به تو ، هراس از تو و اشتیاق به خودت سرشار کن . بارالها ! دیدارت را محبوبم ساز و برایم در دیدارت ، بهترین رحمت و برکت را قرار ده .

الکافی : ۲ / ۵۸۶ / ۲۴ عن ابن أبی یعفور ، مصباح المتهجّد : ۱۴۳ ، إقبال الأعمال : ۱ / ۱۷۳ ، مصباح الکفعمی : ۷۹۵ ، البلد الأمین : ۲۱۳ وفی الثلاثة الأخیرة عن أبی حمزة الثمالی عن الإمام زین العابدین علیه السلاموفیها «حبّب إلیَّ لقاءك وأحبب لقائی واجعل لی فی لقائك الراحة والفرج والکرامة»، بحار الأنوار: ۹۲/۹۸/ ۲.

حدیث۹۵۵

امام صادق علیه السلام :

: سَيِّدی ، أنَا مِن حُبِّكَ جائِعٌ لا أشبَعُ ، أنَا مِن حُبِّكَ ظَمآنُ لا أروى ، وا شَوقاهُ إلى مَن يَرانی ولا أراهُ ! يا حَبيبَ مَن تَحَبَّبَ إلَيهِ ، يا قُرَّةَ عَينِ

مَن لاذَ بِهِ وَانقَطَعَ إلَيهِ ، قَد تَرى وَحدَتی مِنَ الآدَمِيّينَ ووَحشَتی فَصَلِّ عَلى مُحَمَّدٍ وآلِهِ وَاغفِر لی وآنِس وَحشَتی وَارحَم وَحدَتی وغُربَتی .

امام صادق علیه السلام ـ در دعایش ـ : سرورم ! من گرسنه دوستی توام و سیر نمی شوم . من تشنه دوستی توام و سیراب نمی شوم . آه ، چه اشتیاقی دارم به آن که مرا می بیند و من او را نمی بینم ! ای محبوبِ آن که او را دوست بدارد ! ای روشنی چشم آن که به

او پناه ببرد و یکسره به او بپیوندد ! تو
تنهایی و بی کسیِ مرا در میان آدمیزادگان می بینی . پس بر محمد و آل محمد ، درود بفرست و مرا بیامرز و وحشتم را به اُنس بدل کن و به تنهایی و غربتم ، رحم نما .
إقبال الأعمال : ۱ / ۱۳۵ ، بحار الأنوار : ۹۷ / ۳۳۸ / ۱ .

حدیث۹۵۶

امام صادق علیه السلام :
إنَّ العُبّادَ ثَلاثَةٌ : قَومٌ عَبَدُوا اللّه َ عز و جل خَوفا فَتِلكَ عِبادَةُ العَبيدِ ، وقَومٌ عَبَدُوا اللّه َ تَبارَكَ وتَعالى طَلَبَ الثَّوابِ فَتِلكَ عِبادَةُ الاُجَراءِ ، وقَومٌ عَبَدُوا اللّه َ عز و جل حُبّا لَهُ فَتِلكَ عِبادَةُ الأَحرارِ ، وهِيَ أفضَلُ العِبادَةِ .
امام صادق علیه السلام : بندگان ، سه گونه اند : مردمی که از سرِ ترس ، خدا را می پرستند که این، پرستش بندگان است. مردمی ، خداونـد عز و جـل را برای به دست آوردن پـاداش می پرسـتند که این ، پرسـتش مزدبگیران است . مردمی که خداونـد عز و جل را برای آن که دوستش دارند ، می پرستند . پس این ، پرستش آزادگان است و برترین نوعِ پرستش است .
الکافی : ۲ / ۸۴ / ۵ عن هارون بن خارجة ، نهج البلاغة : الحکمة ۲۳۷ ، تحف العقول : ۲۴۶ عن الإمام الحسین علیه السلام وکلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۲۵۵ / ۱۲ ؛ البدایة والنهایة : ۹ / ۱۰۵ عن الإمام زین العابدین علیه السلام نحوه .

حدیث۹۵۷

امام صادق علیه السلام :
إنَّ النّاسَ يَعبُدونَ اللّه َ عز و جل عَلى ثَلاثَةِ أوجُهٍ : فَطَبَقَةٌ يَعبُدونَهُ رَغبَةً فى ثَوابِهِ فَتِلكَ عِبادَةُ الحُرَصاءِ وهُوَ الطَّمَعُ ، وآخَرونَ يَعبُدونَهُ فَرَقا مِنَ النّارِ فَتِلكَ عِبادَةُ العَبيدِ وهِيَ الرَّهبَةُ ، ولكِنّى أعبُدُهُ حُبّا لَهُ عز و جل فَتِلكَ عِبادَةُ الكِرامِ وهُو
الأَمنُ ؛ لِقَولِهِ عز و جل : «وَ هُم مِّن فَزَعٍ يَوْمَـئذٍ ءَامِنُونَ »
امـام صـادق علیه السـلام : مردم ، خداونـد عز و جلرا سه گونه می پرسـتند : طبقه ای خـدا را به امیـد پاداشـش می پرسـتند که این ، پرستش آزمندان است و [انگیزه] آن ، آزمندی است . دیگرانی ، خدا را از ترس دوزخ می پرستند که این ، پرستش بندگان است و [انگیزه] آن ، ترس. لیکن من ، خـدای عز و جل را از سرِ دوستی اش می پرسـتم که این ، پرسـتش بزرگواران است و [انگیزه] آن ، ایمنی است ؛ چون که خداونـد عز و جلمی فرماید : «آنان در آن روز ، از هراس ، ایمن هسـتند» . نیز به سـبب این گفته خدای عز و جل : «بگو : اگر خدا را دوست می دارید، از من پیروی کنید تا دوستتان بدارد و گناهان شما را
بیامرزد» . پس هرکه خدا را دوست بدارد ، خداوند عز و جل ، دوسـتش خواهد داشت و هرکه خداوند عز و جلدوسـتش بدارد ، از آن افرادِ ایمن ، به شمار خواهد رفت .
النمل : ۸۹.

حدیث۹۵۸

امام صادق علیه السلام :
لَو يَعلَمُ النّاسُ مـا فى فَضـلِ مَعرِفـةِ اللّه ِ عز و جـل ما مَـدّوا أعيُنَهُم إلى ما مَتَّعَ اللّه ُ بِهِ الأعـداءَ مِن زَهرَةِ الحَياةِ الـدُّنيا ونَعيمِها ، وكانَت دُنياهُم أقَل

عِندَهُم مِمّا یَطَؤونَهُ بِأرجُلِهِم ، ولَنَعِموا بِمَعرِفَةِ اللّه جَلَّ وعَزَّ ، وتَلَذَّذوا بِها تَلَذُّذَ مَن لَم یَزَل فی رَوضاتِ الجِنانِ مَعَ أولِیاءِ اللّه .
إنَّ مَعرِفَةَ اللّه عز و جل آنِسٌ مِن کُلِّ وَحشَةٍ ، وصاحِبٌ مِن کُلِّ وَحدَةٍ ، ونورٌ مِن کُلِّ ظُلمَةٍ ، وقُوَّةٌ مِن کُلِّ ضَعفٍ ، وشِفاءٌ مِن کُلِّ سُقمٍ .
امام صادق علیه السلام : اگر مردم از فضیلت شناختِ خدای عز و جل باخبر می شدند ، به نعمت ها و خوشی های زندگی دنیوی که خداوند ، دشمنان را از آن
برخوردار ساخته است ، چشم نمی دوختند و دنیایشان از آنچه با گام هایشان بر آن پای می نهند نیز کمتر می شد و با نعمت معرفت خدا عز و جلمتنعّم می شدند و از آن ، لذّت می بردند ؛ لذّت بردنِ کسی که همواره در باغ های بهشت ، در کنار اولیای خداست!
در حقیقت ، شناخت خدا ، مونسی در برابر هر بی کسی ، همدمی در برابر هر تنهایی ، نوری در برابر هر تاریکی ، نیرویی در برابر هر ناتوانی ، و درمانی برای هر بیماری است!
الکافی : ۸ / ۲۴۷ / ۳۴۷ عن جمیل بن درّاج .

حدیث۹۵۹

امام صادق علیه السلام :
العارِفُ شَخصُهُ مَعَ الخَلقِ وقَلبُهُ مَعَ اللّه تَعالی ، ولَو سَها قَلبُهُ عَنِ اللّه تَعالی طَرفَةَ عَینٍ لَماتَ شَوقا إلَیهِ . وَالعارِفُ أمینُ وَدائِعِ اللّه تَعالی ، وکَنزُ أسرارِه ، ومَعدِنُ نورِهِ ، ودَلیلُ رَحمَتِهِ عَلی خَلقِهِ ، ومَطِیَّةُ عُلومِهِ ، ومیزانُ فَضلِهِ وعَدلِهِ ، وقَد غَنِیَ عَنِ الخَلقِ وَالمُرادِ وَالدُّنیا فَلا مونِسَ لَهُ سِوَی اللّه ، ولا نُطقَ ولا إشارَةَ ولا نَفَسَ إلاّ بِاللّه تَعالی ، وللّه ، ومِنَ اللّه ، ومَعَ اللّه ، فَهُوَ فی رِیاضِ قُدسِهِ مُتَرَدِّدٌ، ومِن لَطائِفِ فَضلِهِ مُتَزَوِّدٌ. وَالمَعرِفَةُ أصلٌ فَرعُهُ الإیمانُ.
مصباح الشریعة ـ در سخنی که به امام صادق علیه السلاممنسوب است ـ : پیکر عارف ، با خَلق ، و قلبش با خداست . اگر چشم به هم زدنی قلبش از خداوند متعال غافل شود ، از اشتیاق به او خواهد مُرد . عارف ، امینِ سپرده های خداوند متعال ، گنجینه رازهایش ، معدن نورش ، راهنمای رحمت او بر خلقش ، حامل علومش ، و ترازوی فضل و عدلش است . از خلق و خواسته و دنیا بی نیاز است و مونسی جز خدا ندارد و نطق ، اشاره و دم زدنش جز با خدا ، از خدا ، برای خدا و همراه خدا نیست . پس او در باغ های قُدسِ خدا گام می زند و از لطائف فضلش بهره مند می شود . معرفت ، ریشه ای است که شاخه اش ایمان است .
مصباح الشریعة : ۵۱۹ .

حدیث۹۶۰

امام صادق علیه السلام :
: اللّهُمَّ ... أعلَمُ أفضَلُ زادِ الرّاحِلِ إلَیکَ عَزمُ الإرادَةِ ، وخُضوعُ الاِستِغاثَةِ ، وقَد ناجاکَ بِعَزمِ الإرادَةِ وخُضوعِ الاِستِکانَةِ قَلبی .
امام صادق علیه السلام ـ در دعایش هنگام رفتن به نزد منصور ، خلیفه عباسی ـ : بارالها ! ... می دانم برترین توشه رهرو به سوی تو ، اراده استوار و فروتنی یاری خواهانه است ، و اینک ، قلبم با اراده ای استوار و فروتنی متواضعانه با تو رازگویی می کند .
بحار الأنوار: ۹۴ / ۳۱۰ / ۲.

حدیث۹۶۱

امام صادق علیه السلام :

: اللّهُمَّ وقَد عَلِمتُ أنَّ أفضَلَ زادِ الرّاحِلِ إلَيکَ عَزمُ إرادَةٍ ، وإخلاصُ نِیَّةٍ ، وصادِقُ طَوِیَّةٍ .

امام صادق علیه السلام ـ در دعایش به هنگام بامداد ـ : بارالها ! می دانم که برترین توشه رهرو به سوی تو ، اراده استوار ، نیّت خالصانه و ضمیر پاک است .

بحار الأنوار : ۸۶ / ۳۱۸ / ۶۷ نقلاً عن مجموع الدعوات .

حدیث۹۶۲

امام صادق علیه السلام :

: صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ، وَاشغَل قَلبی بِعَظیمِ شَأنِکَ ، وأرسِل مَحَبَّتَکَ إلَیهِ حَتّی ألقاکَ وأوداجی تَشخَبُ دَما .

امام صادق علیه السلام ـ در دعایش به هنگام رسیدن ماه رمضان ـ : [خدایا!]بر محمّد و آل محمّد ، درود بفرست و قلبم را به شکوهمندیِ جایگاهت مشغول بدار و محبّتت را بر آن بفرست، تا در حالی دیدارت کنم که از رگ های گردنم، خونْ بیرون می زند .

إقبال الأعمال : ۱ / ۱۲۹ .

حدیث۹۶۳

امام صادق علیه السلام :

: اللّهُمَّ املَأ قَلبی حُبّا لَکَ ، وخَشیَةً مِنکَ ، وتَصدیقا وإیمانا بِکَ ، وفَرَقا مِنکَ ، وشَوقا إلَیکَ ، یا ذَا الجَلالِ وَالإِکرامِ .

امام صادق علیه السلام : بارالها ! قلبم را از محبّت نسبت به خودت ، ترس از خودت ، تصدیق و ایمان به خودت ، هراس از خودت و شوق به خودت ، لبریز ساز ، ای صاحب جلال و کرامت !

الکافی : ۲ / ۵۸۶ / ۲۴ عن ابن أبی یعفور ، مصباح المتهجّد : ۶۰۱ ، إقبال الأعمال : ۱ / ۱۷۳ ، مصباح الکفعمی : ۷۹۵ کلّها عن أبی حمزة الثمالی عن الإمام زین العابدین علیه السلام، البلد الأمین : ۲۱۳ ، بحار الأنوار : ۸۷ / ۲۴۹ / ۵۷ و ص ۲۷۱ / ۶۸ .

حدیث۹۶۴

امام صادق علیه السلام :

تَدعو بِهذَا الدُّعاءِ فی دُبُرِ رَکعَتَی طَوافِ الفَریضَةِ ، تَقولُ بَعدَ التَّشَهُّدِ : اللّهُمَّ ارحَمنی بِطَواعِیَتی إیّاکَ وطَواعِیَتی رَسولَکَ صلی الله علیه و آله ، اللّهُمَّ جَنِّبنی أن أتَعَدّی حُدودَکَ ، وَاجعَلنی مِمَّن یُحِبُّکَ ویُحِبُّ رَسولَکَ ومَلائِکَتَکَ وعِبادَکَ الصّالِحینَ .

امام صادق علیه السلام : پس از تشهّد و پایان دادن دو رکعت نماز طواف واجب ، این دعا را می خوانی : بارالها ! به سبب فرمانبری ام از تو و فرمانبری ام از پیامبرت به من رحم کن . بارالها ! مرا از تجاوز به حدودت بازدار و مرا از کسانی قرار ده که دوستت دارند و پیامبرت و فرشتگانت و بندگان صالحت را نیز دوست دارند .

تهذیب الأحکام : ۵ / ۱۴۳ / ۴۷۵ عن معاویة بن عمّار .

حدیث۹۶۵

امام صادق علیه السلام :

إذا تابَ العَبدُ تَوبَةً نَصوحا أحَبَّهُ اللّه ُ ، فَسَتَرَ عَلَیهِ فِی الدُّنیا وَالآخِرَةِ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه بنده خالصانه توبه کند ، خداوند ، او را دوست می دارد و گناهانش را در دنیا و آخرت بر او می پوشاند .

الکافی : ۲ / ۴۳۰ / ۱ و ص ۴۳۶ / ۱۲ ولیس فیه «فی الدنیا والآخرة» ، ثواب الأعمال : ۲۰۵ / ۱ کلّها عن معاویة بن وهب ، مشکاة الأنوار : ۱۱۱ عن الإمام الباقر علیه السلام وفیه «أحبّ اللّه أن یستر علیه» بدل «أحبّه اللّه فستر علیه» ، بحار الأنوار : ۶ / ۲۸ / ۳۱ .

حدیث۹۶۶

امام صادق علیه السلام :

قُلتُ لَهُ : مَن أحَبُّ الخَلقِ إلَی اللّه ِ ؟

قالَ : أطوَعُهُم للّه ِ .

مکارم الأخلاق ـ به نقل از عثمان بن عیسی ، از کسی که این حدیث را از امام صادق علیه السلامبرایش نقل کرد ـ : به حضرت گفتم : محبوب ترین خلق در نزد خدا کیست ؟

فرمود : «فرمانبرترینِ آنان نسبت به خدا» .

مکارم الأخلاق : ۲ / ۱۰۰ / ۲۲۸۸ .

حدیث۹۶۷

امام صادق علیه السلام :

قالَ اللّه ُ تَبارَکَ وتَعالی : ما تَحَبَّبَ إلَیَّ عَبدی بِأَحَبَّ مِمَّا افتَرَضتُ عَلَیهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال می فرماید : بنده ام با هیچ چیزی مانند [انجام دادن] آنچه بر او واجب کرده ام ، به من دوستی نمی ورزد .

الکافی : ۲ / ۸۲ / ۵ عن محمّد الحلبیّ ، مشکاة الأنوار : ۱۱۲ ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۱۹۶ / ۵ .

حدیث۹۶۸

امام صادق علیه السلام :

مَن سَرَّهُ أن یَعلَمَ أنَّ اللّه َ یُحِبُّهُ فَلیَعمَلْ بِطاعَةِ اللّه ِ ، وَلیَتَّبِعنا ؛ أَلَم یَسمَع قَولَ اللّه ِ عز و جل لِنَبِیِّهِ صلی الله علیه و آله : «قُلْ إِن کُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِی یُحْبِبْکُمُ اللَّهُ وَیَغْفِرْ لَکُمْ ذُنُوبَکُمْ» ؟ ! وَاللّه ِ لا یُطیعُ اللّه َ عَبدٌ أبَدا إلاّ أدخَلَ اللّه ُ عَلَیهِ فِی طاعَتِهِ اتِّباعَنا ، ولا وَاللّه ِ لا یَتَّبِعُنا عَبدٌ أبَدا إلاّ أحَبَّهُ اللّه ُ . ولا وَاللّه ِ لا یَدَعُ أحَدٌ اِتِّباعَنا أبَدا إلاّ أبغَضَنا ، ولا وَاللّه ِ لا یُبغِضُنا أحَدٌ أبَدا إلاّ عَصَی اللّه َ ، ومَن ماتَ عاصِیا للّه ِ أخزاهُ اللّه ُ وأکَبَّهُ عَلی وَجهِهِ فِی النّارِ ، وَالحَمدُ للّه ِ رَبِّ العالَمینَ .

امام صادق علیه السلام : کسی که از دانستن این که خداوندْ دوستش می دارد ، شادمان می شود ، پس به فرمانبری از خدا بپردازد و از ما پیروی کند . آیا سخن خداوند عز و جل را به پیامبرش صلی الله علیه و آلهنشنیده است : «بگو : اگر خدا را دوست دارید ، از من پیروی کنید تا خدا شما را دوست بدارد و گناهانتان را بیامرزد» ؟ به خدا سوگند ، هیچ بنده ای از خدا فرمانبری نمی کند ، مگر آن که خداوند ، پیروی از ما را نیز جزو طاعتش قرار می دهد . به خدا سوگند ، هیچ بنده ای از ما پیروی نمی کند ، مگر آن که خداوند ، دوستش خواهد داشت . به خدا سوگند ، هیچ بنده ای پیروی از ما را فرو نمی گذارد ، مگر آن که با ما دشمنی کرده باشد . به خدا سوگند ، هیچ کس با ما دشمنی نمی کند ، مگر آن که از خدا نافرمانی کرده باشد ، و هرکه در حال نافرمانی خدا

بمیرد ، خداوند ، خوارش می کند و او را به رو در آتش می اندازد. ستایش، ویژه پروردگار عالمیان است .

الکافی : ۸ / ۱۴ / ۱ عن حفص المؤذّن وإسماعیل بن جابر وإسماعیل بن مخلّد السرّاج ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۲۴ / ۹۳ .

حدیث۹۶۹

امام صادق علیه السلام :

عَلَیکُم بِمَکارِمِ الأَخلاقِ ؛ فَإِنَّ اللّه َ عز و جل یُحِبُّها ، وإیّاکُم ومَذامَّ الأَفعالِ ؛ فَإِنَّ اللّه َ عز و جل یُبغِضُها .

امام صادق علیه السلام : خوی های والا ـ را به دست آورید که خداوند عز و جل آنها را دوست دارد ، و از کارهای نکوهیده بپرهیزید که خداوند عز و جلآنها را دشمن می دارد .

الأمالی للصدوق : ۴۴۱ / ۵۸۶ عن المفضّل بن عمر ، روضة الواعظین : ۴۱۳ وفیه إلی «یحبّها» ، بحار الأنوار : ۹۲ / ۱۹۷ / ۴ .

حدیث۹۷۰

امام صادق علیه السلام :

ما یَقدَمُ المُؤمِنُ عَلَی اللّه ِ عز و جل بِعَمَلٍ ـ بَعدَ الفَرائِضِ ـ أحَبَّ إلَی اللّه ِ تَعالی مِن أن یَسَعَ النّاسَ بِخُلُقِهِ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن ، پس از عمل به واجبات ، عملی محبوب تر از این که با مردم با اخلاقِ [نیک]خود رو به رو شود ، به پیشگاه خداوند عز و جلتقدیم نداشته است .

الکافی : ۲ / ۱۰۰ / ۴ عن عنبسة العابد ، بحار الأنوار: ۷۱ / ۳۷۵ / ۴ .

حدیث۹۷۱

امام صادق علیه السلام :

قالَ رَجُلٌ لِلنَّبِیِّ صلی الله علیه و آله : یا رَسولَ اللّه ِ ، عَلِّمنی شَیئا إذا أنَا فَعَلتُهُ أحَبَّنِی اللّه ُ مِنَ السَّماءِ، وأحَبَّنی أهلُ الأَرضِ.

قالَ: اِرغَب فیما عِندَ اللّه ِ یُحِبَّکَ اللّه ُ، وَازهَد فیما عِندَ النّاسِ یُحِبَّکَ النّاسُ.

امام صادق علیه السلام : مردی به پیامبر صلی الله علیه و آله گفت : ای پیامبر خدا ! به من کاری بیاموز که چون انجامش دهم ، هم خدا در آسمان و هم زمینیان ، دوستم بدارند .

حضرت فرمود : «به آنچه نزد خداوند است ، راغب باش ، تا خداوند ، دوستت بدارد و به آنچه نزد مردم است ، بی میلی نشان بده ، تا مردم ، دوستت بدارند» .

تهذیب الأحکام : ۶ / ۳۷۷ / ۱۱۰۲ عن سلیم بن داود عن بعض أصحابنا ، الخصال : ۶۱ / ۸۴ ، ثواب الأعمال : ۲۱۷ / ۱ کلاهما عن سلیمان بن داود رفعه ، مکارم الأخلاق : ۱ / ۲۹۶ / ۹۲۸ ، أعلام الدین : ۳۴۳ / ۳۴ عن أبی سعید الخدریّ عن رسول اللّه صلی الله علیه و آله وفیه من «ارغب فیما . . .إلخ» ، روضة الواعظین : ۴۷۳ وفیه «روی أنّه قال رجل . . .» ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۱۵ / ۴ .

حدیث۹۷۲

امام صادق علیه السلام :

طَلَبتُ حُبَّ اللّه ِ عز و جل فَوَجَدتُهُ فی بُغضِ أهلِ المَعاصی .

امام صادق علیه السلام : دوستی خدا را جُستم و آن را در دشمنی با معصیتکاران یافتم .

مستدرك الوسائل : ۱۲ / ۱۷۳ / ۱۳۸۱۰.

حدیث۹۷۳

امام صادق علیه السلام :

ما مِن جُرَعَةٍ يَتَجَرَّعُهَا العَبدُ أحَبُّ إلَى اللّهِ عز و جل مِن جُرعَةِ غَيظٍ ، يَتَجَرَّعُها عِندَ تَرَدُّدِها فى قَلبِهِ إمّا بِصَبرٍ وإمّا بِحِلمٍ .

امام صادق علیه السلام : هیچ جرعه ای که بنده آن را فرو می خورد، نزد خداوند ، محبوب تر از جرعه خشمی نیست که چون در قلبش به جنبش در می آید، آن را با شکیبایی و یا با بردباری فرو خورَد .

الكافى : ۲ / ۱۱۱ / ۱۳ ، المحاسن : ۱ / ۴۵۶ / ۱۰۵۴ كلاهما عن أبى حمزة ، مشكاة الأنوار : ۲۱۶ عن الإمام الباقر عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۴۲۲ / ۶۰ .

حدیث۹۷۴

امام صادق علیه السلام :

شابٌّ سَخِيٌّ مُرهَقٌ فِى الذُّنوبِ أحَبُّ إلَى اللّهِ مِن شَيخٍ عابِدٍ بَخيلٍ .

امام صادق علیه السلام : جوان بخشنده فرو رفته در گناه ، نزدِ خداوند ، از پیرِ پارسای بخیل، محبوب تر است .

الكافى : ۴ / ۴۱ / ۱۴ عن أبى جعفر المدائنى ، كتاب من لا يحضره الفقيه : ۲ / ۶۱ / ۱۷۰۸ ، مكارم الأخلاق : ۱/۲۹۵/۹۱۹، مشكاه الأنوار: ۲۳۰ عن الإمام الباقر عليه السلام وفيه «مقارف» بدل «مرهق» ، بحارالأنوار: ۷۳/۳۰۷/۳۴.

حدیث۹۷۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّهَ تَبارَكَ وتَعالى غَيورٌ يُحِبُّ كُلَّ غَيورٍ ، ولِغَيرَتِهِ حَرَّمَ الفَواحِشَ ظاهِرَها وباطِنَها .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال ، باغیرت است و هر باغیرتی را دوست دارد و به سبب غیرتش بود که همه کارهای زشت ـ چه آشکار و چه نهان ـ را حرام کرده است.

الكافى : ۵ / ۵۳۵ / ۱ عن عثمان بن عيسى عمّن ذكره ، مشكاة الأنوار : ۲۳۶ .

حدیث۹۷۶

امام صادق علیه السلام :

مَن قَرَأَ فى كُلِّ لَيلَةِ جُمُعَةٍ الواقِعَةَ أحَبَّهُ اللّهُ ، وأحَبَّهُ

امام صادق علیه السلام : هرکس در هر شب جمعه ، سوره واقعه را بخواند، خداوند ، او را دوست می دارد و محبوب همه مردمانش می گرداند، و هرگز در دنیا گرفتار درویشی، فقر، درماندگی و هیچ آفتی از آفات دنیا نخواهد شد و از همراهان امیر مؤمنان خواهد بود. این سوره، ویژه امیرمؤمنان است و کسی در آن ، شریکش نیست.

فى مكارم الأخلاق «حبّبه» وهو الصحيح .

حدیث۹۷۷

امام صادق علیه السلام :

لاـ تَدَعوا قِراءَةَ سورَةِ طه ؛ فَإِنَّ اللّه َ يُحِبُّها ، ويُحِبُّ مَن قَرَأَها . ومَن أدمَنَ قِراءَتَها أعطاهُ اللّه ُ يَومَ القِيامَةِ كِتابَهُ بِيَمينِهِ ، ولَم يُحاسِبهُ بِما عَمِلَ فِي الإِسلامِ ، واُعطِيَ فِي الآخِرَةِ مِنَ الأَجرِ حَتّى يَرضى .

امام صادق علیه السلام : خواندن سوره طه را ترک مکنید که خداوند، آن را و هر که آن را بخواند ، دوست دارد. هر که پیوسته آن را بخواند، خداوند در روز قیامت ، نامه اعمالش را به دست راستش خواهد داد و تنها از آنچه در زمان اسلام انجام داده است، از او حسابرسی خواهد کرد ، و در آخرت ، چندان به او پاداش داده می شود تا خشنود گردد.

ثواب الأعمال : ۱۳۴ عن إسحاق بن عمّار ، مصباح الكفعمی : ۴۴۱ .

حدیث۹۷۸

امام صادق علیه السلام :

مَن قَرَأَ فی فَرائِضِهِ «أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ . . .»

امام صادق علیه السلام : هر که در نمازهای واجب خویش ، «آیا ندیدی پروردگارت با اصحاب فیل چه کرد...» (سوره فیل) را بخواند، روز قیامت ، هر دشت و کوه و کلوخی برایش شهادت خواهد داد که او از نمازگزاران بوده است و فریادگری روز قیامتْ برایش ندا خواهد داد: «درباره بنده ام راست گفتید. شهادت شما را درباره او و بر او می پذیرم. او را به بهشت درآورید و از او حسابرسی مکنید که او از کسانی است که آنان را و کردارشان را دوست دارم».

الفجر : ۶ .

حدیث۹۷۹

امام صادق علیه السلام :

أوحَى اللّه ُ عز و جل إلى ذِی القَرنَينِ : وعِزَّتی وجَلالی ، ما خَلَقت خَلقا أحَبَّ إلَيَّ مِنَ المَعروفِ ، وسَأَجعَلُ لَهُ عَلَما ؛ فَمَن رَأَيتَنی حَبَّبتُ

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل به ذوالقرنین وحی کرد : به عزّت و جلالم سوگند، هیچ آفریده ای که نزدم محبوب تر از کار نیک باشد، نیافریدم. از این رو ، نشانی برایش خواهم گذاشت. پس هر که را دیدی که کار نیک و انجام دادن آن را برایش محبوب گردانده ام و درخواست کردن از او را محبوب مردم ساخته ام، او را دوست بدار و با او دوستی کن که من دوستش دارم و با او دوستی می کنم؛ و هر که را دیدی که کار نیک را ناخوشایندش ساخته ام و درخواست از او را ناخوشایند مردم گردانده ام، با او دشمنی کن و با او دوستی مکن که او از بدترینْ آفریده های من است.

فی المصدر «أحببت» والصحيح ما أثبتناه كما فی كنز العمّال .

حدیث۹۸۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ مِمّا خَصَّ اللّه ُ عز و جل بِهِ المُؤمِنَ أن يُعرِّفَهُ بِرَّ إخوانِهِ وإن قَلَّ ، ولَيسَ البِرُّ بِالكَثرَةِ ؛ وذلِكَ أنَّ اللّه َ عز و جل يَقولُ فی كِتابِهِ : «وَ يُؤْثِرُونَ عَلَى أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ» ، ثُمَّ قالَ : «وَ مَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُوْلَـئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ »

امام صادق علیه السلام : از جمله ویژگی هایی که خداوند به مؤمن بخشیده ، آن است که نیکی کردن به برادرانش را ـ گرچه کم باشد ـ به او آموخته است . نیکی کردن ، به زیاد بودن آن نیست ؛ زیرا خداوند عز و جل در کتابش می فرماید : «دیگران را بر خویشتن مقدّم می دارند ، گرچه بدان نیازمند باشند» . آن گاه می فرماید : «آنان که جانشان از بُخلْ ایمن گردد ، پس آنان همان رستگاران اند» . خداوند عز و جلهر که را بدین صفت بشناسد ، او را دوست می دارد و هر که خداوند متعال ، دوستش بدارد ، روز قیامت ، پاداش او را بی حساب ، و به کمال ، پرداخت خواهد کرد .

الحشر : ۹ .

حدیث۹۸۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ القَصدَ أمرٌ يُحِبُّهُ اللّه ُ عز و جل .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل ، میانه روی را دوست دارد .

الكافی : ۴ / ۵۲ / ۲ ، الخصال : ۱۰ / ۳۶ ، ثواب الأعمال : ۲۲۱ / ۱ كلّها عن داود الرقّی ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۳۴۶ / ۱۰ .

حدیث۹۸۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عز و جل يُحِبُّ البَيتَ الَّذی فيهِ العُرسُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند ، خانه ای را که در آن عروسی است ، دوست دارد .

الكافی : ۶ / ۵۴ / ۲ عن أبی خديجة .

حدیث۹۸۳

امام صادق علیه السلام :

مِن أحَبِّ الأَعمالِ إلَى اللّه ِ تَعالى زِيارَةُ قَبرِ الحُسَينِ عليه السلام .

امام صادق علیه السلام : از محبوب ترین کارها نزد خداوند متعال ، زیارت آرامگاه حسین علیه السلاماست .

كامل الزيارات : ۱۴۶ عن أبان الأزرق عن رجل .

حدیث۹۸۴

امام صادق علیه السلام :

: هُمُ الزّارِعونَ كُنوزَ اللّه ِ فی أرضِهِ . وما فِی الأَعمالِ شَیءٌ أحَبُّ إلَى اللّه ِ مِنَ الزِّراعَةِ ، وما بَعَثَ اللّه ُ نَبِيّا إلاّ زَرّاعا ، إلاّ إدريسَ عليه السلام فَإِنَّهُ كانَ خَيّاطا .

امام صادق علیه السلام ـ چون یزید بن هارون واسطی درباره کشاورزان از ایشان پرسید ـ : آنان ، کشتگران ، گنجینه های خدا در زمینش هستند . هیچ یک از کارها در نزد خداوند ، محبوب تر از کشاورزی نیست و هیچ پیامبری برانگیخته نشد ، مگر آن که کشاورز بود ، جز ادریس علیه السلامکه خیّاط بود .

تهذيب الأحكام: ۶/۳۸۴/۱۱۳۸، جامع الأحاديث للقمّی:۱۸۳ وليس فيه صدره، بحار الأنوار: ۱۰۳/۶۹/۲۵.

حدیث۹۸۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ يُحِبُّ العَبدَ أن يَطلُبَ إلَيهِ فِي الجُرمِ العَظيمِ ، ويُبغِض

العَبدَ أن يَستَخِفَّ بِالجُرمِ اليَسيرِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند ، دوست دارد که بنده اش درباره گناه بزرگ از او [بخشش]بخواهد ، و بنده ای را که گناه کوچک را سبک شمارد ، دشمن می دارد .

الكافي : ۲ / ۴۲۷ / ۶ ، المحاسن : ۱ / ۴۵۶ / ۱۰۵۵ كلاهما عن عنبسة العابد ، بحار الأنوار : ۷۳ / ۳۵۹ / ۸۰ .

حدیث۹۸۶

امام صادق علیه السلام :

عِيالُ الرَّجُلِ اُسَراؤُهُ ، وأحَبُّ العِبادِ إلَى اللّه ِ عز و جلأحسَنُهُم صُنعا إلى اُسَرائِهِ .

امام صادق علیه السلام : نانخوران انسان ، بندیان اویند و محبوب ترینِ بندگان در نزد خداوند عز و جل ، نیکوکارترینشان نسبت به بندیان خویش است .

كتاب من لا يحضره الفقيه : ۳ / ۵۵۵ / ۴۹۰۹ ، وسائل الشيعة : ۲۰ / ۱۷۱ / ۲۵۳۳۸ .

حدیث۹۸۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أحَبَّ عِبادِ اللّه ِ إلَى اللّه ِ عز و جل مَن حَبَّبَ إلَيهِ المَعروفَ ، وحَبَّبَ إلَيهِ فِعالَهُ .

امام صادق علیه السلام : محبوب ترینِ بندگان خدا نزد خدای عز و جل ، کسی است که خداوند ، کار نیک و انجام دادن آن را محبوبش ساخته است .

قضاء الحوائج لابن أبي الدنيا : ۲۲ / ۲ عن أبي سعيد الخدريّ ، كنز العمّال : ۶ / ۳۴۴ / ۱۵۹۶۸ ؛ الكافي : ۴ / ۲۵ / ۳ عن أبي حمزة الثمالي عن الإمام الباقر عليه السلام ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۵۲ / ۱۱۰ ، راجع المعروف .

حدیث۹۸۸

امام صادق علیه السلام :

سُئِلَ رَسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله : مَن أحَبُّ النّاسِ إلَى اللّه ِ ؟ قالَ : أنفَعُ النّاسِ لِلنّاسِ .

امام صادق علیه السلام : از پیامبر خدا صلى الله عليه و آلهپرسیدند : محبوب ترین مردم ، نزد خدا کیست ؟

فرمود : «سودمندترینِ مردم ، برای مردم است» .

الكافي : ۲ / ۱۶۴ / ۷ عن سيف بن عميرة عمّن سمعه ، جامع الأحاديث للقمّی : ۱۹۸ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۳۹ / ۱۲۲ .

حدیث۹۸۹

امام صادق علیه السلام :

قالَ اللّهُ عز و جل : الخَلقُ عِيالى ، فَأَحَبُّهُم إلَيَّ ألطَفُهُم بِهِم ، وأسعاهُم فى حَوائِجِهِم .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جلفرمود : «خلق ، نانخور من هستند ، از این رو محبوب ترینشان نزد من ، مهربان ترینشان نسبت به آنان است و کسی که بیشتر برای برآوردن نیازهایشان می کوشد» .

الكافى : ۲ / ۱۹۹ / ۱۰ عن ابن سنان ، مصادقة الإخوان : ۱۷۸ / ۱۲ عن محمّد بن عجلان وفيه «أعناهم بأُمورهم وأقومهم بشأنهم» بدل «ألطفهم بهم» ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۳۶ / ۱۱۴ .

حدیث۹۹۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ فيما أوحَى اللّهُ عز و جل إلى موسَى بنِ عِمرانَ عليه السلام : يا موسَى بنَ عِمرانَ ، ما خَلَقتُ خَلقا أحَبَّ إلَيَّ مِن عَبدِيَ المُؤمِنِ ؛ فَإِنّى إنَّما أبتَليهِ لِما هُوَ خَيرٌ لَهُ ، وأُعافيهِ لِما هُوَ خَيرٌ لَهُ ، وأزوى عَنهُ ما هُوَ شَرٌّ لَهُ لِما هُوَ خَيرٌ لَهُ . وأنَا أعلَمُ بِما يَصلَحُ عَلَيهِ عَبدى ؛ فَليَصبِر عَلى بَلائى ، وَليَشكُر نَعمائى ، وَليَرضَ بِقَضائى ، أكتُبهُ فِى الصِّدّيقينَ عِندى إذا عمِلَ بِرِضائى وأطاعَ أمرى .

امام صادق علیه السلام : از جمله آنچه خداوند عز و جل به موسی بن عمران علیه السلام وحی کرد ، آن بود : «ای موسی بن عمران ! هیچ آفریده ای محبوب تر از بنده مؤمنم نیافریدم . من او را به آنچه خیرش در آن است ، مبتلا می کنم؛ بدانچه خیرش در آن است ، عافیت می بخشم؛ برای خیرش آنچه را که شرّ او در آن است ، از او دور می کنم . من بدانچه بنده ام را به صلاح می آورد ، داناترم . پس در برابر بلایم شکیبایی و برای نعمتم سپاسگزاری کند و به قضایم خشنود باشد ، تا چون بر طبق خشنودی من رفتار کند و از من فرمانبری نماید ، او را از زمره صدّیقان نزد خودم بنویسم» .

الكافى : ۲ / ۶۱ / ۷ عن داود بن فرقد ، بحار الأنوار : ۱۳ / ۳۴۸ / ۳۶ .

حدیث۹۹۱

امام صادق علیه السلام :

أحَبُّ العِبادِ إلَى اللّهِ عز و جل رَجُلٌ صَدوقٌ فِى حَديثِهِ ، مُحافِظٌ عَلى صَلَواتِهِ ومَا افتَرَضَ اللّهُ عَلَيهِ ، مَعَ أداءِ الأَمانَةِ .

امام صادق علیه السلام : محبوب ترین بندگان در نزد خداوند عز و جل کسی است که در گفتارش راستگوست و مواظب نمازهای خود و واجباتی است که خداوند ، بر او واجب داشته و امانتدار است .

الأمالى للصدوق : ۳۷۱ / ۴۶۷ ، الاختصاص : ۲۴۲ كلاهما عن الحسين بن أبى العلاء ، مشكاة الأنوار : ۵۳ و ص ۸۲ ، روضة الواعظين : ۴۰۸ ، بحار الأنوار : ۷۵ / ۱۱۴ / ۴ .

حدیث۹۹۲

امام صادق علیه السلام :

إذا تَخَلَّى المُؤمِنُ مِن الدُّنيا سَما ، ووَجَدَ حَلاوَةَ حُبِّ اللّهِ ،

وكانَ عِندَ أهلِ الدُّنيا كَأَنَّهُ قَد خُولِطَ ، وإنَّما خالَطَ القَومُ حَلاوَةَ حُبِّ اللّهِ فَلَم يَشتَغِلوا بِغَيرِهِ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه مؤمنْ خود را از دنیا خالی کند ، والا گردد وشیرینی

دوستیِ خدا را دریابد و از نظر اهل دنیا، گویی دیوانه به شمار آید؛ حال آن که شیرینِ دوستی خدا، با اینان درآمیخته است و در نتیجه ، به کسی جز او نمی پردازند.

الکافی : ۲ / ۱۳۰ / ۱۰ عن عبداللّه بن القاسم ، مشکاة الأنوار : ۱۲۱ وفیه «تحلّی ... بسیماء» بدل «تخلّی ... سما» ، بحار الأنوار : ۷۳ / ۵۶ / ۲۸ .

حدیث۹۹۳

امام صادق علیه السلام :

إذا رَأَیتُمُ العالِمَ مُحِبّا لِدُنیاهُ فَاتَّهِموهُ عَلی دینِکُم ؛ فَإِنَّ کُلَّ مُحِبٍّ لِشَیءٍ یَحوطُ ما أحَبَّ .

وقالَ صلی الله علیه و آله : أوحَی اللّه ُ إلی داودَ علیه السلام : لا تَجعَل بَینی وبَینَکَ عالِما مَفتونا بِالدُّنیا ؛ فَیَصُدَّکَ عَن طَریقِ مَحَبَّتی ؛ فَإِنَّ اُولئِکَ قُطّاعُ طَریقِ عِبادِیَ المُریدینَ . إنَّ أدنی ما أنَا صانِعٌ بِهِم أن أنزَعَ حَلاوَةَ مُناجاتی عَن قُلوبِهِم .

امام صادق علیه السلام : هرگاه عالمی را دوستدار دنیایش دیدید ، در دین خود، به او اعتماد مکنید؛ زیرا هر دوستدار چیزی، آنچه را دوست دارد، حفظ می کند.

نیز [حضرت] فرمود : خداوند به داوود علیه السلاموحی کرد که : «میان من و خودت ، عالِمی را که دلباخته دنیاست قرار مده ، که تو را از طریق محبّتم باز می دارد . اینان ، در حقیقت ، راهزنان راه بندگانِ جویای من هستند . کمترین کیفری که به آنان می دهم ، این است که شیرینیِ مناجات با خودم را از دل هایشان بر می دارم» .

الکافی : ۱ / ۴۶ / ۴ ، علل الشرایع : ۳۹۴ / ۱۲ کلاهما عن حفص بن غیاث ، منیة المرید : ۱۳۸ ، مشکاة الأنوار : ۱۴۰ ، تحف العقول : ۳۹۷ عن الإمام الکاظم علیه السلام لهشام وفیه من «أوحی اللّه تعالی إلی داود . . . إلخ» نحوه ، بحار الأنوار : ۲ / ۱۰۷ / ۷ و ح ۸ .

حدیث۹۹۴

امام صادق علیه السلام :

قالَ النَّبِیُّ صلی الله علیه و آله : إنَّ اللّه َ عز و جل لَیُبغِضُ المُؤمِنَ الضَّعیفَ الَّذی لا دینَ لَهُ . فَقیلَ لَهُ : ومَا المُؤمِنُ الَّذی لا دینَ لَهُ ؟ قالَ : الَّذی لا یَنهی عَنِ المُنکَرِ .

امام صادق علیه السلام : پیامبر صلی الله علیه و آلهفرمود : «خداوند عز و جل مؤمن ناتوانی را که دین ندارد ، دشمن می دارد» .

به ایشان گفتند : مؤمنی که دین ندارد ، کیست ؟

فرمود : «آن که نهی از منکر نمی کند» .

الکافی : ۵ / ۵۹ / ۱۵ عن مسعدة بن صدقة ، المحاسن : ۱ / ۳۱۱ / ۶۱۹ عن السکونی وفیه إلی «لا دین له» .

حدیث۹۹۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عز و جلیُبغِضُ الغَنِیَّ الظَّلومَ ، وَالشَّیخَ الفاجِرَ ، وَالصُّعلوکَ المُختالَ . ثُمَّ قالَ : أتَدری مَا الصُّعلوکُ المُختالُ ؟

فَقُلنا : القَلیلُ المالُ .

قالَ : لا ، هُوَ الَّذی لا یَتَقَرَّبُ إلَی اللّه ِ عز و جل بِشَیءٍ مِن مالِهِ .

الخصال ـ به نقل از ابن أبی عُمیر از حسین بن عثمان ، از امام صادق علیه السلام ـ : «خداوند عز و جلدولتمندِ ستمکار ، پیرِ زناکار و صُعلوکِ فخرفروش را دشمن می دارد» . سپس فرمود : «می دانی صُعلوکِ فخرفروش کیست ؟» .

گفتیم : شخص مستمند است .

فرمود : «نه! کسی است که با بخشیدن پاره ای از اموالش ، به خداوند عز و جلنزدیکی نمی جوید» .
الخصال : ۸۷ / ۱۹ ، الأُصول الستّة عشر (أصل الحسين بن عثمان) : ۱۰۹ عن الحسين بن مختار وفيه «المحتال» بدل «المختال» في كلا الموضعين ، بحار الأنوار : ۷۲ / ۶۵ / ۱۹ .

حدیث۹۹۶

امام صادق علیه السلام :
إنَّ اللّه َ تَبارَكَ وتَعالى لَيُبغِضُ المُنفِقَ سِلعَتَهُ بِالأَيمانِ .
امام صادق علیه السلام : خداوند متعال ، فروشنده ای را که کالایش را با سوگند خوردن به فروش می رساند ، دشمن می دارد .
الأمالي للصدوق : ۵۷۱ / ۷۷۵ ، المحاسن : ۱ / ۲۱۱ / ۳۷۹ ، ثواب الأعمال : ۲۶۴ / ۳ وفيه «لا ينظر إليهم . . .» بدل «ليبغض» وكلّها عن الحسين بن المختار ، مكارم الأخلاق : ۱ / ۲۴۳ / ۷۱۹ ، روضة الواعظين : ۵۱۳ ، بحار الأنوار : ۱۰۳ / ۹۸ / ۳۱ .

حدیث۹۹۷

امام صادق علیه السلام :
إذا أبغَضَ اللّه ُ عَبدا حَبَّبَ إلَيهِ المالَ ، وبَسَطَ لَهُ الآمالَ ، وألهَمَهُ دُنياهُ ، وَوكَلَهُ إلى هَواهُ ؛ فَرَكِبَ العِنادَ ، وبَسَطَ الفَسادَ ، وظَلَمَ العِبادَ .
امام صادق علیه السلام : هرگاه خداوند ، بنده ای را دشمن داشته باشد ، مال را محبوب او می گرداند ، آرزوهایش را می گستراند ، اندیشه دنیا خواهی را در او می افکند و او را با هوای نفسش وامی گذارد . در نتیجه ، او بر توسن سرکشی سوار می شود ، فساد را می گسترد و به بندگان ، ستم می کند .
أعلام الدين : ۲۷۸ ، بحار الأنوار : ۱۰۳ / ۲۶ / ۳۴ .

حدیث۹۹۸

امام صادق علیه السلام :
إنَّ اللّه َ عز و جل يُبغِضُ كَثرَةَ النَّومِ ، وكَثرَةَ الفَراغِ .
امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جلپُرخوابی و بیکاری بسیار را دشمن می دارد .
الكافي : ۵ / ۸۴ / ۳ عن أبي بصير ، مكارم الأخلاق : ۲ / ۴۲ / ۲۰۹۲ .

حدیث۹۹۹

امام صادق علیه السلام :
ما خَلَقَ اللّه ُ عز و جل شَيئا أبغَضَ إلَيهِ مِنَ الأَحمَقِ ؛ لأَنَّهُ سَلَبَهُ أحَبَّ الأَشياءِ إلَيهِ ؛ وهُوَ العَقلُ .
امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل کسی را که در نزدش دشمن تر از احمق باشد ، نیافرید؛ زیرا وی را از عقل، محروم ساخت که محبوب ترین چیز در نزد اوست .
علل الشرايع : ۱۰۱ / ۱ عن محمّد بن أبي عمير عمّن ذكره ، بحار الأنوار : ۱ / ۸۹ / ۱۶ .

حدیث۱۰۰۰

امام صادق علیه السلام :
لَمّا صَعِدَ موسى عليه السلام إلَى الطّورِ فَنادى رَبَّهُ . . . قالَ : يا رَبِّ ، أيُّ خَلقِكَ أبغَضُ إلَيكَ؟
قالَ : الَّذى يَتَّهِمُنى .
قالَ : ومِن خَلقِكَ مَن يَتَّهِمُكَ ؟ !
قالَ : نَعَم ، الَّذى يَستَخيرُنى فَأَخيرُ لَهُ ، وَالَّذى أقضِى القَضاءَ لَهُ وهُوَ خَيرٌ لَهُ فَيَتَّهِمُنى .
امام صادق علیه السلام : چون موسی علیه السلامبر بالای طور رفت ، پروردگارش را خواند و گفت : پروردگارا ! دشمن ترین آفریدگان در نزدت کیست ؟
فرمود : «کسی که مرا متّهم می دارد» .
پرسید : آیا از آفریدگانت ، کسی هست که تو را متّهم بدارد ؟
فرمود : «آری . کسی که از من خیر می طلبد کند و من برایش خیری برمی گزینم و برایش سرنوشتی رقم می زنم که خیرش در آن است و باز مرا متّهم می دارد» .
قصص الأنبياء : ۱۶۵ / ۱۹۰ عن مقاتل بن سليمان ، بحار الأنوار : ۱۳ / ۳۵۶ / ۵۷ .

از۱۰۰۱تا۱۲۰۰

حدیث۱۰۰۱

امام صادق علیه السلام :
قُلتُ لِأَبى عَبدِاللّه عليه السلام : مَن أبغَضُ الخَلقِ إلَى اللّه ِ؟
قالَ : مَن يَتَّهِمُ اللّه َ .
قُلتُ : وأحَدٌ يَتَّهِمُ اللّه َ ؟!
قالَ : نَعَم ، مَنِ استَخارَ اللّه َ فَجاءَتهُ الخِيَرَةُ بِما يَكرَهُ فَسَخِطَ ، فَذلِكَ يَتَّهِمُ اللّه َ .
المحاسن ـ به نقل از عثمان بن عیسی ، به نقل از یکی از راویان شیعه ـ : از امام صادق علیه السلامپرسیدم : دشمن ترینِ خلق در نزد خداوند کیست ؟
فرمود : «کسی که خدا را متّهم می دارد» .
پرسیدم : مگر کسی خدا را متّهم می دارد ؟
فرمود : «آری . آن که از خداوند ، خیرخواهی می کند و چون خیر با سختی و به صورت ناخوشاینـدِ او برایش پدیدار شد ، خشمگین می شود . این همان کسی است که خدا را متّهم می دارد» .
المحاسن : ۲ / ۴۳۲ / ۲۴۹۹ ، تحف العقول : ۳۶۴ ، جامع الأحاديث للقمّى : ۲۰۴ عن القاسم بن الوليد ، مكارم الأخلاق : ۲ / ۱۰۰ / ۲۲۸۸، بحار الأنوار : ۹۱ / ۲۲۳ / ۲ .

حدیث۱۰۰۲

امام صادق علیه السلام :
ما مِن شَىءٍ مِمّا أحَلَّهُ اللّه ُ عز و جل أبغَضُ إلَيهِ مِنَ الطَّلاقِ . وإنَّ اللّه َ يُبغِضُ المِطلاقَ الذَّوّاقَ .

امام صادق علیه السـلام : هیچ حلالی نزد خداوند ، منفورتر از طلاق نیست . بی گمان ، خداوند ، کسی را که زود به زود طلاق می دهد و همسر عوض می کند ، دشمن می دارد .

الکافی : ۶ / ۵۴ / ۲ عن ابن أبی عمیر عن غیر واحد .

حدیث۱۰۰۳

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عز و جل یُحِبُّ البیتَ الَّذی فیهِ العُرسُ ، ویُبغِضُ البیتَ الذی فیهِ الطَّلاقُ، وما مِن شَیءٍ أبغَضُ إلَی اللّه ِ عز و جل مِنَ الطَّلاقِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جلخانه ای را که در آن عروسی است ، دوست می دارد و خانه ای را که در آن طلاق است ، دشمن می دارد . هیچ چیز در نزد خداوند عز و جلمنفورتر از طلاق نیست .

الکافی : ۶ / ۵۴ / ۳ عن أبی خدیجة .

حدیث۱۰۰۴

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ

امام صادق علیه السـلام : سه چیز ، خشم خداونـد عز و جل را در خود دارد : خواب بـدون شب زنـده داری ، خنـده بدون [موجبات]شگفتی و خوردنِ در حال سیری .

موضعین وکلّها عن أبی بصیر ، روضة الواعظین : ۴۱۹ کلّها عن الإمام الباقر علیه السـلامعنه صلی الله علیه و آله ، تحف العقول : ۴۲ ، بحار الأنوار : ۷۷ / ۱۴۵ / ۴۵ ؛ مسند ابن حنبل : ۷ / ۳۵۹ / ۲۰۶۶۰ عن أبی تمیمة الهجیمی ، سنن أبی داود : ۴ / ۵۶ / ۴۰۸۴ ، السنن الکبری : ۱۰ / ۳۹۹ / ۲۱۰۹۳ ، مسند الطیالسی : ۱۶۷ / ۱۲۰۸ کلّها عن جابر بن سلیم ولیس فیها «والقمیص» ، کنز العمّال : ۱۵ / ۸۸۱ / ۴۳۴۹۶ .

حدیث۱۰۰۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عز و جل یُبغِضُ کَثرَةَ الأَکلِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جلپرخوری را دشمن می دارد .

الکافی : ۶ / ۲۶۹ / ۹ ، المحاسن : ۲ / ۲۳۱ / ۱۷۰۳ کلاهما عن صالح النیلی ، بحار الأنوار : ۶۶/۳۳۵/۲۱ .

حدیث۱۰۰۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تَبارَکَ وتَعالی یُبغِضُ شُهرَةَ اللِّباسِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال ، لباسی را که مایه انگشت نما شدن شخص می شود ، دشمن می دارد .

الکافی : ۶ /۴۴۵/ ۱ عن أبی أیّوب الخزّاز ، مکارم الأخلاق : ۱ / ۲۵۳ / ۷۵۴ ، مشکاة الأنوار : ۳۲۰ ، بحارالأنوار : ۷۹/۳۱۴/۱۵.

حدیث۱۰۰۷

امام صادق علیه السلام :

: قالَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله : إنَّ أحَبَّ السُّبحَةِ إلَی اللّه ِ عز و جلسُبحَةُ الحَدیثِ ، وأبغَضُ الکَلامِ إلَی اللّه ِ عز و جل التَّحریفُ .

قیلَ : یا رَسولَ اللّه ِ وما سُبحَةُ الحَدیثِ ؟

قالَ : الرَّجُلُ یَسمَعُ حِرصَ الدُّنیا وباطِلَها فَیَغتَمُّ عِندَ ذلِکَ ، فَیَذکُرُ اللّه َ عز و جل . وأمَّا التَّحریفُ فَکَقَولِ الرَّجُلِ : إنّی لَمَجهودٌ ، وما لی ، وما عِندی .

امام صادق علیه السلام ـ به نقل از پدرانش ـ : پیامبر خدا فرمود : «محبوب ترین تسبیح در نزد خداوند عز و جل "سُبحه حدیث "و منفورترین سخن در نزد خداوند عز و جل "تجدیف "است» .

پرسیدند : ای پیامبر خدا ! معنای سُبحه حدیث چیست ؟

فرمود : «آن است که انسان ، چون درباره آزمندی و باطلِ دنیا بشنود ، غمگین گردد و در آن هنگام ، به یاد خدا افتد . تجدیف هم مانند این است که شخص بگوید : من درمانده ام ، دستم نمی رسد و چیزی ندارم» .

معانی الأخبار : ۲۵۸ / ۱ عن السکونی ، الجعفریّات : ۲۲۳ عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلام نحوه ، بحارالأنوار : ۷۲ / ۳۲۵ / ۲ .

حدیث۱۰۰۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ رَجُلًا مِن خَثعَم جاءَ إلی رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله فَقالَ : یا رَسولَ اللّه ِ ، أخبِرنی ما أفضَلُ الإِسلامِ؟

قالَ : الإِیمانُ بِاللّه ِ .

قالَ : ثُمَّ ماذا ؟

قالَ : ثُمَّ صِلَةُ الرَّحِم .

قالَ : ثُمَّ ماذا؟

قالَ : الأَمرُ بِالمَعروفِ ، وَالنَّهیُ عَنِ المُنکَرِ .

قالَ : فَقالَ الرَّجُلُ : فَأَیُّ الأَعمالِ أبغَضُ إلَی اللّه ِ ؟

قالَ : الشِّرکُ بِاللّه ِ .

قالَ : ثُمَّ ماذا؟

قالَ : قَطیعَةُ الرَّحِم .

قالَ : ثُمَّ ماذا؟

قالَ : الأَمرُ بِالمُنکَرِ ، وَالنَّهیُ عَنِ المَعروفِ .

الکافی ـ به نقل از عبداللّه بن محمّد ، از امام صادق علیه السلامـ : مردی از قبیله خَثعَم به نزد پیامبر خدا آمد و گفت : ای پیامبر خدا ! مرا از برترین مرحله اسلام ، باخبر ساز .

فرمود : «ایمان به خدا» .

پرسید : پس از آن چیست ؟

فرمود : «آن گاه ، پیوند با خویشان و صله رحم» .

پرسید : پس از آن چیست ؟

فرمود : «امر به معروف و نهی از منکر» .

آن گاه آن مرد گفت : منفورترین کار در نزد خداوند چیست ؟

فرمود : «شرک ورزیدن به خداوند» .

پرسید : پس از آن چیست ؟

فرمود : «بریدن از خویشان» .

پرسید : پس از آن چیست ؟

فرمود : «امر به منکر و نهی از معروف» .

الکافی : ۵ / ۵۸ / ۹ ، تهذیب الأحکام : ۶ / ۱۷۶ / ۳۵۵ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۲۳ ، الفقه المنسوب إلی الإمام الرضا علیه السلام : ۳۷۶ ، المحاسن : ۱/۴۵۴/۱۰۴۸ و ص ۴۵۹/۱۰۶۴ کلاهما عن طلحة بن زید ، مشکاة الأنوار : ۴۹ و ص ۱۶۷ ، روضة الواعظین : ۳۹۹ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۹۶ / ۳۰ .

حدیث۱۰۰۹

امام صادق علیه السلام :

أبغَضُ ما یَکونُ العَبدُ إلَی اللّه ِ عز و جل إذَا امتَلَأَ بَطنُهُ .

امام صادق علیه السلام : منفورترین حالتِ بنده در نزد خداوند عز و جلهنگامی است که شکمش پُر باشد .

الکافی: ۶/۲۶۹/۴ ، المحاسن: ۲/۲۳۱/۱۷۰۷ کلاهما عن أبی بصیر، بحار الأنوار : ۶۶/۳۳۶/۲۵ .

حدیث۱۰۱۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تَبارَکَ وتَعالی أوحی إلی داودَ علیه السلام : ما لی أراکَ وحدانا ؟!

قالَ هَجَرتُ النّاسَ وهَجَرونی فیکَ .

قالَ : فَما لی أراکَ ساکِتا ؟!

قالَ : خَشیَتُکَ أسکَتَتنی .

قالَ : فَما لی أراکَ نَصِبا ؟!

قالَ : حُبُّکَ أنصَبَنی .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال به داوود علیه السلام وحی کرد : «چرا تنهایت می بینم ؟».

گفت : در راه تو از مردم بریده ام و آنان از من بریده اند .

خداوند فرمود : «چرا خاموشت می بینم ؟».

گفت : ترس از تو خاموشم کرده است .

خداوند فرمود : «چرا خسته ات می بینم ؟» .

گفت : محبّت خسته ام ساخته است .

. الأمالی للصدوق: ۲۶۳/۲۸۰ عن یونس بن ظبیان، مشکاة الأنوار: ۲۲۷وفیه من «فما لی أراک ساکتا» إلخ ، بحار الأنوار: ۱۴/۳۴/۳.

حدیث۱۰۱۱

امام صادق علیه السلام :

کانَ عَلِیُّ بنُ الحُسَینِ علیه السلام شَدیدَ الاِجتِهادِ فِی العِبادَةِ ؛ نَهارَهُ صائِمٌ ولَیلَهُ قائِمٌ ، فَأَضَرَّ ذلِکَ بِجِسمِهِ ، فَقُلتُ لَهُ : یا أبَهْ ، کَم هذَا الدُّؤوبُ ؟!

فَقالَ : أتَحَبَّبُ إلی رَبّی لَعَلَّهُ یُزلِفُنی .

امام صادق علیه السلام : امام سجاد علیه السلامدر کار عبادت ، بسیار می کوشید . روز را روزه دار بود و شب را شب زنده دار . این کار به بدنش زیان زد . از این رو به او گفتم : پدر ! این پیوستگی و خستگی در عبادت ، تا کی و برای چیست ؟

فرمود : «بدین ترتیب ، با پروردگارم دوستی می کنم ، تا مرا به خود ، نزدیک سازد» .

المناقب لابن شهرآشوب : ۴ / ۱۵۵ عن معتب ، بحار الأنوار : ۴۶ / ۹۱ / ۷۸ .

حدیث۱۰۱۲

امام صادق علیه السلام :

وَاللّه ِ ما أحَبَّ اللّه َ مَن أحَبَّ الدُّنیا ووالی غَیرَنا ، ومَن عَرَفَ حَقَّنا وأحَبَّنا فَقَد أحَبَّ اللّه َ تَبارَکَ وتَعالی .

امام صادق علیه السلام : به خدا سوگند ، آن که دنیا را دوست دارد و با جز ما دوستی می کند ، خدا را دوست ندارد . هرکه حقّ ما را بشناسد و ما را دوست بدارد ، در حقیقت ، خداوند متعال را دوست داشته است .

الکافی : ۸ / ۱۲۹ / ۹۸ عن حفص بن غیاث ، تحف العقول : ۳۵۷ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۳۷ ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۲۶ / ۹۵ .

حدیث۱۰۱۳

امام صادق علیه السلام :

کانَ فیما ناجَی اللّه ُ عز و جل بِهِ موسَی بنَ عِمرانَ علیه السلام أن قالَ لَهُ : یَابنَ عِمرانَ ، کَذِبَ مَن زَعَمَ أنَّهُ یُحِبُّنی فَإِذا جَنَّهُ اللَّیلُ نامَ عَنّی ؛ ألَیسَ کُلُّ مُحِبٍّ یُحِبُّ خَلوَةَ حَبیبِهِ ؟! ها أنَا ذا ـ یَابنَ عِمرانَ ـ مُطَّلِعٌ عَلی أحِبّائی ، إذا جَنَّهُمُ اللَّیلُ حُوِّلَت أبصارُهُم مِن قُلوبِهِم ، ومُثِّلَت عُقوبَتی بَینَ أعیُنِهِم ، یُخاطِبونّی عَنِ المُشاهَدَةِ ، ویُکَلِّمونّی عَنِ الحُضورِ .

یَابنَ عِمرانَ ، هَب لی مِن قَلبِکَ الخُشوعَ ، ومِن بَدَنِکَ الخُضوعَ ، ومِن عَینَیکَ الدُّموعَ فِی ظُلَمِ اللَّیلِ ، وَادعُنی ؛ فَإِنَّکَ تَجِدُنی قَریبا مُجیبا .

امام صادق علیه السلام : از جمله رازگویی های خداوند عز و جل با موسی بن عمران علیه السلام آن بود که به او فرمود : «ای پور عمران ! دروغ می گوید آن که می پندارد دوستم می دارد و چون شب درآید ، از من غفلت می کند و می خوابد . مگر هر دوستداری ، خلوت با محبوبش را دوست ندارد ؟ ای پور عمران ! اینک این منم که بر دوستانم آگاهم که چون شبْ آنان را فرو پوشد ، دیده دلشان می گردد و کیفرم (مجازاتم) پیش چشمانشان پدیدار می شود و چنان با من سخن می گویند که گویی مرا می بینند و چنان مرا مخاطب می سازند که گویی در حضورم هستند .

ای پور عمران ! از قلبتْ شکستگی ، از تنتْ افتادگی و از چشمانتْ اشک ها را در تاریکی شب ، نثار من کن و مرا بخوان که مرا

نزدیک و اجابت کننده خواهی یافت» .

الأمالی للصدوق : ۴۳۸ / ۵۷۷ عن المفضّل بن عمر ، روضـهٔ الواعظین : ۳۶۱ ، بحار الأنوار : ۱۳ / ۳۲۹ / ۷ وراجع أعلام الدین: ۲۶۳، إرشادالقلوب: ۹۳؛ وراجع ربیع الأبرار: ۲/۹۵ ، عیون الأخبار لابن قتیبهٔ : ۲/۳۰۰ .

حدیث۱۰۱۴

امام صادق علیه السلام :

: المُشـتاقُ لا یَشـتَهی طَعاما ، ولا یَلتَذُّ شَرابا ، ولا یَستَطیبُ رُقادا ، ولا یَأنَسُ حَمیما ، ولا یَأوی دارا ، ولا یَسکُنُ عُمرانا ، ولا یَلبَسُ لَیِّنا ، ولا ـ یَقِرُّ قَرارا ، ویَعبُـدُ اللّه َ لَیلًا ونَهارا راجِیا بِأَن یَصِلَ إلی مَا اشـتاقَ إلَیهِ ، ویُناجِیَهُ بِلِسانِ الشَّوقِ مُعَبِّرا عَمّا فی سَـریرَتِهِ ، کَما أخبَرَ اللّه ُ تَعالی عَن موسَی علیه السلام فی میعادِ رَبِّهِ بِقَولِهِ : «وَ عَجِلْتُ إِلَیْکَ رَبِّ لِتَرْضَی »

امام صادق علیه السلام ـ در آنچه به ایشان نسبت داده شده است ـ : مشتاق ، نه میل به غذا دارد ، نه از نوشیدنی ای لذّت می برد ، نه خوابی خوش دارد ، نه با دوستی انس می گیرد ، نه به خانه ای روی می آورد ، نه در جایی آبادان ، منزل می کند ، نه لباسی نرم به تن می کنـد و نه هیـچ قرار و آرامی دارد . شب و روز ، خـدا را عبادت می کنـد و آرزومنـد رسیدن به چیزی است که اشتیاقش را دارد و با زبان شوقِ خود که از نهانش خبر می دهـد ، با او راز می گویـد ؛ همان گونه که خداوند ، از میعاد موسـی بن عمران علیه السـلامبا پروردگارش ، چنین خبر می دهد : «پروردگارا ! به سویت شـتافتم تا خشـنود گردی» . پیامبر صلی الله علیه و آله حال شوق موسی علیه السلامرا به پروردگارش چنین توضیح داده که آن حضرت در مدت چهل روز که رفت و آمدش به میقات طول کشید ، نه چیزی خورد ، و نه چیزی آشامید ، و نه خوابید ، و نه به چیزی از این کارها میل پیدا کرد .

پس هر گـاه به میـدان شوق گام نهادی ، بر نفْست و خواسـته دنیایی ات [به نشانه ترک آنها]تکبیر بزن و آنچه را بـدان انس داری ، واگـذار و از هر چیزی جز معشوقت پرهیز نمـا و میـان زنـدگی و مرگـت ، بانـگ «لبیـک ، اللهم لبیک!» سـر ده که خداونـد متعال ، پاداشت را عظیم گرداند . حکایت

مشتاق ، حکایت غریق است که اندیشه ای جز رهایی خویش ندارد و هر چیزی جز آن را فراموش می کند .

طه : ۸۴ .

حدیث۱۰۱۵

امام صادق علیه السلام :

قُلتُ لِأَبی عَبدِاللّه علیه السـلام : إنَّ مَن قَبلَنا یَقولونَ : إنَّ اللّه َ تبارَکَ وتَعالی إذا أحَبَّ عَبدا نَوَّهَ بِهِ مُنَوِّهٌ مِنَ السَّماءِ : إنَّ اللّه َ یُحِبُّ فُلانا فَأَحِبّوهُ،فَتُلقی لَهُ المَحَبَّةُ فی قُلوبِ العِبـادِ ، فَإِذا أبغَضَ اللّه ُ تَعالی عَبـدا نَوَّهَ مُنَوِّهٌ مِنَ السَّماءِ : إنَّ اللّه َ یُبغِضُ فُلانا فَأَبغِضوهُ ، قالَ : فَیُلقِی اللّه ُ لَهُ البَغضاءَ فی قُلوبِ العِبادِ ؟

قـالَ : کـانَ علیه السـلام مُتَّکِئا فَاسـتَوی جالِسا ، فَنَفَضَ یَـدَهُ ثَلاثَ مَرّاتٍ یَقولُ : لا ، لَیسَ کَما یَقولونَ ، ولکِنَّ اللّه َ عز و جل إذا أحَبَّ عَبدا أغری بِهِ النّاسَ فِی الأَرضِ ؛ لِیَقولوا فیهِ فَیُؤثِمَهُم ویَأجُرَهُ ، وإذا أبغَضَ اللّه ُ عَبدا حَبَّبَهُ إلَی النّاسِ ؛ لِیَقولوا فیهِ فَیُؤثِمَهُم ویُؤثِمَهُ .

ثُمَّ قالَ علیه السـلام : مَن کانَ أحَبَّ إلَی اللّه ِ مِن یَحیَی بنِ زَکَرِیّا علیه السـلام ؟! أغراهُم بِهِ حَتّی قَتَلوهُ . ومَن کانَ أحَبَّ إلَی اللّه ِ عز و جل مِن عَلِیِّ بنِ أبی طالِبٍ علیه السـلام ؟! فَلَقِیَ مِنَ النّاسِ ما قَد عَلِمتُم . ومَن کانَ أحَبَّ إلَی اللّه ِ تَعالی مِنَ الحُسَـینِ بنِ عَلِیٍّ صَـلَواتُ اللّه ِ عَلَیهِ ؟! فَأَغراهُم بِهِ حَتّی قَتَلوهُ .

معانی الأخبار ـ به نقل از احمـد بن محمّـد بن عیسـی ، از مفَضَّل بن عمر ـ : به امام صادق علیه السـلام گفتم : اطرافیان ما می گویند:

هر گاه خداوند متعال ، بنده ای را دوست بدارد، کسی در آسمان ، او را بلند آوازه می سازد و می گوید : خداوند ، فلانی را دوست دارد. پس دوستش بدارید. در نتیجه ، محبّتش در دل های بندگان خدا افکنده می شود و چون خداوند متعال، بنده ای را دشمن بدارد ، کسی در آسمان اعلام می دارد . خداوند، فلانی را دشمن می دارد . پس او را دشمن بدارید . در نتیجه ، دشمنی او در دل های بندگان خدا افکنده می شود .

حضرت تکیه داده بود. نشست و سه بار دستانش را تکان داد و بر یکدیگر زد و فرمود : «نه ! چنین نیست که می گویند؛ لیکن خداوند عز و جل

هر گاه بنده ای را دوست بدارد ، مردم را بر آن می دارد تا از او بدگویی کنند و در نتیجه، آنان را گناهکار کند و به او پاداش دهد، و هر گاه خداوند عز و جل بنده ای را دشمن بدارد ، او را محبوب مردم می گرداند تا درباره اش به نیکی سخن بگویند و در نتیجه، او را و آنان را گناهکار کند» .

سپس حضرت فرمود : «چه کسی نزد خداوند ، محبوب تر از یحیی بن زکریا علیه السلامبود ؟ مردم را بر او شوراند تا او را کشتند . چه کسی نزد خداوند عز و جلمحبوب تر از علی بن ابی طالب علیه السلام بود ؟ در حالی که می دانید که از دست مردم چه کشید. چه کسی نزد خداوند متعال ، محبوب تر از حسین بن علی علیهماالسلام بود ؟ امّا مردم را بر او شوراند تا او را کشتند» .

معانی الأخبار : ۳۸۱ / ۱۱ ، مشکاۂ الأنوار : ۲۸۶ ، المؤمن : ۲۰ / ۱۸ ، أعلام الدین : ۴۳۴ وزاد فی آخرهما «ومن کان أبغض إلی اللّه من أبی فلان وفلان ، لیس کما قالوا» وکلّها نحوه ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۳۷۱ / ۲ .

حدیث۱۰۱۶

امام صادق علیه السلام :

کانَ أمیرُالمُؤمِنینَ علیه السلام یَقولُ وهُوَ ساجِدٌ : اِرحَم ذُلّی بَینَ یَدَیک، وتَضَرُّعی إلَیکَ، ووَحشَتی مِنَ النّاسِ ، واُنسی

امام صادق علیه السلام : امیر مؤمنان در حال سجده می گفت : «بر ذلّتم در برابر خودت، مویه ام برایت ، گریزم از مردم و همدمی ام با تو، رحم کن ، ای کریم !» .

فی الطبعۂ المعتمدۂ «وآنسنی» ، والصحیح ما أثبتناه کما فی مرآۂ العقول : ۱۵ / ۱۳۹ .

حدیث۱۰۱۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الدُّنیا یُعطیهَا اللّه ُ عز و جل مَن أحَبَّ ومَن أبغَضَ ، وإنَّ الإیمانَ لا یُعطیهِ إلاّ مَن أحَبَّهُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل دنیا را هم به کسی که دوستش دارد و هم به کسی که دشمنش می دارد،می بخشد؛ امّا ایمان را جز به کسی که دوستش دارد، نمی بخشد .

الکافی : ۲ / ۲۱۵ / ۴ ، المحاسن : ۱ / ۳۴۲ / ۷۰۵ کلاهما عن میسّر ، تحف العقول : ۳۷۴ ، مشکاۂ الأنوار : ۲۹۱ وفیه «أهل صفوته من خلقه» بدل «من أحبّه» ، بحار الأنوار : ۶۸ / ۲۰۴ / ۵ .

حدیث۱۰۱۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ إذا أحَبَّ عَبدا بَعَثَ إلَیهِ مَلَکا ، فَیَقولُ : أسقِمهُ ، وشَدِّد

البَلاءَ عَلَيهِ ، فَإذا بَرَأَ مِن شَيءٍ فَابتَلِهِ لِما هُوَ أشَدُّ مِنهُ وقَوِّ عَلَيهِ حَتّى يَذكُرَني ؛ فَإنّي أشتَهي أن أسمَعَ دُعاءَهُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند هرگاه بنده ای را دوست بدارد ، فرشته ای به سوی او می فرستد و می گوید : «بیمارش کن و بلا را بر او سخت کن . پس هرگاه از

بیماری بهبود یابد ، او را به سخت تر از آن گرفتار کن و بیماری را بر او سخت گردان تا مرا یاد کند ؛ زیرا که من خوش دارم دعایش را بشنوم» .

المؤمن: ۲۶/۴۴ ، وراجع التمحيص: ۵۵/۱۱۱ ، بحار الأنوار: ۹۳/۳۷۱/۱۳؛ المعجم الكبير: ۸/۱۶۶/۷۶۹۷، شُعب الإيمان : ۷ / ۱۴۹ / ۹۸۰۱ .

حدیث۱۰۱۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ عَظيمَ الأَجرِ لَمَعَ عَظيمِ البَلاءِ ، وما أحَبَّ اللّه ُ قَوما إلّا ابتَلاهُم .

امام صادق علیه السلام : پاداش بزرگ ، همراه بلای بزرگ است و خداوند ، مردمی را دوست نمی دارد ، مگر آن که مبتلایشان می کند .

الكافي : ۲ / ۲۵۲ / ۳ و ص ۱۰۹ / ۲ ، التمحيص : ۳۱ / ۶ كلّها عن زيد الشحّام ، المؤمن : ۲۴ / ۳۶ ، مشكاة الأنوار : ۲۹۷ ، بحار الأنوار : ۷۱ / ۴۰۸ / ۲۱ .

حدیث۱۰۲۰

امام صادق علیه السلام :

إذا أحَبَّ اللّه ُ تَعالى عَبدا ألهَمَهُ العَمَلَ بِثَمانِ خِصالٍ : غَضِّ البَصَرِ عَنِ المَحارِمِ ، وَالخَوفِ مِنَ اللّه ِ جَلَّ ذِكرُهُ ، وَالحَياءِ ، وَالحلفِ

امام صادق علیه السلام : هرگاه خداوند ، بنده ای را دوست بدارد ، عمل به هشت صفت را به او الهام می فرماید : چشمْ فرو پوشیدن از گناهان ، ترس از خداوند عز و جل ، شرم ، بردباری ، شکیبایی ، امانتداری ، راستی و بخشندگی .

هكذا في المصدر ، والصحيح «الحلم» .

حدیث۱۰۲۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ مِمّا أوحَى اللّه ُ إلى موسى عليه السلام وأنزَلَ عَلَيهِ فِي التَّوراةِ : إنّي أنَا اللّه ُ لا إلهَ إلاّ أنَا ، خَلَقتُ الخَلقَ ، وخَلَقتُ الخَيرَ وأجرَيتُهُ عَلى يَدَي مَن اُحِبُّ ، فَطوبى لِمَن أجرَيتُهُ عَلى يَدَيهِ .

امام صادق علیه السلام : از جمله آنچه خداوند به موسی علیه السلام وحی کرد و در تورات بر او نازل فرمود ، این بود : «من خدایی هستم که جز من خدایی نیست . خلق را آفریدم و خیر را آفریدم و عمل به آن را بر دستان آن که دوست دارم ، جاری ساختم . پس خوشا به حال آن که خیر را بر دستانش جاری می سازم !» .

الكافي : ۱/۱۵۴/۱ ، المحاسن : ۱/۴۴۰/۱۰۱۸ كلاهما عن معاوية بن وهب ، بحار الأنوار : ۵ / ۱۶۰ / ۱۸ .

حدیث۱۰۲۲

امام صادق علیه السلام :

الفَقرُ مَخزونٌ عِندَ اللّه کَالشَّهادَةِ ، ولا یُعطیهِما إلاّ مَن أحَبَّ مِن عِبادِهِ المُؤمِنینَ .

امام صادق علیه السلام : فقر ، همچون شهادت ، در خزانه خداوند است و آن را جز به بندگان مؤمنی که دوستشان دارد ، نمی بخشد .

مشکاة الأنوار : ۲۹۱ ، جامع الأخبار : ۳۰۶ / ۸۳۸ ، التمحیص : ۵۱ / ۹۶ عن عبداللّه بن سنان نحوه ، بحارالأنوار: ۷۲ / ۵۲ / ۸۱ .

حدیث۱۰۲۳

امام صادق علیه السلام :

اِجتَهَدتُ فِی العِبادَةِ وأنَا شابٌّ ، فَقالَ لی أبی : یا بُنَیَّ ، دونَ ما أراکَ تَصنَعُ ؛ فَإِنَّ اللّه عز و جلإذا أحَبَّ عَبدا رَضِیَ عَنهُ بِالیَسیرِ .

امام صادق علیه السلام : در جوانی ، سخت در عبادت کوشا بودم . پدرم به من فرمود : «پسرکم ! کمتر از آنچه می بینم ، خودت را رنجه ساز که خداوند عز و جل هرگاه بنده ای را دوست بدارد ، از او به کم ، خشنود می شود» .

الکافی : ۲ / ۸۷ / ۵ عن حفص بن البختری وغیره ، بحار الأنوار: ۷۱ / ۲۱۳ / ۷ .

حدیث۱۰۲۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه عز و جل إذا أحَبَّ عَبدا فَعَمِلَ عَمَلاً قَلیلاً جَزاهُ بِالقَلیلِ الکَثیرَ ، ولَم
یَتعاظَمهُ أن یَجزِیَ بِالقَلیلِ الکَثیرَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جلهرگاه بنده ای را دوست بدارد و او اندک کار خیری انجام دهد ، در برابر آن اندک ، به او پاداشِ بسیار می دهد و
دادن پاداش بسیار در برابر کارِ اندک ، بر او سنگین نمی آید .

الکافی : ۲ / ۸۶ / ۳ عن حنان بن سدیر ، بحار الأنوار: ۷۱ / ۲۱۳ / ۵ .

حدیث۱۰۲۵

امام صادق علیه السلام :

إذا أحَبَّ اللّه تَعالی عَبدا ألهَمَهُ الطّاعَةَ ، وألزَمَهُ القَناعَةَ ، وفَقَّهَهُ فِی الدّینِ ، وقَوّاهُ بِالیَقینِ ؛ فَاکتَفی بِالکَفافِ ، وَاکتَسی بِالعَفافِ . وإذا أبغَضَ اللّه عَبدا حَبَّبَ إلَیهِ المالَ ، وبَسَطَ لَهُ الآمالَ ، وألهَمَهُ دُنیاهُ ، ووَکَلَهُ إلی هَواهُ ؛ فَرَکِبَ العِنادَ ، وبَسَطَ الفَسادَ ، وظَلَمَ العِبادَ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه خداوند متعال ، بنده ای را دوست بدارد ، فرمانبری را به او الهام می کند ، قناعت را همراهش می سازد ، فهم عمیق در دین را ارزانی اش می دارد و با یقین ، او را نیرومند می کند . در نتیجه آن بنده به روزیِ مورد نیازش بسنده می کند و لباس عفّت می پوشد .

و هرگاه خداوند ، بنده ای را دشمن بدارد ، مال را محبوبش می گرداند و آرزوهایش را می گستراند و دنیاخواهی را به او الهام می کند و او را به هوای نفسش وا می گذارد . در نتیجه ، آن بنده بر توسن سرکشی می نشیند ، دامنه فساد را می گسترانَد و به بندگان ، ستم می کند .

أعلام الدین : ۲۷۸ ، بحار الأنوار : ۱۰۳ / ۲۶ / ۳۴ .

حدیث۱۰۲۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ إذا أحَبَّ عَبدا عَصَمَهُ ، (وجَعَلَ غَناهُ فی نَفسِهِ) ، وجَعَلَ ثَوابَهُ بَینَ عَینَیهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند ، هرگاه بنده ای را دوست بدارد ، او را از گناهان ، حفظ می کند ، و بی نیازی اش را در جانش قرار می دهد ، و پاداشش را برابر چشمانش می نهد .

المؤمن : ۳۵ / ۷۲ ، أعلام الدین : ۴۳۸ وفیه «عظّمه» بدل «عصمه» و «نوره» بدل «ثوابه» .

حدیث۱۰۲۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عز و جل أدَّبَ نَبِیَّهُ عَلی مَحَبَّتِهِ ، فَقالَ : «وَ إِنَّکَ لَعَلَی خُلُقٍ عَظِیمٍ » .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جلپیامبرش را بر اساس محبّت خود ، تربیت کرد و فرمود : «در حقیقت ، تو را خویی است والا» و نیز خداوند عز و جلفرمود : «هرکه از پیامبر فرمان بَرد ، از خداوندْ فرمان برده است» .

القلم : ۴ .

حدیث۱۰۲۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّما اُولُو الألبابِ الَّذینَ عَمِلوا بِالفِکرَةِ حَتّی وَرِثوا مِنهُ حُبَّ اللّه ِ ؛ فَإِنَّ حُبَّ اللّه ِ إذا وَرِثَهُ القَلبُ استَضاءَ ، وأسرَعَ إلَیهِ اللُّطفُ ، فَإِذا نَزَلَ مَنزِلَةَ اللُّطفِ صارَ مِن أهلِ الفَوائِدِ ؛ تَکَلَّمَ بِالحِکمَةِ ، فَإِذا تَکَلَّمَ بِالحِکمَةِ صارَ صاحِبَ فِطنَةٍ ، فَإِذا نَزَلَ مَنزِلَةَ الفِطنَةِ عَمِلَ بِها فِی القُدرَةِ ، فَإِذا عَمِلَ بِها فِی القُدرَةِ عَرَفَ الأَطباقَ السَّبعَةَ ، فَإِذا بَلَغَ إلی هذِهِ المَنزِلَةِ صارَ یَتَقَلَّبُ فِکرُهُ بِلُطفٍ وحِکمَةٍ وبَیانٍ ، فَإِذا بَلَغَ هذِهِ المَنزِلَةَ جَعَلَ شَهوَتَهُ ومَحَبَّته

امام صادق علیه السلام : خردمندان ، در حقیقت ، کسانی هستند که اندیشه شان را به کار بستند ، تا آن که از آن ، خدا دوستی را به میراث بردند ؛ زیرا چون قلبْ خدا دوستی را به میراث بَرَد ، روشنی می گیرد و لطف و توجّه به سویش می شتابد. پس چون به منزلت لطف و توجّه برسد، از فایده مندان می گردد؛ یعنی حکیمانه سخنی می گوید . پس چون حکیمانه سخن بگوید ، دارای هشیاری و زیرکی می شود . پس چون به منزلتِ زیرکی برسد ، آن را در راه قدرت به کار می برد و چون آن را در راه قدرت به کار بَرَد ، طبقات هفتگانه را می شناسد و چون به این منزلت برسد ، اندیشه اش با لطف ، حکمت و بیان ، همراه می شود و آنها را به کار می بندد و چون به این منزلت برسد ، خواسته و دوستی اش را در راه خالق خود قرار می دهد . پس چون چنین کرد ، به منزلتِ بزرگ تر می رسد و خدا را با چشمِ دلش می بیند و حکمت را از راهی جز راه حکیمان به میراث می بَرد ، و علم را از راهی جز راه عالمان به میراث می بَرَد و صدق را از راهی جز راه صدّیقان به میراث می برد .

فی المصدر «مَحَبَّهُ» والصحیح ما أثبتناه .

حدیث۱۰۲۹

امام صادق علیه السلام :

مَن أحَبَّ اللّهَ أحَبَّهُ اللّهُ ، ومَن أحَبَّهُ اللّهُ عز و جل كانَ مِن الآمِنينَ .

امام صادق علیه السلام : هر کس خدا را دوست بدارد ، خدا دوستش می دارد و هر کس خدا دوستش بدارد ، از ایمنان خواهد بود .

الخصال : ۱۸۸ / ۲۵۹ ، علل الشرايع : ۱۳ / ۸ ، الأمالي للصدوق : ۹۲ / ۶۵ كلّها عن يونس بن ظبيان ، روضة الواعظين : ۴۵۶ وفيه «وكان» بدل «ومن أحبّه اللّه عز و جل كان » ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۱۸ / ۹ .

حدیث۱۰۳۰

امام صادق علیه السلام :

: نَجوَى العارِفينَ تَدورُ عَلى ثَلاثَةِ اُصولٍ : الخَوفِ ، وَالرَّجاءِ ، وَالحُبِّ. فَالخَوفُ فَرعُ العِلمِ، وَالرَّجاءُ فَرعُ اليَقينِ، وَالحُبُّ فَرعُ المَعرِفَةِ . فَدَليلُ الخَوفِ الهَرَبُ ، ودَليلُ الرَّجاءِ الطَّلَبُ ، ودَليلُ الحُبِّ إيثارُ المَحبوبِ عَلى ما سِواهُ .

فَإذا تَحَقَّقَ العِلمُ فِي الصَّدرِ خافَ . وإذا صَحَّ الخَوفُ هَرَبَ . وإذا هَرَبَ نَجا . . . وإذا تَمَكَّنَ مِنهُ رَجا . وإذا وَجَدَ حَلاوَةَ الرَّجاءِ طَلَبَ . وإذا وُفِّقَ لِلطَّلَبِ وَجَدَ . وإذا تَجَلّى ضِياءُ المَعرِفَةِ فِي الفُؤادِ هاجَ ريحُ المَحَبَّةِ ، وإذا هاجَ ريحُ المَحَبَّةِ استَأنَسَ (في) ظِلالِ المَحبوبِ ، وآثَرَ المَحبوبَ عَلى ما سِواهُ ، وباشَرَ أوامِرَهُ، وَاجتَنَبَ نَواهِيَهُ . وإذَا استَقامَ عَلى بِساطِ الاُنسِ بِالمَحبوبِ ـ مَعَ أداءِ أوامِرِهِ وَاجتِنابِ نَواهيهِ ـ وَصَلَ إلى روحِ المُناجاةِ .

مصباح الشریعة ـ در سخنی که به امام صادق علیه السلام نسبت داده شده است ـ : مناجات عارفان ، بر سه اصل می چرخد : بیم ، امید و دوستی .

بیم، خود، زاده دانش است و امید ، زاده یقین و دوستی ، زاده شناخت .

نشانِ بیم ، گریز است و نشانِ امید ، جستجوست و نشانِ دوستی ، مقدّم داشتن محبوب بر جز اوست .

پس چون دانش در سینه پدیدار شد ، شخصْ بیمناک می شود و چون بیم درست گردد ، شخصْ گریزان می گردد و چون بگریزد ، نجات می یابد ... و چون دلش استوار گردد ، امید می بندد و چون شیرینی امید را دریابد ، به جستجو برمی آید و چون توفیق جستجویش دهند ، می یابد . هرگاه روشنی شناخت بر دل بتابد ، نسیم دوستی می وزد و چون نسیم دوستی بوزد ، شخص در سایه سار محبوب ، انس می گیرد و محبوب را بر جز او رجحان می نهد و با فرمان هایش همگام می شود و از نافرمانی هایش دوری می گزیند و چون کنار بساط انس با محبوب ، استقامت ورزد و فرمان هایش را به جای آورد و از نافرمانی او بپرهیزد ، به روح مناجات ، دست می یابد .

مصباح الشريعة : ۱۲ ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۲۲ / ۲۲ .

حدیث۱۰۳۱

امام صادق علیه السلام :

: حُبُّ اللّه ِ إذا أضاءَ عَلى سِرِّ عَبدٍ أخلاهُ عَن كُلِّ شاغِلٍ . وكُل
ذِكرٍ سِوَى اللّه ِ تعالى ظُلمَةٌ . وَالمُحِبُّ أخلَصُ النّاسِ سِرّا للّه ِ تَعالى ، وأصدَقُهُم قَولاً ، وأوفاهُم عَهدا ، وأزكاهُم عَمَلاً ، وأصفاهُم ذِكرا ، وأعبَدُهُم نَفسا ، يَتَباهَى المَلائِكَةُ بِهِ عِندَ مُناجاتِهِ ، ويَفخَرُ بِرُؤيَتِهِ ، وبِهِ يَعمُرُ اللّهُ بِلادَهُ ، وبِكَرامَتِهِ يُكرِمُ عِبادَهُ ، يُعطيهِم إذا سَأَلوا بِحَقِّهِ ، ويَدفَعُ عَنهُمُ البَلايا بِرَحمَتِهِ . فَلَو عَلِمَ الخَلقُ ما مَحَلُّهُ عِندَ اللّه ِ ومَنزِلَتُهُ لَدَيهِ ما تَقَرَّبوا إلَى اللّه ِ تَعالى إلاّ بِتُرابِ قَدَمَيهِ .

مصباح الشریعة ـ در سخنی که به امام صادق علیه السلام نسبت داده شده است ـ : دوستی خدا چون بر ضمیر بنده ای بتابد ، او را از هر مشغولیتی می پردازد

(خالی می کند) . هر یادی جز یاد خداوند متعال ، تاریکی است . شخص دوستدار ، ضمیرش از همه مردم برای خدا خالص تر، سخنش راست تر، عهدش وفادارانه تر ، کردارش پاک تر، یادش پاکیزه تر و جانش بنده تر است . چون مناجات کند ، فرشتگان به او مباهات می ورزند و به دیدارش افتخار می کنند . خداوند به سبب او ، سرزمین ها را آباد می کند ، و به سبب گرامیداشت او ، بندگانش را گرامی می دارد و به سبب حقّ او ، چون بندگان از او درخواستی کنند ، به آنان می بخشد ، و به سبب رحمت بر او ، بلاها را از آنان برطرف می کند . اگر خلق می دانستند که وی در نزد خداوند ، چه جایگاه و منزلتی دارد ، جز با خاکِ پای او ، به خداوند عز و جلتقرّب نمی جستند .

مصباح الشریعهٔ : ۵۲۱ ، بحار الأنوار : ۷۰ / ۲۳ / ۲۳ .

حدیث۱۰۳۲

امام صادق علیه السلام :

حُبُّ أولِیاءِ اللّهِ وَ الوِلایَةُ لَهُم واجِبَةٌ ، وَ البَراءَةُ مِن أعدائِهِم واجِبَةٌ .

امام صادق علیه السلام : دوست داشتن اولیای خدا و همدلی با آنان ، واجب است ؛ بیزاری از دشمنانشان نیز واجب است .

الخصال : ۶۰۷ / ۹ عن الأعمش ، بحار الأنوار : ۲۷ / ۵۲ / ۳ .

حدیث۱۰۳۳

امام صادق علیه السلام :

کُلُّ مَن لَم یُحِبَّ عَلَی الدّینِ و لَم یُبغِض عَلَی الدّین فَلا دینَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : هرکه بر اساس دین ، دوستی نکند و بر اساس دین ، دشمنی نورزد ، دین ندارد .

الکافی : ۲ / ۱۲۷ / ۱۶ عن إسحاق بن عمّار ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۵۰ / ۲۷ .

حدیث۱۰۳۴

امام صادق علیه السلام :

مَن سَرَّهُ أن یَلقَی اللّه َ و هُوَ مُؤمِنٌ حَقّا حَقّا فَلیَتَوَلَّ اللّه َ و رَسولَهُ وَالَّذینَ آمَنوا ، وَ لَیبرَأ إلَی اللّه ِ مِن عَدُوِّهِم ، و یُسَلِّم لِمَا انتَهی إلَیهِ مِن فَضلِهِم .

امام صادق علیه السلام : هرکه شادمان می شود که خدا را در حالی ببیند که به حقیقتْ مؤمن است ، باید با خدا و پیامبرش و کسانی که ایمان آورده اند ، دوستی کند و از دشمنان آنها ، بیزاری جوید و فضایلی را که از آنها به وی رسیده است ، بپذیرد .

الکافی : ۸ / ۱۰ / ۱ عن إسماعیل بن جابر ، بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۱۹ / ۹۳ .

حدیث۱۰۳۵

امام صادق علیه السلام :

قالَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله لِأَصحابِهِ : أیُّ عُرَی الإیمانِ أوثَقُ ؟

فَقالوا : اللّه ُ و رَسولُهُ أعلَمُ ، و قالَ بَعضُهُم : الصَّلاةُ ، و قالَ بَعضُهُم : الزَّکاةُ ، و قالَ بَعضُهُم : الصِّیامُ ، و قالَ بَعضُهُم : الحَجُّ وَ العُمرَةُ ، و قالَ بَعضُهُم : الجِهادُ .

فَقـالَ رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آله : لِكَـلٍّ مـا قُلتُم فَضـلٌ و لَيسَ بِهِ، و لكِن أوثَقُ عُرَى الإيمـانِ الحُبُّ فِى اللّهِ وَ البُغضُ فِى اللّهِ ، و تَوالى (وتَوَلّى) أولِياءِ اللّهِ وَ التَّبَرّى مِن أعداءِ اللّهِ .

امام صادق عليه السلام : پيامبر خدا به يارانش فرمود : «استوارترين دستاويز ايمان ، كدام است ؟».

گفتند : خدا و پيامبرش داناترند .

برخى از آنان گفتند : نماز است .

پاره اى گفتند : زكات است .

عدّه اى گفتند : روزه است .

گروهى گفتند : حج و عمره است .

برخى نيز گفتند : جهاد است .

پيامبر خدا فرمود : «هر آنچه گفتيد ، فضيلتى دارد؛ امّا آن نيست . بلكه استوارترين دستاويز ايمان ، دوستى در راه خدا و دشمنى در راه خدا و دوستى كردن با دوستان خدا و بيزارى جستن از دشمنان خداست» .

الكافى : ۲ / ۱۲۵ / ۶ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۱ / ۹۳۹ و ص ۲۶۷ / ۵۱۸ كلّها عن عمرو بن مدرك الطائى عن الإمام الصادق عليه السلام ، معانى الأخبار : ۳۹۸ / ۵۵ عن علىّ بن مروك الطائى عن الإمام الصادق عن آبائه عليهم السلامعنه صلى الله عليه و آله ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۴۲ / ۱۷ وراجع الاختصاص : ۳۶۵ ؛ وراجع شُعب الإيمان : ۱ / ۴۶ / ۱۳ ، الإخوان : ۸۶ / ۱ .

حديث۱۰۳۶

امام صادق عليه السلام :

مِن أوثَقِ عُرَى الإيمانِ أن تُحِبَّ فِى اللّهِ و تُبغِضَ فِى اللّهِ ، وتُعطِىَ فِى اللّهِ و تَمنَعَ فِى اللّهِ .

امام صادق عليه السـلام : از اسـتوارترين دستاويزهاى ايمان ، آن است كه در راه خدا دوست بدارى ، در راه خدا دشمن بدارى ، در راه خدا ببخشى و در راه خدا نبخشى .

الكافى : ۲ / ۱۲۵ / ۲ ، ثواب الأعمـال : ۲۰۲ / ۱ ، الأمالى للمفيـد : ۱۵۱ / ۱ ، الأمالى للصدوق : ۶۷۴ / ۹۱۱ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۰ / ۹۳۲ كلّها عن سـعيد الأعرج ، الزهد للحسـين بن سعيد : ۱۷ / ۳۵ ، تحف العقول : ۳۶۲ ، روضة الواعظين : ۴۵۷ ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۳۶ / ۲ .

حديث۱۰۳۷

امام صادق عليه السلام :

المُؤمِنُ أخُو المُؤمِنِ كَالجَسَـدِ الواحِـدِ ؛ إن اشـتَكى شَـيئا مِنهُ وَجَـدَ ألَمَ ذلِكَ فى سائِرِ جَسَدِهِ . وأرواحُهُما مِن روحٍ واحِدَةٍ ، وإنَّ روحَ المُؤمِنِ لَأَشَدُّ اتِّصالاً بِروحِ اللّهِ مِنِ اتِّصالِ شُعاعِ الشَّمسِ بِها .

امام صادق عليه السـلام : مؤمن ، برادرِ مؤمن است ، همچون يک پيكر كه اگر عضوى از آن بنالد ، [شـخص دردمند]درد آن را در ساير اعضاى خود مى بيند ؛ و روح هايشان از يک روح است و پيوسـتگىِ روحِ مؤمن به روح خدا ، بيشتر از پيوستگىِ پرتو خورشيد به خورشيد است .

الكافى : ۲ / ۱۶۶ / ۴ ، مصادقـة الإخوان : ۱۵۱ / ۲ كلاهما عن أبى بصـير ، المؤمن : ۳۸ / ۸۶ ، الاختصاص : ۳۲ وفيهما «روح اللّه » بدل «روح واحدة» ، بحار الأنوار : ۷۴/۲۶۸/۸ و ص ۲۷۷ / ۹ .

حدیث۱۰۳۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّمَا المُؤمِنونَ إخوَةٌ بَنو أبٍ واُمٍّ ، وإذا ضَرَبَ عَلى رَجُلٍ مِنهُم عِرقٌ سَهَرَ لَهُ الآخَرونَ .

امـام صـادق علیه السـلام : در حقیقت ، مؤمنـان ، برادرنـد ؛ فرزنـدان یـک پـدر و مـادر ، و هر گاه یکی از آنان بیمار شود ، دیگران برایش بی خوابی می کشند .

الکافی : ۲ / ۱۶۵ / ۱ عن المفضّل بن عمر ، المؤمن : ۳۸ / ۸۴ ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۶۴ / ۴ .

حدیث۱۰۳۹

امام صادق علیه السلام :

قَد یَکونُ حُبٌّ فِی اللّهِ و رَسولِهِ ، و حُبٌّ فِی الدُّنیا ، فَما کانَ فِی اللّهِ ورَسولِهِ فَثَوابُهُ عَلَى اللّهِ ، و ما کانَ فِی الدُّنیا فَلَیسَ بِشَیءٍ .

امام صادق علیه السـلام : دوستی ، گاه در راه خـدا و پیامبرش است و گاه در راه دنیاست . پس آنچه در راه خـدا و پیامبرش باشـد ، پاداش آن بر عهده خداست و آنچه در راه دنیا باشد ، پوچ و بی اثر است .

الکافی : ۲ / ۱۲۷ / ۱۳ ، المحـاسن : ۱ / ۴۱۴ / ۹۴۸ کلاهما عن بشـیر الکناسـی و ص ۲۶۳ / ۵۰۶ ، تفسـیر العیّاشی : ۱ / ۱۶۷ / ۲۶ کلاهما عن بشیر الـدهّان وفیه «حبّا للّه وفی اللّه » بدل «حبّ فی اللّه » ، مصادقة الإخوان : ۱۵۴ / ۱ ، بحار الأنوار : ۲۷ / ۹۴ / ۵۶ و ج ۶۹ / ۲۴۹ / ۲۴ .

حدیث۱۰۴۰

امام صادق علیه السلام :

: اِتَّقُوا اللّهَ ، و کونوا إخوَةً بَرَرَةً ، مُتَحابّینَ فِی اللّهِ مُتَواصِلینَ مُتَراحِمینَ ، تَزاوَروا و تَلاقَوا و تَذاکَروا أمرَنا و أحیوهُ .

امام صادق علیه السـلام ـ به اصـحاب خود ـ : از خـدا بترسـید و برادرانی نیکوکار باشـید . در راه خدا یکدیگر را دوست بدارید ، به یکدیگر بپیوندید ، با هم مهربان باشید ، یکدیگر را ببینید و به دیدار یکدیگر بروید و مسئله [امامت] ما را به یکدیگر یادآوری کنید و آن را زنده نگه دارید .

الکافی : ۲ / ۱۷۵ / ۱ ، مصادقـة الإخوان : ۱۳۷ / ۸ ، تنبیه الخواطر : ۲ / ۱۷۹ وزاد فیه «متواضـعین» بعد «متواصلین» وکلّها عن شعیب العقرقوفی ، الأمالی للطوسی : ۶۰ / ۸۷ عن أبی عبید ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۴۰۱ / ۴۵ .

حدیث۱۰۴۱

امام صادق علیه السلام :

مِن حُبِّ الرَّجُلِ دینَهُ حُبُّهُ إخوانَهُ .

امام صادق علیه السلام : دوست داشتن برادران ، از جمله دینِ انسان است .

الخصال : ۳ / ۴ ، مصادقة الإخوان : ۱۸۱ / ۱ کلاهما عن الفضیل بن یسار ، الاختصاص : ۳۱ ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۳۷ / ۶ و ج ۷۴ / ۲۷۹ / ۳ .

حدیث۱۰۴۲

امام صادق علیه السلام :

مِن فَضلِ الرَّجُلِ عِندَ اللّهِ مَحَبَّتُهُ لِإِخوانِهِ .

امام صادق علیه السلام : محبّت انسان به برادرانش ، برایش نزد خداوند، فضیلتی به شمار می رود.

ثواب الأعمال : ۲۲۰ / ۱ عن جمیل بن درّاج ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۹۷ / ۲۹ .

حدیث۱۰۴۳

امام صادق علیه السلام :

آخی رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله بَینَ سَلمانَ وأبی ذَرٍّ ، وَاشتَرَطَ عَلی أبی ذَرٍّ أن لا یَعصِیَ سَلمانَ .

امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا ، میان سلمان و ابوذر ، پیمان برادری بست و با ابوذر شرط کرد که از سلمان ، نافرمانی نکند .

الکافی : ۸ / ۱۶۲ / ۱۶۸ عن صالح الأحول .

حدیث۱۰۴۴

امام صادق علیه السلام :

مَن أحَبَّ للّهِ وأبغَضَ للّهِ وأعطی للّهِ فَهُوَ مِمَّن کَمُلَ إیمانُهُ .

امام صادق علیه السلام : هرکه برای خدا دوست بدارد ، برای خدا دشمن بدارد و برای خدا ببخشد ، از کسانی است که ایمانشان کامل شده است .

الکافی : ۲ / ۱۲۴ / ۱ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۰ / ۹۳۴ وزاد فیه بعد «أعطی للّه » قوله «ومنع للّه » کلاهما عن أبی عبیدة الحذّاء ، غرر الحکم : ۹۰۳۱ نحوه ، بحار الأنوار : ۶۹ / ۲۳۸ / ۱۰ .

حدیث۱۰۴۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ النَّبِیَّ صلی الله علیه و آله قالَ لِأَصحابِهِ : ألا اُخبِرُکُم بِشَیءٍ إن أنتُم فَعَلتُموهُ تَباعَدَ الشَّیطانُ مِنکُم کَما تَباعَدَ المَشرِقُ مِنَ المَغرِبِ ؟

قالوا : بَلی .

قالَ : الصَّومُ یُسَوِّدُ وَجهَهُ ، وَالصَّدَقَةُ تَکسِرُ ظَهرَهُ ، وَالحُبُّ فِی اللّهِ وَالمُوازَرَةُ عَلَی العَمَلِ الصّالِحِ یَقطَعُ دابِرَهُ ، وَالِاستِغفارُ یَقطَعُ وَتینَهُ .

امام صادق علیه السلام ـ به نقل از پدرانش ـ : پیامبر صلی الله علیه و آله به یارانش فرمود : «هان! شما را از کاری خبر دهم که اگر انجامش دهید ، شیطان از شما دور می شود، آن گونه که مشرق از مغرب دور شده است ؟».

گفتند : آری .

فرمود : «روزه ، روسیاهش می کند . صدقه ، پشتش را می شکند . دوستی در راه خدا و همیاری در انجام دادن کارهای شایسته ، دنباله [سُلطه]اش را قطع می کند و استغفار ، رگ گردنش را می بُرد» .

الکافی : ۴ / ۶۲ / ۲ ، تهذیب الأحکام : ۴ / ۱۹۱ / ۵۴۲ کلاهما عن إسماعیل بن أبی زیاد ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ۲ / ۷۵ / ۱۷۷۴ عنه صلی الله علیه و آله ومن دون نقله عنهم علیهم السلام ، الجعفریّات : ۵۸ عن الإمام الکاظم عن آبائه علیهم السلامعنه صلی

الله علیه و آله، النوادر للراوندی : ۱۹ عن الإمام علیّ علیه السلاموکلاهما نحوه ، بحار الأنوار : ۶۳ / ۲۶۴ / ۱۴۶ .

حدیث۱۰۴۶

امام صادق علیه السلام :

لَقَد عَظُمَت مَنزِلَةُ الصَّدیقِ ، حَتّی إنَّ أهلَ النّارِ لَیَستَغیثونَ بِهِ ویَدعونَهُ فِی النّارِ قَبلَ القَریبِ وَالحَمیمِ ؛ قالَ اللّه ُ عز و جل مُخبِرا عَنهُم : «فَمَا لَنَا مِن شَـفِعِینَ * وَ لَا صَدِیقٍ حَمِیمٍ » .

امـام صـادق علیـه السـلام : چنـان منزلت دوست ، والاـ و بزرگ است که حـتّی دوزخیـان در آتش ، پیش از آن که خویشاونـدان و نزدیکان را بخواننـد ، آنان را می خوانند و از آنان یاری می خواهند . خداوند عز و جل از زبان آنان چنین خبر می دهد : «ما را ، نه شفیعانی است و نه دوستی مهربان» .

الأمالی للطوسی : ۵۱۷ / ۱۱۳۳ و ص ۶۰۹ / ۱۲۵۹ وفیه «قبل القریب الحمیم» وکلاهما عن الحسن ابن صالـح بن حی ، بحار الأنوار : ۷۴ / ۱۷۶ / ۱۱ .

حدیث۱۰۴۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ المُتَحابّینَ فِی اللّه ِ یَومَ القِیامَةِ عَلی مَنابِرَ مِن نورٍ ، قَد أضاءَ نورُ وُجوهِهِم ونورُ أجسادِهِم ونورُ مَنابِرِهِم کُلَّ شَیءٍ حتّی یُعرَفوا بِهِ ، فَیُقالُ : هؤُلاءِ المُتَحابّونَ فِی اللّه ِ .

امام صادق علیه السـلام : روز قیامت ، دوستانِ در راه خدا بر منبرهایی از نور قرار دارند و نورِ چهره هایشان و نورِ پیکرهایشان و نورِ منبرهایشان ، همه چیز را روشن کرده و بر آنها تابیده است ، تا آن جا که با این نور شناخته

می شوند و گفته می شود : «اینان ، دوستان در راه خداوند هستند» .

الکافی : ۲ / ۱۲۵ / ۴ ، المحاسن : ۱ / ۴۱۳ / ۹۴۳ ولیس فیه «نور وجوههم» وکلاهمـا عن أبی بصـیر ، ثواب الأعمال : ۱۸۲ / ۱ عن الحسن بن علیّ بن فضّال عن أبی الحسن علیه السـلام ، الاُصول السـتّهٔ عشـر (أصل جعفر بن محمّد الحضـرمی) : ۶۵ عن جابر ، بحار الأنوار : ۷ / ۱۹۵ / ۶۳ .

حدیث۱۰۴۸

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَن قَولِهِ تعالی : «اتَّقُوا اللّه َ حَقَّ تُقاتِهِ» ـ : یُطاعُ فلا یُعصی ، ویُذکَرُ فلا یُنسی ، ویُشکَرُ فلا یُکفَرُ .

امـام صادق علیه السـلام ـ در پاسـخ به سؤال از آیه «از خـداآن گونه که حقّ پروا کردن از اوست ، پروا کنیـد» ـ فرمود : [حقّ تقوا از خدا این است] که اطاعت شود و نافرمانی نشود و پیوسته یاد شود و هرگز فراموش نگردد و سپاسگزاری شود و ناسپاسی نشود.

بحار الأنوار : ۷۰/۲۹۱/۳۱.

حدیث۱۰۴۹

امام صادق علیه السلام :

مَنِ اعتَصَمَ بـاللّه ِ بتَقواهُ عَصَـمَهُ اللّه ُ ، ومَن أقبَلَ اللّه ُ علیهِ وعَصَـمَهُ لَم یُبالِ لَو سَـقَطَتِ السَّماءُ عَلَی الأرضِ ، وإنْ نَزلَتْ نازِلَةٌ علی أهلِ

الأرضِ فشَمِلَهُم بَلِيَّةٌ كانَ فى حِرزِ اللّه بِالتَّقوى مِن كُلِّ بَلِيَّةٍ ، أَلَيسَ اللّه ُ تعالى يَقولُ : «إنّ المُتَّقِينَ فى مَقامٍ أمِينٍ»

امام صادق عليه السلام : هر كه با تقوا داشتن از خدا به او پناه برد، خداوند او را نگه دارد و هر كس كه خداوند به او رو كند و نگهدارش باشد، وى را از افتادن آسمان بر زمين باكى نباشد و اگر بر اهل زمين بلايى فرود آيد و همگان را در بر گيرد، او به سبب تقوا از هر بلايى در امان ماند، مگر نه اينكه خداوند متعال مى فرمايد: «براستى كه پرهيزگاران در جايگاهى امن هستند»!

الدخان : ۵۱ .

حديث۱۰۵۰

امام صادق عليه السلام :

ثَلاثَةٌ لا عُذرَ لأحَدٍ فيها :أداءُ الأمانَةِ إلَى البَرِّ والفاجِرِ ، والوَفاءُ بِالعَهدِ لِلبَرِّ والفاجِرِ ، وبِرُّ الوالِدَينِ بَرَّينِ كانا أو فاجِرَينِ .

امام صادق عليه السلام : سه چيز است كه هيچ كس در آنها معذور نيست: برگرداندن امانت به نيك و بد، وفاى به عهد با نيك و بد ، و خوشرفتارى با پدر و مادر، خوب باشند يا بد.

الخصال : ۱۲۳/۱۱۸.

حديث۱۰۵۱

امام صادق عليه السلام :

ـ فى قَولِهِ تعالى: «ومَا تَوْفِيقى إلّا بِاللّه » وقَولِهِ: «إنْ يَنْصُرْكُمُ اللّه ُ فَلا غالِبَ لَكُمْ وإنْ يَخْذُلْكُم فَمَنْ ذَا الَّذِى يَنْصُرُكُمْ مِنْ بَعْدِهِ وَعَلَى اللّه فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ» ـ : إذا فَعَلَ العَبدُ ما أمرَهُ اللّه ُ عَزَّوجلَّ بِهِ مِن الطّاعَةِ كانَ فِعلُهُ وَفْقا لأمرِ اللّه عَزَّوجلَّ وسُمِّىَ العَبدُ بِهِ مُوَفَّقا ، وإذا أرادَ العَبدُ أن يَدخُلَ فى شىءٍ مِن مَعاصِى اللّه فَحالَ اللّه ُ تبارَكَ وتعالى بَينَهُ وبَينَ تِلكَ المَعصِيَةِ فتَرَكَها كانَ تَركُهُ لَها بِتَوفيقِ اللّه تعالى ذِكرُهُ ، ومَتى خَلّى بَينَهُ وبَينَ تِلكَ المَعصِيَةِ فَلَم يَحُلْ بَينَهُ وبَينَها حتّى يَرتَكِبَها فَقَد خَذَلَهُ ولَم يَنصُرْهُ ولَم يُوَفِّقْهُ .

امام صادق عليه السلام ـ درباره آيه «توفيق من جز به [يارى]خدا نيست» و آيه «اگر خدا شما را يارى كند هيچ كس بر شما غالب نخواهد شد و اگر واگذاردتان چه كسى بعد از او شما را يارى خواهد كرد؟ و مؤمنان بايد فقط به خدا توكّل كنند» ـ فرمود : هرگاه بنده طاعتى را كه خداوند عزّوجلّ بدان فرمان داده است انجام دهد، عمل او موافق فرمان خداوند عز و جل مى باشد و بدين سبب بنده را موفّق ناميده اند و هرگاه بنده بخواهد در موردى نافرمانى خداوند كند و خداى تباركـ و تعالى ميان او و آن معصيت حايل شود و در نتيجه بنده آن را مرتكب نشود اين تركـ گناه او به توفيق خداوند تباركـ و تعالى بوده است. اما هرگاه جلو او را از آن معصيت نگيرد و به حال خود رهايش كند تا مرتكب آن گناه شود، خداوند او را واگذارده و ياريش نرسانده و توفيقش نداده است.

التوحيد : ۲۴۲/۱.

حديث۱۰۵۲

امام صادق عليه السلام :

إنّ العالِمَ إذا لم يَعمَلْ بِعِلمِهِ زَلَّت مَوعِظَتُهُ عنِ القُلوبِ كَما يَزِلُّ المَطَرُ عنِ الصَّفا .

امام صادق عليه السلام : عالم هرگاه به علم خود عمل نكند، پند او از دل ها فرو غلتَد، آن گونه كه باران از روى تخته سنگـ فرو مى غلتد.

منیهٔ المرید : ۱۴۶ و ۱۸۱.

حدیث۱۰۵۳

امام صادق علیه السلام :

أصدَقُ القَولِ ، وأبلَغُ المَوعِظَةِ ، وأحسَنُ القَصصِ : كِتابُ اللّه ِ .

امام صادق علیه السلام : راست ترین سخن و رساترین پند و بهترین حکایت، کتاب خداست.

الأمالی للصدوق : ۵۷۶/۷۸۸ .

حدیث۱۰۵۴

امام صادق علیه السلام :

عِـدَةُ المُؤمنِ أخاهُ نَـذرٌلا کَفّارَةَ لَهُ ، فمَن أخلَفَ فبِخُلفِ اللّه ِ بَـدأ ، ولِمَقتِهِ تَعَرَّضَ ، وذلکَ قَولُهُ : «یا أیُّها الّـذِینَ آمَنُوا لِمَ تَقُولونَ ما لا تَفْعَلُونَ»

امام صادق علیه السلام : وعده مؤمن نذری است که کفّاره ای برایش [متصوّر] نیست؛ زیرا هر که خُلف وعده کند، قبل از هر چیز با خـدا خُلف وعده کرده و خود را در معرض خشم و دشـمنی او قرار داده است و این سـخن خداوند متعال است آنجا که می فرماید: «ای کسانی که ایمان آورده اید! چرا چیزی می گویید که انجام نمی دهید؟» .

الصفّ : ۲ .

حدیث۱۰۵۵

امام صادق علیه السلام :

لاتَعِدَنَّ أخاکَ وَعدا لَیسَ فی یَدِکَ وَفاؤُهُ .

امام صادق علیه السلام : هرگز به برادرت وعده ای نده که انجام آن به دست تو نیست.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۵۰/۹۴.

حدیث۱۰۵۶

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَنِ التَّواضُعِ ـ : هُو أن تَرضی مِن المَجلِسِ بدُونِ شَرَفِکَ ، وأن تُسَلِّمَ علی مَن لَقِیتَ ، وأن تَترُکَ المِراءَ وإن کُنتَ مُحِقّا .

امام صادق علیه السـلام ـ در پاسـخ به سؤال از فروتنی ـ فرمود: فروتنی این است که از مجلس به نشسـتن در جایی پایین تر از مقام و موقعیّت خود رضایت دهی، به هر که برخوردی سلام کنی و مجادله را رها کنی، اگرچه حق با تو باشد.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۷۷/۱۱۳.

حدیث۱۰۵۷

امام صادق علیه السلام :

: إنّ مِن التَّواضُعِ أن یَرضـی الرّجُـلُ بِالمَجلِسِ دُونَ المَجلِسِ ، وأن یُسَـلِّمَ علی مَن یَلقی ، وأن یَترُکَ المِراءَ وإن کانَ مُحِقّا ، ولا یُحِبَّ

أن يُحمَدَ علَى التَّقوى .

امام صادق علیه السلام ـ به نقل از پدران بزرگوار خویش علیهم السلام ـ فرمود: از فروتنی است که انسان به پایین مجلس رضایت دهد، به هر که برمی خورد سلام کند، مجادله را رها کند اگر چه حق با او باشد ودوست نداشته باشد که او را به پرهیزگاری بستایند.

بحار الأنوار : ۷۵/۱۱۸/۳.

حدیث۱۰۵۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ مِن التَّواضُعِ أن يَجلِسَ الرّجُلُ دُونَ شَرَفِهِ .

امام صادق علیه السلام : از فروتنی است که آدمی درجایی از مجلس بنشیند که پایین تر از مقام و منزلت او باشد.

الکافی : ۲/۱۲۳/۹.

حدیث۱۰۵۹

امام صادق علیه السلام :

الوُضوءُ علَى الوُضوءِ نُورٌ على نُورٍ .

امام صادق علیه السلام : وضو روی وضو، روشنایی روی روشنایی است.

وسائل الشیعة : ۱/۲۶۵/۸ ، عوالی اللآلی : ۱/۲۳/۲.

حدیث۱۰۶۰

امام صادق علیه السلام :

مَن جَدَّدَ وُضوءَهُ لِغَيرِ حَدَثٍ جَدَّدَ اللّه ُ تَوبَتَهُ مِن غَيرِ استِغفارٍ .

امام صادق علیه السلام : هر که بدون سرزدن حَدَثی ازاو، تجدید وضو کند، خداوند توبه او را، بی آنکه استغفار کند، تجدید گرداند.

وسائل الشیعة : ۱/۲۶۴/۷ .

حدیث۱۰۶۱

امام صادق علیه السلام :

مَن أوصى بِالثُّلُثِ فَقَد أضَرَّبِالوَرَثَةِ ، والوَصيَّةُ بِالخُمسِ والرُّبعِ أفضَلُ مِن الوَصيَّةِ بِالثُّلُثِ ، ومَن أوصى بِالثُّلُثِ فلَم يَترُكْ .

امام صادق علیه السلام : هر که به یک سوم [داراییش]وصیّت کند به وارثان ضرر زده است و وصیّت کردن به یک پنجم و یک چهارم، از وصیّت کردن به یک سوم افضل است. کسی که به یک سوم وصیّت کند، چیزی [از مورد مأذون و مجاز] را باقی نگذاشته است.

الکافی : ۷/۱۱/۵.

حدیث۱۰۶۲

امام صادق علیه السلام :

خَصلَتانِ مَن کانَتا فیهِ وإلّا فاعزُبْ ثُمّ اعزُبْ ثُمّ اعزُبْ ! قیلَ : وما هُما ؟ قالَ : الصَّلاةُ فی مَواقیتِها والمُحافَظَةُ علَیها ، والمُواساةُ .

امام صادق علیه السلام : دو خصلت است که در هرکه نباشد ، از او دوری کن ، دوری کن ، دوری کن ! عرض شد : آن دو چیست ؟ فرمود : نمازِ به وقت و مواظبت کردن بر (آداب و شرایط) آن و همدردی (دستگیری از برادران) .

الخصال : ۴۷ / ۵۰ .

حدیث۱۰۶۳

امام صادق علیه السلام :

تَقَرَّبوا إلَی اللّه ِ تعالی بِمُواساهِ إخوانِکُم .

امام صادق علیه السلام : با دستگیری از برادرانتان خودرا به خداوند متعال نزدیک سازید .

الخصال : ۸ / ۲۶

حدیث۱۰۶۴

امام صادق علیه السلام :

ـ وقد سُئلَ عَنِ الوَسوَسَهِ وإن کَثُرَت ـ : لا شیءَ فیها، تقولُ: لاإلهَ إلّا اللّه ُ.

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از وسوسه زیاد ـ فرمود: اشکالی ندارد. می گویی: «لا اله الّا اللّه ».

الکافی : ۲/۴۲۴/۱.

حدیث۱۰۶۵

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَن الوَرِعِ مِن النّاسِ ـ : الّذی یَتَوَرَّعُ عَن مَحارِمِ اللّه ِ عَزَّوجلَّ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از مرد پارسا ـ فرمود: کسی که از حرام های خداوند عز و جلپرهیز کند.

الکافی : ۲/۷۷/۸.

حدیث۱۰۶۶

امام صادق علیه السلام :

ـ أیضا ـ : الّذی یَتَوَرَّعُ عَن مَحارِمِ اللّه ِ ، ویَجتَنِبُ هؤلاءِ ، وإذا لَم یَتَّقِ الشُّبُهاتِ وَقَعَ فی الحَرامِ وهُو لایَعرِفُهُ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به همین پرسش ـ فرمود: پارسا کسی است که از حرام های خدا پرهیز و دوری می کند و اگر از شبهات [نیز]پرهیز نکند، ندانسته به حرام افتد.

بحار الأنوار: ۷۰/۳۰۳/۱۵.

حدیث۱۰۶۷

امام صادق علیه السلام :

ـ فی وصیَّتِهِ لِعَمرِو بنِ سعیدٍ ـ : اُوصیکَ بتَقوَی اللّهِ والوَرَعِ والاجتِهادِ ، واعلَم أ نّهُ لا یَنفَعُ اجتِهادٌ لا وَرَعَ فیهِ .

امام صادق علیه السلام ـ به عمروبن سعید ـ فرمود : تورا به تقوای الهی و پارسایی و کوشش [در عبادت]سفارش می کنم و بدان که کوششی که در آن پارسایی نباشد، سودی نمی دهد.

بحار الأنوار : ۷۰/۲۹۶/۱.

حدیث۱۰۶۸

امام صادق علیه السلام :

لا یَنفَعُ اجتِهادٌ لا وَرَعَ فیهِ .

امام صادق علیه السلام : کوششِ در عبادت اگر با پارسایی همراه نباشد، سودبخش نیست.

الکافی : ۲/۷۷/۴.

حدیث۱۰۶۹

امام صادق علیه السلام :

اِتَّقُوا اللّهَ وصُونوا دِینَکُم بِالوَرَعِ .

امام صادق علیه السلام : از خدا پروا کنید و دین خود رابا پارسایی نگه دارید.

الکافی : ۲/۷۶/۲.

حدیث۱۰۷۰

امام صادق علیه السلام :

لَیسَ مِنّا ـ ولا کَرامَةَ ـ مَن کانَ فِیمِصرٍ فیهِ مِائةُ ألفٍ أو یَزیدونَ ، وکانَ فی ذلکَ المِصرِ أحَدٌ أورَعَ مِنهُ .

امام صادق علیه السلام : از ما نیست ـ و ارزشی ندارد ـ کسی که در شهری صد هزار نفری یا بیشتر زندگی کند و در آن شهر، شخصی پارساتر از او

وجود داشته باشد.

الکافی : ۲/۷۸/۱۰.

حدیث۱۰۷۱

امام صادق علیه السلام :

عَلَیکُم بِالوَرَعِ ؛ فإنّهُ الدِّینُ الّذی نُلازِمُهُ ، ونَدینُ اللّهَ بِهِ ، ونُریدُهُ مِمَّن یُوالِینا .

امام صادق علیه السلام : بر شما باد پارسایی؛ زیراپارسایی همان دینی است که ما از آن پیروی می کنیم و خدا را با آن بندگی و اطاعت می نماییم و [پایبندی به] آن را از دوستداران خود می خواهیم.

الأمالی للطوسی : ۲۸۱/۵۴۴.

حدیث۱۰۷۲

امام صادق علیه السلام :

المُسلِمُ یَحجُبُ الکافِرَ ویَرِثُهُ ، والکافِرُ لایَحجُبُ المُؤمنَ ولا یَرِثُهُ .

امام صادق علیه السلام : فرد مسلمان مانع [ارث بردن]کافر می شود و از او (کافر) ارث می برد ؛ ولی کافر نه مانع [ارث بردن]مؤمن می شود و نه از او ارث می برد.

الکافی : ۷/۱۴۳/۵.

حدیث۱۰۷۳

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عن عِلَّةِ إعطاءِالذَّکَرِ مِثلَ حَظِّ الاُنثَیَینِ ـ : إنّ المرأةَ لَیسَ علَیها جِهادٌ ولا نَفَقَةٌ ولامَعقُلَةٌ

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این سؤال که چرا سهم الارث مرد دو برابر زن است ـ فرمود : چون بر زن نه جهادی واجب است نه نفقه ای [برای تأمین هزینه زندگی] و نه پرداخت دیه ای [در مورد عاقله] بلکه اینها به عهده مردان گذاشته شده است.

العاقلة : الدِّیة (النهایة : ۳/۲۸۷) . أی لا تصیر عاقلة فی دیة الخطأ. (کما فی هامش المصدر).

حدیث۱۰۷۴

امام صادق علیه السلام :

اِحذَروا أهواءَکُم کماتَحذَرونَ أعداءَکُم ، فلَیسَ شَیءٌ أعدی لِلرِّجالِ مِن اتِّباعِ أهوائهِم ، وحَصائدِ ألسِنَتِهِم .

امام صادق علیه السلام : همان گونه که از دشمنان خودحذر می کنید، از هوس هایتان حذر کنید؛ زیرا برای مردان دشمنی بدتر از پیروی از هوس هایشان و محصولات زبان هایشان (سخنان بیهوده و یاوه) نیست.

الکافی : ۲/۳۳۵/۱.

حدیث۱۰۷۵

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثٌ یَحجُزنَ المرءَ عَن طَلَبِ المَعالی : قِصَرُ الهِمَّةِ ، وقِلَّةُ الحِیلَةِ، وضَعفُ الرّأیِ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز انسان را از رفتن در پی مقامات عالیه و اهداف بلند باز می دارد: کوتاهی همّت، چاره اندیش نبودن، و سستی اندیشه.

تحف العقول : ۳۱۸.

حدیث۱۰۷۶

امام صادق علیه السلام :

یُهلِکُ اللّهُ سِتّا بِسِتٍّ : الاُمَراءَ بِالجَورِ ، والعَرَبَ بِالعَصَبیَّةِ ، والدَّهاقِینَ بِالکِبرِ ، والتُّجّارَ بِالخِیانَةِ ، وأهلَ الرُّستاقِ بِالجَهلِ ، والفُقَهاءَ

بِالحَسَدِ .

امام صادق علیه السـلام : خداوند شش گروه را به سبب شش خصلت نابود می کند: فرمانروایان را به سبب ستمگری، عرب ها را به سبب تعصّب، ملّاکان را به سبب کبر، بازرگانان را به سبب خیانت، روستاییان را به سبب نادانی و فقیهان را به سبب حسادت.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۰۷/۶۷.

حدیث۱۰۷۷

امام صادق علیه السلام :

خَصلَتَینِ

امام صادق علیه السلام : دو کار ، هلاکتبار است: به رأی خود برای مردم فتوا دهی، یا ندانسته از چیزی (عقیده ای) پیروی کنی.

مفعول به لفعل محذوف تقدیره «احذر» .

حدیث۱۰۷۸

امام صادق علیه السلام :

أربَعَةٌ تُهرِمُ قَبلَ أوانِ الهَرَمِ:أکلُ القَدیدِ ، والقُعودُ علَی النَّداوَةِ ، والصُّعودُ فی الدَّرَجِ ، ومُجامَعَةُ العَجوزِ .

امـام صـادق علیه السـلام : چهـار چیز است که پیری زودرس می آورد: خوردن گوشت نمک سود، نشسـتن روی زمین نمناک، بالا رفتن از پلکان، و نزدیکی کردن با پیر زنان.

تحف العقول : ۳۱۷.

حدیث۱۰۷۹

امام صادق علیه السلام :

ـ فی الرَّجُلِ یَخرُجُ بِالصَّدَقَهِ لِیُعطِیَها السّائلَ فیَجِدَهُ قد ذَهَبَ ـ : فلْیُعطِها غَیرَهُ ، ولا یَرُدَّها فی مالِهِ .

امام صادق علیه السلام ـ درباره مردی که صدقه ای می آورد تا به سائل بدهد، اما وقتی دَم در می آید می بیند او رفته است ـ فرمود : باید آن را به سائل دیگری بدهد و به مالش برنگرداند.

بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۸۹/۵.

حدیث۱۰۸۰

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَنِ الآیَةِ ـ : مَن أخرَجَها مِن ضَلالٍ إلی هُدی فکأنّما أحیاها ، ومَن أخرَجَها مِن هُدیً إلی ضَلالٍ فَقد قَتَلَها .

امام صادق علیه السـلام ـ در پاسـخ به سؤال از همین آیه ـ فرمود : یعنی کسـی که دیگری را از گمراهی به راه راست درآورد، مانند این است که او را زنده کرده است و کسی که دیگری را از راه راست به گمراهی کشاند، او را کشته است.

الکافی : ۲ / ۲۱۰ / ۱.

حدیث۱۰۸۱

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ عَزَّوجلَّ : «إنّاهَدَیْناهُ السَّبیلَ ...»

امـام صـادق علیه السـلام ـ درباره آیه «براستی که ما راه را به او نشان دادیم...» ـ فرمود : یعنی ما راه را به او شـناساندیم؛ یا آن را در پیش می گیرد و یا رهایش می کند.

الإنسان : ۳ .

حدیث۱۰۸۲

امام صادق علیه السلام :

لا یَزالُ إبلیسُ فَرِحا ما اهتَجرَ المُسلِمانِ ، فإذا التَقَیا اصطَکَّت رُکبتاهُ وتَخَلّعَت أوصالُهُ

امام صادق علیه السـلام : تا زمانی که دو مسـلمان با یکـدیگر قهر باشـند، ابلیس خوشـحال است و هرگاه با هم دیدار (آشتی) کنند، زانوهایش به هم خورد و بندهایش از هم بگسلد و فریاد زند: ای وای بر من، هلاک شدم.

اصـطَکَّت رُکبتـاه : اضـطَرَبتا، والتخلّع : التفکّک، الوَصل : المِفصل ، أو مجتمع العظام (المعجم الوسـیط : ۱ / ۵۱۹ وص ۲۵۰ وج ۲ / ۱۰۳۷) .

حدیث۱۰۸۳

امام صادق علیه السلام :

المُتَعَرِّبُ بَعدَ الهِجرَةِ التّارِکُ لهذا الأمرِ بَعدَ مَعرِفَتِهِ .

امام صادق علیه السلام : متعرِّب بعد از هجرت، کسی است که بعد از شناختن این امر (ولایت اهل بیت) آن را رها کند.

معانی الأخبار : ۲۶۵ / ۱ .

حدیث۱۰۸۴

امام صادق علیه السلام :

ـ فیقولِهِ تعالی : «یا عِبادیَ الّذِینَ آمَنوا إنَّ اَرضی ...» ـ : إذا عُصِیَ اللّه ُ فی أرضٍ أنتَ فیها فاخرُجْ مِنها إلی غَیرِها .

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «ای بندگان من که ایمان آورده اید ! به راستی که زمین من ...» ـ فرمود : هرگاه در سرزمینی که تو در آن به سر می بری خداوند نافرمانی شد، از آنجا به جای دیگر کوچ کن.

مجمع البیان : ۸ / ۴۵۵

حدیث۱۰۸۵

امام صادق علیه السلام :

إنّ المُؤمنَ لَیَنوی الذَّنبَ فیُحرَمُ رِزقَهُ .

امام صادق علیه السلام : به راستی که مؤمن نیّت گناه می کند و بدان سبب از روزی خود محروم می شود.

بحار الأنوار : ۷۱ / ۲۴۷ / ۶ ، ثواب الأعمال : ۲۸۸ / ۱.

حدیث۱۰۸۶

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عن حَدِّ العِبادَةِ التی إذا فَعَلَها فاعِلُها کانَ مُؤدِّیا ـ : حُسنُ النِّیَّةِ بالطّاعَةِ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از اندازه عبادتی که چون کسی انجام دهد وظیفه خود را انجام داده است ـ فرمود : حسن نیّت داشتن در طاعت.

الکافی : ۲ / ۸۵ / ۴.

حدیث۱۰۸۷

امام صادق علیه السلام :

مَن حَسُنَت نِیَّتُهُ زادَ اللّه ُ فی رِزقِهِ .

امام صادق علیه السلام : هر که نیّتش نیکو شود، خداوندبر روزیش بیفزاید.

المحاسن : ۱ / ۴۰۶ / ۹۲۲.

حدیث۱۰۸۸

امام صادق علیه السلام :

لابُدَّ لِلعَبدِ مِن خالِصِ النِّیَّهِ فی کُلِّ حَرَکَةٍ وسُکونٍ ؛ لأ نَّهُ إذا لَم یَکُن هذا المَعنی یَکونُ غافِلًا .

امام صادق علیه السلام : بنده باید در تمام حرکات و سکنات خود نیّت خالص [برای خدا]داشته باشد؛ زیرا اگر این معنا در کار نباشد، در شمار غافلان است.

بحار الأنوار : ۷۰ / ۲۱۰ / ۳۲.

حدیث۱۰۸۹

امام صادق علیه السلام :

ـ فی الجَوابِ عَن عِلَّةِ فَضلِ نِیَّةِ المُؤمنِ علی عَمِلِهِ ـ : لأنَّ العَمَلَ رُبَّما کانَ رِیاءً لِلمَخلوقینَ، والنِّیَّةُ خالِصَةٌ لرَبِّ العالَمینَ، فیُعطی تَعالی عَلَی النِّیَّةِ ما لا یُعطی عَلَی العَمَلِ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از علّت برتری نیّت مؤمن بر عمل او ـ فرمود : چون عمل گاه ممکن است برای ریا و خودنمایی به مخلوقین صورت گیرد، اما نیّت به طور خالص از آنِ پروردگار جهانیان است. بنابراین، خدای متعال برای نیّت چیزی عطا می کند که برای عمل عطا نمی کند.

علل الشرائع : ۵۲۴ / ۱.

حدیث۱۰۹۰

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّه َ یَحشُرُ النّاسَ علی نِیّاتِهِم یَومَ القِیامَةِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند در روز قیامت مردم را مطابق نیّت هایشان محشور می کند.

المحاسن : ۱ / ۴۰۹ / ۹۲۹.

حدیث۱۰۹۱

امام صادق علیه السلام :

ما ضَعُفَ بَدَنٌ عمّا قَوِيَت علَيهِ النِّيَّةُ .

امام صادق علیه السلام : هیچ بدنی در انجام آنچه نیّتِ بر آن قوی باشد، ناتوان نیست.

کتاب من لا يحضره الفقيه : ۴ / ۴۰۰ / ۵۸۵۹.

حدیث۱۰۹۲

امام صادق علیه السلام :

إذا أوَيتَ إلى فِراشِكَ فانظُرْما سَلَكتَ فی بَطنِكَ وما كَسَبتَ فی يَومِكَ ، واذكُرْ أ نَّكَ مَيِّتٌ وأنَّ لكَ مَعادا .

امام صادق علیه السلام : هرگاه به بسترت رفتی بیندیش که در آن روز چه غذایی روانه شکم خود کرده ای و چه به دست آورده ای و به یاد آر که خواهی مرد و معادی در پیش داری.

بحار الأنوار : ۷۶ / ۱۹۰ / ۲۱.

حدیث۱۰۹۳

امام صادق علیه السلام :

مَن تَطَهَّرَ ثُمّ أوى إلى فِراشِهِ ، باتَ وفِراشُهُ كمَسجِدِهِ ، فإن ذَكرَ أ نّهُ على غَيرِ وُضوءٍ فلْيَتَيمَّمْ مِن دِثارِهِ كائنا ما كانَ ، فإن فَعَلَ ذلكَ لَم يَزَلْ فی الصَّلاةِ وذِكرِ اللّهِ عَزَّوجلَّ .

امام صادق علیه السلام : هرکه طهارت بگیرد و سپس به بسترش رود، در آن شب بستر او به منزله مسجد اوست و اگر یادش آید که وضو ندارد، به همان لحاف خود، هرچه باشد، تیمم کند، که اگر چنین کرد پیوسته در نماز و ذکر خداوند عز و جل باشد.

بحار الأنوار : ۷۶ / ۱۸۲ / ۶.

حدیث۱۰۹۴

امام صادق علیه السلام :

مَن تَطَهَّرَ ثُمّ أوى إلى فِراشِهِ باتَ وفِراشُهُ كمَسجِدِهِ .

امام صادق علیه السلام : هرکس طهارت (وضو) بگیردو سپس به بسترش رود، در آن شب بستر او چون مسجدش باشد.

ثواب الأعمال : ۳۵ / ۱.

حدیث۱۰۹۵

امام صادق علیه السلام :

كَثرَةُ النَّومِ مَذهَبَةٌ للدِّينِ والدُّنيا .

امام صادق علیه السلام : پرخوابی، باعث از دست رفتن دین و دنیاست.

الکافی : ۵ / ۸۴ / ۱.

حدیث۱۰۹۶

امام صادق علیه السلام :

ـ لرجُلٍ قالَ لَهُ : أتَری هذاالخَلقَ کُلُّهُ مِن النّاسِ ؟ : اِلقَ مِنهُمُ التّارِکَ للسِّواکِ ، والمُتَرَبِّعَ فی مَوضِعِ الضِّیقِ ، والدّاخِلَ فیما لایَعنیهِ، والمُماریَ فیما لاعِلمَ لَهُ، والمُتَمَرِّضَ مِن غَیرِ عِلَّةٍ، والمُتَشَعِّثَ مِن غَیرِ مُصیبَةٍ، والمُخالِفَ علی أصحابِهِ فی الحَقِّ وقَدِ اتَّفَقوا علَیهِ، والمُفتَخِرَ یَفتَخِرُ بآبائهِ وهُو خِلْوٌ مِن صالحِ أعمالِهِم، فهُو بمَنزِلَةِ الخَلَنجِ

امام صادق علیه السلام ـ به مردی که عرض کرد : آیااین خلایق همه در شمار آدمیانند؟ ـ فرمود : از شمار آنان بیفکن کسی را که مسواک نمی زند، کسی که در جای تنگ چهار زانو می نشیند، کسی که به چیزهای بی ربط و بیهوده می پردازد، کسی که در موضوعاتی که نمی داند بحث و مجادله می کند، کسی که بی جهت خود را در بستر بیماری می اندازد، کسی که بدون مصیبتی سر و وضعش ژولیده و پریشان باشد، کسی که با یاران خود درباره حقیقتی که همه آنها بر آن همداستانند مخالفت کند، کسی که به مفاخر پدران خود ببالد اما از کارهای نیک و شایسته آنان بی بهره باشد، چنین کسی به خَلنگ می ماند که پوسته های آن لایه لایه برداشته شود تا به مغزش برسد و نیز چنان است که خداوند عز و جل فرموده است : «اینان نیستند مگر مانند چارپایان و بلکه اینان گمراهترند» .

الخَلَنْج شجرٌ ، فارسی معرّب ، تتّخذ من خشبه الأوانی. (لسان العرب : ۲ / ۲۶۱).

حدیث۱۰۹۷

امام صادق علیه السلام :

علَیکُم بالأشکالِ مِن النّاسِ والأوساطِ مِن النّاسِ ، فعِندَهُم تَجِدون مَعادِنَ الجَوهر .

امام صادق علیه السلام : با همتایان [خود] از مردم و طبقات متوسط جامعه باشید؛ که معدن های گوهر را در میان اینان می یابید.

الاُصول الستّة عشر : ۵۷ .

حدیث۱۰۹۸

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةُ أشیاءَ یَحتاجُ النّاسُ طُرّا إلَیها : الأمنُ ، والعَدلُ ، والخِصبُ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز است که همه مردم به آنها نیاز دارند : امنیت و عدالت و رفاه.

تحف العقول : ۳۲۰.

حدیث۱۰۹۹

امام صادق علیه السلام :

طَلَبتُ نُورَ القَلبِ فوَجَدتُهُ فی التَّفَکُّرِ والبُکاءِ ، وطَلَبتُ الجَوازَ علَی الصِّراطِ فوَجَدتُهُ فی الصَّدَقَةِ ، وطَلَبتُ نُورَ الوَجهِ فوَجَدتُهُ فی صَلاةِ اللَّیلِ .

امام صادق علیه السلام : روشنایی دل را جستم و آن رادر اندیشیدن و گریستن یافتم، و گذر از صراط را جستم و آن را در صدقه دادن یافتم، و نورانیت چهره را جستم و آن را در نماز شب یافتم.

مستدرك الوسائل : ۱۲ / ۱۷۳ / ۱۳۸۱۰.

حدیث۱۱۰۰

امام صادق علیه السلام :

لَیسَ العِلمُ بالتَّعلُّمِ ، إنّما هُونُورٌ یَقَعُ فی قَلبِ مَن یُریدُ اللّه ُ تبارکَ وتعالی أن یَهدِیَهُ .

امام صادق علیه السلام : علمْ به آموختن نیست، بلکه آن، در حقیقت، نوری است که خداوند تبارك و تعالی در دل هر کس که خواهان هدایتش باشد، می نهد.

بحار الأنوار : ۱ / ۲۲۵ / ۱۷.

حدیث۱۱۰۱

امام صادق علیه السلام :

السّاعی قاتِلُ ثَلاثَةٍ :قاتِلُ نَفسِهِ ، وقاتِلُ مَن یَسعی بهِ ، وقاتِلُ مَن یَسعی إلَیهِ .

امام صادق علیه السلام : سعایت کننده، قاتل سه نفراست : قاتل خودش و قاتل کسی که از او سعایت می کند و قاتل کسی که پیش او سعایت می کند.

الخصال : ۱۰۸ / ۷۳ .

حدیث۱۱۰۲

امام صادق علیه السلام :

إنّ مِن أکبَرِ السِّحرِ النَّمیمَةَ؛یُفَرَّقُ بها بَینَ المُتَحابِّینِ ، ویُجلَبُ العَداوَةُ عَلَی المُتَصافِیینِ ، ویُسفَكُ بها الدِّماءُ ، ویُهدَمُ بها الدُّورُ ، ویُکشَفُ بها السُّتورُ ، والنَّمّامُ أشَرُّ مَن وَطِئَ عَلَی الأرضِ بقَدَمٍ .

امام صادق علیه السلام : از بزرگترین جادو، سخن چینی است، [زیرا] با سخن چینی میان دوستان جدایی افکنده می شود، یاران یکدل را با هم دشمن می کند، به واسطه آن خون ها ریخته می شود، خانه ها ویران می گردد و پرده ها دریده می شود. آدم سخن چین بدترین کسی است که روی زمین گام برمی دارد.

بحار الأنوار : ۶۳ / ۲۱ / ۱۴.

حدیث۱۱۰۳

امام صادق علیه السلام :

لَو أنَّ النّاسَ أخَذوا ماأمَرَهُمُ اللّه ُ بِهِ فأنفَقوهُ فیما نَهاهُم عَنهُ ما قَبِلَهُ مِنهُم ، ولو أخَذوا ما نَهاهُمُ اللّه ُ عَنهُ فأنفَقوهُ فیما أمَرَهُمُ اللّه ُ بِهِ ما قَبِلَهُ مِنهُم ؛ حتّی یأخُذوهُ مِن حَقٍّ ویُنفِقوهُ فی حَقٍّ .

امام صادق علیه السلام : اگر مردم از راهی که خداوند به آنان فرمان داده است کسب درآمد کنند و آنها را در راهی که خداوند از آن بازشان داشته است انفاق کنند، آن را از ایشان نمی پذیرد و اگر از راهی که آنها را از آن نهی کرده است درآمد به دست

آورنـد و آن درآمـد را در راهی که خداونـد بـدان فرمانشان داده است به مصـرف رساننـد باز از آنان نمی پذیرد، مگر اینکه از راه حلال به دست آورند و در راه حلال انفاق کنند.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۲ / ۵۷ / ۱۶۹۴.

حدیث۱۱۰۴

امام صادق علیه السلام :

ما مِن عَبدٍ یَمنَعُ دِرهَما فیحَقِّهِ إلّا أنفَقَ اثنَینِ فی غَیرِ حَقِّهِ .

امام صادق علیه السلام : هیچ بنده ای نیست که از خرج کردن یک درهم در راهی که حقّ آن است دریغ ورزد مگر اینکه دو درهم به ناحق خرج کند.

الکافی : ۳ / ۵۰۴ / ۷.

حدیث۱۱۰۵

امام صادق علیه السلام :

إنّ الصَّدَقَةَ تَقضی الدَّینَ وتَخلُفُ بالبَرکَةِ .

امام صادق علیه السلام : صدقه دادن، بدهی را ادا می کند وبرکت می آورد.

الکافی : ۴ / ۹ / ۱.

حدیث۱۱۰۶

امام صادق علیه السلام :

أنفِقْ وأیقِنْ بالخَلَفِ .

امام صادق علیه السلام : انفاق کن و به عوض یقین داشته باش.

بحار الأنوار : ۹۶ / ۱۳۰ / ۵۷.

حدیث۱۱۰۷

امام صادق علیه السلام :

مَلعونٌ مَلعونٌ مَن وَهَبَ اللّه ُ لَه مالاً فلَم یَتَصَدَّقْ مِنهُ بشیءٍ .

امام صادق علیه السلام : ملعون است، ملعون کسی که خداوند مالی به او ببخشد و او از آن مال صدقه ای ندهد.

بحار الأنوار : ۹۶ / ۱۳۳ / ۶۷.

حدیث۱۱۰۸

امام صادق علیه السلام :

قلتُ لأبی عبدِ اللّه علیه السلام : ... قولُهُ تعالی : «وما أنفَقْتُم من شیء فهو یخلفه ...»

فَأرانی اُنفِقُ ولا أری خَلَفا! قالَ : أفَتَرَی اللّه َ أخلَفَ وَعـدَهُ ؟! قلتُ : لا ، قالَ : فمِمَّ ؟ قُلتُ :لا أدری ، قالَ : لَو أنّ أحَـدَکُمُ اکتَسَبَ المالَ

مِن حِلِّهِ وأنفَقَهُ فی حَقِّهِ لَم یُنفِقْ دِرهَما إلّا أخلَفَ اللّه ُ علَیهِ .
مکارم الأخلاق به نقل از مردی از اصحاب امام صادق علیه السلام : به امام صادق علیه السلام عرض کردم[به استناد] آیه «و آنچه انفاق کنید عوضش
را او می دهد...» انفاق می کنم اما عوضی نمی بینم. حضرت فرمود : آیا خیال می کنی خداوند خُلف وعده می کند؟ عرض کردم : نه. فرمود : پس علّت چیست؟ عرض کرد : نمی دانم. حضرت فرمود : اگر فردی از شمامال حلال به دست آورد و به حقّ انفاق کند، درهمی انفاق نکند مگر اینکه خداوند عوض آن را بدهد.
مکارم الأخلاق : ۲ / ۲۱ / ۲۰۵۳.

حدیث۱۱۰۹

امام صادق علیه السلام :
أربَعٌ مِن عَلاماتِ النِّفاقِ : قَساوَةُ القَلبِ ، وجُمودُ العَینِ ، والإصرارُ علَى الذَّنبِ ، والحِرصُ علَى الدُّنیا .
امام صادق علیه السلام : چهار چیز از نشانه های نفاق است : سختدلی، خشکیدگی چشم، مداومت بر گناه، و آزمندی به دنیا .
الاختصاص : ۲۲۸.

حدیث۱۱۱۰

امام صادق علیه السلام :
النَّعیمُ فی الدُّنیا الأمنُ وصِحَّةُ الجِسمِ ، وتَمامُ النِّعمَةِ فی الآخِرَةِ دُخولُ الجَنَّةِ ، وما تَمَّتِ النِّعمَةُ على عَبدٍ قَطُّ لَم یَدخُلِ الجَنَّةَ .
امام صادق علیه السلام : نعمت دنیا، امنیّت و تندرستی است و کمال نعمت آخرت، وارد شدن به بهشت است و بنده ای که به بهشت نرود هرگز نعمت بر او تمام نشده است.
معانی الأخبار : ۴۰۸ / ۸۷.

حدیث۱۱۱۱

امام صادق علیه السلام :
إنّی لَأکرَهُ لِلرّجُلِ أن یَکونَ علَیهِ نِعمَةٌ مِن اللّه ِ فلا یُظهِرُها .
امام صادق علیه السلام : من خوش ندارم که کسی نعمتی از خدا داشته باشد و آن را اظهار نکند.
الکافی : ۶/ ۴۳۹ /۹.

حدیث۱۱۱۲

امام صادق علیه السلام :
إذا أنعَمَ اللّه ُ على عَبدِهِ بِنِعمَةٍ فظَهَرَت علَیهِ سُمِّیَ حَبیبَ اللّه ِ مُحَدِّثا بنِعمَةِ اللّه ِ ، وإذا أنعَمَ اللّه ُ على عَبدٍ بِنِعمَةٍ فلَم تَظهَرْ علَیهِ سُمِّیَ بَغیضَ اللّه ِ مُکَذِّبا بنِعمَةِ اللّه ِ .
امام صادق علیه السلام : هرگاه خداوند به بنده خودنعمتی عطا کند و آن نعمت در وجود او به چشم خورد، او حبیب خدا و بازگو کننده نعمت خدا نامیده می شود. و هرگاه خداوند به بنده ای نعمتی دهد وآن نعمت در وجودش نمایان نباشد، وی دشمن خدا و

تکذیب کننده نعمت او خوانده می شود.

الکافی : ۶ / ۴۳۸ / ۲

حدیث۱۱۱۳

امام صادق علیه السلام :

لا تَدومُ النِّعَمُ إلّا بعدَ ثَلاثٍ(إلّا بثَلاثٍ) : مَعرِفَةٌ بما يَلزَمُ للّه ِ سبحانَهُ فيها ، وأداءُ شُكرِها ، والتَّعَبُ فيها .

امام صادق علیه السلام : نعمت ها نپاینـد مگر بعد از سه کار : شناخت جایگاه شایسته خداوند در نعمت ها، گزاردن شکر آنها، و رنج و زحمت کشیدن برای آنها.

تحف العقول : ۳۱۸.

حدیث۱۱۱۴

امام صادق علیه السلام :

مَن عَظُمَت نِعمَةُ اللّه ِ علَيهِ اشتَدَّت مَؤونَةُ النّاسِ علَيهِ ، فاستَديموا النِّعمَةَ باحتِمالِ المَؤونَةِ ولا تُعَرِّضوها لِلزَّوالِ ، فقَلَّ مَن زالَت عَنهُ النِّعمَةُ فكادَت أن تَعودَ إلَيهِ .

امام صادق علیه السلام : هر که نعمت خدا به او زیادشود، بار زحمت و هزینه مردم بر دوش او سنگین تر شود؛ بنابراین، با به دوش کشیدن بار زحمت و هزینه مردم نعمت [خود] را پایدار سازید و آن را در معرض زوال قرار ندهید؛ زیرا به ندرت پیش می آید که نعمتی از کسی زوال یابد و دوباره به او باز گردد.

الکافی : ۴ / ۳۷ / ۱ .

حدیث۱۱۱۵

امام صادق علیه السلام :

غَسلُ الإناءِ وكَسحُ الفِناءِ، مَجلَبَةٌ للرِّزقِ .

امام صادق علیه السلام : شستن ظرف و جارو زدن جلو در منزل، باعث جلب روزی می شود.

الخصال : ۵۴ / ۷۳.

حدیث۱۱۱۶

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سَألَهُ الطَّيّارُ عَن كَراهِيَةِ مُناظَرَةِ النّاسِ ـ : أمّا كَلامُ مِثلِكَ فلا يُكرَهُ ، مَن إذا طارَ يُحسِنُ أن يَقَعَ ، وإن وَقَعَ يُحسِنُ أن يَطيرَ ، فمَن كانَ هكذا لا نَكرَهُهُ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به طیّار که پرسیدآیا مناظره کردن با مردم ناخوشایند است؟ ـ فرمود : صحبت های امثال تو ناخوشایند نیست. کسی که هرگاه به پرواز درآید به خوبی فرود آید و هرگاه بنشیند به خوبی به پرواز درآید. کسی که چنین قدرتی داشته باشد ما مناظره کردن های او را ناخوش نداریم.

بحار الأنوار : ۲ / ۱۳۶ / ۳۹

حدیث۱۱۱۷

امام صادق علیه السلام :

أوّلُ النَّظرَةِ لکَ ، والثّانِیَهُ علَیکَ ولا لَکَ ، والثّالِثَهُ فیها الهَلاکُ .

امام صادق علیه السلام : نگاهِ اول از آنِ توست، نگاه دوم به زیان توست نه به سود تو و نگاه سوم مایه هلاکت است.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳ / ۴۷۴ / ۴۶۵۸

حدیث۱۱۱۸

امام صادق علیه السلام :

النَّظرَهُ بعدَ النَّظرَةِ تَزرَعُ فی القَلبِ الشَّهوَةَ ، وکفی بها لِصاحِبِها فِتنَةً .

امام صادق علیه السلام : نگاهِ بعد از نگاه، بذر شهوت در دل می کارد و این خود برای به فتنه کشاندن صاحبش کافی است.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴/۱۸/۴۹۷۰.

حدیث۱۱۱۹

امام صادق علیه السلام :

النَّظرَهُ سَهمٌ مِن سِهامِ إبلیسَ مَسمومٌ ، مَن تَرَکَها للّهِ عَزَّوجلَّ لا لغَیرِهِ أعقَبَهُ اللّه ُ إیمانا یَجِدُ طَعمَهُ .

امام صادق علیه السلام : نگاه کردن، تیری از تیرهای زهرآلود ابلیس است. هرکه برای خداوند عز و جل و نه برای غیر او، چشم خود را فرو بندد خداوند در پی آن ایمانی به او ارزانی دارد که مزه اش را بچشد.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴ / ۱۸ / ۴۹۶۹.

حدیث۱۱۲۰

امام صادق علیه السلام :

کَم مِن نَظرَةٍ أورَثَت حَسرَةً طَویلَةً !

امام صادق علیه السلام : بسی نگاه که حسرتی طولانی به بار آورده است!

الکافی : ۵ / ۵۵۹ / ۱۲.

حدیث۱۱۲۱

امام صادق علیه السلام :

صِلْ مَنْ قَطَعَکَ ... وأَنصِفْ مَن خاصمک

امام صادق علیه السلام : با کسی که از تو بریده ، رابطه برقرار کن ... و با کسی که با تو خصومت ورزیده ، به انصاف رفتار نما .

تحف العقول : ۳۰۵ .

حدیث۱۱۲۲

امام صادق علیه السلام :

ما ناصَحَ اللّه َ عَبدٌ مُسلِمٌ فی نَفسِهِ ، فأعطَی الحَقَّ مِنها وأخَذَ الحَقَّ لَها ، إلّا اُعطِیَ خَصلَتَینِ : رِزقا مِن اللّه ِ عَزَّوجلَّ یَقنَعُ بِهِ ورِضیً عنِ اللّه ِ یُنجیهِ .

امام صادق علیه السلام : هیچ بنده مسلمانی برای خدا خیرخواه نفس خود نشد و حقّ را از نفس خویش و برای آن نگرفت مگر اینکه دو نعمت به او داده شد : رزقی از جانب خداوند عز و جل که او را کفایت کند و خشنودی و رضایتی از خدا که وی را نجات بخشد.

الخصال : ۴۶ / ۴۷.

حدیث۱۱۲۳

امام صادق علیه السلام :

النَّصیحَةُ مِن الحاسِدِ مُحالٌ.

امام صادق علیه السلام : خیرخواهی (ارشاد) از حسود محال است.

بحار الأنوار : ۷۸ / ۱۹۴ / ۹.

حدیث۱۱۲۴

امام صادق علیه السلام :

علَیکُم بالنُّصحِ للّه ِ فی خَلقِهِ ، فلَن تَلقاهُ بعَمَلٍ أفضَلَ مِنهُ .

امام صادق علیه السلام : برای خدا خیرخواه خلق اوباشید ؛ زیرا هرگز خداوند را با عملی بهتر از این کار ملاقات نخواهی کرد.

الکافی : ۲ / ۲۰۸ / ۶.

حدیث۱۱۲۵

امام صادق علیه السلام :

یَجِبُ لِلمؤمنِ علَی المؤمنِ النَّصیحَةُ لَهُ فی المَشهَدِ والمَغیبِ .

امام صادق علیه السلام : بر مؤمن واجب است که در حضور و غیاب مؤمن خیرخواه او باشد.

الکافی : ۲/۲۰۸/۲

حدیث۱۱۲۶

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سألَهُ زِندیقٌ عن عِلمِ النُّجومِ ـ : هُو عِلمٌ قَلَّت مَنافِعُهُ وکَثُرَت مَضَرّاتُهُ ؛ لأ نّهُ لا یُدفَعُ بِهِ المَقدورُ ولا یُتَّقی بِهِ المَحذورُ ، إن أخبَرَ المُنَجِّمُ بالبَلاءِ لَم یُنجِهِ التَّحَرُّزُ مِن القَضاءِ ، وإن أخبَرَ هُو بخَیرٍ لَم یَستَطِعْ تَعجیلَهُ ، وإن حَدَثَ بِهِ سُوءٌ لَم یُمکِنْهُ صَرفُهُ ، والمُنَجِّمُ یَضادُّ اللّه َ فی عِلمِهِ بزَعمِهِ أ نّهُ یَرُدُّ قَضاءَ اللّه ِ عَن خَلقِهِ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال زندیقی از اخترشناسی ـ فرمود : آن علمی است که منافعش اندک و مضرّاتش بسیار است؛ زیرا آنچه مقدّر باشد به وسیله این علم دفع نمی شود و جلو بلا را به کمک آن نمی توان گرفت. اگر منجّم از بلا خبر دهد

محافظت و مراقبت از خود ، او را از قضای الهی نجات نمی دهـد و اگر از خیر و خوبیی خبر دهـد، نمی تواند به آن شـتاب بخشد و اگر بـدیی برایش پیش آید، نمی تواند آن را برگرداند. منجّم با علم خدا می ستیزد و به خیال خودش قضای خدا را از خلق او برمی گرداند.

بحار الأنوار : ۵۸ / ۲۲۳ / ۳.

حدیث۱۱۲۷

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئِلَ عمّا اشتَهَرَ بینَ النّاسِ مِن حُرمَةِ النَّظَرِ فی النُّجومِ وعن ضَررِهِ بالدِّینِ ـ : لَیس کما یَقولونَ ، لا تَضُرُّ بِدِینِکَ. إنّکُم تَنظُرونَ فی شَیءٍ مِنها کثیرُهُ لا یُدرَکُ ، وقَلیلُهُ لا یُنتَفَعُ بِهِ .

امـام صـادق علیه السـلام ـ وقتی به ایشـان عرض شـد : دربین مردم چنین شـهرت دارد که پرداختن به علم نجوم حرام است و به دین انسان آسیب می رساند ـ فرمود : چنان نیست که می گویند، به دینت آسیبی نمی رساند. شما به موضوعی می پردازید که زیادِ آن دست نیافتنی است و اندکِ آن هم کارآیی ندارد.

الکافی : ۸ / ۱۹۵ / ۲۳۳.

أقول : قـال الشـیخ الأنصـاریّ فی کتـاب «المکـاسب» فی مبحث التّنجیم : یجوز الإخبار بحـدوث الأحکام عنـد الاتّصالات والحرکات المـذکورة ؛ بأن یحکم بوجود کـذا فی المسـتقبل عنـد الوضع المعیّن من القرب والبعد والمقابلة والاقتران بین الکوکبین إذا کان علی وجه الظنّ ... بـل الظاهر حینئـذٍ جواز الإخبار علی وجه القطع إذا اسـتند إلی تجربـة قطعیّـة ؛ إذ لا حرج علی من حکم قطعا بالمطر فی هـذه اللیلـة نظرا إلی مـا جرّبه من نزول کلبه عن السـطح إلی داخـل البیت مثلاًـ ، کماحکی أنّه اتّفق ذلک لمروّج هـذا العلم بل محییه نصیر الملّة والدین حیث نزل فی بعض أسفاره علی طحّان له طاحونه خارج البلد ، فلمّا دخل منزله صعد السطح لحرارة الهواء فقال له صـاحب المنزل : انزل ونَم فی البیت تحفّظا من المطر ، فنظر المحقّق إلَی الأوضاع الفلکیّـة فلم یرَ شـیئا فیما هو مظنّـة للتأثیر فی المطر، قـال صـاحب المنزل : إنّ لی کلبا ینزل فی کلّ لیلـة یحسّ المطر فیهاإلَی البیت ، فلم یقبل منه المحقّق ذلک وبات فوق السـطح فجاءه المطر فی اللیل وتعجّب المحقّق . (المکاسب : ۲۵) .

حدیث۱۱۲۸

امام صادق علیه السلام :

نَزَلَ رسولُ اللّه صلی الله علیه و آله فی غَزوَهِ ذاتِ الرِّقاعِ تَحتَ شَجَرَةٍ علی شَفیرِ واد ،فأقبَلَ سَیلٌ فحالَ بَینَهُ وبَینَ أصحابِهِ فرآهُ رجُلٌ مِن المُشـرِکینَ والمُسلِمونَ قِیامٌ علی شَفیرِ الوادی یَنتَظِرونَ مَتی یَنقَطِعُ السَّیلُ ،فقالَ رجُلٌ مَن المُشرِکینَ لقَومِهِ : أنا أقتُلُ محمّدا ، فجاءَ وشَدَّ علی رسولِ اللّه صـلی الله علیه و آله بالسَّیفِ ، ثُمّ قالَ : مَن یُنْجِیکَ مِنّی یا محمّـدُ ؟! فقالَ : رَبِّی ورَبُّکَ ، فنَسَـفَهُ جَبرئیلُ علیه السـلام عن فَرَسِهِ فسَـقَطَ علی ظَهرِهِ ، فقامَ رسولُ اللّه صـلی الله علیه و آله وأخذَ السَّیفَ وجَلَسَ علی صَدرِهِ وقالَ : مَن یُنْجِیکَ مِنّی یا غورثُ ؟! فقالَ : جُودُکَ وکَرَمُکَ یا محمّدُ ، فتَرَکَهُ فقامَ وهُو یقولُ : واللّه ، لَأنتَ خَیرٌ مِنّی وأکرَمُ .

امـام صـادق علیه السـلام : در جنـگ ذات الرقاع، رسول خـدا صـلی الله علیه و آله در کنار درّه ای زیر درختی توقف کرد. در همین هنگام سیلی آمد و میان آن حضرت ویارانش فاصله انداخت.

مردی از مشـرکان متوجه شـد که یاران پیامبر از او دور افتاده و منتظر بند آمدن سـیل هسـتند، به همرزمان خود گفت : من محمّد را می کشم. و آمـد و به روی پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله شمشـیر کشـید و گفت : ای محمّـد! کیست که تو را از دست من نجات

دهد؟ پیامبر فرمود : آنکه پروردگار من و توست. در این هنگام جبرئیل آن مرد را از اسبش پرت کرد و او به پشت روی زمین افتاد. رسول خدا صلی الله علیه و آله برخاست و شمشیر را برداشته روی سینه او نشست و فرمود : ای غورث! کیست که تو را از دست من نجات دهد؟ عرض کرد : بخشندگی و آقایی تو ای محمّد! پیامبر او را رها کرد. مرد از جا برخاست، در حالی که می گفت : به خدا قسم که تو از من بهتر و بزرگوارتری .

الکافی : ۸ / ۱۲۷ / ۹۷ .

حدیث۱۱۲۹

امام صادق علیه السلام :

كانَ رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله يُقَسِّمُ لَحَظاتِهِ بَينَ أصحابِهِ، يَنظُرُ إلى ذا ويَنظُرُ إلى ذا بالسَّوِيَّةِ .

امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله نگاه های خود را میان اصحابش تقسیم می کرد و به این و آن یکسان می نگریست.

الکافی : ۸/۲۶۸/۳۹۳.

حدیث۱۱۳۰

امام صادق علیه السلام :

... حتّى جاءَ محمّدٌ صلى الله عليه و آله فجاءَ بالقرآنِ وبشَريعَتِهِ ومِنهاجِهِ ، فحَلالُهُ حَلالٌ إلى يَومِ القِيامَةِ ، وحَرامُهُ حَرامٌ إلى يَومِ القِيامَةِ .

امام صادق علیه السلام : ... تا اینکه محمّد صلی الله علیه و آله آمد و قرآن و شریعت و طریقت خود را آورد. پس، حلال [دین]او تا روز قیامت حلال است و حرام [دین]او تا روز قیامت حرام.

الکافی : ۲ / ۱۷ / ۲.

حدیث۱۱۳۱

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّهَ عَزَّ ذِكرُهُ خَتَمَ بنَبِيِّكُمُ النَّبيِّينَ فلا نَبيَّ بَعدَهُ أبَدا ، وخَتَمَ بكِتابِكُمُ الكُتُبَ فلا كِتابَ بَعدَهُ أبدا .

امام صادق علیه السلام : خداوند ـ عزّ ذکره ـ با پیامبرشما، به پیامبران خاتمه داد. بنابراین، بعد از او هرگز پیامبری برانگیخته نخواهد شد و [نیز] با کتاب شما به همه کتاب ها[ی آسمانی] پایان بخشید . پس، بعد از کتاب شما هرگز کتابی نازل نخواهد شد.

الکافی : ۱ / ۲۶۹ / ۳

حدیث۱۱۳۲

امام صادق علیه السلام :

أماتَ اللّهُ إرمياءَ النَّبيَّ عليه السلام الّذي نَظَرَ إلى خَرابِ بَيتِ المَقدِسِ وما حَولَهُ حِينَ غَزاهُم بُختُ نَصَّرُ ، وقالَ : أنَّى يُحيي هذهِ اللّهُ بَعدَ مَوتِها ؟! فأماتَهُ اللّهُ مِائةَ عامٍ ثُمّ أحياهُ ، ونَظَرَ إلى أعضائهِ كيفَ تَلتَئمُ وكيفَ تَلبَسُ اللَّحمَ ، وإلى مَفاصِلِهِ وعُروقِهِ كَيفَ تُوصَلُ ، فلَمّا استَوى قاعِدا قالَ : «أعْلَمُ أنّ اللّهَ على كُلِّ شَيْءٍ قَديرٌ»

امـام صادق علیه السـلام : هنگامی که ارمیای نبیّ به ویرانه های بیت المقـدس و پیرامونش که بخت نصّ‍ر در جنگ با یهود ویرانش کرده بود، نگاهی افکنـد و گفت : چگونه خداوند این ها را پس از مرگشان زنده می کند؟ خداوند او را به مدّت صد سال میراند و سپس زنـده اش کرد و او اعضایش را دیـد که چگونه به هم می پیوندنـد و چگونه گوشت بر آنها می رویـد و چگونه بندها و رگ هایش به هم وصل می شود. پس چون راست نشست گفت : «می دانم که خدا بر هر کاری تواناست».

البقرة : ۲۵۹ .

حدیث۱۱۳۳

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی نَقلاً عن عیسی علیه السلام : «وجَعَلَنِی مُبارَکا أیْنَما کُنْتُ»

امام صادق علیه السـلام ـ درباره این سخن خداوند متعال به نقل از عیسی : «و مرا هرجا که باشم با برکت قرار داد» ـ فرمود : یعنی پر سود و منفعت.

مریم : ۳۱ .

حدیث۱۱۳۴

امام صادق علیه السلام :

ـ فی ذِکرِ حَ‍دیثٍ لیحیی علیه السـلام مَع الشَّیطانِ ـ : قالَ یحیی علیه السـلام : فهَل ظَفِرتَ بِی ساعَةً قَطُّ ؟ قالَ : لا ، ولکن فیکَ خَصـلَةٌ تُعجِبُنی . قالَ یحیی : فما هِی ؟ قالَ : أنتَ رَجُلٌ أکُولٌ ، فإذا أفطَرتَ أکَلتَ وبَشِ‍متَ فیَمنَعُکَ ذلکَ مِن بَعضِ صَلاتِکَ وقِیامِکَ باللَّیلِ . قالَ یحیی علیه السـلام : فإنّی اُعطِی اللّه َ عَهدا أنّی لا أشـبَعُ مِن الطَّعامِ حتّی ألقاهُ . قالَ لَهُ إبلیسُ : وأنا اُعطی اللّه َ عَهدا أنّی لا أنصَ‍حُ مُسلِما حتّی ألقاهُ ، ثُمّ خَرجَ فما عادَ إلَیهِ بعدَ ذلکَ .

امام صادق ـ از پدران بزرگوارش علیهم السلام در گفتگویی میان یحیی علیه السلام و شیطان ـ فرمود : یحیی علیه السلام گفت : آیا هرگز شـده است که لحظه ای بر من چیره آیی؟ شـیطان گفت : نه، امّا در توخصـلتی است که خوشاینـد من است. یحیی گفت : آن خصـلت چیست؟ شـیطان گفت : تو مرد پرخوری هستی. هرگـاه افطار می کنی، آن قـدر می خوری که دچار تخمه می شوی و این کـار تو را از برخی نمازها و شب زنـده داری هایت باز می دارد. یحیی علیه السـلام گفت : با خـدا عهـد می بنـدم که از این پس تا زنـده هسـتم هرگز از غـذایی سـیر نخورم. ابلیس نیز به او گفت : من هم با خـدا عهـد می بنـدم که از این پس تا زنده هسـتم، هرگز مسلمانی را اندرز ندهم. آن گاه بیرون رفت و بعد از آن دیگر نزد یحیی بازنگشت.

الأمالی للطوسی : ۳۴۰/۶۹۲ .

حدیث۱۱۳۵

امام صادق علیه السلام :

کانَ سُلَیمانُ علیه السلام یُطعِمُ أضیافَهُ اللَّحمَ بالحُوّاری ، وعِیالَهُ الخُشکارَ ، ویأکُلُ هُو الشَّعیرَ (غَیرَ) مَنخولٍ .

امام صادق علیه السـلام : سلیمان علیه السلام به میهمانان خود گوشت و نان سفید می خوراند و به خانواده اش نان گندم سبوس دار و خودش نان جو نابیخته می خورد.

الدعوات : ۱۴۲/۳۶۳ .

حدیث۱۱۳۶

امام صادق علیه السلام :

آخِرُ مَن یَدخُلُ الجَنَّةَ مِنَ النَّبِیّینَ سُلَیمانُ بنُ داوودَ علیه السلام ، وذلکَ لِما اُعطِیَ فی الدُّنیا .

امام صادق علیه السلام : آخرین پیامبری که وارد بهشت می شود ، سلیمان بن داود علیه السلام است و این به سبب چیزی است که در دنیا به او داده شد .

مستطرفات السرائر : ۴۱ / ۷ .

حدیث۱۱۳۷

امام صادق علیه السلام :

إنّ سُلَیمانَ بنَ داوودَ علیه السلام قالَ ذاتَ یَوم لأصحابِهِ : إنّ اللّه َ تبارکَ وتعالی قد وَهَبَ لِی مُلکا لا یَنبَغی لأحَدٍ مِن بَعدی ، سَخَّرَ لِی الرِّیحَ والإنسَ والجِنَّ والطَّیرَ والوُحوشَ ، وعَلَّمَنی مَنطِقَ الطَّیرِ ، وآتانی مِن کلِّ شیءٍ ، ومَعَ جَمیعِ ما اُوتِیتُ مِنَ المُلکِ ماتَمَّ لِی سُروری یَوم إلَی اللّیلِ ، وقد أحبَبتُ أن أدخُلَ قَصری فی غَدٍ فأصعَدَ أعلاهُ وأنظُرَ إلی مَمالِکی ، فلا تَأذَنوا لأحَدٍ عَلَیَّ لِئلّا یَرِدَ عَلَیَّ ما یُنَغِّصُ عَلَیَّ یَومی ، فقالوا : نَعَم . فلَمّا کانَ مِنَ الغَدِ أخَذَ عَصاهُ بیَدِهِ وصَعِدَ إلی أعلی مَوضِعٍ مِن قَصرِهِ ، ووَقَفَ مُتَّکِئا علی عَصاهُ یَنظُرُ إلی مَمالِکِهِ مَسرورا بما اُوتِیَ فَرِحا بما اُعطِیَ ، إذ نَظَرَ إلی شابٍّ حَسَنِ الوَجهِ واللِّباسِ قَد خَرَجَ علَیهِ مِن بَعضِ زَوایا قَصرِهِ ، فلَمّا أبصَرَهُ سُلَیمانُ قالَ لَهُ : مَن أدخَلَکَ إلی هذا القَصرِ ، وقد أرَدتُ أن أخلُوَ فیهِ الیَومَ ؟! وبإذنِ مَن دَخَلتَ ؟! فقالَ الشابُّ : أدخَلَنی هذا القَصرَ رَبُّهُ وبإذنِهِ دَخَلتُ . فقالَ : ربُّهُ أحَقُّ بِهِ مِنّی ، فمَن أنتَ ؟ قالَ : أنا مَلَکُ المَوتِ ، قالَ : وفیما جِئتَ ؟ قالَ : جِئتُ لأقبِضَ رُوحَکَ . قالَ : إمضِ لِما اُمِرتَ بِهِ فهذا یَومُ سُروری ، وأبَی اللّه ُ عَزَّوجلَّ أن یکونَ لِی سُرورٌ دُونَ لِقائهِ . فقَبَضَ مَلَکُ المَوتِ رُوحَهُ وهُو مُتَّکئٌ علی عَصاهُ ، فبَقِیَ سُلَیمانُ مُتّکِئا علی عَصاهُ وهُو مَیِّتٌ ما شاءَ اللّه ُ والنّاسُ یَنظُرونَ إلَیهِ وهُم یُقَدِّرونَ أنّهُ حَیٌّ ، فافتُتِنوا فیهِ واختَلَفوا ؛ فمِنهُم مَن قالَ : إنّ سُلَیمانَ قَد بَقِیَ مُتَّکِئا علی عَصاهُ هذهِ الأیّامَ الکَثیرَةَ ولَم یَتعَبْ ولَم یَنَمْ ولَم یَشرَبْ ولَم یَأکُلْ، إنّهُ لَرَبُّنا الّذی یَجِبُ علَینا أن نَعبُدَهُ ! وقالَ قَومٌ : إنّ سُلَیمانَ ساحِرٌ وإنّهُ یُرینا أ نّهُ واقِفٌ مُتّکِئٌ علی عَصاهُ ، یَسحَرُ أعیُنَنا ولَیس کذلکَ ! وقالَ المؤمنونَ : إنّ سُلَیمانَ ، هُو عَبدُ اللّه ِ ونَبیُّهُ یُدَبِّرُ اللّه ُ أمرَهُ بما شاءَ ؛ فلَمّا اختَلَفوا بَعَثَ اللّه ُ عَزَّوجلَّ الأرضَةَ فدَبَّت فی عَصاةِ سُلَیمانَ، فلَمّا أکَلَت جوفَها انکَسَرَتِ العَصا وخَرَّ سُلَیمانُ علیه السلام مِن قَصرِهِ علی وَجهِهِ .

امام صادق علیه السلام : روزی سلیمان بن داوود علیه السلام به اطرافیان خود گفت : خداوند تبارک و تعالی سلطنتی به من بخشید که پس از من شایسته هیچ کس نیست؛ باد و انس و جنّ ومرغان و ددان را به تسخیر من درآورد و زبان پرندگان را به من آموخت و از هر چیزی به من عطا فرمود. امّا با همه سلطنتی که به من داده شده یک روز نشد که تا شب شاد و مسرور باشم. بنابراین، دوست دارم فردا به کاخ خود اندر شوم و بر بام آن روم و به قلمرو خود بنگرم. بنابراین، به احدی اجازه ندهید نزد من آید تا مبادا مطلبی برایم بیاورد که روزم را بر من تلخ و منغّص سازد. اطرافیان گفتند : اطاعت می شود. روز بعد، سلیمان عصایش را برداشت و به بلندترین نقطه بام قصر خود رفت و بر عصای خویش تکیه داد و شادمان از آنچه به او داده شده بود شروع به نگریستن به قلمرو پادشاهی خود کرد. ناگاه چشمش به جوانی خوبروی و خوش پوش افتاد که از یکی از گوشه های قصرش پیش او آمد. سلیمان چون او را دید گفت : چه کسی تو را به این کاخ درآورد، در حالی که من می خواستم امروز را در آن تنها بگذرانم؟ با اجازه چه کسی وارد شدی؟ آن جوان گفت : خداوندِ این کاخ مرا به آن درآورد و با اجازه او وارد شدم. سلیمان گفت : البته خداوندِ این کاخ به آن از من سزاوارتر است. تو کیستی؟ گفت : من ملک الموت هستم. سلیمان گفت : برای چه آمده ای؟ گفت : آمده ام

جانت را بگیرم. سلیمان گفت : مأموریت خود را انجام بده که امروز روز شادی من است و خداوند عز و جل نخواسته است که مرا شادی و سروری جز دیدار او باشد. پس، در حالی که سلیمان به عصای خود تکیه داده بود ملك الموت جان او را گرفت و سلیمان مـدّت ها همچنان مرده بر عصایش تکیه داشت و مردم او را می دیدنـد و خیال می کردنـد زنده است. پس از مدتی درباره او دچار تردید و اختلاف شدند. بعضی گفتند : روزهای زیادی است که سلیمان همچنان بر عصای خود تکیه داده است و نه خسته شده و نه خوابیـده و نه چیزی آشامیـده و نه چیزی خورده است. او همـان خداونـد مـاست که بایـد عبـادتش کنیم. عـدّه ای گفتنـد : سـلیمان جـادوگر است و با جادو کردن چشـمان ما چنین وانمود می کنـد که به عصایش تکیه داده امّا چنین نیست. مؤمنان گفتنـد : سـلیمان بنده خدا و پیامبر اوست و خداوند کار او را به دلخواه خود تدبیر و اداره می کند. پس، چون این اختلاف نظرها درباره سـلیمان پیدا شد، خداوند عز و جلموریانه ای فرستاد و او عصای سلیمان را از درون خورد و عصا شکست و سلیمان علیه السلام از فراز کاخ خود به رو درافتاد.

علل الشرائع : ۷۳/۲ .

حدیث۱۱۳۸

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّه َ تبارکَ وتعالی أوحی إلی داوودَ علیه السلام : ما لِی أراکَ وَحدانا ؟ قالَ : هَجَرتُ النّاسَ وهَجَرونی فیکَ . قالَ : فَما لِی أراکَ ساکِتا ؟ قالَ : خَشیَتُکَ أسکَتَتنی . قالَ : فَما لِی أراکَ نَصِبا ؟ قالَ : حُبُّکَ أنصَبَنی. قالَ : فما لِی أراکَ فَقیرا وقَد أفَدتُکَ ؟ قالَ : القِیامَ بحَقِّکَ أفقَرَنی . قالَ : فَما لِی أراکَ مُتَذَلِّلًا ؟ قالَ : عَظیمُ جَلالِکَ الّذی لا یُوصَفُ ذَلّلَنی ، وحقَّ ذلکَ لکَ یا سیّدی . قالَ اللّه ُ جَلّ جَلالُهُ: فأبشِرْ بالفَضلِ مِنّی،

فَلَکَ ما تُحِبُّ یَومَ تَلقانی ، خالِطِ النّاسَ وخالِقهُم بأخلاقِهِم وزایِلْهُم فی أعمالِهِم تَنَلْ ما تُریدُ مِنّی یَومَ القِیامَةِ .

امام صادق علیه السلام : خدای تبارک و تعالی به داوود علیه السلام وحی فرمود : چه شده است که تو را تنها می بینم؟ عرض کرد : به خـاطر تـو، مردم را ترک کرده ام و آنـان نیز مرا ترک کرده انـد. فرمـود: چه شـده است که تو را خـاموش می بینم؟ عرض کرد : ترس از تـو، مرا خـاموش سـاخته است. فرمـود : چه شـده است که تـو را رنجور می بینم؟ عرض کرد : عشق و محبت تو، مرا رنجور ساخته است. فرمود : چه شده است که تو را فقیر می بینم، حال آنکه تو را بهره مند ساخته ام؟ عرض کرد : گزاردن حقّ تو، مرا فقیر کرده است.فرمود : چه شـده است که تو را خوار می بینم؟ عرض کرد : عظمت وصف ناشدنی جلال تو، مرا خوار کرده است و این حق توست ای آقای من! خداوند جل جلاله فرمود : پس، مژده بادا تو را به فضل من. در آن روز که مرا ملاقات کنی، هرچه دوست داشته باشی به تو بخشم. با

مردم بیامیز و با اخلاق آنان بساز، امّا در اعمال و کردارشان با آن همراهی مکن تا روز قیامت بدان چه از من خواهی دست یابی.

الأمالی للصدوق : ۲۶۳/۲۸۰ .

حدیث۱۱۳۹

امام صادق علیه السلام :

إنّ إسـماعیلَ کانَ رَسولاً نَبیّا ، سُلِّطَ علَیهِ قَومُهُ فقَشَروا جِلدَةَ وَجهِهِ وفَروَةَ رأسِهِ ، فأتاهُ رَسولٌ مِن رَبِّ العالَمینَ، فقالَ لَهُ : ربُّکَ یُقرِئُکَ السّلامَ ویقولُ : قَد رأیتُ ما صُنِعَ بکَ وقد أمَرَنی بطاعَتِکَ فمُرْنی بما شِئتَ ، فقالَ : یکونُ لِی بالحُسَینِ بنِ علیٍّ علیهماالسلام اُسوَةٌ .

امام صادق علیه السـلام : اسـماعیل، فرسـتاده ای پیامبر بود. قومش بر او مسلّط شدند و پوست سر و صورتش را کندند. پس ، فرشته

ای از جانب پروردگار جهانیان آمد و گفت: پروردگارت تو را سلام می رساند و می گوید: آنچه را با تو شد دیدم. خداوند به من دستور داده که از تو اطاعت کنم. پس هر دستوری می خواهی به من بده. او گفت : حسین بن علی علیهاالسلاممقتدای من است.

علل الشرائع : ۷۸/۳ .

حدیث۱۱۴۰

امام صادق علیه السلام :

إنّ اسماعيلَ الّذی قالَ اللّه ُ عَزَّوجلَّ فی كِتابهِ : «واذْكُرْ فِی الكِتابِ إسْماعيلَ …» لَم يَكُن إسماعيلَ بنَ إبراهيمَ ، بَل كانَ نَبيّا مِن الأنبياءِ بَعَثَهُ اللّه ُ عَزَّوجلَّ إلى قَومِهِ ، فأخَذوهُ فسَلَخوا فَروَةَ

امام صادق علیه السلام : آن اسماعیل که خداوند عز و جل درکتاب خود فرموده است: «در این کتاب از اسماعیل یاد کن...» آن اسماعیل فرزند ابراهیم نیست. بلکه پیامبری از پیامبران است که خداوند عز و جل او را به سوی قومش فرستاد و آنها او را گرفتند و پوست سر و رویش را کندند. فرشته ای نزد وی آمد و گفت : خداوند مرا نزد تو فرستاده است، هر دستوری که می خواهی به من بده. او گفت : من به آنچه با حسین علیه السلام می شود اقتدا می کنم.

الفروة : جلدة الرأس . (القاموس المحيط : ۴/۳۷۳) .

حدیث۱۱۴۱

امام صادق علیه السلام :

مَسجِدُ السَّهلَةِ مُناخُ الرَّاكِبِ . قيلَ :ومَنِ الرّاكِبُ ؟ قالَ : الخضرُ عليه السلام .

امام صادق علیه السلام : مسجد سهله، اقامتگاه آن سواره است، عرض شد : آن سواره کیست؟ فرمود : خضر علیه السلام .

بحار الأنوار : ۱۳/۳۰۳/۲۵ .

حدیث۱۱۴۲

امام صادق علیه السلام :

إنّ الخضرَ كانَ نَبيّا مُرسَلًا ،بَعَثَهُ اللّه ُ تبارَكَ وتعالى إلى قَومِهِ فدَعاهُم إلى تَوحيدِهِ والإقرارِ بأنبيائهِ ورُسُلِهِ وكُتُبِهِ ، وكانَتْ آيَتُهُ أ نّهُ كانَ لا يَجلِسُ على خَشَبَةٍ يابِسَةٍ ولا أرضٍ بَيضاءَ إلّا أزهَرَت خَضِرا ، وإنّما سُمِّيَ خضرا لذلكَ .

امام صادق علیه السلام : خضر، پیامبری مرسل بود که خداوند تبارك و تعالی وی را به سوی قومش فرستاد و او آنان را به یگانه دانستن خدا و اقرار به پیامبران و فرستادگان او و کتاب هایش فراخواند و معجزه اش این بود که روی هر چوب خشك یا هر زمین بی علفی می نشست، سبز می شد و از این رو «خضر» نامیده شد.

علل الشرائع: ۵۹/۱ .

حدیث۱۱۴۳

امام صادق علیه السلام :

إنّ فِرعَونَ لَمّا وَقَفَ على أنّ زَوالَ مُلكِهِ على يدِ موسى أمرَ بإحضارِ

الكَهَنَةِ ، فدَلُّوهُ على نَسَبِهِ وأ نّهُ مِن بَنی إسرائيلَ ، فلَم يَزَلْ يأمُرُ أصحابَهُ بِشَقِّ بُطونِ الحَوامِلِ مِن بَنی إسرائيلَ حتّى قَتَلَ فی طَلَبِهِ نَيِّفا و

عِشرینَ ألفَ مَولودٍ ، وتَعَذّرَ علَیهِ الوُصولُ إلی قَتلِ موسی ؛ لحِفظِ اللّه ِ تبارکَ وتعالی إیّاهُ .
امام صادق علیه السلام : هنگامی که فرعون فهمید سلطنت او به دست موسی از بین خواهد رفت، دستور داد کاهنان را احضار کنند و آنان او را از نسب موسی و
اینکه او از بنی اسرائیل است آگاه ساختند. از آن پس، فرعون پیوسته به نیروهای خود دستور می داد شکم زنان باردار بنی اسرائیل را بدرند تا جایی که برای نابودی موسی بیست و چند هزار جنین را کشت، امّا موفق به کشتن موسی نشد؛ زیرا که خدای تبارک و تعالی او را حفظ می کرد.
بحار الأنوار : ۱۳/۴۷/۱۵ .

حدیث۱۱۴۴

امام صادق علیه السلام :
أوحَی اللّه ُ إلی موسَی بنِ عِمرانَ علیه السلام : أتَدری یا موسی لِمَ انتَجَبتُکَ مِن خَلقی واصطَفَیتُکَ لِکَلامی ؟ فقالَ : لا ـ یاربِّ ، فأوحَی اللّه ُ إلَیهِ : إنّی اطَّلَعتُ إلَی الأرضِ فلَم أجِدْ علَیها أشَدَّ تَواضُعا لِی مِنکَ .
امام صادق علیه السلام : خداوند به موسی بن عمران علیه السلام وحی فرمود : ای موسی! آیا می دانی چرا از میان آفریدگانم تو را برگزیدم و برای [شنیدن]سخنم تو را انتخاب کردم؟ عرض کرد : نه، ای پروردگار! خداوند به او وحی فرمود : من به زمین نگریستم و در روی آن کسی را نیافتم که در برابر من متواضع تر از تو باشد.
الأمالی للطوسی: ۱۶۵/۲۷۵.

حدیث۱۱۴۵

امام صادق علیه السلام :
ماسَألَ أیُّوبُ علیه السلام العافِیَةَ فی شَیءٍ مِن بَلائهِ .
امام صادق علیه السلام : ایّوب علیه السلام در هیچ موردی از بلایش، عافیت (بهبودی) مسألت نکرد.
قصص الأنبیاء : ۱۳۹/۱۴۷ .

حدیث۱۱۴۶

امام صادق علیه السلام :
لَم یَبعَثِ اللّه ُ عَزَّوجلَّ مِنَ العَرَبِ إلّا خمسَةَ أنبیاءَ : هُودا وصالِحا وإسماعیلَ وشُعَیبا ومُحمّدا خاتَمَ النَّبِیِّینَ صلواتُ اللّه ِ علَیهِم ، وکانَ شُعَیبٌ بَکّاءً .
امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل از عرب جز پنج پیامبر مبعوث نکرد : هود و صالح و اسماعیل و شعیب و محمّد خاتم پیامبران صلوات اللّه علیهم؛ و شعیب بسیار پرگریه بود .
قصص الأنبیاء : ۱۴۵/۱۵۷ .

حدیث۱۱۴۷

امام صادق علیه السلام :

ابتُلِیَ أیُّوبُ سَبعَ سِنینَ بلا ذَنبٍ .
امام صادق علیه السلام : ایّوب بی هیچ گناهی، هفت سال مبتلا شد.
علل الشرائع : ۷۵/۳ .

حدیث۱۱۴۸

امام صادق علیه السلام :
إنّ اللّه َ تَبارکَ وتعالَی ابتَلی أیُّوبَ علیه السلام بلا ذَنبٍ ، فصَبَرَ حتّی عُیِّرَ، وإنّ الأنبیاءَ لا یَصبِرونَ علَی التَّعییرِ .
امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی ایّوب را، بی هیچ گناهی، گرفتار بلا کرد و او شکیبایی ورزید تا جایی که سرزنش شد و پیامبران سرزنش را تحمّل نمی کنند.
علل الشرائع : ۷۵/۴ .

حدیث۱۱۴۹

امام صادق علیه السلام :
إنّ بنی یَعقُوبَ لمّا سَألواأباهُم یَعقوبَ أن یَأذَنَ لیوسُفَ فی الخُروجِ مَعهُم ، قالَ لَهم : «إنّی أخافُ أن یأکُلَه الذئبُ وَأنتم غافِلون»
امام صادق علیه السلام : وقتی پسران یعقوب از پدرشان خواستند که اجازه دهد یوسف همراه آنان بیرون (از شهر) برود ، یعقوب به آنان گفت: «من می ترسم شما از یوسف غافل شوید و گرگ او را بخورد» . یعقوب با این سخن بهانه به دست آنان داد و آنها نیز از همین بهانه برای حیله در کار یوسف بهره بردند .
یوسف : ۱۳ .

حدیث۱۱۵۰

امام صادق علیه السلام :
ما بَعَثَ اللّه ُ نَبیّا بعدَ لُوطٍ إلّافی عِزٍّ مِن قَومِهِ .
امام صادق علیه السلام : خداوند بعد از لوط هیچ پیامبری نفرستاد مگر اینکه میان قومش عزّت داشت.
بحار الأنوار : ۱۲/۱۵۷/۸ .

حدیث۱۱۵۱

امام صادق علیه السلام :
«إنّی جاعِلُکَ لِلنّاسِ إماما» .
امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی ابراهیم علیه السلام را پیش از آنکه به پیامبری برگزیند، به بندگی [خود]گرفت و پیش از آنکه به رسولی برگزیندش به پیامبری برگزید و پیش از آنکه خلیلش گرداند او را به رسولی برگزید و پیش از آنکه امامش قرار دهد او را به خلیلی گرفت و چون همه این مقامات را برایش فراهم آورد، فرمود : «من تو را امام مردم قرار دادم» .
الکافی : ۱/۱۷۵/۲ .

حدیث۱۱۵۲

امام صادق علیه السلام :
لَمّا بَعثَ اللّه ُ عَزَّوجلَّ هُودا علیه السلام أسلَمَ لَهُ العَقِبُ مِن وُلدِ سامٍ ، وأمّاالآخَرونَ فقالوا: مَن أشَدُّ مِنّا قُوّةً ؟! فأُهلِكوا بالرِّيحِ العَقيمِ ، وأوصاهُم هُودٌ وبَشَّرَهُم بصالِحٍ علیه السلام .
امام صادق علیه السلام : هنگامی که خداوند عز و جل هود را برانگیخت، بازماندگان از فرزندان سام در برابر او سر تسلیم فرود آوردند.بقیه گفتند : از ما قوی تر کیست؟! پس، به وسیله بادی سترون (و عذاب آور) هلاک شدند و هود [نیز]پیروان خود را سفارش کرد و به آمدن صالح علیه السلام بشارت داد.
كمال الدين : ۱۳۶/۵ .

حدیث۱۱۵۳

امام صادق علیه السلام :
مَسجِدُ السَّهلَةِ مَوضِعُ بَيتِ إدريسَ النَّبيِّ علیه السلام الّذى كانَ يَخِيطُ فيهِ .
امام صادق علیه السلام : مسجد سهله جایگاه خانه ادریس پیامبر علیه السلام است که در آن خیاطی می کرد.
بحار الأنوار : ۱۱/۲۸۴/۱۲ .

حدیث۱۱۵۴

امام صادق علیه السلام :
إنّما سُمِّيَ آدَمُ آدَمَ لأ نّهُ خُلِقَ مِن أديمِ الأرضِ .
امام صادق علیه السلام : آدم را آدم نامیده اند، چون ازاَدیم (روی) زمین آفریده شده است.
علل الشرائع : ۱۴/۱ .

حدیث۱۱۵۵

امام صادق علیه السلام :
ما بَعَثَ اللّه ُ نَبيّا قَطُّ حتّى يَستَرعِيَهُ الغَنَمَ ، يُعَلِّمُهُ بذلكَ رِعْيَةَ النّاسِ .
امام صادق علیه السلام : خداوند هرگز پیامبری را مبعوث نکرد، مگر اینکه قبلًا او را به شبانی گوسفندان گماشت تا از این طریق اداره مردم را به او تعلیم دهد.
علل الشرائع : ۳۲/۲ .

حدیث۱۱۵۶

امام صادق علیه السلام :
الأنبياءُ والمُرسَلونَ على أربَعِ طَبَقاتٍ : فَنَبيٌّ مُنَبأٌ فى نَفسِهِ لا يَعدو غيرَها . ونَبيٌّ يَرى فى النَّومِ ويَسمَعُ الصَّوتَ ولا يُعايِنُهُ فى اليَقَظَةِ ، ولَم يُبعَثْ إلى أحَدٍ وعلَيهِ إمامٌ ، مِثل ما كانَ إبراهيمُ على لُوطٍ عليهماالسلام . ونَبيٌّ يَرى فى مَنامِهِ ويَسمَعُ الصَّوتَ ويُعايِنُ المَلَكَ ، وقد

أُرسِلَ إلى طائفةٍ قَلّوا أو كَثُروا ، كيُونُسَ ، قالَ اللّه ُ ليونُسَ : «وأرْسَلْناهُ إلى مِائةِ ألْفٍ أو يَزيدونَ»
امام صادق علیه السلام : پیامبران و رسولان چهار طبقه اند:پیامبری که تنها برای خودش پیغمبر است و به دیگری سرایت نمی کند، و پیامبری که در خواب می بیند و صدا [ی هاتف] را می شنود ولی خود او را در بیداری نمی بیند و بر هیچ کس مبعوث نیست و خود او امام و پیشوایی دارد ـ چنان که ابراهیم بر لوط علیهماالسلامامام بود ـ و پیامبری که در خواب می بیند و صدا را می شنود و فرشته را می بیند و به سوی گروهی کم یا زیاد مبعوث است، مانند یونس که خدا درباره او فرموده : «ما او را به سوی صدهزار نفر یا بیشتر فرستادیم» . مراد از آن«بیشتر» سی هزار است [یعنی یکصد و سی هزار نفر] و یونس نیز خود امام و پیشوایی داشت،و [سرانجام]پیامبری که در عالم خواب می بیند و صدا را می شنود و در بیداری مشاهده می کند و امام هم می باشد، مانند پیامبران اولوالعزم. ابراهیم علیه السلام [در ابتدا]فقط پیامبر بود و امام نبود تا آنکه خدا فرمود : «من تو را امام مردم قرار دادم...» .
الصافّات : ۱۴۷ .

حدیث۱۱۵۷

امام صادق علیه السلام :
ـ للزِّنديقِ الّذي سألَهُ: مِن أينَ أثبَتَّ الأنبياءَ ؟ ـ: إنّا لَمّا أثبَتنا أنّ لَناخالِقا صانِعا مُتَعالِيا عنّا وعن جَميعِ ما خَلَقَ ، وكانَ ذلكَ الصّانِعُ حَكيما مُتَعالِيا لَم يَجُزْ أن يُشاهِدَهُ خَلقُهُ ، ولا يُلامِسوهُ ، فيُباشِرَهُم ويُباشِروهُ ، ويُحاجَّهُم ويُحاجُّوهُ ، ثَبَتَ أنَّ لَهُ سُفَراءَ في خَلقِهِ يُعَبِّرونَ عَنهُ إلى خَلقِهِ وعِبادِهِ ، ويَدُلُّونَهُم على مصالِحِهِم ومَنافِعِهِم ، وما بِهِ بَقاؤهُم وفي تَركِهِ فَناؤهُم .
امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به زندیقی که پرسید : پیامبران را از چه راهی ثابت می کنی؟ ـ فرمود : چون ثابت کردیم که ما را آفریدگار و سازنده ای است برتر از ما و از همه آنچه آفریده،و آن سازنده حکیم و متعال است به طوری که ممکن نیست آفریدگانش او را ببینند یا لمسش کنند و در نتیجه، بتوانند با یکدیگر ارتباط مستقیم و بی واسطه برقرار سازند و با هم بحث و محاجّه کنند، ثابت شد که در میان خلق خود سفیران و فرستادگانی دارد که سخنان او را برای آفریدگان و بندگانش بیان می کنند و آنان را به مصالح و منافعشان و عوامل ماندگاری و نابودیشان رهنمون می شوند.
الكافي : ۱/۱۶۸/۱ .

حدیث۱۱۵۸

امام صادق علیه السلام :
إنّما أعطاكُمُ اللّه ُ هذهِ الفُضولَ مِن الأموالِ لِتُوَجِّهوها حيثُ وَجَّهَها اللّه ُ عَزَّوجلَّ ، ولَم يُعطِكُموها لِتَكنِزوها .
امام صادق علیه السلام : در حقیقت، خداوند این مال های زیادی را به شما داده است تا آنها را در جهتی که خداوند عز و جل معلوم کرده است به کار اندازید. آنها را به شما نداده است که بیندوزید.
كتاب من لا يحضره الفقيه : ۲/۵۷/۱۶۹۳ .

حدیث۱۱۵۹

امام صادق علیه السلام :
مَن كَسَبَ مالاً مِن غَيرِ حِلِّهِ سُلِّطَ علَيهِ البِناءُ والطِّينُ والماءُ .
امام صادق علیه السلام : هر کس مالی را از راه غیر حلال به دست آورد، بنّایی و گل و آب بر او مسلّط شود.

المحاسن : ۲/۴۴۵/۲۵۲۸ .

حدیث۱۱۶۰

امام صادق علیه السلام :

مَن طَلَبَ المالَ بغَيرِ حَقٍّ حُرِمَ بَقاءهُ لَهُ بِحَقٍّ .

امام صادق علیه السلام : هر کس مال و دارایی را به ناحق تحصیل کند، از ماندن آن برایش به حقّ محروم گردد.

تحف العقول : ۳۲۱ .

حدیث۱۱۶۱

امام صادق علیه السلام :

طَلَبتُ فَراغَ القلبِ فوَجَدتُهُ فی قِلَّةِ المالِ .

امام صادق علیه السلام : آسایش دل را جستجو کردم و آن را در کمی مال و ثروت یافتم.

مستدرك الوسائل : ۱۲/۱۷۴/۱۳۸۱۰ .

حدیث۱۱۶۲

امام صادق علیه السلام :

ما كَثُرَ مالُ رجُلٍ قَطُّ إلّاعَظُمَتِ الحُجّةُ للّه ِ تعالی علَيهِ ، فإن قَدَرتُم أن تَدفَعوها عَن أنفُسِكُم فافعَلوا ، فقيلَ : بماذا ؟ قالَ : بقَضاءِ حَوائجِ إخوانِكُم مِن أموالِكُم .

امام صادق علیه السلام : هیچ گاه ثروت مردی زیاد نشد، مگر اینکه حجّت خدای متعال بر او بزرگ شد. پس، اگر می توانید این حجّت را از خود دور کنید، این کار را بکنید. عرض شد : با چه چیز؟ فرمود : با برآوردن نیازهای برادران خود از اموالتان.

الأمالی للطوسی : ۳۰۲/۶۰۰ .

حدیث۱۱۶۳

امام صادق علیه السلام :

لا خَيرَ فيمَن لا يُحِبُّ جَمعَ المالِ مِن حَلالٍ ، يَكُفُّ بِهِ وَجهَهُ ويَقضی بِهِ دَينَهُ ويَصِلُ بِهِ رَحِمَهُ .

امام صادق علیه السلام : در کسی که دوست نداشته باشد از راه حلال مال به دست آورد، تا به وسیله آن آبرویش را نگه دارد و بدهکاریش را بپردازد و صله رحم به جا آورد خیری نیست.

الکافی : ۵/۷۲/۵ .

حدیث۱۱۶۴

امام صادق علیه السلام :

فيما ناجَی اللّه ُ عَزَّوجلَّ بِهِ موسی علیه السلام : ... لا تَغبِطْ أحَدا بكَثرَةِ المالِ ؛ فإنَّ مَعَ كَثرَةِ المالِ تَكثُرُ الذُّنوبُ لِواجِبِ الحُقوقِ .

امام صادق علیه السلام : از نجواهای خداوند متعال با موسی علیه السلام این بود : به ثروت انبوهِ هیچ کس غبطه مخور؛ زیرا ثروت

زیاد مایه گناهان زیاد می شود؛ زیرا حق و حقوقی بر آن واجب می گردد.

الکافی : ۲/۱۳۵/۲۱ .

حدیث۱۱۶۵

امام صادق علیه السلام :

سِتّةٌ يَلحَقنَ المؤمنَ بعدَوَفاتِهِ : ولدٌ يَستَغفِرُ لَهُ ، ومصحَفٌ يُخَلِّفُهُ ، وغَرسٌ يَغرِسُهُ ، وصَدَقَةُ ماءٍ يُجريهِ، وقَليبٌ يَحفِرُهُ ، وسُنّةٌ يُؤخَذُ بها مِن بَعدِهِ .

امام صادق علیه السلام : شش چیز است که [ثواب آنها] بعد از وفات مؤمن به او می رسد : فرزندی که برایش آمرزش طلبد، مصحفی که از خود بر جای گذارد، نهالی که بکارد، صدقه آبی [مانند نهر و قنات] که جاری سازد، چاهی که حفر کند و سنتی (کردار نیکی) که بعد از او به کار بسته شود.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱/۱۸۵/۵۵۵ .

حدیث۱۱۶۶

امام صادق علیه السلام :

يَنبَغی لأولياءِ المَيّتِ أن يُؤْذِنواإخوانَ المَيّتِ بمَوتِهِ ، فيَشهَدونَ جَنازَتَهُ ويُصَلُّونَ علَيهِ ، فيُكسِبُ لَهُمُ الأجرَ ويُكسِبُ لِمَيّتِهِ الاستِغفارَ .

امام صادق علیه السلام : شایسته است که صاحبان عزا برادران دینی میّت را از مرگ او با خبر سازند، تا در تشییع جنازه اش حاضر شوند و بر او نماز خوانند و بدین ترتیب، هم برای آنان اجری حاصل شود و هم برای میّت استغفار به عمل آید.

علل الشرائع : ۳۰۱/۱ .

حدیث۱۱۶۷

امام صادق علیه السلام :

أوّلُ ما يُتحَفُ بِهِ المؤمنُ يُغفَرُ لِمَن تَبعَ جَنازتَهُ .

امام صادق علیه السلام : نخستین تحفه ای که به مؤمن داده می شود، آمرزش تشییع کنندگان جنازه اوست.

الکافی : ۳/۱۷۳/۳ .

حدیث۱۱۶۸

امام صادق علیه السلام :

ما يَموتُ مُوالٍ لَنا مُبغِضٌ لأعدائنا إلّا ويَحضُرُهُ رسولُ اللّه صلی الله علیه و آله وأميرُالمؤمنينَ والحسنُ والحسينُ عليهم السلام فَيَسُرُّوهُ ويُبَشِّروهُ، وإن كانَ غيرَ مُوالٍ لَنا يَراهُم بحَيثُ يَسوؤهُ .

والدّليلُ على ذلكَ قَولُ أميرِ المؤمنينَ عليه السلام لحارثِ الهَمْدانيِّ :

يا حارَ هَمْدانَ مَن يَمُتْ يَرَني مِن مؤمنٍ أو مُنافِقٍ قُبُلا .

امام صادق علیه السلام : هیچ کس نیست که دوستدار ما و دشمن دشمنان ما باشد و بمیرد، مگر اینکه [در هنگام مرگش]رسول خدا صلی الله علیه و آله و امیرمؤمنان و حسن و حسین ـ صلوات اللّه علیهم ـ حاضر شوند و اگر دوستدار ما نباشد، آنان را به گونه

ای که ناراحت شود، مشاهده کند. دلیل بر این مطلب، فرموده امیرمؤمنان علیه السلام به حارث همدانی است که :

ای حارث همدانی! هر کس بمیرد مرا

رو در رو می بیند، مؤمن باشد یا منافق .

تفسیر القمّی : ۲/۲۶۵ .

حدیث۱۱۶۹

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سُئِلَ : هل يُكرَهُ المؤمنُ على قَبضِ رُوحِهِ ؟ ـ : لا واللّه ، إنّهُ إذا أتاهُ مَلَكُ المَوتِ لقَبضِ رُوحِهِ جَزِعَ عِندَ ذلكَ ، فيَقولُ لَهُ مَلَكُ المَوتِ : يا وَليَّ اللّه لا تَجزَعْ ، فوالّذی بَعَثَ محمّدا صلی الله علیه و آله لَأنا أبَرُّ بِكَ وأشفَقُ علَيكَ من والِدٍ رَحيمٍ لو حَضَرَكَ ، افتَحْ عَينَيكَ فانظُرْ . قالَ : ويُمَثَّلُ لَهُ رسولُ اللّه صلی الله علیه و آله وأميرُ المؤمنينَ وفاطمةُ والحسنُ والحسينُ والأئمةُ من ذُرِّيتِهِم علیهم السلام فيقالُ لَهُ : هذا رسولُ اللّه و ... رُفَقاؤكَ ... فما شيءٌ أحَبَّ إلَيهِ مِن استِلالِ رُوحِهِ واللُّحوقِ بالمُنادی .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش که آیا مؤمن از جان کندن خود ناراحت می شود؟ ـ فرمود : نه، به خدا، زمانی که ملک الموت برای ستاندن جانش می آید، او بی تابی می کند. امّا ملک الموت به او می گوید : ای دوست خدا! بی تابی مکن؛ زیرا سوگند به آنکه محمّد صلی الله علیه و آله را برانگیخت، من از پدر مهربانی که به بالینت بیاید، با تو خوشرفتارتر و مهربانترم. چشمت را باز کن و بنگر. رسول خدا صلی الله علیه و آله و امیرمؤمنان و فاطمه و حسن و حسین و امامان از نسل آنها، علیهم السلام ، در برابرش نمایان می شوند و به او گفته می شود : این رسول خدا و... رفیقان و همرهان تو هستند... در این هنگام، چیزی برای او خوشتر از این نیست که جانش ستانده شود و به منادی بپیوندد.

الکافی : ۳/۱۲۷/۲ .

حدیث۱۱۷۰

امام صادق علیه السلام :

ذِكرُ المَوتِ يُميتُ الشَّهَواتِ فی النَّفسِ ، ويَقلَعُ مَنابِتَ الغَفلَةِ ، ويُقَوّی القلبَ بمَواعِدِ اللّه ، ويُرِقُّ الطَّبعَ ، ويَكسِرُ أعلامَ الهَوى ويُطفِئُ نارَ الحِرصِ ، ويُحَقِّرُ الدُّنيا .

امام صادق علیه السلام : یاد مرگ، خواهش های نفس را می میراند و رویشگاه های غفلت را ریشه کن می کند و دل را با وعده های خدا نیرو می بخشد و طبع را نازک می سازد و پرچم های هوس را درهم می شکند و آتش آزمندی را خاموش می سازد و دنیا را در نظر کوچک می کند.

بحار الأنوار: ۶/۱۳۳/۳۲

حدیث۱۱۷۱

امام صادق علیه السلام :

أكثِروا ذِكرَ المَوتِ ؛ فإنّهُ ما أكثَرَ ذِكرَ المَوتِ إنسانٌ إلّا زَهِدَ فی الدُّنيا .

امام صادق علیه السلام : مرگ را فراوان یاد کنید؛ زیرا هیچ انسانی مرگ را بسیار یاد نمی کند، مگر اینکه به دنیا بی رغبت می شود.

بحار الأنوار: ۸۲/۱۶۸/۳

حدیث۱۱۷۲

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «لَهُمُ البُشْری فی الحَیاةِ الدُّنیا»

امام صادق علیه السـلام ـ درباره آیه «برایشان بشارت است در زندگی دنیا» ـ فرمود : هنگام مردن، محمّد و علی علیهماالسلاماو را به بهشت بشارت می دهند.

یونس : ۶۴ .

حدیث۱۱۷۳

امام صادق علیه السلام :

ما خَلقَ اللّه ُ عز و جل یَقینا لا شَکَّ فیهِ أشبَهَ بشَکٍّ لا یَقینَ فیهِ مِن المَوتِ .

امام صادق علیه السـلام : خداوند عز و جل هیچ چیزی ماننده‌مرگ نیافریـده است که در عین آن که یقینی است و هیچ شکّی در آن نیست ، چونان شکّی است که در آن (کمترین) یقینی نباشد .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱ / ۱۹۴ / ۵۹۶ .

حدیث۱۱۷۴

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی: «قُلْ إنّ المَوتَ الّذی تَفِرّونَ مِنهُ فإنّهُ مُلاقِیکُم ...»

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «بگو : آن مرگی که از آن می گریزید، قطعاً به سر وقت شما می آید...» ـ فرمود : سال ها را می شمری، بعـد ماه ها را می شـمری، بعـد روزها را می شـمری، سـپس ساعت ها را می شـمری و آن گاه نَفَس ها را می شـمری «پس، چون اجلشان فرا رسد نه [می توانند]ساعتی آن را پس اندازند و نه پیش» .

الجمعة : ۸ .

حدیث۱۱۷۵

امام صادق علیه السلام :

إنّ قَومـا أتَوا نَبیّا فقـالُوا : اُدعُ لَنـا ربَّکَ یَرفَعْ عنّا المَوتَ ، فـدَعا لَهُم فَرفَعَ اللّه ُ تبـارکَ وتعـالی عنهُمُ المَوتَ، وکَثُروا حتّی ضاقَت بهِمُ المَنازِلُ وکَثُرَ النَّسلُ ، وکانَ الرّجُلُ یُصبِحُ فیَحتاجُ أن یُطعِمَ أباهُ واُمَّهُ وجَدَّهُ وجَدَّ جدِّهِ ویُرضِیَهُم

امـام صـادق علیه السـلام : گروهی نزد پیغمبری آمدنـدو گفتنـد : دعـا کن پروردگارت مرگ را از ما بردارد. آن پیامبر برایشان دعا کرد. پس خداونـد تبـارک و تعـالی مرگ را از آن جماعت برداشت. جمعیتشان چنـدان زیاد شـد که خانه ها بر آنان تنگ گشت و نسـلشان افزایش یافت. [به طوری که]صـبح که می شـد مرد [خانه]مجبور بود پدر و مادر و پدربزرگ و پدربزرگِ پدربزرگش را غـذا بدهـد و آنها را راضـی گردانـد [یا به نظافت آنها برسـد]و به ایشان رسـیدگی نماید. لذا از کسب و کار باز ماندند. این بود که آمدند و گفتند : از پروردگارت بخواه ما را به عمرهایی که داشتیم برگرداند. آن پیغمبر از پروردگارش عز و جل، چنین تقاضا کرد

و خداوند آنها را به مدّت های [معیّن شده] عمرشان باز گرداند.

فی نسخهٔ «ویربّیهم» وفی نسخ اُخری «ویوضّیهم» . (کما فی هامش المصدر).

حدیث۱۱۷۶

امام صادق علیه السلام :

إنّ الملائکهَ لا یأکُلونَ،ولا یَشرَبونَ ، ولایَنکِحونَ ، وإنّما یَعیشونَ بِنَسیمِ العَرشِ.

امام صادق علیه السلام : فرشتگان نه می خورند، نه می آشامند و نه ازدواج می کنند؛ بلکه با نسیم عرش زندگی می کنند.

تفسیر القمّی : ۲/۲۰۶ .

حدیث۱۱۷۷

امام صادق علیه السلام :

والّذی نَفسی بیَدِهِ ، لَملائکهُ اللّهِ فی السَّماواتِ أکثَرُ مِن عَدَدِ التُّرابِ فی الأرضِ ، ومافی السَّماءِ مَوضِعُ قَدَمٍ إلّا وفیها مَلکٌ یُسَبِّحُهُ ویُقَدِّسُهُ ، ولا فی الأرضِ شَجَرٌ ولا مَدَرٌ إلّا

وفیها مَلَکٌ مُوَکَّلٌ بِها .

امام صادق علیه السلام : سوگند به آنکه جانم در دست اوست، فرشتگان خدا در آسمان ها بیشتر از شمار خاک در زمین هستند و در آسمان هیچ جای پایی نیست، مگر اینکه در آنجا فرشته ای مشغول تسبیح و تقدیس خداست، و در زمین هیچ درخت و کلوخی نیست مگر اینکه در آن

فرشته ای است گماشته بر آن .

بحار الأنوار:۵۹/۱۷۶/۷.

حدیث۱۱۷۸

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّهَ عَزَّوجلَّ خَلَقَ المَلائکهَ مِن النُّورِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل، فرشتگان را از نور آفرید.

الاختصاص : ۱۰۹ .

حدیث۱۱۷۹

امام صادق علیه السلام :

أفضَلُ المُلوکِ مَن اُعطِیَثلاثَ خِصالٍ : الرّأفهَ ، والجُودَ ، والعَدلَ .

امام صادق علیه السلام : برترین شهریاران کسی است که سه خصلت داشته باشد : مهربانی، بخشندگی و دادگری.

تحف العقول : ۳۱۹ .

حدیث۱۱۸۰

امام صادق علیه السلام :

لیسَ لِلبَحرِ جارٌ،ولا للمَلِكِ

صَدیقٌ ، ولا للعافِیَةِ ثَمَنٌ .

امام صادق علیه السلام : دریا، همسایه نمی شناسد و برای

پادشاه، دوستی نیست و عافیت، قیمت ندارد!

الخصال : ۲۲۳/۵۱ .

حدیث۱۱۸۱

امام صادق علیه السلام :

إذا أحبَبتَ رجُلًا فلا تُمازِحْهُ ولاتُمارِهِ.

امام صادق علیه السلام : هرگاه مردی را دوست داشتی،با او نه شوخی کن نه مجادله.

الکافی : ۲/۶۶۴/۹.

حدیث۱۱۸۲

امام صادق علیه السلام :

المِزاحُ السِّبابُ الأصغَرُ .

امام صادق علیه السلام : شوخی، دشنام کوچك است.

الکافی : ۲/۶۶۵/۱۵.

حدیث۱۱۸۳

امام صادق علیه السلام :

لاتَمزَحْ فیَذهَبَ نورُكَ .

امام صادق علیه السلام : شوخی مکن؛ زیرا نورانیّتت ازبین می رود.

الأمالی للصدوق : ۶۳۶/۸۵۳ .

حدیث۱۱۸۴

امام صادق علیه السلام :

إنّ مِنَ التَّواضُعِ… أن یَترُكَ المِراءَ وإن كانَ مُحِقّا .

امام صادق علیه السلام : از فروتنی است که… مجادله رارها کند هرچند حق با او باشد.

معانی الأخبار : ۳۸۱/۹.

حدیث۱۱۸۵

امام صادق علیه السلام :

تَمامُ العِيادَةِ للمَريضِ أن تَضَعَ يَدَكَ على ذِراعِهِ وتُعَجِّلَ القِيامَ مِن عِندِهِ ؛ فإنَّ عِيادَةَ النَّوكى أشَدُّ علَى المَريضِ مِن وَجَعِهِ .

امام صادق عليه السلام : عيادت كامل، اين است كه دستت را روى بازوى بيمار بگذارى و زود از پيش او برخيزى؛ زيرا عيادت احمق ها براى بيمار سخت تر از درد خود اوست.

الكافى : ۳/۱۱۸/۴

حديث۱۱۸۶

امام صادق عليه السلام :

العِيادَةُ قَدرُ فُواقِ ناقَةٍ أوحَلبِ ناقَةٍ .

امام صادق عليه السلام : زمان عيادت بايد به اندازه زمان رگ كردن پستان شتر يا يك دوشيدن شتر باشد.

الكافى : ۳/۱۱۸/۲

حديث۱۱۸۷

امام صادق عليه السلام :

مَن عادَ مَريضا شَيَّعَهُ سَبعونَ ألفَ ملَكٍ يَستَغفِرونَ لَهُ حتّى يَرجِعَ إلى مَنزِلِهِ .

امام صادق عليه السلام : هر كس به عيادت بيمارى برود، هفتاد هزار فرشته او را مشايعت مى كنند و برايش آمرزش مى طلبند تا آن گاه كه به منزل خود برگردد.

الكافى : ۳/۱۲۰/۲.

حديث۱۱۸۸

امام صادق عليه السلام :

سَهَرُ لَيلَةٍ مِن مَرَضٍ أو وَجَعٍ أفضَلُ وأعظَمُ أجرا مِن عِبادَةِ سَنَةٍ .

امام باقر يا امام صادق عليهماالسلام: شبى را از بيمارى يا درد نخفتن، برتر و اجرش بزرگتر از يك سال عبادت است.

الكافى : ۳/۱۱۴/۶

حديث۱۱۸۹

امام صادق عليه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَنِ المُروءَةِ ـ : لا يَراكَ اللّه ُ حَيثُ نَهاكَ ، ولا يَفقِدُكَ مِن حَيثُ أمَرَكَ .

امام صادق عليه السلام ـ در پاسخ به پرسش: مردانگى چيست؟ ـ فرمود : اين كه خداوند تو را در جايى كه نهيت كرده است، حاضر نبيند و در آن جا كه فرمانت داده است، غايب نيابد.

تحف العقول : ۳۵۹.

حديث۱۱۹۰

امام صادق علیه السلام :

مِن أخلاقِ الأنبياءِ صلّى اللّه ُ علَيهِم حُبُّ النِّساءِ .

امام صادق علیه السلام : از اخلاق پيامبران ـ كه درود خدابر آنان باد ـ ، زن دوستى است.

الكافى : ۵/۳۲۰/۱.

حديث۱۱۹۱

امام صادق علیه السلام :

كُلُّ مَن اشتَدَّ لَنا حُبّا اشتَدَّ للنِّساءِ حُبّا وللحَلْواءِ .

امام صادق علیه السلام : هر كس علاقه اش به ما بيشتر باشد، علاقه اش به زن و شيرينى بيشتر است.

مستطرفات السرائر : ۱۴۳/۸.

حديث۱۱۹۲

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عن قولِ اللّه عَزَّوجلَّ : «فلا تُزَكُّوا...» ـ : قولُ الإنسانِ : صَلّيتُ البارِحَةَ وصُمتُ أمسِ ونَحو هذا . إنّ قَوما كانوا يُصبِحونَ فيَقولونَ : صَلَّينا البارِحَةَ وصُمنا أمسِ ، فقالَ عليٌّ عليه السلام : لكنّى أنامُ اللّيلَ والنّهارَ ، ولَو أجِدُ بَينَهُما شَيئا لَنُمتُهُ !

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از آيه «پس خود را پاك مشماريد...» ـ فرمود : مانند اين كه انسان بگويد: ديشب نماز خواندم، ديروز روزه گرفتم و امثال اين سخنان. عده اى بودند كه چون صبح مى شد، مى گفتند: ما ديشب نماز خوانديم و ديروز روزه گرفتيم. پس، على عليه السلام فرمود: اما من شب و روز مى خوابم و اگر بين شب و روز نيز فرصتى بيابم در آن هم مى خوابم.

معانى الأخبار : ۲۴۳/۱.

حديث۱۱۹۳

امام صادق علیه السلام :

خالِطِ النّاسَ تَخبُرْهُم ،ومتى تَخبُرْهُم تَقْلِهِم .

امام صادق علیه السلام : با مردم آميزش كن تا آنها را بيازمايى و چون امتحانشان كردى با آنان دشمن مى شوى.

الكافى : ۸/۱۷۶/۱۹۶.

حديث۱۱۹۴

امام صادق علیه السلام :

اِمتَحِنوا شِيعَتَنا عِندَ ثَلاثٍ : عِندَمَواقيتِ الصَّلاةِ كيفَ مُحافَظَتُهُم علَيها ، وعِندَ أسرارِهِم كيفَ حِفظُهُم لَها عِندَ عَدُوِّنا ، وإلى أموالِهِم كيفَ مُواساتُهُم لإخوانِهِم فيها .

امام صادق علیه السلام : شيعيان ما را در سه چيز بيازماييد:در اوقات نمازشان كه چگونه بر آن مواظبت مى كنند. در رازهايشان كه چگونه آنها را از دشمنان ما حفظ مى كنند و در اموالشان كه چگونه با آن به برادران خود كمك مى كنند.

الخصال : ۱۰۳/۶۲.

حدیث۱۱۹۵

امام صادق علیه السلام :

حَرّمَ اللّه ُ علی کُلِّ دُبُرٍ مُستَنکَحٍ الجُلوسَ علی إستَبرَقِ الجَنّةِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند نشستن بر استبرق بهشت را بر دُبُرهای لواط شده حرام کرده است.

بحار الأنوار : ۷۹/۷۲/۲۷ .

حدیث۱۱۹۶

امام صادق علیه السلام :

ـ فیمَن طَلبَ الصَّیدَ لاهِیا ـ : وإنّ المؤمنَ لَفی شُغُلٍ عن ذلکَ ، شَغَلَهُ طَلَبُ الآخِرَةِ عَنِ المَلاهی . . . وإنَّ المؤمنَ عَن جَمیعِ ذلکَ لَفی شُغُلٍ ، ما لَهُ وللمَلاهی ؟! فإنَّ المَلاهیَ تُورِثُ قَساوَةَ القَلبِ وتُورِثُ النِّفاقَ .

امام صادق علیه السلام ـ درباره کسی که برای سرگرمی دنبال شکار می رود ـ فرمود : مؤمن، فرصت چنین کارهایی را ندارد. آخرت جویی او را از سرگرمی باز داشته است . . . مؤمن به هیچ یک از این کارها نمی رسد، او را چه به سرگرمی ها؟! کارهای لهو و سرگرم کننده، سختدلی می آورد و نفاق بر جای می گذارد.

الاُصول الستّة عشر: ۵۱ .

حدیث۱۱۹۷

امام صادق علیه السلام :

قال الإمامُ الصّادقُ علیه السلام ـ فی قولهِ تعالی : «والّذینَ هُمْ عَنِ اللَّغوِ مُعْرِضونَ» ـ : هُو أن یَتَقَوّلَ الرّجُلُ علَیکَ بالباطِلِ ، أو یأتِیَکَ بما لَیسَ فیکَ ، فتُعرِضَ عَنهُ للّه ِ .

وفی روایةٍ اُخری : إنّهُ الغِناءُ والمَلاهی .

مجمع البیان : امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «و کسانی که از بیهوده اعراض می کنند» ـ فرمود : یعنی آن که کسی درباره تو نادرستی ببافد، یا چیزی که در تو نیست به تو نسبت دهد و تو به خاطر خدا، از او اعراض کنی.

در روایتی دیگر آمده است: مقصود، خنیاگری و کارهای لهو وغفلت آور است.

مجمع البیان : ۷/۱۵۷.

حدیث۱۱۹۸

امام صادق علیه السلام :

لا یَلبَسُ الرّجُلُ الحَریرَ والدِّیباجَ إلّا فی الحَربِ .

امام صادق علیه السلام : مرد به جز در جنگ نباید، جامه حریر و دیبا بپوشد.

الکافی : ۶/۴۵۳/۱.

حدیث۱۱۹۹

امام صادق علیه السلام :
عَمَّمَ رسولُ اللّه صلی الله علیه و آله عليّا علیه السلام بيَدِهِ ، فسَدَلَها مِن بَينِ يَدَيهِ وقَصَّرَها مِن خَلفِهِ قَدْرَ أربَعِ أصابعَ، ثُمّ قالَ : أدبِرْ فأدبَرَ، ثُمّ قالَ: أقبِلْ فأقبَلَ، ثُمّ قالَ: هكذا تِيجانُ المَلائكَةِ .
امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله با دست خود برسر علی علیه السلام ، عمامه بست و از جلو، سر پَر آن را آویزان کرد و از پشت سر به اندازه چهار انگشت کوتاه کرد و آن گاه فرمود: برگرد. علی علیه السلام برگشت. فرمود: رویت را به طرف من کن. و علی علیه السلام به طرف پیامبر رو کرد. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: تاجهای فرشتگان، این گونه است.
الکافی: ۶/۴۶۱/۴.

حدیث۱۲۰۰

امام صادق علیه السلام :
المالُ مالُ اللّه يَضَعُهُ عِندَ
الرّجُلِ وَدايعَ ، وجَوّزَ لَهُم أن يأكُلوا قَصدا ويَلبَسوا قَصدا .
امام صادق علیه السلام : دارایی ها از آنِ خداست و آنها رانزد مردم به امانت می سپارد و به آنها اجازه داده

است که با میانه روی، بخورند و با میانه روی، بپوشند.
بحار الأنوار : ۷۹/۳۰۴/۱۷.

از۱۲۰۱تا۱۴۰۰

حدیث۱۲۰۱

امام صادق علیه السلام :
الكَتّانُ مِن لِباسِ الأنبياءِ ،وهُو يُنبِتُ اللَّحمَ .
امام صادق علیه السلام : کتان از لباسهای پیامبران است و گوشت را می رویاند.
الکافی : ۶/۴۴۹/۱.

حدیث۱۲۰۲

امام صادق علیه السلام :
ثلاثُ خِصالٍ مَن رُزِقَها كانَ كامِلًا : العَقلُ ، والجَمالُ ، والفَصاحةُ .
امام صادق علیه السلام : سه خصلت است که به هر کس روزی شود کامل است: خردمندی، زیبایی و شیوا سخنی.
تحف العقول : ۳۲۰.

حدیث۱۲۰۳

امام صادق علیه السلام :

مَعاشِرَ الشِّیعَةِ ، کونوا لنازَینا ولا تکونوا علَینا شَینا ، قولوا لِلناسِ حُسنا ، واحفَظُوا ألسِنَتَکُم ، وکُفُّوها عنِ الفُضولِ وقَبیحِ القَولِ .

امام صادق علیه السلام : ای گروه شیعه! مایه زیور ماباشید و باعث عیب و ننگ، نباشید. با مردم نیکو سخن بگویید و زبانهایتان را نگه دارید و از زیاده گویی و سخن زشت، بازشان دارید.

الأمالی للصدوق : ۴۸۴/۶۵۷ .

حدیث۱۲۰۴

امام صادق علیه السلام :

إیّاکَ وفضولَ الکلامِ ؛ فإنّهُ یُظهِرُ مِن عُیوبِکَ ما بَطَنَ ، ویُحَرِّکُ علَیکَ مِن أعدائکَ ما سَکَنَ .

امام صادق علیه السلام : دانا، زیاده گویی نمی کند.

غرر الحکم : ۲۷۲۰.

حدیث۱۲۰۵

امام صادق علیه السلام :

ما اُمِرَ العِبادُ إلّا بِدُونِ سَعَتِهِم ، فُکلُّ شیءٍ اُمِرَ النّاسُ بأخذِهِ فهُم مُتَّسِعونَ لَهُ ، وما لا یَتَّسِعونَ لَهُ فهُو مَوضوعٌ عَنهُم .

امام صادق علیه السلام : بندگان، جز به کمتراز توانشان فرمان داده نشده اند. پس، هر چیزی که مردم به انجام آن مأمور شده اند، توانایی آن را دارند و آنچه که در توانشان نیست، از عهده آنان برداشته شده است.

التوحید : ۳۴۷/۶ .

حدیث۱۲۰۶

امام صادق علیه السلام :

بَرُّوا آباءَکُم یَبَرَّکُم أبناؤکُم ، وعِفّوا عَن نِساءِ النّاسِ تَعِفَّ نِساؤکُم .

امام صادق علیه السلام : با پدرانتان خوشرفتاری کنید تا فرزندانتان با شما خوشرفتاری کنند، و نسبت به زنان مردم عفّت ورزید تا نسبت به زنان شما عفّت ورزند.

تحف العقول : ۳۵۹.

حدیث۱۲۰۷

امام صادق علیه السلام :

مَن کافَأ السَّفیهَ بِالسَّفَهِ فقَد رَضِیَ بِما اُتِیَ إلَیهِ حَیثُ احتَذی مِثالَهُ .

امام صادق علیه السلام : هر کس [رفتار]شخص نابخرد [نسبت به خود] را با نابخردی تلافی کند، به رفتاری که [از جانب نابخرد] با او شده رضایت داده است؛ زیرا از نمونه او پیروی کرده است.

الکافی : ۲/۳۲۲/۲.

حدیث۱۲۰۸

امام صادق علیه السلام :
مَن أكرَمَكَ فأكرِمْهُ ، ومَنِ استَخَفَّكَ فأكرِمْ نَفسَكَ عَنهُ .
امام صادق علیه السلام : هر کس تو را گرامی داشت، تونیز او را گرامی بدار و هر کس به تو بی احترامی کرد، خودت را در مرتبه او قرار مده.
بحار الأنوار : ۷۸/۲۷۸/۱۱۳ .

حدیث۱۲۰۹

امام صادق علیه السلام :
يابنَ آدمَ... إذا ظُلِمتَ بِمَظلِمَةٍ فارضَ بِانتِصاري لَكَ؛ فإنَّ انتِصاري لَكَ خَيرٌ مِن انتِصارِكَ لِنفَسِكَ .
امام صادق علیه السلام : در تورات آمده است: ای آدمی زاده! هر گاه به تو ستمی شد، به انتقامی که من برایت بگیرم رضایت ده؛ زیرا من بهتر از تو برایت انتقام می گیرم.
الكافي : ۲/۳۰۴/۱۰.

حدیث۱۲۱۰

امام صادق علیه السلام :
ـ لمّا سُئلَ عن مَنزِلَةِ رجُلٍ إن حَدَّثَ كَذَبَ ، وإن وَعَدَ أخلَفَ ، وإن ائتُمِنَ خانَ ـ : هِيَ أدنَى المَنازِلِ مِن الكُفرِ وليسَ بكافِرٍ .
امام صادق علیه السلام ـ وقتی از ایشان منزلت کسی را پرسیدند که هرگاه سخن بگوید، دروغ گوید و هر گاه وعده دهد، خلف وعده کند و هر گاه امین شمرده شود، خیانت کند ـ فرمود : منزلتش نزدیکترین منازل به کفر است، اما کافر نیست.
الكافي : ۲/۲۹۰/۵.

حدیث۱۲۱۱

امام صادق علیه السلام :
ـ لمّا سُئلَ عن أدنَى الإلحادِ ـ : الكِبرُ مِنهُ .
امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از کمترین درجه الحاد ـ فرمود : كِبر از [جمله]آن است.
معاني الأخبار : ۳۹۴/۴۷ .

حدیث۱۲۱۲

امام صادق علیه السلام :
مَن شَكَّ في اللّهِ وفي رسولِهِ صلى الله عليه و آله فهُو كافِرٌ .
امام صادق علیه السلام : کسی که در خدا و رسول اوشکّ کند، کافر است.
الكافي: ۲/۳۸۶/۱۰.

حدیث۱۲۱۳

امام صادق علیه السلام :

ـ لِبَعضِ وُلدِهِ ـ : إيّاكَ والكَسَلَ والضَّجَرَ ؛ فإنّهما يَمنَعانِكَ مِن حَظِّكَ مِن الدُّنيا والآخِرَةِ .

امام صادق علیه السـلام ـ خطاب به یکی از فرزندان خود ـ فرمود : از تنبلی و بی حوصـلگی بپرهیز؛ زیرا که این دو خصلت، تو را از بهره دنیا و آخرتت باز می دارند.

الکافی : ۵/۸۵/۲.

حدیث۱۲۱۴

امام صادق علیه السلام :

عَدُوُّ العَمَلِ الكَسَلُ .

امام صادق علیه السلام : دشمنِ کار، تنبلی است.

الکافی : ۵/۸۵/۱

حدیث۱۲۱۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أميرَ المؤمنينَ عليه السلام أعتَقَ ألفَ مَملوكٍ مِن كَدِّ يَدِهِ .

امام صادق علیه السلام : امیرالمؤمنین علیه السلام ، از دسترنج خود هزار بنده خرید و آزاد کرد.

تهذیب الأحکام: ۶/۳۲۶/۸۹۵.

حدیث۱۲۱۶

امام صادق علیه السلام :

ثلاثةٌ تَدُلُّ على كَرَمِ المَرءِ : حُسنُ الخُلُقِ ، وكَظمُ الغَيظِ ، وغَضُّ الطَّرْفِ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز نشانگر بزرگواری آدمی است: خوشخویی، فرو خوردن خشم و فروهشتن چشم.

تحف العقول : ۳۱۹.

حدیث۱۲۱۷

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سَألَهُ عبدُاللّه ِ بنُ بكيرٍعنِ الرجُلِ يُستَأذَنُ علَيهِ فيقولُ لِجارِيَتِهِ قُولي: ليسَ هُو هاهُنا ؟ ـ لا بَأسَ، ليسَ بكذبٍ

امام صادق علیه السلام ـ وقتی عبداللّه بن بُکیر به امام علیه السلام عرض کرد: کسی به خانه مردی می آید و او را می خواهد، اما آن مرد به کنیزش می گویـد: بگو او این جا (نقطه ای که به آن اشاره می کنـد) نیست [این چه حکمی دارد؟]ـ فرمود : اشـکالی ندارد. این دروغ نیست.

مستطرفات السرائر : ۱۳۷/۱.

حدیث۱۲۱۸

امام صادق علیه السلام :

المُصلِحُ لیسَ بکاذِبٍ .

امام صادق علیه السلام : اصلاح دهنده [میان مردم مسلمان]، دروغگو به شمار نمی آید.

الکافی : ۲/۲۱۰/۵.

حدیث۱۲۱۹

امام صادق علیه السلام :

الکلامُ ثلاثةٌ : صِدقٌ ، وکِذبٌ ،وإصلاحٌ بینَ النّاسِ .

امام صادق علیه السلام : سخن بر سه گونه است: راست و دروغ و آشتی دادن میان مردم.

الکافی : ۲/۳۴۱/۱۶

حدیث۱۲۲۰

امام صادق علیه السلام :

الکِذبُ مَذمومٌ إلّا فیأمرَینِ : دَفعِ شَرِّ الظَّلَمَةِ، وإصلاحِ ذاتِ البَینِ .

امام صادق علیه السلام : دروغ نکوهیده است، مگر دردو جا: دور کردن شرّ ستمگران و آشتی دادن میان مسلمانان.

بحار الأنوار : ۷۲/۲۶۳/۴۸.

حدیث۱۲۲۱

امام صادق علیه السلام :

الکَذِبُ علَی اللّهِ وعلی رسولِهِ صلی الله علیه و آله مِن الکبائرِ .

امام صادق علیه السلام : دروغ بستن به خدا و رسول او صلی الله علیه و آله ، از گناهان کبیره است.

الکافی : ۲/۳۳۹/۵.

حدیث۱۲۲۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ مِمّا أعانَ اللّه ُ (بِهِ) علَی الکذّابینَ النِّسیانَ

امام صادق علیه السلام : از جمله کمکهای خداوند بر ضدّ دروغگویان فراموشی است .

یعنی أنّ النسیان یصیر سببا لفضیحتهم ، وذلک لأنّهم ربّما قالوا شیئا فنسوا أنّهم قالوه فیقولون خلاف ما قالوه أوّلاً فیفتضحون (کما فی هامش المصدر).

حدیث۱۲۲۳

امام صادق علیه السلام :

إنّ الرجُلَ لَيَكذِبُ الكِذبَةَ فَيُحرَمُ بهاصَلاةَ الليلِ .

امام صادق علیه السلام : همانا فرد دروغی می گوید و به سبب آن، از نماز شب محروم می شود.

بحار الأنوار : ۷۲/۲۶۰/۲۹.

حدیث۱۲۲۴

امام صادق علیه السلام :

لا تَكذِبْ فَيَذهَبَ بَهاؤكَ .

امام صادق علیه السلام : دروغ مگو، که شکوهت از بین می رود.

بحار الأنوار : ۷۲/۱۹۲/۸

حدیث۱۲۲۵

امام صادق علیه السلام :

مُذيعُ السِّرِّ شاكٌّ ، وقائلُهُ عندَ غيرِأهلِهِ كافِرٌ .

امام صادق علیه السلام : فاش کننده راز [ما] شک کننده [و سست عقیده نسبت به حقانیّت ائمه علیهم السلام]است و کسی که آن را نزد نااهل بازگو کند، کافر است.

الکافی : ۲/۳۷۱/۱۰

حدیث۱۲۲۶

امام صادق علیه السلام :

ـ في قولِهِ تعالى : «ذلكَ بأنّهُمْ كانُوا يَكْفُرُونَ بآياتِ اللّهِ ويَقْتُلونَ النَبيِّينَ بغَيرِ الحَقِّ» ـ : واللّهِ ما قَتَلُوهُم بأيديهِم ولا ضَرَبُوهُم بأسيافِهِم ، ولكنَّهُم سَمِعُوا أحاديثَهُم فَأذاعُوها ، فَاُخِذُوا علَيها فقُتِلُوا .

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «این بدان سبب است که به آیات خدا کفر می ورزیدند و پیامبران را بناحق می کشتند» ـ فرمود : به خدا قسم که آنها را با دستهای خود نکشتند و با شمشیرهای خویش نزدند، بلکه سخنان ایشان را شنیدند و آنها را فاش ساختند و در نتیجه، آن پیامبران دستگیر و کشته شدند.

الکافی : ۲/۳۷۱/۶.

حدیث۱۲۲۷

امام صادق علیه السلام :

ما قَتَلَنا مَن أذاعَ حَديثَنا قَتلَ خَطَأٍولكنْ قَتَلَنا قَتلَ عَمدٍ .

امام صادق علیه السلام : کسی که حدیث ما را فاش کند، ما را به خطا نکشته، بلکه عمدا کشته است.

الکافی : ۲/۳۷۰/۴

حدیث۱۲۲۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أمرَنا مَستورٌ مُقنَّعٌ بالمِيثاقِ، فمَن هَتَکَ علَينا أذلَّهُ اللّه ُ .

امام صادق علیه الســلام : بر امر (ولایت) ما پیمان گرفته شده که در پرده و پشت نقاب باشد. پس هر کس به زیان ما پرده دری کند ، خداوند خوارش گرداند.

الکافی : ۲/۲۲۶/۱۵.

حدیث۱۲۲۹

امام صادق علیه السلام :

كِتمانُ سِرِّنا جِهادٌ فی سبيلِ اللّه ِ .

امام صادق علیه السلام : پوشیده نگه داشتن اسرار ما، جهاد در راه خداست.

بحار الأنوار : ۷۵/۷۰/۷.

حدیث۱۲۳۰

امام صادق علیه السلام :

مَن أذاعَ علَينا حَديثَنا فهُو بمَنزِلَهِ مَن جَحَدَنا حَقَّنا .

امام صادق علیه السلام : کسی که حدیث ما را به زیانمان فاش سازد، به منزله کسی است که حقّ ما را انکار کند.

الکافی : ۲/۳۷۰/۲

حدیث۱۲۳۱

امام صادق علیه السلام :

رَدُّ جَوابِ الكتابِ واجِبٌ كَوُجوبِ رَدِّ السَّلامِ .

امام صادق علیه السلام : جواب دادن به نامه، همچون جواب دادن به سلام، واجب است.

الکافی : ۲/۶۷۰/۲.

حدیث۱۲۳۲

امام صادق علیه السلام :

لا تَدَعْ بسمِ اللّه ِ الرَّحمنِ الرَّحيمِ وإن كانَ بعدَهُ شِعرٌ .

امام صادق علیه السلام : بسم اللّه الرحمن الرحیم رافرو مگذار اگر چه قبل از یک شعر باشد.

الکافی : ۲/۶۷۲/۱.

حدیث۱۲۳۳

امام صادق علیه السلام :

التَّواصُلُ بینَ الإخوانِ فیالحَضَرِ التَّزاوُرُ ، والتَّواصُلُ فی السَّفَرِ المُکاتَبَةُ.

امام صادق علیه السلام : ارتباط میان برادران در حَضَردید و بازدید است و در سفر نامه نگاری.

تحف العقول : ۳۵۸.

حدیث۱۲۳۴

امام صادق علیه السلام :

اکتُبوا ؛ فإنَّکُم لا تَحفَظُونَ حتّی تَکتُبوا .

امام صادق علیه السلام : بنویسید؛ زیرا تا ننویسید، نگهداری نمی کنید .

الکافی : ۱/۵۲/۹

حدیث۱۲۳۵

امام صادق علیه السلام :

القَلبُ یَتَّکِلُ علَی الکِتابَةِ .

امام صادق علیه السلام : دل، به نوشتن آرام می گیرد.

الکافی : ۱/۵۲/۸ .

حدیث۱۲۳۶

امام صادق علیه السلام :

إنّ فی جَهنَّمَ لَوادِیا لِلمُتَکبِّرِینَ یقالُ لَهُ سَقَرُ ، شَکا إلَی اللّه عَزَّوجلَّ شِدَّةَ حَرِّهِ وسَألَهُ أن یَأذَنَ لَهُ أن یَتَنَفَّسَ ، فَتَنَفَّسَ فَأحرَقَ جَهَنَّمَ .

امام صادق علیه السلام : در دوزخ درّه ای است برای متکبران به نام «سَقَر». این درّه از شدّت گرمای خود به خداوند عز و جل شکایت کرد و خواهش نمود که به وی اجازه دهد تا نَفَسی بکشد. پس نَفَس کشید و [از نفْس خود] دوزخ را سوزاند.

الکافی : ۲/۳۱۰/۱۰.

حدیث۱۲۳۷

امام صادق علیه السلام :

لا یَطمَعَنَّ ذو الکِبرِ فیالثَّناءِ الحَسَنِ .

امام صادق علیه السلام : متکبر، هرگز نباید توقّع تعریف و تمجید [دیگران را] داشته باشد.

الخصال : ۴۳۴/۲۰.

حدیث۱۲۳۸

امام صادق علیه السلام :

ما مِن رَجُلٍ تَکَبَّرَ أو تَجَبَّرَإلا لِذِلَّةٍ وَجَدَها فی نفسِهِ .

امام صادق علیه السلام : هیچ مردی تکبّر یا گردنفرازی نکرد، مگر به سبب احساس خواری و حقارتی که در خود یافت.

الکافی : ۲/۳۱۲/۱۷.

حدیث۱۲۳۹

امام صادق علیه السلام :

الکِبرُ رِداءُ اللّه ، فَمَن نازَعَ اللّهَ شیئامِن ذلکَ أکَبَّهُ اللّهُ فی النّارِ .

امـام صادق علیه السـلام : بزرگی ، ردای خـداست. پس هر که بر سـر چیزی از آن با خـدا کشـمکش کنـد، خداونـد او را در آتش سرنگون سازد .

بحار الأنوار : ۷۳/۲۱۵/۵ .

حدیث۱۲۴۰

امام صادق علیه السلام :

مَن بَرِئَ مِن الکِبرِ نالَ الکَرامَةَ .

امام صادق علیه السلام : هر که از تکبّر پاک شود، به بزرگواری دست یابد.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۲۹/۵

حدیث۱۲۴۱

امام صادق علیه السلام :

اقنَعْ بما قَسَمَ اللّهُ لکَ ولا تَنظُرْ إلی ما عِنـدَ غیرِکَ ولا تَتَمَنَّ ما لَستَ نائلَهُ ؛ فإنّهُ مَن قَنِعَ شَبعَ ومَن لم یَقنَعْ لم یَشبَعْ ، وخُذْ حَظَّکَ مِن آخِرَتِکَ .

امام صادق علیه السـلام : به آنچه خداونـد قسـمت تو کرده قانع باش و به آنچه دیگران دارنـد چشم مـدوز و آنچه را که بـدان نمی رسی، آرزو مکن؛ زیرا کسی که قانع باشد، سیر می شود و کسی که قانع نباشد، سیر نمی شود و به فکر بهره آخرتت باش.

الکافی : ۸/۲۴۳/۳۳۷.

حدیث۱۲۴۲

امام صادق علیه السلام :

مَن رَضِیَ مِن اللّه بِالیَسیرِمِن المَعاشِ رَضِیَ اللّهُ مِنهُ بِالیَسیرِ مِن العَمَلِ .

امام صادق علیه السلام : کسی که به معاش (روزی) اندک خدا خرسند باشد، خداوند به عمل اندک او خرسند شود.

الکافی : ۲/۱۳۸/۳.

حدیث۱۲۴۳

امام صادق علیه السلام :

اُنظُرْ إلی مَن هُو دُونَکَ فی المَقدُرَةِ ولا تَنظُرْ إلی مَن هو فَوقَکَ فی المَقدُرَةِ ، فإنّ ذلکَ أقنَعُ لکَ بما قُسِمَ لکَ .

امام صادق علیه السلام : به ناتوانتر از خودت بنگر و به توانگر از خویش منگر؛ زیرا که این کار تو را به آنچه قسمت تو شده است قانع تر می سازد.

الکافی : ۸/۲۴۴/۳۳۸.

حدیث۱۲۴۴

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «ولا تَأْكُلوا أموالَكُم بَينَكُم بالباطِلِ»

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «و اموالتان را میان خود به ناروا مخورید» ـ فرمود : قریش بر سر زن و مال خود با یکدیگر قمار می زدند و خداوند عزّوجلّ آنها را از این کار نهی فرمود.

البقرة : ۱۸۸ .

حدیث۱۲۴۵

امام صادق علیه السلام :

ـ لِرجُلٍ مِن أصحابِهِ ـ : لا تَكونَنَّ إمَّعةً ، تقولُ : أنا مَع الناسِ وأنا كَواحِدٍ مِن الناسِ !

امام صادق علیه السلام ـ خطاب به یکی از اصحاب خود ـ فرمود : هرگز همرنگ جماعت نباش که بگویی: من تابع مردم هستم و من هم مثل بقیه مردم.

معانی الأخبار : ۱/۲۶۶.

حدیث۱۲۴۶

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «اتَّخَذُوا أحْبارَهُم ورُهْبانَهُم أربابا مِن دُونِ اللّه » ـ : واللّه ِ ما صَلَّوا لَهُم ولا صامُوا ، ولكنَّهُم أحَلُّوا لَهُم حَراما ، وحَرَّموا علَيهِم حَلالاً فاتَّبَعُوهُم .

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «احبار و راهبان خود را به جای خدا خداوندان خویش قرار دادند» ـ فرمود : به خدا قسم که برایشان نماز نمی خواندند و روزه نمی گرفتند بلکه برای مردم حرامی را حلال و حلالی را حرام می کردند و مردم هم از ایشان پیروی می نمودند.

المحاسن : ۱/۳۸۳/۸۴۷ .

حدیث۱۲۴۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ للقُلوبِ صَداءً كصَداءِ النُّحاسِ ، فاجلُوها بالاستِغفارِ .

امام صادق علیه السلام : دلها نیز، همچون مس، زنگار می بندد، پس آنها را با استغفار صیقل دهید.

عدّة الداعی : ۲۴۹.

حدیث۱۲۴۸

امام صادق علیه السلام :

إنّ لکَ قَلبا ومَسامِعَ ، وإنَّ اللّه َ إذا أرادَ أن یَهـدِیَ عَبـدا فَتَحَ مَسامِعَ قَلبِهِ ، وإذا أرادَ بِهِ غیرَ ذلکَ خَتَمَ مَسامِعَ قَلبِهِ فلا یَصـلُحُ أبدا ، وهُو قَولُ اللّه ِ تعالی «أم عَلی قُلُوبٍ أقْفالُها»

امام صادق علیه السـلام : همانا تو را دلی است و گوشـهایی.هر گاه خداونـد بخواهد بنده ای را هدایت کند، گوشـهای دل او را باز می کنـد و هر گـاه جز این برای او بخواهـد، گوشـهای دلش را می بنـدد و دیگر هرگز اصـلاح نمی شود و این است معنـای سـخن خداوند متعال: «یا بر دلهایشان قفلهاست؟» .

محمّد : ۲۴ .

حدیث۱۲۴۹

امام صادق علیه السلام :

إنّمـا شـیعَتُنا أصـحابُ الأربَعـةِ الأـعیُنِ : عَینـانِ فی الرَّأسِ ، وعَینـانِ فی القَلبِ ، ألاـ والخَلاـئقُ کُلُّهم کـذلکَ ، ألا إنّ اللّه َ عَزَّوجلَّ فَتَحَ أبصارَکُم وأعمی أبصارَهُم .

امام صادق علیه السـلام : شـیعیان ما در حقیقت دارای چهار چشـمند: دو چشم در سر و دو چشم در دل. البته همه مردمان چنین اند، اما خداوند عز و جلچشمهای شما را باز کرده و چشمهای آنان را کور کرده است.

الکافی : ۸/۲۱۵/۲۶۰.

حدیث۱۲۵۰

امام صادق علیه السلام :

ـ أیضا ـ : هُو القَلبُ الذی سَلِمَ مِن حُبِّ الدنیا .

امام صادق علیه السلام ـ درباره همین آیه ـ فرمود : قلب سالم، قلبی است که از دنیا دوستی سالم باشد.

مجمع البیان : ۷/۳۰۵ .

حدیث۱۲۵۱

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «إلّا مَن أتَی اللّه َ بِقَلبٍ سَلیمٍ» ـ : القَلبُ السَّلیمُ الذی یَلقَی رَبَّهُ ، ولیسَ فیهِ أحَدٌ سِواهُ ، وکُلُّ قَلبٍ فیهِ شِرکٌ أو شَکٌّ فهُو ساقِطٌ .

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه: «مگر کسی که دلی سالم به سوی خدا بیاورد» ـ فرمود : دل سالم، دلی است که پروردگارش را دیدار کند در حالی که احدی جز او در خود نداشته باشد و هر دلی که در آن شرک یا شک باشد، منحطّ است.

الکافی : ۲/۱۶/۵.

حدیث۱۲۵۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ مَنزِلَةَ القلبِ مِن الجَسَدِ بِمَنزِلَهِ الإمامِ مِن الناسِ .

امام صادق علیه السلام : جایگاه دل نسبت به بدن، همچون جایگاه امام و پیشواست نسبت به مردم.

علل الشرائع : ۱۰۹/۸.

حدیث۱۲۵۳

امام صادق علیه السلام :

مَوضِعُ العَقلِ الدِّماغُ ،والقَسوَةُ والرِّقَّةُ فی القلبِ .

امام صادق علیه السلام : جایگاه خرد، مغز است و قساوت و رقّت در دل است.

تحف العقول : ۳۷۱.

حدیث۱۲۵۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أميرَ المؤمنينَ علیه السـلام ألقَى صِبيـانُ الكُتّابِ ألواحَهُم بينَ يـدَيهِ لِيُخَيِّرَ بينَهُم ، فقـالَ : أما إنّها حُكومَـةٌ ! والجَورُ فيها كالجَورِ فی الحُكمِ ! أبلِغُوا مُعَلِّمَكُم إن ضَرَبَكُم فَوقَ ثلاثِ ضَرَباتٍ فی الأدَبِ اقتُصَّ مِنهُ .

امـام صـادق علیه السـلام : کودکـان مکتبی دسـتخطهای خودرا در مقابل امیرالمؤمنین علیه السـلام نهادنـد، تا بهترین آنها را انتخاب کنـد؛ حضـرت فرمود: هان! این یک نوع داوری است! و ظلم در این باره، ماننـد ظلم در قضاوت است! به معلّم خود بگویید که اگر برای تنبیه بیش از سه ضربه بزند، قصاص می شود.

وسائل الشیعهٔ : ۱۸/۵۸۲/۲.

حدیث۱۲۵۵

امام صادق علیه السلام :

إذا قامَ قائمُ آلِ محمّدٍ ـ علَيهِ وعلَيهِمُ السلامُ ـ حَكَمَ بينَ الناسِ بحُكمِ داودَ ، لا يَحتاجُ إلى بَيِّنةٍ ، يُلهِمُهُ اللّه ُ تعالى فَيَحكُمُ بعِلمِهِ .

امام صادق علیه السـلام : زمانی که قائم آل محمّـد علیه السـلام ، قیام کند، به حکم داوود میان مردم داوری می کند و نیازی به بیّنه (گواه و مدرک) ندارد. خداوند متعال حکم را به او الهام می کند و او به علمش قضاوت می کند.

بحار الأنوار : ۱۴/۱۴/۲۳.

حدیث۱۲۵۶

امام صادق علیه السلام :

القُضاةُ أربَعةٌ : ثلاثةٌ فيالنارِ وواحِدٌ فی الجَنَّةِ : رجُلٌ قَضـى بجَورٍ وهُو يَعلَمُ فهُو فی النارِ ، ورَجُلٌ قَضـى بجَورٍ وهو لا يَعلَمُ فهُو فی النارِ ، ورجلٌ قَضى بالحَقِّ وهُو لا يَعلَمُ فهُو فی النارِ ، ورجُلٌ قَضى بالحَقِّ وهو يَعلَمُ فهُو فی الجَنَّةِ .

امام صادق علیه السلام : قاضیان چهار گروهند: سه گروه در آتشند و یک گروه در بهشت. مردی که دانسته حکم ناحق صادر کند، این قاضـی در آتش است. مردی که ندانسـته [و بی اطلاع از احکـام و قـوانین]حکم نـاحق دهـد، این نیز در آتش است. مردی که

ندانسته حکم درست و حق صادر کند، این هم در آتش است و مردی که دانسته حکم حق و درست را صادر کند، این قاضی در بهشت است.

الکافی : ۷/۴۰۷/۱.

حدیث۱۲۵۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ رجُلًا نَزَلَ بأميرالمؤمنينَ عليه السلام فمَكَثَ عِندَهُ أيّاما ، ثُمّ تَقَدَّمَ إلَيهِ في خُصومَةٍ لم يَذكُرْها لأميرِ المؤمنينَ عليه السلام ، فقالَ لَهُ : أخَصمٌ أنتَ ؟ قالَ : نَعَم ، قالَ : تَحَوَّلْ عنّا ، إنَّ رسولَ اللّهِ صلى الله عليه و آله نَهى أن يُضافَ الخَصمُ إلّا ومَعَهُ خَصمُهُ .

امام صادق علیه السلام : مردی بر امیر المؤمنین علیه السلام واردشد و چند روزی میهمان آن حضرت بود. سپس نزد ایشان دعوایی مطرح کرد که قبلاً ـ [یعنی از روز اول ورودش] با امیرالمؤمنین در میان نگذاشته بود. حضرت فرمود: تو شاکی هستی؟ عرض کرد: آری.امام فرمود: از پیش ما برو؛ زیرا رسول خدا صلی الله علیه و آله نهی فرمود از این که شاکی میهمان [قاضی]باشد مگر آن که طرف دعوایش نیز با او باشد.

الکافی : ۷/۴۱۳/۴.

حدیث۱۲۵۸

امام صادق علیه السلام :

لا يَطمَعَنَّ قَليلُ الفِقهِ في القَضاءِ .

امام صادق علیه السلام : کسی که فقه (مسائل حقوقی و احکام قضایی) اندک می داند، هرگز نباید به کار قضاوت چشم طمع داشته باشد.

بحار الأنوار : ۱۰۴/۲۶۴/۵ .

حدیث۱۲۵۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ النَّواويسَ

امام صادق علیه السلام : نواویس (جایگاهی است در دوزخ) از گرمای سخت خود به درگاه خداوند عز و جل شکایت کرد. پس خداوند عز و جل خطاب بدان فرمود: خاموش باش؛ همانا جایگاه قاضیان گرمایش سخت تر از توست!

موضع في جهنّم .

حدیث۱۲۶۰

امام صادق علیه السلام :

إيّاكُم أن يُحاكِمَ بعضُكُم بَعضا إلى أهلِ الجَورِ ، ولكنِ انظُرُوا إلى رجُلٍ مِنكُم يَعلَمُ شيئا مِن قَضايانا فاجعَلُوهُ بينَكُم، فإنّي قد جَعَلتُهُ قاضِيًا فتَحاكَمُوا إلَيهِ .

امام صادق علیه السلام : مبادا فردی از شما (شیعیان) از دیگری نزد سلطان ستمگر شکایت کند. بلکه ببینید چه کسی از خود شما با

احکـام و داوریهای ما آشـناست همو را میان خود داور قرار دهیـد؛ زیرا که من او را قاضـی شـما قرار داده ام. پس برای داوری میان خود، نزد او روید.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳/۲/۳۲۱۶.

حدیث۱۲۶۱

امام صادق علیه السلام :

ـ فی تَحـاکُم رَجلَینِ مِن أصـحابِهِ إلَی الطـاغوتِ وبینَهُمـا مُنازَعَـةٌ فی دَینٍ أو میراثٍ ـ : مَن تَحـاکَمَ إلَی الطـاغوتِ فَحُکِمَ لَهُ فإنّما یَأخُذُ سُحتا وإن کانَ حَقُّهُ ثابِتا لَهُ ، لأ نّهُ أخَذَ بحُکمِ الطاغوتِ ، وقد أمَرَ اللّه ُ أن یَکفُرَ بِهِ .

امـام صـادق علیه السـلام ـ دربـاره دو نفر از اصـحابش کهبـا هم بر سـر وام یـا ارثیه ای اختلاـف داشـتند و داوری میان خود را پیش طاغوت بردند ـ فرمود : هر که داوری پیش طاغوت (حاکم سـتمگر) برد و او به نفعش حکم صادر کند، آنچه می گیرد حرام اسـت هر چند حق مسلّم او باشد؛ زیرا به حکم طاغوت گرفته است حال آن که خداوند دستور داده است به طاغوت کفر ورزیده شود.

الکافی : ۷/۴۱۲/۵.

حدیث۱۲۶۲

امام صادق علیه السلام :

اتَّقُوا الحُکومَةَ ؛ فإنَ الحُکومَةَ إنّما هی لِلإمامِ العالِمِ بالقَضاءِ ، العادِلِ فی المُسلمینَ ، لِنَبیٍّ أو وَصیٍّ نبیٍّ .

امام صادق علیه السلام : از داوری کردن بپرهیزید؛ زیرا [منصب]داوری در حقیقت از آنِ امامی است که در قضاوت دانا باشد و در میان مسلمانان به عدالت حکم کند؛ از آنِ پیغمبری یا وصیّ پیغمبری.

الکافی : ۷/۴۰۶/۱.

حدیث۱۲۶۳

امام صادق علیه السلام :

ما قَضَی اللّه ُ لمؤمنٍ قَضاءً فَرَضِیَ بِهِ إلّا جَعَلَ اللّه ُ لَهُ الخِیَرَةَ فیما یَقضی.

امام صادق علیه السـلام : خداونـد برای مؤمن هیـچ قضایی نرانـد که از آن خشـنود باشـد، مگر این که خـدا در آنچه حکم و مقـدّر فرموده خیر او را قرار دهد.

التمحیص : ۵۹/۱۲۳.

حدیث۱۲۶۴

امام صادق علیه السلام :

عَجِبتُ للمَرءِ المُسلِم لا یَقضـی اللّه ُ عَزَّوجلَّ لَهُ قَضاءً إلّا کانَ خَیرا لَهُ ، وإن قُرِضَ بالمَقاریضِ کانَ خَیرا لَهُ ، وإن مَلَکَ مَشارِقَ الأرضِ ومَغارِبَها کانَ خَیرا لَهُ .

امام صادق علیه السـلام : در شـگفتم از مرد مسـلمان که خداوند عز و جل هیچ قضایی برای او نراند جز این که خیر او در آن باشد. اگر با قیچی تکه تکه شود برایش خیر است و اگر از شرق تا غرب عالم را دراختیار گیرد باز برایش خیر است.

الکافی : ۲/۶۲/۸.

حدیث۱۲۶۵

امام صادق علیه السلام :

إذا کانَ یَومُ القِیامَةِ وجَمَعَ اللّه ُ الخَلائقَ سَألَهُم عمّا عَهِدَ إلَیهِم ولم یَسألْهُم عَمّا قَضی علَیهِم .

امام صادق علیه السلام : چون روز قیامت شود و خداوندخلایق را گرد آورد، از آنچه به آنها سفارش کرده وفرمان داده است بازخواستشان کند و از آنچه برایشان مقدّر و حکم فرموده است، نپرسدشان.

الدّرة الباهرة : ۳۳.

حدیث۱۲۶۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ إذا أرادَ شیئا قَدَّرَهُ ، فإذا قَدَّرَهُ قَضاهُ ، فإذا قَضاهُ أمضاهُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند هرگاه چیزی را اراده کند، آن را مقدّر می نماید و چون مقدّرش سازد حکم آن را صادر می کند و چون حکمش را داد به اجرایش در می آورد.

بحار الأنوار : ۵/۱۲۱/۶۴.

حدیث۱۲۶۷

امام صادق علیه السلام :

إنّ القَضاءَ والقَدَرَ خَلقانِ مِن خَلقِ اللّه ِ ، واللّه ُ یَزیدُ فی الخَلقِ ما یَشاءُ .

امام صادق علیه السلام : قضا و قدر دو آفریده از آفریدگان خدا هستند و خدا بر آفریده خود آنچه بخواهد می افزاید.

التوحید : ۳۶۴/۱.

حدیث۱۲۶۸

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سُئلَ عن قَولِ اللّه ِ عَزَّوجلَّ : «فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ کفّارَةٌ لَهُ» ـ : یُکَفَّرُ عَنهُ مِن ذُنوبِهِ بِقَدرِ ما عَفا .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از آیه: «پس هر که از آن [قصاص] درگذرد، آن کفّاره [گناهان]او خواهد بود» ـ فرمود: به قدر گذشتی که کرده است از گناهانش پاک می شود.

الکافی : ۷/۳۵۸/۱.

حدیث۱۲۶۹

امام صادق علیه السلام :

ضَمِنتُ لِمَنِ اقتَصَدَ أن لا یَفتَقِرَ .

امام صادق علیه السلام : من برای کسی که میانه روی کند، ضمانت می کنم که فقیر نشود.

كتاب من لا يحضره الفقيه : ۲/۶۴/۱۷۲۱.

حدیث۱۲۷۰

امام صادق عليه السلام :

على بابِ الجَنّةِ مَكتوبٌ : القَرضُ بثَمانيةَ عَشرَ ، والصَّدَقةُ بعَشرَةٍ ، وذلكَ أنّ القَرضَ لا يكونُ إلّا فى يدِ المُحتاجِ ، والصَّدَقةُ ربّما وَقَعَت فى يَدِ غَيرِ مُحتاجٍ .

امام صادق علیه السلام : بر در بهشت نوشته است: [ثواب]وام، هیجده برابر است و صدقه، ده برابر. علّتش این است که وام جز به دست نیازمند، نمی رسد اما صدقه، ممکن است به دست غیر محتاج بیفتد.

بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۳۸/۲.

حدیث۱۲۷۱

امام صادق عليه السلام :

لَأن اُقرِضَ قَرضا أحَبُّ إلَيَّ مِن أن أصِلَ بمِثلِهِ .

امام صادق علیه السلام : اگر وامی پرداخت کنم، خوشتر دارم از این که به همان مقدار صله و بخشش دهم.

ثواب الأعمال : ۱۶۷/۴.

حدیث۱۲۷۲

امام صادق عليه السلام :

ثلاثةٌ هُم أقرَبُ الخَلقِ إلَى اللّه ِ يَومَ القِيامَةِ حتّى يَفرُغَ (الناسُ) مِن الحِسابِ : رجُلٌ لم تَدَعْهُ قُدرَتُهُ فى حالِ غَضَبِهِ إلى أن يَحيفَ على مَن تَحتَ يَدَيهِ ، ورجُلٌ مَشى بينَ اثنَينِ فلم يَمِلْ مَعَ أحَدِهِما علَى الآخَرِ بشَعيرَةٍ ، ورجُلٌ قالَ الحَقَّ فيما لَهُ وعلَيهِ .

امام صادق علیه السلام : سه نفرند که در روز قیامت، نزدیکترین خلق به خدایند تا آن گاه که کار حسابرسی مردم تمام شود: مردی که در حال خشم، قدرتش او را به ستم کردن بر زیر دستش وا ندارد، مردی که میان دو نفر (برای انجام رسالتی) حرکت کند و به اندازه جُوی به یکی از آن دو تمایل نداشته باشد و مردی که حق را بگوید ؛ به سودش باشد یا به زیانش .

الخصال : ۸۱/۵.

حدیث۱۲۷۳

امام صادق عليه السلام :

فيما أوحَى اللّه ُ عَزَّوجلَّ إلى داودَ عليه السلام : يا داودُ ، كما أنَّ أقرَبَ الناسِ مِن اللّه ِ المُتَواضِعُونَ كذلكَ أبعَدُ الناسِ مِن اللّه ِ المُتَكَبِّرُونَ .

امام صادق علیه السلام : از وحی های خداوند عز و جل به داوود علیه السلام این بود: ای داوود! همچنان که نزدیکترین مردم به خدا فروتنانند، دورترین مردم از خدا گردن فرازانند.

الكافى : ۲/۱۲۳/۱۱

حدیث۱۲۷۴

امام صادق علیه السلام :

مَن فَسَّرَ القرآنَ بِرَأيِهِ فَأصابَ لم يُؤجَرْ ، وإن أخطَأَ كانَ إثمُهُ علَيهِ .

امام صادق علیه السلام : کسی که قرآن را به رأی خودتفسیر کند و تفسیرش درست باشد، مأجور نیست و اگر نادرست باشد، گناهش به گردن اوست.

بحار الأنوار : ۹۲/۱۱۰/۱۱ .

حدیث۱۲۷۵

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سَألَهُ زُرارَةُ عن وُجوبِ الإنصاتِ والاستِماعِ على مَن يَسمَعُ القرآنَ ـ : نَعَم ،إذا قُرِئَ القرآنُ عِندَكَ فقد وَجَبَ علَيكَ الاستِماعُ والإنصاتُ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ سؤال زراره از وجوب خاموش ماندن و گوش دادن بر کسی که قرآن را می شنود ـ فرمود : آری، هرگاه قرآن در حضورت خوانده شد، واجب است که گوش کنی و خاموش بمانی.

بحارالأنوار: ۹۲/۲۲۲/۷

حدیث۱۲۷۶

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سُئلَ عن قِراءةِ القرآنِ فی لیلَةٍ ـ : لا يُعجِبُنی أن تَقرَأهُ فی أقَلَّ مِن شَهرٍ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از ختم کردن قرآن در یک شب ـ فرمود : خوش ندارم که آن را در کمتر از یک ماه بخوانی.

الکافی : ۲/۶۱۷/۱.

حدیث۱۲۷۷

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سُئلَ عنِ التَّعوُّذِ عندَافتِتاحِ كُلِّ سُورَةٍ ـ : نَعَم ، فَتَعَوَّذْ بِاللّه ِ مِن الشَّيطانِ الرَّجيمِ ، وذَكَرَ أنَّ الرَّجيمَ أخبَثُ الشَّياطينِ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از استعاذه هنگام شروع هر سوره ـ فرمود : آری، ازشیطان رجیم که پلیدترین شیاطین است، به خدا پناه بر.

تفسیر العیّاشی : ۲/۲۷۰/۶۸.

حدیث۱۲۷۸

امام صادق علیه السلام :

قالَ رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله : نَظِّفُواطَريقَ القرآنِ ، قيلَ : يا رسولَ اللّه ِ ، وما طَريقُ القرآنِ ؟ قالَ : أفواهُكُم ، قيلَ : بماذا ؟ قالَ :

بالسِّواكِ .

امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: گذرگاه قرآن را نظافت کنید. عرض شد: ای رسول خدا! گذرگاه قرآن چیست؟ فرمود: دهانهایتان. عرض شد: با چه تمیزش کنیم؟ فرمود: با مسواک زدن.

بحار الأنوار : ۹۲/۲۱۳/۱۱.

حدیث۱۲۷۹

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «الَّذِینَ آتَیناهُمُ الکِتابَ یَتْلُونَهُ حَقَّ تِلاوَتِهِ» ـ :یُرَتِّلُونَ آیاتِهِ ، ویَتَفَهَّمونَ مَعانِیَهُ ، ویَعمَلُونَ بأحکامِهِ ، ویَرجُونَ وَعدَهُ ، ویَخشَونَ عَذابَهُ ، ویَتَمَثَّلُونَ قصَصَهُ ، ویَعتَبِرُونَ أمثالَهُ ، ویَأتُونَ أوامِرَهُ ، ویَجتَنِبونَ نَواهِیَهُ . ما هُو واللّه بحِفظِ آیاتِهِ وسَردِ حُروفِهِ ، وتِلاوَهِ سُوَرِهِ ودَرسِ أعشارِهِ وأخماسِهِ ، حَفِظُوا حُروفَهُ وأضاعُوا حُدودَهُ ، وإنّما هو تَدَبُّرُ آیاتِهِ ، یقولُ اللّهُ تعالی : «کِتابٌ أنْزَلناهُ إلَیکَ مُبارَکٌ لِیَدَّبَّروا آیاتِهِ»

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه: «کسانی که به آنان کتاب دادیم، آن را تلاوت می کنند آن گونه که حق تلاوت آن است» ـ فرمود : آیاتش را روشن و شمرده می خوانند، سعی می کنند معانی اش را بفهمند، احکام و فرامینش رابه کار می بندد، به وعده اش امیدوارند، از عذابش می ترسند، از داستانهایش سرمشق می گیرند، از مثلهایش پند می گیرند،امرهایش را به جا می آورند و از نهی هایش دوری می کنند. به خدا سوگند که حق تلاوت قرآن به حفظ آیات و پشت سر هم خواندن حروف و کلماتش و تلاوت سوره ای و مطالعه حواشی و هوامش آن، نیست. حروف و کلماتش را حفظ می کردند و حدود و معانیش را فرو گذاشتند، بلکه به تدبّر و تأمل در آیات آن است؛ خداوند متعال می فرماید: «کتابی است خجسته که سوی تو فرو فرستادیم، تا در آیات آن تدبّر کنند» .

ص : ۲۹ .

حدیث۱۲۸۰

امام صادق علیه السلام :

مَن نَسِیَ سُورَةً مِن القرآنِ مُثِّلَت لَهُ فی صُورَةٍ حَسَنةٍ ودَرَجةٍ رَفیعَةٍ ، فإذا رَآها قالَ : من أنتِ ؟ ما أحسَنَكِ ! لَیتَكِ لی ! فتقولُ : أما تَعرِفُنی ؟ أنا سُورَةُ کذا وکذا ، لو لم تَنسَنی لَرَفَعتُكَ إلی هذا المَکانِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس سوره ای از قرآن رافراموش کند، آن سوره [در بهشت]به صورتی زیبا و درجه ای رفیع در برابرش مجسم می شود و چون او را ببیند، گوید: تو کیستی؟ چقدر زیبایی! کاش از آنِ من بودی. جواب دهد: مرا نمی شناسی؟ من فلان و بهمان سوره هستم. اگر مرا فراموش نکرده بودی، تو را به این مکان بالا می آوردم.

ثواب الأعمال : ۲۸۳/۱ .

حدیث۱۲۸۱

امام صادق علیه السلام :

الحافِظُ للقرآنِ العامِلُ بِهِ مَع السَّفَرَةِ الکِرامِ البَرَرَةِ .

امام صادق علیه السلام : حافظ قرآن که به آن عمل کند،همراه فرشتگان پیغام آور ارجمند و نیکوکار است.

الکافی : ۲/۶۰۳/۲.

حدیث۱۲۸۲

امام صادق علیه السلام :

يَنبَغی للمؤمنِ أن لا يَموتَ حتّی يَتَعَلَّمَ القرآنَ ، أو يكونَ فی تَعَلُّمِهِ .

امام صادق علیه السلام : سزاوار است که مؤمن پیش از آن که بمیرد، قرآن را بیاموزد یا در حال آموختن آن بمیرد.

الدعوات : ۲۲۰/۶۰۰ .

حدیث۱۲۸۳

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سُئِلَ : ما بالُ القرآنِ لا يَزدادُ علَی النَّشرِ والدَّرسِ إلّا غَضاضَةً؟ ـ : لأنَّ اللّه َ تبارکَ وتعالی لم يَجعَلْهُ لِزمانٍ دونَ زَمانٍ ، ولا لِناسٍ دونَ ناسٍ ، فهُو فی كلِّ زَمانٍ جَديدٌ ، وعِند كُلِّ قَومٍ غَضٌّ إلی يَومِ القِيامَةِ .

امام صادق علیه السلام ـ وقتی از ایشان سؤال شد: چه سرّی است که قرآن هر چه بیشتر خوانده و بحث شود، برتازگی وطراوت آن افزوده می شود؟ ـ فرمود : چون خداوند تبارک و تعالی، آن را تنها برای زمانی خاص و مردمی خاصّ قرار نداده است. از این رو، در هر زمانی و برای هر مردمی، تا روز قیامت، تازه و باطراوت است.

بحار الأنوار : ۹۲/۱۵/۸ . وعن يعقوب بن السكّيت النحوی قال : سألت أبا الحسن الثالث عليه السلام ما بال القرآن ـ وذكر نحوه ـ بحار الأنوار : ۹۲/۱۵/۹.

حدیث۱۲۸۴

امام صادق علیه السلام :

مَن قَتَلَ نفسَه مُتَعمِّدا فهُوفی نارِ جَهنَّمَ خالِدا فيها .

امام صادق علیه السلام : هر که عمداً خودش را بکشد،در آتش دوزخ جاودانه است.

کتاب من لا يحضره الفقيه : ۴/۹۵/۵۱۶۳.

حدیث۱۲۸۵

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سُئلَ : المؤمنُ يَقتُلُ المؤمنَ مُتَعمِّدا هَل لَهُ تَوبَةٌ ؟ ـ : إن كانَ قَتَلَهُ لِإيمانِهِ فلا تَوبةَ لَهُ ، وإن كانَ قَتَلَهُ لِغَضَبٍ أو لِسَبَبِ شیءٍ مِن أمرِ الدنيا فإنَّ توبَتَهُ أن يُقادَ مِنهُ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش که : اگر مؤمن عمداً مؤمنی را بکشد آیا توبه دارد؟ ـ فرمود: اگر به خاطر ایمانش او را کشته باشد، توبه ندارد. ولی اگر از روی خشم یا به انگیزه امری از امور دنیا بکشد، توبه اش این است که قصاص شود.

الکافی : ۷/۲۷۶/۲ ، راجع وسائل الشيعة : ۱۹/۱۹ باب ۹.

حدیث۱۲۸۶

امام صادق علیه السلام :
لا يُسألُ فى القَبرِ إلّا مَن مَحَضَ الإيمانَ مَحضا ، أو مَحَضَ الكُفرَ مَحضا .
امام صادق علیه السلام : در قبر پرسش نمی شود، مگر از کسی که مؤمن محض باشد یا کافر محض.
الکافی : ۳/۲۳۶/۴.

حدیث۱۲۸۷

امام صادق علیه السلام :
يُسألُ المَيِّتُ فى قَبرِهِ عن خَمسٍ : عن صَلاتِهِ ، وزَكاتِهِ ، وحَجِّهِ ، وصِيامِهِ ، ووَلايَتِهِ إيّانا أهلَ البَيتِ ، فَتَقولُ الوَلايَةُ مِن جانِبِ القَبرِ للأربَعِ : ما دَخَلَ فِيكُنَّ مِن نَقصٍ فَعلَيَّ تَمامُهُ .
امام صادق علیه السلام : در قبر از مرده پنج سؤال می کنند: از نماز، زکات، حجّ، روزه و ولایتش نسبت به ما خاندان. پس، ولایت از گوشه قبر به آن چهار چیز می گوید: هر یک از شما کم و کاستی داشتید، کامل کردن آن با من.
الکافی : ۳/۲۴۱/۱۵

حدیث۱۲۸۸

امام صادق علیه السلام :
إنّ لِلقَبرِ كلاما فى كُلِ يَوم ، يقولُ : أنا بَيتُ الغُربَةِ ، أنا بَيتُ الوَحشَةِ ، أنا بَيتُ الدُّودِ ، أنا القَبرُ ، أنا رَوضَةٌ مِن رِياضِ الجَنّةِ أو حُفرَةٌ مِن حُفَرِ النارِ .
امام صادق علیه السلام : قبر را هر روز سخنی است که می گوید: من خانه غربتم، من خانه تنهایی ام، من خانه کرمها هستم، من قبرم، من باغی از باغهای بهشت یا گودالی از گودالهای دوزخم.
الکافی: ۳/۲۴۲/۲.

حدیث۱۲۸۹

امام صادق علیه السلام :
تَفَكُّرُ ساعَةٍ خَيرٌ مِن عِبادَةِ سَنَةٍ «إنَّما يَتَذَكَّرُ اُولُوا الألبابِ» .
امام صادق علیه السلام : یک ساعت اندیشیدن بهتر از سالی عبادت است. «جز این نیست که خردمندان پند می گیرند» .
بحار الأنوار : ۷۱/۳۲۷/۲۲.

حدیث۱۲۹۰

امام صادق علیه السلام :
أفضَلُ العِبادَةِ إدمانُ التَّفكُّرِفى اللّهِ وفى قُدرَتِهِ .
امام صادق علیه السلام : برترین عبادت، اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست.
الکافی : ۲/۵۵/۳.

حدیث۱۲۹۱

امام صادق علیه السلام :

الفِكرَةُ مِرآةُ الحَسَناتِ وكَفّارَةُ السَّيِّئاتِ .

امام صادق علیه السلام : اندیشه، آینه خوبیها و پوشاننده بدیهاست.

بحار الأنوار : ۷۱/۳۲۶/۲۰.

حدیث۱۲۹۲

امام صادق علیه السلام :

مامِن أحَدٍ يَموتُ مِن المؤمنينَ أحَبَ إلى إبليسَ مِن مَوتِ فَقيهٍ .

امام صادق علیه السلام : برای شیطان، مرگ هیچ مؤمنی خوشایندتر از مرگ یک فقیه نیست.

الكافى : ۱/۳۸/۱ .

حدیث۱۲۹۳

امام صادق علیه السلام :

إذا ماتَ المؤمنُ الفَقيهُ ثُلِمَ فى الإسلامِ ثُلمَةٌ لا يَسُدُّها شىءٌ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه مؤمنِ فقیه بمیرد، رخنه ای در اسلام پدید آید که هیچ چیز آن را نبندد.

الكافى : ۱/۳۸/۲

حدیث۱۲۹۴

امام صادق علیه السلام :

لا يكونُ الرجُلُ مِنكُم فَقيها حتّى يَعرِفَ مَعاريضَ كلامِنا .

امام صادق علیه السلام : هیچ فردی از شما فقیه نباشد، مگر آن گاه که تعریضات کلام ما را بفهمد.

معانى الأخبار : ۲/۳ .

حدیث۱۲۹۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ آخِرَ الأنبياءِ دُخولاً إلَى الجَنَّةِ سُليمانُ ، وذلكَ لِما اُعطِىَ مِن الدنيا .

امام صادق علیه السلام : آخرین پیامبری که وارد بهشت می شود، سلیمان است و این به سبب دنیایی است که به او داده شد.

بحار الأنوار : ۷۲/۵۲/۷۶

حدیث۱۲۹۶

امام صادق علیه السلام :

أشَدُّ شیءٍ مَؤونةً إخفاءُالفاقَةِ .

امام صادق علیه السلام : دشوارترین و پر زحمت ترین کارها، پوشیده داشتن فقر است .

بحار الأنوار: ۷۸/۲۴۹/۸۷.

حدیث۱۲۹۷

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّه َ جلَّ ثناؤهُ لَیَعتَذِرُ إلی عَبدِهِ المؤمنِ المُحْوِجِ فی الدنیا کما یَعتَذِرُ الأخُ إلی أخیهِ ، فیَقولُ : وعِزَّتی وجَلالی ، ما أحوَجتُکَ فی الدنیا مِن هَوانٍ کانَ بِکَ عَلَیَّ ، فارفَعْ هذا السَّجْفَ فانظُرْ إلی ما عَوَّضتُکَ مِن الدنیا . قالَ : فَیَرفَعُ فیَقولُ : ما ضَرَّنی ما مَنَعتَنی مع ما عَوَّضتَنی ؟!

امام صادق علیه السلام : [در روز قیامت] خداوند،جلّ ثناؤه، همچنان که برادری از برادرش پوزش می خواهد، از بنده مؤمن نیازمند خود در دنیا، پوزش می خواهد و می فرماید: به عزّت و جلالم سوگند که من تو را در دنیا از سر خواریت نزد من، محتاج نکردم. اکنون این روپوش را بردار و ببین به جای دنیا به تو چه داده ام. او روپوش را برمی دارد و می گوید: با این عوضی که به من دادی مرا چه زیان که در دنیا ، چیزهایی را از من گرفتی!

الکافی : ۲/۲۶۴/۱۸.

حدیث۱۲۹۸

امام صادق علیه السلام :

أیُّما رَجُلٍ دَعا علی ولَدِهِ أورَثَهُ الفَقرَ .

امام صادق علیه السلام : هر مردی که فرزند خود رانفرین کند، فقر برایش به ارث می گذارد.

بحار الأنوار : ۱۰۴/۹۹/ ۷۷.

حدیث۱۲۹۹

امام صادق علیه السلام :

ـ عن آبائهِ علیهم السلام ـ : مَن لم یَسألِاللّه َ مِن فَضلِهِ افتَقَرَ .

امام صادق علیه السلام ـ به نقل از پدران بزرگوارش ـ : هر که از فضل خدا نطلبد ، فقیر شود .

بحار الأنوار : ۷۶ / ۳۱۶ / ۶ .

حدیث۱۳۰۰

امام صادق علیه السلام :

ضَمِنتُ لِمَنِ اقتَصَدَ أن لا یَفتَقِرَ .

امام صادق علیه السلام : من برای کسی که میانه روی (صرفه جویی) کند، ضمانت می کنم که فقیر نشود.

الخصال : ۹/۳۲ .

حدیث۱۳۰۱

امام صادق علیه السلام :

الفَقرُ المَوتُ الأحـمَرُ ، [قالَ الراوی:]فـقلـتُ لأبی عبدِاللّهِ علیه السلام : الفَقرُ مِنَ الدِّینارِ والدِّرهَمِ ؟ فقالَ : لا ، ولکن مِنَ الدِّینِ .

امام صادق علیه السـلام : فقر ، مرگ سـرخ است . راوی می گوید : به ابو عبداللّه علیه السـلام عرض کردم : (منظورتان) فقر دینار و درم است ؟ فرمود : نه ؛ بلکه (مرادم) فقر دینی است .

الکافی : ۲ / ۲۶۶ / ۲ .

حدیث۱۳۰۲

امام صادق علیه السلام :

غِنیً یَحجُزُکَ عنِ الظُّلمِ خَیرٌ مِن فَقرٍ یَحمِلُکَ علَی الإثمِ .

امام صادق علیه السلام : ثروتی که تو را از سـتـم باز دارد ، بهتر از فقری است که تو را به گناه کشاند .

الفقیه : ۳ / ۱۶۶ / ۳۶۱۴ .

حدیث۱۳۰۳

امام صادق علیه السلام :

الفَقرُ مَعَنا خَیرٌ من الغِنی مع غَیرِنا ،والقَتلُ مَعَنا خَیرٌ من الحَیاةِ مَع غَیرِنا .

امام صادق علیه السـلام : فقیر بودن و با ما بودن بهتراست ، از توانگر بودن و با غیر ما بودن . و کشـته شـدن و با ما بودن بهتر است ، از زنده بودن و با غیر ما بودن .

الخرائج والجرائح : ۲ / ۷۳۹ / ۵۴ .

حدیث۱۳۰۴

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سُئلَ عمّا یُروی عن أبی ذَرٍّ : ثلاثةٌ یُبغِضُها الناسُ وأنا اُحِبُّها : اُحِبُّ المَوتَ واُحِبُّ الفَقرَ واُحِبُّ البَلاءَ ـ : إنّ هذا لیس علی ما یَرَونَ

امـام صـادق علیـه السـلام ـ دربـاره سؤال از ایـن سـخنِ نقـل شـده از ابـوذر که : «سه چیز است که مردم از آنهـا نفرت دارنـد و من دوسـتشان دارم : من مرگ و فقر و بلاـ را دوست دارم» ـ : این مطلب آن گـونه که مردم (از سـخن ابوذر) می فهمنـد ، نیست . بلکه مقصود او این است که مرگ در راه طاعت خـدا را خوشتر دارم ، تا زندگی توأم با معصـیت خدا و فقر در طاعت خدا را دوست تر دارم ، تا توانگری همراه با معصیت خدا و بلا و بیماری در راه طاعت خدا را خوشتر دارم ، از تندرستی همراه با معصیت خدا .

فی بعض النسخ «یروون» (کما فی هامش المصدر) .

حدیث۱۳۰۵

امام صادق علیه السلام :

فی مُناجـاةِ موسـی علیه السـلام :یـا موسـی ، إذا رَأیتَ الفَقرَ مُقبِلاًـ فَقُـل : مَرحَبـا بِشِعارِ الصالِحینَ ، وإذا رأیتَ الغِنی مُقبِلًا فَقُل : ذَنبٌ

عُجِّلَت عُقوبَتُهُ .

امام صادق علیه السلام : در نجواهای خداوند متعال باموسی علیه السلام آمده است : ای موسی ! هرگاه دیدی که فقر روی آورده است ، بگو : خوش آمدی ، ای بالاپوش صالحان ! و هرگاه دیدی که ثروت و توانگری روی آورده است ، بگو : (این به خاطر) گناهی است که کیفرش به سوی من شتافته است .

الکافی : ۲ / ۲۶۳ / ۱۲ .

حدیث۱۳۰۶

امام صادق علیه السلام :

المَصائِبُ مِنَحٌ مِنَ اللّه ِ ،وَالفَقرُ مَخزونٌ عِندَ اللّه ِ .

امام صادق علیه السلام : مصیبت ها هدیه های خداوندندو فقر ، گنجینه ای است نزد خدای .

الکافی : ۲ / ۲۶۰ / ۲ عن سعدان .

حدیث۱۳۰۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ (ل)يَدفَعُ بِمَن يُصَلِّيمِن شيعَتِنا عَمَّن لا يُصَلّي مِن شِيعَتِنا ولو أجمَعُوا على تَركِ الصلاةِ لَهَلَكُوا ، وإنَّ اللّه َ لَيَدفَعُ بمَن يُزَكِّي مِن شيعَتِنا عَمَّن لايُزَكِّي ... وهو قولُ اللّه ِ عَزَّوجلَّ : «ولَولا دَفعُ اللّه ِ الناسَ بَعضَهُم بِبَعضٍ لَفَسَدَتِ الأرضُ» .

امام صادق علیه السلام : خداوند به برکت وجود شیعیان نمازگزار ما، عذاب را از شیعیانی که نماز نمی خوانند دفع می کند. اگر همه آنها نماز را ترک می کردند، قطعاً هلاک می شدند ، و خداوند به برکت وجود شیعیان زکات پرداز ما [عذاب را] از شیعیانی که زکات نمی دهند دور می گرداند... و این است معنای سخن خداوند عز و جلکه: «اگر خداوند برخی از مردم را به وسیله برخی دیگر دفع نمی کرد، قطعاً زمین تباه می گردید» .

الکافی : ۲/۴۵۱/۱.

حدیث۱۳۰۸

امام صادق علیه السلام :

قالَ اللّه ُ تبارَكَ وتعالى : ماتَحَبَّبَ إلَيَّ عبدِي بِأحَبَّ ممّا افتَرَضتُ علَيهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی فرموده است: بنده ام به چیزی محبوبتر از آنچه بر او فرض کرده ام خود را محبوب من نکرده است.

الکافی : ۲/۸۲/۵.

حدیث۱۳۰۹

امام صادق علیه السلام :

مَنِ انتَظَرَ بمُعاجَلَةِ الفُرصَةِ مُؤاجَلَةَ الاستِقصاءِ سَلَبَتهُ الأيّامُ فُرصَتَهُ ؛ لأنّ مِن شَأنِ الأيّام السَّلبَ ، وسَبيلُ الزَّمَنِ الفَوتُ .

امام صادق علیه السلام : به هر کس فرصتی دست دهد و اوبه انتظار دست دادن فرصت کامل آن را تأخیر اندازد، روزگار همان

فرصت را نیز از او برباید؛ زیرا کار ایّام، ربودن است و شیوه زمان، از دست رفتن .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۶۸/۱۸۱.

حدیث۱۳۱۰

امام صادق علیه السلام :

ثلاثٌ هُنَّ فَخرُ المؤمنِ وزَینُهُ فی الدنیا والآخِرَةِ : الصلاةُ فی آخِرِ اللّیلِ ، وَیأسُهُ مِمّا فی أیدی الناسِ ، ووَلایَتُهُ الإمامَ مِن آلِ محمّدٍ صلی الله علیه و آله .

امـام صـادق علیه السـلام : سه چیز است که افتخـار مؤمن و زیور او در دنیـا و آخرت است : نماز آخر شب و چشم نداشـتن به آنچه مردم دارند و ولایت و دوستی او نسبت به امام از خاندان محمّد صلی الله علیه و آله .

الکافی : ۸/۲۳۴/۳۱۱.

حدیث۱۳۱۱

امام صادق علیه السلام :

الفُحشُ والبَذاءُ والسَّلاطَهُ مِن النِّفاقِ .

امام صادق علیه السلام : دشنامگویی و بدزبانی و دریدگی ، از [نشانه های] نفاق است.

بحار الأنوار : ۷۹/۱۱۳/۱۴.

حدیث۱۳۱۲

امام صادق علیه السلام :

مَن خافَ الناسُ لِسانَهُ فهُو فی النارِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس که مردم از زبانش بترسند، در آتش باشد.

الکافی : ۲/۳۲۷/۳.

حدیث۱۳۱۳

امام صادق علیه السلام :

اُهرُبْ مِن الفُتیا هَرَبَکَ مِنَ الأسَدِ ، ولاتَجعَلْ رَقَبَتَکَ للناسِ جِسرا .

امام صادق علیه السلام : از فتوا دادن چنان بگریز که ازشیر می گریزی و گردنت را پل مردم قرار مده.

بحار الأنوار : ۲/۲۶۰ .

حدیث۱۳۱۴

امام صادق علیه السلام :

مَن أفتَی النّاسَ بِرَأیِهِ فَقَددانَ بِما لا یَعلَمُ ، ومَن دانَ بِما لا یَعلَمُ فَقَد ضادَّ اللّه َ حَیثُ أحَلَّ وَحَرَّمَ فِیما لایَعلَمُ .

امام صادق علیه السلام : کسی که براساس رأی خود به مردم فتوا دهد، از چیزی که نمی داند پیروی کرده است و کسی که از آنچه

نمی داند پیروی کند، با خدا به ضدّیت برخاسته است؛ زیرا ندانسته چیزی را حلال و حرام کرده است.

بحار الأنوار : ۲/۲۹۹/۲۵

حدیث۱۳۱۵

امام صادق علیه السلام :

لا غَیرَةَ فی الحَلالِ... .

امام صادق علیه السلام : در حلال، غیرت و تعصّب نیست... .

الکافی : ۵/۵۳۷/۱.

حدیث۱۳۱۶

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّه َ تبارکَ وتعالی غَیورٌیُحِبُّ کُلَّ غَیورٍ ، ولِغَیرَتِهِ حَرَّمَ الفواحِشَ ظاهِرَها وباطِنَها .

امام صادق علیه السلام : خدای تبارک و تعالی غیرتمند است و هر غیرتمندی را دوست می دارد. و از غیرتمندی اوست که زشتکاریها را ، چه پیدا و چه ناپیدا، حرام فرموده است.

الکافی : ۵/۵۳۵/۱.

حدیث۱۳۱۷

امام صادق علیه السلام :

قالَ رَجُلٌ لعلیِّ بنِ الحسینِ علیهماالسلام : إنَ فُلانا یَنسُبُکَ إلی أ نّکَ ضالٌّ مُبتدِعٌ ! فقالَ لَهُ علیُّ بنُ الحسینِ علیهماالسلام : مارَعَیتَ حقَّ مُجالَسَةِ الرجُلِ حیثُ نَقَلتَ إلَینا حَدیثَهُ ، ولا أدَّیتَ حَقّی حیثُ أبلَغتَنی عن أخی ما لَستُ أعلَمُهُ ! ... إیّاکَ والغِیبَةَ فإنّها إدامُ کِلابِ النارِ ، وَاعلَمْ أنّ مَن أکثَرَ مِن ذِکرِ عُیوبِ الناسِ شَهِدَ علَیهِ الإکثارُ أ نّهُ إنّما یَطلُبُها بقَدرِ ما فیهِ .

امام صادق علیه السلام : مردی به علی بن الحسین علیهماالسلامگفت:فلانی به شما نسبت می دهد که گمراه و بدعتگذار هستی. علی بن الحسین به او فرمود: حقّ همنشینی با آن مرد را پاس نداشتی؛ زیرا سخن او را به ما منتقل کردی. حقّ مرا نیز به جا نیاوردی زیرا از برادرم چیزی به من رساندی که من آن را نمی دانستم!... از غیبت بپرهیز، که آن نواله سگهای دوزخ است و بدان کسی که از مردم زیاد عیبگویی کند، این عیبگویی زیاد بر این نکته گواهی دهد که او این عیبها را به همان اندازه ای که در خودش هست، می جوید (به همان اندازه عیب دارد).

بحار الأنوار : ۷۵/۲۴۶/۸.

حدیث۱۳۱۸

امام صادق علیه السلام :

لا تَغتَبْ فتُغتَبُ ، ولا تَحفِرْ لِأخِیکَ حُفرَةً فَتَقَعَ فیها ؛ فإنَّکَ کما تَدینُ تُدانُ .

امام صادق علیه السلام : غیبت نکن، که از تو غیبت می شود. و برای برادرت چاه مکن که خود در آن می افتی؛ زیرا به هر دست بدهی، با همان دست پس می گیری.

بحار الأنوار : ۷۵/۲۴۹/۱۶

حدیث۱۳۱۹

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سُئلَ : هل يَعلَمُ الإمامُ بالغَيبِ ـ : لا ، ولكن إذا أرادَ أن يَعلَمَ الشيءَ أعلَمَهُ اللّه ُ ذلكَ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش که آیا امام غیب می دانـد ـ فرمود : نه، اما هرگاه بخواهد چیزی را بداند، خداوند آن را به او می آموزد.

الکافی : ۱/۲۵۷/۴

حدیث۱۳۲۰

امام صادق علیه السلام :

الغِناءُ يُورِثُ النِّفاقَ .

امام صادق علیه السلام : آوازه خوانی، از خود نفاق برجای می گذارد.

بحار الأنوار : ۷۹/۲۴۱/۷ .

حدیث۱۳۲۱

امام صادق علیه السلام :

ضَلَّت ناقَةُ رسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله فی غَزوَةِ تَبُوكَ ، فقالَ المُنافقونَ : يُحَدِّثُناعَنِ الغَيبِ ولا يَعلَمُ مَكانَ ناقَتِهِ ! فأتاهُ جَبرَئيلُ علیه السلام فَأخبَرَهُ بما قالوا ، وقالَ : إنَّ ناقَتَكَ في شِعْبِ كذا ، مُتَعَلِّقٌ زِمامُها بشَجَرَةِ بَحرٍ . فَنادى رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله : الصلاةَ جامِعَةً، قالَ : فاجتَمَعَ الناسُ ، فقالَ : أيُّها الناسُ ، إنّ ناقَتي بِشِعبِ كذا ، فَبادَرُوا إلَيها حتّى أتَوها .

امام صادق علیه السلام : در جنگ تبوک ناقه پیامبر خـدا صـلی الله علیه و آله گم شد. منافقان گفتند : برای ما از غیب می گوید اما جای شترش را نمی داند! جبرئیل بر پیامبر صلی الله علیه و آله فرود آمد و گفته منافقان را به اطلاع حضرت رساند و گفت : ناقه ات در فلان درّه می باشد و مهارش به درخت تنومندی گیر کرده است. پس پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله ندای نماز جماعت سر داد. مردم جمع شدند. حضرت فرمود : ای مردم! ناقه من در فلان درّه است. مردم به طرف آن شتافتند و شتر را یافتند.

قصص الأنبیاء : ۳۰۸/۴۰۸.

حدیث۱۳۲۲

امام صادق علیه السلام :

الغِناءُ مِمّا أوعَدَ اللّه ُ عَزَّوجلَ علَيهِ النارَ ، وهُو قَولُهُ عَزَّوجلَّ : «ومِنَ الناسِ مَن يَشْتَرى لَهْوَ الحَديثِ لِيُضِلَّ عن سَبيلِ اللّه ِ بِغَيْرِ عِلْمٍ ويَتَّخِذَها هُزُوا اُولئكَ لَهُم عَذابٌ مُهينٌ» .

امـام صادق علیه السـلام : آوازه خوانی از جمله گناهانی است که خداونـد عز و جل برای آن وعـده آتش داده است، آن جا که می فرماید : «و از مردم کسانی هسـتند که سـخن بیهوده را خریدارند تا [مردم را]بی[هیچ]دانشی از راه خدا گمراه کنند و راه خدا را به ریشخند گیرند. برای آنان عذابی خوارکننده خواهد بود».

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۴/۵۸/۵۰۹۲.

حدیث۱۳۲۳

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا ذَکَرَ رجُلٌ عندَهُ الأغنیاءَ ووَقَعَ فیهم ـ : اُسکُتْ ! فإنَّ الغَنیَّ إذا کانَ وَصُولاً لِرَحِمِهِ بارّا بإخوانِهِ ، أضعَفَ اللّه ُ لَهُ الأجرَ ضِعفَینِ ؛ لأنَّ اللّه َ یقولُ : «وما أموالُکُم ولا أولادُکُم بالّتی تُقَرِّبُکُم عِندَنا زُلْفی إلّا مَن آمَنَ وعَمِلَ صالِحا فاُولئکَ لَهُم جَزاءُ الضِّعْفِ بِما عَمِلُوا وهُمْ فی الغُرُفاتِ آمِنونَ » الآیةَ .

امام صادق علیه السلام ـ وقتی مردی در حضورش از توانگران سخن به میان آورد و از آنان بدگویی کرد ـ فرمود : خاموش! ثروتمند، چنانچه به خویشان خود رسیدگی کند و به برادرانش احسان نماید، خداوند دو برابر به او مزد می دهد؛ زیرا خدا می فرماید : «و اموال و فرزندانتان چیزی نیست که شما را به پیشگاه ما نزدیک گرداند، مگر کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده باشند. پس، آنان را برای آنچه کرده اند دو برابر پاداش است و آنان در غرفه ها[ی بهشتی]آسوده خاطر خواهند بود» .

تفسیر القمّی : ۲/۲۰۳.

حدیث۱۳۲۴

امام صادق علیه السلام :

مَن رُزِقَ ثلاثا نالَ ثلاثاوهُو الغِنَی الأکبَرُ : القَناعَةُ بما اُعطِیَ ، والیَأسُ مِمّا فی أیدِی الناسِ ، وتَرکُ الفُضولِ .

امام صادق علیه السلام : هر که از سه چیز برخوردار شود، به سه چیز دست یابد و این بزرگترین ثروت است : قانع بودن به آنچه عطایش شده است، چشم امید برکندن از آنچه مردم دارند و ترک زیادیها (آنچه برای زندگی ضروری نیست).

تحف العقول : ۳۱۸.

حدیث۱۳۲۵

امام صادق علیه السلام :

مَن قَنِعَ بما رَزَقَهُ اللّه ُ فهُو مِن أغنَی الناسِ .

امام باقر یا امام صادق علیهماالسلام : هر که به آنچه خداوند روزیش کرده است قانع باشد، توانگرترین مردم است.

الکافی : ۲/۱۳۹/۹.

حدیث۱۳۲۶

امام صادق علیه السلام :

سَلُوا اللّه َ الغِنی فِی الدّنیا والعافِیَةَ ، وفی الآخِرَةِ المَغفِرَةَ والجَنَّةَ .

امام صادق علیه السلام : از خداوند توانگری و تندرستی در دنیا، و آمرزش و بهشت در آخرت را بخواهید.

الکافی : ۵/۷۱/۴.

حدیث۱۳۲۷

امام صادق علیه السلام :

جاءَ رجُلٌ مُوسِرٌ إلی رسولِ اللّه صلی الله علیه و آله نَقِیُّ الثَّوبِ فَجَلَسَ إلی رسولِ اللّه صلی الله علیه و آله ، فجاءَ رَجُلٌ مُعسِرٌ دَرِنُ الثَّوبِ فَجَلَسَ إلی جَنبِ المُوسِرِ ، فَقَبَضَ المُوسِرُ ثیابَهُ مِن تَحتِ فَخِذَیهِ ، فقالَ لَهُ رسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : أخِفتَ أن یَمَسَّکَ مِن فَقرِهِ شَیءٌ ؟! قالَ : لا ، قالَ : فَخِفتَ أن یُصیبَهُ مِن غِناکَ شَیءٌ ؟! قالَ : لا ، قالَ : فَخِفتَ أن یُوَسِّخَ ثِیابَکَ ؟! قالَ : لا ، قالَ : فما حَمَلَکَ علی ما صَنَعتَ ؟ فقالَ : یا رسولَ اللّه ، إنَّ لی قَرینا یُزَیِّنُ لی کُلَّ قَبیحٍ ، ویُقَبِّحُ لی کُلَّ حَسَنٍ ، وقد جَعَلتُ لَهُ نِصفَ مالی !

فقالَ رسولُ اللّه صلی الله علیه و آله للمُعسِرِ : أتَقبَلُ ؟ قالَ : لا ، فقالَ لَهُ الرَّجُلُ : ولِمَ ؟! قالَ : أخافُ أن یَدخُلَنی ما دَخَلَکَ !

امام صادق علیه السلام : مرد ثروتمندی با لباسهایی نو و پاکیزه خدمت پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آمد و کنار آن حضرت نشست. پس از او مردی تهیدست با جامه های ژولیده و چرکین وارد شد و کنار آن ثروتمند نشست. مرد ثروتمند جامه خود را از زیر ران او کشید و جمع کرد. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به او فرمود : ترسیدی که چیزی از فقر او به تو رسد؟ عرض کرد : نه. فرمود : ترسیدی از دارایی تو چیزی به او رسد؟ عرض کرد : نه. فرمود : ترسیدی لباست را کثیف کند؟ عرض کرد : نه. فرمود : پس چرا این کار را کردی؟ عرض کرد : ای پیامبر خدا! من همدمی (شیطانی) دارم که هر کار زشتی را در نظرم زیبا جلوه می دهد و هر کار خوبی را برایم زشت نمایش می دهد. اکنون نصف مال خود را به این مرد بخشیدم. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به آن مرد تهیدست فرمود : تو می پذیری؟ عرض کرد : نه. مرد ثروتمند به او گفت : چرا؟! گفت : می ترسم حالتی که به تو راه یافت، به من هم راه یابد!

الکافی : ۲/۲۶۲/۱۱.

حدیث۱۳۲۸

امام صادق علیه السلام :

الغُلولُ

امام صادق علیه السلام : غلول عبارت است از هرچیزی که از امام دزدیده شود و خوردن مال یتیم به شبهه و خوردن حرام به شبهه.

قال ابن الأثیر: قد تکرّر ذکر الغلول فی الحدیث ، وهو الخیانة فی المَغنَم والسرقة من الغنیمة قبل القِسْمة ، یقال : غلَّ فی المغنَم یَغُلُّ غُلولاً فهو غالٌّ ، وکلّ من خان فی شیءٍ خُفْیَة فقد غلّ، وسُمّیت غُلولاً لأنّ الأیدی فیها مغلولة : أی ممنوعة مَجعُول فیها غُلٌّ ، وهو الحدیدة التی تَجمع ید الأسیر إلی عُنقه ، ویقال لها: جامعة أیضا. (النهایة : ۳/۳۸۰).

حدیث۱۳۲۹

امام صادق علیه السلام :

صَلاحُ حالِ التَّعایُشِ والتَّعاشُرِ مِلْ ءُ مِکیالٍ : ثُلثاهُ فِطنَةٌ وثُلثُهُ تَغافُلٌ .

امام صادق علیه السلام : درستی وضع زندگی اجتماعی و معاشرت، پیمانه پُری را مانَد که دو سوم آن زیرکی و هوشیاری است، و یک سومش چشم پوشی.

تحف العقول : ۳۵۹.

حدیث۱۳۳۰

امام صادق علیه السلام :

إن كانَ الشيطانُ عَدُوّافالغَفلَةُ لِماذا ؟ !

امام صادق علیه السلام : اگر شیطان دشمن است، پس غفلت چرا؟

بحار الأنوار : ۷۸/۱۹۰/۱.

حدیث۱۳۳۱

امام صادق علیه السلام :

إنّ العَبدَ إذا أذنَبَ ذَنبا اُجِّلَ مِن غُدوَةٍ إلَى الليلِ ، فإنِ استَغفَرَ اللّه َ لم يُكتَبْ علَيهِ .

امام صادق علیه السـلام : هرگاه بنده گناهی مرتکب شود،از بامداد تا شب به او مهلت داده می شود. اگر آمرزش خواست، آن گناه برایش نوشته نمی شود.

الكافی : ۲/۴۳۷/۱.

حدیث۱۳۳۲

امام صادق علیه السلام :

نِعمَ الجُرعَةُ الغَيظُ لِمَن صَبَرَ علَيها ... .

امام صادق علیه السلام : نیکو جرعه ای است خشم، برای کسی که بر آن شکیبایی ورزد.

الكافی : ۲/۱۰۹/۲.

حدیث۱۳۳۳

امام صادق علیه السلام :

مَن لَم يَملِكْ غَضَبَهُ لَم يَملِكْ عَقلَهُ .

امام صادق علیه السلام : کسی که اختیاردار خشم خود نباشد ، اختیاردار خِرد خود نیست.

الكافی : ۲/۳۰۵/۱۳.

حدیث۱۳۳۴

امام صادق علیه السلام :

الغَضَبُ مَمحَقَةٌ لِقَلبِ الحَكيمِ .

امام صادق علیه السلام : خشم، نابود کننده دل شخص حکیم است.

الكافی : ۲/۳۰۵/۱۳.

حدیث۱۳۳۵

امام صادق علیه السلام :

الغَضَبُ مِفتاحُ كُلِّ شَرٍّ .

امام صادق علیه السلام : خشم، کلید هر بدی است.

الکافی : ۲/۳۰۳/۳

حدیث۱۳۳۶

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَمَّن أخَذَ أرضابِغَيرِ حَقِّها وبَنى فيها ـ : يُرفَعُ بِناؤهُ ، وتُسَلَّمُ التُّربَةُ إلى صاحِبِها ؛ لیسَ لِعِرقٍ ظالِمٍ حَقٌّ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از حکم کسی که زمینی را به ناحق گرفته و ساختمانی در آن ساخته است ـ فرمود : ساختمانش ویران می گردد و زمین به صاحبش برگردانده می شود. برای عِرق ظالم (غاصب) حقی وجود ندارد .

وسائل الشیعة : ۱۷/۳۱۱/۱.

حدیث۱۳۳۷

امام صادق علیه السلام :

لیسَ مِنّا مَن غَشَّنا .

امام صادق علیه السلام : از ما نیست کسی که با مادغلکاری کند.

الکافی : ۵/۱۶۰/۱

حدیث۱۳۳۸

امام صادق علیه السلام :

ما مَرَّ بالنبيِّ صلى الله عليه و آله يَومٌ كانَ أشَدَّ علَيهِ مِن يوم حُنَينٍ، وذلكَ أنَّ العَرَبَ تَباغَت علَيهِ.

امام صادق علیه السلام : روزی سخت تر از روز جنگ حنین بر پیامبر صلی الله علیه و آله نگذشت؛ چرا که عربها برای ستم به آن حضرت همداستان شدند.

بحار الأنوار : ۲۱/۱۸۰/۱۶.

حدیث۱۳۳۹

امام صادق علیه السلام :

لَمّا حَفَرَ رسولُ اللّه‏ صلى الله عليه و آله الخَندَقَ مَرُّوا بِكُديَةٍ ، فَتَناوَلَ رسولُ اللّه‏ صلى الله عليه و آله المِعوَلَ مِن يَدِ أميرِ المؤمنينَ عليه السلام أو مِن يَدِ سَلمانَ رضى الله عنهفَضَرَبَ بها ضَربَةً فَتَفَرَّقَت بثلاثِ فِرَقٍ ، فقالَ رسولُ اللّه‏ صلى الله عليه و آله : لَقَد فُتِحَ عَلَيَّ في ضَربَتي هذِهِ كُنُوزُ كِسرى وقَيصرَ ، فقالَ أحَدُهُما لصاحِبِهِ : يَعِدُنا بكُنُوزِ كِسرى وقَيصرَ وما يَقدِرُ أحَدُنا أن يَخرُجَ يَتَخَلّى !

امام صادق علیه السلام : هنگامی که پیامبرخدا صلی الله علیه و آله خندق را می کند مسلمانان به مانعی برخوردند. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله کلنگ را از دست امیرالمؤمنین یا از دست سلمان گرفت و ضربه ای بر آن فرود آورد که سه تکّه شد. در این هنگام پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود : خداوند با این ضربه من گنجهای کسری و قیصر را برایم گشود. یکی از افراد به رفیقش گفت : وعده گنجهای کسری و قیصر را به ما می دهد، در حالی که هیچ یک از ما [از بیم دشمن]قادر نیست برای قضای حاجت بیرون رود!

الکافی : ۸/۲۱۶/۲۶۴.

حدیث۱۳۴۰

امام صادق علیه السلام :
نَزَلَ رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله فی غزوةِ ذات الرِّقاع تَحتَ شَجرَةٍ علی شَفیرِ واد ، فَأقبَلَ سَیلٌ فَحالَ بَینَهُ وبَینَ أصحابِهِ ، فَرآهُ رَجُلٌ مِن المُشرکینَ ؛ والمسلمونَ قِیامٌ علَی شَفیرِ الوادِی یَنتَظِرُونَ متَی یَنقَطِعُ السَّیلُ ، فقالَ رجُلٌ مِن المُشرکینَ لقومِهِ : أنا أقتُلُ محمّدا ! فَجاءَ وشَدَّ علی رسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله بالسَّیفِ ، ثُمَّ قالَ : مَن یُنجِیکَ مِنّی یا محمّدُ ؟! فقالَ : رَبّی ورَبُّکَ ، فَنَسَفَهُ جَبرَئیلُ علیه السلام عن فَرَسِهِ فَسَقَطَ علی ظَهرِهِ ، فقامَ رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله وأخَذَ السَّیفَ وجَلَسَ علی صَدرِهِ ، وقالَ : مَن یُنجِیکَ مِنّی یا غَورثُ ؟ فقالَ : جُودُکَ وکَرَمُکَ یا محمّدُ ، فَتَرَکَهُ ، فقامَ وهُو یَقولُ : واللّهِ لَأنتَ خَیرٌ مِنّی وأکرَمُ .
امام صادق علیه السلام : در جنگ ذات الرقاع پیامبر خدا صلی الله علیه و آله زیر درختی در کنار درّه ای پیاده شد. در این هنگام سیلی آمد و میان آن حضرت و یارانش جدایی انداخت. مردی از مشرکان پیامبر صلی الله علیه و آله را در آن حال دید و مسلمانان نیز در آن طرف درّه ایستاده ومنتظر بودند تا جریان سیل قطع شود. آن مرد مشرک به همراهان خود گفت : من محمّد را می کشم. و آن گاه نزد پیامبر آمد و به روی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله شمشیر کشید و گفت : ای محمّد! اینک چه کسی تو را از چنگ من می رهاند؟ حضرت فرمود : پروردگار من و تو. در این هنگام جبرئیل آن مرد را از اسبش پرت کرد و او به پشت افتاد. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله برخاست و شمشیر کشید و روی سینه اونشست و فرمود : ای غورث! چه کسی تو را از چنگ من می رهاند؟ عرض کرد : بخشندگی و کرم تو ای محمّد! حضرت از آن مرد دست کشید و او برخاست در حالی که می گفت : به خدا قسم که تو از من بهتر و گرامی تری.
بحار الأنوار : ۲۰/۱۷۹/۶.

حدیث۱۳۴۱

امام صادق علیه السلام :
مَن وَثِقَ بثلاثَةٍ کانَ مَغرورا:مَن صَدَّقَ بما لا یکونُ ، ورَکَنَ إلی مَن لا یَثِقُ بِهِ ، وطَمِعَ فیما لا یَملِکُ .
امام صادق علیه السلام : هر که به سه چیز اعتماد کند،گول خورده است : کسی که آنچه را شدنی نیست، باور کند و به کسی که بدو اعتماد ندارد، تکیه کند و در آنچه مالک آن نیست، چشم طمع بندد.
تحف العقول : ۳۱۹.

حدیث۱۳۴۲

امام صادق علیه السلام :
لا عَیشَ أهنَأُ مِن حُسنِ الخُلقِ .
امام صادق علیه السلام : زندگی ای گواراتر ازخوشخویی، نیست.
علل الشرائع : ۵۶۰/۱.

حدیث۱۳۴۳

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ تُكَدِّرُ العَيشَ :السُّلطانُ الجائرُ ، والجارُ السَّوءُ ، والمَرأةُ البَذِيَّةُ.

امام صادق علیه السلام : سه چیز زندگی را تیره می کند : فرمانروای ستمگر، همسایه بد و زن بد دهن و وقیح.

تحف العقول : ۳۲۰.

حدیث۱۳۴۴

امام صادق علیه السلام :

لا تُبدی الشَّماتَةَ لِأخیکَ فیَرحَمَهُ اللّه ُ ویُصَیِّرَها بِکَ . مَن شَمَتَ بِمُصیبَةٍ نَزَلَت بِأخیهِ لَم یَخرُجْ مِنَ الدّنیا حَتّی یُفتَتَنَ .

امام صادق علیه السلام : از گرفتاری برادرت اظهار شادی مکن که خداوند به او رحم می کند و آن گرفتاری را به تو می رساند. هر کس از گرفتاری و مصیبتی که به برادرش رسیده است شاد شود، از دنیا نرود تا خود گرفتار آن شود.

الكافی : ۲/۳۵۹/۱.

حدیث۱۳۴۵

امام صادق علیه السلام :

مَن أ نَّبَ مُؤمِنا أ نَّبَهُ اللّه ُ فِیالدّنیا والآخِرَةِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس مؤمنی را سرزنش کند، خداوند او را در دنیا و آخرت سرزنش کند.

الكافی : ۲/۳۵۶/۱

حدیث۱۳۴۶

امام صادق علیه السلام :

أبعَدُ ما یَکونُ العَبدُ مِنَ اللّه ِ أن یَکونَ الرَّجُلُ یُواخی الرَّجُلَ وهُوَ یَحفَظُ (عَلَیهِ) زَلّاتِهِ لِیُعَیِّرَهُ بِها یَوما ما .

امام صادق علیه السـلام : دورترین بنده از خدا ، آن مردی است که با مردی طرح دوستی افکند و [حساب] لغزشهای او را نگه دارد تا روزی به واسطه آنها او را سرزنش کند.

الكافی : ۲/۳۵۵/۷.

حدیث۱۳۴۷

امام صادق علیه السلام :

أحَبُّ إخوانی إلَیَّ مَن أهدی إلَیَّ عُیوبی .

امام صادق علیه السلام : محبوبترین برادرانم نزد من، کسی است که عیبهایم را به من هدیه کند.

تحف العقول : ۳۶۶.

حدیث۱۳۴۸

امام صادق علیه السلام :

إذا رَأیتُمُ العَبدَ مُتَفَقِّدا لِذُنوبِ (النّاسِ)ناسِیا لِذُنوبِهِ ، فَاعلَموا أنَّهُ قَد مُکِرَ بِهِ .

امام صادق علیه السلام : هر گاه دیدید بنده گناهان مردم را می جوید و گناهان خودش را از یاد برده است، بدانید که گرفتار مکر [خدا]شده است.

مستطرفات السرائر : ۴۸/۷.

حدیث۱۳۴۹

امام صادق علیه السلام :

أنفَعُ الأشياءِ لِلمَرءِ سَبقُهُ النّاسَ إلى عَيبِ نَفسِهِ .

امـام صـادق علیه السـلام : سودمنـدترین چیزها برای آدمی، این است که در رسـیدگی به عیبهای خود بر مردم پیشـی گیرد (پیش از پرداختن به عیوب مردم به عیبهای خود بپردازد).

الکافی : ۸/۲۴۳/۳۳۷.

حدیث۱۳۵۰

امام صادق علیه السلام :

إذا كانَ يَومُ النَّيروزِ فَاغتَسِلْ وَالبَسْ أنظَفَ ثِيابِكَ ، وتَطَيَّبْ بِأطيَبِ طِيبِكَ ، وتَكونُ ذلكَ اليَومَ صائما .

امام صادق علیه السلام : چون نوروز فرا رسد، بدن خودرا بشوی و پاکیزه ترین جامه هایت را بپوش و با خوشبوترین عطرها خودت را معطّر کن و در آن روز روزه دار باش.

وسائل الشیعة : ۷/۳۴۶/۱ .

حدیث۱۳۵۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّهَ تَبارَكَ وتَعالى ... إذاأرادَ بِعَبدٍ شَرّا حاسَبَهُ عَلى رُؤوسِ النّاسِ ، وبَكَّتَهُ

امـام صـادق علیه السـلام : خداونـد تبـارک وتعـالی... هر گـاه برای بنـده ای بـد بخواهـد ، در حضـور مردم از او حسابرسـی کنـد و محکومش نماید و کارنامه اش را به دست چپ او دهد. این است مراد سـخن خداوند عز و جل که می فرماید : «و امّا کسی که نامه اش از پشت سـر به او داده شود، زودا که بگویـد : وای بر من هلاـک شـدم و به آتش افروخته در آیـد، که او در دنیـا نزد کسـانش شادمان زیسته بود».

التبكيت : التقريع والتوبيخ ، ويقال : بكته بالحجّة : إذا غلبه (مجمع البحرين : ۱/۱۷۷) .

حدیث۱۳۵۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّهَ تَبارَكَ وتَعالى إذا أرادَأن يُحاسِبَ المُؤمِنَ أعطاهُ كِتابَهُ بِيَمينِه وحاسَبَهُ فيما بَينَهُ وبَينَهُ ، فَيَقولُ : عَبدی ، فَعَلتَ كَذا وكَذا وعَمِلتَ كَذا وكَذا ! فَيَقولُ : نَعَم يا رَبِّ قَد فَعَلتُ ذلكَ ، فَيَقولُ : قَد غَفَرتُها لَكَ وأبدَلتُها حَسَناتٍ ، فَيَقولُ النّاسُ : سُبحانَ اللّهِ أما كانَ لِهذا العَبدِ سَيِّئَةٌ واحِدَةٌ ؟! وهُوَ قَولُ اللّهِ عَزَّوجلَّ : «فَأَمّا مَن اُوتِىَ كِتابَهُ بِيَمينِهِ فَسَوْفَ يُحاسَبُ حِسابا يَسيرا وَيَنْقَلِبُ إلى أهْلِهِ مَسرورا» .

امام صادق علیه السلام : خدای تبارک و تعالی چون بخواهد به حساب مؤمن رسیدگی کند کارنامه اش را به دست راست او دهد و

میان خود و او به حسابش رسیدگی نماید. پس گوید : بنده من! چنین و چنان کرده ای و فلان و بهمان کار را انجام داده ای! عرض می کند : آری، پروردگارا من این کارها را کرده ام. خداوند می فرماید : من آنها را بر تو بخشیدم و تبدیل به کارهای نیک کردم. پس، مردم گویند : سبحان اللّه ! این بنده حتی یک گناه هم نداشت؟ این است معنای سخن خداوند عز و جل : «اما آن کس که نامه اش به دست راست او داده شود زودا که آسان حسابرسی شود و به سوی کسان خود شادمان برگردد».

الزهد للحسین بن سعید : ۹۲/۲۴۶.

حدیث۱۳۵۳

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تَعالی ـ : «اِقْرَأْکِتابَکَ کَفی بِنَفْسِکَ الیومَ» ـ : یُذَکَّرُ العَبدُ جمیعَ ما عَمِلَ وما کُتِبَ عَلَیهِ ؛ کأنَّهُ فَعَلَهُ تِلکَ السّاعَةِ ، فلِذلکَ قالوا : «یا وَیْلَتَنا ما لِهذا الکِتابِ لا یُغادِرُ صَغیرَةً وَلا کَبیرَةً إلّا أحْصاها» ؟!

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «بخوان نامه ات راامروز تو برای رسیدگی به حسابت بسنده ای» ـ فرمود : تمام کارهایی را که بنده انجام داده و آنچه برای او نوشته شده است، به او یادآوری می شود به طوری که گویی در همان لحظه انجامشان داده است. به همین دلیل می گویند : «وای بر ما! این چه نامه ای است که هیچ ریز و درشتی را از قلم نینداخته است».

تفسیر العیّاشی : ۲/۳۲۸/۳۵.

حدیث۱۳۵۴

امام صادق علیه السلام :

إذا کانَ یومَ القِیامَةِ نادی مُنادٍ : أینَ الصَّدودُ لِأولِیائی ؟ فیَقومُ قَومٌ لَیسَ عَلی وُجوهِهِم لَحمٌ ، فیُقالُ : هؤلاءِ الّذینَ آذَوُا المُؤمِنینَ ونَصَبوا لَهُم وعانَدوهُم وعَنَّفوهُم فی دِینِهِم ، ثُمَّ یُؤمَرُ بِهِم إلی جَهَنَّمَ .

امام صادق علیه السلام : چون روز قیامت شود،آوازدهنده ای بانگ بر آورد که : کجایند کسانی که از دوستان من روی گرداندند (آنها را از حقوقشان محروم ساختند، یا آنان را ریشخند کردند)؟ پس، گروهی که در چهره شان گوشتی وجود ندارد، برخیزند؛ گفته شود : اینان کسانی هستند که مؤمنان را آزار دادند و با آنان دشمنی و عناد ورزیدند و به خاطر دینشان ایشان را سخت سرزنش کردند؛ آن گاه فرمان داده شود که آنها را به دوزخ برند.

الکافی : ۲/۳۵۱/۲.

حدیث۱۳۵۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ المُتَکَبِّرینَ یُجعَلونَ فیصُوَرِ الذَّرِّیَتَوَطَّؤهُمُ النّاسُ حَتّی یَفرُغَ اللّهُ مِنَ الحِسابِ .

امام صادق علیه السلام : [روز قیامت] افرادمتکبر به شکل مورچه در آورده می شوند و مردم پیوسته آنها را لگدمال می کنند، تا زمانی که خدا از رسیدگی به حساب بندگان فارغ شود.

الکافی : ۲/۳۱۱/۱۱

حدیث۱۳۵۶

امام صادق علیه السلام :

مَن أكَلَ مِن مالِ أخيهِ ظُلما ولَم يَرُدَّهُ عَلَيهِ ، أكَلَ جَذوَةً مِنَ النّارِ يَومَ القِيامَةِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس چیزی از مال برادر خود را به ناحق بخورد و آن را به او برنگرداند، روز قیامت شراره ای از آتش بخورد.

ثواب الأعمال : ۳۲۲/۸

حدیث۱۳۵۷

امام صادق علیه السلام :

مَن قَرَأ القُرآنَ لِيَأكُلَ بِهِ النّاسَ جاءَيَومَ القِيامَةِ ووَجهُه عَظمٌ لا لَحمَ فيهِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس برای تکدّی از مردم قرآن بخواند، روز قیامت در حالی بیاید که چهره اش استخوان است و گوشتی بر آن نیست.

ثواب الأعمال : ۳۲۹/ ۱.

حدیث۱۳۵۸

امام صادق علیه السلام :

مَن لَقِيَ المُسلِمينَ بِوَجهَينِ ولِسانَينِ ، جاءَ يَومَ القِيامَةِ ولَهُ لِسانانِ مِن نارٍ .

امام صادق علیه السلام : هر که با مسلمانانْ دو رو و دو زبان برخورد کند، روز قیامت آورده شود در حالی که دو زبان از آتش دارد.

ثواب الأعمال : ۳۱۹/ ۱

حدیث۱۳۵۹

امام صادق علیه السلام :

قالَ عيسَى بنُ مَريَمَ عليهماالسلاملِجَبرَئيلَ عليه السلام : مَتى قِيامُ السّاعَةِ ؟ فَانتَفَضَ جَبرَئيلُ انتِفاضَةً اُغمِيَ عَلَيهِ مِنها ، فلَمّا أفاقَ قالَ : يا روحَ اللّه ، ما المَسؤولُ أعلَمُ بِها مِنَ السّائلِ ، ولَهُ مَن فِي السَّماواتِ والأرضِ ، لا تَأتيكُم إلّا بَغتَةً .

امام صادق علیه السلام : عیسی بن مریم علیهماالسلام از جبرئیل علیه السلام پرسید : کی قیامت بر پا می شود؟ جبرئیل چنان بیتاب و مضطرب شد که از هوش رفت و چون به هوش آمد، گفت : ای روح اللّه ! سؤال شونده در این باره بیشتر از سؤال کننده نمی داند. و هرکس در آسمانها و زمین است، از آنِ خداست . قیامت سراغ شما نمی آید مگر ناگهانی و بی خبر.

قصص الأنبياء : ۲۷۱/۳۴۶.

حدیث۱۳۶۰

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَن قَولِهِ تَعالى: «ياأيُّها الَّذينَ آمَنوا أوْفوا بِالعُقودِ» ـ : العُهودِ.

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از آیه «ای کسانی که ایمان آورده اید! به قراردادها وفا کنید» ـ فرمود : مقصود

پیمانهاست.

تفسير العيّاشى : ١/٢٨٩/٥.

حديث۱۳۶۱

امام صادق عليه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَن قَولِهِ تَعالى : «وَقُلِ اعْمَلـوا فَسَيَـرَى اللّه ُ عَمَلَكُـمْ وَرَسولُـهُ وَالمُؤمِنونَ» ـ : إيّانا عَنى.

امام صادق عليه السلام : در پاسخ به سؤال از آيه «بگو : عمل كنيد ، بزودى خدا و پيامبر او و مؤمنان عمل شما را مى بينند» ـ فرمود : مقصود [از مؤمنان] ما هستيم .

بحار الأنوار : ٢٣/٣٣٧/٦.

حديث۱۳۶۲

امام صادق عليه السلام :

لَمّـا مـاتَ إبراهيمُ ابنُ رَسولِ اللّه ِ صلى الله عليه و آله رَأى النَّبِيُّ صلى الله عليه و آله فى قَبرِهِ خَلَلاً ـ فسَـوّاهُ بِيَـدِه ، ثُمَّ قـالَ : إذا عَمِلَ أحَدُكُم عَمَلاً فَلْيُتقِنْ .

امـام صادق عليه السـلام : چون ابراهيم فرزنـد پيامبر خـدا صلى الله عليه و آله درگـذشت، پيامبر در گور او شـكافى ديـد و آن را با دست پر و هموار كرد. سپس فرمود : هرگاه كسى از شما كارى كرد، محكم كارى كند.

وسائل الشيعة : ٢/٨٨٣/١.

حديث۱۳۶۳

امام صادق عليه السلام :

لا يَقبَلُ اللّه ُ مِن مُؤمِنٍ عَمَلاًوهُوَ مُضمِرٌ عَلى أخيهِ المُؤمِنِ سُوءا .

امام صادق عليه السلام : خداوند از مؤمنى كه نسبت به برادر مؤمن خود نيّت بد داشته باشد، هيچ عملى را نمى پذيرد.

الكافى : ٢/٣٦١/٨.

حديث۱۳۶۴

امام صادق عليه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَن أفضَلِ الأعمالِ ـ : الصَّلاةُ لِوَقتِها ، وبِرُّ الوالِدَينِ ، والجِهادُ فى سَبيلِ اللّه ِ عَزَّوجلَّ .

امـام صـادق عليه السـلام ـ در پاسـخ به پرسـش از بهترين اعمـال ـ فرمود : نمـازِ به وقت، نيكى كردن به پـدر و مادر، و جهاد در راه خداوند عز و جل.

الكافى : ٢/١٥٨/٤.

حديث۱۳۶۵

امام صادق عليه السلام :

إذا كانَ الرَّجُلُ عَلى عَمَلٍ فَلْيَدُمْ عَلَيهِ سَنَةً ، ثُمَّ يَتَحَوَّلُ عَنهُ إن شاءَ إلى غَيرِهِ ؛ وذلكَ أنَّ لَيلَةَ القَدرِ يَكونُ فيها في عامِهِ ذلكَ ما شاءَ اللّه ُ أن يَكونَ .

امام صادق عليه السلام : هر گاه شخصی عملی را آغاز كند، تا يک سال آن را ادامه دهد. سپس، اگر خواست، به عمل ديگری پردازد؛ زيرا شب قدر كه آنچه خداوند می خواهد مقدر می كند، در آن يک سال وجود دارد.

الكافي : ۲/۸۲/۱.

حديث۱۳۶۶

امام صادق عليه السلام :

اِعمَلوا قَليلاً تَنَعَّموا كَثيرا .

امام صادق عليه السلام : اندكی عمل كنيد و بسيار متنعم شويد.

تنبيه الخواطر : ۲/۱۸۳.

حديث۱۳۶۷

امام صادق عليه السلام :

مَن قَبِلَ اللّه ُ مِنهُ صَلاةً واحِدَةً لَم يُعَذِّبْهُ ، ومَن قَبِلَ مِنهُ حَسَنَةً ... لَم يُعَذِّبْهُ .

امام صادق عليه السلام : هر كه خداوند يک نماز از او بپذيرد، عذابش نكند و از هر كه يک كار خوب بپذيرد... عذابش نكند.

الكافي : ۳/ ۲۶۶/ ۱۱ .

حديث۱۳۶۸

امام صادق عليه السلام :

تَأمَّلِ الآنَ يا مُفَضَّلُ ما سُتِرَ عَنِ الإنسانِ عِلمُهُ مِن مُدَّةِ حياتِهِ ؛ فإنَّهُ لَو عَرَفَ مِقدارَ عُمرِهِ وكانَ قَصيرَ العُمرِ لَم يَتَهنَّأْ بِالعَيشِ مَعَ تَرَقُّبِ المَوتِ وتَوَقُّعِهِ لِوَقتٍ قَد عَرَفَهُ ، بَل كانَ يَكونُ بِمَنزِلَةِ مَن قَد فَنِي مالُهُ أو قارَبَ الفَناءَ ، فقَدِ استَشعَرَ الفَقرَ والوَجَلَ مِن فَناءِ مالِهِ وخَوفِ الفَقرِ ، عَلى أنَّ الّذي يَدخُلُ عَلَى الإنسانِ مِن فَناءِ العُمرِ أعظَمُ مِمّا يَدخُلُ عَلَيهِ مِن فَناءِ المالِ ، لِأنَّ مَن يَقِلُّ مالُه يَأمَلُ أن يَستَخلِفَ مِنهُ فيَسكُنُ إلى ذلكَ ، ومَن أيقَنَ بِفَناءِ العُمرِ استَحكَمَ عَلَيهِ اليَأسُ ، وإن كانَ طَويلَ العُمرِ ثُمَّ عَرَفَ ذلكَ وَثِقَ بِالبَقاءِ ، وَانهَمَكَ فِي اللَّذّاتِ والمَعاصي ، وعَمِلَ عَلى أنَّهُ يَبلُغُ مِن ذلكَ شَهوَتَهُ ثُمَّ يَتوبُ في آخِرِ عُمرِهِ ...

فإن قُلتَ : وها هُوَ الآنَ قَد سُتِرَ عَنهُ مِقدارُ حَياتِه وصارَ يَتَرَقَّبُ المَوتَ ، في كُلِّ ساعَةٍ يُقارِفُ الفَواحِشَ ويَنتَهِكُ المَحارِمَ ! قُلنا : إنَّ وَجهَ التَّدبيرِ في هذا البابِ هُوَ الّذي جَرى عَلَيهِ الأمرُ فيهِ ، فإن كانَ الإنسانُ مَعَ ذلكَ لا يَرعَوي ولا يَنصَرِفُ عَنِ المَساوئِ فإنَّما ذلكَ مِن مَرَحِهِ

امام صادق عليه السلام : اينک ای مفضل! درباره مخفی بودن مدت عمر انسان از او، بينديش؛ زيرا اگر آدمی بداند كه مدت عمرش چقدر است و عمرش كوتاه باشد زندگی بر او ناگوار شود چون منتظر است كه مرگ در زمانی كه می داند فرا رسد. بلكه مانند كسی است كه مالش از بين رفته يا در آستانه نابود شدن باشد. چنين كسی از ترس نابود شدن اموالش و گرفتار شدن به فقر عملاً احساس فقر می كند. اين در حالی است كه ترس ناشی از به سر آمدن عمر به مراتب بيشتر از ترس ناشی از نابود شدن اموال است؛ زيرا كسی كه ثروتش كم شود به اميد اين كه آن را جايگزين كند آرامش پيدا می كند ، اما كسی كه به تمام شدن عمرش

[در زمان مشخص و معلوم]یقین داشته باشد، یأس وجودش را فرا می گیرد.

اما اگر عمرش دراز باشد و او از این موضوع اطلاع داشته باشد، مطمئن می شود که هنوز خواهد بود و لذا غرق لذتها و گناهان می شود و سعی می کند کامروایيهایش را بکند و سپس در آخر عمر توبه نماید...

ممکن است بگویی: هم اینک نیز که مدت عمرش برای او نامعلوم است و هر لحظه انتظار فرا رسیدن مرگ را دارد، باز مرتکب زشتکاری و نافرمانی می شود. در پاسخ می گوییم: حکمتی که برای نامعلوم بودن مدت عمر بیان کردیم همچنان به قوت خود باقی است. اما اگر انسان با این حال، از زشتکاری باز نایستد و خویشتنداری نکند این دیگر ناشی از سرمستی و سختدلی اوست نه این که تدبیر و فلسفه کار، نادرست است.

المَرَحُ : شِدّةُ الفرح والنشاط (الصحاح : ۱/۴۰۴) .

حدیث۱۳۶۹

امام صادق علیه السلام :

إن أحبَبتَ أن يَزيدَ اللّه ُ في عُمرِكَ فسُرَّ أبَوَيكَ .

امام صادق علیه السلام : اگر دوست داری خداوند بر عمرت بیفزاید، پدر و مادرت را خوشحال کن.

الزهد للحسين بن سعيد : ۳۳/۸۷ .

حدیث۱۳۷۰

امام صادق علیه السلام :

مَن حَسُنَت نِيَّتُهُ زِيدَ في عُمرِهِ .

امام صادق علیه السلام : هر که خوش نيّت باشد، عمرش زیاد شود.

بحار الأنوار : ۶۹/۴۰۸/۱۱۷ .

حدیث۱۳۷۱

امام صادق علیه السلام :

مَن حَسُنَ بِرُّهُ بِأهلِ بَيتِهِ زِيدَ في عُمرِهِ .

امام صادق علیه السلام : هر که با خانواده اش نیکوکار باشد، عمرش زیاد شود.

الأمالي للطوسي : ۲۴۵/۴۲۵ .

حدیث۱۳۷۲

امام صادق علیه السلام :

لَيسَ العِلمُ بِالتَّعَلُّمِ ، إنَّما هُوَ نورٌ يَقَعُ في قَلبِ مَن يُريدُ اللّه ُ تَبارَكَ وتَعالى أن يَهدِيَهُ ، فإن أرَدتَ العِلمَ فَاطلُب أوَّلاً في نَفسِكَ حَقيقَةَ العُبودِيَّةِ ، وَاطلُبِ العِلمَ بِاستِعمالِهِ ، وَاستَفهِمِ اللّه َ يُفهِمْكَ .

امام صادق علیه السلام : دانش به آموختن نیست، بلکه نوری است که در دل هر کس که خداوند تبارک و تعالی بخواهد هدایتش

کنـد، می افتـد. بنـابراین، اگر خواهـان دانش هستی، نخست حقیقت عبودیت را در جانت جویا شو و [آن گاه] در پی دانش باش از طریق به کار بستن آن و از خداوند فهم و دانایی بخواه تا تو را فهم و دانایی دهد.

بحار الأنوار : ۱/۲۲۵/۱۷ .

حدیث۱۳۷۳

امام صادق علیه السلام :

لَیتَ السِّیاطَ عَلی رُؤوسِ أصحابی حَتّی یَتَفَقَّهوا فِی الحَلالِ والحَرامِ .

امام صادق علیه السلام : کاش بالای سر اصحابم تازیانه بود تا در احکام حلال و حرام دانا شوند.

المحاسن:۱/۳۵۸/۷۶۵.

حدیث۱۳۷۴

امام صادق علیه السلام :

جاءَ رَجُلٌ إلی رَسولِ اللّه صلی الله علیه و آله فقالَ : یا رسولَ اللّه ، ما العِلمُ ؟ قالَ : الإنصاتُ ، قالَ : ثُمَّ مَه ؟ قالَ : الاستِماعُ ، قالَ : ثُمَّ مَه ؟ قالَ : الحِفظُ ، قالَ : ثُمَّ مَه ؟ قالَ : العَمَلُ بِهِ ، قالَ : ثُمَّ مَه یارَسولَ اللّه ؟ قالَ : نَشرُهُ .

امـام صـادق علیه السـلام : مردی خـدمت رسـول خـدا صـلی الله علیه و آله آمـد و عرض کرد: ای رسول خـدا! علم چیست؟ فرمود: خاموشـی. عرض کرد: سـپس چه؟ فرمـود: گوش سـپردن. عرض کرد: دیگر چه؟ فرمود: حفـظ و مراقبت. عرض کرد: آن گـاه چه؟ فرمود: به کار بستنِ آن. عرض کرد: سپس چه، ای رسول خدا؟ فرمود: انتشار دادن آن.

الکافی : ۱/۴۸/۴.

حدیث۱۳۷۵

امام صادق علیه السلام :

مَلعونٌ مَلعونٌ عالِمٌ یَؤمُ سُلطانا جائرا ، مُعینا لَهُ عَلی جَورِهِ .

امام صادق علیه السلام : ملعون است، ملعون است، آن عالمی که پیشوای سلطانی ستمگر باشد و او را در ستمگریش یاری دهد.

بحار الأنوار : ۷۵/۳۸۱/۴۵.

حدیث۱۳۷۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّهُ یُغفَرُ لِلجاهِلِ سَبعونَ ذَنبا قَبلَ أن یُغفَرَ لِلعالِمِ ذَنبٌ واحِدٌ .

امام صادق علیه السلام : از نادان هفتاد گناه آمرزیده می شود پیش از آن که یک گناه از دانا آمرزیده شود.

تفسیر القمّیّ : ۲/۱۴۶.

حدیث۱۳۷۷

امام صادق علیه السلام :

أشَدُّ النّاسِ عَذابا عالِمٌ لا يُنتَفَعُ مِن عِلمِهِ بِشَىءٍ .

امام صادق عليه السلام : در ميان مردمان [گنهكار]سخت ترين عذاب را عالمى دارد، كه از علم خود كمترين سودى نبرد.

بحارالأنوار : ۲/۳۷/۵۳

حديث۱۳۷۸

امام صادق عليه السلام :

العامِلُ عَلى غَيرِ بَصيرَةٍ كَالسّائرِ عَلى غَيرِ الطَّريقِ ، ولا يَزيدُهُ سُرعَةُ السَّيرِ مِنَ الطَّريقِ إلّا بُعدا .

امام صادق عليه السلام : كسى كه بدون بينش عمل كند، همچون كسى است كه در بيراهه رود، چنين كسى هر چه تندتر رود، از راه دورتر مى افتد.

الأمالى للصدوق : ۵۰۷/۷۰۵ .

حديث۱۳۷۹

امام صادق عليه السلام :

عُلَماءُ شيعَتِنا مُرابِطونَ فِيالثَّغرِ الّذى يَلى إبليسَ وعَفاريتَهُ ، يَمنَعونَهُم عَنِ الخُروجِ عَلى ضُعَفاءِ شيعَتِنا ، وعَن أن يَتَسَلَّطَ عَلَيهِم إبليسُ وشيعَتُهُ .

امام صادق عليه السلام : علماى شيعه ما، نگهبانان مرزى هستند كه در آن سويش ابليس و ديوهايش قرار دارند و [اين علما]جلوى يورش آنها به شيعيان ناتوان ما و تسلّط يافتن ابليس و پيروان او بر ايشان را مى گيرند.

الإحتجاج : ۱/۱۳/۷.

حديث۱۳۸۰

امام صادق عليه السلام :

ـ فى قولِهِ تعالى : «وَلا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنّاسِ»

امام صادق عليه السلام ـ درباره آيه «به تكبّر از مردم روى مگردان» ـ فرمود : بايد مردمى كه براى آموختن علم نزد تو مى آيند، در نظرت يكسان باشند.

لقمان : ۱۸ .

حديث۱۳۸۱

امام صادق عليه السلام :

عَلَى العالِمِ إذا عَلَّمَ أن لا يَعنُفَ ، وإذا عُلِّمَ أن لا يَأنَفَ .

امام صادق عليه السلام : بر دانشمند است كه هر گاه آموزش مى دهد، درشتى و خشونت نكند و هر گاه كسى بخواهد به او علم آموزد، ننگش نيايد.

تنبيه الخواطر : ۱/۸۵.

حدیث۱۳۸۲

امام صادق علیه السلام :

مَن تَعَلَّمَ للّه ِ وعَمِلَ للّه ِ وعَلَّمَللّه ِ دُعِیَ فی مَلَکوتِ السَّماواتِ عَظیما ، فقیلَ : تَعَلَّمَ للّه ِ ، وعَمِلَ للّه ِ ، وعَلَّمَ للّه ِ !

امام صادق علیه السلام : هر که برای خدا علم بیاموزد و برای خدا [به آن] عمل کند و برای خدا به دیگران آموزش دهد، در ملکوت آسمانها از او به بزرگی یاد شود و گفته شود: برای خدا آموخت، برای خدا عمل کرد و برای خدا آموزش داد!

الأمالی للطوسی : ۱۶۷/۲۸۰.

حدیث۱۳۸۳

امام صادق علیه السلام :

إنَّ لِکُلِّ شَیءٍ زَکاةً ، وزَکاةُ العِلمِ أن یُعَلِّمَهُ أهلَهُ .

امام صادق علیه السلام : هر چیزی، زکاتی دارد و زکات دانش، آموختن آن است به اهلش.

تحف العقول : ۳۶۴.

حدیث۱۳۸۴

امام صادق علیه السلام :

لَو عَلِمَ النّاسُ ما فی طَلَبِ العِلمِ لَطَلَبوهُ ولَو بِسَفکِ المُهَجِ وخَوضِ اللُّجَجِ .

امام صادق علیه السلام : اگر مردم می دانستند که علم چه فوایدی دارد، هر آینه در جستجوی آن بر می آمدند گرچه در راه آن خون بریزند و در ژرفای دریاها فرو روند.

عوالی اللآلی : ۴/۶۱/۹.

حدیث۱۳۸۵

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَن قَولِ النَّبِیِّ صلی الله علیه و آله : النَّظَرُ فی وُجوهِ العُلَماءِ عِبادَةٌ ـ : هُوَ العالِمُ الّذی إذا نَظَرتَ إلَیهِ ذَکَّرَکَ الآخِرَةَ ، ومَن کانَ خِلافَ ذلکَ فَالنَّظَرُ إلَیهِ فِتنَةٌ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به پرسش از این سخن پیامبر صلی الله علیه و آله که: نگریستن به چهره علما عبادت است ـ فرمود : منظور عالمی است که چون به او بنگری، تو را به یاد آخرت اندازد و کسی که بر خلاف این باشد، نگاه کردن به او فتنه (گمراهی) است.

تنبیه الخواطر : ۱/۸۴.

حدیث۱۳۸۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ العُلَماءَ وَرَثَةُ الأنبِیاءِ .

امام صادق علیه السلام : همانا علما وارثان پیامبرانند.

الکافی : ۱/۳۲/۲.

حدیث۱۳۸۷

امام صادق علیه السلام :

لَا اعتِکافَ إلّا فی مَسجِدِ جَماعَةٍ قَد صَلّی فیهِ إمامُ عَدلٍ بِصَلاةِ جَماعَةٍ .

امام صادق علیه السلام : اعتکاف کردن فقط باید در مسجد جامع باشد که در آن پیشنمازی عادل به جماعت نماز خوانده است .

الکافی : ۴/۱۷۶/۱.

حدیث۱۳۸۸

امام صادق علیه السلام :

کانَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله إذا کانَ العَشرُ الأواخِرُ [یَعنی مِن رَمَضانَ]اعتَکَفَ فی المَسجِدِ ، وضُرِبَت لَهُ قُبَّةٌ مِن شَعرٍ ، وشَمَّرَ المیزَرَ وطَوی فِراشَهُ .

امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله ده روز آخر ماه رمضان را در مسجد اعتکاف می کرد. در این مدت برای آن حضرت چادری سیاه برپا می شد و ایشان دامن به کمر می زد و بسترش را بر می چید...

تهذیب الأحکام : ۴/۲۸۷/۸۶۹ .

حدیث۱۳۸۹

امام صادق علیه السلام :

الهَوی یَقظانٌ والعَقلُ نائمٌ .

امام صادق علیه السلام : هوای نفس، بیدار است و خرد خفته.

الدرّة الباهرة : ۳۱.

حدیث۱۳۹۰

امام صادق علیه السلام :

کَثرَةُ النَّظَرِ فی الحِکمَةِ تَلقَحُ العَقلَ .

امام صادق علیه السلام : بسیار اندیشیدن در حکمت ،خرد را بارور می کند.

تحف العقول : ۳۶۴.

حدیث۱۳۹۱

امام صادق علیه السلام :

کَمالُ العَقلِ فی ثَلاثَةٍ : التَّواضُعِ للّه ِ ، وحُسنِ الیَقینِ، والصَّمتِ إلّا مِن خَیرٍ.

امام صادق علیه السلام : کمال خرد در سه چیز است: خاکساری در برابر خدا، داشتن یقین نیکو، و خاموش ماندن بجز از سخن

نیک.

الاختصاص : ۲۴۴.

حدیث۱۳۹۲

امام صادق علیه السلام :

كَثرَةُ النَّظَرِ فِی العِلمِ يَفتَحُ العَقلَ .

امام صادق علیه السلام : بسیار نگریستن (اندیشیدن)در دانش، خرد را باز و شکوفا می کند.

الدعوات : ۲۲۱/۶۰۳ .

حدیث۱۳۹۳

امام صادق علیه السلام :

عَلَى العاقِلِ أن يَكونَ عارِفابِزَمانِهِ ، مُقبِلاً عَلى شَأنِهِ ، حافِظا لِلِسانِهِ .

امام صادق علیه السلام : بر خردمند است که زمان خودرا بشناسد، به کار خویش بپردازد و زبانش را نگه دارد.

الکافی : ۲/۱۱۶/۲۰.

حدیث۱۳۹۴

امام صادق علیه السلام :

لا يُلسَعُ العاقِلُ مِن جُحرٍمَرَّتَينِ .

امام صادق علیه السلام : خردمند، از یک سوراخ دوبارگزیده نمی شود.

الإختصاص : ۲۴۵.

حدیث۱۳۹۵

امام صادق علیه السلام :

العَقلُ دَليلُ المُؤمِنِ .

امام صادق علیه السلام : خرد ، راهنمای مؤمن است .

الکافی : ۱ / ۲۵ / ۲۴ .

حدیث۱۳۹۶

امام صادق علیه السلام :

لا مالَ أعوَدُ مِنَ العَقلِ .

امام صادق علیه السلام : هیچ مالی، سودمندتر از خرد نیست.

الاختصاص : ۲۴۶.

حدیث۱۳۹۷

امام صادق علیه السلام :

لا غِنی أخصَبُ مِنَ العَقلِ ، ولا فَقرَأحَطُّ مِنَ الحُمقِ .

امام صادق علیه السلام : هیچ ثروتی پر برکت تر از خردمندی نیست و هیچ فقری پست تر از بی خردی.

الکافی : ۱/۲۹/۳۴ .

حدیث۱۳۹۸

امام صادق علیه السلام :

خَلَقَ اللّه ُ تَعالی العَقلَ مِن أربَعَهِ أشیاءَ :مِنَ العِلمِ ، والقُدرَهِ ، والنّورِ ، والمَشیئَهِ بِالأمرِ ، فجَعَلَهُ قائما بِالعِلمِ ، دائما فی المَلَکوتِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال عقل را از چهار چیز آفرید: از دانایی و توانایی و روشنایی و مشیّت به امر. پس، آن را به دانایی پایدار ساخت و در ملکوت پاینده.

الاختصاص : ۲۴۴.

حدیث۱۳۹۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ جلَّ ثَناؤهُ خَلَقَ العَقلَ،وهُوَ أوَّلُ خَلقٍ خَلَقَهُ مِنَ الرُّوحانیّینَ عَن یَمینِ العَرشِ مِن نورِهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند، جلّ ثناءه، خرد را آفرید و آن نخستین موجود روحانی است که خداوند از سمت راست عرش، از نور خویش خلق کرد.

الخصال : ۵۸۹/۱۳.

حدیث۱۴۰۰

امام صادق علیه السلام :

مَن سَرَّهُ طولُ العافِیَهِ فَلْیَتَّقِ اللّه َ.

امام صادق علیه السلام : هر که خوش دارد از عافیت طولانی برخوردار شود، تقوای خدا در پیش گیرد.

بحار الأنوار : ۷۲/۲۳۲/۲.

از۱۴۰۱تا۱۶۰۰

حدیث۱۴۰۱

امام صادق علیه السلام :

العافِیَهُ نِعمَهٌ خَفِیَّهٌ ، إذاوُجِدَت نُسِیَت ، وإذا فُقِدَت ذُکِرَت .

امام صادق علیه السلام : عافیت نعمتی پنهان (ناشناخته) است. هر گاه باشد به دست فراموشی سپرده می شود (کسی قدرش را نمی داند) و هر گاه نباشد به یاد آورده می شود.

کتاب من لا يحضره الفقيه : ۴/۴۰۶/۵۸۷۸.

حدیث۱۴۰۲

امام صادق علیه السلام :

ـ كانَ يَقولُ ـ : اللّهُمَّ إنَّكَ بِماأنتَ لَهُ أهلٌ مِنَ العَفوِ ، أولى مِنّي بِما أنا لَهُ أهلٌ مِنَ العُقوبَةِ .

امام صادق علیه السلام ـ بارها ـ می گفت : بار خدایا! سزامندیِ تو به گذشت بیشتر از سزامندیِ من به مجازات است.

كشف الغمّة : ۲/۴۱۸.

حدیث۱۴۰۳

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثٌ مِن مَكارِمِ الدّنيا والآخِرَةِ : تَعفو عَمَّن ظَلَمَكَ ، وتَصِلُ مَن قَطَعَكَ ، وتَحلِمُ إذا جُهِلَ عَلَيكَ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز از خصلتهای ارزشمنددنیا و آخرت است: گذشت از کسی که به تو ستم کرده است، پیوستن به کسی که از تو بریده است و بردباری ورزیدن هر گاه نسبت به تو رفتار جاهلانه ای شود.

الكافي : ۲/۱۰۷/۳.

حدیث۱۴۰۴

امام صادق علیه السلام :

عِفّوا عَن نِساءِ النّاسِ تَعِفَّ نِساؤكُم .

امام صادق علیه السلام : نسبت به زنان مردم عفّت ورزید،تا نسبت به زنان شما عفّت ورزند.

الخصال : ۵۵/۷۵.

حدیث۱۴۰۵

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَنِ القِيامِ تَعظيما لِلرَّجُلِ ـ : مَكروهٌ إلّا لِرَجُلٍ فى الدِّينِ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به پرسش درباره بلند شدن به احترام کسی ـ فرمود : این کار ناپسند است، مگر برای شخصیّتی دینی.

المحاسن : ۱/۳۶۴/۷۸۶.

حدیث۱۴۰۶

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ تَراجِمَةُ أمرِ اللّهِ ، نَحنُ قَومٌ مَعصُومونَ.

امام صادق علیه السلام : ما ترجمان فرمان خداییم، ما جماعتی معصوم هستیم.

الكافي : ۱/۲۶۹/۶

حدیث۱۴۰۷

امام صادق علیه السلام :

ـ فی صِفَةِ الإمامِ ـ : مَعصومامِنَ الزَّلّاتِ ، مَصونا عَنِ الفَواحِشِ کُلِّها .

امام صادق علیه السلام ـ در وصف امامان ـ فرمود : از لغزشها محفوظند و از هر گونه زشتی و زشتکاری مصون.

الکافی : ۱/۲۰۴/۲

حدیث۱۴۰۸

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سَألَهُ هِشامٌ عَن مَعنَی المَعصومِ ـ : المَعصومُ هُوَ المُمتَنِعُ بِاللّه ِ مِن جَمیعِ مَحارِمِ اللّه ِ ، وقالَ اللّه ُ تَبارَکَ وتَعالی : «ومَن یَعتَصِمْ بِاللّه ِ فقَد هُدِیَ إلی صِراطٍ مُستَقیم» .

امـام صادق علیه السـلام ـ در پاسـخ به سؤال هشام از معنای معصوم ـ فرمود: معصوم کسـی است که به کمک خـدا از همه محرّمات الهی خود را نگه دارد. خداونـد تبارک و تعالی فرموده است: «و هر که به خـدا عصـمت و پناه جویـد، هر آینه به راه راست هـدایت شده است».

معانی الأخبار : ۱۳۲/۲ .

حدیث۱۴۰۹

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَنِ العِشقِ ـ : قُلوبٌ خَلَت من ذِکرِاللّه ِ فأذاقَها اللّه ُ حُبَّ غَیرِهِ .

امام صادق علیه السـلام ـ در پاسـخ به سؤال از عشق ـ فرمود : دلهایی از یاد خـدا تهی می گردد و خداوند محبت غیر خود را به آنها می چشاند.

الأمالی للصدوق : ۷۶۵/۱۰۲۹ .

حدیث۱۴۱۰

امام صادق علیه السلام :

مَن أنشَدَ فی الحُسَینِ علیه السلام بَیتا مِن شِعرٍ فبَکی وأبکی عَشرَةً فَلَهُ ولَهُمُ الجَنَّةُ .

امام صادق علیه السـلام : هر کس درباره حسین علیه السلام بیتی شعر بسراید و خود بگرید و ده نفر را بگریاند، برای او و آن ده نفر بهشت باشد.

ثواب الأعمال : ۱۱۰/۳.

حدیث۱۴۱۱

امام صادق علیه السلام :

مُجامَلَةُ النّاسِ ثُلثُ العَقلِ .

امام صادق علیه السلام : خوش برخوردی با مردم، یک سوم خردمندی است.

تحف العقول : ۳۶۶

حدیث۱۴۱۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ المَرءَ یَحتاجُ فی مَنزِلِهِ وعِیالِهِ إلی ثَلاثِ خِلالٍ یَتَکَلَّفُها وإن لَم یَکُن فی طَبعِهِ ذلکَ : مُعاشَرَةٍ جَمیلَةٍ ، وسَعَةٍ بتَقدیرٍ ، وغَیرَةٍ بتَحَصُّنٍ .

امام صادق علیه السلام : مرد برای اداره خانه و خانواده اش باید سه کار انجام دهد، هر چند بر خلاف طبع او باشد: خوشرفتاری، گشاده دستی اما به اندازه، و غیرت و ناموس داری.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۳۶/۶۳.

حدیث۱۴۱۳

امام صادق علیه السلام :

کَفاکَ مِنَ التَّعزِیَةِ بأن یَراکَ صاحِبُ المُصیبَةِ .

امام صادق علیه السلام : برای تسلیت گفتن، همین اندازه کافی است که صاحب مصیبت تو را ببیند.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱/۱۷۴/۵۰۵.

حدیث۱۴۱۴

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَن عِلَّةِ اعتِزالِه ـ : فَسَدَ الزَّمانُ وتَغَیَّرَ الإخوانُ ، فرَأیتُ الانفِرادَ أسکَنَ لِلفُؤادِ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از علت گوشه نشینی ایشان ـ فرمود : زمانه فاسد شده و برادران تغییر کرده اند. بنابراین، آرامش دل را در تنهایی یافتم.

بحار الأنوار : ۴۷/۶۰/۱۱۶

حدیث۱۴۱۵

امام صادق علیه السلام :

حِشمَةُ الانقِباضِ أبقی لِلعِزِّمن اُنسِ التَّلاقی .

امام صادق علیه السلام : تنهایی و دوری گزیدن از مردم عزّت و احترام را بیشتر نگه می دارد تا دمخور شدن با آنان.

بحار الأنوار : ۷۴/۱۸۰/۲۸ .

حدیث۱۴۱۶

امام صادق علیه السلام :

ما مِن عَبدٍ کَظَمَ غَیظا إلّا زادَهُ اللّه ُعَزَّوجلَّ عِزّا فی الدّنیا والآخِرَةِ .

امام صادق علیه السلام : هیچ بنده ای خشم خود را فرو نخورد، مگر این که خداوند عز و جل بر عزّت او در دنیا و آخرت افزود.
الکافی : ۲/۱۱۰/۵.

حدیث۱۴۱۷

امام صادق علیه السلام :
مَن أرادَ عِزّا بِلا عَشیرَةٍ ،وغِنیً بِلا مالٍ ، وهَیبَةً بِلا سُلطانٍ ، فَلْیُنقَلْ مِن ذُلِّ مَعصِیَةِ اللّه ِ إلی عِزِّ طاعَتِهِ .
امام صادق علیه السلام : هر که می خواهد بی آن که ایل و تباری داشته باشد عزتمند باشد و بدون آن که مال و ثروتی داشته باشد بی نیاز باشد و بدون آن که قدرتی داشته باشد هیبت و شکوه داشته باشد، باید از خواری معصیت خدا به عزّت طاعت او در آید.
الخصال : ۱۶۹/۲۲۲.

حدیث۱۴۱۸

امام صادق علیه السلام :
العِزُّ أن تَذِلَّ لِلحَقِّ إذالَزِمَکَ .
امام صادق علیه السلام : عزّت آن است که هر گاه با حق رو به رو شدی، در برابر آن خوار باشی.
بحار الأنوار : ۷۸/۲۲۸/۱۰۵

حدیث۱۴۱۹

امام صادق علیه السلام :
حَسبُ المُؤمِنِ عِزّا إذا رَأی مُنکَرا أن یَعلَمَ اللّه ُ عَزَّوجلَّ مِن قَلبِه إنکارَهُ .
امام صادق علیه السلام : برای عزّت مؤمن همین کافی است که هر گاه منکری را ببیند، خداوند عز و جل بداند که در دل آن را انکار می کند.
الکافی : ۵/۶۰/۱.

حدیث۱۴۲۰

امام صادق علیه السلام :
إنَّما یَأمُرُ بِالمَعروفِ ویَنهیعَنِ المُنکَرِ مَن کانَت فیهِ ثَلاثُ خِصالٍ : عامِلٌ بِما یَأمُرُ بِهِ وتارِکٌ لِما یَنهی عَنهُ ، عادِلٌ فیما یَأمُرُ عادِلٌ فیما یَنهی ، رَفیقٌ فیما یَأمُرُ ورَفیقٌ فیما یَنهی .
امام صادق علیه السلام : کسی [باید] امر به معروف و نهی از منکر کند که سه خصوصیت در او باشد: به آنچه فرمان می دهد، خود عمل کند. آنچه را نهی می کند، خود نیز ترک گوید. در امر و نهی خود عدالت را رعایت کند و در امر و نهیش، طریق ملایمت پیش گیرد.
الخصال : ۱۰۹/۷۹.

حدیث۱۴۲۱

امام صادق علیه السلام :

رَأیتُ المَعروفَ کَاسمِهِ،ولَیسَ شَیءٌ أفضَلَ مِنَ المَعروفِ إلّا ثَوابَهُ .

امام صادق علیه السلام : خوبی را همچون نامش [خوب]دیدم و هیچ چیز برتر از خوبی کردن نیست مگر پاداش آن [که خدا می دهد].

مکارم الأخلاق : ۱/۲۹۴/۹۱۵.

حدیث۱۴۲۲

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئِلَ عَن عَلامَةِ قَبولِ العَبدِ عِندَ اللّهِ ـ : عَلامَةُ قَبولِ العَبدِ عِندَ اللّهِ أن یُصیبَ بِمَعروفِهِ مَواضِعَهُ ، فإن لَم یَکُن کذلکَ فلَیسَ کذلکَ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این سؤال که نشانه پذیرفته شدن بنده به درگاه خدا چیست ـ فرمود: نشانه پذیرفته شدن بنده به درگاه خدا این است که احسان و کمکش به جا صورت گیرد، اگر چنین نباشد چنان نیز نخواهد بود.

بحار الأنوار : ۷۴/۴۱۹/۴۷

حدیث۱۴۲۳

امام صادق علیه السلام :

لَو جَرَی المَعروفُ عَلی ثَمانینَ کَفّا لَاُجِروا کُلُّهُم فیهِ ، مِن غَیرِ أن یُنقَصَ صاحِبُهُ مِن أجرِهِ شَیئا .

امام صادق علیه السلام : اگر احسان و کمک هشتاد دست بگردد، همه آنها به سبب آن پاداش می یابند، بی آن که از اجر صاحبش چیزی کم شود.

الکافی : ۴/۱۸/۲.

حدیث۱۴۲۴

امام صادق علیه السلام :

أوَّلُ مَن یَدخُلُ الجَنَّةَ أهلُ المَعروفِ .

امام صادق علیه السلام : نیکوکاران ، نخستین کسانی اندکه به بهشت در می آیند.

الدعوات: ۱۰۸/۲۴۰ .

حدیث۱۴۲۵

امام صادق علیه السلام :

أهلُ المَعروفِ فی الدّنیا هُم أهلُالمَعروفِ فی الآخِرَةِ ؛ لِأ نَّهُم فی الآخِرَةِ تَرجَحُ لَهُمُ الحَسَناتُ ، فیَجودونَ بِها عَلی أهلِ المَعاصی .

امام صادق علیه السلام : اهل خوبی در دنیا، در آخرت نیز اهل خوبی هستند؛ زیرا در آخرت کارهای خوبشان سنگین می شود. لذا از آنها به گنهکاران می بخشند.

الأمالی للطوسی : ۳۰۴/۶۱۰.

حدیث۱۴۲۶

امام صادق علیه السلام :

رَبُّنا نورِيُّ الذّاتِ ، حَيُّالذّاتِ ، عالِمُ الذّاتِ ، صَمَدِيُّ الذّاتِ .

امام صادق علیه السلام : پروردگار ما ذاتش نور است،ذاتش زنده است، ذاتش داناست، ذاتش صمد است.

التوحيد : ۱۴۰/۴

حدیث۱۴۲۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ إبليسَ قالَ لِعيسَى ابنِ مَريَمَ عليه السلام : أيَقدِرُ رَبُّكَ عَلى أن يُدخِلَ الأرضَ بَيضَةً ؛ لا يُصغِّرُ الأرضَ ولا يُكَبِّرُ البَيضَةَ ؟ فقالَ عيسى عليه السلام : وَيلَكَ ! إنَّ اللّه َ لا يُوصَفُ بِعَجزٍ ، ومَن أقدَرُ مِمَّن يُلَطِّفُ الأرضَ ويُعَظِّمُ البَيضَةَ ؟ !

امام صادق علیه السلام : ابلیس به عیسی بن مریم علیه السلام گفت:آیا پروردگار تو می تواند [کره]زمین را داخل تخم مرغی جای دهد، بدون آن که زمین را کوچک و تخم مرغ را بزرگ کند؟ عیسی علیه السلام فرمود: وای بر تو! خدا به صفت ناتوانی وصف نمی شود؛ کسی که بتواند زمین را کوچک گرداند و تخم مرغ را بزرگ [چندان که زمین داخل آن جای گیرد]تواناتر از چنین کسی کیست؟

التوحيد : ۱۲۷/۵ .

حدیث۱۴۲۸

امام صادق علیه السلام :

ـ وقد سُئِلَ عَن أساسِ الدِّينِ ـ : التَّوحيدُ والعَدلُ . . . أمّا التَّوحيدُ فأن لا تُجَوِّزَ عَلى رَبِّكَ ما جازَ عَلَيكَ ، وأمّا العَدلُ فأن لا تَنسِبَ إلى خالِقِكَ ما لامَكَ عَلَيهِ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به پرسش از بنیاددین ـ فرمود : بنیاد دین توحید و عدل است... توحید به این معناست که آنچه را درباره خودت روا می دانی درباره پروردگارت روا نشماری و معنای عدل این است که آنچه را آفریدگارت به سبب آنها تو را نکوهش کرده است، به او نسبت ندهی.

التوحيد : ۹۶/۱ .

حدیث۱۴۲۹

امام صادق علیه السلام :

والعِلمُ ذاتُه ولا مَعلومَ ... فلَمّا أحدَثَ الأشياءَ وكانَ المَعلومُ وَقَعَ العِلمُ مِنهُ عَلَى المَعلومِ .

امام صادق علیه السلام : علم ، ذاتی خداست و پیش از آن که معلومی (متعلق علمی) در کار باشد، عالم بوده است... پس چون اشیاء را پدید آورد و معلوم موجود شد علم او به معلوم تعلق گرفت.

الكافي : ۱/۱۰۷/۱ .

حدیث۱۴۳۰

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئِلَ عَن عِلمِهِ بِالمَكانِ: أكانَ قَبلَ تَكوينِهِ أم حِينَهُ وبَعدَهُ ؟ ـ : تَعالَى اللّهُ ! بَل لَم يَزَلْ عالِما بِالمَكانِ قَبلَ تَكوينِهِ كَعِلمِهِ بِهِ بَعدَ ما كَوَّنَهُ ، وكَذلِكَ عِلمُهُ بِجَميعِ الأشياءِ كَعِلمِهِ بِالمَكانِ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش که: آیا علم خدا به مکان ، پیش از ایجاد آن بوده یا همزمان با ایجادش یا بعد از آن؟ ـ فرمود : بلند مرتبه است خدا! او پیوسته عالم بوده است و علم او به مکان پیش از ایجاد آن همانند علم اوست به آن بعد از ایجادش. علم او به همه اشیاء نیز همچون علم او به مکان است.

التوحید : ۱۳۷/۹ .

حدیث۱۴۳۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّهَ عِلمٌ لا جَهلَ فيهِ ، حَياةٌ

لا مَوتَ فيهِ ، نورٌ لا ظُلمَةَ فيهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند علمی است که هیچ نادانی

در او نیست، زندگی ای است که مرگی با او نیست و روشنایی ای است که هیچ تاریکی در او نباشد.

التوحید : ۱۳۷/۱۱ .

حدیث۱۴۳۲

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَنِ الدَّليلِ عَلى أنَّ اللّهَ واحِدٌ ـ : اتِّصالُ التَّدبيرِ ، وتَمامُ الصُّنعِ ، كَما قالَ اللّهُ عَزَّوجلَّ : «لَو كانَ فيهِما آلِهَةٌ إلَا اللّهُ لَفَسَدَتا» .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش که دلیل بر یگانگی خدا چیست ـ فرمود : پیوستگی و هماهنگی تدبیر و نظام حاکم بر هستی و کامل بودن آفرینش ؛ چنان که خداوند عز و جل فرموده است : «اگر در زمین و آسمان خدایانی جز اللّه می بود ، هر دو تباه می شدند» .

التوحید : ۲۵۰ / ۲

حدیث۱۴۳۳

امام صادق علیه السلام :

ـ مِن مُناظَرَتِهِ زِنديقا ـ : إن قُلتَ : إنَّهُما اثنانِ لَم يَخْلُ مِن أن يَكونا مُتَّفِقَينِ مِن كُلِّ جِهَةٍ ، أو مُفتَرِقَينِ مِن كُلِّ جِهَةٍ ، فَلَمّارَأينا الخَلقَ مُنتَظِما،والفَلَكَ جارِيا

امام صادق علیه السلام ـ در بخشی از مناظره خود با یک زندیق ـ فرمود : اگر بگویی خدا دو تاست، از این دو حالت بیرون نیست که یا هر دو از هر جهت یکسانند یا از تمام جهات متفاوتند. از آن جا که ما آفرینش را نظام مند می بینیم و فلک را در گردش و آمد و شد شب و روز و خورشید و ماه را مرتّب، درستی کار و تدبیر و هماهنگی امور، دلالت بر این دارد که مدبّر یکی است.

وانگهی، اگر ادعا کنی خدا دو تاست لازمه اش این است که فاصله ای میان آنها باشد تا دوتا بودن آنها صدق کند. در این صورت، آن فاصله خود خدای سومی است که همچون آنها قدیم است و در نتیجه، اعتقاد به خدای سومی بر تو لازم می آید و اگر سه خدا ادّعا کنی همان چیزی لازم می آید که در مورد اعتقاد به دو خدا گفتیم؛ یعنی باید میان آنها، دو فاصله باشد که در این صورت وجود پنج خدا لازم می آید و به این ترتیب تعداد خدایان تا بی نهایت پیش می رود.

فی الکافی : ۱/۸۱/۵ هنا زیادهٔ وهی «والتدبیر واحدا» .

حدیث۱۴۳۴

امام صادق علیه السلام :

ـ لِرَجُلٍ ـ : أمّا التَّوحیدُ فأن لا تُجوِّزَ عَلی رَبِّکَ ماجازَ عَلَیکَ ، وأمّا العَدلُ فأن لا تَنسِبَ إلی خالِقِکَ ما لامَکَ عَلَیهِ .

امام صادق علیه السلام ـ خطاب به مردی ـ فرمود : توحید آن است که آنچه را بر خود روا می دانی بر پروردگارت روا ندانی، و عدل آن است که آنچه را آفریدگارت به سبب آن تو را ملامت و سرزنش کرده به او نسبت ندهی.

معانی الأخبار : ۱۱/۲ .

حدیث۱۴۳۵

امام صادق علیه السلام :

مَن نَظَرَ فی اللّه ِ کَیفَ هُوَ هَلَکَ .

امام صادق علیه السلام : هر که در چگونگی خدا بیندیشد، نابود شود.

المحاسن : ۱/۳۷۱/۸۰۸ .

حدیث۱۴۳۶

امام صادق علیه السلام :

إیّاکُم والتَّفَکُّرَ فی اللّه ِ ؛ فإنَّ التَّفَکُّرَ فی اللّه ِ لا یَزیدُ إلّا تِیها ، إنَّ اللّه َ عَزَّوجلَّ لا تُدرِکُهُ الأبصارُ ولا یُوصَفُ بِمِقدارٍ .

امام صادق علیه السلام : از اندیشیدن درباره [ذات]خدا بپرهیزید؛ زیرا اندیشه کردن در خدا جز بر حیرت و گمراهی نمی افزاید. همانا خداوند عز و جلرا نه دیدگان در می یابند و نه به اندازه داشتن وصف می شود.

الأمالی للصدوق : ۵۰۳/۶۹۰ .

حدیث۱۴۳۷

امام صادق علیه السلام :

ثِقْ بِاللّه ِ تَکُن عارِفا .

امام صادق علیه السلام : به خدا اعتماد کن، تا خدا شناس باشی.

تحف العقول: ۳۷۶ .

حدیث۱۴۳۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أعلَمَ النّاسِ بِاللّه ِ أرضاهُم بِقَضاءِاللّه ِ عَزَّوجلَّ .

امام صادق علیه السلام : داناترین مردم به خدا، خرسندترین آنها به قضا و حکم خداوند عز و جل است.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۸۴ .

حدیث۱۴۳۹

امام صادق علیه السلام :

مَن عَرَفَ اللّهَ خافَ اللّهَ ،ومَن خافَ اللّهَ سَخَت نَفسُهُ عَنِ الدّنیا .

امام صادق علیه السلام : هر که خدا را بشناسد، از او بترسد و هر که از خدا بترسد، دنیا را رها کند.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۸۵

حدیث۱۴۴۰

امام صادق علیه السلام :

لَو یَعلَمُ النّاسُ ما فی فَضلِمَعرِفَةِ اللّه ِ عَزَّوجلَّ ما مَدُّوا أعیُنَهُم إلی ما مَتَّعَ اللّه ُ بِهِ الأعداءَ مِن زَهرَةِ الحَیاةِ الدّنیا ونَعیمِها ، وکانَت دُنیاهُم أقَلَّ عِندَهُم مِمّا یَطَؤونَهُ بِأرجُلِهِم ، ولَنَعِموا بِمَعرِفَةِ اللّه ِ جَلَّ وعزَّ ، وتَلَذَّذوا بِها تَلَذُّذَ مَن لَم یَزَلْ فی رَوضاتِ الجِنانِ مَعَ أولِیاءِ اللّه ِ . إنَّ مَعرِفَةَ اللّه ِ عَزَّوجلَّ اُنسٌ مِن کُلِّ وَحشَةٍ ، وصاحِبٌ مِن کُلِّ وَحدَةٍ ، ونُورٌ مِن کُلِّ ظُلمَةٍ ، وقُوَّةٌ مِن کُلِّ ضَعفٍ ، وشِفاءٌ مِن کُلِّ سُقمٍ .

امام صادق علیه السلام : اگر مردم می دانستند که شناخت خداوند عز و جل چه ارزشی دارد، به زرق و برق زندگی دنیا و نعمتهای آن که خداوند دشمنان را از آنها بهره مند ساخته است چشم نمی دوختند و دنیای آنان در نظرشان کمتر از خاک زیر پایشان بود و از معرفت خدا متنعم می شدند و چونان کسی از آن لذّت می بردند که همواره در باغهای بهشت با اولیاء و دوستان خدا باشد. شناخت خدا، مونس هر تنهایی است و یار هر بی کسی و روشنایی هر تاریکی و نیروی هر ناتوانی و شفای هر بیماری.

الکافی : ۸/۲۴۷/۳۴۷ .

حدیث۱۴۴۱

امام صادق علیه السلام :

لا یَقبَلُ اللّه ُ عَمَلاً إلّا بِمَعرِفَةٍ،ولا مَعرِفَةَ إلّا بِعَمَلٍ ، فمَن عَرَفَ دَلَّتهُ المَعرِفَةُ عَلَی العَمَلِ ، ومَن لَم یَعمَلْ فلا مَعرِفَةَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند هیچ عملی را جز با شناخت نپذیرد و هیچ شناختی را جز با عمل. پس هرکه شناخت پیدا کند، آن شناخت او را به عمل رهنمون شود و کسی که عمل نکند، شناخت ندارد.

الکافی : ۱/۴۴/۲ .

حدیث۱۴۴۲

امام صادق علیه السلام :

إذا رَقَّ العِرضُ اسْتُصعِبَ جَمعُهُ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه آبرو بریزد، جمع آوری آن دشوار است.

أعلام الدين : ۳۰۳ .

حديث۱۴۴۳

امام صادق علیه السلام :

العَدلُ أحلى مِنَ الشَّهدِ، وألَيَنُ مِنَ الزُّبدِ، وأطيَبُ ريحا مِنَ المِسكِ .

امام صادق علیه السلام : عدالت از عسل شیرین تر، از خامه نرمتر و از مشک خوشبوتر است.

الكافى : ۲/۱۴۷/۱۵.

حديث۱۴۴۴

امام صادق علیه السلام :

العَدلُ أحلى مِنَ الماءِ يُصيبُهُ الظَّمآنُ .

امام صادق علیه السلام : عدالت، از آبی که شخص تشنه به آن می رسد شیرین تر است.

الكافى : ۲/۱۴۶/۱۱

حديث۱۴۴۵

امام صادق علیه السلام :

كانَ أبى يَقولُ : إذا هَمَمتَ بِخَيرٍ فبادِرْ؛ فإنَّكَ لا تَدرى ما يَحدُثُ .

امام صادق علیه السلام : پدرم می فرمود: هرگاه آهنگ کار خوبی کردی، بشتاب؛ زیرا نمی دانی که چه پیش خواهد آمد.

الكافى : ۲/۱۴۲/۳ .

حديث۱۴۴۶

امام صادق علیه السلام :

مَعَ التَّثَبُّتِ تَكونُ السَّلامَةُ، ومَعَ العَجَلَةِ تَكونُ النَّدامَةُ .

امام صادق علیه السلام : با آرامش و درنگ، سلامت [از خطا و لغزش] همراه است و با شتابزدگی، پشیمانی.

الخصال : ۱۰۰/۵۲.

حديث۱۴۴۷

امام صادق علیه السلام :

المُعجِزَةُ عَلامةٌ للّه لا يُعطيهاإلّا أنبياءَهُ ورُسُلَهُ وحُجَجَهُ؛ لِيُعرَفَ بِهِ صِدقُ الصّادِقِ مِن كِذبِ الكاذِبِ .

امام صادق علیه السلام : معجزه، نشانه ای از خداست و آن را تنها به پیامبران و فرستادگان و حجّتهای خود می دهد تا به وسیله آن راستِ راستگو، از دروغِ دروغگو باز شناخته شود.

علل الشرائع : ۱۲۲/۱.

حدیث۱۴۴۸

امام صادق علیه السلام :

إن كانَ المَمَرُّ عَلَى الصِّراطِ حَقّا فالعُجبُ لِماذا ؟!

امام صادق علیه السلام : اگر گذشتن از صراط راست است، پس چرا خودپسندی؟!

الأمالي للصدوق : ۵۶/۱۲.

حدیث۱۴۴۹

امام صادق علیه السلام :

قالَ إبليسُ ـ لَعنـةُ اللّهِ عَلَيهِ ـ لِجُنودِهِ : إذا استَمكَنتُ مِن ابنِ آدَمَ فی ثَلاثٍ لَم اُبـالِ مـا عَمِـلَ؛ فإنَّهُ غَيرُ مَقبولٍ مِنهُ : إذا استَكثَرَ عَمَلَهُ، ونَسِيَ ذَنبَهُ، ودَخَلَهُ العُجبُ .

امام صادق علیه السلام : ابلیس ـ كه لعنت خدا بر او باد ـ به لشكريانش گفت: اگر در سه كار بر فرزند آدم چيره آيم ، ديگر باكى نـدارم كه چه كارى مى كند؛ زيرا آن كار از او پذيرفته نمى شود: هرگاه عملش را زياد شمارد و گناهش را از ياد برد و خودپسند شود.

الخصال : ۱۱۲/۸۶.

حدیث۱۴۵۰

امام صادق علیه السلام :

مَن دَخَلَهُ العُجبُ هَلَكَ .

امام صادق علیه السلام : به هر كه خودپسندى راه يابد، نابود شود.

الكافي : ۲/۳۱۳/۲.

حدیث۱۴۵۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّهَ تَبارَكَ وتَعالى يَقولُ : إنَّ مِن عِبادی مَن يَسأ لُنی الشَّیءَ مِن طاعَتی لِاُحِبَّهُ، فأصرِفُ ذلكَ عَنهُ لِكَی لا يُعجِبَهُ عَمَلُه .

امام باقر يا امام صادق عليهماالسلام: خـداى تبارک و تعالى مى فرمايـد: برخى از بنـدگان من از من توفيق طاعتى مى طلبنـد تا بدان وسيله دوستشان بدارم، اما من آن را به آنان نمى دهم، مبادا از عمل خود دچار خودپسندى شوند.

الزهد للحسين بن سعيد : ۶۸/۱۷۹.

حدیث۱۴۵۲

امام صادق علیه السلام :

لا تُكَرِّهوا إلى أنفُسِكُمُ العِبادَةَ .

امام صادق علیه السلام : عبادت را به نفسهاى خود تحميل نكنيد .

الکافی : ۲/۸۶/۲ .

حدیث۱۴۵۳

امام صادق علیه السلام :

واللّه ِ ما عُبِدَ اللّه ُ بِشیءٍ أفضَلَ مِن أداءِحَقِّ المُؤمِنِ .

امام صادق علیه السلام : به خدا سوگند که خداوند به چیزی برتر از گزاردن حق مؤمن، عبادت نشده است.

الاختصاص : ۲۸.

حدیث۱۴۵۴

امام صادق علیه السلام :

أعبَدُ النّاسِ مَن أقامَ الفَرائضَ .

امام صادق علیه السلام : عابدترین مردم، کسی است که واجبات را به پا دارد.

الخصال : ۱۶/۵۶.

حدیث۱۴۵۵

امام صادق علیه السلام :

أفضَلُ العِبادَةِ العِلمُ بِاللّه ِ والتَّواضُعُ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : برترین عبادت، شناخت خدا و فروتنی در برابر اوست.

تحف العقول : ۳۶۴.

حدیث۱۴۵۶

امام صادق علیه السلام :

أفضَلُ العِبادَةِ إدمانُ التَّفَكُّرِ فی اللّه ِ وفی قُدرَتِهِ .

امام صادق علیه السلام : برترین عبادت، اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست.

الکافی : ۲/۵۵/۳.

حدیث۱۴۵۷

امام صادق علیه السلام :

مَن أطاعَ رَجُلًا فی مَعصِیَةٍ فقَد عَبَدَهُ .

امام صادق علیه السلام : هرکه از کسی در معصیت خدا فرمان برد، هر آینه او را بندگی کرده است.

الکافی : ۲/۳۹۸/۸

حدیث۱۴۵۸

امام صادق علیه السلام :
(إنّ) العُبّادَ ثَلاثـةٌ : قَومٌ عَبَـدوااللّه َ عَزَّوجلَّ خَوفا فتِلكَ عِبادَةُ العَبيدِ، وَقَوم عَبَدوا اللّه َ تَبارَكَ وتَعالى طَلَبَ الثَّوابِ فتِلكَ عِبادَةُ الاُجَراءِ، وقَوم عَبَدوا اللّه َ عَزَّوجلَّ حُبّا لَهُ فَتِلكَ عِبادَةُ الأحرارِ، وهِىَ أفضَلُ العِبادَةِ .
امـام صـادق عليه السـلام : عبـادت كننـدگان سه دسـته انـد: گروهى خداونـد عز و جل را از ترس عبادت مى كننـد، كه اين عبادت بردگـان است؛ گروهى خـداى تبارك و تعالى را به طمع ثواب عبادت مى كننـد، كه اين عبادت مزدوران است؛ و گروهى خـداوند عز و جل را از سر عشق و محبّت به او عبادت مى كنند كه اين عبادت آزادگان است و اين برترين عبادت است.
الكافى : ۲/۸۴/۵

حديث۱۴۵۹

امام صادق عليه السلام :
إنّ فَوقَ كلِّ عِبادَةٍ عِبادَةً،و حُبُّنا أهلَ البَيتِ أفضَلُ عِبادَةٍ .
امام صادق عليه السلام : فوق هر عبادت، عبادتى است و دوست داشتن ما خاندان، برترين عبادت است .
المحاسن : ۱/۲۴۷/۴۶۲.

حديث۱۴۶۰

امام صادق عليه السلام :
لَولا أنَّ بَنِى اُمَيَّةَ وَجَدُوا مَن يَكتُبُ لَهُم، ويَجبِى لَهُمُ الفَىءَ، ويُقاتِلُ عَنهُم، ويَشهَدُ جَماعَتَهُم، لَما سَلَبُونا حَقَّنا .
امـام صـادق عليه السـلام : اگر بنى اميه كسـى را نمى يافتنـد كه برايشـان بنويسـد و ماليات جمع آورى كنـد و برايشان بجنگـد و در جماعتشان حاضر شود ، هرگز نمى توانستند حق ما را سلب كنند .
الكافى : ۵/۱۰۶/۴، انظر تمام الكلام

حديث۱۴۶۱

امام صادق عليه السلام :
ـ فى قولِهِ تعالى : «ولا تَرْكَنُوا إلى الَّذِينَ ظَلَمُوا ...» ـ : هُوَ الرَّجُلُ يَأتِى السُّلطانَ فَيُحِبُّ بَقاءَهُ إلى أن يُدخِلَ يَدَهُ إلى كِيسِهِ فَيُعطِيَهُ .
امام صادق عليه السلام ـ درباره آيه «و به كسانى كه ستم كرده اند متمايل مشويد ...» ـ فرمود : هر كه نزد سلطان رود و آرزو داشته باشد او همين قدر زنده بماند كه دستش را در جيب خود برد و چيزى به وى دهد ، به ستمگر متمايل شده است .
الكافى : ۵/۱۰۸/۱۲.

حديث۱۴۶۲

امام صادق عليه السلام :
العامِلُ بِالظُّلمِ والمُعينُ لَهُ والرّاضِى بِهِ شُرَكاءُ ثَلاثَتُهُم .
امام صادق عليه السلام : ستمگر و يارى دهنده او و كسى كه به ستم او راضى باشد، هر سه در ستم شريكند .
الكافى : ۲/۳۳۳/۱۶

حدیث۱۴۶۳

امام صادق علیه السلام :
نهی رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله أن یُؤکَلَ ماتَحمِلُ النَّملَهُ بِفِیها وقَوائمِها .
امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله از خوردن چیزی که مور با دهان و پاهای خود حمل می کند ، نهی فرمود .
الکافی : ۵/۳۰۷/۱۱.

حدیث۱۴۶۴

امام صادق علیه السلام :
إنّ أستَرَ وأخفی ما یُسَلَّطُ الشَّیطانُ مِن ابنِ آدَمَ أن صارَ أن یَسکُنَ تَحتَ الأظافِیرِ.
امام صادق علیه السلام : پنهان ترین و ناپیداترین راهی که از آن شیطان بر آدمی مسلط می شود ، لانه کردن او در زیر ناخنهاست .
الکافی : ۶/۴۹۰/۷.

حدیث۱۴۶۵

امام صادق علیه السلام :
الطِّیَرَهُ علی ما تَجعَلُها إن هَوَّنتَها تَهَوَّنَت، وإن شَدَّدتَها تَشَدَّدَت، وإن لَم تَجعَلْها شَیئا لَم تَکُن شَیئا .
امام صادق علیه السلام : تأثیر فال بد به خودت بستگی دارد : اگر آن را آسان بگیری آسان می شود ، اگر سخت بگیری سخت می شود ، و اگر آن را به چیزی نگیری چیزی نخواهد بود .
الکافی : ۸/۱۹۷/۲۳۵ .

حدیث۱۴۶۶

امام صادق علیه السلام :
مَن تَطَیَّبَ أوَّلَ النهارِ لَم یَزَلْ عَقلُهُ مَعهُ إلی اللَّیلِ .
امام صادق علیه السلام : هرکه در آغاز روز به خود عطر زند ، تا شب عقلش با او خواهد بود .
الکافی : ۶/۵۱۰/۷

حدیث۱۴۶۷

امام صادق علیه السلام :
کانَ رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله یُنفِقُ فی الطِّیبِ أکثَرَ مِمّا یُنفِقُ فی الطَّعامِ .
امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله برای عطر بیشتر از غذا خرج می کرد .
الکافی : ۶/۵۱۲/۱۸

حدیث۱۴۶۸

امام صادق علیه السلام :

العِطرُ مِن سُنَنِ المُرسَلِينَ .

امام صادق علیه السلام : عطر زدن از سنّتهای پیامبران است .

الکافی : ۶/۵۱۰/۲

حدیث۱۴۶۹

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّه َ عَزَّوجلَّ جَعَلَ التُّرابَ

طَهورا كما جَعَلَ الماءَ طَهورا .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل خاک را نیز ، همچون

آب ، پاک کننده قرار داده است .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱/۱۰۹/۲۲۴ .

حدیث۱۴۷۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عَزَّوجلَّ يُحِبُّ البيتَ الذى فيهِ العُرسُ، ويُبغِضُ البيتَ الذى فيهِ الطلاقُ، وما مِن شَىءٍ أبغَضَ إلى اللّه ِ عَزَّوجلَّ مِن الطَّلاقِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل خانه ای را که در آن عروسی باشد دوست دارد و خانه ای را که در آن طلاق باشد ، دشمن دارد و نزد خداوند عز و جلچیزی منفورتر از طلاق نیست .

الکافی : ۶/۵۴/۳ .

حدیث۱۴۷۱

امام صادق علیه السلام :

ما مِن شَىءٍ مِمّا أحَلَّهُ اللّه ُ عَزَّوجلَّ أبغَضَ إلَيهِ مِن الطلاقِ، وإنَّ اللّه َ يُبغِضُ المِطلاقَ الذَّوّاقَ .

امام صادق علیه السلام : از چیزهایی که خداوند عز و جل حلال فرموده هیچ چیز نزد او منفورتر از طلاق نیست . خداوند مردی را که زن زیاد طلاق می دهد و پیوسته تغییر همسر می دهد دشمن دارد .

الکافی : ۶/۵۴/۲

حدیث۱۴۷۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أميرَ المؤمنينَ عليه السلام أشبَهُ الناسِ طُعمَةً برسولِ اللّه ِ صلى الله عليه و آله ، كانَ يَأكُلُ الخُبزَ والخَلَّ والزَّيتَ، ويُطعِمُ الناسَ الخُبزَ واللَّحمَ .

امام صادق علیه السلام : امیر المؤمنین علیه السلام در زمینه طعام و غذا شبیه ترین مردم به رسول خدا صلی الله علیه و آله بود ؛ خود

نان و سرکه و روغن می خورد و به مردم نان و گوشت می خوراند .

المحاسن : ۲/۲۷۹/۱۹۰۱ .

حدیث۱۴۷۳

امام صادق علیه السلام :

مِن مُوجِباتِ الجَنَّةِ والمَغفِرَةِ إطعامُ الطَّعامِ السَّغْبانَ، ثُمَّ تَلا قولَ اللّهِ عَزَّوجلَّ : «أَوْ إِطْعامٌ فی یَومٍ ذی مَسْغَبةٍ ...» .

امام صادق علیه السلام : یکی از موجبات بهشت و آمرزش ، اطعام گرسنه است ؛ سپس این سخن خداوند عز و جل را تلاوت کرد : «یا در روز گرسنگی طعام دادن ...» .

المحاسن : ۲/۱۴۵/۱۳۸۱

حدیث۱۴۷۴

امام صادق علیه السلام :

إذا أتاکَ أخُوک فَآتِهِ بما عِندَک، وإذا دَعَوتَهُ فَتَکَلَّفْ لَهُ .

امام صادق علیه السـلام : هرگاه برادرت، ناخوانده بر تو وارد شد ، همان غذایی که در خانه داری برایش بیاور و هرگاه او را دعوت کردی در پذیرایی از او زحمت بکش .

المحاسن : ۲/۱۷۹/۱۵۰۶ .

حدیث۱۴۷۵

امام صادق علیه السلام :

لا غُرمَ علی مُستَعِیرِ عارِیَةٍ إذا هَلَکَت إذا کانَ مَأمُونا .

امام صادق علیه السلام : اگر عاریه از بین برود ، در صورتی که عاریه گیرنده، امین و مورد اعتماد باشد ، تاوانی بر او نیست .

الکافی : ۵/۲۳۹/۵ .

حدیث۱۴۷۶

امام صادق علیه السلام :

الکَفالَةُ خَسارَةٌ، غَرامَةٌ، نَدامَةٌ .

امام صادق علیه السلام : کفیل شدن خسارت است ، غرامت است ، پشیمانی است .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳/ ۹۷/ ۳۴۰۵ .

حدیث۱۴۷۷

امام صادق علیه السلام :

لا تُوجِبْ علی نفسِکَ الحُقوقَ واصبِرْ علی النَّوائبِ .

امام باقر یا امام صادق علیهماالسلام : حقّ و حقوق بر خودت واجب مگردان و در برابر سختیها و ناملایمات صبر کن .

الکافی : ۴/۳۳/۳ .

حدیث۱۴۷۸

امام صادق علیه السلام :

مَن أضَرَّ بِشَیءٍ مِن طَریقِ المُسلِمینَ فَهُوَ لَهُ ضامِنٌ .

امام صادق علیه السلام : هر کس از طریق معابر عمومی ، اندک خسارتی [به کسی]وارد کند ، ضامن است .

الکافی: ۷ / ۳۵۰ / ۳.

حدیث۱۴۷۹

امام صادق علیه السلام :

القَهقَهَةُ مِن الشَّیطانِ .

امام صادق علیه السلام : قهقهه زدن ، کار شیطان است .

الکافی : ۲/۶۶۴/۱۰ .

حدیث۱۴۸۰

امام صادق علیه السلام :

ضِحکُ المؤمِنِ تَبَسُّمٌ .

امام صادق علیه السلام : خنده مؤمن ، لبخند است .

الکافی : ۲/۶۶۴/۵

حدیث۱۴۸۱

امام صادق علیه السلام :

مَن تَبَسَّم فی وَجهِ أخیهِ کانَت لَهُ حَسَنةٌ.

امام صادق علیه السلام : هر که به چهره برادر خود لبخند زند ، آن لبخند برای او حسنه ای باشد .

الکافی : ۲/۲۰۶/۱ .

حدیث۱۴۸۲

امام صادق علیه السلام :

أفضَلُ الجِهادِ الصَّومُ فی الحَرِّ.

امام صادق علیه السلام : برترین جهاد ، روزه گرفتن در هوای گرم است .

بحار الأنوار : ۹۶/۲۵۶/۳۸ .

حدیث۱۴۸۳

امام صادق علیه السلام :

الشِّتاءُ رَبیعُ المُؤمِنِ، یَطُولُ فیهِ لَیلُهُ فَیستَعِینُ بهِ علی قِیامِهِ، ویَقصُرُ فیهِ نَهارُهُ فَیستَعِینُ بهِ علی صِیامِهِ .

امام صادق علیه السلام : زمستان ، بهار مؤمن است ؛ شبهایش طولانی است و برای عبادتِ نیمه شب از آن کمک می گیرد و روزهایش کوتاه است و برای روزه گرفتن از آن مدد می جوید .

معانی الأخبار : ۲۲۸/۱ .

حدیث۱۴۸۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الرَّجُلَ لَیَصُومُ یَوماتَطَوُّعا یُرِیدُ بِهِ ما عِندَ اللّه ِ عَزَّوجلَّ فَیُدخِلُهُ اللّه ُ بِهِ الجَنَّةَ .

امام صادق علیه السلام : آدمی ، برای رسیدن به پاداش الهی ، یک روز داوطلبانه روزه می گیرد و خداوند بدان سبب او را به بهشت می برد .

الکافی : ۴/۶۳/۵ .

حدیث۱۴۸۵

امام صادق علیه السلام :

مَن فَطَّرَ صائما فلَهُ مِثلُ أجرِهِ .

امام صادق علیه السلام : هرکه روزه داری را افطاری دهد ، اجرش همانند اجر او باشد .

الکافی : ۴/۶۸/۱، انظر تمام الباب .

حدیث۱۴۸۶

امام صادق علیه السلام :

لِلصائمِ فَرحَتانِ : فَرحَةٌ عندَ إفطارِهِ، وفَرحَةٌ عندَ لِقاءِ رَبِّهِ .

امام صادق علیه السلام : روزه دار دو شادی دارد : یک شادی هنگام گشودن روزه اش و شادی دیگر هنگام دیدار با پروردگارش .

الکافی : ۴/۶۵/۱۵

حدیث۱۴۸۷

امام صادق علیه السلام :

نَومُ الصائمِ عِبادَةٌ، وصَمتُهُ تَسبیحٌ،وعَمَلُهُ مُتَقَبَّلٌ، ودُعاؤهُ مُستَجابٌ .

امام صادق علیه السلام : خواب روزه دار ، عبادت است و سکوتش ، تسبیح و عملش ، پذیرفته و دعایش ، مستجاب .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۲/۷۶/۱۷۸۳ .

حدیث۱۴۸۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تبارَکَ وتعالی یقولُ : الصَّومُ لِی وأنا أجزِی علَیهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک وتعالی می فرماید : روزه از من است و پاداش آن را من می دهم .

الکافی : ۴/۶۳/۶ .

حدیث۱۴۸۹

امام صادق علیه السلام :

مَن شَمِتَ بمُصیبَةٍ نَزَلَت بأخِیهِ لَم یَخرُجْ مِن الدنیا حتّی یُفتَتَنَ .

امام صادق علیه السلام : هر که از مصیبتی که به برادرش می رسد شاد شود، از دنیا نرود تا آن که خود گرفتار گردد .

الکافی : ۲/۳۵۹/۱ .

حدیث۱۴۹۰

امام صادق علیه السلام :

إنّ المَیِّتَ إذا ماتَ بَعَثَ اللّه ُ مَلَکا إلی أوجَعِ أهلِهِ، فَمَسَحَ علی قَلبِهِ فَأنساهُ لَوعَةَ الحُزنِ، ولولا ذلکَ لَم تَعمُرِ الدنیا .

امام صادق علیه السلام : هرگاه کسی بمیرد، خداوند فرشته ای را به سوی دردمندترین عضو خانواده او می فرستد . پس بر قلب او دستی می کشد و سوز و گداز غم را از یاد او می برد و اگر چنین نبود، دنیا آباد نمی شد .

الکافی : ۳/۲۲۷/۱

حدیث۱۴۹۱

امام صادق علیه السلام :

ـ إنّهُ کانَ یقولُ عندَ المُصیبَةِ ـ : الحَمدُ للّه ِ الذی لَم یَجعَلْ مُصِیبَتی فی دِینی، والحَمدُ للّه ِ الذی لو شاءَ أن تکونَ مُصیبَتی أعظَمَ مِمّا کانت (کانَت)، والحَمدُ للّه ِ علی الأمرِ الذی شاءَ أن یکونَ وکانَ .

امام صادق علیه السلام ـ هنگام مصیبت ـ می فرمود : خدای را سپاس که مصیبت مرا در دینم قرار نداد ، خدای را سپاس که اگر می خواست مصیبتم از این هم بزرگتر می شد ، خدای را بر امری سپاس که او خواست بشود و شد .

بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۶۸ / ۱۸۳ .

حدیث۱۴۹۲

امام صادق علیه السلام :

مَن اُلهِمَ الاسترجاعَ عندَ المُصیبَةِ وَجَبَت لَهُ الجَنَّةُ .

امام صادق علیه السلام : به هرکس هنگام مصیبت ، استرجاع الهام شود ، بهشت واجب گردد .

ثواب الأعمال : ۲۳۵/۲ .

حدیث۱۴۹۳

امام صادق علیه السلام :

ـ لِرَجُلٍ قـدِ اشـتَدَّ جَزَعُهُ علی وَلَـدِهِ ـ : یا هـذا جَزِعتَ لِلمُصـیبَةِ الصُّغری، وغَفَلتَ عنِ المُصـیبَةِ الکُبری ! ولو کنتَ لِما صارَ إلیه وَلَدُکَ مُستَعِدّا لَما اشـتَدَّ علَیه جَزَعُکَ ، فَمُصابُکَ بتَرکِکَ الاستِعدادَ لَهُ أعظَمُ مِن مُصابِکَ بوَلَدِکَ .

امـام صادق علیه السـلام ـ به مردی که در مرگ فرزنـدش سـخت بیتابی می کرد ـ فرمود : ای مرد! تو در کوچکترین مصـیبت بیتابی می کنی و از بزرگـترین مصـیبت غـافلی! اگر برای آن جـایی کـه فرزنـدت رفـت ، آمـاده بـودی هرگز برای او بیتـابی نمی کردی . مصیبت آماده نشدنِ تو برای آن روز، بزرگتر از مصیبتِ فرزند توست .

عیون أخبار الرِّضا : ۲/۵/۱۰ .

حدیث۱۴۹۴

امام صادق علیه السلام :

أثقَلُ مایُوضَعُ فی المِیزانِ یَومَ القِیامَةِ الصَّلاةُ علی محمّدٍ وعَلی أهلِ بَیتِهِ .

امام باقر یا امام صادق علیهماالسلام : سنگین ترین عملی که روز قیامت در ترازو [ی اعمال]گذاشته می شود ، درود بر محمّد و اهل بیت اوست .

بحار الأنوار : ۹۴/۴۹/۹ .

حدیث۱۴۹۵

امام صادق علیه السلام :

إنّ الرجُلَ لَیَکذِبُ الکِذبَةَ فیُحرَمُ بهاصلاةَ اللَّیلِ .

امام صادق علیه السلام : آدمی دروغی می گوید و به سبب آن از نماز شب محروم می شود .

علل الشرائع : ۳۶۲/۲ .

حدیث۱۴۹۶

امام صادق علیه السلام :

صلاةُ اللَّیلِ تُبَیِّضُ الوَجهَ، وصلاةُ اللَّیلِ تُطَیِّبُ الرِّیحَ، وصلاةُ اللَّیلِ تَجلِبُ الرِّزقَ .

امـام صادق علیه السـلام : نماز شب، چهره را سـفید و نورانی می کنـد ، نماز شب، انسان را خوشـبو می کنـد ، نماز شب، روزی می آورد .

علل الشرائع : ۳۶۳/۱ .

حدیث۱۴۹۷

امام صادق علیه السلام :

لا تَدَعْ قِیامَ اللَّیلِ، فإنَّ المَغبونَ مَن غُبِنَ قِیامَ اللَّیلِ .

امام صادق علیه السلام : شب زنده داری را فرو مگذار ؛ زیرا مغبون [واقعی] کسی است که شب زنده داری را از دست بدهد .

معانی الأخبار : ۳۴۲/۱ .

حدیث۱۴۹۸

امام صادق علیه السلام :

ما مِن عَمَلٍ حَسَنٍ يَعمَلُهُ العَبدُ إلّا ولَهُ ثَوابٌ فى القرآنِ إلّا صلاةَ اللَّيلِ ؛ فإنَّ اللّه َ لَم يُبَيِّنْ ثَوابَها لِعَظيمِ خَطَرِها عندَهُ، فقالَ : «تَتَجافى جُنُوبُهم عَنِ المَضاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَ طَمَعًا وَ مِمَّا رَزَقْنَـهُمْ يُنفِقُونَ * فلا تَعْلَمُ نَفسٌ ما أُخْفِىَ لَهُم مِن قُرَّةِ أعْيُنٍ جَزاءً بِما كانوا يَعمَلونَ»

امام صادق علیه السلام : هر کار نیکی که بنده می کند ، در قرآن برایش ثوابی ذکر شده مگر نماز شب که از بس نزد خدا پر اهمیت است ثواب آن را معلوم نکرده و فرموده است : «پهلوهایشان را از

بسترها دور می کنند[و]پروردگارشان را از روی بیم و طمع می خوانند و از آنچه روزیشان داده ایم انفاق می کنند و هیچ کس نمی داند به پاداش آنچه می کرده اند چه مسرت هایی برایشان نهفته شده است» .

السجدة : ۱۶ و ۱۷ .

حدیث۱۴۹۹

امام صادق علیه السلام :

شَرَفُ المُؤمِنِ صلاتُهُ بالليلِ، وعِزُّ المؤمِنِ كَفُّهُ عن أعراضِ الناسِ .

امام صادق علیه السلام : شرافت مؤمن در نماز شب اوست ، و عزّت مؤمن در خودداری او از لطمه زدن به آبروی مردم .

الكافى : ۳/۴۸۸/۹ .

حدیث۱۵۰۰

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَمَّن أحَقُّ أن يَؤمَّ ـ : إنَّ رسولَ اللّه صلى الله عليه و آله قالَ : يَتَقَدَّمُ القَومَ أقرَؤهُم لِلقرآنِ، فإن كانُوا فى القِراءَةِ سَواءً فَأقدَمُهُم هِجرَةً ، فإن كانُوا فى الهِجرَةِ سَواءً فَأكبَرُهُم سِنّا، فإن كانوا فِى السِّنِّ سَواءً فَلْيَؤمَّهُم أعلَمُهُم بِالسُّنَّةِ وأفقَهُهُم فِى الدِّينِ، ولا يَتَقَدَّمَنَّ أحَدُكُمُ الرَّجُلَ فى مَنزِلِهِ، ولا صاحِبَ (الـ) سُلطانِ فى سُلطانِهِ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این سؤال که چه کسی برای امامت جماعت شایسته تر است ـ فرمود : رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود : پیشنمازی مردم را کسی به عهده گیرد که قاری تر (قرآن خوان تر یا قرائتش بهتر) باشد ؛ اگر در قرائت یکسان بودند آن که در هجرت مقدمتر است ، پیشنماز شود و اگر در هجرت نیز یکسان بودند آنکه سنّش بیشتر است به عهده گیرد ؛ اگر همسنّ بودند آن که به سنّت داناتر و در دین فقیه تر است ، امامت کند . هیچ یک از شما در خانه کسی بر صاحب خانه مقدم [در پیشنمازی]نشود و نه بر صاحب نفوذی در قلمرو نفوذش .

الكافى : ۳/۳۷۶/۵ .

حدیث۱۵۰۱

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عن عِلَّةِ تَسمِيَةِ تارِكِ الصَّلاةِ كافِرا دونَ الزّانى ـ : لِأنَّ الزانىَ وما أشبَهَهُ إنَّما يَعمَلُ ذلكَ لِمَكانِ الشَّهوَةِ لأ نّها تَغلِبُهُ، وتارِكَ

الصَّلاةِ لا یَترُکُها إلّا استِخفافا بها .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش که چرا تارک نماز، کافر خوانده می شود اما زناکار، نه ـ فرمود : چون کسی که زنا و امثال این کار را می کند، بر اثر غلبه شهوت دست به این کارها می زند، اما تارك نماز، آن را ترك نمی کند ، مگر از روی سبک شمردن و بی اعتنایی به آن .

علل الشرائع : ۳۳۹/۱ .

حدیث۱۵۰۲

امام صادق علیه السلام :

فَضلُ الوَقتِ الأوَّلِ علی الآخِرِ کَفَضلِ الآخِرَةِ علی الدُّنیا .

امام صادق علیه السلام : فضیلت اوّل وقت [نماز]بر آخر وقت همچون فضیلت آخرت بر دنیاست .

ثواب الأعمال : ۵۸/۲ .

حدیث۱۵۰۳

امام صادق علیه السلام :

لا صلاةَ لِحاقِنٍ ولا لِحاقِبٍ ولا لحازِقٍ،فالحاقِنُ الذی بِهِ البَولُ، والحاقِبُ الذی بِهِ الغائطُ، والحازِقُ الذی قَد ضَغَطَهُ الخُفُّ .

امام صادق علیه السلام : نماز حاقن و حاقب و حازق نماز نیست ؛ حاقن کسی است که بولش گرفته و حاقب کسی است که غائطش گرفته و حازق کسی است که پایش از پای افزار در فشار است .

الأمالی للصدوق : ۴۹۸/۶۸۳ .

حدیث۱۵۰۴

امام صادق علیه السلام :

لا صلاةَ لِمَن لا زَکاةَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : کسی که زکات ندهد ، نمازش نماز نیست .

مشکاة الأنوار:۹۶/۲۱۲.

حدیث۱۵۰۵

امام صادق علیه السلام :

مَن صَلّی رَکعتَین یَعلَمُ ما یقولُ فیهما، انصَرَفَ ولَیسَ بینَهُ وبینَ اللّه ِ ذَنبٌ .

امام صادق علیه السلام : هر که دو رکعت نماز بخواند و بداند در آنها چه می گوید ، نمازش که تمام شد گناهی میان او و خداوند باقی نماند .

الکافی : ۳/۲۶۶/۱۲ .

حدیث۱۵۰۶

امام صادق علیه السلام :

ما لَکَ مِن صلاتِکَ الّا ما أقبَلتَ علَیهِ فیها، فإن أوهَمَها کُلَّها أو غَفَلَ عن أدائها لُفَّت فَضُرِبَ بها وَجهُ صاحِبِها .

امام باقر و امام صادق علیهماالسلام : تنها آن مقدار از نمازت بهره توست که با توجه قلبی همراه باشد . پس ، اگر کسی در همه نماز سهو کند (حواسش بکلی پرت باشد) یا از ادای آن غفلت ورزد (به وقت نگزارد) آن نماز مچاله و به صورت صاحبش پرت می شود.

بحار الأنوار : ۸۴/۲۶۰/۵۹ .

حدیث۱۵۰۷

امام صادق علیه السلام :

قالَ اللّهُ تَبارَکَ وتَعالی : إنَّماأقبَلُ الصَّلاةَ مِمَّن تَواضَعَ لِعَظَمَتی ، ویَکُفُّ نَفسَهُ عَنِ الشَّهَواتِ مِن أجلی ، ویَقطَعُ نَهارَهُ بِذِکری ، ولا یَتَعاظَمُ عَلی خَلقی ، ویُطعِمُ الجائِعَ ، ویَکسُو العاریَ ، ویَرحَمُ المُصابَ ، ویُؤوِی الغَریبَ ، فَذلِکَ یُشرِقُ نورُهُ مِثلَ الشَّمسِ ، وأجعَلُ لَهُ فِی الظُّلُماتِ نورًا وفِی الجَهالَةِ عِلمًا ، وأکلأُهُ بِعِزَّتی ، وأستَحفِظُهُ بِمَلائِکَتی ، یَدعونی فَاُلَبّیهِ ، ویَسأَلُنی فَاُعطیهِ ، فَمَثَلُ ذلِکَ عِندی کَمَثَلِ جَنّاتِ الفِردَوسِ ، لا تَیبَسُ ثِمارُها ، ولا تَتَغَیَّرُ عَن حالِها .

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک وتعالی فرموده : من نماز کسی را می پذیرم که در برابر عظمت من فروتن باشد ، به خاطر من نفْس خود را از شهوتها باز دارد و روزش را با یاد من سپری کند و بر آفریدگان من بزرگی نفروشد و گرسنه را غذا دهد و برهنه را بپوشاند و به مصیبت دیده رحم کند و غریب را جای دهد ؛ چنین کسی مانند خورشید می درخشد ، در تاریکیها برای او نوری قرار می دهم ، و در نادانی ، دانشی . به عزت خودم ، عمرش را طولانی تر می کنم . و با فرشتگانم ، پاسداریش می نمایم . مرا می خواند ، جوابش می دهم . از من درخواست می کند ، می دهمش . مثل چنین شخصی در پیشگاه من ، همانند باغ های پردیس است که میوه هایش خشکیده نمی شوند و حالتشان دگرگون نمی گردد .

المحاسن : ۱ / ۷۹ / ۴۴ عن ابن القدّاح وص ۴۵۸ / ۱۰۵۹ عن عبداللّه بن میمون القدّاح عن الإمام الصادق عن أبیه علیهماالسلام ، تحف العقول : ۳۰۶ .

حدیث۱۵۰۸

امام صادق علیه السلام :

مَن نَظَرَ إلی أبَوَیهِ نَظَرَ ماقِتٍ وهُماظالِمانِ لَهُ، لم یَقبَلِ اللّهُ لَهُ صلاةً .

امام صادق علیه السلام : هر که به پدر و مادر خود ، گرچه به وی ستم کرده باشند ، با نگاه دشمنانه بنگرد ، خداوند از او نمازی را نمی پذیرد .

الکافی : ۲/۳۴۹/۵ .

حدیث۱۵۰۹

امام صادق علیه السلام :

مَن قَبِلَ اللّهُ مِنهُ صلاةً واحِدَةً لم یُعَذِّبْهُ، ومَن قَبِلَ مِنهُ حَسَنَةً لَم یُعَذِّبْهُ .

امام صادق علیه السلام : هر که خداوند یک نماز از او بپذیرد، عذابش نمی کند و از هرکه یک کار نیک بپذیرد عذابش نمی کند

.

الکافی : ۳/۲۶۶/۱۱

حدیث۱۵۱۰

امام صادق علیه السلام :

لَو كـانَ على بـابِ أحَدِكم نَهرٌ فاغتَسَلَ مِنهُ كُلَّ يَوم خَمسَ مرّاتٍ هَل كانَ يَبقى على جَسَدِهِ مِن الـدَّرَنِ شَـىءٌ ؟ إنّما مَثَلُ الصَّلاةِ مَثَلُ النَّهرِ الذى يُنقِى، كُلَّما صَلّى صلاةً كان كَفَّارَةً لِذُنوبِهِ إلّا ذَنبٌ أخرَجَهُ مِن الإيمانِ مُقيمٌ علَيهِ .

امام صادق علیه السـلام : اگر جلو در خانه یکی از شـماجوی آبی باشد و روزی پنج بار خود را در آن بشوید آیا چرک و کثافتی بر تن او باقی می مانـد؟ حکایت نماز نیز حکایت جوی آبی است که تمیز و پاکیزه می کنـد ؛ هر نمازی که [آدمی]بخوانـد گناهانش را پاک می کند مگر گناهی که او را از ایمان به دَر برد و بر آن اصرار ورزد .

بحار الأنوار : ۸۲/۲۳۶/۶۶ .

حدیث۱۵۱۱

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُـئلَ عن أفضَلِ الأعمالِ وأحَبِّها إلى اللّه ـ : ما أعلَمُ شَـيئا بعدَ المَعرِفَةِ أفضَلَ مِن هذِهِ الصَّلاةِ، ألا تَرى أنّ العَبدَ الصالِحَ عيسَى بنَ مريمَ قالَ : «وَأوْصانِى بِالصَّلاةِ»

امام صادق علیه السـلام ـ در پاسـخ به سؤال از برترین اعمال و محبوبترینِ آنها نزد خداوند ـ فرمود : بعد از معرفت [خدا]چیزی برتر از این نماز نمی شناسم . مگر نمی بینی که بنده صالح ، عیسی بن مریم ، گفت : «و [خدا]مرا به نماز سفارش کرد » ؟!

مریم : ۳۱ .

حدیث۱۵۱۲

امام صادق علیه السلام :

أحَبُّ الأعمالِ إلى اللّه عَزَّوجلَّ الصَّلاةُ، وهى آخِرُ وَصايا الأنبياءِ .

امام صادق علیه السلام : محبوبترین کارها نزد خداوند عز و جل ، نماز است و آن آخرین سفارش پیامبران می باشد .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۱/۲۱۰/ ۶۳۸ .

حدیث۱۵۱۳

امام صادق علیه السلام :

المُصلِحُ ليسَ بِكاذِبٍ .

امام صادق علیه السلام : آشتی دهنده ، دروغگو نیست .

الکافی : ۲/ ۲۱۰ /۵

حدیث۱۵۱۴

امام صادق علیه السلام :

الكلامُ ثلاثـةٌ : صِدقٌ وكِذبٌ وإصلاحٌ بينَ الناسِ ... تَسمَعُ مِنَ الرَّجُلِ كلاما يَبلُغُهُ فَتَخبُثُ نَفسُهُ، فَتَلقاهُ فَتَقُولُ : سَمِعتُ مِن فُلانٍ قالَ فِيكَ مِنَ الخَيرِ كذا وكذا، خِلافَ ما سَمِعتَ مِنهُ .

امام صادق علیه السلام : سخن سه گونه است : راست و دروغ و اصلاح میان مردم . . . از کسی سخنی درباره دیگری می شنوی که اگر آن سخن به گوش وی برسد ، ناراحت می شود ؛ پس تو آن دیگری را می بینی، و بر خلاف آنچه شنیده ای ، به او می گویی : از فلانی شنیدم که در خوبی تو چنین و چنان می گفت .

الكافی : ۲/ ۳۴۱/۱۶ .

حدیث۱۵۱۵

امام صادق علیه السلام :

ـ لِلمفضَّلِ ـ : إذا رَأيتَ بينَ اثنَينِ مِن شِيعَتِنا مُنازَعَةً فافتَدِها مِن مالی .

امام صادق علیه السلام ـ به مفضّل ـ فرمود : هر گاه میان دو نفر از شیعیان ما نزاعی [بر سرمالی] دیدی آن [وجه]را از مال من بپرداز [و میان آنان اصلاح کن] .

الكافی : ۲ /۲۰۹ /۳، و انظر ح ۴

حدیث۱۵۱۶

امام صادق علیه السلام :

صَدَقةٌ يُحِبُّها اللّه ُ : إصلاحٌ

بَينَ الناسِ إذا تَفاسَدُوا، وتَقارُبُ بَينِـهِم إذا تَباعَدُوا .

امام صادق علیه السلام : اصلاح میان مردم، هر گاه با هم دچار خصومت شوند و نزدیک کردن آنها به یکدیگر، هر گاه از هم دور گردند ، صدقه ای است که خداوند آن را دوست دارد .

الكافی : ۲ /۲۰۹/ ۱/

حدیث۱۵۱۷

امام صادق علیه السلام :

إنّ الحَسنَ بنَ عليٍّ عليهماالسلام لَمّاطُعِنَ واختَلَفَ الناسُ عَليهِ سَلَّمَ الأمرَ لِمعاويةَ، فَسَلَّمَت علَيهِ الشِّيعَةُ «علَيكَ السَّلامُ يا مُذِلَّ المؤمنينَ !» فقالَ عليه السلام : ما أنا بِمُذِلِّ المُؤمنينَ، ولكِنّی مُعِزُّ المؤمنينَ، إنّی لَمّا رَأيتُكُم ليسَ بِكُم علَيهِم قُوَّةٌ سَلَّمتُ الأمرَ لِأبقى أنا وأنتُم بينَ أظهُرِهِم، كما عابَ العالِمُ السَّفِينَةَ لِتَبقى لأصحابِها، وكذلكَ نَفسِی وأنتُم لِنَبقى بَينَهُم .

امام صادق علیه السلام : حسن بن علی علیهماالسلام پس از آن که به جانش سوء قصد شد و پیروانش از در ناسازگاری با وی در آمدند ، کار را به معاویه واگذاشت . آنگاه شیعیانش به آن حضرت چنین سلام کردند : «سلام بر تو ای خوارکننده مؤمنان!» . حضرت فرمود : من خوارکننده مؤمنان نیستم ، بلکه عزّت بخش مؤمنانم . وقتی دیدم شما در برابر دشمن قدرتی ندارید ، کار را به او واگذاشتم تا من و شما در میان آنان باقی بمانیم ؛ همچنان که آن عالِم (خضر) کشتی را سوراخ کرد تا برای صاحبانش باقی بماند ، و اینچنین [است حکایت]من و شما تا در میان آنها باقی بمانیم .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۸۷/۲ .

حدیث۱۵۱۸

امام صادق علیه السلام :
ما صافَحَ رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله رَجُلاً قَطُّ فَنَزَعَ يَدَهُ حتّى يَكونَ هُو الذى يَنزِعُ يَدَهُ مِنهُ .
امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله هرگاه با مردی دست می داد ، هرگز دست خود را از دست او نمی کشید تا این که او دستش را از دست حضرت بکشد .
الکافی : ۲/ ۱۸۲/۱۵ .

حدیث۱۵۱۹

امام صادق علیه السلام :
أمّا المرأةُ التى يَحِلُّ لَهُ أن يَتَزَوَّجَها فلا يُصافِحْها إلّا مِن وراءِ الثَّوبِ، ولا يَغمِزْ كَفَّها .
امام صادق علیه السلام : با زنی که ازدواج کردن با او حلال است (محرم نیست) نمی توان دست داد مگر از پس جامه و [در این صورت هم]نباید دستش را فشرد .
الکافی : ۵/۵۲۵/۱ .

حدیث۱۵۲۰

امام صادق علیه السلام :
كانَ المُسلمونَ إذا غَزَوا مَع رسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله ومَرُّوا بمَكانٍ كَثيرِ الشَّجَرِ ثُمّ خَرَجُوا إلى الفَضاءِ نَظَرَ بَعضُهُم إلى بعضٍ فَتَصافَحُوا .
امام صادق علیه السلام : مسلمانان هرگاه در رکاب رسول خدا صلی الله علیه و آله به جنگ بیرون می رفتند و از جای پر درختی می گذشتند سپس به فضای باز می رسیدند ، به یکدیگر نگاه می کردند و با هم دست می دادند .
الکافی : ۲/۱۸۱/۱۲

حدیث۱۵۲۱

امام صادق علیه السلام :
الناسُ يَمُرُّونَ على الصِّراطِ طَبَقاتٍ : ... فَمِنهُم مَن يَمُرُّ مِثلَ البَرقِ، ومِنهُم مَن يَمُرُّ مِثلَ عَدْوِ الفَرَسِ، ومِنهُم مَن يَمُرُّ حَبْوا، ومِنهُم مَن يَمُرُّ مَشْيا ، ومِنهُم مَن يَمُرُّ مُتَعَلِّقا قد تَأخُذُ النارُ مِنهُ شَيئا وتَترُكُ شيئا .
امام صادق علیه السلام : مردم در گذشتن از صراط به چند گروه تقسیم می شوند : ... برخی مانند برق می گذرند ، برخی مانند اسب به تاخت می روند ، برخی با سینه خیز می گذرند و برخی پیاده می روند و بعضی هم در حالی می گذرند که خود را به آن آویخته اند و آتش قسمتی از بدن آنها را گرفته و قسمتی را نگرفته است .
الأمالی للصدوق : ۲۴۲/۲۵۷ .

حدیث۱۵۲۲

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِ اللّهِ عَزَّوجلَّ : «إنَ رَبَّکَ لَبِالْمِرصادِ» ـ : قَنطَرَةٌ علی الصِّراطِ لا یَجُوزُها عبدٌ بِمَظلِمَةٍ .

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «همانا پروردگار تو سخت در کمین است» ـ فرمود : [کمینگاه]پلی است بر روی صراط که هر بنده ای مظلمه ای به گردن داشته باشد ، نمی تواند از آن بگذرد .

ثواب الأعمال : ۳۲۱/۲ .

حدیث۱۵۲۳

امام صادق علیه السلام :

الصِّراطُ المُستَقیمُ أمیرُالمؤمنینَ عَلِیٌّ علیه السلام .

امام صادق علیه السلام : صراط مستقیم ، امیرالمؤمنین علی علیه السلام است .

معانی الأخبار : ۳۲/۲ .

حدیث۱۵۲۴

امام صادق علیه السلام :

ـ فی معنی الصِّراطِ ـ : هُو الطَّریقُ إلی مَعرِفَةِ اللّهِ عَزَّوجلَّ، وهُما صِراطانِ : صِراطٌ فی الدُّنیا وصِراطٌ فی الآخِرَةِ، فأمّا الصِّراطُ الذی فی الدُّنیا فهُو الإمامُ المَفروضُ الطاعَةِ، مَن عَرَفَهُ فی الدُّنیا واقتَدی بِهُداهُ مَرَّ علی الصِّراطِ الذی هو جِسرُ جَهَنَّمَ فی الآخرةِ .

امام صادق علیه السلام ـ درباره معنای صراط ـ فرمود : آن، راه شناخت خداوند عز و جل است، و دو صراط وجود دارد : صراطی در دنیاست و صراطی در آخرت . صراط دنیا همان امامی است که اطاعتش واجب است . هرکه در دنیا او را بشناسد و از راهنماییهایش پیروی کند از صراط آخرت که پلی است بر روی دوزخ ، بگذرد .

بحار الأنوار : ۲۴/ ۱۱/۳ .

حدیث۱۵۲۵

امام صادق علیه السلام :

ـ أیضا ـ : المَحرومُ المُحارَفُ الذیقد حُرِمَ کَدَّ یَدِهِ فی الشِّراءِ والبَیعِ .

امام صادق علیه السلام ـ نیز درباره همین آیه ـ فرمود : محروم ، شخص بی بخت و روزی ای است که در خرید و فروش، چیزی نصیبش نمی شود .

الکافی : ۳/۵۰۰/۱۲ .

حدیث۱۵۲۶

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سُئلَ عنِ الصَّدَقةِ علی مَن یَسألُ علی الأبوابِ، أو یُمسِکُ ذلکَ عَنهُم ویُعطِیهِ ذَوِی قَرابَتِهِ ؟ ـ : لا، بل یَبعَثُ بها إلی مَن بینَهُ وبینَهُ

قَرابَةٌ، فهذا أعظَمُ لِلأجرِ .

امام صادق علیه السلام ـ وقتی از ایشان سؤال شد که آیا به گداهایی که درِ خانه ها را می زنند ، می توان صدقه داد یا باید از این کار خودداری کند و آن را به خویشاوندان [مستمندش] بدهد؟ ـ فرمود : به آنها ندهد ، بلکه برای خویشاوندان مستمندش بفرستد که این کار اجرش بیشتر است .

ثواب الأعمال: ۱۷۱/۲۰.

حدیث۱۵۲۷

امام صادق علیه السلام :

الصَّدَقةُ واللّهِ فی السِّرِّ أفضَلُ مِنَ الصَّدَقةِ فی العَلانِیَةِ، وکذلکَ واللّهِ العِبادَةُ فی السِّرِّ أفضَلُ مِنها فی العَلانِیَةِ .

امام صادق علیه السلام : به خدا سوگند ، صدقه نهانی برتر از صدقه آشکار است و نیز به خدا سوگند ، که عبادت نهانی برتر از عبادت آشکار است .

الکافی : ۴/۸/۲ .

حدیث۱۵۲۸

امام صادق علیه السلام :

إنّ صَدَقَةَ اللیلِ تُطفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ، وتَمحُو الذَّنبَ العَظیمَ، وتُهَوِّنُ الحِسابَ، وصَدَقةَ النَّهارِ تُثمِرُ المالَ، وتَزِیدُ فی العُمرِ .

امام صادق علیه السلام : صدقه شبانه ، خشم پروردگار را فرو می نشاند و گناه بزرگ را پاک می کند و حساب را آسان می گرداند، و صدقه روزانه، مال و ثروت را به بار می نشاند و عمر را زیاد می کند .

بحار الأنوار : ۹۶/۱۲۵/۳۹ .

حدیث۱۵۲۹

امام صادق علیه السلام :

لاـ تَتَصَدَّقْ علی أعیُنِ الناسِ لِیُزَکُّوکَ؛ فإنّکَ إن فَعَلتَ ذلکَ فَقَدِ استَوفَیتَ أجرَکَ، ولکنْ إذا أعطَیتَ بِیَمِینِکَ فلاـ تُطلِعْ علَیها شِمالَکَ؛ فإنَّ الذی تَتَصَدَّقُ لَهُ سِرّا یَجزِیکَ عَلانِیَةً .

امام صادق علیه السلام : جلو چشم مردم صدقه نده تا تو را ستایش کنند ؛ زیرا اگر چنین کنی هرآینه پاداش خود را گرفته ای ؛ بلکه اگر با دست راستت صدقه دادی دست چپت خبردار نشود ؛ زیرا آن کسی که به خاطر او پنهانی صدقه می دهی ، پاداش تو را آشکارا خواهد داد .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۸۴/۱ .

حدیث۱۵۳۰

امام صادق علیه السلام :

أفضَلُ الصَّدَقةِ إبرادُ الکَبِدِ الحَرّی .

امام صادق علیه السلام : بهترین صدقه ، خنک کردن جگر تفتیده است .

بحار الأنوار : ۹۶/۱۷۲/۸ .

حدیث۱۵۳۱

امام صادق علیه السلام :

صَدَقةٌ يُحِبُّها اللّه ُ : إصلاحٌ بينَ الناسِ إذا تَفاسَدُوا، وتَقارُبٌ بَينَهِم إذا تَباعَدُوا .

امـام صـادق علیه السـلام : صـدقه ای که خـدا آن را دوست دارد عبـارت است از : اصـلاح میان مردم هرگاه رابطه شان تیره شـد، و نزدیک کردن آنها به یکدیگر هرگاه از هم دور شدند .

الکافی : ۲/۲۰۹/۱ .

حدیث۱۵۳۲

امام صادق علیه السلام :

إسماعُ الأصَمِّ مِن غَيرِ تَضَجُّرٍ صَدَقةٌ هَنِيئَةٌ .

امام صادق علیه السلام : فهماندن سخن به ناشنوا ، بی آن که از این کار اظهار ناراحتی کنی ، صدقه ای گواراست .

بحار الأنوار: ۷۴/۳۸۸/۱.

حدیث۱۵۳۳

امام صادق علیه السلام :

الصَّدَقةُ تَقضِى الدَّينَ وتُخلِفُ بِالبَرَكَةِ .

امام صادق علیه السلام : صدقه دادن قرض را ادا می کند و برکت بر جای می گذارد .

بحار الأنوار:۹۶/۱۳۴/۶۸

حدیث۱۵۳۴

امام صادق علیه السلام :

إنّى لَاُملِقُ أحيانا، فَاُتاجِرُاللّه َ بِالصَّدَقةِ .

امام صادق علیه السلام : گاهی اوقات من تنگدست می شوم و به وسیله صدقه ، با خدا سودا می کنم .

بحار الأنوار:۷۸/۲۰۶/۵۴

حدیث۱۵۳۵

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّه َ تبارَكَ وتعالى يقولُ :

ما مِن شَيءٍ إلّا وقد وَكَّلتُ مَن يَقبِضُهُ غَيرى، إلّا الصَّدَقةَ؛ فإنّى أتَلَقَّفُها بِيَدِى تَلَقُّفا .

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی می فرماید : هیچ چیزی نیست مگر این که کسی را مأمور گرفتن آن کرده ام بجز صدقه که آن را با دست خودم به سرعت می ربایم .

بحار الأنوار : ۹۶/۱۳۴/۶۸ .

حدیث۱۵۳۶

امام صادق علیه السلام :

لا تَکونُ الصَّداقَةُ إلّابِحُدودِها، فَمَن کانَت فیهِ هـذهِ الحُدودُ أو شَیءٌ مِنهُ ، وإلّا فلا تَنسِبْهُ إلی شَیءٍ مِن الصَّداقَةِ ، فَأوَّلُها : أن تکونَ سَریرَتُهُ وعَلانِیَتُهُ لکَ واحِدَةً ، والثانیـةُ : أن یَری زَینَکَ زَینَهُ ،وشَینَکَ شَینَهُ ، والثالثةُ : أن لا تُغَیِّرَهُ علَیکَ وِلایَةٌ ولا مالٌ ، والرابعةُ : لا یَمنَعُکَ شَیئا تَنالُهُ مَقدُرَتُهُ ، والخامسةُ ـ وهی تَجمَعُ هذهِ

الخِصالَ ـ : أن لا یُسلِمَکَ عِندَ النَّکَباتِ .

امـام صـادق علیه السـلام : دوستی مرزهـایی دارد که هر کس همه یـا برخی از آنها را داشـته باشـد، دوست است وگرنه او را اصـلاً دوست مشـمار: نخست این که ظاهر و باطنش با تو یکی باشد؛ دوم این که آبروی تو را آبروی خودش داند و عیب و بی آبرویی تو را عیب و بی آبرویی خـودش؛ سـوم این که مقـام و مـال ، (برخـورد) او را نسـبت به تـو عـوض نکنـد؛ چهـارم این که هر کمکی از دستش

بر می آید از تو دریغ ننماید ؛ و پنجم که در بردارنده همه این خصلتهاست، این که در هنگام گرفتاری ها تو را تنها نگذارد .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۴۹/۹۰ .

حدیث۱۵۳۷

امام صادق علیه السلام :

إن أرَدتَ أن یَصفُوَ لکَ وُدُّأخِیکَ فلا تُمازِحَنَّهُ ، ولا تُمارِیَنَّهُ ، ولا تُباهِیَنَّهُ ، ولا تُشارَّنَّهُ .

امـام صادق علیه السـلام : اگر می خواهی که دوستی برادرت برای تو خالص بمانـد، هرگز با او شوخی مَکن، با او ستیزه مَکن، به او فخر مفروش، و با وی خصومت مورز .

بحار الأنوار :۷۸/۲۹۱/۲ .

حدیث۱۵۳۸

امام صادق علیه السلام :

اِصحَبْ مَن تَتزَیَّنُ بهِ ، ولا تَصحَب مَن یَتَزَیَّنُ بکَ

امام صادق علیه السلام : با کسی مصاحبت کن که به او آراسته شوی ، و با کسی یار مشو که به تو آراسته شود .

بحار الأنوار : ۷۶/۲۶۷/۹ .

حدیث۱۵۳۹

امام صادق علیه السلام :

لاتُسَمِّ الرَّجُلَ صَدِیقا سِمَةَ مَعرِفَةٍ حتّی تَختَبِرَهُ بثلاثٍ : تُغضِبُهُ فَتَنظُرُ غَضَبَهُ یُخرِجُهُ مِن الحَقِّ إلی الباطِلِ ، وعندَ الدِّینارِ والدِّرهَمِ ، وحتّی تُسافِرَ مَعهُ .

امام صادق علیه السـلام : هیچ کس را به دوستی مشناس ، مگر آن که در سه چیز او را بیازمایی : او را به خشم آوری و ببینی که آیا

این خشم او را از
حق به باطل می کشاند ، و در درهم و دینار (نیازهای اقتصادی) ، و در سفر کردن با او .
الأمالی للطوسی : ۶۴۶/۱۳۳۹ .

حدیث۱۵۴۰

امام صادق علیه السلام :
أحسَنُ مِنَ الصِدقِ قائلُهُ ، وخَیرٌ مِن الخَیرِ فاعِلُهُ .
امام صادق علیه السلام : از راستی بهتر ، گوینده آن است و از کار خوب خوبتر ، کننده آن .
الأمالی للطوسی : ۲۲۳/۳۸۵ .

حدیث۱۵۴۱

امام صادق علیه السلام :
الصِّدقُ عِزٌّ .
امام صادق علیه السلام : راستی ، ارجمندی است .
بحار الأنوار : ۷۸/۲۶۹/۱۰۹ .

حدیث۱۵۴۲

امام صادق علیه السلام :
مَن صَدَقَ لِسانُهُ زَکا عَمَلُهُ .
امام صادق علیه السلام : هرکه زبانش راست باشد ، کردارش پاکیزه شود .
الکافی : ۲/۱۰۴/۳

حدیث۱۵۴۳

امام صادق علیه السلام :
لا تَغتَرُّوا بِصـلاتِهِم ولا بِصِیامِهِم ؛ فإنَّ الرجُلَ ربّما لَهِجَ بِالصلاةِ والصومِ حتّی لَو تَرَکَهُ استَوحَشَ ، ولکنِ اختَبِرُوهُم عِند صِدقِ الحَدیثِ وأداءِ الأمانَةِ .
امام صادق علیه السـلام : فریب نماز و روزه مردم را نخورید ؛ زیرا آدمی گاه چنان به نماز و روزه خو می کند که اگر آنها را ترک گوید ، احساس دلتنگی می کند ، بلکه آنها را به راستگویی و امانتداری بیازمایید .
الکافی : ۲/۱۰۴/۲ .

حدیث۱۵۴۴

امام صادق علیه السلام :
أیُّما رَجُلٍ اشتَکی فَصَبَرَ واحتَسَبَ ،کَتَبَ اللّهُ لَهُ مِنَ الأجرِ أجرَ ألفِ شَهیدٍ .

امام صادق علیه السلام : هر مردی که به دردی گرفتار شودو شکیبایی ورزد و آن را در راه خدا به شمار آورد ، خداوند اجر هزار شهید را برایش رقم زند .

طبّ الأئمّة لابنی بسطام : ۱۷ .

حدیث۱۵۴۵

امام صادق علیه السلام :

مَنِ ابتُلِیَ مِن شِیعَتِنا فَصَبَرَعلَیهِ کانَ لَهُ أجرُ ألفِ شَهیدٍ .

امام صادق علیه السلام : هریک از شیعیان ما که گرفتار شود و شکیبایی ورزد ، اجر هزار شهید دارد .

التمحیص : ۵۹/۱۲۵ .

حدیث۱۵۴۶

امام صادق علیه السلام :

الصَّبرُ رَأسُ الإیمانِ .

امام صادق علیه السلام : شکیبایی ، سرِ ایمان است .

الکافی : ۲/۸۷/۱ .

حدیث۱۵۴۷

امام صادق علیه السلام :

المؤمنُ یُطبَعُ عَلَی الصَّبرِ عَلَی النَّوائبِ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن بر صبر در برابر سختیها سرشته شده است .

مشکاهٔ الأنوار : ۵۹/۷۲ .

حدیث۱۵۴۸

امام صادق علیه السلام :

مَعاشِرَ الشِّیعَةِ ، کُونُوا لنا زَینا، ولا تَکُونُواعلَینا شَینا ، قُولُوا لِلناسِ حُسنا ، وَاحفَظُوا ألسِنَتَکُم ، وکُفُّوها عنِ الفُضُولِ وقَبیحِ القَولِ .

امام صادق علیه السلام : ای جماعت شیعه! مایه آبروی ما باشید نه باعث بدنامی ما . سخنان خوب به مردم بگویید ، زبانهایتان را نگه دارید و آنها را از بیهوده گویی و سخنان زشت باز دارید .

الأمالی للصدوق : ۳۲۷/۱۷ .

حدیث۱۵۴۹

امام صادق علیه السلام :

ـ لعبدِ الأعلی ـ : یاعبدَ الأعلَی ... فَأقرِئهُمُ السلامَ ورَحمَةَ اللّه ِ ـ یَعنِی الشِّیعَةَ ـ وقُل : قالَ لَکُم : رَحِمَ اللّه ُ عَبدا استَجَرَّ مَوَدَّةَ الناسِ إلی

نفسِهِ وإلَينا ، بأن يُظهِرَ لَهُم ما يَعرِفُونَ ويَكُفَّ عَنهُم ما يُنكِرُونَ .

امام صادق عليه السـلام ـ به عبد الأعلى ـ : اى عبد الأعلى!...سـلام و رحمت خدا را به شـيعيان برسان و بگو : او (حضـرت صادق) به شما مى گويد : رحمت خدا بر آن بنده اى باد كه با اظهار سخنانى كه مردم درك مى كنند، و با خوددارى از بيان آنچه درك نمى كنند ، دوستى مردم را به سوى خودش و ما جلب كند .

بحار الأنوار : ۲/۷۷/۶۲ .

حديث۱۵۵۰

امام صادق عليه السلام :

الشِّيعَةُ ثلاثٌ : مُحِبٌّ وادٌّفهُو مِنّا ، ومُتَزَيِّنٌ بنا ونحنُ زَينٌ لِمَن تَزَيَّنَ بنا، ومُستَأكِلٌ بِنَا الناسَ ، ومَنِ استَأكَلَ بِنَا افتَقَرَ .

امام صادق عليه السـلام : شـيعه سه نوع است : دوسـتدارِ مهرورز]نسبت به ما[. چنين شيعه اى از ماست، و شيعه اى كه خود را به ما مى آرايد و ما مايه آراستگى كسى هستيم كه خود را به ما بيارايد ، و شيعه اى كه ما را وسيله ارتزاق خود قرار مى دهد و كسى كه به وسيله ما ارتزاق كند فقير مى شود .

الخصال : ۱۰۳/۶۱ .

حديث۱۵۵۱

امام صادق عليه السلام :

ليسَ مِن شِيعَتِنا مَن أنكَرَ أربَعَة أشياءَ: المِعراجَ ، والمُساءَلَةَ فِي القَبرِ ، وخَلقَ الجَنَّةِ وَالنارِ ، وَالشَّفاعَةَ .

امـام صـادق عليه السـلام : شـيعه مـا نيست كسـى كه چهار چيز را انكار كنـد : معراج ، سؤال قبر ، آفريـده شـدن بهشت و دوزخ ، و شفاعت .

بحار الأنوار : ۶۹/۹/۱۱ .

حديث۱۵۵۲

امام صادق عليه السلام :

قَومٌ يَزعُمُونَ أ نّى إمامُهُم ، واللّه ِ ما أنالَهُم بِإمامٍ ، لَعَنَهُمُ اللّه ُ ، كُلَّما سَتَرتُ سِترا هَتَكُوهُ ، أقولُ : كـذا وكـذا ، فيقولونَ : إنّما يَعنى كـذا وكذا ، إنّما أنا إمامُ مَن أطاعَنى .

امام صادق عليه السـلام : گروهى مى گويند كه من امام آنها هسـتم . به خدا قسم كه من امام آنها نيستم . خدا لعنتشان كند ، هر چه من پرده پوشـى مى كنم ، آنان پرده درى مى كنند . من مى گويم : چنين و چنان ، آنان مى گويند : مقصودش فلان و بهمان است . من در حقيقت امام كسى هستم كه اطاعتم كند .

بحار الأنوار : ۲/۸۰/۷۶

حديث۱۵۵۳

امام صادق عليه السلام :

لَيسَ مِن شِيعَتِنا مَن قالَ

بِلِسانِهِ وخالَفَنا فی أعمالِنا وآثارِنا .

امام صادق علیه السلام : شیعه ما نیست ، آن که به زبان دم [از تشیع] زند امّا در عمل برخلاف اعمال و کردار ما رفتار کند .

بحار الأنوار : ۶۸/۱۶۴/۱۳

حدیث۱۵۵۴

امام صادق علیه السلام :

إنّما شِیعَتُنا أصحابُ الأربَعةِ الأعیُنِ : عَینانِ فِی الرَّأسِ ، وعَینانِ فِی القَلبِ ، ألَا والخلائقُ کُلُّهُم کذلکَ إلّا أنَّ اللّهَ عَزَّوجلَّ فَتَحَ أبصارَکُم وأعمی أبصارَهُم .

امام صادق علیه السلام : شیعیان ما دارای چهار چشم هستند : دو چشم در سر و دو چشم در دل . بدانید که همه مردمان چنینند جز این که خداوند عزّوجلّ چشمان شما را باز و بینا کرده و چشمهای آنان را کور ساخته است .

الکافی : ۸/۲۱۵/۲۶۰ .

حدیث۱۵۵۵

امام صادق علیه السلام :

اِمتَحِنُوا شِیعَتَنا عِندَ ثَلاثٍ : عِندَمَواقیتِ الصلَواتِ کیفَ مُحافَظَتُهُم علَیها ، وعِندَ أسرارِهِم کیفَ حِفظُهُم لَها عَن عَدُوِّنا ، وإلی أموالِهِم کیفَ مُواساتُهُم لإخوانِهِم فیها .

امام صادق علیه السلام : شیعیان ما را در سه چیز بیازمایید : در وقت نماز ، چگونگی مواظبتشان بر آن ، در نگهداری اسرارشان از دشمنان ما ، و در همدردی و کمک مالی به برادرانشان .

بحار الأنوار : ۸۳/۲۲/۴۰ .

حدیث۱۵۵۶

امام صادق علیه السلام :

إنّما شِیعَةُ علیٍّ مَن عَفَ بَطنُهُ وفَرجُهُ ، واشتَدَّ جِهادُهُ ، وعَمِلَ لِخالِقِهِ ، ورَجا ثَوابَهُ ، وخافَ عِقابَهُ، فإذا رأیتَ اُولئکَ فاُولئکَ شِیعَةُ جعفرٍ .

امام صادق علیه السلام : در حقیقت شیعه علی کسی است که عفّت بطن و فَرْج دارد ، سختکوش است ، برای آفریدگار خود کار می کند ، به پاداش او امید دارد و از کیفرش بیمناک است ؛ هرگاه چنین افرادی را دیدی [بدان که]آنان شیعه جعفرند .

الکافی : ۲/۲۳۳/۹ .

حدیث۱۵۵۷

امام صادق علیه السلام :

لیسَ مِنّا مَن لَم یُوَقِّرْ کبیرَنا ویَرحَمْ صَغِیرَنا .

امام صادق علیه السلام : از ما نیست کسی که به بزرگسالان ما حرمت ننهد و با خردسالانمان مهربان نباشد .

الکافی : ۲/۱۶۵/۲ .

حدیث۱۵۵۸

امام صادق علیه السلام :

عَظِّمُوا کِبارَکُم وصِلُوا أرحامَکُم .

امام صادق علیه السلام : بزرگسالان خود را احترام کنید و صله ارحام به جای آورید .

الکافی : ۲/۱۶۵/۳

حدیث۱۵۵۹

امام صادق علیه السلام :

ما رَأیتُ شَیئا أسرَعَ إلی شیءٍ مِن الشَّیبِ إلَی المؤمنِ ، وإنّهُ وَقارٌ للمؤمِنِ فی الدنیا ، ونورٌ ساطِعٌ یَومَ القِیامَةِ ، بِهِ وَقَّرَ اللّه ُ تعالی خَلیلَهُ إبراهیمَ علیه السلام ، فقالَ : ما هذا یا رَبِّ ؟ قالَ لَهُ : هذا وَقارٌ ، فقالَ : یا رَبِّ زِدنی وَقارا .

امام صادق علیه السلام : چیزی را ندیدم که به سوی چیزی شتابنده تر از سپیدی موی ، به سوی مؤمن باشد . موی سپید در دنیا برای مؤمن وقار است و در روز قیامت نوری درخشان . خداوند متعال با موی سپید به خلیل خود ابراهیم علیه السلام وقار بخشید . پس ابراهیم عرض کرد : پروردگارا! این چیست؟ خداوند به او فرمود : این وقار است . ابراهیم گفت : پروردگارا! بر وقار من بیفزای .

الأمالی للطوسی : ۶۹۹/۱۴۹۲ .

حدیث۱۵۶۰

امام صادق علیه السلام :

مَنِ استَشارَ أخاهُ فَلَم یَنصَحْهُ مَحْضَ الرَّأیِ سَلَبَهُ اللّه ُ رَأیَهُ .

امام صادق علیه السلام : هرکه با برادر خود مشورت کند و او خالصانه راهنماییش نکند ، خداوند اندیشه او را از وی بگیرد .

المحاسن : ۲/۴۳۸/۲۵۲۱ .

حدیث۱۵۶۱

امام صادق علیه السلام :

إنّ المَشورَةَ لا تکونُ إلّا بِحُدُودِها الأربَعةِ ... فأوَّلُها أن یکونَ الذی تُشاوِرُهُ عاقِلًا ، والثانیةُ أن یَکونَ حُرّا مُتَدَیِّنا ، والثالثةُ أن یکونَ صَدیقا مُواخِیا ، والرابعةُ أن تُطلِعَه علی سِرِّکَ فَیکونَ عِلمُهُ بِهِ کَعِلمِکَ ثُمّ یُسِرَّ ذلکَ ویَکتُمَهُ .

امام صادق علیه السلام : مشورت جز با مرزهای چهارگانه آن صحیح نیست . . . نخستین مرز آن این است که کسی که با او مشورت می کنی خردمند باشد ، دوم این که آزاده و متدین باشد ، سوم این که دوست و برادروار باشد، و چهارم این که راز خود را به او بگویی و او به اندازه خودت از آن راز آگاه باشد ، اما آن را بپوشاند و به کسی نگوید .

مکارم الأخلاق : ۲/۹۸/۲۲۸۰ .

حدیث۱۵۶۲

امام صادق علیه السلام :

الشُّهرَةُ خَيرُها وشَرُّها فى النارِ .

امام صادق علیه السلام : شهرت ، خوب و بدش ، در آتش است .

الكافى : ۶/۴۴۵/۳ .

حدیث۱۵۶۳

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ يُبغِضُ الشُّهرَتَينِ : شُهرَةَ اللِّباسِ وشُهرَةَ الصَّلاةِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند دو شهرت را دشمن می دارد : شهرت لباس و شهرت نماز .

مشكاة الأنوار : ۵۵۳/۱۸۶۴ .

حدیث۱۵۶۴

امام صادق علیه السلام :

كَفى بِالمَرءِ خِزيا أن يَلبَسَ ثَوبا يَشهَرُهُ ، أو يَركَبَ دابَّةً مَشهورَةً .

امام صادق علیه السلام : آدمی را رسوایی همین بس که جامه ای بپوشد که باعث انگشت نمایی او گردد یا مرکبی انگشت نما سوار شود .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۵۲/۱۰۵ .

حدیث۱۵۶۵

امام صادق علیه السلام :

ـ فى صفةِ المؤمنِ ـ : لا يَرغَبُ فى عِزِّ الدُّنيا ولا يَجزَعُ مِن ذُلِّها ، لِلناسِ هَمٌّ قد أقبَلُوا علَيهِ، ولَهُ هَمٌّ قد شَغَلَهُ .

امام صادق علیه السلام ـ در وصف مؤمن ـ فرمود : خواهان عزّت دنیا نیست و از خواری آن نیز بی تابی نمی کند ؛ مردم را غم دنیایشان است و او را اندیشه آخرتش مشغول کرده است .

بحار الأنوار : ۶۷/۲۷۱/۳

حدیث۱۵۶۶

امام صادق علیه السلام :

لا تَشهَدَنَّ بشهادَةٍ حتّى تَعرِفَها كما تَعرِفُ كَفَّكَ .

امام صادق علیه السلام : هرگز نباید شهادتی بدهی مگر آن گاه که آن را مانند کف دستت بشناسی .

الكافى : ۷/۳۸۳/۳ .

حدیث۱۵۶۷

امام صادق علیه السلام :

إنّ أميرَ المؤمنينَ عليه السلام كانَ لا يَقبَلُ شهادَةَ فَحّاشٍ، ولا ذى مُخْزِيَةٍ فى الدِّينِ .

امام صادق علیه السلام : امیر المؤمنین علیه السلام نَه شهادت آدم فحّاش و بد زبان را می پذیرفت و نه شهادت کسی را که سوء پیشینه دینی داشت .

الكافى : ٧/٣٩٦/٧ .

حديث١٥٦٨

امام صادق علیه السلام :

لا أقبَلُ شهادَةَ الفاسِقِ إلّاعلى نَفسِهِ .

امام صادق علیه السلام : شهادت فاسق را جز بر ضد خودش نمی پذیرم .

الكافى : ٧/٣٩٥/٥

حديث١٥٦٩

امام صادق علیه السلام :

إذا دُعِيتَ إلى الشهادَةِ فَأَجِبْ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه برای شهادت دادن فرا خوانده شدی ، اجابت کن .

تهذيب الأحكام : ٦/٢٧٥/٧٥٢ .

حديث١٥٧٠

امام صادق علیه السلام :

ـ أيضا ـ : لا يَنبَغِى لِأَحَدٍ إذاما دُعِىَ للشهادَةِ شَهِدَ علَيها أن يَقولَ : لا أشهَدُ لَكُم .

امام صادق علیه السلام ـ نیز درباره همین آیه ـ فرمود : هرگاه فردی برای شهادت دادن دعوت شد ، سزاوار نیست بگوید : من برای شما شهادت نمی دهم .

تفسير العيّاشىّ : ١/١٥٦/٥٢٤ .

حديث١٥٧١

امام صادق علیه السلام :

ـ فى قولِهِ تعالى : «لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ» ـ : الرِّجسُ هُو الشَّكُّ ، واللّه ِ لا نَشُكُّ فى رَبِّنا أبدا .

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه: «می خواهد آلودگی را از شما بزداید» ـ فرمود : [مراد از] آلودگی همان شکّ است . به خدا سوگند که ما هرگز درباره پروردگار خود شکّ نمی کنیم .

الكافى : ١/٢٨٨/١ .

حديث١٥٧٢

امام صادق علیه السلام :

لَعَنَ اللّهُ قاطِعِی سَبیلِ المَعروفِ ، وهُو الرجُلُ یُصنَعُ إلَیهِ المَعروفُ فَیَکفُرُهُ ، فَیَمنَعُ صاحِبَهُ مِن أن یَصنَعَ ذلکَ إلی غَیرِهِ .

امام صادق علیه السـلام : خـدا لعنت کنـد کسانی را که راه نیکی کردن را می بندنـد ؛ یعنی کسـی که به وی خوبی می شود ، اما او ناسپاسی می کند و در نتیجه ، نیکوکار را از نیکی کردن به دیگران باز می دارد .

الاختصاص : ۲۴۱ .

حدیث۱۵۷۳

امام صادق علیه السلام :

کانَ رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله إذا وَرَدَ علَیهِ أمرٌیَسُرُّهُ قالَ : الحَمدُ للّهِ علی هذِهِ النِّعمَةِ ، وإذا وَرَدَ علَیهِ أمرٌ یَغتَمُّ بِهِ قالَ : الحَمدُ للّهِ علی کُلِّ حالٍ .

امام صادق علیه السـلام : رسول خدا هرگاه امر خوشحال کننده ای برایش پیش می آمد ، می فرمود : خدا را بر این نعمت سپاس، و هرگاه پیشامدی می کرد که از آن غمگین می شد ، می فرمود : در هر حال خدا را سپاس .

الکافی : ۲/۹۷/۱۹ .

حدیث۱۵۷۴

امام صادق علیه السلام :

مَن أنعَمَ اللّهُ علَیهِ بِنعمَةٍ فَعَرَفَها بقَلبِهِ ،فقد أدّی شُکرَها .

امام صادق علیه السـلام : کسـی که خداونـد نعمتی به وی ارزانی دارد و در دل آن را [به عنوان نعمت خـدادادی]بشـناسد ، هر آینه شکر آن نعمت را گزارده است .

الکافی : ۲/۹۶/۱۵

حدیث۱۵۷۵

امام صادق علیه السلام :

شُکرُ النِّعمَةِ اجتِنابُ المَحارِمِ ، وتَمامُ الشُّکرِ قولُ الرجُلِ : الحَمدُ للّهِ رَبِّ العالَمینَ .

امام صادق علیه السـلام : شـکر نعمت یعنی دوری کردن از حرامها، و شـکر کامل این است که انسان بگویـد : سپاس خدایی را که پروردگار جهان هاست .

الکافی : ۲/۹۵/۱۰

حدیث۱۵۷۶

امام صادق علیه السلام :

أوحَی اللّهُ تعالی إلی موسی علیه السـلام : یا موسـی ، اشـکُرْنی حَقَّ شُکری ، فقالَ : یا ربِّ کیفَ أشکُرُکَ حَقَّ شُکرِکَ ، ولیسَ مِن شُکرٍ أشکُرُکَ بِهِ إلّا وأنتَ أنعَمتَ بِهِ عَلَیَّ ؟ ! فقالَ : یا موسی شَکَرتَنی حَقَّ شُکری حینَ عَلِمتَ أنَّ ذلکَ مِنّی .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال به موسی علیه السلام وحی فرمود که : ای موسی! مرا چنان که حقّ شکر من است ، شکر کن

. موسی عرض کرد : پروردگارا! چگونه تو را چنان که حقّ شکر توست ، شکر گویم حال آن که هر شکری که تو را می گویم خود نعمتی است که تو به من ارزانی داشته ای؟ فرمود : ای موسی! وقتی که بدانی توفیق آن شکر را هم من به تو داده ام ، مرا چنان که حقّ شکر من است، شکر کرده ای .

قصص الأنبیاء : ۱۶۱/۱۷۸ .

حدیث۱۵۷۷

امام صادق علیه السلام :

فی کُلِّ نَفَسٍ مِن أنفاسِکَ شُکرٌ لازِمٌ لکَ ، بَل ألفٌ وأکثَرُ .

امام صادق علیه السلام : برای هر نَفَسی از نفسهایت شکری و بلکه هزار و بیشتر از هزار شکر بر تو واجب است .

بحار الأنوار : ۷۱/۵۲/۷۷ .

حدیث۱۵۷۸

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّه َ تبارکَ وتعالی یَنقُلُ العَبدَ مِنَ

الشَّقاءِ إلی السَّعادَةِ ، ولا یَنقُلُهُ مِن السَّعادةِ إلی الشَّقاءِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی بنده را از

بدبختی به خوشبختی منتقل می کند ، ولی از خوشبختی به بدبختی منتقل نمی کند .

التوحید : ۳۵۸/۶

حدیث۱۵۷۹

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّه َ عَزَّوجلَّ خَلَقَ السَّعادَةَ والشَّقاوَةَ قَبلَ أن یَخلُقَ خَلْقَهُ ، فَمَن عَلِمَهُ اللّه ُ سَعیدا لَم یُبغِضْهُ أبَدا ، وإن عَمِلَ شَرّا أبغَضَ عَمَلَهُ ولَم یُبغِضْهُ ، وإن کانَ عَلِمَهُ شَقِیّا لَم یُحِبَّهُ أبدا ، وإن عَمِلَ صالحا أحَبَّ عَمَلَهُ وأبغَضَهُ لِما یَصِیرُ إلَیهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل پیش از آن که خلق خود را بیافریند خوشبختی و شوربختی را آفرید ؛ پس خداوند کسی را که بداند خوشبخت است ، دشمن نمی دارد و چنانچه کار بدی انجام دهد ، کارش را دشمن می دارد اما خود او را دشمن نمی دارد و هرگاه بداند بدبخت است ، هرگز او را دوست نمی دارد و چنانچه کار خوبی انجام دهد ، کارش را دوست می دارد اما به خاطر سرنوشتش وی راناخوش می دارد .

التوحید : ۳۵۷/۵ .

حدیث۱۵۸۰

امام صادق علیه السلام :

لَو أنَّ المَلائکَةَ المُقَرَّبینَ والأنبیاءَ المُرسَلِینَ شَفَعُوا فی ناصِبٍ ما شُفِّعُوا .

امام صادق علیه السلام : حتی اگر فرشتگان مقرّب و پیامبران مرسل درباره فرد ناصبی شفاعت کنند ، شفاعتشان پذیرفته نمی شود .

المحاسن:۱/۲۹۴/۵۸۷، وانظر بحار الأنوار:۸/۴۱/۲۷ و۶۸/۱۲۶/۵۴.

حدیث۱۵۸۱

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا أمَرَ بِاجتِماعِ قَرابَتِهِ حَولَهُ وقد حَضَرَتهُ الوَفاةُ ـ : إنَّ شَفاعَتَنا لَن تَنالَ مُستَخِفّا بِالصَّلاةِ.

امام صادق علیه السلام ـ هنگامی که در آستانه رحلت قرار گرفت و دستور داد بستگانش گرد او جمع شدند ـ فرمود : کسی که نماز را سبک بشمارد ، شفاعت ما هرگز شامل حالش نمی شود .

المحاسن : ۱/۱۵۹/۲۲۵ .

حدیث۱۵۸۲

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : « لا یَمْلِکُونَ الشَّفاعَةَ إلّا مَنِ اتَّخَذَ عِندَ الرَّحمنِ عَهْدا» ـ : إلّا مَن اُذِنَ لَهُ بِوَلایَةِ أمیرِ المؤمنینَ والأئمَّةِ مِن بَعدِهِ فهُو العَهدُ عندَ اللّه .

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه: «اختیار شفاعت ندارند مگر کسی که از جانب خدای رحمان پیمانی گرفته باشد» ـ فرمود : مگر کسانی که به ولایت امیرالمؤمنین و امامان بعد از او اعتقاد داشته باشند و این همان پیمانی است که نزد خدا دارند .

بحار الأنوار : ۸/۳۶/۹ .

حدیث۱۵۸۳

امام صادق علیه السلام :

الشَّفاعَةُ زَکاةُ الجاهِ .

امام صادق علیه السلام : میانجیگری ، زکات مقام است .

تحف العقول : ۳۸۱ .

حدیث۱۵۸۴

امام صادق علیه السلام :

شِعارُنا یَومَ بَدرٍ : یا نَصرَ اللّه اقتَرِبْ اقتَرِبْ ... شِعارُ الحُسینِ علیه السلام : یا محمّدُ ، وشِعارُنا : یا محمّدُ .

امام صادق علیه السلام : شعار ما در روز بدر این بود : ای پیروزی خدا! نزدیک شو ، نزدیک شو... شعار حسین علیه السلام «یا محمّد» بود ، و شعار ما نیز «یا محمّد» است .

الکافی : ۵/۴۷/۱ .

حدیث۱۵۸۵

امام صادق علیه السلام :

ما قالَ فِینا قائلٌ بَیتا مِن الشِّعرِ حتّی یُؤَیَّدَ بِرُوحِ القُدُسِ .

امام صادق علیه السلام : هیچ سراینده ای درباره ما بیت شعری نگفت ، جز آن که روح القدس کمکش کرد .
عیون أخبار الرِّضا : ۱/۷/ ۲ .

حدیث۱۵۸۶

امام صادق علیه السلام :
مَن قالَ فِینا بَیتَ شِعرٍ بَنَی اللّه ُ تعالی لَهُ بَیتا فی الجَنَّةِ .
امام صادق علیه السلام : هرکه درباره ما یک بیت شعر بگوید ، خداوند متعال در بهشت یک خانه برایش بسازد .
عیون أخبار الرِّضا : ۱/۷/۱

حدیث۱۵۸۷

امام صادق علیه السلام :
لیسَ لِاءبلیسَ جُندٌ أشَدَّمِنَ النِّساءِ والغَضَبِ .
امام صادق علیه السلام : ابلیس را سپاهی نیرومندتر از زنان و خشم نیست .
تحف العقول : ۳۶۳ .

حدیث۱۵۸۸

امام صادق علیه السلام :
قـالَ إبلیسُ : خَمسَـةٌ لیسَ لی فیهِنَّ حِیلَـةٌ وسائرُ الناسِ فی قَبضَتی : مَنِ اعتَصَمَ بِاللّه ِ عن نیّـةٍ صادِقَـةٍ واتَّکَلَ علَیهِ فی جَمیعِ اُمُورِهِ ، ومَن کَثُرَ تَسبیحُهُ فی لَیلِهِ ونَهارِهِ ، ومَن رَضِیَ لأخِیهِ المؤمنِ بما یَرضاهُ لنفسِهِ ، ومَن لَم یَجزَعْ علی المُصیبةِ حینَ تُصِیبُهُ ، ومَن رَضِیَ بما قَسَمَ اللّه ُ لَهُ ولَم یَهتَمَّ لِرزقِهِ .
امام صادق علیه السـلام : ابلیس گفت : پنج دسـته اند که هیچ چاره ای برای آنها ندارم اما دیگر مردمان در مشت من هستند : هرکه با نیّت درست به خـدا پناه برد و در همه کارهایش به او تکیه کنـد ؛ کسـی که شب و روز بسـیار تسبیح خدا گوید ؛ کسـی که برای برادر مؤمنش آن پسـندد که برای خود می پسـندد ؛ کسـی که هر گاه مصـیبتی به او می رسـد بیتابی نمی کند؛ و کسـی که به آنچه خداوند قسمتش کرده خرسند است و غم روزیش را نمی خورد .
الخصال : ۲۸۵/۳۷ .

حدیث۱۵۸۹

امام صادق علیه السلام :
یقولُ إبلیسُ لِجُنُودِهِ : ألقُوا بَینَهُمُ الحَسَدَ والبَغیَ ؛ فإنّهُما یَعدِلانِ عِندَ اللّه ِ الشِّرکَ .
امام صادق علیه السـلام : ابلیس به سـپاهیان خود می گویـد : در میان آدمیان حسادت و تجاوزگری افکنیـد ؛ زیرا این دو نزد خدا با شرک برابر است .
الکافی : ۲/۳۲۷/۲ .

حدیث۱۵۹۰

امام صادق علیه السلام :

لقد نَصَبَ إبليسُ حَبائلَهُ فى دارِ الغُرورِ ، فما يَقصِدُ فيها إلّا أولِياءَنا .

امام صادق علیه السلام : ابلیس، در این سرای پُر فریب ، دامهای خود را برنهاده است و هدفش کسی جز دوستدارانِ ما نیست .

تحف العقول : ۳۰۱

حدیث۱۵۹۱

امام صادق علیه السلام :

ـ فى قولِهِ تعالى : «وما يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللّه ِ إلّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ» ـ : كانُوا يَقولونَ : نُمطَرُ بِنَوءِ كـذا ، وبِنَوءِ كـذا ، ومِنها أ نّهُم كانوا يَأتُونَ الكُهّانَ فَيُصَدِّقُونَهُم بما يَقولونَ .

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه: «و بیشتر آنان ایمان نمی آورند مگر آن که مشرک باشند» ـ فرمود : آنها می گفتند : با [غروب]فلان ستاره و [طلوع]بهمان ستاره باران می بارد . یا به پیشگوها مراجعه می کردند و گفته های آنان را باور می داشتند [و همه اینها شرک خفی است] .

بحار الأنوار : ۵۸/۳۱۷/۸ .

حدیث۱۵۹۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الشِّركَ أخفى مِن دَبِيبِ النَّملِ .وقالَ : مِنهُ تَحويلُ الخاتَمِ لِيَذكُرَ الحاجَةَ وشِبهُ هذا .

امـام صادق علیه السـلام : همانا شـرک ناپیـداتر از حرکت مورچه است . جا به جا کردن انگشتر برای یادآوری کاری و امثال آن از شمار شرک [خفیّ]است .

معانی الأخبار : ۳۷۹/۱.

حدیث۱۵۹۳

امام صادق علیه السلام :

ـ أيضا ـ : شِركُ طاعَةٍ ولَيسَ شِركَ عِبادَةٍ

امام صادق علیه السلام ـ درباره همین آیه ـ فرمود : منظور شرک در اطاعت است نه شرک در عبادت .

الکافی : ۲/۳۹۷/۴ .

حدیث۱۵۹۴

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سُئل عَن أدنَى الشركِ ـ : مَنِ ابتَدَعَ رَأيا فَأَحَبَّ علَيهِ أو أبغَضَ علَيهِ .

امام صادق علیه السلام ـ نیز در همین باره ـ فرمود : کسی که عقیده ای را بدعت گذارد و به خاطر آن حبّ و بغض ورزد .

الكافى : ۲/۳۹۷/۲ .

حديث۱۵۹۵

امام صادق عليه السلام :
إنَّ بَنى اُمَيَّةَ أطلَقُوا لِلنّاسِ تَعليمَ الإيمانِ ولَم يُطلِقُوا تَعليمَ الشِّركِ ؛ لِكَى إذا حَمَلُوهُم علَيهِ لَم يَعرِفُوهُ .
امام صادق عليه السـلام : بنى اميّه آموختن ايمان را براى مردم آزاد گذاشتند ، اما شرك شناسى را آزاد نگذاشتند، تا اگر آنان را به شرك بكشانند، مردم متوجّه نشوند.
الكافى : ۲/۴۱۵/۱ .

حديث۱۵۹۶

امام صادق عليه السلام :
الغَضَبُ مِفتاحُ كُلِّ شَرٍّ .
امام صادق عليه السلام : خشم ، كليد همه بديهاست .
بحار الأنوار : ۷۳/۲۶۳/۴

حديث۱۵۹۷

امام صادق عليه السلام :
مَكروهٌ قَطعُ النَّخلِ .
امام صادق عليه السلام : قطع درخت خرما ، مكروه است .
الكافى : ۵/۲۶۴/۸ .

حديث۱۵۹۸

امام صادق عليه السلام :
لا تَقطَعُوا الثِّمارَ فَيَبعَثُ اللّه ُ عَلَيكُمُ العَذابَ صَبّا .
امام صادق عليه السلام : درختان ميوه را قطع نكنيد، كه خداوند بر سر شما عذاب فرو مى ريزد .
الكافى : ۵/۲۶۴/۹

حديث۱۵۹۹

امام صادق عليه السلام :
أورَعُ الناسِ مَن وَقَفَ عِندَ الشُّبهَةِ .
امام صادق عليه السلام : پارساترين مردم كسى است كه به گاه شبهه توقّف كند .
الخصال : ۱۶/۵۶ .

حدیث۱۶۰۰

امام صادق علیه السلام :
لَستُ اُحِبُّ أن أرى الشّابَّ مِنكُم إلّا غاديا فى حالَينِ : إمّا عالِما أو مُتَعَلِّما ، فإن لَم يَفعَلْ فَرَّطَ ، فإن فَرَّطَ ضَيَّعَ ، وإنْ ضَيَّعَ أثِمَ ، وإن أثِمَ سَكَنَ النارَ والذى بَعَثَ مُحمّدا بِالحَقِّ .
امام صادق علیه السلام : دوست ندارم جوان شما را جز در دو حال ببینم : دانشمند یا دانش آموز ؛ زیرا اگر چنین نباشد کوتاهی کرده و چون کوتاهی کند ، ضایع گشته و چون ضایع گردد ، گنهکار باشد و چون گنهکار باشد ، سوگند به آن که محمّد را بحقّ برانگیخت ، در آتش جای گیرد .
الأمالی للطوسی : ۳۰۳/۶۰۴ .

از۱۶۰۱تا۱۸۰۰

حدیث۱۶۰۱

امام صادق علیه السلام :
عَلَيكُم بالسِّواكِ ؛ فإنّهُ يُذهِبُ وَسوَسَةَ الصَّدرِ .
امام صادق علیه السلام : بر شما باد مسواک زدن؛ زیرا این کار وسوسه سینه را از بین می برد .
بحار الأنوار : ۷۶/۱۳۹/۵۲

حدیث۱۶۰۲

امام صادق علیه السلام :
فى السِّواكِ اثنَتا عَشرَةَ خَصلَةً : هُو مِنَ السُّنَّةِ ، و مَطهَرَةٌ لِلفَمِ ،ومَجلاةٌ لِلبَصَرِ ، ويُرضِى الرحمنَ ، ويُبَيِّضُ الأسنانَ ، ويَذهَبُ بِالحَفرِ ، ويَشُدُّ اللِّثَةَ ، ويُشَهِّى الطَّعامَ ، ويَذهَبُ بِالبَلغَمِ ، ويَزيدُ فيالحِفظِ ، ويُضاعَفُ بِهِ الحَسَناتُ ، وتَفرَحُ بِهِ المَلائكَةُ .
امام صادق علیه السلام : مسواک زدن ، دوازده ویژگی دارد : از سنّت است ، دهان را تمیز می سازد ، نور چشم را زیاد می کند ، خدای رحمان را خشنود می گرداند ، دندانها را سفید می کند ، پوسیدگی آنها را از بین می برد ، لثه را محکم می سازد ، اشتها را باز می کند ، بلغم را می برد ، حافظه را زیاد می کند ، حسنات دو چندان می شوند ، و فرشتگان شاد می گردند .
الخصال : ۴۸۱/۵۳ .

حدیث۱۶۰۳

امام صادق علیه السلام :
ـ لَمّا سُئلَ : أتَرى هذا الخَلقَ كُلَّهُ مِنَ الناسِ ؟ ـ : فقالَ : ألْقِ مِنهُمُ التارِكَ للسِّواكِ .
امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این سؤال که : آیا این خلایق همه در شمار آدمیانند؟ ـ فرمود : افرادی را که مسواک نمی زنند از شمار آنها بینداز .
بحار الأنوار : ۷۶/۱۲۸/۱۱.

حدیث۱۶۰۴

امام صادق علیه السلام :

تَأخِيرُ التَّوبَةِ اغتِرارٌ ، وطُولُ التَّسويفِ حَيرَةٌ .

امام صادق علیه السلام : به تأخیر انداختن توبه، فریفتگی است، و امروز و فردا کردنِ بسیار، سرگشتگی .

بحار الأنوار : ۷۳/۳۶۵/۹۷ .

حدیث۱۶۰۵

امام صادق علیه السلام :

لا يَسودُ سَفِيهٌ .

امام صادق علیه السلام : هیچ سفیهی به سروری نمی رسد .

الخصال : ۲۷۱/۱۰ .

حدیث۱۶۰۶

امام صادق علیه السلام :

لا يَطمَعَنَّ... المُعاقِبُ على الذَنبِ الصغيرِ في السُّؤدُدِ ، ولا القَليلُ التَّجرِبَةِ المُعجَبُ بِرَأيِهِ في رئاسَةٍ .

امام صادق علیه السلام : کسی که به اندک گناهی کیفر می دهد ، هرگز نباید چشم طمع به سروری کردن بدوزد، و کسی که کم تجربه و خودپسند و خود رأی است ، نباید به ریاست طمع بندد .

الخصال : ۴۳۴/۲۰

حدیث۱۶۰۷

امام صادق علیه السلام :

لَرُبَّما تَرَكَ بَعضُ شِيعَتِنا في افتِتاحِ أمرِهِ بِسمِ اللّهِ الرحمنِ الرحيمِ ، فَيَمتَحِنُهُ اللّهُ بِمَكرُوهٍ لِيُنَبِّهَهُ على شُكرِ اللّهِ تبارَكَ وتعالى والثَّناءِ علَيهِ .

امام صادق علیه السلام : گاه فردی از شیعیان ما کار خود را با بسم اللّه الرحمن الرحیم آغاز نمی کند و بدان سبب خداوند او را به گرفتاری و امری ناخوشایند مبتلا می کند ، تا او را به ذکر سپاس و ستایش خداوند تبارک و تعالی متنبه سازد .

التوحید : ۲۳۱/۵ .

حدیث۱۶۰۸

امام صادق علیه السلام :

لا تَدَعْ بِسمِ اللّهِ الرحمنِ الرحيمِ وإن كانَ بَعدَهُ شِعرٌ .

امام صادق علیه السلام : گفتن بسم اللّه الرحمن الرحیم را ترک نکن ، حتی اگر پس از آن شعری باشد.

الکافی : ۲/۶۷۲/۱ .

حدیث۱۶۰۹

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عنِ التَّسميَهِ بِأسماءِ الأئمّهِ ، أفِی ذلک نَفعٌ ؟ ـ : إی واللّه ِ ، وهَلِ الدِّینُ إلّا الحُبُّ ؟! قالَ اللّه ُ : «إنْ کُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللّه َ فاتَّبِعُونی یُحبِبْکُمُ اللّه ُ ویَغفِرْ لَکُمْ ذُنُوبَکُم»

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این سؤال که : آیا نامگذاری [فرزندان] به نامهای ائمه سودی دارد؟ ـ فرمود : آری به خدا ، مگر دین جز محبت است؟ خداوند فرموده است : «اگر خدا را دوست دارید از من پیروی کنید تا خدا دوستتان بدارد و گناهانتان را ببخشاید» .

آل عمران : ۳۱ .

حدیث۱۶۱۰

امام صادق علیه السلام :

إذا قالَ العبدُ : ما شاءَ اللّه ُ لاحَولَ ولا قُوَّةَإلّا بِاللّه ِ ، قالَ اللّه ُ : مَلائکَتی اِستَسلَمَ عَبدی أعِینُوهُ ، أدرِکُوهُ ، اُقضُوا حاجَتَهُ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه بنده بگوید : ما شاء اللّه لا حول و لا قوّة الا باللّه ، خداوند فرماید : ای فرشتگان من! بنده ام تسلیم شد ، کمکش کنید ، او را دریابید ، حاجتش را برآورید .

بحار الأنوار : ۹۳/۱۹۰/۲۵ .

حدیث۱۶۱۱

امام صادق علیه السلام :

لَم یَکُن رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله یقولُ لِشیء

قد مَضی : لو کانَ غَیرَهُ !

امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله هیچ گاه درباره

کاری که گذشته بود نمی فرمود : کاش جز این بود .

تنبیه الخواطر : ۲/۱۸۵ .

حدیث۱۶۱۲

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ : بِأیِّ شَیء عُلِمُ المؤمنُ أ نّهُ مُؤمِنٌ ؟ ـ : بِالتَّسلیمِ للّه ِ ، والرِّضا بما وَرَدَ علَیهِ مِن سُرورٍ وسَخَطٍ.

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این سؤال که : از کجا دانسته می شود کسی مؤمن است؟ ـ فرمود : از تسلیم او در برابر خدا و خرسندیش به هر خوشی و ناخوشی که به او رسد .

بحار الأنوار:۹۱/۲۰۵/۲.

حدیث۱۶۱۳

امام صادق علیه السلام :

كانَ رسولُ اللّه صلى الله عليه و آله يُسَلِّمُ عَلَى النِّساءِ ويَرُدُدْنَ علَيهِ ، وكانَ أميرُ المؤمنينَ عليه السلام يُسَلِّمُ على النِّساءِ ، وكانَ يَكرَهُ أن يُسَلِّمَ على الشّابَّةِ مِنهُنَّ ، ويقولُ : أتَخَوَّفُ أن يُعجِبَني صَوتُها فَيَدخُلَ عَلَيَّ أكثَرُ ممّا طَلَبتُ مِنَ الأجرِ .

امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله به زنها سلام می کرد و آنها جواب سلام حضرت را می دادند . امیر المؤمنین علیه السلام نیز به زنها سلام می کرد، اما از سلام کردن به زنان جوان کراهت داشت و می فرمود : می ترسم صدایشان مرا خوش آید و در نتیجه ، چیزی به دلم در آید که به ثوابش نیرزد .

الکافی : ۵/۵۳۵/۳ .

حدیث۱۶۱۴

امام صادق علیه السلام :

السَّلامُ قَبلَ الكلامِ .

امام صادق علیه السلام : نخست سلام کنید ، بعد سخن آغازید .

جامع الأخبار : ۲۳۱/۵۹۶ .

حدیث۱۶۱۵

امام صادق علیه السلام :

: قالَ رسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله : مَن بَدَأ بِالكَلامِ قَبلَ السلامِ فلا تُجِيبُوهُ . وقالَ عليه السلام : لا تَدعُ إلى طَعامِكَ أحَدا حتّى يُسَلِّمَ .

الخصال به نقل از اسماعیل بن ابی زیاد، از امام صادق علیه السلام ، از نیاکان خود : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود : «هر که پیش از سلام گفتن آغاز به سخن کند ، جوابش را ندهید» . و امام صادق علیه السلام فرمود: هیچ کس را به غذایت تعارف مکن ، تا وقتی که سلام کند .

الخصال : ۱۹/۶۷ .

حدیث۱۶۱۶

امام صادق علیه السلام :

المُسلمُ مَن سَلِمَ الناسُ مِن يَدِهِ ولِسانِهِ ، والمُؤمِنُ مَنِ ائتَمَنَهُ الناسُ على أموالِهِم وأنفُسِهِم .

امام صادق علیه السلام : مسلمان ، کسی است که مردم از دست و زبان او آسوده باشند و مؤمن ، کسی است که مردم او را امین مال و جان خود بدانند .

معانی الأخبار : ۲۳۹/۱ .

حدیث۱۶۱۷

امام صادق علیه السلام :

أيُّما مُؤمِنٍ خَضَعَ لِصاحِبِ سلطانٍ أو مَن يُخالِفُهُ على دِينِهِ طَلَبا لِما في يَدَيهِ ، أخمَلَهُ اللّهُ ومَقَتَهُ علَيهِ ووَكَلَهُ إلَيهِ ، فإن هُو غَلَبَ على

شَیءٍ مِن دُنیاهُ وصارَ فی یَدِهِ مِنهُ شَیءٌ ، نَزَعَ اللّه ُ البَرَکَةَ مِنهُ .

امام صادق علیه السلام : هر مؤمنی در برابر صاحب قدرتی یا کسی که مخالف دین اوست ، به قصد دست یافتن به چیزی که در دست اوست ، کرنش و خضوع کند ، خداوند او را بی نام و نشان گرداند ، و برای این کار بر او خشم گیرد ، و او را به خودش واگذارد ؛ و اگرهم بر چیزی از دنیای او دست یابد و اندکی از آن به دستش افتد ، خداوند برکت را از آن بَرد .

ثواب الأعمال : ۲۹۴ .

حدیث۱۶۱۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عَزَّوجلَّ بَعَثَ رسولَهُ بِالإسلامِ إلی الناسِ عَشرَ سِنِینَ ، فَأبَوا أن یَقبَلُوا حتّی أمَرَهُ بالقِتالِ ، فالخَیرُ فی السَّیفِ وتَحتَ السَّیفِ ، والأمرُ یَعُودُ کما بَدَأ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل رسول خود را ده سال مأمور تبلیغ زبانی اسلام به مردم کرد ،اما آنها از پذیرفتن آن امتناع ورزیدند تا آن که فرمان جنگ به او داد . بنابر این ،خیر در شمشیر و در زیر شمشیر است و همچنان که در آغاز چنین بود دوباره نیز چنین خواهد شد .

الکافی : ۵/۷/۷ .

حدیث۱۶۱۹

امام صادق علیه السلام :

مَن بَنی فَوقَ مَسکَنِهِ کُلِّفَ حَملَهُ یَومَ القِیامَةِ .

امام صادق علیه السلام : هر که بنایی بیش از نیاز سکونتش بسازد ، در روز قیامت مکلّف به حمل آن شود .

المحاسن : ۲/۴۴۶/۲۵۳۱ .

حدیث۱۶۲۰

امام صادق علیه السلام :

کُلُّ بِناءٍ لیسَ بِکَفافٍ فهُووبالٌ علی صاحِبِهِ یَومَ القِیامَةِ .

امام صادق علیه السلام : هر بنایی که بیش از نیاز باشد ، در روز قیامت وبال صاحبش می باشد .

الکافی : ۶/۵۳۱/۷ .

حدیث۱۶۲۱

امام صادق علیه السلام :

أفضَلُ الصَّدقَةِ إبرادُ الکَبِدِ الحَرّی ، ومَن سَقی کَبِدا حَرّی مِن بَهیمَةٍ أو غَیرِها أظَلَّهُ اللّه ُ عزّوجلّ یَومَ لا ظِلَّ إلّا ظِلُّهُ .

امام صادق علیه السلام : بهترین صدقه، خنک کردن جگر تفته است . هرکه جگر تفته حیوانی یا جز آن را سیراب کند خداوند عز و جل او را ، در آن روزی که هیچ سایه ای جز سایه او نیست ، به سایه درآورد .

بحار الأنوار: ۹۶/۱۷۲/۸

حدیث۱۶۲۲

امام صادق علیه السلام :
ـ لَمّا سَألَهُ محمّـدُ بنُ مسلـم عنِ الرَّجُلِ يُجنِبُ فى السَّفَرِ ، فلا يَجِدُ إلّا الثَّلجَ أو ماءً جامدا ـ : هُو بِمَنزِلَةِ الضَّرُورةِ ، ولا أرى أن يَعُودَ إلى هذِهِ الأرضِ التى تُوبِقُ دِينَهُ .
امام صادق علیه السـلام ـ در پاسخ به محمّد به مسلم که حکم مردی را پرسید که در سفر جنب می شود و [برای غسل کردن]چیزی جز برف یا یخ نمی یابد ـ فرمود : در این جا موضوع ضرورت در میان است . او نباید بار دیگر به چنین جایی که به دین او لطمه می زند سفر کند .
بحار الأنوار : ۷۶/۲۲۲/۹ .

حدیث۱۶۲۳

امام صادق علیه السلام :
أمّا مُرُوَّةُ السَّفَرِ فَبَذلُ الزادِ ، والمِزاحُ فى غَيرِ ما يُسخِطُ اللّهَ ، وقِلَّةُ الخِلافِ على مَن تَصحَبُهُ، وتَركُ الرِّوايَةِ علَيهِم إذا أنتَ فارَقتَهُم .
امام صادق علیه السـلام : جوانمردی در سفر عبارت است از : بخشیدن از رهتوشه ، شوخی کردن به گونه ای که خشم خدا را همراه نداشته باشد ، کمتر ناسازگاری کردن با همسفران،و ترک بدگویی از همراهان بعد از جدا شدن از آنان .
الأمالی للمفید : ۴۴/۳ .

حدیث۱۶۲۴

امام صادق علیه السلام :
قـالَ لقمانُ لابنِهِ : إذا سافَرتَ مَع قَومٍ فَأكثِر اسـتِشارَتَهُم فى أمرِكَ وأمرِهِم ، وأكثِرِ التَّبَسُّمَ فى وُجوهِهِم ، وكُن كَريما على زادِكَ بَينَهُم ، وإذا دَعَوكَ فَأجِبهُم ، وإذا استَعانُوكَ فَأعِنهُم ، واغلِبهُم بثَلاثٍ : طُولِ الصَّمتِ ، وكَثرَةِ الصَّلاةِ ، وسَـخاءِ النَّفسِ بما مَعكَ مِن دابَّةٍ أو مالٍ أو زادٍ .
امام صادق علیه السـلام : لقمان به فرزنـدش گفت: هرگاه با عدّه ای همسـفر شدی،درکارهای مربوط به خودت و آنها با ایشان زیاد مشورت کن و در روی آنان تبسّم زیاد داشته باش، در زاد و توشه ات نسبت به آنان بخشنده باش ، اگر تو را دعوت کردنـد قبول کن و اگر از تو کمـک خواسـتند کمکشـان کن و در سه چیز از آنـان برتر بـاش : خاموشـی طولانـی ، کثرت نماز و بخشندگی در مرکب یا دارایی و یا توشه ای که همراه داری .
بحار الأنوار : ۷۶/۲۷۱/۲۸ .

حدیث۱۶۲۵

امام صادق علیه السلام :
اِفتَتِحْ سَفَرَكَ بالصَّدقَةِ واخرُجْ إذا بَدا لَكَ؛ فإنَّكَ تَشتَرِى سلامَةَ سَفَرِكَ .
امام صادق علیه السـلام : مسافرت خود را باصدقه دادن آغاز کن و هرگاه خواستی بیرون برو ؛ زیرا [با صدقه دادن]سـلامت سفرت را می خری .

بحار الأنوار : ۱۰۰/۱۰۳/۵ ، وانظر : ج ۷۶/۲۲۶ و ص ۲۲۷ و ص ۲۳۱ و ص ۲۳۲ وج ۵۹/۲۸ .

حدیث۱۶۲۶

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا دَخَلَ علَیهِ عمرُو بنُ حُرَیثٍ وهُو فی مَنزِلِ أخیهِ عبدِ اللّه ِ بنِ محمّدٍ فقالَ لَهُ : جُعِلتُ فِداکَ ، ما حَوَّلَکَ إلی هذا المَنزِلِ؟ ـ : طَلَبُ النُّزهَةِ .

امام صادق علیه السلام ـ آنگاه که ایشان در منزلِ (تفریحگاه) برادر خود عبداللّه بن محمّد تشریف داشت و عمرو بن حریث نزد امام علیه السلام آمد وعرض کرد: فدایت شوم! چه شده که به این جا آمده اید؟ ـ فرمود : برای گردش و هواخوری .

المحاسن : ۲/۴۶۱/۲۵۹۵ .

حدیث۱۶۲۷

امام صادق علیه السلام :

لا یَنبَغی لِمَن لم یَکُن عالِماأن یُعَدَّ سَعیدا .

امام صادق علیه السلام : کسی که عالم نباشد سزاوار نیست که خوشبخت شمرده شود .

تحف العقول : ۳۶۴ .

حدیث۱۶۲۸

امام صادق علیه السلام :

السّارقُ إذا جاءَ مِن قِبَلِ نَفسِهِ تائبا إلی اللّه ِ ، ورَدَّ سَرِقَتَهُ عَلی صاحِبِها ، فلا قَطعَ علَیهِ .

امام صادق علیه السلام : دزد اگر با پای خود بیاید و خودش را معرّفی و به درگاه خدا توبه کند و مال دزدی را به صاحبش برگرداند ، دستش قطع نمی شود .

تهذیب الأحکام : ۱۰/۱۲۲/۴۸۹ .

حدیث۱۶۲۹

امام صادق علیه السلام :

لا یُقطَعُ الأجیرُ والضَّیفُ إذا سَرَقَ ؛ لأنّهُما مُؤتَمَنانِ .

امام صادق علیه السلام : مزدور (کارگر) و میهمان اگر دزدی کنند دستشان قطع نمی شود (کیفر دیگری دارند) ؛ چون آنها امین شمرده شده بوده اند .

علل الشرائع : ۵۳۵/۱ .

حدیث۱۶۳۰

امام صادق علیه السلام :

لا یُقطَعُ السّارِقُ فی عامِ سَنَةٍ ـ یَعنِیفی عامِ مَجاعَةٍ ـ .

امام صادق علیه السلام : در سال قحطی و گرسنگی ، دست دزد قطع نمی شود .

الکافی : ۷/۲۳۱/۲ .

حدیث۱۶۳۱

امام صادق علیه السلام :

لا یُقطَعُ إلّامَن نَقَبَ بَیتا أو کَسَرَ قُفلاً .

امام باقر یا امام صادق علیهماالسلام : فقط دست دزدی قطع می شود که از طریق سوراخ کردن دیوار یا شکستن قفل وارد خانه ای شود .

وسائل الشیعة : ۱۸/۵۱۰/۵ .

حدیث۱۶۳۲

امام صادق علیه السلام :

إنّ امیر المؤمنین علیه السلام اُتیبرجل اختَلَسَ دُرَّةً مِن اُذُنِ جاریَةٍ قال : هذِهِ الدَّغارَةُ المُعلَنَةُ ، فَضَرَبَهُ وحَبَسَهُ .

امام صادق علیه السلام : أمیر المؤمنین علیه السلام درباره مردی که مرواریدی را از گوش دختری به زور ربوده بود فرمود : این ربودن آشکار است . سپس او را تازیانه زد و زندانی کرد .

الکافی : ۷/۲۲۶/۷

حدیث۱۶۳۳

امام صادق علیه السلام :

لَیسَ فیما أصلَحَ البَدَنَ إسرافٌ...إنّما الإسرافُ فیما أتلَفَ المالَ وأضَرَّ بالبَدَنِ.

امام صادق علیه السلام : در آنچه بدن را سالم نگه می دارد اسراف نیست . . . بلکه اسراف در چیزهایی است که مال را تلف کند و به بدن زیان رساند .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۰۳/۶

حدیث۱۶۳۴

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عن أدنَى الإسرافِ ـ: إبذالُکَ ثَوبَ صَونِکَ ، وإهراقُکَ فَضلَ إنائکَ ، وأکلُکَ التَّمرَ ورَمیُکَ النَّوی هاهُنا وهاهُنا .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از کمترین حدّ اسراف ـ فرمود : کمترین اندازه آن این است که لباس بیرونت را لباس خانه و دم دستی قرار دهی ، ته مانده ظرفت را دور بریزی و خرما بخوری و هسته هایش را این طرف وآن طرف پرت کنی.

الکافی : ۴/۵۶/۱۰ .

حدیث۱۶۳۵

امام صادق علیه السلام :

إذا بَعَثَ اللّه ُ المؤمنَ مِن قَبرِهِ خَرَجَ مَعهُ مِثـالٌ يَقـدُمُ أمـامَهُ ، كُلَّمـا رَأى المؤمنُ هَوْلاً ـ مِن أهوالِ يَوم القِيامَـةِ قالَ لَهُ المِثالُ : لا تَفزَعْ ولا تَحزَنْ... فيقولُ لَهُ المؤمنُ :... مَن أنتَ ؟ فيقولُ: أنا السُّرورُ الذى كُنتَ أدخَلتَ على أخيكَ المؤمِنِ.

امـام صادق علیه السـلام : چون خداونـد مؤمن را از گورش درآورد مثالی با او خارج شود که در جلو او راه می رود و هرگاه مؤمن یکی از صـحنه های هراس انگیز روز قیامت را ببینـد آن مثال به او گویـد : نترس و غم به خود را مده . . . مؤمن به او گوید : . . . تو کیستی؟ مثال گوید : من همان شادی و سروری هستم که به برادر مؤمنت رساندی .

الکافی : ۲/۱۹۰/۸

حدیث۱۶۳۶

امام صادق علیه السلام :

مَن نَفَّسَ عَن مؤمنٍ كُربَةً نَفَّسَ اللّه ُ عَنهُ كُرَبَ الآخِرَةِ ، وخَرَجَ مِن قَبرِهِ وهُو ثَلِجُ الفُؤادِ.

امـام صـادق علیه السـلام : هر که غمی از مؤمنی بزدایـد ، خداونـد انـدوههای آخرت را از او برطرف سـازد و از گورش خنـک دل بیرون آید .

الکافی : ۲/۱۹۹/۳

حدیث۱۶۳۷

امام صادق علیه السلام :

لا يَرى أحَدُكُم إذا أدخَلَ على مُؤمِنٍ سُرورا أ نَّه علَيهِ أدخَلَهُ فَقَطْ بَل وَاللّه ِ علَينا ، بل وَاللّه ِ عَلى رسولِ اللّه ِ صلى الله عليه و آله .

امام صادق علیه السلام : هیچ یک از شما فکر نکند که اگر مؤمنی را شاد کرد فقط او را شادمان ساخته ، بلکه به خدا قسم ما را شاد کرده ، بلکه به خدا قسم رسول خدا را شاد کرده است .

الکافی : ۲/۱۸۹/۶

حدیث۱۶۳۸

امام صادق علیه السلام :

أربَعةٌ يَذهَبنَ ضَياعا : ... وسِرٌّ تُودِعُهُ عِندَ مَن لا حَصافَةَ لَهُ.

امام صادق علیه السلام : چهار چیز بر باد می رود : . . . و رازی که به کسی سپاری که استواراندیش نیست .

بحار الأنوار : ۷۵/۶۹/۴.

حدیث۱۶۳۹

امام صادق علیه السلام :

سِرُّكَ مِن دَمِكَ فلا يَجرِيَنَّ مِن غَيرِ أوداجِكَ.

امام صادق علیه السلام : راز تو جزئی از خون توست ، پس مبادا که در رگهای غیر تو جریان یابد .

بحار الأنوار:۷۵/۷۱/۱۵.

حدیث۱۶۴۰

امام صادق علیه السلام :

إفشاءُ السِّرِّ سُقوطٌ .

امام صادق علیه السلام : فاش کردن راز ، مایه سقوط است .

تحف العقول : ۳۱۵.

حدیث۱۶۴۱

امام صادق علیه السلام :

السَّخاءُ ما کانَ ابتِداءً ، فَأمّا ما کانَ مِن مَسألَةٍ فَحَیاءٌ وتَذَمُّمٌ .

امام صادق علیه السلام : بخشندگی آن است که بی خواهش کسی صورت گیرد ؛ امّا آن بخشندگی که در مقابل درخواست انجام گیرد ناشی از شرمندگی و برای فرار از نکوهش است .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۵۷/۲۱

حدیث۱۶۴۲

امام صادق علیه السلام :

السَّخِیُّ الکریمُ الذی یُنفِقُ مالَهُ فی حَقٍّ .

امام صادق علیه السلام : سخاوتمندِ کریم کسی است که اموال خود را به حق خرج کند .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۵۳/۱۱

حدیث۱۶۴۳

امام صادق علیه السلام :

شابٌّ سَخِیٌّ مُرَهَّقٌ فیالذُّنوبِ أحَبُّ إلی اللّه ِ عزّوجلّ مِن شَیخٍ عابِدٍ بَخیلٍ .

امام صادق علیه السلام : جوانِ بخشنده آلوده به گناهان، نزد خداوند عز و جل محبوبتر از پیرمردِ عابد خسیس است .

بحار الأنوار : ۷۳/۳۰۷/۳۴

حدیث۱۶۴۴

امام صادق علیه السلام :

خِیارُکُم سُمَحاؤکُم وشِرارُکُم بُخَلاؤکُم.

امام صادق علیه السلام : بهترین افراد شما ، بخشندگان شمایند و بدترینتان ، بخیلانتان .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۵۰/۳.

حدیث۱۶۴۵

امام صادق علیه السلام :

السَّخاءُ مِن أخلاقِ الأنبياءِ ، وهُو عِمادُ الإيمانِ ، ولا يكونُ مؤمنٌ إلّا سَخيّا ، ولا يكونُ سَخيّا إلّا ذو يَقينٍ وهِمَّةٍ عالِيَةٍ ؛ لأنَّ السَّخاءَ شُعاعُ نورِ اليَقينِ ، ومَن عَرَفَ ما قَصَدَ ، هانَ علَيهِ ما بَذَلَ.

امام صادق علیه السلام : بخشندگی از اخلاق پیامبران است و ستون ایمان می باشد . هیچ مؤمنی نیست مگر آن که بخشنده است و تنها آن کس بخشنده است که از یقین و همّت والا ـ برخوردار باشد ؛ زیرا بخشندگی ، پرتو نور یقین است . و هر که هدف را بشناسد ، بخشش بر او آسان شود .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۵۵/۱۷

حدیث۱۶۴۶

امام صادق علیه السلام :

مَن بَنى مَسجِدا بَنَى اللّه ُ لَهُ بَيتا فى الجَنَّةِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس مسجدی بسازد ، خداوند برای او در بهشت خانه ای بسازد .

الكافى : ۳/۳۶۸/۱.

حدیث۱۶۴۷

امام صادق علیه السلام :

عَلَيكُم بِإتيانِ المَساجِدِ؛فإنّها بُيوتُ اللّهِ فى الأرضِ ، ومَن أتاها مُتَطَهِّرا طَهَّرَهُ اللّه ُ مِن ذُنوبِهِ وكُتِبَ مِن زُوّارِهِ فَأكثِرُوا فيها مِن الصَّلاةِ والدُّعاءِ .

امام صادق علیه السلام : بر شما باد رفتن به مساجد ؛ زیرا مساجد خانه های خدا در روی زمینند . هر که پاک و پاکیزه وارد آنها شود خداوند او را از گناهانش پاک گرداند و در زمره زایران خود قلمدادش کند . پس ، در مساجد نماز و دعا بسیار بگزارید .

الأمالى للصدوق : ۴۴۰/۵۸۴ .

حدیث۱۶۴۸

امام صادق علیه السلام :

السُّجودُ على تُربَةِ الحُسينِ عليه السلام يَخرُقُ الحُجُبَ السَّبعَ .

امام صادق علیه السلام : سجده کردن بر تربت حسین علیه السلام حجابهای هفتگانه را از هم می دَرد .

بحار الأنوار : ۸۵/۱۵۳/۱۴.

حدیث۱۶۴۹

امام صادق علیه السلام :

كانَ عليُّ بنُ الحسينِ عليه السلام ... إذا سَجَدَ لَم يَرفَعْ رَأسَهُ حتّى يَرْفَضَّ عَرَقا .

امام صادق علیه السلام : علی بن الحسین علیه السلام ... هرگاه به سجده می رفت سر بر نمی داشت چندان که عرق از بدنش سرازیر می شد .

بحار الأنوار : ۸۵/۱۳۷/۱۷.

حدیث۱۶۵۰

امام صادق علیه السلام :
إنّ قَوما أتَوا رسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آله فقالوا : یا رسولَ اللّه ، اضمَن لَنا علی رَبِّکَ الجَنَّةَ ، فقالَ : علی أن تُعِینُونِی بِطُولِ السُّجودِ .
امام صادق علیه السلام : گروهی خدمت رسول خدا صلی الله علیه و آله آمدند و عرض کردند : ای رسول خدا ! در برابر پروردگارت بهشت را برای ما ضمانت کن . رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود : به شرط آن که با سجده های طولانی مرا یاری دهید .
الأمالی للطوسی : ۶۶۴/۱۳۸۹.

حدیث۱۶۵۱

امام صادق علیه السلام :
ـ لَمّا قالَ لَهُ سعیدُ بنُ یسارٍ : أدعُو وأناراکِعٌ أو ساجِدٌ ؟ ـ : نَعَم اُدْعُ وأنتَ ساجِدٌ ، فإنَّ أقرَبَ ما یَکونُ العَبدُ إلی اللّهِ وهُو ساجِدٌ ، اُدْعُ اللّهَ عزّوجلّ لِدُنیاکَ وآخِرَتِکَ .
امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سعید بن یسار که پرسید : در حال رکوع یا سجود دعا کنم؟ ـ فرمود : آری ، در حال سجود دعا کن ؛ زیرا نزدیکترین زمان بنده به خداوند زمانی است که در سجده است . [در آن حال]برای دنیا و آخرتت به درگاه خداوند عز و جل دعا کن .
بحار الأنوار : ۸۵/۱۳۱/۶

حدیث۱۶۵۲

امام صادق علیه السلام :
السُّجودُ مُنتَهی العِبادَةِ مِن بَنی آدَمَ .
امام صادق علیه السلام : سجود ، اوج عبادت بنی آدم است .
الدعوات : ۳۳/۷۰.

حدیث۱۶۵۳

امام صادق علیه السلام :
أطعِمُوا ثلاثةً ثُمّ أنتُم بالخِیارِ علَیهِ ،إن شِئتُم أن تَزدادُوا فَازدادُوا وإلّا فقد أدَّیتُم حَقَّ یَومِکُم .
امام صادق علیه السلام : تا سه سائل را غذا بدهید ؛ پس از آن مختارید ، اگر خواستید به غیر آنها نیز بدهید و گرنه وظیفه آن روز خود را انجام داده اید .
عدّة الداعی : ۹۱ .

حدیث۱۶۵۴

امام صادق عليه السلام :

إنّ الرَّجُلَ لَيَسألُنى الحاجَةَ فَاُبادِرُ بقَضائها مَخافَةَ أن يَستَغنِىَ عَنها فلا يَجِدَ لَها مَوقِعا إذا جاءَتْهُ .

امام صادق عليه السلام : هرگاه مردى دست نياز سوى من دراز كند در رفع نياز او مى شتابم ؛ زيرا مى ترسم كار از كار بگذرد و اقدام من در كمك به او ديگر به كارش نيايد .

عيون أخبار الرِّضا : ۲/۱۷۹/۲.

حديث۱۶۵۵

امام صادق عليه السلام :

ثلاثةٌ تُورِثُ الحِرمانَ : الإلحاحُ فى المَسألَةِ ، والغِيبةُ ، والهُزءُ .

امام صادق عليه السلام : سه چيز موجب محروميت است : پافشارى در درخواست ، غيبت و ريشخند كردن .

تحف العقول : ۳۲۱.

حديث۱۶۵۶

امام صادق عليه السلام :

لا تَسألْ مَن تَخافُ أن يَمنَعَكَ .

امام صادق عليه السلام : از كسى كه مى ترسى دست رد به سينه ات زند ، چيزى مخواه .

أعلام الدين : ۳۰۴.

حديث۱۶۵۷

امام صادق عليه السلام :

شِيعَتُنا مَن لا يَسألُ الناسَ ولَو ماتَ جُوعا .

امام صادق عليه السلام : شيعه ما كسى است كه دست نيازبه سوى مردم دراز نمى كند ، گرچه از گرسنگى بميرد .

وسائل الشيعة : ۶/۳۰۹/۱۵.

حديث۱۶۵۸

امام صادق عليه السلام :

للعالِمِ إذا سُئلَ عن شيءٍ وهُو لا يَعلَمُهُ أن يقولَ : اَللّه ُ أعلَمُ ، وليسَ لِغَيرِ العالِمِ أن يقولَ ذلكَ .

امام صادق عليه السلام : عالم حق دارد كه هرگاه سؤالى از او شود كه پاسخش را نمى داند، بگويد : خدا داناتر است ، اما غير عالم حق ندارد چنين بگويد . [بلكه بايد بگويد : نمى دانم] .

الكافى : ۱/۴۲/۵ .

حديث۱۶۵۹

امام صادق عليه السلام :

إنَّ مَن أجابَ فی کُلِّ ما یُسألُ عَنهُ لَمَجنُونٌ

امام صادق علیه السلام : هر کس به هر سؤالی که از او می شود پاسخ دهد ، دیوانه است .

بحار الأنوار : ۲/۱۱۷/۱۵ .

حدیث۱۶۶۰

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سَألَهُ داوود الرَّقِّیُّ : یقومُ الرجُلُ علی قَبرِ أبیهِ وقَریبِهِ وغَیرِ قَریبِهِ ، هَل یَنفَعُهُ ذلکَ ؟ ـ : نَعَم إنّ ذلکَ یَدخُلُ علَیهِ کما یَدخُلُ عَلی أحَدِکُم الهَدِیَّةُ ، یَفرَحُ بِها .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به داوود رقّی که عرض کرد : انسان سر قبر پدر خود و خویشاوند و غریبه می رود . آیا این کار برای او سودی دارد؟ ـ فرمود : آری ، همان طور که اگر به یکی از شما هدیه ای داده شود خوشحال می گردد ، مرده نیز از کار شما خوشحال می شود .

بحار الأنوار : ۱۰۲/۲۹۶/۶

حدیث۱۶۶۱

امام صادق علیه السلام :

مَن لَم یقدِرْ علی زِیارَتِنافَلْیَزُرْ صالِحِی مَوالِینا ، یُکتَبْ لَهُ ثَوابُ زِیارَتِنا .

امام صادق علیه السلام : هر که قادر به زیارت ما نیست ، دوستان صالح ما را زیارت کند ، که ثواب زیارت ما برایش نوشته می شود .

بحار الأنوار : ۷۴ / ۳۵۴ / ۲۹ .

حدیث۱۶۶۲

امام صادق علیه السلام :

إنّ ... لَنا حَرَما وهُو قُمّ ، وسَتُدفَنُ فیه امرَأةٌ مِن وُلدِی تُسَمّی فاطِمَةَ ، مَن زارَها وَجَبَت لَهُ الجَنَّةُ .

امام صادق علیه السلام : ما را حرمی است و آن قم است و بزودی زنی از فرزندان من به نام فاطمه در آن جا دفن خواهد شد . هر که او را زیارت کند ، بهشت بر او واجب می شود .

بحار الأنوار : ۱۰۲/۲۶۷/۵

حدیث۱۶۶۳

امام صادق علیه السلام :

مَن زارَنی غُفِرَتْ لَهُ ذُنُوبُهُ ولَم یَمُتْ فَقیرا .

امام صادق علیه السلام : هر که مرا زیارت کند ، گناهانش آمرزیده شود و در فقر نمیرد .

بحار الأنوار : ۱۰۰/۱۴۵/۳۴ .

حدیث۱۶۶۴

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ : ما لِمَن زارَ أحَداً مِنكُم ؟ ـ : كَمَن زارَ رسولَ اللّهِ صلى الله عليه و آله .

امام صادق علیه السلام ـ وقتی از ایشان سؤال شد : ثواب کسی که یکی از شما را زیارت کند چیست؟ ـ فرمود : مانند ثواب کسی که رسول خدا صلى الله عليه و آله را زیارت کند .

الكافي : ۴/۵۷۹/۱ .

حدیث۱۶۶۵

امام صادق علیه السلام :

إذا زُرتَ أبا عبدِاللّهِ عليه السلام فَزُرْهُ وأنتَ حَزينٌ مَكروبٌ شَعْثٌ مُغْبَرٌّ جائعٌ عَطشانُ ، فإنَّ الحُسينَ عليه السلام قُتِلَ حَزينا مَكروبا شَعْثا مُغْبَرّا جائعا عَطشانا، واسألْهُ الحوائجَ وانصَرِفْ عَنهُ ولا تَتَّخِذْهُ وَطَنا .

امام صادق علیه السلام : هر گاه به زیارت اباعبداللّه علیه السلام رفتی ، با دلی غمزده و اندوهناک و پیکری ژولیده و غبارگرفته و گرسنه و تشنه زیارتش کن ؛ زیرا که حسین علیه السلام غمزده و اندوهناک و ژولیده و غبارگرفته و گرسنه و تشنه کشته شد . و حوایج خود را از او بخواه و برگرد و در کنار قبر او سکونت مگزین .

ثواب الأعمال: ۱۱۴/۲۱.

حدیث۱۶۶۶

امام صادق علیه السلام :

إنّ الحُسينَ بنَ عليٍّ عليهماالسلام عندَ ربِّهِ يَنظُرُ ... ويقولُ : لَو يَعلَمُ زائرِي ما أعَدَّ اللّه ُ لَهُ لَكانَ فَرَحُهُ أكثَرَ مِن جَزَعِهِ . وإنّ زائرَهُ لَيَنقَلِبُ وما علَيهِ مِن ذَنبٍ .

امام صادق علیه السلام : حسین بن علی علیه السلام در نزد پروردگارش نظر می کند . . . و می گوید : اگر زائر من بداند که خداوند چه برایش آماده کرده است ، هر آینه شادیش بیش از بیتابیش (از رنج سفر) خواهد بود و همانا زائر او پاک از هر گناهی به خانه خود باز می گردد .

الأمالي للطوسي : ۵۵/۷۴ .

حدیث۱۶۶۷

امام صادق علیه السلام :

مَن زارَ الحُسينَ عليه السلام عارِفا بِحَقِّهِ كَتَبَ اللّه ُلَهُ ثوابَ ألفِ حَجَّةٍ مَقبولَةٍ وألفِ عُمرَةٍ مَقبولَةٍ ، وغَفَرَ لَهُ ما تَقَدَّمَ مِن ذَنبِهِ وما تَأخَّرَ .

امام صادق علیه السلام : هر که حسین علیه السلام را، با معرفت به حق و مقام او، زیارت کند خداوند ثواب هزار حجّ پذیرفته و هزار عمره پذیرفته را برایش بنویسد و گناهان گذشته و آینده او را ببخشد .

بحار الأنوار : ۱۰۰/۲۵۷/۱ .

حدیث۱۶۶۸

امام صادق علیه السلام :

قـالَ رسولُ اللّه صـلى الله عليه و آله : مـا بينَ قَبرى ومِنبَرِى رَوضَـةٌ مِن رِياضِ الجَنَّةِ ، ومِنبَرِى على تُرْعَـةٍ مِن تُرَعِ الجَنَّةِ ؛ لأنَّ قَبرَ فاطمةَ صلواتُ اللّه علَيها بينَ قَبرِهِ ومِنبَرِهِ ، وقَبرَها رَوضَةٌ مِن رِياضِ الجَنَّةِ ، وإلَيهِ تُرْعَةٌ مِن تُرَعِ الجَنَّةِ .

امـام صـادق علیه السـلام : رسول خـدا فرمود : میـان قبر و منبر من باغی از باغهای بهشت است و منبر من بر فراز آبراهه ای از آبراهه هـای بهشت است ؛ چون قبر فـاطمه ـ صـلوات اللّه علیهـا ـ میـان قبر رسول خـدا و منبر اوست و قبر فـاطمه باغی از باغهای بهشت می باشد و یکی از آبراهه های بهشت به سوی آن است .

معانی الأخبار : ۲۶۷ / ۱ .

حدیث۱۶۶۹

امام صادق علیه السلام :

مَن زارَنا فی مَماتِنا فکأنّما

زارَنا فی حَیاتِنا .

امام صادق علیه السلام : هر که پس از مردنمان ما را زیارت کند ، چنان است که در زمان حیاتمان زیارت

کرده باشد .

بحار الأنوار : ۱۰۰/۱۲۴/۳۴

حدیث۱۶۷۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ إلى جانِبِها [أی جانِبِ الکوفَةِ] قَبرالا يَأتِيهِ مَكروبٌ فَيُصَلِّی عِندَهُ أربَعَ رَكعاتٍ، إلّا رَجَعَهُ اللّه ُ مَسرورا بقَضاءِ حاجَتِهِ .

امام صادق علیه السـلام : نزدیک کوفه قبری است که هر غمدیده ای آن جا رود و در کنار آن چهار رکعت نماز گزارد ، خداوند با برآوردن حاجتش او را شادمان برگرداند .

بحار الأنوار : ۱۰۰/۲۵۹/۷ .

حدیث۱۶۷۱

امام صادق علیه السلام :

مَن زارَ أخاهُ فی اللّه ِ ولِلّه ِ ،جاءَ يَومَ القِيامَةِ يَخطِرُ بَينَ قُباطِیٍّ مِن نُورٍ لا يَمُرُّ بشیءٍ إلّا أضاءَ لَهُ .

امام صادق علیه السـلام : هر که در راه خـدا، و برای خدا،به دیدن برادر خود رود در روز قیامت میان جامه هایی از نور می خرامد و بر هر چه می گذرد آن را روشن می کند .

بحار الأنوار : ۷۴/۳۴۷/۸.

حدیث۱۶۷۲

امام صادق علیه السلام :

تَزاوَرُوا فـإنّ فی زِیـارَتِکم إحْیاءًلِقُلوبِکم ، وذِکرا لأحادِیثِنا ، وأحادِیثُنا تَعَطِّفُ بعضَکم عَلی بعضٍ ، فإن أخَذتُم بها رَشَدتُم ونَجَوتُم ، وإن تَرَکتُمُوها ضَلَلتُم وهَلَکتُم ، فَخُذُوا بها وأنا بِنَجاتِکُم زَعِیمٌ .

امام صادق علیه السلام : دید و بازدید کنید که دیدار شمااز یکدیگر موجب زنده شدن دلهای شما و یاد کرد احادیث ما می شود و احادیث ما شما را به هم مهربان می کند . اگر به آنها عمل کنید ، کمال و نجات می یابید و اگر رهایشان کنید، گمراه و هلاک می شوید . پس به احادیث ما عمل کنید که در این صورت من ضامن نجات شما هستم .

الکافی : ۲/۱۸۶/۲ .

حدیث۱۶۷۳

امام صادق علیه السلام :

أغلَبُ الأعداءِ للمؤمِنِ زَوجَةُ السُّوءِ .

امام صادق علیه السلام : چیره ترین دشمن مؤمن ، همسر ناشایست است .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳/۳۹۰/۴۳۷۰ .

حدیث۱۶۷۴

امام صادق علیه السلام :

کانَ مِن دعاءِ رسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله : أعُوذُ بِکَ مِن امرَأةٍ تُشَیِّبُنی قَبلَ مَشِیبِی .

امام صادق علیه السلام : یکی از دعاهای رسول خدا صلی الله علیه و آله این بود : پناه می برم به تو از زنی که پیش از آن که زمان پیری ام فرا رسد مرا پیر کند .

الکافی : ۵/۳۲۶/۳ .

حدیث۱۶۷۵

امام صادق علیه السلام :

مَلعونةٌ مَلعونةٌ امرأةٌ تُؤذِی زَوجَها وتُغِمُّهُ ، وسَعیدةٌ سَعِیدةٌ امرأةٌ تُکرِمُ زَوجَها ولا تُؤذِیهِ وتُطِیعُهُ فی جَمیعِ أحوالِهِ .

امـام صـادق علیـه السـلام : ملعون اسـت ، ملعون اسـت آن زنی کـه شـوهر خـود را بیـازارد و غمگینش کنـد، و خوشـبخت است ، خوشبخت آن زنی که شوهر خود را احترام نهد و آزارش ندهد و در همه حال از وی فرمان برد .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۵۳/۵۵ .

حدیث۱۶۷۶

امام صادق علیه السلام :

سَألَتْ اُمُّ سَلَمَةَ رسولَ اللّه صلی الله علیه و آله عن فَضلِ النساءِ فی خِدمَةِ أزواجِهِنَّ ، فقال : أیُّما امرَأةٍ رَفَعَتْ مِن بَیتِ زَوجِها شیئا مِن مَوضِعٍ إلی مَوضِعٍ تُرِیدُ بِهِ صَلاحا إلّا نَظَرَ اللّه ُ إلَیها ، ومَن نَظَرَ اللّه ُ إلَیهِ لَم یُعَذِّبْهُ .

امام صادق علیه السلام : امّ سلمه از رسول خدا صلی الله علیه و آله درباره فضیلت خدمت کردن زنان به شوهرانشان پرسید ، آن حضرت فرمود : هر زنی که در خانه شوهر خود به قصد مرتّب کردن آن ، چیزی را جابه جا کند خداوند به او نظر افکند و هر که

خداوند به او نظر کند عذابش ندهد .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۵۱/۴۹ .

حدیث۱۶۷۷

امام صادق علیه السلام :

: أنّ رسولَ اللّه ِ صلی الله علیه و آله قالَ لِلنّاسِ : إیّاکُم وخَضْراءَ الدِّمَنِ ، قیلَ : یا رسولَ اللّه ِ ، وما خَضراءُ الدِّمَنِ ؟ قالَ : المَرأةُ الحَسناءُ فی مَنبِتِ السُّوءِ .

امام صادق علیه السلام به نقل از پدرانش علیهم السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به مردم فرمود : از خضراء الدمن (گیاه روییده در خرابه) بپرهیزید. گفته شد: ای رسول خدا! خضراء الدمن چیست؟ فرمود: زن زیبارویی که در خانواده ای فاسد رشد کرده است .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۳۲/۱۰

حدیث۱۶۷۸

امام صادق علیه السلام :

أمّا شُؤمُ المَرأةِ فکَثرَةُ مَهرِها وعُقوقُ زَوجِها .

امام صادق علیه السلام : شومی و ناخجستگی زن ، زیاد بودن مهریه او و نافرمانی از شوهرش است .

معانی الأخبار : ۱۵۲/۱ .

حدیث۱۶۷۹

امام صادق علیه السلام :

مَن زَوَّجَ أعزَبا کانَ مِمَّن یَنظُرُ اللّه ُ عزّوجلّ إلَیهِ یَومَ القِیامَةِ .

امام صادق علیه السلام : هر که عزبی را زن دهد ، از جمله کسانی است که خداوند عز و جل در روز قیامت به او نظر می افکند .

الکافی : ۵/۳۳۱/۲ .

حدیث۱۶۸۰

امام صادق علیه السلام :

رَکعَتانِ یُصَلّیهِما مُتَزَوِّجٌ أفضَلُ مِن سَبعینَ رَکعَةً یُصَلّیها غیرُ مُتَزَوِّجٍ .

امام صادق علیه السلام : دو رکعت نمازی که ازدواج کرده می خواند ، برتر از هفتاد رکعت نمازی است که فرد عزب بخواند .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۲۱۹/۱۵

حدیث۱۶۸۱

امام صادق علیه السلام :

حَرامٌ علی قُلوبِکُم أن تَعرِفَ حَلاوَةَ الإیمانِ حتّی تَزهَدَ فی الدنیا .

امام صادق علیه السلام : چشیدن حلاوت ایمان بر دلهای شما حرام است ، مگر آن گاه که دلهایتان به دنیا بی رغبت باشند .
بحار الأنوار : ۷۳/۴۹/۲۰ .

حدیث۱۶۸۲

امام صادق علیه السلام :
ـ لمّا سُئلَ عن الزاهِدِ فی الدنیا ـ : الذی یَترُکُ حَلالَها مخافَةَ حِسابِهِ ، ویَترُکُ حَرامَها مَخافَةَ عَذابِهِ .
امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این که زاهِدِ به دنیا کیست؟ ـ فرمود : کسی که از بیم حسابرسی ، حلال دنیا را ترک گوید و از بیم کیفر ، حرام آن را رها کند .
عیون أخبار الرِّضا : ۲/۵۲/۱۹۹ .

حدیث۱۶۸۳

امام صادق علیه السلام :
الزُّهدُ مِفتاحُ بابِ الآخِرَةِ ، والبَراءةِ مِنَ النارِ ، وهُو تَرکُکَ کُلَّ شیءٍ یَشغَلُکَ عنِ اللّهِ ، مِن غَیرِ تَأسُّفٍ علی فَوتِها ، ولا إعجابٍ فی تَرکِها ، ولا انتِظارِ فَرَجٍ مِنها ، ولا طَلَبِ مَحمَدَةٍ علَیها ، ولا عِوَضٍ مِنها ، بل تَری فَوتَها راحَةً وکَونَها آفَةً ، وتکونُ أبدا هارِبا مِنَ الآفَةِ ، مُعتَصِما بِالرّاحَةِ .
امام صادق علیه السلام : زهد کلید درِ آخرت است و برائت از آتش . زهد آن است که هر چه تو را از خدا باز دارد رها کنی ، بی آن که بر از دست دادن آن افسوس خوری و نه بر اثر فروگذاشتن آن دچار خودپسندی شوی و نه چشمداشت گشایشی از آن داشته باشی و نه خواهان ستایشی در قبال این کار و نه طالب عوض و جبران آن باشی . بلکه از دست دادن آن را مایه آسایش و بودن آن را آفتی [برای خود]دانی و همواره از آفت گریزان باشی و به آسایش چنگ زنی .
بحار الأنوار: ۷۰/۳۱۵/۲۰

حدیث۱۶۸۴

امام صادق علیه السلام :
جُعِلَ الخَیرُ کُلُّهُ فی بَیتٍ ،وجُعِلَ مِفتاحُهُ الزُّهدَ فی الدنیا .
امام صادق علیه السلام : همه خیر در یک خانه نهاده شده و کلید آن ، دل بر کندن از دنیا قرار داده شده است .
بحار الأنوار : ۷۳/۴۹/۲۰.

حدیث۱۶۸۵

امام صادق علیه السلام :
إذا فَشا الزِّنا ظَهَرَتِ الزَّلازِلُ.
امام صادق علیه السلام : هرگاه زنا شیوع یابد ، زمین لرزه ها پدیدار شود .
تهذیب الأحکام : ۳/۱۴۸/۳۱۸ .

حدیث۱۶۸۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أشَدَّ الناسِ عَذابا يَومَ القِيامَةِ رَجُلٌ أقَرَّ نُطفَتَهُ فی رَحِمٍ تَحْرُمُ علَيهِ .

امام صادق علیه السـلام : سـخت ترین عذاب را در روز قیامت آن مردی دارد که نطفه خود را در رحمی که بر وی حرام است جای دهد .

بحار الأنوار : ۷۹/۲۶/۲۸

حدیث۱۶۸۷

امام صادق علیه السلام :

العالِمُ بِزَمانِهِ ، لا تَهجُمُ علَيهِ اللَّوابِسُ .

امام صادق علیه السلام : کسی که زمان خود را بشناسد ، آماج اشتباهات قرار نگیرد .

تحف العقول : ۳۵۶ .

حدیث۱۶۸۸

امام صادق علیه السلام :

إنّ مِن تَمامِ الصَّومِ إعطاءَالزَّكاةِ ـ يعنی الفِطرَةَ ـ كما أنَّ الصَّلاةَ علی النبیّ صـلی الله علیه و آله مِن تَمامِ الصّلاةِ ، لأ نّه مَن صامَ ولَم يُؤَدِّ الزَّكاةَ فلا صَومَ لَهُ إذا تَرَكَها مُتَعَمِّدا .

امام صادق علیه السـلام : تمامیت روزه ، به دادن زکات (فطریه) است ، همچنان که تمامیت نماز به صلوات بر پیامبر صلی الله علیه و آله می باشد ؛ زیرا اگر کسی روزه بگیرد و زکات فطره را عمدا ندهد از روزه بی بهره است .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۲/۱۸۳/۲۰۸۵ .

حدیث۱۶۸۹

امام صادق علیه السلام :

المَعروفُ زكاةُ النِّعَمِ ، والشَّفاعةُ زكاةُ الجاهِ ، والعِلَلُ زكاةُ الأبدانِ ، والعَفوُ زَكاةُ الظَّفَرِ ، وما أدّيتَ زكاتَهُ فهُو مَأمونُ السَّلْبِ .

امام صادق علیه السـلام : نیکی کردن ، زکات نعمتهاست و وساطت کردن ، زکات جاه و مقام و بیماریها ، زکات بـدنها و گذشت ، زکات پیروزی و هر چیزی که زکاتش را بدهی ، از خطر نابودی در امان است .

بحار الأنوار: ۷۸/۲۶۸/۱۸۲ .

حدیث۱۶۹۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ لِكُلِّ شَیءٍ زكاةً ، وزكاةُ العِلمِ أن يُعَلِّمَهُ أهلَهُ .

امام صادق علیه السلام : هر چیزی زکاتی دارد و زکات دانش این است که آن را به اهلش بیاموزد .

بحار الأنوار: ۷۸/۲۴۷/۷۷

حدیث۱۶۹۱

امام صادق علیه السلام :

مَن مَنَعَ قِیراطا مِنَ الزَّکاةِ فَلْیَمُتْ إن شاءَ یَهُودیّا وإن شاءَ نَصرانیّا .

امام صادق علیه السلام : هرکه قیراطی از زکات را نپردازد ، گو بمیرد، خواه یهودی و یا نصرانی .

ثواب الأعمال : ۲۸۱/۷ .

حدیث۱۶۹۲

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «إنّما الصَّدَقاتُ للفُقَراءِ ...» ـ : الفَقیرُ الذی لا یَسأ لُ الناسَ ، والمِسکینُ أجهَدُ مِنهُ ، والبائسُ أجهَدُهُم .

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «جز این نیست که صدقات برای فقیران است و...» ـ فرمود : فقیر کسی است که دست گدایی به سوی مردم دراز نمی کند و مسکین وضعش از فقیر بدتر است و بائس از همه آنان بینواتر است.

الکافی : ۳/۵۰۱/۱۶ .

حدیث۱۶۹۳

امام صادق علیه السلام :

السُّرّاقُ ثلاثةٌ : مانعُ الزَّکاةِ ، ومُستَحِلُّ مُهُورِ النِّساءِ ، وکذلکَ مَنِ استَدانَ ولَم یَنوِ قَضاءَهُ .

امام صادق علیه السلام : دزدان سه گروهند : کسی که زکات ندهد، و کسی که مهریه زنان را [بر خود]حلال شمارد، و نیز کسی که وام ستاند و قصد پرداختن آن را نداشته باشد .

بحار الأنوار : ۹۶/۱۲/۱۵ .

حدیث۱۶۹۴

امام صادق علیه السلام :

مَن مَنَعَ الزَّکاةَ سَألَ الرَّجعَةَ

عندَ المَوتِ، وهُو قولُ اللّهِ عزّوجلّ : «حَتّی إذا جاءَ أحَدَهُمُ المَوْتُ قالَ رَبِّ ارْجِعُونِ * لَعَلِّی أعْمَلُ صالِحا فیما تَرَکْتُ»

امام صادق علیه السلام : کسی که زکات نپردازد ، هنگام

فرارسیدن مرگ خواهان بازگشت [به زندگی]می شود و این است[منظور]سخن خداوند عزّوجلّ که : «چون یکی از آنان را مرگ فرا رسد ، گوید : پروردگارا! مرا برگردانید باشد که برای جبران آنچه فرو گذاشتم کاری نیک انجام دهم» .

المؤمنون : ۹۹ ـ ۱۰۰ .

حدیث۱۶۹۵

امام صادق علیه السلام :

إنّما وُضِعَتِ الزَّكاةُ اِختِبارا للأغنِياءِ ومَعُونَةً لِلفُقَراءِ ، ولَو أنَّ الناسَ أدَّوا زكاةَ أموالِهِم ما بَقِيَ مسلمٌ فَقيرا مُحتاجا ، ولَاسْتَغنى بما فَرَضَ اللّه ُ عزّوجلّ لَهُ ، وإنّ الناسَ ما افتَقَرُوا ، ولا احتاجُوا ، ولا جاعُوا ، ولا عَرُوا إلّا بِذُنوبِ الأغنياءِ .

امام صادق علیه السلام : زكات به منظور آزمودن توانگران و كمک به مستمندان وضع شده است. اگر مردم زكات اموال خود را می پرداختند ، هیچ مسلمانی فقیر و نیازمند نمی ماند و به سبب آنچه خداوند عز و جلبرای او واجب كرده است بی نیاز می شد . مردم ، فقیر و نیازمند و گرسنه و برهنه نشدند مگر به گناه [ترک زكات] از سوی ثروتمندان .

كتاب من لا يحضره الفقيه : ۲/۷/۱۵۷۹ .

حدیث۱۶۹۶

امام صادق علیه السلام :

لا صلاةَ لِمَن لا زكاةَ لَهُ ، ولا زكاةَ لِمَن لا وَرَعَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : كسی كه زكات ندهد نمازش بی حاصل است، و كسی كه ورع نداشته باشد زكاتش پذیرفته نیست .

مشكاة الأنوار : ۹۶/۲۱۲ .

حدیث۱۶۹۷

امام صادق علیه السلام :

ما فَرَضَ اللّه ُ عَزّ ذِكرُهُ على هذهِ الاُمّةِ أشَدَّ علَيهِم مِنَ الزَّكاةِ ، وما تَهلِكُ عامَّتُهُم إلّا فيها .

امام صادق علیه السلام : خداوند ـ كه یادش بر فراز باد ـ چیزی سخت تر از زكات بر این امّت واجب نكرد و عموم آنان جز در این مورد هلاک نشوند .

الأمالی للطوسی : ۶۹۳/۱۴۷۴ .

حدیث۱۶۹۸

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سَألَهُ يزيدُ بنُ هارونَ الواسِطيُّ عنِ الفَلّاحِينَ ـ : هُمُ الزّارِعُونَ كُنوزَ اللّه ِ فی أرضِهِ ، وما فی الأعمالِ شَیءٌ أحَبَّ إلی اللّه ِ مِن الزِّراعَةِ ، وما بَعَثَ اللّه ُ نبيّا إلّا زَرّاعا إلّا إدريسَ عليه السلام فإنّهُ كانَ خَيّاطا .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به یزید بن هارون واسطی كه از ایشان درباره برزگران پرسید ـ فرمود : آنان كشتگران گنجهای خدا در زمین اویند . در میان كارها هیچ كاری نزد خداوند محبوب تر از كشاورزی نیست و خدا هیچ پیامبری نفرستاد، مگر آن كه كشاورز بود، مگر ادریس علیه السلام كه خیّاط بود .

وسائل الشيعة : ۱۲/۲۵/۳ .

حدیث۱۶۹۹

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِ اللّه عزّوجلّ: «وعَلَى اللّه ِ فَلْيَتَوَكَّلِ المُؤمِنُونَ»

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «و مؤمنان باید به خدا توكّل كنند» ـ فرمود : منظور از مؤمنان ، كشاورزان است .

آل عمران : ۱۶۰ .

حدیث۱۷۰۰

امام صادق علیه السلام :

الزّارِعُونَ كُنُوزُ الأنامِ،يَزرَعُونَ طَيِّبا أخرَجَهُ اللّه ُ عزّوجلّ ، وهُم يومَ القِيامَةِ أحسَنُ الناسِ مَقاما ، وأقرَبُهُم مَنزِلَةً ، يُدعَوْنَ المُبارَكِينَ .

امام صادق علیه السلام : کشاورزان گنجهای مردمند ، بذر پاکیزه ای را می کارند که خداوند عز و جل آن را برآورده است . مقام آنان در روز قیامت از همگان بهتر و قرب و منزلتشان از همه بیشتر است و «مبارک» خوانده می شوند .

الکافی : ۵/۲۶۱/۷ .

حدیث۱۷۰۱

امام صادق علیه السلام :

أروَحُ الرَّوْحِ اليَأسُ عنِ الناسِ .

امام صادق علیه السلام : بالاترین آسایش ، چشم امید برکندن از مردم است .

مشكاة الأنوار: ۳۲۴/۱۰۲۶.

حدیث۱۷۰۲

امام صادق علیه السلام :

الرَّوْحُ والرّاحَةُ فی الرِّضا واليَقينِ ، والهَمُّ والحَزَنُ فی الشَّكِّ والسَّخَطِ .

امام صادق علیه السلام : خوشی و آسایش در خشنودی و یقین است و غم و اندوه در شک و ناخشنودی .

مشكاة الأنوار: ۷۴/۱۳۸

حدیث۱۷۰۳

امام صادق علیه السلام :

ـ عندما سَألَه أبو بصيرٍ عنِ الرُّوحِ عِندَ النَّومِ أخارِجٌ مِن البَدَنِ ؟ ـ : لا ياأبا بصيرٍ ، فإنَّ الرُّوحَ إذا فارَقَتِ البَدَنَ لَم تَعُدْ إلَيهِ ، غَيرَ أنّها بمَنزِلَةِ عَينِ الشَّمسِ مَركُوزةٌ فی السماءِ فی كَبِدِها ، وشُعاعُها فی الدنيا .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ ابو بصیر که پرسید : آیا هنگام خواب ، روح از بدن خارج می شود؟ ـ فرمود : نه ، ای ابوبصیر! زیرا اگر روح از بدن جدا شود دیگر به آن باز نمی گردد ، منتها روح چون خورشید وسط آسمان است که پرتو آن همه جا را می گیرد .

جامع الأخبار : ۴۸۸/۱۳۶۰ .

حدیث۱۷۰۴

امام صادق علیه السلام :

الرُّوحُ جِسمٌ رَقِيقٌ قد اُلبِسَ قالَبا كثيفا .

امام صادق علیه السلام : روح جسم لطیفی است که کالبد ستبری بر آن پوشانده شده است .

بحار الأنوار : ۶۱/۳۴/۷ .

حدیث۱۷۰۵

امام صادق علیه السلام :

إنّ الأرواحَ لا تُمازِجُ البَدَنَ ولا تُواكِلُهُ ، وإنّما هِی کِلَلٌ لِلبَدَنِ مُحِیطَةٌ به .

امام صادق علیه السلام : ارواح با بدن آمیخته نمی شوند و آن را رها هم نمی کنند ، بلکه [همچون]پرده های نازکی برای بدن هستند که آن را در میان گرفته اند .

بحار الأنوار : ۶۱/۴۰/۱۱

حدیث۱۷۰۶

امام صادق علیه السلام :

مَن لَم یُغفَرْ لَهُ فی شهرِرمضانَ لَم یُغفَرْ لَهُ إلی مِثلِهِ مِن قابِلٍ إلّا أن یَشهَدَ عَرَفَةَ.

امام صادق علیه السلام : کسی که در ماه رمضان آمرزیده نشود ، تا رمضان آینده آمرزیده نگردد مگر آن که در عرفه حاضر شود .

بحار الأنوار : ۹۶/ ۳۴۲/۶ .

حدیث۱۷۰۷

امام صادق علیه السلام :

ـ مِن وَصِیَّتِهِ لِولْدِهِ عِندَدُخولِ شَهرِ رَمَضانَ ـ : فاجهَدُوا أنفُسَکُم فإنّ فیهِ تُقسَمُ الأرزاقُ ، وتُکتَبُ الآجالُ ، وفیهِ یُکتَبُ وَفدُ اللّه الذین یَفِدُونَ إلَیهِ ، وفیهِ لیلةٌ العَمَلُ فیها خَیرٌ مِن العَمَلِ فی ألفِ شَهرٍ .

امام صادق علیه السلام ـ در سفارشهای خود به فرزندانش به هنگام حلول ماه رمضان ـ فرمود : جانهای خود را به تلاش و کوشش وادارید ؛ زیرا در این ماه روزی ها قسمت و اجلها نوشته می شود و در آن نام های میهمانان خدا که بر او وارد می شوند ، نوشته می گردد . در این ماه شبی

هست که عمل (عبادت) در آن از عمل (عبادت) هزار ماه بهتر است .

بحار الأنوار : ۹۶/۳۷۵/۶۳

حدیث۱۷۰۸

امام صادق علیه السلام :

کانَ فیما وَعَظَ اللّهُ تَبارَكَ و تَعالی بِهِ عیسَی بنَ مریَمَ علیه السلام أن قالَ له : ... یا عیسی ، کُنْ حَیثُما کُنتَ مُراقِبا لی .

امام صادق علیه السلام : از موعظه های خدای تبارك و تعالی به عیسی بن مریم علیه السلام این بود : ای عیسی! هرجا هستی مرا در نظر داشته باش .

بحار الأنوار : ۱۴/۲۸۹ و ۲۹۳/۱۴

حدیث۱۷۰۹

امام صادق علیه السلام :

مَنِ اعتَدَلَ یَوماهُ فهُو مَغبونٌ ، ومَن کانَ فی غَدِهِ شَرّا مِن یَومِهِ فهُو مَفتونٌ ، ومَن لَم یَتَفَقَّدِ النُّقصانَ فی نفسِهِ دام نَقصُهُ ، ومَن دامَ نَقصُهُ فالمَوتُ خَیرٌ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : هر که دو روزش یکنواخت باشد مغبون است و هر که فردایش بدتر از امروزش باشد فریب خورده است و هر که کاستیهای خود را جستجو نکند پیوسته در کاستی ماند و هر که کاستی اش بپاید مرگ برایش بهتر است .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۷۷/۱۱۳ .

حدیث۱۷۱۰

امام صادق علیه السلام :

مَن کانَ رفیقا فی أمرِهِ نالَ ما یُریدُ مِنَ الناسِ .

امام صادق علیه السلام : هر که در کارهای خود ملایمت داشته باشد ، به آنچه از مردم می خواهد دست یابد .

الکافی : ۲/۱۲۰/۱۶ .

حدیث۱۷۱۱

امام صادق علیه السلام :

إن شِئتَ أن تُکرَمَ فَلِنْ ،وإن شِئتَ أن تُهانَ فاخشُنْ .

امام صادق علیه السلام : اگر می خواهی گرامی باشی ملایم باش و اگر می خواهی خوار شوی خشن باش .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۶۹/۱۰۹ .

حدیث۱۷۱۲

امام صادق علیه السلام :

الرَّوحُ والرّاحَةُ فی الرِّضا والیَقینِ ، والهَمُّ والحُزْنُ فی الشَّکِّ والسُّخطِ .

امام صادق علیه السلام : خوشی و آسایش در خشنودی و یقین است، و غم و اندوه در شکّ و ناخشنودی .

بحار الأنوار : ۷۱ / ۱۵۹ / ۷۵

حدیث۱۷۱۳

امام صادق علیه السلام :

مَن لم یَرضَ بما قَسَمَ اللّه ُ عزّوجلّ ، اِتَّهَمَ اللّه َ تعالی فی قَضائهِ .

امام صادق علیه السلام : هرکه به آنچه خداوند عز و جل قسمت کرده خشنود نباشد ، [در واقع] خداوند متعال را در قضایش متهم کرده است .

بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۰۲ / ۳۳

حدیث۱۷۱۴

امام صادق علیه السلام :
مَن رَضِیَ القَضاءَ أتی علَیهِ القَضاءُ وهُو مَأجُورٌ ومَن سَخِطَ القَضاءَ أتی علَیهِ القَضاءُ وأحبَطَ اللّه ُ أجرَهُ .
امام صادق علیه السـلام : قضای خداوند در هر حال جاری می شود ؛ بنابراین ، کسی که به آن خشنود باشد مأجور است و کسی که از آن ناخشنود باشد خداوند اجرش را از بین می برد .
بحار الأنوار : ۷۱/۱۳۹/۲۶ .

حدیث۱۷۱۵

امام صادق علیه السلام :
إنّ أعلَمَ الناسِ باللّه ِ أرْضاهُم بقَضاءِ اللّه ِ .
امام صادق علیه السلام : همانا خداشناسترین مردم ، خشنودترین آنها به قضای خداست .
بحار الأنوار : ۷۱/۱۵۸/۷۵

حدیث۱۷۱۶

امام صادق علیه السلام :
رَأسُ طاعَةِ اللّه ِ الرِّضا بما صَنَعَ اللّه ُ فیما أحَبَّ العَبدُ وفیما کَرِهَ .
امام صادق علیه السلام : خشنودی به آنچه خدا می کند ، چه خوشایند بنده باشد یا ناخوشایند او ، در رأس فرمانبری از خداست .
بحار الأنوار: ۷۱/۱۳۹/۲۸ .

حدیث۱۷۱۷

امام صادق علیه السلام :
لَم یَکُن رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله یقولُ لِشَیءٍ قد مَضی : لَو کانَ غَیرَهُ !
امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله هیچ گاه درباره چیزی که گذشته بود، نمی گفت: کاش جز این بود!
بحار الأنوار: ۷۱/۱۵۷/۷۵

حدیث۱۷۱۸

امام صادق علیه السلام :
رِضاعُ الیَهودیّةِ والنَّصرانیّهِ خَیرٌ مِن رِضاعِ الناصِبیّةِ .
امام صادق علیه السلام : شیر دایه یهودی و مسیحی بهتر از شیر دایه ناصبی (دشمن اهل بیت علیهم السلام) است .
وسائل الشیعة : ۱۵/۱۸۷/۱ .

حدیث۱۷۱۹

امام صادق علیه السلام :

الرُّشی فی الحُکمِ هُو الکُفرُ باللّهِ .

امام صادق علیه السلام : رشوه در قضاوت ، کفر ورزیدن به خداست .

الکافی : ۷/۴۰۹/۲ .

حدیث۱۷۲۰

امام صادق علیه السلام :

کَثرَةُ السُحتِ یَمحَقُ الرِّزقَ .

امام صادق علیه السلام : حرامخواری زیاد ، روزی را می برد .

تحف العقول : ۳۷۲ .

حدیث۱۷۲۱

امام صادق علیه السلام :

إنّ البِرَّ یَزِیدُ فی الرِّزقِ .

امام صادق علیه السلام : نیکی ، روزی را زیاد می کند .

بحار الأنوار: ۷۴/۸۱/۸۴

حدیث۱۷۲۲

امام صادق علیه السلام :

حُسنُ الخُلُقِ یَزِیدُ فی الرِّزقِ .

امام صادق علیه السلام : خوشخویی ، روزی را زیاد می کند .

بحار الأنوار: ۷۱/۳۹۶/۷۷.

حدیث۱۷۲۳

امام صادق علیه السلام :

مَن حَسَّنَ بِرَّهُ أهلَ بَیتِهِ زِیدَفی رِزقِهِ .

امام صادق علیه السلام : هرکه با خانواده خود نیکوکار باشد ، روزی اش زیاد شود .

. بحار الأنوار : ۶۹/۴۰۸/۱۱۷ .

حدیث۱۷۲۴

امام صادق علیه السلام :

مَنِ اهتَمَّ لِرزقِهِ کُتِبَ علَیهِ خَطِیئَةٌ .

امام صادق علیه السلام : هرکه غم روزی خود را بخورد ، برایش یک گناه محسوب شود .

الأمالی للطوسی: ۵۹۳/۳۰۰ .

حدیث۱۷۲۵

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّه َ عزّوجلّ جَعَلَ أرزاقَ المؤمنينَ مِن حيثُ لا يَحتَسِبُونَ ،وذلكَ أنَّ العَبدَ إذا لَم يَعرِفْ وَجهَ رِزقِهِ كَثُرَ دُعاؤهُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل روزی مؤمنان را از جایی می رساند که فکرش را هم نمی کنند ؛ علّتش هم این است که وقتی بنده نداند روزی اش از کجا خواهد رسید، زیاد دعا می کند .

الکافی : ۵/۸۴/۴ .

حدیث۱۷۲۶

امام صادق علیه السلام :

لِيَكُن طَلَبُكَ المَعيشَةَ فَوقَكَسبِ المُضَيِّعِ ، دُونَ طَلَبِ الحَريصِ الراضِی بالدنيا المُطمَئنِّ إلَيها ، ولكنْ أنزِلْ نفسَكَ مِن ذلكَ بمَنزِلَةِ المُنصِفِ المُتَعَفِّفِ تَرفَعُ نفسَكَ عن مَنزِلَةِ الواهِی الضَّعيفِ وتَكتَسِبُ ما لابُدَّ للمُؤمنِ مِنهُ .

امام صادق علیه السلام : بایـد طلب تو در کسب معیشت بالاتر از کسی باشد که کسب معیشت را فرو گذاشته و پایین تر از طلب شخص حریصی که به دنیا خشنود و دل بسته است؛ بلکه میانه رو و خویشتندار باش و از سستی و تنبلی دوری کن و برای کسب آنچه [از روزی که]مؤمن را گریزی از آن نیست، تلاش کن .

بحار الأنوار : ۱۰۳/ ۳۳/ ۶۳ .

حدیث۱۷۲۷

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّه َ تعالى وَسَّعَ أرزاقَ الحَمقى لِيَعتَبِرَ العُقَلاءُ ويَعلَمُوا أنّ الدنيا ليسَ يُنالُ ما فيها بِعَمَلٍ ولا حِيلَةٍ .

امام صادق علیه السلام : خدای تعالی روزی احمقان را فراخ گردانید تا خردمندان درس عبرت بگیرند و بدانند که دنیا نه با تلاش و کوشش به دست می آید و نه با زرنگی و تدبیر .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۳۴/۶۳ .

حدیث۱۷۲۸

امام صادق علیه السلام :

إن كانَ الرِّزقُ مَقسومافالحِرصُ لِماذا ؟!

امام صادق علیه السلام : اگر روزی مقدّر است ، پس حرص زدن چرا؟!

الأمالی للصدوق : ۵۶/ ۱۲ .

حدیث۱۷۲۹

امام صادق علیه السلام :

صِلْ رَحِمَکَ ولو بِشَربَةٍ مِنماءٍ، وأفضَلُ ما تُوصَلُ بِهِ الرَّحِمُ کَفُّ الأذی عَنها.

امام صادق علیه السلام : حتی اگر شده با نوشاندن جرعه ای آب، با خویشاوندت صله رحم کن و بهترین صله رحم، آزار نرساندن به خویشاوند است .

الکافی : ۲/۱۵۱/۹ .

حدیث۱۷۳۰

امام صادق علیه السلام :

الذُّنوبُ التی تُعَجِّلُ الفَناءَقَطیعَةُ الرَّحِمِ .

امام صادق علیه السلام : از جمله گناهانی که مرگ و نابودی را شتاب می بخشد ، قطع رحم است .

بحار الأنوار:۷۴/۹۴/۲۳.

حدیث۱۷۳۱

امام صادق علیه السلام :

إنّ الرَّجعَةَ لَیست بعامَّةٍ ،وهِی خاصّةٌ لا یَرجِعُ إلّا مَن مَحَضَ الإیمانَ مَحضا أو مَحَضَ الشِّرکَ مَحضا .

امـام صادق علیه السـلام : رجعت، همگانی نیست بلکه خاص است و فقط کسانی به دنیا باز می گردنـد که مؤمن خالص یا مشـرک محض باشند .

بحار الأنوار : ۵۳/۳۹/۱ .

حدیث۱۷۳۲

امام صادق علیه السلام :

أوَّلُ مَن یَرجِعُ إلی الدنیا ، الحسینُ بنُ علیٍّ علیه السلام فیُمَلِّکُ حتّی یَسقُطَ حاجِباهُ علی عَینَیهِ مِن الکِبَرِ .

امام صادق علیه السـلام : نخستین کسی که به دنیا بر می گردد حسین بن علی علیه السلام است. او چندان فرمانروایی می کند که بر اثر پیری، ابروانش بر روی چشمانش فرو می افتد .

بحار الأنوار : ۵۳/ ۴۶/ ۱۹

حدیث۱۷۳۳

امام صادق علیه السلام :

واللّه ِ لا تَذهَبُ الأیّامُ واللّیالی حتّی یُحییَ اللّه ُ المَوتی ویُمیتَ الأحیاءَ ، ویَرُدَّ الحَقَّ إلی أهلِهِ ، ویُقِیمَ دینَهُ الذی ارتَضاهُ لِنَفسِهِ .

امام صادق علیه السـلام : به خدا سوگند که روزها و شـبها به سر نیاید تا آن که خداوند مردگان را زنده کند و زندگان را بمیراند و حق را به اهلش باز گرداند و دین برگزیده خود را بر پا دارد (بر جهان حاکم گرداند) .

بحار الأنوار : ۵۳/ ۱۰۲/ ۱۲۵

حدیث۱۷۳۴

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئِلَ عن قَومٍ يَعمَلُونَ بالمَعاصِى ويَقولونَ : نَرجُو ، فلا يَزالُونَ كذلكَ حتّى يَأتِيَهُمُ الموتُ ؟ ـ : هؤلاءِ قَومٌ يَتَرَجَّحُونَ فى الأمانِيِّ كَذَبوا لَيسُوا براجِينَ ،إنّ مَن رَجا شَيئا طَلَبَهُ ومَن خافَ مِن شىءٍ هَرِبَ مِنهُ .

امام صادق علیه السلام ـ هنگامی که به ایشان عرض شد : عدّه ای هستند که گناه می کنند و می گویند ما [به رحمت خدا]امیدواریم و پیوسته در همین حالند تا مرگشان در رسد ـ فرمود : اینها مردمانی هستند که در آرزوها و خیالات خود غرقند . دروغ می گویند . آنها امیدوار نیستند ؛ زیرا هرکه به چیزی امید داشته باشد در طلب آن می کوشد و هرکه از چیزی بترسد از آن می گریزد .

الکافی : ۲/۶۸/۵ .

حدیث۱۷۳۵

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا بلَغهُ أنّ رَجلًا كانَ يَأكُلُ الرِّبا ويُسَمِّيهِ اللِّباءَ ـ : لئن أمكَنَنِى اللّه ُ عزّوجلّ (مِنهُ) لَأضرِبَنَّ عُنُقَهُ .

امام صادق علیه السلام ـ آنگاه که به ایشان خبر رسید مردی ربا می خورد و اسم آن را «لباء» می گذارد ـ فرمود : اگر خداوند عز و جل مرا بر او چیره گرداند، هر آینه گردنش را خواهم زد .

الکافی : ۵/۱۴۷/۱۱ .

حدیث۱۷۳۶

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عن عِلَّةِ تحريمِ الرِّبا ـ : لئلّا يَتَمانَعَ الناسُ المَعروفَ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از علّت تحریم ربا ـ فرمود : تا این که مردم از احسان کردن به یکدیگر دریغ نورزند .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۰۱/۳۲

حدیث۱۷۳۷

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سَألَهُ هِشامُ بنُ الحَكَمِ عن عِلَّةِ تَحريمِ الرِّبا ـ : إنّهُ لَو كانَ الرِّبا حلالاً لَتَرَكَ الناسُ التِّجاراتِ وما يَحتاجونَ إلَيهِ فحَرَّمَ اللّه ُ الرِّبا لتَفِرَّ

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به پرسش هشام بن حکم از علّت تحریم ربا ـ فرمود : اگر ربا حلال بود ، مردم کار تجارت و کسب مایحتاج خود را رها می کردند . پس خداوند ربا را حرام فرمود ، تا مردم از حرامخواری دست کشیده به تجارت و خرید و فروش روی آورند و به یکدیگر قرض دهند .

فی وسائل الشیعة (۱۲/۴۲۴/۸) : «لِتنفر الناس من الحرام إلى الحلال وإلى التجارات من البيع والشراء ، فيبقى ذلك بينهم فى القرض» .

حدیث۱۷۳۸

امام صادق علیه السلام :

آكِلُ الرِّبا لا يَخرُجُ مِنَ الدنيا حتّى يَتَخَبَّطَهُ الشيطانُ .

امام صادق علیه السلام : ربا خوار از دنیا نرود ، تا آن که شیطان آشفته سرش کند .

تفسیر العیّاشی : ۱/۱۵۲/۵۰۳ .

حدیث۱۷۳۹

امام صادق علیه السلام :

لَیسَ لِحاقِنٍ رأیٌ .

امام صادق علیه السلام : کسی که در فشار بول است ، نباید نظر بدهد .

الأمالی للطوسی : ۳۰۱/۵۹۵ .

حدیث۱۷۴۰

امام صادق علیه السلام :

المُستَبِدُّ برأیِهِ مَوقوفٌ علی مَداحِضِ الزَّلَلِ .

امام صادق علیه السلام : آدم خودْ رأی ، بر لبه لغزشگاهها ایستاده است .

بحار الأنوار : ۷۵/۱۰۵/۴۱ .

حدیث۱۷۴۱

امام صادق علیه السلام :

مَن عَمِلَ حَسَنَةً سِرّا کُتِبَت لَهُ سِرّا ، فإذا أقَرَّ بها مُحِیَتْ وکُتِبَت جَهرا ، فإذا أقَرَّ بها ثانیا مُحِیَت وکُتِبَت ریاءً .

امام صادق علیه السلام : هر که در نهان کار نیک انجام دهد ، برایش نهانی نوشته می شود و چون آن را به زبان آورد ، آن عمل نهانی پاک می شود و عملی آشکار نوشته می گردد و اگر برای دومین بار به زبان آورد عمل آشکار هم پاک می شود و برایش عمل ریاکارانه می نویسند.

عدّة الداعی : ۲۲۱ .

حدیث۱۷۴۲

امام صادق علیه السلام :

یُجاءُ بعَبدٍ یَومَ القِیامَةِ قدصَلّی فیقولُ : یا ربِّ صَلَّیتُ ابتِغاءَ وَجهِکَ فیُقالُ لَهُ : بل صَلَّیتَ لِیُقالَ ما أحسَنَ صلاةَ (فلانٍ)

امام صادق علیه السلام : در روز رستاخیز بنده ای را که نماز خوانده ، می آورند . او می گوید : پروردگارا! من برای رضای تو نماز خواندم ؛ امّا به او گفته شود : نه ، بلکه برای آن نماز خواندی که گفته شود چه نماز خوبی می خواند . او را به دوزخ برید .

ما بین الهلالین أثبتناه من بحار الأنوار : ۷۲/۳۰۱/۴۴ .

حدیث۱۷۴۳

امام صادق علیه السلام :

إیّاکَ والریاءَ؛ فإنّهُ مَن عَمِلَ لِغَیرِ اللّه ِ وَکَلَهُ اللّه ُ إلی مَن عَمِلَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : از ریاکاری بپرهیز ؛ زیرا هر که برای غیر خدا کاری کند ، خدا او را به همان کسی که برایش کار کرده است واگذارد .

الکافی : ۲/۲۹۳/۱ .

حدیث۱۷۴۴

امام صادق علیه السلام :

الرؤیا علی ثلاثهِ وُجوهٍ :بِشارَهٌ مِنَ اللّهِ للمُؤمنِ ، وتَحذیرٌ مِنَ الشیطانِ ، وأضغاثُ أحلامٍ .

امام صادق علیه السلام : رؤیا سه گونه است : نویدی از جانب خدا به مؤمن ، ترسی که شیطان می افکند، و خوابهای آشفته .

الکافی : ۸/۹۰/۶۱ .

حدیث۱۷۴۵

امام صادق علیه السلام :

طَلَبتُ الرئاسَهَ فَوَجَدتُها فی النَّصیحَهِ لِعِبادِ اللّهِ .

امام صادق علیه السلام : ریاست را جستم ، و آن را در خیر خواهی برای بندگان خدا یافتم .

مستدرک الوسائل : ۱۲/۱۷۳/۱۳۸۱۰ .

حدیث۱۷۴۶

امام صادق علیه السلام :

مَن طَلَبَ الرئاسهَ هَلَکَ .

امام صادق علیه السلام : هر که جویای ریاست باشد ، نابود شود .

الکافی : ۲/۲۹۷/۲

حدیث۱۷۴۷

امام صادق علیه السلام :

إیّاکُم وهؤلاءِ الرؤساءَ الذینَ یَترأّسُونَ ، فَوَاللّهِ ما خَفَقَتِ النِّعالُ خَلفَ رَجُلٍ إلّا هَلَکَ وأهلَکَ .

امام صادق علیه السلام : از این سران ریاست پیشه بپرهیزید ؛ زیرا به خدا سوگند که کفشها در پی مردی به صدا در نیاید مگر آن که او هلاک شود و دیگران (پیروانش) را نیز به هلاکت اندازد .

الکافی : ۲/۲۹۷/۳

حدیث۱۷۴۸

امام صادق علیه السلام :

جاءَ رَجُلٌ إلی رسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله فقالَ : یارسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آله ، کَثُرَت ذُنُوبی وضَعُفَ عَمَلِی ، فقالَ رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله : أکثِرِ السُّجودَ فإنّه یَحُطُّ الذُّنوبَ کما تَحُطُّ الرِّیحُ وَرَقَ الشَّجَرِ .

امام صادق علیه السلام : مردی خدمت پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آمدو عرض کرد : ای رسول خدا! گناهانم زیاد شده و اعمالم سست [و انـدک]گشـته است . رسول خدا صـلی الله علیه و آله فرمود : زیاد سـجده کن ؛ زیرا همچنان که باد، برگ درختان را فرو می ریزاند ، سجده گناهان را می ریزاند .

الأمالی للصدوق : ۵۸۹/۸۱۴ .

حدیث۱۷۴۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ للّه ِ عزّ ذِکرُهُ ملائکةً یُسقِطونَ الذُّنوبَ عن ظُهورِ شِیعَتِنا کما تُسقِطُ الرِّیحُ الوَرَقَ مِنَ الشَّجَرِ فی أوانِ سُقُوطِهِ ، وذلکَ قولُهُ عزّوجلّ : «یُسَبِّحُونَ بحَمدِ رَبِّهِم ویَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِینَ آمَنوا»

امام صادق علیه السلام : خداوند ، که یادش بر فرازباد ، فرشتگانی دارد که گناهان را از دوش شیعیان ما فرو می ریزانند همچنان که باد، برگ درختان را که در آستانه ریزش است فرومی ریزاند. و این سـخن خداوند عز و جلاست آن جا که می فرماید: «به ستایش پروردگارشان تسبیح می گویند و برای مؤمنان آمرزش می خواهند» . به خدا سوگند که مقصود [از مؤمنان]کسی جز شما نیست .

غافر : ۷ .

حدیث۱۷۵۰

امام صادق علیه السلام :

إنّ حُسنَ الخُلُقِ یُذِیبُ الخَطیئةَ کما تُذِیبُ الشمسُ الجَلیدَ ، وإنّ سوءَ الخُلقِ لَیُفسِدُ العَمَلَ کما یُفسِدُ الخَلُّ العَسَلَ .

امام صادق علیه السـلام : همانا خوشـخویی گناه راذوب می کنـد ، همچنان که آفتاب شـبنم را، و بـدخویی کردار را تباه می سازد ، همچنان که سرکه عسل را .

بحار الأنوار : ۷۱/۳۹۵/۷۴ .

حدیث۱۷۵۱

امام صادق علیه السلام :

إنّ الهَمَّ لَیَذهَبُ بِذُنوبِ المُسلِمِ .

امام صادق علیه السلام : همانا غم و اندوه، گناهان مسلمان را می برد .

الدعوات : ۱۲۰/ ۲۸۵ .

حدیث۱۷۵۲

امام صادق علیه السلام :

إذا أرادَ اللّه ُ بعَبدٍ خیراً عَجَّلَ عُقوبَتَهُ فی الدنیا ، وإذا أرادَ بعَبدٍ سوءاً أمسَکَ علَیهِ ذُنوبَهُ حتّی یوافِیَ بها یومَ القیامةِ .

امـام صـادق علیه السـلام : هر گاه خداونـد خوبی بنـده ای را بخواهـد در همین دنیا کیفرش دهـد و چون برای بنـده ای بـد بخواهد گناهانش را نگه دارد تا در روز قیامت کیفر بیند .

بحار الأنوار : ۸۱/۱۷۷/۱۸

حدیث۱۷۵۳

امام صادق علیه السلام :
مَن یَموتُ بالذُّنوبِ أكثَرُ مِمَّن یَموتُ بِالآجالِ .
امام صادق علیه السلام : شمار كسانی كه بر اثر گناهان می میرند بیشتر از كسانی است كه به اجل می میرند.
الأمالی للطوسی : ۷۰۱/۱۴۹۸ .

حدیث۱۷۵۴

امام صادق علیه السلام :
إنّ الرَّجُلَ یُذنِبُ الذنبَ فَیُحرَمُ صلاةَ اللیلِ ، وإنّ العَمَلَ السَـیِّءَ أسرَعُ فی صاحِبِهِ مِنَ السِّكِّینِ فی اللَّحمِ .
امـام صادق علیه السـلام : همانا انسان گناهی می كنـد و به سـبب آن از نماز شب محروم می شود . و همانا سـرعت تأثیر كار بـد در آدمی از سرعت تأثیر كارد در گوشت بیشتر است .
الكافی : ۲/۲۷۲/۱۶ .

حدیث۱۷۵۵

امام صادق علیه السلام :
ما أنعَمَ اللّه ُ علی عبدٍ نِعمَةً فَسَلَبَها إیّاهُ حتّی یُذنِبَ ذَنباً یَستَحِقُّ بذلكَ السَّلبَ .
امام صادق علیه السلام : خداوند هر نعمتی را كه به بنده ای داد از او نگرفت مگر به سبب گناهی كه سزاوار سلب آن نعمت شد .
بحار الأنوار : ۷۳/۳۳۹/۲۱ .

حدیث۱۷۵۶

امام صادق علیه السلام :
إذا أذنَبَ الرجُلُ خَرَجَ فیقَلبِهِ نُكْتَةٌ سَوْداءُ ، فإن تابَ انمَحَتْ ، وإن زادَ زادَتْ حتّی تَغلِبَ علی قَلبِهِ فلا یُفلِحُ بَعدَها أبداً .
امام صادق علیه السلام : هر گاه آدمی گناهی كند نقطه سیاهی
در دلش پدیـد می آیـد . اگر توبه كرد آن نقطه پـاك می شود و اگر بـاز هم گناه كرد آن نقطه بزرگتر می شود ، تا جایی كه همه دلش را فرا می گیرد و زان پس هرگز روی رستگاری را نمی بیند .
بحار الأنوار : ۷۳/۳۲۷/۱۰ .

حدیث۱۷۵۷

امام صادق علیه السلام :
الكبائرُ سَـبعٌ : قَتلُ المؤمنِ مُتَعَمِّداً ، وقـذفُ المُحصَـنَةِ ، والفِرارُ مِنَ الزَّحفِ ، والتَّعَرُّبُ بعـدَ الهِجرَةِ ، وأكلُ مالِ الیتیمِ ظُلماً ، وأكلُ الرِّبا بعدَ البَیِّنَةِ ، وكُلُّ ما أوجَبَ اللّه ُ علیهِ النارَ .
امـام صـادق علیه السـلام : گناهـان كبیره هفت تـاست : كشـتن عامـدانه مؤمن ، تهمت زدن به زن پاكـدامن ، فرار از میـدان جهاد با

دشمن ، تعرّب بعد از هجرت ، خوردن به ناحق مال یتیم ، رباخواری بعد از دانستن [حرمت آن] و هر چیزی که خداوند به سبب آن آتش دوزخ را واجب کرده است .
الکافی : ۲/ ۳/ ۲۷۷ .

حدیث۱۷۵۸

امام صادق علیه السلام :
مَن أحَبَّ الحیاةَ ذَلَّ .
امام صادق علیه السلام : هر که شیفته زندگی شود، خوار گردد .
الخصال : ۱۲۰/۱۱۰ .

حدیث۱۷۵۹

امام صادق علیه السلام :
إنَّ اللّه َ تَبارَکَ وتعالی فَوَّضَ إلی المؤمنِ کُلَّ شیءٍ إلّا إذلالَ نَفسِهِ .
امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی اختیار هر کاری را به مؤمن داده است ، مگر اختیار خوار کردن خویشتن را .
الکافی : ۵/۶۳/۳ .

حدیث۱۷۶۰

امام صادق علیه السلام :
لایَکتُبُ المَلَکُ إلّا ما یَسمَعُ ، قالَ اللّه ُ عزّوجلّ : «وَاذْکُرْ رَبَّکَ فی نَفسِکَ» : لا یَعلمُ ثوابَ ذلکَ الذِّکرِ فی نَفسِ العَبدِ غیرُ اللّه ِ تعالی .
امام باقر یا امام صادق علیهماالسلام : فرشته ننویسد جز آنچه را که می شنود . خداوند عز و جلفرموده است : «و پروردگارت را در دل خود یاد کن» . [اندازه]ثواب این ذکر درونی بنده را کسی جز خداوند متعال نمی داند .
بحار الأنوار : ۵/۳۲۲/۷ .

حدیث۱۷۶۱

امام صادق علیه السلام :
الذِّکرُ ذِکرانِ: ذِکرٌ خالِصٌ یُوافِقُهُ القَلبُ ، وذِکرٌ صارِفٌ یَنفِی ذِکرَ غَیرِهِ .
امام صادق علیه السلام : ذکر بر دو گونه است : ذکر خالص که با دل سازگار و همراه است و ذکر بازدارنده که یاد هر کس جز او را از دل می برد .
بحار الأنوار : ۹۳ / ۱۵۹ / ۳۳

حدیث۱۷۶۲

امام صادق علیه السلام :

اِجعَلْ ذِكرَ اللّهِ مِن أجلِ ذِكرِهِ لكَ ،فإنّهُ ذَكَرَكَ وهُو غَنِيٌّ عنكَ فَذِكرُهُ لكَ أجَلُّ وأشهى وأتَمُّ مِن ذِكرِكَ لَهُ وأسبَقُ ... فَمَن أرادَ أن يَذكرَ اللّهَ تعالى فَلْيَعلَمْ أنَّهُ ما لَم يَذكُرِ اللّهُ العَبدَ بالتوفيقِ لِذِكرِهِ لا يَقدِرُ العَبدُ عَلى ذِكرِهِ .

امام صادق علیه السلام : یاد خدا را بدان سبب دان که او به یاد توست ، او تو را یاد می کند در حالی که بی نیاز از توست . پس یاد او از تو ارزشمندتر و خواستنی تر و کاملتر و پیش تر است تا یاد تو از او . . . بنابراین ، هر که می خواهد خداوند متعال را یاد کند باید بداند که اگر خداوند توفیق یاد خود را به یاد بنده نیاورد ، بنده قادر به ذکر و یاد او نیست .

بحار الأنوار : ۹۳ / ۱۵۸ / ۳۳

حدیث۱۷۶۳

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «ولَذِكْرُ اللّهِ أكبَرُ»

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه: «ویاد خدا بزرگتر است» ـ فرمود : خدا را به یاد داشتن، هنگام رو به رو شدن با حلال و حرام خدا .

العنکبوت : ۴۵ .

حدیث۱۷۶۴

امام صادق علیه السلام :

إنّ الصاعِقَةَ لا تُصِيبُ ذاكِراً للّهِ عزّوجلّ .

امام صادق علیه السلام : صاعقه به یاد کننده خداوند عز و جلگزند نمی رساند .

الأمالی للصدوق : ۵۵۰/۷۳۴ .

حدیث۱۷۶۵

امام صادق علیه السلام :

قالَ اللّهُ تعالى : ابنَ آدمَ ،اُذكُرْنی فی نَفسِكَ أذكُرْكَ فی نَفسی . ابنَ آدمَ اُذكُرنی فی الخَلاءِ أذكُرْكَ فی خَلاءٍ . ابنَ آدمَ اُذكُرنی فی مَلَأٍ أذكُرْكَ فی مَلَأٍ خَيرٍ

مِن مَلَئِكَ .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال فرمود : ای پسرآدم! در درون خود به یاد من باش تا من نیز در جانم به یاد تو باشم ؛ ای پسر آدم! در خلوت به یاد من باش تا در خلوت به یاد تو باشم ؛ ای پسر آدم! در میان جمع مرا یاد کن تا تو را در میان

جمعی بهتر از جمع تو یاد کنم .

بحار الأنوار : ۹۳/۱۵۸/۳۱ .

حدیث۱۷۶۶

امام صادق علیه السلام :

قالَ موسى علیه السلام : يا ربِّ ، إنّی أكونُ فی حالٍ اُجِلُّكَ أن أذكُرَكَ فيها . قالَ : يا موسى ، اُذكُرْنی على كُلِّ حالٍ .

امام صادق علیه السلام : موسی علیه السلام عرض کرد : پروردگارا! [گاه]من در حالی هستم که شأن تو را بالاتر از آن می دانم که یادت کنم . خداوند فرمود : ای موسی! مرا در همه حال یاد کن .

بحار الأنوار : ۸۰/۱۷۶/۲۱ .

حدیث۱۷۶۷

امام صادق علیه السلام :

أكثِرُوا ذِكرَ اللّهِ ما استَطَعتُم فی كُلِّ ساعةٍ مِن ساعاتِ الليلِ والنهارِ ، فإنَّ اللّهَ أمَرَ بكَثرَةِ الذِكرِ لَهُ .

امام صادق علیه السـلام : تا آن جا که می توانید در تمام لحظات و ساعات شب و روز خدا را بسیار یاد کنید ؛ زیرا خداوند به بسیار یاد کردن خود فرمان داده است .

الکافی : ۸/۷/۱

حدیث۱۷۶۸

امام صادق علیه السلام :

تَسبيحُ فاطمةَ الزهراءِ عليهاالسلامِمِنَ الذِكرِالكثيرِ الذی قالَ اللّهُ عزّوجلّ : «اُذْكُرُوا اللّهَ ذِكْراً كثيراً» .

امام صادق علیه السـلام : تسبیـح فاطمه زهرا علیهاالسـلام از جمله همان ذکر کثیر است که خداونـد عز و جل فرموده است : «خدا را بسیار یاد کنید» .

الکافی : ۲/۵۰۰/۴ .

حدیث۱۷۶۹

امام صادق علیه السلام :

خَفِّفوا الدَّينَ ، فإنّ فی خِفَّةِ الدَّينِ زيادَةَ العُمُرِ .

امام صادق علیه السلام : کمتر وام بگیرید که کم قرض داشتن، عمر را زیاد می کند .

بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۴۵/۲۱ .

حدیث۱۷۷۰

امام صادق علیه السلام :

مَن دَخَلَ فی هذا الدِّينِ بالرِّجالِ أخرَجَهُ مِنهُ الرِّجالُ كما أدخَلُوهُ فيهِ ، ومَن دَخَلَ فيهِ بِالكِتابِ والسُّنَّةِ زالَتِ الجبالُ قَبلَ أن يَزولَ .

امام صادق علیه السلام : هر که از طریق [مجذوب شدن به شخصیت] اشخاص به این دین در آید همان اشخاص همچنان که او را به آن در آورده انـد از آن خـارجش کننـد و کسـی که از طریق کتـاب و سنّت به این دین وارد شود ، کوههـا بجنبنـد و او نجنبـد (در عقیده و دینش متزلزل نشود) .

بحار الأنوار : ۲/۱۰۵/۶۷ .

حدیث۱۷۷۱

امام صادق علیه السلام :

مَن عَرَفَ دینَهُ مِن کتابِ اللّه

عزّوجلّ زالَتِ الجِبالُ قبلَ أن یَزُولَ ، ومَن دَخَلَ فیأمرٍ بِجَهلٍ خَرَجَ منهُ بِجَهلٍ.

امام صادق علیه السلام : کسی که دینش را از طریق کتاب خداوند عز و جل بشناسد، اگر کوهها از جای خود بجنبند، او در دین خود متزلزل نشود و کسی که ندانسته عقیده ای را بپذیرد ندانسته هم از آن خارج شود .

بحار الأنوار : ۲۳/۱۰۳/۱۱

حدیث۱۷۷۲

امام صادق علیه السلام :

لادِینَ لِمَن لاعَهدَله .

امام صادق علیه السلام : کسی که پایبند عهد و پیمان نیست دین ندارد .

بحار الأنوار : ۸۴/۲۵۲/۴۷ .

حدیث۱۷۷۳

امام صادق علیه السلام :

کُلُّ مَن لم یُحِبَّ علی الدِّینِ ولم یُبغِضْ علی الدِّینِ فلا دینَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : هر که به خاطر دین ، حبّ و بغض نداشته باشد ، دین ندارد .

الکافی : ۲/۱۲۷/۱۶ .

حدیث۱۷۷۴

امام صادق علیه السلام :

لا دِینَ لِمَن دانَ بولایةِ إمامٍ جائرٍ لَیسَ مِنَ اللّه .

امام صادق علیه السلام : کسی که خود را به ولایت (حاکمیت) پیشوای ستمگر غیر خدایی ملتزم کند ، دین ندارد .

بحار الأنوار : ۷۲/۱۳۵/۱۹

حدیث۱۷۷۵

امام صادق علیه السلام :

ـ کانَ یقولُ عندَ المُصیبةِ ـ : الحمدُ للّه الذی لم یَجعَلْ مُصِیبَتِی فی دِینِی .

امام صادق علیه السلام ـ به هنگام مصیبت ـ می فرمود : خدا را سپاس و ستایش که مصیبت مرا در دینم قرار نداد .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۶۸/۱۸۳ .

حدیث۱۷۷۶

امام صادق علیه السلام :

آفَةُ الدِّینِ : الحَسَدُ والعُجبُ والفَخرُ .

امام صادق علیه السلام : آفت دین ، حسادت است و خودپسندی و فخر فروشی .

الکافی : ۲/۳۰۷/۵ .

حدیث۱۷۷۷

امام صادق علیه السلام :

کـانَ أمیرُالمؤمنینَ علیه السـلام کثیراً مّـا یقولُ فی خُطبتِهِ : یـا أیّهـا النـاسُ ، دِینَکُم دِینَکم !! فـإنّ السـیّئةَ فیهِ خیرٌ مِن الحَسَـنةِ فی غَیرِهِ ، والسیّئةَ فیهِ تُغفَرُ ، والحَسَنةَ فی غیرِهِ لا تُقبَلُ .

امـام صادق علیه السـلام : امیر المؤمنین علیه السـلام درسـخنرانی های خود این جمله را بسـیار می فرمود : ای مردم! دینـدار باشـید ، دیندار! اگر گناه کنید و دیندار باشـید بهتر است از این که نیکی کنید و بی دین باشـید ؛ زیرا گناه، در آن آمرزیده می شود و نیکی در بی دینی پذیرفته نمی شود .

الکافی : ۲/۴۶۴/۶ .

حدیث۱۷۷۸

امام صادق علیه السلام :

فی طِینِ قبرِ الحسینِ علیه السلام الشِّفاءُ مِن کلِّ داءٍ وهُوَ الدواءُ الأکبَرُ .

امام صادق علیه السلام : در تربت قبر حسین علیه السلام شفای هر دردی است و آن بزرگترین داروست .

بحار الأنوار : ۱۰۱/۱۲۳/۱۸ .

حدیث۱۷۷۹

امام صادق علیه السلام :

لا یَضُـرُّ المَریضَ ما حَمَیتَ عنهُ الطَّعامَ .

امام صادق علیه السلام : پرهیز از غذا ، به بیمار زیانی نمی رساند .

بحار الأنوار : ۶۲/۱۴۰/۲ .

حدیث۱۷۸۰

امام صادق علیه السلام :

لا تَنفَعُ الحِمیَةُ لمریضٍ بعدَ سبعَةِ أیّامٍ .

امام صادق علیه السلام : [آغاز] پرهیز ، پس از هفت روز برای بیمار سودی ندارد .

الکافی : ۸/۲۹۱/۴۴۲ .

حدیث۱۷۸۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ نبيّاً مِنَ الأنبياءِمَرِضَ ، فقالَ : لا أتَداوى حتّى يكونَ الذى أمرَضَنِى هُو الذى يَشفينِى ، فأوحَى اللّه ُ تعالى إلَيهِ: لا أشفِيكَ حتّى تَتَداوى ، فإنَّ الشِّفاءَ مِنّى .

امام صادق علیه السلام : یکی از پیامبران بیمار شد ؛پس گفت : خود را درمان نمی کنم تا همو که بیمارم کرده است شفایم دهد . خداوند تعالی به او وحی کرد که : تا خود را درمان نکنی شفایت ندهم ؛ زیرا شفا دادن از من است .

بحار الأنوار:۶۲/۶۶/۱۵.

حدیث۱۷۸۲

امام صادق علیه السلام :

آخِرُ نبيٍّ يَدخُلُ الجنّةَ سُليمانُ بنُ داوود عليه السلام ، وذلك لِما اُعطِيَ فى الدنيا .

امام صادق علیه السلام : آخرین پیامبری که وارد بهشت می شود سلیمان بن داوود علیه السلام است ؛ و این بدان سبب است که دنیا به او داده شد .

بحار الأنوار : ۱۴/۷۴/۱۶ .

حدیث۱۷۸۳

امام صادق علیه السلام :

الدنيا سِجنُ المؤمنِ والقَبرُ حِصنُهُ والجنّةُ مَأواهُ ، والدنيا جَنَّةُ الكافِرِ والقبرُ سِجنُهُ والنارُ مَأواهُ .

امام صادق علیه السلام : دنیا، زندان مؤمن است و گور،دژ او و بهشت، جایگاهش، و دنیا بهشت کافر است و گور زندان او و آتش جایگاهش .

الخصال : ۱۰۸/۷۴ .

حدیث۱۷۸۴

امام صادق علیه السلام :

مَن أصبَحَ وأمسى والدنيا أكبَرُ هَمِّهِ جَعَلَ اللّه ُ تعالى الفَقرَ بينَ عَينَيهِ وشَتَّتَ أمرَهُ ولم يَنَلْ مِن الدنيا إلّا ما قَسَمَ اللّه ُ له ، ومَن أصبَحَ وأمسى والآخرةُ أكبَرُ هَمِّهِ جَعَلَ اللّه ُ تعالى الغِنى فى قلبِهِ وجَمَعَ لَهُ أمرَهُ .

امام صادق علیه السلام : کسی که شب و روز بزرگترین همّ و غمش دنیا باشد، خداوند متعال فقر را در برابر چشمانش قرار دهد و کارش را پریشان سازد و از دنیا جز به آنچه خداوند قسمتش کرده است نرسد وکسی که شب و روز بزرگترین همّ و غمش آخرت باشد خداوند متعال دلش را بی نیاز گرداند و کارش را سامان دهد .

الکافی : ۲/۳۱۹/۱۵ .

حدیث۱۷۸۵

امام صادق علیه السلام :

إن كانتِ الدنيا فانيَةً فالطُّمأنينَةُ إلَيها لِماذا ؟!

امام صادق علیه السلام : اگر دنیا فناپذیر است، پس دل خوش کردن به آن چرا؟

بحار الأنوار : ۷۳/۸۸/۵۴ .

حدیث۱۷۸۶

امام صادق علیه السلام :

مَن کَثُرَ اشتِباکُهُ بالدنیا کانَ أشَدَّلحَسرَتِهِ عند فِراقِها .

امام صادق علیه السلام : هر که بیشتر به دنیا بچسبد ،هنگام جدایی از آن، بیشتر افسوس خورد .

الکافی : ۲/۳۲۰/۱۶ .

حدیث۱۷۸۷

امام صادق علیه السلام :

مَن تَعَلَّقَ قلبُهُ بالدنیا تَعَلَّقَ قلبُهُ بثلاثِ خصالٍ : هَمٍّ لا یَفنی ، وأمَلٍ لا یُدرَکُ ، ورجاءٍ لا یُنالُ .

امام صادق علیه السلام : هر که به دنیا دل بندد به سه چیز دل بسته است : اندوه بی پایان و آرزوی دست نیافتنی و امید نارسیدنی .

الکافی : ۲/۳۲۰/۱۷

حدیث۱۷۸۸

امام صادق علیه السلام :

رأسُ کلِّ خطیئةٍ حُبُّ الدنیا .

امام صادق علیه السلام : منشأ هر گناهی دنیا دوستی است .

الکافی : ۲/۳۱۵/۱ .

حدیث۱۷۸۹

امام صادق علیه السلام :

ما منزلةُ الدنیا مِن نفسی إلّا بمنزلةِ المیتةِ ، إذا اضطُرِرتُ إلیها أکَلتُ مِنها .

امام صادق علیه السلام : دنیا در نظر من چونان مرداراست ، که هر گاه ناچار شوم از آن می خورم.

بحار الأنوار : ۷۸/۱۹۳/۷

حدیث۱۷۹۰

امام صادق علیه السلام :

اِعرِفْ طُرُقَ نجاتِکَ وهلاکِکَ کی لا تـدعُوَ اللّه َ بشـیءٍ منهُ هلاکُکَ وأنتَ تَظُنُّ فیهِ نجاتَکَ ، قالَ اللّه ُ عزّوجلّ: «ویَدْعُ الإنسانُ بِالشَّرِّ دُعاءَهُ بِالخَیرِ و َکانَ الإنسانُ عَجولاً» .

امام صادق علیه السـلام : راههای نجات و نابودی خودت را بشـناس، تا مبادا از خدا چیزی را به گمان این که نجات تو در آن است بخواهی ، حال آن که سـبب نابودی تو می شود. خداونـد عزّوجلّ فرموده است : «انسان به دعا شـرّی را می طلبـد چنان که گویی به

دعا خیری را می جوید . و آدمی شتابزده است» .

بحار الأنوار : ۹۳/۳۲۲/۳۶ .

حدیث۱۷۹۱

امام صادق علیه السلام :

یَتَمَنّی المؤمنُ أ نّه لم یُستَجَبْ لَهُ دَعوَةٌ فی الدنیا مِمّا یَری مِن حُسنِ الثوابِ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن پاداش نیک (چشمگیر) آخرت را که می بیند آرزو می کند کاش هیچ دعایی از او در دنیا مستجاب نمی شد .

الکافی : ۲/۴۹۱/۹ .

حدیث۱۷۹۲

امام صادق علیه السلام :

قالَ اللّه ُ تعالی : وعِزَّتیوجلالی وعَظَمَتی وبَهائی ، إنّی لَأَحمِی وَلِیّی أن اُعطِیَهُ فی دارِ الدنیا شیئا یشغَلُهُ عن ذِکری حتّی یَدعُوَنی فأسمَعَ صوتَهُ ، و إنّی لَأُعطی الکافرَ مُنیَتَهُ حتّی لا یَدعُوَنی فَأسمَعَ صوتَهُ بُغضا لَهُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند متعال فرموده است : به عزّت و جلال و عظمت و شکوهم سوگند که من دریغم می آید در دنیا به دوست خود چیزی دهم که او را از یاد من غافل کند ؛ زیرا می خواهم مرا بخواند تا صدایش را بشنوم و کافر را به آرزویش می رسانم ؛ زیرا از او نفرت دارم و نمی خواهم مرا بخواند و صدایش را بشنوم .

التمحیص : ۳۳/۱۷ .

حدیث۱۷۹۳

امام صادق علیه السلام :

أربعٌ لا یُستَجابُ لَهُم دعاءٌ : الرجلُ جالسٌ فی بَیتِهِ یقولُ : یا ربِّ ارزُقْنی ، فیقولُ لَهُ : ألَم آمُرْکَ بالطَّلَبِ ؟ ! ورجلٌ کانَت لَهُ امرأةٌ فَدَعا علَیها ، فیقولُ : ألَم أجعَلْ أمرَها بیدِکَ ؟! ورجلٌ کانَ لَهُ مالٌ فأفسَدَهُ فیقولُ : یا ربِّ ارزُقْنی ، فیقولُ لَهُ : ألَم آمُرْکَ بالاقتِصادِ؟! ... ورجلٌ کانَ لَهُ مالٌ فأدانَهُ بغیرِ بَیِّنَةٍ فَیَقولُ : ألَم آمُرْکَ بِالشَّهادَةِ ؟!

امام صادق علیه السلام : دعای چهار کس مستجاب نمی شود : مردی که در خانه اش بنشیند و بگوید: خدایا! روزی مرا برسان. پس خداوند به او می فرماید: مگر به تو دستور نداده ام که در طلب کسب روزی برآیی؟ و مردی که زنش را نفرین کند ؛ پس خداوند می فرماید : مگر کار [طلاق]او را به تو واگذار نکرده ام؟ نیز مردی که مال و ثروتی داشته باشد و آن را هدر دهد و بگوید : خدایا! مرا روزی ده ؛ پس خداوند پاسخش دهد: مگر به تو دستور ندادم که صرفه جو باش؟ ... و مردی که مال خود را بدون مدرک و گواه به کسی وام دهد ؛ پس خداوند به او گوید : مگر به تو دستور ندادم که [هنگام وام دادن]گواه [ومدرک]بگیری؟

الدعوات : ۳۳/۷۵ .

حدیث۱۷۹۴

امام صادق علیه السلام :

ثلاثةُ أوقاتٍ لا يُحجَبُ فيها الدُّعاءُ عن اللّه : فی أثَرِ المكتوبةِ ، وعند نُزُولِ القَطْرِ ، وظُهورِ آيةٍ معجزةٍ للّه فی أرضِهِ .
امام صادق علیه السلام : در سه زمان دعا از خداوندپوشیده نمی ماند [حتما مستجاب می شود] : بعد از ادای فریضه ، هنگام بارش باران، و هنگام پدیدارشدن نشانه ای از اعجاز خدا در زمین (مثل خورشید گرفتگی و ...) .
بحار الأنوار : ۸۵/۳۲۱/۸ .

حدیث۱۷۹۵

امام صادق علیه السلام :
إذا دَعَوْتَ فَظُنَّ أنّ حاجَتَكَ بالبابِ .
امام صادق علیه السلام : چون دعا می کنی چنین خیال کن که حاجتت بر در خانه است .
الکافی : ۲/۴۷۳/۱ .

حدیث۱۷۹۶

امام صادق علیه السلام :
قالَ رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله : خيرُ وقتٍ دَعَوتُم اللّهَ عزّوجلّ فيهِ الأسحارُ ، وتلا هذهِ الآيَةَ فی قولِ يعقوبَ علیه السلام : «سَوْفَ أسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّی»
امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود : بهترین زمان برای این که خداوند عز و جل را بخوانید سحرگاهان است. سپس این آیه را که نقل سخن یعقوب علیه السلام است تلاوت کرد : «بزودی از پروردگار خود برای شما آمرزش می خواهم» . و فرمود : [دعا کردن برای]آنها را به وقت سحر موکول کرد .
یوسف : ۹۸ .

حدیث۱۷۹۷

امام صادق علیه السلام :
ما اجتَمَعَ أربعةُ رَهطٍ قَطُّ على أمرٍ واحدٍ فَدَعَوا اللّهَ إلّا تَفَرَّقُوا عن إجابَةٍ .
امام صادق علیه السلام : هیچ گاه چهار نفر گرد نیامدند و برای مطلبی به درگاه خدا دعا نکردند ، مگر این که با اجابت آن دعا از هم پراکنده شدند .
الکافی : ۲/۴۸۷/۲ .

حدیث۱۷۹۸

امام صادق علیه السلام :
مَن تَوَضَّأ فَأحسَنَ الوُضوءَ ، ثُمَّ صَلّى رَكعَتَينِ ، فَأتَمَّ رُكوعَهُما وَسُجودَهُما ، ثُمَّ سَلَّمَ ، وأثنى عَلَى اللّهِ عزّوجلّ وعَلى رَسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله ، ثُمَّ سَألَ حاجَتَهُ ، فَقَد طَلَبَ فی مَظانِّهِ ، وَمَن طَلَبَ الخَيرَ فی مَظانِّهِ لَم يَخِبْ .
امام صادق علیه السلام : هرکه درست وضو بگیرد و دو رکعت نماز بگزارد و رکوع و سجود آنها رابه طور کامل به جا آورد ، سپس سلام گوید و خداوند عزّوجلّ و رسول خدا را مدح کند و آن گاه حاجتش را بخواهد هر آینه آن را در جای خود جسته

است و هر که خیر را در جایگاهش بجوید ناکام برنگردد .

بحار الأنوار : ۹۳/۳۱۴/۲۰ .

حدیث۱۷۹۹

امام صادق علیه السلام :

إنّما هِیَ المِدحَةُ ، ثُمَّ الإقرارُ بِالذَّنبِ ، ثُمَّ المَسألَةُ .

امام صادق علیه السلام : [در دعا] ابتدا باید خدا را ستود ، سپس به گناه اعتراف نمود و آن گاه حاجت خواست .

بحار الأنوار : ۹۳/۳۱۸/۲۳

حدیث۱۸۰۰

امام صادق علیه السلام :

لا یَزالُ الدُّعاءُ مَحجوباحَتّی یُصَلّی عَلی مُحَمَّدٍ وعَلی آلِ مُحَمَّدٍ .

امام صادق علیه السلام : دعا پیوسته در حجاب است تا آن گاه که بر محمّد و بر خاندان محمّد صلوات فرستاده شود .

الکافی : ۲/۴۹۱/۱ .

از۱۸۰۱تا۲۰۰۰

حدیث۱۸۰۱

امام صادق علیه السلام :

مَن کـانَت لَهُ حاجَةٌ إلَی اللّه عزّوجـلّ فَلْیَبـدَأ بِالصَّلاةِ عَلی مُحَمَّدٍ وآلِهِ ، ثُمَّ یَسألْ حاجَتَهُ ، ثُمَّ یَختِمْ بِالصَّلاةِ عَلی مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ ، فإنَّ اللّهَ عزّوجلّ أکرَمُ مِن أن یَقبَلَ الطَّرَفَینِ ویَدَعَ الوَسَطَ إذ کانَتِ الصَّلاةُ عَلی مُحَمَّدٍ وآلِ مُحَمَّدٍ لا تُحجَبُ عَنهُ .

امام صادق علیه السـلام : هر که می خواهـد از خداونـد عز و جلحاجتی طلب کند ، به صـلوات فرسـتادن بر محمّد و خاندان او آغاز نماید ، سپس حاجتش را بخواهد و در پایان نیز بر محمّد و آل محمّد صلوات فرستد ؛ زیرا خداوند عز و جل کریمتر از آن است که آغاز و انجام دعا را بپذیرد و وسط را واگذارد ؛ چرا که صـلوات بر محمّد و آل محمّد از خداوند پوشـیده نمی ماند [حتما مستجاب می شود] .

مکارم الأخلاق:۲/۱۹/۲۰۴۰.

حدیث۱۸۰۲

امام صادق علیه السلام :

جاءَ رجلٌ إلی أمیرِ المؤمنینَ علیه السلام فقال : إنّی دَعَوتُ اللّهَ فلَم أرَ الإجابَةَ ! فقالَ : لقد وَصَـفتَ اللّهَ بغیرِ صِفاتِهِ ، و إنَّ للدُّعاءِ أربعَ خصالٍ : إخلاصُ السَّریرةِ ، و إحضارُ النِّیَّةِ ، ومَعرفةُ الوسیلةِ ، والإنصافُ فی المسألةِ ، فهل دَعَوتَ وأنتَ عارفٌ بهذهِ الأربعةِ ؟ قالَ : لا ، قالَ : فاعرِفْهُنَّ .

امـام صادق علیه السـلام : مردی خـدمت امیرالمؤمنین علیه السـلام آمـد و عرض کرد : من خـدا را می خوانم ولی اجابتی نمی بینم؟

حضرت فرمود : چون تو خدا را با صفاتی جز صفات او وصف می کنی (می خوانی) همانا دعا را چهار خصلت باشد : اخلاص باطنی ، حضور نیّت (قلب) ، شناخت

وسیله، و انصاف داشتن در خواسته . آیا تو با آگاهی از این چهار نکته دعا می کنی؟ عرض کرد : خیر . حضرت فرمود : پس ، آنها را بشناس [و با توجه به این چهار نکته دعا کن] .

تنبیه الخواطر : ۱/۳۰۲ .

حدیث۱۸۰۳

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عزّوجلّ يَقولُ :وَعِزَّتی وَجَلالی ، لا اُجِيبُ دَعوَةَ مَظلوم دَعانی فی مَظلِمَةٍ ظُلِمَها ولأحدٍ عندَهُ مثلُ تِلكَ المَظلِمَةِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل می فرماید: سوگندبه عزّت و جلالم که نفرین ستمدیده ای را در حقّ ستم کننده بدو اجابت نمی کنم اگر خود نسبت به دیگری چنان ستمی را روا داشته است .

بحار الأنوار : ۷۵/۳۱۲/۲۰ .

حدیث۱۸۰۴

امام صادق علیه السلام :

إذا رَقَّ أحدُكُم فَليَدعُ ، فإنَّ القلبَ لا يَرِقُّ حَتّى يَخلُصَ

امام صادق علیه السلام : هر زمان که به یکی از شمارقّت قلب دست داد ، دعا کند ؛ زیرا قلب تا خالص و پاک نشود رقّت نمی یابد .

الکافی : ۲/۴۷۷/۵ .

حدیث۱۸۰۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ لا يَستَجِيبُ دُعاءًبظَهرِ قلبٍ قاسٍ .

امام صادق علیه السلام : همانا خداوند دعایی را که ازپشت قلب با قساوت برخیزد مستجاب نمی کند .

الکافی : ۲/۴۷۴/۴

حدیث۱۸۰۶

امام صادق علیه السلام :

إذا أرَادَ أحدُكُم أن يُستَجابَ لَهُ فَليُطَيِّبْ كَسبَهُ ولْيَخرُجْ مِن مَظالِمِ الناسِ ،

و إنَّ اللّه َ لا يُرفَعُ إلَيهِ دُعاءُ عبدٍ وفی بَطنِهِ حرامٌ أو عندَهُ مَظلِمَةٌ لِأحَدٍ مِن خَلقِهِ .

امام صادق علیه السلام : هر یک از شما که می خواهد دعایش مستجاب شود درآمد خود را پاک کند و حقّ مردم را بپردازد .

همانا دعای هیچ بنده ای که مال حرامی در شکمش باشد یا

مظلمه کسی به گردنش باشد ، به درگاه خدا بالا نمی رود .

بحار الأنوار : ۹۳/۳۲۱/۳۱ .

حدیث۱۸۰۷

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ : «فَلْیَستَجِیبُوا لِی وَلْیُؤْمِنُوا بِی»

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه: «پس ، باید دعوت مرا اجابت کنند و به من ایمان آورند» ـ فرمود : یعنی بدانند که من می توانم آنچه را از من می خواهند به آنان بدهم .

البقرة : ۱۸۶ .

حدیث۱۸۰۸

امام صادق علیه السلام :

ـ و قَد سَألَهُ قومٌ : نَدعو فلا یُستَجابُ لَنا ؟! ـ : لأ نَّکُم تَدعونَ مَن لا تَعرِفونَهُ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به گروهی که ازایشان پرسیدند : چرا ما دعا می کنیم اما مستجاب نمی شود؟ ـ فرمود : چون کسی را می خوانید که نمی شناسیدش.

بحار الأنوار : ۹۳/۳۶۸/۴ .

حدیث۱۸۰۹

امام صادق علیه السلام :

مَن تَخَوَّفَ بَلاءً یُصیبُهُ فَتَقَدَّمَ فیهِ بِالدُّعاءِ لَم یُرِهِ اللّه ُ عزّوجلّ ذلکَ البَلاءَ أبَدا .

امام صادق علیه السلام : هر که نگران رسیدن بلایی به خود باشد و پیش از رسیدن بلا دعا کند ، خداوند عز و جل هرگز آن بلا را به او نرساند .

مکارم الأخلاق : ۲/۱۰/۱۹۹۲ .

حدیث۱۸۱۰

امام صادق علیه السلام :

أوْحَی اللّه ُ تَبارَکَ وتَعالی إلی داوود علیه السلام : اُذکُرْنی فی سَرَّائکَ أستَجِبْ لَکَ فی ضَرَّائکَ .

امام صادق علیه السلام : خداوند ـ تبارک و تعالی ـ به داوود علیه السلام وحی فرمود که : در زمان آسایشت به یاد من باش ، تا من هنگام گرفتاری ات دعای تو را اجابت کنم .

مکارم الأخلاق : ۲/۱۰/۱۹۹۱ .

حدیث۱۸۱۱

امام صادق علیه السلام :

الدُّعاءُ أنفَذُ مِنَ السِّنانِ الحَدیدِ .

امام صادق علیه السلام : دعا از نیزه تیز کاری تر است .

الکافی : ۲/۴۶۹/۷

حدیث۱۸۱۲

امام صادق علیه السلام :

عَلَیکَ بِالدُّعاءِ ، فإنَّ فیهِ شِفاءً مِن کُلِّ داء .

امام صادق علیه السلام : بر تو باد دعا کردن که آن شفای هر دردی است .

مکارم الأخلاق: ۲/۱۲/۲۰۰۸.

حدیث۱۸۱۳

امام صادق علیه السلام :

صَلِّ رَکْعَتَینِ واسْتَخِرِ اللّهَ . فواللّهِ ،ما اسْتَخارَ اللّهَ مسلمٌ إلّا خارَ لَهُ البَتّةَ .

امام صادق علیه السلام : دو رکعت نماز بخوان و از خدا طلب خیر کن ؛ زیرا سوگند به خدا که هیچ مسلمانی از خدا طلب خیر نکند ، مگر آن که خداوند قطعا برای او خیر و نیکی قرار می دهد .

الکافی : ۳/۴۷۰/۱ .

حدیث۱۸۱۴

امام صادق علیه السلام :

ما اسْتَخارَ اللّهَ عزّوجلّ عَبدٌ مؤمنٌ إلّا خارَ لَهُ و إنْ وَقَعَ ما یَکْرَهُ .

امام صادق علیه السلام : هیچ بنده مؤمنی از خداوند عز و جل طلب خیر نکند ، جز آن که به او خیر دهد هر چند پیشامد ناخوشایندی برایش رخ دهد [چرا که باز خیر او درهمان است].

بحار الأنوار : ۹۱/۲۲۴/۴

حدیث۱۸۱۵

امام صادق علیه السلام :

ـ لابنِ أبی یَعْفورٍ فی الاسْتِخارَةِ ـ : تُعَظِّمُ اللّهَ وتُمَجِّدُهُ وتَحْمَدُهُ وتُصلّی علی النَّبیِّ وآلِهِ ، ثُمّ تقولُ : اللّهُمَّ إنّی أسألُکَ بأنّکَ عالِمُ الغَیبِ والشَّهادَةِ الرّحمنُ الرّحیمُ ، وأنتَ عَلّامُ الغُیوبِ ، أسْتَخیرُ اللّهَ بِرَحْمتِهِ .

امام صادق علیه السلام ـ به ابن ابی یعفور درباره طلب خیر از خدا ـ فرمود : ابتدا خدا را به بزرگی و عظمت یاد می کنی و او را می ستایی و بر پیامبر و خاندانش درود می فرستی و سپس می گویی : «اللّهمّ إنّی اسئلک بأنّک عالم الغیب والشهادة الرحمن الرحیم و أنت علّام الغیوب،أستخیراللّه برحمته (پروردگارا! از تو که دانای غیب و آشکار و رحمان و رحیمی و تو که دانای تمام رازهایی تقاضا می کنم ؛ از خدا به مدد رحمتش طلب خیر می کنم)» .

بحار الأنوار : ۹۱/۲۵۶/۱ .

حدیث۱۸۱۶

امام صادق علیه السلام :
ـ لِمَن قالَ لَهُ : اُريدُ الشَّىءَ وأستخيرُ اللّه َفيهِ فلا يُوَفَّقُ فيه الرَّأىُ ـ : افْتَحِ المُصْحَفَ ، فانْظُرْ إلى أوّلِ ما تَرى فَخُذْ بِهِ ، إنْ شاءَ اللّه ُ .
امام صادق علیه السلام ـ به کسی که خدمت ایشان عرض کرد : گاه تصمیم به انجام کاری می گیرم و درباره آن از خدا طلب خیر می کنم ، اما فکرم به جایی نمی رسد ـ فرمود : قرآن را باز کن و به اولین آیه ای که چشمت می افتد ، به خواست خدا ، عمل کن .
تهذيب الأحكام : ۳/۳۱۰/۹۶۰ .

حدیث۱۸۱۷

امام صادق علیه السلام :
أحْسنُ مِن الصِّدقِ قائلُهُ ،وخَيرٌ مِن الخَيرِ فاعِلُهُ .
امام صادق علیه السلام : بهتر از راستگویی راستگوست، و بهتر از خوبی کسی است که خوبی می کند.
الأمالي للطوسي: ۲۲۳/۳۸۵.

حدیث۱۸۱۸

امام صادق علیه السلام :
لا تُصَغِّرْ شيئا مِن الخَيرِ ، فإنّكَ تَراهُ غدا حَيثُ يَسُرُّكَ .
امام صادق علیه السلام : کار خوب را هرگز خُرد مشمار؛ زیرا فردا[ی قیامت] آن را طوری می بینی که شادمانت می کند .
بحار الأنوار : ۷۱/۱۸۲/۳۷

حدیث۱۸۱۹

امام صادق علیه السلام :
كانَ أبى يَقولُ : إذا هَمَمْتَ بخَيرٍ فبادِرْ ، فإنَّكَ لا تَدْرى ما يَحْدُثُ .
امام صادق علیه السلام : پدرم می فرمود : چون آهنگ کار خوبی کردی ، در انجام آن شتاب کن ؛ زیرا نمی دانی که چه پیش می آید .
الكافى : ۲/۱۴۲/۳ .

حدیث۱۸۲۰

امام صادق علیه السلام :
إنَّ اللّه َ عزّوجلّ إذا أرادَ بعَبدٍ خَيرا نَكَتَ فى قَلبِهِ نُكْتَةً بَيْضاءَ ، فَجالَ القَلبُ بطَلَبِ الحقِّ ، ثُمَّ هُو إلى أمْرِكُم أسْرَعُ مِن الطّيرِ إلى وَكْرِهِ .
امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل چون خوبی بنده ای را بخواهد، نقطه ای سفید در قلب او ایجاد کند که در نتیجه آن ، دل، در طلب حقّ به گردش در آید و آن گاه شتابانتر از پرنده ای که به آشیانه اش رسد ، به عقیده شما گراید .
بحار الأنوار : ۷۸/۲۹۲/۲ .

حدیث۱۸۲۱

امام صادق علیه السلام :
أیُّما رجُلٍ مِن أصْحابِنااسْتَعانَ بِهِ رجُلٌ من إخْوانِهِ فی حاجَةٍ ، فلَم یُبالِغْ فیها بکُلِّ جُهْدِه ، فقد خانَ اللّه َ ورسولَهُ والمؤمنینَ .
امـام صـادق علیه السـلام : هر یـک از یاران ما که برادرش در مشـکلی از او کمک بخواهـد و وی با تمام توان خود در کمک به او نکوشد ، هر آینه به خدا و پیامبر او و مؤمنان خیانت کرده است .
بحار الأنوار: ۷۵/۱۷۵/۷

حدیث۱۸۲۲

امام صادق علیه السلام :
یُجبَلُ المؤمنُ علی کُلِ طَبیعةٍ إلّا الخِیانَةَ والکَذِبَ .
امام صادق علیه السلام : مؤمن بر هر خویی سرشته می شود مگر خیانت و دروغ .
الاختصاص : ۲۳۱ .

حدیث۱۸۲۳

امام صادق علیه السلام :
إذا دَخَلتَ مَدْخَلًا تَخافُهُ فاقْرَأ هذهِ الآیَةَ: «رَبِّ أدْخِلْنی مُدْخَلَ صِدْقٍ وأخْرِجْنی مُخْرَجَ صِدْقٍ واجْعَلْ لی مِن لَدُنْکَ سُلْطانا نَصیرا»
امـام صادق علیه السـلام : هرگاه وارد جایی شـدی که می ترسـی، این آیه را بخوان : «رَبِّ أدْخِلْنی مُـدْخَلَ صِـدْقٍ وأخْرِجْنی مُخْرَجَ صِـدْقٍ واجْعَـلْ لی مِن لَـدُنْکَ سُـلْطانا نَصـیرا (پروردگـارا! مرا به ورودگـاه راستین وارد و از خروجگاه راستین خارج کن و از جانب خویش ، قدرتی یاریگر برایم قرار بده)» و هرگاه کسی را که از او می ترسی دیدی آیة الکرسی بخوان .
الإسراء : ۸۰ .

حدیث۱۸۲۴

امام صادق علیه السلام :
مَن خافَ اللّه َ أخافَ اللّه ُ مِنهُ کُلَّ شَیءٍ ، ومَن لَم یَخَفِ اللّه َ أخافَهُ اللّه ُ مِن کُلِّ شَیءٍ .
امام صادق علیه السلام : هرکه از خدا بترسد خداوند همه چیز را از او بترساند و هرکه از خدا نترسد خداوند او را از همه چیز ترسان کند .
الکافی : ۲/۶۸/۳ .

حدیث۱۸۲۵

امام صادق علیه السلام :
لا یکونُ العَبدُ مؤمنا حتّی یکونَ خائفا راجِیا ، ولا یکونُ خائفا راجِیا حتّی یکونَ عامِلًا لِما یَخافُ ویَرْجو .
امام صادق علیه السـلام : بنـده، مؤمن نباشد مگر آن گاه که بیمناك و امیدوار باشد و بیمناك وامیدوار نباشد مگر آن گاه که بیم و

امید او را به عمل کشاند .

بحار الأنوار : ۷۰/۳۹۲/۶۱

حدیث۱۸۲۶

امام صادق علیه السلام :

الخائفُ مَن لَم تَدَعْ لَهُ الرَّهْبةُ لِسانايَنْطِقُ بهِ .

امام صادق علیه السلام : خائف [از خدا] کسی است که هراس، زبانی برایش نگذاشته که با آن سخن بگوید .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۴۴/۵۴ .

حدیث۱۸۲۷

امام صادق علیه السلام :

كانَ أبی علیه السلام يقولُ : إنّهُ لَيس مِن عَبدٍمؤمنٍ إلّا و فی قَلْبهِ نُورانِ : نورُ خِيفَةٍ ونورُ رَجاءٍ ، لَو وُزِنَ هذا لَم يَزِدْ على هذا ، ولَو وُزِنَ هذا لَم يَزِدْ على هذا .

امام صادق علیه السلام : پدرم علیه السلام می فرمود: هیچ بنده مؤمنی نیست مگر آن که در دلش دو نور است : نور ترس و نور امید که اگر هر یک از آنها وزن شود بر دیگری فزونی نیابد .

الکافی : ۲/۶۷/۱ .

حدیث۱۸۲۸

امام صادق علیه السلام :

ارْجُ اللّهَ رَجاءً لا يُجَرّئُكَ على مَعاصيهِ ، وخَفِ اللّهَ خَوفا لا يُؤْيِسُكَ مِن رَحمَتِهِ .

امام صادق علیه السلام : به خداوند چنان امیدوارباش که تو را بر انجام گناهان بی پروا نکند و ازخدا چنان بترس که تو را از رحمت او نومید نسازد .

بحار الأنوار : ۷۰/۳۸۴/۳۹ .

حدیث۱۸۲۹

امام صادق علیه السلام :

المؤمنُ بَينَ مَخافَتَينِ: ذَنبٌ قَد مَضى لا يَدْری ما صَنَعَ اللّهُ فيهِ ، وعُمرٌ قَد بَقِیَ لا يَدْری ما يَكْتَسِبُ فيهِ مِن المَهالِكِ ، فهُو لا يُصْبِحُ إلّا خائفا ولا يُصْلِحُهُ إلّا الخَوفُ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن میان دو ترس به سر می برد : گناهی که در گذشته کرده است و نمی داند خدا با آن چه کرده است [و آن را بخشیده یا نه!] و عمری که باقی مانده است و نمی داند در آن مدت چه گناهان مهلکی مرتکب خواهد شد؛ بنابراین ، مؤمن پیوسته ترسان است و جز ترس اصلاحش نکند .

الکافی : ۲/۷۱/۱۲ .

حدیث۱۸۳۰

امام صادق علیه السلام :

إنّ أهلَ الرَّیِّ فی الدُّنیا مِن المُسْکِرِ یَموتونَ عِطاشا ، ویُحْشَرونَ عِطاشا ، ویَدخُلونَ النّار عِطاشا .

امام صادق علیه السـلام : آنان که در دنیا از مسکرات سیراب شوند ، تشنه کام می میرند و تشنه کام محشور می شوند و تشنه کام به دوزخ می روند .

ثواب الأعمال : ۲۹۰/۵ .

حدیث۱۸۳۱

امام صادق علیه السلام :

إنّ خِصالَ المَکارِمِ بَعْضُهامُقَیَّدٌ بِبَعْضٍ .

امام صادق علیه السلام : خصلتهای نیک اخلاقی به یکدیگر بسته اند .

الأمالی للطوسی : ۳۰۱/۵۹۷ .

حدیث۱۸۳۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ سُوءَ الخُلقِ لَیُفسِدُ العَملَ کما یُفسِدُ الخَلُّ العسَلَ .

امام صادق علیه السلام : همانا بدخویی کردار را تباه می سازد آنسان که سرکه عسل را .

الکافی : ۲/۳۲۱/۱ .

حدیث۱۸۳۳

امام صادق علیه السلام :

اللَّحْمُ یُنْبِتُ اللَّحْمَ ، ومَن تَرَکَ اللَّحْمَ أربَعینَ یَوما ساءَ خُلقُهُ .

امام صادق علیه السلام : گوشت، گوشت می رویاند و هرکس چهل روز گوشت نخورد بدخُلق شود .

الکافی : ۶/۳۰۹/۱ .

حدیث۱۸۳۴

امام صادق علیه السلام :

الخُلقُ الحَسنُ یَمیثُ الخَطیئةَ کما تَمیثُ الشَّمسُ الجَلیدَ .

امام صادق علیه السلام : خوشخویی گناه را ذوب می کند ، همچنان که آفتاب یخ را .

الکافی : ۲/۱۰۰/۷ .

حدیث۱۸۳۵

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّه َ تبارکَ وتعالی خَصَّ رَسولَهُ صلی الله علیه و آله بمَکارِمِ الأخْلاقِ ، فامْتَحِنوا أنفسَکُم ؛ فإن کانتْ فِیکُم فاحْمَدوا اللّه َ عزّوجلّ وارغَبوا إلَیهِ فی الزّیادَةِ مِنها . فذکَرَها عَشرَةً : الیَقینُ ، والقَناعَةُ ، والصَّبرُ ، والشُّکرُ ، والحِلْمُ ، وحُسنُ الخُلقِ ، والسَّخاءُ ، والغَیرَةُ ، والشَّجاعَةُ ، والمُروءَةُ .

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی مکارم اخلاق را به رسولش صلی الله علیه و آله ارزانی داشت . پس شما نیز خود را بیازمایید ، اگر این خویها در شما بود، خداوند عز و جل را سپاس گویید و از او این مکارم را بیشتر بخواهید . سپس حضرت آنها را ده خوی برشمرد : یقین ، قناعت ، صبر ، شکر ، بردباری ، خوشخویی ، بخشندگی ، غیرت ، شجاعت و مردانگی .

الأمالی للصدوق : ۲۹۰/۳۲۴ .

حدیث۱۸۳۶

امام صادق علیه السلام :

ـ وقد سُئلَ عن مَکارِمِ الأخْلاقِ ـ : العَفْوُ عَمّنْ ظَلَمَکَ ، وصِلَةُ مَن قَطعَکَ ، و إعْطاءُ مَن حَرمَکَ ، وقَولُ الحقِّ ولَو علی نَفْسِکَ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از مکارم اخلاق ـ فرمود : گذشت از کسی که به تو ستم کرده است ، ارتباط برقرار کردن با کسی که از تو بُریده است ، عطا کردن به آن که از دادن چیزی به تو دریغ کرده است و گفتن حقّ، اگر چه بر ضدّ خودت باشد .

معانی الأخبار : ۱۹۱/۱ .

حدیث۱۸۳۷

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَن حَدّ حُسنِ الخُلقِ ـ : تُلینُ جانِبَکَ ، وتُطیِّبُ کلامَکَ ، وتَلْقی أخاکَ بِبِشْرٍ حَسَنٍ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به پرسش از معنای حُسن خلق ـ فرمود : حُسن خلق این است که نرمخو و مهربان باشی ، گفتارت پاکیزه و مؤدبانه باشد و با برادرت با خوشرویی برخورد کنی .

معانی الأخبار : ۲۵۳/۱ .

حدیث۱۸۳۸

امام صادق علیه السلام :

لا عَیشَ أهْنَأُ مِن حُسنِ الخُلقِ .

امام صادق علیه السلام : زندگیی گواراتر از اخلاق خوش نیست .

علل الشرائع : ۵۶۰/۱ .

حدیث۱۸۳۹

امام صادق علیه السلام :

إنّ البِرَّ وحُسنَ الخُلقِ یَعْمُرانِ الدِّیارَ ، ویَزیدانِ فی الأعْمارِ .

امام صادق علیه السلام : همانا نیکی کردن و خوشخویی خانه ها را آباد و عمرها را زیاد می کند .
بحار الأنوار : ۷۱/۳۹۵/۷۳ .

حدیث۱۸۴۰

امام صادق علیه السلام :
حُسنُ الخُلقِ یَزیدُ فی الرِّزقِ.
امام صادق علیه السلام : خوشخویی روزی را زیادمی کند .
بحار الأنوار : ۷۱/۳۹۶/۷۷

حدیث۱۸۴۱

امام صادق علیه السلام :
ـ فی جوابِ قولِ المُفَضَّلِ : یا مَولایَ ، إنّ قَوما یَزْعُمونَ أنَّ هـذا مِن فِعلِ الطَّبیعَـةِ ـ : سَلْهُمْ عَن هـذهِ الطَّبیعَةِ : أهِیَ شَـیْءٌ لَهُ عِلمٌ وقُدرَةٌ على مِثْلِ هذهِ الأفْعالِ ، أمْ لَیست کذلکَ ؟ فإنْ أوْجَبوا لَها العِلْمَ والْقُدرَةَ فما یَمْنَعُهُم مِن إثْباتِ الخالِقِ ؟ فإنّ هذهِ صَـنْعَتُهُ ، و إنْ زَعَموا أ نّها تَفْعَلُ هـذهِ الأفْعالَ بغَیرِ عِلْمٍ ولا عَمْـدٍ وکانَ فی أفْعالِها ما قَد تَراهُ مِن الصَّوابِ والحِکمَـةِ عُلِمَ أنّ هذا الفِعْلَ للخالِقِ الحَکیمِ ، وأنّ الّذی سَمَّوهُ طبیعَةً هُو سُنّةٌ فی خَلْقِهِ الجارِیَةُ على ما أجْراها علَیهِ .
امام صادق علیه السـلام ـ در پاسـخ به مفضّل که عرض کرد : مولای من ! عـده ای می گویند آفرینش کار طبیعت است ـ فرمود : از آنان بپرس که آیا این طبیعت دارای علم است و توانایی انجام چنین کارهایی را دارد یا نه ؟ اگر جواب دهند که آری علم و قدرت دارد ، در این صورت چه چیز مانع از آنها می شود که آفریـدگار را اثبات کننـد (چرا به وجود آفریدگاری با این خصوصـیات قایل نباشـند)؟؛ زیرا طبیعت ساخته و آفریـده اوست . و اگر گفتنـد که طبیعت این کارها را بدون آگاهی و قصد انجام می دهد ، با توجه به این که در کارهـای آن درستی و حکمت (اتقـان) مشاهـده می کنی معلوم می شود که این فعـل (طبیعت) کـار آفریـدگار حکیم است و آنچه را که آنان طبیعت می نامند همان قانونی است که خداوند در آفرینش و عالم هستی جاری کرده است .
بحار الأنوار : ۳/۶۷ .

حدیث۱۸۴۲

امام صادق علیه السلام :
ـ وقد سُئلِ : بِما عَرفْتَ ربَّکَ ؟ ـ : بفَسْخِ العَزْمِ ونَقْضِ الهَمِّ ؛ عَزمْتُ ففَسَخَ عَزْمی ، وهَمَمْتُ فنَقَضَ هَمّی .
امام صادق علیه السـلام ـ در پاسـخ به این سؤال که: خـدایت را به چه شـناختی؟ ـ فرمود : به درهم شکسـتن تصـمیم و برهم خوردن خواست و اراده . تصمیم گرفتم و تصمیمم را درهم شکست، و اراده کردم اما اراده ام را برهم زد .
التوحید : ۲۸۹/۸ .

حدیث۱۸۴۳

امام صادق علیه السلام :
ـ للمفضـل بن عمر ـ : فَکِّرْ یـا مُفَضَّلُ فی الأفْعـالِ الّتی جُعِلَتْ فی الإنْسـانِ مِن الطُّعْمِ والنَّومِ ... لَو کـانَ إنّما یَصـیرُ إلی النَّوم بالتَّفَکُّرِ فی

حاجَتِهِ إلی راحَةِ البَدَنِ و إجْمامِ قُواهُ کانَ عَسی أنْ یَتَثاقَلَ عَن ذلکَ ، فیَدْمَغهُ حتّی یَنْهَکَ بَدَنُهُ .

امـام صـادق علیه السـلام ـ به مفضل بن عمر ـ : ای مفضّل ! درباره کارهایی چون خوردن و خوابیـدن و ... که در وجود انسان نهاده شـده است بینـدیش . اگر انسان [تنها] با اندیشـیدن به نیازش به آسودگی بـدن و تجدید قوا به سوی خواب می رفت، چه بسا که در این کار سنگینی و تنبلی می کرد تا جایی که بدنش فرسوده و نابود می شد .

بحار الأنوار : ۳/۷۸

حدیث۱۸۴۴

امام صادق علیه السلام :

لَو رَأیتَ فَرْدا مِن مِصْراعَیْنِ فیه کَلّوبٌ ، أکنتَ تَتوهّمُ أ نَّهُ جُعِلَ کذلکَ بلا مَعنی ؟ بَلْ کُنتَ تَعلمُ ضَرورَةً أنّهُ مَصْنوعٌ یَلْقی فَردا آخَرَ ، فتُبرِزُهُ لِیکونَ فی اجْتِماعِهِما ضَرْبٌ مِن المَصلَحَةِ ، وهکذا تَجِدُ الذَّکرَ مِن الحَیوانِ کأنّهُ فَردٌ مِن زَوْجٍ مَهَیّأٌ مِن فَردٍ اُنْثی ، فَیلْتَقیانِ لِما فیهِ مِن دَوامِ النَّسْلِ وبَقائهِ ، فَتَبّا وخَیْبَةً وتَعْسا لمُنْتَحلی الفَلسَفةِ ، کیفَ عَمِیَتْ قُلوبُهُم عن هـذهِ الخِلْقَةِ العَجیبَةِ ، حتّی أنْکروا التّدبیرَ والعَمْدَ فیها ؟!

امـام صـادق علیه السـلام : اگر دیـدی که یکی از دو لنگه در، زلفین دارد، آیـا گمان می بری آن زلفین بی خود و بی جهت نصـب شـده است؟ نه ، بلکه بی شکّ پی می بری که تعبیه شده تا با لنگه دیگر جفت و بسته شود . لذا لنگه دیگر را فراهم می آوری تا از اجتمـاع آنهـا سودی حاصـل شود . به همین صورت است، وجود حیوان نر . گویی فردی از یـک جفت است که برای فردِ ماده مهیّا شـده است . پس نر و ماده با هم جفت می شونـد، زیرا که دوام و بقای نسل در این است . پس هلاک و نومیـد و نگونبخت بادا این مـدّعیان فلسـفه ! چگونه دیـده دلشان، این آفرینش شـگفت را نمی بیند چندان که وجود تدبیر و آگاهی و قصد را در آن انکار می کنند؟

بحار الأنوار : ۳/۷۵

حدیث۱۸۴۵

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سألَهُ أبو شاکرٍ الدَّیْصانیُّ : ما الدّلیلُ علی أنّ لکَ صانِعا ؟ ـ : وَجَدتُ نَفْسـی لا تَخْلو مِن إحْدی جِهَتَینِ : إمّا أنْ أکون صَـنَعْتُها أنا أو صَـنَعَها غَیری ؛ فإن کنتُ صَـنَعتُها أنا فلا أخْلو مِن أحدِ مَعْنَیینِ ، إمّا أنْ أکونَ صَـنَعتُها وکانتْ مَوجودَةً أو صَـنَعْتُها وکانتْ مَعْدومَةً ، فإنْ کنتُ صَـنَعْتُها وکانتْ مَوجودةً فَقَدِ اسْتَغْنَتْ بوجودِها عن صَـنْعَتِها ، و إن کانتْ مَعْدومَةً فإنّکَ تَعلمُ أنّ المَعْدومَ لا یُحْدِثُ شَـیئا ، فقد ثَبَتَ المَعنی الثّالثُ أنّ لی صانِعا وهُو اللّه ُ رَبُّ العالَمِینَ ، فقامَ وما أحارَ جَوابا .

امـام صادق علیه السـلام ـ در پاسـخ به این پرسـش ابوشاکر دیصانی که : دلیل بر این که تو را آفریـدگاری است چیست ؟ ـ فرمود : خودم را از دو حـال خـالی نیـافتم : یـا من خود را آفریـده ام یا کسـی دیگر مرا آفریـده است . اگر من خود را آفریـده ام از دو حال خارج نیسـتم : یا بوده ام و خود را آفریـده ام و یا نبوده ام و خود را پدیـد آورده ام . اگر قبلاً بوده ام و خود را پدید آورده ام نیازی به پدیـد آوردن ندارم و اگر نبوده ام تو می دانی که معدوم چیزی را به وجود نمی آورد ، پس شقّ سوم ثابت می شود و آن این که مرا آفریدگاری است و آن همان خدای پروردگار جهانیان است . ابوشاکر که پاسخی برای گفتن نداشت، برخاست .

التوحید : ۲۹۰/۱۰ .

حدیث۱۸۴۶

امام صادق علیه السلام :

سُئلَ رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله عَن جماعَةِ اُمَّتِهِ ، فقالَ : جَماعَةُ اُمَّتی أهلُ الحقِّ و إنْ قَلُّوا .

امام صادق علیه السلام : از پیامبرخدا صلی الله علیه و آله درباره جماعت امّتش سؤال شد ، فرمود : جماعت امت من، حقگرایانند ؛ هرچند اندک باشند .

معانی الأخبار : ۱۵۴/۱ .

حدیث۱۸۴۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ المؤمنَ لَيَخشَعُ لَهُ كُلُ شىءٍ ويَهابُهُ كُلُّ شىءٍ . إذا كانَ مُخلِصا للّه ِ أخافَ اللّه ُ مِنهُ كُلَّ شىءٍ ، حتّى هَوامَّ الأرضِ وسِباعَها وطَيرَ السَّماءِ .

امام صادق علیه السلام : همه اشیاء در برابر مؤمن خاشعند و از هیبت او می هراسند . اگر برای خدا اخلاص ورزد خداوند همه چیز ، حتی گزندگان و درندگان زمین و پرندگان هوا را از او بترساند .

بحار الأنوار : ۷۰/۲۴۸/۲۱ .

حدیث۱۸۴۸

امام صادق علیه السلام :

العَمَلُ الخالِصُ : الّذی لا تُريدُأنْ يَحْمَدَكَ علَيهِ أحَدٌ إلّا اللّه ُ عزّوجلّ

امام صادق علیه السلام : عمل خالص آن است که نخواهی کسی جز خداوند عز و جل ، تو را بر انجام آن بستاید.

الکافی : ۲/۱۶/۴ .

حدیث۱۸۴۹

امام صادق علیه السلام :

مَن قالَ: «لا إلهَ إلّا اللّه ُ»مُخْلِصا دَخَلَ الجَنّةَ ، و إخْلاصُهُ أنْ يَحْجِزَهُ «لا إلهَ إلّا اللّه ُ» عَمّا حَرّمَ اللّه ُ .

امام صادق علیه السلام : هرکس مخلصانه «لا إله الّا اللّه » بگوید به بهشت رود و اخلاصش به این است که «لا إله الّا اللّه » او را از آنچه خداوند حرام کرده است باز دارد .

بحار الأنوار : ۸/۳۵۹/۲۴ .

حدیث۱۸۵۰

امام صادق علیه السلام :

قالَ اللّه ُ تَبارَكَ وتعالی : أناخَيرُ شَريكٍ ، مَن أشْرَكَ بِی فی عَمَلِهِ لَن أقْبَلَهُ، إلّا ما كانَ لی خالِصا .

امام صادق علیه السلام : خداوند ـ تبارک و تعالی ـ فرموده است : من بهترین شریک هستم ؛ هر کس در عمل خود برای من

شريك بياورد، هرگز آن را نپذيرم [و به شريك دهم]، مگر عملى را كه خالص براى من باشد .

تفسير العيّاشى : ۲/۳۵۳/۹۴ .

حدیث۱۸۵۱

امام صادق عليه السلام :

الإبْقاءُ على العَمَلِ حتّى يَخْلُصَ أشَدُّ مِن العَمَلِ .

امام صادق عليه السلام : پايدارى بر عمل تا خالص بماند ، سخت تر از خود عمل است.

الكافى : ۲/۱۶/۴

حدیث۱۸۵۲

امام صادق عليه السلام :

إخْدِمْ أخاكَ ، فإنِ اسْتَخْدَمَكَ فلا ولا كَرامَةَ .

امام صادق عليه السلام : برادر خود را خدمت كن، اما اگر او از تو خدمت خواست خدمتش نكن و وقعى هم بدو مگذار .

الاختصاص : ۲۴۳ .

حدیث۱۸۵۳

امام صادق عليه السلام :

ـ لبعضِ النّاسِ ـ : إنْ أرَدْتَ أنْ يُخْتَمَ بخَيرٍ عَمَلُكَ حتّى تُقْبَضَ وأنتَ فى أفْضَلِ الأعْمالِ فعَظِّمْ للّه ِ حَقَّهُ أن تَبْذُلَ نَعْماءَهُ فى مَعاصيهِ ، وأنْ تَغْتَرَّ بحِلْمِهِ عَنكَ ، وأكْرِمْ كُلَّ مَن وَجَدْتَهُ يُذْكَرُ مِنّا أو يَنْتَحِلُ مَوَدّتَنا .

امام صادق عليه السلام ـ به يكى از مردم ـ فرمود : اگر مى خواهى كه عملت ختم به خير شود و هنگام مردن با بهترين اعمال بميرى، حقّ خدا را پاس داشته نعمتهايش را در راه معصيت صرف نكن و به سبب بردباريى كه نسبت به تو نشان مى دهد دچار غرور و غفلت نشو و هر كس را كه ديدى از ما به نيكى ياد مى كند يا از محبت ما دم مى زند گرامى بدار .

عيون أخبار الرِّضا : ۲/۴/۸ .

حدیث۱۸۵۴

امام صادق عليه السلام :

لا إيمانَ لِمَن لا حياءَ لَهُ .

امام صادق عليه السلام : ايمان ندارد كسى كه شرم ندارد .

الكافى : ۲/۱۰۶/۵ .

حدیث۱۸۵۵

امام صادق عليه السلام :

إنّ امرأة عُذِّبَتْ فى هِرّةٍ رَبَطَتْها حتّى ماتَتْ عَطَشا .

امام صادق علیه السلام : زنی به سبب آن که گربه ای را بسته بود تا از تشنگی مرد ، به عذاب گرفتار آمد .

مکارم الأخلاق : ۱/۲۸۰/۸۶۴ .

حدیث۱۸۵۶

امام صادق علیه السلام :

طَعْمُ الماءِ الحیاةُ .

امام صادق علیه السلام : مزه آب ، زندگی است .

تحف العقول : ۳۷۰

حدیث۱۸۵۷

امام صادق علیه السلام :

خُذْ بالاحْتیاطِ فیجَمیعِ ما تَجِدُ إلَیهِ سبیلاً.

امام صادق علیه السلام : در همه کارهایی که برایت پیش می آید، محتاط باش .

بحار الأنوار : ۲/۲۶۰/۱۱ .

حدیث۱۸۵۸

امام صادق علیه السلام :

لَکَ أنْ تَنْظُرَ الحَزْمَ وتأخُذَ الحائطَةَ لِدِینِکَ .

امام صادق علیه السلام : در دین خود دوراندیش و محتاط باش .

بحار الأنوار : ۲/۲۵۹/۹

حدیث۱۸۵۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الرّجُلَ لَیَسْألُنی الحاجَةَ فاُبادِرُ بقَضائها ؛ مَخافَةَ أنْ یَسْتَغْنیَ عنها ، فلا یَجِدَ لَها مَوقِعا إذا جاءَتْهُ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه مردی دست نیاز به سوی من دراز کند ، در رفع نیاز و مشکل او شتاب می ورزم ؛ زیرا بیم آن می رود که کار از کار بگذرد و اقدام من در کمک به او، دیگر به کارش نیاید .

عیون أخبار الرِّضا: ۲/۱۷۹/۲.

حدیث۱۸۶۰

امام صادق علیه السلام :

أیُّما مؤمنٍ حَبَسَ مؤمنا عن مالِهِ وهُو مُحتاجٌ إلَیهِ لَم یَذُقْ واللّه ِ مِن طَعامِ الجَنّةِ ، ولا یَشْرَبُ مِن الرَّحیقِ المَخْتومِ .

امام صادق علیه السلام : هر مؤمنی که برادر مؤمن نیازمند خود را از مال خویش محروم کند ، به خدا قسم که طعم خوراک بهشت را نچشد و از شراب ناب سر به مهر [بهشت]ننوشد .

ثواب الأعمال : ۲۸۶/۲.

حدیث۱۸۶۱

امام صادق علیه السلام :

أَیُّما رجُلٍ مِن شیعَتِنا أتاهُ رجُلٌ مِن إخْوانِنا فاسْتَعانَ بِهِ فی حاجَةٍ فلَم یُعِنْهُ وهُو یَقْدِرُ ، ابْتَلاهُ اللّهُ عزّوجلّ بأنْ یَقْضیَ حوائجَ عَدُوٍّ مِن أعْدائنا یُعذِّبُهُ اللّهُ علَیهِ یَومَ القِیامَةِ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه یکی از برادران ما دست حاجت به سوی یکی از شیعیان ما دراز کند و او بتواند کمکش کند و دریغ ورزد، خداوند عز و جل او را به برآوردن نیازهای یکی از دشمنان ما مبتلا می کند و به سبب آن او را در روز قیامت عذاب می کند .

ثواب الأعمال : ۲۹۷/۱

حدیث۱۸۶۲

امام صادق علیه السلام :

مَن سألَهُ أخوهُ المؤمنُ حاجَةً مِن ضُرٍّ فمَنَعَهُ مِن سَعةٍ وهُو یَقْدِرُ علَیها ـ مِن عِندِهِ أو مِن عندِ غَیرِهِ ـ حَشَرهُ اللّهُ یَومَ القِیامَةِ مَغْلولَةً یدُهُ إلی عُنُقِهِ حتّی یَفْرُغَ اللّهُ مِن حِسابِ الخَلقِ .

امام صادق علیه السلام : کسی که برادر مؤمنش، در هنگام تنگدستی، نیاز خود را به او بگوید و او بتواند ـ خودش یا ازطریق کسی دیگر ـ حاجتش را روا سازد و نکند، خداوند در روز قیامت وی را، در حالی که دستش به گردنش بسته شده است، محشور فرماید و تا فارغ شدن از حساب بندگان خود، همچنان او را نگه دارد .

بحار الأنوار : ۷۴/۲۸۷/۱۳ .

حدیث۱۸۶۳

امام صادق علیه السلام :

لَقَضاءُ حاجَةِ امْرِئٍ مؤمنٍ أحَبُّ إلی(اللّه) مِن عِشرینَ حِجّةً ، کُلُّ حجّةٍ یُنْفِقُ فیها صاحِبُها مائةَ ألفٍ .

امام صادق علیه السلام : هر آینه روا ساختن حاجت مؤمن نزد خدا از بیست حجّ که برای هر حجّ صد هزار [درهم یا دینار]خرج شده باشد ، محبوبتر است .

الکافی : ۲/۱۹۳/۴

حدیث۱۸۶۴

امام صادق علیه السلام :

الماشی فی حاجَةِ أخیهِ کالسّاعی بینَ الصَّفا والمَرْوَةِ .

امام صادق علیه السلام : کسی که در راه برطرف ساختن نیاز برادر خود قدم بردارد چونان کسی است که سعی میان صفا و مروه به جای آورد .

تحف العقول : ۳۰۳ .

حدیث۱۸۶۵

امام صادق علیه السلام :
مَن قَضی لأخیهِ المؤمنِ حاجَةً قضی اللّه ُ عزّوجلّ لَهُ یَومَ القِیامَةِ مِائةَ ألفِ حاجَةٍ مِن ذلکَ ، أوَّلُها الجَنّةُ .
امام صادق علیه السـلام : هر کس یک نیاز از برادر مؤمن خود را برآورده سازد، خداوند عز و جل در روز رستاخیز صد هزار نیاز او را برآورد که نخستین آنها بهشت است.
الکافی : ۲/۱۹۳/۱

حدیث۱۸۶۶

امام صادق علیه السلام :
مَن سَعی فی حاجَةِ أخیهِ المسلمِ ـ طَلَبَ وَجْهِ اللّه ِ ـ کَتبَ اللّه ُ عزّوجلّ لَهُ
ألفَ ألفِ حَسَنةٍ .
امام صادق علیه السلام : هر که ـ برای رضای خدا ـ در راه برآوردن نیاز برادر مسلمان خود بکوشد، خداوند عز و جل هزار هزار حسنه برایش بنویسد .
الکافی : ۲/۱۹۷/۶ .

حدیث۱۸۶۷

امام صادق علیه السلام :
مَن کانَ فی حاجَةِ أخیهِ المؤمنِ المسلم کانَ اللّه ُ فی حاجَتِهِ ما کانَ فی حاجَةِ أخیهِ .
امام صادق علیه السلام : کسی که به فکر برآوردن نیاز برادر مؤمن مسلمان خود باشد، تا زمانی که در فکر نیاز او باشد، خداوند در کار نیاز وی باشد .
الأمالی للطوسی : ۹۷/۱۴۷ .

حدیث۱۸۶۸

امام صادق علیه السلام :
قالَ اللّه ُ عزّوجلّ : الخَلقُ عِیالی، فأحَبُّهُم إلَیَّألْطَفُهُم بهِم، وأسْعاهُم فی حَوائجِهِم .
امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل فرموده است : مردم خانواده من هستند ، پس محبوبترین آنان نزد من کسانی هستند که با مردم مهربانتر و در راه برآوردن نیازهای آنان کوشاتر باشند .
الکافی : ۲/۱۹۹/۱۰ .

حدیث۱۸۶۹

امام صادق علیه السلام :
ثَلاثٌ یَهْدِمْنَ البدَنَ ورُبّماقَتَلْنَ : أکْلُ القَدیدِ الغابِّ ، ودُخولُ الحَمّامِ علی البِطْنَةِ ، ونِکاحُ العَجائزِ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز بدن را خراب می کند و گاه کشنده است : خوردن آبگوشت شب مانده ، حمام رفتن با شکم پر، و نزدیکی کردن با زنان سالخورده .

بحار الأنوار : ۷۶/۷۵/۱۹ .

حدیث۱۸۷۰

امام صادق علیه السلام :

لا تَدخُلِ الحَمّامَ إلّا وفی جَوفِکَ شَیءٌ یُطفِئُ عنکَ وهَجَ المَعِدَةِ ، وهُو أقْوی للبَدَنِ .ولا تَدخُلْهُ وأنتَ مُمْتَلِئٌ مِن الطَّعامِ .

امام صادق علیه السلام : زمانی حمام برو که در معده ات انـدک چیزی که حرارت آن را فرو نشاند، وجود داشته باشد . این برای تقویت بدن تو بهتر است . و با شکم پر [نیز]حمام نرو .

مکارم الأخلاق : ۱/۱۲۵/۲۹۸.

حدیث۱۸۷۱

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثةٌ یُسْمِنَّ وثَلاثةٌ یُهْزِلْنَ ،فأمّا الّتی یُسْمِنَّ : فإدْمانُ الحَمّامِ ، وشَمُّ الرائحَةِ الطَّیِّبَةِ ، ولُبْسُ الثِّیابِ اللَّیِّنَةِ ، وأمّا الّتی یُهْزِلْنَ : فإدْمانُ أکْلِ البَیضِ، والسَّمَکِ، والطَّلْعِ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز انسان را فربه می کنـد و سه چیز لاغر می سازد. آن سه که فربه می کنـد : حمام رفتن مداوم ، استشمام بوی خوش و پوشیدن لباس نرم است ؛ و آن سه که لاغر می کند : خوردن زیاد تخم مرغ ، ماهی و خرمای نارس است .

الخصال : ۱۵۵/۱۹۴ .

حدیث۱۸۷۲

امام صادق علیه السلام :

مَن لَم یَجْتَنِبْ مُصادقَةَ الأحمَقِ أوْشَکَ أنْ یَتَخلّقَ بأخْلاقِهِ .

امام صادق علیه السلام : هرکه از دوستی با احمق دوری نکند بزودی خلق و خوی او را به خود گیرد .

الأمالی للصدوق : ۳۴۳ / ۴۰۹ .

حدیث۱۸۷۳

امام صادق علیه السلام :

کفی بالحِلمِ ناصِرا .

امام صادق علیه السلام : بردباری، بهترین یاور است .

الکافی : ۲/۱۱۲/۶ .

حدیث۱۸۷۴

امام صادق علیه السلام :

مُجادَلَةُ

امام صادق علیه السلام : شمشیر زدن، آسانتر از به دست آوردن مال حلال است .

فی التهذیب : ۷/۱۳/۵۸ «مُجالَدَة» وهو الأنسب .

حدیث۱۸۷۵

امام صادق علیه السلام :

مَن حَلفَ علی یَمینٍ وهُویَعلمُ أ نّهُ کاذِبٌ فقَد بارَزَ اللّه َ عزّوجلّ .

امام صادق علیه السلام : هرکه سوگندی خورد و بداند که دروغ می گوید به جنگ خداوند عز و جل رفته است .

ثواب الأعمال : ۲۶۹/۱ .

حدیث۱۸۷۶

امام صادق علیه السلام :

الیَمینُ الصَّبرُ الکاذِبَةُ تُورِثُ العَقِبَ الفَقْرَ .

امام صادق علیه السلام : سوگند اجباری دروغ، برای بازماندگان فقر به بار می آورد .

بحار الأنوار : ۱۰۴/۲۰۹/۱۹ .

حدیث۱۸۷۷

امام صادق علیه السلام :

لا تَحْلِفوا باللّه ِ صادِقینَ ولا کاذِبینَ ؛ فإنّهُ عزّوجلّ یقولُ : «ولا تَجْعَلوا اللّه َ عُرْضَةً لأیْمانِکُم» .

امام صادق علیه السلام : راست یا دروغ، به خداسوگند مخورید ؛ زیرا خداوند عز و جل می فرماید : «و خدا را دستاویز سوگندهای خود قرار مدهید» .

الکافی : ۷ / ۴۳۴ / ۱ .

حدیث۱۸۷۸

امام صادق علیه السلام :

کَثرةُ النَّظَرِ فی الحِکمَةِ تَلْقَحُ العَقلَ .

امام صادق علیه السلام : اندیشیدن زیاد در حکمت، خرد را بارور می سازد .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۴۷/۷۳ .

حدیث۱۸۷۹

امام صادق علیه السلام :

مَن زَهِدَ فی الدُّنیا أثْبَتَ اللّه ُ الحِکمَةَ فی قَلبِهِ ، وأنْطَقَ بها لِسانَهُ .

امام صادق علیه السلام : هرکه به دنیا پشت کند، خداوند حکمت را در دلش استوار گرداند و زبانش را به آن گویا سازد .

الكافى : ٢/١٢٨/١ .

حدیث۱۸۸۰

امام صادق علیه السلام :

الغَضَبُ مَمْحَقةٌ لقَلبِ الحكيمِ ، ومَن لم يَمْلِكْ غَضَبَهُ لَم يَمْلِكْ عَقلَهُ .

امام صادق علیه السلام : خشم، دل حكيم را تباه مى كند و كسى كه اختيار خشم خود را نداشته باشد اختيار عقل خويش را ندارد .

بحار الأنوار : ٧٨/٢٥٥/١٢٩

حدیث۱۸۸۱

امام صادق علیه السلام :

ـ أيضا ـ : إنّ الحِكمَةَ المَعرِفَةُ والتَّفَقّهُ فى الدِّينِ ، فمَن فَقِهَ مِنكُم فهُو حَكيمٌ .

امام صادق عليه السلام ـ نيز در تفسير همان آيه ـ فرمود : همانا حكمت عبارت است از شناخت و فهم دين ؛ پس هر يک از شما كه در دين فقيه و فهيم باشد، حكيم است.

بحار الأنوار : ١/٢١٥/٢٥

حدیث۱۸۸۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عزّوجلّ تَطَوّلَ على عِبادِهِ بالحَبَّةِ فسَلّطَ علَيها القُمَّلَةَ ، ولولا ذلكَ لخَزَنَتْها المُلوكُ كما يَخْزُنونَ الذَّهَبَ والفِضَّةَ .

امام صادق عليه السلام : خداوند عز و جل با نعمت دانه (گندم و...) بر بندگانش منت نهاد و شپش را آفت آن قرار داد و اگر نه چنين بود زمامداران آن را نيز همچون زر و سيم مى اندوختند .

بحار الأنوار: ١٠٣/٨٧/٣.

حدیث۱۸۸۳

امام صادق علیه السلام :

ـ فى بيانِ حُقوقِ المؤمنِ على المؤمنِ ـ : أيْسَرُ حقٍّ مِنها أنْ تُحِبَّ لَهُ ما تُحِبُّ لنَفْسِكَ ، وتَكْرَهَ لَهُ ما تَكْرَهُ لنَفْسِكَ .

امام صادق عليه السلام ـ در بيان حقوق مؤمن بر مؤمن ـ فرمود : آسانترين اين حقوق آن است كه براى او همان چيزى را دوست داشته باشى كه براى خود دوست دارى و بر او نپسندى آنچه را بر خود نمى پسندى .

الكافى : ٢/١٦٩/٢ .

حدیث۱۸۸۴

امام صادق علیه السلام :

للمؤمنِ على المؤمنِ سَبْعَةُ حُقوقٍ واجِبَةٍ لَهُ مِن اللّه ِ عزّوجلّ ، واللّه ُ سائلُهُ عَمّا صَنَعَ فيها : الإجْلالُ لَهُ فى عَيْنِهِ ، والوُدُّ لَهُ فى صَدرِهِ ،

والمُواساةُ لَهُ فی مالِهِ ، وأنْ یُحِبَّ لَهُ ما یُحِبُّ لنَفْسِهِ، وأنْ یُحرِّمَ غِیبَتَهُ، وأنْ یَعودَهُ فیمَرضِهِ، ویُشَیّعَ جَنازَتَهُ ولا یَقولَ فیهِ بعدَ مَوتِهِ إلّا خَیرا .

امام صادق علیه السلام : مؤمن را بر مؤمن هفت حقّ است که خداونـد عز و جل آنهارا بر او واجب کرده است و خدا درباره آنها از او بازخواست می کند: او را در چشم خود بزرگ شمارد ، در دل دوستش بدارد ، با مال و دارایی خود یاریش رساند ، بر او همان پسندد که بر خود می پسندد ، غیبت او را حرام شمارد ، در بیماری به عیادتش رود ، در تشییع جنازه اش شرکت کند و بعد از مرگ جز به خوبی از وی یاد نکند .

الخصال : ۳۵۱/۲۷ .

حدیث۱۸۸۵

امام صادق علیه السلام :

ما عُبِدَ اللّه ُ بشیءٍ أفضَلَ مِن أداءِحقِّ المؤمنِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند به چیزی برتر از ادای حقّ مؤمن عبادت نشده است .

الکافی : ۲/۱۷۰/۴ .

حدیث۱۸۸۶

امام صادق علیه السلام :

مَن عَظّمَ دِینَ اللّه ِ عظّمَ حقَّ إخْوانِهِ ، ومَنِ اسْتَخَفَّ بدِینهِ اسْتَخَفَّ بإخْوانِهِ .

امام صادق علیه السلام : هر که دین خدا را ارج نهد، برای حقوق برادران خود نیز ارج قایل باشد و هرکه دین خدا را خفیف شمارد، به برادران خود نیز اهمیّتی ندهد .

بحار الأنوار : ۷۴/۲۸۷/۱۳ .

حدیث۱۸۸۷

امام صادق علیه السلام :

العِزُّ أنْ تَذِلَّ للحقِّ إذا لَزِمَکَ .

امام صادق علیه السلام : عزّت آن است که چون حقّی بر گردنت آمد در برابر آن فروتنی کنی .

بحار الأنوار : ۷۸/۲۲۸/۱۰۵ .

حدیث۱۸۸۸

امام صادق علیه السلام :

لَیس مِن باطلٍ یَقومُ بإزاءِ الحقِّ إلّا غلَبَ الحقُّ الباطِلَ ، وذلکَ قولُهُ : «بَلْ نَقْذِفُ بالحَقِّ علی الباطِلِ فیَدْمَغُهُ ...» .

امام صادق علیه السلام : هیچ باطلی نیست که در برابر حقّ بایستد مگر آن که حقّ بر باطل چیره شود و این سخن خداونـد است : «بلکه حقّ را بر سر باطل می زنیم تا آن را درهم کوبد ...» .

بحار الأنوار : ۵/۳۰۵/۲۴ .

حدیث۱۸۸۹

امام صادق عليه السلام :
إنَّ اللّه َ تَبارَكَ وتعالى يَقولُ :مَن أهانَ لى وَليّا فقد أرْصَدَ لمُحارَبَتى ، وأنا أسرَعُ شَىءٍ إلى نُصْرَةِ أوْليائى .
امام صادق عليه السلام : خداوند تبارک وتعالى مى فرمايد : هر كه يكى از دوستان مرا خوار شمارد، آماده جنگ با من شده است و من در يارى دادن دوستدارانم شتابنده ترينم .
الكافى : ۲/۳۵۱/۵ .

حدیث۱۸۹۰

امام صادق عليه السلام :
مَن حَقَّر مؤمنا مِسْكينا لم يَزَلِ اللّه ُ لَهُ حاقِرا ماقِتا حتّى يَرجِعَ عن مَحْقَرَتِهِ إيّاهُ .
امام صادق عليه السلام : هركه مؤمن بينوايى را حقير شمارد، خداوند پيوسته او را تحقير كند و دشمنش دارد تا آن گاه كه از تحقير او دست بردارد .
التمحيص : ۵۰/۸۹ .

حدیث۱۸۹۱

امام صادق عليه السلام :
المؤمنُ يَحقِدُ مادامَ فى مَجلسِهِ ، فإذا قامَ ذهبَ عنهُ الحِقدُ .
امام صادق عليه السلام : كينه مؤمن تا زمانى است كه نشسته است، همين كه برخاست كينه نيز از دل او مى رود .
تحف العقول : ۳۱۰ .

حدیث۱۸۹۲

امام صادق عليه السلام :
ـ فى حديثِ المفضَّلِ ـ : أفَرَأيتَ لَو نُقصَ الإنسانُ مِن هذهِ الخِلالِ الحِفْظَ وَحدَهُ كيفَ كانَتْ تكونُ حالُهُ ؟! وكَم مِن خَلَلٍ كانَ يَدخُلُ علَيهِ فى اُمورِهِ ومَعاشِهِ وتَجارِبِهِ إذا لم يَحْفَظْ ما لَهُ وعَلَيهِ ، وما أخَذَهُ وما أعطى ، وما رأى وما سَمِعَ ...ثُمَّ كانَ لا يَهتدى لطريقٍ لو سَلَكَهُ ما لا يحصى ، ولا يَحفَظُ عِلْما ولو دَرَسَهُ عُمْرَهُ ، ولا يَعْتَقِدُ دِينا ، ولا يَنْتَفِعُ بتَجْرِبَةٍ ، ولا يَسْتَطيعُ أن يَعْتَبِر شيئا على ما مضى ، بَل كانَ حَقيقا أنْ يَنْسَلِخَ مِن الإنْسانيّةِ أصْلاً .
امام صادق عليه السلام ـ در حديث مفضّل ـ فرمود : آيا انديشيده اى كه اگر انسان از ميان اين ويژگيها، فقط حافظه را كم داشت، حال و روزش چگونه بود؟ و اگر موضوعات سودمند و زيانبار و گرفته ها و داده ها و ديده ها و شنيده هاى خود را در حافظه اش نگه نمى داشت چه اختلالاتى در كارها و زندگى و تجربياتش به وجود مى آمد ... ؟ اگر راهى را بارها و بارها مى پيمود، باز آن را گم مى كرد ، اگر همه عمرش را درس مى خواند، دانشى را به خاطر نمى سپرد ، به دينى اعتقاد نمى يافت و از تجربه اى بهره مند نمى شد و نمى توانست از گذشته ها كمترين عبرتى بگيرد ، به طور كلى سزاوار بود كه از انسان بودن يكسره خارج شود .
بحار الأنوار : ۳/۸۰ .

حدیث۱۸۹۳

امام صادق علیه السلام :

إذا أحْسَنَ المُؤمنُ عمَلَهُ ،ضاعَفَ اللّه ُ عَمَلَهُ لكُلِّ حَسَنةٍ سَبعَمائةٍ ، وذلكَ قولُ اللّه ِ تبارکَ وتعالى : «واللّه ُ يُضاعِفُ لِمَنْ يَشاءُ»

امـام صـادق علیه السـلام : هرگاه مؤمن کار خوبی انجام دهـد خداونـد هر کار خوب او را هفتصـد برابر کنـد و این سـخن خـداوند تبارك و تعالی است که فرموده است : «و خداوند برای هر کس که بخواهد مضاعف گرداند» .

البقرة : ۲۶۱ .

حدیث۱۸۹۴

امام صادق علیه السلام :

إنّ أعظَمَ النّاسِ يَومَ القِيامَةِ (حَسْرَةً) مَن وَصفَ عَدْلاً ثُمَّ خالَفَهُ إلى غَيرِهِ .

امام صادق علیه السـلام : بیشترین افسوس را در روز قیامت کسـی می خورد که سخن از عدالت بگوید اما خود با دیگران به عدالت رفتار نکند .

الأمالی للطوسی : ۶۶۳/۱۳۸۶ .

حدیث۱۸۹۵

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ لابنِهِ : للحاسِدِثَلاثُ عَلاماتٍ : يَغْتابُ إذا غابَ ، ويَتَملّقُ إذا شَهِدَ ، ويَشْمَتُ بالمُصيبَةِ .

امام صادق علیه السـلام : لقمان به فرزندش گفت : حسود را سه نشانه است : پشت سر غیبت می کند ، در حضور تملّق می گوید و از گرفتاری دیگران شاد می شود .

الخصال : ۱۲۱/۱۱۳ .

حدیث۱۸۹۶

امام صادق علیه السلام :

إيّاكُم أنْ يَحْسُدَ بَعضُكُم بَعْضا ؛ فإنَّ الكُفْرَ أصلُهُ الحَسدُ .

امام صادق علیه السلام : از حسادت کردن به یکدیگر بپرهیزید ؛ زیرا کفر، ریشه اش حسادت است .

الکافی : ۸/۸/۱ .

حدیث۱۸۹۷

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثةٌ يُدْخِلُهمُ اللّه ُ النّارَ بغَيرِ حِسابٍ ... إمامٌ جائرٌ ، وتاجرٌ كَذوبٌ ، وشَيخٌ زانٍ .

امام صادق علیه السلام : سه نفرند که خداوند آنها را بدون حسابرسی به دوزخ می برد ... پیشوای منحرف و ستمگر ، تاجر دروغگو و پیرمرد زناکار .

الخصال : ۸۰/۱ .

حدیث۱۸۹۸

امام صادق علیه السلام :

قالَ رسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله : إذا نُشِرَتِ الدَّواوينُ ونُصِبَتِ المَوازينُ لم يُنْصَبْ لأهلِ البَلاءِ مِيزانٌ ، ولَم يُنْشَرْ لَهُم دِيوانٌ ، وتلا هذِه الآيَةَ : «... إنَّما يُوَفَّى الصّابِرونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ » .

امام صادق علیه السلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود : آن گاه که نامه های اعمال گشوده و ترازوها برپا شود، برای بلادیدگان ترازویی برپا نگردد و نامه عملی گشوده نشود . آن گاه این آیه را تلاوت کرد : «جز این نیست که شکیبایان مزد خود را بی حساب و نقص دریافت می کنند» .

مشكاة الأنوار : ۵۱۷/۱۷۴۲ .

حدیث۱۸۹۹

امام صادق علیه السلام :

إذا كانَ يَومُ القِيامَةِ قامَ عُنُقٌ مِن النّاسِ حتّى يَأتوا بابَ الجَنّةِ فيَضْرِبوا بابَ الجَنّةِ ، فيُقالُ لَهُم : مَن أنتُم ؟ فيقولونَ : نحنُ الفُقَراءُ ، فيقالُ لَهُم : أقَبْلَ الحِسابِ؟! فيقولونَ : ما أعْطَيْتُمونا شَيئا تُحاسِبونا علَيهِ ! فيقولُ اللّهُ عزّوجلّ: صَدَقوا ، ادْخُلوا الجَنّةَ .

امام صادق علیه السلام : در روز قیامت گروهی از مردم برخیزند و نزدیک بهشت آیند و در را بکوبند . به آنان گفته شود : شما کیستید ؟ گویند : ما تهیدستانیم . گفته شود: آیا پیش از حسابرسی می خواهید وارد بهشت شوید؟ گویند: به ما چیزی ندادید تا درباره آن از ما باز خواست کنید . پس ، خداوند عز و جل فرماید : راست می گویند؛ به بهشت در آیید .

الكافي : ۲/۲۶۴/۱۹ .

حدیث۱۹۰۰

امام صادق علیه السلام :

ـ في قولِهِ تعالى : «ويَخافُونَ سُوءَ الحِسابِ» ـ : يُحْسَبُ علَيهِمُ السّيّئاتُ ويُحْسَبُ لَهُمُ الحَسَناتُ، وهُو الاسْتِقْصاءُ .

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «و از سختی حسابرسی بیم دارند» ـ فرمود : بدیها و خوبیهایشان به طور دقیق و کامل حسابرسی می شود .

بحار الأنوار : ۷/۲۶۶/۲۶ .

حدیث۱۹۰۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ صِلَةَ الرَّحِمِ تُهَوِّنُ الحِسابَ يَومَ القِيامَةِ ، ثُمّ قَرأَ : « (الّذينَ) يَصِلونَ ما أمَرَ اللّهُ بِهِ أنْ يُوصَلَ ويَخْشَونَ رَبَّهُم ويَخافُونَ سُوءَ الحِسابِ» .

امام صادق علیه السلام : صله رحم، حسابرسی روز قیامت را آسان می کند . سپس این آیه را تلاوت کرد : «آنان که آنچه را خدا به پیوستن آن فرمان داده است پیوند می دهند و از پروردگارشان می ترسند و از سختی حسابرسی بیم دارند» .

بحار الأنوار : ۷۴/۱۰۲/۵۴ .

حدیث۱۹۰۲

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «لَتُسْأَلُنَّ یَومَئذٍ عَنِ النَّعیمِ» ـ : تُسألُ هذهِ الاُمَّةُ عَمّا أنْعَمَ اللّه ُ علَیهِم برسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله ثُمَّ بأهْلِ بَیْتِهِ علیهم السلام .

امـام صادق علیه السـلام ـ درباره آیه «در آن روز به یقین از نعمت ها سؤال می شویـد» ـ فرمود : این امّت درباره نعمت وجود رسول خدا صلی الله علیه و آله وسپس اهل بیت علیهم السلام که خداوند به آنان داده است ، بازخواست می شوند .

بحار الأنوار : ۷/۲۷۲/۳۹ .

حدیث۱۹۰۳

امام صادق علیه السلام :

ثلاثٌ لا یُسألُ عَنها العَبدُ : خِرْقَةٌ یُواری بهاعَوْرَتَهُ ، أو کِسْرَةٌ یَسُدُّ بها جَوْعَتَهُ، أو بَیتٌ یَکُنُّهُ مِن الحَرِّ والبَرْدِ .

امام باقر یا امام صادق علیهماالسلام : سه چیز است که بنده درباره آنها باز خواست نمی شود: تکّه پارچه ای که به وسیله آن خود را می پوشاند ، تکّه نانی که با آن سدّ جوع می کند، و خانه ای که او را از گرما و سرما محفوظ می دارد .

مجمع البیان : ۱۰/۸۱۲ .

حدیث۱۹۰۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أوَّلَ ما یُسألُ عنهُ العَبـدُ إذا وَقفَ بینَ یَدیِ اللّه ِ جلّ جلالُهُ الصَّلَواتُ المَفْروضاتُ ، وعنِ الزَّکاةِ المَفْروضَةِ ، وعنِ الصِّیامِ المَفروضِ ، وعنِ الحَجِّ المَفْروضِ ، وعَن وَلایَتِنا أهلَ البیتِ ، فإنْ أقَرَّ بوَلایَتِنا ثُمَّ ماتَ علَیها قُبِلَتْ مِنهُ صَلاتُهُ وصَومُهُ وزَکاتُهُ وحَجُّهُ .

امام صادق علیه السـلام : هنگامی که بنده در برابر خداوند ، جلّ جلاله ، بایسـتد نخستین پرسشـی که از او می شود درباره نمازهای واجب، زکـات واجب ، روزه واجب ، حـجّ واجب و ولاـیت ما اهل بیت است. اگر با اعتراف به ولایت و دوستی ما از این دنیا برود، نماز و روزه و زکات و حجّش پذیرفته می شود .

الأمالی للصدوق : ۳۲۸ / ۳۸۸.

حدیث۱۹۰۵

امام صادق علیه السلام :

نَفَسُ المَهْمومِ لَنا المُغْتَمِ لظُلْمِنا تَسْبیحٌ ، وهَمُّهُ لأمْرِنا عِبادَةٌ .

امـام صـادق علیه السـلام : کسـی که برای مـا نگران باشـد و به خاطر سـتمی که بر ما برود غمگین ، نفس کشـیدنش تسبیـح است و غمخواریش برای ما عبادت .

الکافی : ۲/۲۲۶/۱۶ .

حدیث۱۹۰۶

امام صادق علیه السلام :

مَن وَجَدَ هَمّا ولا يَدرى ما هُو فلْيَغْسِلْ رأسَهُ .

امام صادق علیه السلام : هر کس در خود اندوهی بیابد و علت آن را نداند، سر خود را بشوید.

الدعوات : ۱۲۰/۲۸۴ .

حدیث۱۹۰۷

امام صادق علیه السلام :

شَكا نَبيٌّ مِن الأنبياءِ إلى اللّهِ الغَمَّ ، فأمَرهُ بأكْلِ العِنَبِ .

امام صادق علیه السلام : یکی از پیامبران از غم و اندوه به درگاه خداوند شِکوه کرد ؛ خداوند به او دستور داد انگور تناول کند .

المحاسن : ۲/۳۶۲/۲۲۶۲ .

حدیث۱۹۰۸

امام صادق علیه السلام :

إنْ كانَ كُلُّ شيءٍ بقَضاءٍ وقَدَرٍ ، فالحُزْنُ لِماذا ؟!

امام صادق علیه السلام : اگر همه چیز به قضا و قدر است پس اندوه خوردن چرا ؟!

الأمالى للصدوق: ۵۶/۱۲.

حدیث۱۹۰۹

امام صادق علیه السلام :

الأحْزانُ أسْقامُ القُلوبِ، كما أنَّ الأمْراضَ أسْقامُ الأبْدانِ .

امام صادق علیه السلام : اندوهها، ناخوشی های دلند؛ همچنان که بیماریها ناخوشیهای تن .

الدعوات : ۱۱۸/۲۷۶ .

حدیث۱۹۱۰

امام صادق علیه السلام :

الحَزمُ مِشْكاةُ الظَّنِّ .

امام صادق علیه السلام : دور اندیشی، چراغدان گمانه زنی است .

تحف العقول : ۳۵۶ . وفى الكافى : ۱/۲۷/۲۹ : «الحزم مساءة الظنّ» .

حدیث۱۹۱۱

امام صادق علیه السلام :

نَحنُ وشيعَتُنا حِزبُ اللّهِ ، وحِزبُ اللّهِ هُمُ الغالِبونَ .

امام صادق علیه السلام : ما و شیعیانمان حزب خداییم و حزب خدا پیروز است .

التوحید : ۱۶۶/۳ .

حدیث۱۹۱۲

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ عزّوجلّ : «وَ قَدِمْنَا إِلی مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْناهُ هَبَاءً مَّنثُورًا»

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «و به اعمالی که کرده اند پردازیم وهمه را چون ذرات خاك بر باد دهیم» ـ فرمود : به خدا سوگند، گرچه اعمالشان سفیدتر از کتان مصری بود اما چنان بودند که هرگاه با حرامی روبه رو می شدند آن را فرو نمی گذاشتند .

الفرقان : ۲۳ .

حدیث۱۹۱۳

امام صادق علیه السلام :

کانَ أمیرُ المؤمنینَ صلواتُ اللّه علَیهِ یقولُ : ابنَ آدمَ ، إنْ کُنتَ تُریدُ مِن الدُّنیا ما یَکْفیکَ فإنَّ أیْسَرَ ما فیها یَکْفیکَ ، وإنْ کُنتَ إنَّما تُریدُ ما لا یَکْفیکَ فإنَّ کُلَّ ما فیها لا یَکْفیکَ .

امام صادق علیه السلام : امیر المؤمنین ، صلوات اللّه علیه ، می فرمود : ای آدمیزاد ! اگر از دنیا به قدر کفایت خواهی همان کمترین دنیا تو را بس باشد و اگر بیش از کفایت خواهی همه دنیا هم تو را بس نباشد .

الکافی : ۲/۱۳۸/۶ .

حدیث۱۹۱۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الحُرَّ حُرٌّ علی جمیعِ أحْوالِهِ : إنْ نابَتْهُ نائبَةٌ صَبرَ لَها ، وإنْ تَداکَّتْ علَیهِ المَصائبُ لَم تَکْسِرْهُ وإنْ اُسِرَ وقُهِرَ واسْتُبْدِلَ بالیُسرِ عُسرا، کما کانَ یُوسُفُ الصِّدِّیقُ الأمینُ صلواتُ اللّه علَیهِ : لَم یَضْرُرْ حُرِّیَّتَهُ أن اسْتُعبِدَ وقُهِرَ واُسِرَ .

امام صادق علیه السلام : آزاده در همه حال آزاده است . اگر بلا و سختی به او رسد شکیبایی ورزد و اگر مصیبتها بر سرش فرو ریزند او را نشکنند هرچند به اسیری افتد و مقهور شود و آسایش را از دست نهاده به سختی و تنگدستی افتد . چنان که یوسف صدیق امین، صلوات اللّه علیه ، به بندگی گرفته شد و مقهور و اسیر گشت اما این همه به آزادگی او آسیب نرساند .

الکافی : ۲/۸۹/۶ .

حدیث۱۹۱۵

امام صادق علیه السلام :

خَمسُ خِصالٍ مَن لم تَکُنْ فیهِ خَصْلَةٌ مِنها فلَیس فیهِ کَثیرُ مُسْتَمْتَعٍ ، أوَّلُها : الوَفاءُ ، والثّانیةُ : التَّدْبیرُ ، والثّالثةُ : الحَیاءُ ، والرّابعةُ : حُسنُ الخُلقِ، والخامِسةُ ـ وهِی تَجْمَعُ هذهِ الخِصالَ ـ : الحُرِّیّةُ .

امام صادق علیه السلام : پنج خصلت است که درهر کس یکی از آنها نباشد خیر و بهره زیادی در او نیست : اول : وفاداری ، دوم تدبیر ، سوم : شرم و حیا ، چهارم : خوش خویی و پنجم ـ که چهار خصلت دیگر را نیز در خود دارد ـ : آزادگی .

الخصال : ۲۸۴/۳۳ .

حدیث۱۹۱۶

امام صادق علیه السلام :

ـ وقد سُئلَ عن نَفْيِ المُحارِبِ ـ : يُنْفى مِن مِصْرٍ إلى مِصْرٍ، إنّ عَليّا عليه السلام نَفى رجُلَينِ مِن الكُوفةِ إلى غَيرِها .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از تبعید محارب ـ فرمود : از شهر تبعید می شود . امیر المؤمنین علیه السلام دو مرد را از کوفه به جای دیگر تبعید کرد .

دعائم الإسلام : ۲ / ۴۷۷ / ۱۷۱۴ ، انظر وسائل الشیعهٔ : ۱۸/۵۳۳/۳ .

حدیث۱۹۱۷

امام صادق علیه السلام :

إنّ رسولَ اللّه صلى الله عليه و آله خَرَج بالنِّساءِ فی الحَرْبِ حتّی يُداوِينَ الجَرْحی .

امام باقر یا امام صادق علیهماالسلام : رسول خدا صلی الله علیه و آله زنان را همراه خود به جنگ برد تا مجروحان را مداوا کنند .

الکافی : ۵/۴۵/۸ .

حدیث۱۹۱۸

امام صادق علیه السلام :

مَن فَرَّ مِن رجُلَينِ فی القِتالِ مِن الزَّحفِ فَقَد فَرَّ ، ومَن فَرَّ مِن ثَلاثَةٍ فی القِتالِ مِن الزَّحفِ فلَم يَفِرَّ .

امام صادق علیه السلام : هرکس در جنگ از برابر دومرد بگریزد ، کارش گریختن به شمار می آید، و اگر در جنگ از برابر سه نفر بگریزد، کارش گریختن به شمار نمی آید .

الکافی : ۵/۳۴/۱ .

حدیث۱۹۱۹

امام صادق علیه السلام :

: إنّ رسولَ اللّه صلى الله عليه و آله اُتِیَ بامْرأةٍ لَها شَرَفٌ فی قَومِها قَد سَرَقَتْ ، فأمَرَ بقَطْعِها ، فاجْتَمَعَ إلی رسولِ اللّه صلى الله عليه و آله ناسٌ مِن قُرَيشٍ وقالوا : يا رسولَ اللّه ، تُقْطَعُ امْرأةٌ شَريفةٌ مثلُ فُلانَةَ فی خَطَرٍ يَسيرٍ؟!

قالَ : نَعَم ، إنّما هَلَكَ مَن كانَ قَبْلَكُم بمِثْلِ هذا ، كانوا يُقيمونَ الحُدودَ على ضُعَفائهِم ويَتْرُكونَ أقْوِياءهُم وأشْرافَهُم فهَلَكوا .

امام صادق علیه السلام ـ به نقل از پدرانش علیهم السلام ـ فرمود : زنی را که در میان قوم و قبیله خود شرافت و حرمتی داشت به جرم دزدی نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله آوردند، پیامبر صلی الله علیه و آله فرمان داد دست او را قطع کنند . عده ای از قریش نزد پیامبر آمدند و عرض کردند : ای پیامبر خدا! دست زن شریفی مثل او را به خاطر خطای کوچکی قطع می کنی؟!

فرمود : آری ، پیشینیان شما به سبب چنین کاری به نابودی افتادند . آنها حدود (کیفرها) را درباره ضعیفانشان اعمال می کردند و با قدرتمندان واشراف خود، کاری نداشتند ؛ از این رو هلاک گشتند .

دعائم الإسلام : ۲/۴۴۲/۱۵۳۹ .

حدیث۱۹۲۰

امام صادق علیه السلام :

حَدیثی حَدیثُ أبی ، وحَدیثُ أبی حَدیثُ جَدّی ، وحَدیثُ جَدّی حَدیثُ الحُسَینِ ، وحَدیثُ الحُسَینِ حَدیثُ الحَسَنِ ، وحَدیثُ الحَسَنِ حَدیثُ أمیرِ المُؤمِنینَ علیهم السلام ، وحَدیثُ أمیرِ المُؤمِنینَ حَدیثُ رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله ، وحَدیثُ رَسولِ اللّه ِ قَولُ اللّه ِ عَزَّوجَلَّ .

امام صادق علیه السلام : حدیث من حدیث پدرم و حدیث پدرم حدیث نِیایَم و حدیث نیایم حدیث حسین و حدیث حسین حدیث حسن و حدیث حسن حدیث امیر المؤمنین و حدیث امیر المؤمنین حدیث رسول خدا صلی الله علیه و آله و حدیث رسول خدا حدیث خداوند عز و جل است .

الکافی : ۱/۵۳/۱۴ .

حدیث۱۹۲۱

امام صادق علیه السلام :

ما لَم یُوافِقْ مِن الحَدیثِ القُرآنَ فهُو زُخْرُفٌ .

امام صادق علیه السلام : هر حدیثی که با قرآن سازگار نباشد، ساختگی است.

الکافی : ۱/۶۹/۴ .

حدیث۱۹۲۲

امام صادق علیه السلام :

حَدیثٌ تَدْریهِ خَیرٌ مِن ألفِ حَدیثٍ تَرْوِیهِ .

امام صادق علیه السلام : یک حدیث بفهمی بهتر است ازآن که هزار حدیث [نفهمیده]روایت کنی.

معانی الأخبار : ۲/۳ .

حدیث۱۹۲۳

امام صادق علیه السلام :

اعرِفُوا مَنازِلَ النّاسِ مِنّا علی قَدْرِ رِوایاتِهم عَنّا .

امام صادق علیه السلام : منزلت مردم را نزد ما از اندازه نقل روایاتشان از ما بشناسید.

بحار الأنوار : ۲/۱۵۰/۲۴

حدیث۱۹۲۴

امام صادق علیه السلام :

الرّاوِیةُ للحَدیثِ المُتَفقِّهُ فیالدِّینِ أفْضَلُ مِن ألفِ عابِدٍ لا فِقْهَ لَهُ ولا رِوایةَ .

امام صادق علیه السلام : راوی حدیثِ دین شناس برتر از هزار عابدی است که دین شناس و راوی حدیث نباشد.

بحار الأنوار : ۲/۱۴۵/۹

حدیث۱۹۲۵

امام صادق علیه السلام :

الحُجَّةُ قَبل الخَلقِ ، ومَع الخَلقِ ،وبَعد الخَلقِ .

امام صادق علیه السلام : حجّت [خدا] پیش از خلق بوده و با خلق هست و بعد از خلق نیز خواهد بود.

الکافی : ۱/۱۷۷/۴ .

حدیث۱۹۲۶

امام صادق علیه السلام :

مَن شَکَّ أو ظَنَّ فأقامَ علی أحَدِهِما

أحْبَطَ اللّه ُ عَمَلَهُ ، إنَّ حُجَّةَ اللّه ِ هِی الحُجَّةُ الواضِحَةُ .

امام صادق علیه السلام : هر کس بر اساس شکّ یا گمان

عمل کند، خداوند عملش را باطل گرداند؛ زیرا حجّت خدا روشن و آشکار است.

الکافی : ۲/۴۰۰/۸ .

حدیث۱۹۲۷

امام صادق علیه السلام :

«قُلْ فللّهِ الحُجَّةُ البالِغَةُ» ـ : إنَّ اللّه َ تعالی یقولُ للعبدِ یَومَ القیامَةِ : عَبدی ، أکنتَ عالِما ؟ فإنْ قالَ : نَعَم ، قالَ لَهُ : أفلا عَمِلْتَ بما عَلِمْتَ ؟! وإنْ قالَ : کُنتُ جاهِلاً ، قالَ لَهُ : أفلا تَعلّمْتَ حتّی تَعْمَلَ ؟! فیُخْصَمُ ، فتِلکَ الحُجَّةُ البالِغَةُ .

امام صادق علیه السلام ـ در توضیح آیه «بگو: حجّت قاطع ویژه خداست» ـ فرمود : همانا خداوند متعال در روز قیامت به بنده فرماید: بنده من! آیا می دانستی؟ اگر پاسخ دهد: آری ، خداوند به او فرماید: آیا به آنچه می دانستی عمل کردی؟ و اگر پاسخ دهد: نمی دانستم. بدو فرماید: چرا نیاموختی تا [بدانی و] عمل کنی. پس، او مجاب و محکوم شود. این است آن حجّت قاطع.

بحار الأنوار : ۲/۲۹/۱۰ .

حدیث۱۹۲۸

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّه َ عزّوجلّ احْتَجَّ علی النّاسِ بما آتاهُم وما عَرّفَهُم.

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل به وسیله آنچه به مردم داده و به ایشان شناسانده است، بر آنان اقامه حجّت کرده است.

التوحید : ۴۱۰/۲ .

حدیث۱۹۲۹

امام صادق علیه السلام :

مَن ماتَ فی طریقِ مَکّهَ ذاهِباأو جائیا ، أمِنَ مِن الفَزَعِ الأکْبرِ یَومَ القِیامَهِ .

امام صادق علیه السلام : هرکس در راه رفتن به مکه یا برگشتن از آن بمیرد، روز قیامت از آن بزرگترین هراس در امان باشد.

الکافی : ۴/۲۶۳/۴۵ .

حدیث۱۹۳۰

امام صادق علیه السلام :

مَن ماتَ مُحْرِما بَعثَهُ اللّه ُ مُلَبِّیا .

امام صادق علیه السلام : هرکس در حال احرام بمیرد، خداوند او را لبّیک گویان برانگیزد.

بحار الأنوار : ۷/۳۰۲/۵۶ .

حدیث۱۹۳۱

امام صادق علیه السلام :

یَفْقِدُ النّاسُ إمامَهُم فیَشْهَدُ المَوْسِمَ فیَراهُم ولا یَرَوْنَهُ .

امام صادق علیه السلام : مردم امام خود را می جویندو نمی یابند، ولی آن حضرت در موسم حجّ حاضر می شود و مردم را می بیند اما آنها او را نمی بینند.

کمال الدین : ۳۴۶/۳۳ .

حدیث۱۹۳۲

امام صادق علیه السلام :

الحجُّ حَجّانِ : حَجٌّ للّه ِوحَجٌّ للنّاسِ، فمَنْ حَجَّ للّه ِ کانَ ثَوابُهُ علی اللّه ِ الجَنّهَ، ومَن حَجَّ للنّاسِ کانَ ثَوابُهُ علی النّاسِ یَومَ القِیامَهِ .

امام صادق علیه السلام : حجّ بر دو گونه است: حجّ برای خدا و حجّ برای مردم. کسی که برای خدا حجّ گزارد، خداوند بهشت را به او پاداش دهد، و هر که برای مردم حجّ رود،پاداش و ثوابش در روز قیامت به عهده همان مردم است.

ثواب الأعمال : ۷۴/۱۶ .

حدیث۱۹۳۳

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا قالَ لَهُ عبدُالرّحمنِ : إنَّ ناسا مِن هؤلاءِ القُصّاصِ یَقولونَ : إذا حَجَّ رجُلٌ حجّهً ثُمَّ تَصدَّقَ ووَصَلَ کانَ خَیرا لَهُ ـ : کَذَبوا ، لَو فَعلَ هذا النّاسُ لعُطِّلَ هذا البَیتُ ، إنَّ اللّه َ تعالی جَعلَ هذا البَیتَ قِیاما للنّاسِ.

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به عبدالرحمن که عرض کرد: عده ای از این داستان گویان می گویند: اگر کسی یک حجّ به جا آورد و سپس [به جای رفتن مکرر به حجّ]صدقه بدهد و صله رحم به جا آورد کار بهتری انجام داده است ـ فرمود : دروغ می گویند. اگر مردم این کار را بکنند این خانه به تعطیلی کشانده می شود ، در حالی که خداوند متعال این خانه را قوام کار مردم قرارداده است.

علل الشرائع : ۴۵۲/۱ .

حدیث۱۹۳۴

امام صادق عليه السلام :

ما رأيتُ شَيئا أسْرَعَ غِنىً ولاأنْفى للفَقرِ مِن إدْمانِ حَجِّ هذا البَيتِ .

امام صادق عليه السلام : نديده ام كه چيزى همانندمداومت بر زيارت اين خانه چنان سريع توانگرى آورد و فقر را بزدايد.

الأمالى للطوسى : ۶۹۴/۱۴۷۸ .

حدیث۱۹۳۵

امام صادق عليه السلام :

مَن حَجَّ ثَلاثَ حِجَجٍ لَم يُصِبْهُ فَقرٌأبَدا .

امام صادق عليه السلام : هر كس سه بار حجّ به جاآورد، هرگز به فقر گرفتار نيايد.

الخصال : ۱۱۷/۱۰۱ .

حدیث۱۹۳۶

امام صادق عليه السلام :

ما مِن بُقْعَةٍ أحَبَّ إلى اللّه ِ تعالى مِن المَسْعى ؛ لأ نّه يَذِلُّ فيهِ كُلُّ جَبّارٍ .

امام صادق عليه السلام : هيچ جايى نزد خداوند متعال محبوبتر از مسعى نيست؛ زيرا كه هر گردنكش و متكبّرى در آن جا خوار و ذليل شود.

بحار الأنوار : ۹۹/۴۵/۳۴ .

حدیث۱۹۳۷

امام صادق عليه السلام :

وهذا بَيتٌ اسْتَعبَدَ اللّه ُ بِهِ خَلقَهُ لِيَخْتَبِرَ طاعَتَهُم فى إتْيانِهِ ، فحَثَّهُم على تَعْظيمِهِ وزيارَتِهِ ، وقَد جَعلَهُ مَحلَّ الأنبياءِ وقِبْلَةً للمُصَلّينَ لَهُ ، وهُو شُعْبَةٌ مِن رِضْوانِهِ ، وطريقٌ يُؤَدّى إلى غُفْرانِهِ ، مَنْصوبٌ على اسْتِواءِ الكَمالِ ، ومُجْتَمَعِ العَظَمَةِ .

امام صادق عليه السلام : اين خانه اى است كه خداوند خلق خود را به وسيله آن به پرستش واداشته، تا با حضور در آن، فرمانبرى آنان را بيازمايد. از اين رو آنها را به بزرگداشت و زيارت آن تشويق فرموده و آن را جايگاه پيامبران و قبله نمازگزارانش كرده است. اين خانه، شاخه اى از رضوان و خشنودى خداست و راهى است كه به آمرزش او مى انجامد و بر بنياد كمال ، استوار ، و مركز عظمت است.

الأمالى للصدوق : ۷۱۵/۹۸۵ ، التوحيد : ۲۵۳/۴ .

حدیث۱۹۳۸

امام صادق عليه السلام :

على الإمامِ أنْ يُخرِجَ المَحْبوسينَ فى الدَّينِ يَومَ الجُمُعةِ إلى الجُمُعةِ ، ويَومَ العِيدِ إلى العِيدِ ، فيُرسِلَ مَعهُم ، فإذا قَضَوُا الصَّلاةَ والعِيدَ

رَدّهُم إلی السِّجنِ .

امام صادق علیه السـلام : امام باید زندانیانی را که به جرم نپرداختن بدهکاری خود زندانی شده اند، ایام جمعه و عید، برای گزاردن نماز و دیـد و بازدیـد عیـد ، به همراه عـده ای مأمور از زنـدان بیرون آورد و پس از تمام شـدن نماز و دیـد و بازدیـد عید آنها را به زندان برگرداند.

کتاب من لا یحضره الفقیه : ۳/۳۱/۳۲۶۵ .

حدیث۱۹۳۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ النَّبِیَّ صلی الله علیه و آله کانَ یَحبِسُ فیتُهَمَةِ الدَّم سِتَّةَ أیّام ، فَإِن جاءَ أولِیاءُ المَقتولِ بِثَبَتٍ وإلّا خَلّی سَبیلَهُ

امـام صادق علیه السـلام : پیامبر صـلی الله علیه و آله متهم به قتل را شـش روز دربازداشت نگه می داشت . اگر در این مـدت اولیای مقتول دلیلی بر اثبات قاتل بودن او ارائه نمی دادند آزادش می کرد .

تهذیب : ج ۱۰ ص ۱۷۴ .

حدیث۱۹۴۰

امام صادق علیه السلام :

قَضـی عَلِیٌّ علیه السلام فی رَجُلَینِ أمسَکَ أحَدُهُما وقَتَلَ الآخَرُ فَقالَ : یُقتَلُ القاتِلُ ویُحبَسُ الآخَرُ حَتّی یَموتَ غَمّا کَما حَبَسَهُ عَلَیهِ حَتّی ماتَ غَمّا

امـام صـادق علیه السـلام : علی علیه السـلام دربـاره دو مرد که یکی از آنهـا شخصـی را نگه داشـته و دیگری او را کشـته بـود چنین داوری فرمود : قاتـل کشـته می شود و آن دیگری بـازداشت می گردد تـا در تنگنـا بمیرد ؛ همچنان که با نگه داشـتن مقتول موجب مرگ او در تنگنا شده است .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۱۱۵ .

حدیث۱۹۴۱

امام صادق علیه السلام :

اُتیَ أمیرُ المؤمنینَ علیه السلام برجُلٍ قد تَکَفَّلَ بنَفْسِ رجُلٍ،فحَبَسَهُ وقالَ:اطلُبْ صاحِبَکَ.

امام صادق علیه السـلام : مردی را که ضامن جان مرد دیگری شده بود نزد امیرالمؤمنین علیه السلام آوردند. حضرت او را بازداشت کرد و فرمود: رفیقت را پیدا کن.

وسائل الشیعهٔ : ۱۳/۱۵۶/۱ و ح ۲ نحوه .

حدیث۱۹۴۲

امام صادق علیه السلام :

کُلُّ مَن لَم یُحِبَّ علی الدِّینِ ولَم یُبغِضْ علی الدِّینِ، فلا دِینَ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : هر کس دوستی و دشمنیش برای دین نباشد دین ندارد.

الكافی : ۲/۱۲۷/۱۶ .

حدیث۱۹۴۳

امام صادق علیه السلام :

ما الْتَقى مُؤمِنانِ قَطُّ إلّا كانَ أفْضَلُهُما أشَدَّهُما حُبّا لأخيهِ .

امام صادق علیه السلام : دو مؤمن هرگز با هم دیدارنکنند مگر این که آن بهتر است که برادرش را بیشتر دوست داشته باشد.

المحاسن : ۱/۴۱۱/۹۳۷ .

حدیث۱۹۴۴

امام صادق علیه السلام :

واللّه ِ ، ما أحَبَّ اللّه َ مَن أحَبَّ الدُّنيا ووالَى غَيرَنا .

امام صادق علیه السلام : به خدا سوگند کسی که دنیا را دوست بدارد و سرپرستی غیر ما را بپذیرد خداوند را دوست ندارد.

الكافی : ۸/۱۲۹/۹۸ .

حدیث۱۹۴۵

امام صادق علیه السلام :

ـ فيما أوْحى اللّه ُ تعالى لى موسى عليه السلام ـ : كَذبَ مَن زَعَمَ أنَّهُ يُحِبُّنى فإذا جَنَّهُ اللّيلُ نامَ عَنّى، أليسَ كُلُّ مُحِبٍّ يُحِبُّ خَلْوةَ حَبيبِهِ ؟ !

امام صادق علیه السلام : خداوند به موسی علیه السلام وحی فرمود: آن کس که گمان برد مرا دوست دارد اما چون شب فرا رسد چشم از عبادت من فرو بندد، دروغ می گوید. مگر نه این است که هر دلداده ای دوست دارد با دلدار خود خلوت کند؟!

الأمالی للصدوق : ۴۳۸/۵۷۷ .

حدیث۱۹۴۶

امام صادق علیه السلام :

مَن أرادَ أنْ يَعرِفَ كيفَ مَنزِلَتُهُ عِندَ اللّه ِ فلْيَعْرِفْ كيفَ مَنزِلَـةُ اللّه ِ عِندَهُ ، فإنَّ اللّه َ يُنزِلُ العَبدَ مِثلَ ما يُنزِلُ العَبدُاللّه َ مِن نَفْسِهِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس می خواهد بداند که چه منزلتی نزد خداوند دارد بنگرد که منزلت خدا نزد او چگونه است؛ زیرا بنده به همان اندازه نزد خدا منزلت دارد که بنده برای خدا نزد خود منزلت قائل است.

بحار الأنوار : ۷۱/۱۵۶/۷۴ ، كنز العمّال : ۱۸۸۲ نحوه .

حدیث۱۹۴۷

امام صادق علیه السلام :

مَن سَرَّهُ أن يَعلمَ أنَّ اللّه يُحِبُّهُ فلْيَعْمَلْ بطاعةِ اللّه ِ ولْيَتَّبِعْنا ، ألَمْ يَسْمَعْ قَولَ اللّهِ عزّ وجلّ لنَبيِّهِ صلى الله عليه و آله : «قُلْ إن كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ » ؟!

امام صادق علیه السلام : هر کس خوشحال می شود که بداند خداوند دوستش دارد باید به فرمانهای خدا عمل کند و از ما پیروی نماید. آیا سخن خداوند عزّوجلّ به پیامبرش را نشنیده است که فرمود: «بگو: اگر خدا را دوست دارید از من پیروی کنید تا خدا دوستتان بدارد و گناهان شما را ببخشاید، و خداوند آمرزنده مهربان است» .

الکافی : ۸/۱۴/۱ .

حدیث۱۹۴۸

امام صادق علیه السلام :

أَحَبُّ العِبادِ إلى اللّهِ عزّ وجلّ رجُلٌ صَدوقٌ فی حَدیثِهِ ، مُحافِظٌ على صَلَواتِه وما افْتَرَضَ اللّهُ علَیهِ ، مَع أداءِ الأمانَةِ .

امام صادق علیه السلام : محبوبترین کس نزدخداوند عز و جلآن است که در گفتارش راستگو باشد و بر گزاردن نماز و آنچه خدا بر او واجب کرده است مواظبت کند و امانت پرداز باشد.

الأمالی للصدوق : ۳۷۱/۴۶۷ .

حدیث۱۹۴۹

امام صادق علیه السلام :

قالَ اللّهُ تبارکَ وتعالى :ما تَحبَّبَ إلیَّ عبدیأحَبَّ مِمّا افْتَرَضتُ علَیهِ.

امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی فرموده است: بنده با هیچ کاری محبوب تر از عمل به آنچه بر او واجب کرده ام محبوب من نمی شود.

الکافی : ۲/۸۲/۵

حدیث۱۹۵۰

امام صادق علیه السلام :

إذا تَخَلّى المؤمنُ مِن الدُّنیا سَـماووَجَدَ حَلاوَةَ حُبِّ اللّهِ ، وکانَ عندَ أهلِ الدُّنیا کأنَّهُ قد خُولِطَ ، وإنَّما خالَطَ القَومَ حَلاوَةُ حُبِّ اللّهِ فلَم یَشْتَغلوا بغَیرِهِ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه مؤمن از دنیا کنار کشدبلند مرتبه گردد و شیرینی محبت خدا را دریابد و نزد دنیا پرستان چون دیوانه نماید، در صورتی که شیرینی محبت خدا با آنها درآمیخته است و از این رو دل را جز به او مشغول نکرده اند.

الکافی : ۲/۱۳۰/۱۰ .

حدیث۱۹۵۱

امام صادق علیه السلام :

الحُبُّ أفْضَلُ مِن الخَوفِ .

امام صادق علیه السلام : محبّت (خدا) برتر از ترس (از خدا) است .

الکافی : ۸/۱۲۹/۹۸ .

حدیث۱۹۵۲

امام صادق علیه السلام :

القلبُ حَرَمُ اللّه ِ ، فلا تُسْكِنْ حَرَمَ اللّه ِغَيرَ اللّه ِ .

امام صادق علیه السلام : دل حرم خداست، پس، جز خدارا در حرم خدا مَنِشان!

جامع الأخبار : ۵۱۸/۱۴۶۸ .

حدیث۱۹۵۳

امام صادق علیه السلام :

لا يَمْحضُ رجُلٌ الإيمانَ باللّه ِ حتّى يكونَ اللّه ُ أحَبَّ إلَيهِ مِن نَفْسِهِ وأبيهِ واُمِّهِ ووُلْدِهِ وأهْلِهِ ومالِهِ ومِن النّاسِ كُلِّهِم .

امـام صادق علیه السـلام : ایمان انسان به خـدا ناب و خالص نشود مگر آن که خداونـد را از خودش و پـدر و مادر و فرزنـد و زن و مالش و از همه مردم بیشتر دوست بدارد.

بحار الأنوار : ۷۰/۲۵/۲۵ .

حدیث۱۹۵۴

امام صادق علیه السلام :

ثلاثةٌ تُورِثُ المَحبَّةَ : الدِّينُ ، والتَّواضُعُ، والبَذْلُ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز محبّت می آورد: دینداری، فروتنی و بخشندگی.

تحف العقول : ۳۱۶ .

حدیث۱۹۵۵

امام صادق علیه السلام :

حُسنُ الجِوارِ يُعمِّرُ الدِّيارَ ، ويَزيدُ فی الأعْمارِ .

امام صادق علیه السلام : حُسن همسایگی ، خانه ها را آباد و عمرها را زیاد می کند.

الكافی : ۲/۶۶۷/۸ .

حدیث۱۹۵۶

امام صادق علیه السلام :

لا يَكونُ الجَوادُ جَوادا إلّابثَلاثةٍ : يَكونُ سَخِيّا بمالِهِ على حالِ اليُسْرِ والعُسْرِ ، وأنْ يَبْذلَهُ للمُستَحِقِّ ، ويَرى أنَّ الّذی أخَذَهُ مِن شُكْرِ الّذی أسْدى إلَيهِ أكْثَرُمِمّا أعْطاهُ.

امام صادق علیه السلام : بخشنده، بخشنده نباشد مگرآن که سه خصلت داشته باشد: در توانگری و تنگدستی مال خویش را ببخشد، آن را به کسی که مستحقّ است ببخشد ، و تشکّری را که دریافت می کند بیشتر و ارزشمندتر از آن چیزی بداند که بخشیده است.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۳۱/۲۷ .

حدیث۱۹۵۷

امام صادق علیه السلام :

إنّ مَن أجابَ فی کلِّ مایُسْألُ عَنهُ لَمَجنونٌ .

امام صادق علیه السلام : هر کس به هر سؤالی که ازاو می شود پاسخ دهد ، دیوانه است.

معانی الأخبار : ۲۳۸/۲ .

حدیث۱۹۵۸

امام صادق علیه السلام :

إنّما خُلِّدَ أهلُ النّارِ فی النّارِلأنّ نِیّاتِهِم کانَت فی الدُّنیا أنْ لَو خُلِّدوا فیها أنْ یَعْصوا اللّه َ أبَدا ، وإنّما خُلِّدَ أهلُ الجَنّةِ فی الجنّةِ لأنَّ نِیّاتِهِم کانتْ فی الدُّنیا أنْ لو بَقوا فیها أنْ یُطیعوا اللّه َ أبدا ، فبِالنِّیّاتِ خُلِّدَ هؤلاءِ وهؤلاءِ ـ ثُمَّ تلا قولَهُ تعالی ـ : «قُلْ کُلٌّ یَعْمَلُ علی شَاکِلَتِهِ»

امام صادق علیه السلام : دوزخیان از این رودر آتش جاویدانند که در دنیا نیّتشان این بود که چنانچه تا ابد زنده بمانند تا ابد خدا را نافرمانی کننـد و بهشتیان نیز از این رو در بهشت جاویدانند که در دنیا بر این نیّت بودند که اگر برای همیشه ماندگار باشند ، برای همیشه خدا را فرمان برند. پس، جاودانگی هر دو گروه به سبب نیّتهایشان است. آن گاه حضرت این آیه را تلاوت کرد: «بگو هر کس طبق شاکله خود عمل می کند» و فرمود: یعنی طبق نیّت خود.

الإسراء : ۸۴ .

حدیث۱۹۵۹

امام صادق علیه السلام :

إنّ فی جَهنّمَ لَوادِیاللمُتَکَبِّرینَ یُقالُ لَه : سَقَرُ ، شَکا إلی اللّه ِعزّ وجلّ شِدّةَ حَرّهِ ، وسَألَهُ أنْ یأذَنَ لَه أنْ یَتَنفّسَ ، فتَنَفّسَ فأحْرَقَ جَهنّمَ !

امام صادق علیه السلام : همانا در جهنم برای متکبران درّه ای است به نام سقر. آن درّه از شدّت حرارتِ خود به خداوند عز و جلشکایت بُرد و خواهش کرد اجازه اش دهد تا نفسی بکشد. پس، نفسی کشید که دوزخ را سوزاند!

الکافی : ۲/۳۱۰/۱۰ ، ثواب الأعمال : ۲۶۵/۷ .

حدیث۱۹۶۰

امام صادق علیه السلام :

ـ مِن قَولِ جبرئیلَ علیه السلام لِرسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله ـ : لَو أنَّ قَطْرَةً من الضَّریعِ قَطَرتْ فی شَرابِ أهلِ الدُّنیا لَماتَ أهلُها من نَتْنِها .

امام صادق علیه السلام ـ در بیان گفته جبرئیل علیه السلام به پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ـ فرمود : اگر قطره ای از ضریع (خار خشک سمّی) در آب آشامیدنی مردم دنیا بچکد از بوی گند آن همگی بمیرند.

بحار الأنوار : ۸/۲۸۰/۱ .

حدیث۱۹۶۱

امام صادق عليه السلام :

لَو أنّ سِرْبالاً مِن سَرابيلِ أهلِ النّارِ عُلِّقَ بينَ السَّماءِ والأرضِ لَماتَ أهلُ الدُّنيا مِن رِيحِهِ .

امـام صادق عليه السـلام ـ در بيان گفته جبرئيل به پيامبر خـدا صـلى الله عليه و آله ـ فرمود : اگر يكى از جامه هاى دوزخيان در ميان آسمان و زمين آويخته شود همه مردم دنيا از بوى آن بميرند.

بحار الأنوار : ٨/٢٨٠/١ .

حديث۱۹۶۲

امام صادق عليه السلام :

ـ مِن قَولِ جبرئيلَ عليه السلام لِرسولِ اللّه ِ صلى الله عليه و آله ـ : لو أنَّ حَلْقةً واحِدةً ، من السِّلسِلةِ الّتى طولُها سَبعونَ ذِراعا ، وُضِعتْ على الدُّنيا لذابَتِ الدُّنيا مِن حَرِّها .

امـام صـادق عليه السـلام ـ در بيان گفته جبرئيل عليه السـلام به پيامبر خـدا صـلى الله عليه و آله ـ فرمود : اگر يک حلقه از آن زنجير هفتاد گزى بر دنيا نهاده شود دنيا از گرماى آن گداخته گردد.

بحار الأنوار : ٨/٢٨٠/١ .

حديث۱۹۶۳

امام صادق عليه السلام :

الجَهلُ فى ثلاثٍ : فى تَبَدُّلِ الإخْوانِ ، والمُنابَذَةِ بغَيرِ بَيانٍ ، والتَّجَسُّسِ عمّا لا يَعنى .

امام صادق عليه السـلام : نادانى در سه چيز است:دوست عوض كردن، مخالفت كردن بدون دليل و برهان، و پرس و جو از چيزهاى بيهوده.

تحف العقول : ٣١٧

حديث۱۹۶۴

امام صادق عليه السلام :

كفى بخَشيَةِ اللّه ِ عِلْما ، وكفى بالاغْتِرارِ باللّه ِ جَهْلاً .

امام صادق عليه السلام : دانايى را همين بس كه ازخدا بترسى و نادانى را همين بس كه از [عذاب] خدا غافل شوى.

بحار الأنوار : ٧٠/٣٧٩/٢٦ .

حديث۱۹۶۵

امام صادق عليه السلام :

مِن أخلاقِ الجاهِلِ الإجابَةُ قَبلَ أنْ يَسمَعَ ، والمُعارَضَةُ قَبلَ أنْ يَفْهَمَ ، والحُكْمُ بما لا يَعْلَمُ .

امام صادق عليه السلام : يكى از خويهاى نادان اين است كه قبل از شنيدن [مطلب] پاسخ مى دهد و پيش از آن كه [مقصود گوينده را]بفهمد به مخالفت بر مى خيزد و ندانسته حكم مى كند.

أعلام الدين : ٣٠٣ .

حدیث۱۹۶۶

امام صادق علیه السلام :

اعْلَموا أنَّهُ لَيس بينَ اللّه ِ وبينَ أحَدٍمِن خَلْقِهِ مَلَكٌ مُقَرَّبٌ ولا نَبِيٌّ مُرْسَلٌ ولا مَن دونَ ذلكَ مِن خَلْقِهِ كُلِّهِم إلّا طاعَتُهُم لَهُ، فاجْتَهِدوا فى طاعةِ اللّه ِ .

امام صادق علیه السلام : بدانید که میان خدا و بندگانش نه فرشته مقرّبی واسطه شود نه پیامبر مرسلی و نه هیچ کس دیگر ، مگر طاعتشان از خداوند؛ پس در طاعت خدا بکوشید.

الكافى : ۸/۱۱ .

حدیث۱۹۶۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ مَن أجابَ فى كلِّ ما يُسْألُ عَنهُ لَمَجْنونٌ .

امام صادق علیه السلام : هر کس به هر سؤالی که از او می شود جواب دهد دیوانه است.

معانى الأخبار : ۲۳۸/۲.

حدیث۱۹۶۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أدنى أهْلِ الجَنّةِ مَنزِلاً لَونَزلَ بِهِ الثّقَلانِ ـ الجِنُّ والإنسُ ـ لَوَسِعَهُم طَعاما وشَرابا ، ولا يَنْقُصُ مِمّا عِندَهُ شَىءٌ .

امام صادق علیه السلام : دون پایه ترین فرد بهشت چنان است که اگر جنّ و انس میهمان او شوند همه را از خوراک و آشامیدنی پذیرایی می کند و از آنچه دارد چیزی کم نمی شود!

بحار الأنوار : ۸/۱۲۰/۱۱.

حدیث۱۹۶۹

امام صادق علیه السلام :

ثلاثٌ مَن أتى اللّهَ بواحِدَةٍ مِنْهنَّ أوْجَبَ اللّهُ لَهُ الجَنّةَ: الإنْفاقُ مِن إقْتارٍ ، والبِشْرُ لِجَميعِ العالَمِ ، والإنْصافُ مِن نَفْسِهِ .

امام صادق علیه السلام : سه کار است که هر کس یکی از آنها را انجام دهد خداوند بهشت را بر او واجب می گرداند: انفاق کردن در تنگدستی، خوشرویی با همه عالَم، و انصاف داشتن.

الكافى : ۲/۱۰۳/۲.

حدیث۱۹۷۰

امام صادق علیه السلام :

قَولُ « لا إلهَ إلّا اللّه » ثَمَنُ الجَنّـةِ .

امام صادق علیه السلام : ذکر «لا إله إلّا اللّه » بهای بهشت است.

التوحید : ۲۱/۱۳.

حدیث۱۹۷۱

امام صادق علیه السلام :
البَسْ وتَجَمّلْ ، فإنَّ اللّهَ جميلٌ يُحِبُّ الجَمالَ ، ولَيَكُن مِن حَلالٍ .
امام صادق علیه السلام : لباس زیبا بپوش؛ زیرا خداوند زیباست و زیبایی را دوست دارد؛ اما باید از حلال باشد.
وسائل الشیعة : ۳/۳۴۰/۴.

حدیث۱۹۷۲

امام صادق علیه السلام :
إيّاكُم ومُجَالَسةَ المُلوكِ وأبناءِالدُّنيا ، ففی ذلكَ ذَهابُ دِينِكُم ويُعقِبُكُم نِفاقا ، وذلكَ داءٌ دَوِيٌّ لا شِفاءَ لَهُ ، ويُورِثُ قَساوَةَ القَلبِ ، ويَسْلُبُكُم الخُشوعَ ، وعلَيكُم بالأشْكالِ مِن النّاسِ والأوْساطِ مِن النّاسِ فعِندَهُم تَجِدونَ مَعادِنَ الجَوهرِ .
امام صادق علیه السلام : از همنشینی با شهریاران و دنیا پرستان بپرهیزید که این کار دین شما را می برد و نفاق و دورویی می آورد و این دردی سخت و بی درمان است، نیز سنگدلی به بار می آورد و فروتنی را می زداید، با مردمان همتای خود و افراد متوسط [جامعه] همنشینی کنید که کانهای جواهر را در میان آنها می یابید.
الاُصول الستّة عشر : ۵۷.

حدیث۱۹۷۳

امام صادق علیه السلام :
لا تَصْحَبوا أهلَ البِدَعِ ولا تُجالِسوهُم فتَصيروا عِندَ النّاسِ كواحِدٍ مِنهُم .
امام صادق علیه السلام : با بدعت گذاران رفاقت وهمنشینی نکنید که در نظر مردم ، شما هم مانند یکی از آنها خواهید بود.
الکافی : ۲/۳۷۵/۳.

حدیث۱۹۷۴

امام صادق علیه السلام :
إنّ رسولَ اللّه صلى الله عليه و آله كانَ لا يَقومُ من مَجلِسٍ ، وإنْ خَفَّ ، حتّى يَستَغْفِرَ اللّهَ عزّ وجلّ خَمْسا وعِشرينَ مَرّةً .
امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا هرگاه از مجلسی بر می خاست، اگر چه زمانی کوتاه در آن جا نشسته بود، بیست و پنج مرتبه از خدا آمرزش می طلبید.
الکافی : ۲/۵۰۴/۴.

حدیث۱۹۷۵

امام صادق علیه السلام :
لا يَنبغی للمؤمنِ أنْ يَجلِسَ مَجلسا يُعصى اللّهُ فيهِ ولا يَقدِرُ على تغييرِهِ .

امام صادق علیه السلام : سزاوار نیست مؤمن درمجلسی بنشیند که در آن معصیت خداوند می شود و او نمی تواند آن وضع را تغییر دهد.

الکافی : ۲/۳۷۴/۱.

حدیث۱۹۷۶

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قوله تعالی: «وقدنَزّلَ علیکم فی الکتاب أنْ إذَا سَمِعْتُمْ آیَاتِ اللّه ...» ـ : إنّما عنی بهذا (إذا سمعتم) الرّجُلَ (الّذی) یَجحَدُ الحقَّ ویُکذّبُ بِهِ ویَقَعُ فی الأئمّةِ ، فقُمْ مِن عندِهِ ولا تُقاعِدْهُ کائنا مَن کانَ .

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «و به تحقیق در کتاب برشما نازل کرد که چون شنیدید که آیاتِ خدا مورد انکار و ریشخند قرار می گیرد...» ـ فرمود : مقصود این است که [هرگاه شنیدید]کسی حق را انکار و تکذیب می کند و از امامان بد می گوید، از نزد چنین کسی برخیز و با او همنشینی مکن، هر که می خواهد باشد.

الکافی : ۲/۳۷۷/۸

حدیث۱۹۷۷

امام صادق علیه السلام :

کانَ رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله إذادَخلَ مَنزلاً قَعَدَ فی أدنی المجلسِ حینَ یَدخُلُ .

امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا هرگاه واردمنزلی می شد در پایین ترین جای مجلس می نشست.

مکارم الأخلاق : ۱/۶۶/۷۱.

حدیث۱۹۷۸

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئل عنِ القاضی أیَحِلُ لَه أن یَقضیَ بقَولِ البَیِّنَةِ إذا لَم یعرِفهُم مِن غَیر مسألَةٍ ـ : خَمسَةُ أشیاءَ یَجِبُ علی النّاسِ أنْ یأخُذوا بِها ظاهِرَ الحُکْمِ : الوِلایاتُ ، والتّناکُحُ، والمَوارِیثُ ، والذَّبائحُ ، والشّهاداتُ ، فإذا کانَ ظاهِرُهُ ظاهرا مأمونا جازَتْ شهادتُهُ ، ولا یُسألُ عن باطِنِهِ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به پرسش از اینکه آیا قاضی می تواند بر اساس گفته گواهان ناشناس حکم دهد بی آن که درباره آنان پرس و جو کند؟ ـ فرمود : پنج مورد است که مردم باید در آنها به ظاهر حکم عمل کنند: ولایت و سرپرستی، زناشویی، ارث و میراث، ذبایح و شهادت دادن. اگر ظاهر فرد، درست و در خور اطمینان بود گواهی اش جایز است و نباید از باطن او پرس و جو کرد.

الکافی : ۷/۴۳۱/۱۵.

حدیث۱۹۷۹

امام صادق علیه السلام :

کانَ رسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله أکْثَرَما یَجلِسُ تُجاهَ القِبلةِ .

امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا صلی الله علیه و آله هنگام نشستن، بیشتر رو به قبله می نشست.

مکارم الأخلاق : ۱/۶۶/۷۲.

حدیث۱۹۸۰

امام صادق علیه السلام :

لا تُفَتِّشِ النّاسَ عن أديانِهِم فتَبقى بلا صَديقٍ .

امام صادق علیه السلام : از دین و آیین مردم پرس وجو مکن که بی دوست می مانی.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۵۳/۱۰۹.

حدیث۱۹۸۱

امام صادق علیه السلام :

لا يَطْمَعَنَّ ... القليلُ التَّجرِبةِ المُعْجَبُ برأيِهِ فی رِئاسةٍ .

امام صادق علیه السلام : ... شخص کم تجربه خودرأی، هرگز نباید به هیچ ریاستی طمع بندد.

الخصال : ۴۳۴/۲۰.

حدیث۱۹۸۲

امام صادق علیه السلام :

الجَبّارونَ أبْعَدُ النّاسِ مِن اللّه عزّ وجلّ يَومَ القيامةِ .

امام صادق علیه السلام : در روز رستاخیز، جبّاران دورترین مردمان از خداوند عز و جل هستند .

وسائل الشيعة : ۱۱/۳۰۴/۷.

حدیث۱۹۸۳

امام صادق علیه السلام :

مَن زعَمَ أنّ اللّه َ يَجبُرُ عِبادَه على المعاصی أو يُكلِّفُهُم ما لا يُطيقونَ فلا تأكُلوا ذَبيحَتَهُ ، ولا تَقْبَلوا شَهادَتَهُ ، ولا تُصَلُّوا وَراءهُ ، ولا تُعطُوهُ مِن الزّكاةِ شيئا .

امام صادق علیه السلام : هر کس معتقد باشد که خداوند بندگان خود را بر انجام گناهان مجبور می کند یا بیش از توانشان به آنان تکلیف می دهد از ذبحش نخورید، شهادتش را نپذیرید، پشت سرش نماز نخوانید و چیزی از زکات به او ندهید.

بحار الأنوار: ۵/۱۱/۱۷ .

حدیث۱۹۸۴

امام صادق علیه السلام :

ما اسْتَطعتَ أنْ تَلومَ العبدَعلَيهِ فهُو مِنهُ، وما لَم تَسْتَطِعْ أنْ تَلومَ العَبدَ علَيهِ فهُو مِن فِعلِ اللّه ، يقولُ اللّه ُ تعالى للعبدِ : لِمَ عَصَيْتَ ؟ لِمَ فَسَقْتَ ؟ لِمَ شَرِبْتَ الخَمرَ ؟ لِمَ زَنَيْتَ؟فهذا فعلُ العبدِ، ولا يقولُ لَه : لِمَ مَرِضْتَ؟ لِمَ قَصُرْتَ ؟ لِمَ ابْيَضَضْتَ ؟ لِمَ اسْوَدَدْتَ؟ لأنَّهُ مِن

فِعلِ اللّهِ تعالی .

امام صادق علیه السلام : هر چیزی که بتوانی بنده رابه سبب انجام آن سرزنش کنی کار خود اوست و هر آن چیزی که نتوانی بنده را به سبب آن سرزنش کنی کار خداست. خدای متعال به بنده اش می فرماید: چرا نافرمانی کردی؟ چرا نابکاری کردی؟ چرا شراب خوردی؟ چرا زنا کردی؟ پس، اینها کار بنده است. به او نمی فرماید: چرا بیمار شدی؟ چرا قد و قامتت کوتاه شد؟ چرا سفید پوست شدی؟ چرا سیاه پوست شدی؟ چون این امور فعل خداوند متعال است.

بحار الأنوار : ۵/۵۹/۱۰۹.

حدیث۱۹۸۵

امام صادق علیه السلام :

سَیأتی زَمانٌ تکونُ بَلْدةُ قُمّ وأهلُها حُجّةً علی الخلائقِ ، وذلکَ فی زمانِ غَیْبَةِ قائمِنا علیه السلام إلی ظُهورِهِ ، ولولا ذلکَ لَساخَتِ الأرضُ بأهلِها . وإنَّ الملائکةَ لَتَدْفَعُ البَلایا عَن قُمّ وأهلِهِ ، وما قَصدَهُ جَبّارٌ بسُوءٍ إلّا قَصمَهُ قاصِمُ الجَبّارینَ .

امام صادق علیه السلام : روزگاری خواهد آمد که شهر قم و مردمان آن بر دیگر مردمان حجّت باشند. آن روزگار از زمان غیبت قائم علیه السلام ماست تا هنگام ظهورش. اگر چنین نبود زمین اهل خود را در کامش فرو می برد . فرشتگان بلایا را از قم و مردم قم دور می کنند. هیچ ستمگری آهنگ بدی به آنان نمی کند مگر آن که در هم شکننده ستمگران او را در هم می شکند.

بحار الأنوار : ۶۰/۲۱۳/۲۲.

حدیث۱۹۸۶

امام صادق علیه السلام :

أوحی اللّهُ عزّ وجلّ إلی داوودَ النَّبیِّ علی نبیّنا وآلهِ وعلَیهِ السّلامُ : یا داوودُ ،إنّ عَبدیَ المؤمنَ إذا أذْنَبَ ذَنبا ثُمّ رَجعَ وتابَ مِن ذلکَ الذَّنبِ واسْتَحیی مِنّی عندَ ذِکْرِهِ غَفَرْتُ لَهُ ، وأنسَیْتُهُ الحَفَظَةَ وأبْدَلْتُهُ الحسَنَةَ ، ولا اُبالی وأنا أرْحَمُ الرّاحِمینَ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل به داوود پیامبر ـ که بر پیامبر ما و خاندانش و بر او درود باد ـ وحی کرد: ای داوود! هرگاه بنده مؤمن من گناهی کند و سپس از آن گناه برگردد و توبه نماید و به

هنگام یاد کردن از آن گناه از من شرم کند، او را می آمرزم و آن گناه را از یاد فرشتگان نگهبان اعمال می برم و آن را به نیکی بدل می کنم . و از این کار باکی ندارم که من مهربانترین مهربانانم.

بحار الأنوار : ۶/۲۸/۳۰.

حدیث۱۹۸۷

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّهَ تبارکَ وتعالی لَیُبْغِضُ المُنَفِّق سِلْعَتَهُ بالأیْمانِ .

امام صادق علیه السلام : هر آینه خداوند تبارک و تعالی از کسی که با سوگند یاد کردن کالای خود را به فروش رساند نفرت دارد.

الأمالی للصدوق : ۵۷۱/۷۷۵.

حدیث۱۹۸۸

امام صادق علیه السلام :

ـ وقد سُئلَ عنِ الخَبَرِ الّذی رُوِیَ أنّ رِبْحَ المؤمنِ علی المؤمنِ رِبا ، ما هُو ؟ ـ : ذاکَ إذا ظَهرَ الحقُّ وقامَ قائمُنا أهلَ البیتِ ، فأمّا الیومَ فلا بأسَ .

امام صادق علیه السلام ـ آنگاه که درباره این روایت که سود گرفتن مؤمن از مؤمن رباست سؤال شد ـ فرمود: این در زمانی است که حق حاکم شود و قائم ما خاندان قیام کند؛ اما امروزه اشکالی ندارد.

وسائل الشیعة : ۱۲/۲۹۴/۴.

حدیث۱۹۸۹

امام صادق علیه السلام :

ـ فی رجُلٍ عِندَهُ بَیْعٌ ، فَسَعّرَهُ سِعْرا مَعلوما ، فمَنْ سَکَتَ عنهُ مِمّنْ یَشْتری مِنهُ باعَهُ بذلکَ السِّعْرِ ، ومَن ماکَسَهُ وأبی أنْ یَبْتاعَ مِنهُ زادَهُ ـ : لو کانَ یَزیدُ الرَّجُلَینِ والثَّلاثةَ لم یَکُنْ بذلکَ بَأسٌ ، فأمَّا أنْ یَفعَلَهُ بمَن أبی علَیهِ وکایَسَهُ ویَمْنَعَهُ مِمَّن لَم یَفْعَلْ ذلک فلا یُعْجِبُنی إلّا أنْ یَبیعَهُ بَیْعا واحِدا

امام صادق علیه السلام ـ درباره مردی که کالایی دارد و قیمت مشخصی روی آن می گذارد و سپس همان قیمت را به خریداری که چانه نمی زند اعلام می کند ولی به کسی که چانه می زند و حاضر نیست کالا را با همان قیمت از او بخرد بهای بیشتری را اعلام می کند ـ فرمود : اگر به دو یا سه نفر قیمت بیشتری اعلام کند ، اشکالی ندارد اما این که با هر کسی که حاضر نیست به آن قیمت مشخص شده بخرد و خواهان کمتر از آن قیمت [یعنی تخفیف]است این کار را بکند و با کسی که چانه نمی زند چنین نکند ، خوشایند من نیست بلکه باید آن کالا را به یک قیمت بفروشد .

الکافی : ۵/۱۵۲/۱۰.

حدیث۱۹۹۰

امام صادق علیه السلام :

رِبْحُ المؤمنِ علی المؤمنِ رِبا ، إلّاأنْ یَشْتریَ بأکْثَرَ مِن مائةِ دِرْهَمٍ فاربَحْ علَیهِ قُوتَ یَومِکَ ، أو یَشْتَرِیَهُ للتِّجارةِ فارْبَحُوا علَیهِم وارْفُقوا بهِم .

امام صادق علیه السلام : سود گرفتن مؤمن از مؤمن رباست، مگر این که جنسی را به بیشتر از صد درهم بخرد در این صورت به اندازه خوراک روزانه ات روی قیمت آن بکش. یا این که برای تجارت کردن بخرد که در این صورت نیز از آنان سود بگیرید ولی مدارا کنید.

الکافی : ۵/۱۵۴/۲۲.

حدیث۱۹۹۱

امام صادق علیه السلام :

لا یکونُ الوفاءُ حتّی یَمیلَ المِیزانُ .

امام صادق علیه السلام : کامل کشیدن [کالا] وقتی است که کفه ترازو سنگین شود.

الکافی : ۵/۱۵۹/۱.

حدیث۱۹۹۲

امام صادق علیه السلام :

مَن أرادَ التّجارةَ فلْيَتَفقَّهْ فی دِينِهِ لِيَعلمَ بذلكَ ما يَحِلُّ لَهُ مِمّا يَحْرُمُ علَيهِ ، ومَن لَم يَتَفقّهْ فی دِينِهِ ثُمّ اتّجَرَ تَورَّطَ الشُّبُهاتِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس بخواهد تجارت کند باید احکام دین خود را بیاموزد تا بدین وسیله حلال را از حرام بازشناسند. کسی که احکام دین خود را نیاموزد و تجارت کند در کام شبهات فرو می غلتد.

وسائل الشيعة : ۱۲/۲۸۳/۴

حدیث۱۹۹۳

امام صادق علیه السلام :

أيُّما مسلِمٍ أقالَ مسلِما بَيعَ نَدامَةٍ أقالَهُ اللّه ُ عزّ وجلّ عَثْرَتَهُ يَومَ القيامةِ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه مسلمانی ازمعامله پشیمان شود و تقاضای فسخ کند و مسلمان طرف دیگر معامله تقاضای فسخ معامله را بپذیرد، خداوند عز و جل در روز رستاخیز از لغزشهای او درمی گذرد.

وسائل الشيعة : ۱۲/۲۸۷/۴.

حدیث۱۹۹۴

امام صادق علیه السلام :

التِّجارةُ تَزيدُ فی العقلِ .

امام صادق علیه السلام : تجارت کردن ، خِرَد را می افزاید.

الکافی : ۵/۱۴۸/۲

حدیث۱۹۹۵

امام صادق علیه السلام :

تَرْكُ التّجارةِ يَنْقُصُ العقلَ .

امام صادق علیه السلام : رها کردن تجارت، خرد را می کاهد.

الکافی : ۵/۱۴۸/۱

حدیث۱۹۹۶

امام صادق علیه السلام :

ـ وقد قالَ لَهُ مُعاذُ بنُ كثيرٍ بَيّاعُ الأكْسِيَةِ : إنّی قد هَمَمْتُ أنْ أدَعَ السُّوقَ وفی يَدی شَیءٌ ـ : إذَنْ يَسْقُطَ رأيُكَ ولا يُسْتعانَ بكَ علی شیءٍ .

امام صادق علیه السـلام ـ وقتی معاذ بن کثیرِ جامه فروش به ایشان عرض کرد: من برای خود ثروتی دارم و تصـمیم دارم بازار را رها کنم ـ فرمود : در این صورت، نظرت از اعتبار می افتد و در هیچ چیز از تو کمک گرفته نمی شود.

الکافی : ۵/۱۴۹/۱۰.

حدیث۱۹۹۷

امام صادق علیه السلام :

إنّ نَصاری نَجْرانَ لَمّا وَفَدوا علی رسولِ اللّه صلی الله علیه و آله وکانَ سیّدُهُم الأهْتَمَ والعاقِبَ والسَّیّدَ ... فقالوا : إلی ما تَدْعون ؟ فقالَ : إلی شَـهادَةِ أنْ لا إلهَ إلّا اللّهُ وأنّی رسولُ اللّه وأنّ عیسی عَبدٌ مَخلوقٌ یأکُلُ ویَشْرَبُ ویُحْدِثُ ... فقالَ رسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : فباهِلُونی ، فإنْ کُنتُ صادقا نزلَتِ اللّعنةُ علَیکُم ، وإنْ کنتُ کاذبا اُنزِلَتْ علَیَّ ، فقالوا : أنْصَفْتَ ، فتَواعَدوا للمُباهَلةِ .

فلَمّا رجَعوا إلی مَنازِلهم قالَ رؤساؤهُم... : إنْ باهَلَنا بقَومِهِ باهَلْناهُ ، فإنَّهُ لیسَ بِنَبیٍّ ، وإنْ باهَلَنا بأهْلِ بَیتِهِ خاصّـةً فلا نُباهِلُهُ ، فإنَّهُ لا یُقْدِمُ علی أهلِ بیتِهِ إلّا وهُو صادقٌ.

فلَمّا أصبَحوا جاؤُوا إلی رسولِ اللّه صلی الله علیه و آله ومعَهُ أمیرُ المؤمنینَ وفاطمةُ والحسنُ والحسینُ صلوات اللّه علیهم ... فَعَرَفوا

امام صادق علیه السـلام : نصارای نجران به همراه رئیس و نایب و ... نزد پیامبر خدا صـلی الله علیه و آله آمدند و عرض کردند: ما را به چه دعوت می کنی؟ فرمود: به این که شهادت دهید خدایی جز اللّه نیست و من فرستاده خدایم و عیسی بنده ای مخلوق است که می خورد و می آشامد و صحبت می کند ... پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: پس با من مباهله کنید. اگر من راستگو باشم لعن و نفرین ، شما را می گیرد و اگر دروغگو باشم لعن ونفرین ، مرا می گیرد. گفتند: منصفانه است. آن گاه وعده مباهله گذاشتند.

وقتی به خانه های خود برگشتند بزرگانشان گفتند: اگر با قوم خود به مباهله آمد با او مباهله می کنیم ؛ زیرا در این صورت او پیامبر نیست امـا اگر فقط با خانواده اش برای مباهله آمـد با او مباهله نمی کنیم؛ چون اگر خانواده اش را به خطر انـداخت حتما راست می گوید.

صبـح که شد نزد پیامبر خدا آمدند، دیدند آن حضـرت ، امیرالمؤمنین و فاطمه و حسن و حسـین علیهم السـلام را همراه خود آورده است . آنان متوجّه شدند و به رسول خدا گفتند: با تو توافق می کنیم، ما را از مباهله معاف بدار. پس، رسول خدا بر گرفتن جزیه از آن ها مصالحه کرد و آنان پراکنده شدند و رفتند.

فی نور الثقلین : ۱/۳۴۷/۱۵۷ نقلاً عن المصدر: «فَفَرِقوا» بدل «فَعرَفوا».

حدیث۱۹۹۸

امام صادق علیه السلام :

ـ لأبی العبّاسِ فی المُباهَلـةِ ـ : تُشَـبِّکُ أصابِعَکَ فی أصابِعِهِ ثُمَّ تقولُ : «اللّهُمَّ إنْ کانَ فُلانٌ جَحَـدَ حقّا وأقَرَّ بباطلٍ فأصِـبْهُ بِحُسْـبانٍ مِن السَّماءِ أو بِعذابٍ مِن عِندِکَ» وتُلاعِنُهُ سَبعینَ مرّةً .

امـام صـادق علیه السـلام ـ به ابوالعباس درباره مباهله ـ فرمود : پنجه ات را در پنجه او می گـذاری، آن گاه می گویی: «خـدایا ! اگر فلانی حقّی را انکار یا به باطلی اقرار کرده او را به بلایی آسمانی، یا عذابی از جانب خودت گرفتار کن» و هفتاد بار او را نفرین می کنی .

الکافی : ۲/۵۱۴/۴.

حدیث۱۹۹۹

امام صادق علیه السلام :
ـ ناقِلاً عن حکیم ـ : البُهْتانُ علی البَریءِ أثْقَلُ مِن الجِبالِ الرّاسِیاتِ .
امام صادق علیه السلام ـ به نقل از یک حکیم ـ فرمود : بهتان زدن به آدم بیگناه سنگین تر از کوههای استوار است.
بحار الأنوار : ۷۵/۱۹۴/۳ .

حدیث۲۰۰۰

امام صادق علیه السلام :
إذا اُضِیفَ البلاءُ إلی البلاءِ کانَ مِنَ البلاءِ عافیةً .
امام صادق علیه السلام : هرگاه بلا روی بلا بیاید، ازبلا رهایی حاصل می شود.
تحف العقول : ۳۵۷ .

از۲۰۰۱تا۲۲۰۰

حدیث۲۰۰۱

امام صادق علیه السلام :
ثلاثٌ مَنِ ابتُلِیَ بواحدةٍ مِنهُنَّ تَمنَّی الموتَ : فَقرٌ مُتَتابِعٌ ، وحُرْمَةٌ فاضِحَةٌ ، وعدُوٌّ غالِبٌ .
امـام صـادق علیه السـلام : سه چیز است که هر کس به یکی از آنهـا گرفتار شود آرزوی مرگ کنـد: فقر پیاپی، محرومیت رسوا ، و دشمن چیره.
تحف العقول : ۳۱۸.

حدیث۲۰۰۲

امام صادق علیه السلام :
ما بَلا اللّه ُ العِبادَ بشَیءٍأشَدَّ علَیهِم مِن إخْراجِ الدِّرْهَمِ .
امام صادق علیه السلام : خداوند بندگان را به چیزی سخت تر از بذل مال نیازموده است.
الخصال : ۸/۲۷.

حدیث۲۰۰۳

امام صادق علیه السلام :
ـ فیما أوحی اللّه ُ تعالی إلی موسی علیه السلام ـ : ما خَلَقتُ خَلْقا أحَبَّ إلَیَّ مِن عَبدیَ المؤمنِ ، فإنّی إنّما أبْتَلِیهِ لِمَا هُو خَیرٌ لَهُ ، واُعافِیهِ لِما هُو خیرٌ لَهُ ، وأزْوِی عَنهُ لِما هُو خَیرٌ لَهُ ، وأنا أعلَمُ بما یَصلُحُ علَیهِ عبدی ، فلْیَصْبِرْ علی بلائی ، ولْیَشکُرْ نَعْمائی ، ولْیَرْضَ بقَضائی ، أکتُبْهُ فی الصِّدِّیقینَ عِندی .
امام صادق علیه السـلام ـ از جمله چیزهایی که خداوند متعال به موسـی علیه السلام وحی کرد ، این بود که ـ : آفریده ای نیافریده ام

که نزد من محبوب تر از بنده مؤمنم باشد. او رامبتلا می سازم چون برایش بهتر است؛ به او عافیت می بخشم چون برایش بهتر است، از او می گیرم و محرومش می سازم چون برایش بهتر است. من بهتر می دانم که چه چیز بنـده مرا اصـلاح می کنـد؛ پس باید که بر بلای من صبور باشد و از نعمتهایم سپاسگزار و از حکم و قضای من خشنود تا او را در شمار بندگان صدّیق خود بنویسم.

بحار الأنوار: ۷۲/۳۳۱/۱۴

حدیث۲۰۰۴

امام صادق علیه السلام :

إنّ فی الجَنّةِ مَنزِلةً لا یَبلُغُها عبدٌ إلّا بالابْتِلاءِ فی جَسدِهِ .

امام صادق علیه السلام : همانا در بهشت منزلتی است که هیچ بنده ای بدان نمی رسد مگر با بلایی که [در دنیا]به بدنش می رسد.

بحار الأنوار: ۶۷/۲۱۲/۱۶.

حدیث۲۰۰۵

امام صادق علیه السلام :

إنّه لَیکونُ لِلعبدِ مَنزِلةٌ عند اللّهِ فما یَنالُها إلّا بإحْدی خَصْلتَینِ : إمّا بذَهابِ مالِهِ أو ببَلِیّةٍ فی جَسدِهِ .

امام صادق علیه السلام : بنده را نزد خداوند منزلتی است که بدان نمی رسد مگر با یکی از این دو: یا با از بین رفتن دارایی اش، یا با رسیدن بلایی به جسمش.

الکافی: ۲ / ۲۵۷ / ۲۳.

حدیث۲۰۰۶

امام صادق علیه السلام :

ـ فی کتابِ علیٍّ علیه السـلام ـ: إنّما یُبتلی المؤمنُ علی قَدْرِ أعمالِهِ الحَسَـنةِ ، فمَن صَحَّ دینُهُ وحَسُنَ عملُهُ اشْـتدَّ بلاؤهُ ، وذلکَ أنَّ اللّهَ عزّ وجلّ لَم یَجعلِ الدُّنیا ثوابا لمؤمنٍ ، ولا عُقوبةً لکافرٍ، ومَن سَخُفَ دِینُهُ وضَعُفَ عملُهُ قلَّ بلاؤهُ .

امام صادق علیه السـلام : در کتاب علی علیه السلام آمده است: همانا مؤمن به اندازه کارهای نیکش بلا می بیند. پس، هر که دینش درست و کردارش نیکو باشد بلایش سـخت است؛ زیرا خداوند عز و جل دنیا را پاداش مؤمن و کیفر کافر قرار نداده است. و هر که دینش سست و کردارش ضعیف باشد بلایش اندک است.

بحار الأنوار: ۶۷/۲۲۲/۲۹

حدیث۲۰۰۷

امام صادق علیه السلام :

إذا أحَبَّ اللّهُ قَوما أو أحبَّ عبداصَبَّ علَیهِ البلاءَ صَبّا، فلا یَخرُجُ مِن غَمٍّ إلّا وقَعَ فی غَمٍّ .

امام صادق علیه السـلام : هرگاه خداونـد مردمی یا بنـده ای را دوست بدارد بر سـر او بلا می ریزد و از غمی به در نمی آید مگر آن که در غمی دیگر فرو می افتد.

بحار الأنوار : ۸۲/ ۱۴۸/ ۳۲.

حدیث۲۰۰۸

امام صادق علیه السلام :

ـ وعندَه سديرٌ ـ : إنَّ اللّه َإذا أحَبَّ عبدا غَتَّهُ بالبلاءِ غَتّا ، وإنّا وإيّاكُم يا سديرُ لَنُصبِحُ بِهِ ونُمْسى .

امام صادق علیه السلام ـ در حضور سدیر ـ فرمود : خداوند هرگاه بنده ای را دوست بدارد او را در بلا غوطه ور می سازد. ای سدیر! ما و شما روز و شبمان را با بلا سپری می کنیم.

الکافی : ۲/۲۵۳/۶.

حدیث۲۰۰۹

امام صادق علیه السلام :

المؤمنُ لا يَمْضى علَيهِ أربَعونَ لَيلةً إلّا عَرَضَ لهُ أمرٌ يُحزِنُهُ يُذَكِّرُ بِهِ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن چهل شب بر او نمی گذرد جز آن که پیشامدی برایش شود که غمگینش سازد و بدان وسیله متنبّه گردد.

بحار الأنوار : ۶۷/۲۱۱/۱۴.

حدیث۲۰۱۰

امام صادق علیه السلام :

إذا أرادَ اللّه ُ عزّ وجلّ بعبدٍ خيرا فأذْنَبَ ذَنبا تَبِعَهُ بِنقمَةٍ ويُذَكِّرُهُ الاسْتِغفارَ ، وإذا أرادَ اللّه ُ عزّ وجلّ بعبدٍ شَرّا فأذْنَبَ ذَنبا تَبِعَهُ بِنعمَةٍ لِيُنْسِيَهُ الاسْتِغفارَ ويَتَمادى بِهِ ، وهُو قولُ اللّه ِ عزّ وجلّ : «سَنَسْتدرِجُهُم من حيثُ لا يعلمونَ»

امام صادق علیه السلام : هرگاه خداوند خیر بنده ای را بخواهد و از او گناهی سر زند، در پی آن گناه به مصیبتی گرفتارش می سازد تا او را به یاد استغفار کردن اندازد. و هرگاه خداوند بدی بنده ای را خواهد و از او گناهی سر زند، در پی آن بدو نعمتی می بخشد تا آمرزش خواهی را از یاد ببرد و آن گناه را ادامه دهد. این است فرموده خداوند عز و جل که: «از جایی که خود نمی دانند بتدریج آنان را فرو می گیریم» یعنی با نعمت دادن به هنگام گناه.

الأعراف : ۱۸۲.

حدیث۲۰۱۱

امام صادق علیه السلام :

إنّ أشدَّ النّاسِ بلاءً الأنبياءُ، ثُمّ الّذين يَلُونَهُم ، ثُمّ الأمْثَلُ فالأمثلُ .

امام صادق علیه السلام : سخت ترین بلاها وآزمایشها را پیامبران از سر می گذرانند، پس از آنها جانشینان و پیروانشان و سپس به ترتیب ، کسانی که نزد خدا مقامی ارجمندتر دارند.

الکافی : ۲/۲۵۲/۱

حدیث۲۰۱۲

امام صادق علیه السلام :

لیسَ شیءٌ فیهِ قَبضٌ أو بَسطٌ مِمّا أمرَ اللّهُ بِهِ أو نهی عنهُ إلّا وفیهِ مِن اللّهِ عزّ وجلّ ابْتِلاءٌ وقَضاءٌ .

امام صادق علیه السلام : در امر و نهی خدا هیچ گرفتگی و گشایشی صورت نمی گیرد مگر از جانب خداوند عز و جلدر آن آزمایش و قضایی است.

التوحید : ۳۵۴/۳.

حدیث۲۰۱۳

امام صادق علیه السلام :

ما مِن قَبضٍ ولا بَسطٍ إلّا وللّهِ فیهِ المَنُّ والابْتِلاءُ .

امام صادق علیه السلام : هیچ گرفتگی و گشایشی صورت نمی گیرد مگر این که خداوند در آن، بخشش و آزمایشی دارد.

التوحید : ۳۵۴/۱

حدیث۲۰۱۴

امام صادق علیه السلام :

رَحِمَ اللّهُ قَوما کانوا سِراجا وَمَنارا ؛ کانوا دُعاةً إلَینا بِأعمالِهِم وَمَجهودِ طاقَتِهِم .

امام صادق علیه السلام : خداوند آن جمعیت را رحمت کند که چراغ و مناره (هدایت)اند و مردم را با اعمال و نهایت توانشان به سوی ما فرامی خوانند .

تحف العقول : ۳۰۱ .

حدیث۲۰۱۵

امام صادق علیه السلام :

کونوا دُعاةً لِلناسِ بِالخَیرِ بِغَیرِ ألسِنَتِکُم ؛ لِیَرَوا مِنکُم الاجتِهادَ وَالصِّدقَ وَالوَرَعَ .

امام صادق علیه السلام : مردم را به غیر از زبانتان به خوبی فرا خوانید تا در شما کوشش و راستی و پرهیزکاری ببینند .

الکافی : ۲/ ۱۰۵/ ۱۰ .

حدیث۲۰۱۶

امام صادق علیه السلام :

ـ لِعُمر بنِ حَنظَلةَ ـ : یا عُمَرُ ، لا تُحَمِّلوا عَلی شیعَتِنا ، وَارفُقوا بِهِم ؛ فَإنَّ النّاسَ لا یَحتَمِلونَ ما تَحمِلونَ .

امام صادق علیه السلام ـ خطاب به عمر به حنظله ـ : ای عمر ، بار [سنگین]بر دوش شیعیان ما مگذارید و با آنان مدارا کنید که مردم آنچه را بر دوش آنان می گذارید به دوش نمی گیرند .

الکافی : ۸/ ۳۳۴/ ۵۲۲ .

حدیث۲۰۱۷

امام صادق علیه السلام :

ـ فیما یُنسَبُ إلَیهِ فی مِصباحِ الشَّریعَةِ ـ : أحسَنُ المَواعِظِ ما لا یُجاوِزُ القَولُ حَدَّ الصِّدقِ، وَالفِعلُ حَدَّ الإخلاصِ

امام صادق علیه السلام ـ چنان که در کتاب مصباح الشریعه به ایشان نسبت داده شده است ـ : بالاترین اندرزها آن است که سخن از مرز راستگویی و عمل از مرز اخلاص فراتر نرود .

مصباح الشریعة : ۳۹۵ .

حدیث۲۰۱۸

امام صادق علیه السلام :

ثلاثةٌ فیهِنَّ البَلاغةُ : التّقَرُّبُ مِن معنی البُغْیةِ ، والتَّبَعُّدُ مِن حَشْوِ الکلامِ ، والدَّلالةُ بالقلیلِ علی الکثیرِ .

امام صادق علیه السلام : بلاغت در سه چیز است: نزدیک شدن به معنای مورد نظر، دوری کردن از گفتار حشو و زاید، و رساندن معنای زیاد با عبارت کوتاه.

تحف العقول : ۳۱۷.

حدیث۲۰۱۹

امام صادق علیه السلام :

لَیسَتِ البَلاغَةُ بحِدَّةِ اللِّسانِ ولا بِکَثْرةِ الهَذَیانِ ، ولکنَّها إصابةُ المَعنی وقَصْدُ الحُجّةِ .

امام صادق علیه السلام : بلاغت به [معنای] تندی زبان و پَرت و پلاگویی بسیار نیست بلکه بلاغت، رساندن معنا و آوردن دلیل و برهانِ درست است.

تحف العقول : ۳۱۲

حدیث۲۰۲۰

امام صادق علیه السلام :

لاـ یَستَغْنی أهلُ کلِ بلدٍ عن ثلاثةٍ یُفزَعُ إلیهِم فی أمرِ دُنیاهُم وآخِرَتِهِم ، فإن عَدِموا ذلکَ کانوا هَمَجا : فَقیهٌ عالِمٌ وَرِعٌ ، وأمیرٌ خَیّرٌ مُطاعٌ ، وطبیبٌ بَصیرٌ ثِقةٌ .

امام صادق علیه السلام : مردم هر شهری به سه چیز نیازمندند که در کار دنیا و آخرت خود به آنها رجوع می کنند و چنانچه آن سه را نداشته باشند گرفتار پریشانی می شوند: فقیه دانا و پارسا، فرمانروای نیکوکار و مُطاع، و پزشک حاذق و مطمئن.

تحف العقول : ۳۲۱.

حدیث۲۰۲۱

امام صادق علیه السلام :

مـا مِن شـیءٍ إلّـا ولَهُ کَیْلٌ أو وَزنٌ إلّا الـدُّموعَ ، فإنّ القَطرةَ مِنها تُطْفِئُ بِحارا مِن نارٍ ، وإذا اغْرَوْرَقَتِ العَینُ بمائها لَم یَرْهَقْ وَجهَهُ قَتَرٌ ولا ذِلَّةٌ ، فإذا فاضَتْ حَرَّمَهُ اللّه ُ علی النّارِ ، ولَو أنّ باکیا بکی فی اُمَّةٍ لَرُحِموا .

امام صادق علیه السلام : هر چیزی پیمانه ای یاوزنی دارد مگر اشکها؛ زیرا قطره ای اشک، دریاهایی از آتش را فرو می نشاند.

هرگاه چشم غرق در اشک خود شود، گَرد هیچ فقر و ذلّتی بر چهره آن نمی نشیند. و هرگاه اشکها سرازیر شود خداوند آن چهره را بر آتش حرام می گرداند. و اگر گریننده ای در میان امّتی بگرید همه آن امّت مشمول رحمت می شوند.

بحار الأنوار : ۹۳/۳۳۱/۱۴

حدیث۲۰۲۲

امام صادق علیه السلام :

إنْ لَم يُجِبْكَ البُكاءُ فَتَباكَ ، فإنْ خَرجَ مِنکَ مِثلُ رأسِ الذُّبابِ فَبَخٍ بَخٍ .

امام صادق علیه السلام : اگر گریه ات نمی آید خود رابه گریه بزن که اگر از چشمانت به اندازه سر مگسی اشک بیرون آمد زهی به سعادتت.

عدّة الداعی : ۱۶۱.

حدیث۲۰۲۳

امام صادق علیه السلام :

كانَ فی قِتالِ عليٍّ عليه السلام أهلَ قِبْلةٍ بَرَكةٌ ، ولَو لَم يُقاتِلْهُم عليٌّ عليه السلام لَم يَدْرِ أحدٌ بعدَهُ كيفَ يَسيرُ فيهِم .

امام صادق علیه السلام : در جنگ علی علیه السلام با اهل قبله برکت بود؛ زیرا اگر علی علیه السلام با آنان نمی جنگید، بعد از آن حضرت، هیچ کس نمی دانست با آنان چگونه رفتار کند.

وسائل الشيعة : ۱۱ / ۶۰ / ۵.

حدیث۲۰۲۴

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی: «فَمَنِ اضْطُرَّ غيرَ باغٍ ولا عادٍ»

امام صادق علیه السلام ـ در تفسیر آیه «هر کس ناچار شود بی آن که سرکشی ورزد و تجاوز کند» ـ فرمود : یاغی و سرکش کسی است که بر امام خروج کند.

البقرة: ۱۷۳.

حدیث۲۰۲۵

امام صادق علیه السلام :

انظُرْ أنْ لا تَكَلَّمَنَّ بكَلِمةِ بَغيٍ أبَدا ، وإنْ أعجَبَتْكَ نَفسُكَ وعَشيرَتُكَ .

امام صادق علیه السلام : مواظب باش که هرگز سخن تعدّی آمیزی از دهانت خارج نشود هر چند به قدرت خود و طایفه ات بنازی.

الكافی : ۲ / ۳۲۷ / ۳.

حدیث۲۰۲۶

امام صادق علیه السلام :

ثلاثةٌ مَكْسَبةٌ للبَغْضاءِ : النِّفاقُ، والظُّلمُ، والعُجْبُ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز نفرت می آورد: دورویی ، ستمگری و خودپسندی.

تحف العقول : ۳۱۶ .

حدیث۲۰۲۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ رجُلاًـ مِن خَثْعَم جاءَ إلَى النَّبيِّ صلى الله عليه و آله فقال : أيُّ الأعمالِ أبغَضُ إلَى اللّهِ عزّ وجلّ ؟ فقالَ : الشِّركُ باللّهِ . قالَ : ثُمّ ماذا؟ قالَ : قَطيعةُ الرَّحِمِ . قالَ: ثُمّ ماذا ؟ قالَ : الأمرُ بالمُنكَرِ والنَّهيُ عنِ المَعروفِ .

امام صادق علیه السلام : مردی از خثعم خدمت پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آمد و عرض کرد: کدام کار نزد خداوند عز و جل مبغوض تر است؟ فرمود: شرک ورزیدن به خدا. عرض کرد: دیگر چه؟ فرمود: بریدن از خویشاوندان. عرض کرد: سپس چه؟ فرمود: امر به منکر و نهی از معروف.

الكافی : ۲ / ۲۹۰ / ۴.

حدیث۲۰۲۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أبغَضَ خَلقِ اللّهِ عبدٌ اتّقَى النّاسُ لِسانَهُ .

امام صادق علیه السلام : مبغوض ترین خلق خدا بنده ای است که مردم از زبان او بترسند.

الكافی : ۲ / ۳۲۳ / ۴.

حدیث۲۰۲۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّهَ يُبْغِضُ كَثْرَةَ النَّومِ وكَثْرَةَ الفراغِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند از پُرخوابی و بیکاری زیاد نفرت دارد.

بحار الأنوار : ۷۶ / ۱۸۰ / ۱۰.

حدیث۲۰۳۰

امام صادق علیه السلام :

ثلاثٌ فيهِنَّ المَقْتُ مِن اللّهِ عزّ وجلّ : نَومٌ مِن غيرِ سَهَرٍ ، وضِحكٌ مِن غيرِ عجَبٍ ، وأكلٌ علَى الشِّبَعِ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز است که خداوند آنها را دشمن می دارد: خوابیدن در روز بدون شب زنده داری، خنده بی دلیل، و غذا خوردن از روی سیری.

الخصال : ۸۹ / ۲۵.

حدیث۲۰۳۱

امام صادق علیه السلام :

لا یَستَیقِنُ القلبُ أنَّ الحقَّ باطلٌ أبدا ، ولا یَستَیقِنُ أنَّ الباطلَ حقٌّ أبدا .

امام صادق علیه السلام : هرگز دل به باطل بودن حق و به حق بودن باطل یقین نمی کند .

تفسیر العیّاشی : ۲ / ۵۳ / ۳۹.

حدیث۲۰۳۲

امام صادق علیه السلام :

أبَی اللّه ُ أنْ یُعَرِّفَ باطلاً ـ حقّا، أبَی اللّه ُ أنْ یجْعَلَ الحقَّ فی قلبِ المؤمنِ باطلًا لا شکَّ فیهِ ، وأبَی اللّه ُ أنْ یَجعَلَ الباطلَ فی قلبِ الکافرِ المُخالِفِ حقّا لا شَکَّ فیهِ ، ولَو لَم یَجْعَلْ هذا هکذا ما عُرِفَ حقٌّ مِن باطلٍ .

امام صادق علیه السلام : خداوند ابا کرده است از این که باطلی را حق بشناساند؛ خداوند ابا کرده است از این که حق را در دل مؤمن، باطلی تردید ناپذیر جلوه دهد؛ خداوند ابا کرده است از این که باطل را در دل کافر حق ستیز به صورت حقّی تردید ناپذیر جلوه دهد؛ اگر چنین نمی کرد حق از باطل شناخته نمی شد.

بحار الأنوار : ۵ / ۳۰۳ / ۱۲.

حدیث۲۰۳۳

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِه تعالی : «وجَعَلَنی مُبارَکا أیْنَما کُنتُ» ـ : نَفّاعا .

امام صادق علیه السلام ـ در تفسیر آیه «و هر جا که باشم مرا بابرکت ساخته است» ـ فرمود : یعنی بسیار بهره رسان.

الکافی : ۲ / ۱۶۵ / ۱۱ .

حدیث۲۰۳۴

امام صادق علیه السلام :

إنّ أرواحَ الکُفّارِ فی نارِ جَهنّمَ یُعْرَضونَ علَیها یقولونَ : ربَّنا ، لا تُقِمْ لنا السَّاعةَ ، ولا تُنْجِزْ لنا ما وَعَدْتَنا، ولا تُلْحِقْ آخِرَنا بأوَّلِنا!

امام صادق علیه السلام : جانهای کافران در آتش دوزخ است و بر آن عرضه می شوند و می گویند: پروردگارا! قیامت را برای ما بر پا مدار و تهدیدت را درباره ما اجرا مکن و آخر ما را به اوّل ما ملحق مکن.

بحار الأنوار : ۶ / ۲۷۰ / ۱۲۷ .

حدیث۲۰۳۵

امام صادق علیه السلام :

أرواحُ المؤمنینَ فی حُجُراتٍ فی الجنّةِ ، یأکُلونَ مِن طَعامِها ، ویَشْرَبونَ مِن شَرابِها ، ویَتَزاوَرونَ فیها ، ویقولونَ : ربَّنا ، أقِمْ لنا السّاعةَ لِتُنْجِزَ لنا ما وَعَدْتَنا .

امام صادق علیه السلام : ارواح مؤمنان در اتاقهایی در بهشت ساکنند، از غذای بهشت می خورندو از نوشیدنیهای آن می آشامند. به دیدار هم می روند و می گویند: پروردگارا! قیامت را برپا دار تا آنچه را به ما وعده داده ای تحقّق بخشی.

المحاسن : ۱ / ۲۸۵ / ۵۶۲ .

حديث۲۰۳۶

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولهِ تعالی : «ولا تُبَذِّرْ تَبْذِيرا» ـ : مَن أنْفقَ شيئا فی غيرِ طاعةِ اللّه فهُو مُبَذّرٌ ، ومَن أنْفقَ فی سبيلِ الخيرِ فهُو مُقْتَصِدٌ .

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «و ولخرجی مکن» ـ فرمود : هر کس چیزی در راهی جز طاعت خدا انفاق کند ولخرج است و هر کس در راه خیر و خوبی خرج کند مقتصد و صرفه جوی است.

تفسير العيّاشی : ۲ / ۲۸۸ / ۵۳

حديث۲۰۳۷

امام صادق علیه السلام :

مَن دعا النّاسَ إلی نفسِه وفيهِم مَن هُو أعلمُ مِنه فهُو مُبْتَدِعٌ ضالٌّ .

امام صادق علیه السلام : هر که مردم را به خود فرا خواند، حال آن که در میان آنان داناتر و عالمتر از او هست، بدعتگذاری گمراه است.

تحف العقول : ۳۷۵ .

حديث۲۰۳۸

امام صادق علیه السلام :

إنّ أميرَ المؤمنينَ عليه السلام بَعثَ إلی رجُلٍ بخَمسةِ أوْساقٍ مِن تَمرٍ ... فقالَ رجُلٌ لأميرِ المؤمنينَ عليه السلام : واللّه ما سألَكَ فُلانٌ ، ولَقد كانَ يُجْزيهِ مِن الخَمسةِ أوْساقٍ وَسَقٌ واحدٌ ! فقالَ لَه أميرُ المؤمنينَ عليه السلام : لا كَثّرَ اللّه ُ فی المؤمنينَ ضَرْبَكَ ! اُعطی أنا وتَبخَلُ أنتَ ؟ !

امام صادق علیه السلام : امیرالمؤمنین پنج بارِ شتر خرما برای مردی فرستاد ... مردی به امیرالمؤمنین عرض کرد: به خدا قسم فلانی از تو [این مقدار]نخواسته است، یک بار از پنج بار برای او کافی است! امیرالمؤمنین فرمود: خدا امثال تو را در میان مؤمنان زیاد نکناد! من می بخشم و تو بخل می ورزی؟!

وسائل الشيعة : ۶ / ۳۱۸ / ۱ .

حديث۲۰۳۹

امام صادق علیه السلام :

إنّ أحقَّ النّاسِ بأن يَتمنّی للنّاسِ الغِنَی البُخَلاءُ ؛ لأنَّ النّاسَ إذا استَغْنَوا كَفُّوا عن أموالِهِم .

امام صادق علیه السلام : بخیلان بیش از همه باید برای مردم آرزوی توانگری کنند؛ زیرا وقتی مردم بی نیاز شدند، از اموال و داراییهای بخیلان چشم بر می دارند.

الأمالی للصدوق : ۴۷۱ / ۶۲۹ .

حدیث۲۰۴۰

امام صادق علیه السلام :

حَسْبُ البخیلِ مِن بُخلِهِ سُوءُ الظَّنِّ بربِّهِ ، مَن أیقَنَ بالخَلَفِ جادَ بالعَطیّهِٔ .

امام صادق علیه السلام : در بخل بخیل همین بس که به خدای خود بدگمان است. کسی که به عوض یقین داشته باشد، بذل و بخشش می کند.

بحار الأنوار : ۷۳ / ۳۰۷ / ۳۵ .

حدیث۲۰۴۱

امام صادق علیه السلام :

الشُّحُّ أشَدُّ مِنَ البُخلِ ، إنَّ البَخِیلَ یَبخَلُ بما فی یَدِهِ ، والشَّحِیحَ یَشُحُّ عَلی مافی أیدِی الناسِ وعلی ما فی یَدِهِ ، حتّی لا یَرَی فی أیدِی الناسِ شَیئا إلّا تَمَنّی أن یکونَ لَهُ بالحِلِّ والحَرامِ ، لا یَشبَعُ ولا یَنتَفِعُ بما رَزَقَهُ اللّه ُ .

امام صادق علیه السلام : تنگ چشمی ، بالاتر و بدتر از بخل است ؛ زیرا بخیل نسبت به آنچه خود دارد بخل می ورزد ، امّا تنگ چشم هم به مال مردم و هم به مال خودش بخل می ورزد ، تا جایی که هر چه دست مردم می بیند آرزو می کند که ، به حلال یا حرام ، از آن او باشد ؛ از آنچه خدا روزیش کرده نه سیر می شود و نه سودی بر می گیرد .

تحف العقول : ۳۷۱ ، ۳۷۲ .

حدیث۲۰۴۲

امام صادق علیه السلام :

إنّما الشَّحِیحُ مَن مَنَعَ حَقَّ اللّه ِ ، وأنفَقَ فی غَیرِ حَقِّ اللّه ِ عز و جل .

امام صادق علیه السلام : تنگ چشم ، کسی است که حقّ خدا را نپردازد و در راهی جز حقّ خداوند عز و جل خرج کند .

بحار الأنوار : ۷۳ / ۳۰۵ / ۲۵ .

حدیث۲۰۴۳

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «ولا یَزالونَ مُختلفینَ * إلّا مَن رَحِمَ ربُّکَ ولذلکَ خَلَقهم» ـ : خَلقَهُم لِیَفعَلوا ما یَسْتَوجِبونَ بِهِ رَحمتَه فیَرْحَمَهُم .

امام صادق علیه السلام ـ در تفسیر گفته خدا که «پیوسته در اختلاف اند مگر آن کس که خدایت بر او رحمت آورد و برای همین آنان را آفریده است» ـ فرمود : آنان را بیافرید تا کاری کنند که به واسطه آن سزاوار رحمت خدا شوند و خداوند بر ایشان رحمت آورَد.

بحار الأنوار : ۵ / ۳۱۴ / ۵ .

حدیث۲۰۴۴

امام صادق علیه السلام :

ـ فی جَوابِ زِندیقٍ سألَهُ : فَلِأيِّ عِلّةٍ خَلقَ الخَلقَ وهُو غيرُ مُحتاجٍ إليهِم ولا مُضْطرٍّ إلی خَلْقِهِم ، ولا يَليقُ بِهِ التَّعَبُّثُ بِنا ؟ ـ : خلَقَهُم لإظهارِ حِكمتِهِ ، وإنْفاذِ علمِهِ ، وإمْضاءِ تَدبيرِهِ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش زندیق که چرا خدا خلایق را آفرید با آنکه نیاز ندارد و از آفریدن آنها ناگزیر نیست و بازیچه کردن ما نیز شایسته او نیست؟ ـ فرمود : آفریدگان را بیافرید تا حکمت خود را پدیدار کند و علم خود را به کار زند و تدبیر خویش را بگذراند.

بحار الأنوار : ۱۰ / ۱۶۷ / ۲

حدیث۲۰۴۵

امام صادق علیه السلام :

ـ وقد سألَهُ عبدُ اللّهِ بنُ سِنانٍ : الملائكةُ أفضلُ أمْ بَنو آدمَ ؟ ـ : قالَ أميرُ المؤمنينَ عليُّ بنُ أبی طالبٍ عليه السلام : إنّ اللّهَ عزّ وجلّ ركّبَ فی الملائكةِ عقلاً بلا شَهوةٍ ، وركّبَ فی البهائمِ شَهوةً بلا عقلٍ ، وركّبَ فی بنی آدمَ كِلْتَيْهِما ، فمَنْ غلَبَ عقلُهُ شهوتَهُ فَهُو خيرٌ مِن

الملائكةِ ، ومَن غلَبتْ شَهوتُهُ عقلَهُ فهُو شَرٌّ مِن البهائمِ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش عبداللّه بن سنان که: فرشتگان برترند یاآدمیان؟ ـ فرمود : امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام فرموده است: خداوند عز و جل در فرشتگان فقط عقل نهاده است و نه خواهش نفسانی، و در ستوران میل و خواهش نهاده است و عقل نه، و در بنی آدم هر دو را نهاده است. پس، آن که عقلش بر خواهشش چیره آید از فرشتگان بهتر است و هر که خواهشش بر

خردش غالب گردد از ستوران بدتر است.

بحار الأنوار : ۶۰ / ۲۹۹ / ۵ .

حدیث۲۰۴۶

امام صادق علیه السلام :

ما مِن مؤمنٍ إلّا وقد جَعلَ اللّهُ لَهُ مِن إيمانِهِ اُنْسا يَسكُنُ إليهِ ، حتّی لو كانَ علی قُلّةِ جَبلٍ لَم يَسْتَوحِشْ .

امام صادق علیه السلام : هیچ مؤمنی نیست مگر آنکه خداوند از ایمان او انیس و دلارامی برای او قرار می دهد، چندان که اگر بر قلّه ای باشد احساس تنهایی نکند.

بحار الأنوار : ۷۰ / ۱۱۱ / ۱۴ .

حدیث۲۰۴۷

امام صادق علیه السلام :

الاُنسُ فی ثلاثٍ : فی الزَّوجةِ المُوافِقَةِ، والوَلدِ البارِّ ، والصَّديقِ المُصافی .

امام صادق علیه السلام : سه چیز مایه انس هستند: زن سازگار، فرزند صالح و دوست یکرنگ.

بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۳۱ / ۲۵

حدیث۲۰۴۸

امام صادق علیه السلام :

ما اُبالی ائْتَمَنْتُ خائنا أو مُضَیّعا

امام صادق علیه السلام : برای من فرقی نمی کند که به خائن امانت بسپارم، یا به کسی که از امانت مراقبت و نگهداری نمی کند.

الکافی : ۵ / ۳۰۱ / ۴ .

حدیث۲۰۴۹

امام صادق علیه السلام :

الأمانةُ غِنیً

امام صادق علیه السلام : امانتداری، [مایه] توانگری است.

تنبیه الخواطر : ۱ / ۱۲ .

حدیث۲۰۵۰

امام صادق علیه السلام :

اتَّقوا اللّه َ ، وعلَیکُم بأداءِ الأمانةِ إلی مَنِ ائتَمَنکُم ، فلَو أنّ قاتِلَ أمیرِ المؤمنینَ علیه السلام ائتَمَننی علی أمانةٍ لَأدّیْتُها إلَیهِ .

امام صادق علیه السلام : از خدا بترسید وامانت را به کسی که شما را امین دانسته است، بازگردانید؛ زیرا حتّی اگر قاتل امیرالمؤمنین علیه السلام امانتی را به من بسپرد، آن را به او بر می گردانم.

الأمالی للصدوق: ۳۱۸ / ۳۷۳

حدیث۲۰۵۱

امام صادق علیه السلام :

أدُّوا الأمانةَ ولو إلی قاتِلِ الحسینِ بنِ علیٍّ علیهماالسلام

امام صادق علیه السلام : امانت را به صاحبش برگردانید ، اگر چه قاتل حسین بن علی علیهماالسلامباشد.

الأمالی للصدوق: ۳۱۸/۳۷۲.

حدیث۲۰۵۲

امام صادق علیه السلام :

ـ وقد سُئلَ : بأیِّ شیءٍ یَعلَمُ المؤمنُ بأنّهُ مؤمنٌ ؟ ـ : بالتَّسْلیمِ للّه ِ ، والرِّضا فیما وَرَدَ علَیهِ مِن سُرورٍ أو سُخْطٍ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به این پرسش که: مؤمن بودن مؤمن با چه چیز شناخته می شود؟ ـ فرمود : با تسلیم در برابر خدا و خشنود بودن به هر غم و شادی که به او می رسد.

بحار الأنوار : ۷۲ / ۳۳۶ / ۲۴ .

حدیث۲۰۵۳

امام صادق علیه السلام :

المؤمنةُ أعَزُّ مِن المؤمنِ ، والمؤمنُ أعَزُّ مِن الكبريتِ الأحمرِ ، فمَن رأى منكُمُ الكبريتَ الأحمرَ ؟!

امام صادق علیه السلام : زن مؤمن از مرد مؤمن کمیابتر است و مرد مؤمن از کیمیا . کدام یک از شما کیمیا را دیده است؟!

الکافی : ۲ / ۲۴۲ / ۱ .

حدیث۲۰۵۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّ المُؤمِنَ لَيَزهَرُ نورُهُ لِأَهلِ السَّماءِ كَما تَزهَرُ نُجومُ السَّماءِ لِأَهلِ الأَرضِ

امام صادق علیه السلام : نور مؤمن برای آسمانیان می درخشد ، همان گونه که ستارگان آسمان برای زمینیان می درخشند .

الکافی : ج ۲ ص ۱۷۰ ح ۵ .

حدیث۲۰۵۵

امام صادق علیه السلام :

إنّ المؤمنَ أشدُّ مِن زُبَرِ الحديدِ ، إنّ زُبرَ الحديدِ إذا دَخلَ النّار تَغيّرَ ، وإنّ المؤمنَ لو قُتِلَ ثُمّ نُشِرَ ثُمّ قُتِلَ لم يَتغيّرْ قلبُهُ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن از پاره های آهن محکمتر است؛ پاره های آهن هر گاه در آتش نهاده شود تغییر می کند اما اگر مؤمن بارها کشته و زنده شود دلش تغییری نمی کند.

بحار الأنوار : ۶۷ / ۳۰۳ / ۳۴ .

حدیث۲۰۵۶

امام صادق علیه السلام :

المؤمنُ مَن طابَ مَكْسبُهُ ، وحَسُنتْ خَليقَتُه ، وصَحَّتْ سَريرَتُهُ ، وأنْفقَ الفَضلَ مِن مالِهِ ، وأمْسكَ الفَضلَ مِن كلامِهِ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن کسی است که درآمدش حلال و پاک باشد و اخلاقش نیکو و باطنش درست؛ زیادی مالش را انفاق کند و زیادی گفتارش را نگه دارد.

الکافی : ۲/۲۳۵/۱۸ .

حدیث۲۰۵۷

امام صادق علیه السلام :

المؤمنُ حَسَنُ المَعونةِ ، خفيفُ المَؤونةِ، جَيّدُ التّدبيرِ لِمَعيشتِهِ ، لا يُلْسَعُ مِن جُحْرٍ مرّتينِ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن، یاوری خوب و کم خرج و کم زحمت است؛ زندگی اش را خوب اداره می کند؛ از یک سوراخ دوبار گزیده نمی شود.

الکافی : ۲ / ۲۴۱ / ۳۸

حدیث۲۰۵۸

امام صادق علیه السلام :

المؤمنُ لَه قوّةٌ فی دِینٍ ، وحَزْمٌ فی لِینٍ ، وإیمانٌ فی یقینٍ ، وحِرْصٌ فی فِقهٍ ، ونَشاطٌ فی هُدیً ... وصَلاةٌ فی شُغلٍ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن در دین قدرتمند است و در عین نرمش، قاطع. ایمانش با یقین همراه است، در فهمیدن [دین]آزمند و در پیمودن راه راست با نشاط ... و با وجود کار و گرفتاری نمازش را ترک نمی کند.

الکافی : ۲ / ۲۳۱ / ۴

حدیث۲۰۵۹

امام صادق علیه السلام :

المؤمنُ أعظمُ حُرمَةً مِن الکعبةِ .

امام صادق علیه السلام : حرمت مؤمن از کعبه بیشتر است.

الخصال : ۲۷ / ۹۵ .

حدیث۲۰۶۰

امام صادق علیه السلام :

ستّةٌ لا تکونُ فی مؤمنٍ : العُسرُ ، والنَّکَدُ ، والحَسدُ، واللَّجاجةُ ، والکِذْبُ ، والبَغْیُ .

امام صادق علیه السلام : شش چیز در مؤمن نباشد: تنگنایی، تیره روزی (/ بی خیری)، حسادت، لجبازی، دروغ و تجاوز.

تحف العقول : ۳۷۷ .

حدیث۲۰۶۱

امام صادق علیه السلام :

قَد یَخْرُجُ [العبدُ] مِن الإیمانِ بخَمْسِ جِهاتٍ مِن الفعلِ کُلُّها مُتَشابِهاتٌ مَعروفاتٌ : الکفرُ ، والشِّرکُ ، والضّلالُ ، والفِسقُ ، ورُکوبُ الکبائرِ .

امام صادق علیه السلام : بنده به سبب یکی از پنج کار که همگی مانند هم و شناخته شده هستند، از ایمان خارج می شود: کفر، شرک، گمراهی، فسق و ارتکاب کبائر.

تحف العقول : ۳۳۰ ، انظر تمام الحدیث .

حدیث۲۰۶۲

امام صادق علیه السلام :

حرامٌ علی قلوبِکُم أنْ تعرِفَ حَلاوةَ الإیمانِ حتّی تَزهَدَ فی الدّنیا .

امام صادق علیه السلام : چشیدن حلاوت ایمان بر دلهای شما حرام گشته مگر آنگاه که از دنیا روی گردان شوید .

الکافی : ۲ / ۱۲۸ / ۲ .

حدیث۲۰۶۳

امام صادق علیه السلام :

لا یَثْبُتُ لَه

امام صادق علیه السلام : ایمان مؤمن جز با عمل استوار نمی شود. عمل جزء ایمان است.

الضمیر یرجع إلَی المؤمن .

حدیث۲۰۶۴

امام صادق علیه السلام :

ـ وقد سُئلَ عمّا یُثَبِّتُ الإیمانَ فی العبدِ ـ : الّذی یُثَبِّتُهُ فیهِ الوَرَعُ ، والّذی یُخْرِجُهُ مِنهُ الطَّمَعُ .

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از عواملی که ایمان را در انسان استوار می سازد ـ فرمود : آنچه ایمان را در آدمی استوار می کند، وَرَع است و آنچه ایمان را از دل او بیرون می راند طمع است.

الخصال : ۹ / ۲۹ .

حدیث۲۰۶۵

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّه َ عزّ وجلّ وَضعَ الإیمانَ علی سَبْعةِ أسْهُمٍ : علی البِرِّ والصِّدقِ والیقینِ والرِّضا والوَفاءِ والعِلم والحِلم .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل ایمان را به هفت بخش تقسیم کرده است: نیکوکاری، راستگویی، یقین، خشنودی، وفاداری، دانش و بردباری.

الکافی : ۲ / ۴۲ / ۱ ، انظر تمام الحدیث .

حدیث۲۰۶۶

امام صادق علیه السلام :

إنّ الإیمانَ عَشْرُ دَرَجاتٍ بِمَنزِلَةِ السُّلَّمِ، یُصْعَدُ مِنهُ مِرْقاةً بَعدَ مِرْقاةٍ، فلا یَقُولَنَّ صاحبُ الاثنَینِ لِصاحِبِ الواحدِ : لَستَ علی شَیءٍ ، حتّی یَنْتهیَ إلَی العاشِرِ . فلا تُسْقِطْ مَن هُو دُونَکَ فیُسْقِطَکَ مَن هُو فَوقَکَ ، وإذا رأیتَ مَن هُو أسْفَلُ مِنکَ بدرجةٍ فارْفَعْهُ إلیکَ برِفْقٍ ، ولا تَحْمِلَنَّ علَیهِ ما لا یُطیقُ فَتَکْسِرَهُ ، فإنّ مَن کَسَرَ مؤمنا فعلَیهِ جَبْرُهُ .

امام صادق علیه السلام : ایمان ، مانند نردبانی است که ده پله دارد و پله های آن یکی پس از دیگری پیموده می شود. پس کسی که در پله دوم است نباید به آن که در پله اول است بگوید تو چیزی نیستی، تا برسد به آن که در پله دهم است (او هم نباید به پایین تر خود چنین سخنی بگوید). آن را که در پله پایینتر از تو قرار دارد نینداز که بالاتر از تو نیز تو را می اندازد. اگر دیدی کسی یک پله از تو پایینتر است با مهربانی و ملایمت او را به طرف خود بالاکشان و فراتر از توانش باری به دوش او مگذار که او را می شکنی. و هر کس مؤمنی را بشکند باید شکستگی او را جبران کند.

الکافی : ۲ / ۴۵ / ۲

حدیث۲۰۶۷

امام صادق علیه السلام :

لا يَسْتَكمِلُ عبدٌ حقيقةَ الإيمانِ حتّى تكونَ فيه خِصالٌ ثلاثٌ : الفِقهُ فى الدِّينِ ، وحُسْنُ التَّقديرِ فى المَعيشةِ ، والصَّبرُ علَى الرَّزايا .

امام صادق علیه السلام : بنده ای حقیقت ایمان را به کمال نمی رساند مگر آن که سه خصلت در او باشد: فهم در دین، برنامه ریزی درست در امر معاش، و شکیبایی در برابر گرفتاریها.

بحار الأنوار : ۷۸ / ۲۳۹ / ۷۸ .

حدیث۲۰۶۸

امام صادق علیه السلام :

إنّ مِن حقيقةِ الإيمانِ أنْ تُؤْثِرَ الحقَّ وإنْ ضَرَّكَ علَى الباطلِ وإنْ نَفَعَكَ .

امام صادق علیه السلام : همانا از نشانه های ایمان حقیقی این است که حق را، هر چند به زیان تو باشد، بر باطل، هر چند به سود تو باشد، ترجیح دهی.

بحار الأنوار : ۷۰ / ۱۰۶ / ۲ .

حدیث۲۰۶۹

امام صادق علیه السلام :

إنّ الإيمانَ ما وَقَرَ فى القلوبِ ، والإسلامَ ما علَيهِ المَناكِحُ والمَوارِيثُ وحَقْنُ الدِّماءِ .

امام صادق علیه السلام : ایمان آن چیزی است که دردلها جای گیرد، و اسلام آن چیزی است که ازدواج و ارث بردن و احترام جانها بر آن بنا می شود.

الكافى : ۲ / ۲۶ / ۳ .

حدیث۲۰۷۰

امام صادق علیه السلام :

إذا خرجَ القائمُ عليه السلام خَرجَ مِن هذا الأمرِ مَن كانَ يرى أنّهُ مِن أهلِهِ ، ودخلَ فيهِ شِبْهُ عَبَدَةِ الشَّمسِ والقمرِ .

امام صادق علیه السلام : زمانی که قائم علیه السلام قیام کند کسانی که گمان می شود از خاندان او هستند ، از صف آن حضرت خارج می شوند و افرادی به مانند خورشید و ماه پرستان به صف او در می آیند.

الغيبةُ للنعمانى : ۳۱۷ / ۱.

حدیث۲۰۷۱

امام صادق علیه السلام :

إذا قامَ القائِمُ عليه السلام حَكَمَ بِالعَدلِ وَارتَفَعَ فى أيّامِهِ الجَورُ ، وأمِنَت بِهِ السُّبُلُ ، وأخرَجَتِ الأَرضُ بَرَكاتِها ورَدَّ كُلَّ حَقٍّ إلى أهلِهِ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه قائم برخیزد ، به دادگری حکم راند و ستم در روزگار او به سر آید و راه ها امن شود و زمین برکت های خود را بیرون ریزد و هر حقی به صاحبش داده شود .

كشف الغمة : ج ۳ ص ۲۵۵ .

حدیث۲۰۷۲

امام صادق علیه السلام :

إنّ قائمَنـا إذا قـامَ مَـدَّ اللّه ُ عزّ وجـلّ لِشـيعتِنا فى أسْـماعِهِم وأبْصـارِهِم ، حتّى (لا) يكونَ بينَهُم وبينَ القائمِ بَريـدٌ ، يُكلِّمُهُم فيَسْـمَعونَ ، ويَنظُرُونَ إليهِ وهُو فى مكانِهِ .

امام صادق علیه السـلام : زمانی که قائم ما قیام کند، خداوند عز و جل گوشـها و چشـمهای شیعیان ما را چنان توانا می کند که میان آنان و قائم پیکی نباشد. از همان جایی که هست با شیعیان سخن می گوید و آنها سخنانش را می شنوند و او را می بینند.

الكافى : ۸ / ۲۴۱ / ۳۲۹ .

حدیث۲۰۷۳

امام صادق علیه السلام :

ما يكونُ هذا الأمرُ حتّى لا يبقى صِنفٌ مِن النّاسِ إلّا وقد وُلّوا عَلَى النّاسِ، حتّى لا يَقولَ قائلٌ : إنّا لو وُلِّينا لَعَدَلْنا ! ثُمّ يَقومُ القائمُ بالحقِّ والعَدلِ .

امام صادق علیه السـلام : این کار (قیام قائم علیه السلام) رخ نخواهد داد تا آن که هر گروه و دسته ای حکومت بر مردم را به دست گیرد تا کسی نگوید : اگر حاکم می شدیم عدالت را می گستراندیم. بعد از این، قائم حق و عدل گستر قیام می کند.

الغيبة للنعمانى : ۲۷۴ / ۵۳ .

حدیث۲۰۷۴

امام صادق علیه السلام :

القائمُ عليه السلام لَن يَظهرَ أبدا حتّى تَخرُجَ ودائعُ اللّه ِ تعالى [يعنى بها المؤمنينَ مِن أصلابِ الكافرينَ]فإذا خَرجَتْ ظَهرَ على مَن ظَهرَ مِن أعداءِ اللّه ِ فقتَلَهُم؟

امام صادق علیه السـلام : قائم علیه السـلام هرگز ظهور نمی کند تا آنگاه که امانتهای خداوند متعال (یعنی مؤمنان از صـلب کافران) بیرون آیند . پس، هرگاه آنان بیرون آمدند قائم بر دشمنان خدا چیره می شود و آنها را می کشد.

علل الشرائع : ۱۴۷ / ۲ .

حدیث۲۰۷۵

امام صادق علیه السلام :

إنّ هذا الأمرَ لا يَأتيكُم إلّا بعدَ إياسٍ ، لا واللّه ِ ، حتّى تُمَيَّزوا .

امام صادق علیه السـلام : به خـدا قسم این امر (ظهور) برایتان در نمی رسـد مگر پس از آن که نومیـد شوید، نه به خدا، مگر پس از آن که سره از ناسره تان جدا شود.

بحار الأنوار : ۵۲/۱۱۱/۲۰

حدیث۲۰۷۶

امام صادق علیه السلام :

لابدّ للغُلام من غَیبةٍ، فقیلَ لَهُ : ولِمَ یا رسولُ اللّه ؟ قال :

یَخافُ القَتْلَ .

امام صادق علیه السلام پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: آن جوان را لاجرم غیبتی باید. عرض شد: چرا، ای رسول خدا؟ فرمود: بیم کشته شدن می رود.

بحار الأنوار : ۵۲ / ۹۰ / ۱ ، وقد ذکرت هذه العلّة فی روایات کثیرة ، فانظر أیضا حدیث : ۵، ۱۰ ، ۱۶ ـ ۱۸، ۲۰ ، ۲۲ و ص ۱۴۶ / ۷۰منه .

حدیث۲۰۷۷

امام صادق علیه السلام :

مَن ماتَ مُنتظِرا لهذا الأمرِ کانَ کَمَنْ کانَ مَع القائمِ فی فُسْطاطِهِ ، لا بَلْ کانَ بمنزلةِ الضّاربِ بینَ یدَی رسولُ اللّه صلی الله علیه و آله بالسَّیفِ .

امام صادق علیه السلام : هر که در حال انتظار این امر (ظهور قائم) بمیرد ، همچون کسی است که با قائم در خیمه او باشد؛ نه، بلکه به مانند کسی است که پیشاپیش پیامبر خدا صلی الله علیه و آله شمشیر می زند.

بحار الأنوار : ۵۲/۱۴۶/۶۹.

حدیث۲۰۷۸

امام صادق علیه السلام :

للقائمِ غَیبتانِ : إحْداهُما طویلةٌ ، والاُخری قصیرةٌ ، فالاُولی یَعلَمُ بمکانِهِ فیها خاصّةٌ مِن شیعتِهِ، والاُخری لا یَعلمُ بمکانِهِ فیها (إلّا) خاصّةُ موالیهِ فی دِینهِ .

امام صادق علیه السلام : قائم را دو غیبت است: یکی طولانی و دیگری کوتاه. در غیبت نخستین [که کوتاه است]، جایگاه آن حضرت را شیعیان خاصّ او می دانند و در غیبت دوم [که طولانی است] از جایگاه او کسی خبر ندارد بجز خواصّ از بستگان هم آیین او.

بحار الأنوار : ۵۲ / ۱۵۵ / ۱۰ .

حدیث۲۰۷۹

امام صادق علیه السلام :

ـ لمّا سُئلَ عن عِلّةِ تَسمِیَةِ القائمِ بالمَهدیِّ ـ : لِأنّه یُهدی إلی کلِّ أمرٍ خَفیٍّ .

امام صادق علیه السلام ـ آن گاه که از علت نامگذاری قائم به مهدی پرسیده شد ـ فرمود : چون او به هر امر نهانی رهنمون می شود.

الغیبة للطوسی : ۴۷۱ / ۴۸۹ .

حدیث۲۰۸۰

امام صادق علیه السلام :

كانَ أبى عليه السلام كَثيرَ الذِّكرِ لَقَد كُنتُ أمشى مَعَهُ وَإنَّهُ لَيَذكُرُ اللّهَ ، وَآكُلُ مَعَهُ الطَّعامَ وَإنَّهُ لَيَذكُرُ اللّهَ ، وَلَقد كانَ يُحَدِّثُ القَومَ وَما يَشغَلُهُ ذلكَ عَن ذِكرِ اللّهِ وَكُنتُ أرى لِسانَهُ لازِقا بِحَنَكِهِ يَقولُ : لا إلهَ إلّا اللّهَ ، وَكانَ يَجمَعُنا فَيَأمُرُنا بِالذِّكرِ حَتَّى تَطلُعَ الشَّمسُ وَيَأمُرُ بِالقَراءَةِ مَن كانَ يَقرَأُ مِنّا وَمَن كانَ لا يَقرَأُ مِنّا أمَرَهُ بِالذِّكرِ .

امام صادق عليه السلام : پدرم عليه السلام بسيار ذكر خدا مى گفت ، هر وقت با ايشان راه مى رفتم مى ديدم ذكر خدا مى گويد . هر وقت با ايشان غذا مى خوردم مى ديدم ذكر خدا مى گويد . با مردم مشغول صحبت كردن بود ، امّا اين كار او را از ذكر خدا باز نمى داشت . مى ديدم زبانش به كامش چسبيده است و لا إله إلّا اللّه مى گويد . او ما را جمع مى كرد و دستور مى داد تا هنگام طلوع آفتاب ذكر بگوييم . به كسانى از ما كه قرآن بلد بوديم مى فرمود قرآن بخوانيم و به كسانى كه قرآن خواندن نمى دانستند ، دستور مى داد ذكر بگويند .

الكافى : ۲ / ۴۹۹ / ۱

حديث۲۰۸۱

امام صادق عليه السلام :

وَكانَ أبو جَعفَرٍ عليه السلام أحسَنُ الناسِ صَوتا .

امام صادق عليه السلام : امام باقر عليه السلام خوش صداترين مردم بود .

الكافى : ۲ / ۶۱۶ / ۱۱ .

حديث۲۰۸۲

امام صادق عليه السلام :

كانَ أبى يَقولُ : كانَ عَلِيُّ بنُ الحُسَينِ عليهماالسلام إذا قامَ فى الصَّلاةِ كَأنَّهُ ساقُ شَجَرةٍ لا يَتَحرَّكُ مِنهُ شَىءٌ إلاّ ما حَرَّكَهُ الرّيحُ مِنهُ .

امام صادق عليه السلام : پدرم مى فرمود : على بن الحسين عليهماالسلامهرگاه به نماز مى ايستاد به ساقه درختى مى مانست كه اصلاً تكان نمى خورَد مگر قسمتهايى از آن كه باد تكان مى دهد .

الكافى : ۳ / ۳۰۰ / ۴ .

حديث۲۰۸۳

امام صادق عليه السلام :

لِفاطِمَةَ سَلامُ اللّهِ عَلَيها تِسعَةُ أسماء عِندَ اللّهِ عزّ وجلّ : فَاطِمَةُ وَالصِّديقَةُ والمُبارِكَةُ والطّاهِرَةُ و الزَّكيَّةُ والرَّضيَّةُ والمَرضيَّةُ والمُحَدَّثَةُ والزَّهراءُ .

امام صادق عليه السلام : فاطمه عليهاالسلام ، در نزد خداوند عز و جل نُه اسم دارد : فاطمه ، صدّيقه ، مباركه ، طاهره ، زكيه ، رضيّه ، مرضيّه ، مُحدَّثه ، و زهراء .

الأمالى للصدوق : ۴۷۴ / ۱۸ .

حديث۲۰۸۴

امام صادق عليه السلام :

واللّه ، إنّی لَأعلَمُ کتابَ اللّه مِن أوّلِهِ إلی آخِرِهِ کأنّهُ فی کَفِّی ، فیهِ خَبَرُ السّماءِ وخَبرُ الأرضِ ، وخَبرُ ما کانَ وخَبرُ ما هو کائنٌ ، قالَ اللّه ُ عزّ وجلّ : فیهِ تِبیانُ کلِّ شیءٍ

امام صادق علیه السلام : به خدا سوگند من کتاب خدا را ، از آغاز تا پایانش، چنان می دانم که گویی در مشت من است. خبر آسمان و زمین و گذشته و حال (آینده) در قرآن موجود است . خداوند عز و جلفرموده است: «بیان هر چیز در قرآن هست» .

إشارهٔ إلی الآیهٔ

حدیث۲۰۸۵

امام صادق علیه السلام :

إنّ علیّا کانَ عالِما والعلمُ یُتوارَثُ ، ولَن یَهْلِکَ عالِمٌ إلّا بَقِیَ مِن بَعدِهِ مَن یَعلَمُ عِلمَهُ أو ما شاءَ اللّه ُ .

امام صادق علیه السلام : علی علیه السلام عالم بود، و علم ، ارث برده می شود. هرگز عالمی نمی میرد مگر آن که پس از او کسی می ماند که علم او یا آنچه را خدا خواهد، بداند.

الکافی : ۱ / ۲۲۱ / ۱.

حدیث۲۰۸۶

امام صادق علیه السلام :

ـ فی ذِکْرِ حالِ الأئمّهِ وصِفاتِهِم ـ : جَعَلَهُمُ اللّه ُ حیاةً للأنامِ ، ومَصابیحَ للظّلامِ ، ومَفاتیحَ للکلامِ ، ودَعائمَ للإسلامِ .

امام صادق علیه السلام ـ در بیان حال ائمّه و ویژگیهای آنان ـ فرمود : خداوند آنان را [مایه]حیات مردمان و چراغهایی در تاریکی و کلیدهای سخن و ستونهای اسلام قرار داد.

الکافی : ۱ / ۲۰۴ / ۲ .

حدیث۲۰۸۷

امام صادق علیه السلام :

مَنِ ادّعی الإمامهَ ولَیسَ مِنْ أهلِها فَهُوَ کافِرٌ .

امام صادق صلی الله علیه و آله : هر که ادّعای امامت کند در حالی که شایستگی آن را ندارد، کافر است.

بحار الأنوار : ۲۵ / ۱۱۲ / ۷.

حدیث۲۰۸۸

امام صادق علیه السلام :

مَنْ أشْرَکَ مَعَ إمامٍ إمامتُهُ مِنْ عِنْدِ اللّه مَنْ لَیسَتْ إمامَتُهُ مِنَ اللّه کانَ مُشْرِکا باللّه .

امام صادق علیه السلام : هرکس پیشوای غیرالهی را با پیشوایی که امامتش از جانب خداست شریک گرداند به خدا شرک ورزیده است.

الکافی : ۱ / ۳۷۳ / ۶ .

حدیث۲۰۸۹

امام صادق علیه السلام :

لا يَقْبَلُ اللّه ُ مِنَ العِبادِ الأعمالَ الصّالحةَ الّتي يَعْمَلونَها إذا تَوَلَّوا الإمامَ الجائرَ الّذي ليسَ مِنَ اللّه ِ تعالى .

امام صادق علیه السلام : اگر بندگان، پیشوای ستمگر را که از جانب خدا نیست به زمامداری گیرند، خداوند کارهای شایسته ای را که انجام می دهند نخواهد پذیرفت.

الأمالی للطوسی: ۴۱۷ / ۹۳۹ .

حدیث۲۰۹۰

امام صادق علیه السلام :

مَن لَم يَعْرِفْنا ولَم يُنْكِرْنا كانَ ضالّاًحتّى يَرْجِعَ إلَى الهُدَى الّذي افْتَرَضَ اللّه ُ عَلَيْهِ مِنْ طاعَتِنا الواجِبةِ ، فإن يَمُتْ على ضَلالَتِهِ يَفْعَلِ اللّه ُ بِهِ ما يَشاءُ .

امـام صادق علیه السـلام : کسـی که ما را نشـناسد و منکر ما هم نباشـد گمراه است، تا آن که به سوی هـدایتی که خـدا بر او واجب کرده، یعنی لزوم اطاعت از ما، برگردد. و اگر در حال گمراهی اش بمیرد، خدا با او

هر طور که خود بخواهد عمل می کند.

الکافی : ۱ / ۱۸۷ / ۱۱ .

حدیث۲۰۹۱

امام صادق علیه السلام :

الإمامُ عَلَمٌ بَيْنَ اللّه ِ عزّ وجلّ وبَيْنَ خَلْقِهِ ، فَمَنْ عَرَفَهُ كانَ مُؤمنا ، ومَنْ أنْكَرَهُ كانَ كافرا .

امام صادق علیه السـلام : امام راهنمای میان خداونـد عز و جلو آفریدگان اوست ؛ هر که او را بشـناسد مؤمن است و هر که منکرش شود کافر.

بحار الأنوار : ۲۳ / ۸۸ / ۳۲ .

حدیث۲۰۹۲

امام صادق علیه السلام :

ـ في قولِهِ تعالى: «وَ مَنْ يُـؤْتَ الحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا»

امام صادق علیه السـلام ـ درباره آیه «و هر که را حکمت داده شود به یقین ، خیری فراوان داده شده است» ـ فرمود : [یعنی]فرمانبری از خدا و شناخت امام.

البقرة : ۲۶۹ .

حدیث۲۰۹۳

امام صادق علیه السلام :

إذا كانَ يومُ القِيامـةِ ... يَأتى النِّداءُ مِنْ عِنْـدِ اللّهِ جلَّ جلالُهُ : ألَا مَنِ ائْتَمَّ بإمامٍ فى دارِ الـدُّنيا فَلْيَتَّبِعْهُ إلى حَيْثُ يَـذْهَبُ بهِ ، فَحِينَئـذٍ «تَبَرَّأَ الَّذينَ اتُّبِعُوا مِنَ الّذينَ اتَّبَعُوا...»

امام صادق علیه السـلام : چون روز قیامت شود... از سوی خداوند جلّ جلاله، ندا می آید که: هان! هر کس در سـرای دنیا به امامی اقتـدا کرده است، پس، در پی او به همان جا رود که او را می برند. در این هنگام است که «پیروی شدگان ازپیروان خود بیزاری می جویند» .

البقرة: ۱۶۶ .

حدیث۲۰۹۴

امام صادق علیه السلام :

إنّ الأرضَ لا تكونُ إلّا وفيها حُجَّةٌ ، إنَّهُ لا يُصْلِحُ النّاسَ إلّا ذلكَ ، ولا يُصْلِحُ الأرضَ إلّا ذاكَ .

امام صادق علیه السلام : در زمین همیشه حجّت هست؛ زیرا مردم را اصلاح نمی کند مگر حجّت و زمین را به سامان نمی آورد مگر حجّت.

بحار الأنوار : ۲۳ / ۵۱ / ۱۰۱ .

حدیث۲۰۹۵

امام صادق علیه السلام :

لَو بَقِيَتِ الأرضُ بِغَيْرِ إمامٍ لَساختْ .

امام صادق علیه السلام : اگر زمین بدون امام می ماند، به یقین در هم فرو می ریخت.

الكافی : ۱ / ۱۷۹ / ۱۰ .

حدیث۲۰۹۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الحُجَّةَ لا تَقُومُ للّهِ عزّ وجلّ على خَلْقِهِ إلّا بإمامٍ حتّى يُعْرَفَ .

امام صادق علیه السلام : حجّت خداوند عز و جل بر خلقش بر پا نمی گردد مگر به وجود امامی که شناخته شده باشد .

الكافی : ۱ /۱۷۷/ ۲.

حدیث۲۰۹۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الأرضَ لا تَخْلُو إلّا وَفِيها إمامٌ ، كَيْما إنْ زادَ المُؤمنونَ شَيْئا رَدَّهُمْ ، وإنْ نَقَصُوا شَيْئا أتَمَّهُ لَهُم .

امـام صـادق علیـه السـلام : زمین هیچگـاه خـالی از امـام نمی مانـد تـا اگر مؤمنـان چیزی [به دین] افزودنـد ، آنهـا را [از این کژراهه]برگرداند و اگر چیزی را کاستند برایشان کامل کند .

الكافی : ۱ / ۱۷۸ / ۲

حدیث۲۰۹۸

امام صادق علیه السلام :
إنَّ اللّه َ تبارَکَ وتعالی اتَّخَذَ إبراهیمَ عَبْدا قَبْلَ أنْ یَتَّخِذَهُ نَبیّا ، وإنَّ اللّه َ اتَّخَذَهُ نَبیّا قَبْلَ أنْ یَتَّخِذَهُ رَسُولاً، وإنَّ اللّه َ اتَّخَذَهُ رَسُولاً قَبْلَ أنْ یَتَّخِذَهُ خَلیلاً، وإنَّ اللّه َ اتَّخَذَهُ خَلیلاً قَبْلَ أنْ یَجْعَلَهُ إماما ، فَلَمّا جَمَعَ لَهُ الأشیاءَ قالَ : إنّی جاعِلُکَ لِلنّاسِ إماما .
امام صادق علیه السلام : خداوند تبارک و تعالی ابراهیم را به بندگی گرفت پیش از آن که او را به پیامبری برگزینند، و او را به نبوّت رساند پیش از آن که به رسالت گزیند و او را رسول خود ساخت پیش از آن که به دوستی برگزیند و او را دوست و خلیل خود گردانید پیش از آن که امامش قرار دهد. و چون همه این مقامات را در او گرد آورد فرمود: من تو را پیشوای مردم قرار دادم.
الکافی : ۱ / ۱۷۵ / ۲

حدیث۲۰۹۹

امام صادق علیه السلام :
کَمْ مِنْ نِعمةٍ للّه ِ علی عبدِهِ فی غَیْرِ أملِهِ ، وکَمْ مِنْ مُؤَمِّلٍ أملاً الخِیارُفی غَیرِه .
امام صادق علیه السلام : بسا نعمتی که خداوند به بنده اش می دهد بی آن که آرزویش را کرده باشد و بسا کسی که آرزوی چیزی داشته و خلاف آن نصیبش شده است.
بحار الأنوار : ۷۱/۱۵۲/۵۵ .

حدیث۲۱۰۰

امام صادق علیه السلام :
إنَّ سُرْعَةَ ائْتِلَافِ قُلُوبِ الأَبْرَارِ إذا الْتَقَوا ـ وَإنْ لَمْ یُظهِرُوا التَّوَدُّدَ بِأَلْسِنَتِهِمْ ـ کَسُرْعَةِ اخْتِلَاطِ ماءِ السَّمَاءِ بِماءِ الأنْهَارِ . وإنَّ بُعْدَ ائْتِلَافِ قُلُوبِ الفُجَّارِ إذَا الْتَقوا ـ وَإنْ أظْهَرُوا التَوَدُّدَ بِأَلْسِنَتِهِمْ ـ کَبُعْدِ البَهَائِمِ مِنَ التَّعَاطُفِ وَإنْ طَالَ اعْتِلَافُهَا عَلی مِذْوَدٍ واحِدٍ .
امام صادق علیه السلام : نیکوکاران چون با هم روبه رو شوند ـ هر چند به زبان اظهار دوستی نکنند ـ دلهایشان، به سرعتِ درآمیختن باران با آب رودخانه ها، با هم الفت می گیرد. و بدکاران هر گاه با هم روبه رو شوند ـ هر چند به زبان اظهار دوستی کنند ـ دلهایشان از الفت با یکدیگر دور است، همانند چارپایان که از مهورزی با هم بدورند، گرچه روزگاری دراز بر سر یک آخور، علوفه خورند.
تحف العقول : ۳۷۳

حدیث۲۱۰۱

امام صادق علیه السلام :
مَنْ غَسَلَ یَدَهُ قَبْلَ الطَّعَامِ وَبَعْدَهُ بُورِکَ لَهُ فِی أوَّلِهِ وَآخِرِهِ ، وَعَاشَ مَاعَاشَ فی سَعَةٍ، وَعُوفِیَ مِنْ بَلْویً فِی جَسَدِهِ .
امام صادق علیه السلام : هر که قبل و بعد از غذا دستهایش را بشوید، در اول و آخر آن غذا به او برکت داده می شود و تا زنده است در نعمت به سر می برد و از بیماری جسمی در امان می ماند.
المحجّة البیضاء : ۳/۶ ، انظر وسائل الشیعة : ۱۶/۴۷۰ باب ۴۹ .

حدیث۲۱۰۲

امام صادق علیه السلام :

ـ عن آبائِهِ علیهم السلام فی حدیثِ مَناهی النّبیِّ صلی الله علیه و آله ـ : ونَهَی أنْ یُنْفَخَ فِی طَعَامٍ أو شَرَابٍ .

امام صادق علیه السلام ـ از قول پدران خود در حدیث «نهی های پیامبر صلی الله علیه و آله » ـ فرمود : پیامبر از دمیدن در غذا یا آشامیدنی نهی فرمود.

وسائل الشیعة : ۱۶/۵۱۸/۱

حدیث۲۱۰۳

امام صادق علیه السلام :

لَا تَدَعُوا آنِیَتَکُمْ بِغَیْرِ غِطَاءٍ ؛ فإنَ الشَّیْطَانَ إذَا لَمْ تُغَطَّ الآنِیَةُ بَزَقَ فِیها، وَأخَذَ مِمَّا فِیهَا مَا شَاءَ .

امام صادق علیه السلام : ظرفهای خود را بدون در پوش نگذارید؛ زیرا هر گاه روی ظرفها پوشیده نباشد شیطان در آنها آب دهان می اندازد و هر چه بخواهد از آنها بر می دارد.

وسائل الشیعة : ۱۶/۵۱۰/۱

حدیث۲۱۰۴

امام صادق علیه السلام :

إنّ علیّا علیه السلام کان یُطعِمُ مَن خُلِّدَ فی السِّجْنِ مِن بیتِ مالِ المسلمینَ .

امام صادق علیه السلام : علی علیه السلام کسی را که زندانی می شد، از بیت المال مسلمانان غذا می داد.

وسائل الشیعة : ۱۱/۶۹/۲.

حدیث۲۱۰۵

امام صادق علیه السلام :

إطعامُ الأسیرِ حقٌّ علی مَن أسَرَهُ وإن کان یُرادُ مِن الغدِ قَتْلُهُ ، فإنّه یَنبغی أن یُطعَمَ ویُسْقی ویُظَلّ ویُرفَقَ بِهِ ، کافرا کان أو غَیْرَهُ .

امام صادق علیه السلام : غذا دادن به اسیر حقّی است به گردن کسی که او را به اسارت گرفته است، هر چند بنا باشد فردا کشته شود. باید به اسیر، آب و خوراك و جای مناسب داد و با او مدارا کرد، کافر باشد یا غیر کافر.

الکافی : ۵/۳۵/۲.

حدیث۲۱۰۶

امام صادق علیه السلام :

لمّا بَعثَ رسولُ اللّه صلی الله علیه و آله بِبراءةٍ مَع علیٍّ علیه السلام بَعثَ مَعهُ اُناسا ، وقالَ رسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : مَنِ اسْتُؤْسرَ مِنْ غیرِ جِراحةٍ مُثْقِلةٍ فلیسَ مِنّا .

امام صادق علیه السلام : زمانی که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله علی علیه السلام را برای اعلام برائت فرستاد، عده ای را نیز به

همراه او گسیل داشت و فرمود: هر کس، تن به اسارت دهد، بی آنکه زخم کاری برداشته باشد، از ما نیست.

الکافی : ۵/۳۴/۲.

حدیث۲۱۰۷

امام صادق علیه السلام :

قالَ اللّهُ عزّ وجلّ : لِيأذَنْ بِحَربٍ منّى مَن آذى عَبدىَ المؤمنَ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل فرموده است : هر که بنده مؤمن مرا بیازارد، به من اعلان جنگ می دهد.

الکافی : ۲/۳۵۰/۱.

حدیث۲۱۰۸

امام صادق علیه السلام :

مَن كَفّ يدَهُ عنِ النّاسِ فإنّمايكُفُّ عَنهُم يَدا واحدةً ويَكُفّونَ عنه أياديَ كثيرةً .

امام صادق علیه السلام : هر که دست از آزار مردم بردارد، یک دست از آنها نگه داشته و مردم دستهای بسیار از [آزار]او نگه می دارند.

الخصال : ۱۷/۶۰.

حدیث۲۱۰۹

امام صادق علیه السلام :

فاز واللّهِ الأبرارُ ، أتدرى مَن هُم؟ هُمُ الّذينَ لا يُؤذُونَ الذَّرَّ .

امام صادق علیه السلام : به خدا سوگند که نیکان رستگارند. آیا می دانید آنها چه کسانی هستند؟ کسانی که آزارشان به مورچه ای نمی رسد.

تفسیر القمّی : ۲/۱۴۶.

حدیث۲۱۱۰

امام صادق علیه السلام :

مَن ساءَ خُلُقُه فأَذِّنوا فى اُذنِهِ .

امام صادق علیه السلام : اگر کسی بد اخلاق شد، در گوش او اذان بگویید.

بحار الأنوار : ۱۰۴/۱۲۲/۶۱.

حدیث۲۱۱۱

امام صادق علیه السلام :

يُؤدَّبُ الصَّبىُّ علَى الصَّومِ ما بينَ خَمْسَ عَشْرةَ سَنةً إلى سِتَّ عَشرةَ سنةً .

امام صادق علیه السلام : پسر بچّه را باید از پانزده شانزده سالگی بر روزه گرفتن تأدیب کرد.

بحار الأنوار : ۱۰۳/۱۶۲/۶

حدیث۲۱۱۲

امام صادق علیه السلام :

لمّا نَزَلَتْ هذه الآيَةُ : «يا أيُّها الّذينَ آمَنوا قُوا أنفسَكُم وأهليكُم نارا»

امام صادق علیه السلام : چون آیه «ای کسانی که ایمان آورده اید! خود و خانواده خود را از آتش نگه دارید» نازل شد، مردم گفتند: یا رسول اللّه ! چگونه خود و خانواده مان را حفظ کنیم؟ فرمود: عمل خیر انجام دهید و آن را به خانواده خود نیز یادآوری کنید و بر پایه فرمانبرداری از خدا پرورششان دهید.

التحريم : ۶ .

حدیث۲۱۱۳

امام صادق علیه السلام :

أدَّبَنى أبى عليه السلام بثلاثٍ …قالَ لى : يا بُنَىَّ مَن يَصْحَبْ صاحبَ السَّوْءِ لا يَسْلمْ ، ومَن لا يُقَيِّدْ ألفاظَهُ يَنْدَمْ ، ومَن يدخُلْ مَداخِلَ السُّوءِ يُتَّهمْ .

امام صادق علیه السلام : پدرم سه ادب به من آموخت … به من فرمود: پسرم! هر که با دوست بد همنشینی کند سالم نمی ماند، و هر که گفتار خود را مهار نکند پشیمان می گردد، و هر که به جاهای بد در آید آماج تهمت و بدگمانی می شود.

تحف العقول : ۳۷۶.

حدیث۲۱۱۴

امام صادق علیه السلام :

كَفى بالمَرْءِ اعتِمادا على أخيهِ أنْ يُنْزِلَ بِهِ حاجَتَهُ .

امام صادق علیه السلام : در اعتماد انسان به برادرش همین بس که نیاز خود را پیش او بَرَد .

الكافى : ۲/۱۹۸/۸.

حدیث۲۱۱۵

امام صادق علیه السلام :

اللّهُ فى عَونِ المؤمنِ ما كانَ المؤمنُ فى عَونِ أخيهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند مددکار مؤمن است تا زمانی که مؤمن مددکار برادر خود باشد.

بحار الأنوار : ۷۴/۳۲۲/۸۹

حدیث۲۱۱۶

امام صادق علیه السلام :

مَن قَضى لأخيهِ المؤمنِ حاجةً قضى اللّهُ عزّوجلّ له يومَ القيامةِ مائةَ ألفِ حاجةٍ .

امام صادق علیه السلام : هر که یک نیاز از برادر مؤمن خود را برآورده سازد، خداوند عز و جل در روز رستاخیز صد هزار نیاز او را برمی آورد.

بحار الأنوار : ۷۴/۳۲۲/۹۰ .

حدیث۲۱۱۷

امام صادق علیه السلام :

مَن رأى أخاهُ عَلى أمرٍ يَكرَهُهُ فَلم يَرُدَّه عَنهُ وَهُو يَقدِرُ علَيهَ فقد خانَهُ .

امـام صادق علیه السـلام : هر که در برادر خود امر ناخوشاینـدی بینـد و بتوانـد او را از آن باز دارد و چنین نکنـد، به او خیانت کرده است.

بحار الأنوار : ۷۵/۶۵/۲ .

حدیث۲۱۱۸

امام صادق علیه السلام :

مَن أتاهُ أخوهُ المسلمُ فأكرَمَهُ فإنّما أكرَمَ اللّهَ عزّ وجلّ .

امام صادق علیه السـلام : کسـی که برادر مسـلمانش بر او واردشود ووی گرامی اش بـدارد، در حقیقت خداونـد عز و جل را گرامی داشته است.

بحار الأنوار : ۷۴/۲۹۸/۳۲

حدیث۲۱۱۹

امام صادق علیه السلام :

اختبِرُوا إخْوانَكُم بخَصلَتَينِ؛ فـإنْ كانَتـا فيهِم وإلّا فاعْزُبْ ثمّ اعزُبْ ثمّ اعزُبْ : محافظـةٌ علَى الصّـلواتِ فى مَواقِيتِها ، والبِرُّ بالإخْوانِ فى العُسْرِ واليُسرِ .

امام صادق علیه السـلام : برادران خود را به دو خصـلت بیازمایید. اگر آن دو خصلت را داشتند با آنها دوستی کنید و گرنه از ایشان دوری کن، دوری کن ، دوری کن. [آن دو خصـلت اینهاست]: پایبنـدی به خواندن نماز در وقت خود، و نیکی کردن به برادران در سختی و آسایش.

الکافی : ۲/۶۷۲/۷.

حدیث۲۱۲۰

امام صادق علیه السلام :

أحبُّ إخْوانی إلَیَّ مَن أهْدَى عُيُوبِى إلَيَّ .

امام صادق علیه السلام : دوست داشتنی ترین برادرانم کسی است که عیبهایم را به من هدیه کند.

بحار الأنوار : ۷۴/۲۸۲/۴.

حدیث۲۱۲۱

امام صادق علیه السلام :

مَن لَم یُؤاخِ إلّا مَن لا عَیبَ فیهِ قَلَّ صَدیقُهُ .

امام صادق علیه السلام : کسی که تنها با آن که هیچ عیبی ندارد برادری کند دوستان اندکی خواهد داشت.

أعلام الدین : ۳۰۴.

حدیث۲۱۲۲

امام صادق علیه السلام :

احذَرْ أن تُواخیَ مَن أرادَکَ لِطَمعٍ أو خَوفٍ أو مَیْلٍ أو للأکلِ والشُّرْبِ ، واطلبْ مُواخاةَ الأتقیاءِ ولو فی ظُلُماتِ الأرضِ ،وإنْ أفنیتَ عُمْرَکَ فی طلبِهِم

امام صادق علیه السلام : از برادری کردن با کسی که تو را به طمع چیزی یا از سر ترس یا خواهشی و یا به خاطر خورد و خوراک می خواهد، دوری کن و برادری پرهیزگاران را بجوی، هر چند برای جستن آنها در اعماق زمین فرو روی و هر چند عمر خود را در این راه صرف کنی.

بحار الأنوار : ۷۴ / ۲۸۲ / ۳ .

حدیث۲۱۲۳

امام صادق علیه السلام :

الإخْوانُ ثلاثةٌ : مُواسٍ بنفسِهِ ، وآخرُ مُواسٍ بمالِهِ ؛ وهُما الصّادقانِ فی الإخاءِ ، وآخَرُ یأخذُ منکَ البُلْغَةَ ، ویُریدُکَ لِبَعضِ اللّذَّةِ ، فلا تَعُدَّه مِن أهلِ الثِّقَةِ .

امام صادق علیه السلام : برادران سه گروهند: آن که باجان همراهی می کند، دیگری آن که با مال یاری می رساند و این دو گروه در برادری صادقند؛ و سومی آن که از تو وجه معاش می گیرد و تو را برای اندکی لذّت و خوشی می خواهد، او را مورد اعتماد مدان.

تحف العقول : ۳۲۴.

حدیث۲۱۲۴

امام صادق علیه السلام :

الإخوانُ ثلاثةٌ: فواحِدٌ کالغِذاءِ الّذی یُحتاجُ إلیهِ کلَّ وقتٍ فَهُو العاقلُ، والثّانی فیمعنَی الدّاءِ وهُو الأحْمَقُ، والثّالثُ فی معنَی الدّواءِ فَهُو اللّبیبُ .

امام صادق علیه السلام : برادران سه دسته اند: یکی چون خوراک است که همیشه بدان نیاز است و آن خردمند است، و دومی چون درد است و آن نابخرد است، و سومی چون داروست و آن شخص هوشمند است.

تحف العقول : ۳۲۳

حدیث۲۱۲۵

امام صادق علیه السلام :

مَن وضَعَ حُبَّهُ فی غیرِ موضعِهِ فقد تَعرَّضَ للقَطیعةِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس دوستی و محبت خود را در جایگاه مناسبش ننهد، [خود را] در معرض قطع رابطه قرار داده است.

المحاسن : ۱/۴۱۵/۹۵۰.

حدیث۲۱۲۶

امام صادق علیه السلام :

تَحتاجُ الإخْوةُ فیما بَیْنَهُم إلی ثلاثةِ أشیاءَ ، فإنِ استَعمَلُوها وإلّا تَبایَنُوا وتَباغَضُوا، وهی : التَّناصُفُ ، والتَّراحُمُ ، ونَفْیُ الحَسَدِ .

امام صادق علیه السلام : برادران در میان خود به سه چیز نیازمندند که اگر به کار بندند دوستی می پاید و گرنه از یکدیگر جدا و دشمن هم می شوند. آن سه چیز اینهاست: انصاف با یکدیگر، مهربانی با یکدیگر ، و حسد نبردن به هم.

تحف العقول : ۳۲۲.

حدیث۲۱۲۷

امام صادق علیه السلام :

یابنَ النُّعمان ، إنْ أردتَ أن یَصْفُوَ لکَ وُدُّ أخیکَ فلا تُمازِحَنَّهُ، ولا تُمارِیَنَّهُ ، ولا تُباهِیَنَّهُ ، ولاتُشارَّنَّهُ .

امام صادق علیه السلام : ای پسر نعمان! اگر می خواهی محبّت برادرت برای تو خالص باشد، هرگز با او شوخی [بیجا]مکن، از جدال با او بپرهیز، بر او فخر مفروش، و با او ستیزه مکن.

بحار الأنوار:۷۸/۲۹۱/۲.

حدیث۲۱۲۸

امام صادق علیه السلام :

مِن حُبِّ الرَّجلِ دِینَه حُبُّهُ أخَاهُ .

امام صادق علیه السلام : از نشانه های دین دوستی آدمی این است که برادرش را دوست داشته باشد.

الاختصاص : ۳۱.

حدیث۲۱۲۹

امام صادق علیه السلام :

المُؤمنُ أخو المؤمنِ ، عَینُهُ ودَلیلُهُ ، لا یَخونُهُ ، ولا یَظْلِمُهُ ، ولا یَغُشُّهُ ، ولا یَعِدُهُ عِدَةً فیَخْلِفَهُ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن برادر مؤمن است، چشم او و راهنمای اوست. به او خیانت نمی کند، به او ستم نمی کند، کلاه سرش نمی گذارد، و به او وعده ای نمی دهد که بدان عمل نکند.

الکافی : ۲/ ۳/۱۶۶

حدیث۲۱۳۰

امام صادق علیه السلام :

المؤمنُ أخو المؤمنِ كالجَسَدِ الواحِدِ، إنِ اشتكَى شيئا مِنهُ وَجَدَ ألَمَ ذلكَ فى سائرِ جسدِهِ ، وأرواحُهُما مِن رُوحٍ واحدةٍ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن برادر مؤمن است، همچون یک پیکر که هر گاه عضوی از آن به درد آید دیگر اندامها آن درد را حس می کنند؛ و ارواح آنها از یک روح است.

الكافى : ۲/۱۶۶/۴ .

حدیث۲۱۳۱

امام صادق علیه السلام :

يَعيشُ النّاسُ بإحسانِهِم أكثرَ مِمّا يَعيشُونَ بأعمارِهِم ، ويَموتُونَ بذُنوبِهِم أكثرَ مِمّا يَموتُونَ بآجالِهِم .

امام صادق علیه السلام : مردم بیش از آن که با عمر خود زندگی کنند ، با احسان و نیکوکاری خویش می زیند. و بیش از آن که به سبب فرا رسیدن اجل خود بمیرند ، بر اثر گناهان خویش می میرند .

بحار الأنوار : ۵/۱۴۰/۷ .

حدیث۲۱۳۲

امام صادق علیه السلام :

ـ فى تفسيرِ الآيـةِ ـ : الأجلُ الّذى غَيرُ مُسمّى مَوقوفٌ ، يُقدِّمُ منه ما شاءَ ، ويؤخِّرُ مِنه ما شاءَ ، وأمّا الأجَلُ المُسمّى فهُوَ الّذى يَنزِلُ مِمّا يُريدُ أنْ يكونَ مِن ليلةِ القَدْرِ إلى مِثلِها مِن قابِلٍ ، فذلك قولُ اللّه : «إذا جَاء أجلُهم لا يستأخِرونَ ساعةً ولا يستقدِمون»

امام صادق علیه السلام ـ در تفسیر این آیه ـ فرمود : اجل غیر مسمّی (غیر قطعی) ، موقوف و معلّق است و به خواست خدا پس و پیش می شود . اما اجل مسمّی (قطعی)، آن است که از شب قدر تا شب قدر سال آینده مقدّر می فرماید و این است سخن خداوند که: «چون اجلشان در رسد ساعتی از آن پس و پیش نمی افتند» .

الأعراف : ۳۴ .

حدیث۲۱۳۳

امام صادق علیه السلام :

ـ فى قَولِهِ تَعالى : «وَ يُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَ يَتِيمًا وَ أَسِيرًا» ـ : كانَ عِندَ فاطِمَةَ عليهاالسلام شَعيرٌ ، فَجَعَلوهُ عَصيدَةً ، فَلَمّا أنضَجوها ووَضَعوها بَينَ أيديهِم جاءَ مِسكينٌ، فَقالَ المِسكينُ : رَحِمَكُمُ اللّه ُ ! أطعِمونا مِمّا رَزَقَكُمُ اللّه ُ ، فَقامَ عَلِيٌّ عليه السلام فَأَعطاهُ ثُلُثَها. فَما لَبِثَ أن جاءَ يَتيمٌ ، فَقالَ اليَتيمُ : رَحِمَكُمُ اللّه ُ ! أطعِمونا مِمّا رَزَقَكُمُ اللّه ُ ، فَقامَ عَلِيٌّ عليه السلام فَأَعطاهُ ثُلُثَهَا الثّانِيَ. فَما لَبِثَ أن جاءَ أسيرٌ ، فَقالَ الأَسيرُ : يَرحَمُكُمُ اللّه ُ ! أطعِمونا مِمّا رَزَقَكُمُ اللّه ُ ، فَقامَ عَلِيٌّ عليه السلام فَأَعطاهُ الثُّلُثَ الباقِيَ ، وما ذاقوها. فَأَنزَلَ اللّه ُ فيهِم هذِهِ الآيَةَ إلى قَولِهِ : «وَ كَانَ سَعْيُكُم مَّشْكُورًا» .

امام صادق علیه السلام : درباره این گفته خداوند «و غذا را به پاس دوستی [خدا] به مسکین و یتیم و اسیر می دهند» : فاطمه علیهاالسلام مقداری جو در خانه داشت و از آن کاچی تهیه کردند . چون آماده شد و آن را در برابر خود نهادند [تا تناول کنند

]بینوایی از راه رسید و گفت : خداوند شما را رحمت کند . از آنچه خدا روزیتان کرده ، به ما هم بخورانید پس ، علی برخاست و یک سوم غذا را به او داد . دیری نپایید که یتیمی آمد و گفت : خدایتان رحمت کناد ، از آنچه خدا روزیتان کرده ، به ما هم بخورانید . پس ، علی علیه السلام برخاست و یک سوم دیگر را به او داد . سپس اسیری از راه رسید و گفت : رحمت خدا بر شما باد ، از آنچه خدا روزیتان کرده به ما هم بخورانید . علی علیه السلام یک سوم باقیمانده را نیز بدو داد و خود هیچ از آن نچشیدند . پس ، خداوند سبحان این آیات را تا «و تلاشتان مشکور باد» درباره ایشان فروفرستاد .

تفسیر القمّی : ۲ / ۳۹۸ ، مجمع البیان : ۱۰ / ۶۱۲ نحوه و کلاهما عن عبداللّه بن میمون القدّاح ، بحار الأنوار : ۳۵/۲۴۳/ ۳ .

حدیث۲۱۳۴

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سُئلَ عَن تَفسیرِ التَّقوی ـ : أن لا یَفقِدَکَ اللّه ُحَیثُ أمَرَکَ، ولا یَراکَ حَیثُ نَهاکَ.

امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ به سؤال از معنای تقوا ـ فرمود : تقوا این است که خداوند تو را در جایی که فرمانت داده است غایب نبیند و در آنجا که نهیت کرده است، حاضر نیابد.

بحار الأنوار : ۷۰/۲۸۵/۸

حدیث۲۱۳۵

امام صادق علیه السلام :

لا یَغُرَّنَکَ بُکاؤهُم ، إنّما التَّقوی فیالقَلبِ .

امام صادق علیه السلام : هرگز گریه آنان تو را نفریبد، که تقوا در دل جای دارد.

بحار الأنوار : ۷۰/۲۸۶/۹.

حدیث۲۱۳۶

امام صادق علیه السلام :

التَّقیَّهُ تُرسُ اللّهِ بَینَهُ وبَینَ خَلقِهِ .

امام صادق علیه السلام : تقیّه، سپر خدا میان او و آفریدگانش می باشد.

الکافی : ۲/۲۲۰/۱۹

حدیث۲۱۳۷

امام صادق علیه السلام :

اتَّقُوا علی دِینِکُم فاحجُبُوهُ بِالتَّقیَّهِ ؛فإنّهُ لا إیمانَ لِمَن لا تَقیَّهَ لَهُ ، إنّما أنتُم فی النّاسِ کالنَّحلِ فی الطَّیرِ ؛ لَو أنَّ الطَّیرَ تَعلَمُ ما فی أجوافِ النَّحلِ ما بَقِیَ مِنها شیءٌ إلّا أکَلَتهُ .

امام صادق علیه السلام : نگران دین خود باشید و آن را با تقیّه پوشیده نگه دارید؛ زیرا کسی که تقیّه ندارد ایمان ندارد. شما در میان مردم مانند زنبوران عسل در میان پرندگان هستید. اگر پرندگان بدانند که درون زنبور عسل چیست، همه آنها را می خورند و چیزی باقی نمی گذارند.

الکافی : ۲/۲۱۸/۵.

حدیث۲۱۳۸

امام صادق علیه السلام :

المُؤمنُ مُجاهِدٌ ؛ لأنّهُ يُجاهِدُ أعداءَاللّه ِ عَزَّوجلَّ فى دَولَةِ الباطِلِ بِالتَّقِيَّةِ ، وفى دَولَةِ الحَقِّ بِالسَّيفِ .

امام صادق علیه السلام : مؤمن [همیشه] مجاهد است؛ چون در دولت باطل از طریق تقیّه با دشمنان خدا می جنگد و در دولت حقّ به وسیله شمشیر.

علل الشرائع : ۴۶۷/۲۲.

حدیث۲۱۳۹

امام صادق علیه السلام :

لِلتَّقِيَّةِ مَواضِعُ ، مَن أزالَهاعَن مَواضِعِها لَم تَستَقِمْ لَهُ، وتَفسيرُ ما يُتَّقى مِثلُ (أنْ يَكونَ) قَومُ سَوءٍ ظاهِرُ حُكمِهِم وفِعلِهِم على غَيرِ حُكمِ الحَقِّ وفِعلِهِ ، فكُلُّ شىءٍ يَعمَلُ المؤمنُ بَينَهُم لِمَكانِ التّقيَّةِ مِمّا لا يُؤدّى إلَى الفَسادِ فى الدِّينِ فإنّهُ جائزٌ .

امام صادق علیه السلام : تقیّه جایگاه هایی دارد. هر که آنها را از جایگاهشان دور کند برای او استوار نمانند و توضیح مورد تقیّه مثل این است که مردمی بدکار ظاهرِ حکم و کردارشان برخلاف حکم و کردار حقّ باشد. در چنین وضعی هر عملی که مؤمن در میان این مردم از روی تقیّه انجام دهد به شرط آنکه به تباهی دین نینجامد جایز است.

الکافی : ۲/۱۶۸/۱.

حدیث۲۱۴۰

امام صادق علیه السلام :

إنّما جُعِلَتِ التَّقيَّةُ لِيُحقَنَ بِها الدَّمُ ،فإذا بَلَغَتِ التَّقيَّةُ الدّمَ فلا تَقيَّةَ . وايمُ اللّه ِ ، لَو دُعِيتُم لِتَنصُروناَ لَقُلتُم: لا نَفعَلُ ، إنّما نَتَّقى ، ولَكانَتِ التَّقيَّةُ أحَبَّ إلَيكُم مِن آبائكُم واُمَّهاتِكُم ، ولَو قَد قامَ القائمُ ما احتاجَ إلى مُساءلَتِكُم عَن ذلكَ ، ولَأقامَ فى كَثيرٍ مِنكُم مِن أهلِ النِّفاقِ حَدَّ اللّه ِ .

امام صادق علیه السلام : تقیّه در حقیقت برای جلوگیری از ریختن خون ها قرار داده شده است. پس هرگاه تقیّه منجر به ریخته شدن خون شود، دیگر تقیّه نباشد. به خدا سوگند که اگر شما رادعوت کنند که ما را یاری دهید قطعاً خواهید گفت ما این کار را نمی کنیم بلکه تقیّه می کنیم وتقیّه را از پدر و مادرتان دوست تر خواهید داشت و زمانی که قائم قیام کند، نیازی ندارد که دراین باره از شما سؤال کند و درباره بسیاری از منافقان شماحدّ خدا را جاری خواهد ساخت.

وسائل الشیعهٔ : ۱۱/۴۸۳/۲ .

حدیث۲۱۴۱

امام صادق علیه السلام :

إنّ الغِنى والعِزَّ يَجُولانِ ،فإذا ظَفِرا بَموضِعِ التَّوكُّلِ أوطَنا .

امام صادق علیه السلام : بی نیازی و عزّت در گردش اندو چون به جایگاه توکّل می رسند، در آنجا سکنا می گزینند.

الکافی : ۲/۶۵/۳

حدیث۲۱۴۲

امام صادق علیه السلام :

إنّ قَوما مِن أصحابِ رسولِ اللّه صلی الله علیه و آله لَمّا نَزَلَت : «ومَن یَتَّقِ اللّه َ یَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجا ویَرْزُقْهُ مِن حَیْثُ لا یَحْتَسِبُ» أغلَقوا الأبوابَ وأقبَلوا علَی العِبادَةِ وقالوا : قد کُفِینا ، فبَلَغَ ذلکَ النَّبیَّ صلی الله علیه و آله فأرسَلَ إلَیهِم فقالَ : ما حَمَلَکُم علی ما صَنَعتُم؟ قالوا : یا رسولَ اللّه ! تُکُفِّلَ لَنا بأرزاقِنا فأقبَلنا علَی العِبادَةِ ، فقالَ : إنّهُ مَن فَعَلَ ذلکَ لَم یُستَجَبْ لَهُ، علَیکُم بالطَّلَبِ.

امام صادق علیه السلام : وقتی آیه «و هرکه از خدا پروا کند خداوند برای او راه خروجی قرار می دهد و از جایی که گمان نمی برد روزیش می دهد» نازل شد، عدّه ای از اصحاب رسول خدا صلی الله علیه و آله درها را به روی خود بستند و به عبادت پرداختند و گفتند: [روزی]ما را ضمانت کردند. این خبر به گوش پیامبر صلی الله علیه و آله رسید. حضرت در پی آنان فرستاد و فرمود: چه چیز شما را واداشت که چنین بکنید؟ عرض کردند: ای رسول خدا! روزی ما تضمین شده ، از این رو به عبادت روی آورده ایم. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: بدانید که هرکس چنین کند، دعایش مستجاب نمی شود. دنبال کسب و کار بروید.

الکافی : ۵/۸۴/۵.

حدیث۲۱۴۳

امام صادق علیه السلام :

لا تَدَعْ طَلَبَ الرِّزقِ مِن حِلِّهِ فإنّهُ أعوَنُ لَکَ علی دِینِکَ، واعقِلْ راحِلَتَکَ وتَوَکَّلْ .

امام صادق علیه السلام : به دست آوردن روزی حلال رارها مکن؛ زیرا روزی حلالْ تو را در دینت بیشتر کمک می کند، زانوی اشترت را ببند و آنگاه توکّل کن.

الأمالی للطوسیّ : ۱۹۳/۳۲۶.

حدیث۲۱۴۴

امام صادق علیه السلام :

إنّ اللّه َ عَزَّوجلَّ لَیَرحَمُ العَبدَ لِشِدَّةِ حُبِّهِ لِوَلَدِهِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل به انسان، برای محبت شدید او به فرزندش، رحم می کند.

الکافی : ۶/۵۰/۵.

حدیث۲۱۴۵

امام صادق علیه السلام :

مِیراثُ اللّه ِ مِن عَبدِهِ المؤمنِ وَلَدٌ صالِحٌ یَستَغفِرُ لَهُ .

امام صادق علیه السلام : میراث خدا از بنده مؤمنش،فرزند صالحی است که برای او آمرزش بطلبد.

مکارم الأخلاق : ۱/۴۷۱/۱۶۱۰.

حدیث۲۱۴۶

امام صادق علیه السلام :
البَنونَ نَعيمٌ والبَناتُ حَسَناتٌ ، واللّه ُ يَسألُ عَنِ النَّعيمِ ويُثيبُ علَى الحَسَناتِ .
امام صادق علیه السلام : پسران نعمتند و دختران حسنه،و خداوند از نعمت ها بازخواست می کند و برای حسنات پاداش می دهد.
الکافی : ۶/۷/۱۲.

حدیث۲۱۴۷

امام صادق علیه السلام :
بَرُّوا آباءكُم يَبَرَّكُم أبناؤكُم.
امام صادق علیه السلام : با پدرانتان خوش رفتار باشید،تا فرزندانتان با شما خوشرفتاری کنند.
بحار الأنوار : ۷۴/۶۵/۳۱.

حدیث۲۱۴۸

امام صادق علیه السلام :
بِرُّ الوالِدَينِ واجِبٌ ، فإن كانا مُشرِكَينِ فلا تُطِعْهُما ولا غَيرَهُما فی المَعصيَةِ ؛ فإنّهُ لاطاعَةَ لِمَخلوقٍ فی مَعصِيَةِ الخالِقِ .
امام صادق علیه السلام : نیکی به (اطاعت از) پدر و مادرواجب است، اما اگر مشرک بودند، در کار معصیت، از آنان و از هیچ کس دیگری اطاعت نکن؛ زیرا در معصیت خالق، از هیچ مخلوقی اطاعت نباید کرد.
الخصال : ۶۰۸/۹

حدیث۲۱۴۹

امام صادق علیه السلام :
جاءَ رجُلٌ إلَی النَّبيِّ صلی الله علیه و آله فقالَ : يا رسولَ اللّه ِ ، مَن أبَرُّ ؟ قالَ : اُمَّكَ ، قالَ : ثُمّ مَن ؟ قالَ : اُمَّكَ ، قالَ : ثُمَّ مَن ؟ قالَ : اُمَّكَ ، قالَ : ثُمّ مَن ؟ قالَ : أباكَ .
امام صادق علیه السلام : مردی خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله آمدو عرض کرد: ای رسول خدا! به چه کسی نیکی کنم؟ فرمود: به مادرت. عرض کرد: سپس به چه کسی؟ فرمود: به مادرت. عرض کرد: بعد از او به چه کسی؟ فرمود: به مادرت. عرض کرد: سپس به چه کسی؟ فرمود: به پدرت.
الکافی : ۲/۱۵۹/۹

حدیث۲۱۵۰

امام صادق علیه السلام :
أدنَی العُقوقِ : «اُفٍّ» ، ولَوعَلِمَ اللّه ُ عَزَّوجلَّ شَيئا أهوَنَ مِنهُ لَنَهی عَنهُ .
امام صادق علیه السلام : کمترین بی احترامی به پدر و مادر،«افّ» گفتن است و اگر خداوند عز و جل چیزی کمتر از آن سراغ

داشت، بی گمان از آن نهی می کرد.

الکافی : ۲/۳۴۸/۱.

حدیث۲۱۵۱

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قولِهِ تعالی : «واخْفِضْ لَهُما جَناحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ»

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «و از روی مهربانی، در برابر آنان خوار و فروتن باش» ـ فرمود : نگاهت را جز از سر مهر و دلسوزی به آنان خیره مکن و صدایت را از صدای آنها بلندتر مگردان و رو دست آنها نیز بلند نشو و از آنها جلو نَیُفت.

الإسراء : ۲۴ .

حدیث۲۱۵۲

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تعالی : «وقُلْ لَهُما قَوْلاً کَرِیما» ـ : إن ضَرَباكَ فَقُلْ لَهُما : غَفَرَ اللّه ُ لَکُما .

امام صادق علیه السلام ـ درباره آیه «و به آن دو به شایستگی سخن بگو» ـ فرمود : اگر تو را کتک زدند، بگو: خدا شما را بیامرزد.

الکافی : ۲/۱۵۸/۱.

حدیث۲۱۵۳

امام صادق علیه السلام :

عُقوقُ الوالِدَینِ مِن الکَبائرِ؛لأنَّ اللّه َ تعالی جَعَلَ العاقَّ عَصِیّا شَقِیّا .

امام صادق علیه السلام : نافرمانی والدین از گناهان کبیره است؛ زیرا خداوند متعال فرزند نافرمان را عصیانگر بدبخت قرار داده است.

علل الشرائع : ۴۷۹/۲.

حدیث۲۱۵۴

امام صادق علیه السلام :

مِن العُقوقِ أن یَنظُرَ الرّجُلُ إلی والِدَیهِ فیُحِدَّ النَّظَرَ إلَیهِما .

امام صادق علیه السلام : و از جمله نافرمانی از والدین آن است که انسان به آنان خیره نگاه کند.

الکافی : ۲/۳۴۹/۷.

حدیث۲۱۵۵

امام صادق علیه السلام :

مَن نَظَرَ إلی أبَویهِ نَظَرَ ماقِتٍ وهُماظالِمانِ لَهُ ، لَم یَقبَلِ اللّه ُ لَهُ صَلاةً .

امام صادق علیه السلام : هرکه به پدر و مادر خود که به او ستم کرده اند کینه توزانه نگاه کند، خداوند هیچ نمازی از او نپذیرد.

بحار الأنوار : ۷۴/۶۱/۲۶

حدیث۲۱۵۶

امام صادق علیه السلام :

تَجِبُ للوَلَدِ علی والِدِهِ ثَلاثُ خِصالٍ : اختِيارُهُ لِوالِدَتِهِ ، وتَحسينُ اسمِهِ ، والمُبالَغَةُ فی تَأديبِهِ .

امام صادق علیه السلام : فرزند سه حق بر گردن پدرش دارد: مادر خوبی برایش انتخاب کند، نام نیکویی بر او بگذارد و در تربیت او بکوشد.

بحار الأنوار : ۷۸/۲۳۶/۶۷.

حدیث۲۱۵۷

امام صادق علیه السلام :

بِرُّ الرّجُلِ بوَلَدِهِ ، بِرُّهُ بوالِدَيهِ .

امام صادق علیه السلام : نیکی کردن مرد به فرزندش،نیکی کردن اوست به پدر ومادرش.

مكارم الأخلاق : ۱/۴۷۵/۱۶۳۳.

حدیث۲۱۵۸

امام صادق علیه السلام :

الغُلامُ يَلعَبُ سَبعَ سِنينَ ، ويَتَعَلَّمُ الكِتابَ سَبعَ سِنينَ ، ويَتَعَلَّمُ الحَلالَ والحَرامَ سَبعَ سِنينَ .

امام صادق علیه السلام : پسر باید هفت سال بازی کند، هفت سال سواد بیاموزد و هفت سال حلال و حرام را یاد بگیرد.

وسائل الشيعة : ۱۲/۲۴۷/۱۲.

حدیث۲۱۵۹

امام صادق علیه السلام :

مَن تَوَلّی أمرا مِن اُمورِ النّاسِ فعَدَلَ وفَتَحَ بابَهُ ورَفَعَ شَرَّهُ ونَظَرَ فی اُمورِ
النّاسِ ، كانَ حَقّا عَلَی اللّهِ عَزَّوجلَّ أن يُؤمِنَ رَوعَتَهُ يَومَ القِيامَةِ ويُدخِلَهُ الجَنَّةَ .

امام صادق علیه السلام : هر کس زمام امری از امور مردم را به دست گیرد و عدالت پیشه کند و درِ خانه خود را به روی مردم بگشاید و شرّ نرساند و به امور
مردم رسیدگی کند، بر خداوند عز و جل است که در روز قیامت او را از ترس و هراس ایمن گرداند و به بهشتش بَرَد.

بحار الأنوار : ۷۵/۳۴۰/۱۸.

حدیث۲۱۶۰

امام صادق علیه السلام :

قالَ أميرُ المؤمنينَ عليه السلام لِعُمرَ بنِ الخَطّابِ : ثَلاثٌ إن حَفِظتَهُنَّ وعَمِلتَ بِهِنَّ كَفَتكَ ماسِواهُنَّ ، وإن تَرَكتَهُنَّ لَم يَنفَعْكَ شيءٌ

سِواهُنَّ . قالَ : وما هُنَّ یا أباالحَسَنِ ؟ قالَ : إقامَةُ الحُدودِ علَی القَریبِ والبَعیدِ ، والحُکمُ بِکِتابِ اللّه ِ فی الرِّضا والسُّخطِ ، والقَسْمُ بِالعَدلِ بَینَ الأحمَرِ والأسوَدِ . فقالَ لَهُ عُمَر : لَعَمری لَقَد أوجَزتَ وأبلَغتَ .

امام صادق علیه السلام : امام علی علیه السلام به عمربن خطّاب فرمود : سه چیز است که اگر آنها را به خاطر سپاری و به کار بندی بـه چیز دیگری نیاز نخواهی داشت و اگر آنها را فرو گذاری، هیچ چیز دیگری سودت نبخشد. عمر گفت: آنها چیست ای ابا الحسن؟ فرمود: جاری ساختن حدود و کیفرها درباره خویش و بیگانه، حکم کردن بر اساس کتاب خدا در حال خشنودی و خشم و تقسیم عادلانه [بیت المال]میان سرخ و سفید. عمر گفت: به جانم سوگند که کوتاه و رسا گفتی.

تهذیب الأحکام : ۶/۲۲۷/۵۴۷.

حدیث۲۱۶۱

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ تَجِبُ علی السُّلطانِ لِلخاصَّةِ والعامَّةِ : مُکافأةُ المُحسِنِ بالإحسانِ لِیَزدادُوا رَغبَةً فیهِ ، وتَغَمُّدُ ذُنوبِ المُسیءِ لِیَتُوبَ ویَرجِعَ عَن غَیِّهِ (عَتبِهِ) ، وتَألُّفُهُم جَمیعا بالإحسانِ والإنصافِ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز است که بر زمامدار واجب است درباره خواص و عوام رعایت کند: پاداش نیکوکار را به نیکی دادن تا رغبت مردم به کارهای نیک افزون شود، پوشاندن گناهان بدکار تا توبه کند و از گمراهی و انحراف خود برگردد و ایجاد الفت میان همه آنان از طریق احسان و رعایت انصاف و داد.

تحف العقول : ۳۱۹.

حدیث۲۱۶۲

امام صادق علیه السلام :

مَن تَوَلّی أمرا مِن اُمورِالنّاسِ ، فعَدَلَ ، وفَتَحَ بابَهُ ، ورَفَعَ سِترَهُ ، ونَظَرَ فی اُمورِ النّاسِ ، کانَ حَقّا علَی اللّه ِ أن یُؤمِنَ رَوعَتَهُ یَومَ القِیامَةِ ویُدخِلَهُ الجَنَّةَ .

امام صادق علیه السلام : هر که عهده دار امری از امورمردم شود و عدالت پیشه کند و دَرِ خود را [به روی مردم]باز گذارد و پرده اش را کنار زند و به کارهای مردم رسیدگی نماید، بر خداست که در روز قیامت او را از ترس و هراس ایمن گرداند و به بهشتش برد.

تنبیه الخواطر : ۲/۱۶۵.

حدیث۲۱۶۳

امام صادق علیه السلام :

یا أبا بَصیرٍ، طُوبی لِشِیعَةِ قائمِناالمُنتَظِرینَ لِظُهورِهِ فی غَیبَتِهِ ، والمُطیعینَ لَهُ فی ظُهورِهِ ، اُولئکَ أولِیاءُ اللّه ِ الّذینَ لا خَوفٌ علَیهِم ولا هُم یَحزَنونَ .

امام صادق علیه السلام : ای ابوبصیر ، خوشا به حال شیعیان قائم ما که در زمان غیبت او منتظر ظهورش هستند و در زمان ظهورش فرمانبردار اویند . اینان دوستان خدایند که نه بیمی بر آنان است و نه اندوهگین می شوند .

کمال الدین : ۳۵۷/۵۴ .

حدیث۲۱۶۴

امام صادق علیه السلام :

إذا اتَّهَمَ المؤمنُ أخاهُ انْماثَ الإیمانُ مِن قلبِهِ کما یَنْماثُ المِلحُ فی الماءِ .

امام صادق علیه السلام : هرگاه مؤمن به برادر خودتهمت زند ایمان در قلب او آب می شود همچنان که نمک در آب حل می شود.

الکافی : ۲/۳۶۱/۱

حدیث۲۱۶۵

امام صادق علیه السلام :

مَنِ اتَّهمَ أخاهُ فی دِینِهِ فلا حُرمَهَ بَینَهُما .

امام صادق علیه السلام : هر کس به برادر دینی خود تهمت زند حرمتی میان آن دو به جا نمی ماند.

الکافی : ۲/۳۶۱/۲.

حدیث۲۱۶۶

امام صادق علیه السلام :

الیَأسُ مِمّا فی أیدی النّاسِ عِزٌّ لِلمُؤمنِ فی دِینِهِ .

امام صادق علیه السلام : قطع امید کردن از آنچه مردم دارند، مایه عزّت دینی مؤمن است.

وسائل الشیعهٔ : ۶/۳۱۴/۵.

حدیث۲۱۶۷

امام صادق علیه السلام :

إنّ الإیمانَ أفضَلُ من الإسلامِ ، وإنّ الیَقینَ أفضَلُ مِن الإیمانِ ، وما مِن شیءٍ أعَزُّ مِن الیَقینِ .

امام صادق علیه السلام : ایمان از اسلام برتر است و یقین از ایمان برتر، و چیزی کمیابتر از یقین وجود ندارد.

الکافی : ۲/۵۱/۱

حدیث۲۱۶۸

امام صادق علیه السلام :

إنّ العَمَلَ الدّائمَ القَلیلَ علَی الیَقینِ أفضَلُ عِندَ اللّهِ مِن العَمَلِ الکَثیرِ علی غَیرِ یَقینٍ .

امام صادق علیه السلام : عملِ پیوسته و اندک که بایقین همراه باشد، نزد خداوند برتر از عمل بسیار است که با یقین توأم نباشد.

الکافی : ۲/۵۷/۳.

حدیث۲۱۶۹

امام صادق علیه السلام :

حُرِمَ الحَريصُ خَصلَتَينِ ولَزِمَتهُ خَصلَتانِ : حُرِمَ القَناعَةَ فافتَقَدَ الرّاحَةَ ، وحُرِمَ الرِّضا فافتَقَدَ اليَقينَ .

امام صادق علیه السلام : انسان آزمند از دو خصلت محروم و دو خصلت پیوسته با اوست: از قناعت محروم است و از این رو آسایش ندارد و از خرسندی محروم است و از این رو یقین را از دست داده است.

بحار الأنوار : ۷۳/۱۶۱/۶.

حديث۲۱۷۰

امام صادق علیه السلام :

الصَّبرُ مِن اليَقينِ .

امام صادق علیه السلام : شکیبایی، برخاسته از یقین است.

مشكاة الأنوار : ۵۶/۵۸ .

حديث۲۱۷۱

امام صادق علیه السلام :

الرِّضا بِمَكروهِ القَضاءِ مِن أعلى دَرَجاتِ اليَقينِ .

امام صادق علیه السلام : رضایت به قضای ناخوشایند، از بالاترین درجات یقین است.

بحار الأنوار : ۷۱/۱۵۲/۶۰.

حديث۲۱۷۲

امام صادق علیه السلام :

مَا كَلَّمَ رَسولُ اللّه صلى الله علیه و آلهاَلْعِبادَ بِكُنْهِ عَقْلِهِ قَطُّ، قالَ رَسُولُ اللّه صلى الله علیه و آله: اِنّا مَعاشِرَ الْاَنْبياءِ اُمِرْنا اَنْ نُكَلِّمَ النّاسَ عَلى قَدْرِ عُقولِهِمْ ؛

رسول خدا صلى الله علیه و آله هرگز با مردم به اندازه عقل خود سخن نگفتند و فرمودند: ما پیامبران مأموریم که با مردم به اندازه عقل و فهمشان سخن بگوییم.

كافى، ج ۱ ، ص ۲۳ .

حديث۲۱۷۳

امام صادق علیه السلام :

بِرُّ الْوالِدَيْنِ مِنْ حُسْنِ مَعْرِفَةِ العَبْدِ بِاللّه ؛ اِذْ لا عِبادَةَ اَسْرَعُ بُلوغا بِصاحِبِها اِلى رِضَا اللّه تَعالى مِنْ حُرْمَةِ الْوالِدَيْنِ المُسْلِمينَ لِوَجْهِ اللّه ، لاَنَّ حَقَّ الْوالِدَيْنِ مشْتَقٌّ مِنْ حَقِّ اللّه تَعالى اذا كانا عَلى مِنْهاجِ الدّينِ وَ السُّنَّةِ، وَ لا يَكونانِ يَمْنَعانِ الْوَلَدِ مِنْ طاعَةِ اللّه تَعالى اِلى مَعْصيَتِهِ، وَ مِنَ الْيَقينِ اِلَى الشَّكِّ، وَ مِنَ الزُّهْدِ اِلَى الدُّنْيا، وَ لا يَدْعُوانِهِ اِلى خِلافِ ذالِكَ، فَاِذا كانَ كَذالِكَ فَمَعْصيَتُهما طاعَةٌ وَ طاعَتُهُما مَعْصيَةٌ، قالَ اللّهُ تَعالى «وَ اِنْ جاهَداكَ عَلى اَنْ تُشْرِكَ بى ما لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلا تُطِعْهُما» (سوره لقمان). وَ اَمّا فى بابِ العِشْرَةِ فَدارِهِما وَ احْتَمِلْ اَذاهُما نَحْوَ مَا احْتَمَلا عَلَيكَ فى حالِ صِغَرِكَ، وَ لا تُضَيِّقْ عَلَيْهِما مِمّا قَدْ وَسَّعَ اللّهُ عَلَيكَ مِنَ الْمالِ وَ الْمَلْبوسِ، وَ لا تُحَوِّلْ بِوَجْهِكَ عَنْهُما، وَ لا تَرفَعْ صَوْتَكَ فَوْقَ اَصْواتِهِما؛ فَاِنَّ تَعْظيمَهُما مِنَ اللّه تَعالى، وَ قُلْ لَهُما بِاَحْسَنِ الْقَولِ وَ

اَلْطَفِهِ، فَاِنَّ اللّه َ لا یُضیعُ اَجْرَ الْمُحْسِنینَ؛

نیکی کردن به پدر و مادر، نتیجه معرفت و ایمان خوب بنده به خداست؛ زیرا هیچ عبادتی نیست که زودتر از احترام گذاشتن به پدر و مادر مسلمان، انسان را به خشنودی خدای تعالی برساند؛ چرا که حقّ پدر و مادر، از حق خدای تعالی سرچشمه گرفته است و البته این، در صورتی است که پدر و مادر، در راه دین و سنّت اسلام باشند و فرزند را از اطاعت خدا باز ندارند و به معصیت، وادار نکنند و از یقین به شک و از زهد به دنیا دوستی ناگزیر نسازند؛ امّا اگر پدر و مادری این گونه رفتار می کنند، دیگر نافرمانی از آنها اطاعت خداوند و اطاعت از آنها معصیت خداوند خواهد بود، که خدای تعالی می فرماید: «و اگر تو را وادار کنند که بدون آگاهی به من شرک بورزی، دیگر از آنان اطاعت مکن»؛ ولی در معاشرت، با آنان مدارا کن و رنج ایشان را چنان تحمّل کن که آنان رنج تو را در کودکی تحمل می نمودند و از وسعتی که خدا در اموال و خوراک و پوشاک، نصیب تو کرده، بر آنان سخت نگیر و از آنان رویگردان مباش و صدای خود را از صدای آنان بلندتر مساز؛ زیرا بزرگداشت آنان، به دستور خدای تعالی است، و با آنان به بهترین و لطیف ترین وجه، سخن بگو، که خدا پاداش نیکوکاران را ضایع نمی سازد.

تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۲۰۲، ح ۳۸.

حدیث۲۱۷۴

امام صادق علیه السلام :

تَواصَلُوا وَ تَبارُّوا وَ تَراحَمُوا، وَ کُونُوا اِخْوَةً بَرَرَةً کَما اَمَرَکُمُ اللّه ُ عَزَّ وَ جَلَّ؛

با یکدیگر، رفت و آمد [و ارتباط] داشته باشید و به هم نیکی کنید و با هم مهربان باشید و چنان که خدای عزوجل به شما فرمان داده است، برادرانی نیکوکار [برای هم] باشید.

کافی، ج ۲، ص ۱۷۵، ح ۲.

حدیث۲۱۷۵

امام صادق علیه السلام :

فی کِتابِ اللّه ِ نَجاةٌ مِنَ الرَّدی، وَ بَصیرَةٌ مِنَ الْعَمی، وَ دَلیلٌ اِلَی الهُدی؛

در کتاب خدا، نجات از هر سقوط، و بینایی از هر کوردلی، و راهنمایی به هدایت، نهفته است.

بحار الأنوار، ج ۶، ص ۳۲، ح ۳۹.

حدیث۲۱۷۶

امام صادق علیه السلام :

اِنَّما شیعَتُنا اَصحابُ الاَرْبَعَةِ الاَعْیُنِ: عَینانِ فِی الرَّاْسِ وَ عَیْنانِ فِی القَلْبِ .اَلا وَ الْخَلائِقُ کُلُّهُمْ کَذالِکَ اِلاّ اَنَّ اللّه َ عَزَّ وَ جَلَّ فَتَحَ اَبْصارَکُمْ وَ اَعْمی اَبْصارَهُمْ؛

شیعیان ما، با چهار چشم می بینند: دو چشم در سر و دو چشم در دل. بدانید که همه مردم، چهار چشم دارند؛ امّا خداوند چشم های دل شما را بینا و چشم های دل آنها (مخالفانتان) را نابینا ساخته است.

کافی، ج ۸، ص ۲۱۵، ح ۲۶۰.

حدیث۲۱۷۷

امام صادق علیه السلام :
اَحَبُّ الْعِبادِ اِلَی اللّه ِ عَزَّ وَ جَلَّ رَجُلٌ صَدوقٌ فی حَدیثِهِ مُحافِظٌ عَلی صَلاتِهِ؛
محبوب ترین بنده نزد خدای عزوجل کسی است که راستگو و مراقب نمازش باشد.
أمالی صدوق، ص ۳۷۱، ح ۴۶۷ .

حدیث۲۱۷۸

امام صادق علیه السلام :
یُعْرَفُ مَنْ یَصِفُ الحَقَّ بِثَلاثِ خِصالٍ: یُنْظَرُ اِلی اَصْحابِهِ مَنْ هُمْ؟ وَ اِلی صَلاتِهِ کَیْفَ هیَ؟ وَ فی اَیِّ وَقْتٍ یُصَلّیها؛
کسی که از حق دَم می زند با سه ویژگی شناخته می شود: دوستانش دیده شوند که چه کسانی هستند؟ نمازش چگونه است؟ و در چه وقت آن را می خواند؟
محاسن، ج ۱، ص ۲۵۴، ح ۲۸۱ .

حدیث۲۱۷۹

امام صادق علیه السلام :
اَلا اُحَدِّثُکَ بِمَکارِمِ الاْخْلاقِ؟ الصَّفْحُ عَنِ النّاسِ وَ مُواساةُ الرَّجُلِ اَخاهُ فی مالِهِ وَ ذِکْرُ اللّه ِ کَثیرا؛
آیا به شما بگویم که مکارم اخلاق چیست؟ گذشت کردن از مردم، کمک مالی به برادر (دینی) خود و بسیار به یاد خدا بودن.
معانی الأخبار، ص ۱۹۱، ح ۲.

حدیث۲۱۸۰

امام صادق علیه السلام :
اَلنَّعیمُ فِی الدُّنْیا اَلاْمْنُ وَ صِحَّةُ الْجِسْمِ، وَ تَمامُ النِّعْمَةِ فِی الاْخِرَةِ دُخولُ الْجَنَّةِ، وَ ما تَمَّتِ النِّعْمَةُ عَلی عَبْدٍ قَطُّ لَمْ یَدْخُلِ الْجَنَّةَ؛
نعمت در دنیا، امنیّت و تندرستی است و بالاترین نعمت در آخرت، ورود به بهشت است و هرگز نعمت بر بنده تمام نیست، تا وارد بهشت شود.
بحار الأنوار، ج ۹۵، ص ۱۳۵، ح ۷.

حدیث۲۱۸۱

امام صادق علیه السلام :
اِنَّ سُرْعَةَ ائْتِلافِ قُلوبِ الاْبْرارِ اِذَا الْتَقَوا ـ وَ اِنْ لَمْ یُظْهِرُوا التَّوَدُّدَ بِاَ لْسِنَتِهِمْ ـ کَسُرْعَةِ اخْتِلاطِ ماءِ السَّماءِ بِماءِ الاْنْهارِ، وَ اِنَّ بُعْدَ ائْتِلافِ قُلوبِ الفُجّارِ اِذَا الْتَقَوْا ـ وَ اِنْ اَظْهَروا التَّوَدُّدَ بِاَ لْسِنَتِهِمْ ـ کَبُعْدِ البَهائِمِ مِنَ التَّعاطُفِ وَ اِنْ طالَ اعْتِلافُها عَلی مِذْوَدٍ واحِدٍ؛
نیکوکاران، چون با هم روبه رو شوند، هر چند به زبان باهم اظهار دوستی و محبّت نکنند، دل هایشان، به سرعتِ پیوستن باران به آب رودخانه ها، با هم انس می گیرد، و بدکاران، هرگاه با هم روبه رو شوند، هر چند به زبان با هم اظهار دوستی و محبّت کنند،

ولی دل هایشان از اُنس و الفت گرفتن با یکـدیگر دور است، همانند چارپایان که از عاطفه به دورند، گرچه روزگاری دراز از یک آخور، علوفه بخورند.

تحف العقول، ص ۳۷۳.

حدیث۲۱۸۲

امام صادق علیه السلام :

اذا تَزَوَّجَ الرَّجُلُ المَرْاَةَ لِما لِها اَوْ جَمالِها لَمْ يُرْزَقْ ذلِكَ فَاِنْ تَزَوَّجَها لِدينِها رَزَقَهُ اللّه ُ عَزَّ وَ جَلَّ جَمالَها وَمالَها؛

اگر مردی با زنی به خاطر ثروت یا زیبایی ازدواج کنـد، آن را بـدست نمی آورد و اگر به خاطر دینش با او ازدواج نمایـد، خـداوند زیبایی و ثروت او را نیز نصیبش می گرداند.

من لا یحضره الفقیه، ج ۳، ص ۳۹۲.

حدیث۲۱۸۳

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا سَاَ لَهُ العَلاءُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ تَفْسيرِ هـذِهِ الآيَةِ «فَمَنْ كانَ يَرجُوا لِقاءَ رَبِّهِ...» ـ: مَنْ صَلّى اَوْ صامَ اَوْ اَعتَقَ اَوْ حَجَّ يُريدُ مَحْمَدَةَ النّاسِ فَقَدْ اَشْرَكَ فى عَمَلِهِ، وَ هُوَ شِركٌ مَغفورٌ؛

در پاسـخ سؤال علاءـ بن فُضَـیل از تفسیر این آیه: «پس هر کس امیـد دیـدار پروردگـارش را دارد...» فرمودنـد: هر کس به خـاطر ستایش مردم نماز بخوانـد یا روزه بگیرد یا بنـده آزاد نماید و یا حج برود، عمل خود را به شـرک آمیخته است که البته این شـرک، قابل آمرزش است [بر خلاف شرک در پرستش، که قابل آمرزش نیست].

بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۳۰۱، ح ۴۰.

حدیث۲۱۸۴

امام صادق علیه السلام :

فى قَولِهِ عَزَّ وَ جَلَّ: «فَمَن كانَ يَرْجوا لِقاءَ رَبِّهِ...»ـ: اَلرَّجُلُ يَعْمَلُ شَيْئا مِنَ الثَّوابِ لا يَطْلُبُ بِهِ وَجهَ اللّه ِ، اِنَّما يَطْلُبُ تَزْكيَةَ النّاسِ؛ يَشْتَهى اَنْ يُسْمَعَ بِهِ النّاسُ، فَهذا الّذى اَشْرَكَ بِعِبادَةِ رَبِّهِ؛

دربـاره آیه «هر کس امیـد دیـدار پروردگـارش را دارد...» فرمودنـد: گـاهی انسان کار ثوابی می کنـد امّا با آن، در پی رضای خـدا نیست، بلکه سـتایش مردم را در نظر دارد و مشتاق است آن را به گوش مردم برساند. چنین کسی در عبادت پروردگار خود، شرک آورده است.

کافی، ج ۲، ص ۲۹۴، ح ۴.

حدیث۲۱۸۵

امام صادق علیه السلام :

فَكِّرْ يا مُفَضَّلُ فى هـذِهِ المَعادِنِ وَ ما يُخْرَجُ مِنْها مِنَ الْجَواهِرِ الْمُخْتَلِفَـةِ؛ مِثْلِ الْجِصِّ، وَ الْكِلسِ، وَ الْجِبْسِينِ، وَ الزَّرانيـخِ، وَ الْمَرتَـكِ، وَ الْقوينا، وَ الزِّئبَقِ، وَ النُّحاسِ، وَ الرَّصاصِ، وَ الْفِضَّةِ، وَ الذَّهَبِ، وَ الزَّبَرْجَدِ، وَ الْياقُوتِ، وَ الزُّمُرُّدِ، وَ ضُروبِ الْحِجارَةِ! وَ كَذالِكَ ما يُخْرَجُ

مِنْها مِنَ الْقارِ، وَ الْمُومْيا، وَ الْكِبْريتِ، وَ النِّفطِ، وَ غَيرِ ذالِكَ مِمّا يَسْتَعْمِلُهُ النّاسُ فى مَآرِ بِهِمْ. فَهَلْ يَخْفى عَلى ذى عَقْلٍ اَنَّ هـذِهِ كُلَّها ذَخائِرُ ذُخِرَتْ لِلاْنْسانِ فى هذِهِ الاَرْضِ لِيَسْتَخْرِجَها فَيَسْتَعْمِلَها عِنْدَ الْحاجَةِ اِلَيْها؟!

ای مُفَضَّل! در این معدن ها و موادّ معدنیِ گوناگونی که از آنها استخراج می شود، بیندیش: موادّ معدنی ای چون گچ و آهک و سنگ گچ و زرنیخ و مردار سنگ و قونیا و جیوه و مس و سرب و نقره و طلا و زِبَرجَد و یاقوت و زُمرّد و انواع سنگ ها و نیز دیگر چیزها (مانند: قیر و مومیا و گوگرد و نفت و جز اینها) که از معادن، استخراج می شوند و مردم، آنها را برای نیازهایشان به کار می گیرند. آیا بر هیچ عاقلی پوشیده است که اینها همه گنج هایی هستند که برای انسان در زمین، اندوخته شده اند تا آنها را استخراج کند و به هنگام نیاز، مورد استفاده قرار دهد؟... .

بحار الأنوار، ج ۶۰، ص ۱۸۶، ح ۱۸.

حدیث۲۱۸۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اَحَبَّ كافِرا فَقَدْ اَبْغَضَ اللّه َ، وَ مَنْ اَبْغَضَ كافِرا فَقَدْ اَحَبَّ اللّه َ... صَديقُ عَدُوٍّ اللّه عَدُوٌّ اللّه ؛

هر کس کافری را دوست بدارد، با خدا دشمنی ورزیده است و هر کس با کافری دشمنی ورزد، خدا را دوست داشته است... دوستِ دشمن خدا، دشمن خداست.

أمالي صدوق، ص ۷۰۲، ح ۹۶۰.

حدیث۲۱۸۷

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ مِنْ اَكبَرِ السِّحْرِ النَّميمَةَ؛ يُفَرَّقُ بِها بَيْنَ الْمُتَحابَّيْنِ، وَ يُجْلَبُ العَداوَةُ عَلَى الْمُتصافِيينِ، وَ يُسْفَكُ بِهَا الدِّماءُ، وَ يُهْدَمُ بِهَا الدّورُ، وَ يُكْشَفُ بِها السُّتورُ. وَ النَّمّامُ اَشَرُّ مَنْ وَطِئَ عَلَى الْاَرْضِ بِقَدَمٍ؛

از بزرگ ترین جادوها سخن چینی است؛ زیرا با سخن چینی، میان دوستان جدایی انداخته می شود، یاران یکدل با هم دشمن می گردند، خون ها ریخته می شود، خانه ها ویران می گردد و پرده ها دریده می شود. آدم سخن چین، بدترین کسی است که روی زمین قدم برمی دارد.

بحار الأنوار، ج ۶۳، ص ۲۱، ح ۱۴.

حدیث۲۱۸۸

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ عَزَّ وَ جَلَّ قالَ: «اَلمالُ وَ البَنونَ زينَةُ الْحَياةِ الدُّنْيا»، اِنَّ الثَّمانىَ رَكَعاتٍ يُصَلّيهَا العَبْدُ آخِرَ اللَّيلِ زينَةُ الآخِرَةِ؛

خدای عزوجل فرموده است: «مال و فرزند، زینت زندگی دنیا هستند»؛ لیکن هشت رکعتی که بنده در آخر شب می خواند، زینت آخرت است.

بحار الأنوار، ج ۸۳، ص ۱۲۶، ح ۷۵.

حدیث۲۱۸۹

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ الْمُتَکَبِّرینَ یُجْعَلونَ فی صُوَرِ الذَّرِّ، یَتَوَطَّؤُهُمُ النّاسُ حَتّی یَفْرُغَ اللّه ُ مِنَ الحِسابِ؛

افراد متکبر، [در روز قیامت] به شکل مورچه درآورده می شوند و مردم، پیوسته آنها را لگد می کنند، تا وقتی که خدا از رسیدگی به حساب بندگان، فارغ شود.

کافی، ج ۲، ص ۳۱۱، ح ۱۱.

حدیث۲۱۹۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اَکَلَ مِنْ مالِ اَخیهِ ظُلْما وَ لَمْ یَرُدَّهُ عَلَیْهِ، اَکَلَ جَذوَةً مِنَ النّارِ یَوْمَ الْقیامَةِ؛

هر کس چیزی از مال برادر [دینی] خود را به ستم و ناحق بخورد و آن را به او برنگرداند، روز قیامت، شراره ای از آتش می خورد.

ثواب الاعمال، ص ۳۲۲، ح ۸.

حدیث۲۱۹۱

امام صادق علیه السلام :

لا یَنْتَصِفُ ذالِکَ الیَومُ حَتّی یَقیلَ اَهْلُ الْجَنَّةِ فِی الجَنَّةِ، وَ اَهْلُ النّارِ فِی النّارِ؛

پیش از آن که آن روز (قیامت) به نیمه برسد، بهشتیان در بهشت و دوزخیان در دوزخ، مستقر شده اند.

بحار الأنوار، ج ۷، ص ۱۲۳.

حدیث۲۱۹۲

امام صادق علیه السلام :

لا یَطْمَعَنَّ المُستَهزِئُ بِالنّاسِ فی صِدْقِ المَوَدَّةِ؛

کسی که مردم را مسخره می کند، نباید به دوستیِ خالصانه آنان، امید داشته باشد.

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۱۴۴، ح ۹.

حدیث۲۱۹۳

امام صادق علیه السلام :

اُنْظُرْ ما بَلَغَ بِهِ عَلیٌّ علیه السلامعِنْدَ رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آلهفَالْزَمْهُ فَإِنَّ عَلیّا علیه السلامإِنَّما بَلَغَ ما بَلَغَ بِهِ عِنْدَ رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آلهبِصِدْقِ الْحَدیثِ وَأَداءِ الأَمانَةِ؛

بنگر علی علیه السلام با چه چیز آن مَقام را نزد پیامبر خدا صلی الله علیه و آله پیدا کرد همان را پیروی کن. همانا علی علیه السلام آن مقام را نزد پیامبر خدا صلی الله علیه و آلهبا راستگویی و امانتداری بدست آورد.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۴، ح ۵.

حدیث۲۱۹۴

امام صادق علیه السلام :

إذا تَوَضَّأَ أحَدُکُم و لَم یُسَمَّ کانَ لِلشَّیطانِ فی وُضوئِهِ شِرکٌ و إن أکَلَ أو شَرِبَ أو لَبِسَ و کُلُّ شَیءٍ صَنَعَهُ یَنبَغی أن یُسَمِّیَ عَلَیهِ فَإن لَم یَفعَل کانَ لِلشَّیطانِ فیهِ شِرکٌ؛

هر گاه یکی از شما وضو بگیرد و بسم اللّه الرحمن الرحیم نگوید. شیطان در آن شریک است و اگر غذا بخورد و آب بنوشد یا لباس بپوشد و هر کاری که باید نام خدا را بر آن جاری سازد، انجام دهد و چنین نکند، شیطان در آن شریک است.

محاسن، ج ۲، ص ۴۳۳ .

حدیث۲۱۹۵

امام صادق علیه السلام :

ـ لاِسْحاقَ بْنِ عَمّارٍ ـ : اَحْسِنْ یا اِسحاقُ اِلی اَوْلیائی مَا اسْتَطَعْتَ، فَما اَحْسَنَ مُو?مِنٌ اِلی مُو?مِنٍ وَ لا اَعانَهُ اِلاّ خَمَشَ وَجْهَ اِبْلیسَ وَ قَرَّحَ قَلْبَهُ؛

به اسحاق بن عمّار فرمودند: ای اسحاق! تا می توانی، به دوستداران من نیکی کن؛ زیرا هیچ مؤمنی به مؤمن دیگر نیکی نکرد، مگر این که با این کار، روی ابلیس را خراش انداخت و قلبش را جریحه دار کرد.

کافی، ج ۲، ص ۲۰۷، ح ۹.

حدیث۲۱۹۶

امام صادق علیه السلام :

لَوْ اَنَّ رَجُلاً اَنْفَقَ ما فی یَدَیْهِ فی سَبیلٍ مِنْ سَبیلِ اللّه ، ما کانَ اَحْسَنَ وَ لا وُفِّقَ؛ اَ لَیْسَ یَقُولُ اللّه تَعالی: «وَ لا تُلْقُوا بِاَیْدیکُمْ اِلَی التَّهْلُکَةِ وَ اَحْسِنُوا اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الْمُحْسِنینَ» یَعنِی المُقْتَصِدینَ؛

اگر کسی دار و ندار خود را در راهی از راه های خدا خرج کند، کار نیکویی نکرده و توفیق داده نشده است. مگر نه این است که خدای متعال می فرماید: «خود را به دست خود به هلاکت نیفکنید و نیکی کنید که خداوند، نیکوکاران را دوست دارد»؟ مقصود [خداوند]، میانه روها هستند.

کافی، ج ۴، ص ۵۳، ح ۷.

حدیث۲۱۹۷

امام صادق علیه السلام :

لَمّا سُئلَ عَنْ قَولِهِ تعالی «وَ اذْکُرْ رَبَّکَ اذا نَسیتَ» ـ : اَنْ تَسْتَثْنِیَ، ثُمَّ ذَکَرْتَ بَعْدُ، فَاسْتَثْنِ حینَ تَذْکُرُ؛

در پاسخ به سؤال از آیه «و چون فراموش کردی، پروردگارت را به یاد آر» فرمودند: یعنی اگر فراموش کردی اِن شاء اللّه بگویی و بعد یادت آمد، هر زمان که یادت آمد، اِن شاء اللّه بگو.

تفسیر عیاشی، ج ۲، ص ۳۲۵، ح ۱۹.

حدیث۲۱۹۸

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اَشَدَّ النّاسِ عَذابا یَوْمَ القیامَهِْ رَجُلٌ اَقَرَّ نُطْفَتَهُ فی رَحِمٍ تَحْرُمُ عَلَیْهِ؛

سخت ترین عذاب را در روز قیامت، مردی دارد که نطفه خود را در رَحِمی که بر او حرام است، جای دهد.

بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۲۶، ح ۲۸.

حدیث۲۱۹۹

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ یُحِبُّ الْجَمالَ وَ التَّجَمُّلَ وَ یُبْغِضُ الْبُؤْسَ وَ التَّباؤُسَ؛

خداوند زیبایی و آراستگی را دوست دارد و با فقر و تظاهر به فقر دشمن است.

کافی، ج ۶، ص ۴۴۰، ح ۱۴.

حدیث۲۲۰۰

امام صادق علیه السلام :

خَمْسُ خِصالٍ مَنْ فَقَدَ واحِدَهًْ مِنْهُنَّ لَمْ یَزَلْ ناقِصَ العَیْشِ زائِلَ الْعَقْلِ مَشْغولَ الْقَلْبِ، فَاَوَّلُها: صِحَّهُْ الْبَدَنِ وَ الثّانیَهُْ: اَلاْمْنُ وَ الثّالِثَهُْ: اَلسَّعَهُْ فِی الرِّزْقِ، وَ الرّابِعَهُْ: اَلاْنیسُ الْمُوافِقُ (قال الراوی:) قُلْتُ: و مَا الاْنیسُ الْمُوافِقُ؟ قال: اَلزَّوجَهُْ الصّالِحَهُْ، وَ الوَلَدُ الصّالِحُ، وَ الْخَلیطُ الصّالِحُ وَ الخامِسَهُْ: وَ هِیَ تَجْمَعُ هذِه الْخِصالَ: الدَّعَهُْ؛

پنج چیز است که هر کس یکی از آنها را نداشته باشد، همواره در زندگی اش کمبود دارد و کم خرد و دل نگران است: اول، تندرستی، دوم امنیت، سوم روزی فراوان، چهارم همراهِ همرأی. راوی پرسید: همراهِ همرأی کیست؟ امام فرمودند: همسر و فرزند و همنشین خوب و پنجم که در برگیرنده همه اینهاست، رفاه و آسایش است.

خصال، ص ۲۸۴.

از۲۲۰۱تا۲۴۰۰

حدیث۲۲۰۱

امام صادق علیه السلام :

النَّشْوَهُْ فی عَشَرَهِْ اَشْیاءَ: فِی الْمَشْیِ وَ الرُّکُوبِ وَ الاِرتِماسِ فِی الْماءِ وَ النَّظَرِ اِلَی الْخُضْرَهِْ وَ الاَکْلِ وَ الشُّرْبِ وَ الْجِماعِ وَ السِّواکِ وَ غَسْلِ الرَّأْسِ بِالْخَطْمیِّ وَ النَّظَرِ اِلَی الْمَرْأَهِْ الْحَسْناءِ وَ مُحادَثَهِْ الرِّجالِ؛

نشاط در ده چیز است: پیاده روی، سواری، آب تنی (شنا)، نگاه کردن به سبزی، خوردن و آشامیدن، آمیزش، مسواک کردن، شستن سر با خطمی، نگاه کردن به زن زیبا و گفتگوی حکیمانه.

خصال، ص ۴۴۳، ح ۳۸.

حدیث۲۲۰۲

امام صادق علیه السلام :

لا تَسْتَصْغِرْ مَوَدَّتَنافَاِنَّها مِنَ الْباقیاتِ الصّالِحاتِ؛

دوستی ما را دست کم نگیرید، که از باقیاتِ صالحات (کارهای خیر ماندگار) است.

بحار الأنوار، ج ۲۴، ص ۳۰۴، ح ۱۶.

حدیث۲۲۰۳

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَوْلِهِ تَعالی «وَ الْباقیاتِ الصّالِحاتِ»ـ : القِیامُ آخِرَ اللَّیْلِ لِصَلاةِ اللَّیلِ، وَ الدُّعاءُ فِی الاَسْحارِ؛

مقصود خداوند از «باقیاتِ صالحات» در قرآن، برخاستن در پایان شب برای نماز شب و دعا کردن در سحرگاهان است.

تبیان طوسی، ج ۷، ص ۱۴۶.

حدیث۲۲۰۴

امام صادق علیه السلام :

یَسْتَأْذِنُ الرَّجُلُ اِذا دَخَل عَلی اَبیهِ، وَ لا یَسْتَأْذِنُ الأَبُ عَلَی الاِبْنِ. قَالَ: وَ یَسْتَأْذِنُ الرَّجُلُ عَلی ابنَتِهِ وَ اُخْتِهِ اذا کانَتا مُتَزَوِّجَتَیْنِ؛

مرد، هنگام وارد شدن بر پدرش، باید اجازه بگیرد؛ ولی پدر، لازم نیست از پسرش اجازه بگیرد. همچنین مرد، از دخترش و خواهرش، اگر ازدواج کرده باشند، باید اجازه بگیرد.

کافی، ج ۵، ص ۵۲۸، ح ۳.

حدیث۲۲۰۵

امام صادق علیه السلام :

لا یُجامِعُ الرَّجُلُ امْرَاَ تَهُ وَ لا جارِیَتَهُ وَ فِی الْبَیْتِ صَبیٌّ؛ فَاِنَّ ذالِکَ مِمّا یورِثُ الزِّنا؛

مرد نباید در حالی که کودکی در اتاق است، با همسر یا کنیزش آمیزش کند؛ چرا که این کار، از عواملی است که موجب زناکار شدنِ فرزند می شود.

کافی، ج ۵، ص ۴۹۹، ح ۱.

حدیث۲۲۰۶

امام صادق علیه السلام :

لِیَسْتَأْذِنِ الَّذینَ مَلَکَتْ اَیْمانُکُم وَ الَّذینَ لَمْ یَبْلُغُوا الحُلُمَ مِنْکُم ثَلاثَ مَرّاتٍ کَما اَمَرَکُمُ اللّهُ عَزَّ وَ جَلَّ، وَ مَنْ بَلَغَ الْحُلُمَ فَلا یَلِجُ عَلی اُمِّهِ وَ لا عَلی اُخْتِهِ وَ لا عَلی خالَتِهِ وَ لا عَلی سِوی ذالِکَ اِلاّ بِاِذْنٍ، فَلا تَأْذَنوا حَتّی یُسَلِّمَ؛

کسانی که در مِلکیت شما هستند [یعنی غُلام و کنیزتان] و نیز کسانی که بالغ نشده اند، باید در سه وقت از شما اجازه بگیرند، همان گونه که خداوند عزّ و جل به شما امر کرده است، و کسی که بالغ شد، بدون اجازه، نه بر مادرش، نه بر خواهرش، نه بر خاله اش و نه بر دیگران، وارد نشود. پس اجازه [ی ورود] ندهید تا [برای اطلاع دادنِ ورودش] سلام کند.

کافی، ج ۵، ص ۵۲۹، ح ۱.

حدیث۲۲۰۷

امام صادق علیه السلام :

مَنْ لَمْ یَعْرِفِ الحَقَّ مِنَ القُرآنِ لَمْ یَتَنَکَّبِ الفِتَنَ؛

هر کس حقیقت را از طریق قرآن نشناسد، از فتنه ها برکنار نمی ماند.

محاسن، ج ۱، ص ۳۴۱، ح ۷۰۲.

حدیث۲۲۰۸

امام صادق علیه السلام :

لا یُعَدُّ الْعاقِلُ عاقِلًا حَتّی یَسْتَکْمِلَ ثَلاثا: اِعْطاءَ الْحَقِّ مِنْ نَفْسِهِ عَلی حالِ الرِّضا وَ الْغَضَبِ وَ اَنْ یَرْضی لِلنّاسِ ما یَرْضی لِنَفْسِهِ وَ اسْتِعْمالَ الْحِلْمِ عِنْدَ الْعَثْرَهِ؛

عاقل، عاقل نیست مگر آن که سه صفت را در خود به کمال رساند: حق را در هنگام خشنودی و خشم ادا کند، آنچه را برای خود می پسندد، برای دیگران هم بپسندد و هنگام خطای دیگران، بردبار باشد.

تحف العقول، ص ۳۱۸.

حدیث۲۲۰۹

امام صادق علیه السلام :

اذا اَحْسَنَ الْمُؤْمِنُ عَمَلَهُ ضاعَفَ اللّه ُ عَمَلَهُ لِکُلِّ حَسَنهٍ سَبعَمائهٍ وَ ذلِکَ قولُ اللّه تَبارَکَ وَ تَعالی: «وَ اللّه ُ یُضاعِفُ لِمَنْ یَشاءُ»)؛

هر گاه مؤمن، کارش را به خوبی انجام دهد، خداوند در برابر هر خوبی، کارش را هفتصد برابر می کند و این، معنای آن سخن خدای تبارک و تعالی است که فرمود: «و خداوند برای هر کس که بخواهد، چند برابر می گردانَد».

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۲۴۷، ح ۷.

حدیث۲۲۱۰

امام صادق علیه السلام :

نِعْمَ الطَّعامُ الزَّیْتُ، یُطَیِّبُ النَّکْهَهَ وَ یَذْهَبُ بِالْبَلْغَمِ وَ یُصْفِی اللَّوْنَ وَ یَشَدُّ الْعَصَبَ وَ یَذْهَبُ بِالْوَصَبِ وَ یُطْفِی ءُ الْغَضَبَ؛

زیتون غذای خوبی است، دهان را خوشبو می کند، بلغم را از بین می برد، چهره را باز، اعصاب را محکم می کند و مرض را می برد و خشم را خاموش می کند.

مکارم الأخلاق، ص ۱۶۶.

حدیث۲۲۱۱

امام صادق علیه السلام :

(سَمِعْتُ أَبا عَبْدِاللّه علیه السلامیَقولُ فِی الْغُبَیْرا:) إنَّ لَحمَهُ یُنْبِتُ اللَّحمَ وَ عَظْمُهُ یُنْبِتُ الْعَظْمَ وَ جِلْدُهُ یُنْبِتُ الْجِلْدَ وَ مَعَ ذلِکَ فَإنَّهُ یُسَخِّنُ الْکُلْیَتَینِ وَ یُدَبِّغُ الْمِعْدَهَ وَ هُوَ أَمانٌ مِنَ الْبَواسیرِ وَ التَّقْطیرِ وَ یُقَوِّی السّاقَینِ وَ یَقْمَعُ عِرْقَ الْجُذامِ؛

از امام صادق علیه السلام درباره سنجد شنیدم که می فرمودند: گوشت سنجد برای گوشت، هسته آن برای استخوان و پوست آن برای پوست مفید است و در عین حال کلیه ها را گرم، معده را ضدعفونی کرده و بازدارنده از بواسیر و تسلسل بول است. ساق پا را

تقویت و جذام را از بدن ریشه کن می کند.

مکارم الأخلاق، ص ۱۷۶.

حدیث۲۲۱۲

امام صادق علیه السلام :

کُلُوا الرُّمّانَ بِشَحْمِهِ، فَاِنَّهُ یَدْبَغُ الْمَعِدَةَ وَ یَزیدُ فِی الذِّهْنِ؛

انار را با پیه اش بخورید، چرا که معده را پاک می کند و مایه رشد ذهن می شود.

کافی، ج ۶، ص ۳۵۴، ح ۱۲ .

حدیث۲۲۱۳

امام صادق علیه السلام :

شَکا نَبِیٌّ مِنَ الْاَنبیاءِ اِلَی اللّه عَزَّ وَ جَلَّ اَ لْغَمَّ، فَاَمَرَهُ اللّه عَزَّ وَ جَلَّ بِاَکْلِ الْعِنَبِ؛

پیامبری از پیامبران به درگاه خداوند ـ عزّ و جلّ ـ از غم و اندوه، شکایت نمود. خداوند ـ عزّ و جلّ ـ او را به خوردن انگور، امر فرمود.

کافی، ج ۶، ص ۳۵۱، ح ۴.

حدیث۲۲۱۴

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ اُقْسِمُ بِاللّه أ نَّهَا الْحَقُّ ما نَقَصَ مالٌ مِنْ صَدَقَةٍ وَ لا زَکاةٍ وَ لا ظُلِمَ أَحَدٌ بِظَلامَةٍ فَقَدَرَ أنْ یُکافِئَ بِها فَکَظَمَها إلاّ أَبْدَ لَهُ اللّه مَکانَها عِزّا، وَ لا فَتَحَ عَبْدٌ عَلی نَفْسِهِ بابَ مَسْأَلَةٍ إلاّ فُتِحَ عَلَیْهِ بابُ فَقْرٍ؛

به خدا قسم سه چیز حق است: هیچ ثروتی بر اثر پرداخت صدقه و زکات کم نشد، در حق هیچ کس ستمی نشد که بتواند تلافی کند، اما خویشتنداری نمود مگر این که خداوند به جای آن به او عزّت بخشید و هیچ بنده ای درِ خواهشی را به روی خود نگشود مگر این که دری از فقر به رویش باز شد.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۲۰۹، ح ۷۹.

حدیث۲۲۱۵

امام صادق علیه السلام :

اَرْبَعَةٌ لا یُسْتَجابُ لَهُمْفَذَکَرَ علیه السلامالرّابِعَ: رَجُلٌ کانَ لَهُ مالٌ فَاَدانَهُ بِغَیْرِ بَیِّنَةٍ، فَیَقُولُ اللّه عَزَّ وَ جَلَّ: اَ لَمْ آمُرْکَ بِالشَّهادَةِ؟

دعای چهار نفر مستجاب نمی شود و چهارمین آنها کسی است که مالش را بدون شاهد، به دیگری وام بدهد [و گیرنده وام، آن را بر نگرداند]، خدای ـ عزّ و جلّ ـ می فرماید: «آیا به تو فرمان ندادم که شاهد بگیر؟!». [مقصود، آیه ۲۸۲ از سوره بقره است که توصیه می کند برای هر معامله ای، سندی نوشته شود و شاهدانی به گواهی گرفته شوند].

فروع کافی، ج ۵، ص ۲۹۸، ح ۲.

حدیث۲۲۱۶

امام صادق علیه السلام :
مَنْ ذَهَبَ حَقُّهُ عَلی غَیْرِ بَیِّنَهٍ لَمْ یُو?جَرْ؛
کسی که به خاطر نگرفتن شاهد، حَقّش (مالَش) از دست برود، اَجری نخواهد بُرد.
فروع کافی، ج ۵، ص ۲۹۸، ح ۳.

حدیث۲۲۱۷

امام صادق علیه السلام :
ما مِنْ عَبْدٍ اَسَرَّ خَیْرا فَذَهَبَتِ الْاَیّامُ اَبَدا حَتّی یُظْهِرَ اللّه ُ لَهُ خَیْرا وَ ما مِنْ عَبْدٍ یُسِرُّ شَرّا فَذَهَبَتِ الْاَیّامُ حَتّی یُظْهِرَ اللّه ُ لَهُ شَرّا؛
هر بنده ای که خیری را پنهان کند، با گذشت زمان خداوند خیری را از او آشکار می سازد و هر بنده ای که شرّی را پنهان کند، با گذشت زمان خداوند شری را از او آشکار می گرداند.
بحار الأنوار، ج ۷۲، ص ۲۸۲، ح ۴.

حدیث۲۲۱۸

امام صادق علیه السلام :
لِلْمُسْرِفِ ثَلاثُ عَلاماتٍ: یَشْتَری ما لَیْسَ لَهُ وَ یَلْبِسُ ما لَیْسَ لَهُ وَ یَأْکُلُ ما لَیْسَ لَهُ؛
اسراف کننده، سه نشانه دارد: آنچه در شأنش نیست خریداری می کند، آنچه در شأنش نیست می پوشد و آنچه در شأنش نیست می خورد.
تفسیر نور الثقلین، ج ۱، ص ۷۷۲، ح ۳۱۳.

حدیث۲۲۱۹

امام صادق علیه السلام :
رُوِیَ أَنَّهُ نَظَرَ الصّادِقُ إِلی فاکِهَهٍ قَدْ رُمیَتْ مِنْ دارِهِ لَمْ یُسْتَقْصَ أَکْلُها فَغَضِبَ وَ قالَ: ما هذا إنْ کُنْتُمْ شَبِعْتُمْ فَإِنَّ کَثیرا مِنَ النّاسِ لَمْ یَشْبَعوا فَأَطْعِموهُ مَنْ یَحْتاجُ اِلَیْهِ؛
نقل شده است که امام صادق علیه السلام مشاهده کردند که سیبی نیم خورده از خانه ایشان بیرون افتاده است. خشمگین شدند و فرمودند: اگر شما سیر هستید، خیلی از مردم گرسنه اند. خوب بود آن را به نیازمندش می دادید.
بحار الأنوار، ج ۶۶، ص ۴۳۲، ح ۱۶.

حدیث۲۲۲۰

امام صادق علیه السلام :
مِنْ اَوْثَقِ عُرَی الْایمانِ اَنْ تُحِبَّ فِی اللّه ، وَ تُبْغِضَ فِی اللّه ، وَ تُعْطیَ فِی اللّه ، وَ تَمْنَعَ فِی اللّه
از محکم ترین دست آویزهای ایمان، این است که: در راه خدا دوست بداری و در راه خدا دشمن بداری و در راه خدا ببخشی و

در راه خدا دریغ کنی.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۲۴۵، ح ۵۷.

حدیث۲۲۲۱

امام صادق علیه السلام :

عَلَیْکَ بِاِخْوانِ الصِّدْقِفَاِنَّهُمْ عُدَّةٌ عِنْدَ الرَّخاءِ، وَ جُنَّةٌ عِنْدَ البَلاءِ؛

دوستان وفادار داشته باش؛ چرا که آنان، در روزگار آسودگی، ذخیره محسوب می شوند و در روزگار گرفتاری، سپر بلا خواهند بود.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۲۵۱، ح ۱۰۳.

حدیث۲۲۲۲

امام صادق علیه السلام :

لا خَیْرَ فی صُحْبَةِ مَنْ لَمْ یَرَ لَکَ مِثْلَ الَّذی یَری لِنَفْسِهِ؛

دوستی با کسی که برای تو حقّی مانند حقوق خودش قائل نیست، ارزشی ندارد.

تحف العقول، ص ۳۶۸.

حدیث۲۲۲۳

امام صادق علیه السلام :

اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ قَسَمْتَ لی مِنْ قِسْمٍ اَوْ رَزَقْتَنی مِنْ رِزْقٍ فَاجْعَلْهُ حَلالاً طَیِّبا واسِعا مُبارَکا قَریبَ الْمَطْلَبِ سَهْلَ الْمَاْخَذِ فی یُسْرٍ مِنْکَ وَ عافَیةٍ وَ سَلامَةٍ وَ سعادَةٍ اِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْءٍ قَدیرٌ؛

خدایا! بر محمّد و خاندان او، درود فرست و آنچه را برایم قسمت کرده و یا روزی نموده ای، حلال، پاک، فراوان، با برکت، دست یافتنی و آسان به دست آمدنی قرار بده، با راحتی، عافیت، تندرستی و خوش بختی از سوی خود مقرّر کن! به درستی که تو بر هر چیز توانایی.

بحار الأنوار، ج ۸۹، ص ۳۷۷، ح ۶۶ .

حدیث۲۲۲۴

امام صادق علیه السلام :

مَلْعونٌ مَلْعونٌ رَجُلٌ یَبْدَؤُهُ اَخوهُ بِالصُّلْحِ فَلَمْ یُصالِحْهُ؛

از رحمت خدا به دور است، از رحمت خدا به دور است کسی که برادر دینی اش، او را به آشتی [و اصلاح روابط] دعوت کند و او نپذیرد.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۲۳۶، ح ۳۵.

حدیث۲۲۲۵

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تَعالی: «وَ لا یُو?ذَنُ لَهُم فَیَعْتَـذِرونَ» ـ اللّه ُ اَجَلُّ وَ اَعْـدَلُ وَ اَعْظَمُ مِنْ اَنْ یَکونَ لِعَبـدِهِ عُذْرٌو لا یَدَعَهُ یَعْتَذِرُ بِهِ، وَ لکِنَّهُ فُلِجَ فَلَمْ یَـکُنْ لَهُ عُذْرٌ؛

درباره این فرموده خـدای متعال که: «به آنان اجازه داده نمی شود تا عـذرخواهی کننـد» فرمودنـد: خداونـد، ارجمنـدتر و عادل تر و بزرگ تر از آن است که بنده اش عذری داشـته باشد و اجازه ندهد عذرش را بیاورد؛ بلکه بنده است که مغلوب [هوس] می شود و دیگر عذری برایش باقی نمی مانَد.

تفسیر نور الثقلین، ج ۵، ص ۴۹۰، ح ۲۲.

حدیث۲۲۲۶

امام صادق علیه السلام :

اَلرَّضاعُ واحِدٌ وَ عِشْرونَ شَهْرا، فَما نَقَصَ فَهُوَ جَورٌ عَلَی الصَّبیِّ ؛

شیرخواری ، ۲۱ ماه است . پس هر چه کم شود ، ظلم بر کودک است .

کافی ، ج ۶، ص ۴۰، ح ۳ .

حدیث۲۲۲۷

امام صادق علیه السلام :

لا یَنْبَغی لِلْمَراَةِ اَنْ تُجَمِّرَ ثَوْبَها اذا خَرَجَتْ مِنْ بَیْتِها؛

شایسـته نیست که زن مسـلمان، آن گاه که از خانه خویش بیرون می رود، لباس خود را وسـیله جلب توجّه دیگران نماید. [خوشبو و یا جذاب نماید].

کافی، ج ۵، ص ۵۱۹، ح ۳.

حدیث۲۲۲۸

امام صادق علیه السلام :

لِلْمُفَضَّلِ ـ : إذا رَأَیْتَ بَیْنَ اثْنَیْنِ مِنْ شیعَتِنا مُنازَعَةً فَافْتَدِها مِنْ مالی؛

به مفضل فرمودنـد: هرگاه میان دو نفر از شـیعیان ما نزاعی دیـدی از مال من غرامت بـده (یعنی با پرداخت وجه مورد اختلاف، میان آنان را اصلاح کن).

کافی، ج ۲، ص ۲۰۹، ح ۳.

حدیث۲۲۲۹

امام صادق علیه السلام :

صَدَقَةٌ یُحِبُّهَا اللّه ُ: إِصْلاحٌ بَیْنَ النّاسِ إِذا تَفاسَدوا، وَتَقارُبٌ بَیْنَهُمْ إِذا تَباعَدوا؛

صـدقه ای که خداونـد آن را دوست دارد عبـارت است از: اصـلاح میـان مردم هرگـاه رابطه شـان تیره شـد و نزدیـک کردن آنها به یکدیگر هرگاه از هم دور شدند.

کافی، ج ۲، ص ۲۰۹، ح ۱.

حدیث۲۲۳۰

امام صادق علیه السلام :

اَلْكَلامُ ثَلاثَةٌ: صِدْقٌ وَكِذْبٌ وَإِصْلاحٌ بَيْنَ النّاسِ قالَ: قيلَ لَهُ: جُعِلْتُ فِداك مَا الْاِصْلاحُ بَيْنَ النّاسِ؟ قالَ: تَسْمَعُ مِنَ الرَّجُلِ كَلاما يَبْلُغُهُ فَتَخْبُثُ نَفْسُهُ، فَتَلْقاهُ فَتَقولُ: سَمِعْتُ مِنْ فُلانٍ قالَ فيكَ مِنَ الْخَيْرِ كَذا وَكَذا، خِلافَ ما سَمِعْتَ مِنْهُ؛

سخن سه گونه است: راست و دروغ و اصلاح میان مردم. به آن حضرت عرض شد: قربانت اصلاح میان مردم چیست؟ فرمودند: از کسی سخنی درباره دیگری می شنوی که اگر سخن به گوش او برسد، ناراحت می شود. پس تو آن دیگری را می بینی و برخلاف آنچه شنیده ای، به او می گویی: از فلانی شنیدم که در خوبی تو چنین و چنان می گفت.

کافی، ج ۲، ص ۳۴۱، ح ۱۶.

حدیث۲۲۳۱

امام صادق علیه السلام :

اَلْمُؤْمِنُ لا يَمْضى عَلَيْهِ اَرْبَعونَ لَيْلَةً اِلاّ عَرَضَ لَهُ اَمْرٌ يَحْزُنُهُ يُذَكَّرُ بِهِ؛

مؤمن، در طول چهل شب، حتما حادثه ای برایش پیش می آید که ناراحتش کند و بیدارش سازد.

بحار الأنوار، ج ۶۷، ص ۲۱۱، ح ۱۴.

حدیث۲۲۳۲

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ بَلاياهُ مَحْشُوَّةٌ بِكَراماتِهِ الْاَبَدِيَّةِ، وَ مِحَنَهُ مورِثَةٌ رِضاهُ وَ قُرْبَهُ وَ لَوْ بَعْدَ حينٍ؛

بلاهایی که از جانب خدا [به بنده مؤمن] می رسند، به یقین، کرامت های جاودان او را به دنبال خود دارند و سختی هایی که در راه او باشند نیز خشنودی او و نزدیکی به او را به بار می آورند، اگر چه ممکن است اندکی به طول بینجامد.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۲۰۰، ح ۲۷.

حدیث۲۲۳۳

امام صادق علیه السلام :

كانَ رَسُولُ اللّه صلى الله عليه و آله اذا اَرادَ اَنْ يَبْعَثَ سَرِيَّةً دَعاهُمْ فَاَجْلَسَهُمْ بَيْنَ يَدَيْهِ، ثُمَّ يَقولُ: سيروا بِسْمِ اللّه وَ بِاللّه وَ فى سَبيلِ اللّه وَ عَلى مِلَّةِ رَسولِ اللّه لا تَغُلّوا، وَ لا تُمَثِّلوا، وَ لا تَغْدِروا، وَ لا تَقْتُلوا شَيْخا فانيا وَ لا صَبِيّا، وَ لا اِمْرَاَةً، وَ لا تَقْطَعوا شَجَرا اِلاّ اَنْ تُضْطَرّوا اِلَيْها، وَ اَيُّما رَجُلٍ مِنْ اَدْنَى الْمُسْلِمينَ اَوْ اَفْضَلِهِمْ نَظَرَ اِلى رَجُلٍ مِنَ الْمُشْرِكينَ فَهُوَ جارٌ حَتّى يَسْمَعَ كَلامَ اللّه فَاِنْ تَبِعَكُمْ فَاَخوكُمْ فِى الدّينِ، وَ اِنْ اَبى فَاَبْلِغُوهُ مَأْمَنَهُ وَ اسْتَعينوا بِاللّه عَلَيهِ؛

رسول خدا، هرگاه تصمیم می گرفت که گروهی را برای جنگ بفرستد، آنها را فرا می خواند و پیش روی خویش می نشاند و می فرمود: با نام خدا و برای خدا و در راه خدا و بر دین رسول خدا بروید و کینه توزی نکنید و کُشته های دشمن را مُثله نکنید (گوش و بینی و سایر اعضای بدنشان را نَبُرید) و پیمان شکنی نکنید و پیرمردِ از کار افتاده و کودک و زنی را نکشید و درختی را قطع

نکَنید ـ مگر وقتی که چاره ای جز آن نباشد ـ و اگر مسلمانِ دون پایه یا عالی رتبه ای یکی از مُشرکان را پناه داد، آن مشرک، در پناه اسلام است تا کلام خدا را بشنود. پس از آن، اگر از شما پیروی کرد [و مسلمان شد]، برادر دینی شماست و اگر امتناع ورزید، او را به پناهگاهش برسانید و از خدا بخواهید که در فرصت دیگری، شما را بر او چیره سازد.

فروع کافی، ج ۵، ص ۲۷، ح ۱.

حدیث۲۲۳۴

امام صادق علیه السلام :

سِتَّةٌ لاتَـکونُ فِی الْمُؤْمِنِ: اَلْعُسْرُ وَ النَّـکَهُ وَ الْحَسَدُ وَ اللَّجاجَةُ وَ الْکَذِبُ وَ الْبَغْیُ؛

شش (صفت) در مؤمن نیست: سخت گیری، بی خیری، حسادت، لجاجت، دروغگویی و تجاوز.

تحف العقول، ص ۳۷۷.

حدیث۲۲۳۵

امام صادق علیه السلام :

قیـلَ لِلصّـادِقِ علیه السـلام: إنّی اُنْفِقُ وَ لا أری خَلَفا! قالَ: اَفَتَرَی اللّه َ عَزَّ وَ جَلَّ أخْلَفَ وَعْـدَهُ؟ قیلَ: لا، قالَ: فَمِمَّ ذالِکَ؟ قیل: لا اَدْری. قالَ: لَوْ اَنَّ اَحَدَکُمُ اِکْتَسَبَ الْمالَ مِنْ حِلِّهِ لَمْ یُنْفِقْ دِرْهَما اِلّا اَخْلَفَ عَلَیْهِ؛

شخصـی به امام صادق علیه السـلام عرض کرد من اِنفاق می کنم ولی عوضـی برای آن نمی بینم. حضرت فرمودند: آیا دیده ای که خـدای ـ عزّ و جلّ ـ وعـده خلاف بدهـد؟ گفت: نه! فرمودنـد: پس این [مشـکل] از کجاست؟ عرض کرد: نمی دانم. فرمودنـد: اگر کسی مال حلالی به دست آورَد و از آن مال، دِرهمی انفاق کند، خدا، قطعا عوض آن را به وی می دهد.

تفسیر صافی، ج ۴، ص ۲۲۳، ح ۳۹.

حدیث۲۲۳۶

امام صادق علیه السلام :

ـ لَمّا ذَکَرَ رَجُلٌ عِنْدَهُ الْاَغْنیاءَ وَ وَقَعَ فیهِم ـ : اُسْکُتْ! فَاِنَّ الغَنِّی اِذا کانَ وَصولاً لِرَحِمِهِ بارّا بِاِخْوانِهِ اَضْعَفَ اللّه ُ لَهُ الاَجْرَ ضِعْفَیْنِ لِاَنَّ اللّه َ یَقولُ: «وَ ما اَمْوالُکُمْ وَ لا اَوْلادُکُم...»؛

مردی در حضور امـام صـادق علیه السـلام از ثروتمنـدان، سـخن به میان آورد و از آنان بـد گویی کرد. حضـرت فرمودنـد: خاموش! ثروتمنـد، چنانچه به خویشاونـدان خود رسیدگی کنـد و به برادرش احسان نمایـد، خداوند دو برابر به او مزد می دهد؛ زیرا خداوند می فرماید: «اموال و فرزندانتان، شما را به ما نزدیک نمی کنند، مگر مؤمنان و شایسته کاران را که پاداش دو چندان دارند».

تفسیر علی بن ابراهیم، ج ۲، ص ۲۰۳.

حدیث۲۲۳۷

امام صادق علیه السلام :

رَاَیْتُ الْمَعْروفَ کَاسْـمِهِ، وَ لَیْسَ شَـیءٌ اَفْضَـلَ مِنَ الْمَعْروفِ اِلاّـ ثَوابُهُ، وَ ذلِکَ یُرادُ مِنْهُ، وَ لَیْسَ کُلُّ مَنْ یُحِبُّ اَنْ یَصـنَعَ الْمَعْروفَ اِلَی النّاسِ یَصْنَعُهُ، وَ لَیْسَ کُلُّ مَنْ یَرْغَبُ فیهِ یَقْدِرُ عَلَیْهِ وَ لا کُلُّ مَنْ یَقْدِرُ عَلَیْهِ یُو?ذَنُ لَهُ فیهِفَاِذَ ا اجْتَمَعَتِ الرَّغْبَةُ وَ الْقُدْرَةُ وَ الْاِذْنُ فَهُنالِکَ

تَمَّتِ السَّعادَةُ لِلطّالِبِ وَ المَطْلوبِ اِلَیْهِ؛

من خوبی را مانند نامش [خوب و زیبا] دیدم و هیچ چیز بهتر از خوبی نیست، مگر پاداش آن و همین هم از آن امید می رود. و چنین نیست که هر کس دوست داشت به مردم خوبی کند، این کار را انجام دهد و چنین نیست که هر کس رغبت به خوبی کردن داشت توان انجام آن را داشته باشد یا هر کس توانایی خوبی کردن را داشت [فرصت و] توفیق آن را نیز به دست آورد؛ بلکه هرگاه رغبت و توانایی و توفیق با هم گرد آیند، آن گاه است که خوشبختی برای خوبی کننده و آن که در حقّش خوبی شده است، به طور کامل فراهم می آید.

کافی، ج ۴، ص ۲۶، ح ۳.

حدیث۲۲۳۸

امام صادق علیه السلام :

اِنْ کانَتْ لَکَ یَدٌ عِندَ اِنْسانٍ فَلا تُفْسِدْها بِکَثْرَةِ المِنَنِ وَ الذِّکْرِ لَها، وَ لکِنِ اَتْبِعْها بِاَفْضَلَ مِنْها فَاِنَّ ذلِکَ اَجْمَلُ بِکَ فی اَخْلاقِکَ، وَ اَوجَبَ لِلثَّوابِ فی آخِرَتِکَ؛

اگر به کسی خوبی کردی، آن را با منّت گذاشتن و به رخ کشیدنِ زیاد، ضایع نکن؛ بلکه با خوبی بهتری ادامه اش بده؛ زیرا این کار برای اخلاق تو زیبنده تر است و پاداش آخرتت را حتمی تر می کند.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۲۸۳، ح ۱.

حدیث۲۲۳۹

امام صادق علیه السلام :

اَلْمَنُّ یَهْدِمُ الصَّنیعَةَ؛

منّت گذاشتن، کار خوب را از بین می برد.

کافی، ج ۴، ص ۲۲، ح ۲.

حدیث۲۲۴۰

امام صادق علیه السلام :

فیهِ خَبَرُکُم وَ خَبَرُ مَنْ قَبلَکُم وَ خَبَرُ مَنْ بَعْدَکُم وَ خَبَرُ السَّماءِ وَ الْأرضِ، وَ لَو اَتاکُم مَنْ یُخْبِرُکُمْ عَنْ ذالِکَ لَتَعَجَّبْتُمْ؛

اخبار شما و گذشتگان و آیندگان شما و خبرهای آسمان و زمین، در قرآن آمده است، و اگر کسی نزد شما بیاید و [با تکیه بر قرآن] از آنها خبرتان دهد، حتما تعجب خواهید نمود.

کافی، ج ۲، ص ۵۹۹، ح ۳.

حدیث۲۲۴۱

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تَعالی: «فَاسْاَلوا اَهْلَ الذِّکْرِ...» ـ : اَلْکِتابُ الذِّکْرُ، وَ اَهْلُهُ آلُ مُحَمَّدٍ علیهم السلام؛

در این سخن خداوند که فرمود: «اگر نمی دانید، از اهل ذکر (دانایان) بپرسید»، ذکر، همان قرآن است و اهل ذکر، خاندان محمّد

علیهم السلام‌اند.

تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۵۷، ح ۹۷.

حدیث۲۲۴۲

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اَطْعَمَ مُسلِما حَتّی یُشْبِعَهُ، لَمْ یَدْرِ اَحَدٌ مِنْ خَلْقِ اللّه ِ ما لَهُ مِنَ الاَْجْرِ فِی الاْخِرَةِ لا مَلَکٌ مُقَرَّبٌ وَ لا نَبیٌّ مُرْسَلٌ اِلاَّ اللّه ُ رَبُّ العالَمینَ؛

هر کس مسلمانی را غذا دهد تا سیر شود، از پاداش آخرت او، جز خداوندِ پروردگار جهانیان هیچ کس دیگری، حتی فرشته مُقرّب و پیامبر مُرسَل، خبر ندارد.

محاسن، ج ۲، ص ۱۴۵، ح ۱۳۸۱.

حدیث۲۲۴۳

امام صادق علیه السلام :

اِطْعامُ الاَْسیرِ حَقٌّ عَلی مَنْ اَسَرَهُ ... فَاِنَّهُ یَنْبَغی اَنْ یُطْعَمَ وَ یُسْقی وَ یُظَلَّ وَ یُرْفَقَ بِهِ کافِرا کانَ اَوْ غَیْرَهُ؛

غذا دادن به اسیر، وظیفه ای است به گردن کسی که او را به اسارت گرفته است ... پس سزاوار است که اسیر، چه کافر باشد و چه غیر کافر، خوراک و آب داده شود و در سایه قرار گیرد و با او مُدارا شود.

کافی، ج ۵، ص ۳۵، ح ۲.

حدیث۲۲۴۴

امام صادق علیه السلام :

حَقُّ الصَّدَقَةِ اَنْ تَعْلَمَ اَ نَّها ذُخْرُکَ عِنْدَ رَبِّکَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ وَدیعَتُکَ الَّتی لا تَحْتاجُ اِلَی الاِْشْهادِ عَلَیْها، وَ کُنْتَ بِما تَسْتَوْدِعُهُ سِرّا اَوثَقَ مِنْکَ بِما تَسْتَوْدِعُهُ عَلانیَةً، وَ تَعْلَمَ اَ نَّها تَدْفَعُ الْبَلایا وَ الاَْسْقَامَ عَنْکَ فِی الدُّنْیا، وَ تَدْفَعُ عَنْکَ النّارَ فِی الاْخِرَةِ؛

حقِّ صدقه این است که بدانی هر صدقه ای، پس اندازِ تو نزد پروردگارت ـ عزّ و جلّ ـ است و سپرده ای است که احتیاجی به شاهد گرفتن برای آن نیست و این که اطمینان تو به سپرده ای که پنهانی به ودیعه می گذاری (صدقه ای که پنهانی می دهی)، بیشتر از چیزی باشد که آشکارا می سپاری و این که بدانی صدقه، در دنیا بلاها و بیماری ها را از تو دور می گرداند و در آخرت، آتش جهنّم را.

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۴، ح ۱.

حدیث۲۲۴۵

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَوْلِهِ تَعالی: «اِنَّ اِبْراهیمَ لَحَلیمٌ اَوّاهٌ مُنیبٌ»ـ : دَعّاءٌ؛

در این گفته خداوند که فرمود: «ابراهیم، بردبار و زاری کننده و توبه کار بود»، [زاری کننده] یعنی بسیار دعا کننده.

بحار الأنوار، ج ۱۲، ص ۱۲، ح ۳۲.

حدیث۲۲۴۶

امام صادق علیه السلام :

اَ تَری اللّه َ اَعْطی مَنْ اَعْطی مِنْ کَرامَتِهِ عَلَیْهِ، وَ مَنَع مَنْ مَنَعَ مِنْ هَوانٍ بِهِ عَلَیْهِ؟! لاـ وَ لکِنَّ المالَ مالُ اللّه یَضَعُهُ عِنْدَ الرَّجُلِ وَ دائِعَ، وَ جَوَّزَ لَهُمْ أنْ یَأْکُلوا قَصْدا وَ یَلْبَسوا قَصْدا وَ یَنْکِحوا قَصْدا وَ یَرْکَبوا قَصْدا، وَ یَعودُوا بِما سِوی ذالِکَ عَلی فُقَراءِ الْمُؤْمِنینَ وَ یَلُمُّوا بِهِ شَعَثَهُمْ، فَمَنْ فَعَلَ ذالِکَ کانَ ما یَأْکُلُ حَلالاً وَ یَشْرَبُ حَلالاً وَ یَرْکَبُ وَ یَنْکِحُ حَلالاً، وَ مَنْ عَدا ذالِکَ کانَ عَلَیْهِ حَراما. اَ تَرَی اللّه َ اَ ئْتَمَنَ رَجُلًا عَلی مالٍ لَهُ اَنْ یَشْتَریَ فَرَسا بِعَشْرَةِ آلافِ دِرْهَمٍ وَ یُجْزیهِ فَرَسٌ بِعِشْرینَ دِرْهَما؟! وَ قالَ: «لا تُسْرِفوا اِنَّهُ لا یُحِبُّ الْمُسْرِفینَ»؟!

فکر می کنی اگر خداوند به کسی چیزی داده، به این خاطر است که او در پیشگاه خدا احترام دارد؟ و اگر به کسی چیزی نداده، از آن روست که او در نظر خدا، خوار و بی مقدار است؟ نه! بلکه مال و ثروت، از آن خداست که نزد انسان به امانت می گذارد و به انسان ها اجازه می دهد که با رعایت میانه روی، بخورند و بپوشند و ازدواج کنند و وسیله سواری سوار شوند و اضافه آن را به مؤمنانِ نیازمند بدهند و به این وسیله، آنها را از پریشانی برهانند. پس هر کس چنین کند، آنچه می خورد و می نوشد و سوار می شود و ازدواج می کند، حلال است و هر کس از این حد تجاوز کند، بر او حرام است ... آیا خیال می کنی اگر خداوند مالی را به امانت به کسی بدهد، او حق دارد اسبی را به ده هزار دِرهم بخرد، در حالی که اسب بیست دِرهمی هم برایش کافی است؟ ... و حال آن که خداوند فرموده است: «اسراف نکنید که خدا اسرافکاران را دوست ندارد»؟!

بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۳۰۴، ح ۱۷.

حدیث۲۲۴۷

امام صادق علیه السلام :

لَوْ یَعْلَمُ النّاسُ ما فِی التُّفّاحِ، ما داوَوْا مَرضاهُمْ إلاّ بِهِ، أَلا وَ إنَّهُ أَسْرَعُ شَیْ ءٍ مَنْفَعَةً لِلْفُؤادِ خاصَّةً وَ إنَّهُ نَضوحَةٌ؛

اگر مردم می دانستند چه خواصی در سیب وجود دارد، بیماران خود را تنها با آن درمان می کردند. سیب از هر چیزی سریع تر به قلب فایده می بخشد بویژه آن که خوش بو کننده است.

طبّ الأئمّه، ص ۱۳۵.

حدیث۲۲۴۸

امام صادق علیه السلام :

نَحْنُ اَصْلُ کُلِّ خَیْرٍ، وَ مِنْ فُروعِنا کُلُّ بِرٍّ، فَمِنَ البِرِّ: التَّوحیدُ، وَ الصَّلاةُ، وَ الصّیامُ وَ کَظْمُ الْغَیْظِ، وَ الْعَفْوُ عَنِ المُسی ءِ، وَ رَحْمَةُ الفَقیرِ، وَ تَعَهُّدُ الجارِ، وَ الاِقرارُ بِالفَضْلِ لِاَهلِهِ. وَ عَدُوُّنا اَصْلُ کُلِّ شَرٍّ، وَ مِنْ فُروعِهِمْ کُلُّ قَبیحٍ وَ فاحِشَةٍ، فَمِنْهُمُ الْکِذْبُ، وَ الْبُخْلُ، وَ النَّمیمَةُ، وَ الْقَطیعَةُ، وَ اَکْلُ الرِّبا، وَ اَکْلُ مالِ الْیَتیمِ بِغَیْرِ حَقِّهِ، وَ تَعَدّی الْحُدودِ الَّتی اَمَرَ اللّه ُ، وَ رُکوبُ الْفَواحِشِ مَا ظَهَرَ مِنْها وَ ما بَطَنَ، وَ الزِّنا، وَ السَّرِقَةُ، وَ کُلُّ ما وافَقَ ذلِکَ مِنَ القَبیحِ. فَکَذَبَ مَنْ زَعَمَ اَ نَّهُ مَعَنا وَ هُوَ مُتَعَلِّقٌ بِفُروعِ غَیْرِنا؛

ما [خاندان پیامبر]، ریشه همه خوبی ها هستیم و هر نیکی ای، [میوه ای] از شاخه های ماست و از جمله نیکی هاست: یکتا دانستن خدا، نماز، روزه، فروخوردن خشم، گذشت از کسی که بدی ای کرده است، ترحّم به نیازمند، رسیدگی به همسایه و اعتراف به کمال اهل کمال. دشمن ما نیز ریشه همه بدی هاست و هر زشتی و بدکاری ای، [میوه ای]از شاخه های اوست و از جمله زشتی هاست: دروغ، بُخل، سخن چینی، قطع رابطه با خویشاوندان، رِبا خواری، به ناحقْ خوردنِ مال یتیم، تجاوز از حدودِ فرمان های

الهی، بـدکارگی آشـکار و پنهـان، زنـا، دزدی و هر زشتیِ دیگری از این دست. پس هر کس بگویـد: بـا مـاست، امّـا به شـاخه های دشمن ما چنگ بزند، دروغگوست.

کافی، ج ۸، ص ۲۴۲، ح ۳۳۶.

حدیث۲۲۴۹

امام صادق علیه السلام :

اَلْغِنـاءُ مِمّـا اَوعَـدَ اللّه ُ عَزَّ وَ جَـلَّ عَلَیهِ النّارَ وَ هُوَ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ: «وَ مِنَ النّاسِ مَنْ یَشْتَری لَهْوَ الحَـدیثِ لِیُضِلَّ عَنْ سَبیلِ اللّه ِ بِغَیْرِ عِلْمٍ وَ یَتَّخِذَها هُزُوا اُولئِکَ لَهُمْ عَذابٌ مُهینٌ»؛

سـاز و آواز، از جملـه گناهـانی اسـت که خداونـد ـ عزّ و جـلّ ـ برای آن وعـده آتش داده است، آن جـا که می فرمایـد: «و از مردم کسانی هسـتند که سـخن بیهوده را می خرنـد تا مردم را از روی نادانی از راه خـدا گمراه سازند و آیات الهی را مسـخره کنند؛ برای آنان عذابی خوار کننده خواهد بود».

من لا یحضره الفقیه، ج ۴، ص ۵۸، ح ۵۰۹۲.

حدیث۲۲۵۰

امام صادق علیه السلام :

عَبـدُ الاَْعْلی: سَـاَ لْتُ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ علیه السـلامعَنْ قَوْلِ اللّه ِ عَزَّ وَ جَـلَّ: «فَـاجْتَنِبُوا الرِّجسَ مِنَ الاَوْثـانِ وَ اجْتَنِبـوا قَـوْلَ الزّورِ»، قـالَ: اَلرِّجْسُ مِنَ الاَْوْثانِ: الشِّطْرَنْجُ، وَ قَوْلُ الزّورِ: اَلْغِناءُ. قُلتُ: قَولُهُ عَزَّ وَ جَلَّ: «وَ مِنَ النّاسِ مَنْ یَشْتَری لَهْوَ الْحَدیثِ» قالَ: مِنْهُ الْغِناءُ؛

عبد الاعلی: از امام صادق علیه السـلام درباره این سـخن خدای ـ عزّ و جلّ ـ پرسـیدم که می فرماید: «از پلیدی بُت ها، دوری کنید و از گفتـار باطـل، اجتنـاب ورزیـد». فرمودنـد: پلیـدی بت هـا، شـطرنج است و گفتار باطل، ساز و آواز. عرض کردم: منظور از سـخن بیهوده در آیه «و از مردم کسانی هستند که سخن بیهود می خرند» چیست؟ فرمودند: یکی از نمونه های آن، ساز و آواز است.

بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۲۴۵، ح ۲۰.

حدیث۲۲۵۱

امام صادق علیه السلام :

الْمَرأَةُ تَحیضُ، یَحْرُمُ عَلی زَوْجِها اَن یَأتِیَها لِقَولِ اللّه ِ تَعالی «و لا تَقرَبوهُنَّ حَتّی یَطهُرْنَ»؛

زنی که در عـادت ماهیانه (حیض) است بر شوهرش آمیزش با او حرام است به دلیل این گفته خداونـد متعال: «از زنان حائض کناره گیری کنید و با آنان نزدیکی ننماید تا پاک شوند».

وسائل الشیعه ، ج ۲، ص ۳۲۲، ح ۹.

حدیث۲۲۵۲

امام صادق علیه السلام :

عَنْ عُـذافِرَ الصَّیرَفیِّ: قـالَ اَبو عَبـدِ اللّه ِ علیه السـلام: تَری هؤُلاـءِ الْمُشَوَّهینَ خَلْقُهُمْ؟ قـالَ: قُلْتُ: نَعَمْ. قَالَ هؤُلاـءِ الَّذینَ آبـاؤهُمْ یَـأْتونَ نِساءَهُمْ فِی الطَّمَثِ؛

عـذافر صـیرفی ـ : امام صادق علیه السـلام فرمودنـد: این گروه زشت چهره را می بینی؟ گفتم: بله. فرمودند: اینان کسانی هسـتند که پدرانشان با مادرانشان در حال حیض، آمیزش کرده اند.
کافی، ج ۵، ص ۵۳۹، ح ۵.

حدیث۲۲۵۳

امام صادق علیه السلام :
ما خَلَتِ الدُّنْیا مُنْذُ خَلَقَ اللّه ُ السَّماواتِ وَ الْاَرْضَ مِنْ اِمامِ عَدْلٍ اِلی اَنْ تَقومَ السّاعَةُ حُجَّةً لِلّهِ فیها عَلی خَلْقِهِ؛
جهـان، از هنگـامی که خـدا آسـمان هـا و زمین را آفریـد، از امام عادل، خالی نبوده است و تا برپایی قیامت نیز [از امام عادلْ] خالی نخواهد ماند، تا حجّت خدا بر خلقش در روی زمین باشد.
بحار الأنوار، ج ۲۳، ص ۲۴، ح ۲۸.

حدیث۲۲۵۴

امام صادق علیه السلام :
اَ لْبَنونَ نَعیمٌ وَ الْبَناتُ حَسَناتٌ وَ اللّه ُ یَسْأَلُ عَنِ النَّعیمِ ، وَ یُثیبُ عَلَی الْحَسَناتِ ؛
پسران، نعمت اند و دختران خوبی. خداوند ، از نعمت ها سؤال می کند و به خوبی ها پاداش می دهد .
کافی ، ج ۶، ص ۷، ح ۱۲ .

حدیث۲۲۵۵

امام صادق علیه السلام :
اَلصَّبْرُ یُظْهِرُ ما فی بَواطِنِ الْعِبادِ مِنَ النّورِ وَ الصَّفاءِ، وَ الْجَزَعُ یُظْهِرُ ما فی بَواطِنِهِمْ مِنَ الظُّلْمَةِ وَ الْوَحْشَةِ؛
صبر، نور و صفایی را که در باطن بندگان است، ظاهر می سازد و ناله و بی تابی، ظلمت و ترس درونی آنها را آشکار می کند.
بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۹۰، ح ۴۴.

حدیث۲۲۵۶

امام صادق علیه السلام :
إنَّما خُلِّدَ أَهْلُ النّارِ فِی النّارِ لِأَنَّ نیّاتَهُمْ کانَتْ فِی الدُّنْیا أنْ لَوْ خُلِّدُوا فیها أنْ یَعْصُوا اللّه َ أَبَدا وَ إِنَّما خُلِّدَ أَهْلُ الْجَنَّةِ فِی الْجَنَّةِ لِأَنَّ نیّاتَهُمْ کـانَتْ فِی الـدُّنْیا أنْ لَوْ بَقُوا فیهـا أنْ یُطیعُوا اللّه َ أَبَـدا فَبِالنِّیّاتِ خُلِّدَ هؤُلاءِ وَ هؤُلاءِ ثُمَّ تَلا قَوْلَهُ تَعالی: (قُلْ کُلٌّ یَعْمَلُ عَلی شاکِلَتِهِ) قالَ: عَلی نیَّتِهِ؛
جهنّمیـان از این رو در آتش، جاویداننـد که در دنیـا، نیّتشان این بود که چنانچه تا ابـد زنـده بماننـد تا ابـد خـدا را نافرمانی کننـد و بهشتیـان نیز از این رو در بهشت، جاویداننـد که در دنیـا بر این نیّت بودنـد که اگر برای همیشه مانـدگار باشـند برای همیشه خـدا را فرمان برنـد. پس، جاودانگی هر دو گروه به سـبب نیّت هایشان است. آن گاه حضـرت این آیه را تلاوت کردند: «بگو هر کس طبق نیّت خود عمل می کند».
کافی، ج ۲، ص ۸۵، ح ۵.

حدیث۲۲۵۷

امام صادق علیه السلام :

لَوْ اَنَّ رَجُلاً اَنْفَقَ ما فی یَدَیهِ فی سَبیلٍ مِنْ سَبیلِ اللّه ما کانَ اَحْسَنَ وَ لا وُفِّقَ، اَ لَیْسَ یَقولُ اللّه تَعالی: «وَ لا تُلقوا بِاَیْدیکُمْ اِلَی التَّهْلُکَةِ وَ اَحْسِنوا اِنَّ اللّه یُحِبُّ الْمُحْسِنینَ»؟! یَعنِی الْمُقْتَصِدینَ؛

اگر کسی دار و ندار خود را در راهی از راه های خدا خرج کند، کار خوبی نکرده و توفیقی نیافته است. مگر نه این که خدای تعالی می فرماید: «با دست هایتان خود را به هلاکت نیندازید و نیکی کنید که خداوند، نیکوکاران را دوست دارد»؟ مقصود [از نیکوکاران]، میانه رَوی کنندگان هستند.

کافی، ج ۴، ص ۵۳، ح ۷.

حدیث۲۲۵۸

امام صادق علیه السلام :

فی قَولِهِ تَعالی: «وَ لا تَجْعَلْ یَدَکَ مَغْلولَةً اِلی عُنُقِکَ وَ لا تَبْسُطْها کُلَّ البَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلوما مَحْسورا» ـ: اَلاِحْسارُ الْفاقَةُ؛

درباره آیه «هرگز دست خود را به گردن نیاویز [و بُخل نورز] و آن را بیش از حد نیز مگشای که سرزنش شده و حسرت زده بنشینی» فرمودند: مقصود از حسرت، تهی دستی است.

کافی، ج ۴، ص ۵۵، ح ۶.

حدیث۲۲۵۹

امام صادق علیه السلام :

لَیْسَ السَّخِیُّ الْمُبَذِّرُ الَّذی یُنفِقُ مالَهُ فی غَیْرِ حَقِّهِ، وَ لکِنَّهُ الَّذی یُؤَدّی اِلَی اللّه عَزَّ وَ جَلَّ مَا فَرَضَ عَلَیْهِ فی مالِهِ مِنَ الزَّکاةِ وَ غَیرِها؛

سخاوتمند، آن ولخرجی نیست که اموال خود را نابه جا می بخشد؛ بلکه کسی است که زکات و دیگر حقوق مالی ای را که خدای ـ عزّ و جلّ ـ بر او واجب کرده است، می پردازد.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۵۲، ح ۹.

حدیث۲۲۶۰

امام صادق علیه السلام :

لَمّا قالَ لَهُ اَبو عُبَیدةَ: اُدْعُ اللّهَ لی اَنْ لا یَجْعَلَ رِزْقی عَلی اَیْدِی الْعِبادِ ـ: اَبَی اللّهُ عَلَیْکَ ذلِکَ اِلاّ اَنْ یَجْعَلَ اَرْزاقَ الْعِبادِ بَعْضِهِم مِنْ بَعْضٍ وَلکنِ اُدْعُ اللّهَ اَنْ یَجْعَلَ رِزْقَکَ عَلی اَیْدی خِیارِ خَلْقِهِ فَاِنَّهُ مِنَ السَّعادَةِ؛

ابو عبیده به امام صادق علیه السلام عرض کرد: «دعا کنید که خداوند روزی مرا دست بندگانش قرار ندهد»، امام فرمودند: خداوند چنین کاری نمی کند. او روزی بندگانش را در دست یکدیگر قرار داده است؛ امّا از خدا بخواه که روزیت را در دست بندگان خوبش قرار دهد، که این از خوش بختی است.

تحف العقول، ص ۳۶۱ .

حدیث۲۲۶۱

امام صادق علیه السلام :

لا یَکونُ الْعَبْدُ مُؤْمِنا حَتّی یَکونَ خائِفا راجیا، وَ لا یَکونُ خائِفا راجیا حَتّی یَکونَ عامِلًا لِما یَخافُ وَ یَرْجو؛

بنده، مؤمن نباشد مگر آن گاه که بیمناک و امیدوار باشد و بیمناک و امیدوار نباشد مگر آن گاه که بیم و امید، او را به عمل وادارد.

بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۳۹۲، ح ۶۱.

حدیث۲۲۶۲

امام صادق علیه السلام :

اِذَا اتَّهَمَ الْمُؤْمِنُ اَخاهُ اِنْماثَ الْایمانُ مِنْ قَلْبِهِ کَما یَنْماثُ الْمِلْحُ فِی الْماءِ؛

هرگاه مؤمن به برادر [دینی] خود تهمت بزند، ایمان در قلب او از میان می رود، همچنان که نمک در آب، ذوب می شود.

کافی، ج ۲، ص ۳۶۱، ح ۱ .

حدیث۲۲۶۳

امام صادق علیه السلام :

لا یَسْتَیْقِنُ الْقَلْبُ اَنَّ الْحَقَّ باطِلٌ اَبَدا وَ لا یَسْتَیقِنُ اَنَّ الْباطِلَ حَقٌّ اَبَدا؛

هرگز دل به باطل بودن حق و به حق بودن باطل، یقین نمی کند.

تفسیر العیاشی، ج ۲، ص ۵۳، ح ۳۹.

حدیث۲۲۶۴

امام صادق علیه السلام :

مَنْ کافَأَ السَّفیهَ بِالسَّفَهِ فَقَدْ رَضیَ بِما اُتِیَ اِلَیهِ حَیْثُ احْتَذی مِثالَهُ؛

هر کس [رفتار] نابخرد را با نابخردی تلافی کند، به رفتار وی رضایت داده است؛ زیرا از الگوی آن پیروی کرده است.

کافی، ج ۲، ص ۳۲۲، ح ۲.

حدیث۲۲۶۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اَوصی بِالثُّلُثِ فَقَدْ اَضَرَّ بِالْوَرَثَهِ، وَ الْوَصیَّهُ بِالْخُمسِ وَ الرُّبعِ اَفْضَلُ مِنَ الْوَصیَّهِ بِالثُّلُثِ. وَ مَنْ أوصی بِالثُّلُثِ فَلَم یَتْرُکْ۲۷۵. نزدیک ترین ها را تأمین کنید

هر کس در باره یک سوم [دارایی اش] وصیّت کند، به وارثان، زیان زده است و وصیّت کردن در باره یک پنجم و یک چهارم، از وصیّت کردن در باره یک سوم، بهتر است. کسی که در باره یک سومْ وصیّت می کند، در واقع، چیزی باقی نگذاشته است.

کافی، ج ۷، ص ۱۱، ح ۵.

حدیث۲۲۶۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ صَدَقَةَ اللَّيْلِ تُطْفِى ءُ غَضَبَ الرَّبِّ وَ تَمْحُو الذَّنْبَ الْعَظيمَ وَ تُهَوِّنُ الْحِسابَ وَ صَدَقَةُ النَّهارِ تُثْمِرُ الْمالَ وَ تَزيدُ فِى الْعُمْرِ؛

صـدقه در شب، خشم پروردگار را فرو می نشانـد و گناه بزرگ را پاک می کند و حساب (قیامت) را آسان می گرداند و صدقه در روز، ثروت می آورد و عمر را زیاد می کند.

کافی، ج ۴، ص ۹، ح ۳.

حدیث۲۲۶۷

امام صادق علیه السلام :

مَرَّ اَميرُ الْمُؤْمِنينَ علیه السـلامعَلى جارِيَةٍ قَدِ اشْتَرَتْ لَحْمـا مِنْ قَصّابٍ وَ هِىَ تَقولُ: زِدْنى، فَقالَ لَهُ اَميرُ الْمُؤْمِنينَ علیه السـلام: زِدْها فَاِنَّهُ اَعْظَمُ لِلبَرَكَةِ؛

امیر المؤمنین علیه الســلام از جایی عبور می کردند که دیدند دختری از قصّاب، گوشت خریده است و می گوید: سـنگین تر بِکِش. امیر المؤمنین علیه السلام به قصّاب فرمودند: بیشتر بده؛ چرا که این کار، برکت [دارایی ات] را بیشتر می کند.

کافی، ج ۵، ص ۱۵۲، ح ۸.

حدیث۲۲۶۸

امام صادق علیه السلام :

اَبو بَصـيرٍ عَنِ الْاِمـامِ الصّـادِقِ علیه الســلام: لَيْسَ شَـىْ ءٌ اِلاّـ وَ لَهُ حَـدٌّ. قُلْـتُ: جُعِلْتُ فِـداکَ فَما حَـدُّ التَّوَكُّلِ؟ قالَ: اَلْيَقينُ. قُلْتُ: فَما حَدُّ الْيَقينِ؟ قالَ: اَلاّ تَخافَ مَعَ اللّهِ شَيْئا؛

ابو بصـیر می گوید: امام صادق علیه السلام فرمودند: هیچ چیزی نیست که حَدّ و نهایتی نداشته باشد. عرض کردم: فدایت شوم! حَدّ و نهایتِ توکّل چیست؟ فرمودند: یقین. عرض کردم: حَدّ و نهایت یقین چیست؟ فرمودند: این که جز خدا، از کسی و چیزی نترسی.

کافی، ج ۲، ص ۵۷، ح ۱.

حدیث۲۲۶۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّهُ لَو كـانَ الرِّبـا حَلالاًـ لَتَرَكَ النّـاسُ التِّجاراتِ وَ ما يَحْتاجونَ إلَيْهِ فَحَرَّمَ اللّه ُ الرِّبا لِيَفِرَّ النّاسُ مِنَ الْحَرامِ إلَى الْحَلالِ وَ اِلَى التِّجاراتِ وَ إلَى الْبَيْعِ وَ الشِّراءِ فَيَبْقى ذلِكَ بَيْنَهُمْ فِى الْقَرْضِ؛

به راستی، اگر ربا حلال بود، مردم تجارت و تلاش برای معاش را رها می کردنـد. به همین دلیل خداوند ربا را حرام کرد تا مردم از حرام به حلال و تجارت و خرید و فروش رو بیاورند و به یکدیگر قرض بدهند.

من لایحضره الفقیه، ج ۳، ص ۵۶۷، ح ۴۹۳۷.

حدیث۲۲۷۰

امام صادق علیه السلام :

لَمّا سُئِلَ عَنْ قَوْلِ اللّهِ عَزَّ وَ جَلَّ : «یَمْحَقُ اللّهُ الرِّبا وَ یُرْبِی الصَّدَقاتِ» وَ قَد أری مَنْ یَأْکُلُ الرِّبا یَرْبُو مالُهُ؟ ـ : فَأَیُّ مَحْقٍ أَمْحَقُ مِنْ دِرْهَمِ رِبا یَمْحَقُ الدّینَ فَإِنْ تابَ مِنْهُ ذَهَبَ مالُهُ وَ افْتَقَرَ؛

مردی از امام صادق علیه السلام درباره آیه «خداوند ربا را نابود می کند و صدقات را افزایش می دهد» سؤال کرد و گفت: گاه کسی را می بینم که ربا می خورد و با این حال ثروتش زیاد می شود؟ حضرت فرمودند: کدام نابودی، نابود کننده تر از یک درهم ربا که دین را نابود می کند. که اگر توبه هم کند ثروتش از دست می رود و فقیر می شود.

تهذیب الأحکام، ج ۷، ص ۱۹، ح ۸۳.

حدیث۲۲۷۱

امام صادق علیه السلام :

إنَّ الصّادِقَ اَوَّلُ مَنْ یُصَدِّقُهُ اللّهُ عَزَّ وَ جَلَّ یَعْلَمُ أَنَّهُ صادِقٌ وَ تُصَدِّقُهُ نَفْسُهُ تَعْلَمُ أَنَّهُ صادِقٌ؛

راستگو را نخستین کسی که تصدیق می کند، خدای ـ عزّ و جلّ ـ است که می داند او راستگوست و نیز نفس او تصدیقش می کند که می داند راستگوست.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۴، ح۶.

حدیث۲۲۷۲

امام صادق علیه السلام :

فی قَولِهِ تَعالی: «وَ الّذینَ هُمْ عَنِ اللَّغوِ مُعْرِضونَ» ـ : هُوَ اَنْ یَتَقَوَّلَ الرَّجُلُ عَلَیکَ بِالْباطِلِ، اَوْ یَأْتیکَ بِما لَیْسَ فیکَ فَتُعْرِضَ عَنْهُ لِلّهِ. وَ فی رِوایَةٍ اُخری: اِنَّهُ الْغِناءُ وَ الْمَلاهی؛

درباره آیه «و کسانی که از لَغْو، روی می گردانند» فرمودند: یعنی کسی درباره تو حرف نادرستی ببافد، یا چیزی را که در تو نیست به تو نسبت بدهد و تو به خاطر خدا، از او روی بگردانی. در روایتی دیگر آمده است: مقصود از لغو، ساز و آواز و کارهای غفلت آور است.

تفسیر مجمع البیان، ج ۷، ص ۱۵۸.

حدیث۲۲۷۳

امام صادق علیه السلام :

ـ عِنْدَ ما سَاَ لَهُ الْمُفَضَّلُ عَنْ عِلَّةِ تَحْریمِ الْخَمْرِ ـ : حَرّمَ اللّهُ الْخَمْرَ لِفِعْلِها وَ فَسادِها لاَنَّ مُدْمِنَ الْخَمْرِ تُورِثُهُ الْاِرْتِعاشَ، وَ تَذْهَبُ بِنورِهِ، وَ تَهْدِمُ مُرُوَّتَهُ، وَ تَحْمِلُهُ عَلی اَنْ یَجْتَرِئَ عَلَی اِرْتِکابِ الْمَحارِمِ وَ سَفْکِ الدِّماءِ وَ رُکوبِ الزِّنا، وَ لا یُؤْمَنُ اذا سَکِرَ اَنْ یَثِبَ عَلی حُرَمِهِ وَ لا یَعْقِلُ ذالِکَ، وَ لا یَزیدُ شارِبَها اِلاّ کُلَّ شَرٍّ؛

در پاسخ به سؤال مُفَضَّل از علّت تحریم شراب فرمودند: خداوند، شراب را به علت تأثیر بد و فسادی که به وجود می آورد حرام کرد؛ زیرا شراب خوار دچار رَعْشه می شود، نورانیت دلش از بین می رود، مردانگی و مروّت را از دست می دهد، بر ارتکاب کارهای حرام و خونریزی و زنا، گستاخ و بی پروا می شود و در حال مستی و بی عقلی، هیچ بعید نیست که به محارم خود نیز تجاوز کند. شراب، برای شراب خوار، جز شرّ و بدی به همراه ندارد.

علل الشرایع، ص ۴۷۶، ح ۲.

حدیث۲۲۷۴

امام صادق علیه السلام :

لَمّا اُسرِیَ بِرَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آله حَضَرتِ الصَّلاةُ، فَاَذَّنَ وَ اَقامَ جَبْرَئیلُ فَقالَ: یا مُحَمَّدُ، تَقَدَّمْ. فَقالَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله: تَقَدَّمْ یا جَبرَئیلُ. فَقالَ لَهُ: اِنّا لا نَتَقَدَّمُ الْآدَمیّینَ مُنْذُ اُمِرْنا بِالسُّجودِ لِآدَمَ علیه السلام؛

شبی که پیامبر صلی الله علیه و آله به معراج برده شد، وقت نماز رسید. پس جبرئیل، اذان و اقامه گفت و سپس عرض کرد: ای محمّد! [برای امامت نمازْ] پیش برو. پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: تو پیش برو، ای جبرئیل! جبرئیل گفت: از آن زمان که به ما دستور داده شد بر آدمْ سجده کنیم، خود را بر آدمیان، مقدّم نمی داریم.

بحار الأنوار، ج ۱۸، ص ۴۰۴، ح ۱۰۸.

حدیث۲۲۷۵

امام صادق علیه السلام :

ـ وَ قَد سَاَ لَهُ عَبدُ اللهِ بنُ سِنانٍ: اَلمَلائِکَةُ اَفْضَلُ اَمْ بَنو آدَمَ؟ ـ : قالَ اَمیرُ المؤْمِنینَ عَلیُّ بنُ اَبی طالِبٍ علیه السلام: اِنَّ اللّه َ عَزَّ وَ جَلَّ رَکَّبَ فِی الْمَلائِکَةِ عَقْلاً ـ بِلا ـ شَهْوَةٍ، وَ رَکَّبَ فِی الْبَهائِمِ شَهوَةً بِلا ـ عَقْلٍ، وَ رَکَّبَ فی بَنی آدَمَ کِلْتَیْهِما فَمَنْ غَلَبَ عَقْلُهُ شَهْوَتَهُ فَهُوَ خَیرٌ مِنَ الْمَلائِکَةِ، وَ مَنْ غَلَبَتْ شَهْوَتُهُ عَقْلَهُ فَهُوَ شَرٌّ مِنَ الْبَهائِمِ؛

در پاسخ به این سؤالِ عبد اللّه بن سنان که: فرشتگان بهترند یا آدمیان؟ فرمودند: امیر المؤمنین علی ابن ابی طالب علیه السلام فرموده است: خداوند در فرشتگان، عقل تنها نهاده است، بدون خواهش نفسانی و در حیوانات، میل و خواهش نهاده است و عقل ننهاده، و در بنی آدم، هر دو را نهاده است. آن کس که عقلش بر خواهشش چیره آید، از فرشتگان برتر است و هر کس خواهشش بر عقلش غالب گردد، از حیوانات، پایین تر است.

بحار الأنوار، ج ۶۰، ص ۲۹۹، ح ۵.

حدیث۲۲۷۶

امام صادق علیه السلام :

اِحْذَرْ مِنَ النّاسِ ثَلاثَةً: اَلْخائِنَ، وَ الظَّلومَ، وَ النَّمّامَ لاَِنَّ مَنْ خانَ لَکَ خانَکَ، وَ مَنْ ظَلَمَ لَکَ سَیَظْلِمُکَ، وَ مَنْ نَمَّ اِلَیْکَ سَیَنِمُّ عَلَیْکَ؛

در میان مردم، از سه کس، دوری کن: خیانتکار، ستمکار و سخن چین؛ زیرا کسی که به خاطر تو [به دیگری] خیانت کند، به خود تو نیز خیانت می کند و کسی که به خاطر تو [به دیگری] ستم کند، به خود تو نیز ستم می کند و کسی که برای تو سخن چینی کند، بر ضدّ تو نیز سخن چینی خواهد کرد.

بحار الأنوار، ج ۷۸، ص ۲۲۹، ح ۱۱.

حدیث۲۲۷۷

امام صادق علیه السلام :

لَمّا سُئِلَ عَنْ قَولِهِ تَعالی: «وَ نَضَعُ المَوازینَ الْقِسْطَ...» ـ: هُمُ الْأنبیاءُ وَ الْأوصیاءُ علیهم السلام؛

در پاسخ به سؤال از معنای آیه «و در روز قیامت، ترازوهای عدل را می نهیم و هیچ کس در چیزی ستم نمی بیند» فرمودند: مقصود از این ترازوها، پیامبران و اوصیای آنها هستند.

بحار الأنوار، ج ۷، ص ۲۴۹، ح ۶.

حدیث۲۲۷۸

امام صادق علیه السلام :

نَحْنُ وَ شیعَتُنا حِزْبُ اللّه ، وَ حِزْبُ اللّه هُمُ الْغالِبونَ؛

ما و شیعیانمان، حزب خداییم و حزب خدا، پیروز است.

التوحید، ص ۱۶۶، ح ۳.

حدیث۲۲۷۹

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ لِاَهْلِ الْجَنَّةِ اَرْبَعَ عَلاماتٍ: وَجْهٌ مُنْبَسِطٌ وَ لِسانٌ لَطیفٌ وَ قَلْبٌ رَحیمٌ وَ یَدٌ مُعْطیَةٌ

بهشتی ها چهار نشانه دارند: روی گشاده، زبان نرم، دل مهربان و دستِ دهنده.

مجموعه ورام، ج ۲، ص ۹۱.

حدیث۲۲۸۰

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقْمانُ لاِبْنِهِ: یا بُنَیَّ اِیّاکَ وَ الضَّجَرَ وَ سوءَ الْخُلْقِ وَ قِلَّةَ الصَّبْرِ فَلا یَسْتَقیمُ عَلی هذِهِ الْخِصالِ صاحِبٌ وَ اَلْزِمْ نَفْسَکَ التُّؤَدَةَ فی اُمورِکَ وَ صَبِّرْ عَلی مَؤوناتِ الْاِخْوانِ نَفْسَکَ وَ حَسِّنْ مَعَ جَمیعِ النّاسِ خُلْقَکَ؛

لقمان به فرزندش فرمود: فرزندم! از بی حوصلگی و بد اخلاقی و بی تابی دوری کن که هیچ دوستی، تحمّل این خصلت ها را ندارد. در کارهایت آرام و بردبار، در تحمّل زحمات برادران، صبور و با همه مردم، خوش اخلاق باش.

قصص الأنبیاء، ص ۱۹۸، ح ۲۴۵.

حدیث۲۲۸۱

امام صادق علیه السلام :

مَنْ قالَ فینا بَیْتَ شِعْرٍ بَنَی اللّه ُ تَعالی لَهُ بَیتا فِی الْجَنَّةِ؛

هر کس درباره ما یک بیت شعر بگوید، خدای تعالی در بهشت، یک خانه برایش بنا می کند.

عیون أخبار الرضا علیه السلام، ج ۱، ص ۷، ح ۱.

حدیث۲۲۸۲

امام صادق علیه السلام :

یُؤتی بِالْمَرأَةِ الْحَسْناءِ یَوْمَ القیامَةِ الَّتی قَدِ افْتُتِنَتْ فی حُسْنِها، فَتَقولُ: یا رَبِّ، حَسَّنْتَ خَلْقی حَتّی لَقیتُ ما لَقیتُ! فَیُجاءُ بِمَرْیَمَ علیهاالسلامفَیُقالُ: اَ نْتِ اَحْسَنُ اَوْ هذِهِ؟ قَدْ حَسَّنّاها فَلَمْ تُفْتَتَنْ. وَ یُجاءُ بِالرَّجُلِ الْحَسَنِ الَّذی قَدِ افْتُتِنَ فی حُسْنِهِ فَیَقولُ: یا رَبِّ، حَسَّنْتَ خَلْقی حَتّی لَقیتُ مِنَ النِّساءِ ما لَقیتُ! فَیُجاءُ بِیوسُفَ علیه السلامفَیُقالُ: اَ نْتَ اَحْسَنُ اَوْ هذا؟ قَد حَسَّنّاهُ فَلَمْ یُفْتَتَنْ. وَ یُجاءُ بِصاحِبِ الْبَلاءِ الَّذی قَدْ اَصابَتْهُ الْفِتْنَةُ فی بَلائِهِ، فَیَقولُ: یا رَبِّ، شَدَّدْتَ عَلَیَّ الْبَلاءَ حَتّی اَفْتُتِنْتُ فَیُجاءُ بِاَیّوبَ علیه السلامفَیُقالُ: اَ بَلِیَّتُکَ اَشَدُّ اَوْ بَلِیَّةُ هذا؟ فَقَدِ ابْتُلِیَ فَلَمْ یُفْتَتَنْ؛

روز قیامت، زن زیبایی را که به خاطر زیبایی اش به گناه افتاده، می آورند. می گوید: پروردگارا! مرا زیبا آفریدی و به همین خاطر، این بر سرم آمد. آن گاه، مریم علیهاالسلام را می آورند و می گویند: آیا تو زیباتری یا او؟ ما به او هم زیبایی دادیم؛ امّا به گناه نیفتاد. همچنین مرد زیبایی را که به خاطر زیبایی اش به گناه افتاده، می آورند. می گوید: پروردگارا! مرا زیبا آفریدی و به خاطر آن، این بر سرم آمد. آن گاه، یوسف علیه السلام را می آورند و به آن مرد می گویند: تو زیباتری یا او؟ ما به او هم زیبایی دادیم؛ امّا به گناه نیفتاد. همچنین شخص گرفتاری را که به خاطر گرفتاری اش به گناه افتاده، می آورند. می گوید: پروردگارا! مرا به گرفتاری های سخت، مبتلا کردی و به همین خاطر، این بر سرم آمد. آن گاه، ایّوب علیه السلام را می آورند و می گویند: آیا گرفتاری تو سخت تر بود یا گرفتاری او؟ ما، او را هم به گرفتاری ها مبتلا کردیم؛ امّا به گناه نیفتاد.

بحار الأنوار، ج ۷، ص ۲۸۵، ح ۳.

حدیث۲۲۸۳

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ البُیوتَ الَّتی یُصَلّی فیها بِاللَّیْلِ بِتَلاوَةِ القُرآنِ تُضیء ُ لِاَهْلِ السَّماءِ کَما تُضیئُ نُجومُ السَّماءِ لِاَهْلِ الْاَرْضِ؛

خانه هایی که در آنها نماز شب خوانده می شود و قرآنْ تلاوت می گردد، بر اهل آسمان، نور می افشانند، همچنان که ستارگان، بر اهل زمین، نور می افشانند.

تفسیر مجمع البیان، ج ۲، ص ۸۱۶.

حدیث۲۲۸۴

امام صادق علیه السلام :

کَذِبَ مَنْ زَعَمَ اَ نَّهُ یُصَلّی صَلاةَ اللَّیْلِ وَ هُوَ یَجوعُ! اِنَّ صَلاةَ اللَّیْلِ تَضْمَنُ رِزْقَ النَّهارِ؛

کسی که فکر می کند نماز شب خوان است و با این حال، گرسنه می مانَد، [بداند که] فکرش خطاست؛ چرا که نماز شب، ضامن روزی روز است.

محاسن، ج ۱، ص ۱۲۵، ح ۱۴۱.

حدیث۲۲۸۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ شَکَرَ اللّهَ عَلی ما اُفیدَ فَقَدِ اسْتَوْجَبَ عَلَی اللّهِ الْمَزیدَ، وَ مَنْ أَضاعَ الشُّکْرَ فَقَدْ خاطَرَ بِالنِّعَمِ وَ لَمْ یَأْمَنِ التَّغَیُّرَ وَ النِّقَمَ؛

هر کس خدا را به خاطر نعمتی که به وی عطا کرده شُکر گوید، خود را شایسته افزونی نعمت از جانب خدا نموده است و هر کس

شکر را چنان که باید به جا نیاوَرَد، نعمتی را که دارد، در مَعرض خطر قرار داده است و از دگرگونی ها و عُقوبت ها، در اَمان نخواهد بود.

مشکاة الأنوار، ص ۷۰، ح ۱۱۵.

حدیث۲۲۸۶

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثٌ لا یَضُرُّ مَعَهُنَّ شَیْ ءٌ: اَلدُّعاءُ عِنْدَ الکَرْبِ، وَ الْاِسْتِغْفارُ عِنْدَ الذَّنْبِ، وَ الشُّکْرُ عِنْدَ النِّعْمَةِ؛

سه کار است که با انجام دادن آنها، زیانی به انسان نمی رسد: دعا کردن در هنگام گرفتاری، آمرزش خواهی [از خدا] در هنگام مبتلا شدن به گناه، و شکرگزاری در هنگام بهره مندی از نعمت.

اصول کافی، ج ۲، ص ۹۵، ح ۷.

حدیث۲۲۸۷

امام صادق علیه السلام :

عَنْ عُمَر بْنِ یَزیدَ قالَ: قُلْتُ لِاَبی عَبْدِ اللّه علیه السلام: اِنّی سَاَ لْتُ اللّه َ عَزَّ وَ جَلَّ اَنْ یَرْزُقَنی مَالاً فَرَزَقَنی، وَ اِنّی سَاَ لْتُ اللّه َ اَنْ یَرْزُقَنی وَلَدا فَرَزَقَنی، وَ سَاَ لْتُهُ اَنْ یَرْزُقَنی دارا فَرَزَقَنی، وَ قَدْ خِفْتُ اَنْ یَکُونَ ذالِکَ اسْتِدْراجا! فَقالَ: اَما وَ اللّه مَعَ الْحَمْدِ فَلا؛

عمر بن یزید می گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: من از خدای ـ عزّ و جلّ ـ ثروت خواستم، به من عطا فرمود. فرزند خواستم، به من عطا فرمود. خانه خواستم، به من عطا فرمود؛ امّا می ترسم که این، استدراک باشد [؛ یعنی خداوند دارد اندک اندک، مرا به خودم وامی گذارد و سزاوار عذاب خویش می گردانَد]. امام فرمودند: بدان که به خدا قسم، اگر خدا را [به خاطر این نعمت ها] شُکر کنی، جای هیچ گونه نگرانی نیست.

سفینة البحار، ج ۶، ص ۲۷.

حدیث۲۲۸۸

امام صادق علیه السلام :

عَلَیکُم بِحَجِّ هذَا البَیْتِ فَأدمِنوهُ فَاِنَّ فی اِدْمانِکُمُ اَلحَجَّ دَفْعَ مَکارِهِ الدُّنْیا عَنکُم وَ اَهْوالِ یَوم القیامَةِ؛

شما را به حجّ خانه خدا، سفارش می کنم. هر زمان که توانستید، حج بگزارید؛ چرا که اهتمام شما به حج، گرفتاری های دنیا و هَراس های روز قیامت را از شما دور می کند.

أمالی طوسی، ص ۶۶۸، ح ۱۳۹۸.

حدیث۲۲۸۹

امام صادق علیه السلام :

لا یُقْطَعُ السّارِقُ فی عامِ سَنَةٍ ـ یَعنی فی عامِ مَجاعَةٍ؛

در سال قحطی و گرسنگی، دست دزد را نباید قطع کرد.

کافی، ج ۷، ص ۲۳۱، ح ۲.

حدیث۲۲۹۰

امام صادق علیه السلام :

... فَقالَ نُوحٌ: قَد اَجَّلْتُهُمْ ثَلاثَ مِئَةِ سَنَةٍ، فَلَمّا اَتی عَلَيْهِمْ تِسْعُ مِئَةِ سَنَةٍ وَ لَمْ يُؤْمِنوا هَمَّ اَنْ يَدْعُوَ عَلَيْهِمْ، فَاَنْزَلَ اللّهُ عَزَّ وَ جَلَّ: «اِنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ اِلّا مَنْ قَدْ آمَنَ فَلا تَبْتَئِسْ بِما كانوا يَفْعَلونَ» فَقالَ نُوحٌ: «رَبِّ لا تَذَرْ عَلَى الاَرْضِ مِنَ الكافِرينَ دَيّارا اِنَّكَ اِنْ تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا عِبادَكَ وَ لا يَلِدوا اِلّا فاجِرا كَفّارا»، فَاَمَرَهُ اللّهُ عَزَّ وَ جَلَّ اَنْ يَغْرِسَ النَّخْلَ، فَاَقْبَلَ يَغْرِسُ النَّخْلَ، فَكانَ قَوْمُهُ يَمُرّونَ بِهِ فَيَسْخَرونَ مِنْهُ وَ يَسْتَهْزِؤونَ بِهِ وَ يَقُولونَ: شَيْخٌ قَدْ اَتى لَهُ تِسْعُ مِئَةِ سَنَةٍ يَغْرِسُ النَّخْلَ! وَ كانُوا يَرْمونَهُ بِالْحِجارَةِ. فَلَمّا اَتى لِذلِكَ خَمْسونَ سَنَةً وَ بَلَغَ النَّخْلُ وَ اسْتَحْكَمَ اُمِرَ بِقَطْعِهِ، فَسَخِروا مِنْهُ وَ قالوا: بَلَغَ النَّخْلُ مَبْلَغَهُ قَطَعَهُ! اِنَّ هذَا الشَّيْخَ قَدْ خَرِفَ وَ بَلَغَ مِنْهُ الْكِبَرُ، وَ هُوَ قَوْلُهُ تَعالى: «وَ كُلَّما مَرَّ عَلَيْهِ مَلأٌ مِنْ قَوْمِهِ سَخِروا مِنْهُ قالَ اِنْ تَسْخَروا مِنّا فَاِنّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَما تَسْخَرونَ فَسَوْفَ تَعْلَمونَ». فَاَمَرَهُ اللّهُ اَنْ يَتَّخِذَ السَّفينَةَ، وَ اَمَرَ جَبْرَئيلَ اَنْ يَنْزِلُ عَلَيْهِ وَ يُعَلِّمَهُ كَيْفَ يَتَّخِذُها. فَقَدَّرَ طولَها فِى الاَرْضِ اَلْفا وَ مِئَتَى ذِراعٍ، وَ عَرْضَها ثَمانَ مِئَةِ ذِراعٍ، وَ طولَها فِى السَّماءِ ثَمانونَ ذِراعا، فَقالَ: يا رَبِّ، مَنْ يُعينُنى عَلَى اتِّخاذِها؟ فَاَوْحَى اللّهُ اِلَيْهِ: نادِ فى قَوْمِكَ: مَنْ اَعانَنى عَلَيْها وَ نَجَرَ مِنْها شَيْئا صارَ ما يَنْجُرُهُ ذَهَبا وَ فِضَّةً. فَنادى نوحٌ فيهِمْ بِذالِكَ، فَاَعانوه عَلَيْها وَ كانوا يَسْخَرونَ مِنْهُ وَ يَقولونَ: يَتَّخِذُ سَفينَةً فِى البَرِّ!؛

نوح گفت: «سیصد سال به قومم مهلت می دهم» امّا چون نُهصد سال بر آنان گذشت و ایمان نیاوردند، تصمیم گرفت که نفرینشان کند. خدای ـ عزّ و جلّ ـ به او وحی فرمود: «از قوم تو، هرگز کسی ایمان نمی آوَرد، مگر همان ها که پیش از این، ایمان آورده اند. پس از کار آنان اندوهگین مباش». نوح، عرض کرد: «پروردگارا! اَحَدی از کافران را بر روی زمین، باقی مگذار؛ چرا که اگر آنها را باقی گذاری، بندگانت را گمراه می کنند و جز تبهکار و ستمگر نمی زایند».

پس خدای ـ عزّ و جلّ ـ به نوح، فرمان داد که نخل بکارد. نوح علیه السلام به دستور خدا به کاشتن نخل پرداخت؛ ولی قومش بر او می گذشتند و مسخره اش می کردند و می گفتند: «پیرمردی که نُهصد سال عمر کرده، نخل می کارد!» و به او سنگ می زدند.

پس چون پنجاه سال گذشت و نخل ها رسیدند و محکم شدند، نوح علیه السلاممأمور شد که درختان نخل را قطع کند. قومش او را مسخره کردند و گفتند: «نخل ها به بار نشسته اند؛ امّا [این پیرمردْ] آنها را قطع می کند! این پیرمرد، خِرفت شده و پیری اش از حد، گذشته است». خداوند در این باره می فرماید: «و ثروتمندان قومش، هرگاه بر او می گذشتند، مسخره اش می کردند. نوح گفت: اگر ما را مسخره می کنید، بدانید که ما نیز، روزی، به همین گونه، شما را مسخره خواهیم کرد، و به زودی خواهید دانست».

پس از آن، خدا به نوح، فرمان داد که کشتی بسازد و به جبرئیل، فرمان داد که بر نوح، نازل گردد و چگونگی ساختن کشتی را به وی بیاموزد و معیّن نمود که درازای کشتی، هزار و دویست ذراع (ششصد متر) و پهنای آن، هشتصد ذراع (چهارصد متر) و ارتفاعش هشتاد ذراع (چهل متر) باشد.

نوح گفت: «پروردگارا! چه کسانی در این کار، یاری ام می کنند؟». خدا به او وحی فرمود: «در میان قوم خود، اعلام کن که هر کس در ساختن کشتی و نجّاری آن به من کمک کند، در برابر کارش، زر و سیم خواهد گرفت».

نوح، فرمان خداوند را به قوم خود، اعلام کرد و آنان یاری اش نمودند؛ ولی همچنان مسخره اش می کردند که در بیابان، کشتی می سازد!

بحار الأنوار، ج ۱۱، ص ۳۱۱، ح ۵.

حدیث۲۲۹۱

امام صادق علیه السلام :

اَلنّاسُ يَسْتَغْنونَ اِذا عُدِلَ بَينَهُمْ وَ تُنْزِلُ السَّماءُ رِزْقَها وَ تُخْرِجُ الاَرْضُ بَرَكَـتَها بِاِذْنِ اللّه ِ تَعالى؛

هنگامی که در میان مردم، عـدالت برقرار شود، بی نیاز می شونـد و به اذن خداونـد متعال، آسـمان، روزیِ خود را فرو می فرسـتد و زمین، برکاتش را بیرون می ریزد.

کافی، ج ۳، ص ۵۶۸، ح ۶.

حدیث۲۲۹۲

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةُ اَشْياءَ يَحْتاجُ النّاسُ طُرّا اِلَيها: اَلْاَمْنُ وَ الْعَدْلُ وَ الْخِصْبُ؛

سه چیز است که همه مردم به آنها نیاز دارند: امنیّت، عدالت و رفاه.

تحف العقول، ص ۳۲۰.

حدیث۲۲۹۳

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ الْمُؤْمِنَ وَلِيُّ اللّه ِ، يُعينُهُ وَ يَصْنَعُ لَهُ وَ لايَقولُ عَلَيهِ اِلاَّ الْحَقَّ وَ لايَخافُ غَيْرَهُ؛

مؤمن، دوست خداست، یاریش می رساند و برای او کار می کند و درباره او، جز حقّ نمی گوید و از غیر او نمی ترسد.

کافی، ج ۲، ص ۱۷۱، ح ۵.

حدیث۲۲۹۴

امام صادق علیه السلام :

كونوا دُعاةً لِلنّاسِ بِغَيْرِ اَ لْسِنَتِكُمْ، لِيَرَوا مِنْكُمُ الْوَرَعَ وَ الْاِجْتِهادَ وَ الصَّلاةَ وَ الْخَيْرَ، فَاِنَّ ذلِكَ داعيَةٌ؛

مردم را به غیر زبـان خود دعوت کنیـد، تا پرهیزکاری و کوشـش در عبادت و نماز و خوبی را از شـما ببیننـد؛ زیرا اینها خود دعوت کننده است.

کافی، ج ۲، ص ۷۸، ح ۱۴.

حدیث۲۲۹۵

امام صادق علیه السلام :

اَوْحَى اللّه ُ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ اِلى مُوسى عليه السلام: يا مُوسى! لاتَفْرَحْ بِكَثْرَةِ الْمالِ وَ لاتَدَعْ ذِكْرى عَلى كُلِّ حالٍ، فَاِنَّ كَثْرَةَ الْمالِ، تُنْسِـى الذُّنُوبَ وَ اِنَّ تَرْكَ ذِكْرى، يُقْسِى الْقُلُوبَ؛

خدای ـ عزّ و جلّ ـ به موسی علیه السلام وحی کرد: ای موسی! به زیادی ثروت، شاد مشو و در هیچ حالی مرا فراموش مکن؛ زیرا با زیادی ثروت، گناهان فراموش می شود و از یاد بردن من، قساوت قلب می آورد.

کافی، ج ۲، ص ۴۹۷، ح ۷.

حدیث۲۲۹۶

امام صادق علیه السلام :

اَلْمُفَوِّضُ اَمْرَهُ اِلَى اللّه ، فی راحَةِ الاَْبَدِ وَ الْعَيْشِ الدّائِمِ الرَّغَدِ، وَ الْمُفَوِّضُ حَقّا هُوَ الْعالى عَنْ كُلِّ هَمِّهِ دُونَ اللّه تَعالى؛

کسی که کارهای خود را به خدا بسپارد، همواره از آسایش و خیر و برکت در زندگی برخوردار است و واگذارنده حقیقی کارها به خدا، کسی است که تمام همّتش تنها به سوی خدا باشد.

مصباح الشريعة، ج ۱، ص ۱۷۵، ح ۸۳ .

حدیث۲۲۹۷

امام صادق علیه السلام :

رَحِمَ اللّهُ عَبْداً حَبَّبَنا اِلَى النّاسِ وَ لَمْ يُبَغِّضْنا اِلَيْهِم! اَما وَ اللّه لَو يَروونَ مَحاسِنَ كَلامِنا، لَكانوا بِهِ اَعَزَّ وَ مَا اسْتَطاعَ اَحَدٌ اَنْ يَتَعَلَّقَ عَلَيْهِمْ بِشَىْ ءٍ، وَلكِنَّ اَحَدَهُم يَسْمَعُ الْكَلِمَةَ فَيَحُطُّ اِلَيْهَا عَشْراً؛

رحمت خداوند بر آن کس که ما را نزد مردم، محبوب گردانَد و در نظر آنان، منفورمان نسازد. بدانید که به خدا سوگند، اگر راویان، سخنان زیبای ما را روایت می کردند، عزیزتر می شدند و هیچ کس نمی توانست به آنان ایرادی وارد سازد؛ ولی برخی از آنان، سخنی از ما می شنوند و ده تا بر آن می افزایند.

کافی، ج ۸، ص ۲۲۹، ح ۲۹۳.

حدیث۲۲۹۸

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ ـ تَبارَكَ وَ تَعالى ـ لَمْ يَخْلُقْ خَلْقَهُ عَبَثاً وَ لَمْ يَتْرُكْهُمْ سُدًى، بَلْ خَلَقَهُمْ لاِظْهارِ قُدْرَتِهِ وَ لِيُكَلِّفَهُمْ طاعَتَهُ، فَيَسْتَوْجِبُوا بِذلِكَ رِضْوانَهُ وَ ماخَلَقَهُمْ لِيَجْلِبَ مِنْهُمْ مَنْفَعَةً وَ لا لِيَدْفَعَ بِهِمْ مَضَرَّةً، بَلْ خَلَقَهُمْ لِيَنْفَعَهُمْ وَ يوصِلَهُمْ اِلى نَعيمِ الاَْبَدِ؛

خداوند ـ تبارک و تعالی ـ، آفریدگان خود را بیهوده نیافرید و آنان را به حال خود رها نکرد؛ بلکه آنها را آفرید تا قدرت خویش را نشان دهد و تکلیف عبادت (اطاعت) خود را به دوش آنها نهد تا با آن، سزاوار خشنودی او شوند. آنان را نیافرید تا از آنها سودی ببرد و یا زیانی را به وسیله آنها از خود، دور سازد. بلکه آفریدشان تا به آنها سود برساند و آنها را به نعمت جاودان (بهشت) برساند.

علل الشرایع، ص ۹.

حدیث۲۲۹۹

امام صادق علیه السلام :

قالَ اللّهُ تَبارَكَ وَ تَعالى: يا عِبادىَ الصِّدّيقينَ! تَنَعَّموا بِعبادَتى فِى الدُّنْيا، فَاِنَّكُمْ تَتَنَعَّمونَ بِها فِى الاْخِرَةِ؛

خدای تبارک و تعالی فرموده است: ای بندگان راستین من! در دنیا، از [نعمت] عبادت من، بهره بگیرید که در آخرت، به خاطر آن، به رفاه [و آسایش] خواهید رسید.

کافی، ج ۲، ص ۸۳، ح ۲.

حدیث۲۳۰۰

امام صادق علیه السلام :

فِی التَّوْراةِ مَکتوبٌ: یَابْنَ آدَمَ! تَفَرَّغْ لِعِبادَتی اَمْلأْ قَلْبَکَ خَوْفا، و اِلاّ تَفَرَّغْ لِعِبادَتی اَمْلأْ قَلْبَکَ شُغْلاً بِالدُّنْیا، ثُمَّ لا اَسُدُّ فاقَتَکَ وَ اَکِلُکَ اِلی طَلَبِها؛

در تورات نوشته شده است: ای فرزند آدم! دلت را برای عبادت من، فارغ (خلوت) گردان تا آن را از ترس خودم پر کنم، که اگر دلت را خلوت نکنی، آن را از سرگرمی های دنیا پر می کنم و آن گاه، مانع فقر تو نمی شوم و تو را در طلب دنیا رها می کنم.

قصص الأنبیاء، ص ۱۶۶، ح ۱۹۳.

حدیث۲۳۰۱

امام صادق علیه السلام :

یَعیشُ النّاسُ بِاِحْسانِهِمْ، اَکْثَرَ مِمّا یَعیشونَ بِاَعْمارِهِمْ، وَ یَموتون بِذُنوبِهِمْ، اَکْثَرَ مِمّا یَموتونَ بِآجالِهِمْ؛

مردم، بیشتر از آن که با عمر خود زندگی کنند، با احسان و نیکوکاری خود زندگی می کنند و بیشتر از آن که با اجل خود بمیرند، بر اثر گناهان خود می میرند.

دعوات الراوندی، ص ۲۹۱، ح ۳۳.

حدیث۲۳۰۲

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ الْقَلْبَ یَتَلَجْلَجُ فِی الْجَوْفِ یَطْلُبُ الْحَقَّ، فَاِذا اَصابَهُ اِطْمَاَنَّ وَ قَرَّ؛

همانا، دل در درون سینه، بی قرار است و به دنبال حقّ می گردد و چون به آن رسید، آرام و قرار می گیرد.

مشکاة الأنوار، ص ۴۴۵.

حدیث۲۳۰۳

امام صادق علیه السلام :

یَنْبَغی لِلْمُؤْمِنِ اَنْ یَکونَ فیهِ ثَمانی خِصالٍ: وَقوراً عِنْدَ الْهَزاهِزِ، صَبوراً عِنـدَ الْبَلاءِ، شَکوراً عِنْدَ الرَّخاءِ، قانِعا بِما رَزَقَهُ اللّه ُ، لایَظْلِمُ الْاَعْداءَ، وَ لایَتَحامَلُ لِلْاَصْدِقاءِ، بَدَنُهُ مِنْهُ فی تَعَبٍ وَ النّاسُ مِنْه فی راحَةٍ؛

سزاوار است مؤمن، هشت خصلت داشته باشد: در سختی ها باوقار، در گرفتاری صبور، در آسایش شاکر و به روزی خداوند قانع باشد، به دشمنان ستم نکند، از دوستان کینه و دشمنی به دل نگیرد، بدنش از او در رنج و مردم از او در آسایش باشند.

کافی، ج ۲، ص ۴۷، ح ۱.

حدیث۲۳۰۴

امام صادق علیه السلام :

فی تَفْسیرِ قَوْلِهِ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ «رَبَّنا آتِنا فِی الدُّنْیا حَسَنَةً وَ فِی الْآخِرَةِ حَسَنَةً»: رِضْوانُ اللّهِ وَ الْجَنَّةُ فِی الْآخِرَةِ وَ السَّعَةُ فِی الرِّزْقِ وَ الْمَعاشِ وَ حُسْنُ الْخُلْقِ فِی الدُّنْیا؛

در تفسیر آیه «پروردگارا! در دنیا و آخرت، به ما نیکی عطا فرما»: نیکی در آخرت، خشنودی خدا و بهشت است و در دنیا، وسعت

در روزی و (وسایل) زندگی و خوش اخلاقی است.

بحار الأنوار، ج ۷۱، ص ۳۸۳، ح ۱۸.

حدیث۲۳۰۵

امام صادق علیه السلام :

اَلنّاسُ اِذا صَلَحُوا، كَفُّوا عَنْ تَتَبُّعِ عُيوبِهِمْ؛

مردم، هنگامی که درستکار شوند، از عیب جوییِ یکدیگر دست می کِشند.

من لایحضره الفقیه، ج ۴، ص ۴۰۱، ح ۵۸۶۲.

حدیث۲۳۰۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ يَزْرَعْ خَيْرا، يَحْصِدْ غِبْطَةً وَ مَنْ يَزْرَعْ شَرّا، يَحْصِدْ نَدامَةً وَ لِكُلٍّ زارِعٍ، ما زَرَعَ؛

هر کس خوبی بکارد، خشنودی درو می کند و هر کس بدی بکارد، پشیمانی می چیند، هر کس هر چه بکارد، همان را دِرو می کند.

کافی، ج ۲، ص ۴۵۸، ح ۱۹.

حدیث۲۳۰۷

امام صادق علیه السلام :

ما نَهاهُ اللّه ُ عَنْ شَى ءٍ اِلاّ وَقَدْ عَلِمَ اَنَّهُ يُطيقُ تَرْكَهُ، وَ لا اَمَرَهُ بِشَى ءٍ اِلاّ وَقَدْ عَلِمَ اَنَّهُ يَسْتَطيعُ فِعْلَهُ؛ لِاَنَّهُ لَيْسَ مِنْ صِفَتِهِ الْجَورُ وَ الْعَبَثُ وَ الظُّلْمُ وَ تَكليفُ الْعِبادِ ما لا يُطيقونَ؛

خداوند، از چیزی نهی نکرد، جز این که می داند، بنده، توان ترک آن را دارد و به چیزی امر نکرد، جز این که می داند، بنده، توان انجام آن را دارد؛ زیرا جُور و سرگرمی و ستم و تکلیف کردن بندگان به آنچه توانش را ندارند، از صفات خداوند نیستند.

الإحتجاج، ج ۲، ص ۲۲۳.

حدیث۲۳۰۸

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثٌ مَنْ اَتَى اللّه َ بِواحِدَةٍ مِنْهُنَّ، اَوْجَبَ اللّه ُ لَهُ الْجَنَّةَ: اَلْاِنْفاقُ مِنْ اِقْتارٍ وَ الْبِشْرُ لِجَميعِ الْعالَمِ وَ الْاِنْصافُ مِنْ نَفْسِهِ؛

هر کس یکی از این کارها را به درگاه خدا ببرد، خداوند، بهشت را برای او واجب می گرداند: انفاق در تنگدستی، گشاده رویی با همگان و رفتار منصفانه.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۳، ح ۲.

حدیث۲۳۰۹

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اَحَبَّ اَنْ یَعْلَمَ اَ قُبِلَتْ صَلاتُهُ اَمْ لَمْ تُقْبَلْ، فَلْیَنْظُرْ هَلْ مَنَعَتْهُ صَلاتُهُ عَنِ الْفَحْشاءِ وَ الْمُنْكَرِ؟ فَبِقَدْرِ ما مَنَعَتْهُ قُبِلَتْ مِنْهُ؛

كسی كه دوست دارد بدانـد نمازش قبول شده یا نه؟ باید ببیند آیا نمازش او را از زشتی ها و ناپاكی ها، دور كرده است یا خیر؟ به همان اندازه كه دور كرده، قبول شده است.

بحار الأنوار، ج ۸۲، ص۱۹۸.

حدیث۲۳۱۰

امام صادق علیه السلام :

صَلاةُ اللَّیْلِ، تُحَسِّنُ الْوَجْهَ وَ تُحَسِّنُ الْخُلْقَ وَ تُطَیِّبُ الرّیحَ وَ تَدُرُّ الرِّزْقَ وَ تَقْضِی الدَّیْنَ وَ تَذْهَبُ بِالْهَمِّ وَ تَجْلُو الْبَصَرَ؛

نماز شب، انسان را خوش سیما، خوش اخلاق و خوش بو و روزی را زیاد می كند؛ [و زمینه]پرداخت بدهی را فراهم می نماید؛ غم و اندوه را از بین می برد و چشم را نورانی می كند.

ثواب الأعمال، ص ۴۲.

حدیث۲۳۱۱

امام صادق علیه السلام :

لا یُصْلِحُ الْمَرْءَ الْمُسْلِمَ اِلاّ ثَلاثَةٌ: اَلتَّـفَقُّهُ فِی الدّینِ وَ الصَّبْرُ عَلَی النّائِبَةِ وَ حُسْنُ التَّقْدیرِ فِی الْمَعیشَةِ؛

مسلمان را جز سه چیز، اصلاح نمی كند: فهم عمیق دین، صبر بر گرفتاری و تدبیر خوب در زندگی.

كافی، ج ۵، ص ۸۷.

حدیث۲۳۱۲

امام صادق علیه السلام :

صَلاةٌ مُتَطَیِّبٍ، اَفْضَلُ مِنْ سَبعینَ صَلاةً بِغَیْرِ طیبٍ؛

یک نماز با بوی خوش (عطر)، بهتر از هفتاد نماز بدون بوی خوش است.

كافی، ج ۶، ص ۵۱۱، ح ۷.

حدیث۲۳۱۳

امام صادق علیه السلام :

اذا قامَ الْعَبْدُ فِی الصَّلاةِ مَخَفَّفَ صَلاتَهُ، قالَ اللّه ُ تَبارَكَ وَ تَعالی لِمَلائِكَتِهِ: اَ ما تَرَوْنَ اِلی عَبْدی كَاَنَّهُ یَری اَنَّ قَضاءَ حَوائِجِهِ بِیَدِ غَیْری؟ اَ ما یَعْلَمُ اَنَّ قَضاءَ حَوائِجِهِ بِیَدی؟

هر گاه بنـده ای به نماز بایستد و آن را سبُک به جا آورد، خداونـد به فرشـتگانش می گوید: به بنده ام نمی نگرید؟ گویا برآوردن حاجت هایش را به دست كسی جز من می داند؟ آیا او نمی داند تأمین نیازهایش به دست من است؟

كافی، ج ۳، ص ۲۶۹، ح ۱۰.

حدیث۲۳۱۴

امام صادق علیه السلام :

لَیْسَ مِنّا وَ لا کَرامَةَ مَنْ کانَ فی مِصْرٍ فیهِ مِائَةُ اَ لْفٍ اَوْ یَزیدونَ وَ کانَ فی ذلِکَ الْمِصْرِ اَحَدٌ اَوْرَعُ مِنْهُ؛

از ما نیست و کرامتی هم ندارد کسی که در شهر صد هزار نفری یا بیشتر باشد و در آن شهر کسی پرهیزکارتر از او وجود داشته باشد.

کافی، ج ۲، ص ۷۸.

حدیث۲۳۱۵

امام صادق علیه السلام :

اِذا اَرادَ اللّه ُ بِعَبْدٍ خَیْرا نَکَتَ فی قَلْبِهِ نُکْتَةً بَیْضاءَ، فَجالَ الْقَلْبُ یَطْلُبُ الْحَقَّ ثُمَّ هُوَ اِلی اَمْرِکُمْ اَسْرَعُ مِنَ الطَّیْرِ اِلی وَکْرِهِ؛

چون خدا، خیر بنده ای را بخواهد، نقطه سفیدی در دلش می نهد تا دلش در پی حق برآید؛ در نتیجه، او به پذیرش عقیده شما (شیعه)، سریع تر از پرنده به سوی آشیانه اش است.

بحار الأنوار، ج ۵، ص ۲۰۴، ح ۳۳.

حدیث۲۳۱۶

امام صادق علیه السلام :

دِعامَةُ الْاِنْسانِ الْعَقْلُ وَ الْعَقْلُ مِنْهُ الْفِطْنَةُ وَ الْفَهْمُ وَ الْحِفْظُ وَ الْعِلْمُ. وَ بِالْعَقْلِ یَکْمُلُ وَ هُوَ دَلیلُهُ وَ مُبْصِرُهُ وَ مِفْتاحُ اَمْرِهِ، فَاِذا کانَ تَاْییدُ عَقْلِهِ مِنَ النّورِ کانَ عالِما حافِظا ذاکِرا فَطِنا فَهِما، فَعَلِمَ بِذلِکَ کَیْفَ وَ لِمَ وَ حَیْثُ وَ عَرَفَ مَنْ نَصَحَهُ وَ مَنْ غَشَّهُ، فَاِذا عَرَفَ ذلِکَ عَرَفَ مَجْراهُ وَ مَوْصولَهُ وَ مَفْصولَهُ وَ اَخْلَصَ الْوَحْدانِیَّةَ لِلّهِ وَ الاِْقْرارَ بِالطّاعَةِ، فَاِذا فَعَلَ ذلِکَ کانَ مُسْتَدْرِکا لِما فاتَ وَ وارِدا عَلی ما هُوَ آتٍ، یَعْرِفُ ما هُوَ فیهِ وَ لاَِیِّ شَیْ ءٍ هُوَ هاهُنا و مِنْ اَیْنَ یَاْتیهِ و اِلی ما هُوَ صائِرٌ وَ ذلِکَ کُلُّهُ مِنْ تَاْییدِ الْعَقْلِ؛

ستون انسانیت، عقل است و از عقل، زیرکی، فهم، حفظ و دانش بر می خیزد. با عقل، انسان به کمال می رسد. عقل، راهنمای انسان، بیناکننده و کلید کارهای اوست. هر گاه عقل با نور یاری شود، دانا، حافظ، تیزهوش و فهیم می شود و بدین وسیله (پاسخ)، چگونه، چرا و کجا را می فهمد و خیرخواه و دغلکار را می شناسد و هرگاه این را دانست، مسیر حرکت و خویش و بیگانه را می شناسد و در توحید و طاعت خداوند اخلاص می ورزد و چون چنین کرد، آنچه از دست رفته جبران می کند و بر آنچه در آینده می آید چنان وارد می شود که می داند در کجای آن است و برای چه منظوری در آنجاست. از کجا آمده و به کجا می رود. و این همه از پرتو تأیید عقل است.

کافی، ج ۱، ص ۲۵، ح ۲۳.

حدیث۲۳۱۷

امام صادق علیه السلام :

فی قَولِهِ تَعالی: «اِنَّ السَّمْعَ وَ الْبَصَرَ وَ الْفُؤادَ کُلُّ اُولئِکَ کانَ عَنْهُ مَسْؤُولاً»: یُسْاَلُ السَّمْعُ عَمّا سَمِعَ، وَ الْبَصَرُ عَمّا نَظَرَ اِلَیْهِ، وَ الْفُؤادُ عَمّا عَقَدَ عَلَیْهِ؛

درباره آیه «زیرا که گوش و چشم و دل، همه مسئولند»، فرمودند: از گوش، درباره آنچه شنیده است، از چشم، درباره آنچه بدان نگریسته و از دل، درباره باورها و دل بستگی هایش بازخواست می شود.

مشکاهٔ الأنوار، ص ۲۵۵.

حدیث۲۳۱۸

امام صادق علیه السلام :

مَنْ تَعَلَّمَ الْعِلْمَ وَ عَمِلَ بِهِ وَ عَلَّمَ لِلّهِ، دُعِیَ فی مَلَکُوتِ السَّماواتِ عَظیما، فَقیلَ: تَعَلَّمَ لِلّهِ، وَ عَمِلَ لِلّهِ، وَ عَلَّمَ لِلّهِ؛

هر کس برای خدا دانش بیاموزد و به آن عمل کند و به دیگران آموزش دهد، در ملکوت آسمان ها، به بزرگی یاد شود و گویند: برای خدا آموخت و برای خدا عمل کرد و برای خدا آموزش داد.

کافی، ج ۱، ص ۳۵، ح ۶.

حدیث۲۳۱۹

امام صادق علیه السلام :

قالَ رَسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آله: اَ لْمُعْتَبِرُ فِی الدُّنْیا عَیْشُهُ فیها کَعَیْشِ النّائِم یَراها و لا یَمَسُّها، وَ هُوَ یُزیلُ عَنْ قَلْبِهِ وَ نَفْسِهِ ـ بِاسْتِقْباحِهِ مُعامَلَهَٔ الْمَغْرورینَ بِها ـ ما یورِثُهُ الْحِسابَ وَ الْعِقابَ؛

رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: آنها که از دنیا عبرت گرفته اند، زندگی شان در آن، همانند کسی است که دنیا را در خواب می بیند ولی آن را لمس نمی کند. او با زشت دیدن رفتار فریب خوردگان دنیا، محبّت آنچه را که حساب و کیفر دارد، از دل و جان خود می زداید.

مصباح الشریعه، ص ۲۰۴.

حدیث۲۳۲۰

امام صادق علیه السلام :

اِتَّقُوا اللّهَ وَ عَلَیْکُمْ بِاَداءِ الْاَمانَهِٔ اِلی مَنِ ائْتَمَنَکُمْ، فَلَوْ اَنَّ قاتِلَ اَمیرِ الْمُؤْمِنینَ علیه السلامائْتَمَنَنی عَلی اَمانَهٍٔ لَاَدَّیْتُها اِلَیْهِ؛

تقوای الهی پیشه کنید و امانت را به کسی که شما را امین دانسته است، باز گردانید؛ زیرا حتّی اگر قاتل امیر المؤمنین علیه السلامامانتی را به من بسپرد، هر آینه آن را به او برمی گردانم.

امالی صدوق، ص ۳۱۸.

حدیث۲۳۲۱

امام صادق علیه السلام :

خَیْرُ النّاسِ قُضاهُٔ الْحَقِّ؛

بهترین مردم، کسانی هستند که به حقّ، قضاوت کنند.

بحار الأنوار، ج ۱۰۴، ص ۲۶۶، ح ۲۰.

حدیث۲۳۲۲

امام صادق علیه السلام :

فی قَوْلِهِ «فَاَ لْهَمَها فُجورَها وَ تَقْواها»، اَیْ: عَرَّفَها وَ اَ لْهَمَها، ثُمَّ خَیَّرَهَا فَاخْتارَتْ؛

دربـاره آیه «شـر و خیر را به انسـان الهـام کرد)، یعنی انسان را آگاه کرد و به او الهام نمود و آنگاه به او اختیار انتخاب داد و او خود انتخاب می کند.

تفسیر القمی، ج ۲، ص ۴۲۴.

حدیث۲۳۲۳

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ لَمْ یَبْعَثْ نَبیّا اِلاّ بِصِدْقِ الْحَدیثِ وَ اَداءِ الْاَمانَهِْ اِلَی الْبَرِّ وَ الْفاجِرِ؛

خدای ـ عزّ و جلّ ـ هیچ پیامبری را نفرستاد، مگر با راستگویی و برگرداندن امانت، به نیکوکار و یا بدکار.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۴، ح ۱.

حدیث۲۳۲۴

امام صادق علیه السلام :

سُئِلَ الْإمامُ الصّادِقُ علیه السـلام عَنْ قَولِ اللّهِ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ : «اِتَّقُوا اللّه َ حَقَّ تُقاتِهِ». قال: یُطاعُ فَلایُعْصـی، وَ یُـذْکَرُ فَلایُنْسی، وَ یُشْـکَرُ فَلایُکْفَرُ؛

از امام صادق علیه السـلام درباره آیه «تقوای الهی پیشه کنید چنان که حق اوست»، پرسـیده شد. فرمودند: از خداوند، اطاعت شود و نافرمانی نشود، یاد شود و فراموش نشود و شکرگزاری گردد و کفران نگردد.

معانی الأخبار، ص ۲۴۰.

حدیث۲۳۲۵

امام صادق علیه السلام :

اِتَّقِ اللّهَ حَیْثُ کُنْتَ فَاِنَّکَ لاتَسْتَوْحِشُ؛

در هر حال که هستی، تقوای الهی پیشه کن تا هرگز احساس هراس و وحشت نکنی.

تفسیر علی بن ابراهیم، ج ۲، ص ۱۴۷.

حدیث۲۳۲۶

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ فیما اَوحَی اللّهُ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ اِلی موسَی بنِ عِمرانَ علیه السلام: یا موسَی بنَ عِمرانَ! ماخَلَقْتُ خَلْقا اَحَبَّ اِلَیَّ مِنْ عَبْدِیَ الْمُؤْمِنِ، فَاِنّی اِنَّما اَبْتَلیهِ لِما هُوَ خَیرٌ لَهُ، وَ اُعافیهِ لِما هُوَ خَیرٌ لَهُ، وَ اَزْوی عَنْهُ ما هُوَ شَـرٌّ لَهُ لِمَا هُوَ خَیرٌ لَهُ، وَ اَ نَا اَعْلَمُ بِما یَصْلُحُ عَلَیهِ عَبْدی، فَلْیَصْبِرْ عَلی بَلائی، وَ لْیَشْکُرْ نَعْمَائی، وَ لْیَرْضَ بِقَضائی، اَکْتُبْهُ فِی الصِّدّیقینَ عِندی اِذا عَمِلَ بِرِضائی وَ اَطاعَ اَمْری؛

از وحی های خدا به موسی بن عمران علیه السلام بود که: ای موسی بن عمران! آفریده ای را نیافریده ام که نزد من محبوب تر از بنده مؤمنم باشد. بنا بر این، او را گرفتار می کنم، در جایی که برایش بهتر است و به او آسایش می بخشم، در جایی که برایش بهتر است و از او آنچه را که برایش بد است می گیرم و از آن محرومش می کنم؛ زیرا برایش بهتر است. و من بهتر می دانم که چه چیز به صلاح بنده من است. پس باید که بر بلای من صبور و از نعمت هایم سپاسگزار و بر خواست من خشنود باشد، که او را در شمار بندگان راستین خود خواهم نوشت، اگر به رضای من عمل کند و دستورم را فرمان برد.

کافی، ج ۲، ص ۶۲، ح ۷.

حدیث۲۳۲۷

امام صادق علیه السلام :

فیما سَاَ لَهُ الزِّنْدیقُ: فَلِاَیِّ عِلَّةٍ خَلَقَ الْخَلْقَ وَ هُوَ غَیْرُ مُحْتاجٍ اِلَیْهِم وَ لا مُضْطَرٍّ اِلی خَلْقِهِم وَ لایَلیقُ بِهِ التَّعَبُّثُ بِنا؟ ـ خَلَقَهُمْ لِاِظْهارِ حِکْمَتِهِ وَ اِنْفاذِ عِلْمِهِ وَ اِمْضاءِ تَدْبیرِهِ؛

در پاسخ سؤال زندیقی که از ایشان پرسید: چرا خداوند، خلایق را آفرید با آن که به آنها نیاز ندارد و ناچار نبوده آنها را بیافریند و شایسته او هم نیست که ما را به بازیچه آفریده باشد؟ امام صادق علیه السلامفرمودند: آنها را آفرید تا حکمتش را آشکار و علمش را عملی کند و تدبیرش را به انجام رساند.

احتجاج، ج ۲، ص ۲۱۷.

حدیث۲۳۲۸

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ تَبارَکَ وَ تَعالی، لَمْ یَخْلُقْ خَلْقَهُ عَبَثاً وَ لَمْ یَتْرُکْهُمْ سُدیً، بَلْ خَلَقَهُمْ لِاِظْهارِ قُدْرَتِهِ وَ لِیُکَلِّفَهُمْ طاعَتَهُ... لِیَنْفَعَهُمْ وَ یوصِلَهُمْ اِلی نَعیمِ الْأَبَدِ؛

خداوند، بندگانش را بیهوده نیافریده و پوچ رها نکرده، بلکه آنان را برای آشکار کردن قدرت خود و موظّف کردنشان به طاعت خود، آفریده است ... تا آنان را نفع بخشد و به نعمت (بهشت) جاویدان برساند.

تفسیر نور الثقلین، ج ۳، ص ۵۶۶، ح ۱۶۶.

حدیث۲۳۲۹

امام صادق علیه السلام :

یَقولُ اللّهُ تَعالی: «وَ نَبْلوکُمْ بِالشَّرِّ وَ الْخَیْرِ فِتْنَةً...»، فَالخَیْرُ الصِّحَّةُ وَ الْغِنی، وَ الشَّرُّ الْمَرَضُ وَ الْفَقْرُ ابْتِلاءً وَ اِخْتِباراً؛

خدای متعال می فرماید: «و شما را با بدی ها و خوبی ها آزمایش می کنیم». خوبی، همان سلامتی و بی نیازی و بدی، همان بیماری و فقر است که این هر دو، برای آزمایش و امتحان است.

بحار الأنوار، ج ۸۱، ص ۲۰۹، ح ۲۵.

حدیث۲۳۳۰

امام صادق علیه السلام :

ما مِنْ قَبْضٍ وَ لا بَسْطٍ اِلّا وَ لِلّهِ فیهِ الْمَنُّ و الْاِبْتِلاءُ؛
هیچ تنگنا و گشایشی نیست، مگر این که خداوند در آن، نعمت و آزمایشی برای انسان قرار داده است.
التوحید، ص ۳۵۴، ح ۱.

حدیث۲۳۳۱

امام صادق علیه السلام :
مَنِ اسْتَخارَ اللّهَ راضِیا بِما صَنَعَ اللّهُ لَهُ خارَ اللّهُ لَهُ حَتْما؛
هر کس از خدا خیر بخواهد و به آنچه خدا خواسته راضی باشد، خداوند حتما برای او خیر خواهد خواست.
کافی، ج ۸، ص ۲۴۱، ح ۳۳۰.

حدیث۲۳۳۲

امام صادق علیه السلام :
مَنْ شَتَمَکَ فَقُلْ لَهُ: اِنْ کُنْتَ صادِقا فیما تَقولُ فَاَسْاَلُ اللّهَ اَنْ یَغْفِرَ لی، وَ اِنْ کُنْتَ کاذِبا فیما تَقولُ فَاللّهَ اَسْاَلُ اَنْ یَغْفِرَ لَکَ. وَ مَنْ وَعَدَکَ بِالْخَنی فَعِدْهُ بِالنَّصیحَةِ وَ الرِّعاءِ؛
اگر کسی به تو ناسزا گفت، به او بگو: اگر راست می گویی، از خدا می خواهم که مرا بیامرزد و اگر دروغ می گویی، از خدا می خواهم که تو را بیامرزد. و اگر کسی تهدیدت کرد، تو، او را به خیرخواهی و مراقبت وعده ده.
بحار الأنوار، ج ۱، ص ۲۴۴، ح ۱۷.

حدیث۲۳۳۳

امام صادق علیه السلام :
کَمالُ الْاَدَبِ وَ الْمُروءَةِ سَبْعُ خِصالٍ: اَ لْعَقلُ وَ الْحِلْمُ، وَ الصَّبْرُ وَ الرِّفْقُ وَ الصَّمْتُ وَ حُسْنُ الْخُلْقِ وَ الْمُداراةُ؛
کمال ادب و مروّت، در هفت چیز است: عقل، بردباری، صبر، ملایمت، سکوت، خوش اخلاقی و مدارا.
معدن الجواهر، ص ۵۹.

حدیث۲۳۳۴

امام صادق علیه السلام :
اِنَّ لِلْمُؤْمِنِ عَلی الْمُؤْمِنِ سَبْعَةَ حُقوقٍ، فَاَوْجَبُها اَنْ یَقولَ الرَّجُلُ حَقّا وَ اِنْ کانَ عَلی نَفْسِهِ اَوْ عَلی والِدَیْهِ، فَلایَمیلَ لَهُمْ عَنِ الْحَقِّ؛
مؤمن را بر مؤمن، هفت حقّ است؛ واجب ترین آنها این است که آدمی تنها حقّ را بگوید، هر چند بر ضد خود یا پدر و مادرش باشد و به خاطر آنها از حقّ، منحرف نشود.
بحار الأنوار ، ج ۷۴، ص ۲۲۳، ح ۸.

حدیث۲۳۳۵

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثٌ مَنْ اَ تَی اللّهَ بِواحِدَةٍ مِنْهُنَّ، اَوْجَبَ اللّهُ لَهُ الْجَنَّةَ: اَلاِْنْفاقُ مِنْ اِقتارٍ، وَ الْبِشْرُ لِجَميعِ الْعالَمِ، وَ الاِْنْصافُ مِنْ نَفْسِهِ؛

هر کس یکی از این کارها را به درگاه خدا ببرد، خداوند، بهشت را برای او واجب می گرداند: انفاق در تنگدستی، گشاده رویی با همگان و رفتار منصفانه.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۳، ح ۲.

حدیث۲۳۳۶

امام صادق علیه السلام :

صِلْ مَنْ قَطَعَکَ وَ اَعْطِ مَنْ حَرَمَکَ وَ اَحْسِنْ اِلی مَنْ اَساءَ اِلَیْکَ وَ سَلِّمْ عَلی مَنْ سَبَّکَ وَ اَ نْصِفْ مَنْ خاصَمَکَ وَ اعْفُ عَمَّنْ ظَلَمَکَ؛

با کسی که با تو قطع رابطه کرد، رابطه برقرار کن. به کسی که از تو دریغ داشت، ببخش. به کسی که به تو بدی کرد، نیکی کن. بر کسی که تو را ناسزا گفت، سلام کن. با دشمنت، منصفانه رفتار کن و کسی را که بر تو ستم نمود، عفو کن.

تحف العقول، ص ۳۰۵.

حدیث۲۳۳۷

امام صادق علیه السلام :

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فِی السِّرِّ فَلْيَعْمَلْ حَسَنَةً فِی السِّرِّ وَ مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فِی الْعَلانيَةِ فَلْيَعْمَلْ حَسَنَةً فِی الْعَلانيَةِ؛

هر کس که پنهانی، عمل بـدی مرتکب شـد، بایـد پنهانی، کار خوبی انجام دهد و هر کس که آشکارا، عمل بدی مرتکب گردید، باید آشکارا، کار خوبی انجام دهد.

معانی الأخبار، ص ۲۳۷، ح ۱.

حدیث۲۳۳۸

امام صادق علیه السلام :

فی قوله تعالی: «اِلاّ مَنْ اَتَی اللّهَ بِقَلْبٍ سَليم»قالَ: هُوَ الْقَلْبُ الَّذی سَلِمَ مِنْ حُبِّ الدُّنْيا؛

امـام صـادق علیه السـلام دربـاره آیه «مگر کسـی که با دلی پاک به پیشـگاه خـدا آیـد» فرمودنـد: قلب سالم، قلبی است که [بیماری]دنیادوستی در آن نباشد.

تفسیر نور الثقلین، ج ۴، ص ۵۸، ح ۵۰.

حدیث۲۳۳۹

امام صادق علیه السلام :

فی قَولِهِ تَعالی: «اِلاّ مَنْ اَتَی اللّهَ بِقَلْبٍ سَليمٍ»قالَ: اَلْقَلْبُ السَّليمُ الَّذی يَلْقی رَبَّهُ وَ لَيْسَ فيهِ اَحَدٌ سِواهُ، وَ کُلُّ قَلْبٍ فيهِ شِرْکٌ اَوْ شَکٌّ فَهُوَ ساقِطٌ؛

امام صادق علیه السلام درباره آیه «مگر کسی که با دلی پاک به پیشگاه خدا آید» فرمودند: دل سالم، دلی است که پروردگارش را در حالی دیدار کند که هیچ کس جز او در آن نباشد و هر دلی که در آ ن، شرک یا تردید باشد، سقوط کرده است.

کافی، ج ۲، ص ۱۶، ح ۵.

حدیث۲۳۴۰

امام صادق علیه السلام :

صاحِبُ النِّیَّةِ الصّادِقَةِ صاحِبُ الْقَلْبِ السَّلیم لاَنَّ سَلامَةَ الْقَلْبِ مِنْ هَواجِسِ الْمَحْذوراتِ بِتَخْلیصِ النِّیَّةِ لِلّهِ فِی الاُْمُورِ کُلِّها، قالَ اللّهُ تَعالی: «یَوْمَ لایَنْفَعُ مالٌ وَ لا بَنونَ اِلاّ مَنْ اَتَی اللّه َ بِقَلْبٍ سَلیم»؛

کسی که نیّت درست داشته باشد، دل سالم و پاک دارد؛ زیرا سالم داشتن دل از وسوسه های شیطانی، به سبب خالص گردانیدن نیّت در همه کارها برای خداوند است. خداوند تعالی می فرماید: «روزی که مال و فرزندان سودی نمی دهند، مگر کسی که با دلی پاک به پیشگاه خدا آید».

بحار الأنوار، ج ۷۰، ص ۲۱۰، ح ۳۲.

حدیث۲۳۴۱

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ اَدَّبَ نَبیَّهُ عَلی مَحَبَّتِهِ فَقالَ: «وَ اِنَّکَ لَعَلی خُلُقٍ عَظِیمٍ»، ثُمَّ فَوَّضَ اِلَیهِ فَقالَ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ : «و ما آتاکُمُ الرَّسولُ فَخُذُوهُ و ما نَهاکُمْ عَنْهُ فَانْتَهوا»؛

خدای ـ عزّ و جلّ ـ پیامبرش را در سایه مهر و محبّت خویش پروراند و آن گاه فرمود: «تو، حقیقتا دارای اخلاقی بزرگوارانه هستی». [آن گاه کار دین و امّت را] به او واگذار کرد و فرمود: «هر چه را پیامبر برای شما آورد، بگیرید و از هر چه نهیتان کرد، خودداری کنید».

کافی، ج ۱، ص ۲۶۵، ح ۱.

حدیث۲۳۴۲

امام صادق علیه السلام :

اذا اَرادَ اَحَدُکُمْ اَنْ یُسْتَجابَ لَهُ فَلْیُطَیِّبْ کَسْبَهُ وَ لْیَخْرُجْ مِنْ مَظالِمِ النّاسِ، وَ اِنَّ اللّه َ لایَرْفَعُ اِلَیْهِ دُعاءُ عَبْدٍ وَ فی بَطْنِهِ حَرامٌ اَوْ عِنْدَهُ مَظْلَمَةٌ لِاَحَدٍ مِنْ خَلْقِهِ؛

هر کس بخواهد دعایش مستجاب شود، باید کسب خود را حلال کند و حقّ مردم را بپردازد. دعای هیچ بنده ای که مال حرام در شکمش باشد یا حق کسی بر گردنش باشد، به درگاه خدا بالا نمی رود.

بحار الأنوار، ج ۹۳، ص ۳۲۱، ح ۳۱.

حدیث۲۳۴۳

امام صادق علیه السلام :

عَلَیْکُمْ بِالدُّعاءِ، فَاِنَّکُمْ لاتَقَرَّبونَ اِلَی اللّه بِمِثْلِهِ، وَ لاتَتْرُکوا صَغیرَةً لِصِغَرِها اَنْ تَدْعُوا بِها، اِنَّ صاحِبَ الصِّغارِ هُوَ صاحِبُ الْکِبارِ؛

شما را سفارش می کنم به دعا کردن؛ زیرا با هیچ چیز به مانند دعا به خدا نزدیک نمی شوید. و دعا کردن برای هیچ امر کوچکی را، به خاطر کوچک بودنش رها نکنید؛ زیرا حاجت های کوچک نیز به دست همان کسی است که حاجت های بزرگ به دست اوست.

کافی،ج ۲، ص ۴۶۷، ح ۶.

حدیث۲۳۴۴

امام صادق علیه السلام :

اِنْ اَرَدْتَ اَنْ یُخْتَمَ بِخَیْرٍ عَمَلُکَ حَتّی تُقْبَضَ وَ اَ نْتَ فی اَفْضَلِ الاَْعْمالِ، فَعَظِّمْ لِلّهِ حَقَّهُ اَنْ لاتَبْذُلَ نَعْماءَهُ فی مَعاصیهِ؛

اگر می خواهی عملت ختم به خیر شود و وقتی می میری با بهترین اعمال بمیری، حقّ و حُرمت خـدای را پاس بدار به این که نعمت های او را در نافرمانی اش به کار نبری.

عیون اخبار الرضا۷، ج ۲، ص ۴، ح ۸.

حدیث۲۳۴۵

امام صادق علیه السلام :

اَدْنَی الشُّکْرِ رُؤْیَةُ النِّعْمَةِ مِنَ اللّه ِ مِنْ غَیْرِ عِلَّةٍ یَتَعَلَّقُ الْقَلْبُ بِها دُونَ اللّه ِ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ وَ الرِّضا بِما اُعْطیَ وَ اَلاّ تَعْصیَهُ بِنِعْمَتِهِ و تُخالِفَهُ بِشَیْ ءٍ مِنْ اَمْرِهِ وَ نَهْیِهِ بِسَبَبِ نِعْمَتِهِ؛

کم ترین سپاسگزاری، این است که انسـان، نعمت را (مسـتقیما) از خـدا بدانـد و جز او علّتی برای آن ندانـد و نیز به آنچه خـداوند عطایش کرده، خرسند باشد و با نعمت او مرتکب گناه وی نشود و نعمت خدا را وسیله مخالفت با امر و نهی او قرار ندهد.

مصباح الشریعهٔ، ص ۲۴.

حدیث۲۳۴۶

امام صادق علیه السلام :

ما اَ نْعَمَ اللّه ُ عَلی عَبْدٍ مِنْ نِعْمَةٍ فَعَرَفَها بِقَلْبِهِ وَ حَمِدَ اللّه َ ظاهِرا بِلِسانِهِ فَتَمَّ کَلامُهُ حَتّی یُؤْمَرَ لَهُ بِالْمَزیدِ؛

چون خداونـد به بنـده ای نعمت بدهـد و او آن را قلبـا قـدر بشـناسد و به زبان سـپاس بگویـد، هنوز سـخنش به پایان نرسـیده، فرمان افزایش نعمت برای وی صادر می شود.

کافی، ج ۲، ص ۹۵، ح ۹.

حدیث۲۳۴۷

امام صادق علیه السلام :

اَوْحَی اللّه ُ تَعالی اِلی موسی علیه السـلام: یا موسی! اُشْـکُرْنی حَقَّ شُـکْری. فَقالَ: یا رَبِّ! وَ کَـیْفَ اَشْکُرُکَ حَقَّ شُکْرِکَ، وَ لَیْسَ مِنْ شُکْرٍ اَشْکُرُکَ بِهِ اِلاّ و اَ نْتَ اَ نْعَمْتَ بِهِ عَلَیَّ؟! فَقالَ: یا موسی! اَلْآنَ شَکَرْتَنی حینَ عَلِمْتَ اَنَّ ذلِکَ مِنّی؛

خدای تعالی به موسـی علیه السلام وحی فرمود که: ای موسی! مرا چنان که باید شکر کن. موسی عرض کرد: پروردگارا! چگونه تو را چنان که باید شـکر گویم حال آن که هر شـکری که تو را می گویم خود نعمتی است که تو به من ارزانی داشـته ای؟ فرمود: ای موسی! حال که دانستی توفیق آن شکر را هم من به تو داده ام، شکر مرا ادا کرده ای.

کافی، ج ۲، ص ۹۹، ح ۲۷.

حدیث۲۳۴۸

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ اَ نْعَمَ عَلی قَوْمٍ بِالْمَواهِبِ فَلَمْ یَشْکُروا فَصارَتْ عَلَیْهِمْ وَبالاً، وَ ابْتَلی قَوْما بِالْمَصائِبِ فَصَبَروا فَصارَتْ عَلَیْهِمْنِعْمَةً؛

خداونـد ـ عزّ و جلّ ـ به مردمی نعمت داد؛ امـا آنـان شـکرش را به جـای نیاوردنـد. در نتیجه، آن نعمت ها به زیان آنان تمام شـد و [برعکس،] مردمی را به مصیبت ها گرفتار کرد؛ ولی آنان صبر کردند، در نتیجه، آن مصیبت ها برای آنان به نعمت مبدّل گشت.

تهذیب الأحکام، ج ۶، ص ۳۷۷،ح ۲۲۲.

حدیث۲۳۴۹

امام صادق علیه السلام :

مَنْ عَرَفَ اللّهَ خَافَ اللّهَ، وَ مَنْ خافَ اللّهَ سَخَتْ نَفْسُهُ عَنِ الدُّنْیا؛

هر کس خدا را شناخت، از خدا ترسید و هر کس از خدا ترسید، دل از دنیا کَند.

کافی، ج ۲، ص ۶۸، ح۴.

حدیث۲۳۵۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ ذَهَبَ یَری اَنَّ لَهُ عَلَی الْآخَرِ فَضْلاً فَهُوَ مِنَ الْمُسْتَکْبِرینَ (قالَ حَفْصُ بْنُ غیاثٍ): فَقُلْتُ لَهُ اِنَّما یَری اَنَّ لَهُ عَلَیْهِ فَضْلاً بِالْعافیَةِ اذا رَآهُ مُرْتَکِبا لِلْمَعاصی. فَقالَ: هَیهاتَ هَیهاتَ! فَلَعَلَّهُ اَنْ یَکونَ قَدْ غُفِرَ لَهُ ما اَتی وَ اَ نْتَ مَوْقوفٌ مُحاسَبٌ اَما تَلَوْتَ قِصَّةَ سَحَرَةِ موسی علیه السلام؛

هر کس خودش را بهتر از دیگران بدانـد، او از متکبران است. حفص بن غیاث می گویـد: عرض کردم: اگر گنهکاری را ببینـد و به سبب بی گنـاهی و پاک دامنی خود، خویشتن را از او بهتر بدانـد چه؟ فرمودنـد: هرگز هرگز! چه بسا که او آمرزیـده شود اما تو را برای حسابرسی نگه دارند، مگر داستان جادوگران و موسی علیه السلام را نخوانده ای؟

کافی، ج ۸، ص ۱۲۸، ح ۹۸.

حدیث۲۳۵۱

امام صادق علیه السلام :

اَ لْکِبْرُ اَنْ تَغْمِصَ النّاسَ وَ تُسَفِّهَ الْحَقَّ؛

تکبر، این است که مردم را تحقیر کنی و حق را خوار شماری.

کافی، ج ۲، ص ۳۱۰، ح ۸.

حدیث۲۳۵۲

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ مِنْ اَکْبَرِ السِّحْرِ النَّمیمَةَ، یُفَرَّقُ بِها بَیْنَ الْمُتَحابَّیْنِ وَ یُجْلَبُ الْعَداوَةُ عَلَی الْمُتَصافِیَیْنِ وَ یُسْفَکُ بِها الدِّماءُ وَ یُهْدَمُ بِها الدُّورُ وَ یُکْشَفُ

بِها السُّتورُ وَ النَّمّامُ اَشَرُّ مَنْ وَطِیءَ عَلَی الاَرْضِ بِقَدَمٍ؛

از بزرگ ترین جادو، سخن چینی است؛ زیرا با سخن چینی، میان دوستان جدایی می افتد، دوستان یکدل با هم دشمن می شوند، به واسطه آن خون ها ریخته می شود، خانه ها ویران می گردد و پرده ها دریده می شود. سخن چین، بدترین کسی است که روی زمین راه می رود.

بحار الأنوار، ج ۶۳، ص ۲۱، ح ۱۴.

حدیث۲۳۵۳

امام صادق علیه السلام :

لاتَقْبَلْ فی ذی رَحِمِکَ وَ اَهْلِ الرِّعایَةِ مِنْ اَهْلِ بَیْتِکَ قَوْلَ مَنْ حَرَّمَ اللّهُ عَلَیْهِ الْجَنَّةَ وَ جَعَلَ مَاْواهُ النّارَ، فَاِنَّ النَّمّامَ شاهِدُ زورٍ وَ شَریکُ اِبْلیسَ فِی الْاِغْراءِ بَیْنَ النّاسِ ... ؛

درباره خویشان و افراد تحت حمایتت، سخن کسی را که خداوند، بهشت را بر او حرام کرده و جایگاهش را دوزخ قرار داده نپذیر؛ زیرا که سخن چین، شهادت دروغ می دهد و در دشمنی افکندن میان مردم، شریک شیطان است.

امالی صدوق، ص ۷۱۰.

حدیث۲۳۵۴

امام صادق علیه السلام :

اَلْجَهرُ بِالسّوءِ مِنَ الْقَولِ اَنْ یُذکَرَ الرَّجُلُ بِما فیهِ؛

مقصود از [عبارت قرآنیِ] «بدگویی آشکار درباره دیگری»، گفتن عیب هایی است که در او هست (نه غیر از آن).

بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۲۵۸، ح ۵۰.

حدیث۲۳۵۵

امام صادق علیه السلام :

قالَ اللّهُ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ : لِیَاْذَنْ بِحَرْبٍ مِنّی مَن آذی عَبْدیَ الْمُؤْمِنَ، وَ لْیَأْمَنْ غَضَبی مَنْ اَکْرَمَ عَبدیَ الْمُؤْمِنَ؛

خداوند ـ عزّ و جلّ ـ فرمود: هر کس بنده مؤمن مرا آزار دهد، به من اعلام جنگ کرده است و هر کس بنده مؤمن مرا احترام کند، از خشم من در امان است.

کافی، ج ۲، ص ۳۵۰، ح ۱.

حدیث۲۳۵۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ بَغی، صَیَّرَ اللّهُ بَغْیَهُ عَلی نَفْسِهِ وَ صارَتْ نُصْرَةُ اللّهِ لِمَنْ بَغی عَلَیْهِ وَ مَنْ نَصَرَهُ اللّهُ غَلَبَ وَ اَصابَ الظَّفَرَ مِنَ اللّه ؛

هر کس ستم کند، خداوند، ستمش را به خود او باز می گرداند و یاری خدا نصیب کسی می گردد که به او ستم شده و کسی که خدا او را یاری کند، غلبه پیدا می کند و از جانب خدا پیروزی نصیبش می شود.

تحف العقول، ص ۳۱۵.

حدیث۲۳۵۷

امام صادق علیه السلام :
اِنَّ اللّه َ لَيَرْحَمُ الْعَبْدَ لِشِدَّةِ حُبِّهِ لِوَلَدِهِ؛
بدون تردید، خداوند بر بنده خود به خاطر شدّت محبّت به فرزندش، رحم می کند.
کافی، ج ۶، ص ۵۰، ح ۵.

حدیث۲۳۵۸

امام صادق علیه السلام :
... وَ لَوْ كانَتِ النِّیاتُ مِنْ اَهْلِ الْفِسْقِ يُؤْخَذُ بِها اَهْلُها، اذا لَاُخِذَ كُلُّ مَنْ نَوَى الزِّنا بِالزِّنا، وَ كُلُّ مَنْ نَوَى السَّرِقَةَ بِالسَّرِقَةِ، وَ كُلُّ مَنْ نَوَى الْقَتْلَ بِالْقَتْلِ، وَ لكِنَّ اللّه َ عَدْلٌ حَكيمٌ، لَيْسَ الْجَوْرُ مِنْ شَأْنِهِ، وَ لكِنَّهُ يُثيبُ عَلى نيّاتِ الْخَيرِ اَهْلَها، وَ اِضْمارهِم عَلَيْها، وَ لايُؤاخِذُ اَهْلَ الْفُسوقِ حَتّى يَفْعَلوا؛
اگر فاسقان به نيّت هايشان بازخواست می شدند، در اين صورت، هركس نيّت زنا می كرد، به زنا و هركس نيّت دزدی می كرد، به دزدی و هر كس نيّت كشتن می كرد، به كشتن بازخواست می شد، ولی خداوند، عادل حكيم است و ظلم، از شأن او به دور است، امّا نيكوكاران را بر پايه نيّت های خوبشان و بر پايه نيّت های خوبی كه پنهان داشته انـد، پاداش می دهـد و بدكاران را تا زمانی كه كار بد انجام نداده اند، باز خواست نمی كند.
قرب الإسناد، ص ۹، ح ۲۸ و ص ۴۸، ح ۱۵۸.

حدیث۲۳۵۹

امام صادق علیه السلام :
مَنْ حَسُنَ بِرُّهُ فی اَهْلِ بَيْتِهِ زيدَ فی رِزْقِهِ؛
هر كس به شايستگی در حقّ خانواده اش نيكی كند، روزيش زياد می شود.
الدعوات الراوندی، ص ۱۲۷.

حدیث۲۳۶۰

امام صادق علیه السلام :
اَلْبِرُّ يَزيدُ فِی الرِّزْقِ؛
نيكوكاری، روزی را زياد می كند.
كتاب الزهد، ص ۳۳.

حدیث۲۳۶۱

امام صادق علیه السلام :
اَلْخَيْرُ كُلُّهُ اَمامَكَ وَ اِنَّ الشَّرَّ كُلَّهُ اَمامَكَ وَ لَنْ تَرَى الْخَيْرَ وَ الشَّرَّ اِلاّ بَعْدَ الاْخِرَةِ لِاَنَّ اللّه َ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ جَعَلَ الْخَيْرَ كُلَّهُ فِی الْجَنَّةِ وَ الشَّرَّ

كُلَّهُ فِی النّارِ؛

همه خوبی ها و بـدی ها در مقابل توست و هرگز خوبی و بدی واقعی را جز در آخرت نمی بینی، زیرا خداوند، همه خوبی ها را در بهشت و همه بدی ها را در جهنم قرار داده است.

تحف العقول، ص ۳۰۶.

حدیث۲۳۶۲

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّهَ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ اخْتارَ لِاَنْبیائِهِ الْحَرْثَ وَ الزَّرْعَ كَیْلا یَكْـرَهوا شَیْئا مِنْ قَطْرِ السَّماءِ؛

خداوند ـ عزّ و جلّ ـ كشت و زرع را برای پیامبران خود برگزید تا هیچ یک از بارش های آسمان را ناخوش ندارند.

كافی، ج ۵، ص ۲۶۰، ح ۱.

حدیث۲۳۶۳

امام صادق علیه السلام :

سُئِلَ النَّبِیُّ صلی الله علیه و آله: اَیُّ الْمالِ خَیْرٌ؟ قالَ: زَرْعٌ زَرَعَهُ صاحِبُهُ وَ اَصْلَحَهُ وَ اَدّی حَقَّهُ یَوْمَ حَصادِهِ؛

از پیامبر صـلی الله علیه و آله پرسـیده شد: كدام مال بهتر است؟ فرمودند: بذری كه كشاورزی بكارد و به آن رسـیدگی نماید و حقّ آن را هنگام درو، ادا كند.

وسائل الشیعه، ج ۱۳، ص ۱۹۴، ح ۹.

حدیث۲۳۶۴

امام صادق علیه السلام :

بِرُّوا آباءَكُمْ یَبِرَّكُمْ اَبْناو?كُمْ، وَ عِفُّوا عَنْ نِساءِ النّاسِ تَعِفَّ نِساؤُكُمْ؛

به پدر و مادر خود نیكی كنید تا فرزندانتان به شما نیكی كنند، و نسبت به زنان مردم عفّت ورزید تا زنانتان عفّت ورزند.

كافی، ج ۵، ص ۵۵۴، ح ۵.

حدیث۲۳۶۵

امام صادق علیه السلام :

سُئِلَ الصّادِقُ علیه السلامعَمّا تُظْهِرُ الْمَرْاَةُ مِنْ زینَتِها؟ قَالَ: «الوَجْهُ وَ الْكَفَّیْنِ»؛

از امام صادق علیه السلام درباره زینت هایی كه زن می تواند آنها را در بین نامحرمان آشكار نماید، سؤال شد. فرمودند: تنها گردی صورت و از مچ دست ها به پایین.

قرب الاسناد، ص ۸۲، ح ۲۷۰.

حدیث۲۳۶۶

امام صادق علیه السلام :

لایَزالُ الْمُؤْمِنُ یُورِثُ اَهْلَ بَیْتِهِ الْعِلْمَ وَ الاَدَبَ الصّالِحَ حَتّی یُدْخِلَهُمُ الْجَنَّةَ جَمیعا؛

مؤمن، همواره خانواده خود را از دانش و تربیت شایسته بهره مند می سازد تا همه آنان را وارد بهشت کند.

مستدرک الوسائل، ج ۱۲، ص ۲۰۱، ح ۱۳۸۸۱.

حدیث۲۳۶۷

امام صادق علیه السلام :

فی قَوْلِهِ تَعالی: «لَذِکْرُ اللّه ِ اَکْبَرُ» ـ ذِکْرُ اللّه ِ عِنْدَ ما اَحَلَّ وَ حَرَّمَ؛

درباره آیه «یاد خدا، بزرگ تر است» ـ به یاد خدا بودن در هنگام رو به رو شدن با حلال و حرام.

نور الثقلین، ج ۴، ص ۱۶۲، ح ۶۱.

حدیث۲۳۶۸

امام صادق علیه السلام :

عَنْ اَبی وَلاّدٍ الْحَنّاطِ قالَ: سَاَلْتُ اَبا عَبْدِ اللّه ِ علیه السلامعَنْ قَوْلِ اللّه ِ : «وَ بِالْوالِدَیْنِ اِحْسانا»فَقالَ: اَلاْحْسانُ اَنْ تُحْسِنَ صُحْبَتَهُما وَ لاتُکَلِّفَهُما انْ یَسْاَلاکَ شَیْئا هُما یَحْتاجانِ اِلَیْهِ؛

اَبی ولّاد می گوید: معنای آیه «به پدر و مادرتان نیکی کنید» را از امام صادق علیه السلامپرسیدم، فرمودند: نیکی به پدر و مادر این است که رفتارت را با آنها نیکو کنی و مجبورشان نکنی تا چیزی که نیاز دارند از تو بخواهند (یعنی قبل از درخواست آنان، نیازشان را برطرف کنی).

بحار الأنوار، ج ۷۴، ص ۷۹، ح ۷۸.

حدیث۲۳۶۹

امام صادق علیه السلام :

کانَ اَبوعَبْدِ اللّه ِ علیه السلاماِذَا اَعْتَمَ وَ ذَهَبَ مِنَ اللَّیْلِ شَطْرُهُ اَخَذَ جِرابا فیهِ خُبْزٌ وَ لَحْمٌ وَ الدَّراهِمُ فَحَمَلَهُ عَلی عُنُقِهِ ثُمَّ ذَهَبَ بِهِ اِلی اَهْلِ الْحاجَةِ مِنْ اَهْلِ الْمَدینَةِ فَقَسَّمَهُ فیهِمْ وَ لایَعْرِفونَهُ فَلَمّا مَضی اَبوعَبْدِ اللّه ِ علیه السلام فَقَدوا ذلِکَ فَعَلِموا اَنَّهُ کانَ اَباعَبْدِ اللّه ِ علیه السلام؛

هوا که تاریک می شد و پاسی از شب می گذشت، امام صادق علیه السلام انبانی پر از نان و گوشت، و دِرهم بر می داشتند و آن را بر دوش خود می نهادند و برای نیازمندان مدینه می بردند و در میانشان تقسیم می کردند و آنها او را نمی شناختند. وقتی حضرت علیه السلام در گذشتند، دیگر از آن کمک ها خبری نشد. در نتیجه فهمیدند که آن مرد، امام صادق علیه السلام بوده است.

کافی، ج ۴، ص ۸، ح ۱.

حدیث۲۳۷۰

امام صادق علیه السلام :

ـ وَ قَد قیلَ لَهُ و کانَ یَتَصَدَّقُ بِالسُّکَّرِ ـ : اَ تَصَدَّقُ بِالسُّکَّرِ؟! قال: نَعَم، اِنَّهُ لَیْسَ شَیْءٌ اَحَبَّ اِلَیَّ مِنْهُ فَاَنا اُحِبُّ اَنْ اَ تَصَدَّقَ بِاَحَبِّ الاْشْیاءِ اِلَیَّ؛

به امام صادق علیه السلام که داشت شِکر صدقه می داد، عرض شد: آیا شِکر صدقه می دهید؟ فرمودند: آری. شکر را از هر چیز دیگری بیشتر دوست می دارم، از این رو، خوش دارم آنچه را بیشتر دوست دارم، صدقه بدهم.

کافی، ج ۴، ص ۶۱، ح ۳.

حدیث۲۳۷۱

امام صادق علیه السلام :

اِعْلَموا اَنَّ اللّه َ یُبْغِضُ مِنْ خَلْقِهِ الْمُتَلَوِّنَ، فَلاتَزولوا عَنِ الْحَقِّ وَ اَهْلِهِ، فَاِنَّ مَنِ اسْتَبَدَّ بِالْباطِلِ وَ اَهْلِهِ هَلَکَ وَ فَاتَتْهُ الدُّنْیا؛

بدانید که خداوند از انسان هایی که دائما رنگ عوض می کنند، نفرت دارد، پس از حقّ و اهل او جدا نشوید؛ چرا که هر کس به باطل و اهل آن بپیوندد، نابود می شود و دنیا را هم از دست می دهد.

امالی مفید، ص ۱۳۷، ح ۶.

حدیث۲۳۷۲

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ یُحِبُّ اَنْ یُسْاَلَ وَ یُطْلَبَ ما عِنْدَهُ؛

خداوند ـ عزّ و جلّ ـ دوست دارد آنچه نزد اوست، درخواست گردد و طلب شود.

کافی، ج ۲، ص ۴۷۵، ح۴.

حدیث۲۳۷۳

امام صادق علیه السلام :

اِنَّهُ لَیسَ مِنْ اَحَدٍ اِلاّ وَ مَعَهُ مَلَکٌ وَ شَیْطَانٌ فَاِذا کانَ فَرَحُهُ کانَ دُنُوُّ الْمَلَکِ مِنْهُ وَ اذا کانَ حُزْنُهُ کانَ دُنُوُّ الشَّیْطانِ مِنْهُ؛

احدی نیست مگر این که با او فرشته ای و شیطانی است. هرگاه خوشحال شد، فرشته به او نزدیک شده است و هرگاه اندوهگین شد، از نزدیک شدن شیطان به اوست.

بحار الأنوار، ج ۶۱، ص ۱۴۵، ح ۲۱.

حدیث۲۳۷۴

امام صادق علیه السلام :

اَلـذُّنوبُ الَّتی تُغَیِّرُ النِّعَمَ الْبَغْیُ، وَ الـذُّنوبُ الَّتی تورِثُ النَّدَمَ الْقَتْلُ، وَ الَّتی تُنْزِلُ النِّقَمَ الظُّلْمُ، وَ الَّتی تَهْتِکُ السِّتْرَ شُرْبُ الْخَمْرِ، وَ الَّتی تَحْبِسُ الرِّزْقَ الزِّنا، وَ الَّتی تُعَجِّلُ الْفَناءَ قَطیعَةُ الرَّحِمِ، وَ الَّتی تَرُدُّ الدُّعاءَ وَ تُظْلِمُ الْهَواءَ عُقوقُ الْوالِدَینِ؛

گناهانی که نعمت ها را دگرگون می کند، زورگویی و سرکشی است و گناهانی که پشیمانی به بار می آورد، آدم کشی است، و گناهانی که انتقام و کیفرها را فرود می آورد، ستم است و گناهانی که پرده ها را می درد (و آبرو و حیثیت ها را می برد)، شراب خواری است و گناهانی که جلوی روزی را می گیرد، زناست و گناهانی که مرگ را شتاب می بخشد، قطع رحم است و گناهانی که مانع استجابت دعا می شود و فضا را تیره و تار می کند، آزردن پدر و مادر است.

کافی، ج ۲، ص ۴۴۷، ح ۱.

حدیث۲۳۷۵

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اَحْصـی عَلی اَخیهِ الْمُو?مِنِ عَیْبا لِیَعیبَهُ بِهِ یَوْما ما کانَ مِنْ اَهْلِ هذِهِ الاْیَهِ، قالَ اللّه ُ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ : «اِنَّ الَّذینَ یُحِبُّونَ اَن تَشیعَ الْفاحِشَهُ فِی الَّذینَ آمَنوا لَهُمْ عَذابٌ اَلیمٌ فِی الدُّنْیا وَ الاْخِرَهِ وَ اللّهُ یَعْلَمُ وَ اَنتُمْ لاَ تَعْلَمونَ»؛

هر کس در صـدد عیب جویی برادر مؤمنش برآیـد، تا با آن روزی او را سـرزنش کنـد، مشـمول این آیه است: «کسانی که دوسـت دارنـد، زشتی ها در میان مردم با ایمان، شـیوع پیدا کند، عذاب دردناکی برای آنان در دنیا و آخرت خواهد بود. و خداوند می داند و شما نمی دانید».

مستدرک الوسائل، ج ۹، ص ۱۱۰، ح ۱۰۳۷۹.

حدیث۲۳۷۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ قالَ فی مُؤْمِنٍ ما رَاَتْهُ عَیْناهُ وَ سَـمِعَتْهُ اُذُناهُ فَهُوَ مِنَ الَّذینَ قالَ اللّه ُ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ : «اِنَّ الَّذینَ یُحِبُّونَ أنْ تَشیعَ الْفاحِشَهُ فِی الَّذینَ آمَنوا لَهُمْ عَذابٌ أَلیمٌ فِی الدُّنْیا وَ الاْخِرَهِ وَ اللّهُ یَعْلَمُ وَ اَنتُمْ لاَ تَعْلَمونَ»؛

هر کس درباره مؤمنی چیزی را که با چشم های خود دیـده و با گوش های خود شـنیده است بازگو کند، از شـمار کسانی است که خـدای ـ عزّ و جلّ ـ فرموده است: «کسانی که دوست دارنـد که زشتی ها در میان مردم با ایمان، شـیوع پیـدا کنـد، عـذاب دردناکی برای آنان در دنیا و آخرت خواهد بود. و خداوند می داند و شما نمی دانید».

کافی، ج ۲، ص ۳۵۷، ح ۲.

حدیث۲۳۷۷

امام صادق علیه السلام :

... وَ اللّه ِ ما اوتیَ لُقْمانُ الْحِکْمَـهَ بِحَسَبٍ وَ لا مالٍ وَ لا اَهْلٍ وَ لا بَسْطٍ فی جِسْمٍ وَ لا جَمالٍ، وَلکِنَّهُ کانَ رَجُلًا قَوِیّا اِلی اَنْ قالَ: وَ لَمْ یَمُرَّ بِرَجُلَیْنِ یَخْتَصِمانِ اَوْ یَقْتَتِلانِ اِلاّ اَصْلَحَ بَیْنَهُما وَ لَمْ یَمْضِ عَنْهُما حَتّی تَحاجَزا؛

... به خـدا قسم که به لقمان، تنها حکمت و دانش عطا نشـده بود، و نیز دارایی، خانواده، قدرت جسـمی و زیبایی چشـمگیر نداشت، ولی او مردی با اراده بود تا آنجا که امام فرمودنـد: و او به دو نفر که با هم نزاع می کردنـد و یا می جنگیدند، نمی گذشت مگر این که میانشان صلح برقرار می کرد و از پیش آنان نمی رفت تا آن که آنها دست از نزاع و جنگ کشیده و متفرّق می شدند.

مستدرک الوسائل، ج ۱۳، ص ۴۴۲، ح ۳.

حدیث۲۳۷۸

امام صادق علیه السلام :

کَسْبُ الْحَرامِ یَبینُ فِی الذُّرِّیَّهِ؛

درآمد حرام، در نسل، اثر می گذارد.

کافی، ج ۵، ص ۱۲۵، ح ۴.

حدیث۲۳۷۹

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ لِلّه َ ـ تَبارَکَ وَ تَعالی ـ بِقاعا تُسَـمَّی الْمُنْتَقِمَهُ، فَاِذا اَعْطَی اللّه ُ عَبْدا مالاً لَمْ یُخْرِجْ حَقَّ اللّه ِ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ مِنْهُ، سَلَّطَ اللّه ُ عَلَیْهِ بُقْعَهً مِنْ تِلْکَ الْبِقاعِ، فَاَتْلَفَ ذلِکَ الْمالَ فیها ثُمَّ ماتَ وَ تَرَکَها؛

خداونـد تبارک و تعالی، زمین هایی دارد به نام انتقامگیر که چون خـدا به بنده ای مالی بدهد و او حقّ خدای ـ عزّ و جلّ ـ را از آن مال نپردازد، خداونـد، یکی از آن زمین ها را بر وی مسلّط می فرمایـد که آن مال را در آن جا تلف کنـد، سپس بمیرد و آن جا را باقی بگذارد.

من لا یحضره الفقیه، ج ۴، ص ۴۱۷، ح ۵۹۰۸.

حدیث۲۳۸۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ صَدَقَ لِسانُهُ زَکی عَمَلُهُ و مَن حَسُنَت نِیَّتُهُ زیدَ فی رِزقِهِ و مَن حَسُنَ بِرُّهُ بِاَهْلِ بَیْتِهِ مُدَّ لَهُ فی عُمُرِهِ؛

هر کس راسـتگو باشـد، عملش پـاکیزه می شود و رشـد می کنـد؛ هر کس نیّتش خوب باشـد، روزیش زیـاد می شود و هر کس به شایستگی در حق خانواده اش نیکی کند، عمرش طولانی می شود.

کافی، ج ۲، ص ۱۰۵، ح ۱۱.

حدیث۲۳۸۱

امام صادق علیه السلام :

صِلَهُ الْاَرْحامِ تُحَسِّنُ الْخُلُقَ وَ تُسْمِحُ الْـکَفَّ وَ تُطیبُ النَّفْسَ وَ تَزیدُ فِی الرِّزْقِ وَ تُنْسِئُ فِی الْاَجَلِ؛

صله رحم، اخلاق را خوب، دست را بخشنده، جان را پاکیزه، روزی را زیاد می کند و مرگ را به تأخیر می اندازد.

کافی، ج ۲، ص ۱۵۱، ح ۶.

حدیث۲۳۸۲

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اَدْنی اَهْلِ الْجَنَّهَ مَنْزِلاً لَو نَزلَ بِهِ الثَّقَلانِ الْجِنُّ وَ الْاِنْسُ لَوَسِعَهُم طَعاما وَ شَرابا وَ لایَنْقُصُ مِمّا عِنْدَهُ شَیْ ءٌ؛

کمترین فرد بهشت، چنـان است که اگر جنّ و انس میهمـان او شونـد همه را با خوردنی و آشامیـدنی پـذیرایی کنـد و از آنچه دارد چیزی کم نشود.

بحار الأنوار، ج ۸، ص ۱۲۰، ح ۱۱.

حدیث۲۳۸۳

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ فَوَّضَ اِلَی الْمُؤْمِنِ اُمورَهُ کُلَّهـا وَ لَمْ یُفَوِّضْ اِلَیْهِ اَنْ یَکونَ ذَلیلاً، اَما تَسْـمَعُ اللّه َ تَعالی یَقولُ: «وَ لِلّهِ الْعِزَّهُ وَ لِرَسولِهِ وَ لِلْمُؤْمِنینَ»؟

فَالْمُؤْمِنُ يَكونُ عَزيزا وَ لايَكونُ ذَ ليلًا. قالَ: اِنَّ الْمُؤْمِنَ اَعَزُّ مِنَ الْجَبَلِ لِاَنَّ الْجَبَلَ يُسْتَقَلُّ مِنْهُ بِالْمَعاوِلِ وَ الْمُؤْمِنُ لايُسْتَقَلُّ مِن دينِهِ بِشَيْءٍ؛

خداوند، اختیار همه کارها را به مؤمن داده، اما این اختیار را به او نداده است که ذلیل باشد. مگر نشنیده ای که خدای تعالی می فرماید: «عزّت، از آن خدا و رسولش و مؤمنین است»؟ پس، مؤمن، عزیز است و ذلیل نیست. [در ادامه]فرمودند: مؤمن، از کوه محکم تر است؛ زیرا از کوه با ضربات تیشه کم می شود اما با هیچ وسیله ای از دین مؤمن نمی توان کاست.

التهذیب، ج ۶، ص ۱۷۹، ح ۳۶۷.

حدیث۲۳۸۴

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ مِنْ حَقيقَةِ الْايمانِ اَنْ تُؤْثِرَ الْحَقَّ وَ اِنْ ضَرَّكَ عَلَى الْباطِلِ وَ اِنْ نَفَعَكَ وَ اَنْ لايَجوزَ مَنْطِقُكَ عِلْمَكَ؛

از حقیقت ایمان این است که حقّ را بر باطل، مقدّم داری، هر چند حق به ضرر تو و باطل به نفع تو باشد، و نیز از حقیقت ایمان آن است که گفتار تو از دانشت بیشتر نباشد.

محاسن، ج ۱، ص ۲۰۵.

حدیث۲۳۸۵

امام صادق علیه السلام :

قُلْ لَهُمْ: اِنَّ رَحْمَتى سَبَقَتْ غَضَبى، فَلاتَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَتى فَاِنَّهُ لايَتَعاظَمُ عِنْدى ذَ نْبٌ اَغْفِرُهُ؛

به آنان بگو: رحمت من بر خشمم، مقدّم است. پس، از رحمتم ناامید نشوید؛ زیرا گناهی که من آن را بیامرزم، در نزد من بزرگ نیست.

کافی، ج ۲، ص ۲۷۴، ح ۲۵.

حدیث۲۳۸۶

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ رَسُولَ اللّهِ صلى الله عليه و آلهنَزَلَ بِاَرْضٍ قَرْعَاءَ فَقالَ لِاَصْحابِهِ: ائْتُوا بِحَطَبٍ. فَقالُوا: يا رَسُولَ اللّهِ! نَحْنُ بِاَرْضٍ قَرْعاءَ، ما بِها مِنْ حَطَبٍ. قالَ: فَلْيَاْتِ كُلُّ اِنْسانٍ بِما قَدَرَ عَلَيْهِ فَجاؤوا بِهِ حَتّى رَمَوْا بَيْنَ يَدَيْهِ بَعْضَهُ عَلى بَعْضٍ. فَقالَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله: هكَذا تَجْتَمِعُ الذُّنوبُ. ثُمَّ قالَ: ايّاكُم وَ الْمُحَقَّراتِ مِنَ الذُّنوبِ، فَاِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ طالِباً اَلا وَ اِنَّ طالِبَها يَكْتُبُ «ما قَدَّموا وَ آثارَهُم وَ كُلَّ شَيْءٍ اَحْصَيْناهُ فى اِمامٍ مُبينٍ»؛

رسول خدا صلی الله علیه و آله در زمینی خشک و بی گیاه، فرود آمدند و به اصحابشان فرمودند: مقداری هیزم بیاورید. عرض کردند: ای رسول خدا! ما در زمینی خشک و بی گیاه هستیم که در آن، هیزمی یافت نمی شود. حضرت فرمودند: هر کس هر چه یافت، بیاوَرَد. آنها هیزم ها را جمع کردند و در برابر حضرت، انباشتند. سپس، رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: گناهان نیز این گونه جمع می شوند. آن گاه فرمودند: از گناهانی که کوچک شمرده می شوند، بپرهیزند؛ زیرا هر چیزی جستجوکننده ای دارد. و بدانید که جستجوکننده گناهان، [آنها را پیدا می کند و] می نویسد. خداوند می فرماید: «هر کاری را که پیش از این کرده

اند و هر اثر و نشانی را که به جا گذاشته اند [، می نویسیم] و البته هر چیزی را در کتاب مبین (لوح محظوظ) شماره کرده ایم».

کافی، ج ۲، ص ۲۸۸، ح۳.

حدیث۲۳۸۷

امام صادق علیه السلام :

قالَ اِبْليسُ: خَمْسَةُ (اَشْياءَ) لَيْسَ لى فيهِنَّ حيلَةٌ وَ سائِرُ النّاسِ فى قَبْضَتى: مَنِ اعْتَصَمَ بِاللّه عَنْ نِيَّةٍ صادِقَةٍ وَ اتَّكَلَ عَلَيهِ فى جَميعِ اُمورِهِ وَ مَنْ كَثُرَ تَسْبيحُهُ فى لَيْلِهِ وَ نَهارِهِ وَ مَنْ رَضِىَ لِاَخيهِ الْمُؤْمِنِ بِما يَرْضاهُ لِنَفْسِهِ وَ مَنْ لَمْ يَجْزَعْ عَلَى الْمُصيبَةِ حينَ تُصيبُهُ وَ مَنْ رَضِىَ بِما قَسَمَ اللّه ُ لَهُ وَ لَمْ يَهْتَمَّ لِرِزْقِهِ؛

شیطان گفت: پنج نفرند که هیچ راهی به آنها ندارم اما دیگر مردم در مشت من هستند: ۱. هر کس با نیّت درست به خدا پناه ببرد و در همه کارهایش بر او توکّل کند؛ ۲. کسی که شب و روز بسیار تسبیح خدا گوید؛ ۳. کسی که برای برادر مؤمنش آن پسندد که برای خود می پسندد؛ ۴. کسی که هرگاه مصیبتی به او می رسد، بی تابی نمی کند؛ ۵. و هر کسی که به آنچه خداوند قسمتش کرده، خرسند است و غم روزیش را نمی خورد.

خصال، ص ۲۸۵.

حدیث۲۳۸۸

امام صادق علیه السلام :

اَ لْبَيْتُ الَّذى لايُقْرَاُ فيهِ الْقُرآنُ وَ لايُذْكَرُ اللّه ُ ـ عَزَّ وَ جَلَّ ـ فيهِ تَقِلُّ بَرَكَتُهُ وَ تَهْجُرُهُ الْمَلائِكَةُ وَ تَحْضُرُهُ الشَّياطينِ؛

خانه ای که در آن قرآن خوانده نمی شود و از خدا یاد نمی گردد، برکتش کم شده، فرشتگان آن را ترک می کنند و شیاطین در آن حضور می یابند.

کافی، ج ۲، ص ۴۹۹، ح ۱.

حدیث۲۳۸۹

امام صادق علیه السلام :

لايَزالُ اِبْليسُ فَرِحا مَا اهْتَجَرَ الْمُسْلِمانِ، فَاِذَا الْتَقَيا اصْطَكَّتْ رُكْبَتاهُ وَ تَخَلَّعَتْ اَوْ صالُهُ وَ نادى يا وَيْلَهُ ما لَقِىَ مِنَ الثُّبورِ؛

وقتی که میان دو نفر مسلمان، قهر و جدایی به وجود آید، شیطان بسیار خوشحال می شود، اما همین که با یکدیگر آشتی کنند، زانوهایش می لرزد و بندبند وجودش پاره می شود و فریاد می زند: ای وای بر من که به سبب این آشتی، هلاک شدم.

کافی، ج ۲، ص ۳۴۶، ح ۷.

حدیث۲۳۹۰

امام صادق علیه السلام :

عَلَيْكَ بِالْاَحْداثِ فَاِنَّهُم اَسْرَعُ اِلى كُلِّ خَيْرٍ؛

جوانان را دریاب؛ زیرا که آنان سریع تر به کارهای خیر روی می آورند.

کافی، ج ۸، ص ۹۳، ح ۶۶.

حدیث۲۳۹۱

امام صادق علیه السلام :
ـ فی قَولِ اللّهِ عز و جل : «أوَ لَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرَ»
امام صادق علیه السلام ـ درباره این سخن خداوند عز و جل : ـ (مگر شما را [آن قدر]عمر دراز ندادیم که هر کس می خواست در آن عبرت گیرد ، عبرت می گرفت؟) : [این سخن] سرزنش هجده ساله هاست .
فاطر : ۳۷ .

حدیث۲۳۹۲

امام صادق علیه السلام :
مَنِ استَوى يَوماهُ فَهُوَ مَغبونٌ ، ومَن كانَ آخِرُ يَومَيهِ شَرَّهُما فَهُوَ مَلعونٌ ، ومَن لَم يَعرِفِ الزِّيادَةَ فى نَفسِهِ كانَ إلَى النُّقصانِ أقرَبَ ، ومَن كانَ إلَى النُّقصانِ أقرَبَ فَالمَوتُ خَيرٌ لَهُ مِنَ الحَياةِ .
امام صادق علیه السلام : آن که دو روزش برابر باشد ، مغبون است ، و آن که دومین روزش بدتر باشد ، نفرین شده است . آن که پیشرفت را در خود نبیند ، به نقصانْ نزدیک تر است و هر که به نقصانْ نزدیک تر باشد ، مرگ از زندگی برایش بهتر است .
الأمالی للصدوق : ص ۷۶۶ ح ۱۰۳۰ .

حدیث۲۳۹۳

امام صادق علیه السلام :
يَابنَ أخى عَلَيكَ بِالشَّبابِ ودَع عَنكَ الشُّيوخَ
امام صادق علیه السلام : فرزند برادر! جوانان را درياب و پيران را رها كن .
عند خروج محمّد بن عبداللّه بن الحسن علیه السلام بعد قتل أبيه ودعوة الناس والإمام الصادق علیه السلامبيعته .

حدیث۲۳۹۴

امام صادق علیه السلام :
لَستُ اُحِبُّ أن أرَى الشَّبابَ مِنكُم إلاّ غادِيا فى حالَينِ : إمّا عالِما أو مُتَعَلِّما ، فَإِن لَم يَفعَل فَرَّطَ ، فَإِن فَرَّطَ ضَيَّعَ ، وإن ضَيَّعَ أثِمَ ، وإن أثِمَ سَكَنَ النّارَ . وَالَّذى بَعَثَ مُحَمَّدا صلى الله عليه و آلهبِالحَقِّ .
امام صادق علیه السلام : دوست ندارم جوانانِ شما را جز در دو حالت ببینم : دانشمند یا دانشجو . اگر [جوانی] چنین نکند ، کوتاهی کرده و اگر کوتاهی کرد ، تباه ساخته و اگر تباه ساخت ، گناه کرده است و اگر گناه کند ، سوگند به آن که محمّد صلی الله علیه و آله را به حق برانگیخت ، دوزخ نشین خواهد شد .
الأمالی للطوسی : ص ۳۰۳ ح ۶۰۴ .

حدیث۲۳۹۵

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِ اللّه عز و جل «وَ لَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَى ءَاتَيْنَـهُ حُكْمًا وَ عِلْمًا» ـ : أشُدّهُ ثَمانی عَشرَةَ سَنَةً ، وَاستَوى : اِلتَحى .
امام صادق علیه السلام ـ درباره سخن خداوند عز و جل : ـ (چون به رشد و کمال خویش رسید ، به او حکمت و دانش عطا کردیم) : «أَشُدَّ» ، یعنی : هجده سالگی و «اِسْتَوی» ، یعنی : ریش درآورد .
معانی الأخبار : ص ۲۲۶ .

حدیث۲۳۹۶

امام صادق علیه السلام :
لَو قَد قامَ القائِمُ لأَنكَرَهُ النّاسُ ، لِأَنَّهُ يَرجِعُ إلَيهِم شابّا مُوَفَّقا
امام صادق علیه السلام : اگر قائم ، به پا خیزد ، مردمْ او را نمی شناسند؛ زیرا که به صورت جوانی خوش ترکیب ، به سوی مردم ، باز می گردد .
هو الذی أعضاؤه موافقة لحسن الخلقة ، أو المستوی . بحار الأنوار : ج ۳ ص ۳۰۱ .

حدیث۲۳۹۷

امام صادق علیه السلام :
بَينا شَبابُ الشّيعَةِ عَلى ظُهورِ سُطوحِهِم نِيامٌ إذ تَوافَوا إلى صاحِبِهِم فی لَيلَةٍ واحِدَةٍ عَلى غَيرِ ميعادٍ فَيُصبِحونَ بِمَكَّةَ .
امام صادق علیه السلام : هنگامی که جوانان ، شبانگاه بر پشت بام ها در خواب انـد ، به ناگاه ، بدون وعده قبلی ، در یک شب ، گِرد صاحب خود جمع می شوند و صبحْ هنگام در مکّه خواهند بود .
الغیبة للنعمانی : ص ۳۱۶ ح ۱۱ .

حدیث۲۳۹۸

امام صادق علیه السلام :
ـ وقَد سَأَلَهُ عَبدُاللّه بنُ سِنانٍ المَلائِكَةُ أفضَلُ أم بَنو آدَمَ؟ ـ : قالَ أميرُالمُؤمِنينَ عَلِیُ بنُ أبی طالِبٍ علیه السلام : إنَّ اللّهَ عز و جلرَكَّبَ فِی المَلائِكَةِ عَقلًا بِلا شَهوَةٍ ، ورَكَّبَ فِی البَهائِمِ شَهوَةً بِلا عَقلٍ ، وَرَكَّبَ فی بَنی آدَمَ كِلَيهِما ، فَمَن غَلَبَ عَقلُهُ شَهوَتَهُ فَهُوَ خَيرٌ مِنَ المَلائِكَةِ ، وَمَن غَلَبَت شَهوَتُهُ عَقلَهُ فَهُوَ شَرٌّ مِنَ البَهائِمِ .
امام صادق علیه السلام ـ در پاسخ عبد اللّه بن سنان که پرسید : فرشتگان برترند یا فرزندان آدم؟ ـ : امیر مؤمنان علی بن ابی طالب علیه السلام فرمود : «خدای عز و جلفرشتگان را از عقلِ بدون شهوت آفرید و چارپایان را از شهوتِ بدون عقل ، خلق کرد و در انسان ، هر دو را به هم آمیخت . پس ، هر که عقلش بر شهوتش پیروز شود ، از فرشتگان بهتر است و هر که شهوتش بر عقلش پیروز گردد ، از چارپایان ، بدتر است .
علل الشرایع : ص ۴ .

حدیث۲۳۹۹

امام صادق علیه السلام :
مَن قَرَأَ القُرآنَ وَهُوَ شابٌّ مُؤمِنٌ اِختَلَطَ القُرآنُ بِلَحمِهِ ودَمِهِ وَجَعَلَهُ اللّهُ عز و جل مَعَ السَّفَرَةِ الكِرامِ البَرَرَةِ ، وكانَ القُرآنُ حَجيزا عَنهُ يَومَ

القِيامَةِ .

امـام صـادق عليـه السـلام : آن كه قرآن را در جـوانی بخوانـد ، بـا گـوشت و خـونش عجين می گردد و خداونـد عز و جـل او را با فرشتگان بزرگوار و نيک ، همراه می كند و قرآن در روز قيامت ، نگهبانی برايش خواهد بود .

الكافی : ج ۲ ص ۶۰۳ ح ۴ .

حديث۲۴۰۰

امام صادق عليه السلام :

لَو اُتيتُ بِشابٍّ مِن شَبابِ الشّيعَةِ لا يَتَفَقَّهُ فِی الدّينِ لَأَدَّبتُهُ .

امام باقر عليه السلام و امام صادق عليه السلام : اگر جوانی از جوانان شيعه را بيابم كه در پیِ كسب آگاهی دينی نيست ، او را ادب می كنم .

المحاسن : ج ۱ ص ۳۵۷ ح ۷۶۰.

از۲۴۰۱تا۲۵۹۱

حديث۲۴۰۱

امام صادق عليه السلام :

لَو اُتيتُ بِشابٍّ مِن شيعَتِنا لَم يَتَفَقَّه لَأَحسَنتُ أدَبَهُ .

امام صادق عليه السلام : اگر جوانی را از شيعيانمان بيابم كه درپی كسب آگاهی دينی نيست ، او را نيكو ادب می كنم .

دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۸۰.

حديث۲۴۰۲

امام صادق عليه السلام :

بادِروا أحداثَكُم بِالحَديثِ قَبلَ أن تَسبِقَكُم إلَيهِمُ المُرجِئَةُ .

امـام صـادق عليـه السـلام : جوانان را با حـديث (معارف دينی) دريابيـد ، پيش از آن كه مُرجِئه [يا ديگر گروه های انحرافی]بر شـما پيشی گيرند و به سوی آنان بروند .

تهذيب الأحكام : ج ۸ ص ۱۱۱ ح ۳۸۱.

حديث۲۴۰۳

امام صادق عليه السلام :

لَستُ اُحِبُّ أن أرَى الشّـابَّ مِنكُم إلاّـ غادِياً فی حالَينِ : إمّا عالِماً أو مُتَعَلِّما ، فَإِن لَم يَفعَل فَرَّطَ ، فَإِن فَرَّطَ ضَـيَّعَ ، وإن ضَـيَّعَ أثِـمَ ، وإن أثِمَ سَكَنَ النّارَ وَالَّذی بَعَثَ مُحَمَّدا بِالحَقِّ .

امـام صـادق عليـه السـلام : دوست نـدارم جوانان شـما را ببينم ، مگر در دو حالت : دانشـمند يا دانشـجو . اگر [جوانی] چنين نكنـد ، كوتاهی كرده و اگر كوتاهی كنـد ، تباه ساخته است و اگر تباه سازد ، گناه كرده است و اگر گناه كند ، سوگند به آن كه محمّد را

به حق به پیامبری برانگیخت ، دوزخ نشین خواهد شد .

الأمالی للطوسی : ص ۳۰۳ ح ۶۰۴ .

حدیث۲۴۰۴

امام صادق علیه السلام :

: إنَّما يَهلِكُ النّاسُ ؛ لِأَنَّهُم

لا يَسأَلونَ .

امام صادق علیه السلام ـ به حُمران بن اَعیَن ، درباره مطالبی که پرسید ـ : همانا مردم ، نابود می شوند ، چون نمی پرسند .

الکافی : ج ۱ ص ۴۰ ح ۲ .

حدیث۲۴۰۵

امام صادق علیه السلام :

إنَّ النَّبِيَّ صلی الله علیه و آله ذُكِرَ لَهُ أنَّ رَجُلًا أصابَتهُ جَنابَةٌ عَلى جُرحٍ كانَ بِهِ ، فَأُمِرَ بِالغُسلِ فَاغتَسَلَ فَكَزَّ

امام صادق علیه السلام : به پیامبر صلی الله علیه و آله گزارش داده شد که مردی مجروح و آسیب دیده ، جُنُب شد . به وی گفته شد غسل کند . او هم غسل کرد و سپس ، سرما خورد و لرزید و از دنیا رفت .

پیامبر خدا فرمود : «او را کُشتند . خداوند ، آنان را بکُشد! همانا داروی درمانده [از پاسخ] ، پرسیدن [از دانا] است» .

کُزّ الرجل فهو مکزوز : إذا تقبّض من البرد (الصحاح : ج ۳ ص ۸۹۳) .

حدیث۲۴۰۶

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثٌ يَحجُزنَ المَرءَ عَن طَلَبِ المَعالی : قَصرُ الهِمَّةِ ، وقِلَّةُ الحيلَةِ ، وضَعفُ الرَّأيِ .

امام صادق علیه السلام : سه چیز ، آدمی را از دستیابی به بزرگی بازمی دارند : پستْ همّتی ، کم چارگی و سستی رأی .

تحف العقول : ص ۳۱۸ .

حدیث۲۴۰۷

امام صادق علیه السلام :

مَن أرادَ عِزّاً بِلا عَشيرَةٍ وغِنىً بِلا مالٍ وهَيبَةً بِلا سُلطانٍ فَليَنتَقِل مِن ذُلِّ مَعصِيَةِ اللّه ِ إلى عِزِّ طاعَتِهِ .

امام صادق علیه السلام : هر کس عزّت و آقایی بدون تبار ، و بی نیازیِ بدون ثروت ، و هیبتِ بدون قدرت (سلطنت) می خواهد ، می باید خود را از خواریِ نافرمانی خدا ، به عزّتِ پیروی از او بکشاند .

الخصال : ص ۱۶۹ ح ۲۲۲ .

حدیث۲۴۰۸

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أحَبَّ الخَلائِقِ إلَى اللّه ِ تَعالی شابٌّ حَدَثُ السِّنِّ فی صورَةٍ حَسَنَةٍ ، جَعَلَ شَبابَهُ وجَمالَهُ فی طاعَةِ اللّه ِ تَعالی ، ذاکَ الَّذی یُباهِی اللّه ُ تَعالی بِهِ مَلائِکَتَهُ ، فَیَقولُ : هذا عَبدی حَقّا .

امام صادق علیه السلام : به راستی که دوست داشتنی ترینِ آفریدگان نزد خداوند ، جوانِ کم سال و خوش سیمایی است که جوانی و زیبایی اش را در راه فرمانبری از خداوند بزرگ ، قرار داده است؛ آن که خداوند بزرگ به وی نزد فرشتگان افتخار می کند و می فرماید : «این ، بنده حقیقی من است» .

أعلام الدین : ص ۱۲۰ .

حدیث۲۴۰۹

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ یُدخِلُهُمُ اللّه ُ الجَنَّةَ بِغَیرِ حِسابٍ ... : إمامٌ عادِلٌ ، وتاجِرٌ صَدوقٌ ، وشَیخٌ أفنی عُمُرَهُ فی طاعَةِ اللّه ِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند ، سه گروه را بدون حسابرسی وارد بهشت می کند : ... پیشوای عدالت پیشه ، بازرگان راستگو ، و پیرمردی که عمر خود را در فرمانبری از خداوند ، سپری کرده است .

الخصال : ص ۸۰ ح ۱ .

حدیث۲۴۱۰

امام صادق علیه السلام :

اِجتَهَدتُ فِی العِبادَةِ وأ نَا شابٌّ ، فَقالَ لی أبی : یا بُنَیَّ ، دونَ ما أراکَ تَصنَعُ ، فَإِنَّ اللّه َ عز و جل إذا أحَبَّ عَبداً رَضِیَ عَنهُ بِالیَسیرِ .

امام صادق علیه السلام : در جوانی ، بسیار در عبادت می کوشیدم . پدرم به من فرمود : «فرزندم! از آنچه انجام می دهی ، کم کن ؛ زیرا خداوند عز و جل ، اگر بنده ای را دوست بدارد ، با عبادت کم هم از او خشنود می گردد» .

الکافی : ج ۲ ص ۸۷ ح ۵ .

حدیث۲۴۱۱

امام صادق علیه السلام :

إذا کانَ لَکَ صَدیقٌ فَوُلِّیَ وِلایَةً فَأَصَبتَهُ عَلَی العُشرِ مِمّا کانَ لَکَ عَلَیهِ قَبلَ وِلایَتِهِ فَلَیسَ بِصَدیقِ سَوءٍ

امام صادق علیه السلام : هر گاه دوست تو بر کرسی ریاست نشست و یکْ دهمِ رفتار پیش از ریاست را با تو داشت ، دوستِ بدی نیست .

الأمالی للطوسی : ص ۲۷۹ ح ۵۳۳ .

حدیث۲۴۱۲

امام صادق علیه السلام :

الإِخوانُ ثَلاثَةٌ : فَواحِدٌ کَالغِذاءِ الَّذی یُحتاجُ إلَیهِ کُلَّ وَقتٍ

فَهُوَ العاقِلُ ، وَالثّانی فی مَعنَی الدّاءِ وهُوَ الأَحمَقُ ، والثّالِثُ فی مَعنَی الدَّواءِ فَهُوَ اللَّبیبُ .

امام صادق علیه السلام : برادران ، سه گروه اند . دسته ای از آنان ، مانند غذایند که همیشه

بدان ، نیاز است و آن ، خردمند است . دسته دوم ، مانند بیماری و آفت است و آن ، نادان است . گروه سوم ، مانند داروست و آن ، حکیم است .

تحف العقول : ص ۳۲۳ .

حدیث۲۴۱۳

امام صادق علیه السلام :

: عَلَيكَ بِالتِّلادِ ، و إيّاكَ وَ كُلَّ مُحدَثٍ لا عَهدَ لَهُ و لا أمانَةَ و لا ذِمَّةَ و لا ميثاقَ ، و كُن عَلى حَذَرٍ مِن أوثَقِ النّاسِ فى نَفسِكَ ؛ فَإِنَّ النّاسَ أعداءُ النِّعَمِ .

امام صادق علیه السلام ـ خطاب به مردی ـ : بر تو باد دوستانِ قدیمی ، و بپرهیز از هر دوست جدیدی که هیچ پیمان و امانتداری و پایبندی ای ندارد و حتی از مورد اعتمادترینِ مردم نیز پرهیز داشته باش که مردم ، دشمن نعمت هایند .

الکافی : ج ۸ ص ۲۴۹ ح ۳۵۰ .

حدیث۲۴۱۴

امام صادق علیه السلام :

إنَّ فى حِكمَةِ آلِ داوودَ : ... يَنبَغى لِلمُسلِمِ العاقِلِ أن يَكونَ لَهُ ساعَةٌ يُفضى بِها إلى عَمَلِهِ فيما بَينَهُ وبَينَ اللّه ِ عز و جل ، وساعَةٌ يُلاقى إخوانَهُ الَّذينَ يُفاوِضُهُم

امام صادق علیه السلام : در حکمت آل داوود ، چنین آمده است : سزاوار است مسلمان خردمند ، زمانی را به اعمال میان خود و خداوند ، اختصاص دهد ، و زمانی را به دیدار برادران و گفتگوی درباره امور آخرت ، اختصاص دهد ، و زمانی را با خوشی های حلال سپری کند که این زمان ، کمک به آن دو وقت دیگر خواهد بود .

فاوضه فی أمره : أی جاراه، و تفاوضوا الحدیث : أخذوا فیه (لسان العرب : ج ۷ ص ۲۱۰).

حدیث۲۴۱۵

امام صادق علیه السلام :

النُشرَةُ فى عَشَرَةِ أشياءَ: المَشيِ، وَالرُّكوبِ ، وَالِارتِماسِ فِي الماءِ ، وَالنَّظَرِ إلَى الخُضرَةِ ، وَالأَكلِ وَالشُّربِ ، وَالنَّظَرِ إلَى المَرأَةِ الحَسناءِ ، وَالجِماعِ ، وَالسِّواكِ ، وغَسلِ الرَّأسِ بِالخَطمِيِّ فِي الحَمّامِ وغَيرِهِ ، ومُحادَثَةِ الرِّجالِ.

امام صادق علیه السلام : شادابی ، در ده چیز است : پیاده روی ، سوارکاری ، فرو رفتن در آب ، نگاه کردن به سبزه ، خوردن و آشامیدن ، نگاه کردن به زن زیبا ، هم بستری ، مسواک کردن ، شستن سر با [گُل] خَطْمی در حمّام و جاهای دیگر ، و گفتگو با مردان [بزرگ] .

المحاسن : ج ۱ ص ۷۸ ح ۴۰.

حدیث۲۴۱۶

امام صادق علیه السلام :

كانَ عابِدٌ فى بَنى إسرائيلَ لَم يُقارِف مِن أمرِ الدُّنيا شَيئا ، فَنَخَرَ إبليسُ نَخرَةً فَاجتَمَعَ إلَيهِ جُنودُهُ ، فَقالَ : مَن لى بِفُلانٍ .

فَقالَ بَعضُهُم : أ نَا لَهُ .

فَقالَ : مِن أينَ تَأتيهِ؟

فَقالَ : مِن ناحِيَةِ النِّساءِ .

قالَ : لَستَ لَهُ ، لَم يُجَرِّبِ النِّساءَ .

فَقالَ لَهُ آخَرُ : فَأَ نَا لَهُ .

فَقالَ لَهُ : مِن أينَ تَأتيهِ؟

قالَ : مِن ناحِيَةِ الشَّرابِ وَاللَّذّاتِ .

قالَ : لَستَ لَهُ ، لَيسَ هذا بِهذا .

قالَ آخَرُ : فَأَ نَا لَهُ .

قالَ : مِن أينَ تَأتيهِ؟

قالَ : مِن ناحِيَةِ البِرِّ؟

قالَ : انطَلِق فَأَنتَ صاحِبُهُ ، فَانطَلَقَ إلى مَوضِعِ الرَّجُلِ فَأَقامَ حِذاهُ يُصَلّى .

قالَ : وكانَ الرَّجُلُ يَنامُ وَالشَّيطانُ لا يَنامُ ، ويَستَريحُ والشَّيطانُ لا يَستَريحُ ، فَتَحَوَّلَ إلَيهِ الرَّجُلُ وقَد تَقاصَرَت إلَيهِ نَفسُهُ وَاستَصغَرَ عَمَلَهُ .

فَقالَ : يا عَبدَ اللّه بِأَيِّ شَىءٍ قَويتَ عَلى هذِهِ الصَّلاةِ؟ فَلَم يُجِبهُ ، ثُمَّ أعادَ عَلَيهِ فَقالَ : يا عَبدَ اللّه إنّى أذنَبتُ ذَنبا وأ نَا تائِبٌ مِنهُ ، فَإِذا ذَكَرتُ الذَّنبَ قَويتُ عَلَى الصَّلاةِ .

قالَ : فَأَخبِرنى بِذَنبِكَ حَتّى أعمَلَهُ وأتوبَ فَإِذا فَعَلتُهُ قَويتُ عَلَى الصَّلاةِ .

قالَ : اُدخُلِ المَدينَةَ فَسَل عَن فُلانَةَ البَغِيَّةِ فَأَعطِها دِرهَمَينِ ونِل مِنها .

قالَ : ومِن أينَ لى دِرهَمَينِ ما أدرى مَا الدِّرهَمَينِ ، فَتَناوَلَ الشَّيطانُ مِن تَحتِ قَدَمِهِ دِرهَمَينِ فَناوَلَهُ إيّاهُما .

فَقامَ فَدَخَلَ المَدينَةَ بِجَلابيبِهِ يَسأَلُ عَن مَنزِلِ فُلانَةَ البَغِيَّةِ ، فَأَرشَدَهُ النّاسُ ، وظَنّوا أنَّهُ جاءَ يَعِظُها ، فَأَرشَدوهُ فَجاءَ إلَيها فَرَمى إلَيها بِالدِّرهَمَينِ وقالَ : قومى ، فَقامَت فَدَخَلَت مَنزِلَها .

وقالَت : اُدخُل ، وقالَت : إنَّكَ جِئتَنى فى هَيئَةٍ لَيسَ يُؤتى مِثلى فى مِثلِها ، فَأَخبِرنى بِخَبَرِكَ ، فَأَخبَرَها ، فَقالَت له : يا عَبدَ اللّه إنَّ تَركَ الذَّنبِ أهوَنُ مِن

طَلَبِ التَّوبَةِ ، ولَيسَ كُلُّ مَن طَلَبَ التَّوبَةَ وَجَدَها ، وإنَّما يَنبَغى أن يَكونَ هذا شَيطانا مُثِّلَ لَكَ ، فَانصَرِف فَإِنَّكَ لا تَرى شَيئا ، فَانصَرَفَ ، وماتَت مِن لَيلَتِها ، فَأَصبَحَت فَإِذا عَلى بابِها مَكتوبٌ : اُحضُروا فُلانَةَ فَإِنَّها مِن أهلِ الجَنَّةِ ، فَارتابَ النّاسُ فَمَكَثوا ثَلاثا لا يَدفِنوهَا ارتِيابا فى أمرِها .

فَأَوحَى اللّه عز و جل إلى نَبِيٍّ مِنَ الأَنبِياءِ لا أعلَمُهُ إلاّ موسَى بنَ عِمرانَ عليه السلام : أنِ ايتِ فُلانَةَ فَصَلِّ عَلَيها ، ومُرِ النّاسَ أن يُصَلّوا عَلَيها ، فَإِنّى قَد غَفَرتُ لَها ، وأوجَبتُ لَهَا الجَنَّةَ بِتَثبيطِها عَبدى فُلاناً عَن مَعصِيَتى .

امام صادق عليه السلام : عابدى در بنى اسرائيل بود كه هيچ از دنيا استفاده نمى كرد . [روزى] شيطان ، نعره زد و لشكريانش را جمع نمود و گفت : چه كسى مى تواند اين عابد را از راه به دَر كند؟

يكى گفت : من .

شيطان پرسيد : چگونه؟

گفت : از طريق زنان .

شيطان گفت : نمى توانى . اين عابد ، زنان را تجربه نكرده است .

دیگری گفت : من [می توانم] .

پرسید : چگونه؟

گفت : از راه می گساری و خوش گذرانی .

شیطان گفت : نمی توانی . او این کاره نیست .

دیگری گفت : من[می توانم] .

پرسید : چگونه؟

گفت : با کارهای خوب .

شیطان گفت : برو که تو می توانی . شیطانک به محل سکونت عابد رفت و در کنار او به نماز ایستاد . عابد ، می خوابید و شیطانک ، نمی خوابید . عابد ، استراحت می کرد و شیطانک ، استراحت نمی کرد . عابد ، رو به او کرد و در حالی که خود و کارهای خود را کوچک می دید ، پرسید : ای بنده خدا! چگونه این همه توان بر انجام دادن نماز داری؟ شیطانک ، پاسخ نداد . [عابد]دوباره پرسید .

شیطانک ، در پاسخ گفت : ای بنده خدا! من گناه کردم و از آن ، توبه نمودم . اینک ، هرگاه به یاد آن گناه می افتم ، بر انجام دادن نماز ، نیرو می گیرم .

عابد گفت : بگو چه گناهی مرتکب شدی تا من هم انجام بدهم و توبه کنم و بر نماز خواندن بیشتر ، نیرومند گردم .

شیطانک گفت : وارد شهر شو و سراغ فلان زن روسپی را بگیر و دو درهم به وی بده و مرتکب فحشا شو .

عابد گفت : دو درهم را از کجا بیاورم؟ اصلاً دو درهم چیست؟ شیطانک از زیر پایش دو درهم بیرون آورد و به وی داد . عابد با لباس بلند خود ، وارد شهر شد و سراغ خانه زن روسپی را گرفت . مردم ، او را راهنمایی کردند و گمان کردند که آمده تا او را موعظه نماید . عابد ، نزد زن آمد و دو درهم را پیش او انداخت و گفت : بلند شو! زن بلند شد ، داخل خانه شد و به عابد گفت : داخل شو .

سپس به عابد گفت : با هیئتی نزد من آمدی که آن گونه ، کسی نزد من نمی آید . داستانت چیست؟ به من بگو . عابد ، داستان را برایش تعریف کرد .

زن گفت : ای بنده خدا! ترک گناه ، آسان تر از توبه است و چنین نیست که

هر کسی بخواهد توبه کند ، بدان ، دست یابد . به نظر می رسد آن مرد ، شیطانی بوده که در شمایل مردی ظاهر شده است . بازگرد که چیزی نخواهی دید .

مرد عابد ، بازگشت . آن زن ، همان شب از دنیا رفت . صبح ، بر درِ خانه اش نوشته شده بود : «بر جنازه این زن ، حاضر شوید که از بهشتیان است» .

مردم ، به تردید افتادند . سه روز صبر کردند و او را دفن نکردند . خداوند عز و جلبه پیامبری از پیامبرانش (یعنی موسی بن عمران علیه السلام) وحی فرستاد که : «بر جنازه آن زن ، حاضر شو ، بر او نماز بگزار و به مردم ، دستور بده که بر او نماز بگزارند . به راستی که او را بخشیدم و بهشت را بر او واجب کردم؛ زیرا بنده ام را از گناه ، باز داشت» .

الکافی : ج ۸ ص ۳۸۴ ح ۵۸۴ .

حدیث۲۴۱۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أميرَالمُؤمِنينَ علیه السلام كانَ يَخرُجُ ومَعَهُ أحمالُ النَّوى ، فَيُقالُ لَهُ : يا أبَا الحَسَنِ ما هذا مَعَكَ؟
فَيَقولُ : نَخلٌ إن شاءَ اللّه ُ ، فَيَغرِسُهُ فَلَم يُغادِر مِنهُ واحِدَةً .
امام صادق علیه السلام : امیر مؤمنان ، از خانه بیرون می رفت و با خود ، هسته خرما حمل می کرد . به وی گفته شد : ای ابو الحسن! اینها چیست؟
می فرمود : «إن شاءاللّه ، درخت خرماست!» .
آنها را می کاشت و هیچ یک خطا نمی رفت .
الکافی : ج ۵ ص ۷۵ ح ۹ .

حدیث۲۴۱۸

امام صادق علیه السلام :
مَن لَم يَستَحيِ مِن طَلَبِ المَعاشِ خَفَّت مَؤونَتُهُ ، ورَخى بالُهُ ، ونُعِّمَ عِيالُهُ
امام صادق علیه السلام : آن که از کسبِ روزی حیا نکند ، هزینه اش آسان و خاطرش آسوده و خانواده اش در رفاه خواهد بود .
ثواب الأعمال : ص ۲۰۰ .

حدیث۲۴۱۹

امام صادق علیه السلام :
إنَّ رَسولَ اللّه ِ صلی الله علیه و آله نَزَلَ حَتّى لَحِدَ سَعدَ بنَ مُعاذٍ وسَوَّى اللَّبِنَ عَلَيهِ ، وجَعَلَ يَقولُ : ناوِلني حَجَرا ، ناوِلني تُرابا رَطبا ، يَسُدُّ بِهِ ما بَينَ اللَّبِنِ ، فَلَمّا أن فَرَغَ وحَثَا التُّرابَ عَلَيهِ وسَوّى قَبرَهُ ، قالَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آله : إنّي لَأَعلَمُ أ نَّهُ سَيَبلى ويَصِلُ إلَيهِ البَلاءُ ، ولكِنَّ اللّه َ يُحِبُّ عَبدا إذا عَمِلَ عَمَلًا أحكَمَهُ .
امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا ، در گور سعد بن معاذ ، فرود آمد ، خشت ها را مرتّب می کرد و می فرمود : «به من سنگ بدهید! گِل بدهید!» و لابه لای خشت ها را پُر می کرد. وقتی از کار، فراغت یافت و خاک بر گور ریخت و آن را صاف کرد، فرمود: «می دانم به زودی این بدن از بین می رود و تباه می گردد؛ لیکن خداوند ، دوست می دارد که هرگاه بنده اش کاری انجام می دهد ، آن را استوار گردانَد» .
وسائل الشیعة : ج ۳ ص ۲۳۰ ح ۳۴۸۴ .

حدیث۲۴۲۰

امام صادق علیه السلام :
ـ في قَولِ اللّه ِ عز و جل «وَ جَعَلَنِى مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنتُ»
امام صادق علیه السلام ـ درباره این سخن خداوند عز و جل : ـ
(و هر جا که باشم ، مرا با برکت ساخته) : یعنی سودمند [برای دیگران] .
مریم : ۳۱ .

حدیث۲۴۲۱

امام صادق علیه السلام :

سُئِلَ رَسولُ اللّه ِ صلى الله عليه و آله : مَن أحَبُّ النّاسِ إلَى اللّهِ ؟ قالَ : أنفَعُ النّاسِ لِلنّاسِ .

امام صادق علیه السلام : از پیامبر صلى الله عليه و آله سؤال شد : دوست داشتنی ترینِ مردم در نزد خداوند کیست؟

فرمود : «آن که برای مردم ، سودمندتر باشد» .

الكافی : ج ۲ ص ۱۶۴ ح ۷ .

حدیث۲۴۲۲

امام صادق علیه السلام :

إنَّ عيسى عليه السلام مَرَّ بِقَومٍ مُجَلِّبينَ فَسَأَلَ عَنهُم ، فَقيلَ : بِنتُ فُلانٍ تُهدى إلى بَيتِ فُلانٍ ، فَقالَ : صاحِبَتُهُم مَيِّتَةٌ مِن لَيلَتِهِم ، فَلَمّا كانَ مِنَ الغَدِ ، قيلَ : إنَّها حَيَّةٌ .

فَذَهَبَ مَعَ النّاسِ إلى دارِها ، فَخَرَجَ زَوجُها ، فَقالَ لَهُ : سَل زَوجَتَكَ ما فَعَلَتِ البارِحَةَ مِنَ الخَيرِ .

فَقالَت : ما فَعَلتُ شَيئا إلاّ أنَّ سائِلاً كانَ يَأتيني كُلَّ لَيلَةِ جُمُعَةٍ فيما مَضى ،

وإنَّهُ جاءَنا لَيلَتَنا فَهَتَفَ فَلَم يُجَب ، فَقالَ : عَزَّ عَلَيَّ أنَّها لا تَسمَعُ صَوتي ، وعِيالي يَبقَونَ اللَّيلَةَ جِياعا ، فَقُمتُ مُتَنَكِّرَةً فَأَنَلتُهُ مِقدارَ ما كُنتُ اُنيلُهُ فيما مَضى .

قالَ عيسى عليه السلام : تَنَحَّي عَن مَجلِسِكِ ، فَتَنَحَّت فَإِذا تَحتَ ثِيابِها أفعىً عاضٌّ عَلى ذَنَبِهِ .

فَقالَ : بِما تَصَدَّقتِ صُرِفَ عَنكِ هذا.

امام صادق علیه السلام : عیسی علیه السلام از کنار قومی گذشت که در میانشان هیاهو برپا بود . پرسید : «چه خبر است؟» . گفته شد : دختر فلانی به خانه شوهر می رود . فرمود : «آن زن ، امشب می میرد» .

چون فردا شد ، به عیسی علیه السلام گفته شد : آن زن ، زنده است .

عیسی علیه السلام با مردم به خانه آن زن رفت . شوهرش بیرون آمد . به وی گفت : «از همسرت بپرس که شب گذشته چه کار نیکی انجام داده است» .

زن گفت : کاری نکردم ، جز این که مستمندی در شب های جمعه گذشته نزد من می آمد . دیشب نیز آمد و بانگ زد . کسی پاسخش را نداد . مرد مستمند با خود گفت : چه قدر سخت است که صدایم را نمی شنود و امشب ، خانواده ام گرسنه می مانند . [چون چنین گفت ،] به صورت ناشناس ، برخاستم و به اندازه شب های گذشته چیزی به وی دادم .

عیسی علیه السلام فرمود : «از جایت بلند شو» .

چون زن بلند شد ، در زیر فرش ها افعی ای آماده نیش زدن بود . عیسی علیه السلام فرمود : «به خاطر صدقه ات این بلا از تو دور شد» .

بحار الأنوار : ج ۱۴ ص ۳۲۴ ح ۳۷.

حدیث۲۴۲۳

امام صادق علیه السلام :

اُنظُر ما بَلَغَ بِهِ عَلِيٌّ عليه السلام عِندَ رَسولِ اللّه ِ صلى الله عليه و آلهفَالزَمهُ ، فَإِنَّ عَلِيّا عليه السلامإنَّما بَلَغَ ما بَلَغَ بِهِ عِندَ رَسولِ اللّه ِ صلى الله عليه و آله بِصِدقِ الحَديثِ ، وأداءِ الأَمانَةِ .

امام صادق علیه السلام : بنگر به منزلتی که علی علیه السلام نزد پیامبر خدا یافت و آن را کنار مگذار؛ چرا که علی علیه السلام همانا با راستگویی و امانتداری ، بدان منزلت نزد پیامبر خدا دست یافت .

الکافی : ج ۲ ص ۱۰۴ ح ۵.

حدیث۲۴۲۴

امام صادق علیه السلام :

لا یَنبَغی لِلمَرأَةِ أن تُعَطِّلَ نَفسَها ولَو تُعَلِّقُ فی عُنُقِها قِلادَةً .

امام صادق علیه السلام : لباس بپوش و خود را بیارا؛ زیرا که خداوند ، زیباست و زیبایی را دوست می دارد ؛ ولی می باید از حلال باشد .

الکافی : ج ۵ ص ۵۰۹ ح ۲ .

حدیث۲۴۲۵

امام صادق علیه السلام :

حُسنُ الخُلُقِ مِنَ الدّینَ وهُوَ یَزیدُ فِی الرِّزقِ .

امام صادق علیه السلام : خوش خُلقی ، بخشی از دینداری است و روزی را افزون می کند .

تحف العقول : ص ۳۷۳ .

حدیث۲۴۲۶

امام صادق علیه السلام :

وَصِیَّةُ وَرَقَةَ بنِ نَوفَلٍ لِخَدیجَةَ بِنتِ خُوَیلِدٍ علیهاالسلام إذا دَخَلَ عَلَیها یَقولُ لَها : ... اِعلَمی أنَّ الشّابَّ الحَسَنَ الخُلُقِ مِفتاحٌ لِلخَیرِ ، مِغلاقٌ لِلشَّرِّ ، وإنَّ الشّابَّ الشَّحیحَ الخُلُقِ مِغلاقٌ لِلخَیرِ مِفتاحٌ لِلشَّرِّ .

امام صادق علیه السلام : ورقه بن نَوفَل ، هرگاه بر خدیجه دختر خُوَیلِد وارد می شد ، به وی چنین سفارش می کرد : ... بدان که جوانِ خوش اخلاق ، کلید خوبی ها و قفل بدی هاست و جوانِ بداخلاق ، قفل خوبی ها و کلید بدی هاست .

الأمالی للطوسی : ص ۳۰۲ ح ۵۹۸ .

حدیث۲۴۲۷

امام صادق علیه السلام :

النَّظرَةُ سَهمٌ مِن سِهامِ إبلیسَ مَسمومٌ ، مَن تَرَکَها لِلّهِ عز و جلا لِغَیرِهِ أعقَبَهُ اللّه ُ إیمانا یَجِدُ طَعمَهُ

امام صادق علیه السلام : نگاه ، تیری زهرآلود از تیرهای شیطان است . هر کس از این نگاه به خاطر خداوند ، بگذرد ، خداوند ، به وی ایمانی می بخشد که لذّتش را بچشد .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۱۸ ح ۴۹۶۹ .

حدیث۲۴۲۸

امام صادق علیه السلام :

أتى رَسولَ اللّه صلي الله عليه و آله شابٌّ مِنَ الأَنصارِ فَشَكا إلَيهِ الحاجَةَ ، فَقالَ لَهُ : تَزَوَّج .

فَقالَ الشّابُّ : إنّي لَأَستَحيي أن أعودَ إلى رَسولِ اللّهِ صلى الله عليه و آله .

فَلَحِقَهُ رَجُلٌ مِنَ الأَنصارِ ، فَقالَ : إنَّ لي بِنتا وَسيمَةً فَزَوَّجَها إيّاهُ .

قالَ : فَوَسَّعَ اللّه ُ عَلَيهِ ، قالَ : فَأَتَى الشّابُّ النَّبِيَّ صلى الله عليه و آله فَأَخبَرَهُ .

فَقالَ رَسولُ اللّهِ صلى الله عليه و آله : يا مَعشَرَ الشَّبابِ عَلَيكُم بِالباءِ .

امام صادق علیه السلام : جوانی از انصار ، نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و از نیازمندی اش نزد ایشان ، شِکوه کرد . پیامبر صلی الله علیه و آله به وی فرمود : «ازدواج کن!» .

جوان گفت : خجالت می کشم بار دیگر نزد پیامبر صلی الله علیه و آله باز گردم [و بگویم که با دستِ خالی چگونه ازدواج کنم] .

آن گاه ، مردی از انصار به وی رسید و گفت : دختری زیبا دارم . آن گاه ، او را به ازدواج آن جوان در آورد . پس از آن ، خداوند ، گشایشی در زندگی او ، ایجاد کرد . جوان ، نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و داستان را باز گفت : آن گاه پیامبر خدا فرمود : «ای جوانان! بر شما باد ازدواج» .

الکافی : ج ۵ ص ۳۳۰ ح ۳ .

حدیث۲۴۲۹

امام صادق علیه السلام :

الحَياءُ عَشَرَةُ أجزاءٍ ، تِسعَةٌ فِي النِّساءِ وواحِدَةٌ فِي الرِّجالِ .

امام صادق علیه السلام : حیا ، ده قسمت است . نُه قسمت آن ، در زنان است و یک قسمتش در مردان .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۶۸ ح ۴۶۳۰ .

حدیث۲۴۳۰

امام صادق علیه السلام :

الحَياءُ عَلى وَجهَينِ: فَمِنهُ ضَعفٌ ومِنهُ قُوَّةٌ و إسلامٌ وإيمانٌ.

امام صادق علیه السلام : حیا ، دو گونه است : حیا از روی ناتوانی و حیا از روی توانمندی و اسلام و ایمان .

تحف العقول : ص ۳۶۰ .

حدیث۲۴۳۱

امام صادق علیه السلام :

مَن رَقَّ وَجهُهُ رَقَّ عِلمُهُ .

امام صادق علیه السلام : آن که خجالت بکَشَد ، دانشش کم می شود .

الکافی : ج ۲ ص ۱۰۶ ح ۳ .

حدیث۲۴۳۲

امام صادق علیه السلام :

خَیرُ شُبّانِکُم مَن تَشَبَّهَ بِکُهولِکُم ، وَشَرُّ کَهولِکُم مَن تَشَبَّهَ بِشُبّانِکُم .

امام صادق علیه السلام : بهترینِ جوانان شما کسانی اند که خود را به بزرگ سالان ، شبیه سازند و بدترین کهن سالانِ شما کسانی اند که خود را به جوانان شما شبیه سازند.

معانی الأخبار : ص ۴۰۱ ح ۶۳ .

حدیث۲۴۳۳

امام صادق علیه السلام :

إنَّ رَجُلًا أتَی النَّبِیَّ صلی الله علیه و آله ، فَقالَ لَهُ : یارسَولَ اللّه ، أوصِنی .

فَقالَ لَهُ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : فَهَل أنتَ مُستَوصٍ إن أنَا أوصَیتُکَ ؟ حَتّی قالَ لَهُ ذلِکَ ثَلاثا ، وفی کُلِّها یَقولُ لَهُ الرَّجُلُ : نَعَم یا رَسولَ اللّه .

فَقالَ لَهُ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : فَإِنّی اُوصیکَ إذا أنتَ هَمَمتَ بِأَمرٍ فَتَدَبَّر عاقِبَتَهُ ، فَإِن یَکُ رُشدا فَامضِهِ ، وإن یَکُ غَیّا فَانتَهِ عَنهُ .

امام صادق علیه السلام : مردی نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آمد و گفت : ای پیامبر خدا! به من سفارشی بنما .

پیامبر خدا به وی فرمود : «آیا نصیحت پذیر هستی ، اگر به تو سفارشی کنم؟» .

این سخن را سه بار تکرار کرد و هر دفعه ، مرد می گفت : بلی ، ای پیامبر خدا!

آن گاه پیامبر صلی الله علیه و آله ، به وی فرمود : «تو را سفارش می کنم هرگاه در کاری تصمیم گرفتی ، پایان (عاقبت) آن را بنگر . اگر پایانش خیر و نیکی است ، انجام بده ، و اگر گم راهی است ، از آن خودداری کن» .

الکافی : ج ۸ ص ۱۵۰ ح ۱۳۰ .

حدیث۲۴۳۴

امام صادق علیه السلام :

قِف عِندَ کُلِّ أمرٍ حَتّی تَعرِفَ مَدخَلَهُ مِن مَخرَجِهِ ، قَبلَ أن تَقَعَ فیهِ فَتَندَمَ .

امام صادق علیه السلام : در برابر هر کاری بِایست [و فکر کن] تا آغاز و فرجامش را بدانی ، پیش از آن که در آن قرار گیری و پشیمان شوی .

تحف العقول : ص ۳۰۴ .

حدیث۲۴۳۵

امام صادق علیه السلام :

خَمسُ خِصالٍ مَن لَم تَکُن فیهِ خَصلَةٌ مِنها فَلَیسَ فیهِ کَثیرُ مُستَمتِعٍ ، أوَّلُهَا : الوَفاءُ ، وَالثّانِیَةُ : التَّدبیرُ ، وَالثّالِثَةُ : الحَیاءُ ، وَالرّابِعَةُ : حُسنُ الخُلُقِ ، وَالخامِسَةُ ـ وهِیَ تَجمَعُ هذِهِ الخِصالَ ـ : الحُرِّیَّةُ .

امام صادق علیه السلام : پنج خصلت است که هر کس یکی از آنها در او نباشد ، چندان قابل بهره مندی نیست : نخست ، وفاداری ؛ دوم ، عاقبت اندیشی ؛ سوم ، حیا ؛ چهارم ، خوش خُلقی ؛ پنجم ، آزادگی؛ و این [آخَری] ، جامع همه این پنج صفت است .

الخصال : ص ۲۸۴ ح ۳۳ .

حدیث۲۴۳۶

امام صادق علیه السلام :

مَن كَسِلَ عَن طَهورِهِ وصَلاتِهِ فَلَيسَ فيهِ خَيرٌ لِأَمرِ آخِرَتِهِ ، ومَن كَسِلَ عَمّا يُصلِحُ بِهِ أمرَ مَعيشَتِهِ فَلَيسَ فيهِ خَيرٌ لِأَمرِ دُنياهُ .

امام صادق علیه السلام : آن که در کارِ طهارت و نماز ، کاهل باشد ، در او خیری برای آخرتش نیست و آن که در آنچه زندگی اش را سر و سامان می دهد ، کاهل است ، در او خیری برای دنیایش نیست .

الکافی : ج ۵ ص ۸۵ ح ۳ .

حدیث۲۴۳۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عز و جل يُبغِضُ كَثرَةَ النَّومِ وكَثرَةَ الفَراغِ .

امام صادق علیه السلام : خداوند عز و جل ، خواب بسیار و بیکاری فراوان را دشمن می دارد .

الکافی : ج ۵ ص ۸۴ ح ۳ .

حدیث۲۴۳۸

امام صادق علیه السلام :

كانَ بِالمَدينَةِ رَجُلٌ بَطّالٌ يَضحَكُ النّاسُ مِنهُ ، فَقالَ : قَد أعياني هذَا الرَّجُلُ أن اُضحِكَهُ ـ يَعني عَلِيَّ بنَ الحُسَينِ عليهماالسلامـ ، فَمَرَّ عَلِيٌّ عليه السلاموخَلفَهُ مَولَيانِ لَهُ ، قالَ : فَجاءَ الرَّجُلُ حَتَّى انتَزَعَ رِداءَهُ مِن رَقَبَتِهِ ، ثُمَّ مَضى فَلَم يَلتَفِت إلَيهِ عَلِيٌّ عليه السلام ، فَاتَّبَعوهُ وأخَذُوا الرِّداءَ مِنهُ ، فَجاؤوا بِهِ فَطَرَحوهُ عَلَيهِ ،

فَقالَ لَهُم : مَن هذا؟

فَقالوا : هذا رَجُلٌ بَطّالٌ يُضحِكُ أهلَ المَدينَةِ .

فَقالَ : قولوا لَهُ : إنّ لِلّهِ يَوما يَخسَرُ فيهِ المُبطِلونَ .

امام صادق علیه السلام : در مدینه ، مردی بیکار بود که مردم را می خنداند . آن مرد گفت : این مرد (امام سجّاد علیه السلام) مرا ناتوان کرد در این که او را بخندانم . امام سجّاد علیه السلامی گذشت و پشتِ سر ایشان ، دو غلامش حرکت می کردند . آن مرد آمد و عبای امام علیه السلام را از دوشش برداشت و رفت . امام سجّاد علیه السلام ، به وی هیچ التفاتی نکرد . غلامان ، دنبال مرد رفتند و عبا را از وی گرفتند و آمدند و آن را بر دوش ایشان انداختند . امام سجّاد فرمود : «این مرد کیست؟» .

گفتند : این ، مرد بیکاری است که مردم مدینه را می خنداند .

فرمود : «به وی بگویید که : خداوند را روزی است که باطل کاران ، در آن زیان می کنند » .

بحار الأنوار : ج ۴۶ ص ۶۸ ح ۳۹ .

حدیث۲۴۳۹

امام صادق علیه السلام :

أُنظُر إلی کُلِّ من لا یُفیدُکَ مَنفَعَةً فی دینِکَ فَلا تَعتَدَّنَّ بِهِ ، و لا تَرغَبَنَّ فی صُحبَتِهِ ؛ فَإِنَّ کُلَّ ما سِوَی اللّهِ ـ تَبارَکَ وَ تَعالی ـ مُضمَحِلَّ وَخیمٌ عاقِبَتُهُ

امام صادق علیه السلام : بنگر ، هر که برای دینداری ات سودمند نیست ، به او اعتنا مکن و در همنشینی اش رغبت مدار؛ چرا که هر چیزی غیر از خداوند متعال ، نابود و بَدپایان است .

بحار الأنوار : ج ۷۴ ص ۱۹۱ ح ۵ .

حدیث۲۴۴۰

امام صادق علیه السلام :

النَّظَرُ سَهمٌ مِن سِهامِ إبلیسَ مَسمومٌ ، وکَم مِن نَظرَةٍ أورَثَت حَسرَةً طَویلَةً!

امام صادق علیه السلام : نگاه ، تیری زهرآگین ، از تیرهای شیطان است ، و چه بسیار نگاهی که پشیمانی درازمدّت به جای می گذارد .

الکافی : ج ۵ ص ۵۵۹ ح ۱۲ .

حدیث۲۴۴۱

امام صادق علیه السلام :

کانَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله یُسَلِّمُ عَلَی النِّساءِ ویَرُدُدنَ علیه السلام وکانَ أمیرُالمُؤمِنینَ علیه السلامیُسَلِّمُ عَلَی النِّساءِ وکانَ یَکرَهُ أن یُسَلِّمَ عَلَی الشّابَّةِ مِنهُنَّ ویَقولُ : أتَخَوَّفُ أن تُعجِبَنی صَوتُها فَیَدخُلَ عَلَیَّ أکثَرُ مِمّا أطلُبُ مِنَ الأَجرِ .

امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا ، به زنانْ سلام می کرد و آنان پاسخ می دادند ، و امیرمؤمنان ، به زنان سلام می کرد؛ ولی خوش نداشت به زن جوان ، سلام کند و می فرمود : «می ترسم از صدایش خوشم بیاید و گناهی بیش از پاداشی که جستجو می کنم ، بر من وارد گردد» .

الکافی : ج ۲ ص ۶۴۸ ح ۱ .

حدیث۲۴۴۲

امام صادق علیه السلام :

: قُلوبٌ خَلَت عَن ذِکرِ اللّهِ ، فَأَذاقَهَا اللّهُ

حَبَّ غَیرِهِ .

امام صادق علیه السلام ـ آن گاه که از عشق سؤال شد ـ : دل هایی که از یاد خدا تهی است ، خداوند ، دوستی دیگری را به آن می چشانَد .

بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۱۵۸ ح ۱ .

حدیث۲۴۴۳

امام صادق علیه السلام :

اِحذَروا عَلی شَبابِکُم الغُلاةَ

امام صادق علیه السلام : بر جوانان خود ، از خطر غالیان بپرهیزید تا [عقیده]آنان را فاسد نکنند؛ چرا که غالیان ، بدترینِ مخلوقات خدایند . بزرگی خدا را کوچک می کنند و برای بندگان خدا ، ادّعای ربوبیت می کنند .

الغلاة : فرقة ترفع بعض الناس إلی مرتبة الاُلوهیة ، وتری أنّ اللّه تعالی فوّض أمر الرزق والتدبیر للأئمة علیهم السلام .

حدیث۲۴۴۴

امام صادق علیه السلام :

بادِروا أولادَکُم بِالحَدیثِ قَبلَ أن یَسبِقَکُم إلَیهِمُ المُرجِئَةُ

امام صادق علیه السلام : به فرزندانتان حدیث بیاموزید ، پیش از آن که مرجئه به سوی آنان بشتابند .

المرجئة : فئة تری أنّ الإیمان لا ـ تضرّ معه المعصیة ، کما لاینفع مع الکفر طاعة ، وقالوا : إنّ الإیمان قول بلا عمل ، کأنّهم قدّموا الإیمان وأرجئوا العمل ، أی أخّروه؛ لأنّهم یرون إذا لم یصلّوا ولم یصوموا نجّاهم إیمانهم وأسقطوا الوعید جملة عن المسلمین .

حدیث۲۴۴۵

امام صادق علیه السلام :

: لا تَکونَنَّ إمَّعَةً ، تَقولُ : أنَا مَعَ النّاسِ وأنَا کَواحِدٍ مِنَ النّاسِ .

امام صادق علیه السلام ـ به مردی از یارانش ـ: سُست رأی و دهن بین مباش ، که بگویی : «من با مردمم» و «من یکی از مردمم» .

معانی الأخبار : ص ۲۶۶ ح ۱ .

حدیث۲۴۴۶

امام صادق علیه السلام :

یا مَعشَرَ الأَحداثِ اتَّقُوا اللّهَ ولا تَأتُوا الرُّؤَساءَ دَعوهُم حَتّی یَصیروا أذنابا ، لا تَتَّخِذُوا الرِّجالَ وَلائِجَ مِن دونِ اللّهِ

امام صادق علیه السلام : «ای گروه جوانان! تقوا پیشه کنید و نزد رئیسان نروید . رهایشان کنید تا زمانی که از ریاست بیفتند . مردان (شخصیت های برجسته) را به جای خداوند ، دوستِ همراز مگیرید . ما به خدا سوگند ، ما به خدا سوگند ، برایتان بهتر از آنان هستیم» . آن گاه با دست بر سینه اش زد[؛ یعنی به جای ما به دنبال رهبران ستمکار نروید] .

إشارة إلی قوله تعالی :

حدیث۲۴۴۷

امام صادق علیه السلام :

أدنَی العُقوقِ اُفٌّ ولَو عَلِمَ اللّهُ عز و جل شَیئا أهوَنَ مِنهُ لَنَهی عَنهُ .

امام صادق علیه السلام : کمترین نافرمانی «اُف» گفتن است و اگر خداوند عز و جلچیزی کمتر از آن می شناخت ، از آن نهی می کرد .

الکافی : ج ۲ ص ۳۴۸ ح ۱ .

حدیث۲۴۴۸

امام صادق علیه السلام :

مَن ساءَ خُلُقُهُ عَذَّبَ نَفسَهُ .

امام صادق علیه السلام : آن که اخلاقش بد باشد ، خود را شکنجه می دهد .

الکافی : ج ۲ ص ۳۲۱ ح ۴ .

حدیث۲۴۴۹

امام صادق علیه السلام :

قـالَ لُقمـانُ : یـابُنَیَّ ، إیّاکَ وَالضَّجرَ ، وسوءَ الخُلُقِ ، وقِلَّةَ الصَّبرِ ، فَلا یَستَقیمُ عَلی هـذِهِ الخِصـالِ صـاحِبٌ ، وألزِم نَفسَـکَ التَّؤُدَةَ فی اُمورِکَ ، وصَبِّر عَلی مَؤوناتِ الإِخوانِ نَفسَکَ ، وحَسِّن مَعَ جَمیعِ النّاسِ خُلُقَکَ .

امام صادق علیه السـلام : لقمان علیه السـلام گفت : «فرزندم! بپرهیز از گرفتگی و بدخُلقی ، و ناشکیبایی؛ چرا که با این خصلت ها ، دوستی ، اسـتوار نمی مانَـد . آرامش و وقـار را در کارهـا حفـظ کن و خود را بر هزینه کردن برای برادران ، وا دار و بـا تمام مردم ، اخلاقت را نیکو ساز» .

بحار الأنوار : ج ۱۳ ص ۴۱۹ ح ۱۴ .

حدیث۲۴۵۰

امام صادق علیه السلام :

مَن خافَ النّاسُ لِسانَهُ فَهُوَ فِی النّارِ .

امام صادق علیه السلام : آن که مردم از زبانش بترسند ، در آتش است .

الکافی : ج ۲ ص ۳۲۷ ح ۳ .

حدیث۲۴۵۱

امام صادق علیه السلام :

اِتَّقُوا اللّهَ وَلا یَحسُدُ بَعضُکُم بَعضا ، إنَّ عیسَی بنَ مَریمَ علیه السلامکانَ مِن شَرائِعِهِ السَّیحُ فِی البِلادِ ، فَخَرَجَ فی بَعضِ سَیحِهِ وَمَعَهُ رَجُلٌ مِن أصـحابِهِ قَصـیرٌ وکانَ کَثیرَ اللُّزومِ لِعیسَـی بنِ مَریَمَ علیه السلام ، فَلَمّا انتَهی عیسی إلَی البَحرِ قالَ «بِسْمِ اللَّهِ» بِصِحَّةِ یَقینٍ مِنهُ ، فَمَشی عَلی ظَهرِ الماءِ ، فَقالَ الرَّجُلُ القَصیرُ حینَ نَظَرَ إلی عیسی علیه السلامجازَه : «بِسْمِ اللَّهِ» بِصِحَّةِ یَقینٍ مِنهُ ، فَمَشی عَلَی الماءِ ولَحِقَ بِعیسی علیه السـلامفَدَخَلَهُ العُجبُ بِنَفسِهِ ، فَقالَ : هذا عیسـی روحُ اللّه یَمشـی عَلَی الماءِ ، وأ نَا أمشـی عَلَی الماءِ فَما فَضلُهُ عَلَیَّ ، قالَ : فَرُمِسَ فِی الماءِ فَاستَغاثَ بِعیسی علیه السلامفَتَناوَلَهُ مِنَ الماءِ فَأَخرَجَهُ ، ثُمَّ قالَ لَهُ : ما قُلتَ یا قَصیرُ ؟

قالَ : قُلتُ : هذا روحُ اللّه یَمشی عَلَی الماءِ ، وأ نَا أمشی ، فَدَخَلَنی مِن ذلِکَ عُجبٌ .

فَقالَ لَهُ عیسـی علیه السـلام : لَقَد وَضَعتَ نَفسَکَ فی غَیرِ المَوضِعِ الَّذی وَضَعَکَ اللّه ُ فیهِ فَمَقَتَکَ اللّه ُ عَلی ما قُلتَ فَتُب إلَی اللّه عز و جل مِمّا قُلتَ .

قالَ : فَتابَ الرَّجُلُ وعادَ إلی مَرتَبَتِهِ الَّتی وَضَعَهُ اللّه ُ فیها ، فَاتَّقُوا اللّهَ ولا یَحسُدَنَّ بَعضُکُم بَعضا.

امام صادق علیه السلام : تقوای الهی پیشه سازید و به یکدیگر ، حسادت نورزید . گشت و گذار در شهرها ، جزو شریعت عیسی بن مریم علیه السـلام بود . در یکی از سفرهای عیسی علیه السلام ، مردی کوتاه قد ، همراه او بود که از ملازمان وی به شمار می رفت .

وقتی عیسی علیه السلام به دریا رسید ، «بسم اللّه » را از روی یقین گفت و بر روی آب ، راه رفت . مرد کوتاه قد ، چون دید عیسی علیه السلام عبور کرد ، «بسم اللّه » را با یقین گفت و بر روی آب ، راه رفت و به عیسی علیه السلام پیوست .

در این هنگام ، عُجْب او را فرا گرفت . [با خود] گفت : این ، عیسی روح اللّه است که بر روی آب راه می رود و من هم بر روی آب ، راه می روم . پس او چه برتری ای بر من دارد؟

در این هنگام ، در آب فرو رفت و از عیسی علیه السلامکمک خواست . عیسی علیه السلام او را از آب بیرون کشید و به وی گفت : «مردا! چه گفتی [که چنین گرفتار شدی]؟» .

مرد گفت : [با خود] گفتم : این ، روح اللّه است که بر آب راه می رود و من هم بر روی آب راه می روم ، و گرفتار عُجب شدم .

عیسی علیه السلام به وی فرمود : «خود را در منزلتی غیر از آنچه خدا برایت مقر?رّر کرده بود ، قرار دادی . پس خداوند بر گفته ات بر تو خشم گرفت . از گفته ات به سوی خداوند ، توبه کن» .

مرد ، توبه کرد و به منزلتی که خداوند برایش قرار داده بود ، بازگشت .

پس ، تقوای الهی پیشه کنید و به یکدیگر ، حسادت نورزید .

الکافی : ج ۲ ص ۳۰۶ ح ۳ .

حدیث۲۴۵۲

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ لِابنِهِ : . . . لِلحاسِدِ ثَلاثُ عَلاماتٍ : یَغتابُ إذا غابَ ، وَیَتَمَلَّقُ اذا شَهِدَ ، وَیَشمَتُ بِالمُصیبَةِ .

امام صادق علیه السلام : لقمان به فرزندش گفت : حسود ، سه نشانه دارد : پشت سر ، بدگویی می کند؛ در حضور ، چاپلوسی می نماید؛ و در گرفتاری ها شادی می کند .

الخصال : ص ۱۲۱ ح ۱۱۳ .

حدیث۲۴۵۳

امام صادق علیه السلام :

الحاسِدُ مُضِرٌ بِنَفسِهِ قَبلَ أن یَضُرَّ بِالمَحسودِ ، کَإبلیسَ أورَثَ بِحَسَدِهِ لِنَفسِهِ اللَّعنَةَ ولِآدَمَ علیه السلام الاِجتِباءَ .

امام صادق علیه السلام : حسود به خود زیان می رساند ، پیش از آن که به شخص مورد حسادت ، زیان رسانَد ، مانند شیطان که با حسادتش برای خود ، نفرین بر جای گذاشت و برای آدم ، برگزیده شدن را .

بحار الأنوار : ج ۷۳ ص ۲۵۵ ح ۲۳ .

حدیث۲۴۵۴

امام صادق علیه السلام :

اِجتَمَعَ الحَوارِیّونَ إلی عیسی علیه السلام فَقالوا لَهُ : یا مُعَلِّمَ الخَیرِ أرشِدنا .

فَقالَ لَهُم : إنَّ موسیع کَلیمَ اللّهِ علیه السلام أمَرَکُم ألاّ تَحلِفوا بِاللّهِ ـ تَبارَکَ وتَعالی ـ کاذِبینَ ، وأ نَا آمُرُکُم ألاّ تَحلِفوا بِاللّهِ کاذِبینَ ولا صادِقینَ .

قالوا : یا روحَ اللّهِ زِدنا .

فَقـالَ : إنَّ موسـيع نَبِيَّ اللّهِ عليه السـلام أمَرَكُم ألاّ تَزنوا ، وأ نَا آمُرُكُم ألاّ تُحَـدِّثوا أنفُسَـكُم بِالزِّنا فَضـلًا عَن أن تَزنوا ، فَإِنَّ مَن حَـدَّثَ نَفسَهُ بِالزِّنا كانَ كَمَن أوقَدَ

فى بَيتٍ مُزَوَّقٍ فَأَفسَدَ التَّزاويقَ الدُّخانُ ، وإن لَم يَحتَرِقِ البَيتُ.

امام صادق عليه السلام : حواريان بر گِرد عيسى عليه السلام جمع شدند و به وى گفتند : اى آموزگار نيكى ها! ما را راهنمايى كن .

عيسـى عليه السـلام به آنان فرمود : «موسـى ، كليم خداوند ، به شـما دسـتور داد كه سوگند دروغ به خداوند مخوريد ، و من به شما فرمان مى دهم كه سوگند راست و دروغ به خداوند مخوريد» .

گفتند : اى روح خدا! بيشتر راهنمايى كن .

فرمود : «موساى پيامبر ، به شما دستور داد كه زنا مكنيد و من به شما

دسـتور مى دهم درباره آن ، انـديشه [نيز] مكنيـد ، چه رسـد كه زنا كنيـد؛ زيرا هر كه در زنا انـديشه كند ، مانند كسـى است كه در خانه آراسته [و زينت شده] ، آتش روشن كند ، كه اگر خانه را نسوزاند ، دودش آراستگىِ خانه را تباه مى سازد» .

الكافى : ج ۵ ص ۵۴۲ ح ۷ .

حديث۲۴۵۵

امام صادق عليه السلام :

دَعِ ابنَكَ يَلعَب سَبعَ سِنينَ ، ويُؤَدَّب سَبعَ سِنينَ وألزِمهُ نَفسَكَ سَبعَ سِنينَ .

امام صادق عليه السلام : بگذار فرزندت هفت سال بازى كند ، هفت سال تربيت شود و هفت سال ، او را با خود ، همراه بدار .

كتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۳ ص ۴۹۲ ح ۴۷۴۳ .

حديث۲۴۵۶

امام صادق عليه السلام :

العَدلُ أحلى مِنَ الماءِ يُصيبُهُ الظَّمآنُ ، ما أوسَعَ العَدلَ إذا عُدِلَ فيهِ وإن قَلَّ .

امام صادق عليه السـلام : عدالت ، گواراتر است از آبى كه به تشنه اى برسد . و چه قدر عدالت ، گشايش ايجاد مى كند ـ اگر بدان رفتار شود ـ گرچه اندك باشد!

الكافى : ج ۲ ص ۱۴۶ ح ۱۱.

حديث۲۴۵۷

امام صادق عليه السلام :

أيُّما رَجُلٍ دَعا عَلى وَلَدِهِ أورَثَهُ اللّهُ الفَقرَ .

امام صادق عليه السلام : هر كس فرزند خود را نفرين كند ، فقر [و تنگ دستى] را برايش به ارث گذاشته است .

عدّة الداعى : ص ۸۰ .

حديث۲۴۵۸

امام صادق عليه السلام :

يَذكُرانِ أنَّهُ لَمّا كانَ يَومُ التَّروِيَةِ قالَ جبرَئيلُ لإِبراهيمَ عليهماالسلام : تَرَوَّه مِنَ الماءِ فَسُمِّيَتِ التَّروِيَةَ ، ثُمَّ أتى مِنىً فَأَباتَهُ بها ، ثُمَّ غدا بِهِ إلى عَرَفاتٍ فَضَرَبَ خِباهُ بِنَمِرَةَ دونَ عَرَفَةَ فَبَنى مَسجِدا بِأَحجارٍ بيضٍ وكانَ يُعرَفُ أثَرُ مَسجِدِ إبراهيمَ حَتّى اُدخِلَ فى هذَا المَسجِدِ الَّذى بِنَمِرَةَ حَيثُ يُصَلِّى الإِمامُ يَومَ عَرَفَةَ فَصَلّى بِهَا الظُّهرَ وَالعَصرَ ، ثُمَّ عَمَدَ بِهِ إلى عَرَفاتٍ ، فَقالَ : هذِهِ عَرَفاتٌ فَاعرِف بِها مَناسِكَكَ وَاعتَرِف بِذَنبِكَ فَسُمِّى عَرَفاتٍ ، ثُمَّ أفاضَ إلَى المُزدَلِفَةِ فَسُمِّيَتِ المُزدَلِفَةَ ، لِأَنَّهُ ازدَلَفَ إلَيها ، ثُمَّ قامَ عَلَى المَشعَرِ الحَرامِ فَأَمَرَهُ اللّه ُ أن يَذبَحَ ابنَهُ وقَد رَأى فيهِ شَمائِلَهُ وخَلائِقَهُ وأنِسَ ما كانَ إلَيهِ .

فَلَمّا أصبَحَ أفاضَ مِنَ المَشعَرِ إلى مِنىً فَقالَ لِاُمِّهِ : زورِى البَيتَ أنتِ وَاحتَبَسَ الغُلامَ ، فَقالَ : يا بُنَىَّ هاتِ الحِمارَ وَالسِّكّينَ حَتّى اُقَرِّبَ القُربانَ .

فَقالَ أبانٌ : فَقُلتُ لِأَبى بَصيرٍ : ما أرادَ بِالحِمارِ وَالسِّكّينِ .

قالَ : أرادَ أن يَذبَحَهُ ، ثُمَّ يَحمِلَهُ فَيُجَهِّزَهُ ويَدفِنَهُ ، قالَ : فَجاءَ الغُلامُ بِالحِمارِ وَالسِّكّينِ ، فَقالَ : يا أبَتِ أينَ القُربانُ ؟

قالَ : رَبُّكَ يَعلَمُ أينَ هُوَ؟ يا بُنَىَّ أنتَ وَاللّه ِ هُوَ إنَّ اللّه َ قَد أمَرَنى بِذَبحِكَ ، فَانظُر ماذا تَرى ؟

قالَ : «يَـأَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِى إِن شَآءَ اللَّهُ مِنَ الصَّـبِرِينَ» قالَ : فَلَمّا عَزَمَ عَلَى الذَّبحِ ، قالَ : يا أبَتِ ، خَمِّر وَجهى وشُدَّ وَثاقى .

قالَ : يا بُنَىَ ، الوَثاقُ مَعَ الذَّبحِ وَاللّه ِ لا أجمَعُهُما عَلَيكَ اليَومَ .

قالَ أبو جَعفَرٍ عليه السلام : فَطَرَحَ لَهُ قُرطانَ الحِمارِ ، ثُمَّ أضجَعَهُ عَلَيهِ وأخَذَ المَديَةَ فَوَضَعَها عَلى حَلقِهِ ، قال َ: فَأَقبَلَ شَيخٌ فَقالَ : ما تُريدُ مِن هذَا الغُلامِ ؟

قالَ : اُريدُ أن أذبَحَهُ .

فَقالَ : سُبحانَ اللّه ِ ! غُلامٌ لَم يَعصِ اللّه َ طَرفَةَ عَينٍ تَذبَحُهُ ؟

فَقالَ : نَعَم ، إنَّ اللّه َ قَد أمَرَنى بِذَبحِهِ .

فَقالَ : بَل رَبُّكَ نَهاكَ عَن ذَبحِهِ ، وإنَّما أمَرَكَ بِهذَا الشَّيطانُ فى مَنامِكَ ، قالَ :

وَيلَكَ ! الكَلامُ الَّذى سَمِعتُ هُوَ الَّذى بَلَغَ بى ماتَرى، لا وَاللّه ِ لا اُكَلِّمُكَ ، ثُمَّ عَزَمَ عَلَى الذَّبحِ .

فَقالَ الشَّيخُ : يا إبراهيمُ ، إنَّكَ إمامٌ يُقتَدى بِكَ فَإِن ذَبَحتَ وَلَدَكَ ذَبَحَ النّاسُ أولادَهُم ، فَمَهلاً فَأَبى أن يُكَلِّمَهُ .

قالَ أبو بَصيرٍ : سَمِعتُ أبا جَعفَرٍ عليه السلاميَقولُ : فَأَضجَعَهُ عِندَ الجَمرَةِ الوُسطى ، ثُمَّ أخَذَ المَديَةَ فَوَضَعَها عَلى حَلقِهِ ، ثُمَّ رَفَعَ رَأسَهُ إلَى السَّماءِ ، ثُمَّ انتَحى عَلَيه فَقَلَبَها جبرَئيلُ عليه السلام عَن حَلقِهِ فَنَظَرَ إبراهيمُ فَإِذا هِىَ مَقلوبَةٌ ، فَقَلَبَها إبراهيمُ عَلى خَدِّها وقَلَبَها جبرَئيلُ عَلى قَفاها فَفَعَلَ ذلِكَ مِرارا ، ثُمَّ نودِىَ مِن مَيسرَةِ مَسجِدِ الخَيفِ : يا إبراهيمُ ، قَد صَدَّقتَ الرُّؤيا واجتَرَّ الغُلامَ مِن تَحتِهِ ، وتَناوَلَ جَبرَئيلُ الكَبشَ مِن قُلَّةِ ثَبيرٍ فَوَضَعَهُ تَحتَهُ .

وخَرَجَ الشَّيخُ الخَبيثُ حَتّى لَحِقَ بِالعَجوزِ حينَ نَظَرَت إلَى البَيتِ ، وَالبَيتُ فى وَسَطِ الوادى فَقالَ : ما شَيخٌ رَأَيتُهُ بِمِنىً ؟ فَنَعَتَ نَعتَ إبراهيمَ .

قالَت : ذاكَ بَعلى .

قالَ : فَما وَصيفٌ رَأَيتُهُ مَعَهُ ، ونَعَتَ نَعتَهُ .

قالَت : ذاكَ ابنى .

قالَ : فَإِنّى رَأَيتُهُ أضجَعَهُ وأخَذَ المَديَةَ لِيَذبَحَهُ .

قالَت : كَلّا ما رَأَيتُ إبراهيمَ إلّا أرحَمَ النّاسِ وكَيفَ رَأَيتَهُ يَذبَحُ ابنَهُ .

قالَ : ورَبِّ السَّماءِ وَالأَرضِ ، ورَبِّ هذِهِ البَنِيَّةِ ، لَقَد رَأَيتُهُ أضجَعَهُ وأخَذَ المَديَةَ لِيَذبَحَهُ .

قالَت : لِمَ ؟

قالَ : زَعَمَ أنَّ رَبَّهُ أمَرَهُ بِذَبحِهِ .

قالَت : فَحَقٌّ لَهُ أن يُطيعَ رَبَّهُ .

الکافی ـ به نقل از ابان ، از ابو بصیر که وی از امام باقر و امام صادق علیهماالسلامشنیده است ـ : چون روز ترویه فرا رسید ، جبرائیل علیه السلام به ابراهیم علیه السلام گفت : «با خود ، آب بردار» و بدین جهت ، «ترویه» نامیده شد .

آن گاه به مِنا آمد و شب ، ابراهیم علیه السلام را در آن جا نگاه داشت . آن گاه ، صبح روز بعد ، او را به سرزمین عرفات بُرد و در سرزمین نمره ، پیش از عرفه ، خیمه اش را برپا کرد و با سنگ های سفید ، مسجدی ساخت و نشانه های مسجد ابراهیم ، معلوم بود و در داخل مسجدی قرار گرفت که اینک در نمره است . همان جا که امام علیه السلام در روز عرفه نماز می گزارد ، ابراهیم علیه السلام ، نماز ظهر و عصر را در آن جا به جا آورد .

سپس او را به عرفات بُرد و گفت : «این ، سرزمین عرفات است . مناسک آن را بشناس و به گناهانت اعتراف کن» . از این رو ، «عرفات» نام گرفت . سپس او را به «مزدلفه» کوچ داد و از آن رو مزدلفه گفته شد که بدان نزدیک شد . آن گاه در مشعر الحرام ، اقامت کرد و خداوند به وی [در خواب] دستور داد فرزندش را قربانی کند و در خواب ، شمایل و خُلق و خویَش را دید و با آنچه در پیش است ، مأنوس گشت . چون صبح شد ، از مشعر به سمت منا کوچ کرد و به مادر فرزند گفت : «تو کعبه را زیارت کن» و فرزند را نزد خود ، نگاه داشت .

آن گاه به فرزند گفت : «فرزندم! الاغ و کارد را بیاور تا قربانی کنم» .

ابان می گوید : به ابو بصیر گفتم : الاغ و کارد را چرا درخواست کرد .

گفت: زیرا می خواست فرزند را قربانی کند ، سپس او را کفن کرده ، دفن نماید.

جوان ، الاغ و کارد را آورد و گفت : پدرم! قربانی کجاست؟

ابراهیم علیه السلام گفت : «پروردگارت می داند کجاست . فرزندم! به خدا سوگند ، تو همان قربانی ای هستی که خدا مرا به قربانی کردنت دستور داد. نظرت چیست؟».

جوان گفت : پدرم! آنچه را بدان مأمور شدی ، انجام بده . ان شاء اللّه ، مرا از شکیبایان خواهی یافت .

چون ابراهیم علیه السلام خواست فرزند را قربانی کند ، جوان گفت : پدرم! صورتم را بپوشان و دست و پایم را محکم ببند .

ابراهیم علیه السلام گفت : فرزندم! دست و پا بستن و قربانی کردن؟! به خدا سوگند ، امروز ، این دو را با هم درباره تو انجام نمی دهم .

امام باقر علیه السلام فرمود : «ابراهیم علیه السلام ، رواندازِ الاغ را روی زمین پهن کرد . سپس ، فرزند را به پهلو بر زمین خوابانید و کارد را برداشت و بر گلوی فرزند نهاد .

در این هنگام ، پیرمردی آمد و گفت : از این جوان ، چه می خواهی؟

ابراهیم علیه السلام گفت : «می خواهم او را قربانی کنم» .

پیر مرد گفت : پناه بر خدا! جوانی را که هرگز گناهی مرتکب نشده ، قربانی می کنی؟!

ابراهیم علیه السلام گفت : «بلی! خداوند ، مرا بدان دستور داد» .

پیر مرد گفت : پروردگارت تو را از این کار نهی کرده و همانا شیطان ، در خواب ، این مطلب را به تو القا کرده است .

ابراهیم علیه السلام گفت : «صدایی که شنیدم ، همان صدایی بود که مرا بدین منزلت و مرتبت (پیامبری) رسانید . به خدا سوگند ، دیگر با تو سخن نمی گویم» . سپس تصمیم بر قربانی کردن گرفت .

پیرمرد گفت : ای ابراهیم! تو پیشوایی هستی که به تو اقتدا می گردد . اگر فرزندت را قربانی کنی ، مردم هم فرزندان خود را قربانی

می کنند . پس در این کار ، درنگ کن .

ابراهیم علیه السلام با وی سخن نگفت .

ابو بصیر می گوید : شنیدم که امام باقر علیه السلام می فرمود : «ابراهیم ، فرزندش را نزدیک جَمَره وُسطا خوابانید و کارد را گرفت و بر گلویش نهاد . سپس ، سر به آسمان بلند کرد و کارد را کشید ؛ امّا جبرئیل علیه السلام آن را وارونه کرد . ابراهیم علیه السلامنگاه کرد و کارد را وارونه یافت . مجدّدا آن را با لبه تیز بر گلوی فرزند نهاد و جبرئیل علیه السلامآن را واژگون کرد . این کار ، چند بار تکرار شد . آن گاه ، از سمت چپ مسجد خیف ، صدایی آمد که : ای ابراهیم! خوابت را درست تعبیر کردی . جوان را از زیر کارد ، کنار ببر .

و جبرائیل علیه السلام قوچی را از قلّه ثُبیر آورد و زیر کارد نهاد . پیرمرد پلید ، از آن جا خارج شد و هنگامی که مادر به کعبه نظر می افکند و کعبه در وسط گودی بود ، خود را به مادر جوان رسانید و چنین گفت : پیرمردی را که در منا دیدم . کیست؟ و اوصاف ابراهیم علیه السلام را بازگو کرد .

مادر گفت : او شوهر من است .

سپس گفت: جوانی را به همراه او دیدم. او کیست؟ و اوصاف جوان را باز گفت.

مادر گفت : او فرزند من است .

پیرمرد گفت : دیدم که آن پیرمرد ، جوان را بر زمین خوابانده بود و کارد برداشته بود تا او را بکشد .

مادر گفت : هرگز! ابراهیم ، مهربان ترینِ مردم است . چگونه دیدی که فرزندش را می کشد؟

پیرمرد گفت : به پروردگار آسمان و زمین و این خانه سوگند که دیدم او را خوابانده بود و کارد برداشته بود تا او را بکشد .

مادر گفت : چرا [چنین می کرد؟] .

پیر مرد گفت : گمان می کرد خداوند ، او را به قربانی کردن جوان ، فرمان داده است .

مادر گفت : سزاوار است که از پروردگارش اطاعت کند .

الکافی : ج ۴ ص ۲۰۷ ح ۹ .

حدیث۲۴۵۹

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِهِ تَعالی «إِنَّ إِبْرَ هِیمَ لَحَلِیمٌ أَوَّ ٰهٌ مُّنِیبٌ » ـ : دَعّاءٌ .

امام صادق علیه السلام ـ درباره تفسیر کلمه «اَوّاه» : ـ

«به راستی که ابراهیم ، بردبار ، اَوّاه و انابه کننده بود» : یعنی بسیار دعا کننده بود .

تفسیر العیّاشی : ج ۲ ص ۱۵۴ ح ۵۱ .

حدیث۲۴۶۰

امام صادق علیه السلام :

اِستَأذَنَت زَلیخا عَلی یوسُفَ ، فَقیلَ لَها : یا زَلیخا ، إنّا نَکرَهُ أن نُقَدِّمَ بِکِ عَلَیهِ لِما کانَ مِنکِ إلَیهِ ؛ قالَت : إنّی لا أخافُ مَن یَخافُ اللّه َ ، فَلَمّا دَخَلَت .

قالَ لَها : یا زَلیخا ، مالی أراکِ قَد تَغَیَّرَ لَونُکِ؟

قالَت : الحَمدُ لِلّهِ الَّذی جَعَلَ المُلوکَ بِمَعصِیَتِهِم عَبیدا ، وجَعَلَ العَبیدَ بِطاعَتِهِم مُلوکا .

قالَ لَها : یا زَلیخا ، مَا الَّذی دَعاکِ إلی ما کانَ مِنکِ؟

قالَت : حُسنُ وَجهِکَ یا یوسُفُ .

فَقالَ : کَیفَ لَو رَأَیتِ نَبِیّا یُقالُ لَهُ : مُحَمَّدٌ یَکونُ فی آخِرِ الزَّمانِ أحسَنَ مِنّی وَجها ، وأحسَنَ مِنّی خُلُقا ، وأسمَحَ مِنّی کَفّا .

قالَت : صَدَقتَ .

قالَ : وکَیفَ عَلِمتِ أنّی صَدَقتُ؟

قالَت : لِأَنَّکَ حینَ ذَکَرتَهُ وَقَعَ حُبُّهُ فی قَلبی ، فَأَوحَی اللّه ُ عز و جلإلی یوسُفَ : أنَّها قَد صَدَقَت ، وأنّی قَد أحبَبتُها لِحُبِّها مُحَمَّدا صلی الله علیه و آله ، فَأَمَرَهُ اللّه ُ ـ تَبارَکَ وتَعالی ـ أن یَتَزَوَّجَها.

امام صادق علیه السلام : زلیخا از یوسف علیه السلام اجازه [ی ملاقات] خواست . به وی گفته شد : ای زلیخا! به خاطر رفتارت با یوسف ، خوش نداریم تو را نزد او ببریم .

زلیخا گفت : من از کسی که از خدا می ترسد ، نمی ترسم .

وقتی بر یوسف علیه السلاموارد شد ، یوسف علیه السلام به وی گفت : «زلیخا! چه شد که تو را رنگ پریده می بینم؟» .

زلیخا گفت : سپاس ، خدای را که پادشاهان را بر اثر معصیت ، برده گردانید و بردگان را به خاطر اطاعت ، پادشاه گردانید .

یوسف علیه السلام به وی گفت : «چه چیزی تو را بدان رفتار ، وا داشت؟» .

گفت : زیبایی چهره ات ، ای یوسف!

یوسف علیه السلام گفت : «چه می کردی که اگر پیامبری را به نام محمّد می دیدی که در آخر زمان ، خواهد بود و او از من ، زیباروتر ، خوش خُلق تر و دست و دل بازتر است؟» .

زلیخا گفت : راست می گویی .

یوسف علیه السلام گفت : «چگونه دانستی که من راست می گویم؟» .

زلیخا گفت : زیرا هنگامی که از او یاد کردی ، مهرش در دلم افتاد .

آن گاه ، خداوند عز و جل به یوسف علیه السلام وحی کرد که : «زلیخا راست می گوید و من هم او را دوست می دارم ، چون محمّد صلی الله علیه و آله را دوست دارد .»

پس از آن ، خداوند ـ تبارک و تعالی ـ به یوسف علیه السلام دستور داد با زلیخا ازدواج کند .

علل الشرائع : ص ۵۵ ح ۱ .

حدیث۲۴۶۱

امام صادق علیه السلام :

لَمّا تَلَقّی یوسُفُ یَعقوبَ تَرَجَّلَ لَهُ یَعقوبُ ولَم یَتَرَجَّل لَهُ یوسُفُ ، فَلَم یَنفَصِلا مِنَ العِناقِ حَتّی أتاهُ جَبرَئیلُ ، فَقالَ لَهُ : یا یوسُفُ ، تَرَجَّلَ لَکَ الصِّدّیقُ ولَم تَتَرَجَّل لَهُ ! ابسُط یَدَکَ ، فَبَسَطَها فَخَرَجَ نورٌ مِن راحَتِهِ .

فَقالَ لَهُ یوسُفُ : ما هذا؟

قالَ : هذا آیَةٌ لا یَخرُجُ مِن عَقِبِکَ نَبِیٌّ عُقوبَةً.

امام صادق علیه السلام : وقتی یوسف علیه السلام با یعقوب علیه السلام ملاقات کرد ، یعقوب علیه السلامپیاده شد؛ ولی یوسف علیه السلام پیاده نشد . هنوز از آغوش یکدیگر جدا نشده بودند که جبرئیل علیه السلام بر یوسف علیه السلامفرود آمد و به وی گفت :

«ای یوسف! صدّیق (یعقوب) برای تو پیاده شد ؛ ولی تو برایش پیاده نشدی . دستت را باز کن» .
یوسف علیه السلام ، دستش را باز کرد . نوری از کف دستش بیرون رفت . یوسف علیه السلامبه جبرئیل گفت : این ، چه بود؟
جبرئیل علیه السلام گفت : «این ، نشانه ای است که به عنوان کیفر ، از نسل تو پیامبری بیرون نخواهد آمد» .
علل الشرائع : ص ۵۵ ح ۱ .

حدیث۲۴۶۲

امام صادق علیه السلام :
إنَّ یوسُفَ لَمّا تَزَوَّجَ امرَأَةَ العَزیزِ وَجَدَها عَذراءَ ، فَقالَ لَها : ما حَمَلَكِ عَلَى الَّذی صَنَعتِ؟
قالَت : ثَلاثُ خِصالٍ : الشَّبابُ ، وَالمالُ ، وأنّی کُنتُ لا زَوجَ لی ـ یَعنی کانَ المَلِكُ عِنّینا ـ .
امام صادق علیه السلام : وقتی یوسف علیه السلام با همسر عزیز ، ازدواج کرد ، او را باکره یافت . به وی گفت : «چه چیزی تو را بر آن کار ، وا داشت؟» .
گفت : سه خصلت : جوانی ، ثروت ، و این که همسر نداشتم (یعنی پادشاه ، ناتوانی جنسی داشت) .
بحار الأنوار : ج ۱۲ ص ۲۹۶ ح ۷۹.

حدیث۲۴۶۳

امام صادق علیه السلام :
تُؤتى بِالمَرأَةِ الحَسناءِ یَومَ القِیامَةِ الَّتی قَدِ افتُتِنَت فی حُسنِها ، فَتَقولُ : یا رَبِّ ، حَسَّنتَ خَلقی حَتّى لَقیتُ ما لَقیتُ ، فَیُجاءُ بِمَریَمَ علیهاالسلام
فَیُقالُ : أنتِ أحسَنُ أو هذِهِ؟ قد حَسَّنّاها فَلَم تُفتَتَن ، ویُجاءُ بِالرَّجُلِ الحَسَنِ الَّذی قَدِ افتُتِنَ فی حُسنِهِ ، فَیَقولُ : یا رَبِّ ، حَسَّنتَ خَلقی حَتّى لَقیتُ مِنَ النِّساءِ ما لَقیتُ ، فَیُجاءُ بِیوسُفَ علیه السلامفَیُقالُ : أنتَ أحسَنُ أو هذا؟ قَد حَسَّنّاهُ فَلَم یُفتَتَن ، و یُجاءُ بِصاحِبِ البَلاءِ الَّذی قَد أصابَتهُ الفِتنَةُ فی بَلائِهِ فَیَقولُ : یا رَبِّ ، شَدَّدتَ عَلَیَّ البَلاءَ حَتَّى افتُتِنتُ ، فَیُؤتى بِأَیّوبَ فَیُقالُ : أبَلِیَّتُكَ أشَدُّ أو بَلِیَّةُ هذا؟ فَقَدِ ابتُلِیَ فَلَم یُفتَتَن.
امام صادق علیه السلام : روز قیامت ، زنی زیبا آورده می شود که به خاطر زیبایی اش فریب خورده است . زن می گوید : خدایا! مرا زیبا آفریدی و گرفتار شدم .
مریم علیه السلام ، آورده می شود و گفته می شود : «تو زیباتری یا این؟ او را زیبا قرار دادیم و فریفته نشد» .
و نیز مرد زیبایی آورده شود که به خاطر زیبایی اش فریفته شده و می گوید : پروردگارا! مرا زیبا آفریدی و چنین ، گرفتار زنان شدم .
در این هنگام ، یوسف علیه السلام آورده می شود و به وی گفته می شود : «تو زیباتری یا این؟ او را زیبا قرار دادیم و فریفته نشد» .
و مصیبت زده ای را می آورند که به خاطر مصیبت ، در فتنه افتاده است و می گوید : پروردگارا : گرفتاری ام را فراوان کردی و چنین ، فریب خوردم .
آن گاه ، ایّوب آورده شود و به وی گفته می شود : «گرفتاری تو بیشتر بود یا این؟ وی ، گرفتار شد و فریب نخورد» .
الکافی : ج ۸ ص ۲۲۸ ح ۲۹۱ .

حدیث۲۴۶۴

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِ اللّهِ عز و جل «وَ لَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُو وَاسْتَوَى» ـ : أشُدُّهُ ثَمانِیَ عَشرَةَ سَنَةً.

امام صادق علیه السلام : درباره سخن خداوند عز و جل : «و چون [موسی] به رشد و کمال خویش رسید» ـ : یعنی به هیجده سالگی رسید .

بحار الأنوار : ج ۱۲ ص ۲۸۴ ح ۶۸.

حدیث۲۴۶۵

امام صادق علیه السلام :

ـ فی قَولِ اللّهِ عز و جل حِکایَةً عَن موسیع علیه السلام «رَبِّ إِنِّی لِمَآ أَنزَلْتَ إِلَیَّ مِنْ خَیْرٍ فَقِیرٌ» ـ : سَأَلَ الطَّعامَ .

امام صادق علیه السلام ـ درباره سخن خداوند عز و جل به عنوان حکایت از موسی علیه السلام : ـ

«پروردگارا! من به هر چیزی که سویم بفرستی ، سخت نیازمندم» : موسی علیه السلام ، غذا درخواست کرد .

الکافی : ج ۶ ص ۲۸۷ ح ۵.

حدیث۲۴۶۶

امام صادق علیه السلام :

: «أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَـبَ الْکَهْفِ وَ الرَّقِیمِ کَانُواْ مِنْ ءَایَـتِنَا عَجَبًا» : هُم قَومٌ فَرّوا وکَتَبَ مَلِکُ ذلِکَ الزَّمانِ بِأَسمائِهِم وأسماءِ آبائِهِم وعَشائِرِهِم فی صُحُفٍ مِن رَصاصٍ فَهُوَ قَولُهُ : «أَصْحَـبَ الْکَهْفِ وَ الرَّقِیمِ» .

امام صادق علیه السلام ـ درباره این آیه : ـ

«مگر پنداشته ای اصحاب کهف و رقیم از آیات شگفت انگیز ما بوده اند؟» : آنان ، مردمانی بودند که فرار کردند و پادشاه آن زمان ، نام آنان و پدران و خاندان آنان را در برگ هایی از سرب نوشت ، و این ، معنای آیه است : اصحاب کهف و رقیم .

تفسیر العیّاشی : ج ۲ ص ۳۲۱ ح ۵.

حدیث۲۴۶۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ أصحابَ الکَهفِ وَالرَّقیمِ کانوا فی زَمَنِ مَلِکٍ جَبّارٍ عاتٍ وکانَ یَدعو أهلَ مَملَکَتِهِ إلی عِبادَةِ الأَصنامِ ، فَمَن لَم یُجِبهُ قَتَلَهُ ، وکانَ هؤُلاءِ

قَوما مُؤمِنینَ یَعبُدونَ اللّهَ عز و جل ووَکَّلَ المَلِکُ بِبابِ المَدینَةِ وُکَلاءَ ولَم یَدَع أحَدا یَخرُجُ حَتّی یَسجُدَ لِلأَصنامِ ، فَخَرَجَ هؤُلاءِ بِحیلَةِ الصَّیدِ وَذلِکَ أنَّهُم مَرّوا بِراعٍ فی طَریقِهِم فَدَعَوهُ إلی أمرِهِم فَلَم یُجِبهُم وکانَ مَعَ الرّاعی کَلبٌ فَأَجابَهُمُ الکَلبُ وخَرَجَ مَعَهُم ... فَلَمّا أمسَوا دَخَلوا ذلِکَ الکَهفَ وَالکَلبُ مَعَهُم ، فَأَلقَی اللّهُ عَلَیهِمُ النُّعاسَ کَما قالَ اللّهُ تَعالی : «فَضَرَبْنَا عَلَی ءَاذَانِهِمْ فِی الْکَهْفِ سِنِینَ عَدَدًا» ، فَناموا حَتّی أهلَکَ اللّهُ ذلِکَ المَلِکَ وأهلَ مَملَکَتِهِ ، وذَهَبَ ذلِکَ الزَّمانُ وجاءَ زَمانٌ آخَرُ وقَومٌ آخَرونَ ، ثُمَّ انتَبَهوا فَقالَ بَعضُهُم لِبَعضٍ : کَم نِمنا هاهُنا؟ فَنَظَروا إلَی الشَّمسِ قَدِ ارتَفَعَت فَقالوا : نِمنا یَوما أو بَعضَ یَومٍ ، ثُمَّ قالوا لِواحِدٍ مِنهُم: خُذ هذَا الوَرَقَ

وَادخُلِ المَدينَةَ مُتَنَكِّرا لا يَعرِفوكَ فَاشتَرِ لَنـا طَعاما؛ فَإِنَّهُم إن عَلِموا بِنا وعَرَفونا يَقتُلونا أو يَرُدّونا فى دينِهِم ، فَجاءَ ذلِكَ الرَّجُلُ فَرَأى مَدينَةً بِخِلافِ الَّذى عَهِدَها ورَأى قَوما بِخِلافِ اُولئِكَ لَم يَعرِفهُم ولَم يَعرِفوا لُغَتَهُ ولَم يَعرِف لُغَتَهُم .

فَقالوا لَهُ : مَن أنتَ ، ومِن أينَ جِئتَ ؟ فَأَخبَرَهُم فَخَرَجَ مَلِكُ تِلكَ المَدينَةِ مَعَ أصحابِهِ وَالرَّجُلُ مَعَهُم حَتّى وَقَفوا عَلى بابِ الكَهفِ وأقبَلوا يَتَطَلَّعونَ فيهِ ، فَقالَ بَعضُهُم : هؤُلاءِ ثَلاثَةٌ ورابِعُهُم كَلبُهُم .

وقالَ بَعضُهُم : خَمسَةٌ وسادِسُهُم كَلبُهُم .

وقالَ بَعضُهُم : هُم سَبعَةٌ وثامِنُهُم كَلبُهُم وحَجَبَهُمُ اللّه ُ عز و جلبِحِجابٍ مِنَ الرُّعبِ فَلَم يَكُن أحَدٌ يَقدَمُ بِالدُّخولِ عَلَيهِم غَيرُ صاحِبِهِم ، فَإِنَّهُ لَمّا دَخَلَ إلَيهِم وَجَدَهُم خائِفينَ أن يَكونَ أصحابُ دَقيانوسَ شَعَروا بِهِم فَأَخبَرَهُم صاحِبُهُم أنَّهُم كانوا نائِمينَ هذَا الزَّمَنَ الطَّويلَ ، وأنَّهُم آيَةٌ لِلنّاسِ فَبَكَوا وسَأَلُوا اللّه َ تَعالى أن يُعيدَهُم إلى مَضاجِعِهِم نائِمينَ كَما كانوا .

ثُمَّ قالَ المَلِكُ : يَنبَغى أن نَبنِيَ هاهُنَا مَسجِدا ونَزورَهُ فَإِنَّ هؤُلاءِ قَومٌ

مُؤمِنونَ ، فَلَهُم فى كُلِّ سَنَةٍ نَقلَتانِ يَنامونَ سِتَّةَ أشهُرٍ عَلى جُنوبِهِمُ اليُمنى ، وسِتَّةَ أشهُرٍ عَلى جُنوبِهِمُ اليُسرى ، وَالكَلبُ مَعَهُم قَد بَسَطَ ذِراعَيهِ بِفِناءِ الكَهفِ .

امام صادق علیه السلام : اصحاب کهف و رقیم ، در زمان پادشاهی جبّار و طغیانگر ، زندگی

می کردند . وی ، مردم سرزمینش را به پرستش بت ها فرا می خواند و هر کس اجابت نمی کرد ، او را می کُشت . اینان ، مردمانی مؤمن بودند که خداوند عز و جل را پرستش می کردند . پادشاه ، بر دروازه شهر ، نمایندگانی گماشت و نمی گذاشت کسی بیرون برود ، مگر بر بت ها سجده کند .

آنان ، با به بهانه شکار ، بیرون رفتند . در میان راه ، بر چوپانی گذشتند . وی را به کیش خود دعوت کردند؛ ولی چوپان ، اجابت نکرد . با چوپان ، سگی بود و سگ ، اجابت کرد و با آنان بیرون رفت . ... چون شب شد ، بدان غار داخل شدند و سگ ، همراه آنان بود . خداوند ، بر آنان خوابی مستولی کرد ، چنان که در قرآن فرموده است : «پس در آن غار ، سالیانی چند بر گوش هایشان پرده زدیم» .

آنان ، خوابیدند تا خداوند ، آن پادشاه و مردمانش را نابود ساخت . آن دوران ، سپری شد و دوره جدید و مردمانی جدید آمدند . آن گاه ، آنان از خواب برخاستند . به یکدیگر گفتند : چه قدر در این جا خوابیدیم؟ به خورشید نگریستند که بالا آمده بود و گفتند : یک روز یا پاره ای از روز . آن گاه به یکی از خود گفتند : این پول را بگیر و به صورت ناشناس ، وارد شهر شو تا تو را نشناسند و برای ما غذایی تهیه کن؛ چرا که اگر از ما اطّلاع یابند و ما را بشناسند ، خواهند کُشت و یا به دین خود برمی گردانند .

آن مرد آمد و شهر را به گونه ای دیگر یافت و مردمان را بر خلاف مردمان زمان خود دید . آنان را نمی شناخت و آنان ، زبان او را نمی فهمیدند و وی ، زبان آنان را نمی فهمید . مردم به وی گفتند : کیستی و از کجا آمده ای؟

داستان را به آنان گفت . پادشاه و مردم شهر ، همراه آن مرد از شهر بیرون آمده ، بر درِ غار ایستادند و به درون ، سر می کشیدند . برخی گفتند : «آنان ، سه نفرند و چهارم آنان سگ آنهاست» و برخی گفتند : «پنج نفرند و سگشان ، ششمین آنهاست» و برخی گفتند : «هفت نفرند و سگشان هشتمین آنهاست» .

خداوند عز و جل ، پرده ای از ترس و رُعب را حجاب آنان قرار داد و کسی جرئت وارد شدن نداشت ، جز رفیق آنها . وقتی او داخل غار شد ، یارانش در هراس و

ترس دید که مبادا یاران دقیانوس بر آنان دست یافته اند . وی به آنان گزارش داد که این مدّت طولانی در خواب بوده اند و آنان برای مردم ، نشانه اند . همه گریستند و از خداوند خواستند که آنان را به خواب برگرداند ، چنان که در خواب بودند . پادشاه گفت : سزاوار است در این جا مسجدی بسازیم و آن را زیارت کنیم؛ چرا که اینها مردمانی مؤمن اند .

آنان ، در هر سال ، دو بار حرکت می کردند ، شش ماه بر پهلوی راست می خوابیدند و شش ماه بر پهلوی چپ ، و سگ به همراه آنان ، دست هایش را بر درِ غار ، پهن کرده بود .

تفسیر القمّی : ج ۲ ص ۳۲ .

حدیث۲۴۶۸

امام صادق علیه السلام :

اِنهَزَمَ النّاسُ یَومَ اُحُدٍ عَن رَسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آلهفَغَضِبَ غَضَبا شَدیدا ، قالَ : وکانَ إذا غَضِبَ انحَدَرَ عَن جَبینِهِ مِثلُ اللُّؤلُؤِ مِنَ العَرَقِ ، قالَ : فَنَظَرَ فَإِذا عَلِیٌّ علیه السلام إلی جَنبِهِ فَقالَ لَهُ : اِلحَق بِبَنی أبیکَ مَعَ مَنِ انهَزَمَ عَن رَسولِ اللّهِ .

فَقالَ : یارَسولَ اللّهِ ، لی بِکَ اُسوَةٌ .

قالَ : فَاکفِنی هؤُلاءِ فَحَمَلَ فَضَرَبَ أوَلَّ مَن لَقِیَ مِنهُم .

فَقالَ : جَبرَئیلُ علیه السلام : إنَّ هذِهِ لَهِیَ المُؤاساةُ یا مُحَمَّدُ .

فَقالَ : إنَّهُ مِنّی وأ نَا مِنُه .

فَقالَ جَبرَئیلُ علیه السلام : وأ نَا مِنکُما یا مُحَمَّدُ .

فَقالَ أبو عَبدِ اللّهِ علیه السلام : فَنَظَرَ رَسولُ اللّهِ صلی الله علیه و آلهإلی جَبرَئیلَ علیه السلام عَلی کُرسِیٍّ مِن ذَهَبٍ بَینَ السَّماءِ وَالأَرضِ ، وهُوَ یَقولُ : لا سَیفَ إلاّ ذُو الفَقارِ ولا فَتیً إلاّ عَلیٌّ .

امام صادق علیه السلام : در روز نبرد اُحُد ، مردم از اطراف پیامبر صلی الله علیه و آله گریختند . پیامبر خدا به شدّت خشمگین شد و هر گاه خشمگین می شد ، از گونه هایش عرق ، مانند مروارید ، فرو می ریخت . آن گاه پیامبر صلی الله علیه و آلهنگاه کرد و علی علیه السلام را در کنار خود دید . به وی فرمود : «تو هم به [آن دسته از] برادرانت که از پیامبر خدا گریختند ، بپیوند» .

علی علیه السلام گفت : ای پیامبر خدا! تو برایم الگو هستی .

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود : «پس مرا از شرّ اینها در امان بدار» .

علی علیه السلام بر آنان یورش بُرد و به نخستین کسی که از دشمن دید ، ضربتی زد . جبرئیل علیه السلام گفت: ای محمّد! این همان مُواسات (از خود گذشتگی/فداکاری) است .

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود : «او از من است و من از اویم» .

جبرئیل علیه السلام هم گفت : و من از شمایم ، ای محمّد!

امام صادق علیه السلام فرمود : «پیامبر صلی الله علیه و آله به جبرئیل علیه السلام نظر افکند که بر تختی طلایی میان آسمان و زمین نشسته و می گوید" : شمشیری جز ذو الفقار و جوان مردی جز علی نیست» . "

الکافی : ج ۸ ص ۱۱۰ ح ۹۰ .

حدیث۲۴۶۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ وَلِیَّ عَلِیٍّ علیه السلام لا یَأکُلُ إلاَّ الحَلالَ ؛ لِأَنَّ صاحِبَهُ کانَ کَذلِکَ . . . أما وَالَّذی ذَهَبَ بِنَفسِهِ ، ما أکَلَ مِنَ الدُّنیا حَراما قَلیلاً ولا کَثیرا حَتّی فارَقَها ، ولا عَرَضَ لَهُ أمرانِ کِلاهُما لِلّهِ طاعَةٌ إلاّ أخَذَ بِأَشَدِّهِما عَلی بَدَنِهِ ، ولا نَزَلَت بِرَسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله شَدیدَةٌ قَطُّ إلاّ وَجَّهَهُ فیها ثِقَةً بِهِ ، ولا أطاقَ أحَدٌ مِن هذِهِ الاُمَّةِ عَمَلَ رَسولِ اللّهِ صلی الله علیه و آله بَعدَهُ غَیرُهُ ، ولَقَد کانَ یَعمَلُ عَمَلَ رَجُلٍ

كَأَنَّهُ يَنظُرُ إلَى الجَنَّةِ وَالنّارِ .
ولَقَد أعتَقَ ألفَ مَملوكٍ مِن صُلبِ مالِهِ ، كُلُّ ذلِكَ تَحَفّى
امام صادق علیه السلام : دوستدار علی علیه السلام جز حلال نمی خورَد؛ زیرا رهبرش چنین بود . سوگند به خدایی که جان او را گرفت ، از مال دنیا حرامی را تناول نکرد ، نه کم و نه زیاد ، تا از دنیا رحلت کرد . و هیچ گاه دو کار بر او عرضه نشد که در هر دو مورد ، خشنودی خدا بود ، جز آن که سخت ترینش را بر جسم خود برمی گزید ، و هیچ حادثه دشواری بر پیامبر صلی الله علیه و آله روی نیاورد ، جز آن که به جهت اطمینان و اعتماد ، علی علیه السلام را بدان مأمور کرد . هیچ یک از امّت اسلامی
توان انجام دادن کارهای پیامبر صلی الله علیه و آله را جز او نداشت . وی مانند کسی رفتار می کرد که به بهشت و جهنّم می نگرد . هزار برده از ثروت خویش ، آزاد ساخت ، که همه آن ، حاصل دست رنج و عرق پیشانی اش بود و این همه را به خاطر خداوند عز و جل و رهایی از آتش ، انجام می داد . غذای او سرکه و روغن زیتون بود و شیرینی اش خرما ، اگر بدان دست می یافت . لباسش کرباس بود و اگر لباس بلند بود ، قیچی می خواست و آن را کوتاه می کرد .
تحفّی : بالغ، أو من الحَفا : وهو رقّة القدم (لسان العرب : ج ۱۴ ص ۱۸۶ ـ ۱۸۷) .

حدیث۲۴۷۰

امام صادق علیه السلام :
پیش از این توضیح دادیم که «جوانی» ، نقشی بنیادین در پذیرش حق ، خودسازی و سازندگی دارد . پیامبران خدا همگی جوان بودند و پیروان پیامبر اسلام را نیز غالبا قشر جوان تشکیل می دادند . همچنین اشاره شد که ارائه الگوهای عینی برای پرورش ارزش های اخلاقی در جوانان می تواند فوق العاده مؤثّر باشد . بر این اساس ، نمونه هایی از جوانانی که در صدر اسلام با رهنمود پیامبر خدا و امام علی علیه السلامپرورش یافتند و تا پایان زندگی در همه صحنه های سیاسی و اجتماعی ، ثابت قدم و استوار ماندند و در فتنه ها نلغزیدند و از آزمون ها سربلند بیرون آمدند ، ارائه می گردد ، بدان امید که تأمّل در زندگی آنان ، درسی باشد برای جوانانِ امروز و فردای ما .
گفتنی است آنچه در این فصل می آید ، گزیده ای است از جلد دوازدهم دانش نامه امیر المؤمنین علیه السلام ، و کسانی که علاقه مندند اطّلاعات بیشتری از بزرگانی که شرح حال آنان در این جا آمده ، داشته باشند ، به آن کتاب مراجعه کنند .

ابو ذر غِفاری
جُندَب بن جُناده ، که به کنیه اش (ابو ذر) مشهور است ، صدای رسای حق ، فریاد بلندِ فضیلت و عدالت ، از صحابیان والا مقام و از پیش گامان ایمان و از استوارْ گامان صراط مستقیم بود . او پیش از اسلام ، موحّد بود و از بت پرستی تَن زده بود . او از بادیه به مکّه آمد و آیین حق را با همه وجود پذیرفت و آیات الهی را نیوشید .
ابو ذر را چهارمین و یا پنجمین کسی دانسته اند که اسلام را پذیرفته و اسلام جویی و حق خواهی و باور به آیین جدید را از آغازین روز ، آشکارا اظهار کرده بود .
او در استوارگامی ، راستگویی و صراحت لهجه ، بی بدیل بود . پیامبر خدا ، در کلامی جاودانه به پاس این ویژگی والای او فرمود :
ما أظَلَّتِ الخَضراءُ وما أقَلَّتِ الغَبراءُ أصدَقَ لَهجَةٍ مِن أبی ذَرٍّ .
آسمان ، بر کسی سایه نیفکنْد و زمین ، کسی را بر پشت خود نگرفت که راستگوتر از ابو ذر باشد .

ابوذر ، از معدود کسانی است که در هنگامه دیگرسانی های پس از پیامبر صلی الله علیه و آله ، حریم حق را پاس داشت و جان خویش را سپر دفاع از جایگاه والای ولایت علی علیه السلامساخت و از سه نفری است که هرگز از آن بزرگوار ، جدا نشدند .

در والایی ها و فضلیت های ابو ذر ، باید از نماز گزاردن او بر پیکر مطهّر بانوی اسلام ، حضرت زهرا علیهاالسلامنیز یاد کرد . او از معدود کسانی است که در آن هنگامه آمیخته به رنج و غم ، بر پیکر فاطمه زهرا علیهاالسلام نماز خواندند .

خروش او علیه بیداد ، شُهره تاریخ است . او اسراف ، تبذیر و بخشش های ناهنجار خلیفه سوم را برنتابید و علیه آنها خروشید و تحریف هایی را که می خواستند برای پشتوانه سازی این حاتم بخشی ها درست کنند ، نیارَست و بر خلیفه و توجیه گری کعب الأحبار ، طعن زد و خلیفه ، او ، این فریادِ رسای

عدالتخواهی را به شام ـ که دیاری تازه مسلمان و ناآشنا به فرهنگ اسلام بود ـ تبعید کرد .

معاویه نیز که در شام ، چونان شاهان می زیست و اعمال قیصرگونه انجام می داد و عملاً ـ احکام اسلام را زیر پا می نهاد ، از فریادهای ابو ذر در امان نماند و بدین سان ، به عثمان نوشت که اگر ابو ذر در شام بماند ، آن جا را به آشوب خواهد کشید .

عثمان نیز دستور داد که ابو ذر را به مدینه بازگردانند ، و چنین کردند ، با سخت ترین و رنج آمیزترین شکل .

ابو ذر به مدینه آمد . نه شیوه عثمان دیگرگون شده بود و نه موضع ابو ذر ! پس اعتراض بود و فریاد کردن ، حق گویی بود و افشاگری ؛ و چون تطمیع ها و تهدیدهای دستگاه حکومت ، کارگر نیفتاد ، شیوه برخورد حکومت به گونه ای دیگر شد : تبعید او به رَبَذه ، بیابان خشک و سوزان ، و بخش نامه خلیفه که هیچ کس حق ندارد ابو ذر را بدرقه کند .

علی علیه السلام ، آن بخش نامه ستمگرانه را برنتابید و با فرزندان و تنی چند از صحابیان ، ابو ذر را بدرقه کرد و در جملاتی سنگین ، مظلومیت ابو ذر را بیان فرمود . دیگران نیز سخن گفتند تا مردمان بدانند که ابو ذر ، این صحابی بزرگ را ، حقگویی و ستم ستیزی اش به ربذه می فرستد ، نه چیزهای دیگر .

تبعید ابو ذر ، از جمله زمینه های شورش علیه عثمان بود . او به ربذه رفت ، با دلی شاد از این که از زیر بار مسئولیت حقگویی ، شانه خالی نکرده است و با قلبی آکنده از غم که تنهایش گذاشتند و او را از مرقد مطهّر حبیبش پیامبر خدا ، جدا ساختند .

عبد اللّه بن حواش کعبی می گوید : ابو ذر را در ربذه دیدم ، نشسته در سایه سایبانی ، تنهای تنها . گفتم : هان ، ابو ذر! تنهایی؟ گفت : هماره امر به معروف و نهی از منکر ، شعارم بود و حقگویی شیوه ام و این همه ، همراهی برایم باقی نگذاشت .

ابو ذر ، به سال ۳۲ هجری ، زندگی را بدرود گفت و آنچه را که پیامبر خدا در آینه زمان دیده بود ، جامه واقعیت پوشید . پیامبر خدا فرموده بود :

یَرحَمُ اللّه ُ أبا ذرٍّ ، یَعیشُ وَحدَهُ ، ویَموتُ وَحدَهُ ، ویُحشَرُ یَومَ القِیامَةِ وَحدَهُ .

خدا رحمت کند ابو ذر را ! تنها زندگی می کند ، تنها زندگی را بدرود می گوید و در هنگامه قیامت ، تنها برانگیخته می شود .

گروهی از مؤمنان ، از جمله مالک اشتر ، پس از مرگ آن صحابی بزرگ ، فرا رسیدند و با تجلیل و احترام ، پیکر نحیف آن حقگوی روزگار را به خاک سپردند .

ابو هَیثم

مالک بن تَیِّهان بن مالک که به کُنیه اش (ابو هَیثَم) مشهور است ، جزو نخستین گروه انصار بود که پیش از هجرت پیامبر صلی الله علیه و آله در مکّه ایمان آوردند . او قبل از اسلام هم موحّد بود و از پرستش بت ، تن می زد .

ابوهیثم ، در تمام نبردهای پیامبر خدا شرکت داشت و از جمله کسانی است که «حدیث غدیر» را روایت کرده اند . او از پیش گامان شناختِ حق پس از پیامبر خداست که پس از ایشان ، در شناخت خلافت حق ، پیشتاز شد و به دیگرسانی خلافت ، تن نداد و در زمره دوازده نفری بود که در مسجد النبی ، به دفاع از علی علیه السلامدر برابر دگرگونی مسیر خلافت ، فریاد اعتراض برآوردند . چنین بود که ابو هیثم ، از آغاز شکل گیری خلافت علی علیه السلام با ایشان همراه شد و همراه با عمّار بن یاسر ، مسئول بیعت گرفتن از مردم شد . امام علیه السلام ، ابو هیثم را به همراه عمّار بن یاسر ، بر بیت المال گمارد که نشانی است از سلامت نفس او .

علی علیه السلام ، در اوج تنهایی و در تنگنای سستی همراهانش ، آن گاه که با سوز و گداز ، یاران استوار گامِ از دست رفته اش را یاد کرده است ، از مالک بن تَیِّهان نیز نام برده و بر نبودش تأسف خورده است .

مورّخان ، درباره زمان درگذشت ابو هیثم ، یکْ داستان نیستند ؛ امّا علی علیه السلامهم زمان و در یک سخن ، از نبود او و عمّار و خُزَیمهٔ بن ثابت (ذو شهادتین) ، با سوز

یاد کرده و فرموده است :

أینَ إخوانِیَ الَّذینَ رَکِبُوا الطَّریقَ ومَضَوا عَلَی الحَقِّ ؟ أینَ عَمّارٌ ؟ وأینَ ابنُ التَّیِّهانِ ؟ وأینَ ذُو الشَّهادَتَینِ؟ وأینَ نُظَراؤُهُم مِن إخوانِهِمُ الَّذینَ تَعاقَدوا عَلَی المَنِیَّةِ ، واُبرِدَ بِرُؤوسِهِم إلَی الفَجَرَةِ ؟

کجایند برادران من که بر راه [صحیح] رفتند و با حق گذشتند؟! کجاست عمّار؟ و کجاست ابن تیّهان؟ و کجاست ذو شهادتین؟! و کجایند برادران همانند ایشان که پیمان مرگ بستند و سرهایشان را برای فاجران فرستادند؟!

از این سخن امام علیه السلام ، روشن می شود که وی در صفّین به شهادت رسیده است . ابن ابی الحدید و علاّمه محمّد تقی شوشتری ، بر این نظر ، تصریح کرده اند .

اَصبغ بن نُباته

اَصبَغ بن نُباته تمیمی حَنْظلی مُجاشِعی ، از یاران ویژه امیر مؤمنان علی علیه السلامو از چهره های برجسته یاران ایشان و از معتمدان ایشان است .

استوار گامی او در دوستی علی علیه السلام مشهور است . او در متون کهن تاریخی ، به «شیعه» معروف است . او از «شُرطهٔ الخَمیس (نیروهای ویژه)» و از فرماندهان آنان است که تا مرز مرگ و شهادت ، با مولا علی علیه السلامپیمان بسته بودند .

اصبغ ، در جنگ های جمل و صِفّین ، همراه علی علیه السلام بود و از یاران باوفای وی به شمار می رفت. اصبغ ، سفارش نامه علی علیه السلام به مالک اشتر را نقل کرده که مجموعه ای بزرگ و جاودان است . پس از ضربت خوردن علی علیه السلام ، وی از معدود افرادی است که اجازه حضور بر بالین ایشان را یافت . اصبغ را از یاران امام حسن علیه السلام نیز شمرده اند .

اُوَیس قَرَنی

اُوَیس بن عامر بن جَزْء مُرادی قَرَنی ، پاکْ نهادی نیک اندیش و از چهره های پرفروغ تاریخ اسلام است . او به روزگار پیامبر صلی الله علیه و آله اسلام آورد ؛ امّا ایشان را ندید . از این رو ، او را در شمار تابعیانْ یاد کرده اند .

پیامبر صلی الله علیه و آله ، او را بهترین و برترینِ تابعیان شمرده است و بر شفیع بودن او در قیامت ـ که کسان بسیاری را شفاعت

خواهد کرد ـ تصریح کرده است . او را یکی از زهّاد مشهور و از هشت زاهد معروف صدر اسلام برشمرده اند .

اویس ، در جریان های اجتماعی حضور آشکاری نداشته ؛ ولی در عبادت ، بسی سختکوش بوده است . آورده اند که او گاهی شب را یکسر در سجود به سر می برد .

اویس ، در جنگ های جمل و صِفّین ، شرکت کرد و در صفّین ، تا مرز شهادت با علی علیه السلامپیمان بست و در همان نبرد ، خونین چهره ، شهدِ شهادت نوشید و در همان مکان ، به خاک سپرده شد .

توصیف امام موسی بن جعفر علیهماالسلام از اویس ، یاد کردنی است که فرمود :

إذا کانَ یَومُ القِیامَةِ نادی مُنادٍ ... : أینَ حوارِیُّو عَلِیِّ بن أبی طالِبٍ . . . فَیَقومُ عَمرُو بنُ الحَمِقِ ... و اُوَیسٌ القَرَنِیُّ .

چون قیامت بر پا گردد و ندا دهنده ای ندا در دهد" : حواریان علی کجایند ، " ؟عمرو بن حَمِق و ... و اویس قرنی به پا خواهند خاست .

بلال بن رَباح

بلال بن رَباح که کنیه اش «ابو عبد الکریم» بود ، از پیشتازان در پذیرش اسلام بود . وی از کسانی است که در راه خداوند عز و جل شکنجه می شد و استقامت می ورزید .

ابو جهل ، او را در برابر خورشید ، بر صورت فرو می افکنْد و سنگ آسیاب به رویش می گذاشت تا آفتاب ، او را بسوزاند و به وی می گفت : به پروردگار محمّد ، کافر شو .

بلال در پاسخ می گفت : «اَحَدْ ، اَحَد (خدای یگانه ، خدای یگانه)!» ، و در دینش بسیار استوار بود . ابو بکر ، در حالی که بلال در زیر سنگ ها شکنجه می شد ، او را خرید . بلال ، نخستین کسی است که برای پیامبر خدا ، اذان گفت و مؤذّن و خزانه دار پیامبر صلی الله علیه و آله بود .

هنگامی که پیامبر صلی الله علیه و آله از دنیا رفت ، بلال تصمیم گرفت به شام برود؛ ولی ابو بکر به وی گفت : نزد من باش .

بلال در پاسخ گفت : اگر مرا برای خود آزاد ساختی ، اینک ، مرا حبس کن و اگر به خاطر خداوند آزاد کردی ، رهایم کن تا به سوی خداوند عز و جل بروم . آن گاه ، ابو بکر اجازه داد و او به سوی شام رفت و در همان جا سکونت داشت تا از دنیا رفت .

بلال ، در دمشق به سال ۲۰ هجری در شصت و چند سالگی از دنیا رفت و در باب الصغیر ، مدفون شد . برخی گفته اند او در سال هفدهم یا هیجدهم هجری درگذشته است .

جابر بن عبد اللّه انصاری

ابو عبد اللّه جابر بن عبد اللّه بن عمرو انصاری ، از صحابیان بلندآوازه ای بود که روزگاری دراز بزیست . او در شب تاریخی و سرنوشت ساز پیمان بستنِ یثربیان با پیامبر خدا ، برای دفاع و پشتیبانی از او (که در تاریخ اسلام به «بیعت عقبه دوم» مشهور است) ، به همراه پدرش شرکت جُست . چون پیامبر صلی الله علیه و آله وارد مدینه شد ، او با آن بزرگوار ، همراهی کرد و در جنگ های پیامبر خدا ، کنار ایشان حاضر بود .

جابر بن عبد اللّه ، پس از پیامبر صلی الله علیه و آله ، از پاسداری حق ، تن نزد و از این که ، جایگاه والای علی علیه السلام را فریاد کند ، دریغ نکرد .

امامان علیهم السلام ، جایگاه والای جابر را در شناخت مکانت ائمه علیهم السلام و درک عمیق او از جریان های پس از پیامبر خدا

و معارف ویژه تشیّع ، و فهم نافذ او را از ژرفای قرآن ، ستوده اند و او را از معدود کسانی دانسته اند که پس از پیامبر خدا ، راه دیگری نجست و بر صراط مستقیم ، پای فشرد .

گفتیم که او روزگاری دراز بپایید و بدین سان ، نام ارجمند او در میان صحابیان امام علی ، امام حسن ، امام حسین ، امام سجّاد و امام باقر علیهم السلام آمده است . او حامل سلام پیامبر خدا برای امام باقر علیه السلامبود .

جابر ، در جنگ صِفّین ، همراه علی علیه السلام بود . او اوّلین کسی است که پس از حادثه کربلا بر مزار شهیدان ، حضور یافته و بر ابا عبد اللّه الحسین علیه السلام ، سرشک فشانده است .

روایات منقول از او درباره علی علیه السلام ، نقل های تفسیری بر جای مانده از او ، و گفتگوها و مناظرات او ، همه وهمه ، نشان دهنده استوارگامی ، نیک اندیشی و ایمان ژرف و باور پایدار اوست . «صحیفه جابر» نیز مشهور است .

او عثمان را یاری نکرده بود . از این رو ، حَجّاج بن یوسف ، به قصد خوار کردن وی ، بر دست او مُهر زد . جابر به سال ۷۸ هجری ، زندگی را بدرود گفت .

جاریهٔ بن قُدامه سَعدی

جاریهٔ بن قدامه تمیمی سعدی ، از صحابیان پیامبر خدا و از یاران پاکْ نهاد و شجاع علی علیه السلاماست . او بُرنا دل و ژرف نگر بود و از شخصیتی والا و محبوبیتی بسیار ، برخوردار بود . او در دوستی علی علیه السلام ، استوار گام و بر دشمنان او بسی سختگیر بود .

چون علی علیه السلام به خلافت رسید ، جاریه در بصره برای او بیعت گرفت . او از جمله شخصیت های پاکبازی بود که به «شُرطهٔ الخمیس (نیروهای ویژه)» مشهور بودند . وی در نبردهای سه گانه علی علیه السلامحضوری جدّی داشت و در صِفّین ، فرماندهی

قبیله های سعد و رَباب به عهده او بود .

جاریه ، سخنوری چیره دست بود . گفتگوهای او در کشاکش جنگ صِفّین و سخنرانی دلیرانه او در کاخ معاویه ، و سخنان کوبنده و استوارش در دفاع از مولا علی علیه السلام ، گواهی است بر بلاغت و زبان آوری او .

هنگامی که اهالی نَجرانْ مرتد شدند ، علی بن ابی طالب علیه السلام ، او را به سوی آنان فرستاد . پس از جنگ نهروان ، غارتگری ها و هجوم های ستمگرانه معاویه در اطراف سرزمین عراق ، آغاز شد . معاویه ، عبد اللّه بن عامر حَضْرَمی را به بصره فرستاد تا برای او بیعت گیرد . ابن حضرمی چنین کرد و بر شهر ، مسلّط شد .

امام علیه السلام ، ابتدا اَعیَن بن ضبیعه را برای خاموش کردن فتنه ابن حضرمی به بصره گسیل داشت که شبانه در بستر به شهادت رسید . پس از آن ، جاریه را به بصره فرستاد و او با تدبیر ، دقّت و شجاعت ، بر شهر ، مسلّط شد و امام علیه السلام ، او را ستود .

علی علیه السلام در آخرین روزهای حیات خود ، جاریه را برای خاموش ساختن فتنه گری های بُسر بن اَرْطات ـ که در تیره جانی و زشت خویی بی بدیل بود ـ به سوی وی گسیل داشت . جاریه در مأموریت بود که علی علیه السلام به شهادت رسید . جاریه ، استوار گام و با شناخت ژرف از حق ، از مردم مکّه و مدینه برای امام حسن علیه السلام بیعت گرفت .

او جانی منوّر و روحی بزرگ داشت و از بیان حق ، هرگز نمی هراسید . چنین بود که پس از صلح امام حسن علیه السلام نیز در حضور معاویه ، از علی علیه السلام دفاع کرد و بر استواری در موضع خود ، تأکید کرد .

جاریه بعد از به خلافت رسیدنِ یزید ، زندگی را بدرود گفت .

جعفر بن ابی طالب

جعفر پسر عموی پیامبر صلی الله علیه و آله و برادر تنیِ علی بن ابی طالب علیه السلام است . وی ، ده سال از امام علی علیه السلام بزرگ تر بود و اندکی پس از اسلام آوردن علی علیه السلام ، مسلمان شد .

روایت شده که ابو طالب دید پیامبر صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام نماز می گزارند و علی علیه السلام در سمت راست پیامبر علیه السلامایستاده است . به جعفر گفت : بال دیگر پسر عمویت را بساز و در سمت چپ او نماز بگزار .

از امام علی علیه السلام روایت شده که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود :

وأمّا أنتَ ـ یا جَعفَرُ ـ فَأَشبَهتَ خَلقی وخُلقی ، و أنتَ مِن عِترَتِیَ الَّتی أنَا مِنها .

ای جعفر! تو در سیرت و صورت ، شبیه منی . و تو از عترت (خانواده) منی ، همچنان که من از آنم .

پیامبر خدا ، او را «پدرِ تهی دستان» می نامید . جعفر ، دو بار هجرت کرد : هجرت به حبشه و هجرت به مدینه . پیامبر صلی الله علیه و آله ، جعفر را در جمادی سال هشتم به جنگ موته فرستاد و چون زید بن حارثه کشته شد ، او پرچم را به دست گرفت و جنگید تا کشته شد .

روایت شده که چون خبر شهادت جعفر به پیامبر خدا رسید ، نزد همسرش اسماء بنت عمیس آمد و مرگ جعفر را به وی تسلیت گفت . در این هنگام ، فاطمه علیهاالسلاموارد شد ، در حالی که گریه می کرد و می گفت :

وا عمّاه!

آه ، عمو جان!

آن گاه ، پیامبر خدا فرمود :

عَلی مِثلِ جَعفَرٍ فَلتَبکِ البَواکی .

گریه کنندگان باید بر مانند جعفر ، گریه کنند .

از خبر شهادت جعفر ، اندوهی بسیار بر پیامبر خدا رسید ، تا این که جبرئیل علیه السلامبر ایشان فرود آمد و خبر داد که :

أنَّ اللّه َ قَد جَعَلَ لِجَعفَرٍ جَناحَینِ مُضَرَّجَینِ بِالدَّمِ یَطیرُ بِهِما مَعَ المَلائِکَةِ .

خداوند ، برای جعفر دو بال آغشته به خون قرار داده و همراه فرشتگان ، پرواز می کند .

هنگامی که آزار قریش نسبت به پیامبر صلی الله علیه و آله و یارانش که به وی ایمان آورده بودند ، در مکّه ، پیش از هجرت به مدینه ، شدّت یافت ، پیامبر صلی الله علیه و آله به یارانش دستور داد به حبشه هجرت کنند و به جعفر بن ابی طالب ، دستور داد تا همراه آنان ، هجرت کند . جعفر و هفتاد مرد از مسلمانان ، از مکّه بیرون رفتند تا به دریا رسیده ، بر کشتی سوار شدند . وقتی خبر به قریش رسید ، عمرو بن عاص و عَمّارة بن ولید را به سوی پادشاه حبشه ، نجاشی فرستادند تا مهاجران را برگرداند . . . نمایندگان قریش ، بر نجاشی وارد شدند و با خود ، هدایایی برده بودند . نجاشی ، هدایا را از آنان پذیرفت .

عمرو بن عاص گفت : ای پادشاه! گروهی از مردم ما به مخالفت با آیین ما برخاسته و خدایان ما را دشنام می دهند و اینک ، نزد تو آمده اند . آنها را به ما برگردان .

نجاشی به دنبال جعفر فرستاد . او را آوردند . رو به جعفر کرد و گفت : اینها چه می گویند؟

جعفر گفت : ای پادشاه! چه می گویند؟

گفت : می خواهند شما را به آنان بازگردانم .

جعفر گفت : ای پادشاه! از آنان بپرس آیا ما برده آنانیم؟

عمرو بن عاص گفت : خیر؛ آزادگانی بزرگوارند .

جعفر گفت : ای پادشاه! از آنان بپرس آیا ما به آنان بدهکاریم که آن را مطالبه می کنند؟

عمرو گفت : خیر ، ما از شما طلبی نداریم .

جعفر گفت : آیا بر عهده ما خون بهایی است که مطالبه می کنید؟

عمرو گفت : خیر .

جعفر گفت : پس از ما چه می خواهید؟ ما را آزار دادید . بدین جهت ، از شهرتان خارج شدیم .

عمرو بن عاص گفت : ای پادشاه! آنان با آیین ما مخالفت کردند و خدایان ما را دشنام دادند ، جوانان ما را گم راه کرده ، در جامعه تفرقه انداختند . آنان را به ما بازگردان تا جامعه ما اتّحاد خود را باز یابد .

جعفر گفت : ای پادشاه! ما با آنان مخالفت کردیم؛ زیرا خداوند ، از میان ما پیامبری برانگیخت که دستور داد بت ها را کنار نهیم و قرعه زدن را رها کنیم . ما را به نماز و زکات ، فرمان داد . ستم و خونریزی به ناحق و زنا ، رباخواری ، خوردن مردار و خون را حرام کرد ، ما را به عدل و احسان و بخشش به خویشاوندان ، فرمان داد و از زشتی ها و منکر ، باز داشت .

نجاشی گفت : خداوند ، عیسی بن مریم علیه السلام را نیز با همین تعالیم ، مبعوث کرد . آن گاه افزود : ای جعفر! آیا از آنچه خداوند بر پیامبرت نازل کرده ، چیزی در حفظ داری؟

جعفر گفت : آری . و سوره مریم را خواند تا به این آیه رسید :

«وَ هُزّی إِلَیْکِ بِجِذْعِ النَّخْلَهِٔ تُسَـقِطْ عَلَیْکِ رُطَبًا جَنِیًّا * فَکُلِی وَ اشْـرَبِی وَ قَرّی عَیْنًا ؛ و تنه درخت خرما را به طرف خود [بگیر و] بتکان ، بر تو خرمای تازه می ریزد . و بخور و بنوش و دیده ، روشن دار» .

چون نجاشی این آیه را شنید ، به شدّت گریست و گفت : به خدا سوگند ، این سخنان ، حق است .

عمرو بن عاص گفت : ای پادشاه! این مرد ، مخالف ماست . او را به ما بازگردان .

نجاشی ، به صورت عمرو سیلی زد و گفت : ساکت باش! به خدا سوگند ، اگر از وی به بدی سخن بگویی ، نابودت می کنم .

عمرو بن عاص برخاست ، در حالی که خون از صورتش جاری بود و می گفت : ای پادشاه! اگر چنان است که می گویی ، ما دیگر با وی کاری نداریم .

جُوَیریهٔ بن مُسهِر

جُوَیریهٔ بن مُسهِر عبدی ، از یاران دیرین و نزدیکان امام علی علیه السلام بود . او فردی شایسته ، مورد اطمینان و علاقه امام و دوست او بود . در روزگار خلافت معاویه ، زیاد بن اَبیه ، دست و پای او را بُرید و وی را به دار کشید و به شهادت رساند .

حارث هَمْدانی

ابو زُهَیر ، حارث بن عبد اللّه بن کعب اَعوَر هَمْدانی کوفی ، از یاران امام علی و امام حسن علیهماالسلام و از شیعیان نخستین به شمار می رود . او دانشی فراوان داشت و از دین شناس ترینِ مردم و آشناترینِ افراد به احکام ارث بود و این دانش را از امام علی علیه السلام آموخته بود .

او از سرشناسان کوفه و از جمله کسانی بود که بر عثمان شوریدند و خواستار عزل سعید بن عاص شدند . عثمان هم آنان را تبعید

کرد . او در سال ۶۵ هجری در کوفه درگذشت .

حُجْر بن عَدی

ابو عبد الرحمان ، حُجْر بن عَدیّ بن معاویه کِنْدی ، مشهور به «حُجرُ الخیر (حجر

نیکوکار)» و «ابن اَدبَر» ، از کسانی است که جاهلیت و اسلام را درک کرده است . او بر پیامبر صلی الله علیه و آلهوارد شد و با ایشان ، مصاحبت داشت .

حُجر ، از چهره های منوّر تاریخ اسلام و از قلّه سانان پُرفروغ تاریخ تشیّع است . او هنوز در سنین جوانی بود که به محضر پیامبر خدا درآمد و اسلام آورد . دنیا گریزی ، زهد ، نمازگزاری و روزه داریِ بسیار ، سلحشوری و رزم آوری ، شرافت و کرامت و درستکاری و عبادت ، از ویژگی های اوست .

او به زهد ، معروف بود . روح پاك ، نفْس سالم ، مَنش والا و روش پیراسته حُجر ، او را مستجاب الدعوه ساخته بود . او هرگز در برابر حق کشی ها و باطل گرایی ها سکوت نمی کرد . چنین بود که همراه مؤمنان و مجاهدان ، بر عثمان شورید و در عینیت بخشیدن به حاکمیت مولا علی علیه السلام ، از هیچ کوششی دریغ نکرد و بدین سان ، از یاران ویژه و پیروان مطیع او به شمار می رفت .

او در نبردهای علی علیه السلام نیز شرکت داشت . در جمل ، فرمانده سواره نظام کِندیان بود و در صفّین ، فرماندهی قبیله خود را به عهده داشت و در نهروان ، جناح چپ و یا راست سپاه علی علیه السلام را فرماندهی می کرد .

او زبانی گویا و کلامی نافذ داشت ، به بلاغتْ سخن می گفت و با فصاحت ، حقایق را بیان می نمود . سخنان زیبا و بیدارگر او درباره جایگاه والای علی علیه السلام ، نشانی است از این حقیقت .

او یار باوفای علی علیه السلام و از مدافعان سختکوش وی بود . چون ضحّاك بن قیس برای غارتگری روی به عراق نهاد ، حجر بن عدی از علی علیه السلام برای رویارویی با او فرمان گرفت و با دلاوری ، او را شکست داد و ضحّاك ، پا به فرار نهاد .

حجر ، لحظاتی قبل از ضربت خوردن علی علیه السلام ، از توطئه خبر یافت و با تمام توان کوشید تا ایشان را خبر کند ؛ امّا موفّق نشد و غمِ به خون نشستن علی علیه السلام بر جانش نشست .

او از یاران غیور و استوارْگام امام حسن علیه السلام نیز بود . وی چون خبر صلح را شنید ، خون غیرت در رگ هایش به جوش آمد و بر این صلح ، اعتراض کرد . امام حسن علیه السلامبه او فرمود :

لَو كانَ غَیرُك مِثلَكَ لَما أمضَیتُهُ .

اگر دیگران نیز چون تو [عزّت طلب] بودند ، هرگز این قرارداد را امضا نمی کردم .

حجر ، از معاویه دلی آکنده از درد داشت و هماره ، از این چهره پلید «حزب الطُّلَقاء (گروه آزادشدگان فتح مکّه)» که حکومت یافته بودند ، بیزاری می جست و همراه با جمع شیعیان ، بِدو نفرین می کرد؛ چرا که آنها گروهی بودند که پیامبر خدا ، آنها را «ملعون» دانسته بود .

هرگاه مُغَیره ـ که در پلیدی و زشت خویی و پَستی نظیر نداشت و با حاکمیت «حزب الطلقاء» ، حکومت کوفه را یافته بود ـ بر علی علیه السلام و پیروان او طعن می زد ، حجر ، بی هیچ هراسی به دفاع می ایستاد و او را ملامت می کرد .

معاویه که از موضعگیری ها ، افشاگری ها ، سرسختی ها و استواری های حجر به ستوه آمده بود ، دستور قتل او را صادر کرد و او

را به همراه یارانش در «مَرْج عَذراء» به سال ۵۱ هجری به شهادت رساند .
حجر ، چهره ای محبوب ، شخصیتی نافذ و وجهه ای نیکو داشت . شهادت او بر مردم ، گران آمد . لذا به معاویه اعتراض کردند و او را بر این کردار پلید ، نکوهش کردند . از جمله ، امام حسین علیه السلام در نامه ای به معاویه ، ضمن ستایش فراوان و یادکردِ نیکو از ستم ستیزی حُجر ، بدو اعتراض کرد و یادآوری کرد که معاویه ، پیمان شکسته و ستمکارانه ، خون پاک حُجر را بر زمین ریخته است . عایشه نیز با ذکر روایتی درباره شهیدانِ «مَرْج عَذراء» ، به معاویه ، اعتراض کرد .
معاویه ، با همه تیره جانی ، قتل حُجر را از اشتباهاتش می دانست و از آن ، اظهار ندامت می کرد و در هنگام مرگ می گفت : اگر نصیحتگری می بود ، ما را از قتل حجر ، باز می داشت .

مُصعَب بن زُبَیر ، دو فرزند حُجْر (عبید اللّه و عبد الرحمان) را پس از به بند کشیدن ، به قتل رساند .
علی علیه السلام از شهادت حجر خبر داده بود و شهادت او و یارانش را به شهادت «اصحاب اُخدود» ، مانند کرده بود .
روایت شده هنگامی که حجر را آوردند و فرمان قتل او را صادر شد ، گفت : مرا در لباس هایم دفن کنید ، که در قیامت به دادخواهی بر می خیزم .

حُذَیفهٔ بن یَمان

ابو عبد اللّه ، حُذَیفهٔ بن یَمان بن جابر عَبْسی ، از یاران برجسته پیامبر خداست . رجالیان و شرح حال نگاران ، او را با ویژگی هایی چون : نجیب زاده ، صحابی بزرگ پیامبر خدا ، رازدار پیامبر صلی الله علیه و آله و داناترینِ مردم به منافقان ، ستوده اند .
پیامبر خدا ، نام های منافقان را چون رازی به حُذَیفه سپرد و بدو سفارش کرد که در هنگامه بروز فتنه ها ، آنها را آشکار ننماید . آن راز باید بماند تا روزگاری که پرده ها کنار می روند و رازها هویدا می شوند . او پس از جنگ بدر ، هماره بِشْکوه و نستوه ، در نبردهای پیامبر صلی الله علیه و آلهحاضر بود . حُذَیفه ، از معدود کسانی است که باورهای خود را دیگرگون نکردند و پس از وفات پیامبر خدا ، دگرگونی حقّ خلافت و خلافت حق را بر نتابیدند و با استوار گامی تمام در کنار علی علیه السلامایستادند .
حُذَیفه ، از معدود کسانی است که همراه با علی علیه السلام بر پیکر مطهّر فاطمه علیهاالسلامنماز خواند . او در زمان عمر و عثمان ، حکومت مدائن را به عهده داشت و در هنگام خلافت یافتن امیر مؤمنان ، در بستر بیماری بود . با این همه ، بیان نکردن والایی ها و فضایل علی علیه السلام را برنتابید و با تن رنجور ، بر فراز منبر شد و علی علیه السلامرا با بیانی

شکوهمند و از جمله با تعبیرهایی چون «به خدا سوگند ، او از آغاز تا انجام ، بر حق است» و «او بهترین فرد در میان درگذشتگان و بازماندگان پس از پیامبرتان است» ، ستود و برای علی علیه السلام بیعت گرفت و با وی بیعت کرد و به فرزندانش وصیّت کرد که هم گامی با علی علیه السلام را فرو نگذارند . او در این وصیّت ، سفارش کرد که : «به خدا سوگند ، او (علی علیه السلام) بر حق است و مخالفانش بر باطل اند» . او سپس هفت و یا چهل روز پس از این ، زندگانی را بدرود گفت .

حنظله غَسیلُ الملائکه

حنظله فرزند ابو عامر ، مردی از قبیله خزرج بود . او در شامی که صبح آن جنگ اُحُد رُخ داد ، با دختر عبد اللّه بن ابی سلول ، ازدواج کرد و در همان شب ، عروسی نمود . وی پیش از زفاف ، از پیامبر صلی الله علیه و آله اجازه خواست شب را نزد همسرش بماند . پس ، این آیه نازل شد :

«إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ ءَامَنُواْ بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِى وَ إِذَا كَانُواْ مَعَهُو عَلَى أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُواْ حَتَّى يَسْتَ‌ذِنُوهُ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَ‌ذِنُونَكَ أُوْلَئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِى فَإِذَا اسْتَ‌ذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأْذَن لِّمَن شِئْتَ مِنْهُمْ ؛ همانا مؤمنان ، کسانی اند که به خدا و پیامبرش گرویده اند ، و هنگامی که با او بر سرِ کاری اجتماع کردند ، تا از وی کسب اجازه نکنند ، نمی روند . در حقیقت ، کسانی که از تو کسب اجازه می کنند ، آنان اند که به خدا و پیامبرش ایمان دارند . پس چون برای برخی از کارهایشان از تو اجازه خواستند ، به هر کس از آنان که خواستی ، اجازه ده» .

پیامبر صلی الله علیه و آله نیز اجازه داد ... صبح آن روز ، حنظله ، با حالت جنابت در نبرد حاضر شد . هنگام رفتن به نبرد ، همسر حنظله ، چهار نفر از انصار را فرا خواند و در حضور

حنظله ، آنان را گواه گرفت که آنان ، عروسی کرده اند . به زن گفته شد : چرا چنین کردی؟

گفت : دیشب در خواب دیدم آسمان ، دهان باز کرد و حنظله در آن افتاد و آسمان ، بسته شد . آن را به شهادت تعبیر کردم . از این رو ، نمی پسندیدم بدون گواه ، از وی حامله شوم .

وقتی حنظله در صحنه نبرد حضور یافت ، ابو سفیان را دید که سوار بر اسبی میان دو لشکر جولان می دهد . به وی حمله بُرد و بر پیِ پای اسبش ضربه زد . اسب ، حرکتی کرد و ابو سفیان بر زمین افتاد و فریاد زد : ای قریشیان! من ابو سفیانم و حنظله می خواهد مرا بکشد .

ابو سفیان ، پا به فرار گذارد و حنظله به دنبالش بود تا این که یکی از مشرکان به سویش آمد و نیزه ای به او زد . حنظله با نیزه به سمت مرد رفت و او را به قتل رساند و خود نیز در میان حمزه ، عمرو بن جموح ، عبد اللّه بن حزام و گروهی از انصار ، بر زمین افتاد . پیامبر خدا فرمود :

رَأَيتُ المَلائِكَةَ يُغَسِّلونَ حَنظَلَةَ بَينَ السَّماءِ وَالأَرضِ بِماءِ المُزنِ فی صَحائِفَ مِن ذَهَبٍ .

دیدم فرشتگان در میان زمین و آسمان ، حنظله را با آب باران ، در برگ هایی از طلا ، غسل می دادند .

بدین جهت ، وی «غسیل الملائکه (غسل داده شده توسط فرشتگان)» ، نام گرفت .

خُزَیمة بن ثابت (ذو شهادَتَین)

ابو عماره ، خُزَیمة بن ثابت بن فاکِه انصاری اَوسی ، از یاران برجسته پیامبر

خداست . او در جنگ اُحد و دیگر نبردهای پیامبر خدا ، همگام آن بزرگوار بود و از آن رو که پیامبر خدا گواهی او را در حُکمِ دو شاهد قرار داد ، به «ذو شهادَتَین» مشهور شد .

خزیمه ، از معدود کسانی است که پس از پیامبر صلی الله علیه و آله بر «حقّ خلافت» و «خلافت حق» ، استوار ماند و از جمله کسانی بود که فریاد دفاع از خلافت علی علیه السلام را در مسجد پیامبر صلی الله علیه و آلهسرداد و با تکیه بر عنوان و جایگاهی که پیامبر خدا به او داده بود ، گواهی داد که پیامبر صلی الله علیه و آله ، اهل بیت علیهم السلام را معیارِ شناخت حق از باطل ، معرّفی کرده است و پیشوایی را به نام آنان ، رقم زده است .

خزیمه ، در نبردهای علی علیه السلام ، در محضر آن بزرگوار ، استوار گام بود و پس از شهادت عمّار بن یاسر ، او نیز شهدِ شهادت نوشید .

رُشَید هَجَری

رُشَید هَجَری ، از عالمان و محدّثان بزرگ شیعی و از یاران بیداردل و استوارگام علی علیه السلاماست . او را از یاران امام حسن و امام حسین علیهماالسلام نیز شمرده اند .

علی علیه السلام رُشَید را بزرگ می داشت و به او «رُشَید بلایا» می گفت . نگاه نافذ او به فراسوی ظاهر دنیا راه یافته بود و از این رو ، او را عالم به حوادث گذشته و آینده دانسته اند . علی علیه السلام روزی به رُشید فرمود :

کَیفَ صَبرُکَ إذا أرسَلَ إلَیکَ دَعِیُّ بَنی اُمَیَّهَ ، فَقَطَعَ یَدَیکَ و رِجلَیکَ و لِسانَکَ ؟

آن گاه که زنازاده بنی امیّه ، تو را به برائت جُستن از من فرا خوانَد و چون تن ندهی ، دست ها و پاهایت را قطع کند ، چگونه شکیبایی خواهی کرد؟ .

گفت : آیا فرجام آن ، بهشت است؟

امام علیه السلام فرمود :

نَعم یا رُشَیدُ ، و أنتَ مَعی فِی الدُّنیا وَالآخِرَهِ .

آری! و تو در دنیا و آخرت با من خواهی بود .

بدین سان ، رُشید ، شکوه شکیبایی را رقم زد و استوار گامی در عشق علی علیه السلام را بیان کرد و چون آن هنگامه رسید و زیاد بن اَبیهْ چنان کرد ، او از حق ، روی برنتافت و شهد شهادت نوشید و به دار کشیده شد .

از زیاد بن نضر حارثی نقل شده که می گوید : نزد زیاد بودم که رُشَید هَجَری را آوردند . زیاد به او گفت : سرورت (یعنی علی علیه السلام) به تو گفته است که ما با تو چه می کنیم؟

گفت : دست و پایم را می بُرید و به دارم می کشید .

زیاد گفت : به خدا سوگند ، کاری می کنم که سخنش دروغ درآید . آزادش بگذارید .

و چون رشید خواست بیرون برود ، زیاد گفت : به خدا سوگند ، کاری بدتر از آنچه سرورش خبر داده ، نمی توانیم بر سرش بیاوریم . دست و پایش را بِبُرید و به دارش کشید .

رشید گفت : دریغا که هنوز کار دیگری مانده که امیر مؤمنان ، خبرش را به من داده و شما هنوز نکرده اید .

زیاد گفت : زبانش را بِبُرید .

رشید گفت : به خدا سوگند ، اکنون خبر امیر مؤمنان ، تصدیق شد .

زید بن صُوحان

زید بن صوحان بن حجر عبدی ، برادر صَعصَعه و سَیحان ، از خطیبان زِبَردست ، شجاعان استوارگام ، بزرگان ، زاهدان ، ارجمندان و از یاران وفادار امیر مؤمنان بود . او به روزگار پیامبر خدا ، اسلام آورد و از یاران پیامبر صلی الله علیه و آلهشمرده شده و به حضور

ایشان نیز رسیده است .

پیامبر صلی الله علیه و آله ، از او به نیکی یاد می کرد و می فرمود :

مَن سَرَّهُ أن یَنظُرَ إلی رَجُلٍ یَسبِقُهُ بِعضُ أعضائِهِ إلَی الجَنَّهِ فَلیَنظُر إلی زَیدِ بنِ صوحانَ .

هر کس دوست دارد مردی را ببیند که یکی از اعضایش پیش تر از او به سوی بهشت می رود ، به زید بن صوحان بنگرد .
این سخن والای پیامبر خدا ـ که فضیلتی بزرگ برای زید بود ـ در جنگ جَلولاء ، مصداق یافت .
زید ، زبانی حقگو و افشاگر داشت . چنین بود که عثمان ، وجودش را در مدینه برنتابید و او را به شام ، تبعید کرد و چون انقلابیانْ حرکت اعتراض آمیز خود علیه عثمان را در مدینه شکل دادند ، زید بدانها پیوست .
او در جنگ جمل ، شرکت کرد و خود از شهادتش خبر داد . عایشه ، با نامه ای از وی دعوت کرد که به یاری اش برخیزد . او چون نامه را خواند ، هوشمندانه و زیبا گفت : تو را به چیزی فرمان داده اند و ما را به چیزی دیگر ؛ امّا تو به کار ما پرداخته ای و به ما فرمان می دهی که به کار تو بپردازیم . به تو فرمانِ در خانه نشستن داده شده و به ما فرمانِ جنگیدن تا رفع فتنه . والسلام!
زید ، در دفاع از علی علیه السلام ، زبانی گویا و در حراست از آن بزرگوار ، گامی استوار داشت . علی علیه السلام ، چون بر بالینش نشست ، فرمود :
رَحِمَکَ اللّه ُ ، یا زَیدُ ، قَد کُنتَ خَفیفَ المَؤونَةِ ، عَظیمَ المَعونَةِ .
خدا تو را رحمت کند! همانا تو کم هزینه و بسیار یاری رسان بودی .

سعید بن قیس
سعید ، جنگاوری دلیر و قهرمانی کم نظیر بود . او در جنگ های جمل و صِفّین ،

شرکت داشت و در جمل و صفّین ، امام علیه السلام ، او را به سرداری بنی هَمْدان گماشت . او در ضمن سخنرانی ای رسا در جمع یارانش چگونگی دو سپاه را به نیکویی بَر نمود و عظمت سپاه علی علیه السلام را ـ که گروهی از بدریان در آن حضور داشتند ـ نشان داد و آن گاه ، جایگاه والای علی علیه السلام را به زیبایی تبیین کرد و با تکیه هوشمندانه بر پیشینه زشت معاویه ، رسوایی او و پدرانش را بیان کرد .
او در موارد بسیاری ، اطاعت مطلق خود از علی علیه السلام را با عبارت هایی هیجان بار بیان کرده است . علی علیه السلامنیز آن پارسامرد رزم آور را می ستود . از جمله فرمود :
یَقودُهُمُ حامِی الحَقیقَةِ ماجِدٌ سَعیدُ بنُ قَیسٍ ، وَالکَریمُ مُحامٍ .
پشتیبان بزرگ حقیقت ، آنان را به پیش می بَرَد /
سعید بن قیس [را می گویم] ، آن بزرگْ پشتیبان را .
پس از جنگ صِفّین ، امام علیه السلام برای جلوگیری از غارتگری های سفیان بن عوف در شهر انبار ، او را بدان سوی ، گسیل داشت .
سعید ، پس از علی علیه السلام نیز بر صراط حق ، استوار ماند و در جمع یاران امام حسن علیه السلامقرار گرفت و امام حسن علیه السلام او را به عنوان جانشین قیس بن سعد به نبرد با معاویه گسیل داشت .
ابو عمرو کَشّی ، او را بدین سان ستوده است : او از بزرگان تابعیان و از سران و زاهدان آنان بود .
سعید بن قیس ، حدود سال ۴۱ هجری ، زندگی را بدرود گفت .

سهل بن حُنَیف
سهل بن حُنَیف بن واهب انصاری اَوسی ، برادر عثمان بن حُنَیف و از صحابیان پیامبر خدا و از بدریان است . سهل در تمام نبردهای

پیامبر صلی الله علیه و آله حضور داشت و در

هنگامه شکست سپاه پیامبر صلی الله علیه و آله در اُحد و در اوج دشواری نبرد ، از جمله معدود افرادی بود که در کنار پیامبر صلی الله علیه و آلهماند و نگریخت .

سهل ، از پیشتازان مدافعانِ علی علیه السلام است که پس از پیامبر خدا ، حریم «خلافت حق» را پاس داشت و از جمله معدود افرادی است که آشکارا به دفاع از علی علیه السلامپرداخت .

علی علیه السلامبه روزگار خلافتش او را به حکومت شام برگزید ؛ امّا سربازان معاویه ، او را از میانه راه ، بازگرداندند . سپس ، مدّتی او را به حکومت مدینه گماشت تا این که در جنگ صِفّین ، وی را به لشکرش فرا خواند و تمّام بن عبّاس را به جانشینی او گمارد .

او در جنگ صفّین ، فرماندهی سواره نظام سپاه بصره را به عهده داشت . پس از آن ، فرماندار فارس شد ؛ امّا به سبب تشنّج و هرج و مرجی که در آن دیار به وجود آمده بود ، علی علیه السلام به پیشنهاد کسانی چون ابن عبّاس ، زیاد بن ابیه را به جای وی منصوب کرد .

او به سال ۳۸ هجری ، در کوفه درگذشت و امام علیه السلامدر مراسم تدفین وی از او به بزرگی یاد کرد .

از ذَریح محاربی نقل شده که امام صادق علیه السلام از سهل بن حُنَیف ، یاد کرد و فرمود :

کانَ مِنَ النُّقَباء .

از نقیبان بود .

گفتم : از نقیبان دوازده گانه پیامبر خدا؟

فرمود :

نَعَم ، کانَ مِنَ الَّذینَ اختیروا مِنَ السَّبعینَ .

آری . از کسانی که از میان هفتاد نفر [انصار نخستین] ، برگزیده شدند .

به او گفتم : آنان که کفیلِ (عهده دار) امور قوم خود شدند؟

فرمود :

نَعَم ، إنَّهُم رَجَعوا وفیهِم دَمٌ فَاستَنظَروا رَسولَ اللّهِ صلی الله علیه و آلهإلی قابِلٍ ، فَرَجَعوا فَفَزِعوا مِن دَمِهِم وَاصطَلَحوا ، وأقبَلَ النَّبِیُّ صلی الله علیه و آلهمَعَهُم .

آری . آنان بازگشتند ، در حالی که میانشان جنگ و خونریزی بود . پس منتظر شدند تا در سال بعد ، پیامبر خدا را ببینند . پس بازگشتند و از خونریزی بیزار شدند و صلح نمودند و پیامبر صلی الله علیه و آله با آنان آمد .

امام صادق علیه السلام از سهل ، یاد کرد و فرمود :

ما سَبَقَهُ أحَدٌ مِن قُرَیشٍ ولا مِنَ النّاسِ بِمَنقَبَةٍ .

نه از قریش و نه از دیگر مردم ، کسی در فضیلت و کمال ، بر او پیشی نگرفت .

جوانی اهل معرفت

نوجوانی که به سنّ بلوغ نرسیده بود ، بر پیامبر صلی الله علیه و آلهسلام کرد و از شادمانی به پیامبر صلی الله علیه و آله لبخند زد .

پیامبر صلی الله علیه و آله به وی فرمود :

أتُحِبُّنی یا فَتی؟

جوان! آیا مرا دوست داری؟ .

گفت : بلی ، به خدا سوگند ، ای پیامبر خدا!

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود :

مِثلَ عَینَیکَ؟

مانند چشمانت؟

گفت : بیشتر .

فرمود :

مِثلَ أبیکَ؟

مانند پدرت؟

گفت : بیشتر .

فرمود :

مِثلَ اُمِّکَ ؟

مانند مادرت؟

گفت : بیشتر .

فرمود :

مِثلَ نَفسِکَ ؟

به اندازه خودت؟

گفت : به خدا سوگند ، بیشتر ، ای پیامبر خدا!

فرمود :

أمِثلَ رَبِّکَ ؟

مانند پروردگارت؟

گفت : خدا ، خدا ، خدا! ای پیامبر! این دوستی از آنِ تو یا هیچ کس دیگر نیست . همانا تو را به خاطر دوستی خداوند ، دوست می دارم .

پیامبر صلی الله علیه و آله به اطرافیانش رو کرد و فرمود :

هکذا کونوا ، أحِبُّوا اللّه َ لاِءِحسانِهِ إلَیکُم وإنعامِهِ عَلَیکُم ، وأحِبّونی لِحُبِّ اللّه .

این چنین باشید . خداوند را به خاطر احسان و نعمت هایش بر شما دوست بدارید و مرا به خاطر دوستی خداوند .

جوان روشن ضمیر

از امام صادق علیه السلام روایت شده است که فرمود : پیامبر خدا ، نماز صبح را با مردم

خواند . سپس ، جوانی را در مسجد دید که از شدّت بی خوابی سر می جنبانَد . رنگش زرد بود ، جسمش لاغر شده و چشمانش در کاسه سر ، فرو رفته بود . پیامبر صلی الله علیه و آلهبه وی فرمود : «جوان! چگونه صبح کردی؟» .

گفت : ای پیامبر! با یقین صبح کردم .

پیامبر صلی الله علیه و آله از سخنش شگفت زده شد و فرمود : «هر یقینی حقیقتی دارد . حقیقتِ یقین تو چیست؟» .

گفت : ای پیامبر! یقین من همان است که مرا اندوهگین ساخته و شب ها بیدار نگاهم داشته و روزها تشنه ام کرده است . خودم را از دنیا و آنچه در آن است ، رها ساختم ، گویا بر عرش پروردگارم می نگرم که برای رستاخیز ، بر پا شده و مردم ، برای حسابرسی از قبرها سر برآورده اند و من در میان آنانم .

پیامبر خدا به یارانش فرمود : «این ، بنده ای است که خداوند ، دلش را به نور ایمان ، روشن ساخته است» .

سپس فرمود : «آنچه داری ، نگه دار!» .

جوان گفت : ای پیامبر! برایم دعا کن همراه تو به شهادت نایل آیم .

پیامبر صلی الله علیه و آله برایش دعا کرد . چیزی نگذشت که در یکی از جنگ های پیامبر صلی الله علیه و آله ، شرکت جُست و پس از به شهادت رسیدن نُه نفر ، به شهادت رسید و او دهمین نفر بود .

صَعصَعهٔ بن صُوحان

صَعْصَعهٔ بن صوحان بن حُجر عبدی ، در زمان پیامبر صلی الله علیه و آله مسلمان شد ؛ امّا به زیارتش نایل نیامد . او از بزرگان یاران امام علی علیه السلام و از کسانی بود که او را چنان که باید ، شناختند .

صعصعه ، سخنوری چیره دست و پُرآوازه بود . ادیب نام آور عرب ، جاحظ ، او را در

فنّ خطابه ، پیشتاز دانسته و برترین گواه بر این حقیقت را خطابه گویی او در محضر علی علیه السلام و درخواست علی علیه السلام از او برای ایراد سخن دانسته است . شرح حال نگاران ، او را با عناوینی چون : شریف ، امیر ، فصیح ، گشاده زبان ، سخنور ، زبان آور ، دیندار و فاضل ، ستوده اند .

عثمان ، او را به همراه مالک اشتر و بزرگانی دیگر ، از کوفه به شام تبعید کرد و چون مردمان بر عثمان شوریدند و پس از آن بر خلافت علی علیه السلام یکْ داستان شدند ، او ـ که در شناخت عظمت علی علیه السلام ژرف اندیش و کم نظیر ، و در خطابه ، چیره دست و گزیده گوی بود ـ به پا خاست و بدین سانْ گویا و زیبا ، باور ارجمندش را درباره علی علیه السلام بازگفت : ای امیر مؤمنان! به خدا سوگند ، تو خلافت را زینت دادی و خلافت ، سبب زینت تو نشد . و تو خلافت را بالا بردی و آن ، مقام تو را بالا نبرد . و نیاز خلافت به تو ، بیشتر از نیاز تو به آن است !

در منابع به نقل از صعصعه آمده است : با گروهی از مصریان بر عثمان بن عفّان ، وارد شدیم . عثمان گفت : فردی از خود را مقدّم دارید تا با من سخن بگوید .

مرا جلو انداختند . عثمان گفت : «این؟!» ، و گویی مرا جوان می دید .

به او گفتم : اگر علم به سن بود ، من و تو از آن نصیبی نداشتیم ؛ بلکه به تعلّم است .

عثمان گفت : [آنچه می خواهی] بگو .

گفتم : به نام خداوند بخشنده مهربان .

«الَّذِينَ إِن مَّكَّنَّـهُمْ فِى الْأَرْضِ أَقَامُواْ الصَّلَوةَ وَ ءَاتَوُاْ الزَّكَوةَ وَ أَمَرُواْ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَوْاْ عَنِ الْمُنكَرِ وَ لِلَّهِ عَـقِبَةُ الْأُمُورِ ؛ آنان که چون در

زمینْ مسلّطشان کردیم ، نماز می خوانند و زکات می پردازند و به نیکی فرمان می دهند و از زشتی باز می دارند . و فرجام کارها ، از آنِ خداست» .

عثمان گفت : این آیه ، در شأن ما نازل شده است .
به او گفتم : پس به نیکی فرمان ده و از زشتی ، باز دار .
عثمان گفت : این را وا گذار و مقصودت را بگو .
به او گفتم : به نام خداوند بخشنده مهربان .
«الَّذِینَ أُخْرِجُواْ مِن دِیَـرِهِم بِغَیْرِ حَقٍّ إِلاَّـ أَن یَقُولُواْ رَبُّنَا اللَّهُ ؛ آنـان که به نـاحق از دیارشـان رانـده شـده انـد ، تنها به جرم این که می گفتند : پروردگار ما ، خدای یگانه است ...» .
عثمان گفت : این آیه هم در حقّ ما نازل شده است .
به او گفتم : پس آنچه را از خدا گرفته ای ، به ما

حدیث۲۴۷۱

امام صادق علیه السلام :
«وَ الَّذِینَ ءَامَنُواْ وَ اتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّیَّتُهُم بِإِیمَـنٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّیَّتَهُمْ» : قَصَرَتِ الأبناءُ عَن عَمَلِ الآباءِ، فألحَقُوا الأبناءَ بِالآباءِ لِتَقَرَّ بِذلِکَ أعیُنُهُم.
امام صادق علیه السـلام : ـ درباره این سـخن خداونـد عز و جل «و آنان که ایمان آوردند و فرزندانشان [با درجه ای از] ایمان ، آنان را پیروی کردنـد ، فرزنـدانشان را به آنـان ملحق می کنیم» ـ : عمل فرزنـدان از پـدرانشان کمتر است . پس فرزنـدان را به پـدرانشان ملحق می کنند تا دیده آنان روشن گردد .
الکافی : ج۳ ص۲۴۹ ح ۵ عن ابن بکیر ، التوحید : ص ۳۹۴ ح ۷ عن أبی بکر الحضرمی .

حدیث۲۴۷۲

امام صادق علیه السلام :
لَمّا لَقِیَ یوسُفُ أخاهُ قالَ لَهُ : یا أَخی کَیفَ استَطَعتَ
أن تَتَزَوَّجَ النِّساءَ بَعدی؟
قالَ : إنَّ أبی أمَرَنی و قالَ : إنِ استَطَعتَ أن تَکونَ لَکَ ذُرِّیَّةٌ تُثقِلُ الأَرضَ بِالتَّسبیحِ فَافعَل .
امـام صادق علیه السـلام : وقتی یوسف علیه السـلام برادرش (بنیامین) را ملاقات کرد ، به وی گفت : «برادر! چگونه توانستی پس از من با زنان ازدواج کنی ؟».
گفت : پـدرم به من امر کرد و گفت : اگر می توانی فرزندانی داشته باشـی که به وسـیله تسبیحِ خداوند ، زمین را گران بها سازند ، پس ازدواج کن .
الکافی : ج ۶ ص ۲ ح ۴ عن عبداللّه بن سنان ، عوالی اللآلی : ج ۳ ص ۲۸۸ ح ۳۶ من دون إسناد الی المعصوم.

حدیث۲۴۷۳

امام صادق علیه السلام :

البَنونَ نَعیمٌ ، وَ البَناتُ حَسَناتٌ، وَ اللّه ُ یَسألُ عَنِ النَّعیم ، و یُثیبُ عَلَی الحَسَناتِ.

امام صادق علیه السلام : پسرها نعمت اند و دخترها نیکی . خداوند ، از نعمت ها سؤال می کند و بر نیکی ها پاداش می دهد .

الکافی : ج ۶ ص ۷ ح ۱۲ عن أحمد بن الفضل .

حدیث۲۴۷۴

امام صادق علیه السلام :

إیّاکُم أن تَعمَلوا عَمَلاً یُعَیِّرونا بِهِ ، فَإِنَّ وَلَدَ السَّوءِ یُعَیَّرُ والِدُهُ بِعَمَلِهِ .

امام صادق علیه السلام : از انجام دادن کاری که ما را به خاطر آن سرزنش می کنند ، بپرهیزید ؛ چراکه فرزند ناشایست ، پدرش با عمل او سرزنش می شود .

الکافی : ج ۲ ص ۲۱۹ ح ۱۱ عن هشام الکندی .

حدیث۲۴۷۵

امام صادق علیه السلام :

تَجِبُ لِلوَلَدِ عَلی والِدِهِ ثَلاثُ خِصالٍ : اختِیارُهُ لِوالِدَتِهِ، و تَحسینُ اسمِهِ، وَ المُبالَغَةُ فی تَأدیبِهِ.

امام صادق علیه السلام : سه چیز برای فرزند بر عهده پدر است : مادر خوب برای او برگزیدن ، نام نیک بر او نهادن ، و تلاش فراوان در تربیت او نمودن .

تحف العقول : ص ۳۲۲ ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۳۶ ح ۶۷ .

حدیث۲۴۷۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ عز و جل خَلَقَ لِلرَّحِمِ أربَعَةَ أوعِیَةٍ، فَما کانَ فِی الأَوَّلِ فَلِلأَبِ، وما کانَ فِی الثّانی فَلِلاُمِّ ، و ما کانَ فِی الثّالِثِ فَلِلعُمومَةِ، وَ ما کانَ فِی الرّابِعِ فَلِلخُؤُولَةِ.

امام صادق علیه السلام : همانا خداوند عز و جل برای رَحِم ، چهار ظرف آفریده است . از این رو ، آنچه [از نطفه که]در ظرف نخستین قرار گیرد ، برای پدر است و آنچه در دومین قرار گیرد ، برای مادر است و آنچه در سومین قرار گیرد ، برای عموهاست و آنچه در چهارمین قرار گیرد ، برای دایی هاست .

الکافی : ج ۶ ص ۱۷ ح ۲ ، عوالی اللآلی : ج ۳ ص ۴۱۹ ح ۲۲ کلاهما عن محمد بن حمران .

حدیث۲۴۷۷

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تبارَکَ وتعالی إذا أرادَ أن یَخلُقَ خَلقا جَمَعَ کُلَّ صورَةٍ بَینَهُ و بَینَ آدَمَ ، ثُمَّ خَلَقَهُ عَلی صُورَةِ إحداهُنَّ، فَلا یَقولَنَّ أحَدٌ لِوَلَدِهِ : هذا لا یُشبِهُنی ولا یُشبِهُ شَیئا مِن آبائی.

امام صادق علیه السلام : همانا خداوند ـ تبارک و تعالی ـ هرگاه اراده کند که کسی را بیافریند ، همه صورت های بین او تا آدم علیه السلام را جمع می کند.

سپس او را برصورت یکی از آنان می آفریند . پس هرگز کسی درباره فرزند خود نگوید : این ، نه شبیه من است ، نه شبیه هیچ یک از نیاکان من .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۸۴ ح ۴۷۰۹ ، علل الشرایع : ص ۱۰۳ ح ۱.

حدیث۲۴۷۸

امام صادق علیه السلام :

: بِأَبی أنتَ و اُمِّی یَا ابنَ رَسولِ اللّه ِ ، أشهَدُ أنَّکَ کُنتَ نُورا فِی الأصلابِ الشّامِخَةِ وَ الأرحامِ الطّاهِرَةِ، لَم تُنَجِّسکَ الجاهِلِیَّةُ بِأنجاسِها، و لَم تُلبِسکَ المُدلَهِمّاتِ

امام صادق علیه السلام ـ در زیارت اربعین سیّد الشهدا ـ : پدر و مادرم فدای تو ای فرزند پیامبر خدا! گواهی می دهم که تو نوری در پشت های بزرگوار و رَحِم های پاک بودی ، آلودگی های جاهلیت ، تو را نیالود و ناپاکی ها ، لباسش را بر تو نپوشانْد .

المُدْلَهِمُّ : الأَسْوَدُ (لسان العرب : ج ۱۲ ص ۲۰۶ «لهم»).

حدیث۲۴۷۹

امام صادق علیه السلام :

قامَ رَسولُ اللّه ِ صلی الله علیه و آلهخَطیبا فَقالَ : أیُّهَا النّاسُ، إیّاکُم و خَضراءَ الدِّمَنِ . قیلَ : یا رَسولَ اللّه ِ ، و ما خَضراءُ الدِّمَنِ؟ قالَ : المَرأَةُ الحَسناءُ فی مَنبَتِ السَّوءِ .

امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا ، خطبه خواند و فرمود : «ای مردم! از سبزه های مَزبَله بپرهیزید».

گفته شد : ای پیامبر خدا! سبزه مزبله چیست ؟

فرمود : «زن زیباروی در رستنگاه (خانواده) بد» .

الکافی : ج ۵ ص ۳۳۲ ح ۴ ، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۰۳ ح ۱۶۰۸ کلاهما عن السکونی ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۳۹۱ ح ۴۳۷۷ ، بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۲۳۲ ح ۱۰ نقلاً عن معانی الأخبار عن محمّد بن أبیطلحة .

حدیث۲۴۸۰

امام صادق علیه السلام :

شِرکُ الشَّیطانِ ما کانَ مِن

مالٍ حَرام فَهُوَ مِن شِترکَةِ الشَّیطان، و یَکونُ مَعَ الرَّجُلِ حِینَ یُجامِعُ ، فَیَکونُ نُطفَتُهُ مَعَ نُطفَتِهِ إذا کانَ حَراما، قالَ : کِلتَیهِما جَمیعا مُختَلِطَینِ ، و قالَ : رُبَّما خُلِقَ مِن واحِدَةٍ ، و رُبَّما خُلِقَ مِنهُما جَمیعا.

تفسیر العیّاشی ـ به نقل از محمّد، از امام باقر یا امام صادق علیهماالسلام ـ :

همتای شیطان ، فرزندی است که از مال حرام به وجود آید. [چنین فرزندی در واقع] از مشارکت شیطان ، متولّد شده است . اگر مال ، حرام باشد، او همراه مرد خواهد بود تا این که آمیزش کند و از این رو، نطفه اش با نطفه مرد می آمیزد . هر دو (نطفه) با هم آمیخته هستند. گاهی فرزند از یک نطفه آفریده می شود و گاهی از هر دو با هم.

تفسیر العیاشی : ج ۲ ص ۳۰۰ ح ۱۰۸ ، بحار الأنوار : ج ۱۰۳ ص ۲۹۴ ح ۴۸.

حدیث۲۴۸۱

امام صادق علیه السلام :

کَسبُ الحَرام یَبینُ فِی الذُّرِیَّةِ.

امام صادق علیه السلام : [اثر] درآمد حرام ، در نسل آشکار می شود .

الکافی : ج ۵ ص ۱۲۴ ح ۴ عن عبید بن زرارهٔ.

حدیث۲۴۸۲

امام صادق علیه السلام :

مَن أكَلَ سَفرَجَلَةً عَلَى الرِّيقِ طابَ ماؤُهُ ، و حَسُنَ وَلَدُهُ.

امام صادق علیه السلام : هر کس ناشتا یک بِهْ بخورد ، نطفه اش پاکیزه می شود و فرزندش نیکو می گردد .

الکافی : ج ۶ ص ۳۵۷ ح ۳ ، المحاسن : ج ۲ ص ۳۶۵ ح ۲۲۷۳ .

حدیث۲۴۸۳

امام صادق علیه السلام :

: يَنبَغى أن يَكونَ أبو هذَا الغُلامِ أكَلَ السَّفَرجَلَ .

امام صادق علیه السلام ـ هنگامی که به جوان زیبایی نگاه کرد ـ : باید پدر این پسر ، بِهْ خور باشد .

الکافی : ج ۶ ص ۲۲ ح ۲ ، المحاسن : ج ۲ ص ۳۶۵ ح ۲۲۷۴ کلاهما عن محمّد بن مسلم ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۳۷۳ ح ۱۲۴۱ و زاد فی آخره «لیلهٔ الجماع» .

حدیث۲۴۸۴

امام صادق علیه السلام :

عَلَيكَ بالهِندَباءِ ؛

امام صادق علیه السلام : بر تو باد کاسنی ؛ چرا که منی را افزایش می دهد و فرزند را نیکو می گردانَد . گرم و ملیّن است و برمردانگی فرزند می افزاید .

الهِنْدَباءُ : بَقلَةٌ مَعرُوفَةٌ ، نافِعَةٌ للمَعِدَةِ و الكَبِدِ و الطّحال أكلًا (مجمع البحرین : ج ۳ ص ۱۸۸۴ «الهندباء»).

حدیث۲۴۸۵

امام صادق علیه السلام :

أطعِمُوا البَرنِىَ نِساءَكُم فى نِفاسِهِنَّ تَحلُمُ أولادُكُم.

امام صادق علیه السلام : به زنانتان در دوران نفاسشان بَرنی دهید ، تا فرزندانتان بردبار گردند .

الکافی : ج ۶ ص ۲۲ ح ۵ ، المحاسن : ج ۲ ص ۳۴۵ ح ۲۱۹۰ کلاهما عن صالح بن عقبهٔ ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۳۶۶ ح ۱۲۰۶ وفیه «تجمّلوا» بدل «تحلم».

حدیث۲۴۸۶

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ تَعالی خَلَقَ الجَنَّةَ طاهِرَةً مُطَهَّرَةً، فلا یَدخُلُها إلاّ مَن طابَت وِلادَتُهُ.

امـام صادق علیه السـلام : خداونـد متعال ، بهشت را پاک و پاکیزه آفریـد . از این رو ، وارد آن نمی شود ، مگر کسـی که ولادتش پاک باشد .

علل الشرایع : ص ۵۶۴ ح ۱ عن سعد بن عمر الجلاب ، المحاسن : ج ۱ ص ۲۳۳ ح ۴۲۴ عن عبداللّه بن سنان .

حدیث۲۴۸۷

امام صادق علیه السلام :

مَن وَجَدَ بَردَ حُبِّنا عَلی قَلبِهِ فَلیُکثِرِ الدُّعاءَ لِاُمِّهِ ؛ فَإِنَّها لَم تَخُن أباهُ.

امام صادق علیه السلام : هر کس خُنکای محبّت ما را در دل خود یافت ، مادرش را بسیار دعا کند ؛ چرا که به پدرش خیانت نکرده است .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۹۳ ح ۴۷۴۵ ، علل الشرایع : ص ۱۴۲ ح ۵ عن المفضّل بن عمر.

حدیث۲۴۸۸

امام صادق علیه السلام :

لا یُبغِضُنا إلاّ مَن خَبُثَت وِلادَتُهُ، أو حَمَلَت بِهِ اُمُّهُ فی حَیضِها.

امام صادق علیه السلام : ما را دشمن نمی دارد ، مگر کسی که ولادتش ناپاک باشد یا مادرش در زمان حیض ، باردار شده باشد .

کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۱ ص ۹۶ ح ۲۰۳.

حدیث۲۴۸۹

امام صادق علیه السلام :

مَن أرادَ أن یُحبَلَ لَهُ فَلیُصَلِّ رَکعَتَینِ بَعدَ الجُمعَةِ ، یُطیلُ فیهِمَا الرُّکوعَ وَ السُّجودَ، ثُمَّ یَقولُ : اللّهُمَّ إنّی أَسأَلُکَ بِما سَأَلَکَ بِهِ زَکرِیّا، یا رَبِّ لا تَذَرنِی فَردا و أنتَ خَیرُ الوارِثینَ، اللّهُمَّ هَب لی مِن لَدُنکَ ذُرِّیَّةً طَیِّبَةً، إنَّکَ سَمِیعُ الدُّعاءِ، اللّهُمَّ بِاسمِکَ استَحلَلتُها، و فی أمانَتِکَ أخَذتُها، فَإِن قَضَیتَ فی رَحِمِها وَلَدا فَاجعَلهُ غُلاما مُبارَکا زَکِیا، و لا تَجعَل لِلشَّیطانِ فیهِ شِرکا و لا نَصیبا.

امام صادق علیه السـلام : کسـی که می خواهد همسرش باردار گردد ، بعد از نماز جمعه ، دو رکعت نماز با رکوع و سجودِ طولانی بخوانـد و سپس بگویـد : «بـار الهـا! همـان چیزی را از تو می خواهم که زکریـا از تو خواست . بار الها! مرا تنها مگـذار و تو بهترین وارثی . بار الها! از جانب خودت نسلی پاک به من ببخش . همانا تو شنوای دعایی . بار الها! به نام تو او را بر خود حلال کردم و به عنوان امـانت تو ، او را گرفتم .پس اگر در رَحِم او فرزنـدی تقـدیر کردی ، او را پسری مبـارک و پـاک قرار ده و برای شیطان ، نه شراکتی در او قرار ده ، نه بهره ای» .

الکافی : ج ۶ ص ۸ ح ۳ ، تهذیب الأحکام : ج ۳ ص ۳۱۵ ح ۹۷۴ کلاهما عن محمّد بن مسلم.

حدیث۲۴۹۰

امام صادق علیه السلام :
أکبَرُ ما یَکونُ الإِنسانُ یَومَ یولَدُ، و أصغَرُ ما یَکونُ
یَومَ یَموتُ.
امام صادق علیه السلام : بزرگ ترین روز انسان ، روزی است که زاده می شود
و کوچک ترین روز او ، روزی است که می میرد .
کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۱ ص ۱۹۴ ح ۵۹۵ .

حدیث۲۴۹۱

امام صادق علیه السلام :
هَنَّأَ رَجُلٌ رَجُلًا أصابَ ابنا فَقالَ : یُهنِئُکَ الفارِسُ . فَقالَ لَهُ الحَسَنُ علیه السلام : ما عِلمُکَ یَکونُ فارِسا أو راجِلًا؟
قَالَ : جُعِلتُ فِداکَ فَما أَقولُ؟
قال : تَقولُ : شَکَرتَ الواهِبَ ، و بورِکَ لَکَ فِی المَوهوبِ ، و بَلَغَ أَشُدَّه ، و رَزَقَکَ بِرَّهُ.
امام صادق علیه السلام : شخصی در تبریک به کسی که پسردار شده بود ، گفت : تولّد فرزند سوارکار ، بر تو مبارک باد .
امام حسن علیه السلام به او فرمود : «تو چه می دانی که او سوارکار خواهد شد یا پیاده ؟».
گفت : فدایت شوم ، پس چه بگویم ؟
فرمود : بگو : سپاس گزاردی بخشنده [ی این نعمت] را و هدیه [ی خداوند]بر تو مبارک باد . [امیدوارم]به کمال برسد و خداوند ، نیکی اش را روزی تو گردانَد .
الکافی : ج ۶ ص ۱۷ ح ۳ ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۸۰ ح ۴۶۸۷.

حدیث۲۴۹۲

امام صادق علیه السلام :
غَسلُ المَولودِ واجِبٌ.
امام صادق علیه السلام : غُسل نوزاد ، لازم است .
الکافی : ج ۳ ص ۴۰ ح ۲ ، تهذیب الأحکام : ج ۱ ص ۱۰۴ ح ۲۷۰ ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۱ ص ۷۸ ح ۱۷۶ کلّها عن سماعة .

حدیث۲۴۹۳

امام صادق علیه السلام :
مُرُوا القابِلَةَ أو بَعضَ مَن یَلیهِ أن تُقیمَ الصَّلاةَ فی اُذُنِهِ الیُمنی ؛ فَلا یُصیبُهُ لَمَمٌ
امام صادق علیه السلام ـ درباره آنچه هنگام ولادت نوزاد ، انجام می دهند ـ : به ماما یا کسی که نزد اوست ؛ فرمان دهید به گوش راست او اذان بگوید ، تا هرگز دیوانه و جن زده نشود .
اللَّمَم : طرف من الجنون یلمّ بالإنسان أی یقرب من الإنسان ویعتریه (النهایة : ج ۴ ص ۲۷۲ «لمم»).

حدیث۲۴۹۴

امام صادق علیه السلام :

: و أذِّن فی اُذُنِهِ الیُمنی و أقِم فِی الیُسری ، تَفعَلُ بِهِ ذلِکَ قَبلَ أن تَقطَعَ سُرَّتَهُ ؛ فَإِنَّهُ لا یَفزَعُ أبَدا ، و لا تُصیبُهُ اُمُّ الصِّبیانِ .

امام صادق علیه السلام ـ در بیان آنچه هنگام ولادت ، شایسته است ـ : در گوش راست او اذان و در گوش چپ او اقامه بگو . این کار را پیش از بُریدن ناف انجام بده که [در این صورت] هرگز ترسان نمی شود و دچار [بیماری] امّ صبیان نمی گردد .

الکافی : ج ۶ ص ۲۳ ح ۱ ، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۳۶ ح ۱۷۳۸ کلاهما عن أبی یحیی الرازی ، وسائل الشیعة : ج ۲۱ ص ۱۳۷ ح ۲ .

حدیث۲۴۹۵

امام صادق علیه السلام :

حَنِّکوا أولادَکُم بِتُربَةِ الحُسَینِ علیه السلام ؛ فَإِنَّها أمانٌ .

امام صادق علیه السلام : کام فرزندانتان را با تربت امام حسین علیه السلام بردارید ؛ چرا که مایه ایمنی است .

تهذیب الأحکام : ج ۶ ص ۷۴ ح ۱۴۳ عن الحسین بن أبی العلا ، الدعوات : ص ۱۸۵ ح ۵۱۳ .

حدیث۲۴۹۶

امام صادق علیه السلام :

لا یولَدُ لَنا وَلَدٌ إلاّ سَمَّیناهُ مُحَمَّدا ، فَإِذا مَضی لَنا سَبعَةُ أیّامٍ فَإِن شِئنا غَیَّرنا ، و إن شِئنا تَرَکنا.

امام صادق علیه السلام : هیچ فرزندی برای ما زاده نمی شود ، مگر این که او را «محمّد» می نامیم . وقتی هفت روز گذشت ، اگر بخواهیم ، تغییر می دهیم و اگر بخواهیم ، وا می گذاریم .

الکافی : ج ۶ ص ۱۸ ح ۴، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۳۷ ح ۱۷۴۶، عدّة الداعی : ص ۷۷ عن الإمام الرضا علیه السلام .

حدیث۲۴۹۷

امام صادق علیه السلام :

جاءَ رَجُلٌ إلَی النَّبِیِ صلی الله علیه و آله، فَقالَ : یا رَسولَ اللّه ، وُلِدَ لی غُلامٌ فَماذا اُسَمِّیهِ؟ قالَ : سَمِّهِ بِأَحَبِّ الأَسماءِ إلَیَ : حَمزَةَ.

امام صادق علیه السلام : کسی خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله رسید و گفت : ای پیامبر خدا! فرزندی برایم زاده شده است ، او را چه بنامم ؟

فرمود : «او را به محبوب ترین نام نزد من ، حمزه بنام» .

الکافی: ج۶ ص۱۹ ح۹، تهذیب الأحکام: ج۷ ص۴۳۸ ح۱۷۴۹ کلاهماعن ابن القدّاح.

حدیث۲۴۹۸

امام صادق علیه السلام :

: تَطهیرُهُ مِن شَعرِ الرَّحِمِ.

امام صادق علیه السلام ـ وقتی علّت تراشیدن سرِ نوزاد را از ایشان پرسیدند ـ : [به جهت] پاک کردن او از موی رَحِم .
کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۸۹ ح ۴۷۲۸، علل الشرایع : ص ۵۰۵ ح ۱، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۸۸ ح ۱۶۹۳.

حدیث۲۴۹۹

امام صادق علیه السلام :
أَلْمَولودُ إذا وُلِدَ عُقَّ عَنهُ و حُلِقَ رَأسُهُ ، و تُصُدِّقَ بِوَزنِ شَعرِهِ وَرِقا ،
امـام صادق علیه السـلام : هرگاه کودک زاده شـد ، [مسـتحب است] برای او عقیقه کننـد، سـر او را بتراشـند و به وزن موی او ، نقره صدقه بدهند و پا و ران
عقیقه به ماما هـدیه داده شود و گروهی از مسـلمان ها دعوت شونـد ؛ آنان بخورنـد و برای فرزنـد دعا کنند ، و روز هفتم ، نام بر او بگذارند .
الوَرِق : الفِضَّة (لسان العرب : ج ۱۰ ص ۳۷۵ «ورق»).

حدیث۲۵۰۰

امام صادق علیه السلام :
کُلُّ مَولودٍ مُرتَهَنٌ بِالعَقیقَةِ .
امام صادق علیه السلام : هر نوزادی در گرو عقیقه است .
الکافی : ج ۶ ص ۲۴ ح ۲ ، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۴۱ ح ۱۷۶۲ ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۸۴ ح ۴۷۱۱ کلّها عن أبی خدیجة .

حدیث۲۵۰۱

امام صادق علیه السلام :
العَقیقَةُ یَومَ السابِعِ ، و تُعطَی
امام صادق علیه السـلام : عقیقه کردن ، در روز هفتم است و به ماما ، ران [گوسفند]همراه با سَرین آن داده می شود و استخوان آن ، شکسته نمی شود .
فی المصدر «و یُعطی»، و التصویب من المصادر الاُخری .

حدیث۲۵۰۲

امام صادق علیه السلام :
تَقولُ عَلَی العَقیقَـةِ إذا عَقَقتَ : «بِسمِ اللّهِ و بِاللّهِ ، اللّهُمَّ عَقیقَـةٌ عَن فُلانٍ ، لَحمُها بِلَحمِهِ ، و دَمُها بِـدَمِهِ ، و عَظمُها بِعَظمِهِ ، اَللّهُمَّ اجعَلهُ وِقاءً لِآلِ مُحمّدٍ صَلَّی اللّه ُ عَلیهِ و عَلَیهِم» .
امام صادق علیه السـلام : هنگامی که عقیقه کردی ، بگو : «به نام خدا و به کمک خدا . بار الها! عقیقه ای است از فلانی . گوشـتش در برابر گوشت او ، خونش در برابر خون او و اسـتخوانش در برابر اسـتخوان او . بار الها! او را سپر (بلا گردان) خانـدان محمّد ـ که درودهای تو بر او و آنان باد ـ قرار ده» .

الکافی : ج ۶ ص ۳۰ ح ۱ عن إبراهیم الکرخی ، وسائل الشیعهٔ : ج ۱۵ ص ۱۵۴ ح ۱ .

حدیث۲۵۰۳

امام صادق علیه السلام :

اِختِنوا أَولادَکُم لِسَبعَهِٔ أَیّامٍ ؛ فَإِنَّه أَطهَرُ و أَسرعُ لِنَباتِ اللَّحمِ ، وإِنَّ الأَرضَ لَتَکرَهُ بَولَ الأَغلَفِ.

امـام صادق علیه السـلام : روز هفتم [تولّـد] ، فرزنـدانتان را ختنه کنیـد ؛ چرا که مایه پاکیزگی بیشتر و رویش زودتر گوشت است و زمین ، بول ختنه نشده را ناپسند می دارد .

الکافی : ج ۶ ص ۳۴ ح ۱، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۴۴ ح ۱۷۷۷ کلاهما عن مسعدهٔ بن صدقهٔ.

حدیث۲۵۰۴

امام صادق علیه السلام :

خِتانُ الغُلامِ مِنَ السُّنَّهِٔ، و خفضُ الجَوارِی لَیسَ مِنَ السُّنَّهِٔ .

امام صادق علیه السلام : ختنه کردن پسر ، از سنّت است ؛ ولی ختنه کردن دختر ، از سنّت نیست .

الکافی : ج ۶ ص ۳۷ ح ۲ عن عبد اللّه بن سنان .

حدیث۲۵۰۵

امام صادق علیه السلام :

أَلرَّضاعُ واحِدٌ و عِشرونَ شَهرا، فَما نَقَصَ فَهُوَ جَورٌ عَلَی الصَّبِیِ.

امام صادق علیه السلام : شیرخواری ، ۲۱ ماه است . پس هر چه کم شود ، ستم بر کودک است .

الکافی : ج ۶ ص ۴۰ ح ۳، تهـذیب الأحکام : ج ۸ ص ۱۰۶ ح ۳۵۷، کتاب من لا یحضـره الفقیه : ج ۳ ص ۴۷۴ ح ۴۶۶۱ کلّها عن سماعهٔ .

حدیث۲۵۰۶

امام صادق علیه السلام :

لا تُستَرضَعُ لِلصَّبِیِ المَجوسِیَّهُٔ، و تُستَرضَعُ لَهُ الیَهودِیَّهُٔ وَالنَّصرانِیَّهُٔ، ولا یَشرَبنَ الخَمرَ یُمنَعنَ مِن ذلِکَ، ویُکرَهُ لَبَنُ الحَمقاءِ وقَبیحَهِٔ الوَجهِ، ویُستَحَبُّ لَبَنُ الوِضاءِ مِنَ النِّساءِ.

امـام صـادق علیـه السـلام : برای کـودک ، از زن مجوس درخـواست شـیر دادن [بـه فرزنـد]نکـن ، ولی از زن یهـودی و مسـیحی درخواست کن . البته نباید شـراب بنوشند و باید از این کار ، بازداشته شوند . شیر دایه احمق و زشت رو ، مناسب نیست ؛ و[لی]شیر زن پاکیزه زیبا ، خوب است .

تهذیب الأحکام : ج ۸ ص ۱۱۰ ح ۳۷۴، الکافی : ج ۶ ص ۴۴ ح ۱۴ ولیس فیه «ذیله» و کلاهما عن سعید بن یسار.

حدیث۲۵۰۷

امام صادق علیه السلام :

أَطعِموا صِبيانَكُم الرُّمّانَ ؛ فَإِنَّهُ أسرَعُ لِشَبابِهِم.

امام صادق علیه السلام : به کودکانتان انار بدهید ، چرا که مایه زودتر جوان شدن آنهاست .

المحاسن : ج ۲ ص ۳۶۰ ح ۲۲۵۴ عن عبد الرحمن بن الحجاج، بحار الأنوار : ج ۶۶ ص ۱۶۴ ح ۴۷.

حدیث۲۵۰۸

امام صادق علیه السلام :

صَلَّى رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آله الظُّهرَ وَالعَصرَ فَخَفَّفَ الصَّلاةَ فِي الرَّكعَتَينِ، فَلَمَّا انصَرَفَ قالَ لَهُ النّاسُ : يا رسولَ اللّه أحَدَثَ فِي الصَّلاةِ شَيءٌ؟ قالَ : وما ذاكَ؟ قالوا : خَفَّفتَ فِي الرَّكعَتَينِ الأَخيرَتَينِ! فَقالَ لَهُم : أمَا سَمِعتُم صُراخَ الصَّبِيِ؟!.

امام صادق علیه السلام : پیامبر خدا ، نماز ظهر و عصر را خواند و دو رکعت [آخر]را سریع به جا آورد. [بعد از نماز]مردم به ایشان گفتند : ای پیامبر خدا! در[باره]نماز ، چیز تازه ای آمده است ؟

فرمود : «این [سؤال]به خاطر چیست ؟» .

گفتند : دو رکعت آخر را سریع خواندی .

فرمود : «آیا صدای گریه کودک را نشنیدید؟» .

تهذیب الأحکام : ج ۳ ص ۲۷۴ ح ۷۹۶ ، الکافی : ج ۶ ص ۴۸ ح ۴ نحوه کلاهما عن عبداللّه بن سنان.

حدیث۲۵۰۹

امام صادق علیه السلام :

إنَّ خَيرَ ما وَرَّثَ الآباءُ لِأَبنائِهِم الأَدَبُ لَا المالُ ؛ فَإِنَّ المالَ يَذهبُ ، و الأَدَبَ يَبقى.

امام صادق علیه السلام : بهترین چیزی که پدران برای پسرانشان به ارث می گذارند ، تربیت است ، نه مال ؛ چرا که مال می رود و تربیت می ماند .

الکافی : ج ۸ ص ۱۵۰ ح ۱۳۲ عن مسعدة بن صدقة، غرر الحکم : ح ۵۰۳۶ نحوه .

حدیث۲۵۱۰

امام صادق علیه السلام :

لا يَزالُ العَبدُ المُؤمِنُ يُوَرِّثُ أهلَ بَيتِهِ العِلمَ وَ الأَدَبَ الصّالِحَ، حَتّى يُدخِلَهُمُ الجَنَّةَ جميعا، حتّى لا يَفقِدَ مِنهُم صَغيرا و لا كَبيرا و لا خادِما و لا جارا، و لا يَزالُ العَبدُ العاصِي يُوَرِّثُ أهلَ بَيتِهِ الأَدَبَ السَّيِّئَ حَتّى يُدخِلَهُمُ النّارَ جَميعا، حَتّى لا يَفقِدَ فيها مِن اهلِ بَيتِهِ صَغيرا و لا كَبيرا و لا خادِما و لا جارا.

امام صادق علیه السلام : مؤمن ، همواره به خانواده اش ، دانش و تربیت شایسته ارث می دهد تا همه را وارد بهشت سازد ، به گونه ای که نه از کوچکشان ، نه از بزرگشان ، نه از خادمشان ، نه از پناهنده شان خالی نباشد . بنده نافرمان [خدا]برای خانواده اش ادب ناشایست به ارث می گذارد تا همه آنان را وارد دوزخ سازد ، به گونه ای که نه از کوچک خانواده اش ، نه از بزرگشان ، نه از خادمشان و نه از همسایه شان تهی نباشد .

دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۸۲ .

حدیث۲۵۱۱

امام صادق علیه السلام :

قالَ لُقمانُ : یا بُنَیَ إن تَأدَّبتَ صَغیرا انتَفَعتَ بِهِ کَبیرا، و مَن عَنا بِالأَدَبِ اهتَمَّ بِهِ، و مَنِ اهتَمَّ بِهِ تَکَلَّفَ عِلمَهُ، و مَن تَکَلَّفَ عِلمَهُ اشتَدَّ لَهُ طَلَبُهُ، ومَنِ اشتَدَّ لَهُ طَلَبُهُ أدرَکَ بِهِ مَنفَعَةً

امام صادق علیه السلام : لقمان گفت : ای فرزندم! اگر در کودکی تربیت شدی ، در بزرگ سالی از آن بهره مند می شوی . هر کس آهنگِ تربیت کند ، به

آن اهتمام می ورزد و هر کس به آن اهتمام ورزد ، برای دانستن آن ، خود را به زحمت می اندازد و هر کس خود را برای دانستن آن به زحمت می اندازد ، به شدّت در جستجوی آن می شود و هر کس جستجویش شدّت یابد ، از آن ، بهره مند می شود .

فی تفسیر القمی : «مَنفَعَتَهُ»، و هو الأصوب .

حدیث۲۵۱۲

امام صادق علیه السلام :

دَخَلَ عَلی أبی علیه السلام رَجُلٌ فَقالَ : رَحِمَکَ اللّه ُ ، اُحَدِّثُ أهلِی؟ قالَ نَعَم، إنَّ اللّه َ یَقولُ : «یَـأَیُّهَا الَّذِینَ ءَامَنُواْ قُواْ أَنفُسَکُمْ وَ أَهْلِیکُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَ الْحِجَارَةُ» ، وَقالَ : «وَ أْمُرْ أَهْلَکَ بِالصَّلَوةِ وَ اصْطَبِرْ عَلَیْهَا» .

امام صادق علیه السلام : کسی بر پدرم وارد شد و گفت : رحمت خدا بر تو باد! برای خانواده ام حدیث بخوانم ؟

فرمود: آری . خداوند عز و جل می فرماید : «ای کسانی که ایمان آوردید! خودتان و خانواده تان را از آتشی نگه دارید که آتشگیره آن ، مردم و سنگ ها هستند» .

و فرمود : «وخانواده ات را به نماز امر کن و خود بر آن ، شکیبا باش» » .

الاُصول الستة عشر : ص ۷۰ عن جابر الجعفی ، بحار الأنوار : ج ۲ ص ۲۵ ح ۹۲.

حدیث۲۵۱۳

امام صادق علیه السلام :

إذا بَلَغَ الغُلامُ ثَلاثَ سِنینَ، یُقالُ لَهُ : قُل لا إلهَ إلاَّ اللّه سَبْعَ مَرّاتٍ . ثُمَّ یُترَکُ حَتّی یَتِمَّ لَهُ ثَلاثُ سِنینَ و سَبعَةُ أشهُرٍ و عِشرونَ یَوما، فَیُقالُ لَهُ : قُل : «مُحَمَّدٌ رَسولُ اللّه » سَبعَ مَرّاتٍ . و یُترَکُ حَتّی یَتِمَّ لَهُ أربَعُ سِنینَ، ثُمَّ یُقالُ لَهُ قُل : سَبعَ مَرّاتٍ : «صَلَّی اللّه ُ عَلی مُحَمَّدٍ و آلِهِ». ثُمَّ یُترَکُ حَتّی یَتِمَّ لَهُ خَمسُ سِنینَ ، ثُمَّ یُقالُ لَهُ : أیُّهُما یَمینُکَ و أیُّهُما شِمالُکَ ؟ فَإذا عَرَفَ ذلِکَ حُوِّلَ وَجهُهُ إلی القِبلَةِ و یُقالُ لَهُ : أسجُد. ثُمَّ یُترَکُ حَتّی یَتِمَّ لَهُ سَبعُ سِنینَ، فَإذا تَمَّ لَهُ سَبعُ سِنینَ قیلَ لَهُ : اغسِل وَجهَکَ و کَفَّیکَ، فَإذا غَسَلَهُما قیلَ لَهُ : صَلِّ . ثُمَّ یُترَکُ حَتّی یَتِمَّ لَهُ تِسعُ سِنینَ ، فَإذا تَمَّت لَهُ عُلِّمَ الوُضوءَ، و ضُرِبَ عَلَیهِ، و اُمِرَ بِالصَّلاةِ، و ضُرِبَ عَلَیها . فَإذا تَعَلَّمَ الوُضوءَ وَالصَّلاةَ غَفَرَ اللّه ُ عز و جل لَهُ و لِوَالِدَیهِ إن شاءَ اللّه ُ.

امام باقر و امام صادق علیهماالسلام : چون پسر به سه سالگی رسید ، باید به او بگویند: هفت مرتبه بگو «لا إله إلاّ اللّه ». سپس ، رهایش کنند تا سه سال و هفت ماه و بیست روز او کامل شود. سپس باید به او بگویند: هفت مرتبه بگو «محمّد رسول اللّه » ؛ و او را رها کنند تا چهار سال او تمام شود . آن گاه باید به او بگویند: هفت مرتبه بگو «صلی اللّه علی محمّد وآله» . سپس رهایش کنند تا پنج سال او تمام شود. آن گاه از او بپرسند: دست چپ و راستت کدام است؟ اگر شناخت، باید صورتش را به سمت قبله

برگردانـده ، به او بگوینـد: سـجده کن. سـپس ، رهایش کنند تا هفت سال او تمام شود. پس وقتی هفت سال او تمام شد، باید به او بگویند: صورت و دو دستت را بشوی وقتی آن دو را شُست ، باید به او بگویند: نماز بخوان . سپس ، رهایش کنند تا نُه سال او تمام شود. وقتی تمـام شـد، وضو به او یـاد داده شود و بر [ترک] آن ، تنبیه گردد و به نمـاز ، امر شود و بر [ترک] آن ، تنبیه گردد. وقتی وضو و نماز را فراگرفت، خداوند ، او و پدر و مادرش را می آمرزد ؛ إن شاء اللّه !

کتـاب من لاـ یحضـره الفقیه : ج ۱ ص ۲۸۱ ح ۸۶۳ ، الأمـالی للصـدوق : ص ۴۷۵ ح ۶۴۰ وفیه «عن الإمـام البـاقر أو الإمـام الصادق علیهماالسلام» کلاهما عن عبداللّه بن فضالهٔ .

حدیث۲۵۱۴

امام صادق علیه السلام :

إنّا نَأمُرُ صِبیانَنا بِالصَّلاهِٔ وَ الصِّیامِ ما أطاقوا، إذا کانوا أبناءَ سَبعِ سِنینَ.

امام صادق علیه السـلام : ما کودکان خود را وقتی هفت ساله شدند ، به نماز و روزه به اندازه ای که توان داشته باشند ، وا می داریم .

دعائم الإسلام : ج ۱ ص ۱۹۴ ، بحار الأنوار : ج ۸۸ ص ۱۳۴ ح ۵ .

حدیث۲۵۱۵

امام صادق علیه السلام :

مَتی تَجِبُ الصَّلاهُٔ عَلَی الصَّبِیِ ؟ : إذا کانَ ابنَ سِتِّ سِنینَ، وَالصِّیامُ إذا أطاقَهُ .

امـام صادق علیه السـلام : ـ در پاسـخ به این سؤال که چه هنگام ، نماز بر کودک لازم می شود ؟ ـ : [نماز ،]هنگامی که شـش ساله باشد و روزه ، هنگامی که توان آن را داشته باشد .

الکافی : ج ۳ ص ۲۰۶ ح ۲ عن الحلبی و زرارهٔ ، تهذیب الأحکام : ج ۲ ص ۳۸۱ ح ۱۵۹۱ عن إسحاق بن عمّار نحوه .

حدیث۲۵۱۶

امام صادق علیه السلام :

الحافِظُ لِلقُرآنِ العامِلُ بِهِ مَعَ السَّفَرَهِٔ

امام صادق علیه السلام : حافظ قرآن که به آن عمل کند ، همراه سفیران (فرشتگان) ارجمند و نیکوکار است .

السَّفَرَهُٔ : الملائِکهُٔ الذینَ یَسفِرونَ بین اللّهِ و أنبیائه (مجمع البحرین : ج ۲ ص ۸۴۹ «سفر»).

حدیث۲۵۱۷

امام صادق علیه السلام :

بادِروا أحداثَکُم بِالحَدیثِ قَبلَ أن تَسبِقَکُم إلَیهِمُ المُرجِئَهُٔ .

امام صادق علیه السلام : در آشنا کردن جوانانتان به حدیث ، شتاب کنید ، پیش از آن که مرجئه بر شما پیشی گیرند .

تهذیب الأحکام : ج ۸ ص ۱۱۱ ح ۳۸۱ ، الکافی : ج ۶ ص ۴۷ ح ۵ وفیه «أولادکم» بدل «أحداثکم» کلاهما عن جمیل بن درّاج .

حدیث۲۵۱۸

امام صادق علیه السلام :

كانَ أميرُ المُؤمِنينَ عليه السلام يُعجِبُهُ أن يُروى شِعرُ أبى طالِبٍ ، و أن يُدَوَّنَ، و قالَ : تَعَلَّموهُ و عَلِّموهُ أولادَكُم، فَإِنَّهُ كانَ عَلى دينِ اللّه ، و فيهِ عِلمٌ كَثيرٌ.

امام صادق علیه السلام : امیر مؤمنان از این که شعر [پدرش]ابو طالب ، روایت و تدوین شود ، خرسند می شد و می فرمود : «آن را فرا بگیرید و به فرزندانتان یاد بدهید ؛ چرا که او بر دین خدا بود و در آن ، دانشِ بسیار است» .

إيمان أبى طالب المشتهر بكتاب الحجّة على الذاهب إلى تكفير أبيطالب : ص ۱۳۰ ، بحار الأنوار: ج ۳۵ ص ۱۱۵ ح ۵۴ .

حدیث۲۵۱۹

امام صادق علیه السلام :

يا مَعشَرَ الشّيعَةِ عَلِّموا أولادَكُم شِعرَ العَبدِي ، فَإِنَّهُ عَلى دينِ اللّه .

امام صادق علیه السلام : ای گروه شیعه! به فرزندانتان شعر عبدی را یاد بدهید ؛ چرا که او بر دین خداوند است .

رجال الكشى : ج ۲ ص ۷۰۴ ح ۷۴۸ عن سماعة ، بحار الأنوار : ج ۷۹ ص ۲۹۳ ح ۱۶ .

حدیث۲۵۲۰

امام صادق علیه السلام :

أمهِل صَبِيَّكَ حَتّى يَأتِيَ لَهُ سِتُّ سِنينَ، ثُمَّ ضُمَّهُ إلَيكَ سَبعَ سِنينَ فَأَدِّبهُ بِأَدَبِكَ ، فَإِن قَبِلَ وصَلَحَ وإلاّ فَخَلِّ عَنهُ .

امام صادق علیه السلام : پسرت را تا شش سالگی رها کن . سپس او را هفت سال همراه خود ساز و با ادب خود ادبش کن . اگر پذیرفت و شایسته شد که خیلی خوب و گرنه رهایش کن .

الكافى : ج ۶ ص ۴۶ ح ۲، تهذيب الأحكام : ج ۸ ص ۱۱۱ ح ۳۷۹ كلاهما عن يونس بن يعقوب .

حدیث۲۵۲۱

امام صادق علیه السلام :

الغُلامُ يَلعَبُ سَبعَ سِنينَ ، ويَتَعَلَّمُ الكِتابَ سَبعَ سِنينَ ، ويَتَعَلَّمُ الحَلالَ وَالحَرامَ سَبعَ سِنينَ .

امام صادق علیه السلام : پسر ، هفت سال باید بازی کند ، هفت سال آموزش قرآن ببیند و هفت سال ، حلال و حرام را فرا گیرد .

الكافى : ج ۶ ص ۴۷ ح ۳ ، التهذيب : ج ۸ ص ۱۱۱ ح ۳۸۰ كلاهما عن يعقوب بن سالم .

حدیث۲۵۲۲

امام صادق علیه السلام :

لَمّا نَزَلَت هذِهِ الآيَةُ : «يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُواْ قُواْ أَنفُسَكُمْ وَ أَهْلِيكُمْ نَارًا» جَلَسَ رَجُلٌ مِنَ المُسلِمينَ يَبكى وقالَ : أنا عَجَزتُ عَن نَفسى، كُلِّفتُ أهلى؟! فَقالَ رَسولُ اللّه صلى الله عليه و آله : حَسبُكَ أن تَأمُرَهُم بِما تَأمُرُ بِهِ نَفسَكَ ، وتَنهاهُم عَمّا تَنهى عَنهُ نَفسَكَ.

امام صادق علیه السلام : هنگامی که این آیه نازل شد : «ای کسانی که ایمان آوردید! خودتان و خانواده تان را از آتش ، نگه

دارید» ، یکی از مردان مسلمان به گریه نشست و گفت : من از [نگه داشتن] خودم ناتوان بودم، به خانواده ام نیز مکلّف شدم .
پیامبر خدا فرمود : «برای تو همین کافی است که آنچه خودت را به آن امر می کنی ، آنان را بدان امر کنی و از آنچه خودت را نهی می کنی ، آنان را نهی کنی» .
الکافی : ج ۵ ص ۶۲ ح ۱، تهذیب الأحکام : ج ۶ ص ۱۷۹ ح ۳۶۴ کلاهما عن عبد الأعلی مولی آل سام، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۶۸ ح ۱۶۰۰.

حدیث۲۵۲۳

امام صادق علیه السلام :
کونوا دُعاةً لِلنّاسِ بِغيرِ ألسِنَتِكُم ؛ لِيَرَوا مِنكُمُ الوَرَعَ وَالاجتِهادَ وَالصَّلاةَ وَالخَيرَ ، فَإِنَّ ذلِكَ داعِيَةٌ .
امام صادق علیه السلام : با غیر از زبانتان ، [با رفتار]دعوت کننده مردم باشید . باید مردم از شما پرهیزگاری ، تلاش خستگی ناپذیر و نماز و خوبی ببینند که این، دعوت کردن است .
الکافی : ج ۲ ص ۷۸ ح ۱۴ و ص ۱۰۵ ح ۱۰ ، الاصول الستة عشر : ص ۱۵۱ کلاهما نحوه وکلّها عن ابن أبی یعفور ، بحار الأنوار : ج ۷۰ ص ۳۰۳ ح ۱۳ .

حدیث۲۵۲۴

امام صادق علیه السلام :
قالَ رَسولُ اللّه صلی الله علیه و آله : رَحِمَ اللّه ُ مَن أعانَ وَلَدَهُ عَلی بِرِّهِ.
قالَ : قُلتُ : كَيفَ يُعينُهُ عَلى بِرِّهِ؟
قالَ : يَقبَلُ مَيسورَهُ، ويَتَجاوَزُ عَن مَعسورِهِ، ولا يُرهِقُهُ ، ولا يَخرَقُ بِهِ
الکافی ـ به نقل از یونس بن رباط ، از امام صادق علیه السلام ـ: پیامبر خدا فرمود : خدا رحمت کند کسی را که فرزندش را بر فرمانبَری از وی یاری کند .
[کسی]پرسید : چگونه او را بر فرمانبَری یاری می کند ؟
فرمود: «آنچه را در توانش بوده ، بپذیرد و از آنچه در توانش نیست ، بگذرد و به آنچه نمی تواند ، وا ندارد و بر او سخت نگیرد که چیزی میان او و ورود در قلمروی از قلمروهای کفر نیست ، مگر این که وارد نافرمانی [والدین] و یا بُریدن ارتباط خویشاوندی شود
.
قوله «ولاـ یرهقه» : أی لاـ یسفّه علیه ولاـ یظلمه ؛ من الرَّهَق محرَّکهٔ. أو : لاـ یحمل علیه ما لاـ یطیقه من الإرهاق یقال : لا یرهقنی لا أرهقَکَ اللّه أی لا أعسَرَک اللّه ؛ والخرق ـ بالضمّ والتحریک ـ: ضدّ الرفق (مرآهٔ العقول : ج ۲۱ ص ۸۷).

حدیث۲۵۲۵

امام صادق علیه السلام :
يُفَرَّقُ بَينَ الغِلمانِ وَالنِّساءِ فِي المَضاجِعِ اذا بَلَغوا عَشرَ سِنينَ.
امام صادق علیه السلام : پسران ، وقتی به ده سالگی رسیدند ، بسترشان از زنان ، جدا می شود .
الکافی : ج ۶ ص ۴۷ ح ۶ عن ابن القداح ، الخصال : ص ۴۳۹ ح ۳۰ وفیه «الصبیان» بدل «الغلمان» عن ابن القداح عن الإمام الصادق

عن آبائه علیهم السلام.

حدیث۲۵۲۶

امام صادق علیه السلام :

إذا بَلَغَتِ الجارِیَةُ الحُرَّةُ سِتَّ سِنینَ فلا یَنبَغی لَکَ أن تُقَبِّلَها .

امام صادق علیه السلام : وقتی دختر آزاد به شش سالگی رسید ، برای تو شایسته نیست که او را ببوسی .

الکافی : ج ۵ ص ۵۳۳ ح ۲ ، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۸۱ ح ۱۹۲۹ وکلاهما عن زرارة ، مشکاة الأنوار : ص ۳۵۳ ح ۱۱۴۳ ولیس فیهما «الحُرَّة» .

حدیث۲۵۲۷

امام صادق علیه السلام :

یَستَأذِنُ الرَّجُلُ إذا دَخَل عَلَی أبیهِ ، ولا یَستَأذِنُ الأَبُ عَلَی الابنِ.

قالَ : ویَستأذِنُ الرَّجُلُ عَلَی ابنَتِهِ واُختِهِ إذا کانَتا مُتَزَوِّجَتَینِ .

امام صادق علیه السلام : [لازم است]مرد هنگام وارد شدن بر پدرش اجازه بگیرد ؛ ولی لازم نیست پدر از پسرش اجازه بگیرد ، و مرد از دخترش و خواهرش ، هنگامی که ازدواج کرده باشند ، [لازم است]اجازه بگیرد .

الکافی : ج ۵ ص ۵۲۸ ح ۳ عن أبی أیوب الخزّاز وراجع : مشکاة الأنوار : ص ۳۴۴ ح ۱۱۰۱ .

حدیث۲۵۲۸

امام صادق علیه السلام :

لِیَستَأذِنِ الَّذینَ مَلَکَت أیمانُکُم وَالَّذین لَم یَبلُغُوا الحُلُمَ مِنکُم ثَلاثَ مَرّاتٍ کَما أمَرَکُمُ اللّه ُ عز و جل ، ومَن بَلَغَ الحُلُمَ فَلا یَلِجُ عَلی اُمِّهِ ولا عَلی اُختِهِ ولا عَلی خالَتِهِ ولا عَلی سِوی ذلِکَ إلاّ بإذنٍ، فَلا تَأذَنوا حَتّی یُسَلِّمَ.

امام صادق علیه السلام : کسانی که مملوک شما هستند و کسانی که بالغ نشده اند ، باید در سه هنگام ، اجازه بگیرند ، همان گونه که خداوند عز و جلبه شما امر کرده است ، و کسی که بالغ شد ، بدون اجازه ، نه بر مادرش ، نه بر خواهرش ، نه بر خاله اش و نه بر دیگران ، وارد نشود . اجازه [ی ورود] ندهید ، تا [برای اطّلاع دادن ورودش]سلام کند .

الکافی : ج ۵ ص ۵۲۹ ح ۱ عن جرّاح المدائنی ، مشکاة الأنوار : ص ۳۴۲ ح ۱۰۹۷.

حدیث۲۵۲۹

امام صادق علیه السلام :

لا یُجامِعِ الرَّجُلُ امرَأَتَهُ ولا جارِیَتَهُ وفِی البَیتِ صَبِیٌّ ؛ فَإِنَّ ذلِکَ مِمّا یورِثُ الزِّنا.

امام صادق علیه السلام : در حالی که کودکی در اتاق باشد ، مرد نباید با زن و کنیزش آمیزش کند ؛ چرا که این ، از آن چیزهایی است که زنا را در پی می آورد .

الکافی : ج ۵ ص ۴۹۹ ح ۱ عن ابن راشد عن أبیه ، تهذیب الأحکام : ج ۷ ص ۴۱۴ ح ۱۶۵۵ عن أبی راشد عن أبیه .

حدیث۲۵۳۰

امام صادق علیه السلام :

إنَّ اللّه َ لَيَرحَمُ العَبدَ لِشِدَّةِ حُبِّهِ لِوَلَدِهِ.

امام صادق علیه السلام : بدون تردید ، خداوند بر بنده خود به خاطر شدّت محبّت به فرزندش ، رحم می کند .

الکافی : ج ۶ ص ۵۰ ح ۵ عن ابن أبی عمیر عمّن ذکره ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۳ ص ۴۸۲ ح ۴۶۹۵.

حدیث۲۵۳۱

امام صادق علیه السلام :

قالَ موسَى بنُ عِمرانَ علیه السلام : يا رَبِّ، أيُ الأعمالِ أفضَلُ عِندَكَ ؟

فَقالَ : حُبُّ الأَطفالِ، فَإِنّي فَطَرتُهُم عَلى تَوحيدي، فَإِن أَمَتُّهُم أدخَلتُهُم بِرَحمَتِي جَنَّتي.

امام صادق علیه السلام : موسی بن عمران علیه السلام گفت : پروردگارا ! کدام عمل ، نزد تو برترین است ؟

فرمود : «دوست داشتن کودکان ؛ چرا که من ، آنان را بر توحید خود سرشته ام . اگر آنان را بمیرانم ، به رحمت خودم آنان را وارد بهشتم خواهم کرد» .

المحاسن : ج ۱ ص ۴۵۷ ح ۱۰۵۷ ، مکارم الأخلاق : ج ۱ ص ۵۰۵ ح ۱۷۵۱ کلاهما عن المساور ، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۹۷ ح ۵۷ .

حدیث۲۵۳۲

امام صادق علیه السلام :

جاءَ رَجُلٌ إلَى النَّبِيِ صلى الله علیه و آله فَقالَ : ما قَبَّلتُ صَبِيّا قَطُّ. فَلَمّا وَلّى قالَ رَسولُ اللّه ِ صلى الله علیه و آله : هـذا رَجُلٌ عِندِي أنَّهُ مِن أهلِ النّارِ.

امام صادق علیه السلام : مردی خدمت پیامبر صلی الله علیه و آله رسید و گفت : هرگز کودکی را نبوسیده ام . وقتی بازگشت پیامبر خدا فرمود : «این ، کسی است که در نظر من از اهل آتش است» .

الکافی : ج ۶ ص ۵۰ ح ۷ ، تهذیب الأحکام : ج ۸ ص ۱۱۳ ح ۳۹۱ .

حدیث۲۵۳۳

امام صادق علیه السلام :

قالَ والِدي علیه السلام : وَاللّه ِ إنّي لَأُصانِعُ بَعضَ وُلـدِي وأُجلِسُهُ عَلى فَخِذي وأُكثِرُ لَهُ المَحَبَّةَ ، وأُكثِرُ لَهُ الشُّكرَ، وإنَّ الحَقَّ لِغَيرِهِ مِن وُلدِي ، ولكِن مُحافَظَةً عَلَيهِ مِنهُ ومِن غَيرِهِ ؛ لِئَلّا يَصنَعوا بِهِ ما فَعَلَ بِيوسُفَ

امام صادق علیه السلام : پدرم علیه السلامفرمود : «به خدا سوگند ، من نسبت به یکی از فرزندانم تظاهر می کنم و او را بر زانویم می نشانم و بسیار به او محبّت می کنم و بسیار از او تشکّر می کنم . هر چند حق با فرزند دیگر من است ؛ لیکن به خاطر حفاظت کردن وی از او و دیگران ، چنین می کنم تا کاری را که برادران یوسف با او کردند ، اینان با وی نکنند . خداوند ، سوره یوسف را فرو نفرستاده است ، مگر نمونه ای برای آن که برخی از ما نسبت به برخی دیگر ، حسادت نورزد ، همان گونه که برادران یوسف

بر او حسادت ورزیدند و ستم نمودند» .

فى المصدر : «وإخوته» ، وما أثبتناه هو الصحيح .

حدیث۲۵۳۴

امام صادق علیه السلام :

دَع ابنَکَ يَلعَبُ سَبعَ سِنينَ، ويُؤَدَّبُ سَبعَ سِنينَ، وألزِمهُ نَفسَکَ سَبعَ سِنينَ، فإن أفلَحَ، وإلاّ فَإنّهُ مِمَّن لا خَيرَ فيهِ.

امام صادق علیه السلام : فرزندت را رها کن تا هفت سال بازی کند و در هفت سال [دوم] ، او را تربیت کن و هفت سال [سوم] ، او را با خودت همراه کن . اگر رستگار شد ، چه خوب ؛ در غیر این صورت ، از کسانی است که هیچ خیری در آنها نیست .

کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۳ ص ۴۹۲ ح ۴۷۴۳، مكارم الأخلاق : ج ۱ ص ۴۷۷ ح ۱۶۴۷ .

حدیث۲۵۳۵

امام صادق علیه السلام :

أيُّما رَجُلٍ دَعا عَلى وَلَدِهِ أورَثَهُ اللّه ُ الفَقرَ.

امام صادق علیه السلام : هر کس فرزندش را نفرین کند ، خداوند او را فقیر نماید .

عدّة الداعی : ص ۸۰ ، بحار الأنوار : ج ۱۰۴ ص ۹۹ ح ۷۷.

حدیث۲۵۳۶

امام صادق علیه السلام :

«وَبِالْوَ لِدَيْنِ إِحْسَـنًا» : الإحسانُ

أن تُحسِنَ صُحبَتَهُما، وألاّ تُكَلِّفَهُما أن يَسألاكَ شَيئا مِمّا يَحتاجانِ إلَيهِ وإن كانا مُستَغنِيَينِ .

امام صادق علیه السلام : ـ درباره این سخن خداوند متعال که فرموده «و نیکی کردن به پدر و مادر» ـ : نیکی کردن ، این است که با آنان خوبْ همراهی کنی ، و این که آنان را به زحمت نیندازی که چیزی از نیازهایشان را از تو بخواهند ، هر چند توانگر باشند .

الكافی : ج ۲ ص ۱۵۷ ح ۱ عن أبی ولّاد الحنّاط، مشكاة الأنوار : ص ۲۸۲ ح ۸۵۴ .

حدیث۲۵۳۷

امام صادق علیه السلام :

«إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِندَكَ الْكِبَرَ ...» : إن أضجَراكَ فَلا تَقُل لَهُما : اُفٍّ، ولا تَنهَرهُما إن ضَرَباكَ.

امام صادق علیه السلام : ـ درباره سخن خداوند متعال «اگر کنار تو به پیری رسیدند . . .» ـ : اگر آنان ، تو را به تنگ آوردند ، ناراحتی ات را ابراز مکن واگر تو را زدند ، بر آنان فریاد مزن [و درشتی مکن] .

الكافی : ج ۲ ص ۱۵۸ ح ۱، کتاب من لا يحضره الفقيه : ج ۴ ص ۴۰۸ ح ۵۸۸۳ كلاهما عن أبی ولّاد الحنّاط .

حدیث۲۵۳۸

امام صادق علیه السلام :

أدنَى العُقوقِ : «اُفٍّ»، ولَو عَلِمَ اللّه ُ عز و جلشَیئا أهوَنَ مِنهُ لَنَهی عَنهُ .

امام صادق علیه السلام : پایین ترین درجه نافرمانی ، «اُف» گفتن است و اگر خداوند عز و جلچیزی کمتر از این سراغ داشت ، بی تردید ، از آن نهی می نمود .

الکافی : ج ۲ ص ۳۴۸ ح ۱ عن حدید بن حکیم، عیون أخبار الرضا علیه السلام : ج ۲ ص ۴۴ ح ۱۶۰ عن داود بن سلیمان الفرا عن الإمام الرضا عن آبائه علیهم السلام .

حدیث۲۵۳۹

امام صادق علیه السلام :

«وَ اخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ» : لا تَملَأ عَینَیکَ مِنَ النَّظَرِ إلَیهِما إلاّ بِرَحمَةٍ ورِقَّةٍ، ولا تَرفَع صَوتَکَ فَوقَ أصواتِهِما، ولا یَدَکَ فَوقَ أیدیهِما، ولا تَقَدَّم قُدّامَهُما.

امام صادق علیه السلام : ـ درباره سخن خداوند متعال «و از سرِ رحمت ، بال فروتنی بر آنان بگستر» ـ : چشمانت را جز با مهربانی و دلسوزی از نگاه به آنان ، پُر مکن و صدایت را بالاتر از صدای آنان و دستت را بالاتر از دستان آنان ، بلند مکن و بر گام های آنان ، پیشی مگیر .

الکافی : ج ۲ ص ۱۵۸ ح ۱، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۴۰۸ ح ۵۸۸۳ کلاهما عن أبی ولّاد الحنّاط.

حدیث۲۵۴۰

امام صادق علیه السلام :

«وَ قُل لَّهُمَا قَوْلاً کَرِیمًا » : إن ضَرَباکَ فَقُل لَهُما : غَفَرَ اللّه ُ لَکُما.

امام صادق علیه السلام : ـ درباره سخن خداوند متعال «محترمانه با آنان سخن بگو» ـ : اگر تو را زدند ، به آنان بگو : خداوند ، شما را بیامرزد!

الکافی : ج ۲ ص ۱۵۸ ح ۱، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۴۰۸ ح ۵۸۸۳ کلاهما عن أبی ولّاد الحنّاط .

حدیث۲۵۴۱

امام صادق علیه السلام :

یَجِبُ لِلوالِدَینِ عَلَی الوَلَدِ ثَلاثَةُ أشیاءَ : شُکرُهُما عَلی کُلِّ حالٍ، وطاعَتُهُما فیما یَأمُرانِهِ ویَنهَیانِهِ عَنهُ فی غَیرِ مَعصیَةِ اللّه ِ، ونَصیحَتُهُما فِی السِّرِّ وَالعَلانِیَةِ .

امام صادق علیه السلام : پدر و مادر ، سه حق بر فرزند دارند : سپاس گزاری از آنان در همه حال ؛ فرمان بُرداری از آنان در هرآنچه به او امر و نهی می کنند ، غیر از نافرمانی خدا ؛ و خیرخواهی برای آنان ، در نهان وآشکار .

تحف العقول : ص ۳۲۲، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۲۳۶ ح ۶۷ .

حدیث۲۵۴۲

امام صادق علیه السلام :

بَرُّوا آباءَكُم ؛ يَبَرَّكُم أبناؤُكُم.

امام صادق علیه السلام : به پدرانتان ، نیکی کنید تا فرزندانتان به شما نیکی کنند .

الكافی : ج ۵ ص ۵۵۴ ح ۵ عن عبید بن زرارهٔ، کتاب من لا یحضره الفقیه : ج ۴ ص ۲۱ ح ۴۹۸۵.

حدیث۲۵۴۳

امام صادق علیه السلام :

ما مِن مُؤمِنٍ يَخذُلُ أخاهُ وهُوَ يَقدِرُ عَلى نُصرَتِهِ ، إلّا خَذَلَهُ اللّه ُ فِی الدُّنيا وَالآخِرَةِ.

امام صادق علیه السلام : هیچ مؤمنی نیست که برادرش را تنها بگذارد ، در حالی که می تواند او را یاری دهد ، مگر آن که خداوند ، در دنیا و آخرت ، او را بی یاور خواهد ساخت .

ثواب الأعمال : ص ۱۷۷ ح ۱، الأمالی للصدوق : ص ۵۷۴ ح ۷۸۵، المحاسن : ج ۱ ص ۱۸۳ ح ۲۹۶ كلّها عن إبراهيم بن عمر اليمانی.

حدیث۲۵۴۴

امام صادق علیه السلام :

مَن قالَ لِأَخيهِ المُؤمِنِ : «مَرحَبا»، كَتَبَ اللّه ُ تَعالى لَهُ مَرحَبا إلى يَومِ القِيامَةِ.

امام صادق علیه السلام : هر کس به برادر مؤمن خود بگوید : «خوش آمدی!» ، خداوند متعال تا روز قیامت برای او خوشامد می نویسد .

الكافی : ج ۲ ص ۲۰۶ ح ۲ عن جمیل بن درّاج، ثواب الأعمال : ص ۱۷۶ ح ۱ عن إسحاق بن عمّار.

حدیث۲۵۴۵

امام صادق علیه السلام :

اُذكُروا أخاكُم إذا غابَ عَنكُم بِأَحسَنِ ما تُحِبّونَ أن تُذكَروا بِهِ إذا غِبتُم عَنهُ .

امام صادق علیه السلام : وقتی برادرتان نزد شما نبود ، از او به بهترین شکلی یاد کنید که دوست می دارید وقتی شما نزد او نیستید ، از شما آن گونه یاد شود .

الأمالی للطوسی : ص ۲۲۵ ح ۳۹۱ عن عبید اللّه بن عبد اللّه ، بحار الأنوار : ج ۷۸ ص ۱۹۶ ح ۱۷.

حدیث۲۵۴۶

امام صادق علیه السلام :

أحَبُّ إخوانی إلَیَ مَن أهدى إلَیَ عُيوبی.

امام صادق علیه السلام : دوست داشتنی ترینِ دوستان من ، کسی است که عیب هایم را به من هدیه دهد .

الكافی : ج ۲ ص ۶۳۹ ح ۵ ، تحف العقول : ص ۳۶۶.

حدیث۲۵۴۷

امام صادق علیه السلام :

لاـ تَطعَنوا فی عُیوبِ مَن أقبَلَ إلَیکُم بِمَوَدَّتِهِ، ولاـ توقِفوهُ عَلی سَیِّئَةٍ یَخضَعُ لَها ؛ فَإِنَّها لَیسَت مِن أخلاقِ رَسولِ اللّه ِ صلی الله علیه و آلهومِن أخلاقِ أولِیائِهِ .

امام صادق علیه السلام : به کسی که با دوستی به شما رو آورده است ، طعنه نزنید و کار بدی را که انجام داده، به رخُش نکشید که موجب سرافکندگی او می گردد ؛ چرا که این ، از اخلاق پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و از اخلاقِ دوستان او نیست .

الکافی : ج ۸ ص ۱۵۰ ح ۱۳۲، تنبیه الخواطر : ج ۲ ص ۱۴۶ کلاهما عن مسعدة بن صدقة .

حدیث۲۵۴۸

امام صادق علیه السلام :

فازَ وَاللّه ِ الأبرارُ ، أتَدری مَن هُم؟ هُمُ الَّذینَ لا یُؤذونَ الذَّرَّ

امام صادق علیه السلام : به خدا سوگند ، نیکوکاران رستگارند . آیا می دانی آنان چه کسانی هستند ؟ آنان ، کسانی اند که [حتّی]مورچه را نمی آزارند .

الذَّرُّ : صِغارُ النَّملِ (المصباح المنیر : ص ۲۰۷ «ذرّ») .

حدیث۲۵۴۹

امام صادق علیه السلام :

درآمد

بررسی رهنمودهای پیشوایان اسلام درباره حقوق نوزاد ، نشان می دهد که کودک ، در آغاز تولّد ، هشت حق بر خانواده خود دارد .این حقوق ، عبارت اند از :

۱ . بزرگداشت تولّد

روزی که خداوند متعال ، نعمتی به انسان عنایت کند ، «عید» است و فرخنده و مبارک . نوزاد ، نعمت بزرگی برای خانواده است و جشن تولّد ، در حقیقت ، جشن سپاس گزاری از این نعمت بزرگ الهی است و تهنیتِ گفتن آن و ولیمه دادن برای بزرگداشت آن ، مطلوب است .

جشن تولّد ، بزرگداشت روزی است که نخستین

نعمت الهی که خلعت وجود است ، انسان را فرا می گیرد و او با کمال عزّت و بزرگواری ، دیده به جهان می گشاید .

پیامبر خدا از امام علی علیه السلام پرسید: «نخستین نعمتی که خداوند به تو عنایت کرد ، چیست ؟

امام پاسخ داد : «نخستین نعمت الهی بر من ، این است که مرا آفرید ، در حالی که چیز در خور ذکری نبودم .

بنا بر این ، تکرار همه ساله جشن تولّد ، به منظور سپاس گزاری از نخستین نعمت الهی ، شایسته و نیکوست ، هرچند دلیل خاصّی که استحباب این جشن را اثبات نماید ، وجود ندارد ؛ مانند جشن تکلیف .

۲ . غُسل دادن

درباره غسل نوزاد ، چند نکته قابل توجّه است :

الف ـ مقصود از این غُسل ، شستشوی نوزاد نیست ؛ بلکه مقصود ، غُسل به مفهوم شرعی آن است . بنا بر این ، کسی که نوزاد را

غُسل می دهد ، باید احکام غسل (مانند: قصد قربت و ترتیب) را رعایت نماید .

ب ـ استحباب این غسل ، مشروط است به ضرر نداشتن آن برای کودک .

ج ـ استحباب غسل نوزاد ، هنگام تولّد است و تأخیر در آن ، تا دو سه روز ، مانعی ندارد .

د ـ برخی از فقهای گذشته ، غسل نوزاد را واجب دانسته اند .

۳ . اذان و اقامه گفتن در گوش نوزاد

نکاتی که در مورد این اقدام قابل توجّه است ، اینهاست :

الف ـ اذان ، باید در گوش راست نوزاد گفته شود و اقامه ، در گوش چپ او .

ب ـ هنگام گفتن اذان و اقامه در گوش نوزاد ، در برخی روایات ، پس از بلند شدن صدای طفل و در برخی ، قبل از افتادن ناف او ذکر شده است .

ج ـ این سنّت اسلامی ، حاکی از نقش آفرینی نخستین صداها در طبیعت کودک و تأثیر آن در تربیت و سرنوشت اوست .

۴ . برداشتن کام کودک

مقصود از این عمل ، مالیدن مقداری تربت سیّدالشهدا علیه السلام و آب فرات به کام نوزاد است .

حکمت این کار ، آن است که حق طلبی ، عدالت خواهی و دوستی اهل بیت علیهم السلامدر آغاز زندگیدر جان کودک نفوذ کند ، چنان

که در برخی روایات به این معنا اشاره شده است .

در شماری از روایات ، برداشتن کام کودک با آب باران ، آب گرم ، خرما و عسل نیز توصیه شده است و از این رو ، در صورت امکان ، بهتر است قدری عسل و خرما با کمی آب فرات یا آب باران مخلوط کنند و به کام کودک بمالند .

این رهنمود نیز نشان دهنده نقش نخستین خوردنی ها ، مانند نخستین شنیدنی ها ، در سرنوشت کودک است .

۵ . انتخاب نام نیکو

در روایات اسلامی ، انتخاب نام نیکو برای نوزاد ، نخستین نیکی خانواده به فرزند ، شمرده شده است . شایسته است خانواده های مسلمان ، با بهره گیری از رهنمودهای پیشوایان خود ، بهترین نام را برای فرزندان خویش انتخاب نمایند . این رهنمودها عبارت اند از :

الف ـ خانواده ها می تواند هر نام زیبایی را برای کودک خود ، انتخاب کنند ؛

ب ـ صادق ترین نام ها ، نام هایی است که حاکی از عبودیت و پیوند انسان با آفریدگار خود باشد ؛

ج ـ بهترین نام ها ، نام انبیای الهی و پیشوایان دینی و بهتر از همه ، نام محمّد است ؛

د ـ کسانی که خداوند

متعال ، چهار فرزند پسر به آنها عنایت کرده ، نکوهیده است که نام یکی از آنها را «محمّد» نگذارند ؛

ه ـ نام گذاری فرزند قبل از تولّد ، انجام شود و اگر معلوم نیست که جنین ، دختر است یا پسر ، نامی که با هر دو تناسب دارد ، انتخاب گردد . البته تغییر نام پس از تولّد مانعی ندارد ؛

و ـ نام گذاری پسر به «محمّد» تا هفت روز پس از تولّد ، و تغییر آن پس از گذشتن این مدّت ، در صورت تمایل .

ز ـ برخی نام ها ماننـد : محمّد و فاطمه ، به دلیل ارتباط آنها با شخصـیت های بزرگ اسـلامی احترام ویژه ای دارند که باید رعایت گردد ؛

ح ـ نام هایی مانند : شهاب ، حریق ، حباب ، کلب ، فرار ، حرب و ظالم ، که حاکی از شر و یا اشرارند مکروه است ؛

ط ـ نام هایی که حاکی از خودستایی است یا هنگام نفی آنها در گفتگو فال بـد زده می شود (ماننـد : مبارک) ، نکوهیـده شـمرده شده است .

ی ـ نام هایی که شایسته خداونـد متعال است (ماننـد : قـدوس ، حَکَمْ ، وخالق) ، نبایـد در نام گـذاری مورد اسـتفاده قرار گیرنـد و برخی ، این گونه نام گذاری را تحریم کرده اند .

۶ . تراشیدن سرِ نوزاد

مستحب است که روز هفتم ولادت ، موهای سـر نوزاد ، تراشـیده شود و هم وزن آن ، طلا یا نقره ، صدقه داده شود . در اسـتحباب این عمل ،

تفاوتی میان نوزد دختر و پسر نیست .

۷ . عقیقه کردن برای نوزاد

عقیقه کردن ، عبارت است از ذبح گوسفند هنگام ولادت برای اطعام .

نکاتی که در این باید مورد توجّه قرار گیرد ، عبارت است از :

الف ـ عقیقه کردن برای فرزند ، مستحبّ مؤکّد است ؛ بلکه برخی از فقها

آن را واجب دانسته اند .

ب ـ مستحب است برای پسر ، گوسفند نر عقیقه شود و برای دختر ، گوسفند ماده .

ج ـ زمان عقیقه کردن ، روز هفتم ولادت است و اگر در آن تأخیر بیفتد ، اسـتحباب آن ساقط نمی شود ؛ بلکه اگر پدر و مادر برای فرزند عقیقه نکردند ، مستحب است شخص پس از بلوغ برای خود ، عقیقه کند .

د ـ مسـتحب است که گوشت عقیقه را میان مؤمنان تقسـیم کننـد و از آنان بخواهنـد برای نوزاد ، دعا کنند ؛ ولی بهتر است عقیقه را بپزند و حدّاقل ، ده نفر از اهل ایمان را برای خوردن آن ، دعوت کنند تا از آن بخورند و برای نوزاد ، دعا نمایند .

ه ـ مستحب است در

تقسیم کردن گوشت عقیقه ، استخوان های آن را نشکنند و پا و ران ، بلکه یک چهارم آن را برای ماما بفرستند .

و ـ برای پدر و مادر نوزاد و عائله پدر ، مکروه است از عقیقه نوزادشان بخورند و این کراهت ، برای مادر نوزاد ، بیشتر است .

ز ـ دعا کردن هنگام ذبح عقیقه ، مستحب است . دعاهایی که در این باره از اهل بیت علیهم السلاموارد شده ، بسیار است .

۸ . ختنه کردن نوزاد

ختنه کردن پسر در روز هفتم ولادت ، مستحب است و تأخیر آن تا هنگام بلوغ ، جایز است . احتیاط ، آن است که اولیای کودک ، او را قبل از بلوغ ختنه کنند ؛ امّا پس از بلوغ ، ختنه ، واجبِ فوری است و تأخیر آن جایز نیست .

همچنین ، مستحب است که هنگام ختنه کودک ، دعای مأثور خوانده شود .

حدیث۲۵۵۰

امام صادق علیه السلام :

یکی از مباحث مهم تربیتی ، عدالت ورزی والدین در اظهار محبّت به فرزندان و واگذاری امکانات مادّی به آنهاست . این مسئله از دو نگاه ، قابل بحث و بررسی است : فقهی ـ حقوقی و تربیتی .

آنچه در این جا مورد نظر است ، عدالت ورزی نسبت به فرزندان از نگاه دوم است .

عدالت ورزی نسبت به فرزندان ، می تواند آثار تربیتی مهمّی را بدین شرح به دنبال داشته باشد :

۱ . فرزندان نیز متقابلاً به والدین لطف و نیکی می کنند و حقوق آنان را رعایت خواهند کرد .

۲ . آنان نیز نسبت به فرزندان خود ، از مرز عدالت تجاوز نخواهند کرد .

۳ . عدالت ورزی میان فرزندان ، مانع از حسادت و کینه ورزی آنان نسبت به هم خواهد شد .

۴ . مهم تر این که کودک ، از آغاز زندگی با روح عدالت ورزی پرورش خواهد یافت و رفتار عادلانه خانواده ، زمینه را برای تأمین عدالت اجتماعی فراهم خواهد ساخت .

بر عکس ، بی عدالتی و رفتار تبعیض آمیز نسبت به فرزندان ، نه تنها والدین را از محبّت آنان محروم می کند ؛ بلکه آینده فرزندان را نیز با خطر مواجه می نماید . از این رو ، دانشمندان تعلیم و تربیت در عصر حاضر ، رعایت عدالت در برخورد با فرزندان را برای پرورش انسان های شایسته ، ضرور می دانند ؛ امّا اسلام از چهارده قرن پیش بر این امر تأکید نموده است و پیامبر خدا به مسلمانان توصیه می فرمود که نه تنها در واگذاری امکانات مادّی ، بلکه در بوسیدن فرزندان نیز عدالت را رعایت کنند .

بدیهی است که رفتار عادلانه ، به معنای برخورد مساوی و یکسان نیست . چه بسا رعایت عدالت ایجاب می نماید که پدر برای برخی از فرزندان خود ، به دلیل استعداد بیشتر و

یا کمتر ، یا به دلیل بیماری و یا جهات دیگر ، هزینه بیشتری را متحمّل گردد . این ، به معنای بی عدالتی نیست . البته در این گونه موارد نیز باید سایر فرزندان را نسبت به اقدام خود ، توجیه نمایند .

همچنین ، در صورتی که پدر احساس کرد رعایت حقّ یکی از فرزندان ، پیامدهای منفی و خطرناکی را به دنبال خواهد داشت ، از آن صرف نظر نماید ، چنان که امام صادق علیه السلامـی فرماید :

قالَ والِدی علیه السلام : وَاللّه ِ إنِّی لَاُصانِعُ بَعضَ وُلدِی واُجلِسُهُ عَلی فَخِذِی واُکثِرُ لَهُ المَحَبَّةَ ، واُکثِرُ لَهُ الشُّکرَ، وإنَّ الحَقَّ لِغَیرِهِ مِن وُلدِی ، ولکِن مُحافَظَةً عَلَیهِ مِنهُ ومِن غَیرِهِ ؛ لِئَلّا یَصنَعوا بِهِ ما فَعَلَ بِیوسُفَ إخوَتُهُ؛

پدرم علیه السلام فرمود : «به خدا سوگند ، من نسبت به یکی از فرزندانم تظاهر می کنم و او را بر زانویم می نشانم و بسیار به او محبّت می کنم و بسیار از او تشکّر می کنم . هر چند حق با فرزند دیگر من است ؛ لیکن به خاطر حفاظت کردن وی از او و دیگران ، چنین می کنم تاکاری را که برادران یوسف با او کردند ، اینان با وی نکنند .

همان طور که در این حدیث آمده است ، امام باقر علیه السلام برای پیشگیری از حسادت برخی از فرزندان خود و تبعات سوء آن ، نه تنها نسبت به فرزندی که باید بیش از دیگران مورد محبّت او قرار گیرد ، اظهار محبّت نمی کند ؛ بلکه فرزند دیگری را که در معرض بیماری حسادت است ، مورد لطف و محبّت قرار می دهد تا بدین وسیله ، فرزند برتر را از خطر حسادت برادر ، حفظ نماید

و این ، درس تربیتی مهمّی است برای مربّیان ، بویژه پدران و مادران .

حدیث۲۵۵۱

امام صادق علیه السلام :

از هنگامی که کودک به مرحله درک می رسد ، در تعامل خود با والدین ، با وعده هایی برخورد می کند . این وعده ها گاه عملی می شونـد و گاه نمی شونـد . در آموزه های اسـلام ، این مسـئله مورد توجّه قرار گرفته و نسـبت به وفای به عهد ، توصـیه اکید شده است . دلیل این توصیه را به چند وجه می توان تحلیل و تبیین کرد :

یکی جنبه اخلاقی مسئله است . تخلّف از وعـده ، از اخلاق ناپسـند است و در همه جا و نسبت به هر کس ، صادق است و یکی از مصادیق آن هم کودک است .

دیگری ، جنبه بدآموزی آن برای کودک است . هر چند خُلف وعده ، نهی عام دارد ؛ ولی درباره کودک به جهت شـرایط سنّی و تربیـتی خاصّی که دارد ، از اهمیّت ویژه ای برخـوردار است . کودک ، از رفتـار دیگران ، بخصوص والـدین ، الگو می گیرد و این الگوگیری ، چون در سنین کودکی است ، تأثیر پایدار و عمیق بر شخصیت وی می گذارد ، به گونه ای که اصلاح آن ، غیر ممکن یا بسیار دشوار خواهد بود .

و امّا جنبه سوم ، تأثیر منفی آن بر رابطه کودک با خدا در آینده

است . برخی پژوهش هـا نشان داده که نوع ارتباط کودک با خداونـد ، تحت تأثیر نحوه ارتباط والـدین با کودک بوده است . پیش از آن که کـودک بـا مفهـوم خـدا آشنا شـود ، والـدین ، بخصوص پـدر را رب و صـاحب اختیـار خود می دانـد و به تعـبیری نقش خداونـدی برای وی قائـل است (و به همین دلیل ، والـدین خود را بی عیب و نقص و دارای همه کمالات و فضایل می دانـد و حتّی تصوّر هم نمی کند که آنان ، دارای عیب و نقصی باشند) . حال اگر والدین به وعده هایی که به کودک خود داده اند ، عمل نکنند ، او این خُلفِ وعده را به مفهوم خداوندی تسـرّی می دهد و ناخودآگاه ، در آینده ، رابطه او با خداوند را تحت تأثیر منفی قرار می دهد . اتّفاقا در حدیث شریف نیز تعلیلی آمده که به این حقیقت ، اشاره دارد : «آنان تصور می کنند شما به آنها روزی می دهید» . آن مفهومی که از خداونـدی برای کودک ، قابل فهم است ، «روزی رسانی» است و روزی رسانی در نظر او ، برابر با خداوندگاری است . حال اگر از خداونـدگارِ کودکی خود ، خُلف وعـده ببیند ، نسبت به خداوند و جایگاه او ، همواره بدبین می گردد . حدیث شریف : «الجنّهٔ تحت أقـدام الاُمّهات» نیز در همین بستر می تواند تحلیل گردد ؛ یعنی گذشـته از تلاش هایی که مادران برای تربیت دینی کودک می کنند ، شـکل ارتباط مادر با کودک ، تأثیر مهمّی در شکل گیری تصوّر کودک از خداوند دارد و این ، می تواند در آینده کودک تأثیر گذار باشد .

حدیث۲۵۵۲

امام صادق علیه السلام :

مَنْ بَدَءَ بِکَلامٍ قَبْلَ سَلامٍ فَلاتُجیبُوهُ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

کسی که قبل از سلام سخن گوید،

بـه او اعتـنا نکنـید.

تحف العقول/ ۲۴۵

حدیث۲۵۵۳

امام صادق علیه السلام :
صَلاحُ حالِ التَّعايُشِ وَالتَّعاشُرِ مِلْ ءُ مِكْيالٍ
ثُلْثاهُ فِطْنَةٌ وَثُلْثُهُ تَغافُلٌ.
امام صادق علیه السلام فرمود:
اصلاح زندگانی فردی و معاشرت اجتماعی
پیمانه پُری است که دو سومش زیرکی
و یک سومش چشم پوشی است.
تحف العقول/ ۳۷۶

حدیث۲۵۵۴

امام صادق علیه السلام :
اِذا صَلُحَ اَمْرُدُنْياكَ فَاتَّهِمْ دينَكَ.
امام صادق علیه السلام فرمود:
هر گاه کار دنیایت به سامان شد،
دینت را متهم ساز.
(مواظب باش دینت آسیب ندیده باشد.)
تحف العقول/ ۳۷۷.

حدیث۲۵۵۵

امام صادق علیه السلام :
لاتَنْظُرُوا فی عُيُوبِ النّاسِ كَالْأَرْبابِ
وَانْظُرُوا فی عُيُوبِكُمْ كَهَيْئَةِ الْعَبْدِ.
امام صادق علیه السلام فرمود:
ارباب گونه به عیوب دیگران ننگرید،
بلکه چون بنده ای متواضع،
عیب های خود را وارسی کنید.
تحف العقول/ ۲۹۵.

حدیث۲۵۵۶

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثٌ مَنْ کُنَّ فیهِ فَهُوَ مُنافِقٌ وَاِنْ صامَ وَصَلّی:
مَنْ اِذا حَدَّثَ کَذِبَ وَاِذا وَعَدَ اَخْلَفَ
وَ اِذَا ائْتُمِنَ خانَ.
امام صادق علیه السلام فرمود:
سه خصلت علامت نفاق است،
گر چه صاحبش اهل نماز و روزه باشد:
دروغگویی، خلف وعده و خیانت در امانت.
تحف العقول/ ۲۲۹.

حدیث۲۵۵۷

امام صادق علیه السلام :
اِزالَةُ الْجِبالِ اَهْوَنُ
مِنْ اِزالَةِ قَلْبٍ عَنْ مَوْضِعِهِ.
امام صادق علیه السلام فرمود:
کوه کندن از دل کندن آسانتر است.
تحف العقول/ ۲۴۰.

حدیث۲۵۵۸

امام صادق علیه السلام :
اِیّاکُمْ اَنْ یَحْسُدَ بَعْضُکُمْ بَعْضا
فَاِنَّ الْکُفْرَ اَصْلُهُ الْحَسَدُ.
امام صادق علیه السلام فرمود:
مبادا با یکدیگر حسد ورزید،
زیرا کفر و بی دینی از حسد بر می خیزد.
اعیان الشیعه ج ۱ /۶۷۳

حدیث۲۵۵۹

امام صادق علیه السلام :
اَرْبَعَةُ اَشْیاءٍ اَلْقَلیلُ مِنْها کَثیرٌ:
اَلنّارُ وَالْعَداوَةُ وَالْفَقْرُ وَالْمَرَضُ.
امام صادق علیه السلام فرمود:
چهار چیز است که اندک آن هم بسیار است:
آتش، دشمنی، فقر و بیماری.

اعیان الشیعه ج ۱ /۶۷۴.

حدیث۲۵۶۰

امام صادق علیه السلام :

مَنْ كَشَفَ حِجابَ غَيْرِهِ

اِنْكَشَفَتْ عَوْراتُ بَيْتِـهِ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

هـر که پـرده دری کنـد،

اسرار و عیوبِ خانه خودش آشکار می شود.

اعیان الشیعه ج ۱ /۶۷۴.

حدیث۲۵۶۱

امام صادق علیه السلام :

إخْتَبِرُوا إخْوانَكُمْ بِخَصْلَتَين: فَإنْ كانَتا فيهِمْ وَإلاّ فَأعْزُبْ ثُمَّ اعْزُبْ ثُمَّ أعْزُبْ: ألْمُحافَظَةُ عَلَى الصَّلَواتِ فى مَواقيتِها وَالبِرُّ بِالإخْوانِ فِى العُسْرِ وَاليُسْرِ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

برادران خود را با دو صـفت امتحان کنید، که اگر آن دو صـفت را داشتند به دوستی و رفاقت خود با آنها ادامه دهید وگرنه از آنان دوری کنید ، دوری کنید، دوری کنید:

۱ ـ مراقبت بر نماز اول وقت. ۲ ـ نیکی به برادران چه در سختی وتنگدستی، چه درهنگام آسایش وگشایش .

وسائل الشیعه ج۸، ص۵۰۳

حدیث۲۵۶۲

امام صادق علیه السلام :

يَابْنَ جُنْدَب! ...

حَقٌّ عَلى كُلِّ مُسلِمٍ يَعرِفُنا اَن يُعرِضَ عَمَلَهُ فى كُلِّ يَومٍ وَلَيلَةٍ عَلى نَفْسِهِ فَيَكُونَ مُحاسِبَ نَفْسِهِ فَإنْ رَأى حَسَنَةً استَزادَ مِنها وَإنْ رَاى سَيِّئَةً استَغفَرَ مِنها لِئَلّا يَخزِىَ يَومَ القِيامَةِ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

ای پسـر جنـدب ... سزاوار اسـت هر مسـلمانی که مـارا می شـناسد، کردارش را در هر شـبانه روز بر خـودش عرضه کنـد و خـود را حسابرسی نماید، اگر خوبی دید برآن بیفزاید و اگر گناه دید، از آن آمرزش بخواهد تا در روز قیامت رسوا نشود .

تحف العقول ص ۳۱۱.

حدیث۲۵۶۳

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ العَبـدَ المُؤمِنَ الفَقيرَ لَيَقوُلُ : يارَبِّ ارزُقنى حَتىّ أفعَلَ كَذا وَ كَذا مِن البِرِّ وَ وُجوهِ الخَيرِ، فَاذا عَلِمَ اللّهُ عَزَّوَجَلَّ ذلِكَ مِنهُ بِصِدقِ نِيَّةٍ كَتَبَ اللّهُ لَهُ مِنَ الأجرِ مِثلَ ما يَكتُبُ لَهُ لَو عَمِلَهُ، انَ اللّهَ واسِعٌ كَريمٌ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

بنـده مؤمن فقیر می گویـد: پروردگارا ثروتی روزی ام کن تا در راه خیر واحسان چنین و چنان کنم .و چون خداوند به راستیِ نیتش پی می برد ، برای او همان اجر وپاداش را می نویسد که اگر انجام می داد می نوشت. همانا خداوند وسعت بخش وکریم است.

اصول کافی ج۳، ص ۱۳۵

حدیث۲۵۶۴

امام صادق علیه السلام :

اِنَّما خُلِّدَ أهلُ النّارِ فِى النّارِ لأَنَّ نِيّاتِهِم كانَتْ فِى الدُّنيا أنْ لَو خُلِّدُوا فيها أن يَعصُوااللّهَ أبَداً ؛

وَإنَّما خُلِّدَ أهلُ الجَنَّهْ فِى الجَنَّهْ لِا?نَّ نِيّاتِهِم كانَتْ فِى الدُّنيا أن لَو بَقَوا فيها أن يُطيعُوااللّهَ أبَداً ؛

فَبِالنِّياتِ خُلِّدَ هؤُلاءِ وَ هؤُلاءِ.

ثُمَّ تَلا قَولَهُ تَعالى :

«قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلى شاكِلَتِهِ» قالَ: عَلى نِيَّتِهِ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

اهل دوزخ از این رو در دوزخ برای همیشه میماننـد که قصد داشـتند، اگر در دنیا جاودان ماندند، همیشه نافرمانی خدا کنند و اهل بهشت از این رو در بهشت جاودانند که نیت داشـتند اگر در دنیا باقی بمانند همیشه در اطاعت خدا باشند؛ پس این دسته و آن دسته به سبب نیّت خود (در بهشت یا جهنم) جاودانی شدند.

سپس این آیه را تلاوت فرمود:

« بگو هرکس برابرِ برنامه خود عمل می کند»، یعنی برابر نیت خویش .

اصول کافی ج۳، ص ۱۳۵ و ۱۳۶

حدیث۲۵۶۵

امام صادق علیه السلام :

مَكتُوبٌ فِى التَّوراةِ:

نُحنا لَكُم فَلَم تَبكُوا، وَشَوَّقناكُم فَلَم تُشاقُوا.

أعلِمِ القَتّالينَ أنَّ لِلّهِ سَيفاً لايَنامُ وَ هُوَ جَهَنَّمُ.

أبناءُ الاربَعينَ أوفُوا لِلحِسابِ،

أبناءُ الخَمسينَ زَرعٌ قَد دَنا حَصادُهُ،

أبناءُ السِّتينَ ماذا قَدَّمتُم وَ ماذا أخَّرتُم ؟

أبناءُ السَّبعينَ عُدُّوا أنفُسَكُم فِى المَوتى،

أبناءُ الثَّمانينَ تُكتَبُ لَكُمُ الحَسَناتُ وَ لا تُكتَبُ عَلَيكُمُ السَّيِّئاتُ ،

أبناءُ التِّسعينَ أنتُم اُسَراءُاللّه ِ فى أرضِهِ ثُمَّ يَقُولُ: ما يَقُولُ كَريمٌ أسَرَ رَجُلاً؟ ماذا يَصنَعُ بِهِ؟

قُلتُ: يُطعِمُهُ وَ يُسقيهِ وَ يَفعَلُ بِهِ .

فَقالَ: فَما تَرَى اللّه َ صانِعاً بِأسيرِهِ ؟

امـام صـادق عليه السلام فرمـود:

در تورات چنین آمده است:

برایتان نوحه سرایی کردیم، اما نگریستید، تشویقتان کردیم اما به شوق نیامدید.

(ای پیامبر) به خونریزان بفهمان که خدای را شمشیری است که آرامش ندارد وآن جهنم است .

پس ای چهل ساله ها آماده حساب باشید،

پنجاه ساله ها شما کاشته ای هستید که زمان برداشتش نزدیک است .

شصت ساله ها! چه پیش فرستاده اید وچه به جای نهاده اید ؟

هفتاد ساله ها! خود را جزء رفتگان به حساب آرید،

هشتاد ساله ها! فقط برایتان حسنه می نویسند و گناه برایتان نوشته نمی شود،

نود ساله ها! شما اسیران خدا در زمینید،

سپس می گوید: بخشنده ای که مردی را اسیر کرده چه می گوید؟ وبا اسیر خود چه می کند؟

راوی می گویـد: عرض کردم او را نان و آب می دهد و از او کار می کشد؟.

امـام فرمـود: بنا بر این می خواهی رفتار خـدا با اسیرش چگونه باشد.

موسوعهٔ الامام الصادق علیه السلام ج۱۱ ص۱۷ به نقل از روضه الواعظین ص ۴۹۰

حدیث۲۵۶۶

امام صادق عليه السلام :

ألا بَشِّرِ المَشّائينَ فِى الظُّلُماتِ إلَى المَساجِدِ

بِالنُّورِ السّاطِعِ يَومَ القِيامَةِ .

امـام صـادق عليه السلام فرمـود:

هان، بشارت ده آنانی را که در تاریکی ها به سوی مساجد می روند، به نور درخشانی که در روز واپسین بر آنان پرتو افکن خواهد بود.

ثواب الاعمال، ص۴۵ ح ۱.

حدیث۲۵۶۷

امام صادق عليه السلام :

اُسكُتْ

فَإنَّ الغَنِيَّ إذا كانَ وَصُولاً لِرَحِمِهِ بارّاً بِإخْوانِهِ،

اَضْعَفَ اللّه ُ لَهُ الأجرَ ضِعفَينِ لِأنَ اللّه َ يَقُولُ:

«وَ ما اَمْوالُكُمْ وَ لا أوْلادُكُمْ...» ألايَهْ.

هنگامی که مردی نزد امام صادق علیه السلام از ثروتمندان بدگویی کرد، امام صادق علیه السلام فرمود:

ساکت باش! ثروتمند اگر همیشه صله رحم کند و نسبت به برادرانش نیکی کند، خداوند دوبرابر به او پاداش خواهد داد، زیرا خداوند می گوید:

« هرگز اموال واولادتان چیزی نیست که شما را به درگاه ما نزدیک سازد، مگر آنکه با ایمان و عمل صالح، کسی مقرّب شود وآنانند که پاداش اعمال صالحشان دوچندان است و در غرفه های بهشت ایمن و آسوده خاطرند.»سوره سبأ، آیه ۳۷.

علل الشرایع، ۶۰۴ ـ ۷۳.

حدیث۲۵۶۸

امام صادق علیه السلام :

لَستُ اُحِبُّ أنْ أرَى الشّابَّ مِنْكُمْ اِلّاغادِیاً فی حالَیْنِ:

إمّا عالِماً أوْ مُتَعَلِّماً، فَإنْ لَمْ یَفْعَلْ فَرَّطَ،

فَإنْ فَرَّطَ ضَیَّعَ، فَإنْ ضَیَّعَ أثِمَ،

وَإنْ اَثِمَ سَكَنَ النّارَ وَالَّذی بَعَثَ مُحُمَّداً بِالحَقِّ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

هیچ دوست ندارم جوانی از شما را ببینم مگر در یکی از این دو حالت:

یا دانا باشد و یا در حال آموختن، و اگر چنین نباشد، کوتاهی کرده است، و اگر تفریط کند، تباه کرده است، و اگر تباه کند، گناه کرده، و اگر گناه کند، به خدایی که محمد صلی الله علیه و آله را به حق مبعوث کرده قسم، که این جوان در آتش ماندگار خواهد شد.

امالی طوسی، ۳۰۳ ـ ۶۰۴.

حدیث۲۵۶۹

امام صادق علیه السلام :

قُلتُ لأبِی عَبْدِاللّه علیه السلاماِنَّ قَوماً یَروُونَ اَنَّ رَسُولَ اللّه صلی الله علیه و آله قالَ: اختِلافُ اُمَّتی رَحَمَةٌ.

فَقالَ علیه السلام: صَدَقُوا.

فَقُلتُ: انْ كانَ اختِلافُهُمْ رَحَمَةً فَاجتِماعُهُم عَذابٌ؟

قالَ علیه السلام: لِیْسَ حَیْثُ تَذهَبُ وَذَهَبُوا، اِنّما اَراد قَولَ اللّه عَزَّوَجلَّ: «فَلَوْلاَ نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طائِفَةٌ لِیَتَفَقَّهُوا فِیالدِّینِ وَلِیُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إذَا رَجَعُوا إلَیْهِمْ لَعَلَّهُمْ یَحْذَرُونَ»

فَأمَرَهُمْ أنْ یَنَفِرُوااِلی رَسُولِ اللّه صلی الله علیه و آله، وَیَختَلِفُوا اِلَیهِ فَیَتَعَلَّمُوا ثُمَّ یَرْجِعُوا اِلی قَومِهِم فَیُعَلِّمُوهُمْ، إنَّما اَراد اختِلافَهُمْ مِنْ البُلدانِ لااختِلافاً فیدینِ اللّه إنَّمَا الدّینُ واحِدٌ.

عبدالمؤمن انصاری می گوید:

به امام صادق علیه السلام عرض کردم گروهی از پیامبر نقل می کنند که آن حضرت فرموده اختلاف امت من رحمت است. امام صادق علیه السلامفرمود: راست گفته اند.

انصاری می گوید، عرض کردم: اگر اختلافشان رحمت است پس با هم بودنشان عذاب است؟ امام صادق علیه السلامفرمود:

نه چنین است که تو می پنداری وآنان پنداشته اند. پیامبر صلی الله علیه و آله این آیه را در نظر داشته است که «چرا از هر گروهی

عده ای نمی کوچند تا دانای در دین شوند و سپس به سوی قوم خود بازگشته وآنها را [از آتش] بیم دهند.»
پس پیامبر صلی الله علیه و آله مسلمانان را امر کرد که برای یادگیری دین به سویش بیایند وسپس به سوی قوم خود رهسپار شوند وآنان را آموزش دهند؛ پس پیامبر صلی الله علیه و آله رفت و آمد در شهرها را اراده کرده نه اختلاف در دین خدا را ؛ دین خدا یکی بیش نیست.

موسوعة الامام الصادق(ع)، ج ۴، ص ۶۶،بنقل ازالاحتجاج ص۳۵۵.

حدیث۲۵۷۰

امام صادق علیه السلام :
مَنْ طَلَبَ ثَلاثَةً بِغَيْرِحَقٍّ حَرُمَ ثَلاثَةً بِحَقٍّ:
مَنْ طَلَبَ الدُّنيا بِغَيْرِحَقٍّ حَرُمَ الاخِرَةَ بِحَقٍّ؛
وَمَنْ طَلَبَ الرِّآسَةَ بِغَيْرِحَقٍّ حَرُمَ الطّاعَةَ لَهُ بِحَقٍّ؛
وَ مَنْ طَلَبَ المال بِغَيْرِحَقٍّ حَرُمَ بَقاؤُهُ لَهُ بِحَقٍّ.
امـام صـادق علیه السلام فرمـود:
هر که سه چیز را بناحقّ بخواهد، از سه چیز دیگر بحقّ محروم می گردد:
هر که دنیا را به بناحق بخواهد از آخرت حقیقتاً محروم می گردد؛
و هر که بناحقّ ریاست طلبی کند از اطاعت زیردستان بحقّ محروم می شود؛
و هر که بناحقّ مالی را بخواهد، از ماندگار بودن آن مال بحقّ محروم می شود.
تحف العقول، ص ۳۳۵.

حدیث۲۵۷۱

امام صادق علیه السلام :
ما ضَعُفَ بَدَنٌ عَمّا قَوِيَتْ عَلَيْهِ النِّيَّةُ.
امـام صـادق علیه السلام فرمـود:
در موردی که نیت و اراده آدمی قوی باشد،
بـدن دچـار ضعـف و ناتـوانی نمی گـردد.
وسائل الشیعه، ج ۱، باب استحباب نیة الخیر.

حدیث۲۵۷۲

امام صادق علیه السلام :
اِنَّ أَولِياءَ اللّه ُ لَم يَزالُوا مُستَضعَفينَ قَليلينَ
مُنـذُ خـَلَقَ اللّه ُ آدمَ.
امـام صـادق علیه السلام فرمـود:
اولیاء خدا، از زمانی که خداوند آدم را آفرید،

همواره در ضعف و اقلیت بوده اند.

بحار الأنوار، ج ۶۸ ص ۱۵۴

حدیث۲۵۷۳

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ اللّه َ جَعَلَ وَلِيَّهُ فِى الدُّنيا غَرَضاً لِعَدُوِّهِ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

خـداوند در دنیا دوست خود را،

آماج دشمن خویش قرار داده است.

بحارالانوار، ج ۶۸ ص ۲۲۱

حدیث۲۵۷۴

امام صادق علیه السلام :

عَلَيكَ بِالسَّخاءِ وَ حُسْنِ الخُلقِ

فَإنَّهُما يَزينانِ الرَّجُلَ كَما تَزينُ الواسِطَةُ الْقِلادَةَ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

بر تو باد بخشـندگی و خوشـخویی، زیرا همان گونه که گوهر درشتِ وسط گردنبند، سبب زیبایی آن است، این دو خصلت نیز مایه زینت و زیور مردند.

میزان الحکمه ص ۲۳۰۰ ح ۸۰۱۰ به نقل از بحار ج ۷۱ ص ۳۹۱

حدیث۲۵۷۵

امام صادق علیه السلام :

اِتَّقُوا عَلى دينِكُم فَاحْجُبُوهُ بِالتَّقِيَّةِ؛

فَاِنَّهُ لا ايمانَ لِمَن لا تَقِيَّةَ لَهُ،

اِنَّما اَنتُم فِى النّاسِ كَالنَّحْلِ فِى الطَّيرِ،

لَو اَنَّ الطَّيرَ تَعلَمُ ما فى أجْوافِ النَّحلِ،

ما بَقِىَ مِنها شَىْ ءٌ اِلا أَكَلَتْهُ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

نگران دین خود باشید و آن را با تقیه پوشیده نگهداریـد، زیرا کسـی که تقیه ندارد، ایمان ندارد. شـما در میان مردم مانند زنبوران عسل در میان پرندگان هستید. اگر پرندگان بدانند که درون زنبور عسل چیست، همه آنها را می خورند و چیزی باقی نمی گذارند.

میزان الحکمه ج ۱۴ ح ۲۲۴۹۴ ص ۷۰۴۶

به نقل از کافی ج ۲ ص ۲۱۸

حدیث۲۵۷۶

امام صادق علیه السلام :

مَنْ تَوَلّی أمْراً مِن اُمُورِالنّاسِ فَعَدَلَ وَ فَتَح بابَهُ وَ رَفَع شَرَّهُ وَ نَظَرَ فی اُمُورِ النّاسِ کانَ حَقّاً عَلَی اللّه ِ عَزَّوَجَلَّ أن یُؤَمِّنَ رَوْعَتَهُ یومَ القِیامَهْ وَ یُدْخِلَهُ الجَنَّهَ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

هرکس زمام امری از امور مردم را به دست گیرد و عـدالت پیشه کنـد و درِ خانه خود را به روی مردم بگشاید وشـر نرساند وبه امور مردم رسیدگی کند، برخدای عزّوجل است که در روز قیامت او را از ترس وهراس ایمن گرداند و به بهشتش برد.

میزان الحکمه ح ۲۷۷۳ ص ۷۱۲۲ به نقل از بحار ج ۷۵ ص ۳۴۰

حدیث۲۵۷۷

امام صادق علیه السلام :

لا یا أبابَصیرُ، فَاِنَّ الرُّوحَ اذا فارَقَتِ البَدَنَ

لَمْ تَعُدْ اِلَیهِ، غَیْرَ أَنَّها عَینُ الشَّمسِ

مَرکُوزَهًْ فِی السَّماءِ فِی کَبِدِها وَ شعاعُها فِی الّدنیا.

ابوبصیر از امام صادق علیه السلام پرسید: آیا هنگام خواب روح از بدن خارج می شود؟ حضرت فرمودند:

نه!ای ابابصـیر، روح اگر از بدن جدا شود، دیگر به آن باز نمی گردد، امّا روح چون خورشـید است که در وسط آسمان جای دارد، امّا پرتو آن همه جا را فرامی گیرد.

میزان الحکمه ص ۲۱۵۸ ح ۷۵۰۵ به نقل از بحار ج ۶۱ ص ۴۳ ح ۱۹

حدیث۲۵۷۸

امام صادق علیه السلام :

اِنّا اَهْلَ بَیْتٍ مُرُوَّتُنا العَفوُ عَمَّنْ ظَلَمَنا.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

مـا خانـدانی هستـیم که مـردانگی مـا

گذشت از کسی است که به ما ستم کرده است.

میزان الحکمه ص ۳۸۳۴ به نقل از امالی صدوق ص ۲۳۸ ح ۷

حدیث۲۵۷۹

امام صادق علیه السلام :

إذا رَقَّ العِرْضُ استَصْعَبَ جَمْعُهُ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

هرگاه آبـرو بـریزد،

جمع آوری و (جبران) آن دشوار است.

میزان الحکمه ص ۳۵۵۰ ح ۱۲۱۵۴ به نقل از اعلام الدین ص ۳۰۳

حدیث۲۵۸۰

امام صادق علیه السلام :

یا جارِیَهُ هاتِ ذِلکَ الْکیسَ، هـذِهِ أَرْبَعْمِائـهَ دینارٍ وَصَـلَنی بَها أَبُوجَعفَرٍ، فَخُـذْها وَ تَفَرَّجْ بِها. قالَ فَقُلْتُ لا وَاللّهِ جُعِلتُ فَـداکَ ما هذا دَهری وَلکن اَحْبَبْتُ أن تَدعُوَ اللّهَ عَزَّوَجَلَّ لی.

قالَ فَقالَ: ای سَأَفعَلُ وَلکن اِیّاکَ أن تُخبِرَ النّاسَ بِکُلِّ حالِکَ فَتَهُونَ عَلَیْهِمْ.

مفضل بن قیس مشکل مالی خود را برای امام صادق علیه السلامشرح داد. حضرت فرمود:

ای کنیز آن همیان را بیاور.

پس فرمود:

این چهارصد دینار است که ابوجعفر (منصور دوانیقی) به من پیشکش کرده است، بردار و با آن به زندگی خود گشایشی بده.

مفضل می گوید عرض کردم:

فدایت شوم به خدا مقصودم این نبود بلکه دوست داشتم تا به درگاه خداوند برایم دعا کنید.

مفضل می گوید: حضرت فرمود:

این کار را خواهم کرد. اما مبادا مشکلات و گرفتاری های خود را به مردم بگویی که نزد آنها بی مقدار می شوی.

میزان الحکمه ح ۸۰۹۸ ص ۲۳۳ به نقل از کافی ج ۴ ص ۲۱ ح ۷

حدیث۲۵۸۱

امام صادق علیه السلام :

مَن رَوی عَلی مُؤمِنٍ رِوایَهً یُریدُ بِها شَیْنَهُ وَ هَدْمَ مُرُوَّتِهِ لِیَسقُطَ مِن أَعیُنِ النّاسِ، اَخرَجَهُ اللّهُ عَزَّوَجَلَّ مِن وِلایَتِهِ اِلی وِلایَهِ الشَّیطانِ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

هرکس چیزی را نقـل کنـد و قصـدش ظـاهر سـاختن عیب و بـدی و ریختن آبروی مؤمنی باشـد و بخواهـد او را از دیـده های مردم بیندازد و در انظار، سبک و بی ارزش کند، خداوند متعال او را از دوستی خود خارج و در دوستی شیطان وارد می کند.

ثواب الاعمال ص ۵۴۷

حدیث۲۵۸۲

امام صادق علیه السلام :

لایَزال الْعَبْدُ المُؤمِنُ یُکتَبُ مُحسِناً مادامَ ساکِتاً،

فَإذا تَکَلَّمَ کُتِبَ مُحْسِناً أَو مُسیئاً.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

بنده مؤمن تا خاموش است، نیکوکار نوشته می شود،

وچون لب گشاید، نیکوکاریا بدکار نوشته خواهد شد.

ثواب الاعمال ص ۳۶۴

حدیث۲۵۸۳

امام صادق علیه السلام :

تَأْمُرُهُمْ بِما أَمَرَهُم اللّه ُ وَ تَنهاهُم عَمّا نَهاهُمُ اللّه ُ عَنْهُ

فَإنْ أَطاعُوكَ كُنْتَ قَدْ وَقَيتَهُم

وَ إنْ عَصَوكَ فَكُنتَ قَدْ قَضَيتَ ما عَلَيكَ.

امام صادق علیه السلام در پاسخ به ابوبصیر از آیه «خود و خانواده خود را از آتش ... نگه دارید»، پرسید چگونه خانواده را باید از آتش نگه داشت؟ فرمود:

آنها رابه انجام آن چه خدا فرمان داده است فرمان دهی

و از آن چه خدا منعشان فرموده است، منع کنی.

اگر از تو اطاعت کردند آنان را از آتش حفظ کرده ای

و اگر نافرمانیت کردند تو وظیفه ات را انجام داده ای.

میزان الحکمه ص ۳۷۰۴ ح ۱۲۷۱۰ به نقل از تحف العقول ص ۲۳۷

حدیث۲۵۸۴

امام صادق علیه السلام :

السُّجُودُ مُنتَهَى العِبادَةِ مِن بَنى آدَمَ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

سـجـده، اوج عبادت بنی آدم است.

میزان الحکمه ص ۲۳۸۰ ح ۸۲۷۲

حدیث۲۵۸۵

امام صادق علیه السلام :

بَيْنـا رَسُولِ اللّه صـلى الله عليه و آله فى سَـفَرٍ اذا نَزَلَ فَسَـجَدَ خَمْسَ سَـجَداتٍ فَلَمّا رَكِبَ قالَ لَهُ بَعضُ اَصـحابِهِ: رَأَيناكَ يا رَسُولَ اللّه صَنَعْتَ مالَمْ تَكُنْ تَصْـنَعُهُ: قالَ صـلى الله عليه و آله: نَعَمْ أَتانى جَبْرَئيلُ عليه السـلام فَبَشَّرَنى اَنَّ عَليّاً فى الَجنَّةِ فَسَـجَدْتُ شُكْراً لِلّهِ تَعالى، فَلمّا رَفَعْتُ رَأسِـى قالَ: وَ فاطمةُ فى الجَنَّةِ فَسَجَدْتُ شُكْراً لِلّهِ تَعالى، فَلمّا رَفَعْتُ رَأسى قالَ: وَ الحَسَنُ وَ الحُسَينُ سَيِّدا شبابِ أَهَلِ الجَنَّةِ، فَسَـجَدْتُ شُـكراً لِلّهِ تَعالى، فَلمّا رَفَعْتُ رَأسِى قالَ: وَ من يُحِبُّهُم فى الجَنَّةِ، فَسَجَدْتُ شُكْراً لِلّهِ تَعالى، فَلمّا رَفَعْتُ رَأسى قالَ: وَ مَنْ يُحِبُّ مَنْ يُحِبُّهُمْ فى الجَنَّةِ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

رسول خـدا در سـفری از مرکب خود پیـاده شـد و پنـج مرتبه به سـجده افتاد، چون سوار مرکب شـد یکی از یارانش عرض کرد: ما کاری از شما دیدیم که تاکنون چنان نکرده بودید؟!

فرمـود: آری جبرئیـل علیـه السـلام نزد من آمـد و مرا بشـارت داد که علی علیه السـلام اهـل بهشت است. من بشـکرانه این نعمت به

پیشگاه خدا سجده آوردم، چون سر برداشتم گفت فاطمه هم اهل بهشت است. من بشکرانه آن نیز سجده آوردم. چون سر برداشتم گفت: حسن و حسین دو سرور جوانان بهشتی اند. بازهم بشکرانه آن سجده کردم. چون سر برداشتم گفت هرکس هم که ایشان را دوست بدارد نیز اهل بهشت است. من بشکرانه آن سجده کردم. چون سر برداشتم، گفت هرکس هم که دوستِ دوستان ایشان باشد، اهل بهشت است و من بشکرانه آن نیز سجده کردم.

امالی شیخ مفید، مجلس سوم ح ۲ ص ۳۲ و ۳۳

حدیث۲۵۸۶

امام صادق علیه السلام :

عَلَیْکُمْ بِالدُّعاءِ فَإنَّکُمْ لاتَتَقَرَّبُونَ بِمِثْلِهِ وَ لاتَتْرُکُوا صَغیرَةً لِصِغَرِها أنْ تَسأَلُوها فَإِنَّ صاحِبَ الصِّغارِ هُوَ صاحِبُ الکِبارِ.

سیف تمّار گوید از امام صادق علیه السلام شنیدم که می فرمود:

هیچگاه دست از دعا بر ندارید، که شما به هیچ وسیله ای بمانند آن به درگاه خدا نزدیکی پیدا نمی کنید، و هیچ گاه درخواست حاجتی را بخاطر کوچک بودنش رها نکنید، چرا که اختیاردار حاجات ناچیز همان اختیاردار حوائج بزرگ است.

امالی مفید، مجلس دوم ح ۹ ص ۳۱

حدیث۲۵۸۷

امام صادق علیه السلام :

اِنَّ العَبْدَ إذا کَثُرَتْ ذُنُوبُهُ وَ لَمْ یکُنْ عِندَهُ مایُکَفِّرُها

إبتَلاهُ اللّهُ تَعالی بِالحُزْنِ فَیُکَفِّرُ عَنهُ ذُنُوبَهُ.

امام صادق علیه السلام فرمود:

چون گناه بنده (مؤمنی) فراوان شود و عمل صالحی نداشته باشد که جبران آن گناهان کند، خداوند او را به غم و اندوه گرفتار می سازد تا گناهانش را پاک کند.

امالی مفید، مجلس سوم ح ۷ ص ۳۶

حدیث۲۵۸۸

امام صادق علیه السلام :

هُمُ البَرَرَةُ بِالاِخْوانِ فی حالِ العُسرِ وَالیُسرِ،

ألمُؤثِرُونَ عَلی أَنْفُسِهِم فی حالِ العُسرِ،

کَذلِکَ وَصَفَهُمُ اللّهُ فَقالَ:

«وَیُؤثِرُونَ عَلی أَنْفُسِهِم وَلَوْ کانَ بِهِم خَصاصَةٌ.»

امام صادق علیه السلام در وصف مؤمنان کامل می فرماید:

آنان کسانی اند که در روزگار سختی وآسایش به برادران خود نیکی می کنند، در تنگدستی دیگران را بر خود ترجیح می دهند و خداوند در وصف ایشان فرموده است «و از خود گذشتگی می کنند، در حالی که خود بشدّت به آن نیاز دارند.»

بحارالأنوار ج ۶۷ ص ۳۵۱ ح۵۴

حدیث۲۵۸۹

امام صادق علیه السلام :

تَکارَیْنا لأبی_apos;da&بدِاللّه علیه السلام قَوْما یَعْمَلُونَ فی بُستانٍ لَهُ وَکانَ اَجَلُهُمْ إلی العَصرِ فَلَمّا فَرَغُوا قالَ لِمُعَتَّبٍ:

أَعطِهِمْ أُجُورَهُمْ قَبلَ أنْ یَجُفَّ عَرَقُهُم.

شعیب می گوید:

گروهی را اجیر کردیم که تا هنگام عصر در باغ امام صادق علیه السلام کار کنند. همین که کارشان تمام شد آن حضرت فرمود:

مزد آنان را قبل ازآنکه عرقشان خشک شود، بپرداز.

اصول کافی ج ۲ ص ۲۸۹ ح ۳

حدیث۲۵۹۰

امام صادق علیه السلام :

یَعیشُ الناسُ بِاِحسانِهِم أَکثَرَمِمّا یَعیشُونَ بِأَعْمارِهِمْ

وَیَمُوتُونَ بِذُنُوبِهِم أَکثَرَ مِمّا یَمُوتُونَ بِآجالِهِم.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

مردم بیش از آنکه با عمر خود زندگی کنند،

بـااحسـان و نیـکو کاری خـویش می زینـد،

وبیش از آنکه به سبب فرارسیدن اجل خود بمیرند،

براثر گنـاهان خـود می مـیرند.

بحارالأنوار، ج ۵ ص ۱۴۰ ح۷

حدیث۲۵۹۱

امام صادق علیه السلام :

ثَلاثَةٌ لا تُعرَفُ إلّا فی ثَلاثِ مَواطِنَ:

لا یُعرَفُ الحَلیمُ إلّا عِندَ الغَضَبِ،

وَلَا الشُّجاعُ إلّا عِندَ الحَربِ،

وَلا أخٌ إلّا عِندَ الحاجَةِ.

امـام صـادق علیه السلام فرمـود:

سه کس را جز در سه جا نتوان شناخت:

انسان بردبار را به هنگام خشم،

شجـاع را بـه گاه نبرد،

و برادر را به وقت نیاز.

تحف العقول ص ۳۲۹

درباره مرکز

بسم الله الرحمن الرحیم

جاهِدُوا بِأَمْوالِكُمْ وَ أَنْفُسِكُمْ فى سَبيلِ اللَّهِ ذلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السّلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهلبیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف :دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السّلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز :

الف)چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب)تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن سهمراه

ج)تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما ، انیمیشن ، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و...

د)ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه)تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و)راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز)طراحی سیستم های حسابداری ، رسانه ساز ، موبایل ساز ، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک ، SMS و...

ح)همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط)برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی)برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضوری و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت : ۲۳۷۳ شناسه ملی : ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳- (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران ۲۳۳۳۰۴۵(۰۳۱۱)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی ، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشاالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳ ، شماره کارت :۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳و شماره حساب شبا : -۰۶۲۱-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۱۸۰-IR۹۰ ۵۳-۰۶۰۹به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان – خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام -: هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنتِ غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می‌فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کَرَم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست‌تر می‌داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می‌رَهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بِدان، نگاه می‌دارد و با حجّت‌های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

قائمیه
اصفهان
مرکز تحقیقات رایانه‌ای
WWW
برای داشتن کتابخانه های‌تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشـــانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹